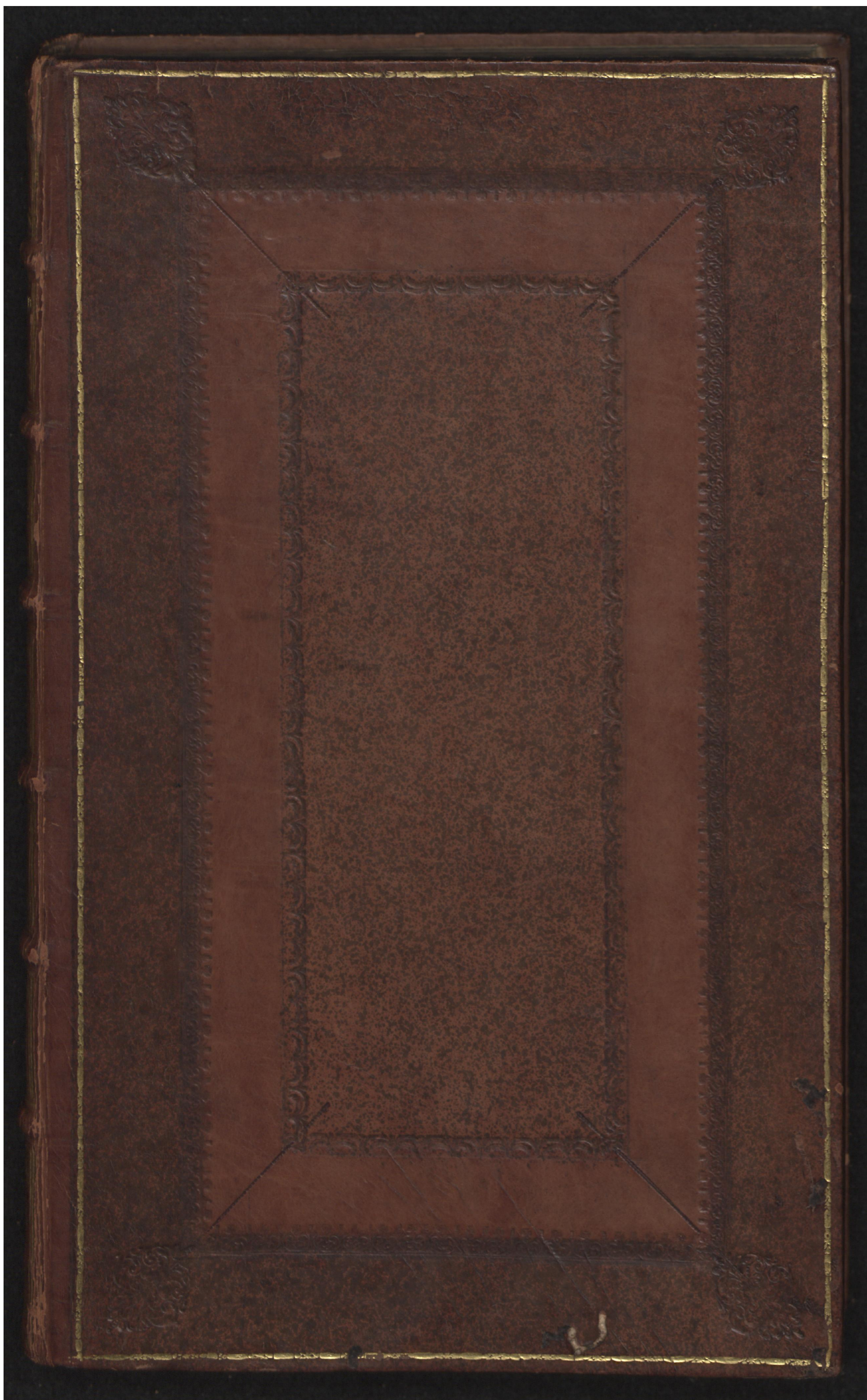
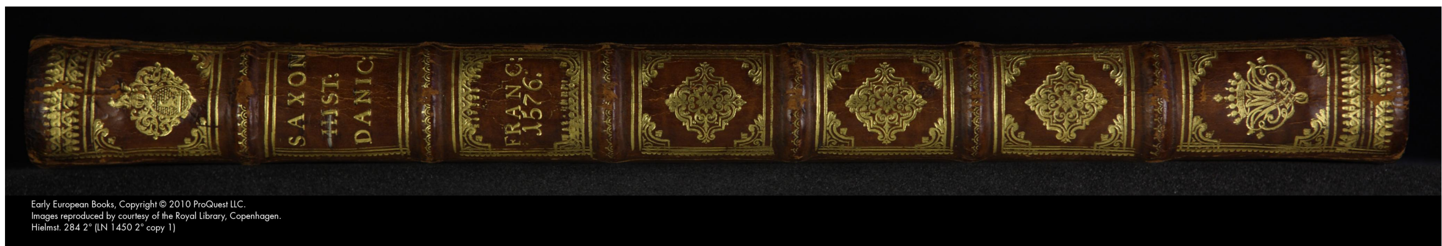
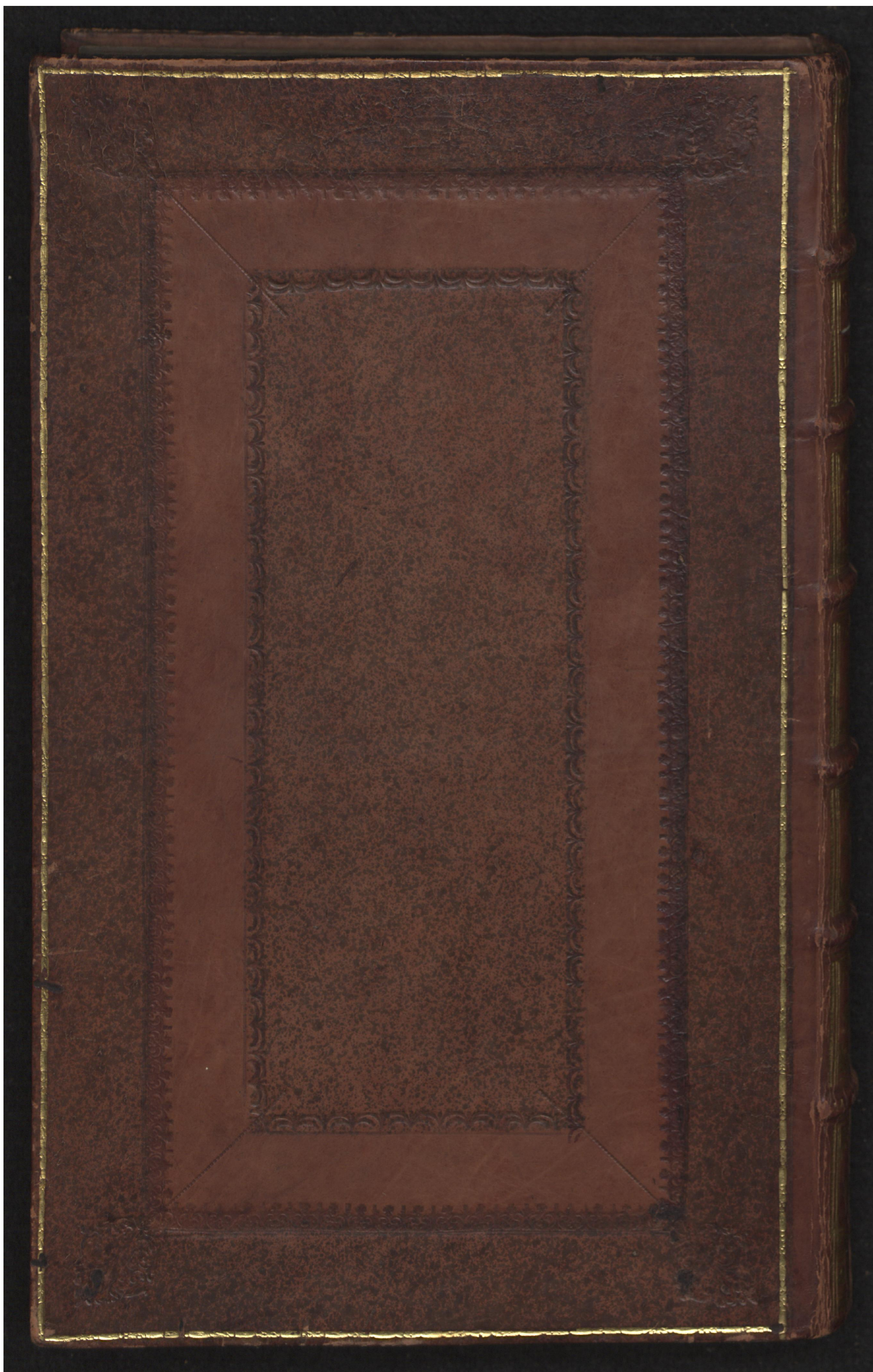

SAXON
HIST.
DANIC.
FRANC:
1576.

N°. 284.

Kösterur 1163

= L.N 1450

203

DANICA
HISTORIA LIBRIS XVI,

ANNIS AB HINC TRECENTIS QVINQVAGINTA, SVMMA VERBORVM ELEGANTIA, *magna ſententiarum grauitate, rerum denique admiranda varietate, intermixtis aliarum quoque Gentium hiſtorijs, conſcripta.*

Auctore

SAXONE GRAMMATICO

SIALANDICO DANO, HISTORICO LAVDATISSIMO: & quod ea ætate omnino mirandum, tam verbis quàm rebus politiſsimo.

Cum indice rerum memorabilium locupletiſsimo.

FRANCOFVRTI AD MOENVM
Ex officina Typographica And. Wecheli.
M. D. LXXVI.

Flater in arte poe[illegible]

AMPLISSIMO VIRO, DOMINO CHRISTOPHORO ZVM IVNGEN, MAIORVM GENTIVM, PATRICIO FRANCOFVRTENSI, Patriæq; Consuli vigilantissimo, Domino suo colendo S. P. D.

ILLVSTRIA diuinæ sapientiæ, & bonitatis Amplißime CONSVL, paßim in hoc pulcherrimo Mundi theatro, videre est testimonia. Inprimis verò, si oculos defixerimus in sanctißimas Constitutiones Legum, & Iudiciorum, quibus Imperia, & quæuis Politiæ continentur, tum etiam in fatales Imperiorum periodos, mutationes, incrementa, decrementa, Gentiumq; tum migrationes, tum mutuas succeßiones: omnino fatendum erit, ex DEI Opt. Max. nutu ac bonitate res humanas omnes foueri & administrari, certosq; tum Imperijs, tum Gentibus præfigi limites, illius etiam ductu, & afflatu, excitari heroica Principum, Regum, Imperatorum ingenia, vt res magnas, Reiq; pub. salutares gerant, Tyrannorum potentiam euertant, eorum scelera & libidines puniant, Virtutis & Iustitiæ, Legum ac Iudiciorum patrocinium suscipiant, bonos viros, honestati pietatiq; studentes, ornent ac tueantur. Quæ accuratius animis contemplari omnes quidem homines, tum verò inprimis eos, qui verè sunt homines, hoc est, ab humanitatis studijs non alieni, decet, tùm quòd in hisce palàm elucere diuinam sapientiam, iustitiam & bonitatem animaduertant, tùm etiam, quòd ipsemet æternus rerum conditor & conseruator, quemadmodum alia suarum manuum opera, sic etiam hæc sapientiæ & bonitatis suæ munera à nobis considerari velit. Nec enim de nihilo est, quod apud regium vatem Esaiam grauiter in-

terminatur Dominus ijs, qui vitam agentes genialem, opera manuum eius, crapula vinoq; æstuantes, minus considerant. Quòd si manuum suarum opera à nobis considerari vult Dominus, certè etiam attendere nos iubet ad illa peculiaria sapientiæ suæ, Bonitatis & Iustitiæ testimonia, quæ in Imperiorum, Regnorum, & quarumuis Politiarum vel Gentium conseruatione, ac mutationibus sese nobis ostendunt, eaq; vult à nobis cognosci, & ad posteros vsq; deriuari: seriem temporum, mutationes Imperiorum, tum etiam, quoad eius fieri potest, singularum Gẽtium res gestas.

Quæ cum Historiarum lectio nobis potißimum suppeditet, nouo sanè beneficio mortalium genus sibi deuincire ij non immeritò iudicantur, qui quouis modo in describendis Imperiorum, Gentiumq; vel mutationibus, vel rebus gestis, posteritati consuluerunt, vel etiam hodiernum in diem id præstare, sibi studio habent. Nec verò ij solum, qui Historijs scribendis operam nauant, suo hoc munere genus mortalium sibi obstringunt, verùm etiam non minore sibi omnes eos, qui politiore doctrina gaudent, obligant beneficio, qui talium authorum, qui res memorabiles ad posteros transmiserunt, interitum præcauere, eósque quàm nitidißimos alijs communicare gaudent. Qua in re magnam industriæ laudem meretur noster Andreas Wechelus, typographus & ciuis vestræ Reipub. honestißimus, doctrinaq; & humanitate haud vulgari præditus. Qui cum insignes aliquot Historicos hactenus ex sua typographica officina in publicum emisisset, rem literariam pro sua etiam virili iuuare & promouere cupidus, iamq; aliquot multis annis impense à viris doctis desiderari animaduerteret, insignem illum historicum Saxonem Grammaticum, qui annis ab hinc ferme trecentis quinquaginta, sedecim libris suæ Gentis Danicæ historias, ea verborum elegantia, sententiarum grauitate, rerumq; & euentuum varietate, complexus fuit, vt vel primæ claßis Historicis conferri mereatur: eo etiam authore quatenus eius copia ipsi fieri posset, officinam suam typographicam ornare, Reique publicæ literariæ ea in re gratificari animum induxit.

Communicato itaque hac de re consilio cum Viro Clarißimo Dom. Johanne Fichardo, I. C. celeberrimo, Patriæq; Aduocato & Syndico primario, meo & fautore & Mecœnate multis nominibus suspiciendo: non solùm ille, pro sua singulari humanitate, qua politiora studia & colere, & promouere, tum etiam de eorum cultoribus, licet grauißimis Reipub. negotijs districtus, bene me-

rer

reri nunquam desistit, propositum hoc eius probauit, sed etiam è sua bibliotheca, quam in omni genere disciplinarum & facultatum, selectis authoribus habet instructissimam, quam etiam vt præclarum in hac Repub. thesaurum Viri docti exosculantur, authorem ipsum prompta mente subministrauit. Quem cum pro sua in re typographica dexteritate & diligentia prælo committi, typisq; describi pulcherrimis Wechelus curaret, à me petijt, cum aliquoties antehac in re literia meam typographis qualemcunq; opellam haud inuitus locarim, vt nouo huic in sua officina typographica authori, nouum patronum eligerem, cui tum suo, tum meo nomine eum offerrem, adeoq; dedicarem. Quam eius petitionem apud me irritam esse nolui, præsertim cum honesta esset, & author ille (etiam Erasmi Roterodami, acerrimæ censuræ viri, testimonio) omni sit commendatione dignissimus. Nec futurum, spero, vt id mihi, quod longo hucusque vsu apud doctissimosquosq; est receptissimum, vitio vertatur. Haudquaquam enim dedicando alienos labores, eos nobis temere vendicamus, vel in eorum possessionem impudenter inuolamus, sed debitam mentis nostræ gratitudinem erga viros doctissimos, qui suis lucubrationibus inseruire posteris vnicè studuerunt, hoc exili officio testari & declarare cupimus.

Cum ergo Amplissime CONSVL, inter complures animi tui eximias virtutes, hæc etiam singulare Præstantiæ tuæ decus addat, quòd humaniorib. studijs & faueas, & addictus sis, inprimis verò lectione Historiarum gaudeas, castissimamq; animo tuo voluptatem inde concilies: me nihil humanitate ea, quæ in te elucet, alienum facturum putaui, si vt piæ obseruantiæ monimentum, historiam hanc Danicam ex Wecheli nostri officina nunc recens prodeuntem, tuæ potissimum Præstantiæ offerrem dedicarémque: & simul insigni tuo honori, tum etiam Patriæ ipsi gratularer: quæ quidem non solum AEdilitatis tuæ, quam superiori anno magna cum laude, & gloria, adeoq; cum ipsius Reipub. peculiari tùm emolumento, tum ornamento gessisti, præclara opera gratulante animo intuetur, sed etiam modò Amplissimi tui Consulatus dexteritate, læta fruitur, dum ita Rempub. à te administrari videt, vt omnia non ad priuatam vtilitatem, & commodum, sed ad Patriæ salutem, decus, & dignitatem, (id quod proprium esse Magistratus munus, testatur Cicero) conferas, nec facile affectibus ad iracundiam impellentibus obtemperes, sed rationi, & rebus ipsis, & temporis oportunitati inseruias, quam virtutem inprimis

in eo, qui ad Reipub. gubernacula sedet, grauißimus Orator Demosthenes requirit.

Adhæc, cum hactenus inclytæ vestræ Reipub. circa teneros adolescentum animos, ad studia pietatis literarúmque rectè formandos, pro ea, quam pro inexhausta sua bonitate largitus fuit mihi DEVS *Opt. Max. gratia, meam annis aliquot locarim operam, summamq́ semper Amplißimi Senatus humanitatem & beneuolentiam expertus sim, iámque relicto munere Scholastico (quod* DEO *acceptum esse & semper agnoui, & semper valde amaui, plurimiq́ feci) legitimæ honestæq́ parens vocationi, ad munus Ecclesiasticum animum adiecerim, hoc veluti publico symbolo animi mei, erga tuam Præstantiam,* CONSVL *Amplißime, adeoq́ reliquos celeberrimæ huius Reipub. proceres, Dominos summa fide mihi colendos, gratitudinem, pro benigniter collatis in me beneficijs declarare volui.*

Quocirca, CONSVL *Amplißime, tum meo, tum optimi viri Andreæ Wecheli nomine rogo, vt hãc Danicã Saxonis historiam, eruditam iuxta ac elegantem, placido vultu, animóque benigno, (quod soles) vt nostræ obseruãtiæ monimentum, suscipere, nosq́ tui honoris studiosissimos tibi commendatos habere digneris: quod te pro singulari animi tui integerrimi candore & humanitate facturum, plane confidimus.*

AEternus pater Domini nostri IESV CHRISTI *te tuamq́ Nobilem Familiam in Nestorios annos incolumem patriæ conseruet. Datum Francofurti Calendis Septembris. Anno M. D. LXXVI.*

T. A.

Obseruantissimus
Philippus Lonicerus.

DES. Erasmi Roterodami de Saxone censura in Dialogo Ciceroniano.

IN Daniam nauigare malo, quæ nobis dedit Saxonem Grammaticum, qui suæ gentis historiam splendidè magnificeq; contexuit. Probo viuidum & ardens ingenium, orationem nusquam remissam aut dormitantem, tum miram verborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem varietatem: vt satis admirari non queam, vnde illa ætate homini Dano tãta vis eloquendi.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, IN GESTA DANORVM PRÆFATIO.

CVM cæteræ nationes rerum suarum titulis gloriari, voluptatemq́ ex maiorum recordatione percipere soleant: Danorum maximus pontifex Absalon patriam nostram, cuius illustrandæ maxima semper cupiditate flagrabat, eo claritatis & monumenti genere fraudari non passus, mihi comitum suorum extremo, cæteris operam abnuentibus, res Danicas in historiam conferendi negotium intorsit, inopemq́ sensum maius viribus opus ingredi, crebræ exhortationis imperio compulit. Quis enim res Daniæ gestas, literis prosequeretur? quæ nuper publicis initiata sacris, vt religionis, ita latinæ quoq́ vocis aliena torpebat. At vbi cum sacrorum ritu latialis etiam facultas accessit, segnities par imperitiæ fuit, nec desidiæ minora, quàm antea penuriæ vitia extitere. Quo euenit, vt paruitas mea, quamuis se prædictæ moli imparem animaduerteret, supra vires niti, quàm iubenti resistere præoptaret, ne finitimis factorum traditione gaudentibus, huius gentis opinio potius vetustatis obliuiis respersa, quàm literarum monumentis prædita videretur. Igitur oneri cunctis præteriti æui scriptoribus inexperto, rudes labori humeros subijcere coactus, imperiumq́ negligere veritus, audacius quàm efficacius parui: quanquã ingenij mei imbecillitas fiduciam negabat, ab hortatoris amplitudine mutuatus. Cuius fatis cœpti mei metam præcurrentibus, te potissimùm Andrea, penes quem saluberrimus suffragiorum consensus honoris huius successionem sacrorumq́ summam esse voluit, materiæ ducem autoremq́ deposco: obtrectationis liuorem, qui maximè conspicuis rebus insultat, tanti cognitoris præsidio frustraturus. Cuius fertilissimum scientiæ pectus ac venerabilium doctrinarũ abundantia instructum, veluti quoddam cœlestium opum sacrarium existimandum est. Tũ Galliam, Italiamq́ cum Britannia percipiendæ literarum disciplinæ, colligendæq́ earum copiæ gratia perscrutatus, post diutinam peregrinationem splendidissimum externæ scholæ regimen apprehendisti, tantumq́ eius columen euasisti, vt potius magisterio ornamentum dare, quàm ab ipso recipere videreris. Hinc ob insignium culmen, meritaq́ virtutum, regius Epistolaris effectus, officium mediocritatis liminibus contentum tantis industriæ operibus exornasti, vt idem postmodum amplissimæ dignitatis viris ad eum quem geris honorem translatis, beneficij nomine expetendum relinqueres. Quamobrem Scaniam tripudio dissultare cõpertum est, quòd pontificem potius a finitimis mutuata sit, quàm ex indigenis legerit: quippe quæ laudabiliter delectum egit, iocunditatem ex suffragio suo meruit. Itaque cum genere, literis, ingenioq́ niteas, ac plebem fœcundissimis doctrinæ stipendiis regas, maximum tibi gregis amorem conciliasti, susceptiq́ ministerij partes gloriosæ executionis fiducia ad laudis cumulum perduxisti. Et nererum dominium possessione vsurpare videreris, amplissimum patrimonium sacris ædibus religiosæ liberalitatis testamento legasti: obsitasq́ curis opes decenter abijcere, quàm earum auiditate & pondere implicari maluisti. Tu item mirificum reuerẽdorum dogmatum opus complexus, priuatisq́ curis publicæ religionis officia anteponere auidus, pertinentium ad eam rerum solutionem abnuentes, salutarium consiliorum doctrina, debitis sacrorum obsequijs adegisti, veteremq́ diuinarum ædium iniuriam religioso lucri beneficio rependisti. Præterea lasciuioris vitæ studiosos, intemperantiæq́ plus æquo viribus indulgẽtes, saluberrimæ exhortationis perseuerantia, ac splendidissimis frugalitatis exemplis ad honestiorem mentis habitum ab enerui mollitudine reuocatos, dictis ne an factis magis instruxeris, dubium reliquisti. Ita quod tuorum nulli prædecessorum obtinere tributũ est, solis pru-

*dentiæ monitis impetrasti. Nec ignotum volo, Danorum antiquiores conspicuis fortidutinis
operibus æditis, gloriæ æmulatione suffusos, Romani styli imitatione, non solùm rerum a se ma
gnificè gestarum titulos exquisito contextus genere, veluti poëtico quodã opere perstrinxis-
se, verùm etiam maiorum acta patrii sermonis carminibus vulgata, linguæ suæ literis, saxis ac
rupibus insculpenda curasse. Quorum vestigijs seu quibusdam antiquitatis voluminibus in
hærens, tenoremq́ veris translationis paßibus æmulatus, metra metris reddenda curaui, qui-
bus scribendorum series subnixa, non tam recenter conflata, quàm antiquitus ædita cognosca
tur: quia præsens opus non nugacem sermonis luculentiam, sed fidelem vetustatis notitiam
pollicetur. Quantum porro ingenij illius homines historiarum æditurospu temus, si scribendi
sitim latinitatis peritia pauissent? Quibus tametsi Romanæ vocis notitia abesset, tanta tra-
dendæ rerum suarum memoriæ cupido inceßit, vt voluminum loco vastas moles amplecte-
rentur, codicum vsum à cautibus mutuantes. Nec Tylensium industria silentio obliteranda:
qui cum ob natiuam soli sterilitatem luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrie
tatis exerceant, omniaq́ vitæ momenta ad excolendam alienorum operum notitiam confer-
re soleant, inopiam ingenio pensant. Cunctarum quippe nationum res gestas cognosse, memo
riæq́ mandare, voluptatis loco reputant: non minoris gloriæ iudicantes alienas virtutes disse
rere, quàm proprias exhibere. Quorum thesauros historicarum rerum pignoribus refertos cu
riosius consulens, haud paruam præsentis operis partem ex eorum relationis imitatione conte
xui. Nec arbitros habere contempsi, quos tanta vetustatis peritia callere cognoui. Nec minus
Absalonis asserta sectando, quæ vel ipse gessit, vel ab alijs gesta perdidicit, docili animo, styloq́
complecti curæ habui, venerandæ eius narrationis documentum, perinde ac diuinũ aliquod
magisterium amplexatus. Te ergo salutaris princeps, ac parens noster, cuius illustrißimam a
priscis temporibus prosapiam dicturus sum, clarißima lux patriæ Voldemare, dubium laboris
huius progressum fauore prosequi rogo, quia propositi pondere cõstrictus, vereor ne magis im-
peritiæ meæ habitum, ingenijq́ debilitatem patefaciam, quàm tuam (sicut par est) originem
repræsentem. Siquidem præter paternæ hæreditatis amplitudinem, conspicua regni incremẽ-
ta finitimorum oppreßione sortitus, Albiaq́ reciprocos fluctus propagatæ dominationis labore
complexus, haud mediocre claritatis momentum celeberrimis laudis tuæ titulis adiecisti. Ita
antecessorum famam atq́ opinionem operum magnitudine supergressus, ne Romani quidem
imperij partes armis intentatas liquisti. Cumq́ fortitudine & liberalitate instructißimus ha
bearis, plus ne hostes bellis terreas, an ciues humanitate demulceas, ambiguũ reddidisti. Tuus
quoq́ fulgentißimus auus publicæ religionis titulis consecratus, immeritæq́ mortis beneficio
immortalitatis gloriam consequutus, nunc sanctitatis fulgore perstringit, quos olim victori-
is acquisiuit: ex cuius sanctißimis vulneribus plus virtutis quàm cruoris effluxit. Cæterùm
prisco atq́ hæreditario obsequendi iure, saltem ingenij viribus tibi militare constitui: cuius
clarißimi patris castrensem militiam parens, auusq́ meus fidißimus bellici laboris operibus co
luisse noscuntur. Tuo igitur ductu, respectuq́ subnixus, quò cætera liquidius exequar, initiũ
à patriæ nostræ situ, descriptuq́ petere statui, speciosius singula perstricturus, si narrationis
procursus competentia rebus loca permetiens, ab eorum positione dicendorum inchoamenta
deduxerit. Huius itaq́ regionis extima, partim soli alterius confinio limitantur, partim pro-
pinqui maris fluctibus includuntur. Interna verò circũfusus ambit Oceanus, qui sinuosis in-
terstitiorum anfractibus, nunc in angustias freti contractioris euadens, nunc in latitudinem
sinu diffusiore procurrens, complures insulas creat. Quo fit, vt Dania medijs pelagi fluctibus
intercisa, paucas solidi continuiq́ tractus partes habeat, quas tania vndarum interruptio pro
varia freti reflexioris obliquitate discriminat. Ex his Iutia granditatis inchoamentiq́ ratio-
ne Danici regni principium tenet, quæ sicut positione prior, ita situ porrectior Theutoniæ fini-
bus admouetur. A cuius complexu fluminis Eydori interriuatione discreta, cum aliquanto
latitudinis excremento, septentrionem versus in Norici freti littus excurrit. In hac sinus qui
Lymicus appellatur, ita piscibus frequens extitit, vt non minus alimentorum indigenis, quàm
ager omnis exoluere videatur. Huic etiam Fresia minor adiacet, quæ a Iutiæ prominentia sub
sidentium camporum ac gremij deuexioris inclinata recessu, maximos frugum prouentus be
neficio oceani inũdantis assequitur. Cuius refluxionis vis, plus vtilitatis an periculi incolis af-
ferat, ambiguum extat. Siquidem tempestatis magnitudine perruptis æstuarijs, quibus apud
eos maritimi fluctus intercipi solent, tanta aruis vndarum moles incedere consueuit, vt inter
dum non solùm agrorum culta, verumetiam homines cum penatibus obruat. Post Iutiam in-
sula*

Cautibus maiorum gesta olim inscripta.

Tylensium industria.

Voldemari regis laus.

S. Kanuti regis commendatio.

Daniæ situs.

ſula ad orientem verſus Fionia reperitur, quam à continenti anguſti admodum æquoris interiectus abrumpit. Hæc ſicut ab occaſu Iutiam, ita ab ortu Sialandiam proſpectat, conſpicua neceſſariarũ rerum vbertate laudandam: quæ inſula amœnitate cunctas noſtræ regionis prouincias antecedens, medium Daniæ locum obtinere putatur, ab extimæ remotionis limite pari ſpaciorum intercapedine diſparata. Ab huius ortiuo latere, occaſiuum Scaniæ media pelagi diſciſcit interruptio, opimam prædæ magnitudinem quotannis piſcantium retibus adigere ſoliti. Tanta ſiquidem ſinus omnis piſcium frequentia repleri cõſueuit, vt interdum impacta nauigia vix remigij conamen eripiat. Nec iam præda artis inſtrumento, ſed ſimplici manus officio capiatur.

Scania piſcoſa.

Cæterùm Hallandia ac Blekingia ab integritate Scaniæ, ceu rami duplices ex vnius arboris ſtipite promeantes, Gothiæ, Noruagiæq; longæ declinationis ſpaciis, diuerſiſq; receſſuum interſtitiis adnectuntur. Verum apud Blekingiam apta meantibus rupes mirãdis literarum notis interſtincta conſpicitur. Siquidem a meridiano mari in deſerta Verundiæ petroſa porrigitur ſemita, quam binæ lineæ exiguo diſcretæ ſpacio protractis in lõgum ductibus amplectuntur. Inter quas medium loco planum factis ad legendum figuris vndiq; ſecus exaratum oſtenditur. Quod licet adeo ſitu inæquale exiſtat, ut modo montium alta proſcindat, modo vallium ima prætereat, eodẽ tamen tenore literarum veſtigia ſeruare dinoſcitur: quarum ſignificationem rex Voldemarus ſacri Kanuti fauſta proles admirationis cauſa cognoſcere cupiens, miſit qui rupem permeantes patentium illic characterum ſeriem, curioſiori indagatione colligerent, ac poſtmodum virgulis quibuſdam ſub iiſdem formarum apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipſa cælaturæ concauitas partim cœno interlita, partim commeantium adeſa veſtigiis, figuratæ protractionis ſpeciem obtrito calle cõfuderat. Vnde conſpicuum eſt, etiam petrinæ ſoliditatis rimas diutino madore complutas, aut ſordium colluuione, aut irrigua nimborum inſtillatione concreſcere.

Suecia.

At quoniam regio hæc Suetiam, Noruagiamq; tam vocis quàm ſitus affinitate cõplectitur, earum quoq; ſicut & Daniæ, partes ac climata memorabo. Quæ prouinciæ ſeptentrionali polo ſubiectæ, booteniq; & arcton reſpicientes, ipſum frigentis zonæ parallelum vltima ſui porrectione contingunt: poſt quas humanis ſedibus locum inuſitata algoris ſæuitia nõ relinquit. Ex quibus Noruagia ſaxei ſitus deformitatẽ naturæ ſortita diſcrimine, rupibus infœcunda, ac ſcopulis vndique ſecus obſita, glebarum vaſtitate triſtes locorum ſalebras repræſentat. In cuius parte extima ne noctu quidem diurnum ſydus occulitur, ita vt continui ſolis præſentia alternos horarum dedignata ſucceſſus, vtriq; tempori pari luminis adminiſtratione deſeruiat.

Noruagia.

Ab huius latere occidentali inſula quæ glacialis dicitur, magno circumfuſa reperitur oceano, obſoletæ admodum habitationis tellus, rerumq; veri fidem excedentium, & inſolitorum euentuum miraculis prædicanda. Illic fons eſt, qui fumigantis aquæ vitio, natiuã rei cuiuſlibet originem demolitur. Sanè quicquid fumi huius exhalatione reſpergitur, in lapideæ naturæ duritiam tranſmutatur: quæ res mirabilior an periculoſior exiſtat, in dubio poſitum conſtat, cum fluidam aquæ teneritudinem tãtus obſiderit rigor, vt admotum quidlibet fumidoq; eius vapore perfuſum, in lapidis proprietatem forma duntaxat ſuperſtite ſubita conuerſione tranſmutet. Ibidemq; complures alij latices referuntur, qui modo creſcentis lymphæ copijs adaucti, pleniſq; exundantes alueis crebras in ſublime guttas iaciunt, modò torpentibus ſcatebris vix ab imo conſpecti, profundis ſubductioris terræ latibulis abſorbentur. Quo fit, ut exuberantes proxima quæque ſpumarum candore conſpergant, exinaniti nullo viſus ingenio capiantur. In hac itidem inſula mons eſt, qui rupem ſyderéam perpetuæ flagrationis æſtibus imitatus, incendia ſempiterna iugi flammarum eructatione continuat. Cuius rei admiratio ſupradictis æquatur, cùm tellus extremis ſubiecta frigoribus tanti caloris fomentis exuberet, vt ignium perennitatem arcanis inſtruat nutrimentis, æternumq; fouendis ardoribus præbeat incentiuum. Huic etiam inſulæ certis ſtatutiſq; temporibus infinita glaciei aduoluitur moles, quæ cum aduentans ſcabris primùm cautibus illidi cœperit, perinde ac remugientibus ſcopulis fragoſæ ex alto voces, ac varij inuſitatæ conclamationis ſtrepitus audiuntur: quamobrem animas ob nocentis vitæ culpam ſupplicijs addictas, illic algoris magnitudine delictorum pẽdere pœnas exiſtimatum eſt. Huius itaq; molis exciſa particula, quantiſcunq; nodorum condylis obſeretur, mox ut ſupradicta glacies terris auellitur, clauſtra cuſtodiámque fruſtratur. Stupet animus admiratione plenus dum res inextricabilibus ſeris obſita, ac multiplici impedimẽtorum perplexione cõcluſa, ſic molis cuius pars erat diſceſſum inſequitur, vt omnem obſeruationis diligentiam ineuitabilis fugæ neceſſitate decipiat. Eſt & illic aliud glaciei genus, mon-

Iſlandia.

Fons mirabilis.

Hegle mons perpetuo ardens.

Pœnarum locus.

Res mira.

tium iugis ac rupibus interſertum, quod certis vicibus conſtat ſuperioribus ad ima deiectis,
infimisq; rurſum ad ſuperna reflexis, verſili quadam mutatione trāſponi. In cuius aſſertionis
fidem affertur, quod quidam dum planum forte glaciale percurrerēt, in obiectas voragines,
hiantiumq; rimarum penita prouoluti, paulo poſt exanimes fuerint, nulla glaciei rimula ſu-
perſtante reperti. Quamobrem a compluribus exiſtimari ſolet, quod quos fundæ glacialis ur-
na deſorbuit, eoſdem poſtmodum ſupinata reddiderit. Illic etiam fama eſt peſtilentis undæ lati
Aqua venenata. cem ſcaturire, quo quis guſtato perinde ac veneno proſternitur. Sunt & alij fontes, quorū ſca
tebra cerealis poculi proprietatem imitari perhibetur. Sunt & ignes, qui cùm linum conſume
re nequeant, aquæ mollitiem depaſcuntur. Eſt & ſaxum, quod montium prærupta non ex-
trinſeca agitatione, ſed propria natiuaq; motione peruolitat. Et vt paulò altius Noruagiæ de-
ſcriptio replicetur, ſciendum quod ab ortu Sueciæ Gothiæq; contermina aquis vtrinque ſecus
oceani vicinantis includitur: eadem a ſeptentrione regionē ignoti ſitus ac nominis intuetur
humani cultus expertem, ſed monſtroſæ nouitatis populis abundātem, quam ab aduerſis Nor-
uagiæ partibus interflua pelagi ſeparauit immēſitas. Quod cùm incertæ nauigationis exiſtat,
perpaucis eam ingrediētibus ſalutarem reditum tribuit. Cæterùm oceani ſuperior flexus Da-
niam interſecando prætermeans auſtralem Gothiæ plagam ſinu laxiore cōtingit: inferior ve-
rò meatus eius Noruagiæq; latus ſeptentrionale præteriens, ad ortum verſus magno cum lati
tudinis incremento ſolido limitatur anfractu, quem maris terminum gentis noſtræ veteres
Granduicum dixere. Igitur inter Granduicum & meridianum pelagus breue cōtinentis ſpa-
cium patet, maria vtrinq; ſecus allapſa proſpectans, quod niſi rerum natura limitis loco con-
greßis penè fluctibus obieciſſet, Suetiam Noruagiámque conflui fretorum æſtus in inſulam re
degiſſent. Harum ortiuas partes Skricfinni incolunt: quæ gens inuſitatis aſſueta vehiculis, mō
tium inacceſſa venationis ardore ſectatur, locorumq; complacitas ſedes diſpendio lubricæ fle-
xionis aſſequitur. Neq; enim vlla adeò rupes prominet, quin ad eius faſtigium callida curſus
ambage perueniat. Primò ſiquidem vallium profunda relinquens, ſcopulorum radices tortu-
oſa giratione perlabitur, ſicq; meatum crebræ declinationis obliquitate perflectit, donec per ſi-
nuoſos callium anfractus deſtinatum loci cacumen exuperet. Eadem apud finitimos mercium
loco quorundam animalium pellibus vti conſueuit. Suetia verò Daniam ab occaſu Noruagi-
amq; reſpiciens, a meridie & multa orientis parte vicino præteritur oceano. Poſt quam ab or-
tu quoq; multiplex diuerſitatis barbaricæ conſertio reperitur. Danicam verò regionem gigan
Gigantes olim in Dania teo quondam cultu exercitam, eximiæ magnitudinis ſaxa veterum buſtis ac ſpecubus affixa
teſtantur. Quod ſi quis vi monſtroſa patratum ambigat, quorundam montium excelſa ſuſpi-
ciat, dicatq; ſi callet, quis eorum verticibus cautes tantæ granditatis inuexerit. Inopinabile
nanq; quiuis miraculi huius æſtimator aduertet, vt molē ſuper plano minimè vel difficile mo-
bilem, in tantum montanæ ſublimitatis apicem ſimplex mortalitatis labor, aut vſitatus hu-
mani roboris conatus extulerit. Vtrum verò talium rerum autores poſt diluuialis inundatio-
nis excurſum gigantes extiterint, an viri corporis viribus ante alios præditi, parum notitiæ
traditum. Talibus vt noſtri autumant ſubitam mirandamq; nunc propinquitatis, nunc ab-
ſentiæ poteſtatem, comparendiq; ac ſubterlabendi viciſsitudinem, verſilis corporum ſtatus in
dulget, qui hodieq; ſcrupeam inacceſſamq; ſolitudinem (cuius ſuprà mentionem fecimus) in-
colere perhibentur. Eiuſdem aditus horrendi generis periculis obſitus, raró ſui expertoribus
incolumitatem regreſſumq; conceßit. Nunc ſtylum ad propoſitum transferam.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, HISTORIÆ DANORVM LIBER PRIMVS.

AN igitur & Angul, à quibus Danorum cœpit origo, patre Humblo procreati, non ſolum conditores gentis noſtræ, verumetiam rectores fuere. Quanquam Dudo rerum Aquitanicarum ſcriptor, Danos à Danais ortos nuncupatosq; recenſeat. Hi licet fauentibus patriæ votis regni dominio potirentur, rerumq; ſummam ob egregia fortitudinis merita aſſentientibus ciuium ſuffragijs obtinerent, regij tamen nominis expertes degebant: cuius vſum nulla tūc temporis apud noſtros conſuetudinum frequentabat autoritas. Ex quibus Angul, à quo gentis Anglicæ principia manaſſe memoriæ proditum eſt, nomen ſuum prouinciæ cui præerat aptandum curauit, leui monumenti genere perennem ſui notitiā traditurus. Cuius ſucceſſores poſtmodum Britannia potiti, priſcum inſulæ nomen nouo patriæ ſuæ vocabulo permutarunt. Magni id factum à veteribus æſtimatum. Teſtis eſt Beda non minima pars diuini ſtyli, qui in Anglia ortus, ſanctiſſimis ſuorum voluminum theſauris res patrias ſociare curæ habuit: æque ad religionem pertinere iudicans, patriæ facta literis illuſtrare, & res diuinas conſcribere. Verum à Dan (vt fert antiquitas) regū noſtrorum ſtemmata, ceu quodam deriuata principio, ſplendido ſucceſſionis ordine profluxerunt. Huic filij Humblus & Lotherus fuere, ex Grytha ſummæ inter Theutones dignitatis matrona ſuſcepti. Lecturi regem veteres affixis humo ſaxis inſiſtere, ſuffragiaq; promere conſueuerant, ſubiectorum lapidum firmitate facti conſtantiam ominaturi. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio rex creatus, ſequentis fortunæ malignitate ex rege priuatus euaſit. Bello ſiquidem à Lothero captus, regni depoſitione ſpiritum mercatus eſt: hæc ſola quippe victo ſalutis conditio reddebatur. Ita fraternis iniurijs imperium abdicare coactus, documentum hominibus præbuit, vt plus ſplendoris, ita minus ſecuritatis aulis quàm tugurijs ineſſe. Cæterum iniuriæ tam patiens fuit, vt honoris damno tanquam beneficio gratulari crederetur: ſagaciter, vt puto, regiæ conditionis habitum contemplatus. Sed nec Lotherus tolerabiliorem regem quàm militem egit, vt prorſus inſolentia ac ſcelere regnum auſpicari videretur: ſiquidem illuſtriſſimum quenq; vita aut opibus ſpoliare, patriamq; bonis ciuibus vacuefacere, probitatis loco duxit: regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Nec diu ſcelerum impunitus, patriæ conſternatione perimitur, eadem ſpiritum eripiente, quæ regnum largita fuerat. Cuius filius Skyoldus naturam ab ipſo, non mores ſortius, per ſummam tenerioris ætatis induſtriam, cuncta paternæ contagionis veſtigia ingeniti erroris deuio præteribat. Igitur vt à paternis vitijs prudenter deſciuit, ita auitis virtutibus feliciter reſpondit, remotiorem pariter ac præſtantiorem hæreditarij moris portionem amplexus. Huius adoleſcentia inter paternos venatores immanis belluæ ſubactione inſignis extitit, mirandoq; rei euentu futuræ eius fortitudinis habitum ominata eſt. Nam cum à tutoribus fortè, quorum ſummo ſtudio educabatur, inſpectandæ venationis licentiam impetraſſet, obuium ſibi inſolitæ granditatis vrſum telo vacuus, cingulo cuius vſum habebat religandum curauit, necandumq; comitibus prębuit. Sed & complures ſpectatæ fortitudinis pugiles per idem tempus viritim ab eo ſuperati produntur: è quibus Attalus & Scatus, clari illuſtresq; fuere. Quindecim

Danorum origo.

Anglorum principium.

Eligendi regis Danorū mos priſcus.

annos natus, inusitato corporis incremento perfectissimum humani roboris speci- men prçferebat, tantaq; indolis eius experimenta fuere, vt ab ipso cçteri Danorum reges, communi quodam vocabulo Skioldungi nuncuparētur. Idem perditam & eneruam vitam agentes, continentiamq; luxu labefacere solitos, ad capessendā vir tutem rerum agitatione sçdulus excitabat. Præcurrebat igitur Skioldus virium cō- plementum animi maturitate, conflictusq; gessit, quorum vix spectator ob teneritu dinem esse poterat, in quo annorum virtutisq; procursu ob Auildam quam summæ pulchritudinis intuitu postulabat, cum Scato Alemaniæ satrapa eiusdem puellç cō- petitore, Theutonum Danorumq; exercitu inspectante, ex prouocatione dimica- uit, interfectoq; eo omnem Alemanorum gentem, perinde ac ducis sui interitu de- bellatā, tributaria ditione perdomuit. Hic non armis modò, verumetiā patriç chari tate conspicuus extitit: siquidem impias leges abrogauit, salutares tulit, & quicquid ad emendandū patriç statum attinuit, summa diligētia præstitit. Sed & regnū patris improbitate amissum virtute recuperauit. Primus rescindendarū manumissionum legem ædidit. Serui quem libertate donauerat clandestinis insidiis petitus, acrē pœ nam exegit, tanquam in omnium libertorum pœnam unius crimen redundare par esset. Omnium æs alienum ex fisco suo soluebat, & quasi cum aliorum regum forti- tudine, munificentia ac liberalitate certabat. Ægros fomentis prosequi, remediaq; grauiter affectis benignius exhibere solebat: se non sui, sed patriæ curam suscepisse testatus. Proceres non solùm domesticis stipendijs colebat, sed etiā spoliis ex hoste quæsitis, affirmare solitus, pecuniam ad milites, gloriam ad ducem redundare debe re. Puellam cuius amore conflixerat, acerrimo nuptiarum æmulo liberatus, in pu- gnæ præmium recepit, eamq; sibi matrimonio copulauit. Ex qua paulò post Gram filium sustulit. Cuius mirifica indoles ita paternas virtutes redoluit, vt prorsus per e- arum vestigia decurrere putaretur. Corporis animiq; prçstantissimis dotibus prædi tam adolescentiam ad summum gloriæ statum prouexit, tantúmque magnitudini eius a posteris tributum est, vt in vetustissimis Danorum carminibus ipsius vocabu lo regia nobilitas censeatur. Quicquid ad firmandas acuendásque vires attinuit, a- cerrima ingenij exercitatione tractabat. A gladiatoribus vitandi inferendiq; ictus, consuetudinem studioso exercitij genere contrahebat. Educatoris sui Roarij fili- am coæuam sibi collectaneámque, quò maiorem incunabulis gratiam referret, vxorem adsciuit, quam postmodum Besso cuidam, quòd eius strenua opera sæpe- numero vsus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. Quo bellicorum operum socio fretus, plus gloriæ sua an Bessi virtute contraxerit, incertum reliquit. Qui cùm fortè Sueonum regis Sictrugi filiam Gro gigantum cuidam desponsam co- gnosceret, tam indignam regio sanguine copulam execratus, bellum Suethicum auspicatur, Herculeæ virtutis exemplo monstrorum nisibus obstaturus. Inita Go- thia cum deturbandorum obuiorum gratia caprinis tergoribus amictus incede- ret, ac varijs ferarum pellibus circumamictus, horrificúmque dextra gestamen complexus giganteas simularet exuuias, ipsam Gro syluestres fortè latices cum paucis admodum pedissequis lauandi gratia petentem, equo obuiam habuit. Quæ sponsum adesse rata, simúlque tam insoliti cultus horrore muliebriter territa, suc- cussis frenis maxima cum totius corporis trepidatione, patrio carmine sic cœpit:

Pulcherrimum regis dictum.

Conspicor inuisum regi venisse gigantem,
Et gressu medias obtenebrare vias,
Aut oculis fallor, nam tegmine sæpe ferino
Contigit audaces delituisse viros.

Cui Bessus sic orsus.
Virgo caballi
Quæ premis armos
Verba vicissim
Mutua fundens,
Quod tibi nomen
Qua fueris dic

Tum Gro.
Quis rogo vestrum
Dirigit agmen?
Quo duce signa
Bellica fertis?
Quis moderatur
Prælia princeps,
Ne proprio vos
Opprimat omnes
Agmine Sictrug,
Inq; feroci
Stipite figat
Illaqueato
Guttura nexu,
Tristia nobis
Funera virgo?

Ad quem Gro.
En ferar isthinc
Nota reuisens
Tecta parentis,
Ne venientis

Gente

Gente creata?
Ad hæc Gro.
Gro mihi nomen,
Rex pater extat
Sanguine fulgens
Fulgidus armis.
Tu quoque qui sis
Aut satus vnde
Promito nobis.
Cui Bessus.
Bessus ego sum
Fortis in armis
Trux inimicis
Gentibus horror
Atque alieno
Sæpe refundens
Sanguine dextram.
Quoue paratur
Præstite bellum?
Contrà sic Bessus.
Gram regit agmen
Marte beatus,
Quem metus aut vis
Flectere nescit,
Nec rogus ardens
Nec ferus ensis
Aut maris vnquam
Terruit æstus.
Hoc duce belli
Signa leuamus
Aurea virgo.
Rursum Gro.
Hinc remeantes
Vertite cursum,
Detq; rigenti
Corpora nodo,
Ac male toruus
Trudat edaci
Funera coruo.
Iterum Bessus.
Gram prior illum
Manibus addet
Ac dabit orco,
Quàm sua fatis
Lumina claudat,
Inq; pauenda
Vertice plexum
Tartara mittet.
Nulla Sueuorum
Castra timemus,
Quid minitaris
Conspicer audax
Agmina fratris.
Vos remeantes
Vltima quæso
Fata morentur.
Ad quam Bessus.
Læta reuise
Nata parentem,
Nec cita nobis
Fata precare,
Nec tua bilis
Pectora pulset.
Nanque petenti
Aspera primum
Difficilisq;
Sæpe secundo
Fœmina cedit.

Posthæc Gram horrendæ monstruosæq; vocis habitum trucioris soni modulis æmulatus, silentijq; diuturnioris impatiens, talibus puellam dictis aggreditur:

Ne timeat rabidi germanum virgo gigantis,
Me neque contiguum palleat esse sibi.
A Grip missus enim nunquam nisi compare voto
Fulcra puellarum concubitumq; peto.

Cui Gro.

Quæ sensus exors scortum velit esse gigantum?
Aut quæ monstriferum possit amare torum?
Quæ coniunx fore dæmonum possit monstrigeni conscia seminis?
Suumq; gigantifero consociare velit cubile?
Quis spina digitos fouet? Quis syncera luto misceat oscula?
Quis membra iungat hispida læuibus impariter locatis?
Cum natura reclamitat, haud plenum Veneris carpitur ocium,
Nec congruit monstris amor fœmineo celebratus vsu.

Gram contrà.

Regum colla potentium victrici toties perdomui meorum,
Fastus reorum turgidos, exuperatis potiore dextra.
Hinc aurum rutilans cape, quo perpes maneat pactio munere,
Ac firma consistat fides Coniugijs adhibenda nostris.

Quo dicto, discussis laruis natiuum oris decorem confessus, tantum penè voluptatis vno sui aspectu puellæ attulit, quantum adulterino terroris incussit: quam etiam formæ suæ luculentia ad concubitum prouocatam, amatorijs donis prosequi non omisit. Progressus ex obuijs cognoscit binis callem latronibus obsideri. Quos ad se spoliandum cupidius proruentes, solo exanimauit impulsu. Quo facto ne vllum hostili solo beneficium attulisse videretur, peremptorum corpora subiectis affixa stipitibus, simulata pedum erectione distendit, vt quibus re nocuerant viui, specie minarentur extincti, post fata quoque formidabiles forent, nec iter imagine minus quàm opere præpedirent. Quamobrem constat eum latrones interimendo sibi, non Suetiæ consulere studuisse: cuius quanto odio teneretur, tam insignis facti indicio patefecit. Qui cum ab aruspicibus accepisset, nisi auro Sictrugum superare non posse, continuò ligneæ clauæ nexilem auri nodum adiecit, eaq; bello quo regem aggrediebatur instructus, voti se compotem fecit. Quod factum Bessus impensiori laudationis genere prosecutus sic cecinit:

Latrones extincti, specie viuorũ minantur iis, quibus viui nocuerant.

Gram ferus clauæ gerulus beatæ
Nescius ferri celebrabat ictu
Ensis obtentum pepulitq; trunco

Tela potentis.
Fata sectatus superumq; mentem
Sueonum pressit decus impotentum
Dum neci regem dedit & rigenti
Contudit auro.
Nanq; pugnaces meditatus arces
Robur amplexu rutilum gerebat
Et ducem victor nitido supinum
Verbere torsit.
Fata quem ferro perimi vetabant
Aureo prudens domuit rigore,
Ense dum cassus potiore gessit
Bella metallo.
Clarius post hoc Agathum manebit
Agnitum late meliore fama
Cui suus laudem decorisq; culmen
Arrogat autor.

Occiso Suetiæ rege Sictrugo, Gram quæsitũ armis imperium possessione firmare cupiens, Suarinum Gothię præfectũ ob affectati regni suspicionẽ in pugnę certamen deuocatum oppressit: fratresq; eius septẽ matrimonio, nouem pellice procreatos, impari dimicationis genere fraternæ necis ultionem petentes, absumpsit. Hũc pater ultimæ iam ætatis ob res egregiè gestas imperij consortione donauit, regniq; summam cum sanguine suo communicare, quàm in occiduæ vitæ statu sine participe gerere, tum vtilius, tum etiam cõmodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ loco natus, alterũ ex his honori intempestiuum, alterũ iam virium cursu defunctum putaret, infirmã vtriusq; ætatem causatus, nouarũ rerum studio maiorem Danorum partẽ solicitat, hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regiæ potestati inhabilẽ protestando. A quibus bello obtritus documento hominibus fuit, nullam ætatis partem virtuti incongruam existimari debere. Alia quoq; cõplura Grã regis facinora fuere. Aduersus Sumblũ Phinnorũ regem bellũ professus, ad aspectum filiæ eius Signes depositis armis, ex hoste procus euasit, eamq; promisso cõiugis suæ repudio pactus despondit. Quam cum bello Noruagico quod aduersum Swibdagerum regem ob sororis filiæq; stuprũ susceperat admodũ occupatus, Saxonię regi Henrico Sumbli perfidia in matrimoniũ promissam-nũcio didicisset, propior virginis, quàm militũ charitati, relicto exercitu tacitus in Phinniã contendit, inchoatisq; iam nuptijs superueniẽs, extremæ vilitatis veste sumpta, despicabili sedendi loco discubuit. Rogatus quidnã afferret, medendi solertiã profitetur. Ad postremum omnibus ebrietate madentibus, puellã intuens, medijs perstrepentis cõuiuij gaudijs per summam fœmineæ leuitatis execrationem, maximamq; virtutum suarum gloriationem, indignationis magnitudinem huiusmodi carmine patefecit:

Nulla pars ætatis incõgrua virtutibus existimanda

Solus in octo pariter spicula mortis egi,
Atque nouenos gladio corripui reducto,
Quando Suarinum exanimaui titulis abusum,
Nec meritum conciliantis sibi nomen. vnde
Sæpè cruentum nece ferrum madidumq; cæde
Sanguine tinxi peregrino, timuiq; nunquam
Ad crepitus ensiculi, vel galeæ nitorem.
Nunc malè me proijciens fert aliena vota
Filia Sumbli fera Signe, vetus execrata
Fœdus, & incompositum concipiens amorem,
Fœmineæ dat leuitatis facinus notandum
Quæ proceres illaqueat, pellicit atq; fœdat.
Ante alios ingenuos præcipuè refellens,
Nec stabilis permanet vlli, titubatq; semper,
Ancipites parturiens, diuiduosq; motus.

Et cum

Et cum dicto discubitu euolans Henricum inter sacra mensæ & amicorum complexus obtruncat, sponsamq; medijs abstractam pronubis magna conuiuarum parte prostrata secum nauigio deportat. Igitur nuptijs in exequias versis, doceri Finni potuerunt, alienis amoribus manus inijci non oportere. His gestis à rege Noruagiæ Swibdagero, dum stupratæ sororis iniuriam ac lacessitam filiæ pudicitiam vlcisci conatur, opprimitur. Hoc præliũ Saxonis insigne copijs fuit, quas ad auxilia Swibdagero ferenda non tam ipsius charitas, quàm Henricianæ vltionis cupiditas prouocabat. Filij Gram, Guthormus & Hadingus, quorum alterum Gro, alterum Signe enixa est, Swibdagero Daniam obtinente, per educatorem suum Brache naue Suetiam deportati Vagnophro & Haphlio gigantibus, non solùm alendi, verumetiam defensandi traduntur. Quorum summatim opera perstricturus, ne publicę existimationi contraria aut veri fidem excedentia fidenter astruere videar, nosse operæpretium est, triplex quondam Mathematicorum genus inauditi generis miracula discretis exercuisse præstigijs. Horum primi fuere monstruosi generis viri, quos Gigantes antiquitas nominauit, humanæ magnitudinis habitum eximia corporum granditate vincentes. Secundi post hos primam physiculandi solertiam obtinentes, artem possedere Pythonicam: qui quantum superioribus habitu cessere corporeo, tantum viuaci mentis ingenio præstiterunt. Hos inter gigantesquè de rerum summa bellis certabatur assiduis, quoad magi victores giganteum armis genus subigerent, sibiq; non solum regnandi ius, verumetiam diuinitatis opinionem consciscerent. Horum vtriq; per summam ludificandorũ oculorum peritiam, proprios alienosq; vultus, varijs rerum imaginibus adumbrare callebant, illicibusq; formis veros obscurare conspectus. Tertij vero generis homines, ex alterna superiorum copula pullulantes, autorum suorum naturæ, nec corporum magnitudine, nec artium exercitio respondebant. His tamen apud delusas præstigijs mentes diuinitatis accessit opinio. Nec mirandum, si prodigialibus, eorum portentis adducta barbaries, in adulterinę religionis cultum concesserit, cum latinorum quoq; prudentiam pellexerit talium quorundam diuinis honoribus celebrata mortalitas. Hæc idcirco tetigerim, ne cum præstigia portentaúe perscripsero, lectoris incredula refragetur opinio. His prætermissis, propositum repetam. Occiso Gram, Swibdagerus Daniæ Suetiæq; imperijs auctus, fratrem coniugis Guthormum, eadem sæpius flagitante exilio abductum, tributaq; pollicitum Danis præfecit, Hadingo patris vltionem hostis beneficio præferente. Hic primis adolescentiæ temporibus felicissimis naturæ incrementis summam virilis ætatis perfectionem sortitus, omisso voluptatis studio, continua armorum meditatione flagrabat, memor se bellicoso patre natum, omne vitæ tempus spectatis militiæ operibus exigere debere. Cuius fortem animum Harthgrepa Vagnhosthi filia, amoris sui illecebris emollire conata, sedula affirmatione certabat, oportere eum primum genialis tori munus suis irrogare connubijs, quæ infantiæ eius exactioris curæ fomenta porrexerit, primaq; subministrarit crepundia. Nec simplici verborum exhortatione contenta, carminis quoque modo sic orsa:

Mathematicorũ genus triplex.

Quid tibi sic vaga vita fluit?
Quid cælebs tua lustra teris?
Arma sequens iugulum sitiens?
Nec species tua vota trahit.
Eximia raperis rabie
Labilis in Venerem minime.
Cædibus atque cruore madens
Bella toris potiora probas.
Nec stimulis animum recreas,
Ocia nulla fero subeunt.
Lusus abest, feritas colitur,
Nec manus impietate vacat
Dum Venerem coluisse piget.
Cedat odibilis iste rigor,

Adueniat

Adueniat pius ille calor,
Et Veneris mihi necte fidem,
Quæ puero tibi prima dedi
Vbera lactis, opemq́ tuli,
Officium genitricis agens,
Vsibus officiosa tuis.

Quo corporis eius magnitudinem humanis inhabilem amplexibus referente, cuius naturæ contextum dubium non esset giganteo germini respondere. Non te moueat (inquit) insolitus meæ granditatis aspectus: nunc enim contractioris, nunc capacioris, nunc exilis, nunc defluentis substantiæ, modo corrugati, modo explicati corporis situm arbitraria mutatione transformo: nunc proceritate cœlis inuehor, nunc in hominem angustioris habitus ditione componor. Adhuc hæsitante eo, fidemq́; dictis habere cunctante, tale carmen adiecit:

Ne paueas nostri iuuenis commercia lecti,
Corpoream gemina vario ratione figuram,
Et duplicem neruis legem præscribere sueui.
Nam sequor alternas diuerso schemate formas
Arbitrio variata meo, nunc sydera ceruix
Aequat, & excelso rapitur vicina tonanti.
Rursus in humanum ruit inclinata vigorem,
Contiguumq́ polo caput in tellure refigit.
Sic leuis in varios transmuto corpora flexus
Ambiguis conspecta modis: nunc colligit anceps
Strictum membra rigor, nunc gratia corporis alti
Explicat, & summas tribuit contingere nubes.
Nunc breuitate premor, nunc laxo poplite tendor
Versilis, inq́ nouos conuerti cærea vultus.
Nec me mirari debet, qui Protea nouit.
Nunc premit effusos, modo clausos exerit artus
Forma situs incerta sui speciesq́ biformis.
Quæ nunc extricat, nunc membra reuoluit in orbem.
Exero contractos artus, tensosq́ subinde
Corrugo, vultum formis partita gemellis
Et sortes complexa duas, maiore feroces
Territo concubitus hominum breuiore capesso.

Vxorii erga maritum amoris insigne exemplum.

His assertis Hadingi concubitu potita, tanto iuuenis amore flagrauit, vt cum eum reuisendæ patriæ cupidum comperisset, virili more culta prosequi non dubitaret, laboribusq́; eius ac periculis interesse voluptatis loco duceret. Quò comite susceptum iter ingressa, penatibus fortè pernoctatura succedit, quorum defuncti hospitis funus mœstis ducebatur exequijs: vbi magicæ speculationis officio superum mentem rimari cupiens, diris admodum carminibus ligno insculptis, ijsdemq́; linguæ defuncti per Hadingum suppositis, hac voce eum horrendum auribus carmen edere coëgit:

Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.
Quisquis ab inferna sede reuocauit
Me functum fatis exanimemq́,
Ac rursum superas egit in auras,
Sub styge liuenti tristibus vmbris
Persoluat proprio funere pœnas.
En præter placitum propositumq́
Quædam grata parum promere cogor.
Ex hac nanq́ pedem sede ferentes
Angustum nemoris aduenientis
Passim dæmonibus præda futuri.

Tunc

Tunc quæ nostra chao fata reduxit,
Et dedit hoc rursum visere lumen,
Mire corporeis nexibus indens
Manes elicitos sollicitando,
Quod nisa est temere flebit acerbe.
Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq; deuocati spiritus pœnas luat.
Nam cum monstrigeni turbinis atra lues
Intima conatu presserit exta graui,
Atque manus viuos verrerit vngue fero,
Artubus auulsis corpora rapta secans,
Tunc Hadinge tibi vita superstes erit,
Nec rapient manes infera regna tuos,
Nec grauis in stygias spiritus ibit aquas.
Fœmina sed nostros crimine pressa suo
Placabit cineres, ipsa futura cinis,
Quæ miseris vmbris huc remeare dedit.
Inferis me qui reduxit execrandus oppetat
Tartaroq; deuocati spiritus pœnas luat.

Igitur cum apud prædictum nemus compacto ramalibus tecto noctem agerent, insitatæ granditatis manus domicilium penitus pererrare conspecta. Quo monstro territus Hadingus, nutricis opem implorat. Tunc Harthgrepa artus explicans, ac magno se turgore distendens, manum arctius comprehensam alumno præbuit abscindendam. Ex cuius teterrimis vulneribus plus tabi quàm cruoris manauit. Cuius facti postmodum ab originis suæ consortibus laniata pœnas pependit: neq; illi aut naturæ conditio, aut corporis magnitudo, quo minus infestos hostium vngues experiretur, opitulata est. Spoliatum nutrice Hadingum grandæuus fortè quidam altero orbus oculo, solitarium miseratus, Lisero cuidam piratæ solenni pactionis iure conciliat. Siquidem icturi fœdus veteres vestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueuerant, amicitiarum pignus alterni cruoris commercio firmaturi. Quo pacto Liserus & Hadingus arctissimis societatis vinculis colligati, Lokero Curetum tyranno bellum denunciant. Quibus superatis fugientem Hadingum prædictus senex ad penates suos equo deuehendum curauit, ibiq; suauissimæ cuiusdam potionis beneficio recreatum, vegetiori corporis firmitate constaturum prædixit. Cuius augurij monitum huiusmodi carmine probauit: *Iciendi fœderis mos apud priscos.*

Hinc te tendentem gressus profugum ratus hostis
Impetet vt teneat vinclis, faucisq; ferinæ
Obiectet depascendum laniatibus: at tu
Custodes varijs rerum narratibus imple.
Cumq; sopor dapibus functos exceperit altus,
Iniectos nexus, & uincula dira relide.
Inde pedem referens, vbi se mora paruula fundet
Viribus in rapidum totis assurge leonem,
Qui captiuorum iactare cadauera sueuit,
Inq; truces armos validis conare lacertis,
Et cordis fibras ferro rimare potenti.
Protinus admissa vapidum cape fauce cruorem,
Corporeamq; dapem mordacibus attere malis.
Tunc noua vis membris aderit, tunc robora neruis
Succedent inopina tuis, solidiq; vigoris
Congeries penitus neruosos illinet artus.
Ipse struam votis aditum, famulosq; sopore
Conficiam, & lenta stertentes nocte tenebo.

Et cum dicto relatum equo iuuenem pristino loco restituit. Tunc Hadingus amiculi eius rimas sub quo trepidus delitebat, per summam rerum admiratio-

nem vi-

nem viſus perſpicuitate traijciens, animaduertit equinis freta patêre veſtigijs, prohibitusq; rei inconceſſæ captare conſpectum, plenos ſtuporis oculos à terribili itinerum ſuorum contemplatione deflexit. Qui cum à Lokero captus, omnem prædictionis euentum certiſſimis rerum experimentis circa ſe peractum ſenſiſſet, Handuuanum Helleſponti regem apud Dunam vrbem inuictis murorum præſidijs vallatum, mœnibusq; nouatiæ reſiſtentem bello pertentat. Quorum faſtigio oppugnationis aditum prohibente, diuerſi generis aues loci illius domicilijs aſſuetas per aucupij peritos prendi iuſſit, earumq; pennis accenſos igne fungos ſuffigi curauit: quæ propria nidorum hoſpitia repetentes, vrbem incendio compleuere. Cuius extinguendi gratia concurrentibus oppidanis, vacuas defenſoribus portas reliquerunt. Adortus Handuuanum cepit, eiq; redemptionis nomine corpus ſuum auro rependendi poteſtatem fecit: cumq; hoſtem tollere liceret, ſpiritu donare maluit, adeò ſæuitiam clementia temperabat. Poſt hæc multo orientalium robore debellato, Suetiam reuerſus Swibdagerum apud Gudlandiam ingenti claſſe obuium pugna adortus oppreſſit. Sicq; non ſolum exterorum manubijs, verumetiam paternæ fraternæq; vindictæ trophæis ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilio regnum mutauit, cui patriam non antè repetere quàm regere contigit. Ea tempeſtate cum Othinus quidam Europa tota falſo diuinitatis titulo cenſeretur, apud Vpſalam tamen crebriorem diuerſandi vſum habebat: eamq; ſiue ob incolarum inertiam, ſiue locorum amœnitatem, ſingulari quadam habitationis conſuetudine dignabatur. Cuius numen ſeptentrionis reges propenſiore cultu proſequi cupientes, effigiem ipſius aureo complexi ſimulacro, ſtatuam ſuæ dignationis indicem maxima cum religionis ſimulatione Byzantiũ tranſmiſerunt: cuius etiam brachiorum lineamenta, confertiſſimo armillarum pondere perſtringebant. Ille tanta ſui celebritate gauiſus, mittentium charitatem cupide exoſculatus eſt. Cuius coniunx Frigga quo cultior progredi poſſet, aſcitis fabris, aurum ſtatuæ detrahendum curauit. Quibus Othinus ſuſpendio conſumptis, ſtatuam in crepidine collocauit, quam etiam mira artis induſtria ad humanos tactus vocalem reddidit. At nihilominus Frigga cultus ſui nitorem diuinis mariti honoribus anteponens, vni familiarium ſe ſtupro ſubiecit, cuius ingenio ſimulacrum demolita, aurum publicæ ſuperſtitioni conſecratum, ad priuati luxus inſtrumentum conuertit. Nec penſi duxit impudicitiam ſectari, quo promptius auaritia frueretur. Indigna fœmina quæ numinis coniugio potiretur. Hoc loci quid aliud adiecerim, quàm tale numen hac coniuge dignum extitiſſe? Tanto quondam errore mortalium ludificabantur ingenia. Igitur Othinus gemina vxoris iniuria laceſſitus, haud leuius imaginis ſuæ quàm tori læſione dolebat. Duplici itaq; ruboris irritamento perſtrictus, plenum ingenui pudoris exilium carpſit, eoq; ſe contracti dedecoris ſordes aboliturum putauit. Cuius ſeceſſu Mithotyn quidam præſtigijs celeber, perinde ac cœleſti beneficio vegetatus, occaſionem & ipſe fingendæ diuinitatis arripuit, barbaraſq; mentes nouis erroris tenebris circunfuſas, præſtigiarum fama ad cerimonias ſuo nomini perſoluendas adduxit. Hic deorum iram, aut numinum violationem confuſis permixtiſq; ſacrificijs expiari negabat: ideoq; eis vota communiter nuncupari prohibebat, diſcreta ſuperûm cuiq; libamenta conſtituens. Qui cum Othino redeunte, relicta præſtigiarum ope, latendi gratia Pheoniam acceſſiſſet, concurſu incolarum occiditur. Cuius extincti quoq; flagitia patuêre: ſiquidem buſto ſuo propinquantes, repentino mortis genere conſumebat, tantaſq; poſt fata peſtes ædidit, vt penè tetriora mortis quàm vitæ monumenta dediſſe videretur, perinde ac necis ſuæ pœnas à noxijs exacturus. Quo malo obfuſi incolæ, egeſtum tumulo corpus capite ſpoliant, acuto pectus ſtipite transfigentes: id genti remedio fuit. Poſt hæc Othinus coniugis fato priſtinæ claritatis opinione recuperata, ac veluti expiata diuinitatis infamia ab exilio regreſſus, cunctos qui per abſentiam ſuam cœleſtium honorum titulos geſſerant, tanquam alienos deponere coëgit, ſubortoſque magorum cœtus, veluti tenebras quaſdam ſuperueniente numinis ſui fulgore diſcuſſit. Nec ſolum eos deponendæ diuinitatis, verumetiam deſerendæ patriæ imperio conſtrinxit, meritò terris extrudendos ratus, qui ſe cœlis tam nequiter ingerebant.

Stratagema elegans.

Mithotyn mirus quidam præſtigiator, diuinitatis exiſtimationẽ ſibi conciliat.

Interea

Intereà Aſmundus Swibdageri filius, in vltionem patris pugna cum Hadingo congreſſus, vt filium Henricum, cuius charitatem etiam proprio ſpiritui præferebat, fortiſſimè dimicantem occidiſſe cognouit, auido fati animo lucem peroſus, tali carmen voce compegit:

Quis noſtra fortis auſit arma ſumere?
Nil proficit caßis vacillanti nitens.
Lorica iam nec commodè fuſum tegit.
Armis ouemus interempto filio.
Cuius mori me cogit imminens amor.
Charo ſuperſtes ne relinquar pignori,
Vtraq; ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella præter ſcuta nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama noſtræ luceat,
Audacter agmen obteramus hoſticum.
Nec longa nos exaſperent certamina,
Fugaq; fractus conquieſcat impetus.

Quo dicto, geminam capulo manum inijciens abſque periculi reſpectu reflexo in tergum clypeo, complures in necem egit. Igitur Hadingo familiarium ſibi numinum præſidia poſtulante, ſubitò Vagnoftus partibus eius propugnaturus aduehitur. Cuius aduncum Aſmundus gladium contemplatus, hoc in vocem carmine clamabũdus erupit.

Quid gladio pugnas incuruo?
Enſiculus fato tibi fiet,
Framea torta necem generabit.
Hoſtem nanq; manu ſuperandum
Carminibus lacerari ſidis,
Plus verbis quàm vi conniſus,
In magna vires ope ponens.
Quid me ſic vmbone retundis
Audaci iaculo minitando?
Cùm ſis criminibus miſerandis
Obſitus & maculis refertus.
Infamis ſic te nota ſparſit
Putentem vitijs labeonem.

Hæc vociferantem Hadingus haſta traijcit amentata. Sed nec mortis Aſmundo ſolatia defuere: ſiquidem inter exiguas vitæ reliquias, vulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit, cladem q; ſuam, paruulo vltionis momento memorabilem reddidit. Ita alterum membri debilitas, alterum vitę finis excepit. Corpus eius ſolenni funere elatum apud Vpſalam regijs procuratur exequijs. Cuius coniux Gunnilda ne ei ſupereſſet, ſpiritum ſibi ferro ſurripuit, virum q; fato inſequi, quàm vita deſerere præoptauit. Huius corpus amici ſepulturæ mandantes, mariti cineribus adiunxerunt: dignam eius tumulo rati, cuius charitatem vitæ prætulerat. Iacet itaq; Gunnilda aliquanto ſpecioſius virum buſti quàm tori ſocietate complexa. Poſt hæc Hadingo victore Suetiam populante, Aſmundi filius Vffo nomine, conſerendæ manus diffidentia adductus, in Daniam exercitum traijcit, hoſtiléſque lares inceſſere, quàm proprios tueri ſatius duxit: opportunum propulſandarum iniuriarum genus exiſtimãs, quod ab hoſte pateretur inferre. Ita Danis ad propria defenſanda redire compulſis, ſalutem q; patriæ exterarum rerum dominio præferentibus, domeſticum ſolum hoſtilibus armis vacuefactum repetijt. Igitur cum Hadingus e bello Suetico regreſſus, ærarium ſuum quo bellis ac ſpolijs quæſitas opes excipere conſueuit, furto violatum animaduerteret, cõtinuò cuſtodem eius Glumerũ ſuſpendio conſumpſit, callidoq; commẽti genere edixit, vt ſi quis e noxijs ablata referre curaſſet, honoris locum quem Glumerus poſſederat obtineret. Quo promiſſo, ſontium quidam beneficij percipiendi quàm criminis tegendi ſtudioſior reddi- *Calliditas Hadingi.*

tus, pecuniam regi reportandam curauit. Quem conscij in summam principis amicitiam receptum putantes, nec vberius quam fidelius honoratum credentes, & ipsi pari præmij spe relatis pecunijs, reatum detegunt. Quorum confessio primùm honoribus ac beneficijs excepta, mox supplicijs punita, haud paruum vitandæ crudelitatis documentum reliquit. Dignos dixerim qui solutæ taciturnitatis pœnas patibulis luerent, quos cùm silẽtij salubritas tutos præstare posset, vocis stoliditas in exitium pertraxit. His gestis, Hadingus per summum integrandi belli apparatum hyberna permensus, verno sole frigoribus liquatis Suetiam repetit, ibiq; lustrum militando confecit. Cuius milites diuturnæ expeditionis negotio consumptis alimentis ad vltimam penè tabem redacti, syluestribus fungis famem lenire cœperunt. Tã-dem per summam necessitatis indigentiam commanducatis equis, ad postremum canina cadauera corporibus indulserunt. Sed neq; humanis artubus vesci nephas habitum. Itaq; Danis in extremas desperationis angustias compulsis, nocte concubia sine autore tale castris carmen insonuit.

Danorũ fames ingens.

Tetro penates omine patrios
Liquistis, hoc rus Marte sequi rati.
Quæ vana mentes ludit opinio?
Quæ cæca sensus corripuit fides?
Hoc arbitrantes posse solum capi?
Non amplitudo Suetica cedere,
Non exterorum Marte valet quati,
At summa vestri defluet agminis,
Cum Marte vestros cœperit aggredi,
Nam cum ferocem vim fuga soluerit
Et præliorum pars vaga labitur
In terga dantes Marte prioribus
Cædis potestas liberior datur,
Maiorq; ferri parta licentia
Cùm sors rebellem præcipitem fugat,
Nec tela tendat, quem metus abstrahit.

Quod præsagium crebra Danorum cæde sequens lucis euentus impleuit. Nocte postera vocẽ huiusmodi incerto autore editã, Suetica auribus iuuẽtus excepit.

Quid me sic Vffo prouocat seditione graui
Pœnas daturus vltimas? confodietur enim
Multa premendus cuspide, exanimisq; ruet
Audaciam cœpti luens. nec petulantis erit
Liuoris intactum scelus, augurioq; meo
Cùm bella primùm gesserit, contuleritq; manum,
Excepta membris spicula corpus vbiq; petent,
Crudosq; hiatus vulnerum fascia nulla premet,
Nec ampla plagarum loca contrahet vlla salus.

Duo senes inter sydera inusitato vestitu formaq; præditi, mirabiliter inter se contendunt.

Eadem nocte congressis exercitibus, duo senes humano habitu tetriores, capitibus coma vacuis, inter syderum micatus, triste visu caluitium præferentes, contrarijs votorum studijs, monstriferos diuisere conatus. Siquidem alter Danorum partibus intẽdebat, alter Sueonum studiosus extabat. Victus Hadingus cùm in Helsingiam confugisset, ibiq; solis feruore percalefactum corpus frigida maris aqua sublueret, inauditi generis belluam, crebris ictibus attentatam oppressit, necatámque in castra perferendã curauit. Quem facto ouantem obuia fœmina hac voce cõpellat:

Seu pede rura teras, seu ponto carbasa tendas,
Infestos patiere deos, totumq; per orbem
Propositis inimica tuis elementa videbis.
Rure rues, quatiere mari, dabiturq; vaganti
Perpetuus tibi turbo comes: nec deseret vnquam
Vela rigor: nec tecta tegent, quæ si petis icta
Tempestate ruent, diro pecus occidet algu.

Omnia

Omnia præsentis sortem vitiata dolebunt.
Vt scabies fugiere nocens, nec tetrior vlla
Pestis erit, tantùm pœnæ vis cœlica pensat.
Quippe vnum è superis alieno corpore tectum
Sacrilegæ necuere manus: sic numinis almi
Interfector ades. Sed cùm te exceperit æquor,
Carceris æolici laxos patiere furores.
Te Zephyrus Boreasq; ruēs, te proteret Auster,
Et coniuratos certabunt edere flatus,
Donec diuinum voto meliore rigorem
Solueris, & meritā tuleris placamine pœnam.

Regressus igitur Hadingus, eodemq; cuncta tenore perpessus, tranquilla quæq; proprio turbidabat aduentu. Siquidem nauigante eo oborta nimbi vis ingenti classem tempestate consumpsit. Naufragum hospitia petentem, subita penatium strages excepit. Nec antè malo remedium fuit, quàm scelere sacrificijs expiato, cum superis in gratiam redire potuisset. Siquidem propitiandorum numinum gratia, Fro Deo rem diuinam furuis hostijs fecit: quem litationis morem annuo feriarum circuitu repetitū, posteris imitandum reliquit. Fro Blod Suecones vocant. Cumq; fortè gigātum quendam Nitherorum regis Haquini filiam Regnildam pactum animaduerteret, indignam rei conditionem perosus, per summam futuræ copulæ detestationem ingenuo ausu nuptias pcucurrit, Noruagiamq; profectus, tam fœdum regię virginis amatorem armis oppressit. Adeo nanq; virtutem ocio prętulit, vt cùm regiis delicijs frui liceret, non solùm suas, verumetiam alienas iniurias propulsare omni voluptate iucūdius duceret. Autorem beneficij puella creb ris obtusum vulneribus ignara medēdi cura prosequitur. Cuius ne notitiam sibi temporis interiectus eriperet, crus eius annulo vulneri incluso obsignatum reliquit. Eadem postmodum à patre eligendi mariti libertate donata, contractam conuiuio iuuentutem curiosiore corporum attrectatione lustrabat, deposita quondam insignia perquirens. Spretis omnibus, Hadingum latentis annuli indicio deprehensum amplectitur, eiq; se coniugem donat, qui coniugio suo gigantem potiri passus nō fuerat. Apud quam diuersantem Hadingo mirum dictu prodigium incidit. Siquidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter foculum humo caput extulisse conspecta, porrectoq; sinu percunctari visa, qua mundi parte tam recentia gramina brumali tempore fuissent exorta. Cuius cognoscendi cupidum regem proprio obuolutum amiculo, refuga secum sub terras abduxit. Credo dijs infernalibus ita destinantibus, vt in ea loca viuus abduceretur, quæ morienti petenda fuerant. *Hadingus viuus ad inferos ducitur* Primùm igitur vapidæ cuiusdam caliginis nubilum penetrantes, perq; callem diuturnis adesum meatibus incedentes, quosdam prætextatos, amictosq; ostro proceres conspicantur: quibus præteritis loca demum aprica subeunt, quæ delata à fœmina gramina protulerunt: progressiq; præcipitis lapsus ac liuentis aquæ fluuium diuersi generis tela rapido volumine detorquentem, eundemq; ponte meabilem factum offendunt. Quo pertransito, binas acies mutuis viribus concurrere contemplātur: quarum conditionem à fœmina percunctāte Hadingo, ij sunt, inquit, qui ferro in necem acti, cladis suę speciem continuo protestantur exemplo, præsentique spectaculo præteritæ vitæ facinus æmulantur. Prodeuntibus murus aditu, transcensúque difficilis obsistebat: quē fœmina nequicquam transilire conata, cùm ne corrugati quidem corporis exilitate proficeret, galli caput quem secum fortè deferebat abruptum, vltra mœnium septa iactauit, statímque rediuiuus ales resumpti fidem spiraculi claro testabatur occētu. Regressus igitur Hadingus, patriámque cum coniuge repetere orsus, imminentiū sibi piratarum insidias, celeri nauigatione cassauit. Qui licet ijsdem penè flatibus iuuarentur, ipsum tamen æquora præsulcantem paribus velis occupare non poterāt. Inter hęc Vffo cum mirę pulchritudinis filiam haberet, potiturū ea qui vita Hadingum spoliaret edixit. Quo pacto Thuningus quidā admodum solicitatus, adcita Byarmensiū manu votiuū studuit impetrare progressum. Quē excepturus Hadingus, dū classe Noruagiā præteriret, animaduertit in littore senem crebro amiculi motu

appellandi nauigij monitus afferentē: quem repugnātibus socijs, damnosumq; profectionis diuerticulū affirmātibus, naue susceptū centuriādi exercitus autorem habuit, in ordinanda agminū ratione curiosius attēdere solitū, vt prima per dyadem phalanx, ac per tetradē secunda constaret, tertia verò octoadis adiectione succresceret, semperq; priorē insequens duplicitatis augmento transcenderet. Idem quoq; funditorū alas in extremā aciē concedere iussit, eisq; sagittariorum ordines sociauit. Ita digestis in cuneū cateruis, ipse post bellatorū terga cōsistens, ac folliculo quē ceruici impensum habebat, balistā extrahēs, quæ primū exilis visa, mox cornu tensiore ꝓminuit, denos neruo calamos adaptauit, qui vegetiore iactu pariter in hostem detorti, totidē numero vulnera confixerūt. Tūc

Byarmenses suis incantationibus efficiunt, vt imber exoriatur.

Byarmenses arma artibus permutantes, carminibus in nymbos soluere cœlū, lætamq; aëris faciē tristi imbriū aspergine cōfuderūt. E cōtrario senex obortā nymbiū molē obuia nube pellebat, madorēq; pluuię nubilo castigabat obiectu. Victorē Hadingum dimissus senex, nō vi hostili, sed volūtario mortis genere cōsumendum prædixit, clarisq; bellis obscura, ac lōginquis finitima ꝑponere vetuit. Quo relicto, Hadingus ab Vffone ꝑ colloquij simulationē in Vpsalā accersitus, amissis ꝑ insidias socijs, noctis habitu protectus aufugit. Nā Danis ædis in quam conuiuij nōine cōtracti fuerāt, excessum petentibus, præstò erat qui cuiusq; exertū foribus caput ferro demeteret. Cuius facti iniuriā prælio insecutus Vffonē oppressit, eiusq; corpus deposito odio cōspicui operis mausceolo mādauit, amplitudinē hostis elaborato busti splendore cōfessus. Ita quē viuū hostili studio insectari solebat, extinctum honoris impēdio decorabat. Et vt sibi deuictę gentis animos cōciliaret, fratrē Vffonis Hundingū, regno præfecit, ne imperiū potius in exteros trāsfusum, q̄ in Asmundi familia cōtinuatū videretur. Cumq; sublato iā æmulo cōplures annos ꝑ summā armorū desuetudinē, rerū agitatiōe vacuus exegisset, tandē diutinū ruris cultū nimiāq; maritimarū rerū abstinentiā causatus, & quasi bellū pace iocūdius ratus, talib. seipsum culpare desidię modis aggreditur:

Quid moror in latebris opacis
Collibus implicitus scruposis,
Nec mare more sequor priori?
Eripit ex oculis quietem
Agminis increpitans lupini
Stridor, & vsq; polum leuatus
Questus inutilium ferarum
Impatiensq; rigor leonum.
Tristia sunt iuga vastitasq;
Pectoribus truciora fisis.
Officiunt scopuli rigentes
Difficilisq; situs locorum
Mentibus æquor amare suetis.
Nam freta remigiis probare
Officij potioris esset,
Mercibus ac spoliis ouare
Æra aliena sequi locello
Æquoris inhiare lucris
Quam salebras nemorumq; flexus
Et steriles habitare saltus.

Cuius vxor ruralis vitę studio maritimarum auiū matutinos pertęsa cōcentus, quantū in syluestrium locorum vsu voluptatis reponeret, hac voce detexit:

Me canorus angit ales immorantem littori
Et soporis indigentem garriendo concitat.
Hinc sonorus æstuosæ motionis impetus
Ex ocello dormientis mite demit ocium:
Nec sinit pausare noctu mergus altè garrulus
Auribus fastidiosa delicatis inserens,
Nec volentem decubare recreari sustinet
Tristiore flexione diræ vocis obstrepens.
Tutius syluis fruendum dulciusq; censeo.
Quis maior quietis vsus, luce, nocte carpitur,
Quàm marinis immorari fluctuando motibus?

Eodem tēpore Tosto quidā obscuro Iutiæ loco ortus, ferocitate clarus emersit: plebe nanq; vario petulātię genere lacessita, latè crudelitatis famā extulit, tātaq; malignitatis opiniōe ꝑcrebuit, vt facinorosi cognomine notaretur. Sed nec exterorū iniurijs abstinēs, post fœdā patrię vexationē, etiā Saxoniā tētat. Cui⁹ duce Syfrido laborātib. ꝑlio socijs pacē petēte, fore quod ab ipso poscebatur asseruit, dum-

dummodo ſibi gerēdi cum Hadingo belli ſocietatē polliceri voluiſſet. Refragātē illum, cōditioniq́; parere metuentē, acri minarū genere ad eā quā optabat promiſſionē perduxit. Fit.n.vt quod blādè non ſtruitur, minaciter impetretur. A quo terreſtri negotio ſuperatus Hadingus, cū victoris claſſem inter fugiendū repertā ꝑfoſſis laterib. nauigationi inutilem reddidiſſet, cōceſſam ſcaphā in altū direxit. Quē Toſto occidiſſe ratus, cùm diu inter ꝓmiſcua necatorū cadauera quęſitū reperire non poſſet, ad claſſem regreſſus, animaduertit eminus myoparonē medijs maris ęſtibus fluctuantē. Quem cum adductis in altū nauigijs perſequi ſtatuiſſet, fractionis periculo reuocatus, ægrè littus repetiit. Tūc correptis integris cœptū vię gen⁹ exequitur. Hadingus occupari ſe vidēs, percōtari comitē cœpit, an nādi vſum calleret, negantéq́; eo, fugę diffidentia ſpōte euerſi nauigij cōcauas partes amplexus, mortis fidem inſequētibus fecit. Securū deinde Toſtonē inopinatūq́; & ſpoliorū reliquiis auidius incubantē adortus, proſtrato exercitu prędā deſerere coegit ſuāq́; eius fuga vlciſcitur. Nec Toſtoni in vindictā ſui animus defuit. Nam cū ob accepti vulneris magnitudinē reparandarū intra patriā virium copiā non haberet, legati titulo Britanniam petijt. In qua profectione nauigationis ſocios in aleæ luſum per laſciuiā contraxit, rixamq́; a teſſerarum iactibus ortam, funeſta cæde finire docuit. Ita placido exercitij genere diſcordiā per totū nauigiū diffudit, cruentamq́; pugnā mutatus lite iocus ꝓgenuit. Et vt aliquod ex alieno malo cōmodum caperet, correptis interfectorū pecunijs, Collonē quendā piratica tunc temporis inſignē adciuit. Quo comite paruo pòſt in patriā reuerſus, cū Hadingo, ſuā quam militū fortunā expendere p̄optante, ex prouocatione congreſſus occiditur. Nolebant enim priſcę fortitudinis duces vniuerſorum diſcrimine exequi, quod paucorum ſorte peragi potuiſſet. His geſtis, Hadingo defunctæ coniugis ſpecies per quietem obſeruata, ſic cecinit:

Bellua nata tibi eſt rabiem domitura ferarum,
Quæq́; truci rapidos atteret ore lupos.

At poſt pauca ſubiunxit:

Fac caueas, ex te nocuus tibi prodijt ales
Felle ferox bubo, voce canorus olor.

Rex manè ſopore diſcuſſo, cuidā cōiecturarū ſagaci viſum exponit. Qui lupi nomine futurę ferocitatis filiū interpretatus, Oloris vocabulo filiam denotauit, illū hoſtibus pernicioſum, hāc patri inſidioſam fore pręſagiēs. Euentus augurio reſpōdit. Siquidē Hadingi filia Vluilda priuato cuidā Guthormo denupta, ſiue copulæ indignitate, ſiue claritatis affectatione permota, maritū in parentis cędē abſq; pietatis reſpectu ſolicitat: reginā ſe, q̃ regis filiā cēſeri malle p̄fata. Cuius exhortationis modū ijſdē penè verbis, quibus ab ipſa editus fuerat, explicare cōſtitui: ꝗ ferè huiuſmodi erat: O miſerā me, cuius nobilitatē diſpar copulę nexus obtenebrat. O infelicē, cui⁹ ſtēmati ruſtica iugatur humilitas. O infortunatā principis ꝓlem, quā tori lege plebeius æquiparat. Miſerandā regis filiā, cuius decorē ignauus pater in abſoletos ac deſpicabiles trāſmiſit amplexus. Infauſtā matris ſobolē, cuius felicitati tori cōmerciū derogat, cuius mūditiā immūditia ruralis attrectat, dignitatē indignitas vulgaris inclinat, ingenuitatē cōditio maritalis extenuat. At ſi quis tibi vigor ineſt, ſi qua mētē virtus poſſidet, ſi dignū te regis generū ꝓbas, ſocero faſces eripe, genus ꝓbitate redime, proſapię defectū virtute æſtima, ſanguinis damnum animo penſa. Felicior eſt honos audacia, quàm hęreditate quæſitus. Melius virtute culmē, quàm ſucceſſione cōſcenditur. Aptius honores meritū, q̃ natura cōciliat. Adde quòd ſenectutē ſubruere nephas non eſt, quæ proprio in ruinam pondere ſuppreſſa deuergit. Sufficient ſocero tot temporū faſces, ſenilis tibi poteſtas obueniat. Quæ ſi te fruſtrata fuerit, alteri cedet. Lapſui vicinum eſt, quicquid ſenio cōſtat. Sat illi regnaſſe ſit: tibi quandoq; præeſſe conueniat. Malo præterea virum regnare quàm patrē. Malo regis cōiunx, quàm nata cenſeri. Melius eſt principem intus amplecti, quàm exterius venerari. Glorioſius nubere regi, quàm obſequi. Ipſe quoq; tibi ſceptrum, q̃ ſocero malle debeas. Proximū ſibi quenq; natura cōſtituit. Aderit cœpto facultas, ſi facto voluntas acceſſerit. Nihil eſt quod non ingenio cedat. Inſtaurandum epulū eſt, exornandum conuiuiū, prouidendi paratus. Inuitandus ſocer, fraudi viā familiaritas ſimula

Quod blādè non ſtruitur ſæpius per minas impetratur.

ta præſtabit. Nullo melius quàm affinitatis nomine inſidiæ teguntur: adde quòd temulentia promptũ cædi iter aperiet. Cumq́; rex capitis cultui intentus, fabulis mentẽ, barbæ manum intulerit, pilorũq́; perplexionẽ crinali ſpico ſeu pectinis enodatione diſcreuerit, applicari ferrũ viſceribus ſentiat. Minor occupatis ſolet cautela ꝑquiri. Dextera tua tot ſcelerũ vindex accedat. Piũ eſt vltricẽ miſerorũ manũ extendere. Talibus inſiſtente Vluilda, vir ſuggeſtione victus, inſidijs operam pollicetur. Intereà Hadingus generi dolum cauere ſomnio monitus, petito cõuiuio quod ei filia charitatis ſimulatione parauerat, armatorũ non lõgè ꝑſidia ſtatuit, quibus aduerſum inſidias cũ res exigeret, vteretur. Quo cibũ capiente, ſatelles in fraudis miniſteriũ adcitus, occultato ſub veſte ferro opportunũ ſceleri tẽpus tacitus expectabat. Quo rex animaduerſo, collocatis in vicino militibus ſignum lituo dedit. Quibus continuò opem ferentibus, dolum in autorẽ retorſit. Intereà rex Sueonũ Hundingus occaſum Hadingi falsò acceptũ nuncio inferiis excepturus. optimatibus contractis, eximiæ capacitatis doliũ cereali liquore cõpletum delitiarum loco medium conuiuiis apponi præcepit: & ne quid celebritatis deeſſet, ipſe miniſtri partibus aſſumptis, pincernam agere cunctatus nõ eſt. Cũq́; exequendi officij gratia regiã perluſtraret, offenſo gradu in dolium collapſus, interclusum humore ſpiritũ reddidit, deditq́; pœnas ſiue Orco, quẽ falſa exequiarum actione placabat, ſiue Hadingo, cuius interitum mentitus fuerat. Quo cognito Hadingus parem veneratori gratiam relaturus, extinctoq́; ſupereſſe nõ paſſus, ſuſpendio ſe vulgo inſpectante conſumpſit

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER
SECVNDVS.

Hic Frotho vulgò dicebatur Frotho geſfmylde, id eſt liberalis.

HADINGO filius Frotho ſuccedit, cuius varij inſignesq́; caſus fuere. Pubertatis annos emẽſus, iuueniliũ præferebat cõplementa virtutũ. Quas ne deſidię corrũpẽdas præberet, abſtractũ voluptatibus animũ, aſſidua armorũ intẽtione torquebat. Qui cũ paterno theſauro bellicis operibꝰ abſumpto, ſtipẽdiorũ facultatẽ, qua militẽ aleret, nõ haberet, attẽtiusq́; neceſſarij vſus ſubſidia circumſpiceret, tali ſubeuntis indigenæ carmine concitatur:

Inſula non longè eſt præmollibus ædita cliuis
Collibus æra tegens, & opimæ conſcia prædæ.
Hic tenet eximium montis poſſeſſor aceruum,
Implicitus gyris ſerpens crebrisq́; reflexus
Orbibus, & caudæ ſinuoſa volumina ducens,
Multiplicesq́; agitans ſpiras, virusq́; profundens.
Quem ſuperare volens clypeo, quo conuenit vti
Taurinas intende cutes, corpusq́; bouinis
Tergoribus tegito, nec amaro nuda veneno
Membra patere ſinas, ſanies quod conſpuit vrit.
Lingua triſulca micans patulo licet ore reſultet,
Triſtiaq́; horrifico minitetur vulnera rictu,
Intrepidum mentis habitum retinere memento.
Nec te permoueat ſpinoſi dentis acumen,
Nec rigor aut rapida iactatum fauce venenum.
Tela licet temnat vis ſquamea, ventre ſub imo
Eſſe locum ſcito quo ferrum mergere phas eſt,
Hunc mucrone petens medium rimaberis anguem.
Hinc montem ſecurus adi, preſſoq́; ligone
Perfoſſos ſcrutare cauos, mox ære crumenas
Imbue, completamq́; reduc ad littora puppim.

Credulus Frotho ſolitarius in inſulam traijcit, ne comitatior belluam adorire-

tur quàm Athletas aggredi moris fuerat. Quæ cum aquis pota ſpecum repeteret, impactum Frothonis ferrũ aſpero cutis horrore contempſit. Sed & ſpicula quæ in eam coniecta fuerant, eluſo mittentis conatu læſionis irrita reſultabãt. At vbi nil tergi duritia ceſſit, ventris curioſius annotati mollities ferro patuit: quæ ſe morſu vlciſci cupiens, clypeo duntaxat ſpinoſum oris acumen impegit. Crebris deinde linguã micatibus ducens, vitã pariter ac virus efflauit. Repertæ pecuniæ regem locupletem fecere, quibus inſtructus, claſſe Curetum partibus admouetur. Quorũ rex Dorno periculoſi belli metu huiuſmodi ad milites orationẽ habuiſſe fertur: Externũ proceres hoſtẽ, & totius fermè occidentis armis opibusq; ſuccinctũ, ſalutarem pugnę cunctationẽ ſectantes, inediæ viribus obtinendũ curemus. Internum hoc malũ eſt, difficillimũ ære domeſticum debellare periculũ. Facile famelicis obuiatur. Melius aduerſariũ eſurie q̃ armis tentabimus. Nullũ hoſti inedia acrius iaculum adacturi. Edax viriũ peſtis edendi penuria nutritur. Armorum opẽ alimentorum inopia ſubruit. Illa quieſcentibus nobis tela cõtorqueat, illa pugnę ius officiũq; ſuſcipiat: diſcriminis expertes, diſcrimen licebit inferre. Exangues abſq; ſanguinis detrimento præſtare poterimus. inimicũ ocio ſuperare phas eſt. Quis dãnoſe quàm tutò dimicare maluerit? Quis cũ impunè certare liceat, pœnã experiri contendat? Felicior armorũ ſucceſſus aderit, ſi p̄uia fames bellum cõmittit. Hac primã confligendi copiã duce captemus: caſtra noſtra tumultus expertia maneãt: illa noſtri loco decernat: quę ſi victa ceſſerit, ocium rumpendũ eſt: facile ab indefeſſo laſſitudine cõcuſſus opprimitur. Adeſa marcore dextera pigrior in arma perueniat. Lentiores ferro manus dabit, quẽ quiſpiam prius labor exhauſerit. Præceps victoria eſt, vbi tabe cõſumptus, cũ robuſto congreditur. Taliter indẽnes aliis Danorũ autores fore poterimus. His dictis, quęcũque tutatu difficilia animaduertit defenſionis diffidentia populatus, adeò hoſtilem ſæuitiã in vaſtanda patria ꝑcucurrit, vt nihil quod à ſuperuenientibus occupari poſſet intactũ relinqueret. Maiorẽ deinde copiarũ partẽ indubitatę firmitatis municipio cõplexus, ab hoſte ſe circunſideri ꝑmittit. Cuius Frotho oppugnãdi diffidẽtia concitatus, cõplures inſolitæ ꝓfunditatis foſſas intra caſtra fieri, latenterq; per corbes humũ egeri, & in fluuiũ mœnibus ꝓpinquum tacitè diſijci iuſſit. Quem dolũ crebro ceſpite foſſis ſuperaddito, occultandũ curauit, incautũ hoſtẽ præcipitio cõſumpturus, futurũq; ratus, vt ignaros deſidentis glebæ lapſus obrueret. Poſt hæc ſimulato metu caſtra pauliſper deſerere cœpit: quib. imminentes oppidanos paſſimq; eluſis veſtigijs in foueas ꝓuolutos ingeſtis deſuper iaculis trucidauit. Inde profectus in Trannonẽ Rutenę gẽtis tyrannũ incidit, cuius maritimas copias ſpeculaturus, crebros clauos ex fuſtibus creat, ijſdẽq; carabũ onerat: quo hoſtilẽ noctu claſſem ſubiens, imas nauigiorũ partes terebro ſauciat: quæ ne repentinũ vndarum paterentur incurſum, patentia foraminũ loca, ꝓuiſis antea clauis obſtruit, terebriq; dãnum ſtipitibus penſat. At vbi foraminum copiã mergẽdę claſſi ſufficere credidit, dẽptis obſtaculis, ꝓmptum aquis aditum patefecit, hoſtilemq; claſſem ſua circunfundere ꝓperauit. Ancipiti periculo circunuẽti Ruteni, armis prius an vndis reſiſterẽt, hęſitabãt, Naufragio pereunt, dum nauigiũ ab hoſte vindicare contendunt. Internum diſcrimẽ externo atrocius erat, dum foris ferrum ſtringunt, intus fluctibus cedunt. Bina ſimul in miſeros pericula graſſabãtur. Incertũ erat celerius nando ſalus an dimicãdo peteretur. Mediũ pugnæ certamen noua fati diremit occaſio. Geminæ mortes vno ferebantur inceſſu: duę lethi viæ ſocium egere periculum. Ambiguum erat, ferrum magis an fretũ afficeret: gladios ꝓpulſantẽ, tacitus fluctuum allapſus excepit: ecõtrario fluctibus obuiantẽ, obuius enſis implicuit: aquarum eluuies cruoris aſpergine fœdabatur. Victis itaq; Rutenis, patria Frothoni repetitur: qui cum legatos in Ruſciam exigendi tributi ſtudio miſſos, incolarum perfidia atroci mortis genere conſumptos animaduerteret, duplici iniuria permotus, vrbem Rotalam arcta admodum obſidione perſequitur. Qua ne fluuij interſtitio prohibente tardius potiretur, vniuerſam aquæ molem noua riuorum diuerſitate partitus, ex ignotæ profunditatis alueo meabilia vada perfecit: nec antè deſtitit quã rapidior vortex diuiduo minoratus excurſu languidiore

Dornonis Curetum regis oratio.

Frothonis ſtrategema.

Trãno Rutenorum rex.

vndas lapſu ageret, ac per exiles flexus vadoſa paulatim cõſtrictione rareſceret. Ita amne domito, oppidum naturæ præſidio vacuum, inoffenſa militum irruptione proſternit. His geſtis, ad vrbẽ Peltiſcam exercitũ cõtulit, quam virib. inuictã ratus, bellum fallacia mutauit. Siquidẽ paucis admodũ conſcijs ignotę opacitatis latebras petiuit, extinctumq; ſe quò minus hoſti terroris afferret, vulgò nunciari præcepit. Additæ in fidem exequiæ, tumulusq; cõſtructus. Sed & milites conſcio fraudis mœrore, ſimulatũ ducis obitum ꝓſequuntur. Qua fama rex vrbis Veſpaſius perinde ac victoria potitus, tam languidã ac remiſſam defenſionẽ egit, vt hoſtibus irrumpendi poteſtate facta, inter luſus ac ocia necaretur. Vrbe capta Frotho ſpe orientis imperium cõplexus, Anduani mœnib. admouetur. Qui quondã ſuccenſę ꝑ Hadingum vrbis admonitus, cunctos eius penates domeſticis auibus vacuefecit, quo minus ſimilis iacturæ periculo mulctaretur. Nec noua Frothoni calliditas defuit: quippe ꝑmutata cũ ancillulis veſte, peritã ſe pugnandi puellã ſimulat, depoſitoq; virili cultu, fœmineũ æmulatus, transfugæ titulo oppidũ petit. Illic omnibus curioſius exploratis, poſtridie emiſſo comite exercitum muris affore iubet, portasq; ſua pandẽdas opera pollicetur. Taliter eluſis vigilib. vrbs ſomno ſepulta diripitur, ſecuritatis pœnas interitu luens, deſidiaq; ſua q̃ hoſtium virtute miſerior. Nihil enim in re militari ꝑnicioſius animaduertitur, quàm per ocium metu vacuũ, ſolutis neglectisq; rebus nimia fiduciæ p̃ſumptione torpeſcere. Anduanus cum patriæ res perditas euerſasq; cõſpiceret, regias opes nauibus impoſitas, vt vndas potius quàm hoſtem ditaret, in altum demerſit: quanquam ſatius fuerat aduerſatiorum fauorẽ pecuniæ largitionibus occupare, q̃ eius cõmodum mortalitatis vſib. inuidere. Poſt hæc Frothone filiã in matrimoniũ per legatos poſcente, cauendũ reſpondit, ne rerũ proſperitate corruptus, victoriæ ſucceſſum in ſuperbiam vertat: ſed potius victis parcere, & in deiectorum conditione, priſtinum fulgoris habitum venerari meminerit, diſcatq; in miſerorũ ſorte p̃teritam æſtimare fortunã. Curandum itaq;, ne cuius affinitatẽ expetat, imperium rapiat, & quam nuptijs illuſtrare geſtiat, obſcuritatis ſordib. reſpergat, matrimonij dignitatem auaritiæ ſtudio corrupturus. Cuius dicti comitate & victorẽ generũ adſciuit, & regni libertatem obtinuit. Intereà Sueonũ regis Hadingi coniunx Thorilda, cum priuignos ſuos Regnerum & Thoraldum, quorum infinito odio tenebatur, vt variis periculorum generib. implicaret, regio tãdem pecori præfeciſſet, Hadingi filia Suãhuita ſororibus in famulitium ſumptis, Suetiam petit, clariſſimæ indolis exitiũ muliebri ingenio præcurſura. Cumq; p̃dictos adoleſcentes nocturnis gregum excubiis occupatos, diuerſi generis portentis circunfundi videret, ſorores equis deſcendere cupientes, tali poẽmatis ſono vetuit:

Aſtutia militaris egregia.

Stratagema recens.

De Anduano rege.

Thorilda in priuignos ſæuitia.

Monſtra quidem video celerem captantia ſaltum,
Corpora nocturnis præcipitare locis.
Bella gerit dæmon, & iniquæ dedita rixæ
Militat in mediis, turba nephanda vijs.
Effigie ſpectanda truci, portenta feruntur,
Hæcq; hominum nulli rura patere ſinunt.
Agmina præcipiti per inane ruentia curſu,
Hac nos progreſſum ſiſtere ſede iubent.
Flectere lora monent, ſacrisq; abſiſtere campis,
Aruaq; nos prohibent vlteriora ſequi.
Trux lemurum chorus aduehitur præcepsq; per auras
Curſitat, & vaſtos edit ad aſtra ſonos.
Accedunt Fauni Satyris, Panumq; caterua
Manibus admixta militat ore fero.
Siluanis coëunt aquili, laruæq; nocentes
Cum lamiis callem participare ſtudent.
Saltu librantur furiæ, glomerantur eiſdem
Laruæ, quas ſimis fantua iuncta premit.
Calcandus pediti trames terrore redundat,
Tutius excelſi terga premantur equi.

Ad hæc Regnerus seruũ regiũ se professus, tã longinqui à domo excessus causam astruxit, quòd cùm pastoralis operis gratia rus relegatus, pecus cui præerat amisisset, desperata recuperatiõe reditu abstinere quàm vltionis pœnã incurrere ꝑoptasset. Et ne fratris conditionẽ silẽtio ꝑteriret, tale dictis poëma subiunxit.

Nos homines, non monstra puta, seruosq́; manentes
Per loca pascendos exagitasse greges.
At cùm per teneros ageremus tempora lusus,
Fortè remota vagum cessit in arua pecus.
Cumq́; petita diu spes deforet inueniendi,
Incessit miseris sollicitudo reis.
Cumq́; boum nusquam vestigia certa paterent,
Obtinuit mæstus sontia corda pauor.
Hinc est quod virgæ vulnus pœnale verentes,
Duximus in proprios triste redire lares.
Credidimus quàm ferre manum, pœnamq́; subire
Tutius assuetis abstinuisse focis.
Sic pœnam differre iuuat, reditumq́; perosis
Hac dominum latebra fallere cura manet.
Hac ope neglecti pecoris vitabitur vltor,
Solaq́; stat nostris hæc fuga tuta vijs.

Tunc Suanhuita speciosissimum lineamentorum eius habitũ curiosiori contẽplatione lustratũ impensius admirata, regibus te, inquit, non seruis editũ præradians luminũ vibratus eloquitur. Forma prosapiã pandit, & in oculorũ micatu naturę venustas elucet. Acritas visus ortus excellentiã præfert. Nec humili loco natũ liquet, quem certissima nobilitatis index pulchritudo cõmendat. Exterior pupillarũ alacritas interni fulgoris geniũ confitetur. Facies fidem generi facit, & in luculẽtia vultus, maiorũ claritudo respicitur. Neq; enim tã comis, tamq; ingenua species, ab ignobili potuit autore profundi. Sãguinis decus cognato frontẽ decore perfundit, & in oris speculo cõditio natiua resultat. Minimè ergo tã spectati cælaminis simulacrũ obscurus opifex absoluit. Nũc itaq; celerrima declinatiõe crebros vię excess⁹ petẽtes, mõstrigenos vitate cõcursus, ne elegãtissimorũ corporũ præda, sordidissimis pastũ agminib. præbeatis. At Regnero maxim⁹ ob deformitatẽ cultus rubor incesserat, cui⁹ vnicũ in obscurãda nobilitate remedium ducebat. Seruitutẽ itaq; nõ semper virilitate vacuã reperiri subiũxit. Sæpè enim sordido cultu robustã obtegi manũ, fortẽq; dextrã atra veste cõcludi interdum: itaq; naturę vitiũ virtute redimi, damnũq; generis animi ingenuitate pẽsari. Se ergo Thor deo excepto, nullã mõstrigenę virtutis potẽtiã expauere, cuius Thor deus. viriũ magnitudini nihil humanarũ diuinarúmue rerũ digna possit ęqualitate cõferri. Sed neq; laruas liuido tãtũ squalore terribiles, à masculis debere pectorib. formidari. quarũ effigies adulterino distincta pallore, momentaneũ corporis habitũ ab aêris teneritudine mutuari cõsueuerit. Falli igitur Suanhuitã, quę solidũ virorũ robur muliebriter emollire, viresq; vinci insolitas effœminato pauore ꝑfundere conetur. Admirata iuuenis cõstãtiã Suãhuita, ablegato nubilę inũbrationis vapore ꝑtẽtas ori tenebras suda ꝑspicuitate discussit, ensemq; varijs conflictibus opportunũ se ei daturã pollicita, mirã virginei cãdoris speciẽ nouo mẽbrorũ iubare ꝑferebat. Taliter accẽsi iuuenis cõnubiũ pacta, ꝓlato mucrone sic cepit:

In gladio quo monstra tibi ferienda patebunt,
Suscipe rex sponsæ munera prima tuæ.
Hoc dignum te rite proba, manus æmula ferri
Gestamen studeat condecorare suum.
Ferrea vis tenerum mentis confortet acumen,
Atq́; animus dextræ nouerit esse comes.
AEquet onus lator, & vt ensi congruat actus
Accedat grauitas, par in vtroq́; tibi.
Framea quid prodest, vbi languet debile pectus,

Et telum trepidæ destituere manus?
Ferrum animo coëat, corpusq́ armetur vtroq́,
Iungatur capulo, consona dextra suo.
Hæc celebres ædunt pugnas, quia iuncta vigoris
Plus retinere solent, dissociata minus.
Hinc tibi si volupe est belli clarescere palma,
Consectare ausu quod premis ipse manu.

Cumq́; multa ad hunc modum coaptato rhythmorum canore prompsisset, dimissis comitibus aduersum obscœnissimas portentorum cateruas, noctem dimicãdo permensa, luce reddita varias laruarum formulas, & inusitata specierum figmẽta passim aruis incidisse cognoscit: inter quas & ipsius Thorildæ crebris obfusa vulneribus effigies visebatur: quas in struem congestas ingenti pyra accensa cremauit, ne teter obscœnorum cadauerum odor pestifera exhalatione diffusus, propius accedentes corruptionis contagio sauciaret. Quo facto, Regnero Suetię regnum, sibi verò Regneri torum conciliauit. Qui licet tirocinium nuptijs auspicari deforme existimaret, seruatæ salutis suæ respectu prouocatus promissum beneficio excoluit. Inter hæc Vbbo quidam sororem Frothonis Vluildam iampridem matrimonio complexus, Daniæ regnum, cuius procurationem perfunctoriè gerebat, uxoris nobilitate fretus occupat. Quamobrem Frotho Orientis bella deserere coactus, apud Suetiam cum Suanhuita sorore graue prælium facit. Quo afflictus noctu conscensa cymba, per occultos nauigationis anfractus, perforandæ hostium classis aditum quærebat. Deprehensus a sorore, rogatusq́; cur tacito remigio varias meatuum ambages sequeretur, simili quæstionis modo percontantem absoluit. Nam Suanhuita quoq́; eodẽ noctis tempore solitariã nauigationẽ ingressa, ancipiti declinationis gyro multiplices sensim aditus recessusq́; captabat. Fratrem itaq́; dudum ab eo collatæ sibi libertatis admonitum rogare cœpit, vt quam bellũ Ruthenicum petiturus, arbitraria nubendi potestate donauerat, assumpto coniuge frui permittat, ratumq́; post factũ habeat, quod fieri ipse concesserit. Tam iustis precibus permotus Frotho pacẽ cum Regnero cõponit, iniuriamq́; quã ex sororis petulantia suscepisse videbatur, 4 rogatui remisit. A quibus etiam manu quantã per eos amiserat donatus, deforme vulnus specioso beneficio pẽsatum gaudebat. Daniã ingressus, capto perductoq́; ad se Vbboni ignouit, veniamq́; quam pœnã mali merito rependere maluit, quod regnũ potius vxoris impulsu, quàm propria cupiditate tentasse, nec tã autor iniuriæ, quàm imitator fuisse videretur. Vluildã eidem ademptã amico suo Scoto, qui & ipse Scotici nominis conditor fuit, nubere coegit, tori varietatem supplicij loco reputans. Cuius discessum regijs etiã vehiculis prosequutus, iniuriã beneficio pensauit. Sororis siquidem naturam, non ingeniũ intuens, suæ potius famæ, quàm illius nequitię consulebat. Quæ fraternis meritis nihil ex consueti odij pertinacia remittens noui mariti animum occidendi Frothonis, occupandiq́; Danorum imperij cõsilio fatigabat. Segniter enim deserere solet animus, quicquid solido fuerit amore cõplexus. Neq́; fluidis annis molitũ continuò crimen elabitur. Primæuã quippe mentem posterior imitatur affectio. Nec citò vitiorum vestigia pereunt, quæ tenera moribus ætas impresserit. Cum vacuas mariti aures haberet, insidias à fratre in virũ conuertit, mercede conductis, qui iugulũ dormientis cõfoderent. Qua de re Scotus per pedissequã certior factus, nocte qua cædis ministerium circa se peragendum acceperat, lecto loricatus incessit. Rogatus ab Vluilda quid ita assuetæ quietis vsum, ferreo cultu mutasset? Sic ad præsens sibi collibitum retulit. Cùm somno obfusus putaretur, irrumpentes insidiarum ministros lecto delapsus obtruncat. Quò euenit, vt Vluildã insidijs fratri nectendis abstraheret, & alijs vxorum perfidiam cauendi documentum præberet. Quæ dum geruntur, adoriendæ bello Fresię Frothoni consilium incidit, claritatem Orientis deuictione quæsitam, Occidentis oculis infundere auido. Oceanum petenti prima aduersum Vitthonem Fresorum piratam cõgressio fuit, in qua socijs primos hostium impetus solo clypeorum obiectu patienter excipere iussis, non antè missilibus vtendum edixit, quàm penitus hostium iaculorum imbrem exhaustum aduerterent. Quæ tanto à Fresis auidius emissa, quãto à Danis tolerabilius

4 *forte, rogati.*

exce-

excepta, Vitthone Frothonis patientiam à pacis cupiditate profectam existimante. Oritur ingens classicum, & immenso pila stridore dissultant. Cum nullum incautis iaculum superesset, Danorum telis obfusi vincuntur. Fuga littus amplexi, inter flexuosos fossarum ambitus obtruncantur. Rhenum deinde classe rimatus, extremis Germaniæ partibus manus iniecit. Repetito oceano Fresorum classem vadosis inflictam vorticibus adortus, cæde naufragium cumulauit. Nec tantas hostium acies obtriuisse contentus, Britanniam tentat. Cuius rege deuicto, Melbricum Scoticæ regionis præfectum aggreditur. Cui cùm bellum illaturus Britannorum regem imminere ex speculatore cognosset, tergóque simul ac pectori consulere nequiret, militibus ad concionem vocatis deserenda vehicula, abijciendam suppellectilem, aurúmque quod ab eis gestaretur passim per arua disijciendum edixit, affirmans solam in opum effusione opem restare. Nec aliud conclusis subsidium superesse, quàm hostem ab armis in auaritiam pellicere. Libenter prædam apud exteros quæsitam supremæ necessitati impendi debere. Fore enim vt hostes non minore auiditate collectam abijcerent, quàm repertam corriperent, oneri potius quàm vsui futuram. Fresia a Danis subacta.

Tunc Torkillus auaritia antè alios insignis, cæterísque eloquio præstans, capite galea nudato clypeo innixus, Mouet, inquit, rex plerosque tuæ præceptionis austeritas, qui magni æstimant, quod sanguine pepererunt: ægrè proijcitur, quod maximo constat periculo quæsitum. Inuiti deserunt, quod vitæ discrimine emerunt. Extremæ enim dementiæ est, virili animo ac manu parta muliebriter spernere, opésque hosti insperatas afferre. Quid deformius, quàm belli fortunam prædæ quã gerimus contemptu præcurrere? certúmque & præsens bonum, dubij mali metu relinquere? Nondum Scotos aspeximus, & aruum auro spargemus? Quales in prælio existimandi sunt, quos bellum petentes sola bellorum eneruat opinio? An qui hosti formidolosi fuimus, ridiculi erimus, claritatémque contemptu mutabimus? Mirabitur Britannus ab his se victum, quos solo vinci timore conspexerit. Illorum metu prememur, quibus metum priores ingessimus? Quorum præsentiam contempsimus, absentiam metuemus? Quando opes probitate mercabimur, quas timore vitamus? Pecunias pro quibus pugnauimus, pugnam vitando temnemus? Quos paupertati subijcere debuimus, diuitijs imbuemus? Spolia fortiter cepimus, molliter iaciemus? Quid turpius a nobis committi poterit, quàm aurum erogare, quibus ferrum infligere debemus? Pauor nunquam eximet, quod virtus peperit. Quod bello quæsiuimus, bello linquendum est. Tanti præda veneat, quanti empta est, ferro precium penderetur. Præstat speciosa defungi morte, quàm lucis auiditate vilescere. A vita paruulo temporis momento deserimur. Pudor etiam fatum insequitur. Huic accedit, quod iactantes aurum, hostis hoc auidius insequetur, quo maiore metu vrgeri crediderit. Præterea neutra nobis fortuna auri odium facit. Victores namque ære quod gestamus ouabimus, victi sepulturæ præmio relinquemus. Hæc senior.

At milites regis potius quàm sodalis consilium intuentes, priorémque exhortationem posteræ præferentes, quod cuique opum erat certatim loculis egerunt. Mannos quoque variæ suppellectilis gerulos oneribus absoluunt, sicque vacuefactis crumenis, armis habilius accinguntur. Quibus progressis succedentes Britanni, in patentem latè prædam dissiliunt. Quos rex circa pecuniæ raptum auidius æquo occupatos conspiciens, cauere iubet, ne destinatas prælio manus opum onere fatigent, scientes triumphum antè carpendum, quàm censum. Proinde auro spreto, auri dominos insequantur. Nec æris, sed victoriæ fulgorem mirentur: memineríntque satius trophæum pensare, quàm quæstum: potiorem esse metallo virtutem, si ritè amborum habitum metiantur: hoc nanque exteriorem ornatum conciliari, illam interno externóque cultui precium afferre. Quamobrem remotos à pecuniæ contemplatione oculos habeant, abstractúmque auaritia animum belli studijs impendant. Prætereà nouerint prædam ab hostibus de industria reiectam, aurúmque insidiis potius, quàm vsui seminatum. Sed & simplicem argenti Regis a præda dehortatio.

nitorem latentis hami fraude implicitum teneri. Neque enim facile fugisse existimandu..., qui fortem Britãnorum gentem fugæ prior adegerit. Cæterùm nihil indignius opibus esse, quæ raptorem captiuant, dum ditare creduntur. Siquidem Danos quibus opes obtulisse videantur, ferro cædéque mulctandos duxisse. Itaq; si sparsa rapiant, eo hostem instruere viderentur. Si enim æris in medio positi specie tangerentur, non solùm id, sed & si quid eis propriæ pecuniæ superesset amitterent. Quid enim colligere prodesset, quæ protinus erogare cogantur? Sin pecuniam prosterni renuerint, hostem haud dubiè prostraturos. Potius itaque virtute arduos, quàm cupiditate pronos existere debere, nec occiduos in auaritiam animos, sed erectos in gloriam habendos esse: armis non auro certandum fore.

Equitis Britanni verba

Finiente rege, eques Britannicus cunctis onustum auro gremium ostendens, Colliguntur, inquit, rex ex oratione tua gemini rerum affectus, vnus timoris, alter maleuolentiæ testis, cum & opibus propter hostem vti prohibeas, nosque egenos tibi quàm locupletes militare satius ducas. Quid hac deformius voluntate? quid exhortatione stolidius? Domesticas hic gazas agnoscimus, agnitas tollere dubitabimus? Quod armis repetere pergebamus, quod sanguine recuperare contendimus, vltro restitutum vitabimus? propria vendicare cunctabimur? Vter timidior est, qui parta fundit, an qui fusa legere pertimescit? En quod necessitas ademit, casus reddidit. Non hostium, sed nostra hæc spolia sunt: non attulit aurum Britanniæ Danus, sed abstulit. Quæ subacti inuitíque perdidimus, gratis redeuntia fugiemus? Nephas est tantum fortunę beneficium indignanter excipere. Quid enim vesanius, quàm opes in patulo constitutas despicere, conclusas ac vetitas affectare? Ante oculos collocata fastidio dabimus, fugientia capturi? In medio positis abstinebimus, longinqua atque extera petituri? Quando peregrina prædabimur, si propria refutamus? Nunquam deos tam infestos experiar, vt sinum paterna auitáque pecunia refertum, tam iusto onere vacuefacere compellar. Noui Danorum luxum, nunquam plena meri vasa liquissent, ni timor aufugere compulisset. Facilius vitam deseruissent, quàm vinum. Communis hic nobis affectio est, hac illis imagine respondemus. Esto, fugam finxerint, antè tamen in Scotos incident, quàm egredi queant. Nunquam porcis proculcandum aut belluis hoc aurum rure squalebit, humano melius vsui seruiturum. Præterea si exercitus à quo victi sumus spolia rapimus, fortunam in nosmet victoris transferimus. Quod enim certius victoriæ præsagium accipi posset, quàm pugnam præda præcurrere, castraq; ab hostibus deserta ante prælium capere? Satius est metu vicisse quàm ferro.

Finierat vix eques, & ecce omnium effusæ in prædam manus nitida passim æra carpsere. Mireris illic obscœnæ auiditatis ingenium, speculari posses immoderatum cupiditatis exemplum. Videres cum gramine pariter aurum conuelli, intestinum dissidium nasci, immemores hostium ciues ferro decernere, familiaritatis iura, societatis respectum negligi: auaritiam omnes, amicitias neminem intueri. Interea Frotho syluam quæ Scotiam Britanniamque secernit, vasto itinere permensus, arma milites capere iubet. Cuius aciem speculati Scoti, cum sibi leuia tantùm pila suppetere, Danos verò præstantiori armaturæ genere cultos conspicerent, pugnam fuga præueniunt. Quos Frotho Britannicæ effusionis metu modicum insecutus, Vluildæ virum Scotum cum ingenti exercitu obuium recepit, quem è remotissimis Scotiæ finibus auxilij Danis ferendi cupido perduxerat. Per hunc Scotorum insectatione relicta, cursum in Britanniam reflectere iussus, prædam quam vafrè reiecerat acriter recuperauit. Igitur quo æquiore animo opes deseruit, hoc facilius recepit. Pœnituit tunc oneris Britannos, sanguine pœnas auaritiæ dantes. Piguit inexpleta auiditati brachia porrexisse. Puduit minus regiæ exhortationi, quàm propriæ indulsisse cupiditati.

Post hæc celeberrimum insulæ oppidum Lundoniam petit: cuius murorum firmitate expugnationis facultatem negãte, mortis simulatione facta, vires ab astutia mutuatus est. Siquidem præfectus Lundoniæ Dalemannus, cum falsum de eius obitu nunciũ accepisset, receptis in deditionẽ Danis, ducẽ ex indigenis offert.

Quem

Quem vt ex magno aceruo legerent, oppidum intrare permisit. Quibus electionis diligentiam simulantibus, nocturnis insidijs circumuentus opprimitur. His gestis, regem in patriam regressum, Scato quidam conuiuio excipit, bellicis eius laboribus voluptatis licentiam permixturus. Apud quem Frotho dum regio more stratis auro puluinaribus accubaret, per Hundingum quendam ad dimicandum prouocatus, quanquam conuiuialibus mentem gaudijs impendisset, plus pugnæ propinquitate quàm epularum præsentia delectatus, duello cœnam, victoria duellum absoluit. In quo dubiæ salutis vulnere suscepto, rursum Haquini pugilis adhortatione perstrictus, prouocantis nece vltionem irritatæ quietis exegit. Duos ex cubicularijs palàm insidiarum conuictos, ingentibus saxis affixos pelago obruit, ponderosum animi crimen annexa corporibus mole mulctando. Ferunt quidam Vluildam tunc ei insecabilem ferro vestem donasse, qua circumamictus nullo telorum acumine læderetur. Nec prætereundum, Frothonem contusis commolitisq; auri fragminibus cibos respergere solitum, quibus aduersum familiares veneficorum insidias vteretur. Hic dum Regnerum Suetiæ regem falsò proditionis insimulatum bello lacessit, non telorum vi, sed armorum pondere & corporis æstu strangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato, filijs relictis. His virtute paribus, æqua regnandi incessit auiditas. Imperij cuiq; cura extitit: fraternus nullum respectus astrinxit: quem enim nimia sui charitas ceperit, aliena deserit, nec sibi quisquam ambitiose atq; alijs amicè consulere potest. Horũ maximus Haldanus, Roë & Scato fratribus interfectis, naturam scelere polluit, regnum parricidio carpsit: & ne vllum crudelitatis exemplum omitteret, comprehensos eorum fautores prius vinculorum pœna coërcuit, mox suspendio consumpsit. Cuius ex eo maxime fortuna admirabilis fuit, quod licet omnia temporum momenta ad exercenda atrocitatis officia contulisset, senectute vitam non ferro finierit. Huius filij Roë, & Helgo fuere. A Roë Roskildia condita memoratur, quam postmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, amplitudine propagauit. Hic breui angustoq; corpore fuit, Helgonem habitus procerior cepit. Qui diuiso cum fratre regno, maris possessionem sortitus, regem Sclauiæ Scalcum maritimis copijs lacessitum oppressit. Quam cum in prouinciam redegisset, varios pelagi recessus, vago nauigationis genere perlustrabat. Hic licet ferocioris ingenij esset, luxuria tamen sæuitiam æquabat. Adeò siquidem proiectus in Venerem extitit, vt ambiguæ existimationis esset, tyrannide magis an libidine arserit. Apud insulam Thoro virgine Thora stuprum pati coacta, filiam suscepit, cui postmodum Vrsæ vocabulum aptauit. Hundingum Saxoniæ regis Syrici filium, apud Stadium oppidum prælio vicit, eundemq; ex prouocatione adortus duello prostrauit: ob quod Hundingi interemptor vocatus, victoriæ decus cognomine vsurpauit. Iutiæ Saxonibus ereptæ ius procurationemq; Hescæ, Eyr & Ler ducibus commisit. Apud Saxoniam ingenui ac liberti necem pari summa rependendam constituit, perinde ac liquidò constare volens, quod cunctas Theutonum familias æqua seruitus teneret, omniũq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam redoleret. Cum ad insulam Thoro piraticam reflexisset, Thora necdum amissæ virginitatis mœrore deposito turpi commento nephariam stupri vltionem excogitauit, siquidem filiam nubilis ætatis de industria littori immissam, concubitu patrem maculare præcepit. Qui licet insidiosæ voluptatis illecebris corpus dedisset, animi tamen integritatem exuisse credendus non est, cum ei promptissimam erroris excusationem ignorantiæ beneficium afferret. O stolidam matrem, quæ filiæ pudicitiam, vt suam vlcisceretur, exulare permisit, nec sanguinis sui castitatem curauit, dummodo incesti efficeret reum, per quem prior ipsa perdiderat cœlibatum. Atrocem fœminæ mentem, quæ veluti secundam sui corruptionem in pœnam corruptoris expendit, cum hoc ipso potius iniuriam augere, quàm extenuare videretur. Quippe quo se vltionem assequi credidit, culpam construxit: & dum noxam detrahere gestit, nephas adiecit, sobolis suæ nouercam agendo, cuius vt propriam expiaret infamiam, flagitio non pepercit. Nec dubium eandem refertum impudentia animum gessisse, cuius tantus à pudore excessus erat, vt iniuriæ solatium filiæ probro petere non erubesceret. Magnum, sed vno expiabile scelus, quod concubi-

Frothonis primi interitus.

Roskildia à Roë condita.

Theutoni à Danis subiugati.

tus noxam fausta proles detersit, neq; opinione tristius, quàm fructu iocundius fuit. Siquidem genitus ex Vrsa Rolpho, ortus sui infamiam conspicuis probitatis operibus redemit: quorum eximium fulgorem omnis æui memoria specioso laudum præconio celebrat. Fit enim vt lætis lugubria finiantur, & in speciosos exitus turpiter auspicata concedant. Igitur vt flagitiosus, ita felix patris error extitit, quem tanta luce mirificus postmodum filius expiauit. Interea Regnero apud Suetiam defuncto, coniunx eius Suanhuita paruo pòst & ipsa morbo ex mœstitia contracto decedit, fato virum insecuta, à quo vita distrahi passa non fuerat. Fieri nanq; solet, vt quidam ob eximiam charitatem, quam viuis impenderant, etiam vita excedentes comitari contendant. His filius Hothbrodus succedit, qui proferendi imperij studio Orienti bellum intulit, ac post immensam populorum cladem, Atislum & Hotherum filios procreauit. Hisdem Geuarum quendam egregijs sibi meritis deuinctum pædagogum adsciuit. Nec Orientis victoria contentus, Daniam petit, eiusq; regem Roë tribus prælijs prouocatum occìdit. His cognitis Helgo filium Roluonem Lethrica arce conclusit hæredis saluti consulturus, vtcunq; suam fortunam tractasset. Deinde præsides ab Hothbrodo immissos vt externo patriã dominio liberaret, missis per oppida satellitibus cæde subegit. Ipsum quoq; Hothbrodum cum omnibus copijs nauali pugna deleuit: nec solum fratris, sed etiam patriæ iniuriam plenis vltionis armis pensauit. Quo euenit, vt cui nuper ob Hundingi cædem agnomen incesserat, nunc Hothbrodi strages cognomentum inferret. Præterea Sueones perinde ac parum prælijs afflictos abiectissimo conditionis instituto mulctauit, lege sanciens, ne cuiuspiam eorum iuxta legitimarum compositionum formulam læsio sarciretur. His gestis, ob superioris flagitij ruborem patriam penatesq; perosus, repetito Oriente decedit. Opinantur quidam, quod exprobratæ sibi turpitudinis anxius, super districtum gladium incumbendo, voluntaria se morte consumpserit. Huic filius Roluo succedit, vir corporis animiq; dotibus venustus, qui staturæ magnitudinem pari virtutis habitu commendaret. Cuius temporibus cum Danorum imperio Suetia subiaceret, Atislus Hothbrodi filius liberandæ patriæ ratione callidius quæsita, matrem Roluonis Vrsam, coniugio sibi sociandam curauit, intercedente connubij affinitate efficaciores priuigno monitus super tributi laxatione daturus. Nec fortunam votis aduersam habuit. Hic à puero liberalitatis odio imbutus adeò pecuniæ tenax extitit, vt munificum haberi infamiæ loco duceret. Quem cum Vrsa tantis auaritiæ sordibus obfusum videret, ideoq; eo carere cuperet, insidijs agendum rata, mira artis superficie fraudis formulam texit. Impietatis quippe simulationem amplexa, maritum capessendæ libertatis admonitum, nouarum rerum exhortatione solicitat, filiumq; maximis muneribus promissis, Suetiam arcessiri curat. Ita nanq; se votis maxime potituram credebat, si filio aurũ victrici nacto, regias opes fugiendo conuellere, virumq; non tantum toro, sed etiam pecunia fraudare potuisset. Neq; enim auaritiam vllo melius, quàm opum subtractione mulctandam putabat. Cuius doli profunditas ab intimis astutiæ modis profecta, haud facile ex hoc discerni poterat, quod permutandi tori studium, affectatæ libertatis imagine colorabat. Cæcam viri mentem, quæ matrem aduersum filij caput exarsisse putauit, nec suam potius strui perniciem intellexit. Stolidum mariti sensum, qui peruicacem vxoris industriam non aduertit, transferendi connubij copiam filialis odij specie molientem. Cum enim nulla muliebribus animis fiducia debeatur, is tanto stolidiorem fœminæ fidem detulit, quanto facilius eam sibi fidam, filio insidiosam putauit. Igitur promissorum magnitudine excitus Roluo, cum Atisli fortè penates ingressus, ob absentiæ diuturnitatem conuictusq; dissuetudinem parum à matre cognosceretur, leniendæ famis subsidiũ per iocum petere cepit. Qua prandium à rege poscendum hortante, laceram vestis suæ partem exerens, operam consuentis exposcit. Cum obseratas matris aures haberet, difficile, inquit, veram ac solidam amicitiam reperiri, cum filio mater epulum, fatu soror suendi obsequium neget. Ita matris errore mulctato, magnum eidem negatæ humanitatis ruborem iniecit. Quem cum Atislus inter epulas matri discubitu iunctum aspiceret,

Vrsæ astus erga maritum.

vtrunq;

vtrunq; laſciuiæ increpans impudicum fratris ſororiſq; conſeſſum aſſeruit. Cui Roluo, honeſtum in filio maternæ charitatis amplexum reſpondit, laceſſitæ integritatis defenſionem ab arctiſſimo naturæ vinculo mutuatus. Idem percunctantibus conuiuis, quod fortitudinis genus cæteris anteferret, patientiam nominauit. Interrogatus ab ijſdem Atiſlus, cui potiſſimū virtuti votorum ſuorum ſtudiū obligaſſet: Liberalitatis ſibi profeſſionem aptauit. Exiguntur igitur hinc animoſitatis, inde munificentiæ pacta, priorq; Roluo virtutis experimentum edere iubetur. Qui cum igni applicaretur, parmulam parti qua acrius vrgebatur obiecit, alteroq; laterum defenſo, reliquum munimento vacuum, vnico patientiæ duramento firmauit. Magna viri ſolertia, leniendi ardoris præſidium à clypeo mutuantis, vt inde expoſito flammis, corpori propugnaret, vnde eidem inter ſtridentia quandoq; tela conſuluiſſet. Æſtus tamen telis acrior, cum vallatam clypeo partem expugnare non poſſet, defectum munimine látus inuaſit. Quem pediſſequa, quæ fortè propter focum aſtabat, intolerabili coſtarum ardore torreri conſpiciens, egeſta dolio clepſydra fuſo flammam humore ſopiuit, mediaſq; incendij pœnas, tempeſtiuo liquoris beneficio repreſſit. Roluo patientiæ conſummatione laudatur. Poſt hæc Atiſli munera requiruntur. Ferunt illum collatis in priuignum opibus, ad vltimum ingentis ponderis torquem, quo donū cumulatius redderet, expendiſſe. Igitur Vrſa tertio conuiuij die, edendæ fraudis copiam aucupata, ſuſpicato nil tale coniuge, regia pecunia vehiculis impoſita, proprijs ſe penatibus furtiuo ſubduxit egreſſu, ſubluſtriq; nocte fugam cum filio conſecuta diſcedit. Inſequentis ſe viri metu percita, per ſummam vlterioris fugæ diffidentiam comites abijciendæ pecuniæ iuſſu ſolicitat, vita vel opibus carituros affirmans, vnicum ſalutis ſtipendium in æris abiectione repoſitum, nec fugæ ſubſidium, niſi rerum damno carpendum. Eodem itaq; exemplo vtendum, quo ſibi Frothonem apud Britannos conſuluiſſe proditum erat. Adiecit etiam, nō magno conſtare, ſi propria Suetis reſumenda deponerent, dum inde ſibi fugæ profectus, vnde eis inſecutionis defectus accederet, magiſq; aliena reſtitui, quàm ſua deſeri viderentur. Nec mora, quo fuga celerius carperetur, reginæ iuſſa complentur. Aurum crumenis egeritur, opes hoſtiū raptui relinquuntur. Sunt qui aſſerant Vrſam retentis pecunijs æs auro oblitum, fugæ ſuæ veſtigijs inſtrauiſſe. Credi nanq; poterat fœminam ingentia molitam facinora, metallum quoq; iactui deſtinatum inani fulgore pinxiſſe, verarum opum precia mendacis auri iubare ſimulantem. Videns igitur Atiſlus donatū Roluoni torquem, inter alia auri inſignia relictum intimum auaritiæ ſuæ pignus curioſius contemplatus, vt prędam exciperet, affixis humo genibus cupiditati maieſtatem inclinare ſuſtinuit. Quem Roluo tollendę pecuniæ gratia pronum dimiſſumq; conſpiciens, proprijs proſtratum muneribus riſit, perinde ac cupide repetentem quod callide tribuiſſet. Contentis præda Suetis, ocyus ad naues ſe recipit, fugamq; vehementi remorū conatu captauit. Ferunt autem illum quicquid præſtare poſceretur, primæ ſupplicationi prompta liberalitate tribuere ſolitum, nec vnquam ad ſecundam petentis vocem diſtuliſſe rogatum. Siquidem precum iterationem munificentiæ velocitate præcurrere, quàm beneficium tarditate notare maluit. Quæ res ei maximam athletarū frequentiam conciliauit. Plerunq; enim virtus, aut præmijs paſcitur, aut laudibus incitatur. Per idē tempus Agnerus quidam Ingelli filius, ſororem Roluonis, Rutam nomine, matrimonio ducturus, ingenti conuiuio nuptias inſtruit, in quo cum pugiles omni petulantiæ genere debacchantes, in Ialtonem quendam nodoſa paſſim oſſa conijcerent, accidit vt eius conſeſſor Biarco nomine iacientis errore vehementem capite ictum exciperet, qui dolore pariter ac ludibrio laceſſitus, oſſe inuicē in iacientem remiſſo, frontem eius in occiput reflexit, idemq; loco frontis intorſit, tranſuerſum hominis animum vultus obliquitate mulctando. Ea res contumelioſam ioci inſolentiam temperauit, pugileſq; regia abire coēgit. Qua conuiuij iniuria permotus ſponſus, ferro cum Biarcone decernere ſtatuit, violatæ hilaritatis vltionem duelli nomine quæſiturus: in cuius ingreſſu, vtri prior feriendi copia deberetur, diutule certatum eſt. Non enim antiquitus in edendis agonibus crebræ ictuum viciſſitu-

Commendatio patientiæ in Roluone.

Roluonis mira liberalitas.

Pugnandi ratio quæ fuerit veteribus.

dines petebantur, ſed erat cum interuallo temporis etiam feriendi diſtincta ſucceſſio, rariſq; ſed atrocibus plagis certamina gerebantur, vt gloria potius percuſſionũ magnitudini, quàm numero deferretur. Prælato ob generis dignitatem Agnero, tanta vi ictum ab eo editum conſtat, vt prima caſſidis parte conſciſſa, ſupremam capitis cuticulam vulneraret, ferrumq; medijs galeæ interclusũm foraminibus dimitteret. Tunc Biarco mutuò percuſſurus, quo plenius ferrum libraret, pedem trunco annixus, medium Agneri corpus, præſtantis acuminis mucrone tranſegit. Sunt qui aſſerant, morientem Agnerum ſoluto in riſum ore, per ſummam doloris diſſimulationem ſpiritum reddidiſſe. Cuius vltionem pugiles auidius expetentes, ſimili per Biarconem exitio mulctati ſunt. Vtebatur quippe præſtantis acuminis, inuſitatæq; longitudinis gladio, quem Loui vocabat. Talibus operum meritis exultanti, nouam de ſe ſylueſtris fera victoriam præbuit. Vrſum quippe eximiæ magnitudinis obuium ſibi inter dumeta factum, iaculo confecit, comitemq; ſuum Ialtonem, quò viribus maior euaderet, applicato ore, egeſtũ belluæ cruorem haurire iuſſit. Creditũ nanq; erat, hoc potionis genere corporei roboris incrementa præſtari. His facinorum virtutibus clariſſimas optimatum familiaritates adeptus, etiam regi percharus euaſit, ſororem eius Rutam vxorem adſciuit, victiq; ſponſam victoriæ præmium habuit. Ab Atiſlo laceſſiti Roluonis vltionem armis exegit, eumq; victum bello proſtrauit. Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthwarum nomine, ſorore Sculda ſibi in matrimonium data, annuoq; vectigali impoſito, Suetiæ præfectum conſtituit, libertatis iacturam affinitatis beneficio leniturus. Hoc loci quiddam memoratu iocundum operi inſeratur. Adoleſcens quidam Wiggo nomine, corpoream Roluonis magnitudinem attentiori contemplatione ſcrutatus, ingentiq; eiuſdem admiratione captus, percontari per ludibrium cœpit, quiſnam eſſet iſte krage, quem tanto ſtaturæ faſtigio prodiga rerum natura ditaſſet, faceto cauillationis genere inuſitatum proceritatis habitum proſecutus: dicitur enim lingua Danica, krage, truncus cuius ſemicæſis ramis faſtigia conſcenduntur, ita vt pes præciſorũ ſtipitum obſequio perinde ac ſcalę beneficio nixus, ſenſimq; ad ſuperiora prouectus, petitæ celſitudinis compendiũ aſſequatur. Quem vocis iactum Roluo perinde ac inclytum ſibi cognomen amplexus, vrbanitatem dicti ingentis armillę dono proſequitur, qua Wiggo dexteram excultam extollens, læua per puderis ſimulationem poſt tergum reflexa, ridiculum corporis inceſſum prębuit, præfatus exiguo lętari munere, quem ſors diutinæ tenuiſſet inopiæ. Rogatus cur ita ſe gereret, inopem ornamenti manũ, nulloq; cultus beneficio gloriantem, ad aſpectum reliquæ, verecundo paupertatis rubore perfundi dicebat. Cuius dicti calliditate conſentaneum priori munus obtinuit. Siquidem Roluo manum quæ ab ipſo occultabatur, exemplo reliquæ in medium accerſendam curauit. Nec Wiggoni rependendi beneficij cura defuit: ſiquidem arctiſſima voti nuncupatione pollicitus eſt, ſi Roluonem ferro perire contingeret, vltionem ſe ab eius interfectoribus exacturum. Nec pretereundũ, quod olim ingreſſuri curiam proceres, famulatus ſui principia, alicuius magnæ rei voto principibus obligare ſolebant, virtute tirocinium auſpicantes. Interea Sculda tributariæ ſolutionis pudore permota, diris animum commentis applicans, maritum exprobrata conditionis deformitate, propulſandæ ſeruitutis monitu concitatum, atq; ad inſidias Roluoni nectendas perductum, atrociſſimis nouarum rerum conſilijs imbuit, plus vnumquenq; libertati, quàm neceſſitudini debere teſtata. Igitur crebras armorum maſſas diuerſi generis tegminibus obuolutas, tributi more per Hiarthwarum in Daniam perferri iubet, occidendi noctu regis materiam prębituras. Refertis itaq; falſa vectigalium mole nauigijs, Lethram pergitur, quod oppidum à Roluone conſtructum, eximijſq; regni opibus illuſtratum, cæteris confinium prouinciarum vrbibus regiæ fundationis & ſedis autoritate præſtabat. Rex aduentum Hiarthwari conuiualis impenſæ delicijs proſecutus, ingẽti ſe potione proluerat: hoſpitibus prętermorem ebrietatis intemperantiam formidantibus. Cæteris igitur altiorem carpentibus ſomnum, Sueones quibus ſceleſti libido propoſiti communem quietis vſum ademerat, cubiculis furtim delabi cœpere. Aperitur ilico telorum occluſa congeries, & ſua ſibi quiſq; tacitus arma connectit, deinde regiam petunt, irruptiſq; penetralibus

Biarconis robur.

Facete dictum.

Voto ſe aſtringendi mos priſcus.

Lethra regalis olim ſedes.

netralibus in dormientium corpora ferrum deſtringunt. Experrecti complures, quibus non minus ſubitæ cladis horror, quàm ſomni ſtupor inceſſerat, dubio niſu diſcrimini reſtitere, ſocij an hoſtes occurrerent, noctis errore incertum reddente. Eiuſdem fortè ſilentio noctis Hialto qui inter regios proceres ſpectatæ probitatis merito præeminebat, rus egreſſus, ſcorti ſe complexibus dederat. Hic cum obortum pugnæ fragorem ſtupida procul aure ſenſiſſet, fortitudinem luxuriæ prætulit, maluitq; funeſtum Martis diſcrimen appetere, quàm blandis Veneris illecebris indulgere. Quanta hunc militem regis charitate flagraſſe putemus, qui cum ignorantiæ ſimulatione excuſationem abſentiæ præſtare poſſet, ſalutem ſuam manifeſto periculo obijcere, quàm voluptati ſeruire ſatius exiſtimauit? Diſcedentem pellex percunctari cœpit, ſi ipſo careat, cuius ætatis viro nubere debeat. Quam Hialto perinde ac ſecretius allocuturus, propius accedere iuſſam, indignatus amoris ſibi ſucceſſorem requiri, præciſo naſo deformem reddidit, erubeſcendoq; vulnere libidinoſæ percunctationis dictum mulctauit, mentis laſciuiam oris iactura temperandam exiſtimans. Quo facto, liberum quæſitæ rei iudicium à ſe ei relinqui dixit. Poſthęc repetito ocyus oppido, confertiſſimis ſe globis immergit, aduerſaſq; acies mutua vulnerum inflictione proſternit. Cumq; dormientis adhuc Biarconis cubiculum præteriret, expergiſci iuſſum, tali voce compellat:

Ocyus euigilet quiſquis ſe regis amicum
Aut meritis probat, aut ſola pietate fatetur.
Diſcutiant ſomnum proceres, ſtupor improbus abſit,
Incaleant animi vigiles: ſua dextera quenque
Aut famæ dabit, aut probro perfundet inerti.
Noxq; hæc aut finis erit, aut vindicta malorum.
Non ego virgineos iubeo cognoſcere ludos,
Nec teneras tractare genas, aut dulcia nuptis
Oſcula conferre, & tenues aſtringere mammas:
Non liquidum captare merum, tenerumúe fricare
Fœmen, & in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco vos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus eſt, nec amore leui: nihil hic quoq; facti
Mollities eneruis habet, res prælia poſcit.
Quiſquis amicitiam regis colit, arma capeſſat.
Penſandis animis belli promptiſſima laus eſt.
Ergo viris timidum nihil, aut leue fortibus inſit,
Deſtituatq; animos armis ceſſura voluptas.
In precio iam fama manet, laudis ſibi quiſque
Arbiter eſſe poteſt, propriaq; niteſcere dextra.
Inſtructum luxu nihil aſſit, plena rigoris
Omnia præſentem diſcant exoluere cladem.
Non debet laudis titulos aut præmia captans
Ignauo torpere metu, ſed fortibus ire
Obuius, & gelidum non expalleſcere ferrum.

Ad hanc vocem expergefactus Biarco, cubicularium ſuum Scalcum ocyus excitatum, hoc alloquitur modo:

Surge puer, crebroq; ignem ſpiramine paſce.
Verre larem ligno, & tenues diſpelle fauillas.
Scintillas extunde focis, ignisq; iacentes
Erige relliquias, & opertas elice flammas.
Languentem compelle larem producere lumen,
Ardenti rutilas accendens ſtipite prunas.
Proderit admota digitos extendere flamma.
Quippe calere manu debet qui curat amicum,
Et nocui penitus liuoris pellere frigus.

Rursum Hialto.

Dulce est nos domino percepta rependere dona,
Acceptare enses, famæq́ impendere ferrum.
En virtus sua quenq́ monet, meritum bene regem
Rite sequi, dignaq́ ducem grauitate tueri.
Enses Theutonici, galeæ armillæq́ nitentes,
Loricæ talo immissæ, quas contulit olim
Roluo suis, memores acuant in prælia mentes.
Res petit & par est, quæcunq́ per ocia summa
Nacti pace sumus, belli ditione mereri,
Nec lætos cursus mœstis præponere rebus,
Aut duris semper casus præferre secundos.
Mente pari proceres sortem capiamus vtranq́,
Nec mores fortuna regat, quia condecet æque
Delicias ac dura pati, vultuq́ sub illo
Ducamus tristes quo dulces hausimus annos.
Omnia quæ poti temulento prompsimus ore,
Fortibus edamus animis, & vota sequamur
Per summum iurata Iouem, superosq́ potentes.
Danorum primus herus est meus, assit eidem
Vt probus est quisq́: procul hinc procul este fugaces,
Forti opus est stabiliq́ viro, non terga ferente
In dubium, belliúe truces metuente paratus.
Maxima sæpe duci virtus ex milite pendet.
Tanto etenim princeps aciem securior intrat,
Quanto illum melius procerum stipauerit agmen.
Arripiat digitis pugnacibus arma satelles,
Iniiciens dextram capulo, clypeumq́ retentans,
Inq́ hostis ruat, & nullos expalleat ictus.
Nemo se retro feriendum præbeat hosti,
Nemo enses tergo excipiat, pugnacia semper
Pectora vulneribus pateant, certamina prima
Fronte gerunt aquilæ, & rapidis se rictibus vrgent
Anteriore loco. species vos alitis æquet
Aduerso nullam metuentes corpore plagam.
Ecce furens æquoq́ sui fidentior hostis,
Ferro artus, faciemq́ aurata casside tectus,
In medios fertur cuneos, ceu vincere certus
Intimidusq́ fugæ, & nullo superabilis ausu.
Suetica (me miserum) Danos fiducia spernit.
Ecce truces oculis Gotthi, visuq́ feroces
Cristatis galeis hastisq́ sonantibus instant,
In nostro validam peragentes sanguine cladem,
Distringunt gladios, & acutas cote bipennes.
Quid te Hiaruare loquar? quem Sculda nocente repleuit
Consilio tantaq́ dedit crudescere culpa?
Quid te infande canam nostri discriminis autor,
Proditor eximii regis, quem sæua libido
Imperii, tentare nephas, furiisq́ citatum
Coniugis æternam pepulit prætendere noxam?
Quis te error factum Danis dominoq́ nocentem
Præcipitauit in hoc rerum scelus? vnde subibat
Impietas tanto fraudis constructa paratu?
Quid moror? extremam iam degustauimus escam.
Rex perit, & miseram sors vltima corripit vrbem.

Illuxit suprema dies, nisi fortè quis aßit
Tam mollis, quod se plagis præbere timescat,
Aut imbellis ita vt domini non audeat vltor
Esse sui, dignosq; animo proscribat honores.
Tu quoq; consurgens niueum caput exere Ruta,
Et latebris egressa tuis in prælia prodi.
Cædes te foris acta vocat, iam curia bellis
Concutitur, diroq; strepunt certamine portæ.
Loricas lacerat ferrum, dirumpitur hamus
Nexilis, & crebro cedunt præcordia telo.
Iam clypeum regis vastæ minuere secures.
Iam longi resonant enses, crepitatq; bipennis
Humanis impacta humeris, & pectora findens.
Quid pauitant animi? quid hebescit languidus ensis?
Porta vacat nostris, externo plena tumultu.

Cumq; Hialto magna admodum strage edita prælium cruentasset, tertio tabernaculum Biarconis offenderat, quem metus causa auidum quietis ratus tali ignauiæ exprobratione pertentat:

Vt quid abes Biarco? num te sopor occupat altus?
Quid tibi quæso moræ est? aut exi, aut igne premeris.
Elige quod præstat. eia concurrite mecum.
Igne vrsos arcere licet, penetralia flammis
Spargamus, primosq; petant incendia postes.
Excipiat torrem thalamus, tectiq; ruina
Fomentum flammis, & alendo præbeat igni.
Fundere damnatis fas est incendia portis.
At nos qui regem voto meliore veremur,
Iungamus cuneos stabiles, tutisq; phalangem
Ordinibus mensi, quà rex præcepit eamus
Qui natum Boki Roricum strauit auari,
Implicuitq; virum letho virtute carentem.
Ille quidem præstans opibus, habituq; fruendi
Pauper erat, probitate minus quàm fœnore pollens,
Aurum militia potius ratus. omnia lucro
Posthabuit, laudisq; carens congeßit aceruos
Aeris, & ingenuis vti contempsit amicis.
Cumq; laceßitus Roluonis classe fuisset,
Egestum cistis aurum deferre ministros
Iußit, & in primas urbis diffundere portas:
Dona magis quàm bella parans, quia militis expers
Munere non armis tentandum credidit hostem,
Tanquam opibus solis bellum gesturus, & vsu
Rerum non hominum Martem producere poßet.
Ergo graues loculos & ditia claustra resoluit,
Armillas teretes & onustas protulit arcas
Exitij fomenta sui, ditißimus æris
Bellatoris inops, hostiq; adimenda relinquens
Pignora quæ patrijs præbere pepercit amicis.
Annellos vltro metuens dare, maxima nolens
Pondera fugit opum, veteris populator acerui.
Rex tamen hunc prudens, oblataq; munera spreuit,
Rem pariter vitamq; adimens: nec profuit hosti
Census iners, quem longo auidus cumulauerat æuo.
Hunc pius inuasit Roluo, summasq; perempti
Cepit opes, inter dignos partitus amicos

Quicquid auara manus tantis congesserat annis:
Irrumpensq́; opulenta magis, quàm fortia castra,
Præbuit eximiam socijs sine sanguine prædam.
Cui nil tam pulchrum fuit, vt non funderet illud,
Aut charum quod non socijs daret, æra fauillis
Assimulans, famaq́; annos non fœnore mensus.
Vnde liquet regem claro iam funere functum
Præclaros egisse dies, speciosaq́; fati
Tempora, præteritos decorasse viriliter annos.
Nam virtute ardens dum viueret omnia vicit,
Egregio dignas sortitus corpore vires.
Tam præceps in bella fuit, quàm concitus amnis
In mare decurrit, pugnamq́; capessere promptus
Vt ceruus rapidum bifido pede tendere cursum.
Ecce per infusas humana tabe lacunas
Cæsorum excussi dentes rapiente cruoris
Profluuio toto, & scabris limantur arenis.
Splendescunt limo allisi, lacerataq́; torrens
Sanguinis ossa vehit, truncosq́; superfluit artus.
Danicus humescit sanguis, stagnatq́; cruenta
Latius eluuies, & corpora sparsa reuoluit.
Elisus venis validum spumantibus amnis
Impiger inuehitur, Danis Hyuarus amator
Martis, & extenta pugnantes prouocat hasta.
Attamen hic inter discrimina fataq́; belli
Frothonis video lætum arridere nepotem,
Qui Sirtuallinos auro conseuerat agros.
Nos quoq; lætitiæ species extollat honesta
Morte secuturos generosi fata parentis.
Voce ergo simus alacres, ausuq́; vigentes.
Nanq; metum par est animosis spernere dictis,
Et memorabilibus lethum consciscere factis.
Deserat os animumq́; timor, fateamur vtroq;
Intrepidos nisus, ne nos nota iudicet vlla
Parte aliqua signum dubij præstare timoris.
Librentur stricto meritorum pondera ferro.
Gloria defunctos sequitur, putriq́; fauillæ
Fama superstes erit, nec in vllum decidet æuum,
Quod perfecta suo patrauit tempore virtus.
Quid clausis agitur foribus, quid pessula valuas
Iuncta seris cohibent? etenim iam tertia te vox
Biarco ciet, clausoq́; iubet procedere tecto.

Contra quæ Biarco:

Quid me Roluonis generum, quid bellice Hialto
Tanta voce cies? etenim qui magna profatur,
Grandiloquisq́; alios verbis inuitat ad arma,
Audere & dicta factis æquare tenetur,
Vt vocem fateatur opus. sed desine donec
Armer, & horrendo belli præcingar amictu.
Iamq́; ensem lateri iungo, iam corpore primum
Lorica galeaq́; tegor, dum tempora cassis
Excipit, & rigido conduntur pectora ferro.
Nemo magis clausis refugit penetralibus vri
Cumq́; sua rogus esse domo, licet insula memet
Ediderit, strictæq́; habeam natalia terræ,

Bissenas

Biſſenas regi debebo rependere gentes
Quas titulis dedit ille meis. attendite fortes,
Nemo lorica ſe veſtiat interituri
Corporis, extremum perſtringat nexile ferrum,
In tergum redeant clypei, pugnemus apertis
Pectoribus, totosq́ auro denſate lacertos:
Armillas dextræ excipiant, quo fortius ictus
Collibrare queant, & amarum figere vulnus.
Nemo pedem referat, certatim quiſque ſubire
Hoſtiles ſtudeat gladios, haſtasq́ minaces,
Vt charum vlciſcamur herum. ſuper omnia felix
Qui tanto ſceleri vindictam impendere poſſit,
Et fraudem iuſto punire piacula ferro.
Ecce mihi videor ceruum penetraſſe ferocem
Theutonico certe qui ſnyrtir dicitur enſe,
A quo belligeri cepi cognomen, vt Agner
Ingelli natum fudi, retuliq́ trophæum.
Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Eliſum morſu gladium, maiora daturus
Vulnera, ſi melius ferri viguiſſet acumen.
Cui contra læuam lateris cum parte ſiniſtri
Diſſecui, dextrumq́ pedem, labensq́ ſub artus
Incidit in medias ferrum penetrabile coſtas.
Hercule nemo illo viſus mihi fortior vnquam.
Semiuigil ſubſedit enim cubitoq́ recliuis
Ridendo excepit lethum, mortemq́ cachinno
Spreuit, & elyſium gaudens ſucceſſit in orbem.
Magna viri virtus, quæ riſu calluit vno
Supremam celare necem, ſummumq́ dolorem
Corporis ac mentis læto compeſcere vultu.
Nunc quoque cuiuſdam præclaro ſtemmate nati
Vitales fibras ferro rimabar eodem,
Et ferrum penitus intra præcordia merſi.
Filius hic regis, & auito ſanguine lucens
Indole clarus erat, tenerisq́ nitentior annis.
Non illi humatum poterat prodeſſe metallum,
Non enſis, non vmbo teres. tam viuida ferri
Vis erat, obiectis tardari neſcia rebus.
Ergo duces vbi ſunt Gotthorum, militiæq́
Hiartwari? veniant, & vires ſanguine penſent.
Qui iaciunt, qui tela rotant, niſi regibus orti.
Surgit ab ingenuis bellum, clariſſima Martem
Stemmata conficiunt, nec enim vulgaribus auſis
Res agitur, quam ſola ducum diſcrimina tentant.
Illuſtres obeunt proceres, en maxime Roluo
Magnates cecidere tui, pia ſtemmata ceſſant.
Non humile obſcurumúe genus, non funera plebis
Pluto rapit, vilesq́ animas, ſed fata potentum
Implicat, & claris complet phlegethonta figuris.
Non memini certamen agi, quo promptius eſſet
Alternare enſes, partiriq́ ictibus ictus.
Dans vnum tres accipio, ſic mutua Gotthi
Vulnera compenſant, ſic dextra potentior hoſtis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam,
Quanquam adeò ſolus multorum funere letho

Corpora tradiderim pugnans, vt imaginè collis
Editus è truncis excresceret arcubus agger,
Et speciem tumuli congesta cadauera ferrent.
Et quid agit, qui me nuper prodire iubebat
Eximia se laude probans, aliosq́ superba
Voce terens, & amara serens opprobria, tanquam
Vno bissenas complexus corpore vitas?

Ad hæc Hialto.

Quanquam subsidio tenui fruor, haud procul absum,
Hac quoque qua stamus opus est ope, nec magis vsquam
Vis aut lecta manus promptorum in bella virorum
Exigitur, iam duræ acies & spicula scutum
Frustatim secuere meum, partesq́ minutim
Auulsas absumpsit edax per prælia ferrum.
Prima sibi testis res est, seq́ ipsa fatetur.
Fama oculo cedit, visusq́ fidelior aure est.
Rupti etenim clypei retinacula sola supersunt.
Sectus & in gyro remanet mihi peruidus vmbo.
Et nunc Biarco viges, quanquam cunctatior æquo
Extiteris, damnumq́ moræ probitate repensas.

At Biarco.

Carpere me necdum, probrisq́ lacessere cessas?
Multa moras afferre solent, nanque obuius ensis
Cunctandi mihi causa fuit, quem Sueticus hostis
In mea præualido contorsit pectora nisu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit:
Nam quantum in nudo vel inermi corpore fas est
Egit in armato, sic duri tegmina ferri
Vt molles traiecit aquas, nec opis mihi quicquam
Aspera loricæ poterat committere moles.
Et nunc ille vbi sit qui vulgo dicitur Othin
Armipotens vno semper contentus ocello?
Dic mihi Ruta precor vsquam si conspicis illum?

Ad hæc Ruta.

Adde oculum propius, & nostras prospice chelas,
Antè sacraturus victrici lumina signo
Si vis præsentem tutò cognoscere Martem.

Tum Biarco.

Si potero horrendum Friggæ spectare maritum
Quantumcunq́ albo clypeo sit tectus, & altum
Flectat equum, Lethra nequaquam sospes abibit.
Fas est belligerum bello prosternere diuum,
Ante oculos regis clades speciosa cadentes
Excipiat, dum vita manet studeamus honeste
Posse mori, clarumq́ manu decerpere funus.
Ad caput extincti moriar ducis obrutus, ac tu
Eiusdem pedibus moriendo allabere pronus,
Vt videat quisquis congesta cadauera lustrat,
Qualiter acceptum domino pensauimus aurum.
Præda erimus coruis, aquilisq́ rapacibus esca,
Vescetur'q́ vorax nostri dape corporis ales.
Sic belli intrepidos proceres occumbere par est,
Illustrem socio complexos funere regem.

Hanc maxime exhortationum seriem idcirco metrica ratione compegerim, quod earundem sententiarum intellectus, Danici cuiusdam carminis compendio digestus,

digeſtus, à compluribus antiquitatis peritis memoriter vſurpatur. Contigit autem potitis victoria Gothis omne Roluonis agmen occumbere, neminemq́; excepto Wiggone ex tanta iuuentute reſiduum fore. Tantum enim excellentiſſimis regis meritis ea pugna à militibus tributum eſt, vt ipſius cædes omnibus oppetendæ mortis cupiditatem ingeneraret, eiq́; morte iungi vita iucundius duceretur. Lætus Hiartuarus prandendi gratia poſitis menſis conuiuium pugnæ ſuccedere iubet, victoriam epulis proſecuturus. Quibus oneratus magnæ ſibi admirationis eſſe dixit, quod ex tanta Roluonis militia nemo qui ſaluti fuga, aut captione conſuleret, repertus fuiſſet. Vnde liquidum fuiſſe, quanto fidei ſtudio regis ſui charitatem coluerint, cui ſuperſtites eſſe paſſi non fuerint. Fortunam quoq; quod ſibi ne vnius quidem eorum obſequium ſupereſſe permiſerit cauſabatur, quàm libentiſſime ſe talium virorum famulatu vſurum teſtatus. Oblato Wiggone perinde ac munere gratulatus, an ſibi militare vellet perquirit. Annuenti deſtrictum gladium affert. Ille cuſpidem refutans, capulum petit: hunc morem Roluoni in porrigendo militibus enſe extitiſſe præfatus. Olim nanq; ſe regum clientelæ daturi, tacto gladij capulo obſequium polliceri ſolebant. Quo pacto Wiggo capulum complexus, cuſpidem per Hiartuarum agit, vltionis compos, cuius Roluoni miniſterium pollicitus fuerat. Quo facto, ouans irruentibus in ſe Hiartuari militibus cupidius corpus obtulit, plus voluptatis ſe ex tyranni nece, quàm amaritudinis ex propria ſentire vociferans. Ita conuiuio in exequias verſo, victoriæ gaudium funeris luctus inſequitur. Clarum ac ſemper memorabilem virum, qui voto fortiter expleto, mortem ſponte complexus ſuo miniſterio menſas tyranni ſanguine maculauit. Neq; enim occidentium manus viuax animi virtus expauit, cum prius à ſe loca quibus Roluo aſſueuerat, interfectoris eius cruore reſperſa cognoſceret. Eadem itaq; dies Hiartuari regnum finiuit ac peperit. Fraudulenter enim quæſitæ res, eadem ſorte defluunt qua petuntur, nullusq́; diuturnus eſt fructus, qui ſcelere ac perfidia partus fuerit. Quo euenit, vt Sueones paulò ante Daniæ potitores, ne ſuæ quidem ſalutis potientes exiſterent. Protinus enim à Sialandenſibus deleti, læſis Roluonis manibus iuſta exoluēre piacula. Adeò plerunq; fortunæ ſæuitia vlciſcitur, quod dolo ac fallacia patratur.

Totum Roluonis agmē occumbit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SECVNDI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER TERTIVS.

OTHERVS Atiſli frater, idemq́; Geuari regis alumnus, cuius mentionem præmiſi, poſt Hiartuarum vtriuſq; regni imperium ſumit. Huius tempora ſi ab ætatis eius origine cœpero, aptius explicabuntur. Pulchrius enim pleniusq́; extrema annorum illius curricula perſtringuntur, vbi prima ſilentio non damnantur. Interfecto ab Helcone Hodbroddo, filius Hotherus ſub tutela Geuari regis pueritiæ procurſum exegit. Adoleſcens collacteis ac coëuis ſumma corporis firmitate præſtabat. Cæterum ingenium eius crebræ dotauerant artes. Quippe natationis, arcus, cæſtuumq́; peritia, necnon quantamcunque ea ætas capere poterat, agilitate pollebat. Haud minus exercitio, quàm viribus potens. Immaturam adhuc ætatem vberrimis animi beneficijs tranſcendebat. Nemo illo chelis, aut lyræ ſcientior fuerat. Præterea ſiſtro ac barbyto, omniq́; fidium modulatione callebat. Ad quoſcunque volebat motus varijs modorum generibus humanos impellebat affectus. Gaudio, mœſtitia, miſeratione, vel odio, mortales afficere nouerat. Ita aurium voluptate, aut horrore animos

animos implicare ſolebat. Tot iuuenis artibus Geuari filia Nanna admodum delectata, amplexum eius expetere cœpit. Fit enim vt virtute iuuenum virgines incaleſcant, & quorum minus complacet forma, probitas acceptetur. Multiplices enim amor aditus habet. Alijs amoris decor, alijs animi virtus, quibuſdã artium vſus voluptatis iter aperit, nonnullis comitas Veneris copiam parat, complures famæ candor acceptos facit. Nec leuius vulnus fortes quàm pulchri puellis infligere ſolent. Accidit autem vt Othini filius Balderus Nannæ corpus abluentis aſpectu ſollicitatus, infinito amore corriperetur. Vrebat illum venuſtiſſimi corporis nitor, animũq; perſpicuæ pulchritudinis habitus inflammabat. Validiſſimum nanq; libidinis irritamentum eſt decor. Hotherum itaq; per quem maxime votum interpellandum timebat, ferro tollere conſtituit, ne moræ impatiens amor, vllo fruendæ libidinis obſtaculo tardaretur. Eodem fortè tempore Hotherus inter venandum errore nebulæ perductus, in quoddam ſylueſtrium virginum conclaue incidit, à quibus proprio nomine ſalutatus, quænam eſſent, perquirit. Illæ ſuis ductibus auſpicijsq; maxime bellorum fortunam gubernari teſtantur. Sæpe enim ſe nemini conſpicuas prælijs intereſſe, clandeſtinisq; ſubſidijs optatos amicis præbere ſucceſſus. Quippe conciliare proſpera, aduerſa infligere poſſe pro libito memorabant, adiecto, qualiter in collacteam eius Nannam inter lauandum conſpectam, Balderus exarſerit: hortatæq; ne eum, quamuis infeſtiſſimo odio dignum, armis laceſſeret, ſemideum hunc eſſe teſtantes, arcano ſuperum ſemine procreatum. His acceptis, Hotherus labentis hoſpitij tegmine defectus, ſub dio ſe relictum totiusq; expertem vmbraculi medijs repente campis expoſitum conſpicatur. Præcipue vero puellarum præpetem fugam, lociq; uerſilem ſitum, ac fallacem ædis imaginem mirabatur. Ignorabat enim quæ circa ſe geſta fuerant, ludibrium tantum, inaneq; præſtigioſarum artium extitiſſe commentum. Vnde rediens Geuaro, ordinem inſecutæ errorem ſuum ludificationis exponit, filiamq; eius continuò poſtulauit. Cui Geuarus quamlibentiſſime ſe fauturum ſubiunxit, ni Balderi iram repulſa contracturum metueret, priorem illum ſibi conſentaneas preces porrexiſſe teſtatus. Nam ne ferro quidem ſacram corporis eius firmitatem cedere perhibebat. Adiecit tamen, ſcire ſe gladium arctiſſimis obſeratum clauſtris, quo fatum ei infligi poſſit: hunc à Mimingo ſyluarum ſatyro poſſideri. Eidem quoq; armillam eſſe, mira quadam arcanaq; virtute, poſſeſſoris opes augere ſolitam. Horum præterea locorum aditum inuium, impedimentis obfuſum, haud facile mortalibus patêre poſſe. Maiorem ſiquidem itineris partem inuſitati frigoris vi perenniter obſideri. Iubet itaq; ceruis iugalibus currum inſtruat, cuius celeritate eximio gelu rigentia iuga tranſcendat. Quô cum peruenerit, tabernaculum ſuum ita à ſole auerſum conſtituat, vt vmbram ſpecus cui Mimingus aſſueuiſſet excipiat, nec ipſum mutua tamen obumbratione contingat, ne ſatyrum inſolitæ obſcuritatis iactus exitu deturbaret. Ita armillam enſemq; in expedito fore, quorum alterum opum, alterum belli fortuna comitaretur, in vtroq; ingens poſſeſſori præmium eſſe. Hactenus Geuarus. Nec inerter Hotherus quæ ab ipſo didicerat executus, tabernaculo ad prædictum modum locato, noctu curas, interdiu venationes agebat. Vtranq; temporis vicem peruigil exſomnisq; ducebat, ita diſcrimina lucis noctisq; partitus, vt hanc rerum meditationi tribueret, illam conuectandis corporis alimentis impenderet. Cumq; fortè pernox attonita curis mente langueſceret, obumbrantem tabernaculo ſuo ſatyrum haſta petiuit, obrutumq; ictu, nec ſatis fugæ potentem, vinculis intercepit. Vltima deinde per ſummam verborum atrocitatem minatus, enſem, armillaſq; depoſcit. Nec ſegniter ſatyrus ſalutis redemptionem, quæ ab ipſo petebatur, exhibuit. Adeò cunctis re prior eſt vita, cum nihil apud mortales ſpiritu charius exiſtere ſoleat. Hotherus opum adeptione lætatus, patriam repetit, paucis, ſed inſignibus ſpolijs felix. Quibus eum Gelderus Saxoniæ rex potitum comperiens, milites in tam illuſtris prædæ raptum, crebro concitabat hortatu. Paruit iuuentus regi, properanter inſtruens claſſem. Quod præuidens Geuarus, quippe diuinandi doctiſſimus erat, induſtriaq; præſagiorum excultus, vocato Hothero, iubet congreſſuri ſecum Gelderi iacula patienter excipiat, non antè ſua remiſſurus, quàm hoſtem miſſilibus carere conſpiciat. Cæ-

Amoris aditus multi.

Hominibus vita nihil eſt prius.

ciat. Cæterum roſtratas admoueat falces, quibus nauigia lacerari, caſſideſq; & ſcuta militibus detrahi poſſint. Cuius conſilio obſequutus Hotherus, ſalutarem eius exitum expertus eſt. Siquidem ad primos Gelderi impetus ſubſiſtere ſuos, ac corpora ſcutis protegere iubet, præſentis pugnæ victoriam patientia capeſſendam teſtatus. At hoſtis miſſilibus nulla ex parte cohibitis, iiſdemq; per ſummam pugnandi cupiditatem effuſis, hoc auidius haſtas ac ſpicula torquere cœpit, quo Hotherum in his excipiendis patientius ſe gerere comperit. Quæ partim ſcutis, partim nauigijs infixa rarum dedere vulnus, complura innoxia ac fruſtra videbantur excuſſa. Siquidem Hotheri milites regis imperium exequentes, receptam telorum vim conſerta clypeorum teſtudine repellebant: nec rarus quidē eorum numerus erat, quæ leui ictu vmbonibus impacta fluctibus incidebant. Quorum omnium copia vacuefactus Gelderus, dum eadem ab hoſtibus correpta, alacrius in ſe retorqueri conſpiceret, mali cacumen puniceo ſcuto complexus (indicium id pacis erat) ſaluti deditione conſuluit. Quem Hotherus amiciſſimo vultu, benigniſſimoq; ſermone exceptum, non minus humanitate quàm arte perdomuit. Ea tempeſtate Helgo Halogiæ rex, Cuſonis Finnorum Byarmorumq; principis filiam, nomine Thoram, crebræ legationis officio procabatur. Adeò quod per ſe minus validum eſt, alieni indigum noſcitur. Nam cum eius temporis iuuenes matrimonij poſtulationem propria voce proſequendi conſuetudinem haberent, hic tanto oris vitio obſitus erat, vt non ſolum exteras, ſed etiam domeſticas aures erubeſceret. Adeò calamitas omnis conſcios vitat. Eo ſiquidem naturæ damna moleſtiora ſunt, quo liquidius patent. Huius Cuſo legatione ſpreta, coniugio indignum reſpondit, qui propria parum virtute ſubnixus, ad id impetrandum precaria mutuaretur officia. Quod audiens Helgo, Hotherum quem politioris facundiæ nouerat, ſuis fauere ſtudijs obſecrabat, alacriter ſe quicquid is imperaſſet executurum pollicitus. Ille ſedula iuuenis ſupplicatione deuictus, armata claſſe Noruagiam petit, quod verbis non poſſet, viribus peracturus. Cumq; pro Helgone per ſummam eloquij ſuauitatem egiſſet, refert Cuſo, mentem filiæ conſulendam, ne quid contra nolentem, paterna videretur ſeueritate præſumptum. Acceрſitamq; an proco allubeſceret, percontatus annuentis Helgoni nuptias pollicetur. Igitur Hotherus obſeratas Cuſonis aures ad ea quæ precabatur exaudienda, rotundæ volubiliſq; facundiæ dulcedine patefecit. Quæ dum in Halogia geruntur, Balderus poſtulandæ Nannæ gratia, Geuari fines armatus ingreditur. A quo cum ipſius Nannæ mentem cognoſcere iuberetur, exquiſitis verborum delenimentis puellam aggreſſus, cum nullum votis locum efficere potuiſſet, repulſæ cauſam cognoſcere inſtitit. Quæ reſpondit, nuptijs Deum mortali ſociari non poſſe, quod ingens naturæ diſcrimen copulæ commercium tollat. Sed & ſuperos interdum pacta reſcindere ſolitos, ſubitoq; vinculum diſijci, quod impares contraxiſſent. Neq; enim ſtabilem diſſonis ineſſe nexum, cum apud excelſos humilium ſemper fortuna ſordeſcat. Præterea abundantiæ & egeſtatis diuiduum contubernium eſſe, nec inter ſplendidas opes obſcuramq; pauperiem firma ſocietatis iura conſiſtere. Ad vltimum, ſupernis terreſtria non iugari, quæ tanto originis interuallo diſcors rerum natura ſecreuerit, quod à diuinæ luculentia maieſtatis infinitum diſtet humana mortalitas. Hac reſponſi cauillatione eluſis Balderi precibus, detrectandi coniugij prudens argumenta texebat. Quod cum Hotherus ex Geuaro cognoſceret, multa ſuper Balderi petulantia, apud Helgonem querulus diſſerebat: incerti ambo quid facto opus eſſet, varijs ſententiam conſilijs agitabant. Amica ſiquidem in aduerſis collocutio tametſi periculum non tollit, ægritudinem minuit. Inter cætera animi vota, fortitudinis ſtudio præponderante manus, claſſe cum Baldero conſeritur. Hominibus aduerſum deos certatum crederes. Nam Baldero Othinus ac Thoro ſacraq; deûm agmina propugnabant. Diuinis humaniſq; viribus permixtum aſpiceres bellum. At Hotherus tunica ferrum ſpernente ſuccinctus, confertiſſimos deorum cuneos irrumpebat, & quantum terrenus in ſuperna poterat, graſſabatur. Sed & Thoro inuſitato clauæ libratu cuncta clypeorum obſtacula lacerabat, tantum ad ſe inceſſendum hoſtes inuitans, quantum ſocios ad tuendum. Nullum erat armaturæ genus, quod impellenti non cederet. Nemo fe-

Apud excelſos humiliũ conditio ſolet ſordeſcere.

rientem tutò excipere poterat. Quicquid ictu arcebat, obruit. Non clypei, non cassides impactum pertulere robur. Nulli corporis aut virium magnitudo subsidio fuit. Proinde victoria ad superos concessisset, ni Hotherus inclinata suorum acie celerius aduolans, clauam præciso manubrio inutilem reddidisset. Quo telo defecti diui subitam dedere fugam. Inimicum opinioni esset, nisi fidem antiquitas faceret, deos ab hominibus superari. Deos autem potius opinatiue, quàm naturaliter dicimus. Talibus nanq; non natura, sed gentium more, diuinitatis vocabulum damus. Cęterum Balderum fuga cursu quæsita seruauit. Cuius nauigijs victores aut ferro laceratis, aut fluctu obrutis, non contenti deos vicisse, classis reliquias sæuitia insequuntur, earum iactura funestam belli cupidinem expleturi. Adeò plerunq; insolentiam successus exasperat. Testis belli portus Balderi fugam vocabulo refert. Gelderum quoq; Saxoniæ regem, eodem consumptū bello, remigum suorum cadaueribus superiectum, ac rogo nauigijs extructo impositum, pulcherrimo funeris obsequio extulit. Cineres eius perinde ac regij corporis reliquias, non solum insigni tumulo tradidit, verumetiā plenis venerationis exequijs decorauit. Post hæc, ne connubij spem vlterior rerum importunitas moraretur, repetito Geuaro cupitis Nannæ complexibus fruitur. Deinde Helgonem ac Thoram plenis liberalitatis officijs prosequutus, nouam Suetiæ nuptam aduexit, cunctis tam venerabilis victoria, quàm Balderus ridiculus fuga. Quo tempore cum Sueonum magnates, soluendi tributi gratia Daniam petiuissent, ob egregia patris merita, à popularibus loco regio cultus, fallax fortunæ lenocinium expertus est. Siquidem à Baldero quem paulò ante deuicerat prælio superatus, ad Geuarum decurrere necesse habuit, victoria post regnū amissa, quam priuatus adeptus fuerat. Victor Balderus, vt afflictum siti militem opportuni liquoris beneficio recrearet, nouos humi latices terram altius rimatus aperuit. Quorum erumpentes scatebras sitibundum agmen hianti passim ore captabat. Eorundem vestigia sempiterno firmata vocabulo, quanquam pristina admodum scaturigo desierit, nondum prorsus exoleuisse creduntur. Idem laruarum Nannæ speciem simulantium continua noctibus irritamenta perpessus, adeò in aduersam corporis valetudinē incidit, vt ne pedibus quidē incedere posset: quamobrem biga rhedaúe emetiendorum itinerum consuetudinem habere cœpit. Tanta amoris vi suffusum pectus, ad extremam penè tabem eum redegerat. Nihil enim sibi victoriam dedisse credidit, cuius Nanna præda non fuerit. Fro quoq; deorum satrapa sedem haud procul Vpsala cepit, vbi veterem litationis morem tot gentibus ac seculis vsurpatum, tristi infandoq; piaculo mutauit. Siquidem humani generis hostias mactare aggressus, fœda superis libamenta persoluit. Inter hæc Hotherus defectam ducibus Daniam, Hiartuarumq; celeres perempti Roluonis pœnas dedisse cognoscens, quod vix spe complecti posset, casu sibi collatū dicebat. Nam & Roluonem quem quod ab eius patre suum interfectū meminisset vita spoliare debuerat, aliena opera supplicium luisse, & sibi potiendæ Daniæ copiam insperato rerū beneficio patuisse. Quippe regnum eius auito sibi iure competere, si rite maiorum stemmata reuoluantur. Inde Sialandiæ portum Isoram ingenti classis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio vsurus. Vbi rex ab occurrente sibi Danorum populo constitutus, paulò post Atisli fratris quem Suetis præesse iusserat, excessu cognito, Sueticum Danico imperium sociat. Cæterum Atislum mors ignominiosa consumpsit. Dum enim Roluonis inferias per summam animi hilaritatem conuiuio celebraret, potione auidius sumpta, subito fine sordidæ intemperantiæ pœnas pependit. Ita dum alienum fatum impensioribus lætitiæ modis excolit, proprium irrumpere coëgit. Balderus quoq; classe Sialandiam petens, cum & armis celeber & maiestate conspicuus haberetur, Hothero Suetiam tenente, quicquid super regni fastigio postulabat, promptissimis Danorum suffragijs impetrauit. Tam ancipiti censura maiorum nostrorum sententia fluctuata est. Huic Hotherus à Suetia regressus infestum intulit bellum. Acerrimum imperij cupidis de rerum summa certamen incesserat. Eidē Hotheri fuga finem imposuit. Qui cum in Iutiam concessisset, vicum in quo manendi vsum habuit, nomine suo nuncupandum cura-

uit. Vbi

uit. Vbi hybernis peractis, ſolitarius incomitatusq; Suetiam repetit. Ibi magnatibus accerſitis, ob infelices rerũ curſus, quibus ipſum Balderus bis victor afflixerat, lucis ac vitæ pigere ſe dixit. Deinde conſalutatis omnibus, difficilia aditu loca deuio calle ſectatus, expertes humani cultꝰ indagines perluſtrabat. Fit enim vt quibus inſolabilis animi dolor inciderit, obſcuros externosq; receſſus quaſi quoddam pellendæ triſtitiæ remediũ captent, nec magnitudinem mœroris inter humanos queant tolerare conuictus. Adeò plerunq; amica eſt ægritudini ſolitudo.

Solitudo amica ægritudini.

Præcipue enim illuuies ac ſqualor delectant, quos aduerſa animi valetudo concuſſerit. Conſueuerat autem in editi montis vertice conſulenti populo plebiſcita depromere. Quamobrem venientes occultantis ſe regis inertiam cauſabantur, abſentiaq; eius grauiſſimis omnium querelis lacerata eſt. At Hotherus extrema locorũ deuia peruagatus, inſuetũq; mortalibus nemus emenſus, ignotis fortè virginibus habitatum reperit ſpecum.

Antrum dearum.

Eaſdem eſſe conſtabat, quæ eum inſecabili veſte quondam donauerant. A quibus cur eo locorum venerit interrogatus, infauſtos belli declarat euentus. Itaq; fide earum damnata, geſtarũ infeliciter rerũ fortunã triſtesq; caſus deflere cœpit, ſecus ſibi ceſſiſſe queſtus, quàm ab ipſis promiſſum accepit. At nymphæ eum quanquam raro victor extiterit, æquam tamen hoſtibus cladem ingeſſiſſe dicebant, nec minoris ſtragis autorem fuiſſe quàm complicem. Cæterum in expedito victoriæ gratiam fore, ſi inuſitatæ cuiuſdam ſuauitatis edulium augendis Balderi viribus excogitatum præripere potuiſſet. Nihil enim factu difficile futurum, dummodo hoſti in augmentum roboris deſtinato potiretur obſonio. Ex quarũ dictis, Hotherus promptiſſimam inferendi Baldero belli fiduciam mente præſumpſit, quanquam deos armis inceſſere terrenis arduum niſibus videretur. Fuere quoq; ex ſuis qui illũ tutò bellum cum ſuperis commiſſurum negarent: atq; illi infinitus animi calor reſpectũ maieſtatis ademerat. Apud fortes enim non ſemper impetum ratio ſubruit, aut conſilio temeritas ſuccumbit. Vel fortaſſe meminerat Hotherus excellẽtiſſimis viris incertiſſimã extare potentiã, exiguamq; glebam ingentes arietare currus. Contrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherũ acie excipit. Ingenti vtrinq; clade geſta, ac ferè pari partium ſtrage edita, nox præliũ ſoluit. Cuius tertio fermè peruigilio Hotherus clàm cunctis res hoſtium exploraturus egreditur. Somnum quippe eius profecta ab imminenti diſcrimine cura diſcuſſerat. Ita plerũq; ingens animi motus quieti corporis aduerſatur, nec alterius requiem vnius inquietudo patitur. Igitur in hoſtiũ caſtra perueniens, tres nymphas arcanæ dapis gerulas Balderi caſtris exceſſiſſe cognoſcit. Quas curſim inſequens (nam earum fugam roſcida prodidere veſtigia) tandem tecta quibus aſſueuerant ſubit. Igitur ab his quiſnam eſſet rogatus, citharœdum ſe dixit. Nec experimentum profeſſioni diſſonum fuit. Oblatam nanq; chelim inflexis ad muſam neruis, compoſitisq; plectro fidibus moderatus, gratũ auribus melos promptiſſima modulatione fundebat. Cæterũ tres illis colubræ fuere, quarum tabo ſolidatiuæ confectionis epulum Baldero temperare ſolebant. Iamq; anguium aperto ore multa pulmento ſanies influebat. Sed & nympharum quædam humanitatis ſtudio Hotherum epulo compertiuiſſent, ni trium maxima vetuiſſet, fraudem Baldero fieri proteſtans, ſi ipſius hoſtem corporei roboris incrementis auxiſſent. Ille ſe non Hotherum, ſed Hotheri comitem dicebat. Eædem nanq; nymphæ accurati nitoris cingulũ, potentemq; victoriȩ zonam clementi benignitate ei largitæ ſunt. Qui cum priſtinum iter remetiendo calle quo venerat repedaret, obuij ſibi Balderi latus hauſit, eumq; ſeminecem proſtrauit. Quo militibus nunciato, totis Hotheri caſtris alacer exultantium clamor inſonuit, Danis Balderi fortunam publico mœrore proſequentibus. Qui cum indubitatum ſibi fatum imminere ſentiret, dolore vulneris accenſus, die poſtera prælium renouat. Quo feruente, lectica ſe in aciem deferri iuſſit, ne intra tabernaculum obſcura morte defungi videretur. Poſtera nocte eidem Proſerpina per quietem aſtare aſpecta, poſtridie ſe eius complexu vſuram denunciat. Nec inane ſomnij præſagium fuit: nam Balderũ elapſo triduo, nimius vulneris cruciatus abſumpſit. Cuius corpus exercitus regio funere elatum, facto

colle condendum curauit. Hunc quidam nostri temporis viri, quorum præcipuus Haraldus erat, vigente veteris sepulturę fama, spe reperiendę pecuniæ noctu adorti, repentino cœptum horrore liquerunt. Ex ipso nanq; perrupti montis cacumine, subita torrentis vis, magno aquarū strepitu prorumpere videbatur, cuius rapidior moles incitatissimo lapsu subiectis infusa campis quicquid offendebat inuolueret. Ad cuius impetum deturbati fossores, abiectis ligonibus, variam carpsere fugam, irruentis aquæ vorticibus implicandos se rati, si cœptum diutius exequi niterentur. Ita à dijs loci illius præsidibus incussus subitò metus, iuuenum animos auaritia abstractos, ad salutis curam conuertit, neglectoq; cupiditatis proposito, vitę studiosos esse docuit. Huius autem scaturiginis speciem adumbratam, non veram fuisse constat, nec ab imis terræ visceribus genitam, sed præstigiosa quadam administratione productam, cum in arido liquidos manare fontes, natura non sinat. Omnes hunc posteri collem, ad quos fractionis eius fama transierat, intentatum liquere. Quamobrem an quicquam opum contineat, parum compertum, cum nemo opacam eius crepidinem, obstante periculi metu, post Haraldum tentare præsumpserit. At Othinus quanquam deorum præcipuus haberetur, diuinos tamen & aruspices, cæterosq; quos exquisitis præscientiæ studijs vigere compererat, super exequenda filij vltione solicitat. Plerunq; enim humanæ opis indiga est imperfecta diuinitas. Cuius Rostiophus Phinnicus, alium ex Rinda Ruthenorum regis filia suscitandum prædixit, qui fraternæ cladis pœnas exigere debeat. Deos siquidem consortis sui vltionē orituri fratris officio destinasse. Hoc audito, Othinus os pileo ne cultu proderetur obnubens, prædictum regem stipendia meriturus accedit. A quo magister militum effectus, recepto exercitu, pulcherrimam ex hostibus victoriam retulit. Quem rex ob pugnam strenue editam, in primum amicitiæ gradum adsciuit, haud parcius donis, quàm honoribus cultum. Idem post paruulum temporis interuallum, solus hostium acies in fugam propulit, mirificæq; cladis autor pariter ac nuncius redijt. Admirationi omnibus erat, quod tanta de innumeris strages vnius accipi viribus potuisset. Quibus meritis fretus Othinus, tacite regem amoris sui conscium facit. Cuius benignissimo fauore recreatus, dum à puella osculum peteret, alapam recepit.

Rindæ austera pudicitia.

Nec eum aut contumeliæ deformitas, aut iniuriæ dolor, proposito depulit. Postero siquidem anno, ne quod auide orsus erat, ignominiose desereret, peregrina veste sumpta, regis contubernium repetit (Neq; enim facile ab occurrentibus dignosci poterat, cum veras oris notas falsus squalor abstergeret, veterem habitum noua furaretur illuuies) Rosterum se vocitari, fabriliumq; rerum officio callere perhibuit. Itaq; multiplices rerum formas speciosissimis æris lineamentis complexus adeò professionem artificio commendauit, vt recepto à rege magni ponderis auro, matronarum ornamenta procudere iuberetur. Igitur complura fœminei cultus insignia fabricatus, tandem armillam cæteris operosius expolitam, annulosq; complures pari studio decusatos puellæ præbuit. Sed nullis flecti meritis indignatio potest. Quem Rinda basium sibi porrigere cupientem, colapho percussit. Minus enim acceptantur dona quæ præstat inuisus: sanè gratiora sunt, quæ ab amicis porriguntur. Adeò interdum ex offerente oblati precium pendet. Non dubitauit enim peruicacis animi puella, quin subdolus senex libidinis aditum ficta liberalitate captaret. Præterea acre eidem atq; intractabile ingenium fuit: siquidem dolum obsequio instrui, donorumq; studio flagitijs votum subesse cognouit. Quam pater plurimum obiurgare quod nuptias detrectaret aggressus, illa senile perosa connubium, teneris puellarum annis præproperos complexus negabat, ab infirmioris ætatis excusatione respuendarum nuptiarum subsidium mutuata. At Othinus nihil amantium studijs perseuerantiæ robore efficacius expertus, quanquam geminæ repulsæ ignominia affectus fuisset, tertio regem priori specie confusa, perfectissimam rei militaris industriam professus accessit. Eundem in hanc curam non voluptas modo, sed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ita præstigiarum peritis versili vultu varios habitus præ se ferendi promptissima quondam potestas incesserat: quippe præter naturalem corporis speciem, cuiuslibet ætatis statum simulare callebant. Igitur senex iocundum professionis suæ spectacu-

ſpectaculum editurus, inter promptiſſimos inſolentius obequitare ſolebat, nec eo quidem officij genere puellæ rigor inflecti potuit: vix ſiquidem animus ſyncere in gratiā redit, cum quo vehemens ſemel odium geſſit. Quam cum diſceſſurus oſculo petere vellet, ita ab ea propulſus eſt, vt mentum terræ nutabundus impingeret. Quam protinus cortice carminibus adnotato contingens, lymphanti ſimilem reddidit, receptam toties iniuriā modeſto vltionis genere inſequutus. Adhuc tamen propoſitum exequi non cunctatus, quippe ſpem eius fiducia maieſtatis inflauerat, puellari veſte ſumpta, quarto regem viator indefeſſus petiuit. A quo receptus non modo ſedulum ſe, ſed etiam importunū exhibuit. Qui quod muliebriter propemodum cultus eſſet, à plerisq; fœmina credebatur. Cæterum ſe vocabulo wecham arte medicam teſtabatur, profeſſionem quoq; promptiſſimis commendabat officijs. Tandem in reginæ famulitium adſcitus, puellæ pediſſequam egit. Cuius etiam pedum ſordes ſerotinis horis abluere ſolebat. Licebat quoq; lymphā pedibus miniſtranti ſuras ac ſuperiores femorum partes contingere. At quoniam vario fortuna paſſu graditur, quod arte promptum non erat, in expedito caſus conſtituit. Accidit enim puellam corporis firmitate defectā, circumſpectis morbi remedijs in ſalutis præſidium manus quas ante damnauerat aduocare, quemq; ſemper faſtidio habuerat ſeruatorem adſciſcere: qui curioſius cuncta doloris indicia perſcrutatus, vt morbo quamprimum occurreretur, medicata potione vtendum aſſeruit. Cæterum eius temperamenti tantam acerbitatē fore, vt niſi puella vinculis ſe continendam dediſſet, curationis vim perferre nō poſſet. Ab intimis enim fibris, morbi propulſandam eſſe materiam. Quo pater audito, filiam vincire non diſtulit, iniectamq; toro ad omnia quæ medicus admouiſſet, patientiam præſtare iuſſit. Fallebat illum fœminei ſpecies cultus, quo ſenex ad obumbrandam artis ſuę peruicaciam vtebatur: quę res medicamenti ſpeciem ad ſtupri licentiam tranſtulit. Medicus nanq; Veneris occaſione ſumpta, mutato curationis officio, prius ad exercendæ libidinis, quàm pellendæ febris negocium procurrit, aduerſa puellæ valetudine vſus, cuius inimicam ſibi incolumitatem expertus fuerat. Aliam quoq; ea de re opinionem ſubtexere nō pigebit. Aiunt enim quidam, quod cum rex laborantem amore medicum tanto animi ac corporis impendio nihil profeciſſe cognoſceret, ne bene meritum debita mercede fraudaret, clandeſtino filiæ concubitu potiri permiſerit. Adeò interdum paterna in prolem graſſatur impietas, cum naturæ clementiam violenta corrumpit affectio. Quem errorem edito filiæ partu plena ruboris pœnitentia inſecutus eſt. At dij, quibus præcipua apud Byzantium ſedes habebatur, Othinum varijs maieſtatis detrimentis diuinitatis gloriam maculaſſe cernentes, collegio ſuo ſubmouendum duxerunt. Nec ſolum primatu eiectum, ſed etiam domeſtico honore cultuq; ſpoliatum proſcribendum curabant: ſatius exiſtimantes probroſi antiſtitis potentiam ſubrui, quàm publicę religionis habitum prophanari, ne vel ipſi alieno crimine implicati inſontes, nocentis crimine punirētur. Videbant enim apud eos, quos ad deferendos ſibi diuinitatis honores illexerant, vulgato maioris Dei ludibrio obſequium contemptu, religionem rubore mutari, ſacra pro ſacrilegio duci, ſtatas ſolennesq; cerimonias puerilium deliramentorum loco cenſeri. Mors præ oculis, metus in armis erat, & in omnium caput vnius culpam recidere putares. Hunc itaq; ne publicam religionem exulare cogeret exitio mulctantes, Ollerum quendam non ſolum in regni, ſed etiam in diuinitatis inſulas ſubrogauere, tanquam deos ac reges creare in æquo poſitū foret. Quem licet perfunctorie flaminem creauiſſent, integro rerum honore donabant, ne alieni officij procurator, ſed legitimus dignitatis aduerteretur eſſe ſucceſſor. Et ne quid amplitudinis deeſſet, Othini quoq; ei nomen imponunt, vocabuli fauore inuidiam nouitatis excluſuri. Quo denis fermè annis diuini ſenatus magiſtratum gerente, tandem Othinus dijs atrocitatem exilij miſerantibus, ſatis iam graues pœnas dediſſe viſus, ſqualoris deformitatem priſtino fulgoris habitu permutauit. Iam enim ſuperioris infamiæ notam medij temporis interuallum exederat. Extitere tamen qui ipſum recuperandæ dignitatis aditu indignum cenſerent, quod ſcœnicis artibus, & muliebris officij ſuſceptione teterrimum diui nominis opprobrium edidiſſet. Sunt

Mira patris in filiam impietas.

qui aſſerant eum quoſdam deorum adulando, quoſdam præmijs permulcendo, amiſſę maieſtatis fortunam pecunia emercatum fuiſſe, & ad honores quibus iampridem defunctus fuerat, ingentis ſummæ precio reditum comparaſſe. Quos ſi quanti emerit rogas, illos conſule, qui quanti diuinitas væneat didicerunt. Mihi minus conſtare fateor. Igitur Ollerus ab Othino Byzantio pulſus, in Suetiam conceſſit: vbi veluti nouo quodam orbe opinionis ſuæ monumenta reſtaurare conniſus, à Danis interfectus eſt. Fama eſt illum adeò præſtigiarum vſu calluiſſe, vt ad traijcienda maria oſſe quod diris carminibus obſignauiſſet, nauigij loco vteretur, nec eo ſegnius quàm remigio præiecta aquarum obſtacula ſuperaret. At Othinus recuperatis diuinitatis inſignibus, tanto opinionis fulgore cunctis terrarũ partibus innitebatur, vt eum perinde ac redditum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec vllus orbis locus extaret, qui numinis eius potentię non pareret. Qui cum filiũ Boum, quem ex Rinda ſuſtulerat, bellici laboris ſtudioſum cognoſceret, accerſitum fraternę cladis memorem eſſe iubet, potius à Balderi interfectoribus vltionem exacturum, quam armis innoxios oppreſſurum, quod aptior ac ſalubrior pugna competeret, vbi pium belli locum iuſta vindictæ licentia tribuiſſet. Interea Geuarus Gunnonis ſatrapæ ſui dolo nunciatur oppreſſus: cuius cladem Hotherus acerrimis vltionis viribus inſequuturus, interceptum Gunnonem atq; ardenti pyræ iniectum cremauit, quod ipſe Geuarum antè per inſidias occupatum nocturno viuum igni conſumpſerat. Taliter educatoris manibus parentando, filios demum Herletum, Geritũq; Noruagiæ prætulit. Poſt hæc, vocatis in concionem maioribus, bello quo Boum excipere debeat, periturum ſe refert, idq; non dubijs coniecturæ modis, ſed veris vatum prædictionibus expertũ. Orat proinde filium ſuum Roricũ regno præficiãt, ne ius hoc ad externas, ignotasq; familias improborũ cenſura transfunderet: plus voluptatis ſe ex filij ſucceſſione, quàm amaritudinis ex propinqua morte percepturũ teſtatus. Quo ocyus impetrato, pugna cum Boo congreſſus occiditur. Nec iocunda Boo victoria extitit. Quippe tã grauiter affectus acie exceſſit, vt ſcuto exceptus, atq; à peditibus viciſſim ſubeuntibus domum relatus, poſtridie vulnerũ dolore conſumeretur. Cuius corpus magnifico funeris apparatu, Rutenus tumulauit exercitus, nomine eius inſignem extruens collem, ne tanti iuuenis monumenta à poſterorũ memoria citius dilaberentur. Igitur Curetes ac Sueones, perinde ac Hotheri morte tributariæ ſortis onere liberati, Daniam quam annuis vectigaliũ obſequijs amplecti ſolebant, armis aggredi animũ induxerunt. Ea res Sclauis quoq; defectionis audaciã miniſtrauit, aliosq; complures, ex obſequentibus hoſtes effecit. Cuius iniuriæ propulſandæ gratia Roricus contractã in arma patriã, recenſitis maiorum operibus, ad capeſſendã virtutem impenſo hortationis genere concitabat. At Barbari ne bellum abſq; duce committerent, capite opus eſſe cernentes, creato ſibi rege, cæteris militiæ viribus oſtenſis obſcuriore loco, binos armatorũ manipulos condunt. Nec Roricum inſidiæ fefellere, qui cum claſſem ſuam vadoſi cuiuſdã gurgitis arctis faucibus inhærere conſpiceret, harenis quibus inſidebat abſtractam profundo adegit, ne limoſis inflicta paludibus, diuerſa ab hoſtibus parte peteretur. Præterea latebras ſocijs interdiu captandas conſtituit, quibus inſiſtentes, ex improuiſo nauium ſuarũ irruptoribus inſultarent, fore poſſe præfatus, vt in autorũ caput propriæ fraudis euentus recideret. Barbari vero qui inſidijs addicti fuerant, Danicæ circunſpectionis ignari, irruptione temere edita, omnes oppreſſi ſunt. Reliqua Sclauorum manus ignorata ſociorum ſtrage, ſuper Rorici mora multa anceps admiratione pendebat: quem inter ęgras mentium fluctuationes diutule expectatum cum præſtolatio indies moleſtior fieret, claſſe tandem petendum ducebat. Erat autem inter eos vir corporis habitu inſignis, officio magus, qui proſpectis Danorum turmis, vt paucorum impendio, inquit, complurium pericula redimantur, publicam ſtragem priuato diſcrimine præcurrere liceat. Ego vero in hanc confligendi legem non deero, ſi cui veſtrum mutuus decernendi mecum auſus inceſſerit. In primis autem prætaxata à me conditione vtendum poſtulo, cuius talem ſanè formulam texui: ſi vicero, vectigalium nobis concedatur immunitas: ſi vincar, priſtina vobis tributa ſoluantur: aut enim hodie patriam ſeruitutis iugo victor exuam, aut vi-

ctus in-

Ollerus præſtigiator inſignis.

ctus inuoluam. In vtranq; fortunam prædem me, vademq́; recipite. Quod audiens Danorum quidam animi quam corporis viribus robuſtior, percunctari Roricum cœpit, quid ei pręmij foret, qui pugna prouocantem exciperet. At Roricus cum ſenas fortè armillas haberet, ita mutuis nexibus inuolutas, vt ab inuicem ſequeſtrari nequirent, nodorum inextricabiliter ſerie cohærente, eaſdem certamen audenti in præmium pollicetur. At iuuenis parum fortunę certus, ſi, inquit, Rorice rem proſpere geſſero, tua vincentis mercedem liberalitas æſtimet, tu palmam arbiter metiaris: ſin propoſitũ mihi parum ex ſententia ceſſerit, quid victo pręmij debes, quem aut ſæua mors, aut ignominia grauis inuoluet? has imbecillitas habere comites conſueuit, hæc ſuperatorum ſtipendia ſunt, quos quid niſi extremum dedecus manet? Quænam ſoluenda merces? Quæ gratia referenda, cui fortitudinis precium adeſt? Quis impotentem Martis hedera redimiuit, præmijs victricibus decorauit? Virtuti, non ignauiæ palma tribuitur. Gloria infelicitas caret. Illam quippe triumphus laudis, hanc aut finis iners, aut vita deformis inſequitur. Ego vero, qui quorſum duelli fortuna vergat ambigo, præmium audacter expetere non præſumo, quod an iure mihi debeatur ignoro. Neq; enim incerto victoriæ, certũ victoris præmium occupare conceditur. Superſedeo trophæo dubius coronæ conſtanter meritũ flagitare. Recuſo lucrũ, quod mihi mortis æque ac vitæ ſtipendiũ eſſe poterit. Stoliditatis eſt immaturo fructui manus inijcere, eumq́; decerpere velle quem necdũ quis ſatis ſibi debitum nouerit. Hæc manus aut palmam mihi præſtabit, aut finem. Hæc fatus, gladio barbarũ ferit, fortuna minus, quam ingenio promptus. Ab eo ſiquidẽ repercuſſus, primi ictus magnitudine exanimatus eſt. Quo triſte Danis ſpectaculũ dante, victorẽ ſocium Sclaui ingenti donatũ pompa, magnificis excepere tripudijs. Idẽ die poſtera ſiue recentis victoriæ ſucceſſu elatus, ſiue alterius adipiſcendæ cupidine accenſus, hoſtes comminus aditos priſtinæ prouocationis verbis laceſſere inſtituit. Fortiſſimũ nanq; Danorum à ſe proſtratũ ratus, nemini illorum ſecũ vlterius prouocatione dimicandi ſpiritũ supereſſe credebat. Vnius quoq; pugilis occaſu, totius ſe exercitus vires labefactaſſe confiſus, nihil ad quos poſteriores ſui conatus intenderent, executione difficile arbitrabatur. Nihil enim ſucceſſu magis inſolentiã nutrit, nec vllũ proſperitate efficacius ſuperbiæ incitamentũ eſt. Dolebat itaq; Roricus, vnius viri petulantia publicã labefactari virtutem, illuſtreſq́; victorijs Danos, nõ modo à quondã victis inſolenter excipi, verumetiã ignominioſe cõtemni. Præterea neminem ita animo promptũ, aut manu ſtrenuum in tanto militum numero reperiri, cui ſalutem ſuam pro patria deuouendi cupido ſuppeteret. Tam probroſam Danicæ cunctationis infamiã prima Vbbonis magnanimitas repulit. Præſtabat etenim corpore, incantandi artibus pollens. Huic quoq; de induſtria certaminis præmiũ perquirenti, rex armillas ſpopondit. Tum ille, quam (inquit) promiſſo fidem deferam cum ipſe pignus in manibus habeas, nec ſub aliena munus cuſtodia deponas? Præſtò ſit cui pignoris depoſitũ credas, ne promiſſum retractandi fas ſit. Accendit enim pugilum animos irreuocabilis præmij certitudo. Quod eum profectò per ludibriũ dixiſſe conſtabat, quem in propulſandã patriæ contumeliam ſola virtus armauerat. Quem Roricus auri cupidine captum ratus, ne præter regiam conſuetudinem reuocaturus donum, aut promiſſum reſciſſurus videretur, vt erat in nauigio collocatus, armillas ingenti excuſſas iactu petitori porrigere ſtatuit. Sed conatum eius fefellit interſtitij magnitudo. Armillæ enim languido, ac parum vegeto motu, citra deſtinatum locum collapſæ fluctibus interceptę ſunt, vnde Rorico Slyngebond inoleuit agnomen. Quæ res Vbboni magno virtutis indicio fuit. Neq; enim eum obrutæ mercedis damnũ audaci mentis propoſito exuit, ne virtutem auaritiæ ſtipendijs obnoxiã feciſſe videretur. Igitur auide petito certamine, ſe potius honeſtati intentum, quàm quæſtui deditum, pecuniæ cupiditati fortitudinẽ prætuliſſe, monſtrabat, fiduciam ſui non in precio, ſed magnanimitate repoſitam oſtenſurus. Nec mora circuatur campus, milite circus ſtipatur, concurrunt pugiles, fit fragor, fremit ſpectatrix turba votorũ ſuffragijs diſcors. Excandeſcunt igitur athletæ animis, & mutuis in vulneribus ruentes, eundem lucis ac pugnæ exitum ſortiuntur: Credo procurante fortuna, ne alter alterius exitio gloriam

Belli fortuna incerta.

Vbbo magnanimus & artibus incantãdi pollens.

voluptatemq; perciperet. Quæ res Rorico rebellium animos conciliauit, tributaq; restituit. Eodem tempore Horwendillus & Fengo, quorũ pater Gerwendillus Iutorum præfectus extiterat, eidem à Rorico in Iutiæ præsidiũ surrogantur. At Horwendillus triennio tyrannide gesta, per summã rerum gloriã piraticæ incubuerat, cum rex Noruagiæ Collerus operum eius ac famæ magnitudinẽ æmulatus, decorum sibi fore existimauit, si tam late patentẽ piratæ fulgorem superior armis obscurare quiuisset. Cuius classem varia fretũ nauigatione scrutatus offendit. Insula erat medio sita pelago, quã piratæ collatis vtrinq; secus nauigijs obtinebant. Inuitabat duces iocunda littorũ species: hortabatur exterior locorũ amœnitas, interiora nemorum verna perspicere, lustratisq; saltibus secretam syluarũ indaginem peterrare, vbi forte Collerũ Horwendillumq; inuicem sine arbitris obuios incessus reddidit. Tunc Horwendillus prior regẽ percontari nisus, quo pugnæ genere decernere libeat, præstantissimũ affirmans quod paucissimorũ viribus ederetur. Duellum siquidẽ ad capessendam fortitudinis palmã omni certaminis genere efficacius fore, quod propria virtute subnixũ, alienæ manus opem excluderet. Tam forte iuuenis sententiã admirans Collerus, cum mihi, inquit, pugnæ delectũ permiseris, maxime vtendũ iudico, quæ tumultuationis expers duorum operam capit. Sane & audacior, & victoriæ promptior ęstimatur. In hoc communis nobis sententia est, hoc vltro iudicio conuenimus. At quoniã exitus in dubio manet, inuicem humanitati deferendũ est, nec adeò ingenijs indulgendũ, vt extrema negligantur officia. Odiũ in animis est, adsit tamen pietas quæ rigori demum opportuna succedat. Nam etsi mentium nos discrimina separant, naturæ tamen iura conciliant. Horum quippe consortio iungimur, quantuscunq; animo liuor dissociet. Hæc itaq; pietatis nobis conditio sit, vt victum victor inferijs prosequatur. His enim suprema humanitatis officia inesse constat, quę nemo pius abhorruit. Vtraq; acies id munus rigore deposito concorditer exequatur. Facessat post fatũ liuor, simultasq; funere sopiatur. Absit nobis tantæ crudelitatis specimen, vt quanquam viuis odiũ intercesserit, alter alterius cineres persequamur. Gloriosum victori erit, si victi funus magnifice duxerit. Nã qui defuncto hosti iusta persoluerit, superstitis sibi fauorem ascifcit, viuũq; beneficio vincit, quisquis extincto studium humanitatis impenderit. Est & alia nõ minus luctuosa calamitas, quæ viuos interdum damnata corporũ parte contingit. Huic nõ segnius quàm vltimæ sorti succurrendum existimo. Sæpe enim incolumi spiritu membrorum clades pugnantibus incidit: quę sors omni fato tristior duci solet, quod mors omnium memoriã tollat, viuens vero proprij corporis stragẽ negligere nequeat. Hoc quoq; malum ope excipiendũ est. Conueniat igitur alterius ab altero læsionem denis auri talentis sarciri. Nam si pium est alienis calamitatibus compati, quanto magis proprijs misereri? Nemo naturæ non consulit: quam qui negligit, sui parricida est. In hæc data acceptaq; fide, pugnam ineunt. Neq; enim eis aut mutui occursus nouitas, aut vernantis loci iocunditas, quo minus inter se ferro occurrerent, respectui fuit. Horwendillus appetendi hostis, quàm muniendi corporis nimio animi calore auidior redditus, neglecta clypei cura, ambas ferro manus iniecerat: nec audacię euentus defuit. Collerum siquidem scuto crebris ictibus absumpto spoliatũ, desecto tandem pede exanimem occidere coëgit. Quẽ ne pacto abesset, regio funere elatum magnifici operis tumulo, ingentiq; exequiarũ apparatu prosequutus est. Deinde sororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici peritã muneris persequutus occidit. Triennium fortissimis militiæ operibus emensus, opima spolia, delectamq; prædam Rorico destinat, quo sibi propiorem amicitiæ eius gradum consciseeret. Cuius familiaritate fultus, filiæ eius Geruthæ connubium impetrauit, ex qua filium Amlethum sustulit. Tantę felicitatis inuidia accensus Fengo, fratrem insidijs circumuenire constituit. Adeò ne à necessarijs quidem secura est virtus. At vbi datus parricidio locus, cruenta manu funestam mentis libidinem satiauit. Trucidati quoq; fratris vxore potitus, incestum parricidio adiecit. Quisquis enim vni se flagitio dederit, in aliud mox procliuior ruit: ita alterum alterius incitamentum est. Idem atrocitatem facti tanta calliditatis audacia texit, vt sceleris excusationẽ beneuolentiæ simulatione componeret, parricidiumq;

Pugnæ genus id præstantissimum est, quod paucissimorũ viribus editur.

Plurium scelerum concurrentium mirũ exemplum.

ricidiūq; pietatis nomine coloraret. Gerutham ſiquidē quanquam tantæ manſuetudinis eſſet, vt neminē vel tenui læſione commouerit, incitatiſſimū tamen mariti odiū expertam, ſaluandæq; eius gratia fratrē à ſe interfectum dicebat, quod mitiſſimā & ſine felle fœminā grauiſſimum viri ſuperciliū perpeti indignū videretur. Nec irrita propoſiti perſuaſio fuit. Neq; enim apud principes fides mendacio deeſt, vbi ſcurris interdum gratia redditur, obtrectatoribus honos. Nec dubitauit Fengo, parricidales manus flagitioſis inferre complexibus, geminæ impietatis noxā pari ſcelere proſequutus. Quod videns Amlethus, ne prudentius agendo patruo ſuſpectus redderetur, ſtoliditatis ſimulationē amplexus, extremum mentis vitiū finxit, eoq; calliditatis genere non ſolū ingenium texit, verumetiā ſalutem defendit. Quotidie maternū larem pleno ſordiū torpore complexus, abiectū humi corpus obſcœni ſqualoris illuuie reſpergebat. Turpatus oris color, illitaq; tabo facies ridiculæ ſtoliditatis dementiā figurabant. Quicquid voce edebat, deliramentis conſentaneū erat. Quicquid opere exhibuit, profundā redolebat inertiam. Quid multa? Nō virum aliquē, ſed delirantis fortunæ ridendum diceres monſtrum. Interdum foco aſſidens, fauillasq; manibus verrens: ligneos vncos creare, eoſdemq; igni durare ſolitus erat: quorum extrema contrarijs quibuſdam hamis, quo nexuum tenaciores exiſterent, informabat. Rogatus quid ageret, acuta ſe referebat in vltionem patris ſpicula præparare. Nec paruo reſponſum ludibrio fuit, quod ab omnibus ridiculi operis vanitas contemneretur, quanquā ea res propoſito eius poſtmodum opitulata fuerit. Quæ ſolertia apud altioris ingenij ſpectatores primam ei calliditatis ſuſpicionem iniecit. Ipſa nanq; exiguæ artis induſtria, arcanū opificis ingenium figurabat. Nec credi poterat obtuſi cordis eſſe, cui tam exculto manus artificio calluiſſet: deniq; exactiſſima cura preuſtorum ſtipitum congeriem aſſeruare ſolebat. Fuere ergo qui illum vegetioris ingenij aſſerentes, ſapientiam ſimplicitatis prætextu occulere, profundumq; animi ſtudium calliditatis commento obſcurare putarent, nec aptius aſtum deprehendi poſſe, quàm ſi illi inter latebras vſquam excellentis formæ fœmina applicaretur, quæ animum eius ad amoris illecebras prouocaret. Naturæ ſiquidem tam præceps in Venerem eſſe ingenium, vt arte diſſimulari non poſſit: vehementiorem quoq; hunc motum fore, quàm vt aſtu interpellari queat: ideoq; ſi is inertiam fingeret, futurū vt occaſione ſuſcepta, voluptatis ilico viribus obtemperaret. Procurantur igitur qui iuuenem in longinquas nemorum partes equo perductum, eo tentamenti genere aggrederentur. Inter quos fortè quidam Amlethi collacteus aderat, à cuius animo nondum ſociæ educationis reſpectus exciderat. Hic præteriti conuictus memoriam præſenti imperio anteponens, Amlethum inter deputatos comites, inſtruendi potius quàm inſidiandi ſtudio proſequebatur, quod eum vltima paſſurum non dubitaret, ſi vel modicum ſenſati animi indicium præbuiſſet, maxime vero ſi Veneris palàm rebus vteretur. Quod ipſi quoq; Amletho obſcurum non fuit. Equum ſiquidem conſcendere iuſſus, ita ſe ceruice de induſtria collocauit, vt ſuum ipſius ceruici dorſum obuertens, aduerſa caudam fronte ſpectaret. Quam frenis quoq; complecti cœpit, perinde atq; ea parte ruentis equi impetum moderaturus. Qua aſtutiæ meditatione patrui commentum illuſit, inſidias expugnauit. Ridiculum ſatis ſpectaculum fuit, cum idem habenæ expers, regente caudam ſeſſore procurreret. Procedens Amlethus cum obuium inter arbuſta lupum habuiſſet, comitibus tenerioris ætatis equum occuriſſe dicentibus, perpaucos huiuſmodi in Fengonis grege militare ſubiunxit, vt modeſto ita faceto imprecationis genere patrui diuitias inſequutus. Qui cum illo prudenti reſponſo vſum aſtruerent, ipſe quoq; ſe de induſtria locutum aſſeuerabat, ne aliqua ex parte mendacio indulgere videretur. Falſitatis enim alienus haberi cupiens, ita aſtutiam veriloquio permiſcebat, vt nec dictis veracitas deeſſet, nec acuminis modus verorum iudicio proderetur. Idem littus præteriens, cum comites inuento periclitatæ nauis gubernaculo, cultrum à ſe eximiæ granditatis repertum dixiſſent, eo, inquit, prægrandem pernam ſecari conuenit, profectò mare ſignificans, cuius immenſitati gubernaculi magnitudo congrueret. Harenarum quoq; præteritis cliuis, ſabulum perinde ac farra aſpicere iuſſus, eadem albicantibus maris procellis permoli-

In Venerem natura tam præceps est, vt arte diſſimulari nō poſſit.

ta eſſe reſpondit. Laudato à comitibus reſponſo, idem à ſe prudenter auditum aſſeuerabat. Ab iiſdem quo maiorẽ exercendæ libidinis audaciam ſumeret deinduſtria relictus, immiſſam à patruo fœminam, perinde ac fortuitu oblatã obſcuro loco obuiam recepit, conſtupraſſetq́; ni collacteus eius tacito conſilij genere inſidiarum indicium detuliſſet. Conſiderans enim quonam aptius modo occultũ monitoris officiũ exequi, periculoſamq́; iuuenis laſciuiã præcurrere poſſet, repertam humi paleã, œſtri præteruolantis caudæ ſubmittendã curauit. Egit deinde ipſum in ea potiſſimũ loca, quibus Amlethum ineſſe cognouit, eoq́; facto maximum incauto beneficium attulit, nec callidius tranſmiſſum indicium, quàm cognitũ fuit. Siquidẽ Amlethus viſo œſtro, ſimulq́; ſtramine quod caudæ inſitũ geſtabat, curioſius pernotato, tacitũ cauendæ fraudis monitũ intellexit. Igitur inſidiarum ſuſpicione conterritus, quo tutius voto potiretur, exceptã amplexibus fœminam ad paluſtre procul inuiũ protrahit. Quam etiam peracto concubitu, ne rem cuiquam proderet, impenſius obteſtatus eſt. Pari igitur ſtudio petitum ac promiſſum eſt ſilentium. Maximam enim Amletho puellæ familiaritatem vetus educationis ſocietas conciliabat, quod vterq́; eoſdem infantiæ procuratores habuerit. Domum itaq́; reductus, cunctis an Veneri indulſiſſet per ludibriũ interrogantibus, puellam à ſe conſtupratã fatetur. Interrogatus rurſum quo rem loco egerit, quóue puluino vſus fuerit, vngulæ iumenti, criſtæq́; galli, laquearibus quoq́; tecti innixum ſe dixit. Horum enim omnium particulas vitandi mendacij gratia cum tentandus proficiſceretur, contraxerat. Quæ vox multo circunſtantiũ riſu excepta eſt, quanquam nihil rerũ veritati per iocum detraxerit. Puella quoq́; ea de re interrogata, nihil eum tale geſſiſſe perhibuit. Fides negationi habita eſt, eo quidẽ pronius, quo minus ſatellites facti conſcios fuiſſe conſtabat. Tum is qui præſtandi indicij gratia œſtrum ſignauerat, vt ſalutẽ Amlethi vaframenti ſui beneficio conſtitiſſe monſtraret, nuper ſe eius vnicè ſtudioſum extitiſſe dicebat. Nec inepta iuuenis reſponſio fuit. Ne enim indicis meritũ negligere putaretur, quiddam ſtraminis gerulũ ſubitis adlapſum pennis, quodq́; paleã poſteriore corporis parte defixã geſtaret, ſibi conſpectũ retulit. Quod dictũ, vt cęteros cachinno concuſſit, ita Amlethi fautorẽ prudentia delectauit. Superatiſq́; omnibus, arcanamq́; iuuenilis induſtriæ ſerã patefacere nequeuntibus, quidã amicorum Fengonis præſumptione quàm ſolertia abundantior fore negabat, vt inextricabile calliditatis ingenium vſitato inſidiarum genere proderetur. Maiorem quippe eius peruicaciam eſſe, quam vt leuibus experimentis attingi debeat. Quamobrem multiplici illius aſtutiæ ſimplicem tentationis modum afferri non oportere. Subtiliorẽ itaq́; rationis viam altiore animi ſenſu à ſe repertam dicebat, executioni non incongruã, & propoſitæ rei indagationi efficaciſſimam. Fengone ſiquidem per ingentis negocij ſimulationem deinduſtria abſentiam præſtante, ſolum cum matre Amlethum cubiculo claudi oportere, procurato antea viro, qui ambobus inſcijs in obſcura ædis parte conſiſteret, quid illis colloquio foret attentius excepturus. Futurum enim vt ſi quid filius ſaperet, apud maternas aures eloqui non dubitaret, nec ſe genitricis fidei credere pertimeſceret. Idem ſe explorationis miniſtrum cupidius offerebat, ne potius autor conſilij quàm executor videretur. Delectatus ſententia Fengo, facta longinquæ profectionis ſimulatione diſcedit. Is vero qui conſilium dederat, conclaue quo cum matre Amlethus recludebatur tacite petiuit, ſubmiſſuſq́; ſtramento delituit. Nec inſidiarum Amletho remedium defuit. Veritus enim ne clandeſtinis cuiuſpiam auribus exciperetur, primum ad ineptæ conſuetudinis ritum decurrens, obſtrepentis galli more occentum edidit, brachijſq́; pro alarum plauſu concuſſis, conſcenſo ſtramento corpus crebris ſaltibus librare cœpit, ſi quid illic clauſum deliteſceret experturus. At vbi ſubiectam pedibus molem perſenſit, ferro locum rimatus ſuppoſitum confodit, egeſtumq́; latebra trucidauit. Cuius corpus in partes conſciſſum, aquis feruentibus coxit, deuorandumq́; porcis per os cloacæ patentis effudit, atq́; ita miſeris artubus cœnum putre conſtrauit. Taliter eluſis inſidijs conclaue repetit. Cumq́; mater magno eiulatu queſta præſentis filij ſocordiam deflere cœpiſſet, quid, inquit, mulierum turpiſſima grauiſſimi criminis diſſimulationem falſo lamenti genere expetis, quæ ſcorti more laſciuiens,

Iocando veritas ſæpe dicitur.

nefariam

nefariam ac deteſtabilem tori conditionem ſecuta, viri tui interfectorem pleno inceſti ſinu amplecteris, & ei qui prolis tuæ parentem extinxerat, obſcœniſſimis blandimentorum illecebris adularis? Ita nempe equæ coniugum ſuorum victoribus maritantur: brutorum natura hæc eſt, vt in diuerſa paſſim cõiugia rapiantur: hoc tibi exemplo prioris mariti memoriam exoleuiſſe conſtat. Ego vero nõ ab re ſtolidi ſpeciem gero, cum haud dubitẽ, quin is qui fratrem oppreſſerit, in affines quoq; pari crudelitate debacchaturus ſit: vnde ſtoliditatis quàm induſtriæ habitũ amplecti præſtat, & incolumitatis præſidium ab extrema deliramentorũ ſpecie mutuari. In animo tamen paternæ vltionis ſtudiũ perſeuerat, ſed rerum occaſiones aucupor, temporũ opportunitates operior. Non idem omnibus locus competit. Contra obſcurum immitemq; animũ, altioribus ingenij modis vti conuenit. Tibi vero ſuperuacuũ ſit meã lamentari deſipientiã, quæ tuam iuſtius ignominiã deplorare debueras. Itaq; non alienæ, ſed propriæ mentis vitiũ defleas neceſſe eſt. Cætera ſilere memineris. Tali conuicio laceratã matrem ad excolendum virtutis habitum reuocauit, præteritosq; ignes præſentibus illecebris præferre docuit. Reuerſus Fengo, inſidioſæ explorationis autorẽ nuſquam repertum, diutinæ inquiſitionis ſtudio proſequebatur, nemine ſe eum vſpiã conſpexiſſe dicẽte. Amlethus quoq;, an vllum ipſius veſtigiũ deprehenderit per iocum rogatus, in cloacam illũ iuiſſe retulit, perq; eius ima collapſum, ac nimia cœni mole obrutum, à ſubeuntibus paſſim porcis eſſe conſumptum. Quod dictum tametſi veri confeſſionem exprimeret, quia ſpecie ſtolidũ videbatur, auditoribus ludibrio fuit. Cumq; Fengo priuignum indubitatę fraudi ſuſpectũ tollere vellet, ſed id tum ob aui eius Rorici, tum ob coniugis offenſam exequi nõ auderet, Britanniæ regis officio necandum duxit, innocentiæ ſimulationem alieno miniſterio quæſiturus. Ita dum occultare ſæuitiam cupit, amicum inquinare, quàm ſibi infamiã conſciſcere maluit. Diſcedens Amlethus, matri tacite iubet, textilibus aulam nodis inſtruat, ſuaſq; poſt annum inferias falſo peragat, eoq; tempore reditum pollicetur. Proficiſcuntur cum eo bini Fengonis ſatellites, literas ligno inſculptas (nam id celebre quondam genus chartarũ erat) ſecum geſtantes, quibus Britannorũ regi tranſmiſſi ſibi iuuenis occiſio mandabatur. Quorũ Amlethus quietem capientiũ loculos perſcrutatus, literas deprehendit, quarum perlectis mandatis, quicquid chartis illitum erat, curauit abradi, nouisq; figurarũ apicibus ſubſtitutis, damnationem ſuam in comites ſuos, mutato mandati tenore, conuertit. Nec mortis ſibi ſententiã ademiſſe, & in alios periculũ tranſtuliſſe contentus, preces huiuſmodi falſo Fengonis titulo ſubnotatas adiecit, vt Britanniæ rex prudentiſſimo ad ſe iuueni miſſo filiam in matrimonium erogaret. At vbi in Britanniam ventũ, adeunt legati regem, literasq; quas alienæ cladis inſtrumentũ putabant, propriæ mortis indices obtulerunt. Quo diſſimulato rex, hoſpitali illos humanitate proſequitur. Tunc Amlethus omnem regiarum dapum apparatum, perinde ac vulgare edulium aſpernatus, ſummam epularum abundantiã miro abſtinentiæ genere auerſatus eſt, nec minus potioni quàm dapibus pepercit. Admirationi omnibus erat, quod alienigenæ gentis iuuenis, accuratiſſimas regię menſæ delicias, & inſtructiſſimas luxu epulas, tanquam agreſte aliquod obſoniũ faſtidiret. Soluto conuiuio, rex quum amicos ad quietem dimitteret, per quendam cubiculo immiſſum, nocturna hoſpitũ colloquia clandeſtino explorationis genere cognoſcenda curauit. Interrogatus igitur à ſocijs Amlethus, quid igitur ita heſternis epulis, perinde ac venenis abſtinuiſſet? panem cruoris cõtagio reſperſum, potioni ferri ſaporem ineſſe, carneas dapes humana cadaueris olíditate perfuſas, ac veluti quadã funebris nidoris affinitate corruptas dicebat. Addidit quoq; regem ſeruilibus oculis eſſe, reginam tria ancillaris ritus officia præ ſe tuliſſe, non tam cœnam quàm eius autores plenis opprobrij conuicijs inſecutus. Cui mox ſocij priſtinum mentis vitiũ exprobrantes, varijs petulantiæ ludibrijs inſultare cœperunt, quod probanda culparet, cauſaretur idonea, quod inſignem regem, excultamq; moribus fœminam parũ honeſto ſermone laceſſeret, laudemq; meritos extremi dedecoris opprobrio reſperſiſſet. Quibus rex ex ſatellite cognitis, talium autorem ſupra mortalem habitum, aut ſapere, aut deſipere teſtatus eſt,

In malum quod quis alteri machinatur, ſæpius ille ipſe mirabiliter incidit.

tam paucis verbis perfectiſſimam induſtriæ altitudinem complectendo. Accerſitum deinde villicum, vnde panem adſciuerat percontatur. Qui quum eum domeſtici piſtoris opera confectum aſſereret, ſciſcitatur item, vbi materię eius ſeges creuiſſet, & an vllum illic humanæ ſtragis indicium extaret. Qui reſpondit, haud procul abeſſe campum, vetuſtis interfectorum oſſibus obſitum, & adhuc manifeſta antiquæ ſtragis veſtigia præ ſe ferentem, quem à ſe perinde ac cæteris feraciorem opimæ vbertatis ſpe, verna fruge conſertum dicebat. Itaq; ſe neſcire, an panis hoc tabo vitioſi quicquam ſaporis contraxerit. Quo audito rex, Amlethum vera dixiſſe coniectans, vnde lardum quoq; allatum fuiſſet, cognoſcere curæ habuit. Ille ſues ſuos per incuriam cuſtodia elapſos, putri latronis cadauere paſtos aſſeuerabat, ideoq; fortè eorum carnibus corruptioni affinem inceſſiſſe ſaporem. Quum rex in hoc quoq; veracem Amlethi ſententiam comperiſſet, quonam liquore potionem miſcuiſſet inquirit. Vt farre, & aqua temperatam cognouit, demonſtratum ſibi ſcaturiginis locum in altum fodere aggreſſus, complures gladios rubigine adeſos reperit, ex quorum odore lymphas vitium traxiſſe exiſtimatum eſt. Alij ideo potionem notatam referunt, quod in eius hauſtu apes abdomine mortui alitas deprehenderit, vitiumq; referri guſtu, quod olim fauis inditum extitiſſet. A quo rex culpati ſaporis cauſas competenter editas videns, quum ab eodem exprobratam ſibi oculorũ ignominiam, ad generis fœditatem pertinere cognoſceret, clàm conuenta matre, quis ſibi pater extitiſſet inquirit. Qua neminem ſe præter regem paſſam dicente, rem quæſtione ex ea cognoſcendam minatus, quod ſeruo ortus eſſet accepit, notatæ originis ambiguitatem extorto confeſſionis indicio perſcrutatus. Igitur vt conditionis ſuæ rubore contuſus, ita iuuenis prudentia delectatus, eundem cur reginam ſeruilium morum exprobratione maculaſſet, interrogat. Sed dum coniugis comitatem nocturno hoſpitis ſermone laceſſitam doluit, eandem ancilla matre creatam didicit. Siquidem ille tria ſe circa eam ſeruilis ritus vitia denotaſſe dicebat: Vnum, quod ancillæ more pallio caput obduxerit: alterum, quod veſtem ad greſſum ſuccinxerit: tertium, quod ciborum reliquias dentium anguſtijs inhærentes ſtipite eruerit, erutasq; commanducauerit. Matrem quoq; eius in ſeruitutem captiuitate redactam memorabat, ne potius ſeruili more, quàm genere eſſe videretur. Cuius induſtriam rex perinde ac diuinũ aliquod ingenium veneratus, filiam ei in matrimonium dedit, affirmationem quoq; eius tanquam cœleſte quoddam teſtimonium amplexatus eſt. Cæterum comites ipſius, vt amici mandatis ſatisfaceret, proxima die ſuſpendio conſumpſit. Quod beneficium Amlethus tanquam iniuriam ſimulata animi moleſtia proſecutus, aurum à rege compoſitionis nomine recepit, quod poſtmodum igni liquatum clàm cauatis baculis infundendum curauit. Apud quem annum emenſus, impetrata profectionis licentia patriam repetit, nihil ſecum ex omni regiarum opum apparatu præter gerulos auri bacillos deportans. Vt Iutiam attigit, præſentem cultum priſtinis permutauit moribus, quibus ad honeſtatem vſus fuerat, in ridiculæ conſuetudinis ſpeciem de induſtria conuerſis. Cumq; triclinium in quo ſuæ ducebãtur exequiæ, ſqualore obſitus intraſſet, maximum omnibus ſtuporem iniecit, quod obitum eius falſo fama vulgauerat. Ad vltimum horror in riſum conceſſit, exprobrantibus ſibi mutuò per ludibrium conuiuis viuum affore, quem ipſi perinde ac defunctũ inferijs proſequerentur. Idem ſuper comitibus interrogatus, oſtenſis quos geſtabat baculis, hic, inquit, & vnus & alius eſt. Quod vtrum verius, an iocoſius protulerit neſcias. Siquidem ea vox, quanquam à pleriſq; vana exiſtimata fuerit, à veri tamen habitu non deſciuit, quæ peremptorum loco penſationis eorum precium demonſtrabat. Pincernis deinde quo maiorem conuiuis hilaritatem afferret coniunctus, curioſiore propinandi officio fungebatur. Et ne greſſum laxior veſtis offenderet, latus gladio cinxit, quem plerunq; de induſtria diſtringens, ſupremo digitos acumine vulnerabat: quamobrem à circunſtantibus curatum, vt gladius cum vagina ferreo clauo traijceretur. Idem quo tutiorem inſidijs aditum ſtrueret, petitam poculis nobilitatem crebris potionibus onerauit, adeoq; cunctos mero obruit, vt debilitatis temulentia pedibus, intra regiam quieti ſe traderent, eundemq; conuiuij & lecti locum ha-

Nimium potis & conuiui & lecti locus ſit idẽ.

cum ha-

cum haberent. Quos quum inſidijs opportunos animaduerteret, oblatam propoſiti facultatem exiſtimans, præparatos olim ſtipites ſinu excipit, ac deinde ædem in qua proceres paſſim fuſis humi corporibus permixtam ſomno crapulam ructabantur, ingreſſus, compactam a matre cortinam, quæ etiam interiores aulæ parietes obducebat, reſciſſis tenaculis decidere coëgit. Quam ſtertentibus ſuperiectam, adhibitis ſtipitum curuaminibus, adeò inextricabili nodorum artificio colligauit, vt nemo ſubiectorum, tametſi validius adniteretur, conſurgendi effectum aſſequi poſſet. Poſt hæc tectis ignem inijcit, qui crebreſcentibus flãmis late incendium ſpargens, totos inuoluit penates, regiam conſumpſit, omnéſque aut profundum carpentes ſomnum, aut fruſtra aſſurgere conantes, cremauit. Inde petito Fengonis cubiculo, qui prius a comitibus in tabernaculum perductus fuerat gladium fortè lectulo cohærentem arripuit, ſuumq; eius loco defixit. Excitato deinde patruo, proceres eius igne perire retulit, adeſſe Amlethum veterum vncorum ſuorum ope ſuccinctum, & iam debita paternæ cladis ſupplicia exigere auidum. Ad hanc vocem Fengo lectulo deſiliens, dum proprio defectus gladio nequicquam alienum diſtringere conatur, opprimitur. Fortem virum, æternoq; nomine dignum, qui ſtultitiæ commento prudenter inſtructus, auguſtiorẽ mortali ingenio ſapiẽtiam admirabili ineptiarum ſimulatione ſuppreſſit, nec ſolum propriç ſalutis obtentum ab aſtutia mutuatus, ad paternç quoq; vltionis copiam eadem ductum præbente peruenit. Itaq; & ſe ſolerter tutatus, & parentem ſtrenuè vltus, fortior, an ſapientior exiſtimari debeat, incertum reliquit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI TERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER QVARTVS.

ERACTA vitrici ſtrage, Amlethus facinus ſuum incerto popularium iudicio offerre veritus, latebris vtendum exiſtimauit, donec quorſum inconditæ plebis vulgus procurreret didiciſſet. Igitur vicinia quæ noctu incendium ſpeculata fuerat, manè cauſam conſpecti ignis noſſe cupiens, collapſam in cineres regiam animaduertit, ruináſque eius adhuc tepidas perſcrutata, nihil præter informes combuſtorum corporum reliquias reperit. Adeo autem vorax flamma omnia perederat, vt ne index quidem extaret, ex quo tantæ cladis cauſa accipi poſſet. Corpus quoque Fengonis ferro confoſſum inter cruentas ſpectabatur exuuias. Aliis indignatio patens, alijs mœror, quibuſdam gaudium occultum inceſſerat. Hi ducis lamentabantur interitũ, hi ſopitam parricidæ tyrannidem gratulabantur. Ita regis necis euentus diuidua ſpectatorum ſententia excipiebatur. Ea vulgi tranquillitate Amlethus relinquendarum latebrarum fiduciam adeptus, accerſitis quibus arctiorem patris memoriam inhærere cognouerat, concionem petit, in qua orationem huiuſmodi habuit: *Oratio perfecta & eloquentia plena.*

Non vos moueat proceres præſens calamitatis facies, ſi quos miſerabilis Horwendilli exitus mouet: non vos inquam moueat, quibus in regem fides, in parentem pietas ſeruata eſt. Parricidæ, non regis intueamini funus. Luctuoſior ſiquidem illa facies erat, quum ipſi regem noſtrum ab iniquiſſimo paricida (ne dicam fratre) flebiliter iugulatum vidiſtis. Ipſi laceros Horwendilli artus, ipſi corpus crebris vulneribus abſumptum plenis miſerationis oculis aſpexiſtis. Quẽ ab atrociſſimo carnifice ſpiritu ſpoliatum, vt patria libertate exueretur, quis dubitet? vna manus ei fatum, & vobis ſeruitutem iniecit. Quis igitur tam amens, vt Fengonis crudelitatem Horwendillianæ præferat pietati: Mementote qua vos Horwendillus be-

neuolentia fouerit, iustitia coluerit, humanitate dilexerit. Memineritis ademptum vobis mitissimum regem, iustissimum patrem, subrogatum tyrannum, suffectum paricidam, erepta iura, contaminata omnia, pollutam flagitiis patriam, impositum ceruicibus iugum, ereptum libertatis arbitrium, & nunc his finis, quum suis autorem criminibus obrutum, suorum pœnas scelerum paricidam pependisse cernatis. Quis mediocriter prudens spectator, beneficium iniuriæ loco duxerit? Quis mentis compos proprium in autorem scelus recidisse condoleat? Quis cruentissimi lictoris cladem defleat, aut crudelissimi tyranni iustum lamentetur interitum? Præstò est autor rei quem cernitis. Ego quidem & parentem & patriam vltione prosequutum me fateor. Opus, quod vestris pariter manibus debebatur, exercui. Quod vos mecum communiter condecebat, solus impleui. Adde quòd neminem tam præclari facinoris socium habui, nec cuiuspiam mihi comes opera fuit: quanquam haud ignorem vos huic manum daturos negocio, si petissem, à quibus fidem regi, beneuolentiam principi seruatam non dubito. Sed sine vestro discrimine nefarios puniri placuit: neque enim alienos humeros oneri subijciendos putabam, cui sustentando proprios suffecturos credebam. Incineraui ego alios, solum Fengonis truncum vestris manibus concremandum reliqui, in quo saltem iustæ vltionis cupidinem exatiare possitis. Concurrite alacres, extruite rogum, exurite impium corpus, decoquite scelestos artus, spargite noxios cineres, disijcite immites fauillas: non urna, non tumulus nefandas ossium reliquias claudat. Nullum paricidij vestigium maneat, nullus contaminatis artubus intra patriã locus existat, nulla contagium vicinia contrahat, non mare, non solum dãnati cadaueris hospitio polluatur. Cætera ego præbui, id solùm vobis pietatis officiũ relictum est. His exequijs prosequendus tyrannus, hac pompa paricidæ funus ducendum. Sed neque eius cineres, qui patriam libertate nudauerit, à patria tegi conuenit. Præterea quid meas reuoluam ærumnas? calamitates recenseam? retexã miserias? quas ipsi me plenius nostis. Ego à vitrico ad mortem quæsitus, à matre contemptus, ab amicis consputus, annos flebiliter exegi, dies calamitosè duxi, incertum vitæ tempus periculis ac metu refertum habui. Postremò omnem ætatis partem, maxima cum rerum aduersitate miserabiliter emẽsus sum. Sępè me tacitis intra vos questibus sensu vacuum gemebatis deesse vltorem patri, paricidio vindicem. Quæ res occultum mihi vestræ charitatis indicium attulit, in quorũ animis nec dum regiæ cladis memoriam exoleuisse cernebam. Cuius itaq; tam aspetũ pectus, tam saxeus rigor, quem non passionum mearnm compassio molliat, ærumnarum miseratio nõ flectat? Miseremini alumni vestri, moueamini infortunijs meis, qui ab Horwendilli nece immunes geritis manus. Miseremini quoq; afflictæ genitricis meæ, & reginæ quondam vestræ, extincto congaudete dedecori, quę viri sui fratrem interfectoremq; cõplexa, geminũ ignominiæ põdus fœmineo perpeti corpore cogebatur. Quamobrem vt vltionis studium occultarẽ, obscurarẽ ingeniũ, adumbratũ non verum inertiæ habitũ amplexatus sum, stoliditatis figmento vsus, sapientiæ commentũ texui, quod nunc an efficax fuerit, vtrũ finis sui complementum attigerit, vestro conspectui patet: vos tantæ rei arbitros habere cõtentus sum. Ipsi paricidales fauillas pedibus proculcatis: despicamini cineres eius, qui iugulati fratris vxorem polluit, flagitio temerauit, dominũ læsit, maiestatem proditionis scelere lacessiuit, acerbissimam vobis tyrannidem intulit, libertatem ademit, incesto paricidium cumulauit. Me tam iustę vindictę ministrũ, tam pię vltionis æmulũ patrio suscipite spiritu, debito prosequimini cultu, benigno refouete contuitu. Ego patriæ probrum dilui, matris ignominiam extinxi, tyrannidem repuli, paricidã oppressi, insidiosam patrui manum mutuis insidijs elusi: cuius si superesset, indies scelera percrebrescerent. Dolebam & patris & patriæ iniuriam, illum extinxi vobis atrociter, & supra quàm viros decuerat, imperantem. Recognoscite beneficium, veneramini ingenium meum, regnum si merui date, habetis tãti autorem muneris, paternę potestatis hæredem, non degenerem, non paricidam, sed legitimum regni successorem, & pium noxæ paricidalis vltorem. Debetis mihi recuperatum libertatis beneficium, exclusum affligtantis imperiũ, ademptũ oppressoris iugum, excussum

sum paricidæ dominiũ, calcatum tyrannidis sceptrũ. Ego seruitute vos exui, indui libertate, restitui culmen, gloriam reparaui, tyrannum sustuli, carnificẽ triumphaui. Præmium penes vos est, ipsi meritum nostis, à vestra merces virtute requiritur. Flexerat hac oratione adolescẽs omnium animos, quosdam ad miserationem, alios ad lacrymas vsq; perduxit. At vbi quieuit mœror, rex alacri cunctorum acclamatione censetur. Plurimum quippe spei in eius industria ab vniuersis reponebatur, qui tãti facinoris summam profundissimo astu texuerat, incredibili molitione cõcluserat. Mirari illum complures videres, tanto temporis tractu subtilissimum texisse cõsiliũ.

Amlethus, cũ suos aduersarios ingeniosè sustulisset, regno potitur.

His apud Daniam gestis, ternis nauigiis impensius adornatis, socerum visurus ac coniugem, Britanniam repetit. In clientelam quoq; armis præstantem, iuuentutem adsciuerat, exquisito decoris genere cultam, vt sicut cuncta despicabili dudum habitu gesserat, ita nũc magnificis ad omnia paratibus vteretur, & quicquid olim paupertati tribuerat, ad luxuriæ impensam conuerteret. In scuto quoq; sibi parari iusserat omnem operum suorum contextum, ab ineuntis ætatis primordijs auspicatus, idq; exquisitis picturæ notis adumbrãdum curauit. Quo gestamine perinde ac virtutum suarum teste vsus, claritatis incrementa contraxit. Istic depingi videres Horwendilli iugulum, Fengonis cum incestu paricidium, flagitiosum patruum, fratruelem ridiculum, aduncas stipitum formas, suspicionem vitrici, dissimulationem priuigni, procurata tentamentorum genera, adhibitam insidijs fœminam, hiantem lupum, inuentum gubernaculum, præteritum sabulum, initum nemus, insitam œstro paleam, instructum indicijs adolescentem, elusis comitibus rem seorsum cum virgine habitam. Cerneres itaque adumbrari regiam, adesse cum filio reginam, trucidari insidiatorem, trucidatum decoqui, cloacæ coctum infundi, infusum suibus obijci, cœno artus insterni, instratos belluis absumendos relinqui. Videres etiam vt Amlethus dormientium comitum secretum deprehenderit, vt obliteratis apicibus, alia figurarum elementa substituerit, vt dapem fastidierit, potionémque contempserit, vt vultum regis arguerit, vt reginam sinistri moris notauerit. Aspiceres quoque legatorum suspendium, adolescentis nuptias figurari, Daniam nauigio repeti, inferias conuiuio celebrari, comitum loco baculos percontantibus ostendi, iuuenem pincernæ partes exequi, districto per industriam ferro digitos exulcerari, gladium clauo pertundi, conuiuales plausus augeri, increbrescere tripudia, aulæam dormientibus inijci, iniectam vncorum nexibus obfirmari, pertinacius sopitos inuolui, tectis torrem immitti, cremari conuiuas, depastam incendio regiam labefactari, Fengonis cubiculum adiri, gladium eripi, inutilem erepti loco constitui, regem priuigni manu proprij mucronis acumine trucidari. Hæc omnia excultissimo rerum artificio militari eius scuto opifex studiosus illeuerat, res formis imitatus, & facta figurarum adumbratione complexus. Sed & comites ipsius, quo se nitidius gererent, oblitis tantum auro clypeis vtebantur. Quos Britanniæ rex benignissimè exceptos, regij apparatus impensis prosequitur. Qui inter epulandum, an Fengo viueret, integrisque fortunis esset cupide percontatus, cognoscit è genero ferro perijsse, de cuius frustra salute perquireret. Cúmque interfectorem eius crebris percontationibus inuestigaret, eundem cladis eius autorem, ac nuncium extare didicit. Quo audito, tacitum animi stuporem contraxit, quod ad se promissam quondam Fengonis vltionem pertinere cognosceret. Ipse equidem ac Fengo, vt alter alterius vltorem ageret, mutua quondam pactione decreuerant. Trahebat itaque regem hinc in filiam pietas, in generum amor, inde charitas in amicum, & præterea iurisiurandi firmitas, ipsa quoque mutuæ obtestationis religio, quam violare nefarium erat. Tandem cum affinitatis contemptu iuratoria præponderauit fides, conuersúsque ad vltionem animus, necessitudini religionem anteposuit. Sed quoniam hospitalitatis sacra violare nefas credebatur, aliena manu vltionis partes exequi præoptauit, innocentiæ speciem occulto facinore prætenturus. Igitur insidias officijs texit, lædendíque curam adumbratis beneuolentiæ studijs obscurauit. Et quia coniunx eius nuper morbo consumpta fuerat, Amlethum reparandarum nuptiarum legationem suscipere iubet, admodum se singulari ipsius industria delectatum præfatus. Regnare siquidem in Sco-

Britãni regis in iureiurãdo religio.

tia fœminam asserebat, cuius vehementer connubium affectaret. Sciebat namque eam non modò pudicitia cœlibem, sed etiam insolentia atrocem, proprios semper exosam procos, amatoribus suis vltimum irrogasse supplicium, adeò vt ne vnus quidem è multis extaret, qui procationis eius pœnas capite non luisset. Proficiscitur itaque Amlethus quanquam periculosa legatio imperaretur, iniuncti muneris obsequium non detrectans, sed partim domesticis seruis, partim regis vernaculis fretus, ingressusq; Scotiam quum haud procul reginæ penatibus abesset, recreandorum equorum gratia iunctum viæ pratum accessit, ibique loci specie delectatus, quieti consuluit, iocũdiore riui strepitu somni cupidinem prouocante, ordinatis qui stationem eminus obseruarent. Quo audito regina denos iuuenes exterorum aduentum, apparatumq; speculaturos emittit. Quorum vnus vegetioris ingenij, elusis vigilibus peruicacius subiens clypeum Amlethi, quem capiti fortè dormiturus affixerat, tanta lenitate submouit, vt ne superiacentis quidem quietem turbaret, aut cuiuspiam ex tanto agmine somnum perrumperet, dominam non modo nuncio, sed etiam rerum indicio certiorem redditurus. Delegatas quoq; ei literas loculis quibus asseruabantur pari calliditate subduxit. Quibus regina ad se perlatis clypeum curiosius contemplata, ex affixis notulis totius argumenti summam elicuit, eumq; affore intellexit, qui exactissimo prudẽtiæ consilio fretus, de patruo paternæ cladis pœnas acceperit. Literas quoq; nuptiarũ suarum petitionem cõtinentes intuita, totos obliterauit apices, quod senũ admodum connubiũ abhorreret, iuuenum complexus appeteret. Inscripsit autẽ mandatũ perinde atq; à Britanniæ rege sibi transmissum, & eius titulo pariter ac nomine consignatum, quo se latoris peti coniugio simularet. Quinetiam facta quę ex eius scuto cognouerat, scripto cõplectenda curauit, vt & clypeum literarum testẽ, & literas clypei interpretes existimares. Deinde eos, quorũ exploratione vsa fuerat, scutũ referre, literasq; loco suo restituere iubet, eodem fallaciæ genere Amlethum insequuta, quo eũ in cauillandis comitibus vsum acceperat. Interea Amlethus clypeũ capiti fraude subductũ expertus, occlusis de industria oculis quietem callidius simulat, quod vero sopore amiserat, ficto recuperaturus. Alterã quippe fallendi vicẽ hoc pronius ab insidioso quærendam putauit, quo solam prosperius egerit: nec eum opinio fefellit. Speculatorẽ quippe clãdestino aditu scutũ ac chartam pristino loco reponere cupientẽ prosiliens corripit, captumq; vinclorum pœna coercuit. Deinde excitatis comitibus, reginæ penates accedit. Cui ex soceri psona consalutatæ scriptũ est, eiusdemq; sigillo obsignatũ porrexit. Quod quũ accepisset Hermuthruda, (reginę id nomen erat) perlegissetq;, operã Amlethi, industriamq; verbis impensioribus prosequuta, iustas Fẽgonem pœnas pependisse dicebat, ipsum verò Amlethum rem humana æstimatione maiorem incomprehẽsæ profunditatis ingenio molitum, quod non solum paterni exitij, materniq; concubitus vltionem inscrutabili sensus altitudine cõmentus fuisset, verumetiam regnum eius a quo crebras insidias expertus fuerat, conspicuis probitatis operibus occupasset. Quamobrem mirari se tam eruditi ingenij, virũ vno nuptiarũ errore labefactari potuisse, qui quum humanas penè res claritate transcendat, in ignobilem obscuramq; copulam prolapsus videatur. Quippe coniugem eius seruis parẽtibus esse, quanquã eos fortuna regijs honoribus exornasset. In expetendis siquidem coniugijs prudenti non formæ fulgorẽ, sed generis metiendũ. Quapropter si rite copulam appetat, prosapiã ęstimet, nec specie capiatur, quę quũ illecebrarũ irritamentũ sit, multorum candorẽ inaniter fucata detersit. Esse vero quã sibi nobilitate parem asciscere possit. Se siquidem nec rebus tenuem, nec sanguine humilem, eius amplexibus idoneam fore, vtpote quã nec regijs opibus vincat, nec auito splendore præcellat: quippe reginam se esse, & nisi refragaretur sexus, regẽ existimari posse, imò quod verius est, quemcunq; toro suo dignata fuerit, regẽ existere, regnumq; se cum amplexibus dare. Ita & nuptijs sceptrũ, & sceptro nuptias respondere. Nec parui beneficij esse eam proprios offerre amplexus, quę circa alios ferro repulsam exequi cõsueuerat. Hortatur itaq; placẽdi studiũ in se transferat, in se votũ nuptiale deflectat, genusq; formæ præferre discat. Hęc dicens, astri-

Connubium expetenti quã æstimanda.

ctis

ctis in eum complexibus ruit. Ille tam comi virginis eloquio delectatus, in mutua prorumpit oſcula, alternos complexuum nodos conſerit, ſibiq́; quod virgini placitum proteſtatur. Fit deinde cõuiuium, accerſuntur amici, corrogãtur primores, nuptiæ peraguntur: quibus expletis, quum nupta Britãniam repetit, valida Scotorum manu propius ſubſequi iuſſa, cuius opera aduerſum varios inſidiarum obiectus vteretur. Redeunti Britannici regis filia, quam in matrimonio habebat, occurrit: quę quanquam ſe ſuperductæ pellicis iniuria læſam quereretur, indignum tamẽ aiebat maritali gratiæ pellicatus odiũ anteferri, neq; ſe adeò virum auerſaturam, vt quod ei fraudulentius intentari ſciat, ſilentio occultare ſuſtineat, habere enim ſe pignus coniugij filium, cuius ſaltem reſpectus coniugalem matri charitatem commendare debuerat. Ipſe enim, inquit, matris ſuæ pellicem oderit, ego diligam: tuos in me ignes nulla calamitas ſopiet, nullus liuor extinguat, quin & in te ſiniſtre excogitata detegam, & quas deprẽhenderim inſidias pandam. Quamobrem cauendum tibi ſocerum putes, quòd ipſe legationis prouentum carpſeris, omnemq́; eius fructũ in temet, eluſo mittentis voto, peruicaci vſurpatione transtuleris. Qua voce ſe coniugali, quàm paternę charitati propiorem oſtendit. Hæc loquente ea adeſt Britannię rex, generumq́; arctius quàm affectuoſius amplexatus, conuiuio excipit, liberalitatis ſpecie fraudis propoſitum celaturus. Amlethus cognita fraude, metum diſſimulanter habuit, ducentisq́; equitibus in comitatum receptis, ſubarmalem veſtem indutus obſequitur inuitanti, maluitq́; regiæ ſimulationi periculosè parêre, q̃ turpiter repugnare. Adeò honeſtatem in cunctis obſeruandam putabat. Quem comminus obequitantem rex ſub ipſa bipatentium portarum teſtudine adortus iaculo tranſegiſſet, ni ferrum ſubarmalis togæ durities reppuliſſet. Amlethus leui recepto vulnere, eo loci ſe contulit, vbi Scoticam iuuentutem expectandi officio fungi iuſſerat, captiuo nouæ coniugis ſpeculatore ad regem remiſſo, qui ſe deſtinatas dominæ literas loculorum cuſtodiæ furtim exemiſſe teſtando, crimen in Hermutrudam refunderet, ipſumq́; accurato genere excuſationis reatu proditionis abſolueret. Quem rex auidius fugientem inſequi non moratus, maiore copiarum parte priuauit, ita vt Amlethus die poſtero ſalutem prælio defenſurus, deſperatis admodum reſiſtendi viribus ad augendam multitudiuis ſpeciem exanima ſociorum corpora, partim ſubiectis ſtipitibus fulta, partim propinquis lapidibus affixa, alia viuentum more equis impoſita, nullo armorum detracto perinde ac præliatura feriatim in aciem cuneumque digeſſerit. Nec rarius mortuorum cornu erat, quàm viuẽtium globus. Stupenda ſiquidem illa facies erat, quum extincti raperentur ad prælia, defuncti decernere cogerentur. Quæ res autori otioſa non fuit, quum ipſæ extinctorum imagines laceſſentibus ſolis radijs immenſi agminis ſpeciem darent. Ita enim inania illa defunctorum ſimulacra priſtinum militum numerum referebant, vt nihil ex eorũ grege heſterna ſtrage diminutum putares. Quo aſpectu territi Britanni, pugnã præcurrere fuga, à mortuis ſuperati, quos viuos oppreſſerant. Quæ victoria neſcio callidior, an felicior exiſtimanda ſit. Rex dum ſegnius fugam intendit, ab imminentibus perimitur Danis. Victor Amlethus ingenti præda acta, conuulſisq́; Britannię ſpolijs, patriam cum coniugibus petit. Intereà defuncto Rorico, Vigletus regnum adeptus, Amlethi matrem omni petulantiæ genere fatigatam regijs opibus vacuefecerat, filium eius fraudato Lethrarum rege, cui dignitatum iura dandi tollendíque ius eſſet, Iutiæ regnum occupaſſe conqueſtus. Quam rem Amlethus tanta animi moderatione excepit, vt Vigleto ſplendidiſſimis victoriæ ſuæ manubijs donato, calumniam beneficio rependere videretur. Quem poſtmodum exigendæ vltionis occaſione ſuſcepta, bello laceſſitum deuicit, atque ex occulto hoſte, manifeſtus euaſit. Fiallerum Scaniæ præfectum exilio adegit: quem ad locum, cui Vndenſakre nomen eſt, noſtris ignotum populis, conceſſiſſe eſt fama. Poſt hæc quum à Vigleto Scaniæ Sialandiæque viribus recreato per legatos ad bellum prouocaretur, mirifica animi induſtria duas circa ſe res, quarum alteri probrum, alteri periculum ineſſet, fluctuari peruidit. Sciebat quippe ſibi ſi prouocationem ſequeretur, imminere vitæ periculum: ſi refugeret, inſtare militiæ probrum. Præponderauit tamen in cõtẽplatore virtutũ animo ſeruandę honeſtatis cupido, ob-

Spectaculũ viſu horrendũ.

Britãni à mortuis fugantur.

tuditq́ue cladis formidinem impenſior laudis auiditas, ne ſolidus gloriæ fulgor meticuloſa fati declinatione corrūperetur. Animaduertebat quoq; tātum penè inter ignobilem vitam, & ſplendidam mortē diſcriminis intereſſe, quantū dignitas à contēptu diſtare cognoſcitur. Tanta autē Hermutrudæ charitate tenebatur, vt maiorem futuræ eius viduitatis, quàm propriæ necis ſolicitudinē animo inſitā geſtaret, omniq́; ſtudio circunſpiceret, qualiter ei ſecundas nuptias, ante belli ingreſſum cōſciſceret. Quamobrem Hermutruda virilem profeſſa fiduciam, ne in acie quidem ſe eum deſerturam ſpopondit, deteſtabilē inquiens fœminā, quæ marito morte cōſeri formidaret. Quam promiſſionis nouitatem parum executa eſt. Nam quum Amlethus apud Iutiam à Vigleto acie interemptus fuiſſet, vltro in victoris prædam, amplexumq́; conceſſit.

Muliebris animi fides lubrica.

Ita votum omne fœmineum, fortunę varietas abripit, temporum mutatio diſſoluit, & muliebris animi fidem lubrico nixā veſtigio, fortuiti rerum caſus extenuant: quæ ſicut ad pollicendum facilis, ita ad perſoluendū ſegnis: varijs voluptatis irritamentis aſtringitur, atq; ad recentia ſemper auidius expetenda, veterum immemor: anhela, præceps cupiditate diſſultat. Hic Amlethi exitus fuit, qui ſi parem naturæ atq; fortunæ indulgentiam expertus fuiſſet, æquaſſet fulgore ſuperos, Herculea virtutibus opera tranſcendiſſet. Inſignis eius ſepultura, ac nomine campus apud Iutiam extat. Vigletū tranquillam ac diutinam regni procurationem emenſum morbus conſumpſit. Cui filius Wermundus ſuccedit. Hic prolixis trāquillitatis ocijs fœliciſſima temporū quiete decurſis, diutinam domeſticę pacis conſtantiam inconcuſſa rerum ſecuritate tractabat. Idē prolis expers iuuentam exegit, ſenior verò filium Vffonem ſero fortunæ munere ſuſcitauit, quum nullam ei ſobolem elapſa tot annorum curricula peperiſſent. Hic Vffo coæuos quoſq; corporis habitu ſupergreſſus, adeò hebetis ineptiq; animi principio iuuentæ exiſtimatus eſt, vt priuatis ac publicis rebus inutilis videretur. Siquidem ab ineunte ætate nunquam luſus aut ioci conſuetudinem præbuit, adeoq́; humanæ delectationis vacuus fuit, vt labiorum continentiā iugi ſilentio premeret, & ſeueritatem oris à ridendi prorſus officio temperaret. Verum vt incunabula ſtoliditatis opinione referta habuit, ita poſtmodū conditionis contemptum claritate mutauit: & quantum inertiæ ſpectaculū fuit, tantū prudentię & fortitudinis exemplū euaſit. Cuius pater ſocordiā contemplatus, filiam ei Sleſwicenſiū pręfecti Frowini in matrimonium aſciſcit, illuſtriſſimi viri affinitate vtiliſſimum gerendi regni ſubſidiū recepturo. Huic erant filij Keto, & Wigo, ſplendidiſſimæ indolis iuuenes, quorum Wermundus non minus quàm Frowini virtutem futuris filij profectibus deputabat. Ea tempeſtate regnabat apud Suetiam Atiſlus, vir fama ſtudioq́; conſpicuus: qui cùm finitimos latè bello preſſiſſet, ne partum virtutibus fulgorem ocio deſidiæq́; corrumpendum relinqueret, complura nouarum rerum officia ſedulo frequentationis ſtudio celebranda curauit. Inter quæ etiam inſigni armatura ſuccinctus, quotidianam ſolitarij inceſſus conſuetudinem præbuit: tum quod in re militari nihil crebro armorum vſu præſtantius noſſet, tum vt huius agitatione ſtudij claritatis incrementa contraheret, in quo non minus ſibi fiducia, quàm laudis cupido vendicauit. Tantam quippe nullius rei violentiam exiſtimabat, vt eius obiectu mētis ſuæ robur quaſſandum timeret. Qui cum traiectus in Daniam armis Frowinum apud Sleſwicum acie prouocaſſet, magniſq́; inuicem cædibus copiæ funderentur, accidit ipſos agminū duces ita inter ſe ferro concurrere, vt rem duelli more proſequerentur, & pręter publicā belli ſortem priuati conflictus ſpecie decertarent. Hunc enim congreſſionis euentum par amborum expetebat affectus, vt virtutē non partium ope, ſed propria virium experientia teſtarentur. Quo euenit, vt crebreſcentibus vtrinq; plagis, Atiſlus armis ſuperior proſtrato Frowino priuatę victoriæ publicam iungeret, paſſimq́; diuulſa Danorum agmina profligaret. Inde Suetiam reuerſus, Frowini necem non ſolum virtutum ſuarum imaginibus adſcripſit, verumetiam impenſiore verborum iactantia proſequi conſueuit, gloriā facti vocis petulantia demolitus. Aliquando enim ſpecioſius virtutes ſilētij verecundia teguntur, quàm ſermonis petulantia publicantur. Frowini filios Wermūdus paternæ dignitatis honoribus euehit, extincti pro patria amici, liberos iuſto

admo

admodum beneficio prosequutus. Quę res Atislo referendi in Daniam belli monitum præbuit. Redijt itaq; superioris pugnæ fiducia concitatus, non modo tenues angustasq; copias, verum omne virtutis Sueticæ robur aduectās, perinde ac totius Daniæ imperium rapturus. Quod Frowini filius Keto per primipilum suum Folconem nomine Wermundo, tunc fortè villam Ialungam tenenti, nunciādum curauit. Qui regē cum amicis epulantem reperiens, mandatū adhortatione prosequutus, adesse belli facultatē diutile postulatam, & vltro se Wermundi votis ingerere dixit, cum & prompta vincēdi pręstetur occasio, & maturus triumphi titulus optionis eius arbitrio tribuatur. Magnam itaq; & inopinā felicitatis dulcedinem esse, quam ei longis affectatam suspirijs, præsentis euentus auspicia largiantur. Venisse siquidem Atislum innumeris Sueonum copijs succinctum, perinde ac victoriæ certitudinem indubitata animi præsumptione complexum. Cumq; præliaturum hostē fatum fugæ anteferre dubiū non sit, felicē recētis vulneris vltionē oblata belli facultate præstari. Quem Wermundus præclarè ac fortiter legationis partes executum testatus, paulisper epulis refici iubet, quod itinera ieiunijs officere soleant. Qui cum nequaquam sibi capiendi cibi ocium suppetere dixisset, potione sitim lenire deposcitur. Quo præbito, poculū quoq; (nam aureum erat) adseruare iubetur, affirmante Wermūdo, commeādi calore defessis commodius cratere quàm palma lympham excipi, meliusq; bibendi vsum ciphi, quàm manus subsidio celebrari. Quo tam beneuolis verbis muneris magnitudinem prosequente, delectatus vtroque iuuenis, se prius ad perceptæ potionis mensuram proprij cruoris haustu vsurum, quàm regis conspectibus terga admoturum promittit. Tam fortē eius promissionem Wermundus mercedis nomine veneratus, aliquanto plus voluptatis ex dato beneficio, quàm miles ex accepto percepit. Nec animosius locutum eū, quàm præliatum expertus est. Commisso nanque bello contigit vt inter varios turmarum procursus concurrentibus Folcone & Atislo, manúmque diutile conferentibus, Sueonum exercitus ducis sui euentum sequutus, fugam ingrederetur: Atislus quoque saucius ad naues ex acie conuolaret. Cumq; Folco vulneribus ac labore hebetatus, sed & æstu & labore pariter sitiq; perfusus, fugam insequi destitisset hostilem, recreandi corporis gratia, proprium casside cruorem excepit, hauriendumq; ori præbuit. Quo facto, receptum a rege cruorem speciosissimè pensauit. Quod videns fortè Wermundus, impensius eum peractæ promissionis laudauit. Cui Folco speciosa vota ad debitum finem perducenda respondit. Qua voce non minorem facti sui commēdationem quam Wermūdus exhibuit. Cumq; victores, vt post prælium fit, depositis armis, ac quiescentes, varijs inuicem sermonibus vterentur, Sleswicensiū, præfectus Keto, magnę sibi admirationis esse prędicauit, qualiter Atislus crebris obstātibus causis elapsionis copiā impetrauerit, præsertim cum is ante omnes bella gesserit primus, fuga verò pestremus incesserit: nec alius quispiam ex hostibus fuerit, cuius tātis Danorū studijs affectaretur occasus. Ad hæc Wermundus, nosse eū oportere aiebat, omnem bellorū aciem quadrifaria dimicātium varietate distingui. Esse enim primi generis bellatores, qui fortitudinem modestia tēperantes, rebelles acrius cędant, fugientibus instare erubescant, hos siquidē, quos diuturna armorū experientia certiore virtutis testimonio prosequatur, quiq; gloriam suam non in victorum fuga, sed vincendorum expugnatione constituant. Esse præliantium & aliud genus, qui corporis animiq; viribus freti, sed nulla miserationis parte præditi, in hostium tam terga quàm pectora, communi cædis atrocitate desæuiant. Tales quippe esse, qui iuuenilis animi calore prouecti, tyrocinij rudimēta bellorum auspicijs ornare contendant, quosq; tam ætatis quàm laudis ardor inflammet, inq; fas & nefas pari nisus securitate præcipitet. Esse etiam tertios, quibus inter metum pudoremq; anxijs progressum terror adimat, recursum ruboris obstaculum tollat, qui sanguine clari, inaniq; tantum proceritate conspicui, aciem numero non viribus densent, hostem vmbra potius quàm armis feriant, & in bellatorum grege solo corporum spectaculo censeantur. Hos magnarum opum dominos fore, genere quàm animo præstantiores, quos lucis auiditas rerum dominio cōtracta, plus ignauiæ quàm nobilitatis viribus indulgere compellat. Esse item & alios

Quatuor bellatorum genera

qui ſpeciem non rem in bellum perferant, ſeq́; extremis ſociorum agminibus inſerentes, primi fugam, poſtremi prælium gerant: in quibus imbecillitatis habitum, certi pauoris indicium detegat, cum ſemper quæſitis deinduſtria ſubterfugijs, pugnantium terga timidioris progreſſus pigritia ſubſequantur. His ergo de cauſis regem fuga ſeruatum exiſtimari debere, cum à primi ordinis militibus nulla perſecutionis inſtantia fugiens premeretur, qui non victos arcere, ſed victoriam conſeruare curæ habeant, perindéque cuneos denſent, vt trophæi nouitas competentibus nixa præſidijs perfectam ſucceſſus copiam adſequatur. Secundi verò generis pugnatores, quibus obiecta quæq; perimere ſtudium ſit, non animi, ſed opportunitatis inopia Atiſlum intactum liquiſſe, quod eos non tam lædendi auſus, quàm facultas defecerit. Sed & tertij ordinis viros, qui ipſum pugnæ tempus trepido vagationis genere deducentes, ſucceſſus etiam ſociæ partis impediunt, quanquam lædendi regis locum habuerunt, attentandi tamen audacia caruiſſe. His modis Wermundus ſtupidam Ketonis admirationem abſoluens, veras ſeruati regis cauſas aſſertione ſua editas memorabat. Poſt hæc Atiſlus Suetiam refugus petit, Frowini cædem petulantius iactans, ac facinoris huius memoriam verboſo laudum ſuarum relatu inceſſanter oſtentans, non quod receptæ cladis ruborem æquo animo ferret, ſed vt recentis fugæ vulnus antiquæ victoriæ titulis recrearet. Cuius rei Keto & Wigo, vt par erat, indignatione permoti, in paternæ vltionis vota con iurant. Quam ſe parum bello exequi poſſe credentes, ſumpto leuioris armaturæ paratu, Suetiam ſolitarij petunt, ingreſſiq́; nemus, in quo regem abſque comite verſari ſolitum fama cognouerant, tela latebris mandant, inde cum Atiſlo profugorum nomine diutile conuerſati, cum ab eo quam patriam haberent interrogarentur, Sleſwicenſes ſe eſſe, patriámque cædis cauſa liquiſſe teſtantur. Quod rex

Rex Atiſlus ambiguitate verborum decipitur.

eos non de patrandi facinoris voto, ſed de patrati noxa aſtruxiſſe credebat. Ea quippe fraude percunctantis ſtudium eludere cupiebant, vt relationis certitudo caſſum quærenti pareret intellectum, & reſponſionis veritas tacitis adumbrata figmentis, opinionem incuteret falſitatis. Plurimum quippe deformitatis olim ab illuſtribus viris in mendacio reponebatur. Tum Atiſlus ſcire ſibi libitum dixit, quis Danorum opinione Frowini interfector credatur. Ad hæc Keto, dubitari (inquit) cui tanti facinoris claritatem arrogari conueniat præſertim cum eum publica autoritas acie extinctū perhibeat. Reſpondit Atiſlus, fruſtra alijs Frowini necem adſcribi, quam ipſe duntaxat alterna manus conſertione peregerit. Mox an vlla Frowino ſoboles ſupereſſet perquirit. Ketone deinde duos eius filios extare dicente, ætatis eorum ac ſtaturę habitum perquam libenter ſe cognoſcere dixit. Refert Keto, hos ſibi corpore propemodū æquales eſſe, ętate pares, proceritate perſimiles. Tunc Atiſlus, ſi mens, inquit, illis ac virtus paterna conſtaret, acerba mihi tempeſtas ingrueret. Interrogante deinde eo, an crebram paternæ necis mentionem haberent: Keto quicquid remedio temperari non poſſit, ſuperuacuè verbis replicari ſubiunxit. Nihil prodeſſe teſtatus inexpiabile malum aſſiduis iterare moleſtijs. Quo dicto, documentum dedit vltionem minis pręcurri non oportere. Cumq́; regem acuendi roboris gratia quotidie ſolitariæ digreſſionis officio vtentem videret, receptis armis cum fratre præuium eius cōſectatur inceſſum. Quibus Atiſlus viſis harenam preſſit, quod imminentes vitare deforme exiſtimaret. Illis deinde ſe perempti ab eo Frowini pœnas ſumpturos dicentibus, præſertim cum plurimo iactantiæ faſtu ſe ſolùm necis eius fateatur autorem, Cauendū eis, inquit, ne dum vltionis effectum appetant, infirmas & inopes virium manus ſtulta ſecum audacia cōſerant, dumq́; alienum affectent exitium, proprium experiantur occaſum, optimæ indolis habitum præpropera laudis cupidine conſumpturi: quamobrem parcant iuuentæ, parcant & indoli, nec temerè votum eis inceſſerit pereundi. Itaque paternę cladis iniuriam pecunia a ſe rependi permittant, ingentisq́; gloriæ loco habeant, quod tantum principem mulctæ nomine coërcuiſſe, & veluti quodam terroris imperio concuſſiſſe credantur. Hęc verò ſe non timore percitū, ſed adoleſcentiæ eorum miſeratione motum docere. A quo Keto fruſtra tēpus tanta verborum ambage deduci præfatus, quod tam iuſtæ vltionis affectum pecuniæ pro-

promissione labefactare conetur, progredi illum iubet, & si quid sibi virium sit, solitario secum experiri congressu. Nam & se remoto fratris adminiculo proprijs acturum viribus, ne manu impari pugna conseri videretur infamis. Duos siquidem cum vno decernere vt iniquum, ita etiam probrosum apud veteres credebatur. Sed neque victoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quòd potius dedecori quàm gloriæ iuncta videretur. Quippe vnum à duobus opprimi vt nullius negocij, ita maximi ruboris loco ducebatur. Tanta autem Atislum fiducia ceperat, vt ambos ad se pariter incessendum hortaretur, præfatus se tutioris pugnæ potestatem facturum, quibus pugnandi votum detrahere nequeat. Quam indulgentiam Keto ita auersatus est, vt prius se fato, quàm ea vsurum testaretur, oblatã certaminis conditionẽ vitio sibi vertendam existimãs. Quem Atislus manum secum cupidius conserentem, modesto pugnæ genere excipere cupiens, clypeum eius duntaxat adacto leuius mucrone conuerberat, animosior salutis suæ, quã efficacior defensor. Quo diutile gesto, monet vti fratrem cœpti cõsortem adsciscat, nec alienæ manus opem exposcere erubescat, cùm solitariam sui conatus experientiam sine effectu esse videat. Abnuenti parcendum negat, minasq; opere prosecutus, summis eum viribus tentat. A quo tam valido ferri ictu exceptus est, vt ipsum diffissa casside capiti illabi cogeretur. Quo vulnere irritatus, nam multus è vertice cruor profundebatur, Ketonem crebris ac vegetis ictibus petitum, genibus humum petere coëgit. Quod Wigo intueri non passus, propior priuatæ charitati, quàm publicæ cõsuetudini, ruborem pietati cedere coëgit, inuasoq; Atislo fraternæ imbecillitatis protector quàm spectator esse maluit. Quo facto plus opprobrij quàm laudis contraxit, quòd in iuuãdo fratre statutas duelli leges soluisset, eidemq; vtilius quàm honestius opem tulisse videretur. Siquidẽ ex altera lãce dedecoris, ex altera pietatis partibus indulsit. Itaq; prõptius quã speciosius Atisli cædes ab ipsis peracta noscebatur. Quæ ne vulgo clam esset, corpus eius abscisso capite equo impẽsum extra nemus ferentes, propinquioris pagi incolis tradunt, Frowini filios paternæ necis vltionem ab Atislo Sueonum rege exegisse testantes. Talem præ se victoriam ferentes, primis à Wermundo honoribus excipiuntur, vtilissimũ ab eis opus editũ iudicante, sublatiq; æmuli gloriam quàm admissi opprobrij famam cupidius intuente, nec tyranni necem vllis ignominiæ partib. affinem censente. In prouerbium apud exteros ductum, quod priscum dimicandi ius, regius labefactasset interitus. Cumq; Wermundus ætatis vitio oculis orbaretur, Saxoniæ rex Daniam duce vacuam ratus, eiq; per legatos mandat, regnum quod præter ætatis debitum teneat sibi procurandum committat, ne nimis longa imperij auiditate patriã legibus, armisq; deficiat. Qualiter enim regẽ censeri posse, cui senectus animum, cæcitas oculum pari caliginis horrore fuscauerit? Quod si abnuat, filiumq; habeat, qui cum suo ex prouocatione confligere audeat, victorem regno potiri permittat. Si neutrum probet, armis secum non monitis agendum cognoscat, vt tandem inuitus præbeat, quod vltroneus exhibere contemnat. Ad hæc Wermundus altioribus suspirijs fractus, impudentius se ætatis exprobratione lacerari respondit, quem non ideo huc infelicitatis senectus prouexerit, quod pugnæ parcus timidius iuuentam exegerit. Nec aptius sibi cęcitatis vitium obiectari, quod plerunque talem ætatis habitum, talis iactura consequi soleat, potiusque condolendum calamitati quàm insultandum videatur. Iustius autem Saxoniæ regi impatientię notã afferri posse, quem potius senis fatum operiri, quàm imperium poscere decuisset, quod aliquanto præstet defuncto succedere, quàm viuum spoliare. Se tamen ne tanquam delirus priscæ libertatis titulos externo videatur mancipare dominio, propria manu prouocationi paritur ũ. Ad hæc legati, scire se inquiũt, regem suum conserendæ cũ cæco manus ludibrium perhorrere, quod tã ridiculũ decernendi genus rubori quàm honestati propinquius habeatur. Aptius verò per vtriusque pignus & sanguinem amborum negocio consuli. Ad hęc obstupefactis animo Danis, subitaq; respõsi ignorantia perculsis, Vffo qui fortè cum cęteris aderat, responsionis à patre licẽtiam flagitabat, subitoq; velut ex muto vocalis euasit. Cumq; Wermundus quisnam talem à se loquendi copiam postularet inquireret,

Duos cũ vno decernere probrosum fuit apud veteres.

Defuncto succedere, quàm viuũ spoliare magis decet.

ministriq; cũ ab Vffone rogari dixissent, satis esse perhibuit, vt infelicitatis suæ vulneribus alienorum fastus illuderet, ne etiam a domesticis simili insultationis petulantia vexaretur. Sed satellitibus Vffonem hunc esse pertinaci affirmatione testantibus, liberum ei sit, inquit, quisquis est cogitata profari. Tum Vffo, frustra ab eorum rege regnum appeti, inquit, quod tam proprij rectoris officio, quàm fortissimorum procerum armis, industriaq; niteretur. Pręterea nec regi filium, nec regno successorem deesse, sciantq; se non solùm regis eorum filium, sed etiam quemcunque ex gentis suæ fortissimis secũ adsciuerit, simul pugna aggredi constituisse. Quo audito legati, risere, vanam dicti animositatem existimãtes. Nec mora, condicitur pugnę locus, eidemq; stata temporis meta pręfigitur. Tantum autem stuporis Vffo loquendi ac prouocandi nouitate præsentibus iniecit, vt vtrum voci eius an fiduciæ plus admirationis tributum sit, incertum extiterit. Abeuntibus autem legatis, Wermundus responsionis autore laudato, quod virtutis fiduciam non in vnius, sed duorum prouocatione statuerit, potius se ei, quicunque sit, quàm superbo hosti regno cessurum perhibuit. Vniuersis autem filium eius esse testantibus, qui legatorum fastum fiduciæ sublimitate contẽpserit, propius eum accedere iubet, quod oculis nequeat, manibus experturus. Corpore deinde eius curiosius contrectato, cum ex artuum granditate, lineamentisq; filium esse cognosset, fidem assertoribus habere cœpit, percontariq; eum, cur suauissimum vocis habitum, summo dissimulationis studio tegendum curauerit, tantoq; ætatis spatio sine voce & cunctis loquendi commercijs degere sustinuerit, vt se linguæ prorsus officio defectum, natiuæq; taciturnitatis vitio obsitum credi permitteret? Qui respondit, se paterna hactenus defensione contentum, non prius vocis officio opus habuisse, quàm domesticam prudentiam externa loquacitate pressam animaduerteret. Rogatus item ab eo, cur duos quàm vnum prouocare maluit: hunc idcirco dimicationis modũ à se exoptatum respondit, vt Atisli regis oppressio, quæ quod a duobus gesta fuerat Danis opprobrio extabat, vnius facinore pensaretur, nouumq; virtutis specimen prisca ruboris monumenta conuelleret. Ita antiquæ crimen infamiæ, recentis famæ litura respergendum dicebat.

Armorum vsus, prius quã quis eisdem vtatur, est discẽdus.

Quem Wermundus iustam omniũ æstimationem fecisse testatus, armorum vsum, quòd eis parum assueuisset, prædiscere iubet. Quibus Vffo oblatis, magnitudine pectoris angustos loricarũ nexus explicuit, nec erat vllam reperire quæ eum iusto capacitatis spacio contineret. Maiore siquidem corpore erat, quàm vt alienis armis vti posset. Ad vltimũ cùm paternam quoq; loricã violenta corporis astrictione dissolueret, Wermundus eã à læuo latere dissecari, fibulaq; sarciri præcepit, partẽ quæ clypei præsidio muniatur ferro patere parui existimãs. Sed & gladiũ quo tutò vti possit, summa

Vffonis robur.

ab eo cura conscisci iussit. Oblatis compluribus Vffo manu capulum stringens, frustatim singulos agitando cõminuit, nec erat quisquam ex eis tanti rigoris gladius, quem non ad primæ concussionis motum crebra partium fractione dissolueret. Erat autem regi inusitati acuminis gladius Skrep dictus, qui quodlibet obstaculi genus vno ferientis ictu medium penetrando diffinderet, nec adeò quicq̃ prædurum foret, vt adactam eius aciẽ remorari potuisset. Quem ne posteris fruendum relinqueret, per summã alienæ cõmoditatis inuidiã in profunda defoderat, vtilitatẽ ferri quod filij incremẽtis diffideret, cæteris negaturus. Interrogatus autẽ an dignum Vffonis robore ferrũ haberet, habere se dixit. Quod si pridẽ à se terræ traditũ recognito locorum habitu reperire potuisset, aptũ corporis eius viribus exhiberet. In campũ deinde perduci se iubẽs, cum interrogatis per omnia comitibus defossionis locum acceptis signorum indicijs cõperisset, exactum cauo gladium filio porrigit. Quem Vffo nimia vetustate fragilem exesumq; conspiciens, feriendi diffidentia percontatur, an hunc quoq; priorum exemplo probare debeat, prius habitum eius, quàm rem ferro geri oporteat explorandum testatus. Refert Wermundus, si præsens ferrum ab ipso ventilando collideretur, non

A facto, cuius in dubio manet exitus abstinendum.

superesse quod viriũ eius habitui respõderet. Abstinendũ itaq; facto, cuius in dubio exitꝰ maneat. Igitur ex pacto pugnæ locus expetitur. Hũc fluuius Eidorus ita aquarum ambitu vallat, vt earum interstitio repugnãte, nauigij duntaxat aditus pate-

pateat. Quem Vffone ſine comite petente, Saxoniæ regis filium inſignis viribus athleta conſequitur, crebris vtrinque turbis alternos riparum anfractus ſpectandi auiditate complentibus. Cunctis igitur huic ſpectaculo oculos inferentibus, Wermundus in extrema pontis parte ſe collocat, ſi filium vinci contigiſſet, flumine periturus. Maluit enim ſanguinis ſui ruinam comitari, quàm patriæ interitum plenis doloris ſenſibus intueri. Verùm Vffo geminis iuuenum congreſſibus laceſſitus, gladij diffidentia amborum ictus umbone vitabat, patientius experiri conſtituens, quem è duobus attentius cauere debuiſſet, vt hunc ſaltem vno ferri impulſu contingeret. Quem Wermundus imbecillitatis vitio, tantam recipiendorum ictuum patientiam præſtare exiſtimans, paulatim in occiduam pontis oram mortis cupiditate ſe protrahit, ſi de filio actum foret fatum præcipitio petiturus. Tanta ſanguinis charitate flagrãtem ſenem fortuna protexit. Vffo ſiquidem filium regis ad ſecum auidius decernendum hortatus, claritatem generis ab ipſo conſpicuo fortitudinis opere æquari iubet, ne rege ortum plebeius comes virtute præſtare videatur. Athletam deinde explorandæ eius fortitudinis gratia, ne domini ſui terga timidius ſubſequeretur, admonitum, fiduciam à regis filio in ſe repoſitam egregijs dimicationis operibus penſare præcepit. Cuius delectu vnicus pugnæ comes adſcitus fuerit. Obtemperantem illum propiúſque congredi rubore compulſum, primo ferri ictu mediũ diſſecat. Quo ſono recreatus Wermundus, filij ferrum audire ſe dixit, rogatq́; cui potiſſimũ parti ictum inflixerit. Referentibus deinde miniſtris, eum nõ vnam corporis partẽ, ſed totam hominis tranſegiſſe compagẽ, abſtractũ præcipitio corpus ponti reſtituit, eodem ſtudio lucem expetẽs, quo fatũ optauerat. Tum Vffo reliquum hoſtẽ prioris exemplo conſumere cupiens, regis filiũ ad vltionem interfecti pro ſe ſatellitis manibus parentationis loco erogandã impenſioribus verbis ſolicitat. Quem propius accedere ſua adhortatione coactũ, infligendi ictus loco curioſius denotato, gladioq́; quod tenuem eius laminam ſuis imparem viribus formidaret in aciem alterã verſo, penetrabili corporis ſectione tranſuerberat. Quo audito Wermũdus Skrep gladij ſonum ſecundo ſuis auribus inceſſiſſe perhibuit. Affirmãtibus deinde arbitris vtrunq; hoſtem ab eius filio conſumptũ, nimietate gaudij vultum fletu ſoluit: ita genas quas dolor madidare non poterat, lætitia rigauit. *Cui dolor non poterat, ei gaudiũ lacrymas elicit.* Saxonibus igitur pudore mœſtis, pugilũq́; funus ſumma cũ ruboris acerbitate ducẽtibus, Vffonem Dani iocundis excepere tripudijs. Quieuit tum Atiſlanæ cædis infamia, Saxonumq́; opprobrijs expirauit. Ita Saxoniæ regnum ad Danos tranſlatum. *Saxones à Danis victi.*

Poſt patrem Vffo regendum ſuſcepit, vtriuſque imperij procurator effectus, qui ne vnum quidem ritè moderaturus credebatur. Hic à compluribus Olauus eſt dictus, atq; ob animi moderationem manſueti cognomine donatus. Cuius ſequentes actus vetuſtatis vitio ſolennem fefellere notitiam. Sed credi poteſt glorioſos corũ proceſſus extitiſſe, quorum tam plena laudis principia fuerint. Tam breui factorum eius proſecutione animaduerto, quot illuſtrium gentis noſtræ virorum ſplendorẽ ſcriptorum penuria laudi memoriæq́; ſubtraxerit. Quod ſi patriam hanc fortuna latino quodã ſermone donaſſet, innumera Danicorum operum volumina tererẽtur. *Scriptorum penuria in Dania.*

Vffoni Dan filius ſuccedit, qui cum tranſfuſis in exteros prælijs trophęorum frequentia rerum dominium propagaſſet, partũ gloriæ fulgorem tetro ſuperbię ſqualore fuſcauit, ita à clariſſimi parentis honeſtate degenerans, vt cùm ille cæteris moderatione præſtiterit, hic cæteros faſtuoſa tumidus elatione cõtempſerit. Sed & paterna bona, vel quę ipſe exterarum gẽtium manubijs pepererat, flagitijs diſijciebat: opes quę regio ſplendori ſeruire debuerant, voracibus ſumptuũ impenſis tribuens. Sic interdum à maioribus ſuis ſimilia portentis pignora deſciſcunt.

Post hunc regnat Hugletus, qui Homothum & Hogrinium Suetiæ tyrannos maritimo fertur oppreſſiſſe conflictu.]

Cui Frotho ſuccedit, cognomento Vegetus, qui ipſam cognominis ſpeciem corporis animiq́ue firmitate teſtatus, denis Noruagiæ ducibus bello conſumptis, inſulam quæ ex eo poſtmodum nomen obtinuit, ipſum poſtremo regem inuaſurus acceſſit. *Frotho ſtarke* Frogerus hic erat, gemina admodum ſorte conſpicuus, quod non minus armis quàm opibus illuſtris regiam ditionem athletico decoraret officio, tan-

tumq́; gymnicis palmis, quantum dignitatis ornamentis polleret. Hic, vt quidã ferunt, Othino patre natus, a dijs immortalibus beneficium præstare rogatis, muneris loco obtinuit, non ab alio vinci, quàm qui certaminis tempore subiectũ pedibus eius puluerem manu conuellere potuisset. Quem Frotho tanta à superis firmitate donatum comperiens, duelli postulatione solicitat, deorum indulgentiã fallacia tentaturus. Primum igitur imperitię simulatione dimicationis ab ipso documentum efflagitat, cuius eum vsu experientiaq́; callere sciat. Ille hostem professioni suæ non solùm cedere, sed etiam supplicare gauisus, sapere eum asseruit, senili industriæ iuuenilem animum subijciendo, quòd ei facies cicatricibus vacua, fronsq́; nullis armorum vestigijs exarata, tenuem huius rei notitiam extare testetur. Ita ediuerso bina quadratæ formæ spacia cubitalibus figurata lateribus humi denotat, à locorum vsu documenti initium editurus. Quibus descriptis assignatam vterque sibi partem complectitur. Tum Frogerum Frotho arma secum, ac locum permutare iubet. Nec difficilis admissio fuit. Frogerum siquidem hostilium nitor cõcitabat armorum, quòd Frotho præditum auro capulum loricamq́; pari specie radiantem, sed & cassidem in eundem modum eximio comptã fulgore gestaret. Igitur Frotho loco quo Frogerus excesserat, puluere correpto, omen sibi victorię datum existimauit. Nec augurio elusus, continuò Frogerum occidit, tam paruulo vaframẽto maximam fortitudinis gloriam assecutus. Quippe quod nullius antè viribus licuit, astutia præstitit.

POST hũc Dan regnum capessit, qui cùm duodecimum ætatis annum ageret, legationum petulantia fatigatur, Saxonibus bellũ aut tributum afferre iussus. Sed rubor pugnam pensioni anteposuit, potius ad strenuè moriendum, quàm timidè viuendum impellens. Itaq; prælata pugnandi sorte, Danorum iuuentus Albyam fluuium tanta nauigiorum frequẽtia compleuit, vt facilè eius transitum perinde ac continuo ponte iuncta puppium tabulata præstarent. Quo euenit, vt Saxoniæ rex eadem, quam a Danis exigebat, conditione adigeretur.

POST Dan Fridleuus cognomento celer imperiũ sumit. Quo regnante Huyrwillus Holandiæ princeps, icto cum Danis fœdere, Noruagiam incessebat. Cuius operibus haud parua claritatis accessio fuit, quòd Rusilam virginem militari voto res bellicas æmulatam armis oppressit, virilemq́; gloriam ex muliebri hoste corripuit: Sed & quinque eius cõplices, Broddonem, Bildũ, Bugonem, Fanningum, & Gunholmum, quorum pater Fyn extitit, ob res ab ipsis præclarè editas in societatem adsciuit: quorũ collegio fretus, fœdus quod cum Danis contraxerat, ferro disijcit. Cuius irruptio hoc nociuior quò fallacior fuit. Neq; enim Dani tam repente eum ex amico hostem euasurũ credebant. Adeò facilis quorundã ex gratia ad odium transitus existere consueuit. Crediderim nostri temporis mores huius viri auspicijs inchoatos, qui mentiri ac fallere inter vitia sordesq́; nõ ducimus. Quem Fridleuus Australes Syalandiæ partes adortũ, in portu qui postmodũ eius est nomine vocitatus, prælio tentat. In quo ob gloriæ æmulationem tanta militũ fortitudine concursum est, vt perpaucis periculũ fuga vitantibus, ambæ penitus acies consumerentur: nec in partem victoria concessit, vbi par vtrosq; vulnus implicuit. Adeò omnibus maior glorię quàm vitæ cupiditas fuit. Igitur qui ex Huyrwilli agmine superfuerant, seruandæ societatis gratia, noctu classis suæ reliquias mutuis nexibus obligãdas curabant. Eadẽ nocte Bildus & Broddo rescissis quib. rates cohæsere funiculis, tacitè sua à cæterorum cõplexu nauigia submouere, fratrum desertione formidini consulentes, magisq́; timoris quã consanguineæ pietatis ductibus obtemperantes. Luce reddita Fridleuus Huyrwillũ, Gunholmum, Bugonem & Fanningũ ex tanta sociorum clade relictos comperiens, vnus cum omnibus decernere statuit, ne laceræ copiarũ reliquiæ denuò discrimẽ subire cogerentur. Cui præter insitã animo fortitudinẽ, etiã contemptrix ferri tunica fiduciã ministrabat: hac in publicis priuatisq́; cõflictibus tanquã seruatore salutis cultu vtebatur: nec rem fortius quã prosperius executus, fœlicem pugnæ euentũ habuit. Equidẽ Huyrwillo, Bugone, & Fanningo oppressis, Gunholmũ hostile ferrũ carminib. obtundere solitũ, crebro capuli ictu exanimauit. Dũ autẽ mucroni ma-

Maior gloria quàm vitæ cupiditas.

Tunica ferri cõtẽptrix.

num

nūm cupidius inſerit, eliſa neruorum officia reductos in palmam digitos perpetuò curuitatis vinculo perſtrinxerunt. Idem cum Duflynum Hyberniæ oppidum obſideret, murorumq́; firmitate expugnationis facultatem negari conſpiceret, Hadingiani acuminis ingenium æmulatus, hirundinum alis, incluſum fungis ignem affigi præcepit. Quibus propria nidificatione receptis, ſubitò flammis tecta luxerunt. Quas oppidanis reſtinguere concurrentibus, maioremq́; ſopiendi ignis quàm cauendi hoſtis curam præſtantibus, Duflyno potitur. Poſt hæc apud Britanniam amiſſis bello militibus, cum difficilem ad littus reditum habiturus videretur, interfectorum cadaueribus erectis, & in acie collocatis, ita priſtinum multitudinis habitum repræſentabat, vt nil ex eius ſpecie tanto vulnere detractum videretur. Quo facto hoſti non ſolum conſerendæ manus fiduciam abſtulit, ſed etiam carpendæ fugæ cupidinem incuſſit.

Strategema.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI QVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIÆ DANORVM LIBER QVINTVS.

DEFVNCTO Fridleuo, filius Frotho ſeptem annos natus concordi Danorum arbitrio ſubrogatur. Iidem concione præhabita, infantiam regis à tutoribus excipiendam duxerunt, ne ob principis puerilitatem rerum excideret ſumma. Tantum ſiquidem ab vniuerſis Fridleui memoriæ ac nomini tributum, vt tam tenero eius ſanguini regnum daretur. Habito ergo delectu, Weſtmarus & Colo fratres in educationis regiæ miniſterium arceſſuntur. Iſulfo quoq; & Aggoni, octoq; alijs illuſtribus viris, non modò regis tutela credita, verumetiam gerendi ſub ipſo regni poteſtas indulta, abunde eis vires animiq; ſuppetebant, crebra non corporis tantum, ſed etiam ingenij dote pollentibus. Ita Danorum Remp. expectato regis robore vicaria tutabantur officia. Vxor Colonis erat Gotwara, quæ eximiæ procacitatis facundia quantumlibet diſertos ac loquaces eneruare ſolebat: altercando quippe efficax erat, & in omni diſceptationum genere copioſa. Pugnabat ſiquidem verbis, non modò quæſtionibus freta, verumetiam peruicacibus armata reſponſis. Imbellem nemo fœminam debellare poterat, à lingua ſpicula mutuantem. Quoſdam verboſitatis petulantia refellebat, alios veluti quibuſdam cauillationum nexibus implicatos fallaciarum laqueis ſtrangulabat, adeò vegetum mulieri ingenium fuit. Cæterum condere pacta, aut reſcindere præpotens erat, vtriuſq; horū efficaciam oris aculeo geſtans: quippe diſijcere fœdera, ac ſociare callebat, ita ad vtrumlibet anceps linguæ commercium fuit. Duodecim Weſtmaro filij erant, ex quorum numero tribus commune Grep nomen inceſſit, hos ſimul conceptos idem partus abſoluit, ortus æqualitatem vocabuli ſocietate teſtantes. His ſumma cæſtibus aut ferro dimicandi peritia extitit. Hoddoni quoq; Frotho maritimæ tyrannidis detulerat poteſtatem, hic regem proximo neceſſitudinis ordine contingebat. Colo terna filiorum ſorte gaudebat. Eo tempore quidam Frothonis fratre genitus, pro tuenda patria gerebat rei nauticæ ſummam. Soror regis Gunwara erat, cui ob eximiam formæ pulchritudinem Speciosæ cognomen extabat. Filij Weſtmari Coloniſq́;, quūm & ætate impuberes, & animis acres eſſent, fiducia in temeritatem verſa, ad obſcœnos ac degeneres ritus inquinatā flagitijs indolem contulerunt. Adeò enim inſolenter indomiteq; geſſerunt, vt conſtupratis aliorum nuptis ac filiabus, proſcripſiſſe pudicitiam atq; in proſtibulum relegaſſe viderentur. Corruptis quoq; matronarum fulcris, ne toris quidem virginalibus abſtinebant. Suus nullum tha-

Mulier in omni diſceptationum genere copioſa.

lamus securitate donabat, nec quisquam ferè patriæ locus luxuriæ eorum vestigijs vacuus erat. Mariti metu, coniuges corporum suorum ludibrio vexabantur. Iniurijs obtemperatum est. Cessit copularum respectus, violensq; amplexuum vsus extabat. Publicata est Venus, coniugiorum reuerentia pereunte. Raptim luxuria petebatur. In causa ocium erat, quod expertia agitationis corpora, amica vitijs quiete diffluerent. Tandem Grep hoc nomine participantium maximus, vt diffusum libidinis motum certa specie sisteret, errabundæ Veneris portum in germanæ regis amore petere ausus extitit. Nec apte quidem: nam sicut vagabundam atq; erroneam voluptatem verecundiæ frenis coërceri oportuit, ita à populari prolem regiam concupisci temerarium fuit. Illa proci petulantiam pertimescens, quo tutior ab iniuria foret, septum vallo conclaue petiuit. Adhibiti sunt ei triginta vernaculi, qui iugem corporis eius custodiam excubando præstarent. Igitur contubernales Frothonis circa indumentorum vsum fœminea admodum ope defecti, quum non haberent vnde noua assuere, aut lacera reficere possent, regem celebrandi coniugij monitis adhortantur. Ille primum excusationis verba ab ætatis teneritudine mutuatus, ad postremum perseuerantiori suorum rogatui cessit. Quo curiosius à monitoribus habilem connubio suo fœminam perquirente, præcipue regis Hunnorum filia collaudatur. Ad hęc Frotho repugnandi ratione pertinacius quæsita, à patre didicisse se refert, non expedire regibus è longinquo copulam peti, nec Venerem nisi à finitimis posci. Quod audiens Gotwara, callide regem amicis reluctari cognouit. Cuius vt vacillantem firmaret animum, fiduciamque pusillæ mentis erigeret, Iunioribus, inquit, nuptiæ competunt, senes sepulchrum manet. Adolescentiæ gressus votis fortunaque proficiunt, inops ad bustum senecta deuergit. Spes iuuentam consequitur, senium expes inclinat occasus. Adolescit sors puberum, nunquam infectum omissura quod cœpit. Ob cuius dicti venerationem postulationis officium suscipere rogata, refragandi rationem senij prætentione componit, nec se tam ardui mandati gerulam ob infirmum ætatis habitum fore posse testatur. Rex precio opus agnoscens, aureo torque prolato, legationis præmium pollicetur. Habebat nanq; torques nexilia bullarum cælamina, intersitaq; regum simulacra, quæ ad interioris fili ductum, nunc contrahi, nunc dirimi possent, ornamentum luxui potius quàm vsui præparatum. Westmarum quoq; & Colonem cum eorum filijs, in idem legationis opus accersiri placuit, quod eorum solertiam Frotho repulsæ rubore carituram putaret. Ii simul cum Gotwara profecti, prius triduano ab Hunnorum rege conuiuio excepti sunt, quàm legationis suæ consultum exprimerent: is enim antiquitus recipiendorum hospitum vsus extabat. Extracto in triduum epulo, virgo regia pleno comitatis alloquio, legatis blanditura progreditur, nec parum conuiualibus hospitum gaudijs, præsentiæ eius iocunditas attulit. Cui Westmarus crebrescentibus poculis propositi seriem iocosa admodum assertione detexit, puellę mentem familiari collocutionis genere tentaturus. Itaq; quo minus sibi repulsam consciesceret, compositis in risum verbis legationis negocium præcurrebat, inter conuiuales plausus ludicrum ausus sociare sermonem. Illa se Frothonem tanquam famæ & claritudinis inopem fastidire dicebat. Nulli etenim quondam illustrium fœminarum connubijs idonei censebãtur, nisi qui sibi ingens famæ precium gestarum insigniter rerum fulgore struxissent. Summum in proco vitium desidia fuit. Nihil magis in nuptiarum petitore quàm claritatis inopia damnabatur. Sola gloriæ vbertas cæterarum rerum opulentiam exhibebat. Puellæ quoq; non tam procantium se formas, quam edita speciose facinora mirabantur. Igitur legati voti desperatione torpentes, vlteriorem rei conatum Gotwaræ prudentiæ tradunt. Illa non verbis modò, sed etiam succis in Venerem mixtis virginem eneruare conata, asserere cœpit, Frothonem læua tanquam dextra vtentem nandi, dimicandiq; prõmptissimam habere peritiam: oblata quoq; potione rigorem puellæ cupidine permutauit, Veneremq; & voluptatem abolitæ indignationis loco constituit. Deinde Westmarum, Colonemq; cum eorum liberis de industria adire regem, iterandæq; legationi insistere iubet. Postremo si difficilem accepissent,

Ocium diaboli puluinar.

Desidia summum in proco vitium.

pugnæ

pugnæ prouocatione præuenire repulſam. Igitur Weſtmarus regiam cum armatis ingreſſus, iam aut precibus obſequi, inquit, aut pugna precantes aggredi neceſſe erit: elegimus ſpecioſe defungi, quam infecta legatione reuerti, ne repulſa fœdi, propoſitoq; vacui, vnde gloriam impetrare ſperauimus, eius contrarium referamus. Si natam negas, admitte pugnam, alterum neceſſe eſt præſtes. Mori aut exaudiri volumus. Apud te ſi non læta, ſaltem triſtia percepturi ſumus. Gratius noſtram Frotho cladem, quam repulſam accipiet. Nec plura elocutus, iugulum regis ferro ſe petiturum minatur. Contrà rex, non decere, ait, amplitudinem regiam quem honore præcelleret, æquare conflictu, nec oportere dignitate impares, pugnæ paritate conferri. At Weſtmarus nihil de certaminis exhortatione remittens, ad vltimum ipſam virginis mentem explorare iubetur, quod antiqui in matrimoniorum delectu libera nupturas optione donaſſent. Hærebat ſiquidem animo rex, inter metum pugnæ pudoremq; trepida fluctuatione ſuſpenſus. Ita Weſtmarus ad præcordialem puellæ ſententiam relegatus, ſciens fœminam omnem vt volubilis animi, ita verſilis eſſe propoſiti, tanto rem fidentius exequi cœpit, quanto virginum votis plus varietatis ineſſe compertum habuit. Auxit curæ eius fiduciam, adiecitq; ſtudio ſpem ſimplicitas virginis, proprio permiſſa conſilio, libertasq; fœminæ politioribus blanditiarum delenimentis palpanda, non modo abduci facilis, verumetiam obſequi præceps. Pater vero, quo certius filiæ mentem inſpiceret, legatos ſubſequi cœpit. Illa prius in amorem proci latenti potionis operatione perducta, plura ſe de Frothonis indole referebat ſpe præſumpſiſſe quam fama: quippe quum is ab illuſtri genus parente duxerit, naturaq; omnis ſuæ ſoleat origini reſpondere. Quamobrem iuuenem ſibi non tam præſentis, quàm futuri ſplendoris intuitu placuiſſe. Quibus auditis mirabundus pater: ſed ne permiſſam quidem puellæ licentiam reſcindere paſſus, Frothonis eam coniugio pollicetur. Quam poſtmodum, prouiſis abunde commeatibus, tollens magnifico rerum apparatu, conſequentibus ſe legatis Daniam adire deproperat, ſciens neminem patre melius filiam nuptijs oblaturum. Frotho ſicut iocundiſſime ſponſam excepit, ita futuri quoq; ſoceri maieſtatem ampliſſimis honoribus celebrauit, quem peractis tædis, magna auri argentiq; ſumma donatum dimiſit. Igitur Hanunda vſus (Hunnorum hæc regis filia erat) florentiſſima pace triennium duxit. Cuius contubernales ocio petulantiam nacti, partam quiete laſciuiam improbiſſimis extulere ſceleribus. Quoſdam enim reſtibus in ſublime pertractos, more agitabilis pilæ pendula corporum impulſione vexabant. Alijs hœdinum incedentibus corium ſubſternentes, lubrici tergoris offendiculo per occultum funis raptum incautos ſubegere greſſus. Alios veſte nudatos, varijs verberum ſupplicijs lacerabant. Alios claue affixos, laquei more ſuſpenſionis mulctauere ludibrio. Quorundam barbæ & verticis pilos faculis torruerunt. Alijs pubem atq; inguina ſubiecto torre cremabant. Virginibus nubere non licebat, niſi quarum caſtitas eis ante delibata fuiſſet. Aduenas oſſibus conuerberabant. Alios ad intemperantiam compulſos, immoderata potione rumpebant. Nemini filiam nuptum dare licebat, niſi gratia ipſorum, fauoreq; mercato. Nulli matrimonium contrahendi fas erat, ſi eorum non precio præemiſſet aſſenſum. Præterea non in virgines modo, verumetiam in matronarum turbam paſſim diſſolutiſſimæ libidinis ſuæ flagitia porrexerunt. Mixtam petulantiæ rabiem duplex furoris ſpecies agitabat: conuenis hoſpitibusq; receptuum loco conuicia præbebantur. Tot ludibriorum irritamenta à petulantibus & laſciuis reperta ſunt. Adeò ſub rege puero temeritas libertate nutrita eſt. Nihil enim tantum peccandi licentiam protrahit, quantum vltionis pœnæq; dilatio: tam effrenata militum procacitas, non exteris tantum, ſed etiam patriæ inuiſum fecerat regem. Dolenter ſiquidem ferebant Dani ſuperbe ſibi ac crudeliter imperari. Grep vero haud humili contentus Venere, eò ſe temeritatis effudit, vt cum regina commercio libidinis habito, tam regi perfidus, quam cæteris violentus exiſteret. Adoleuit deinde paulatim infamia, tacitoq; gradu criminis ſuſpicio ſerpſit, antè vulgo comperta quam regi. Grep enim in omnes qui vel modicam huius rei mentionem egiſſent, animaduertere ſolitus, accuſationem ſui formidabilem

Petulantia obſcœna aulicorum.

fecerat. Opinio tamen sceleris primum susurris alita est, dehinc excepta rumoribus. Difficilis siquidem apud conscios alieni criminis occultatio est. Procus Gunwaræ creber extabat. Igitur Grep repulsæ vltionem clandestinis artibus impetrare conatus, æstimandi procos arbitrium flagitat, exquisitissimis puellam nuptijs deberi testando. Obscurabat autem iram, ne virginis odio quæsitum videretur officium. Oranti rex merita iuuenum inspectanda permittit. Primum itaq; cunctos Gunwaræ petitores conuiuij simulatione contraxit, ac deinde conclaue cui puella assueuerat, desectis eorum capitibus cingens, crudele cæteris spectaculum præbuit. Nihil tamen eius apud Frothonem gratiæ detractum est, quo minus consueto familiaritatis officio fungeretur. Conueniendi siquidem regis copiam precio peti debere constituit, neminem alloquio eius vsurum pronuncians, ni munera detulisset. Neque enim tanti ducis aditum trito consuetudinis genere, sed plenis ambitionis studijs impetrandum edixit, regiæ charitatis simulatione crudelitatis infamiam leuaturus. Taliter lacessitum vulgus afflictationis suæ querelam tacitis gemitibus agitabat. Nulli miseriæ tempora culpandi palàm animus erat. Nemini ingruentem calumniam apertis efferendi querimonijs ausus incesserat. Internus omnium præcordia dolor hoc acrius, quo occultius lacerabat. Quo cognito, Gotherus Noruagiæ rex contractis concione militibus, refert proprium Danos fastidire regem, exoptare alium, si copiam accepissent, seq; eò exercitum agere decreuisse, facile Daniam occupari posse, si armis adita foret. A Frothone enim tam auarè, quàm atrociter patriæ imperitatum esse. Tum exurgens Ericus, contraria rem allegatione prohibuit: Sæpe, inquiens, alieni appetitores, proprio priuari solere meminimus. Sæpe amborum captator, vtriusq; perditor fuit. Præualidum enim oportet alitem esse, qui prædam alius vnguibus extrahere cupiat. Animat te frustra internus regionis liuor, quem plerunque hostilis explodit aduentus. Nam etsi nunc Dani diuiduis esse sententijs videantur, vnanimes tamen mox excipient hostem. Crebro corrixantes porcos, conciliauere lupi. Patrium quisque ducem extero præfert. Prouincia omnis regem domesticum, quàm aduenam, impensius colit. Neque enim te Frotho domi præstolabitur, sed foris excipiet aduentantem. Extremis se aquilæ scalpunt. Anterius alites certant. Nosti ipse pœnitentia vacuum debere contuitum esse prudentis. Proceribus abunde stiparis. Tua tibi quies maneat, per alios gerendi sanè belli facultatem propemodum exploratam habere poteris. Liceat militi regiam prætentare fortunam. Salutem tuam pacificè moderare, alieno negocium periculo moliturus. Satius est seruum deperire, quàm herum. Quod fabro forceps, tuus tibi satelles agat. Ille ferramenti remedio manus cauterium cauet, atque à digitorum sibi incendio temperat. Tu quoque tibi tuorum opera parcere & consulere disce. Hæc Ericus. Quem Gotherus vt imprudentem hactenus habitum, responsionis suæ contextum exquisita sententiarum grauitate compressisse miratus, diserti donat agnomine, excellentem eius prudentiam appellationis honore iudicans prosequendam. Frater siquidem eius Rollerus opinionem iuuenis eximio sui fulgore suppresserat. Ericus nominis beneficio rem adijci petit, vocabuli largitionem muneris additione commutandam testatus. Rex nauigium donat, Scroter remiges vocitabant. Erant autem Ericus & Rollerus Regneri pugilis filij, patre eodem sati, diuersaq; editi matre. Matrem quippe Rolleri eandemq; Erici nouercam Cracam vocabant. Igitur Rafno cuidam permittente Gothero lacessendi per piraticam Danos negocium cessit. Excipit illum Oddo, cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ deferebatur autoritas, vir magicæ doctus, ita vt absque carina altum pererrans, hostilia sæpe nauigia concitatis carmine procellis euerteret. Itaque ne cum piratis in maritimarum virium certamen descenderet, exasperatos maleficio fluctus, ad naufragia ijsdem infligenda perducere solebat. Hic vt negociatoribus atrox, ita clemens agrestibus extitit: non eadem merces, qua statiuam æstimatione commensus: rustici operis munditias, sordidi quæstus laboribus anteponens. Idem inito cum Normannis conflictu, ita vi carminum hostilem hebetauit aspectum, vt districtos Danorum enses eminus radios

Alieni appetentes, proprio interdum priuantur.

Ericus disertus.

Normanni à Danis victi.

dios iacere, & tanquam flammabundos ſcintillare putarent. Cæterum adeò retuſis obtutibus erant, vt ne ferrum quidem vagina detractum viſu excipere poſſent: victa quippe fulgore acies, præſtigioſæ coruſcationis impatiens erat. Cæſo itaque Raſno cum multa ſuorum parte, ſex ſolæ naues Noruagiam relapſæ documento fuere regi, haud facile Danos obteri poſſe. Ab his etiam Frothonem ſola pugilum ope ſubnixum, inuito regnare populo vulgatum eſt, dominio in tyrannidem verſo. Cuius famæ experiendæ gratia Rollerus, vt erat exterarum luſtrator rerum, ignotaq; viſendi auidus, Frothonis ſe uouit contubernio potiturum. Ericus illum, quanquam habitu corporis eximius eſſet, temere votum nuncupaſſe firmabat. Ad vltimum pertinaciſſimam propoſiti eius perſeuerantiam conſpicatus, ſe quoque ſimili voti nuncupatione conſtringit. Hiſdem ſe rex pollicitus eſt, quoſcunque delectu probaſſent comites, donaturum. Itaque fratribus primo patrem adiri placuit, commeatusq; & neceſſaria tam longinqui itineris ſubſidia poſtulari. A quo paterne ſuſcepti, die poſtera in nemus viſendi pecoris gratia perducuntur. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebantur quoque illis gazæ, quas diu clauſæ telluris antra condiderant. E quibus ſi quæ placuiſſent, ſublegi permiſſæ ſunt. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptum. Itaque egeſtis humo opibus, complacitas tollunt. Horum interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis ſe molibus exercebant. Alij ſaltu, quidam curſu concitauere corpus. Hi vires valida ſaxorum iaculatione tentabant, illi ſagittæ vſum tenſo experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem vario agitationis genere proſequebantur. Fuere & qui ſomnum, quietemq; potione captarent. Mittitur deinde Rollerus à patre cognoſcendi cauſa domi interim acta. Is ut maternum fumare tugurium vidit, foris accedens, paruulumq; foramen furtiua luminis applicatione traijciens, introſpecta æde, animaduertit matrem informi cacabo coctilia pulmenta verſantem. Suſpexit præterea tres colubras ſuperne tenui reſte depenſas, ex quarum ore proflua tabes guttatim humorem epulo miniſtrabat: duæ quippe colore piceæ erant, tertia ſquamis albida videbatur, reliquis modico eminentius penſa. Hæc nexum in cauda geſtabat, quum cæteræ immiſſo ventri funiculo tenerentur. Ille rem maleficio conſentaneam ratus, ſilentio quod viderat preſſit, ne matrem veneficij ream aſtruere putaretur. Ignorabat enim innocuam anguium extitiſſe naturam, neſcius quantum illo vigoris epulo pararetur. Superuenientes deinde Regnerus & Ericus, vt fumidam aſpexere caſam, ingreſſi diſcubitum petiuere. Quibus ad menſam ſitis Craca priuigno, filioque vnà cibum capturis, catillum diſcoloris dapis admouit.

Craca maga.

Pars quippe picea, ſed croceis guttis interlita, pars albida videbatur: quippe pro varia ſerpentum ſpecie, geminus pultem color infecerat. Cuius quum ſolam vterque particulam delibaſſet, Ericus non ex colorum habitu, ſed interni vigoris effectu epulas æſtimans, nigrantem dapis partem, ſed ſucco potiore confectam, catino quàm celerrime verſo ad ſe tranſtulit, albidamq; ſibi admotam prius Rollero applicans, cœnam felicius geſſit. Et ne mutationis induſtria notaretur, taliter, inquit, æſtuante freto puppim in proram referri ſolitam. Nec tenue viri ingenium fuit, induſtrij operis diſſimulationem à nauigij conſuetudine mutuantis. Ericus itaque fauſta iam dape refectus, interna ipſius opera ad ſummum humanæ ſapientiæ pondus euaſit. Quippe epuli vigor ſupra quàm credi poterat, omnium illi ſcientiarum copiam ingenerauit, ita vt etiam ferinarum, pecudaliumq; vocum interpretationem calleret.

Ericus ferinarum vocum interpres.

Neque enim ſolum humanarum rerum peritiſſimus erat, verumetiam ſenſuales brutorum ſonos ad certarum affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atque ornati eloquij erat, vt quicquid diſſerere cuperet, continuo prouerbiorum lepóre poliret. At vbi ſuperueniens Craca concham tranſpoſitam, partemque pultis potiorem ab Erico comeſam cognouit, fortunam filio præparatam priuigno ceſſiſſe condoluit. Cui mox gemebunda ſupplicare cœpit, ne vnquam ſua fratrem ope deficeret, quem ipſius mater tot nouæ felicitatis opibus cumulaſſet: quippe ſapido vnius epuli guſtu, rationis atque eloquentiæ ſummam, necnon gerendorum proſpere conflictuum gratiam aſſecu-

Mira pulmenti vis.

tus videbatur. Adiecit quoque, Rollerum propemodum consilij capacem, futurumq; vt destinati sibi obsonij prorsus expers non esset. Monuit quoque, si suprema necessitatis violentia postularet, nominis sui nuncupatione remedium celerius esse quærendum, affirmans se diuina partim virtute subnixam, & quasi consortem cœlitum insitam numinis gestare potentiam. Ericus se ad astandum fratri natura pertrahi dixit, probrosum referens alitem, qui proprium polluat nidum. At Cracam magis propria molestabat incuria, quàm fortuna filio grauaret aduersa. Artificem enim ingenio suo deludi, magnum olim ruboris incitamentum fuit. Deinde hæc ipsa comitante viro fratres ad mare profecturos abducit. Qui vno egressi nauigio, duo sibi mox alia deuinxerunt, & iam Danicum attigere littus, quum explorato loco haud longe septem subisse nauigia discunt. Tum Ericus duos Danicæ facundos linguæ eò sine veste proficisci iubet, qui rem certius speculaturi nuditatis suæ tanquam per Ericum factæ Oddoni querimoniam afferentes, cautius explorata referrent. Illi apud Oddonem familiarius habiti, omne ducis propositum versutis auribus venati sunt. Statuerat enim diluculo hostem improuidum aggredi, quò citius nocturnis implicatum tegminibus obtruncaret, affirmans eo lucis tempore corporibus humanis plus stuporis atque grauedinis inesse solere. Præcepit quoque naues saxis ad iaciendum habilibus onerari, futuram exitij sui causam accelerans. Exploratores concubia nocte delapsi, nunciant Oddonem exquisitis ad iactum lapillis tota replesse nauigia, cætera quæ acceperant intimantes. Ericus re admodum cognita, quum classis suæ paucitatem attenderet, aquas in hostium perniciem euocandas, earumq; sibi conciliandum putauit auxilium. Itaque scapha exceptus, ac tacito remorum nisu propius hostium carinis aduectus, vicinas aquæ tabulas sensim intorto terebro cauat, ac mox remigio vix auras pulsante, reditui consulit. Adeò autem circumspectè se gessit, vt excubitorum nemo aditum eius abscessum'ue deprehenderet. Quo enauigante, paulatim Oddonis rates excepta rimatim vnda depressit. Eædem aqua latius introrsum stagnante recondi gurgite videbantur, nec parum descensui addidit internum lapidum pondus, & iam transtra fluctibus diluebantur, forosq; exæquabat mare, quum Oddo nauigia propemodum vndis æquata conspiciens, receptum immodicè fretum vrceis egeri iubet. Itaque nauticis occiduas nauigij partes ab aquarum influxu defendere perseuerantibus, comminus hostis apparuit. Igitur arma capessentibus acrior imminebat gurges. Parantibus prælium enandi opus incidit. Erico bellum vndæ, non arma gessere. Pugnabat pro eo mare, cui ipse nocendi vires, aditumq; præbuerat. Itaque Ericus fluctu felicius quàm ferro vsus, efficaci aquarum opera pugnam absens gerere videbatur, à pelago præsidium mutuatus. Victoria arti contributa est. Neque enim offusum vndis nauigium pugnæ patiens esse poterat. Taliter Oddone cum socijs interempto, captisq; qui in statione erant, neminem cladis nuncium euasisse compertum est. Ericus peracta iam strage, maturato recessu, Lesso insulam subit. Vbi non reperto quo famem lenire posset, duobus prædam nauigijs domum dirigit, commeatus in annum alterũ relaturis. Ipse vno duntaxat adeundi regis copiã petit. Accessa itaq; Syelandia, discurrentes per littora nautici pecus sternere aggressi sunt. Aut enim leuanda esuries, aut fame periclitandum erat. Armento cæso, nudata in nauim cadauera detractis coniecere tergoribus. Quod quum possessores pecoris comperissent, classe prædones insequi properarunt. Cumq; se Ericus ab armenti dominis impeti cognouisset, cæsarum boum corpora signatis funibus alligata fluctibus occultanda prouidit. Deinde si quid apud se quæsiti cadaueris esset, superuenientibus Syelandicis perlustrandi licentiam tribuit, affirmans occultandis rebus angustos nauium angulos esse. Illi cadauere nusquam reperto, suspicione in alios relata, reos prædæ innocuos arbitrati sunt. Dum nulla rapinæ vestigia patuissent, alios sibi nocuisse putantes, sontibus ignouerunt. Quibus enauigantibus, Ericus elatum vndis cadauer excepit. Interea Frotho Oddonem cum suis occubuisse cognoscit. Quippe ignorato facinoris autore famosus cladem rumor exceperat. Erant tamen qui se terna vela littoribus appellentia, eademq; rursum in boream abeuntia conspexisse

Probrosa ales est, quæ proprium nidum polluit.

Lesso insula.

ſpexiſſe narrarent. Tum Ericus portum à quo Frotho non longe diuerſabatur acceſſit, ſtatimq́; vt è naui veſtigium extulit, inopinato caſu correptus, ruibundo terram corpore petiuit. Ille ſibi in lapſu fauſtum ominatus euentum, tenui principio meliores augurabatur exitus affuturos. Cuius quum Grep compertum habuiſſet aduentum, feſtinus ad mare contendit, quem cæteris diſertiorem acceperat, exquiſitorum verborum acumine tentaturus. Quippe non tam præſtantis quàm procacis facundiæ peruicaci cunctos ſermone vincebat. Igitur à conuitio litigium orſus, talibus Ericum dictis aggreditur:

Grep.

Stulte quis es? quid inane petis? dic vnde iter, aut quô?
Quæ via? quod ſtudium? quis pater? vnde genus?
Præcipuus vigor ijs, regumq́; domeſticus eſt lar,
Qui proprias nunquam deſeruere domos.
Acceptatur enim paucis, quod peſſimus edit,
Inuiſi raro facta placere ſolent.

Ericus.

Regno mihi pater eſt habitus facundia linguæ,
Cui ſolum virtus ſemper amata fuit.
Optaui ſapere tantum diſcrimina morum,
Luſtraui varium per loca nactus iter.
In rebus mens ſtulta modum deprendere neſcit,
Turpis & affectus immoderata ſui.
Remorum ductus velorum vincitur vſu,
Aequora ventus agit, triſtior aura ſolum.
Nam freta remigium penetrat, mendacia terras,
Iſtas ore premi conſtat, at illa manu.

Grep.

Vt gallus cœni, ſic litis plenus haberis,
Sorde grauis putes, nec niſi crimen oles.
Aduerſum ſcurram cauſam producere non eſt,
Qui vacua vocis mobilitate viget.

Ericus.

Hercule, ni fallor, ad eum qui protulit ipſum
Aeditus ignauè ſermo redire ſolet.
Ad prolatorem iuſto conamine diui
Fuſa parum doctè verba referre ſolent.
Quando lupi dubias primum diſcernimus aures,
Ipſum in vicino credimus eſſe lupum.
Nulla fides fidei vacuo præſtanda putatur,
Quem rumor ſontem proditionis agit.

Grep.

Dictorum temerè pœnas puer improbe ſolues,
Bubo viæ vacuus, noctua luce carens.
Quæ nunc ructaris demens, emiſſa dolebis,
Interituq́; tui dicta profana lues.
Exanimis coruos exangui corpore paſces,
Eſca feris, auidæ præda futurus aui.

Ericus.

Augurium timidi, prauiq́; aſſueta voluntas,
Nunquam ſe digno continuere loco.
Qui dominum fallit, qui fœdas concipit artes,
Tam ſibi quàm ſocijs inſidioſus erit.
Ede lupum quicunq́; fouet, nutrire putatur
Prædonem proprio perniciemq́; lari.

Grep.

Non ego reginam ſicut tu rere feſelli,
Sed teneræ tutor conditionis eram.
Hæc mihi res auxit, huius mihi gratia primum
Munera, robur, opes, conſiliumq́; tulit.

Ericus.

En te cura premit culpæ rea, tutior huic eſt
Libertas, cui mens intemerata manet.
Decipitur quiſquis ſeruum ſibi poſcit amicum,
Sæpe ſolet domino verna nocere ſuo.

Ad hæc Grep reſponſionis aptitudine deſtitutus, admiſſis equum calcaribus excipit. At vbi domum peruenit, tumultuoſo clamoris impetu regiam complet, verbisq́; ſe victum vociferans, omnem in arma militem concitabat, tanquam manu infauſtum vocis certamen vlturus. Iurabat enim ſe aduenam aciem aquilarum vnguibus ſubſtraturum. Contrà rex docet deliberationem furori dandam: improuida plerunque nocere conſilia: nihil caute ſimul ac celeriter geri poſſe: plurimum præcipites obeſſe niſus. Ad vltimum multitudine paucos inceſſere non decere. Cæterum ſolertem eſſe, qui furenti animo frenos inijciat, ſæuientemq́; ad tempus impetum interpellet. Taliter rex præcipitem iuuenis iram conſilio cedere coëgit, nec tamẽ concitati animi rabiem adeò penitus ad modeſtiam euocauit, quin altercationum athleta parum proſpera diſceptatione confuſus, negata armorum vindicta, ſaltem vltionis loco veneficia ſibi patêre depoſceret. Quo impetrato, cum exquiſita magorum turba littus repetere parat. Primum itaque immolatis dijs, equi abſciſſum caput conto excipiens, ſubiectis ſtipitibus diſtentos faucium rictus aperuit, ſperans ſe primos Erici conatus atrocis ſpectaculi formidine fruſtraturum. Arbitrabatur enim ineptas barbarorum mentes oblatæ ceruicis terriculamento ceſſuras. Et iam Ericus obuium illis iter agebat. Qui proſpecto eminus capite obſcœnitatis apparatum intelligens, ſilere ſocios, cautiusq́; ſe gerere iubet, nec quenquam temere præcipitare ſermonem, ne incauto effamine vllum maleficijs inſtruerent locum, adijciens ſi ſermone opus incideret, verba ſe pro omnibus habiturum. Iamq́; medius illos amnis ſecreuerat, quum magi vt Ericum pontis aditu deturbarent, contum quo equi caput refixerant fluuio citimum locant. Ille nihilominus intrepide pontem aggreſſus, in latorem, inquit, geſtaminis ſui fortuna recidat, nos melior conſequatur euentus, male maleficis cedat, infauſtæ molis gerulum onus obruat, nobis potiora tribuant omina ſoſpitatem. Nec ſecus quam optabatur euenit. Continuò nanque excuſſa ceruice ruens ferentem ſtipes oppreſſit. Ita omnis ille maleficiorum paratus, ad vnius execrationis imperium ſpe ſua vacuus expirauit. Deinde procedentem pauliſper Ericum ſubit, deſtinanda regi eſſe ab aduenis dona. Igitur repertum fortè glaciale fruſtum veſte diligenter obuoluens, muneris loco regi deferendum curauit. At vbi ad regiam peruentum eſt, prior introitum petens, fratrem ponè conſequi iubet: & iam vernæ regis vt ludibrio venientem exciperent, lubricam limini ſubſtrauere pellem, quam ingrediente Erico celeri funis tractu corripientes, lapſum inſiſtenti feciſſent, ni Rollerus ponè ſubiens pectore nutabundum exciperet fratrem. Ericus itaq; ſemifuſus, nudum habere tergum fraternitatis inopem referebat. Cumq́; Gunuara talia regi permittenda negaret, ille ſtoliditatis legatum damnabat, apud quem inſidiarum cautela non eſſet. Itaq; ludibrij excuſationem ludificari incuriam fecit. Ardebat intra ædem ignis vultui temporis haud indebitus. Quippe iam medium hyemis fluxerat, hinc diſtinctis conſeſſibus, hinc rex, inde pugiles aſſedere. Qui applicante ſe ipſis Erico, vlulantiũ more horriſonas dedere voces. Rex ſtrepitum inhibere cœpit, docens non debere pectoribus humanis ferinos ineſſe ſonos. Subiunxit Ericus, canum hunc eſſe morem vt vno inchoante, cæteri latratum edant, quod propriã cuncti moribus originem prodant, ac ſuũ quiſq; genus fateatur. Interrogatus autẽ à Colone, qui delatorũ regi munerũ cuſtos erat, an vlla ſecum dona vexiſſet, glaciem quam ſinu occultauerat, pro-

rat, promit. Quam cum illi trans foculum porrexiſſet, tanquam manu recipientis elapſam flammis deinduſtria tradidit. Cunctis qui aderant conſpicuum nitore fruſtum cernentibus, viſum eſt igni liquidum incidiſſe metallum. Quod cum Ericus receptoris incuria excuſſum eſſe contenderet, quid ſupplicij muneris amiſſori debeatur, inquirit. Rex reginæ ſententiam conſulit, quæ ſuadere cœpit, ne ipſe legis à ſe latæ ſtatutum ſolueret, qua tranſmiſſorum ſibi munerum perditores morte mulctandos cauiſſet. Cæteri quoq; decretam lege pœnam remittendam eſſe negabant. Itaque rex ſupplicij neceſſitatem admittere monitus, Colonem laqueo conſumi permiſit. Deinde Frotho Ericum alloqui ſic orſus eſt: Tu qui verborum faſtu ac phaleratæ vocis oſtentatione laſciuis, vnde huc te, aut cur aduentaſſe commemoras? Ad hæc Ericus: A Renneſeo prodij, ſedemq; apud lapidem cepi. Contrà Frotho: Quô deinde conceſſeris, rogo. Cui Ericus: Diuerti à lapide trabe vectus, identidemq; apud lapidem locum cepi. Ad hæc Frotho: Quorſum inde curſum direxeris, aut vbi te veſper exceperit, quæſo. Tum Ericus: Profectus à petra ad ſaxum perueni, itemq; apud lapidem cubui. Cui Frotho: Creber illic cautium numerus erat? Ad hæc Ericus: Crebrior harena patenter conſpicitur. Contrà Frotho: Quid tibi negocij fuerit, aut quorſum illinc declinaueris, refer. Tum Ericus: Profectus à petra delphinum curſitante nauigio reperi. Cui Frotho. Iam noua prompſiſti, quanquam vtrunque horum in mari frequens ſit, ſed velim quis te deinde trames abduxerit noſſe. Ad hæc Ericus: A delphino delphinum petiui. Contrà Frotho: Frequens illic delphinorum eſt agmen? Tum Ericus: Frequentius vndis innatat. Cui Frotho: Libet ſcire quô te à delphinis proficiſcentem viæ captauerit labor. Ad hæc Ericus: Arboreum mox truncum offendi. Contrà Frotho: Quorſum poſt hæc iter emetiri cœpiſti? Tum Ericus: A trunco ad ſtipitem conceſſi. Cui Frotho: Frequens illic arboribus locus exiſtit, cum hoſpitum tuorum ſedes tam crebro truncorum nomine complectaris. Ad hæc Ericus: Frequentior nemoribus ineſt. Contrà Frotho: Quô deinde veſtigium pertuleris, ede. Tum Ericus: Identidem ad trunca ſyluarum robora penetraui, me autem illic acquieſcente, exatiati humanis cadaueribus lupi ſuprema telorum acumina collambebant. Ibi cuſpis à robore regis excuſſa eſt Fridleui nepos. Cui Frotho: Hæreo altercationis anceps, cum intellectum meum obſcura admodum ambage fefelleris. Ad hæc Ericus: Præmium à te peracti certaminis merui, cui ſub inuolucro quædam haud ſatis intellecta deprompſi. Cædem enim Oddonis mea geſtam manu ſuperiori cuſtodis appellatione ſignaui. Cui cum regina quoq; eloquentiæ palmam ac victricis facundiæ præmium adiudicaſſet, continuò rex armillam brachio ſuo detractam decretæ mercedis loco tradidit, atque ſubiunxit, velim ex te met habitam tibi cum Greppo diſceptationem cognoſcere, qua illum palàm ſe victum proteſtari non puduit. Tunc Ericus: Robur illum exprobrati adulterij perculit, cui cum defenſionem afferre non poſſet, cum tua ſe faſſus eſt vxore mœchatum. Et rex ad Hannundam conuerſus, qua mente criminationem exciperet, percontatur. Quæ non ſolum voce crimen confeſſa, ſed etiam vultu teſtem reatus ruborem exerens, euidens culpæ indicium præbuit. Rex non verba modò, verumetiam oris ſigna conſpiciens, ſed qua lege in ream animaduerteret hæſitans, debitam crimini pœnam reginæ contulit arbitrio decernendum. Quæ cum creditum ſibi iudicium reatui ſuo affine cognoſceret, ideoq; æſtimationem criminis aliquandiu ſententiæ dubiæ volutaret, diſſiliens Greppus, vt Ericum telo traijceret, procurrit, criminantis cæde ſuam redimere cupiens. Quem Rollerus diſtricto enſe occupans, molitionis ſuæ prædamnauit exemplo. Atq; Ericus, optima eſt affinium opera opis indigo. Et Rollerus: Inter aſperos caſus officioſe adſciſcendi ſunt boni. Tum Frotho: Credo euenturum vobis, quod vulgò dici aſſolet, ferienti interdum breue percuſſionis gaudium fore, nec diu manum ictu exhilarari ſolere. Et Ericus: Non eſt arguendus, cuius operi excuſamentum iuſtitia tribuit. Tantum enim inter meam atq; Greppi operam diſtat, quantum inter defendentis ſe, atq; alium impetentis intereſt actionem. Deinde fratres Greppi fremebundi diſſilire cœperunt, iurantes ſe, aut in totam Erici claſſem vltores, aut pu-

In aſperis caſibus officioſè boni ſunt adſciſcendi.

gnam ei, denisq; cum ipso pugilibus illaturos. Quibus Ericus: Ægris iter arte prouidendum est. Hebetem tenenti aciem, mollia ac tenera lustrare conuenit. Retusum habenti cultrum, artuatim sectionis perquirenda est via. Quoniam ergo laboranti optima est mali mora, nec quicquam in aduersis necessitatis dilatione felicius, triduum apparatui peto, dummodo assequi possim à rege recens mactatæ pecudis tergus. Cui Frotho: Corium meretur, qui corio concidit, aperte superiorem petitori exprobrans casum. At ille exhibita pelle, crepidas creat, quas abietino gummi interfusis mixtim harenis obliniens, quo firmius vestigia poneret, suis suorumq; pedibus adaptauit. Considerato tandem quem certamini locum legeret, terrestris pugnæ, & totius militaris operæ rudem se referens, campum gelati maris exposcit. In hunc vtrisq; consensum est. Rex apparatibus inducias tribuens, Westmari filios secedere iubet, incongruum asserens, etiam male meritum hospitio aduenam pelli. Deinde ad inuestigandum supplicij modum, cuius exigendi arbitrium reginæ mandauerat, redit. Quæ quum omissa censura veniam lapsui precaretur, adiecit Ericus: Muliebriter erratis sæpius ignoscendum esse, nec pœnam infligendum esse, nisi correctio culpam nequiuisset auertere. Ignouitq; Hannundæ rex. Appetente crepusculo apud Gotarum, inquit Ericus: Epulaturi in conuiuio militis, non solum cœnacula procurantur, sed etiam per ascriptos consessus certi distinguuntur accubitus. Rex loca, quibus athletæ sui insederant, occupanda concedit. Deinde verna epulum affert. At Ericus comitatis regiæ non ignarus, qua prandiorum vti reliquijs vetabatur, frustum cuius particulam delibasset, abiecit, integras escas, lacera ciborum fragmenta nominans. Ita rarescentibus epulis, ministri alias inopiæ atq; verecundiæ suggerunt, paruulæ cœnæ impendentes, quod grandi conuiuio sufficere potuisset. Ait ergo rex: Assolet'ne Gotari miles tactam semel dapem tanquam amolita ciborum crusta disperdere? primaq; fercula vltimorum ritu fragminum aspernari? Ad hæc Ericus: Nihil sibi de Gotari moribus incondita vendicauit affectio, nihil assuetudo incomposita possidet. At Frotho: Ergo domini tui moribus discors, non omnem argueris prudentiam attendisse. Qui enim maiorum exemplis obuiat, transfugam ac defectorem se probat. Tum Ericus: Sapiens à sapientiori erudiri debet, discendo enim doctrina proficit, dogmate disciplina prouehitur. Contrà Frotho: Quid mihi exemplaris documenti hæc tuæ superfluitatis imitatio dabit? Ad hæc Ericus: Tutius regem fides paruula, quàm ingens vallat perfidia. Cui Frotho: Ergo tu nos accuratiore cæteris obsequio complecteris? Tum Ericus: Nemo non natum stabulo, aut ingenitum præsepio applicat. Necdum omnium experientiam accepisti. Præterea apud Gotarum potionis vsus epulo permixtus esse solet, liquor cibo coniunctim superadditus comessabundos iuuat. Contra Frotho: Impudentiorem potus aut epuli petitorem non reperi. Ad hæc Ericus: Pauci tacentis egestatem æstimant, aut silentis necessitudinem metiuntur. Tum soror regis ingenti patera potionem proferre iussa, cuius Ericus dexteram cum oblato simul cratere corripiens, an hoc, inquit, regum optime munus tua mihi delegauit humanitas? Num mihi quod teneo irreuocabilis doni loco cessurum esse confirmas? Rex pateram tantum postulari ratus, pronunciat donum. At Ericus virginem sibi veluti cum patera datam applicat. Quo viso rex, fatuum, inquit, opera prodit. Apud nos intacta virginum libertas haberi solet. Tunc Ericus puellæ manum perinde ac poculi nomine traditam, ferro desecturum se simulans, & si, inquit, plura quàm dederis ceperim, aut si totum temere teneo, saltem parte potiri liceat. Rex promissi errore recognito, puellam tradidit, nolens incuriæ vitium leuitate rescindere, quo grauior pollicentis videretur autoritas, quanquam inania pacta reuocare, maturitati potius quàm inconstantiæ deputetur. Deinde illum ad naues accepta reuertendi sponsione dimittit, tempore quod pugnæ debebatur instante. Ericus cum suis crustatum glacie æquor aggressus, lubricum instabilemq; gradu hostem solearum nixus firmitate prostrauit. Statuerat enim Frotho, ne quis inclinatis, aut laborantibus auxilio foret. Deinde victor repetit regem. Igitur Gotuara consumptæ infeliciter sobolis exitio mœsta, simulq; eam vlcisci auida, pronunciat aduersus Ericum altercandi collibitum sibi

Exemplis maiorũ obuians, se defectorem esse demonstrat.

Fatuũ sua prodit opera.

tum ſibi fore certamen, ita vt ipſa torquem magni ponderis, ille vitam in pignore poneret, aut aurum vincendo, aut lethum ſuccumbendo laturus. Comprobante certamen Erico, penes Gunuarã pignus deponitur. Igitur Gotuara prior ſic orſa:

Quando tuam limas admiſſa cote bipennem,
Nónne terit tremulas mentula quaſſa nates?

Ericus ſic contrà.

Vt cuiuis natura pilos in corpore ſeuit,
Omnis nempe ſuo barba ferenda loco eſt.
Remigijs homines artus agitare neceſſe eſt,
Motus quippe ſuos nam labor omnis habet.
Cum natis excipitur nate, vel quum ſubdita penem
Vulua capit, quid ad hæc addere maius erit?

Ad hæc illa tanquam elocutionis inops, cui necem deſtinauerat, aurum tradere coacta eſt, filiorum interfectori pœnæ loco eximium erogans munus. Cumulata ſiquidem infelicitas eſt, non vindicata malignitas. Primum enim orbitati adacta, ac deinde verborum violentia confutata, cum opibus ſimul eloquentiæ precium perdidit. Beauit liberorum ſublatorem, autorem orbitatis ſuæ præmio munerata. Nihil pro repenſanda filiorum clade, præter inſcitiæ probrum, ac rerum inopiam referens. Quo viſo, Weſtmarus verbis ſuperiorem, viribus inceſſere ſtatuit, vincentis præmium in victi nece conſtituens, vt vtriuſq; ſalus in pignore poſita videretur. Nec Ericus conditione vti abnuit, ne lingua quàm manu promptior exiſtimari poſſet. Erat autem tale certaminis genus: circulus vimine vel fune contextus, magno pedum manuumq; conatu decertaturis raptim diſtrahentibus exhiberi ſolebat, fortiori tribuens palmam, quem colluctantium ſi quis alteri detraxiſſet, victoria donabatur. In quem modum agoniſans Ericus, correptam acrius reſtem manibus concertantis excuſſit. Quod Frotho videns, arduum, inquit, reor contra fortem fune contendere. Et Ericus: Arduum vtiq;, cum corpori ſtruma inſidet, aut tergum occupat gibbus. Statimq; propulſo pede, ſenem colli ſenilis ac dorſi fractione contriuit. Ita Weſtmarus inefficax vltionis molitor, dum vindicem agere ſtuduit, in vlciſcendorum ſortem incidit, quorum vlciſci cupierat cædem imagine profligatus. At Frothone Ericum iactu ſicæ traijcere meditante, conſcia fraternæ mentis Gunuara, ſponſum periculi præmonitura, neminem, inquit, ſapientem fore, qui ſui prouiſor non ſit. Quo dicto Ericus propulſandæ fraudis admonitus, ſuggeſtam ſibi cautelam argutus excepit. Continuò nanq; exiliens, triumphalem, ait, fore gloriam ſapientis dolum ſuimet vltorem exiſtere, modeſto vocationis genere inſidiantis ingenium lacerans. Quem quum rex repentino cultri iactu declinantem occupare non poſſet, aduerſo parieti errabundum incidit ferrum. Tunc ſic Ericus: Porrigenda ſunt amicis munera, non iactanda: probabile feciſſes donum, ſi comitem ferro vaginam dediſſes. Quam rex continuo cingulo detractam petenti tradidit, moderatione hoſtis odium deponere coactus. Ita alienæ ſimulationis induſtria delinitus, emiſſum maligne telum, benigne poſſidendum conceſſit. Sic Ericus exceptam diſſimulanter iniuriam ad beneficium tranſtulit, deſtinatũ cladi ſuæ ferrum eximij muneris loco complexus. Quod enim Frotho nocendi ſtudio geſſerat, hic liberalitatis nomine colorabat. Deinde corporum curæ indultũ eſt. Noctu Gunuara tacite excitato eo, fuga opus eſſe proponit, perquam vtile referens, rebus integris incolumi redire curru. Qua comite littus ingreſſus, claſſem regiam illic fortè ſubductam, diffiſſa laterum parte, nauigationi inhabilem reddidit, inſertiſq; rurſum aſſerculis ſarſit, quo minus ab intuentibus læſio noſceretur. Deinde nauigium, quo ſe, comiteſq; receperat, haud procul littore depelli curat. Quem rex laceratis inſequi nauibus parans, mox fluctu foros æquante, quanquam armis admodum onuſtus exiſteret, enare inter alios cœpit, propriæ ſalutis ſeruandæ, quàm alienæ laceſſendæ cupidior effectus. Præcipitatis in altum proris, ſedibus ſuis remiges ſtagnans introrſum æſtus excuſſit. Quo Rollerus Ericuſq; conſpecto, cum contemptu periculi incunctanter ſe profundo dedere, natabundiq; fluctuantem excepere regem.

Nemo ſapiens, qui ſibi ipſe nõ prouidet.

Iamq; eum superfusa ter vnda subruerat, quum Ericus Cæsarie comprehensum pelago leuat. Cætera naufragorum turba, aut aquis obruta, aut ægre littori restituta est. Rex humido nudatus cultu, sicca circumactus veste contegitur: multus illi ab ore liquor crebra pectoris ructatione manabat: vox quoq; eum continuis lassata singultibus deficere videbatur. Tandem redditus calor, frigore hebetatos artus spiritu vegetiore firmabat. Residere siquidem, nec assurgere poterat, haud iuste virium compos. Paulatim pristini roboris potentia subijt. Interrogatus tandem, an vitam, pacemq; deposceret: admota oculis manu, deiectam luminum aciem attollere nitebatur. At vbi sensim corpori virtus reddita est, & voci fiducia maior incessit, per hanc, inquit, lucem, quam inuitus excipio, per cœlum, quod parum libenter haurio, suspicioq;, obsecro vos, obtestorq;, ne mihi vlteriorem eius vsum præstare animum inducatis. Frustra volentem perire seruastis. Aquis mihi interire negatum est, ferri saltem officio moriar. A nemine victus, tuo primum Erice ingenio cessi. Hoc infelicior, quod qui illustribus viris inuictus extiti, plebeio de me victoriam præbui. Ingens hoc regij pudoris irritamentum est. Sufficit hæc sola duci ad moriendum causa, cui nihil gloria magis placere conuenit: qua si careat, cæterorum inopem putes. Nihil enim in rege celebrius fama. Credita mihi erat rationis, atq; eloquentiæ summa. Sed quorum vtroq; pollere videbar, vtroq; destitutus sum: eo calamitosior, quod regum victor, ab agresti victus videor. Quid vita donas, quem gloria spoliasti? Sororem, regnum, gazam, supellectilem, & quod ijs maius est, claritudinem perdidi, tot infelix casibus, quot tu fortunatus agnosceris. Quid tanto superstes dedecori reseruabor? Quæ mihi libertas tam felix erit, vt captiuitatis ignominiam demat? Quid mihi sequentia cõferent tempora, quę nihil nisi præteritorum miseriam redolentia, longam animo pœnitentiam generabunt? Quid vitæ productio proderit, solam tristitiæ memoriã relatura? Nihil calamitosis iocundius morte. Felix est obitus, qui succedit optatus. Hic non temporum dulcedinem tollit, sed rerum fastidium consumit. In prosperis salus, in aduersis melius fatum petitur. Nulla me meliorum spes ad viuendi cupiditatem adducit. Quis ad solidum laceratam fortunæ meæ sortem resarciet casus? Et iam horum nisi periclitantem excepissetis, immemor essem. Reddideris regnum, sororem reduxeris, instauraueris gazam, claritatem reparare non poteris. Nihil quod resartum est, integri splendorem habebit. Captiuum fuisse Frothonem longæua recensebit fama. Cæterum si inflictas vobis ex me calumnias muneratis, vestris occidere manibus merui. Si damna recolitis, beneficij pœnitebit. Pudebit subuentum fuisse hosti, si atrocitatis eius in vos magnitudo taxetur. Quid reo parcitis? quid manum à persecutoris vestri iugulo cohibetis? Par est, vt in me sors, quam vobis parauerã, recidat. Fateor si mihi in vos ea, quam in me geritis potestas incideret, nihil à me pietati deferendum esse. Quod si vobis facto innocens sum, voluntate saltem reus teneor. Redundet in me, quæso, nocens animi culpa, qui interdum operis loco censeri solet. Si fato ferrum negatis, propria mihi manu cladem consciscendam curabo. Contrà sic Ericus: Dij à te quæso auertant stolidam mentem, auertant inquam, ne clarissimæ vitæ finem flagitio quæras. Sanè quidem ab ipsis prohibitum est, benignum in alios, in se parricidam fore. Tentatus es à fortuna, quo mentis habitu aduersa exciperes, explorante. Probamentum tibi dedere fata, non casum. Nihil tibi mœroris inflictum est, quod sors melior abolere non possit. Cautela etenim præbita est, non mutata felicitas. Nemo modeste se in prosperis agit, qui aduersa tolerare non didicit. Præterea omnis bonorum vsus post agnita gratius mala percipitur. Iocundior est voluptas, quæ rerum amaritudini succedit. Salutem tuam auersaberis, si superfuso semel æquore maduisti? Quod si aquis frangeris, quando ferrum æquanimiter tolerabis? Enasse armatum quis non gloriæ magis tribuat quam rubori? Quot se felices reputarent, si tua sorte infelices essent? Summa te rerum manet, floret animus, pubescit ætas, plura spe complecti poteris, quam gessetis rebus. Nunquam hoc tibi leuitatis inesse vellem, vt non modo fugere aspera, sed etiam ob eorum impatientiam vitam abijcere cupias. Quouis effœminatior est, qui aduersorum metu

Oratio Frothonis mortem exoptantis.

In prosperis se modeste nemo gerit, aduersa tolerare qui non didicit.

metu viuendi fiduciam perdit. Nemo ſapientum morte res aduerſas redimere ſolet. Stulta eſt in alium indignatio, temeraria in ſe. Ignauus eſt furor qui ſuum condemnat autorem. Quod ſi vltro ob iniuriam, aut leuem animi commotionem fatum appetis, quem tui vindicem derelinquis? Quis tam amens, vt dubium fortunæ habitum proprio vlciſci interitu velit? Quis adeò felix vixit, quin triſtior illum quandoq; fortuna pulſaret? Inconcuſſa duxiſti tempora, continua felicitate vſus, & nunc ad modicam triſtitiæ ſalebram, vt dolori parcas, vitam deſerere paras? Quo modo leuiorum impatiens, grauiora deinde ſupercilia ferre poteris? Inſipidus eſt, qui nunquam mœroris poculum deguſtauit. Nemo dura non paſſus, temperanter facilibus vtitur. Qui fortitudinis columen eſſe debueras, eneruis animi ſpecimen exhibebis? Fortiſſimo parente editus, vltimæ imbecillitatis ſpectaculum dabis? Sic à maioribus diſcrepabis, vt fœminis mollior fias? Necdũ adoleſcere cœpiſti, & iam te vitæ ſatietas cepit? Quis hanc prior imaginem præbuit? Clariſſimi aui nepos inuicto patre editus, leuem contrariorum auram perpeti non valebit? Indoles tua auitæ virtutis habitum repræſentat. A nemine victus es, tua tibi ſolum incuria nocuit. Periculo per nos erutus es, non ſubactus. Amicitiam iniuriæ deputabis, odium pro gratia relaturus? Obſequio placari debueras, non moueri. Nunquam te dij eò furoris excedere velint, vt ſeruatorem inſidiatoris loco notare ſuſtineas. An eo tibi rei erimus, quo benefici ſumus, indignationem officijs contracturi? Reputabis hoſtem, cui ſalutis tuæ præmium debes? Neq; enim te liberum captiuauimus, ſed ope præuenimus laborantem. Et ecce gazam, opes, ſupellectilem reddo. Soror tua ſi mihi temere deſponſata creditur, cui decreueris nubat, enimuero intacta illi pudicitia manet. Cæterum militare tibi, ſi acceptaueris, volo. Caue ne ab re ira animum obſtines. Nulla te rerum iactura concuſſit. Nihil libertati tuæ detractum eſt. Obſequentem me tibi, non imperantem agnoſces. Qualemcunq; de capite meo ſententiam decreueris, comprobo. Idem te hic, quod in regia poſſe confide. Eandem hic, quam in aula, imperitandi potentiam tenes. Hoc de nobis in loco quicquid apud regiam placuiſſet, inſtitue. Proni ad parendum ſumus. Hactenus Ericus. At regem hæc tam in ſe, quam in hoſtem manſuefecit oratio. Deinde compoſitis pacatiſq; omnibus, reditur in littus. Rex Ericum ac nauticos vehiculis excipi iubet. At vbi in regiam eſt ventum, concionem aduocari facit, in quam accerſito Erico ſub ſponſalium fide ſororem ac centurionatum dedit. Adiecit deinde faſtidio ſibi fore reginam, filiam placuiſſe Gotari: ideoq; nouum illi legationis opus deberi: optime ab ipſo negocium expleri poſſe, cuius nihil arduum conatui videretur fore. Prætereà ſe Gotuaram ob celati criminis conſcientiam ſilicibus obruturum. Hanundam vero redditurum patri, ne in Dania conuerſantem capitis ſui inſidiatricem haberet. Ericus conſilium probat, ſuam imperatis operam pollicens, excepto quod reginam repudio actam, Rollero melius maritandam aſtrueret, à quo nulla maieſtati ſuſpicio foret. Quam ſententiam Frotho perinde ac diuinitus datum documentum venerabundus excepit. Regina quoq;, ne violentia aſtringi videretur, muliebriter obtemperauit, affirmans à natura dolendi neceſſitatem non eſſe, omnemq; animi ægritudinem ab opinione proficiſci ſolere. Cæterum plangendam non eſſe pœnam, quæ meritis accidiſſet. Ita ergo fratres coniunctas egêre nuptias, altero ſororem regis, altero repudiatam reginam ducente. Deinde ſumptis ſecum coniugibus, nauigationem in Noruagiam referunt. Neq; enim illas à virorum latere, aut viæ longinquitas, aut futuri periculi metus diuellere poterat, affirmantes vt plumam hirto, ſic ſe maritis cohæſuras fore. Et iam Cracam demortuo Regnero Bracuidam nupſiſſe comperiunt. Deinde paternæ gazæ memores, egeſtam humo pecuniam tollunt. At Gotarus omnem Erici fortunam, fama virum prçeunte, didicerat. Vt autem ipſum adueniſſe cognouit, veritus vltima quæq; in Noruagienſes eximia ſui fiducia moliturum, vxore priuare, ſuamq; illi filiam ademptæ coniugis loco copulare ſtudebat. Regina nanq; nuper demortua, nullas magis quam germanæ Frothonis nuptias affectabat. Cuius Ericus intentione comperta, conuocatis ſocijs refert ſuam necdum cautibus abſtitiſſe fortunam. Cæterum ſpectare ſe faſcem labilem eſſe, qui vinculo non firmetur, perindeq; omne pœnę pondus repen-

Animi ægritudo ab opinione manat.

te decidere, quod culpæ catena non fixerit. Id eos apud Frothonem nuper expertos esse cernentes, innocentiam suam inter ægerrimos casus dijs opitulantibus fuisse defensam, eademq; vlterius conseruata, consimilem in aduersis opem sperare debere. Deinde fugam eos paulisper fingere oportere, si primum à Gotaro lacessiti forent, iustiorem belli titulum habituros. Manum siquidem capitis periculo obijci, omni iure permissum esse. Raro autem quenquam commissam cum innoxijs pugnam feliciter exequi posse. Prius ergo hostem aduersum se prouocandum esse, quo iustior eundem impetendi causa succederet. Nec plura elocutus, domum Bracum inuisere pergit. Deinde ad Gunuaram conuersus, experiendæ eius fidei gratia percontatur, an Gotarum cordi haberet, indignum docens regiæ stirpis puellam toro popularis astringi. Quem illa per deorum numina impensius obtestari aggressa, fictim'ne an veraciter excogitata haberet: eo per serium se locutum dicente, ergo, inquit, extremum mihi ruborem inijcere paras, quam virginem adamasti, viduam relicturus. Sæpe rebus contrarium fama prædicat popularis: me de te fefellit opinio, constanti nupsisse putabam, & nunc ventis leuiorem experior, quem indubitatæ fidei fuisse sperabam. Hæc fata, abunde lachrymas dedit. Grata Erico vxoris indignatio fuit, cui mox amplexum inijciens, scire, ait, volebam, quantum tibi in me fidei esset, mors sola diremptionis nostræ ius possidet. Te tamen Gotarus raptui destinat, amorem latrocinio quæsiturus: quem quum peregerit, tua gestum simula voluntate, nihilominus nuptias dilatura, quousq; filiã mihi tui loco tradiderit. Qua impetrata, vno ego ac Gotarus die nuptias acturi sumus. Itaq; disparata nobis ad conuiuandum triclinia, sed medium parietem communicantia præbere curato, ne me fortè coram oculis habito, languidiore regem contemplatione perstringas. Hoc enim ad eludendum raptoris studium perquam efficax commentum erit. Deinde Bracum cum delecta promptissimorum manu haud procul regia delitere præcepit, sibi quum res posceret auxilio futurum. Post hæc adcito Rollero prouocandi regis gratia cum nupta ac supellectile, simulato metu, fugam nauigio petiuit. Igitur Gotari sibi classem instare conspiciens, en, ait, arcus doli insidiarum spiculum iacit, statimq; concitatis clamore nautis, clauo puppim conuertit. Quem Gotarus propemodum aduectus, quis rector esset nauigij percontatur: Ericum esse cognoscit. Item exclamans, an ipse sit qui mirifico verborum habitu cæterorum facundiam frustraretur, inquirit. Quibus auditis, Ericus olim ab ipso se diserti cognomine donatum esse, nec frustra appellationis augurium excepisse subiunxit. Dehinc ab vtrisq; proximum in litus concessum est, vbi Gotarus Erici legatione cognita, Frothonis se refert sororem cupere, legato vero filiã exhibere malle, quo minus eum alij suam cessisse coniugem pœniteret. Itaq; nõ incongruum fore, si legationis fructus in suum recidisset latorem. Ericum igitur sibi generum complacere, dummodo per Gunuaram Frothonis affinitatem impetrare potuisset. Ericus regis beneuolentiam exosculatus, sententiam probat, vltro sibi offerri asserens, quo maius à dijs immortalibus exoptare non posset. Ab ipso tamen Gunuaræ mentem arbitriumq; prænosci debere. Illa adulantem se regem simulato fauore excepit, petentiq; promptum deferre videbatur assensum, obsecrans vt Erici nuptijs suas præcurri pateretur, quibus primum admissis, aptior regalibus suppeteret locus, ob hoc quidem maxime, ne denuò nuptura nouum connubij pactum reducta veteris memoria fastidiret. Præterea non expedire firmabat, binos paratus vna celebratione confundi. Rex responsis euectus affatim, postulata collaudat. Qui quum ex crebris Erici colloquijs clarissima sententiarum schemata, quibus animo delectari ac refici posset, hausisset, non contentus ei filiam in matrimonium dedisse, Litharfulki quoq; prouinciam tradit, beneficium affinitati impartiendum existimans. Craca vero, quæ Erico ob incantationum solertiam itineris comes adcita fuerat, aduersam oculorum valetudinem simulans, ita faciem peplo obstrinxerat, vt ne sola quidem cognoscendi capitis particula promineret: rogata quænam esset, Gunuaræ se sororem perhibuit, eadem matre, diuerso vero patre progenitam. At vbi in Gotari penates peruentum, tædarum Aliuldæ (id filiæ eius nomen erat) conuiuium exhibetur. Diuersis Ericus ac rex ædibus accumbebant, quarum tecta paries communis

Vxorum erga maritos amoris explorandi pulchrum exemplum.

communis exceperat: eædem deintus penſibilibus per totum obductæ aulæis erant. Aſſedit Gotaro Gunuara, ſed Ericum altrinſecus Craca cum Aluilda ſtipabat. Qui inter iocandum ſubducto ſenſim è pariete aſſere, quantum loci humanum corpus tranſmittere poſſet, aperuit, ignariſq; conuiuis ſpacium meatui peruium fecit. Deinde ſponſam an Frothoni an ſibi nubere mallet, curioſius percontari inter epulas cœpit, maxime cum obſeruato copularum reſpectu, regia proles conſentaneæ nobilitatis amplexui debeatur, ne vnius coniugum dignitas, alterius indignitate depereat. Qua ſe inconceſſis à patre nuptijs vſuram negante, reginam eam fore, cæteraſq; opibus exceſſuram promittens, ex repugnante obſequentem effecit, nõ minus opum ſpe quam gloria captã. Cracam quoq; traditum eſt exhibitæ potionis temperamento, Frothonis amori virgineam adegiſſe cupidinem. At Gotarus Erici poſt epulas conuiuium petit, nuptialis loci licentiam adaucturus. Quo exeunte Gunuara, ſicut ante iuſſa fuerat, ſubducti aſſeris loco peruium tranſgreſſa parietem, proximum Erico diſcubitum occupat. Cui Gotarus eam conſeſſu iunctam miratus, qualiter & quare eò venerit percontari impenſius cœpit, illa ſororem ſe Gunuaræ, regemq; formarum falli ſimilitudine memorabat. Cuius cum rex cognoſcendi cauſa, ſubitò regiam repetiuiſſet, Gunuara poſtico ſe quô venerat referens, priſtino in loco cunctis ſpectanda conſedit. Qua viſa Gotarus parum luminibus credulus, maxima cum agnitionis diffidentia ad Ericum iter remenſus, relatam ſuo more Gunuaram præ oculis habuit. Ita quoties aularum aditus permutauit, toties vtrobiq; quam quærebat offendit. Et iam non conſimilis, ſed eadem hinc inde facies ingenti regem admiratione torquebat. Impoſſibile enim ad omnem videbatur modum, abſq; notabili diſcrimine, eundem diuerſis habitum ineſſe formarum. Soluto tandem conuiuio, filiam & Ericum nuptiali in cubiculum vſq; comitate proſequitur. Ipſe aliâs cubitum redit. At Ericus Aliuldam Frothoni deſtinatam, ſeorſum cubare permittit, Gunuaram vt antè deluſo rege complexus. Itaq; Gotarus inſomnem agens noctem, ſtupido errantiq; animo ludificationis ſuę ſpeciem agitabat: neq; enim paritas ſpecierũ, ſed identitas videbatur. Vnde incerta adeò atq; anceps illũ æſtimatio ſubijt, vt errori tribueret, quod reuera deprehenſum habebat. Tandẽ pariete fraudem inſtrui potuiſſe, animo obuerſatum eſt. Quem cum diligentius inſpici luſtrariq; iuſſiſſet, nulla fractionis veſtigia deprehendit. Inconcuſſa ſiquidem totius ędis integritas apparebat. Quippe Ericus nocte concubia, quo minus dolus conſpicuus foret, ſoluti parietis ſarſerat læſionem. Deinde duos cognoſcendæ rei cauſa tacite Erici cubiculo intromiſſos, ac poſt aulæam conſiſtere iuſſos, cuncta curioſius attendere iubet. Iidem Ericum cum Gunuara repertum, occidendiq; præceptum acceperant. Qui inita latenter æde, velatis cortina angulis præſentiam occultantes, Ericum ac Gunuaram nexis inuicem brachijs, communi toro fruentes conſpiciunt. Quos ſemiſopitos rati, profundiorem quietis copiam expectabant, operiri volentes, donec exequendi ſceleris grauior porrigeret ſomnus: qui cum ſtertente ſonorius Erico, concepti liberius ſomni ſpeciem agnouiſſent, continuò trucidandi eius gratia, deſtrictis prodiere mucronibus. Quorum Ericus inſidioſo expergefactus accurſu, cum imminentes capiti gladios ſuſpexiſſet, dicto nouercæ nomine, quod olim inter pericula nuncupare iuſſus fuerat, promptum neceſſitatis remedium expertus eſt. Clypeus enim eius, qui ſublimius à trabe pendebat, ilico in eum collapſus, inerme corpus quaſi de induſtria, ne à latronibus confoderetur, obtexit. At ille fortuna haud fruſtra vſus, proximi latronis vtrumq; pedem rapto deſecuit ferro. Alterum Gunuara non impetu minori haſta transfodit, muliebri corpore virilem animum ęquans. Taliter Ericus inſidijs liberatus, repetito mari nocturnæ nauigationi ſe præparat. At Rollerus ijs qui comminus excubare iuſſi fuerant, ſignum irrumpendæ regiæ lituo dedit. Quo rex audito, hoſtium aduentum indicari ratus, præceps fugam nauigio tenuit. Interea Bracus & qui cum eo irruerant, conuulſam regis ſupellectilem, Erici manibus imponendam curabant. Medium fermè noctis agendis impenſum eſt prædis. Quorum mane rex cognita fuga inſecutionem molitus, per amicorum quendam ne quid ſubitò pararet, aut

Opũ gloriæq; conſequendæ ſpes quantum poſsit.

Egregium ſuperſtitioſæ credulitatis exemplum.

cum impetu exequeretur, admonitus est, persuadebatur quippe maiore instrumẽto opus esse, nec expedire, cum paucis in Daniã consequi fugientes. Sed ne sic quidem impatiens animus damni impetum pressit. Nihil enim magis mouerat regẽ, quàm quod alienæ cladis paratus recidisset in suos. Enauigans autem rex, peruenit in portum, qui nunc ab Omi vocabulum tenet, vbi aduersa tempestate oborta, alimentis defectus, satius arbitratus est moriendi necessitatem ferro subire, quàm fame. Itaq; nautici manu in seipsos versa, alternis vulneribus accelerauere fatũ. Rex cum paucis montium prærupta secutus elabitur. Indicium cladis, colles editi prębent. Interea Erico prospere nauigationẽ emenso. Frothoni cum Aliulda nuptiæ actæ sunt. Post hęc Sclauorũ mandatur irruptio. Ad quam coërcendã Ericus cum octo nauigijs destinatur: quippe Frotho rudis adhuc rei bellicæ videbatur. Ericus igitur ne virilem vnquam operam detrectaret, susceptũ gratulanter officium, fortiter exequendũ curauit. Qui cum piratas septenis nauibus esse cognosceret, vna tantũ è suis aduectus, reliquas ligneis propugnaculis cingi, tonsisq; arborũ ramalibus obduci iubet: deinde cum hosticæ classis numerum plenius speculaturus procederet, insequentibus se Sclauis, ocyus ad suos refugere cœpit. At hostes vt insidiarum ignari, ita fugientẽ comprehendere auidi, crebro incunctantiq; fluctus remigio concussere. Naues enim Erici liquidò cognosci non poterant, frondentis syluę speciem præferentes: qui cum angustioris se maris flexui tradidissent, subitò Erici classe conclusos vident. Sed primum inusitata facie stupidi, nauigio nemus agi putabant, deinde fraudem folijs subesse cognoscunt. Seram ergo incurię pœnitentiã agentes, habitã incautius nauigationem remetiri tentabant. Sed dum puppes obuertere parant, ab hoste eas insiliri conspiciunt. Ericus vero subducto in littus nauigio, funda procul in hostes saxa torquebat. Igitur Sclauorũ cæsi pleriq;, quadraginta capti fuere, qui postea vinculis, ac fame coërciti, inter varias cruciatus angustias spiritum deposuerunt. Interea Frotho traijciendæ in Sclauiam expeditionis gratia, tam è Danis, quàm ex finitimis ingentẽ adciuerat classem. Huius minima ratis extabat, quæ bissenos veheret nauticos, totidẽq; remigijs agi posset. Post hæc Ericus socijs patientius præstolari iussis, actæ iam cladis famam Frothoni perlaturus occurrit. Cumq; nauigando puppim fortè piraticã vadosis ac minus altis gurgitibus inflictã hærere conspiceret, quod res fortuitas dictorũ grauitate prosequi solitus erat, obscura est, inquit, ignobilium sors, fortunaq; vilium sordida. Deinde naue propius applicata, piratas proprium contis nauigium expedire connisos, ac circa eius seruationẽ impensius occupatos oppressit. Quo peracto cum ad regiam classem redisset, Frothonem nuncia victoriæ salutatione reficere cupiens, saluum fore florentissimæ pacis autorẽ iubet. Rex verum eius dictum fieri precatus, augurem esse sapientis animum affirmabat. Ericus vera à se dici, paruulaq; victoria maioris omen afferri respondit, exiguis sæpe rebus magnarum præsagia captari testatus. Regem deinde manũ spargere hortatus, Iutiæ equitatum terreno proficisci itinere iubet, reliqua exercitus parte marinũ ineunte compendium. Tanta autẽ nauigiorum frequentia mare compleuerat, vt nec receptui portus, nec castris littora, aut commeatibus impensæ suppeterent. Terrestris aũt acies tanta fuisse fertur, vt compendij gratia complanasse montes, meabiles effecisse paludes, lacunas aggeribus exæquasse, vastissimasq; voragines iniectis molibus explesse dicatur. Interea Strunico Sclauorũ rege belli inducias per legatos petente, Frotho tempus apparatui negat, affirmans hostem inducijs instrui non oportere. Præterea hactenus se bellicorũ operum expertem vixisset, nec debere eorũ initia ancipiti rerum expectatione suspendere, quod quisquis primã feliciter militiam gesserit, consimilẽ de cætero fortunam sperare possit. Tale enim quenq; omen habiturũ pugnæ, quale congressionum principia dederint, cum initiales bellorum successus, sequentibus augurio fore soleant. Ericus responsi prudentiã laudat, affirmans ita ludũ foris agi oportere, prout domi fuerit inchoatus: Danos à Sclauis prouocatos esse significans. Quod dictum acerrimo prælio prosecutus, Strunico cum gentis suæ fortissimis interfecto, residuos in fidem accepit. Tum Frotho conuocatis Sclauis per pręconem edixit, vt si qui inter eos rapinæ aut furto assueuissent, ocyus exhiberentur, promit-

Apparatus belli ingens.

Sclaui à Danis subacti.

promittens se talium mores primis honoribus donaturū. Iussit etiā vt quicunq; malarū artium studijs caluissent, prēmia recepturi prodirent. Grata Sclauis promissio fuit. Cuius spem quidam cupidius, quam consideratius secuti, prius prodidere seipsos, quàm alieno possent indicio declarari. Quos tanta lucri cupiditas fefellit, vt roborē quæstui postponentes, crimen pro gloria ducerent. Quibus sponte exhibitis, hac, inquit, Sclaui vos ipsos patriā peste vacuefacere conuenit, continuoq; eos à lictoribus abripi iussos, in altissimas cruces ciuiū manu subfigendos curauit. Plures à paucioribus punitos crederes. Ita callidi ingenij rex dum veniam quam victis hostibus tribuit, crimen confessis negauit, totā penè Sclauicæ gentis stirpē consumpsit. Sic indebiti præmij cupiditatē debita consecuta est pœna, iustoq; supplicio indignæ mercedis auiditas adacta est. Crediderim iure exitio traditos, qui cum taciturnitatis munimento salutē seruare potuissent, voce periculū adciuerunt. Rex recentis victoriæ titulis euectus, ne iustitia quàm armis defectior videretur, nouis exercitū legibus formare constituit, quarum præsens quasdam ritus vsurpat, quasdā arbitraria iuris nouitas aboleuit. Edixit enim vt primipilus quisq; prædæ partitione facta, maiorē cętero milite portionem acciperet: ducibus vero quibus in acie signa anteferri solerent, dignitatis causa captiuū concessit aurum. Gregariū vero militē argento voluit esse contentū. Arma ad pugiles redundare, captiua nauigia popularibus cedere iussit, vtpote eis debita quibus condendi rates instruendiq; ius esset. Præterea sanxit, ne quis rem familiarē seris mandare præsumeret, duplum ex fisco regis amissorū precium recepturus. Quam si quis arcarum claustris obseruandam duxisset, aureæ librę regi debitor fieret. Statuit etiam vt in eum qui furi ignosceret, furti pœna recideret. Præterea si quis in acie primus fugam capesseret, à communi iure alienus existeret. At vbi in Daniam redijt, vt quicquid Grep sinistra morum vsurpatione corruperat, bonis artibus expiaret, arbitrariam fœminis nubendi potestatem indulsit, ne qua tori coactio fieret. Itaq; lege cauit, vt eis in matrimonium cederent, quibus inconsulto patre nupsissent. At si libera consensisset in seruum, eius conditionem æquaret, libertatisq; beneficio spoliata, seruilis fortunæ statum indueret. Maribus quoq; quamcunq; primitus cognouissent, ducendi legem inflixit. Adulteros à veris coniugibus corporū parte spoliandos constituit, quo minus continentia flagitijs elideretur. Edixit quoq; vt si Danus Dano rapinam infligeret, duplum rependeret, ac violatæ pacis crimine censeretur. At si quis rem furto quæsitam ad alienam domū perferret, hospes post illum ædis suæ fores obcluderet, bonorum omnium pœnam incurreret, atq; in concione coram omnibus vapularet, quod se eidem delicto obnoxiū fecisse videretur. Præterea quisquis exulum patrię suæ hostis euaderet, aut inimicum ciuibus scutum afferret, rerum ac vitæ periculo pœnas lueret. Si quis autem ad exequendum regis imperiū ob animi contumaciā piger existeret, exilio mulctaretur. Solebat nanq; sagitta lignea ferreæ speciem habens, nuncij loco viritim per omnes mitti, quoties repentina belli necessitas incidisset. Qui vero ex popularibus primipilū in acie anteiret, ex seruo liber, ex agresti illustris euaderet. At si ingenuus foret, satrapa crearetur. Tanta olim audaces stipendia merebantur. Adeò veteres nobilitatē fortitudini tribuendam putabant. Siquidem non fortunæ virtutē, sed virtuti fortunā deferri oportere, existimatum est. Præcepit quoq; ne lis vlla iurisiurandi fide aut pignorū positione contraheretur. Qui vero alium pignus secum ponere iussisset, eidem aureæ libræ dimidium solueret, alioqui grauem corporis mulctam subiret. Prouiderat enim rex ex pignorum positione maximas litium causas incidere posse. De qualibet vero controuersia ferro decerni sanxit, speciosius viribus quàm verbis confligendum existimans. Quod si alter dimicantium relato pede prænotati orbis gyrum excederet, perinde ac victus causæ detrimentum reciperet. Sin autem quauis de re pugilem popularis impeteret, ipsum armatus exciperet, cubitali duntaxat stipite pugnaturum. Quinetiam cladem Dani ab alienigena oppressi duorum extraneorum cæde sarciendam instituit. Interea Gotarus sumendi de Erico supplicij gratia, pugnæ exercitum comparat. Econtrario Frotho cum magno classis apparatu Noruagiam petit. Cum ad insulam Renso pariter appulissent, Gotarus Frothoniani

Leges Frothonis Danorum regis.

Speciosius est viribus quàm verbis confligere.

nominis magnitudine territus, pacem per legatos efflagitat. Ad quos Ericus, inuerecundus, ait, eſt latro, qui prior concordiam quærit, aut bonis communicare præſumit. Qui enim obtinere geſtit, obniti debet: ictus ictui opponendus eſt, liuorq; liuore pellendus. Cumq; hoc dictum Gotarus attentis eminus auribus excepiſſet, quàm poterat clara voce ita inquit: Quiſque virtuti militat, prout beneficij meminit. Cui Ericus: Beneficentiã tuam reddito tibi conſilio repenſaui. Quo ſermone egregios monitus omni donorum genere pręſtantiores indicabat. Et vt Gotarum accepti conſilij ingratum oſtenderet, quando coniugem mihi, inquit, cum vita adimere cupiebas, melioris exempli ſpeciem laceraſti. Solum inter nos ferrum decernendi ius obtinet. Poſt hæc Gotarus parum proſpera congreſſione Danorum claſſem adortus occiditur. Cuius regnum Rollerus beneficij nomine poſtmodum à Frothone ſuſcepit, quod ſepteno prouinciarum numero tendebatur. Eundem quoq; Ericus collata ſibi quondam à Gotaro prouincia muneratus eſt. His geſtis, Frotho per ſummam ac ſecuram pacem triennium geſſit. Inter hæc rex Hunorum audito gnatæ repudio, adiuncto ſibi rege orientalium Olimaro, aduerſum Danos biennio belli apparatũ contraxit. Igitur Frotho non ſolum indigenas, ſed etiã Noruagienſes, ac Sclauos in copias vocat. A quo Ericus hoſtiles ſpeculatum acies miſſus, Olimarum qui claſſis magiſtratũ acceperat, Hunorum rege terreſtres ductante copias, haud procul Ruſcia reperit, quem taliter affari cœpit:

Quid ſibi vult quæſo belli grauis iſte paratus?
Aut quô claſſe potens rex Olimare ruis?

At Olimarus.

Fridleui natum nobis inceſſere cordi eſt,
Et quis es audaci talia voce rogans?

Ad quem Ericus.

Vincendi inuictum ſubijt ſpes irrita mentem,
Frothonem nullus exuperare poteſt.

Contrà Olimarus.

Quicquid contingit primo, ſemel accidit, & res
Non ſperata ſatis ſæpe ſubire ſolet.

Qua ſententia à nemine nimium fidei in fortuna reponendum eſſe perdocuit. Deinde Ericus Hunorum agmen exploraturus obequitat. Quod Ericum præteriens, inuicemq; ab ipſo præteritum, primam ortiuo ſole aciem, poſtremã occiduo præbuit. Itaq; penes quem tot millium regimen foret, ab obuijs ſciſcitatus eſt. Quem Hun fortè conſpiciens, rex hic Hunorum erat, ſpeculandi miniſterium accepiſſe cognouit, perquiritq; quod percunctatori vocabulum foret. Ericus ſe vbiq; aduentantem, nec vſquam compertum vocitari perhibuit. Rex item admoto interprete, quid Frotho operis exerceret interrogat. Cui Ericus: Nunquam Frotho domi inimicum præſtolatur exercitum, nec hoſtem in ædibus operitur: pernox enim & peruigil eſſe debet alienum appetens culmen: nemo ſtertendo victoriam cepit, nec luporum quiſquam cubando cadauer inuenit. Quem rex exquiſitis dictorum ſententijs çallere cognoſcens, hic ait fortaſſe Ericus eſt, à quo filiam meã falſi criminis inſimulatam accepi. Qui continuò prendi iuſſus, nõ decere, inquit, vnum à pluribus abripi. Quo dicto nõ modo regis animũ complacauit, ſed etiam ad ignoſcendi ſibi voluntatem perduxit. Cuius impunitatis cauſam potius à calliditate quàm beneuolentia profectam conſtabat, cum ob hoc maxime dimitteretur, vt Frothonem nunciatæ multitudinis rumore terreret. A quo cum reuerſus explorata referre iuberetur, ſex claſſium ſenos reges, earumq; quamlibet quina nauium millia complectentem vidiſſe ſe retulit, quarum vnamquanq; trecentorum remigum capacem eſſe conſtaret. Quemlibet vero totius ſummæ millenarium quaternis alis contineri dicebat. Volebat autem millenarium mille, ac ducentorum capacem intelligi, cum ala omnis trecentorum numero compleatur. Cunctante vero Frothone, quid contra tot acturus eſſet, attentiusq; ſubſidia circunſpiciente: probum, inquit Ericus, audacia iuuat: acri cane occupandus eſt vrſus: moloſſis quippe non imbellibus auiculis opus eſt. Quo dicto Frothoni contra-

Nemo vnquã ſtertendo victoriã conſecutus eſt.

hendæ

hendæ claſſis conſilium præbuit. Qua inſtructa aduerſum hoſtem nauigiatio tenditur. Igitur inſulas quæ Daniam orientemq; interiacent, prælijs ſubigunt. Vnde procedentes naues aliquot Rutenę claſſis offendunt. Quarum cum Frotho paucitatem inceſſere deforme duxiſſet, à macro, inquit Ericus, & tenui petendus eſt cibus. Raro pingueſcet qui cadit. Neq; enim mordendi potens eſt, quem vaſtus occupauerit follis. Quo documento regi irruptionis edendæ ruborẽ excuſſit, eũq; mox ad paucitatem multitudine laceſſendam perduxit, vtilitatem pudori præferendam ſignificans. Poſt hæc ad Olimarum proceſſum eſt, qui multitudinis ſegnitie excipere hoſtem, quàm aggredi præoptabat: quippe Ruthenorum nauigia incompoſita, minusq; ob granditatem ad remigium habilia videbantur. Sed ne ei quidem numeroſitatis potentia profuit. Inuſitata nanq; Ruthenorum multitudo copijs quàm virtute præſtantior, robuſtæ Danorum paucitati victoriam tradidit. Frotho cum patriam repetere vellet, inauditum nauigationis impedimentum expertus eſt. Quippe crebra interfectorum corpora, nec minus ſcutorum, haſtarumq; fragmenta iactante æſtu vniuerſum maris conſtrauerant ſinum. Itaq; portus non anguſti minus, quàm olidi erant. Igitur medijs obſtrictæ cadaueribus hæſere puppes. Nec putria quidem ac circunflua corpora remis abigere, aut contis propellere poterant, quo minus vno ſublato, mox aliud aduolutum impelleret claſſem: bellum cum mortuis obortum crederes. Nouum contra exanimes diſcrimen extabat. Igitur Frotho conuocatis quas vicerat gentibus, lege cauit vt quiſquis paterfamiliàs eo conciderat bello, cum equo omnibusq; armaturæ ſuæ inſignibus tumulo mandaretur. Quem ſi quis veſpillonum ſceleſta cupiditate tentaſſet, pœnas non ſolum ſanguine, ſed etiam inhumato cadauere daret. Buſto atq; inferijs cariturus. Siquidem par eſſe credebat, vt alieni corruptor cineris, nullo funeris obſequio donaretur, ſortẽq; proprio referret corpore, quam in alieno perpetraſſet. Centurionis vero, vel Satrapæ corpus rogo propria naue conſtructo, funerandum conſtituit. Dena autem gubernatorum corpora vnius puppis igne conſumi præcipit. Ducem quempiam aut regem interfectum proprio iniectum nauigio concremari. Tam ſcrupuloſam ducendis interfectorum funeribus obſeruationem præſtari voluit, ne promiſcuos exequiarum ritus exiſtere pateretur. Iamq; cuncti Ruthenorum reges, Olimaro Dagoq; exceptis, Marte conciderant, *Ruthenorũ regum ſtrages.* bella quoq; Ruthenos ex Danorum imitatione celebrare præcepit, ac ne quis vxorem niſi emptitiam duceret, venalia ſiquidem connubia plus ſtabilitatis habitura cenſebat, tutiorem matrimonij fidem exiſtimans, quod precio firmaretur. Præterea ſi quis virginis ſtuprum vi petere auſus eſſet, ſupplicia abſciſſis corporis partibus lueret, elioqui mille talentis concubitus iniuriã penſaturus. Decreuit etiam vt quiſquis militiæ deditus, ſpectatæ virtutis titulum affectaret, impeteret vnũ, exciperet duos, tres modica pedis retractione vitaret, quatuor fugere non erubeſceret. Aliam quoq; ſuper militum ſtipendijs conſuetudinem à ſubiectis ſibi regibus obſeruandam edixit. Patrium domeſticumq; militem hyberno tempore ternis argenti talentis donari iuſſit, gregarium aut conductitium binis, priuatum ac militiæ laboribus defunctum duntaxat vno. Qua lege virtuti iniuriam afferebat, conditiones militum non animos æſtimans. In quo quidem erroris argui poterat, cum familiaritates meritis anteferret. Poſt hæc interrogatus à rege Ericus, an Olimari copias Hunorum æquaret exercitus, carmine ſic eloqui orſus eſt:

Hercule deprendi nulli numerabile vulgus,
Vulgus cuius erat terra nec vnda capax.
Colluxere ignes crebri, ſylua omnis obarſit,
Index innumeræ flamma cohortis erat.
Calcibus obtrita tellus ſubſedit equinis,
Edebant rapidos ſtridula plauſtra ſonos.
Ingemuere rotæ, ventos auriga premebat,
Vt tonitrum currus aſſimulaſſe putes.
Vix armatorum cœtus ſine lege ruentes,
Ponderis impatiens preſſa ferebat humus.

Obmugire aër visus mihi, terra moueri,
Tantus in externo milite motus erat.
Nam quindena simul vexilla micantia vidi,
Quodq; ex ijs centum signa minora tenet.
Post quorum quoduis poterant bis dena videri
Signorum numero: par erat ordo ducum.

Igitur Frothone quid contra tot opponeret perquirente, redeundum docet, patiendumq; hostes propria primum immanitate consumi. Obeditum monitui est. Neque enim minore studio probatum consilium quàm editum fuit. At Huni per auia solitudinesq; progressi, nusquam repertis commeatibus, passim inedia periclitari cœperunt. Quippe regio vasta ac palustris extabat, nec erat vllum egestatis subsidium reperire. Tandem fusis comesisq; iumentis, tam vehiculorum quàm victus inopes spargebantur. Cæterum error par fami periculum erat. Non equis, non asinis parcitur, non fœdis aut putribus abstinetur. Postremo ne canibus quidem temperatum est, nephas omne morientibus licitum fuit. Nihil enim tam difficile, quod necessitas suprema non imperet. Ad vltimum fame exhaustis publica clades incessit. Efferebantur absque cessatione corpora, cunctisq; exitium formidantibus, nulli miseratio pereuntium fuit, humanitatem quippe metus excluserat. Primum itaque regem paulatim defecere cohortes, deinde centuriatim defluxit agmen: deseruit eum quoque Vggerus vates, vir ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ, qui Frothonem transfugæ titulo petens, quicquid ab Hunis parabatur, edocuit. Inter hæc Hithinus rex aliquantæ Noruagiensium gentis, Frothonis classem centum quinquaginta nauigijs accedebat. E quibus duodecim lectis, propius nauigationem cœpit habere, erecto in malum scuto socios aduentare significans. Qui regi in proximum amicitiæ gradum receptus, magnum copijs eius attulit supplementum. Eidem postmodum cum Hilda Hogini Iutorum reguli filia, spectatæ admodum opinionis virgine, mutuus amor incessit. Quippe nondum inuicem conspectos, alterna incenderat fama. At vbi mutuæ conspectionis copia incidit, neuter obtutum ab altero remittere poterat, adeò pertinax amor oculos morabatur. Interea Frotho distributo per municipia milite, diligentius impensas hybernis commeatibus necessarias conuectabat. Sed ne sic quidem onerosum impensis exercitum sustentare suffecit. Par propemodum Hunorum cladi pernicies incidit. Igitur ad inhibendum aduenarum confluxum, classe in Albiam missa, ne quid traijceretur, curæ habuit. Cuius duces Reuillus & Meuillus fuere. Soluta hyeme Hithino, Hoginoq; socialem exequi piraticam placuit. Ignorabat enim Hoginus suam à sodali filiam adamari. Erat autem is corporis habitu pręstans, ingenio peruicax, Hithinus vero corpore perquam decoro, sed breui extitit. Cæterum cum Frotho sustentandi exercitus sumptum in dies difficiliorem aduerteret, Rollerum in Noruagiam, Olimarum in Suetiam, Oneuum regem, & Glomerum piratarum præcipuum ad Orcades petendorum commeatuũ gratia dirigit, proprias cuiq; copias tribuens. Triginta reges sequebantur Frothonem, qui ipsum amicitia vel obsequio colerent. Audiens autem Hun, dimissas à Frothone copias, nouum recentemq; militem contrahit. At Hoginus filiam suam Hithino despondit, coniurato inuicem vter ferro perisset, alterum alterius vltorem fore. Autumno petitores commeatuũ redeunt, trophæis quàm alimentis locupletiores. Rollerus enim prouincias Summoriam & Normoriam, occiso earum rege Arthorio, vectigales effecerat. At Olimarus Thoriã Longum Ianitorum atq; Helsingorum regem, duosq; alios haud inferioris potentiæ duces, Hestiam quoq; & cum Olandia Curetiam, sed & insulas Suetiæ prætentas celeberrimus Barbariæ domitor triumphauit. Itaq; septingenta reducebat nauigia, duplicato eductorum antea numero: Oneuo vero & Glemero, Hithino quoq; & Hogino Orcadum trophæa cessere. Hisdem cum nongentis nauibus reditum est. Etiam quæsiti late sumptus, conuectæq; raptu impensæ alendis abunde copijs suppetebant. Cæterum viginti regna imperio Frothonis adiecerant, quorum reges triginta prædictis adiuncti, Danorũ partibus militabant. Hac virium fiducia cum Hunis pugna conseritur.

Huni periclitantur inedia.

Frothonis maiestas amplissi.

ſeritur. Cuius prima dies tanta interfectorum ſtrage recruduit, vt præcipui tres Ruſciæ fluuij cadaueribus velut ponte conſtrati, peruij ac meabiles fierent. Præterea quantum quis itineris per tridúum equo conficere poſſet, tantum locorum humanis cadaueribus completum videres, adeò ſpatioſa cædis veſtigia erant. Itaq; prælio ſeptem dies extracto, occidit rex Hun. Cuius frater eodem nomine inclinatam Hunorum aciem conſpicatus, cum ſua ſe cohorte dedere cunctatus non eſt. Eo Bello ſeptuaginta ac centum reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos militauerant, ſubmiſere ſe regi. Quem numerum Ericus ſuperiori ſignorum expreſſione complexus fuerat, cum Hunorum multitudinem Frothone percontante diſtingueret. Igitur Frotho vocatis in concionem regibus, ſub vno eodemq; iure degendi normam imponit. Præfecit autem Olimarum Holingardiæ, Oneuum Conogardiæ, Hun vero captiuo Saxoniam tribuens, Reuillum Orcadibus donat. Prouincias Helſingorum, Iarnberorum, & Ianitorum, cum vtraq; Lappia, Dimaro cuidam procurandas attribuit. Dago Heſtiæ regimen erogauit, quorum vnumquenq; certis tributi legibus onerauit, obſequium beneficio applicans. Itaq; Frothonis regnum Ruſciam ab ortu complectens, ad occaſum Rheno flumine limitatum erat. Interea Hithinus apud Hoginum quorundam obtrectatione inſimulatus eſt, quaſi filiam eius ante ſponſalium ſacra ſtupri illecebris temeraſſet, quod tunc immane cunctis gentibus facinus habebatur. Igitur Hoginus credulus auribus rem falſo nunciatam excipiens, Hithinum regia apud Sclauos ſtipendia colligentem, claſſe laceſſit, conſertaq; manu victus Iuliam petiuit. Itaq; ſtatam à Frothone pacem internum labefactauerat bellum, primiq; indigetes regiam detrectauere legem. Quamobrem Frotho miſſis qui ſimul eos accerſerent, ſcrupuloſius cauſam ſimultatis inquirit. Qua cognita, iuxta legis a ſe latæ formulā pronunciauit. Videns autem ne ſic quidem eos in gratiam reduci poſſe, patre filiā pertinacius repoſcente, litem ferro decidendam edixit. Id quippe ſolum dirimendæ controuerſiæ remediū videbatur. Inita pugna Hithinus acerrima perſtrictus plaga, cum ſanguine & viribus corporis deficeret, inſperatam hoſtis clementiam expertus eſt. Hoginus ſiquidem promptiſſimam occidendi ipſius facultatem adeptus, formæ tamen eius, & iuuentæ miſeratione ſæuitiam manſuetudini cedere coëgit. Itaq; ne ephebum inter extremi ſpiritus momenta palpitantem extinguere t, abſtinuit ferro. Olim nanq; impuberem, aut inualidum vita ſpoliare rubori deputabatur. Adeò cuncta verecundiæ momenta priſca pugilum fortitudo ſeruabat. Ita Hithinus ſociorum opera ad naues relatus, hoſtis beneficio ſeruatus eſt. Iidem ſeptimo abinde anno apud inſulam Hithinſo pugnam exorſi, mutuis vulneribus conſumpti ſunt. Felix Hoginus foret, ſi circa deuictum ſemel Hithinum ſeueritate potius quam clementia vſus fuiſſet. Ferunt Hildam tanta mariti cupiditate flagraſſe, vt noctu interfectorū manes redintegrandi belli gratia carminibus excitaſſe credatur. Eodem tempore Alrico Sueonum regi aduerſum Geſtiblindum Gothorum regem atrox incidit bellū. At Geſtiblindus viribus minor, Frothonē ſupplex acceſſit, ſe ac regnū percipiendę opis gratia dediturus. Qui mox Skalc Scanico, atq; Erico in ſubſidium receptis, cum ſupplementis militū redit. Cumq; militiæ procurſum in Alricum effundere ſtatuiſſet, Ericus prius filium eius Gunthionum, Wermis ac Solongis prælatum cenſuit impetendum, oportere aſſerens feſſum tempeſtate nautam proximum captare littus. Præterea radicum inopem raro virere truncum. Igitur irruptione facta perit Gunthionus, nomenq; eius tumulus refert. Audiens Alricus interemptionem filij, vltum ire deproperat. Conſpicatus hoſtes Ericum clandeſtino accerſitum colloquio, recenſitis patrum ſuorū fœderibus, vt Geſtiblindi militiam detrectaret, orabat. Quod Erico pertinacius abnuente, cum Geſtiblindo dimicandi licentiam flagitat, priuatam pugnam publice praeferendā exiſtimans. Quem Ericus ſenectute armis inhabilem referens, triſteq; eius valetudinē maxima cum ætatis excuſatione prætendens, ſe eius loco obtulit pugnaturū, probroſum docens, ſi duellum præſtare refugeret, pro quo bellū commiſſurus veniſſet. Hinc abſq; cunctatione dimicatum eſt. Occiſo Alrico Ericus quam grauiſſime affectus, ægre compertis remedijs, ſerū incolumitatis regreſſum

Incredibilis hominū ſtrages.

Inualidum vita ſpoliare quōdā pudori deputatum fuit.

Qui bellum cōmiſſurus venit, ſi duellum præſtare nolit, probrum contrahit.

habuit. At Frothoni ipsum occubuisse falso fama vulgauerat, mentemq; regis magno ob id mœrore torquebat. Quam tristitiam Ericus reditus sui beneficio dispulit. Quippe Suetiam, Wermiam, Helsingiam, atq; insulas Solis, opera sua Frothonis adiectas imperio nunciabat. Quem mox Frotho deuictarũ ab eo gentium regem constituit, ac præterea Helsingiam ei cum vtraq; Lappa, Finniam quoq; & Estiam annuo stipendiorũ iure contribuit. Nemo ante ipsum Sueticorum regum Erici nomine censebatur, ab ipso autẽ in cæteros vocabulum fluxit. Eodem tempore regnabat Alf in Hetmarchia, filium habens Asmundũ. Biorno vero in Wik prouincia, cui Asuitus filius erat. Accidit autem Asmundum parum prospere venationi intentum, dum feras aut canibus occupare, aut cassibus excipere pergeret, irruente fortè caligine longius à retiarijs auio fuisse calle diuulsum, vastaq; pererrantem iuga tandem equo & vestibus destitutum, fungos & tubera peredisse, ad vltimum in Biornonis regis penetralia fortuito deuenisse progressu. Præterea ipse filiusq; regis conuictu paulisper habito, ad confirmandum inter se amicitiæ cultum omnibus coniurauere votis, quencunq; eorum vita prolixior excepisset, mortuo contumulandum fore. Tantus enim societatis eorũ atq; amicitiæ vigor extabat, vt neuter altero fatis absumpto, lucem prorogare statueret. Post hæc Frotho omnium subiectarum sibi gentium manu contracta classe Noruagiam petit, Erico terrenum agmen ductare iusso. Humanæ siquidẽ cupiditatis more quo plura possederat, plus affectans, etiam vastissimam atq; horridissimam orbis terrarum partẽ ab hoc iniuriæ genere intentatam existere passus non est. Adeò opũ accessio auiditati incrementũ afferre consueuit. Igitur Noruagienses abiecta defensionis spe, rebellandi fiducia defecti, in Halogiæ fines maiore ex parte profugere cœperũt. Stikla quoq; virgo seruandæ castitatis causa patriæ se subduxit, bellis quàm nuptijs exerceri præoptans. Inter hæc Asuitus morbo consumptus, cum cane ac equo terreno mandatur antro. Cum quo Asmundus ob amicitiæ iusiurandũ viuus contumulari sustinuit, cibo quo vesceretur illato. Iamq; Ericus cum exercitu superiora permensus, Asuiti fortè tumulum appetebat: cui Sueones thesauros inesse rati, ligonibus perfregere collem. Itaq; maioris quàm credebatur altitudinis specum aperiri conspiciunt. Ad quem perlustrandum opus erat eo, qui se in illum pendulo circumligatũ fune demitteret. Delectus est fortè ex promptissimis iuuenibus vnus, quem quũ Asmundus sporta restim sequente intromissum aspiceret, protinus eiecto eo, corbem conscendit. Deinde superne astantibus, ac moderantibus funem, abstrahendi signum porrexit. Qui ingentis pecuniæ spe reducto corbe quum ignotam extracti speciem animaduerterent, inusitata facie territi, defunctumq; redisse rati, proiecta reste in diuersa fugêre. Quippe Asmundus tetro oris habitu, ac veluti funebri quodã tabo obsitus videbatur. Qui fugientes reuocare conatus, vociferari cœpit, falso eos formidare viuum. Quem videns Ericus, præcipue cruentati oris eius imaginem mirabatur. In vultu siquidem profluus emicabat sanguis. Quippe Asuitus noctibus rediuiuus crebra colluctatione læuã illi aurẽ abruperat, fœdumq; indigestæ ac crudæ cicatricis spectaculũ apparebat. Igitur à circunstantibus accepti vulneris causam referre iussus, sic orsus est fari:

Asmundus etiam viuus cum amico mortuo consepelitur.

Mortuus qui fuerat, de nocte rediuiuus cum aduersario colluctatur.

Quid stupetis qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe viuus omnis inter mortuos.
Mala soli grauis vni manet omnis domus orbis.
Miseri quos hominum subsidijs destituit fors.
Mihi specus & iners nox, tenebræq; & vetus antrum
Oculis delicias eripuerunt, animoq;.
Humus horrens, tumulus putris, & immunditiarum
Grauis æstus minuerunt iuuenilis decus oris,
Habitumq;, & validi roboris vsum vitiarunt.
Super hæc omnia contra exanimem conserui vim,
Graue luctæ subiens pondus & immane periculum,
Laceris vnguibus in me rediuiuus ruit Asuit,
Stygia vi reparans post cineres horrida bella.

Quid

Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe viuus omnis inter mortuos.
Nescio quo stygij numinis ausu
Missus ab inferis spiritus Asuit,
Sæuis alipedem dentibus edit,
Infandoq́; canem præbuit ori.
Nec contentus equi vel canis esu,
Mox in me rapidos transtulit vngues,
Discissaq́; gena sustulit aurem,
Hinc laceri vultus horret imago,
Emicat inq́; fero vulnere sanguis.
Haud impune tamen monstrifer egit,
Nam ferro secui mox caput eius,
Perfodiq́; nocens stipite corpus.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe viuus omnis inter mortuos.

Iamq; Frotho in Halogiæ fines emouerat classem, vbi ad cognoscendam multitudinis suæ speciem, quæ numeri mensuram, capacitatemq; transcendere videbatur, collem à militibus congeri iubet, viritim lapide in aceruum misso. Eundem quoq; hastis numerandi agminis modum secutus est. Conspicui adhuc colles fidem visentibus præbent. Hic Frotho conserta cum Noruagiensibus pugna, grauem cædibus diem egit. Noctu vtrinque receptui consultum est. Appetente diluculo terrestria permensus superuenit Ericus. Hic regi certamen suggerit iterandum. Quo bello tanta de Danis strages accepta est, vt è ternis nauium millibus solæ centum septuaginta superstites fuisse credantur. Normani vero tam vasta clade deleti *Normanorum* sunt, vt fama sit, ne quintæ quidem vicorum parti remansisse cultorem. Victor Fro- *clades ingens.* tho pacem per omnes gentes reficere cupiens, vt vniuscuiusq; rem familiarem à furum incursu tutam præstaret, ociumq; regnis post arma desereret, armillam vnam in rupe, quam Frothonis petram nominant, alteram apud Wig prouinciam habita cum Noruagiensibus concione, defixit, edictæ à se innocentiæ experimentum daturas, subductis ijsdem, in omnes regionis præsides animaduertendum minatus. Itaque summo cum præfectorum periculo aurum absque custodia medijs affixum triuijs, magnum auaritiæ irritamentum extabat, opportuna rapi- *Aurum positũ* nae præda plena cupiditatis ingenia prouocante. Statuit idem, vt nauigantes re- *in triuiis.* pertis vbicunque remis licite fruerentur. Amnem vero transituris vsum equi, quem vado proximum reperissent, liberum esse concessit. Eodem descendendum fore constituit, quum priores eius pedes solum attingerent, postremos adhuc vnda sublueret. Talium siquidem commodorum beneficia potius humanitatis, quàm iniuriæ nomine censenda credebat. Cæterum reum capitis fieri, qui superato amne equi vsum longius expetere præsumpsisset, instituit. Iussit etiam, ne quis ædem vel arcam seris obfirmatam haberet, aut rem vllam claustrorum custodia contineret, triplicem amissorum restitutionem promittens. Præterea tantum alieni cibi in commeatus assumi fas esse, quantum vni cœnæ sufficeret, promulgabat. Quam si quis in capiendo mensuram excederet, furto obnoxius haberetur. Furi vero traiectis ferro neruis in suspendium acto, lupum collateralem affigi præcepit, vt malitiam hominis acerbitati belluæ similitudo exæquaret pœnæ. Eandem quoq; in furtorum conscios mulctam extendi curauit. Ibidem septennio iocundissimum ocij tempus emensus, filium Aluonem, filiamq; Osuram nomine procreauit. Iisdem fortè diebus Arngrimus pugil Sueticus Frothonem accesserat, qui Scalc scanicum, quod ab eo olim nauigio spoliatus fuerat, ex prouocatione lacessitum occidit. Quo facinore supra modum elatus, aggressus est Frothonis filiam postulare. Obseratas regis aures expertus, Erici Suetiam regentis subsidium flagitat. Quem Ericus hortari cœpit, vt aliquo præclari operis merito Frothonis sibi fauorem ascisceret, pugnaretq; aduersum Egtherum regem Biarmiæ, & Thengillum regem Finnimarchiæ, quod ij soli cæteris obsequentibus,

Danicum detrectare viderentur imperium. Nec mora, eò exercitum egit. Sunt autem Finni vltimi Septentrionis populi, vix quidem habitabilem orbis terrarum partem cultura ac manſione complexi. Acer iiſdem telorum eſt vſus. Nō alia gens promptiore iaculandi peritia fruitur. Grandibus & latis ſagittis dimicant, incantationum ſtudijs incumbunt, venationibus callent. Incerta illis habitatio eſt, vagaq; domus, vbicunq; feram occupauerint locantibus ſedes. Pandis trabibus vecti, conferta niuibus iuga percurrunt. Hos Arngrimus conciliandæ ſibi claritatis cauſa adortus, obtriuit. Qui quum infeliciter dimicando fuga dilaberentur, tribus lapillis poſt tergum coniectis, totidem montium inſtar hoſtibus apparere fecerunt. Igitur Arngrimus ludificati viſus errore perſtrictus, ab inſectando hoſte exercitum reuocauit, magnarum ſe rupium interiectu coërcitum putans. Iidem poſtera die congreſſi, victiq;, coniectæ in terram niui ingentis fluuij ſpeciem indiderunt. Itaq; Suetis per ſummum viſus errorem falſa rerum opinione deluſis, inuſitata aquarum moles obſtrepere videbatur. Ita victore vanam aquarum imaginem formidante, fugam impetrauere Finni. Tertio identidem die reparauere bellum, nec iam amplius vllum fugę efficax remedium fuit. Videntes enim ſuas inclinari acies, poteſtati ſe permiſere victoris. Quibus Arngrimus hanc tributi legem inſtituit, vt recenſito Finnorum numero, theda ferinis pellibus conferta, ab vnaquaq; decade loco cenſus, exacto triennio, penderetur. Deinde Egtherum Biarmiæ ducem duello prouocatum deuicit, indiditq; conditionem Biarmis viritim pellem pro capite perſoluendi. Poſt hæc ſpolijs trophæiſq; auctus, ad Ericum reuertitur. Quem Ericus in Daniam conſecutus, multam iuuenis laudem Frothonis auribus inſtillabat, dignum regis filia affirmans, qui imperio ipſius vltimos humanarum rerum terminos adiecisset. Cuius egregia Frotho merita contemplatus, haud incongruum duxit, eius ſe ſocerum exhibere, qui ſibi tantis operum titulis, patentem late claritatem ſtruxiſſet. Suſtulit autem Arngrimus duodecim ex Oſura filios, quorum hæc nomina ſubnotaui: Brander, Biarbi, Brodder, Hiarrandi, Tander, Tiruingar, duo Haddingi, Hiorthuar, Hiarthuuar, Rani, Angantir. Hi ab adoleſcentia piratico muneri incumbentes, vno omnes forte nauigio Sampſo inſulam aduecti, duas in maritimis naues Hialmeri atq; Aruaroddi piratarum reperiunt: quas pugna adorti remigibus vacuefecere, atq; an gubernatores oppreſſiſſent incerti, interfectorum corpora ſuis quæq; tranſtris aptantes, quæſitos abeſſe cognoſcunt. Qua de re mœſti, partam floccipendere victoriam, ſcientes ſibi conſequentis pugnæ diſcrimen maiore ſalutis impendio ſubeundum. Quippe Hialmerus atq; Aruaroddus, quorum iampridem abrupto gubernaculo tempeſtas nauigia lacerauerat, alterius excidendi gratia nemus ingreſſi, ligni rudem extenuauere materiam, eouſq; truncum dolabris ambientes, donec naualis inſtrumenti formam vaſtum robur indueret. Quod quum humeris impoſitū ſociæ cladis ignari deferrent, ab Oſuræ filijs recenti oppreſſorum cruore madentibus laceſſiti, duo cum pluribus ferro decernere coacti ſunt. Nec par quidem congreſſus extabat, cum geminam biſſena manus exciperet. Cæterum victoria numero non reſpondit. Interfectis enim omnibus Oſuræ filijs, oppreſſoq; ab hiſdem Hialmero, victoriæ Aruaroddum titulus non fefellit, quem ſolum ex tanto ſociorum agmine fortuna reſiduum fecit. Qui informem adhuc gubernaculi truncū incredibili libratū niſu tanta vi hoſtiū adegit corporibus, vt duodecim vnico eius impulſu cōtuſos elideret. Ita cuncta admodum bellicarum rerum tempeſtate depulſa oceanū manus adhuc piratica non reliquit. Quæ res maxime Frothonem ad occidentem armis inceſſendum adduxit, cuius vnicum in propaganda pace ſtudium verſabatur. Accerſito ergo Erico, cunctaq; famulantium ſibi regnorum claſſe concita, Britanniam innumera aduehitur puppi. Cuius inſulæ rex manu ſe imparem noſcens (quippe fretum nauigijs videbatur occludi) Frothone per deditionis ſimulationem petito, non ſolum magnitudinem eius adulationis officio proſequi cœpit, ſed etiam domitoribus gentium Danis ſuam, patriæq; ſubiectionem promittit, penſiones, cenſum, vectigalia, ſiue quicquid expeterent, offerebat. Ad vltimum hoſpitaliter inuitandos curat. Grata Frothoni Britanni humanitas fuit, quanquam doli ſuſpicionem aleret, tam facilis

omnium

Finni populi magicæ artis periti.

Sampſo inſula.

omniũ absq; coactione promissio, tam prompta hostium ante bella deditio, quæ raro syncera fide administrari solet. Lacessebat quoque conuiuij metus, veritos ne clandestinis insidijs appeteretur subeuntis crapulæ laqueis implicata sobrietas. Cæterum rarior inuitatorum numerus videbatur, quam vt tuto inuitanti parêre possent. Ineptum quoque existimatum inexpertæ hostium fidei credere salutem suam. Qua rex mentium fluctuatione comperta, denuò Frothonem accedit, cum duobus millibus ac quadringentis viris epulaturũ accersens, quem antè cum mille ducentis proceribus conuiuium inire poposcerat. Frotho nondum suspicione deposita, quanquam adaucto inuitatorum numero fretus, petendi conuiuij fiduciam mente præsumere posset, subornat qui regionis abdita percurrentes, si quid insidiarum speculando deprehenderent, ocyus intimandum curarent. Cuius rei causa nemus ingressi, reperta castrorum acie, quæ Britannorum copias attinebat, dubium pressere gressum. At vbi res liquidius agnita est, pedem deferre deproperant. Furua siquidem tentoria fuere, & quasi piceis quibusdam obscurata tegminibus, quò minus obtutum propinquantis offenderent. Quo cognito, Frotho validiore procerũ manu mutuas dispensat insidias, ne conuiuio incautius adito, opportunis fraudaretur auxilijs. Quibus latebrã nactis, ferẽdæ opis signum ad litui sonitum prænotauit. Deinde cum statuta manu leui armorũ genere culta conuiuiũ petit. Aula erat cultu magnificentię regalis instructa, aulæis ostro tinctis vndiq; secus obducta, in quibus mirifici luxus operam annotares. Cortina muricè picta cõpactos ligno parietes adornabat. Cõstrata pallis nitidioribus pauimẽta, quas pede premere perhorreres. Supernè cerneres crebras micare lucernas, adultas oleo lampades coruscare. Ex acerris quoq; fragrantia fundebatur, quã suauissimus vapor exquisitis cumulabat odoribus. Ambitum omnem frequentibus epulis mensæ cõsepserant. Intextis auro puluinaribus ornabantur accubitus. Ceruicalibus sedilia replebantur. Reuerendã aulæ faciem visentibus arridere putares, nec quicq̃ in tanto paratu, aut visu inconcinnum, aut olfactu triste deprendi poterat. Media dolium ęde perstabat explẽdis aptum poculis, & liquoris immodici capax, vnde haurire esset, quod ingentis ora cõuiuij satiaret. Ministri purpura culti aureos gestantes cyathos, propinandiq; munus comiter exequentes, cõpositis gradiebantur ordinibus. Nec bubalinorum cornuum, quibus potio promeretur, vsus aberat. Aureis cœna pateris refulgebat, nitidioribus onusta poculis, quæ plerunque fulgentes interstinxerant gemmæ. Ingens omnia luxus repleuerat. Mensæ dapib⁹ luxuriabant, crateris vario potionis genere redundãtibus. Nec meri simplex vsus extabat, quum petiti late succi vario nectar sapore conficerent. Sapidioribus lances epulis renidebant, quos maximè venatica referserat præda. Sed nè domesticæ quidem carnis obsonia deerant. Parcius domesticis, q̃ conuenis bibendi studium erat. Hos enim securitas incitabat ad crapulã, illis insidiarum cõmẽtum ebrietatis illecebram dempserat. Dani igitur (vt patriæ pace loquar) siccandis certatim calicibus assueti, ingenti se onerauere vino. Quos Britanni potos admodum conspicati, conuiuio furtim elabi cœperunt, relictisq; intra aulam conuiuis, summis cõniti viribus valuas regiæ admotis obicibus, varijsq; impedimentorum generibus obserare, deinde tectis ignem inferre orsi. At Dani qui intra ædem clausi continebantur incendio pullulãte pulsatis nequicquam foribus ab egressu prohibiti, ipsum mox adorti parietem, eruptionis facultatem petebant. Quem Angli validiore Danorũ impulsu labefactari cernentes, mutuis obniti viribus, molibusq; extrinsecus applicatis, nutabundam fulcire congeriem instituerunt, quo minus cõuulsus paries clausis exitum aperiret. Qui tandẽ robustiori Danorum manui cedẽs, quorum quo periculum maius, hoc validior conatus extabat, facilẽ pressis eruptionẽ contribuit. Tũ Frotho classicũ succinere iubet, quo manũ in insidijs cõstitutã accersiret. Quæ litui sono clangentis excita, dolum in autores retorsit, Britannorum rege extremę cladi cũ innumeris suorum copijs tradito. Quo facto geminũ Frothoni beneficiũ ꝓbuit, quum & saluti socijs, & hostibus exitio fuerit. Interea Hyberni, crebrescẽte Danicæ fortitudinis fama perculsi, quo difficiliorẽ partium suarum irruptionem ꝓstarent, ferreos terrę murices instrauerunt, quibus littorũ vetaretur accessus. Vti

Aula regis Britannorum lautissimus cũ epulis, tum rebus aliis instructissima.

Dani poculis addictissimi.

Hybernorum belligerantiũ aſtutia.

tur autem Hybernorũ gẽs leui & parabili armatura. Nouaculis comam extenuat, totum occipitij crinem abradit, ne fugiens capillitio teneatur. Cæterum telorum cuſpides obuertit inſtantibus, mucronumq; acumina inſequentibus deinduſtria opponere aſſolet, ac plerunq; poſt tergum lanceas iaculari, doctior fuga ſuperare, quàm bello. Quo fit vt cum victoriam tibi ceſſiſſe putes, diſcrimẽ immineat. Tam inſidioſam hoſtium fugam Frotho conſideratius quàm cupidius inſectatus, ducẽ gentis Keruillum acie fudit. Cuius ſuperſtes frater, depoſita rebellandi fiducia, patriam dedidit regi. Captiuam rex prędam militi diſpartiuit, vti ſe totius auaritię expertem, & à nimia rerum cupiditate auerſum, ſolius gloriæ lucrum appetere teſtaretur. Itaque poſt Britannicos triumphos, Hybernáſque manubias in Daniam reditum eſt, anniſque tricenis ab omni bellorum negocio temperatum eſt. Quo tẽpore cunctis penè terris eximia fortitudinis laude Danicum nomen inclaruit.

Danorum gloria.

Volens itaque Frotho fulgorem imperij ſui perpetuo firmitatis habitu prorogare, primum aduerſum furta ac latrocinia tanquam familiaria mala ac domeſticas peſtes ſeueritatem ſuam diſtringere curæ habuit, quibus vacuefactæ gentes tranquilliorem vitæ vſum apprehenderent, ne propagatæ pacis inceſſus vllo malignitatis obſtaculo lęderetur. Prouidit quoq; ne ceſſante hoſte, ciuilis patriam lues exederet, aut poſt exteram pacẽ domeſtica graſſaretur improbitas. Deniq; in Iutia tanquam in capite regni ſui magni ponderis auream armillã triuijs affigi curauit, edictæ à ſe innocentiæ experimentũ tam inſignis prædæ documẽto daturus. Cuius irritamentum quãquam improbas laceſſeret mẽtes, ac ſiniſtra ſolicitaret ingenia, ſuperabat tamẽ indubitatus periculi metus. Tanta ſiquidẽ Frothonianæ maieſtatis autoritas erat, vt etiam aurum rapinæ expoſitũ perinde ac firmioribus clauſtris obſitũ tueretur. Cuius rei nouitas, ingentem autori claritatem conciuit. Qui quũ patratis latè cædibus inſignes vbiq; victorias edidiſſet, ociũ omnibus erogare conſtituit, vt pacis iocunditas bellorũ atrocitati ſuccederet, & cladis finis ſalutis initiũ foret. Sed & omniũ opes ob hoc maxime edicti munimẽto vallãdas curauit, ne domi raptorẽ inuenirent, quæ foris hoſtibus caruiſſent.

Chriſti natiuitas.

Per idẽ tẽpus publicę ſalutis autor mũdum petẽdo ſeruãdorum mortaliũ gratia mortalitatis habitum amplecti ſuſtinuit, cum iã terrę ſopitis bellorũ incẽdijs, ſereniſſimo trãquillitatis ocio fruerẽtur. Creditum eſt tam profuſæ pacis amplitudinẽ vbiq; æqualem, nec vllis orbis partibus interruptam, nõ adeò terreno principatui, q̃ diuino ortui famulatã fuiſſe, cœlituſq; geſtum, vt inuſitatũ temporis beneficiũ, p̃ſentem temporũ teſtaretur autorem.

Veneficæ fraus

Inter hæc matrona quædã magicæ rei perita, plus ſpei in arte ſua, quàm metus in regis ſæuitia reponens, filiũ petendæ furtim prædæ cupiditate ſolicitat, impunitatẽ promittẽs, quod Frotho fato propemodũ confinis extaret, occiduo corpore ægras ſenilis animæ reliquias trahens. Quo materno hortatui periculi magnitudinẽ opponente, melius eum ſperare iubet, aut maritimã bouẽ fœtum edituram, aut aliũ quempiã caſum vltioni repugnaturũ affirmans. Qua voce ſolutũ metu filium, hortamẽto obſequi coẽgit. Quo facto Frotho perinde ac cõtumelia laceſſitus, ad diripiendos matronæ penates, maximo impetu, ſtudioq; cõtendit, præmiſſis qui eam cum liberis cõprehenſam adducerent. Quod p̃ſciens fœmina, ludificatis pręſtigio hoſtibus, fœmineã ſpeciẽ equina permutandã curauit. Accedẽte verò Frothone, maritimæ bouis figurã cõplexa, paſtũ in littore vagabunda petere videbatur: filios quoq; tanq̃ minores corpore vitulos adumbrabat. Cuius monſtri rex admiratiõe captus, circuiri ipſos, redituq́; eis ad vndas negari iubet. Deniq; vehiculo, quo ob annoſi corporis inualitudinẽ vtebatur, excedẽs, humi mirabundus cõſedit. At mater, quæ maioris belluæ ſpeciẽ ſumpſerat, p̃tento cornu regẽ adorta, alterum eius latus cõfodit.

Frothonis interitus.

Quo vulnere exanimatus, indebitũ tantæ maieſtati exitum habuit. Cuius mortẽ milites vltione proſequi geſtiẽtes, petita iaculis portenta configunt. Quibus interemptis, animaduertũt humana cadauera ferinis capitibus prædita. Ea res maximè præſtigium detexit. Hic Frothonis toto orbe clariſſimi regis exceſſus fuit. Huius egeſtis viſceribus, ſalitum corpus triennio proceres aſſeruandũ curabant, prouinciarũ defectionem vulgato regis exitu formidãtes, mortẽq; eius ob hoc maximè clam exteris eſſe cupientes, vt vitę ſimulatiõe propagati iampridẽ im

perij

perij terminos tuerentur, pristinaque ducis autoritate subnixi, consuetam a subiectis pensionem elicerent. Deportabatur itaq; ab eis exanimum corpus, vt iam non funebri lecto, sed regali vehiculo gestari videretur, tanquã inualido seni, nec satis virium compoti id muneris a milite deberetur. Tantum magnificentię etiam extincto ab amicis tributum est. At vbi putidos artus extrema corripuit sanies, nec tabes reprimi poterat, secus Weram Sialandiæ pontem regio funere tumulauere corpus, affirmantes Frothonem eo loci mortis ac busti copiam exoptasse, vbi regni eius præstantissima haberetur prouincia.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI QVINTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER SEXTVS.

DEFVNCTO Frothone, Dani Fridleuũ qui apud Rusciã educabatur, falso extinctũ rati, quũ iam regnũ hęredis inopia claudicare, nec in regia gẽte cõtinuari posse videretur, hũc sceptro dignissimum arbitrati sunt, qui illustrãdi Frothonis gratia, recẽti eius tumulo plenũ laudis carmẽ affigeret, famãq; extincti regis specioso posteris titulo commẽdaret. Tunc quidem Hiarnus Danicæ admodum poësis peritus, vt claritatem viri insigni dictorũ monumento prosequeretur, præmij magnitudine concitatus, more suo barbarũ condidit metrum, cuius intellectũ quatuor versiculis editũ in hæc verba transcripsit:

Frothonem Dani, quem longum viuere vellent
Per sua defunctum rura tulere diu.
Principis hoc summi tumulatum cespite corpus,
Æthere sub liquido nuda recondit humus.

Hiarnus poeta ob scriptum a se super morte Frothonis epitaphium diademate à Danis donatur.

Quo carmine edito, autorem Dani diademate munerati sunt. Ita ab eis epitaphiũ regno repensum, imperijq; pondus paucarum literarũ contextui donatũ est. Adeò exili impendio ingens pręmium stetit. Eximium exigui poëmatis precium, famam quoq; Cæsarianæ retributionis excessit. Diuus siquidem Iulius victoriarum suarum toto orbe editarum scriptorem, illustratoremq;, municipio donare contentus extitit. Nunc vero rustico regnum prodiga plebis humanitas erogauit. Sed ne Africanus quidem in repẽdendis operum suorum monumentis, munificentia Danos æquauit. Illic enim elucubrati voluminis merces auro simplici stetit, hìc agresti sceptrum incondita versuum paucitas ministrauit. Eodem tempore Ericus qui Suetiæ præfecturam gerebat morbo exanimatus est. Cuius filius Haldanus paterna procuratione functus, quum xij. fratrum Noruagiæ oriundorum crebris congressibus terreretur, nec oppressioni vindicta suppeteret, spe capessendæ opis Fridleui tunc Rusciæ consistentis copiam profugio petiuit. Quem supplici vultu aggressus, seq; ab externo hoste confractum ac contusum deplorans, tristem iniuriarum querimoniam afferebat. Per quem Fridleuus accepto paternæ mortis nuncio, supplicem auxilijs prosecutus, Noruagiam armis instructus accedit. Quo tempore prædicti fratres deficientibus à se socijs, intra insulam rapidissimo ambitam fluuio præaltum moliti vallum terrestrem in plano munitionẽ extenderant, cuius receptaculo freti, crebra vicinos irruptione lacesserant. Excedentes enim insula, continente extructo ponte petere consueuerant. Quem portæ munitionis annexũ ita quodã funiculorũ regimine moderari solebãt, vt quasi volubili aliquo cardine circũuectus, modo trãs flumẽ iter sterneret, modo occulto restiũ ductu supernè retractus ianuæ deseruiret. Fuere autem iuuenes hi acres animis, robusti iuuenta, præstabiles habitu corporis, gigantæis clari triumphis,

trophæis gentium celebres, spolijs locupletes. Quorundam verò ex ipsis nomina, nam cætera vetustas abstulit, subnotaui: Gerbiorn, Gunbiorn, Armbiorn, Stenbiorn, Esbiorn, Thorbiorn, & Biorn. Hic equum habuisse traditur præstantem corpore, præpetem velocitate, adeò, vt cæteris amnem traijcere nequeuntibus, hic solus obstrepentem indefessus vorticem superaret. Cuius aquæ lapsus tam in cito ac præcipiti volumine defertur, vt animalia nandi vigore defecta plerunq; pessundare soleat. Ex summis enim mõtium cacuminibus manans, dum per cliuorum prærupta saxis exceptus eliditur, in profunda vallium multiplicato aquarum strepitu, cadit, verùm continuo saxorum obstaculo repercussus, celeritatem impetus eadẽ semper æquabilitate cõseruat: Itaq; toto aluei tractu vndis vniformiter turbidatis, spumeus vbiq; candor exuberat. At vbi scopulorum angustijs euolutus laxius stagnando diffunditur, ex obiecta rupe insulam fingit. Præruptum hincinde iugum eminet varijs arborum generibus frequens, quarũ obiectus amnem eminus perui deri non sinat. Præterea Biornoni inusitatę ferocitatis canis extabat, horrendæ quidem acerbitatis bellua, atque humano conuictui formidolosa, quę sæpius bissenos sola viros oppresserit. Sed quoniam tradita magis quã cognita referũtur, fidẽ arbiter penset. Hæc siquidem, vt accepi, deliciarum quõdam loco habita, Offoti gigantis inter pascua tuebatur armentum. At iuuenes latrocinio viciniam incessere soliti, magnas sæpe strages edebãt: populari penates, armẽta sternere, diripere omnia, ingentem agere prædam, spoliatas rebus ædes exurere, mares passim cum fœminis obtruncare, probitatis loco curatum est. Quorum improuidã Fridleuus irruptionem excipiens, omnes ad monimentũ refugos egit, occupato eximiarum viriũ equo quem præceps metu sessor maturandæ fugæ gratia citra amnem relictũ, pontem secũ traijcere non audebat. Deinde si quis fratrum illorũ quempiã interemisset, interfecti corpus auro se repensurũ edixit. Qua spe quidam regiorũ pugilũ incitati, nec tam auaritiæ, q̃ virtutis ardore correpti, conuento tacitè Fridleuo operam se facinori daturos promittunt, salutem admodũ deuouentes, ni trunca prædonũ capita retulissent. Quorum Fridleuus virtute & promissione laudata, arbitris expectare iussis, solo cõtentus comite, noctu fluuiũ petit. Ne enim alienis q̃ proprijs viribus instructior videretur, auxilium virtute præcurrere statuit. Post hæc comitem crebro contusum silice exanimauit, iniecitq; exangue vndis corpus, cui etiam detractum sibi cultum applicuit, eiusdem exuuias mutuatus, vt intuito cadauere, periclitationis regiæ species daretur. Iumentum quoq; quod eum vexerat elicito dein dustria cruore conspersit, eodem castra repetente, necis suæ fidẽ facturus. Deinde calcaribus subditis medijs equum vorticibus adegit, eoq; superato amne delapsus, prætentum munimento vallum per subiectas aggeri scalas transcendere conabatur. At vbi supernè euectus propugnacula manu complecti poterat, illato tacitè pede, ædem quam comessabundi prædones insederant, ignaris vigilibus leui suspensoq; vestigio petit, cuius conclaue nactus sub imminente foribus testudine cõsistebat. Iuuenes siquidem à munimenti firmitate profecta securitas ad crapulam prouocabat, arbitrantes incitatissimi lapsus fluuium inaccessum fecisse præsidium, qui nec nando traijci, nec ratibus superari posse videretur. Neq; enim vlla amnis pars peruiam vadi copiã dabat. Tum Biorno conuiuali hilaritate suffusus, egressam vndis belluam per quietem sibi conspectam affirmat, quæ tristes ore flammas egerẽs, continenti cuncta incendio daret. Quamobrem indagandã insulæ latebram esse, adeò nec locorũ habitui confidendũ, vt nimia securitatis præsumptione extrema incautis pernicies afferatur. Nihil enim ita situ munitũ esse, cui si humana desit opera, simplex naturę tutela sufficiat. Prætereà summopere cauendũ, ne somni sui denunciationem tristior cladis euentus excipiat. Igitur omnes munimẽtis egressi, totiusq; insulæ ambitũ curiosius speculati, reperto caballo, Fridleuũ fluuialibus aquis obrutum coniectabant. Equũ verò præcipitato sessore tranasse rati, perinde ac regię mortis nunciũ portis gratulãter excipiũt. At Biorno nocturnarũ adhuc imaginum memoria territus, excubijs vtendũ hortatur, quod periculi suspicionẽ nondũ tutò deposituri videretur. Ipse deinde capiẽdę quietis gratia cubiculũ petit, visionẽ mẽte altius repositã habens. Inter hęc equus quẽ Fridleuus ob vulgandam interitus

Equum Biornonis.

Canis miræ ferocitatis.

sui

ſui fidem intercutis tantum cruoris effuſione reſperſerat, militum eius caſtra maculoſus irrupit. Qui ilico amnem petentes, repertum ſerui cadauer, regium exſtimauere corpus, quod nitida veſte cultũ ſtridulus ripę vortex adegerat, quorũ maximè errorẽ cõuerberati corporis turgor adiuuit, cũ lacerata contuſaq́; ſilicibus cutis, informes oris notas exangui pallore confunderet. Huius rei indignatione permoti pugiles, qui Fridleuo nuper delendorum prædonum curam ſpoponderant, præruptum aquæ periculum accedebant, ne promiſſionis gloriam timidiore voti negligentia reſpergere viderentur. Quorum cæteri fiduciam imitati, pari cupidine fluuium petunt, ni regẽ vlciſcerentur extrema paſſuri. Quibus viſis Fridleuus, pontem continenti committere properauit, receptiſq́; pugilibus, prima vigiles irruptione proſternit. Reſiduos quoque conſequenter adortus, Biornone excepto, ferro conſumpſit. Quem impenſiori curatione è vulneribus recreatũ, ſub ſacræ obteſtationis pignore collegã adſciuit, operaq́; eius vti, quàm exitio gloriari ſatius duxit. Indignum quoq; aſſerebat, tantæ fortitudinis florem prima pubertate decerptum, intempeſtiua nimis clade conſumi. Dani verò Fridleuum aduentantẽ experti, cuius iampridem obitum falſo didicerant nũcio, miſſis qui eum accerſerent, Hiarnonem regno cedere iubent, quod ipſum precario ac perfunctoriè gerere videretur, Qui tãto honore defungi nõ paſſus, ſpiritum pro gloria erogare, quàm in obſcurã vulgi ſortem concedere pręoptauit. Quamobrem ne regijs honoribus exutus priſtinum fortunę habitum recipere cogeretur, præſentem armis tueri cõſtituit. Itaq; diuidua regio præruptis conſternationis motibus agebatur. Alij ſiquidem ab Hiarnonis partibus ſtabant, alij Fridleui titulis ob egregia Frothonis merita adſtipulati ſunt, hærebatq́; vulgi diſcors ſuffragium, his præſentium habitum, illis præteritorũ memoriam venerantibus: præponderauit tamen Frothonianę recordationis intuitus, eiuſq́; ſuauitas maiorem Fridleuo fauoris partem cõciliauit. Pleriq; enim quibus altior ſenſus extabat, ruſticæ conditionis hominem quanquam ad inſperatum rerum culmẽ præter generis ius ſolo fortunæ beneficio perueniſſet, regno ſubmouendum cenſebant, ne verum honoris hæredẽ adulterinus poſſeſſor elideret. Fridleuus verò Danorum legatos redire iubet, Hiarnonem aut regnum deponere, aut acie ſecum confligere rogaturos. At Hiarno lucis auiditatem honori anteferre, ſalutemq́; gloriæ diſpendio quærere morte triſtius ratus, dum bello Fridleuum excipit, in Iutiam obtritus aufugit, victoremq́; denuo reparata manu aggreſſus, hauſtis ferro ſocijs, fugam abſq; comite habuit, quam inſula, vocabulum ex eius nuncupatione ſortita, teſtatur. Igitur humiliorem animo fortunam expertus, cũ ſe gemina ſtrage omnibus propemodum copijs exutũ videret, traiecto in dolum ſtudio, obſcurato oris habitu Fridleuũ accedit, ipſum quæſitis per familiaritatem inſidijs necaturus. A quo ſuſceptus, aliquandiu ſeruitij ſimulatione propoſitum occultabat. Siquidẽ decoquendi ſalis opificẽ profeſſus, inter ſordidioris miniſterij famulos ignobilia exequebatur officia. Cibi quoq; capiẽdi tempore diſcubitu vltimus exiſtere ſolebat. Præterea balneis abſtinebat, ne nudato corpore crebris vulnerum veſtigijs proderetur. Quo rex abſoluẽdæ ſuſpicionis gratia lauari compulſo, vt hoſtẽ ex cicatricibus cognouit, age, inquit, improbiſſime latro, qualiter in me cõſulturus fores, ſi interficiendi tui cupidũ liquidò cõperiſſes? Ad hæc ſtupefactus Hiarno, ex prouocatione te, ait, deprehenſum aggrederer, quo maiore demẽdæ criminationis copia potireris. Quem mox Fridleuus ſentẽtiæ ſuæ exemplo, prouocatum oppreſſit, tumulo cadauer obruens interfecti vocabulũ referente. Qui poſtmodũ a ſuis propagandæ ſobolis gratia, coniugio ſibi conſulere monitus, cœlibem pręſtare vitam, paterno contendebat exemplo, quod Frothoni coniugis petulantia, graue probrũ affixerit. Ad vltimum perſeuerantiſſimis omnium precibus victus, per legatos aggreſſus eſt Noruagiæ regis Amundi filiam poſtulare. Quorum vnus Froco nomine fluctibus internauigandum abſumptus, inuſitatum moriens prodigiũ dedit. Quippe vbi illum confluus vndarum æſtus implicuit, ſanguis medio enatus gurgite, ita totam ponti faciem peregrino quodam rubore perfudit, vt ſpumeum paulo ante pelagus procelliſq́; albidum, mox punicies fluctibus intumeſcens, alienum a natura ſua colorẽ induere videretur. Amũdus vero regię petitionis inexorabiliter vota

frustratus, legatis indecentius habitis tyrannidem Frothonis olim Noruagiæ grauius imminētem causam spernendæ legationis asseruit. Frogertha verò (filia hæc Amūdi erat) non modo Fridleui genus intuita, sed etiam factorum claritudinem venerata, conuicio patrem insequi cœpit, quod generum habere spreuisset, cuius consummata nobilitas nec virtute deficeret, nec sanguine claudicaret. Adiecit quoq; prodigialem illam maris faciem, vndis repente in sanguinem versis, quid aliud quàm Noruagicæ cladis interpretem, Danicæ vero victoriæ liquidū extitisse portentum? Quam cum Fridleuus iteratæ legationis officio postularet, perseuerantia repulsam vincere cupiens, indignatus Amundus, rem à se semel negatam pertinacius flagitari, raptis ad necē legatis improbi petitoris studio crudelius obuiandum curauit, Cuius iniuriæ Fridleuus famam expertus, Haldano ac Biorno adcitis, Noruagiam nauigatione complectitur. Contrà Amūdus patrio instructus præsidio, obuiam exerit classem. Frocasund appellant sinum in quem classis vtraq; coierat, vbi Fridleuus noctu speculandi gratia castris egressus, cum inusitatum quendam icti aëris sonum comminus percepisset, fixo gradu suspiciēs trium olorum supernè clangentium hoc aure carmen excepit:

Mirus triū olorum in aere comparētium cantus.

Dum mare vertit Hythin, rabidosq; interſecat æstus,
Auro verna bibit, & lactea pocla ligurit.
Optima conditio serui cui rege creatus
Obsequitur, temere mutatis sortibus hæres.

Deniq; post ipsas alituum voces lapsum ab alto cingulum literas carminis interpretes præferebat. Regis quippe Thialamarchiæ filium pueriliter obludentē, gygas Hythin nomine vsitatum mortalium habitum mutuatus abduxerat, eoq; vsus remige cymba in proximum littus traiecta, Fridleuum tūc fortè speculationis officio fungentē, nauigio præteribat. Quem rex captiui adolescentis opera vti nō passus, præda raptorem exuere gestiebat. Aduersum quē adolescens primū acriori inuectionis genere vtendū esse pręmonuit, facilius oppugnandum promittens, dum antè cygnico fuisset carmine lacessitus. Tum Fridleuus sic orsus:

Cum sis gigas tricorpor inuictiſsimus,
Tuoq; cœlum penè exæques vertice,
Cur hoc ridendus ensis fæmen obligat?
Latusq; grande curta cingit framea?
Quid fortè munis pectus ense debili,
Habitusq; corporalis instar negligis,
Sicæ breuis paruo fretus gestamine?
Iamiam tuum frustrabor audax impetum
Ferro retuso molientem prælia
Meticulosa cùm sis ipse bellua,
Molesq; digno destituta robore
Vmbræ fugacis more præceps tolleris,
Spectabili claroq; nactus corpore
Imbelle pectus & pauore lubricum
Membrisq; summe diſsidentem spiritum,
Ex hoc tuæ compago nutat fabricæ,
Cum forma felix strage mentis claudicet
Suisq; sit natura discors partibus,
Te laudis ex hoc munus omne deseret,
Nec fortium clarus loco censeberis,
Obscura computandus inter agmina.

Quo dicto gigantem pede manuq; curtatum liberato captiuo coēgit in fugam. Cuius consequenter promontorium petens, egestam antro pecuniam asportauit. Quibus spolijs ouans, ereptiq; adolescentis in traijciendo mari nauigatione vsus, hoc alacri carmen voce subtexuit.

Sanguine suffusos enses ferrumq; cruore
Puniceum rapidi versauimus in nece monstri

Dum te Noruagicæ cladis moderator Amunde
Excipit alta quies, quem cum sine lumine mentis
Nox ignara premat, virtus dilapsa fefellit.
At nos defunctum membris, opibusq́ gigantem,
Contudimus, vastiq́ chaos penetrauimus antri.
Illic congestum raptu, violauimus aurum,
Et iam fluctiuagum tunsis euerrimus æquor,
Confertamq́ ratem spoliis ad littus ouantes
Remigio reduces agimus, percurrimus vndas
Permensore maris carabo, sulcemus alacres
Hoc pelagus, ne nos hosti lux obuia prodat.
Ergo leues, totoq́ manus conamine nisi
Rimemur mare, castra prius, classemq́ petentes
Quam roseum liquidis titan caput exerat vndis:
Vt cum rem rumor vulgauerit atq́ Frogertha
Nouerit egregio partam conamine prædam,
Blandior in nostrum moueat præcordia votum.

Die postera Fridleuo aduersus Amundum magno copiarum cõcursu cruentũ incidit bellum, quod partim terrestri, partim maritimo certamine gerebatur. Nã & in cãpis acie explicabantur, & classi nihilominus bellator incesserat. Cumq; res plurimo sanguinis impendio gereretur, Biorno demũ inclinata suorum acie solutum nexibus molossum concitauit in hostem, quam ferro obtinere non poterat, canino morsu victoriam adepturus. Quæ res aduersarijs probrosam peperit stragem, cum fortiũ phalanx mordicus lacessita profugeret: quorum fuga tristior an turpior fuerit, nescias: erubescendus siquidẽ Normãnorum exercitus erat, quem hostis opem à bellua mutuatus obtriuit, nec fraudi Fridleuo fuit, labentẽ militum virtutẽ canino reparare præsidio. Occidit hoc bello Amundus, cuius assecla Auo cognomento sagittarius, Fridleuũ ad secum dimicandum hortatus, a Biornone sequestris ordinis viro regem cum plebeio congredi prohibente lacessitur. Cumq; Biorno sinuato arcu neruo sagittam aptaret, subito emissum ab Auone spiculum cordis summa transfixit, cuius altera mox sagitta comes medijs digitorum conclusis impacta successit. His tertia superueniẽs, in applicatam neruo sagittam incidit. Auo quippe promptissima sagittandi opera eminus vtens, de industria gestamen tantum hostis offenderat, vt idem in ipsum sibi licere demonstrans, pugilẽ a proposito reuocaret. Biorno verò nihil ob hoc animi minuens, spreto corporis periculo constanti mente & vultu discrimen inijt, ita vt nec Auonis quicquam ingenio deferre, neq; ex consueta aliquid fortitudine deponere videretur. Itaq; nulla ex parte proposito deturbatus, intrepidus duello se credidit. Quo cum vterq; saucius excessisset, aliud itẽ apud Addarnes mutua laudis æmulatione gesserũt. Interfecto Amundo, Fridleuus acerrimo hoste liberatus, summumq; & securum ociũ nactus, ferocissimum ingeniũ suum voluptati cedere coëgit, traiectoq; in venerẽ studio, classem instaurat, negatas olim nuptias petiturus. Deniq; nauigationẽ ingressus, quum defecta ventis classe, vicos alimẽta petiturus irrumperet, à Grubbo quodam hospitaliter habitus, tandemq; filiæ eius cõnubio potitus, Olauum vocabulo filium procreauit. Interiecto quoq; tempore Frogertham adeptus, dũ patriam parũ prospera nauigatione repeteret, ignotæ insulæ littoribus appulsus, thesaurum humi cõclusum effodere, custodẽq; eius draconem vitandi veneni gratia bouino tergore tectus appetere cuiusdã per quietẽ conspecti monitum perdocetur; intentũq; scuto coriũ venenatis dentiũ morsibus obiectare præcipitur. Igitur experiẽdę visionis causa anguem vndis emergentẽ adortus, diu in squameũ latus irrita tela coniecit: quippe spiculorũ impulsum crustata corporis durities frustrabatur. Ipse verò coluber crebras admodum spiras agitans, orbiculato caudę flexu tactas obiter arbores stirpitus euertebat. Cæterum crebro corporis tractu cauata ad solidum humo præruptum hinc inde latus effecerat, vt quibusdam in locis aduersos colles media valle sequestrari cõspicimus. Igitur Fridleu⁹ inuicta bellυę su-

prema conſiderans, ima gladio tentat, perfoſſaq; inguinis parte ſaniem palpitantis elicuit. Qua extincta, pecuniam Hypogęo erutam nauigijs deportandam curauit. Euoluto anno, Biornonem atque Auonem ſæpius ex prouocatione congreſſos, maxima cura in gratiam reduxit, amicitijsq; odia mutare compulit, quibus etiam filium Olauum, tres annos natum nutricandum conceſſit. Pellicem verò Iuritham, eandemq; Olaui matrem recepto in commilitium Auoni matrimonio copulauit, æquiori animo repudium laturam exiſtimans, ſi tanto pugile maritata, pro regio ſtrenuum ſortiretur amplexum.

Parcarū oracula ſuper futuris liberorū euētibus olim conſulta.

Mos erat antiquis ſuper futuris liberorū euentibus Parcarum oracula conſultare. Quo ritu Fridleuus Olaui filij fortunam exploraturus, nuncupatis ſolenniter votis, deorum ędes precabundus accedit, vbi introſpecto ſacello ternas ſedes totidem nymphis occupari cognoſcit. Quarum prima indulgētioris animi liberalem puero formam, vberemq; humani fauoris copiam erogabat. Eidem ſecunda beneficij loco liberalitatis excellentiam cōdonauit. Tertia verò proteruioris ingenij inuidentiorisq; ſtudij fœmina, ſororum indulgentiorem aſpernata conſenſum, ideoq; earum donis officere cupiens, futuris pueri moribus parſimoniæ crimen affixit. Ita aliarum beneficijs triſtioris fortunæ veneno corruptis, accidit, vt Olauo pro gemina munerū ratione permixta liberalitati parcitas tribueret cognomentum. Quo euenit, vt prioris indulgētiæ ſuauitatem inſerta beneficio nota confunderet. Cumq; regreſſus Noruagia Fridleuus iter per Suetiam haberet, vltrò legati partibus aſſumptis cœlibi adhuc Haldano Hithini filiā, quam monſtro quondam exemerat, impetrauit. Interea coniunx eius Frogertha Frothonem enixa eſt, ab eximia mutuantem largitate cognomen. Itaq; Frotho ob auitæ fælicitatis memoriam quam ſuo nomine referebat, ab incunabulis, primisq; infantiæ rudimētis adeò cunctis charus euaſit, vt ne humi quidem incedere aut cōſiſtere toleratus, ſinu iugiter atq; oſculis foueretur. Ita non vni modo pædagogo addictus, ſed quaſi communis omnium alumnus extabat. Defuncto verò patre cū duodecimum ætatis annum ageret, Saxoniæ regulos Suertingum, & Haneuū imperium detrectantes, ac palàm rebellare conniſos, acie ſuperauit, deuictisq; gentibus ſeruitutis nomine pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeò nanq; liberalis extitit, vt recenti largitatis conſuetudine priſca militiæ ſtipendia duplicaret: neque enim ſe tyrannorum more communibus vitiorum illecebris obijciebat, ſed quicquid honeſtati proximum peruidebat, ardenter appetere, opes in propatulo habere, cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod difficillimum eſt, virtute inuidiam vincere contendebat. Cuius rei gratia breui tantam apud omnes claritatem contraxit, vt adoleſcentulus non modo fama maiorum titulos exæquaret, ſed etiam vetuſtiſſima regū monimenta trāſcenderet.

Starchateri pugilis celeberrimi origo.

Iiſdem temporibus Starchaterus quidam Storuerki filius pericliatis naufragio ſocijs, ſolus vi aut fortuna delapſus, ob incredibilem corporis animiq; præſtantiam hoſpes à Frothone colligitur. Cuius cum aliquandiu contubernalem egiſſet, indies cultius, ac decentius habitus, tandem ſpecioſo donatus nauigio, maritimas excubias procurando piraticum munus agitare præcipitur. Siquidem excellētius humano habitu corpus à natura ſortitus, ita id animi magnitudine æquabat, vt nulli mortalium virtute cedere putaretur. Cuius tàm latè patens claritas fuit, vt adhuc quoq; celeberrima factorū eius, ac nominis opinio perſeueret. Neque enim ſolum apud noſtros egregijs operū titulis coruſcabat, verumetiam apud omnes Sueonum Saxonumq; prouincias ſpecioſiſſima ſibi monumenta pepererat, hunc in ea regione quæ Suetiam ab oriente complectitur, quamq; nunc Eſtonū aliarūq; gentium numeroſa barbaries latis ſedibus tenet, originē duxiſſe memoriæ proditū conſtat. Fabuloſa autē & vulgaris opinio quædam ſuper ipſius ortu rationi inconſentanea, atque à veri fide penitus aliena confinxit. Tradunt enim quidam quod à gigantibus editus, monſtruoſi generis habitum inuſitata manuum numeroſitate prodiderit, aſſeruntq; Thor deum quatuor ex his effluentis naturę vitio procreatas, eliſis neruorū compagibus auulſiſſe, atq; ab integritate corporis prodigiales digitorū eruiſſe cōplexus, ita vt duabus tantū relictis, corpus quod antè in gigantææ granditatis ſtatū effluxerat, eiusq; formā informi mēbrorū multitudine repræſenta-

ſentabat, poſtmodum meliore caſtigatum ſimulacro breuitatis humanæ modulo caperetur. Olim enim quidã magicæ artis imbuti, Thor videlicet & Othinus, alijq; cõplures miranda præſtigiorũ machinatione callentes, obtentis ſimpliciũ animis, diuinitatis ſibi faſtigiũ arrogare cœperunt. Quippe Noruagiam, Suetiam, ac Daniã vaniſſimæ crudelitatis laqueis circũuentas, ad cultus ſibi pendendi ſtudium concitantes, præcipuo ludificationis ſuę cõtagio reſperſerunt. Adeo nanq; fallaciæ eorũ effectus percrebuit, vt in ipſis cæteri quãdam numinũ potẽtiam venerantes, eosq; deos, vel deorum cõplices autumantes, veneficiorum autoribus ſolennia vota dependerẽt, & errori ſacrilego reſpectũ ſacris debitũ exhiberent. Quo euenit vt legitima feriarũ ſeries apud nos eorundẽ nominibus cenſeatur, cum ipſis Latinorũ veteres, ſiue à deorũ ſuorum vocabulis, ſiue à ſepteno planetarũ numero nuncupationẽ ſingulatim adaptaſſe noſcãtur. Eos tamẽ qui à noſtris colebantur nõ eſſe, quos Romanorũ vetuſtiſſimi Iouẽ Mercuriũq; dixere, vel quibus Græcia, Latiumq; plenum ſuperſtitioſis obſequium exoluerũt, ex ipſa liquidò feriarum appellatione colligitur. Ea enim quę apud noſtros Thor, vel Othini dies dicitur, apud illos Iouis, vel Mercurij feria nuncupatur. Si ergo Thor Iouẽ, Othinũ, Mercuriũ, iuxta deſignatæ interpretationis diſtinctionem accepimus, manente noſtrorum aſſertione, Iouem Mercurij filiũ extitiſſe conuincitur, apud quos Thor Othino genitus, vulgari ſentẽtia perhibetur. Cũ ergo Latini cõtrario opinionis tenore Mercuriũ Ioue editũ aſſeuerent, reſtat vt conſtante eorum affirmatione, Thor alium q̃ Iouẽ, Othinũ quoq; Mercurio ſentiamus extitiſſe diuerſum. Sũt qui dicãt deos quos noſtri coluere, cũ ijs quos Græcia vel Latiũ celebrabat, ſolũ participaſſe vocabulũ, ſed iſtos tanq̃ maieſtate ſuppares ab illis cultũ cũ nomine mutuatos fuiſſe. Et hæc ſuꝑ Danicæ vetuſtatis numinibus diſſeruiſſe ſufficiat. Quæ ideo pauliſper à me in cõmune deducta ſunt, vt legẽtibus liquidũ fiat, quibus patria noſtra ritibus pagana ſuꝑſtitione paruerit. Nunc propoſiti diuerticulũ repetã. Tradunt veteres Starcatherũ, cuius ſupra memini in Wicari Noruagienſium regis iugulo, deorũ fauori facinorũ ſuorũ principia dedicaſſe, cuius rei tenor tali quorundam aſſertione cõtexitur. Volens quondam Othinus Wicarũ funeſto interire ſupplicio, cũ id apertè exequi nollet, Starcatherum inuſitata prius granditate cõſpicuũ, non ſolũ animi fortitudine, ſed etiã cõdendorũ carminũ peritia illuſtrauit, quo ꝓmptiore eius opera ad peragẽdum regis exitiũ vteretur. Hanc quippe eũ dignationi ſuę gratiã relaturum ſperabat. Quẽ etiã ob hoc ternis ætatis humanæ curriculis donauit, ut in his totidẽ execrabilium operum autor euaderet. Adeò illi conſequente flagitio vitæ tempora proroganda conſtituit. Qui mox Wicarũ adiens, inq; eius aliquandiu contubernio diuerſatus, inſidias obſequio texit. Tandem piraticum cum eo opus ingreditur. Cumq; quodam in loco diutina tempeſtatum ſæuitia vexaretur, ita ventis nauigationẽ fruſtrãtibus, vt maiorem anni partem quieti tribuerent, deos humano ſanguine propitiandos duxerunt. Itaq; coniectis in vrnam ſortibus, regiæ necis victimam depoſci contigit. Tunc Starcatherus facto ex viminibus laqueo regem implicuit, pœnæ ſpeciem duntaxat exiguo temporis momento daturum. Sed nodi rigor ſuum ius exequẽs, ſupremum pendentis halitum rapuit. Cui Starcatherus adhuc palpitanti ferro ſpiritus reliquias euulſit. Cumq; remedium afferre deberet, perfidiam detexit: neq; enim illa mihi recenſenda videtur opinio, quæ viminum mollitiẽ ſubitis ſolidatam complexibus ferrei morem laquei peregiſſe commemorat. Deinde capto Wicari nauigio, Bemonum quẽdam cunctis Daniæ piratis virtute præſtantẽ, maritimum prædonẽ geſturus accedit. Bemoni nanq; collega Fraccus nomine piratici laboris tædio nuper ſe eius ſocietati interpoſita pecuniæ pactione ſubduxerat. Tantam autem Starcatherus, ac Bemonus, ſeruandæ ſobrietatis curã habebant, ut nunquam ebrioſa ſibi potione indulſiſſe dicantur, ne præcipuum fortitudinis vinculũ cõtinẽtia, luxuriæ viribus elideretur. Cum ergo profligatis latè prouincijs ardore quoq; tyrannico Ruſciam inuaſiſſent, incolæ parum mœnibus armíſue confiſi, prohibendis hoſtium inceſſibus inuſitati acuminis clauos obijcere cœperunt, vt quorũ reprimere nequirẽt impetum, morarẽtur excurſum, taciteq; plantas humus eliderẽt, quibus palàm acies reſiſtere trepidaſſet. Sed ne id quidem impedimenti genus

Thor & Othinus præſtigiatores mirè callidi pro diis venerantur.

Egregium cõtinentiæ præſtãtiſſimæ virtutis exemplum.

arcendis hostibus efficax fuit. Neque enim Danis ad eludendam Rutenorum operam calliditas defuit, continuò nanq; lignea pedibus tegmina submittentes, subiectos plantis aculeos innocuis pressere vestigijs. Est autem ferrum hoc quatuor dispertitum stilis, ijsdemq; taliter constitutis, vt in quamcunq; illud partem casu se eijciat, trium incunctanter pedum æqualitate subsistat. Tum saltus inuios ac nemorũ densissima quæq; penetrantes, Ruthenorum principem Floccum montanis quibus erepserat latebris eiecere. Quo in loco tanto prædæ potiti sunt, vt ne vnus quidem extaret, qui non auro argentoq; onustus classem repeteret. Mortuo autem Bemono Starchatherus ab athlethis Biarmensibus ob virtutem adcitus, cum plurima apud eos memoratu digna edidisset facinora, Sueonũ fines ingreditur, vbi cũ filijs Fro septennio feriatus, ab his tandem ad Haconem Danię tyrannum se contulit, quod apud Vpsalam sacrificiorum tempore constitutus, effœminatos corporũ motus, scænicosq; mimorum plausus ac mollia nolarũ crepitacula fastidiret. Vnde patet quàm remotum à lasciuia animum habuerit, qui ne eius quidẽ spectator esse sustinuit. Adeò virtus luxui resistit. Itaq; cũ Hacone classem in Hyberniã extulit, ne vel vltima rerũ humanarum imperia Danicis armis intacta cõsisterent. Ea tempestate rex insulæ Hugletus extabat, qui cum frequẽs opibus ærariũ haberet, adeò tamen auaritiæ obnoxius extitit, vt datis aliquãdo calceis, quos studiosi manus cõmendasset opificis, ligamenta detraheret, submotisq; loco suo corigijs, donum ad iniuriam transferret. Cuius rei deformitate tantũ muneri criminis afferebat, vt odium pro gratia percipere videretur. Itaq; neminem ex honestis liberalitate prosequi solitus, circa mimos ac ioculatores munificentiæ studijs vti consueuit. Oportebat nanq; vt turpis turpibus cõmercia familiaritatis impenderet, & vitiorũ tabo obsitus, culpę socios blandimentorum lenocinio demulceret. Fuere tamen ei spectatæ virtutis proceres, Gegathus & Suibdauus, qui inter effœminatorũ consortia veluti gemmæ stercoribus insitæ, conspicuo militariũ operum fulgore pollebant. Itaq; soli regiarum opum defensores extabant. Igitur prælio inter Hugletũ & Haconem cœpto, mimorũ greges quibus instabilitatem corporum leuitas peperit, animorũ trepidis aciem soluere decursibus, tantaq; regis beneficia sola fugę deformitate pensarunt. Tunc Gegathus & Suibdauus soli tot hostium millibus obiecti, incredibili bellũ virtute gesserũt, vt nõ duorũ modò militum, sed vniuersi agminis partes agere viderentur. Sed & Gegathus Haconẽ sibi pertinacius imminentẽ tanto pectoris vulnere affecit, vt iocinoris suprema detergeret. Illic Starcatherus dũ ferro Gegathum petit, acerbissimum capite vulnus excepit, vnde postmodum in quodam carmine, non aliàs tristiorem sibi plagam incidisse perhibuit, quod licet discissi capitis partes exteriore pellis ambitu necterentur, latens tamen in vulnere liuor, clausum putredinis contagium occultabat. Victo occisoque Hugleto, sed & Hyberniensibus in fugam actis, Starcatherus quoscunque ex histrionibus captioni casus obtulit, cædendos curauit, satius ratus in scurrarum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare supplicium, quàm pœna capitis funestũ impetrare discrimen. Ita iocularis ministerij, sordidæq; conditionis cateruam probroso animaduersionis genere insecutus, obscœno verberum ludibrio mulctare contentus extitit. Tum Dani apud vrbem Dufflinam regias opes ærario egestas publico raptu conuelli iusserunt. Tantæ siquidem magnitudinis pecunia reperta fuerat, vt minor partitionis cura cunctis existeret. Post hæc Starcatherus ad inhibendam orientalium defectionem vnà cum Wino Sclauorũ principe delegatur. Qui simul aduersum Curetum, Semborum, Sangalorum, omniumq; postremo orientalium exercitus, pręliati, claras latè victorias edidere. Eximię opinionis gladiator nomine Wisinnus apud Rusciam rupem, quæ Anafial dicitur sede & mansione complexus, vicinas longinquasq; prouincias omni iniuriæ genere vexauit. Hic omnem telorum aciem ad hebetudinis habitum solo conspectu redigere solebat. Quamobrem tantam viribus eius audaciã peperit exclusus vulnerum metus, vt etiam illustrium virorum coniuges maritis spectãtibus raptas, ad stuprum pertraheret. Cuius sceleris Starcatherus rumore excitus, tollendi autoris gratia Rusciam petit. Qui quoniam nihil expugnatu difficile habuit, petitũ ex prouocatione Wisinnũ etiã artis suæ be-

neficio

neficio spoliatum oppressit. Ferrũ quippe ne præstigiatori conspicuum foret, tenui admodum pelle contexit, neq; Wisinno aut præstigij virtus, aut virium magnitudo, quo minus Starcathero cederet, auxilio fuit. Deinde apud Byzantium inuictæ opinionis gigantem, Tannam nomine, corporis viribus fretus colluctãdo deuicit, ignotasq; terrarum partes proscripti titulo petere coëgit. Igitur cum nulla fortunæ sæuitia vires eius victoria fraudare potuisset, Poloniæ partes aggressus, athletam quem nostri Wasce, Teutones verò diuerso literarum schemate Wilzce nominant, duelli certamine superauit. Intereà Saxones defectionem moliri, idq; maxime in animo habere cœperunt, qualiter inuictum bello Frothonem præter publici conflictus morem opprimerent. Quod optime duello gerẽdum rati, mittũt qui regẽ ex prouocatione lacesserent, scientes eum discrimen omne prompta semper mente complecti, animiq; eius magnitudinem nulli prorsus exhortationi cessurã. Quem tunc temporis maxime adoriendum putabant, cum Starcatherum cuius plerisq; formidolosa virtus extabat, negotiosum abesse cognoscerent. Cunctante verò Frothone, seq; cum amicis super dando responso collocuturum dicente, superuenit Starcatherus piratica iam regressus, qui ex hoc maxime prouocatiõis habitum reprehendit, quod diceret regibus non nisi in compares arma congruere, eademq; aduersum populares capienda non esse: per se verò tanquam obscuriore loco natum, pugnam rectius administrandam existere. Igitur Saxones Hamam qui apud eos gymnicis palmis clarissimus habebatur, multis aggressi pollicitationibus si duello operam commodaret, molem corporis eius auro se repensuros esse promittunt, illectumque pecunia pugilem ad campum conflictui deputatum militaris pompæ tripudio prosequuntur: hinc Dani Starcatherum regis sui partes exequuturum ad certaminis locum militiæ insignibus ornati perducunt. Quem Hama ætate marcidum iuuentæ fiducia despicatus, defunctum viribus senem lucta quàm armis excipere præoptauit. Eundem adortus terræ nutabundum adegerat, ni fortuna quæ vinci vetulum non sinebat, iniuriæ restitisset. Ita enim impellentis Hamæ pugno obrutus memoratur, vt genibus nixus humum mento contingeret. Quam corporis nutationem egregia vltione pensauit. Nam vbi resuscitato poplite manum expedire, ferrumq; distringere licuit, mediũ Hamæ corpus dissecuit. Com plures agri sexagenaq; mancipia victoriæ præmium extitere. In Saxones verò post Hamæ cædem adeò Danorum insoleuit imperium, vt pro cubitalium membrorũ quolibet indicem seruitutis stipem quotannis pendere cogerentur. Quod ægrè ferens Hanef, bellum demendæ pensionis cupidine cum animo volutabat. Cumq; pertinax amor patriæ mentem in dies oppressorum miseratione perfunderet, spiritum pro libertate ciuium erogare cupiens, rebellionis studium patefecit. Quẽ Frotho traiectis per Albiam copijs, apud vicum Hanofra taliter ab eo nuncupatum occidit. Suertingus verò quanquam non minus ciuium afflictatione moueretur, dissimulato patriæ malo, peruicaciori quàm Hanef ingenio libertatis propositum agitabat. Quod quidem studium dubitari solet virtuti an vitio propius fuerit. Ego verò planè id sceleris arguo, quod insidiosa defectionis cupiditas edidit. Nam etsi patriæ liberratem quærere perutile videbatur, ad hanc tamen dolo ac proditione cõtendere non licebat. Cum ergo Suertingi facinus planè ab honesto desciuerit, ne vtile id quidem extitisse constabit. Nam speciosius est aperte quem velis incessere, odiumq; in propatulo exercere, quàm adulterina familiaritate veram nocendi cupidinem obscurare. Sed quicquid scelere paritur, gloria vacuũ est, breuesq; & occiduos fructus habet. Nam sicut lubricus animus est, qui fallendi supercilium clandestinis artibus tegit, ita quicquid dolo affine est, fluxum ac fragile esse conuenit. Plerunq; enim crimen in autorem recidere cognitum est: quod & Suertingo euenisse, fama compertum habetur. Qui cum conuiuij simulatione exceptum regem incendio consumere statuisset, ab eodem occupatus, tametsi ipsum mutuò peremisset, occiditur. Quo euenit, vt alterius scelus amborum interitus foret. Itaq; etsi dolus in hostem efficax fuerit, autorem tamen impunitatis præsidio non donauit.

Frothoni filius Ingellus succedit, cuius transuersus ab honesto animus, relictis maiorum exemplis, totum se petulantissimi luxus illecebris mancipauit. Igitur à

bono rectoq; discolor, vitiaque pro virtute complexus, discissis continentiæ neruis, intermissisq; regię maiestatis officijs, sordidum luxuriæ mancipium euasit. Sanè quicquid cōpositis moribus obuium, aut inconcinnum erat, excoluit, paterna auitaq; decora fœdissimarum libidinum assuetudine polluebat, clarissimos maiorum titulos improbissimis obscurabat operibus. Adeò nanq; libidini vētris obnoxius erat, vt nec patris vltorem agere, nec hostium iniurias propulsare gestiret, nihilq; dum gulę parēret, modestè ac cōtinenter habendum putaret. Egregiū stēma ocio inertiaq; corrupit, fluxāq; ac voluptariam vitā degens, degenerem spiritum, atq; à parentum vestigijs obliquo longe calle distortum, in obscœnissimas fœditatum voragines pręcipitare gaudebat: fartores, lixas, frixoria, gulæ multiplices officinas, variosq; torrendæ aut cōdiendæ dapis artifices legere, claritatis loco ducebat. Arma verò, militiam, bella, nec ipse quidem vsu discere, nec alios exercitio celebrare sustinuit. Ita abiecto virili studio, fœmineum æmulatus est, quē in omnē

Intemperātis vitæ exēplū.

culinæ nidorem irrestrictus palati pruritus accenderat. Semper crapulā proflans, cunctisq; sobrietatis partibus exutus, indigestam ventris saniem fœtido oris anhelitu ructabatur. Nec minus luxuria fœdus quàm Frotho militia clarus extabat. Adeò delicijs nimium intempestiua gulæ corruptela molliuerat. Cuius intemperantiæ fastidio Starcatherus ad deserendam Ingelli familiaritatem adductus, peti to Sueonum regis Haldani contubernio, ocio negotium prætulit. Adeò ne nimiæ quidem luxuriæ assensor esse sustinuit. Filij vero Suertingi veriti, ne Ingello pœnas paterni facinoris darent, sororem ei in matrimonium contulerunt, vltionem beneficio præcursuri. Ex qua filios susceptos Frothonem, Fridleuum, Ingellū, atq; Olauum, quem quidem ipsius sorore editum asseuerāter iniquitas perhibet. Cuius sororem Helgam, quidam auri opifex obscuræ stirpis blanditijs compositus, ac varijs instructus munusculis, quibus muliebris maximè cupiditas capitur, in mutuas faces amatoria comitate pertraxerat. Quippe post obitum regis non existentibus qui paterna in prole merita colerent, custodiæ inops, tutoribusq; defecta fuerat. Quod cum Starcatherus ex assidua viatorum relatione cognosceret, impunitum fabri luxum præterire non sustinens: quippe ut memorem beneficiorum cultorem, ita promptū insolentiæ vindicem agere consueuerat, tam insitatæ præsumptionis audaciam vltum ire deproperat, orphanæ alumnæ vetusta Frothonis merita repensurus. Deniq; peragrata Suetia fabri penates ingressus, vicinum limini locum occupat, pilleolo ne proderetur obscurante. Quem faber non satis doctus vili interdum amiculo validas subesse manus, obiurgatum æde ocyus excedere iubet, inter egentium gregem vltimis escarum reliquijs potiturū. At senex ab inolita sibi moderatione patientiam mutuatus, nihilominus ibidem acquiescere, paulatimq; petulantiam hospitis experiri studebat. Procursum nanq; furoris superior impetu ratio refrenabat. Tum faber aperta puellam procacitate aggressus, in eius fortè sinum iactauerat corpus, capitis comam virgineis manibus offerens depectendam. Exerto quoque lumbari, operam eius demendis pulicibus expetebat, extorsitq; vt splendidissimæ familiæ fœmina, pollentes amœnitate digitos sordidissimis femoralibus inserere non erubesceret: deinde credita voluptatis licentia interiori ipsius togæ prurientes inferre palmas, instabilesq; manus pectori propius admouere sustinuit. At illa noti quondā senis intuitu curiosiore præsentiam capiens, concepto pudore, libidinosæ contrectationis petulantiam spreuit, manusq; repulit impudicas, quinetiam armis opus habendū edocens, lasciuiori lusu desistēdum hortatur. Quo viso Starcatherus, qui propter fores pileo caput obscurante consederat, iam tantum hauserat iræ, vt vlterius cohibendæ manus impatiens, deposito velamine dextrā distringendo inijceret ferro. Tum faber qui nil nisi lasciuum nouerat improuiso fluctuans metu, vbi rem ad manus peruenisse cognouit, abiecta defensionis spe, in fuga vnicum necessitatis præsidium circūspexit.

Fuga vnicum necessitatis præsidium.

Itaq; tam foribus, quarū hostis aditū tuebatur, erumpere arduum erat, quàm intra penates percussorē operiri graue. Tandē obstrictus necessitate animus, finem cunctationi posuit, censuitq; certo atq; euidenti periculo appetibilius esse discrimen, cui vel modica salutis spes subesse poterat. Fugam quoq;, quanq̃ periculi affinitate

præarduam, tamen quia ministra opis salutiq; propior videbatur, appetijt, moram quæ tanquam expers subsidij malum ineuitabilisq; iacturæ capax videbatur abijciens. Sed dum limen occupat à præsidente foribus sene medias cæsus nates, lapso seminecis vestigio concidit. Quippe percussor magnopere cauendum duxerat, ne clarissimas manus turpissimi ciniflonis exitio commodaret, improbi amoris faces grauius ignominia quam morte mulctatas existimans. Ita à quibusdam calamitosus extincto punitior existimatur. Quo effectum est, vt puella parentum officijs defecta, eruditissimã moribus fœminam ageret, inq; semetipsam quasi seduli tutoris officium exerceret. Cumq; Starcatherus circunspectam vndiq; familiam, recenti hospitis iactura indoluisse cognosceret, ignominiam saucij inuectius exaggerandam curauit, insultandoq; sic cœpit:

Vnde stupet taciturna domus? quæ causa dolorem
Integrat, aut vbi nunc vxorius ille quiescit,
Nuper ob indignum ferro mulctatus amorem?
Nunquid adhuc fastum luxumq; reseruat inertem?
Aut tenet inceptum, primaq; libidine feruet?
Extrahat alternis mecum sermonibus horam,
Hesternumq; odium verbis componat amicis.
Lætior emergat facies, nec plangor in æde
Personet, aut mæstos sinat obtorpescere vultus.
Scire volens quis virgineo flagraret amore,
Dilectæq; mihi facibus premeretur alumnæ,
Pilleolum sumpsi, ne toto proderer ore.
Cum faber ille procax lasciuis greßibus intrat,
Hâc illacq; agitans instructo fœmina gestu
Nec minus ad varios intendens lumina nutus,
Castorio cui tegmen erat chlamys obsita limbo,
Instratæ gemmis crepidæ, toga cultior auro,
Splendida nexuerant tortum redimicula crinem
Et varicata vagum stringebat vitta capillum.
Hinc adoleuit iners animi tumor, ingeniumq;,
Diuitias genus esse putans, aut æra parentes,
Fortunamq; magis opibus quam sanguine pensans.
Hinc subijt fastus, habitumq; superbia traxit.
Nam miser ob cultum magni se credere cœpit,
Ingenuisq; parem cinislo. qui pellibus auras
Venatur, crebroq; ciet spiramina tractu,
Qui digitis cineres verrit, qui sæpe reductis
Aëra folliculis captat, tenuiq; flabello
Spiramenta creat, torpentesq; excitat ignes.
Inde puellare gremium petit, appositusq;
Virgo, inquit, mihi pecte comam, tactuq; salacis
[a] *Compressa pulices, & quo cutis vritur aufer.*
Hinc residens auro sudantia brachia pandit
Puluino annixus tereti, cubitoq; reclinis
Ornatum iactare volens, ceu bellua latrans,
Explicat obtortæ contracta volumina caudæ.
Illa mei noscens compescere cœpit amantem,
Lasciuasq; fugare manus, meq; esse professa,
Parce precor digitis, inquit, stimulumq; coërcens
Contiguum valuis vetulum placare memento.
In luctum recidet lusus. Starcherus adesse
Creditur, & lento quid agas disquirit ocello.
Cui faber, imbellem noli pallescere coruum
Pannosumq; senem, nunquam validißimus ille,

[a] Fortè, Comprensa.

Quem metuis tam vulgatò vileſcere cultu
Suſtinuit, gaudet nitido vir fortis amictu,
Et veſtem pro mente petit. tunc tegmine dempto
Eripui ferrum, fabriq́; pudenda fugacis
Perſecui, patuere nates & ab oſſe reſectæ
Viſcera nudabant: ſurgo mox, atq; puellæ
Ora premens pugno, contuſa nare cruorem
Elicio, tunc labra malis aſſueta cachinnis
Sanguine permixto lachrymis maduere, luitq́;
Stultus amor quicquid blandis commiſit ocellis.
Luſerit infelix, quæ cæca libidine fertur
More furentis equæ, ſepelitq́; cupidine formam.
Gentibus externis precio vænire mereris,
Digna mola, ni te falſo probet inſimulatam
Elicitus mammis cruor, expugnetq́; reatum
Vber inops lactis: at ego te criminis huius
Arbitror immunem, ſed noli ſuſpicionis
Ferre notas, aut te falſis permittere linguis,
Et male carpendam populo præſtare loquaci.
Rumor obeſt multis, nocuitq́; infamia mendax.
Fallitur exiguo vulgaris opinio dicto.
Defer auis, venerare patres, memor eſto parentum,
Et proauos metire tuos, ſtet gloria carni.
Quis furor inceßit? quod te faber improbe fatum
Impulit ingenuam tentare cupidine ſtirpem?
Aut quis te virgo claris digniſsima fulcris,
Egit in obſcuram venerem? dic quo potes auſu
Os cinerem redolens roſeis guſtare labellis,
Vel fœdas carbone manus in pectore ferre?
Ac lateri ſociare tuo verſantia prunas
Brachia, & aßidua duratas forcipe palmas
Synceris adhibere genis, ſparſumq́; fauilla
Complecti caput, & nitidis mandare lacertis?
Quanta ſit in cunctis memini diſtantia fabris
Ictus ab his quondam, nomen quippe omnibus vnum
Officij commune manet, ſed pectora ſubſunt
Ingenijs diſcreta ſuis, me iudice præſtant,
Qui gladios & tela viris ad prælia cudunt,
Ingenioq́; animos produnt, & corda rigore
Officij ſignant, auſumq́; labore fatentur.
Sunt & nonnulli quibus æs caua teſtula promit
Diuerſas fuſo ſpecies imitantibus auro,
Qui torrent venas recoquuntq́; metalla, ſed ipſis
Mollius ingenium finxit natura, manusq́;
Eximia quas arte dedit formidine preßit.
Tales ſæpe dolo dum flatilis eliquat ardor,
Aes teſte immiſſum, ſubducunt aurea maßis
Cruſtula, furtiuum concha ſitiente metallum.

His dictis Starcatherus non minorem ex voce, quàm opere voluptatem ſortitus, Haldanum repetit, eiusq; militiam proxima familiaritate complexus, nunquam bellorum exercitio abſtitit, ita vt abſtractum delicijs animum continua armorum intentione torqueret. Fuere autem Ingello ſorores Helga & Aſa, ex quibus Helga toris admodum matura, Aſa vero annis minor, connubioq; inhabilis erat. Tunc Helgo Noruagienſis poſtulandæ Helgæ cupidine concitatus, nauem conſcendit. Cæterum nauigationem tanto inſtruxerat luxu, vt excultorum auro

Nauigationis luxus inſignis.

velorum

velorum apparatu vteretur, quæ etiam inauratis malis ſubnixa, purpureis reſtibus tenebantur. Venienti Ingellus votum impetrandum promittit, ſi modo oblatos pugiles ad teſtandam opinionis ſuæ experientiam pugna ſuſtinere præſumeret. Nec conditione permotus Helgo, quam libentiſſime ſe pacto operam daturum reſpondit. Itaq; ſolenni ſponſalium titulo futuræ copulæ pactio conſecratur. Per idem tempus apud inſulam Sialandiam nouem ducis cuiuſdam filios inoleuiſſe memoriæ proditum eſt, apprime viribus & audacia præditos, quorum maximus Angaterus extabat. Qui cum eiuſdem puellæ competitorem ageret, negatasq; ſibi nuptias Helgoni promiſſas videret, palæſtrica illum prouocatione ſolicitat, ferro moleſtiam propulſurus. Approbat Helgo propoſitas pugnę partes, & nuptiarum die dimicandi tempus amborum votis condicitur. Confundebatur enim apud omnes, quiſquis certamen ad dimicandum prouocatus abnueret. Quamobrem Helgonem hinc detrectandæ pugnæ rubor, inde gerendæ metus angebat. Siquidem præter commune prouocationis ius impari manu ſe laceſſitum credebat, quod ſolus aduerſum nouem pugnam ſpopondiſſe videretur. Hæc voluentem, ſponſa auxilio opus habiturum docet, hortaturq;, pugna abſtineat, qua nihil præter mortem aut ignominiam petiturus videatur, præſertim cum eorum aduerſum quos dimicaturus eſſet numerum, nulla diffinitionis certitudine clauſiſſet: quamobrem periculo parcat, Starcatherumq; apud Suecones agentem ſaluti conſulturus expoſcat, qui indigentibus adeſſe, & triſtes plerunq; caſus felici interuentu redimere ſoleat. Gratum Helgoni conſilium fuit, qui quum paruulo comitatu ſumpto Suetiam ingreſſus, ad nobiliſſimam eius vrbem Vpſalam perueniſſet, ingreſſu abſtinens præmittit, qui Starcatherũ ſalutationis officio prætentatum ad Frothonis filiæ nuptias inuitaret. Qua comitate Starcatherus perinde ac iniuria laceſſitus, acrius inſpectum iuuenem tam ineptæ legationis pœnas daturum reſpondit, niſi chariſſimi ſui Frothonis mentionem mandatis inſertam haberet, quod ſe ſcurræ vel paraſiti more lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorem decurrere ſolitum exiſtimauerit. Quod poſtquam Helgo ex ſatellite cognouit, regiam ingreſſus, Frothonis filiæ titulo conſalutatum ſenem condictæ ex prouocatione pugnæ ſocium depoſcit, cui ob hoc ſe minus ſufficere dixit, quod conflicturæ ſecum partis numerum condictionis modus incertum reliquerit. Quem Starcatherus loco certaminis, ac tempore cognito, non ſolum ſupplicem recepit, verumetiam auxilij promiſſione firmatum Daniam cum comitibus repetere iuſſit, affirmans ſe eius aditum occulto callis compendio quæſiturum. Quo diſcedente interiectis diebus profectionem orſus, ſi famæ credi fas eſt, velocitate greſſus tantum locorum diali itinere emenſus proditur, quantum præcedentes diebus duodecim peragraſſe dicuntur: ita vtriq; fortuito veſtigiorum concurſu vno eodemq; tempore deſtinatos Ingelli penates attigerant, vbi cum Starcatherus miniſtrorum more menſas conuiuijs obſitas præteriret, præmemorati nouem plenis deformitatis geſtibus toruos ore fremitus dantes, ac more ſcenico decurſantes, in pugnam ſe mutua adhortatione firmabant. Sunt qui eos venienti athletæ ſæuientium canum exemplo oblatraſſe perhibeant: quibus Starcatherus increpatis, quod adulterino oris habitu ridiculam ſibi formam conſciſcerent, patuliſq; buccarum rictibus laſciuirent, taliter effœminatorum diſſolutam mollitiem intemperantiæ ſuę luxum deducere prædicabat. Interrogatus igitur an ei dimicandi virtus ſuppeteret: non vnum tantum, verum quotlibet admiſſos excipiendi certiſſimas ſibi vires extare reſpondit. Quod audientes nouem, animaduertunt hunc eſſe quem in ſubſidium Helgonis è longinquo venturum acceperant. Idem vt ſponſæ thalamum attentioribus vallaret excubijs, voluntariam vigiliarum curam amplexus, reductas cubiculi fores obicis loco gladio obſerat, ſtationis ſuæ beneficio ſecuram nuptijs quietem daturus. Experrectus Helgo, cum ſomni ſtupore diſcuſſo, promiſſum memoriæ ſubieciſſet, armis corpus induendum curauit. Animaduertens autem paruulam noctis adhuc ſupereſſe caliginem, cum præſtolari vellet diluculi tempus, cum animo propinqui diſcriminis negocium volutaret, obrepentis furtim ſomni ſuauitate præuentus, grauatum ſtupore corpus lecto reſtituit. Quem vt Starca-

Cùm aliàs recte dicatur, ne quidem Herculem contra duos, hic tamẽ accidit, vt vnus ſe nouem opponat.

therus prima luce ſuperueniens dormientem vxoris amplexibus inhærere cognouit, importunæ concuſſionis moleſtia à quietis ocio reuocari paſſus non eſt, ne per ignauiam excitandi officium præſumere, & tam recentis copulæ dulcedinem interpellare videretur. Solus itaq; periculum petere, quam alienæ voluptatis offenſione comitem quærere ſpecioſius duxit. Tacitus igitur veſtigium retulit, campumq; qui lingua noſtra Roliung dicitur, cum contemptu aduerſariorum ingreſſus, ſub montis cuiuſdam cliuo ſeſſione quæſita, aduerſum ventis ac niuibus corpus præbuit. Tunc ac ſi verna cœli temperies aſpiraret, depoſita veſte, demendis operam pulicibus dabat. Purpureum quoq; quo nuper ab Helga donatus fuerat, ſentibus amiculum iniecit, ne contra ſæuientia grandinis tela indumentorum vmbracula mutuatus videretur. Tunc venientes athletæ, montem ex oppoſito ſubeunt, auerſumq; ventis ſedendi locum petentes, accenſo frigus igne depellunt. Denique non viſo Starcathero, quendam montis faſtigio immittunt, qui tanquam è ſpecula liquidius eius contemplaretur aduentum. Is poſtquam montanæ celſitudinis verticem conſcendit, in deuexa eius parte ſenem proſpicit, ſcapulis tenus niuali deſuper reſperſione contectum. Percontatur itaq; an is ſit, qui promiſſas pugnæ partes agere debeat. Cumq; ſe hunc eſſe Starcatherus aſtrueret, ſuperuenientes cæteri, pariter'ne omnes an ſingillatim excipere ſtatuiſſet, interrogant. At ille, quoties mihi, inquit, triſte canum agmen oblatrat, ſimul non viciſſim eos abigere ſoleo? ita ſe cum vniuerſis quam ſingulis confligere malle ſignificans, aduerſarios prius dictis quam armis contemnendos putabat. Inito conflictu, ſex eorum abſq; mutuo vulnerum receptu proſtrauit: tres vero reſiduos, quanquam decem ac ſeptem vulneribus ita ab eis affectus eſſet, vt maior viſcerum pars ventre elaberetur, nihilominus fratrum exemplo conſumpſit. Cumq; extis vacuus, labefactis viribus graui ſitis anguſtia premeretur, petendæ potionis cupiditate pergenuans, labentis comminus riui lympham expoſcit. Quem vt cruore tabidũ animaduertit, à polluto eius hauſtu faſtidita aquæ ſpecie temperauit. Angaterus ſiquidem inter amnis fluenta proſtratus, ita alueum eius ſanguinis ſui rubore conſperſerat, vt iam non aquis, ſed roſeo quodã liquore manare videretur. Ita Starcatherus corporis viribus defici, quam eas à tam fœda potione mutuari ſpecioſius duxit. Igitur conſumpto penè robore, ſaxo quod in uicino fortè ſitum erat genibus aduolutus, pauliſper eidem accliuis incubuit: cuius caua adhuc ſuperficies cernitur, ac ſi illam decubantis moles conſpicua corporis impreſſione ſignaſſet. Ego autem hanc imaginem humana arte elaboratam reor, cum veri fidem excedere videatur, inſecabilem petræ duritiam ita cæræ mollitiem imitari potuiſſe, vt ſolo innitentis contactu humanæ ſeſſionis ſpeciem repræſentaret, habitumq; perpetuæ concauitatis indueret.

Starcatheri effigies ſaxo impreſſa.

Cumq; Starcatherum quidam fortè curru præteriens, toto penè corpore ſauciatum vidiſſet, horrore rei pariter atq; admiratione permotus, propius lora deflectit, quærens quid ſibi præmij foret, ſi plagas eius medendi officio proſequeretur. Sed Starcatherus vulnerum acerbitate cruciari, quam ſordidæ conditionis hominum miniſterio vti præoptans, officium eius ac genus cognoſcere inſtitit. Quem cum præconis partibus fungi didiciſſet, ſpernere non contentus, etiam conuicio proculcauit, quod cunctis honeſtatis partibus neglectis, ſcurrilitatis officia ſectaretur, omnemq; vitæ curſum nefanda ſemper opinione reſperſerit, & quæſtus loco pauperum duxerit detrimenta, nemini innocentiam tribuere, cunctis accuſationis iniuriam irrogare paratus, tunc præcipue lætus, cum quid alienis luctuoſum rebus incideret, dum in hoc maxime ſua deſudet intentione, vt omnium actus inſidioſæ explorationis arte cognoſcat, & innocuos mores quæſitæ fraudis occaſione perſtringat. Abeunte eo, ſuperuenit alius opis medelæq; promiſſor, qui prioris exemplo conditionem fateri iuſſus, ancillam ſe cuiuſdam in matrimonio habere, eiuſq; domino emancipandæ coniugis gratia ruſticum opus dependere teſtabatur. Cuius opera Starcatherus idcirco ſe vti nolle perhibuit, quod erubeſcendo connubij genere ſeruiles ſibi conſciuiſſet amplexus. Cui ſi quid virtutis ſuppeteret, faſtidita alieni ſaltem familiaritate mancipij, libera tori participe frueretur.

Starcatheri magnanimitas.

Quantam porrò huius viri magnitudinem

tudinem exiſtimemus,qui ſummis vitæ periculis implicatus, tantũ ſe in repellendis auxilijs geſſit,quantum in excipiendis vulneribus geſſerat. Itaque diſcedente eo ſubiens fœmina fortuito ſenem præteribat inceſſu. Quæ cum pertergendorum eius vulnerum gratia propius acceſſiſſet, in primis quo genere aut officio eſſet exponere iuſſa, ancillam ſe molendi officio aſſuetã perhibuit,Quam rurſum Starcatherus an prolem haberet percontatus, poſtquam fœmineam ei ſobolem eſſe cognouit, domum abire, & vagienti filiæ mammas præbere iuſſit, perquam deforme exiſtimans,ab extremæ ſortis muliercula ſubſidium mutuari. Quinetiam melius eam proprium ſanguinem lactis nutrimentis, quàm aliena vulnera remedijs proſecuturam ſciebat. Hanc quoque diſcedentem iuuenis curru delatus inſequitur.Qui cum conſpecti ſenis vulneribus opem laturus accederet, quiſnam eſſet rogatus, agricola ſe patre natum, ruſticiq; laboris operibus aſſuefactum ſubiunxit.Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officium quoq; veneratione digniſſimum iudicauit, quod talibus vitæ ſubſidia iuſto laboris commercio peterentur,qui nimirum quæſtum non noſſent,niſi quem fuſi ſudoris impendio peperiſſent. Nec immeritò ruralis vitæ habitum etiam excellentiſſimis opibus præferendum putauit, cuius integerrimi fructus inter ſplendidam abiectamq; fortunam mediocritatis gremio orti educatiq; viderentur. Ne autem indonatam iuuenis humanitatem relinqueret,chlamydem à ſe vepribus interiectam oblatæ dignationis præmium effecit. Accedens itaq; ruricolæ filius, euulſas ſtomachi partes priſtino loco reſtituit, elapſamq; extorum congeriem nexili viminum complexione perſtrinxit. Deinde exceptum vehiculo ſenem, ad regios vſq; penates pleno venerationis ſtudio deportandum curauit. Interea Helga verbis magnam præ ſe cautelam ferentibus,virum inſtruere aggreſſa,ſcire ſe,inquit,Starcatherum mox vt victis pugilibus remearet, abſentiæ pœnas ab eo ſumpturum, à quo plus ignauiæ & libidini quam condicti certaminis fidei indultum exiſtimet. Cui ideo acrius reſiſtendum fore,quod fortibus parcere,ignauos odiſſe ſoleat. Cuius prædictionem Helgo æque ac conſilium veneratus , corpus animumq; capeſſendæ virtutis ardore firmauit. Cumq; Starcatherus ad regias eſſet ædes delatus, vulnerum dolore neglecto, ocyus curru deſilijt, ac veluti toto integer corpore nuptialem irrumpens thalamum, pugno valuas perfregit. Tunc lecto exiliens Helgo, vt coniugis erat conſilio doctus,aduerſæ eius fronti ferrum immerſit. Cumq; ſecundi vulneris meditatione denuò ferrum adacturus videretur, Helga toro ocyſſime euolans, ſenem ab imminenti exitio correpti vmbonis interiectu defendit: quod tamen ab Helgone validiore ferri impulſu medio tenus vmbone diſſectum eſt. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio proſecuta, quem conſilio læſerat, manu ſeruauit, vtq; monitis maritum, ita factis ſenem protexit. Quæ res Starcatherum ad incolumitatem Helgoni tribuendam adduxit, præfatum parci oportere cui certum virtutis indicium præſens fortitudinis fides exhibeat. Morte ſiquidem indigniſſimum prædicabat, quem tanta reſiſtendi fiducia plenum probitatis ingenium exornaſſet. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec vlla adhuc cicatrice reſperſis, occiſo ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Syuardum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem conſtituit. Apud quem diutile conuerſatus, cum Frothonis fraudulenter oppreſſi filium Ingellum tranſuerſo animo actum patris interfectoribus animaduerſionis humanitatem atque amicitiam erogaſſe fama rei crebreſcente cognoſſet, ob tam horridum facinus indignationis aculeis laceſſitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem tam inclyti patris filium exuiſſe, eximium carbonum faſcem tanquam opimam ſarcinam humeris ſuis Daniam petiturus impendit. Rogatus ab obuijs,quid tam inſolitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus ſe perducturum aſtruxit. Itaq; expedita & compendiaria ſemita velut vno ſpiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemq; Ingelli hoſpitio vſus, ſedem maioribus deſtinatam ſuo more conſcendit. Quippe apud prioris ſeculi reges ampliſſimum dignitatis gradum obtinere conſueuerat. Quem cum regina ſqualore obſitum ſordidisq; & agreſtibus pannis vtentem ingreſſa conſpi-

Agricultura laus.

ceret, ob deformitatē cultus parum curioſa hoſpitis æſtimatrix effecta, ſimulq; virum ex veſte metiens, ſtoliditatis increpitū quod maiores diſcubitu præcurriſſet, ac ſedem ruſtico cultu indignam occupaſſet, loco excedere iuſſit, ne puluinaria tetriore quàm par eſſet habitu contrectaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, ſtoliditati atq; impudentiæ deputabat, ignara aliquanto ſplendidius mentem quam veſtem in ſublimi lucere conſeſſu. Paruit animoſus ſenex, tametſi repulſa æger, indebitamq; fortitudini ſuæ contumeliam egregio animi temperamento ſuppreſſit, acceptum ruborem nec voce nec gemitu proſecutus. Nec tamen tacitā doloris acerbitatem, prorſus occultare ſuſtinuit. Exurgens enim atq; in vltimā ædis partem ſecedens, adeò ipſa parietum robora dimiſſi corporis impulſu contudit: vt tectū ruina penè eximia tignorum trepidatione ſubmitteret. Quo euenit vt non ſolum repulſa, ſed etiam exprobratæ ſibi paupertatis ignominia laceſſitus, iram ſuam aduerſum contumelioſam reginæ vocē irreuocabili ſeueritate deſtringeret. Quem cum Ingellus à venatione regreſſus curioſioribus oculis colluſtratum, nec os vſquā hilariter circunferentem, nec ſe aſſurgendi officio venerantē animaduerteret, Starcatherum eſſe parū blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bellico opere duratas, cicatrices aduerſo corpore exceptas, acerrimūq; oculorum vigorem attenderet, animaduertit nequaquā enerui animo eſſe, cuius corpus tanta vulnerum veſtigia confodiſſent. Obiurgatam igitur vxorem impenſius monuit, vt abiecto irarum ſupercilio, quem conuicio inſecuta fuerat, blandimentis permulſum liberalitatis officijs deleniret, ciboq; & potione firmatum benigno recrearet alloquio, præfatus hunc ſibi olim à patre tutorem datum, infantiæ ſuæ indulgentiſſimum extitiſſe cuſtodem. Tum ſera ſenilis animi cognitrix rigore in manſuetudinem verſo, quem repulſa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, miniſtrandi ſtudio venerata eſt, atq; ex hoſpita indignante, obſequentiſſimam adulatricem agere cœpit, curioſitatem ſuam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus errore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deſeruit. Nec tamen leues eius pœnas pependit, cum loca in quibus fortiſſimum ſenem diſcubitus repulſa ſugillauerat, poſtmodū fratrum ſuorum cladibus cruentata conſpiceret. Nocte vero Ingello cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatiſſimis dapibus inſiſtens luxurioſo menſas epulo cumulauit, ſenemq; ne maturius ſe conuiuio ſubtraheret, familiari inuitatione retinuit, tanquam operoſioris eſcæ oblectamenta ſolidū virtutis rigorem excauare potuiſſent. Quibus cum Starcatherus oculos inſeruiſſet, corū vſu laſciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimū pollebat appetitum ſuum aduerſus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam claritatem conuiualibus illecebris abſumendam permitteret. Erat enim fortitudo eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato dapum vſu auerſa, vtpote quæ aliquo in momento ponendi luxuriā nunquam vacauit, ſemperq; voluptate omiſſa, virtutis reſpectum egit. Cum ergo vetuſtos continentiæ mores, omnemq; priſtinæ conſuetudinis habitū nouo luxu ac lautitia corrumpi animaduerteret, ruſticioris eſcæ paratū appetens, cœnæ ſumptuoſioris impendium faſtidiuit. Igitur profuſam dapum indulgentiam aſpernatus, fumidoq; ac rancidulo cibo vſus, famem eo ſapidius quo ſimplicius pepulit, ne veræ virtutis neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dulcore remitteret, aut priſcæ frugalitatis normam inuſitatis gulæ ſuperſtitionibus abrogaret. Cæterum indignanter ferebat aſſam dapem, eandemq; elixam vnius cœnæ ſumptibus erogari, edulium pro monſtro accipiens quod culinæ nidoribus delibutum, fartoris induſtria multiplicis temperamenti varietate perfricuit. Econtrario Ingellus proiectis maiorum exemplis, innouando menſarum ritu licentius ſibi quàm mos patrius permittebat indulſit. Poſtquā ſe enim Teutoniæ moribus permiſit, effœminatæ eius laſciuiæ ſuccumbere non erubuit. Ex cuius ſentina in patriæ noſtræ fauces haud parua luxuriæ nutrimenta fluxerunt. Inde enim ſplendidiores menſæ, lautiores culinæ, ſordida coquorum miniſteria, variæq; farciminū ſordes manauere. Inde licentioris cultus vſurpatio à ritu patrio peregrinata eſt. Itaq; regio noſtra quæ continentiam in ſe tanquam naturalem aluit, luxum à finitimis depopoſcit.

Mens ſæpius in ſublimi loco ſplendidius lucet, quàm veſtis.

Profuſus obſoniorum apparatus à Teutonibus in Daniam traductus.

poſcit. Cuius Ingellus illecebra captus, iniurias beneficijs rependere erubeſcendũ non duxit. neq; illi miſera parentis clades cum aliquo amaritudinis ſuſpirio obuerſata eſt. At regina ne propoſiti irrita abiret, iram ſenis donis optime propulſandam exiſtimans, mirifici operis vittam proprio capiti detractã gremio cœnitantis appoſuit, beneuolentiã eius quia virtutem hebetare nequiuerat, mercari cupiens. Quã Starcatherus necdum offenſæ acerbitate depoſita, in os ferentis reijciens, plus contemptus quàm venerationis in eo munere repoſitum arbitrabatur: prudentiq; animo egit ne cicatricibus conſito, galeisq; aſſueto capite, inſolitum effœminati cultus ornamentum exciperet, ſciens virilibus comis muliebre redimiculum inijci non oportere. Itaq; repulſam repulſa vltus, contemptum ſuum mutua aſpernatione penſauit, tantum ſe penè in vindicando rubore gerens, quantum geſſerat in ſuſtinendo. Veterani nanq; bellatoris animus Frothonis cultum inextricabilibus amicitiæ hamis complexus, totq; ac tantis munificentiæ eius meritis inuitatus, ad abijciendum vltionis propoſitum nullo indulgentiæ blandimento ſeduci poterat, quo minus debitam beneficijs eius gratiam etiam poſt fata referre ſatageret, extinctoq; viciſſitudinem humanitatis rependere curaret, cuius adhuc extantis amantiſſimum animum, liberaliſſimamq; amicitiã expertus fuerat. Adeò quippe miſerrimam Frothonianæ cladis imaginem alte pectori inſertam gerebat, vt ab intimo præcordiorum eius receſſu, clariſſimi ducis reſpectus conuelli nequiret, atq; ob hoc præſenti beneficio priſtinæ familiaritatis titulum anteponere non dubitaret. Cæterum ſuperioris contumeliæ memoria nihil gratiæ ſequenti obſequio reddidit, laceſſiti pudoris ignominiam deponere nequiens. Tenacius enim iniuriarum vel beneficiorum imagines fortium quàm mollium animis inhærere conſueuerunt. Neq; enim illorum inſueuit moribus, qui amicorum proſperum vitæ curſum comitantur, aduerſum deſerunt, quiq; fortunæ magis quàm charitati cultum tribuunt, proprijs commodis quàm alienæ beneuolentiæ propiores. Animaduertens autem pertinax propoſiti fœmina, ne ſic quidem conuiualem à ſene hilaritatem elici poſſe, vt blanditiarum cœptum liberaliori comitate proſequeretur, cumulatioremq; hoſpiti honorem redderet, tibicine de induſtria modulari iuſſo, muſam qua indignationis eius perſeuerantia flecteretur inſtituit, artificialis ſoni miniſterio naturales inclementiæ neruos elidere cupiens. Sed fiſtulæ aut chordarum lenocinium in hebetanda viri pertinacia parum efficax manſit. Auditor enim exhibitum ſibi cultum figmentum magis quàm charitatem redolere cognouit. Quo euenit vt eluſus opinione ſua mimus, ſtatuæ magis quàm homini canere putaretur, diſceretq; ponderoſiſſimæ ſeueritatis ſtatum fruſtra ſcurrarũ luſibus attentari, ananiq; oris ſpiraculo maximæ rei molem labefactari non poſſe. Adeò enim Starcatherus oris habitum indignationis pertinacia firmauerat, vt nulla ex parte conſueto infractior videretur. Quippe debitus votis rigor nec tibiæ cantu, nec gulæ lenimento permulſus, plus ſtrenuo viriliq; propoſito, quàm aurium aut epuli blandimentis tribuendum putauit. *Conſtantia Starcatheri.* Oſſe itaque quod veſcendo carne ſpoliauerat in vultum geſticulantis proiecto, plenas aurarum buccas, violenta flatus excuſſione laxauit. Quo facto, quantum ſeueritas ſcenicos plauſus faſtidiret, edocuit. Ira ſiquidem obſeratæ aures nulli voluptatis effectui patuerunt. Dignum hiſtrione munus turpi præmio deforme mulctauit obſequium. Siquidem optimus meritorum æſtimator, muneris loco tibicini tibiam erogauit, ac durum mercedis genus molli officio retulit. Itaq; mimus neſcias ſonorius cecinerit an fleuerit, quàm parum in luxurioſis pectoribus fortitudo poſſideat, effuſa lachrymarum acerbitate teſtatus. Neq; enim qui totum ſe voluptati ſubſtrauerat, quandoque calamitatis incurſum tolerare didicerat. Cuius læſio futuras cœnæ clades ominata eſt. Et bene quidem cultor ſeueritatis animus vindictæ conſtantiam pertinaci grauitate complexus, qui quantum alij ſuauitatis, tantum ex fidibus faſtidij traxit, probroſo oſſis iactu ingratũ penſauit officiũ, plus ſe valentis amici ſpecioſis cineribus quã improbis turpiſſimi alumni moribus debuiſſe confeſſus. Deinde in ampliorẽ hiſtrionis ſuggillationem, mox citandũ carmen ſubtexuit. Regina vero virtutem quam debilitare nequiuerat ſtupens, eius quem fruſtra beneficijs coluit,

admiratrix euasit. Videns autem Starcatherus eos qui Frothonem oppresserant in summa regis dignatione versari, concepti furoris magnitudinem acerrimo oculorum habitu prodidit, internosq; motus externo oris indicio patefecit, occultam animi procellam aperta luminum sæuitia testatus. Deniq; Ingello se regijs dapibus delenire cupiente, edulium repulit, quod vulgaris cibi vilitate contentus peregrina admodum obsonia fastidiret, communibusq; epulis assuetus, nullius gulam saporis oblectatione palparet. Interrogatus cur fronte tam nubila regiæ liberalitatis obsequio vti noluisset: reperiendi Frothonis filij gratia, Daniam sibi petitam asseruit, nec eius qui petulantis stomachi ingluuiem operosa dapum vbertate farciret: hoc enim familiaris regi Teutonum luxus egerat, vt excoctas aquis epulas deliciosæ satietatis studio rursum igni torrendas præberet. Post hæc Ingelli mores intactos præterire non passus, in eius caput omnem reprehensionis amaritudinem transtulit, impietatis damnatum quod nimiæ saturitatis vsu oscitans, partam edendo crapulam fœda ructatione exhalaret, Saxonicamq; imitatus illecebram amplissimis à sobrietate excessibus oberrasset, adeò virtute vacuus, vt ne minimam quidem eius vmbram consectaretur. Maxime autem illi turpitudinis cumulum accedere memorabat, quod in ipso militiæ tyrocinio vlciscendi parentis immemor neglecta naturæ lege paterni sanguinis carnifices beneuolentia atq; officio amplecteretur, iniquissime meritos amantissima charitate complexus, eosq; in quos quam acerrime animaduertere debuerat, non modò impunitate donasset, verumetiam conuictu ac mensæ honore dignos iudicasset, à quibus potius capitale supplicium sumendum fuisset. Præterea hic hoc carmine vsus asseritur:

Offensorū proximis condonandorū præclarum exemplum.

Cedat imbellis vetulo iuuentus,
Et senis crebros veneretur annos,
In viro forti numerosa nemo
Tempora culpet.
Albicet quanquam senio capillus
Permanet virtus eadem vetustis,
Nec fluens ætas poterit virile
Carpere pectus.
Me grauis sessor cubito repellit,
Qui boni formam vitio prophanat
Dum gulæ parens nihilum diurnis
Prorogat escis.
Quando Frothonis comes annotabar
Militum semper medius resedi
Aede sublimis, procerumq; primus
Prandia duxi.
Sorte nunc versa melioris æui,
Angulo claudor simuloq; piscem
Qui vago captat latebram recursu
Abditus vndis.
Seculo certe solitus priore
Cultius strato recubare fulcro,
Inter extremos premor & referta
Pellor ab aula.
Pellerer forsan foribus supinus
Ni latus pulsum paries referret
Et fugam truso facilem negaret
Obuius asser.
Aulici risu populi lacessor,
Aduenæ digno vacuus receptu
Aspero carpor sale, dum loquaci
Mordeor ausu.
Quid noui rumor celeber volutat,
Quis tenor rerum, patriæ quis ordo
Gliscerem vestræ regionis actus
Aduena nosse.
Vt quid Ingelle vitio sepultus
Vindicem patris remoraris ausum,
Num pij cladem genitoris æquo
Pectore duces?
Quid dapem deses colis? ocioq;
Mollior scortis, stomachum reclinas?
An tibi paruo patris interempti
Vltio constat?
Proxime quando Frotho te reliqui
Mente præsaga didici quod armis
Hostium certe periturus esses
Maxime regum.
Cumq; rus longum tererem viator
Præscius mentem gemitus subibat
Qui quod hinc esses mihi non videndus
Omine finxit.
Proh dolor quod tunc aberam remotus
Extimos orbis populos lacessens
Cum dolo regis iugulum petebat
Perfidus hospes.
Aut enim vindex domini probarer,
Aut comes pœnæ, sociusq; fati,
Et pari gaudens sequerer beatum
Funere regem.
Non gulam veni dapibus beare,
Cuius enitar vitium ferire,
Nec cutis curam sequar, aut obesi
Gaudia ventris.
Nemo me regum prius inclytorum
Exteros iuxta medium locauit

Cui

Cui frui primis licuit cathedris
Inter amicos.
Suetia veni, spatiosa mensus
Rura, mercedem ratus affuturam
Si modo chari fruerer experta
Prole Frothonis.
Sed probum quærens adij gulosum
Deditum ventri vitioq́; regem,
Cuius in luxum studium refudit
Fœda voluptas.
Claret Haldani ratus esse sermo
Qui breui nobis cecinit futurum
Quod patri gnaro generandus esset
Filius excors.
Degener quanquam reputetur hæres
Non opes magni patiar Frothonis
Aduenis lucro fore, vel rapinæ
More patêre.

Ad hanc vocem tremefacta regina, detractum capiti suo redimiculum, quo fortè capillitium muliebriter adornabat, efferato seni tanquam beneficio bilem auersura porrexit. Quo Starcatherus quam turpissime in os offerentis cum indignatione reiecto, clara rursum voce recinuit:

Amoue quæso muliebre donum
Et tuo mitram capiti repone,
Infulas nemo Venerem decentes
Fortis adoptat.
Absonum nanq́; est vt in arma promptis
Nexili crinis religetur auro,
Mollibus cultus tenerisq́; turbis
Competit iste.
At tuo munus refer hoc marito
Cui placet luxus, digitusq́; prurit
Dum nates versans volucris rubellæ
Viscera tractat.
Vxor Ingelli leuis ac petulca
Teutonum ritus celebrare gestit,
Instruit luxus & adulterinas
Præparat escas.
Nam nouis palpat dapibus palatum
Captat ignoti libitum saporis,
Aestuans ferclis onerare mensas
Lautius omnes.
Hæc viro vinum pateris propinat,
Cuncta propenso meditans paratu,
Cocta torreri iubet & secundo
Destinat igni.
Pascit vt porcum petulans maritum
Impudens scortum, natibusq́; fidens
Gratis admissum tolerare penem
Crimine stupri.
Assat elixum, recoquitq́; tosta
Prodigo cœnam meditata luxu,
Negligens morum, vitijq́; cultrix
Fœmina turpis.
Hæc procax fastu, Venerisq́; miles
Appetens escæ, bene temperatos
Abdicat ritus, simul & gulosas
Instruit artes.
Rapulum læui patina liquatum
Præditas succo tenui placentas
Pruriens aluo petit, ordinesq́;
Conchyliorum.
Non ego magnum memini Frothonem
Dexteram fibris volucrum dedisse,
Podicem cocti lacerasse galli
Pollice curto.
Quis prior regum potuit gulosus
Viscerum putres agitare sordes?
Aut manu carptim fodicare fœdum
Alitis anum?
Fortium crudus cibus est virorum,
Nec reor lautis opus esse mensis
Mens quibus belli meditatur vsum
Pectore forti.
Aptius barbam poteras rigentem
Mordicus presso lacerare dente,
Quàm vorax lactis vacuare sinum
Ore capaci.
Fugimus lautæ vitium popinæ
Rancidis ventrem dapibus fouentem.
Coctiles paucis placuere succi
Tempore prisco.
Discus herbosi vacuus saporis
Arietum carnes dabat & suillas,
Temperans vsus nihil immodesto
Polluit ausu.
Lacteum qui nunc adipem liguris
Induas mentem petimus virilem
Esto Frothonis memor & paterni
Funeris vltor.
Occidet nequam pauidumq́; pectus
Nec fugax fati stimulum refellet
Valle condatur licet, aut opacis
Incubet antris.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Haconis studium secuti,
Hic prior Helgo Begathus resedit
Ordine cœnæ.
Hic famis primæ stimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare,
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia crusti.
Offulam nemo vapidam petebat
Quisq́; communes celebrabat escas
Simplici tantum stetit apparatu
Cœna potentum.

Vulgus externum fugiebat esum
Nec fuit summis epuli libido,
Ipse rex paruo meminit modestam
Ducere vitam.
Mellei temnens speciem saporis
Combibit tostum Cereris liquorem
Nec parum coctis dubitabat vti
Assa perosus.
Mensa perstabat modico paratu
Exhibens sumptum tenui salino
Ne quid externo variaret vsu
Docta vetustas.
Amphoras nemo paterasue quondam
Intulit mensis, dolio profudit
Poculum promus, nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo transacti venerator æui
Cantharis iunxit teretes diotas
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaso.
Non breui concha ciathoue læui
Prandium vanus decorabat hospes,
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia pressit.
Aere quis sumpto toleraret vnquam
Funus amissi redimi parentis,
Aut loco patris peteret necati
Munus ab hoste?
Quis valens hæres, sobolesq́; fausta
Talibus iunctum latus applicaret,
Vt viri neruos vacuaret omnes
Pactio turpis?
Vnde cum regum tituli canuntur
Et ducum vates memorant triumphos
Pallio vultum pudibundus abdo
Pectore tristi.
Cum tuis nil eniteat trophæis
Quod stylo digne queat annotari,
Nemo Frothonis recitatur hæres
Inter honestos.
Improbis quid me laceras ocellis
Qui reum patris veneratus hostem
Panibus tantum tepidoq́; iuri
Crederis vltor?
Vindices quando scelerum probantur
Quo minus mentem pudeat prophanam
Aurium prompto vacuatus vsu
Esse peropta.
Sæpe nam virtus aliena sueuit
Conscium culpæ lacerare pectus
Et boni fama premitur malignus
Pectore sensus.
Appetas ortum licet, aut remotus
Occidentali regione degas,
Seu situm mundi medium sequaris
Concitus istinc.
Seu plagam cœli gelidam reuisas
Quà poli vertex patet, impetuq́;
Versili sphæram rapit, & propinquam
Despuit vrsam.
Te pudor late comes insequetur
Et graui vultum feriet rubore
Quando magnorum sociata ludit
Concio regum.
Dedecus quem cum maneat perenne
Inter illustres medius venire
Non potes turmas, reprobusq́; in omni
Climate degas.
Fata Frothoni sobolem dedere
Editam mundo superis sinistris,
Cuius affectum scelus & libido
Sordida cepit.
Sicut in naui fit vt obsoletum
Fœda sentinæ gremium requirant,
Sic in Ingellum viciosa rerum
Copia fluxit.
Ergo vulgatum veritus ruborem
Angulis pressus patriæ iacebis
Torpidus fœdo lare nec videndus
Agmine claro.
Sorte tum barbam quaties sinistra
Concubinarum stimulis repressus
Cum tibi pellex querulis perurat
Vocibus aurem.
Cum pauor mentem gelidus repigret
Et patris vindex fieri timescas,
Degener planè, parilisq́; scorti
Ritibus extas.
Obrui paruo poteras paratu,
Vt quis arreptum iugularet hœdum,
Aut ouem cultro teneram trucidet
Gutture secto.
Ecce Suertingo genitus tyranno
Dania post te potietur hæres,
Cuius ignauam retines sororem
Fœdere turpi.
Dum grauem gemmis nitidamq́; cultu
Aureo gaudes celebrare nuptam,
Nos dolor probro sociatus vrit,
Turpia questos.
Quando te præceps agitat voluptas
Anxius nobis animus prioris
Temporis formam reuocat, monetq́;
Multa dolere.
Nam secus quàm tu scelus æstimamus
Hostium quos nunc veneraris. vnde
Prisca noscenti facies molesta est
Temporis huius.
Re magis nulla cuperem beari
Si tui Frotho iuguli nocentes
Debitas tanti sceleris viderem
Pendere pœnas.

Tan-

Tantum autem monitus ſui incitamento profecit, vt ab enerui & frigeſcenti animo veluti quadam reprehenſionis ſilice flagrantiſſimum fortitudinis ignem extunderet. Primum enim rex vacuas carmini aures præbuit, deinde impenſiori educatoris ſui hortamine concitatus, ſerum vltionis calorem animo traxit, oblitusq; conuiuæ, hoſtem induit. Ad vltimum diſcubitu euolans, omnem iræ ſuæ procurſum in conſeſſores effudit, ita vt ferrum aduerſus Suertingi filios cruenta ſeueritate nudaret, & quorum gulam menſæ delicijs fouerat, deſtricto mucrone iugulum peteret. His nanq; continuò trucidatis, ſacra menſæ ſanguine inuoluit, infirmum ſocietatis vinculum diremit, erubeſcendumq; conuiuium egregia crudelitate mutauit, atq; ex hoſpite hoſtis, ex abiectiſſimo luxuriæ mancipio truculentiſſimus vltionis miniſter euaſit. Siquidem induſtria hortatoris oratio, molli ac teneræ iuuentæ animoſitatis ſpiritum ingenerauit, latebriſq; ſuis extractam recreauit audaciam, extuditque vt grauiſſimæ cladis autoribus pœna factis debita rependeretur. Exulauerat ſiquidem probitas iuuenis non expirauerat, quæ in lucem ſenili ſuffragatione producta, opus eo maius quo tardius edidit, aliquanto ſpecioſius cruore quàm mero calices imbuens. Quàm porrò induſtrium exiſtimemus ſenem, qui diſertiſſima admonitione immenſum regalis animi vitium expugnauit, eiuſq; loco perruptis nequitiæ clauſtris, efficaciſſimam virtutis ſementem inſeruit? Ipſe quoq; manum regis pari facinore proſecutus, fortitudinem non ſolum in ſe pleniſſimam exhibuit, ſed etiam ex alieno pectore erutam reuocauit. Quo peracto ſic cœpit:

Rex Ingelle vale, cuius iam prodidit auſum
Plenum animi pectus, tibi mens in corpore regnat
Auſpicio patefacta ſuo, nec defuit altum
Pectore conſilium, quanquam taciturnus ad horam
Extiteris, nam damna moræ probitate rependis,
Torporemq; animi redimis virtute potenti.
Fac age fundamus reliquos, nulluſq; periclum
Effugiat, quod quiſq; pari ratione meretur:
Cedat in autorem facinus, premat artificemq;
Culpa relata ſuum, cæſorum corpora curru
Excipiant famuli, promptuſq; cadauera lictor
Efferat, officijs meritò caritura ſupremis,
Et buſtis indigna tegi, non funebris illis
Pompa roguſue pium tumuli condonet honorem:
Putida ſpargantur campis, auiumq; terenda
Morſibus, infeſto maculent rus vndiq; tabo.
Tu quoq; rex ſæuam ſi quid ſapis effuge nuptam,
Ne lupa conſimilem ſibi fœtum gignat, & ex te
Bellua conſurgat proprio nocitura parenti.
Dic Rotho perpetue timidorum irriſor, an vltos
Frothonem ſatis eſſe putas, qui funera ſeptem
Vindictæ vnius impendimus? ecce feruntur
Exanimes, qui non rebus ſed imagine tantum
Imperium coluere tuum, fraudemq; parabant
Obſequio. ſed ne ſemper ſpes illa ſubibat
Quod ſolet ingenuis ſua reſpondere propago
More ſecutura ſortem quam ſanguine traxit.
Nunc ergo Ingelle, melius quàm tempore lapſo
Letharum dici dominus Daniæq; mereris.
Imberbis quando ductum auſpiciumq; ſequebar
Militiæ rex Hako tuæ, laſciua peroſus.
Ingenia & luxum, nil præter bella colebam,
Exercens animum cum corpore, mente prophanum
Omne relegaui, ſtomachoq; placentia fugi,

Fortia complexus animo, nanq; arma professus
Aspera vestis erat cultusq; parabilis olim,
Rara quies, somniq; breues, labor ocia longe
Propulit, & parco fluxerunt tempora sumptu.
Non vt nunc quidam quibus insatiata cupido
Ingluuie cæca visum rationis inumbrat.
Horum aliquis vestis operosæ tegmine cultus
Molliter alipedem flectit, sparsamq; renodat
Cæsariem, & laxos patitur fluitare capillos,
Carpit superbos.
Discere sæpe foro, turpiq; inhiare lucello
Gaudet, & hoc studio vitam solatur inertem,
Venali celebrans commissa negocia lingua.
Vi violat leges, & ferro iura lacessit,
Obterit innocuos, alieno pascitur ære,
Stupra gulamq; colit, risu conuiuia mordax
Insequitur, sic scorta petens vt sarculus herbam.
Occidit ignauus dum prælia pace quiescunt
In media si valle cubet, testudine nulla
Tutus erit qui fata timet, fors vltima viuum
Quenq; rapit, latebra lethum depellere non est.
Ast ego qui totum concussi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidoq; sub astra leuandus
Funere, vi morbi defungar vulneris expers?

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SEXTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER
SEPTIMVS.

NGELLO quatuor filios fuisse, ex ijsdemq; tribus bello consumptis, Olauum solum post patrem regnasse, perita rerum prodit antiquitas, quem quidam Ingelli sorore editum, incerto opinionis arbitrio perhibent. Huius actus vetustatis squalore conspersos, parum iusta notitia posteritas apprehendit, extremum duntaxat prudentiæ eius monitum memoria vendicauit. Quippe cum supremis fati viribus arctaretur, Frothoni & Haraldo filijs consulturus, alterum terris, alterum aquis regia ditione præesse, eamq; potestatis differentiam non diutina vsurpatione, sed annua vicissitudine sortiri iubet. Ita regnandi inter eos conditione æquata, prior Frotho maritimarum rerum regimine potitus, crebris piraticæ damnis deformis euasit. Infortunij causa recentia nautarum coniugia fuere, domesticas tori voluptates externis militiæ laboribus præferentium. Interiecto tempore natu minor Haraldus maris dominationem sortitus, vacuum coniugio militem legit, fraternæ frustrationis euentum metuens. Fortuna delectui respondit. Quippe tam gloriosum piratam egit, quàm frater inglorium gesserat. Quæ res fraternam ei inuidiã peperit. Quinetiam eorum coniuges Sygne & Vluilda, quarum altera Suetiæ rege Syuardo, altera Carolo Gothiæ præfecto orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorum soluêre conuictus. Quo euenit, vt Haraldus & Frotho rei familiaris societate conuulsa, communem partientes supellectilem, plus muliebris rixæ iurgijs, quàm fraternæ charitatis officijs indulgerent. Sed & Frotho fratris claritate deformem se fieri contemptumq; sibi strui iudicans, à quodam familiarium

liarium occulte eum interfici iubet, quod quem ætate vinceret, ab eo ſe virtute ſuperari videret. Quo peracto ne ſcelus à conſcio proderetur, inſidiarum miniſtrum tacite trucidandum curat. Poſt hæc vt innocentiæ ſibi fidem pareret, notamq; ſceleris euitaret, quiſnam rerum caſus inopina germanum clade ſuſtulerit, latius inueſtigari præcepit. Sed neque tot artibus perficere potuit, quo minus eum tacita vulgi notaret opinio. A quo Carolus poſtmodum quis Haraldum occidiſſet rogatus, diſſimulanter ab eo notæ rei quæſtionem agi reſpondit. Quo dicto mortis cauſam adciuit, Frothone exprobratum ſibi latenter parricidium iudicante. Poſt hæc Haraldus & Haldanus filij ex Sygne Caroli filia ſuſcepti, cum ad necem a patruo quærerentur, ab eorum tutoribus callidior ſeruandorum pupillorum ratio excogitata eſt. Nam truncos luporum vngues ſubtellibus annectentes, contiguum penatibus ſuis lutum, obfuſamque niuibus humum crebris decurſibus exarare cœperunt, ferini inceſſus ſpeciem præbituri. Poſt hæc trucidatis ancillarum liberis, eorumq; corporibus fruſtatim diſcerptis, lacera paſſim membra diſijciunt. Itaque requiſitis adoleſcentibus, nec inuentis, fuſi reperiuntur artus, ferarum veſtigia demonſtrantur, tellus cruore delibuta conſpicitur: creditum eſt pueros lupina ingluuie conſumptos, nec cuiquam ferè de tam manifeſto lacerationis argumento dubitare conceſſum: cuius ſpectaculi fides pupillis præſidio fuit. Qui mox à tutoribus caua concluſi ilice, ne vllum vitæ eorum indicium ederetur, diu ſub canum ſpecie nutriebantur: latrantum quoque eis vocabula indita: quo minus latentium opinio vulgaretur. Solus Frotho mortis eorum fide repudiata, latebræ locum ex perita augurij fœmina cognoſcere inſtitit. Cuius carminum tanta vis erat, vt rem quantalibet nodorum conſertione perplexam, è longinquo ſoli ſibi conſpicuam ad contactum euocare poſſe videretur. *Magicæ artis efficacia.* Hæc Regnonem quendam occulte circa illos educationis officium peregiſſe, eosq; tegendæ rei gratia caninis cenſuiſſe nominibus aſtruebat. Qui cum ſe inuſitata carminum violentia latibulis egeſtos incantantis obtutibus admoueri conſpicerent, ne tam horrendæ coactionis imperio proderentur, gremium eius accepti à tutoribus auri incuſſione perfundunt. Quæ recepto munere, repentina morbi ſimulatione par exanimi concidit. Perquirentibus miniſtris cauſam tam ſubiti lapſus, inſcrutabilem filiorum Haraldi fugam exiſtere memorabat, quorum eximia vis etiam atrociſſimos carminum temperaret effectus. Ita paruulo contenta beneficio, maius à rege præmium præſtolari paſſa non eſt. Poſt hæc Regno ſuam ac pupillorum opinionem populari ſermone crebreſcere expertus, in Feoniam vtroſq; deuexit. Vbi à Frothone captus, adoleſcentes ſe cuſtodia proſecutum fatetur, precaturq; regem pupillis quos patre priuauerit parcat, nec ſe duplici parricidio obiectare felicitatis loco ducat. Quo dicto ſæuitiam eius in ruborem conuertit, pollicituſq; eſt, ſi quid ab eis in patria nouaretur, ſe regi indicia delaturum. Ita pupillis incolumitate parta, metu liber, multos annos confecit. Qui cum adulti Sialandiam petiuiſſent, vltionem patris ab amicis exequi iuſſi, non ſe ac patruum annua luce potituros vouerunt. Quo comperto Regno pacti memoria concitatus, noctu regiam petit, ſeq; promiſſæ rei indicem venire tacite aſſerit. Dormientem tamen ad vigilias euocare paſſus non eſt, eo quod Frotho excitationis ſuæ pœnas ferro exigere ſolitus fuerat. Tanti quondam regium ſomnum importuna fruſtratione perrumpere exiſtimatum eſt. *Regis ſomnũ ſi quis olim interrupiſſet, ferro puniebatur.* Id Frotho mane ex vigilibus expertus, vt animaduertit Regnonem inſidiarum nuncium attuliſſe, contracto milite ſæuitia fraudem præcurrere ſtatuit. Nec aliud Haraldi filijs auxilio, quàm furoris ſimulatio fuit. Nam cum ſe ex improuiſo occupari conſpicerent, perinde ac furijs acti lymphantibus morem gerere cœperunt. Quos cum Frotho mente captos putaret, propoſitum remiſit, deforme exiſtimans ferro petere, qui ferrum in ſe conuertere viderentur. A quibus proxima nocte incendio conſumptus, dignas parricidij pœnas pependit. Quippe regiam adorti, reginam in primis lapideo obruere congeſtu: igne deinde penatibus applicato, Frothonem in exciſi dudum ſpecus anguſtias & opacos cuniculorum receſſus obrepere coëgerunt. Vbi dum clauſus deliteſcit, vapore & fumo ſtrangulatus interijt.

Perempto Frothone cum Haldanus ternos circiter annos patriæ præfuisset, Haraldo fratri regnandi iure perfunctorie tradito, Olandiam eiq; finitimas insulas quas à Suetiæ complexu sinuosus aquarum diuellit anfractus, piraticis populatur iniurijs. Ibidem subductis hyeme nauigijs ac vallo cinctis expeditioni triennium dedit. Post hæc Suetiæ manus iniecit, eiusq; regem bello consumpsit. Cuius nepotem Ericum, patrui vero sui Frothonis filium pugna postmodũ excepturus, postquam pugilem eius Haquinum hebetandi carminibus ferri peritum didicit, eximiæ magnitudinis clauam ferreis consertã nodis, tunsionis vsibus adaptauit, perinde ac præstigij vires ligneo robore debellaturus. Deinde cum cęteris conspicuo virtutis habitu præmineret, inter acerrimos hostium procursus obnupto galea capite, scuti inops libratum clauæ robur in obiecta clypeorum munimina geminæ manus ope torquebat. Nec erat vllum tantæ soliditatis obstaculum, quod non fru statim adactæ molis impulsus obtereret. Quo euenit vt occursantem sibi in acie pugilem acriori gestaminis impactione subrueret. Victus tamen & in Helsingiam fuga delapsus, Vitolfum quendam olim Haraldo militantem saucij corporis curam petiturus accessit. Hic in castris maiore ætatis parte consumpta, tandem in huius prouinciæ solitudinem post tristia ducis fata concesserat, ibiq; rusticæ vitæ cultu consueta militiæ studia relaxabat. Qui quod hostilibus sæpe telis petitus fuerat, non infimam medendi peritiam assidua vulnerum suorum curatione contraxerat. Si quis vero operam eius blandimentis exposceret, hunc medelæ loco occultæ læsionis noxa afficere solitus erat, aliquanto speciosius beneficia minis quam adulatione exposci iudicans. Idem Erici milites penatibus suis occupandi Haldani cupidine imminentes ita videndi officio spoliauit, vt propinquas ædes nec prospectu capere, nec certis possent vestigijs indagare. Adeò luminum vsum nubilus quidam error obtuderat. Cuius opera Haldanus virium integritatem adeptus, accito Thorone conspectioris ingenij pugile, Erico bellum denunciat. Quem cum productis ediuerso copijs militum numero præstare conspiceret, occultatam agminis partem inter propinquos viæ frutices delitere præcepit, hostem per angustiora semitæ compendia gradientem insidijs consumpturus. Quod præuidens Ericus, explorata progrediendi facultate, secessu vtendum putauit, ne proposito incedens tramite, hostium dolis inter præruptos montium vrgeretur anfractus. Igitur apud conuallem arduis montium iugis vtrinq; conseptam mutuis viribus pugna conseritur. In qua Haldanus inclinatam suorum aciem conspicatus, frequentem saxis rupem cum Thorone conscendit, indeq; erutas moles in subiectum hostem deuoluit, quarum pondere & ruina aciem in occiduo constitutam oppressit. Quo euenit, vt victoriam quam armis amiserat, cautibus recuperaret. Ob cuius facti virtutem Biargrammi cognomen accepit: quod vocabulum ex montium efferitatis nuncupatione compactum videtur. Igitur apud Sueones tantus haberi cœpit, vt magni Thor filius existimatus, diuinis à populo honoribus donaretur, ac publico dignus libamine censeretur. Sed quoniam ægre deuictorum ingenia quiescere solitum est, & in vetitum semper subactorum obluctatur improbitas, accidit vt Ericus dum fugæ damnis consulere studet, subiectas Haldano prouincias attentaret. Sed ne Daniam quidem ab hoc sæuitiæ genere immunem reliquit, perquam dignum existimans eius lacessere patriam, per quem sua abactus fuerat. Ita dum iniuriam inferre quàm repellere maluit, Suetiam armis hostilibus liberauit. Quippe cum Haldanus Haraldum fratrem ab eo tribus deuictum prælijs, quarto occisum cognosset, amittendi imperij metu relictis Sueonum agris patriã repetere coactus est. Ita Ericus, quo facilius Suetiæ regnũ deseruit, hoc celerius recepit. Quẽ si fortuna æque in retinendo regno, ac recuperãdo instruere voluisset, nequaquã Haldano prendendum dedisset. Cuius captionis modus hic erat: Reuersus in Suetiã Haldanus, occultata per insidias classe, binis obuiam Erico nauigijs proficiscitur. A quo denis petitus, varijs nauigationis reflexibus ad occultum suorum agmen relabitur. Quem longius insequente Erico, Danica ponto classis emergit. Circumuentus itaq; Ericus oblatum sibi sub seruiendi conditione spiritum repudiauit, lucemq; libertati præferre non passus, mori quàm obsequi præoptauit, ne vitæ cupiditate

Beneficia minis quàm adulatione exposcere speciosius est iudicatum.

ditate ex libero ſeruus euadere videretur, aut quem nuper fortuna æquaſſet, nouo famulatus officio coleret. Adeò ſalutē dedecore mercari virtus ignorat. Compeditus igitur & ad loca feris peruia relegatus, indignū tanta animi maieſtate exitum habuit. Haldanus gemini regni imperio potitus, opinionis ſuæ titulum tribus honeſtatis gradibus decorabat. Erat enim condendorum patrio more poëmatum peritia diſertus, nec athletica minus virtute quàm regia poteſtate conſpicuus. Audiens autem vegetioris ingenij piratas Tokonem & Anundum circumpoſitis imminere prouincijs, maritima pugna tentatos oppreſſit. Nihil enim veteres claritate magis expetendū ducebant, quam non opum fulgor, ſed armorum induſtria peperiſſet. Itaq; ſeditiones amplecti, inſtaurare lites, ocia faſtidire, paci militiam anteferre, virtutum non rerum æſtimatione cenſeri, plurimū voluptatis in prælijs, minimum in conuiuijs reponere clariſſimis quondam viris curæ extitit. Sed neq; diu Haldano æmulus defuit: nam Syualdus quidam claro admodum loco natus, apud Sueonū concionem Frothonis ac coniugis eius exitio flebiliter memorato, tantū Haldani odium penè omnibus ingenerauit, vt plurimorū ſuffragijs nouarum rerū licentiam aſſequeretur. Nec ſolo vocum fauore contentus, adeò plebis animū ambitionis artibus occupauit, vt omnium ferè manus ad regiū inſigne capiti ſuo imprimendū adduceret. Hic ſeptem filios habebat tanto veneficiorum vſu callentes, vt ſæpe ſubitis furoris viribus inſtincti ſolerent ore toruum infremere, ſcuta morſibus attrectare, torridas fauce prunas abſumere, extructa quæuis incendia penetrare, nec poſſet conceptus dementiæ motus alio remedij genere quàm aut vinculorū iniurijs aut cædis humanæ piaculo temperari. Tantā illis rabiem ſiue ſæuitia ingenij, ſiue furiarum ferocitas inſpirabat. Quibus auditis Haldanus, vt erat circa piraticā occupatus, expedire militibus dixit, vt qui in exteros hactenus deſæuierint, nunc ciuium viſceribus ferrum adigant, ereptiq; regni iniuriā propulſent, qui dilatandi curam gerere conſueuerunt. Quo imminente Syualdus miſſis ad eum legatis iubet, ſi famā factis æquaret, & tantus re eſſet quantus opinione cenſeretur, ſe ſuamq; ſobolem pugna ſolus excipiat, priuatoq; periculo publicū redimat. Eo deinde reſpondente, legitimæ dimicationis formam duorum numerum excedere non debere: nil mirandū, inquit Syualdus, hominem cœlibem proleq; vacuū oblatos detrectare congreſſus, cui inops caloris natura deforme corporis animiq; frigus incuſſerit. Nec liberos ab eo diuerſos exiſtere, quem ſuæ generationis autorē habuerint, quod ab ipſo commune naſcendi principium traxerint. Ita ſe ac filios vnius hominis loco cenſendos eſſe, quibus veluti vnū corpus à natura tributū videatur. Cuius conuicij rubore permotus Haldanus, prouocationi parêre cœpit, tam contumelioſam cœlibatus exprobrationem egregijs virtutis operibus penſaturus. Cumq; per opacam fortè nemoris indaginem graderetur, hærentem obiter quercum humo radicitus eruit, ſolisq; ſpoliatam ramis in ſolidam clauæ ſpeciem tranſformauit. Quo geſtamine fretus, tali carmen breuitate compegit:

Veteres, ea clas ritate, quam armorum peperiſſet induſtria, nihil magis expetendū putarunt.

Mira de ſeptē fratribus veneficis hiſtoria.

En rude quod gerimus obnixo vertice pondus
Vulnera verticibus exitiumq; feret.
Sed neq; frondoſi geſtamen roboris vllum
Omine Gotenſes horridiore premet.
Ardua comminuet nodoſi robora colli,
Et caua ſylueſtri tempora mole teret.
Claua quidem ſæuum patriæ domitura furorem,
Nulla magis Suetis exitialis erit,
Oſſa domans, laceroſq; virûm libranda per artus
Impia prærupto ſtipite terga premet,
Cagnatos preſſura lares, fuſura cruorem
Ciuis, & in patriam pernicioſa lues.

His dictis Syualdum cum ſeptem filijs attentatum acerrimas eorum vires eximia clauæ mole fruſtratus, exitio tradidit. Ea tempeſtate Harthbenus quidam ab Helſyngia veniens, raptas regum filias ſtupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere ſolitus, à quo peragendæ Veneris vſu prohiberetur, illuſtres nuptias humi-

libus præferens, tantoq; ſe clariorem exiſtimans, quanto ſplendidiores concubitus per vim aſſequi potuiſſet. Nec vltionem effugit qui ſe ei comparatione virtutis æquare præſumeret. Tanta vero corporis magnitudine erat, vt nouem cubitis proceritatis eius dimenſio tenderetur. Huic duodecim athletæ contubernales fuere, quibus officio erat quoties illi præſaga pugnæ rabies inceſſiſſet, vinculorum remedio oborti furoris impetum propulſare. Ab his Haldanus Harthbenum, eiusq; pugiles viritim impetere iuſſus, non ſolum certamen ſpopondit, ſed etiam victoriam ſibi ingenti verborum fiducia promiſit. Quo audito Harthbenus repentino furiarum afflatu correptus, ſummas clypei partes morſus acerbitate conſumpſit, igneos ventri carbones mandere non deſtitit, raptas ore prunas in viſcerum ima transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit, ad poſtremum omni ſæuitiæ genere debacchatus, in ſex athletarum ſuorum præcordia furente manu ferrum conuertit. Quam inſaniam illi pugnandi auiditas an naturæ ferocitas attulit, incertum eſt. Haldanum deinde reſidua pugilum manu petiuit. A quo miræ granditatis malleo contuſus, vita ac victoria caruit, deditq; pœnas & Haldano quem prouocauerat, & regibus quorum ſanguine per vim potitus fuerat. At quoniam Haldano fors inopinas pugnæ cauſas porrigere conſueuit, quaſi nunquam virium eius experimentis contenta, accidit vt Egtherus Fynnenſis piratico Sueones moleſtaret incurſu. Quem Haldanus ternis adortus nauigijs, nam & ei totidem eſſe compererat, cum nocte prælium finiente debellare non poſſet, poſtera die ex prouocatione ſecum decernentem oppreſſit. Deinde cum Hatheri Reguli filiam Thorildam à Grimmone eximiarum virium athleta ſub duelli comminatione expeti comperiſſet, edictumq; à patre eſſet, potiturum ea qui pugilem amouiſſet, quanquam ad ſenectutem cœlebs peruenerat, non minus Reguli promiſſione quàm athletæ petulantia concitatus Noruagiam petit. Qua inita cunctas agnitionis ſuæ notas adulterina oris illuuie reſpergens, vt pugnæ locum acceſſit, prior enſem deſtringit. Quem ad hoſtilem ſciens obriguiſſe conſpectum, humi deiecit, alioq; vagina ſubmoto Grimmonem appetens, extremos loricæ nexus cum occidua clypei parte perſecuit. Quod factum Grimmo admiratione perſecutus, vetulum, inquit, acrius dimicantem non memini: ſtatimq; ferrum exerens obiectam gladio parmam penetrabili ſectione conuulſit. Cuius immorantem ictui dextram Haldanus nihil hæſitans obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium ſtringens, ferientis femur tranſegit, mutilati corporis vltionem exiguo vulnere proſecutus. Victor Haldanus victo reſiduum vitæ pecunia redimendi poteſtatem fecit, ne imbelli & manco miſeras animæ reliquias deformiter adimere videretur. Quo facto tantum ſe penè in ſeruando hoſte egit, quantum geſſerat in vincendo. Cuius victoriæ præmium Thorildæ nuptijs aſſecutus, filium ex ea Aſmundum ſuſtulit, à quo ſe Noruagiæ reges originem duxiſſe magni æſtimant, ab Haldano ſolennem generationis ſuæ ſeriem retexentes. Poſt hæc cum Ebbo pirata plebeij generis ad ſplendida coniugia capeſſenda virtutis fiducia concitatus, Sygrutham Gothenſium regis Vnguini filiam poſtularet, ac præterea Gothici regni dimidium in dotem expeteret, ſuper matrimonij admiſſione conſultus, conſenſum falſo ſpondendum monuit, ſeq; nuptias fruſtraturum promiſit. Quinetiam ſedendi locum ſibi inter conuiuarũ diſcubitus aſſignari præcepit. Probante conſilium Vnguino, omnem regiæ dignitatis ſpeciem peregrina corporis deformitate corrumpens, noctuq; nuptijs ſuperueniens, occurrentibus formidini fuit, maiorem humano habitu virum aduenıſſe mirantibus. Qui mox vt regiam intrauit circunſpectis omnibus quærit quis proximum regi diſcubitum occupauerit. Ebbone deinde futurum Vnguini generum eius lateri coniunctũ dicente, per ſummam verborum iracundiam percontatur, qua veſania quibúſue furijs eo petulantiæ adductus ſit, vt deſpicabiles generis ſui ſordes eximiæ nobilitatis ſplendori miſcere præſumat, ruſticasq; manus regiæ genti inſerere audeat: nec id quidem expetere contentus, etiam alieni regni conſortium captare videatur. Deinde eum ferro ſecum decernere iubet, non prius voto quàm victoria potiturũ. Quo nocturnum monſtris certamen, diurnum hominibus congruere reſpondente, ne temporis ex-

Harthbeni corporis proceritas.

Genealogia et origo regum Noruagiæ.

ris excuſatione pugna abnui poſſet, lunæ ſplendore diem æquari perhibuit. Taliter adactum pugnæ Ebbonem conuiuio in ſpectaculũ verſo proſtrauit, nuptiasq; exequijs mutauit. Qui interiectis annis in patriam decedens cum ſine liberis eſſet, regias opes Vnguino teſtamento legauit, eumq; regem conſtituit. Hic poſtmodũ ab æmulo cui Regnaldo nomen erat bello oppreſſus, filium Syualdum reliquit. Huius filia Syritha adeò ſpectatæ pudicitiæ erat, vt cum ob formę pulchritudinem ingenti procorum frequentia peteretur, ad neminem ex eis inſpectandum adduci poſſe videretur. Cuius continentiæ fiducia à patre coniugem depopoſcit, qui delenimentorum dulcedine mutuum eius conſpectum impetrare quiuiſſet. Olim ſiquidem apud nos puellarum continentia magnopere viſus petulantiam edomare ſolebat, ne mentis integritas oculorũ libertate corrumperetur, affectabaturq;, vt cordis caſtimoniam, oris modeſtia fateretur. Tunc Otharus quidam Ebbonis filius ſiue geſtarum rerum magnitudine, ſiue comitatis & facundiæ fiducia accenſus, pertinacius poſtulandæ virginis ignibus æſtuabat. Cuius obtutum omnibus ingenij neruis emollire connifus, cum demiſſum oculorum eius habitum nulla penitus arte flexiſſet, inuictæ ſeueritatis perſeuerantiam miratus abſcedit. Eiuſdem rei cupidus gigas cum æque ſe effectu vacuum animaduerteret, fœminam ſubornat, quæ cum obtenta virginis familiaritate eius aliquandiu pediſſequam egiſſet, hanc tandem à paternis procul penatibus quæſita callidius digreſſione ſeduxit, quam ipſe mox irruens in arctiora montanæ crepidinis ſepta deuexit. Opinantur alij quod fœmineam mentitus effigiem cum inſidioſa artis protractione domeſticis puellam ædibus abduxiſſet, partes demum raptoris impleuerit. Quod vt comperit Otharus, indagandæ virginis gratia montis penita perſcrutatus, inuentam oppreſſo gigante ſecum abduxit. Adeò autem gigantea ſedulitas puellæ cæſariem nexili comarum aſtrictione reuinxerat, vt pilorum perplexa congeries criſpata quadam cohærentia teneretur, nec facile præter ferrum quis poſſet conſertos crinium extricare complexus. Denuò igitur varijs rerum irritamentis aggreſſus puellarem in ſe prouocare conſpectum, cum diu torpentes nequicquam oculos attentaſſet, propoſito parum ex ſententia cedente, cœptũ reliquit. Sed neq; puellam ſtupro violare ſuſtinuit, ne ſplendido loco natam obſcuro concubitus genere macularet. Quæ cum varios ſolitudinum anfractus diutius errabunda percurreret, contigit vt ad ſylueſtris cuiuſdam immanisq; fœminæ tugurium perueniret. A qua paſcendi caprarum gregis officio deputata, cum denuò per Otharum libertatis auxilium impetraſſet, talibus eius tentatur alloquijs:

Num meis mauis monitis adeſſe
Et pares votis ſociare nexus
Quàm gregi præſens, olidisq; curam
Ferre capellis?

Impiæ dextram dominæ refelle
Et trucem præceps fugito magiſtram,
Vt rates mecum ſocias reuiſens
Libera degas.

Linque commiſſæ ſtudium bidentis,
Sperne caprinos agitare greſſus,
Et tori conſors refer apta noſtris
Præmia votis.

O mihi tantis ſtudijs petita
Torpidos rurſum radios reflecte
Paululum motu facili pudicos
Erige vultus.

Ad lares hinc te ſtatuam paternos
Et piæ lætam ſociabo matri,
Si ſemel blandis agitata votis
Lumina pandas.

Quam tuli clauſtris toties gigantum
Confer antiquo meritum labori,
Et graues rerum miſerata niſus
Parce rigori.

Quare etenim cerebroſa adeò dementire cœpiſti, vt alienum ductare pecus, & in monſtrorum famulitio numerari præoptes, quam pari conſenſus aptitudine mutuum tori promouere contractum? Illa nihilominus ne pudicæ mentis conſtantia, ad externos titubaret aſpectus, luminum habitum immoto palpebrarum rigore continuit. Quantæ porrò pudicitiæ ſeculi illius fœminas extitiſſe putemus, quæ ne ad leuem quidem oculorum motum maximis amatorum irritamentis adduci potuerunt? Cum ergo Otharus ne gemini quidem beneficij meritis virgineũ in ſe viſum concitare quiuiſſet, pudore & ægritudine fatigatus claſſem repetijt. Cumq; Syritha more priſtino decurſis late ſcopulis, in Ebbonis fortè ſedes erronea

Quanta quondam fœminarum fuerit pudicitia.

peruenisset, nuditatis & inopiæ rubore egentium se filiam astruebat. Animaduertens autem hanc Othari mater, quamuis marcore illitam, inopiq; contectā amiculo, à generosis pullulasse ramalibus, honorato sedendi loco susceptam, reuerenda secū comitate detinuit. Nobilitatem quippe virginis index forma prodebat, & vultu genus interprete resultabat. Quam videns Otharus, cur vultū peplo obscuraret inquirit. Cuius animū certius experturus, nupturam sibi fœminā fingit, eiusq; torū conscendens, lucernā Syrithæ gestandā committit. Quæ cū absumptis penè lychnis admoto propius igne premeretur, tantū patientiæ specimen præbuit, vt manū absq; motu continere visa, nullā ardoris molestiā sentire crederetur. Externū quippe æstum cohibebat interior, & pruritantis animi feruor adustæ cutis incendium temperabat. Quæ demū ab Otharo manui consulere iussa, placidos in eum obtutus verecunda luminum erectione conuertit, statimq; semoto nuptiarū figmento, genialē torū nuptura conscendit. Cumq; postmodū Syualdus comprehensum Otharū ob illatum filiæ stuprū suspendio consumendū duxisset, cōtinuò Syritha raptus sui casibus explicatis, non solū eum in regis gratiā reduxit, sed etiam patrē ad eius sororē matrimonio sibi copulādā adduxit. Post hæc inter Syualdū Regnaldūq; exquisitæ probitatis militibus vtrobiq; delectis, apud Sialandiā prælium agitur, in quo cum triduo mutuis cædibus exacto ob summā vtriusq; partis virtutē incerti victoriæ procursus existerent, Otharus siue diutinæ pugnæ tædio, siue gloriæ æmulatione correptus, cū mortis contemptu consertissimos hostes irrumpit, Regnaldoq; inter fortissimas militū acies obtruncato, subitā Danis victoriam peperit.

Starcatheri fuga.

Insigne hoc præliū maximorū procerū ignauia fuit. Adeò siquidem rei summa perhorruit, vt fortissimi Sueonū quadraginta terga fugæ dedisse dicantur, quorū præcipuus Starcatherus nulla sæuitia rerū aut periculorum magnitudine quati solitus, nescio qua nunc obrepente formidine sociorū fugam sequi quam spernere præoptauit. Crediderim hunc metum ei diuinis viribus iniectum, ne supra humanam fortitudinem virtute sibi præditus videretur. Adeò nihil perfecti mortalium felicitas habere consueuit. Tunc hi omnes maximi piratarum Haconis quasi quædā belli reliquiæ ad eum delapsæ commilitium amplectuntur.

De Sigaro rege, à quo villa Syersted nomen accepit.

Post hæc Syualdo filius Sigarus succedit, cui filij Syualdus, Alf, & Algerus fuere, filiaq; Sygne: è quibus Alf cæteris animo formaq; præstantior, piraticis incumbebat officijs: cuius etiam insignem candore cæsariem tantus comæ decor asperserat, vt argenteo crine nitere putaretur. Eodem tempore Gothorum rex Syuardus filios habuisse fertur Wemundum & Ostenum, filiamq; Aluildam, quæ tantam verecundiæ fidem ab ipsis propemodum incunabulis præferebat, vt os peplo iugiter obnuptum haberet, quo minus formam suam alienæ libidinis irritamentum efficeret. Huic pater in arctam admodum custodiam relegatę viperam anguemq; educandos commisit, pudicitiam eius adultorum tandem reptilium custodia vallaturus. Neq; enim facile thalamus inuestigari poterat, quem tanti discriminis pessulus obserabat. Statuit etiam, vt si quis eius aditum frustra tentasset, protinus amputandum caput, paloq; refigendum præberet. Ita annexus petulantię metus concitata iuuenum ingenia castigabat. Tunc Alf Sigari filius, rē hoc illustrius quo periculosius tentandam existimans, proci titulum professus, animalia propter virginis conclaue excubantia debellare iubetur, quod edicti ratione eorum victori virgineus deberetur amplexus. Quorū vt acrius aduersum se rabiem excitaret, cruenta corpus pelle contexit. Qua succinctus, mox vt septi valuas subijt, torridam calibem forcipe comprehensam, hiantis viperæ faucibus immersit, eamq; exanimem prostrauit. Anguem deinde sinuosa volubilitate prolapsum, inter medios rictus telum iaculatus absumpsit. Cumq; pacti conditione connexum victoriæ pignus expeteret, refert Syuardus hunc sibi generum acceptari, in quem filia solidum optionis arbitrium contulisset. Cumq; sola puellæ mater proci votum difficulter exciperet, mentem filiæ secreto perlustrat alloquio. Qua procum impensius ob virtutem laudante, conuicijs eam acrius lacerat, quod elisis pudicitiæ neruis specierum illecebra caperetur, omissaq; virtutis censura adulantibus formæ blanditijs lasciuæ mentis intuitum exhiberet. Ita Aluilda ad Danici iuue-

nis con-

nis contemptum adducta, virili veste fœmineam permutauit, atq; ex pudica admodum puella ferocem piratam agere cœpit. Compluribus quoq; eiusdem voti puellis in commilitium adcitis, eo fortè loci peruenit, vbi piratarū agmen amissi bello ducis interitū deplorabat. A quibus ob formæ pulchritudinem piraticæ princeps creata, maiores muliebri virtute res edidit. Quam Alf crebris nauigationis laboribus insectari conatus, in Blacmannorū fortè classem hyeme incidit. Quo tempore densatis aquarum coactibus tanta glaciei moles naues corripuit, vt eis nulla remigandi vis processum struere potuisset. Cumq; frigoris diuturnitas tutiorem cōclusis sponderet incessum, iubet Alf suos concretum pelagi sinum caligatis tentare vestigijs, calceorum lubricitate deposita, glaciale planum firmius percursuros. Quos Blacmanni succincta pedum agilitate fugæ consulere rati, inita cum eis pugna, vacillantibus nimirū cessere vestigijs, vtpote quorum ancipites gradus subiectis plantis lubricū impellebat. Dani vero crustatum algore pelagus passu tutiore permensi, infirmos hostium elisere progressus. Quibus deuictis, nauigationem in Finniam vertunt. Vbi contractiorem fortè sinum ingressi, missis qui rerū habitum explorarent, paucis nauibus portū occupari cognoscunt. Aluilda quippe easdem faucium angustias prior classe petiuerat. Quæ cum ignotas eminus puppes adesse conspiceret, præpeti remigio velox in eorum defertur occursum, irrumpere hostē quam operiri satius iudicans. Tunc Alf prohibentibus socijs plures naues paucioribus attentari, indignum respondit, vt Aluildę quis perferat paucarū puppium obiectu procursus sui studia deturbari, præfatus paruæ rei momento magnorum operum titulos respergendos non esse: nec parua Danis admiratio fuit, vnde hostium corporibus talis formæ decor, tantaq; membrorum aptitudo suppeteret. Vt ergo naualem committere pugnam cœperunt, iuuenis Aluildæ proram insiliens in puppim vsq; facta resistentium strage progreditur. Cuius comes Borcarus decussa Aluildæ galea, mentiq; eius lenitate conspecta, animaduertit osculis non armis agendum esse, telorumq; rigore deposito blandioribus hostem officijs attrectandam. Igitur Alf quam terra mariq; tot obstantibus periculis indefesso labore quæsierat supra spem offerri gauisus, cupidius apprehensam, virilem cultum in muliebrem conuertere coëgit, ex qua postmodum filiam Guritham procreauit. Sed & Borcarus Aluildæ comitem Gro nomine matrimonio complexus, filium ex ea Haraldum suscepit, quem sequens ætas Hyldetan cognominauit. Et ne quis hunc bellis sexum insudasse miretur, quædam de talium fœminarum conditione & moribus compendio modicæ digressionis expediam. Fuere quondam apud Danos fœminæ, quæ formam suam in virilem habitum conuertentes, omnia penè temporum momenta ad excolendam militiam conferebant, ne virtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Siquidem delicatū viuendi genus perosæ, corpus animumq; patientia ac labore durare solebant, totamq; fœmineæ leuitatis mollitiem abdicantes, muliebre ingenium virili vti sæuitia cogebant. Sed & tanta cura rei militaris notitiā captabant, vt fœminas exuisse quiuis putaret, pręcipue vero quibus aut ingenij vigor, aut decora corporum proceritas erat, id vitęgenus incedere consueuerant. Hæ ergo perinde ac natiuę conditionis immemores, rigoremq; blanditijs anteferentes, bella pro basijs intentabant, sanguinemq; non oscula delibantes, armorū potius quam amorum officia frequentabant, manusq; quas in telas aptare debuerant, telorū obsequijs exhibebant, vt iam non lecto, sed letho studentes spiculis appeterent, quos mulcere specie potuissent. Nunc à diuerticulo propositum repetā. Veris initio cum Alf, & Algerus repetitis piraticæ operibus varia pelagus nauigatione tentarent, in Hamundi Reguli filios Helwin, Hagbarthum & Hamundum centenis incidêre nauigijs. Quibus illato prælio cum fessas cæde dextras sola crepusculi caligo dirimeret, noctu militi fœdus imponitur, quod postero die perpeti inuicem iure firmatū est, tanto vulnere hesterna pugna vtrobiq; suscepto, vt nulla renouandi certaminis facultas existeret. Ita quos par virtus exhausit, necessitas in pacem coëgit. Per idem tempus Hildigisleus claro Teutonum loco ortus, formæ & nobilitatis fiducia Sygnem Sigari filiam postulabat, apud quem maximum ei contemptum obscuritas peperit, quod fortitudine va-

Glaciē calcandi modus.

Fœminarū Danicarum illustrium quondam studium.

cuus, aliena probitate fortunam instruere videretur. Præcipue eandem in amorẽ Haconis magnaliũ eius spectata deflexit opinio. Quippe maiorẽ fortium quã mollium respectũ agebat, nec formæ, sed operũ insignia mirabatur, sciens omne decoris blandimentum sola virtutis æstimatione sordescere, nec æqua illi lance conferri. Sunt enim puellæ, quæ potius amatorũ claritate quàm specie capiuntur, quasq; non oris, sed mentis habitum æstimantes, in alternũ copulæ votũ solus animi respectus accendit. Hagbarthus vero cum Sigari filijs Daniã petens, ijsdemq; ignaris sororis eorũ alloquio potitus, tandẽ eam ad clandestini concubitus promissionem fide sibi obligandã adduxit. Quæ postmodũ fortè pedissequis insignes procerum titulos conferentibus Hildigisleo Haconem prætulit, in illo nihil præter speciem laudabile reperiri, in isto oris liturã animi flore pensari testata. Nec eum simplici laudationis genere extulisse contenta, tali concentu vsa perhibetur:

Hic candoris inops prima probitate relucet,
Vultum vigore metiens.
Nam damnum rigidæ redimit mens ardua formæ,
Mendamq; vicit corporis.
Corde micat species, facies feritate iuuatur,
Ipso rigore præcluis.
Hæc candore beat mentem, sed mente colorem
Morum seuerus arbiter.
Huic precium non forma facit, sed fortior ausus
Armisq; parca claritas.
Ast illum capitis decor approbat, & nitor oris,
Vertexq; crine fulgidus.
Sordet inane decus formæ, confunditur in se
Fallax decoris dignitas.
Disparibus studijs virtus, speciesq; reguntur,
Hæc perstat, illa deperit.
Importat vitium vacuus color, hunc leuis anni
Fluxus gradatim dißipat.
Ast probitas meliore loco sua pectora format
Nec lapsa prorsus excidit.
Exteriore bono vulgaris fallitur aura,
Rectiq; normam negligit.
At mihi censura virtus potiore probatur,
Spreta decoris gratia.

Quæ vox ita ad astantium aures delapsa, vt Hagbarthus Haconis laudari vocabulo putaretur. A qua cum Hildegisleus Hagbarthum sibi prælatũ dolenter tulisset, Bolwisum quendam luminibus captum muneribus illicit, qui Sigari & Hamundi filios ad amicitias odio permutandas adduceret. Rex quippe Sigarus senum duorum, quorum alter Bolwisus erat, consilio cuncta ferè gerere consueuerat. Horum tam discors ingenium fuit, vt alter inimicitijs dissidentes, in gratiam reducere solitus esset: alteri curæ foret amicitia iunctos odio sequestrare, & simul tatum pestes alternis ventilare dissidijs. Primum itaq; Bolwisus apud Sigari filios Hamundi sobolem pleno obtrectationis mendacio lacerabat, affirmans eam nunquam fida pace societatis iura seruare solitam, bello potius quàm fœdere continendam. Itaq; iuuenum pactione perrupta Helwis & Hamundus, Hagbartho procul agente, Sigari filijs Alf & Algero prælium inferentibus apud portum, qui Sinus Hamundi dicitur, opprimuntur. Quos Hagbarthus postmodum integris viribus superueniens in vltionem fratrum bello consumpsit. Hildigisleus ambas nates telo traiectus elabitur. Quæ res insectandorum risu Teutonum occasio extitit, quod opprobrij nota plagæ deformitas non careret. Post hæc Hagbarthus muliebri corpus cultu instruens, tanquam Sigari filiam fraterna clade non læserit, solitarius eam acceptæ promissionis fiducia repetit, plus securitatis ex ipsius fide, quàm suo facinore formidinis contrahens, adeò libido periculum contemnit. Et ne pro-

Senum duorũ dispar studiũ.

ne profectioni cauſa deeſſe videretur, pugnacem Haconis famulam profitendo, legationem eius ad Sigarum perferre ſe dixit. Cumq́; noctu inter pediſſequas cubitum reciperetur, pedesq́; ei ab ancillulis lauandi officio pertergerentur, interrogatus, quid hiſpidis adeò cruribus eſſet, manusq́; parum blandi contactus haberet, hoc modo reſpondit:

Quid miri tenerum nobis dureſcere ſubtel,
Et longos hirto crure manere pilos?
Cui plantas toties ſubiecta reliſit harena,
Et vepres medium corripuere gradum?
Nunc ſaltu nemus experior, nunc æquora curſu,
Nunc mare, nunc tellus, nunc iter vnda mihi.
Sed neq́; ferratis concluſum nexibus vber,
Aut iaculis ſolitum, miſſilibusq́; premi,
Ad tactum veſtro potuit molleſcere ritu
Quas chlamydis tegmen aut toga leuis habet.
Nec colus aut calathi, ſed cæde madentia tela
Officium noſtræ compoſuere manus.

Cuius affirmationem Sygne conſentaneo diſſimulationis genere proſequi nō morata, par eſſe refert manus vulnera ſæpius quàm vellera, pugnam quàm penſa tractantes, conſentaneam officio præferre duritiem, nec tractabili fœminarum mollitudine eneruem leuitatis ſpeciem alienis contactibus exhibere. Quippe eas partim bellico labore, partim nauigandi conſuetudine duratas eſſe. Neq; enim bellatricem Haconis vernulā muliebribus inſeruire negocijs, ſed iaculandis haſtis, torquendisq́; miſſilibus oblitam cruore dexteram afferre conſueuiſſe. Quamobrem mirandum non eſſe plantas ingenti itinerum emenſione duratas, quasq́; decurſa toties littora ſcabris lapidum fragmentis obtriuerint calloſo rigore lenteſcere, nec parem earum teneritudini contactum præ ſe ferre, quarum veſtigia digreſſus expertia aulicis iugiter liminibus includantur. Quam quum Hagbarthus perinde ac honoratiorem cubandi locum habiturus tori ſociam recepiſſet, inter mutuæ voluptatis colloquia talibus ſenſim orſis compellat:

Si captum genitor tuus Me triſti dederit neci,
Nunquid coniugij fidem Tanti fœderis immemor
Poſt fatum repetes meum? Nam ſi ſors ea ceſſerit,
Haud ſpero veniæ locum, Nec parcens miſerebitur
Vlturus ſobolem parens, Nam fratres necui tuos
Priuatos ope nautica, Et nunc te patre neſcio
Ac ſi nil prius egerim Votus illius obuiam
Communi teneo toro. Dic ergo Venus vnica
Quam voti ſpeciem feres Complexu ſolito carens?

Ad hæc Sygne:

Me crede tecum chare velle commori
Si ſors exitij prætulerit vicem,
Nec ulla vitæ prorogare tempora,
Quum te mors tumulo triſtis adegerit.
Nam ſi ſupremam fortè lucem clauſeris,
Lictorum rabido ſubditus auſui,
Quocunq́; letho præfocetur halitus,
Morbo ſeu gladio gurgite vel ſolo,
Omnis petulcæ labis ignes abdico,
Et me conſimili deuoueo neci,
Vt quos idem fœdus tori reuinxerat,
Idem ſupplicij contineat modus,
Nec hunc necis ſenſura pœnas deſertam,
Quem dignum Venere conſtitui mea,
Qui prima noſtri carpſit oris oſcula

Et floris teneri primitias tulit.
Nullum puto votum futurum certius,
Si quid fœminea vox fidei gerit.

Quæ vox ita Hagbarthi animum vegetauit, vt plus voluptatis in eius promisso quàm periculi in sua digressione reponeret. Qui quum ab ancillulis proditus à Sigari lictoribus oppugnaretur, diu se strenua pugna defendit, compluresq; ex eis in aditu trucidauit. Comprehensus tandem, & ad concionem perductus, diuersa plebis suffragia expertus est. Siquidem complures supplicium ab eo tam grauis iniuriæ exigendum dicebant. Sed Bilwisus Bolwisi frater, alijq; sententiæ potioris autores, potius strenua eius opera vtendum, quàm crudelius in eum consulendum monebant. Tunc subiens Bolwisus, iniqua affirmabat consilia, quæ regem quum vltione vti debeat, ignoscere iubeant, & iustum iracundiæ motum indigna miseratione deleniant. Quo enim pacto Sigarum circa hunc parcendi miserendiúe studio moueri posse, à quo non solum gemino filiorum solatio spoliatus, sed etiã corruptæ filiæ contumelia respersus videatur? Quam sententiam maiore concionis parte suffragijs prosequente, damnatur Hagbarthus, stipesq; eum excepturus erigitur. Quo euenit, vt qui prius nullum penè triste suffragium habuerat, omnium sæuitia mulctaretur. Quem regina mox porrecto poculo sitim lenire iussum, tali minarum inflictione solicitat:

Nunc insolens Hagbarthe Quem morte dignum concio
Adiudicauit omnis, Sitis fugandæ gratia
Ori dabis bibendum Cypho liquorem corneo.
Ob hoc metum refutans Vitæ supremo tempore
Audacibus labellis Letale liba poculum,
Quo potus inferorum Mox applicere sedibus,
Iturus in reclusam Ditis seueri regiam,
Patibuloq; corpus, Orco daturus spiritum.

Tunc iuuenis oblatum apprehendens poculũ, tale fertur intulisse responsum:

Hac gustum capiam manu supremum,
Extremæ quoq; potionis haustum,
Qua natos tibi sustuli gemellos.
Iam non elysios inultus axes
Non impune truces adibo manes,
Nam nostro prius hos peracta nisu
Clades tartareis reclusit antris.
Hæc vestro maduit cruore dextra,
Hæc proli teneros ademit annos,
Quam luci tua procreauit aluus,
Cui tunc nec funebris pepercit ensis.
Infamis mulier, furensq; mente,
Infelix genitrix & orba natis,
Sublatum tibi nulla reddet ætas,
Nec tempus redimet, diesue quæuis
Demptum lethifero rigore pignus.

Ita mortis comminationem interfectorum à se iuuenum exprobratione vltus, reiecto in reginam poculo, os eius sparso meri liquore suffudit. Interea Sygne deflentes famulas an sibi cœptorum sociæ fieri paterentur, interrogat. Illæ quicquid dominæ voti incederet, suis spondent effectibus exequendum. Promissioni fides adiecta est. Deinde lachrymis suffusa, quem vnice tori consortem habuerit, fato insequi velle se dicit, iubetq; mox vt signum è specula datum esset, faces thalamo subdi, deinde laqueos ex peplis fieri, hisdemq; fauces pulso pedum fulcimine strangulandas præberi. Assentientibus quo minorẽ mortis metum haberent, merũ propinat. Post hæc Hagbarthus ad montem, qui postmodũ ab ipso vocabulum traxit, suspendio consumendus adducitur. Tunc experturus amasiæ fidẽ, amiculũ suũ à lictoribus suspendi præcepit, voluptati sibi esse præfatus, si propinquæ mortis instar

inſtar alicuius ſpectaculi imaginem peruidiſſet. Quo impetrato, ſpeculæ cuſtos id circa Hagbarthum peragiratus, concluſis intra aulã puellis conſpecta denunciat. Quę mox datis incendio tectis, ſubiecta pedibus robora depellentes, gulas laqueis obtorquendas dederunt. Igitur Hagbarthus regiam igni implicatam conſpiciens, ac notum conflagrare cubiculum, plus lætitiæ ſe ex amicæ fide, quàm mœroris ex propinqua morte ſentire perhibuit. Quin etiã aſtantes ad necem ſibi inferendam hortatus, in quàm paruo momento fatũ poneret, huiuſmodi carmine proteſtatur:

Ocyus ô iuuenes corruptus in aëra tollar,
Dulce mihi nupta eſt poſt tua fata mori.
Aſpicio crepitus & tecta rubentia flammis,
Pollicitusq; diu pacta reuelat amor.
En tua non dubijs completur pactio votis,
Quum vitæ mihi ſis, interitusq; comes.
Vnus erit finis, vnus poſt fœdera nexus,
Nec paſſim poterit prima perire Venus.
Felix qui tanto merui conſorte iuuari,
Nec male tartareos ſolus adire deos.
Ergo premant medias ſubiecta tenacula fauces,
Nil niſi quod libeat pœna ſuprema feret,
Quum reſtaurandæ Veneris ſpes certa ſuperſit
Et mors delicias mox habitura ſuas.
Axis vterq; iuuat, gemino celebrabitur orbe,
Vna animi requies, par in amore fides.

Ecce enim oblatum libens diſcrimen accipio, quum ne apud manes quidẽ amor ipſe participis ſui complexum deperire patiatur. Et cum dicto lictorum opera laqueo profligatur. Et ne cuiquam antiquitatis veſtigia prorſus exoleuiſſe credantur, prædictæ rei fides præſentibus locorum indicijs exhibetur, quum & Hagbarthus pago vocabulum extinctus intulerit, nec longe à Sigari oppido locus pateat, vbi plano paululum agger elatior veteris fundi inſtar protuberantis fumi ſpeciem demonſtrat. (Hagbyr Danis ce vocatur.) Sed & quidam Abſaloni trabem ſe eo loci repertam vidiſſe narrauit, quam agreſtis vomere glebam rimatus offendit. His auditis Hako Hamundi filius, quum in vltione fratrum arma ab Hybernienſibus in Danos tranſlaturus videretur, ab Hakone Sialandico Wigeri filio, Starcatheroq; deſeritur, quorum poſt Regnaldi necem ad id vſq; tempus auxilijs vtebatur. Alter ſiquidem familiaritatis, alter originis intuitu mouebatur, diuerſaq; ratio par ambobus ſtudium peperit. Hakonem nanq; ab inuaſione patriæ pietas deturbauit, quod cæteris aduerſum exteros bellum gerentibus, ipſe cum ciuibus præliaturus videretur. Starcatherus vero quod Sygari ſenilis hoſpitio vſus fuerat, hoſtem agere ſuperſedebat, ne bene meritum iniuria afficere putaretur. Tantum enim quidam hoſpitalitatis gratiæ deferunt, vt ad moleſtiam eis inferendam adduci non poſſint, quorum ſe quandoque humanitatis officia expertos meminerint. Sed & Hako plus damni in fratrum nece, quàm pugilum defectione reponens, in portum qui Danice Herwig, latine Exercituum ſinus dicitur, claſſe collata, militem exponit, pedeſtremq; aciẽ inſtruit, quo loci nunc oppidum ab Heſberno conſtructum, munimine ſuo præſidium accolis facit, aditumq; barbaræ feritatis eliminat. Deinde ſparſis trifariam copijs, geminam nauium partem, paucis remigio deſtinatis, ad Suſam amnem præmittit, quæ per obliquos aluei flexus ancipiti nauigatione progrediens, peditibus ſi res poſceret ſubſidium miniſtraret. (Suſa amnis.) Ipſe cum reſiduis pedeſtri itinere facto, ſylueſtribus maxime locis ne cerneretur, inceſſit. Quæ via crebris quondam occluſa nemoribus, nunc partim aratris apta, tenui fruticum raritate prętexitur. Et ne progreſſis in planum arboreum deeſſet vmbraculum, ramalia ab eis incîdi geſtariq; præcepit. Præterea ne quid properantibus oneri foret, veſtium partem ac vaginas abijci, nudosq; gladios deferri iuſſit. Ob cuius facti memoriam æternum monti vadoq; cognomen reliquit. Ita binas vigilum ſtationes nocturna progreſſione fruſtratus, quum in tertiam incidiſſet, mox ſpeculator inſolitum facti contemplatus

Frondes et frutices humano more videtur incedere.

euentum, accesso Sigari cubiculo stupendæ rei nuncium afferre se dixit, quod frondes ac frutices humano more gradientes aspiceret. Tunc percontatus rex quantum nemoris distaret aduentus, vt propinquum esse cognouit, hoc monstro fatum sibi portendi subiunxit. Quo euenit vt succisorum fruticum palus letalis publico nuncuparetur eloquio. Igitur locorum angustias veritus, relicto oppido conspectiorem soli planitiem prælio hostes excepturus petiuit. Idem apud locum qui vulgo Walbrunna, latine cadauerum vel stragis puteus appellatur, gesta infeliciter pugna, protritus extinguitur. Tunc Haco victoria in crudelitatem versa tanto facinore fortunam prosequi cœpit, vt promiscuæ cædis auidus, nihil conditioni aut sexui deferendum putaret. Sed neq; miserationis aut verecundiæ respectui indulsit, quo minus fœmineo ferrum cruore respergeret, matresq; cum liberis communi stragis sæuitia violaret. His auditis Syualdus Sigari filius, quum paternis hactenus penatibus inhæsisset, vltoris partes executurus exercitum contrahit. Igitur Haco multitudinis concursu conterritus, cum tertia agminis parte in Herwig classem repetens, maritimo sibi discessu consuluit. Cuius collega Haco cognomine Fastuosus, plus fiduciæ in recenti victoria, quàm metus in Haconis absentia reponendum existimans, mortemq; fugæ præferens, residuum tutabatur exercitum. Itaq; reductis paulisper castris apud villam Axelstadam naualem diutile præstolatus occursum, venientium tardius sociorum segnitiem causabatur. Nondum enim ad destinatum portum immissa amni classis appulerat. Adeò autem Sigari clades Syualdiq; charitas promiscuos plebis animos incitabant, vt vterq; se bello sexus impenderet, nec certamẽ crederes fœmineis caruisse prę̨sidijs. Postera luce Haco, Syualdusq; congressi, biduum extraxere pugna, in qua rebus atrocissime decertatis, vtroq; duce prostrato, Danorum reliquias victoria decorauit. Nocte vero prælium insecuta ad constituti portus receptaculum classis Susam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc solidioribus elementis concretum angustiæ limitant, vt vetante constrictionis inertia rarus puppium admittatur ingressus. Diluculo nautæ sociorum cadauera conspicati, funerandi ducis gratia, collem spectatæ magnitudinis extruunt, quem vsq; nunc opinione celebrem Haconis bustum fama cognominat. Quorum multitudinem Borcarus cum Scanico repente equitatu aduenien, neci implicuit. Consumpto hoste vacuas remigio rates instruens, Hamundi filium anhela præceps celeritate persequitur. Cuius congressu habito, contigit Haconem rebus infeliciter gestis metu præcipitem in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs, vbi decurso biennio defungitur. Talia rerum bellorumq; discrimina adeò regiam apud Danos gentem exhauserant, vt hanc ad solam Iuritham Alfi filiam, Sigari vero neptem redactam esse constaret. Qui quum se consuetæ nobilitatis regimine defectos viderent, regnum popularibus tradunt, creatisq; ex plebe principibus Ostmaro Scaniæ, Hundingo Sialandiæ procurationem attribuunt. In Hanonem Fioniæ dominium conferunt. Penes Roricum atq; Haterum Iutiæ summam discreta potestate constituunt. Quod ne lateat quo regum posteritas satore succreuerit, occurrunt quædam necessariò paulisper perstringenda digressu. Ferunt fortissimum Suetonum Gunnarum olim ob grauissimas causas Noruagiæ infensum, lacessendæ eius licentiam precibus impetratam maximis exasperasse periculis, ac primum in Iather prouinciam propositos effudisse decursus: quam partim flammis, partim cædibus implicans omissis rapinis tantum obsitos cadaueribus calles ac fusas cruore semitas permeare gaudebat. Nam quum cæteri iugulis abstinere, prædamq; magis quàm cædem affectare solerent, hic spolijs sæuitiam anteponens, funestum animi libitum, humanis potissimum cladibus exercebat. Cuius atrocitate permoti incolæ, propinquum periculum publica deditione præueniunt. Sed & rex Normanorum Regnaldus vltimæ senectutis, audito tyranni studio, filiam Drotam facto specu claudendam curauit, aptumq; ei prouisis in longum sumptibus famulitium tribuit. Sed & gladios exquisita fabrorum opera decusatos, cum regia supellectile pariter antro mandauit, ne ferri vsum, quem sibi inhabilem videret, hosti capiendum relinqueret. Et ne conspicua caueæ pateret elatio, solidiori terræ tumorẽ æquabat.

Ad bellum deinde profectus, quum ſenilibus membris in aciem deſcendere non poſſet, comitum innixus humeris, alienis fulta gradibus veſtigia proferebat. Igitur prælio cupidius quàm felicius geſto conſumptus, grauem ruboris cauſam patriæ reliquit. Vt enim Gunnarus deuictæ gentis ignauiam inuſitata conditionis deformitate mulctaret, rectoris loco canem eis præponi curauit. Quo facto quid aliud eum aſſequi voluiſſe putemus, quàm vt plenus ſuperbiæ populus inſolentiam ſuam manifeſtius puniri cognoſceret, dum obnixos latranti vertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deeſſet, ſatrapas procurauit, qui ſub eius titulo priuata ac publica negotia tuerentur. Cuius etiam iugi conſtantiq́; cuſtodiæ diſtinctos procerum ordines applicabat. Statuit inſuper, vt ſi quis aulicorum ducis ſui deſpicabile duxiſſet obſequium, varioſq́; diſcurrentis inceſſus plenis venerationis obſequiis inſequi ſuperſediſſet, membrorum clade ſupplicia lueret. Sed & geminum genti vectigal impoſuit, vnum autumnalibus copijs, alterū vernali tempore perſoluendum. Ita Noruagienſium tumore exploſo obtentum eſt, vt liquidius faſtus ſui detrimenta cognoſcerent, quem caninis adactum obſequijs viderent. Audiens autē regis filiam longinquis occluſam latibulis, omnibus ingenij neruis ad eam inueſtigandam contendit. Quo euenit, vt dum ipſe quoq; luſtrandi inter alios officio fungeretur, ſubterranei murmuris ſonum dubia procul aure colligeret, tunc ſenſim progreſſus certiorem humanę vocis habitum deprehendit. Cumq́; ſubiectam pedibus humum ad ſolidum fodi iuſſiſſet, ſubitò patente cauea cuniculatos animaduertit anfractus. Trucidatis itaq; famulis, dum detectos antri aditus tueri cupiūt, puella cum repoſitis inibi ſpolijs cauo extrahitur, quæ rerum admodum prouida patrios duntaxat enſes ſecretioris cuſtodiæ tutamento tradiderat. Hęc a Gunnaro ſtuprum pati coacta, filium procreat Hildigerum, cui tanta paternæ crudelitatis æmulatio fuit, vt cædium ſemper appetens, & humanis ſolum intentus excidijs, immenſa fundēdi cruoris cupidine ſuſpiraret. *Inauditæ crudelitatis exemplum.* Igitur ob intolerabiles ſæuitiæ mores à patre proſcriptus, moxq́; ab Aluero tyrannide donatus, finitimos bellis ac cædibus implicando omne ætatis tempus armis exegit, nihilq́; exilij conditione ex conſueto crudelitatis habitu remittens, animum cum loco mutare paſſus non eſt. Interea Borcarus Regnaldi filiæ Drotæ matrimonium per vim a Gunaro occupatum expertus, coniuge eum, vitaq́; priuat, ac ſibi Drotam connubio ſociat, quæ etiam ægrè nuptijs aſſenſa non eſt, quod parentis vltorem iure complexura videretur. Neque enim lugentis patrem filiæ eius interfectori voluptuoſus poterat obtemperare conſenſus. Huius Bocariq́; filius Haldanus fuit, cuius iuuentæ initia ſtoliditatis opinione referta fuere, ſequens verò ætas fulgentiſſimis operum inſignibus illuſtris euaſit, maximiſq́; vitæ ornamentis inclaruit. Adoleſcens pugilem ingenuæ famæ, quod ab eo pueriliter obludens colapho percuſſus eſſet, geſtamine quod in manu habebat petitum oppreſſit. Quo facto futuros operum titulos auſpicatu præteritæ vitæ contemptum in ampliſſimum ſequentis fulgorem conuertit. Ea quippe res bellicorum eius inſignium magnitudinem augurata eſt. Ea tempeſtate Rotho Rutenorum pirata patriam noſtram rapinæ & crudelitatis iniurijs profligabat. Cuius tam inſignis atrocitas erat, vt cæteris extremę captorum nuditati parcētibus, hic etiam ſecretiores corporum partes tegminibus ſpoliare deforme non duceret. Vnde graues adhuc, immanesq́ue rapinas Rothoran cognominare ſolemus. Sed & torquendi interdum hunc ſupplicij modum adhibere ſolebat, vt dextris eorum pedibus terræ tenacius affixis, læuos curuatis de induſtria ramis annecteret, quorum ſalacitas medij corporis diſtractione recurreret. Quem Fioniæ rex Hano dum ſpecioſos ſibi titulos conſciſcere cupit, maritimis viribus oppugnare conatus, fugam vno comitatus ingreditur. In cuius exprobrationem prouerbium manauit, in proprio plus lare Hanonem valere. Tunc Borcarus vlteriorem ciuium iacturam inſpectare non paſſus, Rothoni ſe obijcit, quorum vt mutuum bellum, ita etiam exitium fuit. Eadem pugna Haldanum grauiter affectum fama eſt aliquandiu ſuſceptis oblanguiſſe vulneribus, e quibus vnum euidentius ori inflictum habebat. Quod adeò cicatrice conſpicuum erat, vt cæteris medela recreatis, patentiori quadam lentigine teneretur. Obliſam quippe labelli partē ita

verrucæ vitium vlcerabat, vt eius rimosa tabes carnis excremento sarciri nequiret. Quæ res ei plenum contumeliæ cognomẽ impressit, quum potius vulnera aduerso corpore excepta laudem quàm dedecus afferre soleant. Adeo maligna virtutum interpres vulgaris interdum existit opinio. Interea Alfi filia Guritha, quũ regiam stirpem ad se solam redactã animaduerteret, neminemq́; cui nuberet nobilitate parem haberet, nuncupatis votis voluntariam sibi castimoniã indixit, con cubituq́; carere quàm ex plebe maritum adsciscere satius duxit. Quinetiã cauẽdæ iniuriæ gratia cõclaue suum electo pugilum agmine tutabatur. Ad quam quũ Hal danus semel fortè venisset, abessentq́; pugiles, quorum ipse fratrem impubis extin xerat, oportere eã, inquit, soluto virginitatis vinculo, castimoniæ rigorẽ rebus per mutare venereis: ne ita pudicitię votis indulgeat, vt lapsa regni gubernacula copulæ suæ beneficio reparare contemnat. Se ergo nobilitatis splendore conspicuum nuptialibus ab ea votis respici iubet, quod ob dictã causam voluptati aditum datu ra videatur. Ad hęc Guritha adduci se nõ posse retulit, vt regię nobilitatis reliquias inferioris ordinis viro copulare sustineat. Nec generis obscuritatẽ exprobrasse cõ tẽta, etiam oris deformitatem improperat. Haldanus geminũ ab ea sibi vitiũ obiectari subiunxit, vnum quod sanguine parum niteret, alterũ quod rimosi oris iacturam inexpleta cicatrice præferret, ideoq́; non prius se postulandæ eius gratia redi turũ, quàm vtranq; notã parta armis claritate tersisset. Obsecrat quoq;, ne cui tori conniuentiã pręberet, antequam reditus, interitúsue sui certitudinem nuncio cognouisset. Quẽ athletę fratre iampridem ab eo spoliati Gurithæ locutũ indignè fe rentes, discedentẽ equis insectari conantur. Quo viso, commilitibus latebrã pete re iussis, se solũ pugiles excepturum dicebat. Morantes asseclas imperioq́; obsequi deforme ducentes minis abigit, præfatus non cõperturam Guritham pugnã à se formidine detrectari. Mox quercu succisa, atq; in clauæ habitũ redacta, solus cum duodecim manũ conseruit, eosq́; spiritu spoliauit. Quibus perẽptis tam præclari operis titulis non contentus, maioris edendi gratia auitos à matre gladios recepit, quorũ alter Lyusingus, alter Huuytingus ob collimati acuminis nitorẽ vocabulũ habuit. At vbi inter Aluerũ Suetię regem, Rutenosq́; bellũ flagrare cognouit, è vestigio Rusciam petit, oblatoq́; incolis auxilio, summa cum omniũ dignatione suscipitur. Sed nec procul Aluerus agebat, breui locorum traiectu paruulam internectente distantiã. Cuius miles Hildigerus Gunnari filius, Rutenorum pugilibus ad secum dimicandũ prouocatis, cum Haldanũ offerri animaduerteret, eiusq́; se fratrem esse non ignoraret, pietatem fortitudini prętulit, seq́; septuaginta pugilum oppressione conspicuum, cum homine parum spectato manum conserturum ne gauit. Iubet itaq; eum minorum se rerum experimẽtis metiri, ac deinde æqua viribus studia consectari. Hæc autem non virtutis diffidentia, sed integritatis seruandæ gratia astruebat, quum non solum acerrimus, verum etiam hebetandi carmini bus ferri peritus existeret. Quippe quum ab eius patre suum oppressum meminisset, affectusq́; geminos, vnum paternæ vltionis, alterum fraternæ charitatis haberet, prouocationi cedere, quàm maximo implicari scelere satius duxit. Cuius loco alium Haldanus athletam deposcens, exhibitum iugulat, moxq́; ei etiam hostium suffragio virtutis palma decernitur, omniumq́; fortissimus publica proclama tione censetur. Postera die duobus in pugnam petitis, ambos obtruncat. Tertia lu ce ternos expugnat. Quarta, quatuor secum congressos exuperat. Quinta verò quinos expostulat. Quibus oppressis, quum ad octauam similibus pugnæ & victoriæ incrementis peruentum esset, vndecim simul admissos prosternit: cui Hildige rus quod operum suorum titulos virtutum eius magnitudine æquatos videret, cõ gressum vlterius negare non passus, quum ab eo obducto panniculis ferro mortificum sibi vulnus inflictum animaduerteret, abiectis armis humi decumbens, tali fratrem voce compellat:

Haldanus duodecim pugiles quercu obtruncat.

Collibet alternis deuolui fatibus horam,
Et ferro pausante solo subsidere paulum,
Alternare moram dictis animosq́ fouere.
Restat proposito tempus, nam fata duorum

Fors

Fors diuerſa tenet, alium diſcrimine certo
Sors feralis agit, alium potioribus annis
Pompa decusq́ manent, & agendi temporis vſus.
Sic ſibi diuiduum partes diſcriminat omen.
Danica te tellus, me Sueticus edidit orbis.
Drot tibi maternum quondam diſtenderat vber,
Hac genitrice tibi pariter collacteus exto.
En pia progenies trucibus concurrere telis
Auſa perit, ſudo pro nati ſanguine, fratres
Illata ſibi cæde ruunt, dum culmen auentes
Tempore deficiunt, ſceptriq́ cupidine nacti
Exitiale malum ſocio ſtyga funere viſent.
Ad caput affixus clypeus mihi Sueticus aſtat,
Quem ſpecular vernans varij cælaminis ornat,
Et miris laqueata modis tabulata coronant.
Illic confectos proceres, pugilesq́ ſubactos,
Bella quoq́, & noſtræ facinus ſpectabile dextræ
Multicolor pictura notat: medioxima nati
Illita conſpicuo ſpecies cælamine conſtat,
Cui manus hæc curſum metæ vitalis ademit.
Vnicus hic nobis hæres erat, vna paterni
Cura animi, ſuperoq́ datus ſolamine matri.
Sors mala quæ lætis infauſtos aggerit annos,
Et riſum mœrore premit, ſortemq́ moleſtat.
Lugubre enim ac miſerum eſt detectam ducere vitam,
Et triſtes ſpirare dies, omenq́ dolere.
Sed quæcunq́ ligat Parcarum præſcius ordo,
Quæcunq́ arcanum ſuperæ rationis adumbrat,
Seu quæ fatorum ſerie præuiſa tenentur,
Nulla caducarum rerum conuerſio tollet.

His dictis quum ab Haldano ob tam ſeram fraterni vinculi confeſſionem inertiæ damnaretur, idcirco ſe ſilentio vſum eſſe dicebat, ne aut pugnam detrectando ignauus, aut committendo ſceleſtus exiſtimari poſſet. Talibus excuſationis verbis intẽtus extinguitur. Sed apud Danos Haldanum ab Hildigero proſtratum rumor ediderat. Poſt hæc Gyuritha, quæ regij ſanguinis ſola apud Danos ſupererat, quũ à Siuaro Saxonicæ gẽtis nobiliſſimo poſtulari cæpiſſet, latenterq́; ei Haldanũ præferret, conditionem pro eo intulit, ne ſuum prius cõnubium peteret, quàm Danorum regnum membratim diuiſum in vnum corpus redigeret, idq́; ſibi per iniuriã ereptum armis reſtituiſſet. Quod fruſtra tentante Siuaro, omnibus arbitris pecunia ab ipſo corruptis, tandem ei deſpondenda conceditur. Quod Haldanus apud Ruſciam per negociatores expertus, tanto ſtudio nauigationi incubuit, vt nuptiarum tempus aduentu præcurreret. Quarum prima die regiam petiturus præcepit, ne comites prius à conſtitutis ſibi mouerẽtur excubijs, quàm ferri ſtridorem eminus aure perciperent. Cumq́; conuiuis parũ cognitus coram virgine conſtitiſſet, ne vulgaris eloquij nuditate pluribus intellecta depromeret, in hunc modum abſtruſa carmen ambage compegit:

Patris ſceptra relinquens *Nil figmenta verebar*
Commenti muliebris *Aſtus fœmineiue,*
Vnum quando duosq́ *Tres ac quatuor & mox*
Quinos indeq́ ſenos *Poſt ſeptem ſimul octo*
Vndenos quoq́ ſolus *Victor Marte ſubegi,*
Sed ne tunc fore rebar *Probri labe notandus*
Promiſſi leuitate, *Pactis illicibusq́.*

Ad hæc Gyuritha,

Fragili moderamine rerum

Animus mihi pendulus hæsit
Trepida leuitate pererrans:
Tua fama volatilis, anceps,
Variisq́; relatibus acta,
Dubium mihi pectus inußit,
Teneri tibi temporis annos
Gladio perijsse verebar,
Poterámne resistere sola
Senioribus atq; magistris
Prohibentibus ista negari
Thalamoq́; monentibus vti?
Manet & Venus, & calor idem
Socius tibi, parq́; futurus:
Nec ab ordine sponsio cesßit
Aditus habitura fideles.

Neq; enim vlla adhuc te fefellit promissio, quanquam sola multiplicis suadelæ consilia detrectare non possem, & in iugalis copulæ receptione monitis obuiare censorijs. Nec dum responsum virgo complebat, & iam sponsum Haldanus ferro transuerberat. Nec vnum oppressisse contentus, maximam conuiuarum partem obtruncat. In quem quum Saxones cessim ebrietate labantes irruerent, à superuenientibus eius vernaculis trucidantur. His gestis Gyuritha potitur: quam quum sterilitatis vitio obnoxiam animaduerteret, maximamque prolis creandæ cupidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpsalam petit, responsóque monitus suscitandæ sobolis causa fraternis primum manibus parentare, postquam oraculo paruit, optatæ rei solatium impetrauit: siquidem filium ex Gyuritha suscepit, cui Haraldo vocabulum aptauit. Cuius titulo Danorum regnum principum iniurijs laceratum ad pristinum dominationis habitum reuocare conatus, dum bello apud Sialandiam gesto, Wesetum præcipuæ opinionis athletam in acie oppugnat, occiditur. Quo viso Gyuritha, quum prælio ob filij charitatem sub virili habitu interesset, eundem fugientibus socijs cupidius dimicãtem ad propinquum nemus humeris deportandum curauit. A cuius insectatu plurimum hostes lassitudo prohibuit, quorum aliquis dependentis pygam sagitta confixit. Igitur Haraldus plus ruboris sibi, quam opis materna cura allatum existimauit. Qui quum eximiæ formæ, præcipuæque magnitudinis esset, coæuisque robore & statura præstaret, tantam Othini, cuius oraculo editus videbatur, indulgentiam expertus fuerat, vt integritatis eius habitus ferro quassari non posset. Quo euenit vt vulnifica alijs tela, ad læsionem ei infligendam inhabilia redderentur. Nec præmij inops beneficium fuit, animas quippe ei quas ferro corporibus eiecisset, pollicitus proditur. Idem in monimentum patris eius res gestas apud Blekygiam rupi, cuius memini, per artifices mandare curæ habuit. Post hæc quum Wesetum apud Scaniam nuptias acturum audiret, eásque sub egentis specie petiuisset, finito noctium conuiuio, omnibúsque mero ac somno sopitis, nuptialem thalamum trabe pertudit, cuius buccam Wesetus ita absque vulneris inflictione fuste quassauit, vt binis eam dentibus vacuefaceret. Quorum iacturam postmodum insperata molarium eruptio sarciebat. Hic euentus Hyldetam ei cognomen imposuit, quod eum quidam ob eminentem dentium ordinem assecutum affirmant. Illic occiso Weseto Scaniæ dominium adipiscitur. Inde Hatherum apud Iutiam oppugnatum extinxit, cuius occasum perpes oppidi vocabulum indicat. Post hæc Hundingo, Roricoq; prostratis, Lethram occupat, distractúmque Daniæ regnum in pristinum corpus reformat. Deinde Wicarorum regem Asmundum à sorore natu maiorem regno spoliatum comperiens, pendente bello tanta fœminæ petulantia concitatus, sola naue Noruagiam Asmundo opem laturus accedit. Commisso prælio purpurea amictus lacerna, mitraq; auro variata capillitium redimitus, in hostẽ progreditur. ita armorum loco tacita fortunæ conscientia fretus, vt conuiuali potius quàm bellico cultu instructus videretur. Sed nec apparatui ingeniũ respõdit. Inermis siquidem

Mulier sterilis fœcunda quomodo videatur esse facta.

dem ac regijs duntaxat insignibus ornatus, cœtus anteibat armigeros, expeditámque pugnandi copiam feruentioribus belli periculis obiectabat. Directa nanque in eum spicula, ac si retusi acuminis essent, nocuo cassabantur effectu. Cúmque cæteri præliantis inermitatem aduerterent, impressione facta, ad eum acrius impetendum pudore coguntur. Quos Haraldus corpore integer, aut ferro consumpsit, aut fugam arripere coëgit, sicque regnum Asmundo prostrata eius sorore restituit. A quo oblatis sibi victoriæ præmijs, solam gloriæ mercedem sufficere dixit, tantúmque se in repudiandis muneribus gessit, quantum egerat in promerendis. Quo facto non minorem omnibus continentiæ suæ, quàm fortitudinis admirationem incussit, claritatem se, non pecuniam ex victoria percepturum testatus. Interea rex Sueonum Aluerus decedit, Olauo, Ingone, & Ingeldo filijs relictis: quorum Ingo paternæ hæreditatis titulis non contentus, proferendi imperij gratia Danis bellum denunciat. Cuius euentum Haraldo oraculis explorare cupienti, senex præcipuæ magnitudinis, sed orbus oculo obuius extitit, qui hispido etiam amiculo circumactus Othinum se dici, bellorúmque vsu callere testatus, vtilissimum ei centuriandi in acie exercitus documentum porrexit. Iussit igitur vt terrestribus bellum copijs editurus, vniuersam aciem in tres turmas diuideret, quarum vnamquamque vicenarij ratione densaret, mediam verò viginti virorum numero *Acierum instructio.* reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni siue pyramidis acumen digerens, alarum recessus vtrinque secus discretis ambagibus obliquaret. Cuiuslibet verò turmæ seriem hac ratione contexeret, vt à duobus frons inchoans, consequẽtibus locis vnitatis duntaxat incrementa reciperet, & quidem in secunda linea tres, in tertia quatuor, eodémque modo posterius ordinandos, habita congressione statueret, sicque consequentes gradus idem proportionis tenor instrueret donec coniunctionis extremitas alas æquaret: cornu verò quodlibet denis ab eo ordinibus formaretur. Post has item turmas instructam iaculis iuuentutem admittat, à cuius tergo grandæuorum cohortem adhibeat, quæ labantes sociorũm vires veterana quadam virtute firmaret. Deinde funditorum alas gnarus locorum supputator annecteret, qui post sodalium agmina consistentes, eminus hostem tormentis incesserent. Post quos cuiuslibet ætatis aut ordinis homines absque conditionis æstimatione passim adscisceret. Cęterum postremam aciem ternis ad instar primę cornibus interstinctam, similiq; graduum proportione digestã explicet. Cuius tergum superiori coniunctum agmini, ipsum auersæ frontis obstaculo tueretur. At si nauale fortè prælium incidisset, partem classis secerneret, quæ eo propositos inchoante conflictus multiuola rates hosticas reflexione circundaret. His disciplinæ militaris rationibus instructus, Ingonem, Olauumq; bellum parãtes, anticipatis apud Suetiam rebus, oppressit. Quorum fratri Ingeldo sub aduersæ valetudinis simulatione belli inducias per legatos poscẽti postulata concessit, ne virtus quæ mœstis rebus parcere didicisset, humilis ac iacẽtis fortunæ temporibus insultaret, à quo postmodum raptæ sororis iniuria lacessitus, quum diu bellis eum ancipiti victoria fatigasset, in amicitiam adciuit, sociumque quàm hostem habere satius duxit. Post hæc quum inter Olauum Throndorum regem, virginesq; Sticlam & Rusilam regnum bello decertandum audiret, fœminea admodum præsumptione permotus, clàm arbitris eum accessit, cultuq; quo dentium prolixitatem obnuberet sumpto, pugnam virginibus intulit. Quarum vtraque prostrata binis portubus affine earũ vocabulis nomen reliquit. Tum verò conspectissimum virtutis argumentum exhibuit. Quippe subarmali tantum subucula fretus, inermem telis thoracem opposuit. Igitur Olauo victoriæ sibi præmium offerente beneficium repudiauit, sicq; fortitudinis an continentiæ maius specimen dederit, incertum reliquit. Deinde Fresicæ gentis athletam Vbbonem nomine Iutiæ fines crebra popularium strage vastantẽ adortus, quum armis subdere non posset, milites ad eum manibus capiendum hortatus, humi prostrauit, victumq; compedibus tradidit. Ita quem paulò ante grauissimam sibi cladem allaturum putauit, deformi expugnationis genere superatum obtinuit. Quem sorore ei in matrimonium data militem nactus, finitimos Rheno populos tributo submisit, militẽq; ex eius gẽtis fortissimis legit. Quo fretus bello Scla-

uiam preſſit,eiusque duces Duc & Dal ob virtutem capi potius quàm occîdi curauit. Quibus in commilitium receptis, Aquitaniam armis perdomuit,moxque Britanniam petens,Humbrorum rege proſtrato,promptiſſimos quoſque deuictæ iuuentutis adciuit. Quorum præcipuus Orm cognomento Britannicus habebatur. Hac rerum fama athletas è varijs orbis partibus accerſitos in mercenariam manum redegit. Quorum frequentia actus, adeò regnorum omnium motus nominis ſui terrore cohibuit, vt eorum rectoribus mutuum conſerendæ manus auſum excuteret. Sed nec quiſquam maris dominationem abſq; eius nutu vſurpare præſumpſit. Quippe quondam in Danorum republica diuiduum terræ & pelagi imperium fuit. Interea apud Suetiam moritur Ingeldus, Ringone, quem ex Haraldi ſorore ſuſtulerat, paruulo admodum filio relicto, quem Haraldus paterno regno datis ei tutoribus præfecit. Ita prouincijs principibusque perdomitis, quinquaginta annos, in ocio habuit. Quorum quiete ne militum animos in deſidiam reſolui pateretur aſſidue eis cauendi, inferendiq; ictus rationem à gladiatoribus perdiſcendam conſtituit. Quorum quidam inſigni dimicationis arte callentes, aduerſæ frõtis ſupercilium infallibili ictu ferire ſolebant. Quo ſi quis recepto verſilitate palpebræ timidius conniueret, mox aula eiectus ſtipendijs defungebatur. Hiſdem temporibus Olonem Syuardi filium Haraldi ſorore editum in Daniam e Noruagię finibus conſpiciendi auunculi cupido perduxit. Quem quia primum in Haraldi clientela habitum, poſt bellum verò Sueticum Danicarum rerum imperio potitum conſtat, propoſito pauliſper attinet, quæ de eius operibus memoriæ ſunt prodita, recenſere. Igitur Olo tertium ætatis luſtrum apud patrem emenſus, quantum animi corporiſq; dotibus inclaruerit, incredibile reddidit. Prętereа adeò viſu efferus erat, vt quod alij armis, ipſe oculis in hoſtem ageret, ac fortiſſimum quenq; vibrãte luminum acritate terreret. Cui quum nuncio delatum eſſet Gunnonem Thelemarchię ducẽ cum filio Grimone nemus Ethaſcog, quod & fruticibus prędenſum & vallibus quàm maximè opacum erat, per latrocinium obſidere, facinoris indignatione cõmotus, cum cane & equo parabilem à patre armaturam depoſcit, iuuentam damnans, quę debitũ virtuti tempus inertia dilabi pateretur. Quibus impetratis, prædictam ſyluam arctiſſimè ſpeculatus, hominis veſtigia niui altius impreſſa cognoſcit. Quippe latronis inceſſum pruina greſſu violata prodiderat. Qua duce vſus ſuperato montis cliuo præcipuæ granditatis amnem offendit. Quo priſtinam humani veſtigij ſpeciem auferente, traiectu vtendũ conſtituit. Verum ipſa aquæ moles rapidiore lapſu præcipiter agens vndas, difficultate tranſitum negare videbatur. Siquidem occultis cautibus frequens omnem aluei tractum ſpumeo quodam volumine turbidabat. Sed ex animo Olonis periculi metum feſtinationis cupido detraxerat. Igitur vbi domitus virtute timor, contemptumq; temeritate periculum, nihil quod animo libitũ foret actu difficile ratus, ſtridulos equo vortices ſuperauit. Quos emẽſus in anguſtias paludibus vndiq; ſecus ambitas incidit. Quarum interna facile peti præiecti aggeris obſtaculum non ſinebat. Trans quẽ leuato equo frequens ſtabulis repagulum animaduertit. Vnde egeſto equorum grege, ſuum inducere cupiens, à Tokone quodam (ſeruus hic Gunnonis erat) adeò aduenam inſoleuiſſe dolente acrius impetitus, oppugnantem ſolo clypei fruſtrabatur obiectu. Quẽ ferro opprimere deforme exiſtimans, apprehenſum, artuatimq; confractũ, tecto quo præceps exceſſerat, tranſuerſum iniecit. Qua ignominia Gũno ac Grimo ocyus incitati, diuerſis elapſi poſticis pariter in Olonem cum contẽptu ætatis eius ac virium ruunt. A quo letaliter vulnerati, quum corporis admodũ viribus deficerentur, Grimo ſupremi vix ſpiritus potens, ac toto penè vigore defunctus, carmen hoc extremo vocis ſingultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles,
Elapſusq; cruor robur obhauſerit,
Quum nunc elicitus vulnere ſpiritus
Vix ſenſim lacero pectore palpitet,
Diſcrimen moueo temporis vltimi,
Per nos intrepidis clareat auſibus.

Ne conflictum aliquis fortius editum,
Pugnatúmue magis dixerit vspiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quum per busta caro fessa quieuerit,
Famæ conciliet præmia perpetis.
Prima hostis scapulas sectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos stygius Pluto receperit,
Olonem quoq; par exitus occupet,
Et commune tribus funus inhorreat,
Vna trium cineres vrnaq; contegat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater spiritum æmulatus, vt fortissimam filij vocem mutua adhortatione prosequeretur, sic cœpit:

Quanquam defectis ad summum sanguine venis,
Extet in occiduo corpore vita breuis,
Taliter extremæ vigeat contentio pugnæ,
Vt laudem nostri non sinat esse breuem.
Ergo humeros hostis & brachia framea primum
Impetat, vt manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur post fata sepulchrum,
Et socios cineres par tribus vrna teget.

His dictis ambo genibus nixi, nam fati propinquitas vires hauserat, comminus cum Olone cõfligere summopere niti, vt perituri morte hostem æquare possent, floccipendere fatum, dummodo eum à quo occidebantur, socio amplecterentur occasu. E quibus Olo, alterum ferro, alterum cane cõsumpsit. Sed ne ipse quidem incruẽtam gessit victoriam, quum hactenus integer, tum demum aduerso vulnus corpore suscepisset. Quod sedulo cane perlinctum recuperata corporis firmitate, mox ad vulgandam victoriæ suæ fidem ipsa latronum cadauera patibulis ingesta latiùs inspectanda constituit. Cæterùm castro potitus, quicquid inibi prædę reperit, clandestinæ custodiæ traditum futuris vsibus asseruauit. Ea tempestate Scati & Hiali fratrum insolens luxus eò petulantiæ prorepsit, vt excellentis formæ virgines parentibus ereptas concubitu violarent. Quo euenit vt Esam quoque Olaui Wermorum reguli filiam raptui destinantes patri mandarent, si illam externæ libidini famulari nollet, per se, aliúmue quempiam pro tuenda prole decerneret. Quod quum Olo nuncio comperisset, oblata pugnæ facultate gauisus, Olaui penates agrestium cultum mutuatus accedit. Vbi quum inter extremos discubitu frueretur, mœrentem regis familiam conspicatus, eius filio deindustria propius accersito, quid ita cæteri luctuosa facie essent, inquirit. Quo sororis suæ pudicitiã ni cuiuspiam defensio ocyus intercederet, proximè per acerrimos pugiles profanandam dicente, percontatur rursum quid præmij recepturus foret, qui salutem suam pro virgine deuoueret. Super quo Olauus per filium interrogatus, filiã propugnatori cessuram respondit. Quæ vox præcipuam Oloni subeundi discriminis cupidinem attulit. Consuêrat autem virgo hospitum vultus propius accedendo quàm curiosissimè prælato lumine contemplari, quo certius susceptorum mores cultumq; perspiceret. Eandem quoq; creditum ex notis atq; lineamentis oris conspectorum perpendisse prosapiam, solaq; visus sagacitate cuiuslibet sanguinis habitum discreuisse. Quæ quum Olonẽ scrutabundis aggressa luminibus cõstitisset, inusitato oculorum eius horrore perstricta, penè exanimis cõcidit. At vbi sensim redditus vigor, spiritusq; liberius in ea re cœperat, rursum iuuenem conspicari conata, lapso repente corpore ceu mente capta procubuit. Tertio quoq; dum clausam deiectamq; aciem attollere nititur, non modo oculorum motu, certè etiã pedum regimine defecta, subito lapsu decidit. Adeò vigorem stupor hebetat. Quo viso Olauus cur toties casum corpore præbuisset interrogat. Qua se truculẽto hospitis visu perculsam testante, eundemq; & regibus ortum, & si raptorum vota refelleret suis perquàm dignum amplexibus asserente, rogatur a cũctis Olo, nam os

Effectus luxuriæ turpissimus & sceleratissimus.

l. ire cœperat

pileo obnuptum habebat, discusso velamine cognoscendi capitis notas præbere. Tum ille cunctis mœrorem deponere, animúmque procul à dolore habere iussis, detecta fronte auidius omnium in se oculos eximiæ pulchritudinis admiratione deflexit. Flaua quippe cæsaries, nitentíque capillitio erat. Cæterum pupillas ne visentibus formidini forent, palpebris arctius obstringendas curabat. Crederes repente animis spe meliorum erectis tripudiare conuiuas, dissultare aulicos, summámque ægritudinem effusa mentium hilaritate conuelli. Igitur spe metum leuante altera conuiuij facies, nec quicquam initio par aut persimile fuit. Ita benignum vnius hospitis promissum, communem omnium formidinem propulsabat. Inter hæc Hiallus & Scatus cum decem vernaculis superuenientes, tanquam puellam ilico sublaturi tumultuoso cuncta clamore miscebant, regem ni filiam in expedito sisteret, euocantes in pugnam. Quorum debacchationem protinus Olo sponsione certaminis excipit, conditione adiecta, ne quis furtim tergum dimicantis incesseret, sed aduersis tantum pugna congressibus staret. Deinde gladio Logthi dicto, solus duodecim prostratis maius adolescente opus edidit. Cæterum pugnę locum insula dabat stagni medium tenens, vnde non longè vicus abest, qui cladis huiuscemodi monimentum Hialli & Scati fratrum vocabula coniunctim referens, præbet. Igitur puella sibi in præmium victoriæ data, quum filium ex ea sustulisset, Omũdum repetendi patris licentiam à socero nactus, postquam patriam à Thorone regulo per Tostonem Victimarium & Leotarum cognomine præditum oppugnari cognouit, ad conserendam cum eis manum solo satellite muliebriter culto contentus, perrexit. Cúmque non longe Thoronis ædibus abesset, suum comitisque ferrum cauatis baculis condendum curauit. At vbi regiam subijt, verum oris habitum adulterina specie supprimens, obtritum annis hominem simulabat. Apud Syuardum verò se Egentium regem fuisse, filijq; eius Olonis odio pertinacius actum exulare dicebat, quem mox aulicorum plerique regis nomine consalutantes, genibus nixi manus ei per ludibrium offerre cœperunt. Quibus ille quod ioco gesserant ratum habere iussis, ferro quod baculis inclusum gestabant erepto, regem inuadit. Itaque pars Olonem iuuare, iocum pro serio ducere, nec fidem per ludibrium præstitam violare. Complures voti vanitate rescissa, à Thoronis partibus stare. Igitur anceps, intestinúmque prælium oritur. Denique Thorone non minus suorum quàm hospitis armis oppresso, Leotarus letaliter saucius victorem Olonem tam ingenio viuidum, quàm acrem operibus iudicans, Vegeti cognomento donauit, eundem fraudis exemplo, qua circa Thoronem vsus fuerat, periturum vaticinans: indubitanter quippe domesticis occasurum insidijs. Et cum dicto repente exanimatus est. Itaque suprema morientis vox futurum victoris exitum augurij sagacitate complexa dinoscitur. His gestis Olo nõ prius se patri restituit, quàm pacem eius penatibus reportauit. A quo recepta pelagi dominatione, septuaginta maritimos reges nauticarum virium certamine consumpsit, inter quos Biruillus & Huiruillus, Thoruillus quoque, Nef & Onef, Reduarthus, Randus atque Erandus præcipui noscebantur. Cuius rei fama ac titulo pugiles, quorum omne fortitudini studium inhiabat, accensos, ad firmandam secum societatem frequentes adduxit. Quinetiam effrenati ingenij iuuenes claritatis cupidine concitatos stipatores adciuit, inter quos Starcatherum summa dignatione susceptum familiarius quàm vtilius colebat. His viribus instructus ita finitimorum regum petulantiam opinionis suæ magnitudine castigauit, vt ijsdem gerendorum inuicem bellorum manus curam audaciámque detraheret.

Olo paternæ domui pacem suæ præclarè gestis restituit

Post hæc ad Haraldum profectus, ab ipsoq; maritima prælatione donatus, tandem Ringoni in commilitium delegatur. Eodem tempore Bruno quidam omniũ Haraldi consiliorũ vnicè particeps ac cõscius habebatur. Huic ipse & Ringo quoties secretiore nuncio opus habebant, mandata credere consueuerant. Quẽ familiaritatis gradũ educationis & crepundiorum consortione adeptus fuerat. Quo fluminis cuiusdã aquis inter assiduos ꝓfectionum labores absumpto, Othinus eius nomine & habitu subornatus insidiosæ legationis cura arctissimã regum concordiã labefactauit, tãtaq; inimicitias serentis fallacia fuit, vt amicitia ac necessitudine vin

ctis

ctis mutuum odij rigorem ingeneraret,quod abſq; bello ſatiari nõ poſſe videretur. Primum apud eos tacita adoleuere diſſidia, donec vulgatis vtrinq; ſtudijs arcanus in publicum liuor erumperet. Denunciatis itaq; inimicitijs,colligẽdis belli inſtrumentis ſeptem anni ceſſere. Sunt qui Haraldũ non liuoris impulſu,aut regni æmulatione,ſed induſtrio quodam ſpontaneoq; conatu clandeſtinas exitij cauſas quæſiuiſſe teſtantur. Quũ enim ob ſenectam,ſeueritatemq; ciuibus etiã onuſtus exiſteret,ferrum morbi cruciatibus anteponens,ſpiritum in acie quàm lectulo deponere præoptauit,conſentaneum præteritæ vitæ operibus exitum habiturus. Itaq; quò mortem ſuam clariorem efficeret,inferosq; comitatior peteret complures fati cõſortes adſciſcere geſtiebat,futuræ cladis materiam vltronea belli inſtructione molitus. His ergo de cauſis tam propriæ,quàm alienæ necis auiditate correptus,vt par vtrobiq; ſtrages incideret,pares vtrinq; copias inſtaurauit,aliquãto fortius Ringoni robur applicans,quem victorem ſupereſſe maluerat.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI SEPTIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER OCTAVVS.

ISTORIAM belli Suetici Starcatherus, qui & eiuſdem prælij præcipuum columẽ erat,primus Danico digeſſit eloquio,memoriæ magis quàm literis traditum. Cuius ſeriem ab ipſo pro more patrio vulgariter editam,digeſtamque latialiter complecti ſtatuens, in primis præſtantiſſimos vtriuſque partis proceres recenſebo. Neque enim mihi multitudinem complectendi cupido inceſſit,quam ne pręciſe quidem numerus capit. Et prius eos qui ab Haraldi partibus ſteterant, mox qui ſub Ringonis ſtipendijs egerant, ſtilo retexam. Igitur ex ducibus qui ad Haraldum coierant clariſſimi noſcitãtur Suen, ac Sambar, Ambar, & Elli, Rati, Fionicus, Salgarthus, & Roë, quem barbæ prolixitas cognomento inſignem effecit. His accedunt Scalk, Scanicus, & Alf Aggi filius, quibus iunguntur Oluir latus, & Gnepia vetulus. His annumeratur Gardhſtang oppidi cultor. Cui adijciuntur neceſſarij Haraldi Blend vltimæ Tyles incola, ac Brandmicæ cognomen habens. Hiſdem ſociantur Thorny cum Thoruingo,Tatar atq; Hialto. Qui quidem nauigio Lethrã aduecti inſtructis ad bella corporibus,ingenij quoq; virtute pollebant,proceritatis habitum animorum exercitijs æmulantes. Quippe ſpicula arcuum,baliſtarumq; tormentis excutere,ac plerunq; viritim cum hoſte decernere,poëſes quoq; patrio ſermone cõtexere promptiſſimè calluerunt,adeò animum cum corpore impenſa exercitatione coluerãt. E Lethris autẽ prodiere Hortar, Borrhyq;,præterea Belgi cum Begatho. Quibus adiecti ſunt Bari ac Toli. Atſle oppido cum Hacone genam ſciſſo ſub Hetha Wiſnaq; ducibus Tummi velificator exceſſerat, quarum muliebri corpori natura virilem animum erogauit. Webiorgam quoq; eodem ſpiritu præditam, Bo Brami filius, & Brat iutus belligerandi cupidine proſequuntur. His agglomerantur Orm Anglicus, Vbbo Freſicus, Ary altero caſſus lumine, Alfer Goter. Poſt quos Dal corpulentus, & Duc Sclauicus recenſentur.

WISNAM verò imbutam rigore fœminam, reique militaris apprimè peritam Sclaua ſtipauerat manus. Cuius præcipui Barri ac Gnizli ſatellites agnoſcũtur. Cæteri verò ex eadem cohorte corpus clypeolis tecti,prælongis enſibus,aëriique coloris parmulis vtebantur. Quas belli tempore aut in tergum repellentes,aut impedimentorum gerulis dantes abiectis pectorum munimentis, expoſitiſque ad diſcrimen omne corporibus,diſtrictis Martem mucronibus intenderunt. E quibus

Tolcar atque Ymi præcipui claruere. Post quos Toki Iumensi prouincia ortus cũ Otrito, cui agnomen iuuenis erat, illustris agnoscitur. At Hetha promptissimis stipata comitibus, armatam bello centuriam afferebat. Cuius primi fuere Grimar, ac Grenzli: post Hosger, Liuicus: Hama quoq; & Hunger Humbli Biariq; regum fortissimi memorantur. Hi persæpè duellis feliciter gestis insignes latè victorias edidere. Itaque memoratæ virgines non modò comiter, sed etiam pugnaciter cultę, terrestres in aciem copias ductauere. Igitur centuriatim Danicus confluxit exercitus, septem reges pari ingenio, sed dispari voto. Alij Haraldo, pars Ringoni prę- sidio fuerunt. Præterea in partem Haraldi concesserant, Homi & Hosa, Thulhim Hastinusq; & Hythin gracilis, Dahar quoque cognomento Grenski. Sed & Haraldus Olauo genitus patre. Ex Hatica verò prouincia Har atq; Herleuuar cũ Hothbroddo, cui Effreni cognomen erat, Danicis militauere castris. At ex Imica regione Humnehy, & Haraldus adueniunt: quibus applicantur à septẽtrione profecti Haki Bemonisq; filij Sygmundus & Serker. Horum omnium clientelam rex liberali familiaritate coluerat: nam primis apud ipsum honoribus habiti, cultos auro gladios, opimaq; bellorum præmia perceperunt. Aduenerant & editi Gandal sene, quos Haraldi familiares clientela vetus effecerat. Igitur frequens Danica classe pelagus, Sialandiam Scaniæ veluti intersito ponte committere videbatur. Quas quidem prouincias intermeare cupientibus consertissimo nauium globo pedestre compendium exhibebat. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haraldo, qui Ringoni palàm inimicitiarum mandata perferrent, ipsamque sequestræ pacis direptionem vulgarent, hisdem pugnæ locum præstituere iussum. Igitur qui Haraldo militauerant, hi fuere quos edidi. At ex parte Ringonis computantur Vlf, Abgi, Windar, Eyil luscus, Gotar, Hildi, Guti, Alf patre genitus, Stur robustus, Sten, Wienicæ paludis accola. Applicantur hisdem Gerth alacer, Gromer, Wermicus. Post quos septentrionales Albiæ finitimi supputantur: Saxa, Fletir, & Saligothus, Thord nutabundus, Throndar nasutus, Grundi, Othi, Grinder, Toui, Coll, Byarchi, Hogni ingeniosus, Rokar fuscus. Hi siquidem multitudinis collegium aspernati, in vnam se aciẽ à cætera cohorte secreuerant. Præter hos Rani, cui Hyld pater erat, & Lyuth Guthi, Sueno quoque supernè tonsus, Rethyr, accipiter, & Rolf vxorius numerantur. Quibus conglobantur Ring Athylæ filius, Haraldúsque Thothni editus vico. His annectuntur Walsten Wicensis Thorulf spissus,, Thengil procerus, Hunsolwe, Birwil pallidus, Burgar, & Scumbar. At è Thelemarchia fortissimi venerant, quibus animi plurimum, fastus minimum erat: Thorleuar pertinax, Torkill Guticus, Gretir iniquus irruptionũmque auidus. His succedunt Haddir durus, & Roldar articulus. E Noruagia verò memorantur Thronder, Thronski, Thoki moricus, Rafn candidus, Haswar, Biarni, Blihar cognomento simus, Biorn è vico Soghni, Findar maritimo genitus sinu, Bersi quoque apud Falu oppidum creatus, Syuardus verris caput, Ericus sibulator, Alsten, Harki, Ruthar, Rauui, Erlingar, cui Colubra cognomentum erat. At è Yathrica prouincia prodiere Od Anglus, Alf multiuagus, Enar protuberans, Yuuarúsque cognominatus Thruwar. A Tyle autem venere Mar Ruffus, eo videlicet pago, qui Mithfrithi dicitur ortus, educatúsque Grombar annosus, Gram Brundelucus, Grim ex oppido Skierum, apud Scaha Fyrchi quidem prouinciã satus. Deinde Berhgar vates aduertitur, cui Brahi & Rankil comites adhibentur. At Sueonum fortissimi hi fuere: Ar, Backi, Keclu, Rarll, Croc agrestis, Guthfast, Gummi è Gystamarchia. Qui quidem Fro dei necessarij erant, & fidissimi numinum arbitri. Ingi quoque & Oly, Alwer, Folki patre Elrico nati, Ringonis militiam amplectuntur, viri quidem manu prompti, consilio vegeti, proximáque Ringonem famliaritate complexi. Iidem quoque ad Fro deum generis sui principium referebant. Inter quos & Simundus aderat ex Sigtim oppido forensis quidem athletha, emptionúmque ac venditionum contractibus assuetus. Huic additur Frosty cognomento Crucibulum. Cui sociatur Alf elatus è vico Vpsala. Idem & iaculari promptus & in acie præire solitus erat. At Olonem septem reges manu consilióque promptissimi stipauere, Holty videlicet & Hendill, Holmar, Leuy, & Hama. Quibus Regnal-

Telemarchicis animi plurimum, fastus autem minimum.

gnaldus Ruthenus, Rathbarthi nepos aſcribitur. Prætereà Syualdus, vndecim ſalum paronibus ſulcat. Leſy Pannoniorum victor bracteatam auro Liburnam lintheo excipit. Thririkar verò inſtar draconis tortuoſas habente proras nauigio vehebatur. Thrygir quoq; & Torwil diuiſim nauigantes duodenas ductauere puppes. Cæterum in tota Ringonis claſſe nauium duo millia quingentæ repertæ ſunt. Guttonica verò claſſis in portu cui Garnum nomen, Sueticam operiebatur. Itaq; Ringo terrenum ductabat agmen. At Oloni naualibus præeſſe copijs imperatum. Igitur Gothis obuiam Suetis veniendi inter Wic & Werundiam locus cum tempore denunciatur. Cernere tum erat late proris exaratum mare, proſpectúmque pelagi explicata malis carbaſa præſtruebant. Et iam claſſis Suetica proſpera nauigatione vſa, Danis adhuc aduerſo laborantibus cœlo maturius belli locum petiuerat. Vbi Ringo expoſitas claſſe copias, ſimúlque quas ipſe terreno ductarat itinere gregatim in aciem dirigere parat. Quæ vbi campis laxius explicari cœperant, cornu alterum in Werundiam extrahi compertum eſt. Quam multitudinem rex locis ordinibúsque confuſam equo circuiens, in fronte promptiſſimos quoſque & præſtantiori armatura cultos ſub Olone Regnaldo Wiuilloque ducibus collocat. Deinde veluti flexu quodam in duo cornua reliquam aciem cogit. E quibus dextrum Vngonem cum Elrici filijs, Trigonémque tueri iubet. At læuum Læſoni parêre iuſſum. Cæterum alas globoſque maxime Curetum Eſtonumque conſertior turma texuerat. Vltima funditorum acies ſtabat. Interea claſſis Danica ventorum indulgentia aſpirante, ſeptem dierum continuam nauigationem emenſa, Calmarna oppidum ſubijt. Mirareris late ventis velificatum mare, cœlumque ex oculis intenta antennis linthea eripiebant. Nam Sclaui ac Liui, Saxonumq; ſeptem millia claſſem auxerant. At per ſolidum proficiſcentibus Scanienſes, quod locorum periti eſſent, duces ac præuij deſtinantur. Igitur vbi præſtolantibus Suetis, Danicus ſuperuenit exercitus, Ringo ſuis quoadusque Haraldus aciem centuriaſſet, patienter conſidere iuſſis, non antè ſigna canere præcepit, quàm regem propter aquilas curru compoſitum aſpexiſſent, præfatus ſperare ſe facile collabi aciem poſſe, quæ cæci ductamine niteretur. Præterea Haraldum ſupremo ætatis tempore alieni imperij cupiditate correptum, non minus mente captum, quàm luminibus fore, nec opibus exatiari poſſe, qui ſi annos reſpiciat, tumulo penè contentus eſſe debeat. Suetis itaque pro libertate, pro patria ac liberis dimicandi neceſſitatem incumbere, hoſtem temeritate atque inſolentia ſuſcepiſſe bellum. Præterea ex parte aduerſa perpaucos Danos eſſe, Saxones complures, aliasq; effœminatas gẽtes in acie ſtare. Ob quod cogitare debere Suones Noricosq;, quantum Germanos ac Sclauos ſeptentrionales ſemper turba præſtiterit. Spernendam ergo aciem fore, quæ potius lubrica hominum colluuione, quàm ſolido militum robore cõtexta videatur. Nec parum ea oratione militum animos accendebat. At Bruno Haraldi loco aciem ſtatuere iuſſus, cuneo frontem molitur, Hetham verò in dextero latere locat, Haconem læuo præficit, Wiſnam aquiliferam facit. Igitur Haraldus curru eminẽs quàm potuit celſa voce beneficia ſua iniurijs à Ringone rependi queritur. Ab illo ſibi bellum inferri qui regnum ſuum munere adeptus fuerit. Ita Ringonem nec ſenis miſereri, nec auũculo parcere, propriosq; motus cunctæ neceſſitudinis aut beneficentiæ reſpectui præferre. Iubet itaq; meminiſſe Danos, vt exteris ſemper victorijs inclaruerint, vt finitimis imperare potius quàm obſequi conſueuerint, hortaturq; ne tantæ gloriæ decus deuictæ gentis inſolentia labefactari ſuſtineant, nec imperium quod ſibi iuuenta florenti pepererant, ſenectute confectis demi permittant. Deinde canentibus lituis ſumma vtrinque vi conſeritur bellum. Crederes repente terris ingruere cœlum, ſyluas camposq; ſubſidere, miſceri omnia, antiquum rediſſe chaos, diuina pariter & humana tumultuoſa tempeſtate cõfundi, cunctaq; ſimul in perniciem trahi. Nam vbi ad teli iactum peruentum, intolerabilis armorũ ſtridor incredibili cuncta fragore compleuit. Vapor vulnerum repentinam cœlo nebulam intendebat, dies effuſa telorum grandine tegebatur. Nec parum in acie funditorum opera valuit. At vbi pila manu aut tormentis excuſſa, comminus gladijs ferratisq; clauis decernitur. Tum verò plurimum ſanguinis periclitatum eſt.

Igitur feſſis manare ſudor corporis cœpit, mucronumq́; crepitacula eminus exaudiebãtur. Illic Starcatherus qui belli huius ſeriẽ ſermone patrio primus edidit, prior in acie dimicans, Haraldi proceres Hun & Elli, Hort, ac Burgha à ſe proſtratos, abſciſſamq́; Wiſnæ dexteram commemorat. Cæterum Roa quendam cum duobus alijs Gnepia & Garthar à ſe in acie vulneratos occubuiſſe declarat. Hiſdem Scalki patrem tacito nomine applicat. Idem fortiſſimum Danorum Hacõem à ſe in terram prorutum, ſeq́; ab ea ita mutuò vulneratum teſtatur, vt exertum thorace pulmonem ceruicemq́; mediotenus ſciſſam, manum quoq; vno truncam digito gerens excederet bello, diuq́; hiſcens plaga nec cicatricis capax, nec medelæ habilis videretur. Eodem teſte puella Wegthbiorg in hoſtem dimicans Soth pugilem acie ſtrauit. Eandem athletarum cædibus imminẽtem Thorkillus Thelemarchiæ ortus, emiſſo per chordam ſpiculo traijcit. Tanta enim vi periti arcuum Guttones neruos intenderant, vt clypeos quoq; iaculis tranſuerberarent, nec alia efficacior cædis extitit cauſa, loricas, galeasq́; perinde ac inermia corpora ſagittarũ acumina penetrabãt. Interea Vbbi Freſicus promptiſſimus Haraldi miles, ac præ aliis habitu corporis inſignis, pręter vndecim, quos in acie vulnerauerat, vigintiquinq; delectorum pugilum interfecit. Ii omnes Sueti ſanguine fuere, vel Gothi. Deinde primam aggreſſus aciem conſertiſſimos hoſtes inſilit, palãtesq́; metu Sueones hac illac haſta gladioq́; diſpellit. Etiam penè res in fugam ceſſerat, cum Hagder, Rolder, & Gretir ęmulatione virtutis athletam adorti, publicam perniciem priuato redimere periculo ſtatuerunt. Verum comminus inſtare veriti, ſpiculis procul agendum curabant. Sicq́; crebreſcentibus iaculis eminus Vbbo confoditur, nemine propius cum ipſo manum conſerere præſumente.

Vbbonis inulti nominis pugilis interitus

Centum quadraginta quatuor ſagittæ prius pectus præliantis obſederant, quàm lapſis corporis viribus ſolo poplitem daret. Tum demum per Throndos, eosq́; qui Dala prouinciam colunt, ingens de Danis clades accepta eſt. Nam ſumma ſagittariorum vi recruduit bellum, nec alia res noſtris pernicioſior fuit. At Haraldus cum defectam lumine ſenectam ageret, triſte ſuorum murmur exaudiens, intellexit ſuperiorem hoſtibus arriſiſſe fortunam. Igitur vt erat falcato curru vectus, Brunonem aurigæ per inſidias officio fungentem, qualem Ringo in centurianda acie tenorem habuerit cognoſcere iubet. Qui paulum ſoluto in riſum vultu, corniculata illum acie pręliatum reſpondit. Quo audito rex trepidare animo cœpit, ac per ſummã admirationem percontari, quo Ringo talem ordinãdi agminis doctrinam autore contraxerit, maxime cum Othinus diſciplinæ huius traditor ac repertor extiterit, nec ab ipſo quiſpiam præter ſe nouum hoc rei bellicæ documentum perceperit. Ad quod ſilente Brunone ſubijt regem Othinũ hunc eſſe olimq́; familiare ſibi numen, impræſentiarum dãdæ vel ſubtrahendæ opis gratia verſiformi corporis habitu tegi. Cui mox ſupplicare obnixius cœpit, vti Danis, quibus antè clemẽter affuerit, ſupremã quoq; victoriam tribuat, cõplementumq; beneficij origini exæquaret, eidem ſe proſtratorũ manes muneris loco dedicaturum pollicitus. At Bruno nihil obſecrantis precibus motus, repente excuſſum curru regem arietauit in terram, ereptamq́; cadenti clauam in ipſius caput detorſit, proprioq́; eum geſtamine interfecit. Iacebant circa currum regis innumera extinctorum corpora, rotarumq; faſtigium congeries funeſta vincebat. Temonem quoq; cadauerum cumulus exæquauerat. Nam in acie Ringonis ad duodecim millia proceres exanimati ſunt. At ex parte Haraldi, præter popularium ſtragem ad triginta millia proceres corruerunt. Cuius Ringo nece cognita, dato ſigno laxare aciem ſuos, bellumq́; remittere iubet. Deinde ſequeſtra pace fœdus cũ hoſtib. ferit, fruſtra pugnã abſq; duce ꝓtrahi monitis. Poſt hæc Sueonibus paſſim inter promiſcuas cadauerũ ſtrues Haraldi corpus exquiri præcepit, ne regium funus debitis fraudaretur inferijs. Igitur reuoluendis interfectorum corporibus, auidæ plebis inijcere operam cœpit. In hanc curam dimidium diei extractum eſt. Tandem cum corpore reperta claua, Haraldi manibus parentãdum ratus, equum quem inſidebat regio applicatum currui, aureisq́; ſubſellijs decenter inſtratum, eius titulis dedicauit. Inde vota nuncupat, adijcitq́; precem, vti Haraldus eo vectore vſus, fati conſortes ad tartara antecederet, atq; apud præ-

pſtitē Orci Plutonē ſocijs hoſtibusq́; placidas expeteret ſedes. Deinde rogū extruit, Danis inauratā regis ſui puppim in flāmę fomentū cōijcere iuſſis. Cūq́; ſupiectū ignis cadauer abſumeret, mœrētes circuire ꝓceres, impēſiusq́; cūctos hortari cœpit, vti arma, aurū, & quodcunq; opimū eſſet, liberaliter in nutrimētū rogi, ſub tāti taliterq́; apud oēs meriti regis veneratiōe tranſmitterēt. Cineres quoq; puſti corporis vrnę cōtraditos Lethrā perferri, ibiq́; cū equo & armis, regio more, funerari præcepit. Tali parētationis cura iuſtis auunculo perſolutis, Danorū ſibi fauorē cōciliauit, odiumq́; hoſtiū ad gratiā deflexit. Poſt hæc à Danis vti Hetham regni reliquijs præficeret exoratus, ne repente recidiuæ hoſtium vires coaleſcerēt, Scaniā à Daniæ corpore abruptam in Olonis præfecturam ſecreuit, Sialandiam verò reliquosq́; regni fines, Hethæ dūtaxat parēre iuſſit. Ita in poteſtatē Sueticam fortunæ varietas Danicum redegit imperium. Et hic quidem belli Brauici finis. *Reges cum equis & armis olim conſepeliri ſunt ſoliti.*

At Sialandenſes qui Haraldo duce vſi fuerant, cum adhuc prioris fortunæ ſpecies animis oberraret, fœmineis parēre legibus ꝓbroſum rati, Olonē accedunt, poſtulantes ne clariſſimi regis militiæ aſſuetos, muliebri iugo obnoxios habere pateretur. Præterea ad ipſum ſe defecturos ſi pro conditionis eorū deformitate tollenda arma ſuſciperet, pollicentur. Nec ſegniter Olo ſupplicantibus affuit, tam auidæ maieſtatis memoria, quàm militū inuitatus obſequio. Igitur Hetham ad ſe venire iuſſam, cunctis præter Iutiam dominationis ſuæ partibus cedere, ante minis q̄ armis coēgit, ipſamq́; Iutiam ne fœminæ liberū regni vſum tribueret, vectigalem effecit: filium quoq; procreauit, cui Omundo vocabulum poſuit. Cæterum crudelitati intentus tam impium regem agebat, vt ſuperior reginæ contemptus cunctis pœnitentiam pareret, quibus regnum eius rubori fuiſſet. Duodecim duces ſiue patriæ calamitatibus moti, ſiue Oloni ob aliam olim cauſam infeſti, inſidias capiti eius p̄parare cœperunt. Ex his fuere Lēnius, Atyla, Thottus, & Vithnus, qui quanquam apud Sclauos præfecturam gerebat, Danos tamen origine contingebat. Cæterum ad peragendum facinus parum viribus atque ingenio freti, pecunia Starcatherum adſciſcūt. Ille vt rem ferro exequeretur adductus, vtentem balneis regem ſuſceptis cruenti miniſterij partibus attentare conſtituit. Quo lauante ingreſſus, mox acri ipſius viſu luminumq́; continua mobilitate vibrantium fulgore perſtrictus, occulto metu hebetatis artubus veſtigium preſſit, relatoq́; pede manū propoſitumq́; ſuſpendit. Itaq; qui tot ducum, tot pugilum arma protriuerat, vnius inermis viri aciem ferre non potuit. At Olo ſanè vultus ſui conſcius, obtecto ore accedere eum propius, & quid afferat edere iubet, quippe quem vetuſtas conuictus, & longa familiaritatis experiētia ab inſidiarum ſuſpicione alieniſſimum faciebāt. At ille deſtricto mucrone deſiliens tranſuerberat regem, nitentisque aſſurgere iugulum ferit. Centum & viginti auri libræ in præmio reponebantur. Poſtmodum pœnitentia ac pudore perculſus, tanta animi acerbitate commiſſum facinus luxit, vt ſi mentionem eius incidere contigiſſet, à lachrymis temperare nō poſſet, adeò culpæ atrocitatem reſipiſcens animus erubeſcebat. Præterea aliquot ex his quorum inſtinctu vſus fuerat, in ſceleris à ſe commiſſi vindictam occidit, & cui facto manum tribuerat, præbuit vltionem.

CÆTERVM Omundum Dani Olone ortum creauere regē, plus parentis eius nobilitati, quàm meritis deferendum putantes. Hic poſtquam maturuit, in nullo paternis operibus defectior extitit. Siquidem res ab Olone geſtas, aut æquare, aut tranſcendere curæ habuit. Præerat eo tempore aliquantæ Normannorum genti Ringo, cuius filiam Eſam Omundo matrimonium circumſpicienti inſignis commendauerat fama. Verùm poſcendæ eius ſpem ſingulare Ringonis ſtudium minuebat. Is quippe ſolum ſpectatæ fortitudinis generum affectabat, tantum gloriæ in armis reponens, quantum cæteri in opibus ſitum autumāt. Igitur Omundns vt eo claritudinis genere illuſtris euaderet, laudemque ſibi fortitudinis conciliaret, viribus votum impetrare conatus, claſſe Noruagiam accedit, Ringonis regnum hæreditatis nomine tentaturus. Excipit amicè illum Iathriæ regulus Oddo, qui Ringonem certiſſimum patrimonij eius inuaſorem aſſereret, ſeque ſæpius ab eodem iniurijs laceſſitum defleret. Itaque Ringone interim apud Hyberniam pirati

cam exercente, prouinciam propugnatore vacuam adortus, præteritis popularium rebus peculiaria Ringonis bona rapinæ tradidit, eiusq; necessarios interfecit. Nam Oddo quoq; Omundo manum iunxerat. Inter omnia autem facinora, quæ varie ac multipliciter gesserat, nunquam quibus multitudine copiarum præstaret, vim inferre sustinuit, memor se fortissimo parente editum, virtute non numero bella gerere oportere. Interea Ringonem à piratica reuertentē adesse contigit. De cuius reditu edoctus prægrande moliri nauigium cœpit, vnde tanquam è munimento superne hostem telis appeteret. Huic Atylonis Scanici filij Homothus ac Thola remiges adsciscuntur, quorū alter gubernatorem agere, alter proræ præesse iussus. Nec Ringoni in his excipiendis ingenium aut solertia defuit. Quippe exiguam copiarum partem ostendens, à tergo hostem incursandum curauit: de cuius astutia Omundus per Oddonem certior factus, qui in insidijs constitutos opprimerent mittit, Atylone Scanico Ringonem excipere iusso. Is imperio pronius quàm felicius obsecutus, fractis bello rebus, acceptaq; strage victus refugit in Scaniam. Igitur Omundus reparatis per Oddonem viribus, pugnaturam pelago classem explicat. Quo tempore Atylo bellum Noruagicū ex somniorum visis haud dubie speculatus, redimendæ fugæ gratia quamcelerrime nauigationem orsus, Omundum prælio propinquum grata societate prosequitur. Cuius Omundus opera fretus, pugnam tam feliciter quàm fidenter ingreditur. Nam habito per se conflictu, victoriam quam in suis amiserat recuperauit. Quem Ringo mortifico vulnere perstrictus exanguibus contemplatus oculis, manu vt poterat mota (nam vox linguam defecerat) accersitum fore sibi generum obsecrat, iocunde se fatum excipere asserens, si tali filiam connubio reliquisset. Nec responso exceptus extinguitur. Cuius excessum Omundus lachrymis prosecutus, Omothum, cuius fidam in bello operam expertus fuerat, alterius filiarū Ringonis connubio donat, alterā ipse complectitur. Eodem tempore Rusla virgo strenuis militiæ operibus muliebrē animū supergressa, apud Noruagiā cum fratre Throndo crebros de rerū summa conflictus habuerat. Hæc Omundū Noruagiensibus præesse nō sustinens, in omnes Danorū dedititios decreuerat bellū. Quod Omundus nuncio expertus, ad hunc tumultum comprimendū promptissimos destinat. Quibus superatis Rusla superbiā ex victoria nacta, animū spe immodica raptū ad ipsā rerum Danicarū summā potiendā intendit. Primū igitur Hallandiæ partes adorta, ab Omotho & Thola à rege transmissis excipitur, victaq; bello refuga concessit ad classem. Cuius triginta solæ rates, cæteris ab hoste captis, fugā nauigatione carpserunt. Euitantē Danos sororem armis excipit Throndus, à qua victus, totoq; exercitu spoliatus, Dofrinas alpes permetiendo, neminē fugæ comitem habuit. Ita quæ paulò ante Danis cesserat, mox fratre superior, fugam victoria mutauit. Quo cognito, Omundus ingenti Noruagiā classe repetit, primūq; Thelemarchiæ populū per Omothū & Tholā clandestino compendio missos, aduersum Ruslæ dominationem erexit. Quo euenit vt Rusla regno per populares exacta, apud insulas, quas spe salutis accesserat, superuenientibus Danis terga sine prælio daret. Cuius fugā rex impensius persecutus, interceptā pelago classem internitiōe deleuit, incruentāq; victoriā ac speciosa spolia cum summo hostiū discrimine retulit. At Rusla perpaucis elapsa nauigijs, incitatiori fluctus remigio persulcabat. Quæ dum Danos declinat fraterno trucidatur occursu, adeò efficaciorem vim nocendi incircunspecta solent habere pericula, & quæ minus metuuntur mala, plerunq; instantibus grauiora gradus efficit. At rex Throndo ob interfectionē sororis præfectura donato, cæteris vero sub pensione coërcitis in patriam redit. Ea tempestate Thorias ac Bero promptissimi Ruslæ milites apud Hyberniam piraticū munus edebant. Hi cognita dominæ nece, quam se olim vlturos iureiurando promiserant, Ringonē auide petitum duelli prouocatione solicitant. Quod abnuere quondā probrosum regibus habebatur. Veterū enim claritudo principū ex armis potius quam opibus æstimabatur. Subeunt igitur Omothus & Thola, qui se prouocatores regis pugna excepturos offerrēt. Quibus Omūdus impense laudatis primū eorum operā admittere vitandi ruboris gratia recusauit. Ad vltimū crebris suorum precibus

Virtute nō numero bella gerenda.

Incircunspecta pericula magis nocent, quàm alia.

Claritas principum veterū magis ex armis, quàm pecuniis æstimata fuit.

precibus exoratus, aliena manu fortunam experiri sustinuit. Quo certamine Beronem occubuisse, Thoriam grauiter affectum pugna excessisse proditū est. Quem rex primo è vulneribus recreatū, mox in fidē acceptum, ducē Noruagię creat. Deinde cum consuetū à Sclauis per legatos tributū exigeret, non solū legatorū cædibus, sed etiā vi Sclauica apud Iutiā lacessitus, septē reges vno certamine superauit, solitumq; tributi ius victoria confirmauit. Interea Starcatherus prolixa iam ætate defessus, cum castrorum stipendijs, ac gladiatorio munere emeritus haberetur, ne senij vitio pristinū gloriæ decus amitteret, egregiū fore putauit, si voluntarium sibi cõsciscerit exitū, fatūq; propriū maturasset arbitrio. Itaq; qui toties excellētes ediderat pugnas, incruēta morte defungi ignobile ratus, vt specioso obitu p̄teritæ vitæ claritatē augeret, maluit ab ingenuo quouis interfici, quàm serū naturæ iaculum operiri. Adeò quondam rei bellicę deditis morbo oppetere probrosum existimatū est. Itaq; cum & corpore inualido & defectis p̄spicuitate luminibus esset, diuturnioris vitæ morā perosus, emendi in se percussoris gratia, aurum quod pro Olonis interfectione meruerat, collo appensum gerebat, nō aptius se violatæ maiestatis iniuriā expiaturū ratus, quàm si idē suæ quod Olonianæ necis extiterat præmium effecisset, aurumq; quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ salutis impenderet. Hunc quippe vsum scelestissimi precij pulcherrimum credidit. Itaq; gemino cinctus ense, totidem baculorū adminiculo vacua viriū vestigia tutabatur. Quo viso populariū quidā geminū gladiorū vsum seni sup̄uacuū ratus, donari sibi alterum per ludibrium petiuit. Quē Starcatherus spe petitionis facta propius accedere iussum, detracto lateri mucrone transuerberat. Quod Hatherus quidem, cuius patrē Lennonem Starcatherus olim parricidij pœnitētia adductus occiderat, dum canibus feras insequeretur aspiciens, omisso venationis officio, duos è comitibus inijciendi metus gratia cõcitatis vehementer equis in senem impetū dirigere iubet. Qui dū procursu edito refugere cupiunt, Starcatheri baculis intercepti morte supplicia luerunt. Quo spectaculo Hatherus admodum perterrefactus, propius equo aduolat, agnitumq; senem, sed ab eo minimè recognitus, an gladiū vehiculo permutare vellet interrogat. Refert Starcatherus, quondā pœnas se ab irrisoribus exigere solitū, nec vnquam impune sibi à procacibus insultatum. Sed neq; iuuenē ex oris notis defuncta visu acies deprendere poterat. Itaq; carmen quod indignationis suæ magnitudinem patefaceret, in hunc subtexuit modum.

Militibus morbo oppetere olim probrosū.

Vt sine regressu pronas agit alueus vndas,
Sic ætas hominum cursim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati,
Quam generat finem rerum factura senectus.
Illa oculos hominum pariter gressusq; relidit,
Eripit os animumq; viris, famæq; nitorem
Paulatim premit, & claros oblitterat actus,
Occupat occiduos artus, frustratur anhelæ
Vocis opus, vegetamq; premit torpedine mentem
Dum paritur tussis, dum pellis scabida prurit,
Dens stupet exesus, stomachus fastidia gignit,
Euacuat iuuenile decus, marcore colorem
Oblinit, & picea crebras serit in cute rugas.
4 *Obturit egregias artes, monimenta priorum* 4 *fortè obruit*
Obruit, & titulos antiquæ laudis adurit,
Demolitur opes, precium virtutis & vsum
Carpit edax, transuertit res, & ab ordine turbat.
Ipse ego quàm noceat didici damnosa vetustas,
Visu æger, vocis modulis, & pectore rauci,
Cunctaq; in aduersam fluxerunt commoda sortem.
Iamq; minus vegetum corpus fulcimine tutor
Flaccida subiectis innixus membra bacillis.
Lucis inops moderor vestigia fuste gemello,

Et virga monstrante sequor compendia callis
Stipitis auspicio potius quàm lumine fisus.
Nemo mei curam celebrat, nec in agmine quisquam
Solamen veterano adhibet nisi forsan Hatherus
Assit, & infracti rebus succurrat amici.
Ille semel quemcunq; pio dignatur amore
Integer, incœpti studio constanter eodem
Prosequitur, primosq́; timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis bene præmia crebro
Digna refert, animosq́; colit, largitur honorem
Fortibus, & claros donis veneratur amicos,
Spargit opes, laudisq́; suæ cumulare nitorem,
Dapsilitate studet multos superare potentes.
Nec minor ad Martem pietatem viribus æquat,
Belligerare celer, labi piger, edere pugnam
Promptus, & vrgenti tergum dare nescius hosti.
At mihi, si recolo, nascenti fata dedere
Bella sequi, belloq́; mori, miscere tumultus,
Inuigilare armis, vitam exercere cruentam.
Castra quietis inops colui, pacemq́; perosus
Sub signis Gradiue tuis discrimine summo
Consenui, victoq́; metu pugnare decorum,
Turpe vacare ratus, crebras committere cædes
Egregium duxi, & strages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello reges concurrere vidi,
Et clypeos, galeasq́; teri, crudescere campos
Sanguine, loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis fortè egregij conaminis autor
Marte manuq́; potens medium dum pugnat in hostem
Intentam capiti loricam diffidit, alter
Casside perfossa, ferrumq́; in vertice mersit.
Hic gladius sæpe dextra bellantis adactus
Tegmine discisso capiti destrictus inhæsit.

Egregium constatis firmæq; amicitiæ exemplum.

Contrà Hatherus huiusmodi carmen habuit:

Vnde venis patrias solitus scriptare poëses,
Infirmo dubium suspendens stipite gressum?
Quoue ruis Danicæ vates promptissime Musæ?
Roboris eximij cassus decor excidit omnis:
Exulat ore calor animoq́; amota voluptas:
Destituit fauces vox & raucedine torpet:
Deseruit corpus habitus prior, vltima cepit
Illuuies, formæq́; notas cum robore carpsit.
Vt ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,
Sic longo annorum cursu generata senectus
Triste parit funus, defunctaq́; viribus ætas
Occidit, & primæ patitur dispendia sortis.
Quis vetuit te note senex iuuenilibus vti
Rite iocis, agitare pilam, morsa nuce vesci?
Iam satius reor vt rhedam qua sæpe veharis
Venditor ensis emas, facilémue in frena caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem.
Aptius inualidos sua quos vestigia fallunt
Excipient iumenta senes, rota proficit illi

Orbi-

Orbibus acta suis, cui planta vacillat inanis.
At si fortè caues cassum venundare ferrum,
Ereptus tibi te perimet ni væneat ensis.

Ad hæc Starcatherus.

Improba verba seris, facili temeraria labro
Auribus inconcinna pijs: quid præmia ductus
Qui gratis præstandus erat per munera quæris?
Nempe pedes gradiar, nec turpiter ense relicto
Externam mercabor opem, natura meanti
Ius dedit, & proprijs iussit confidere plantis.
Cur cui debueras vltro dux esse vianti
Ludibrio insultas, sermone procaciter vsus?
Quæq; olim gessi memori dignissima fama
Dedecori tribuis, meritum quoq; crimine pensas?
Quid risu insequeris vetulum pugnare potentem,
Inuictosq; meos titulos & splendida facta
Probro adigis, famosa terens & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum viribus ensem?
Haud latus hic imbelle decet, dextrámue bubulci
Agrestem soliti calamo deducere musam,
Procurare pecus, aruis armenta tueri.
Nempe inter vernas ollæ vicinus obunctæ,
Crustula spumantis patinæ bulligine tingis,
Crassi adipis macrum perfundens vnguine panem,
Iusq; tepens furtim digito sitiente liguris,
Doctior assuetam cineri prosternere Gallam,
Indormire lari, somnos celebrare diurnos,
Sedulus officium nidentis obire culinæ,
Quam bello fortem iaculis aperire cruorem,
Auersans lucem, latebræ sordentis amator,
Mancipium ventris miserabile, parq; putaris
Sordida cum siliquis lambenti farra catello.
Hercule non tunc me ferro spoliare petebas,
Quando ter Olonis summo discrimine nati
Expugnator eram: nanq; agmine prorsus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetum
Littus, & innumera constratum cuspide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanq; aditurus agros confertos murice ferreo
Armabam laceros subiecto stipite gressus.
Hinc mecum egregijs congressum viribus Hamam
Enecui, mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, vel quas alit Estia gentes,
Et populos Semgala tuos. Post hæc Thelemarchos
Aggressus, caput inde tuli liuore cruentum
Quassum malleolis, armisq; fabrilibus ictum.
Hic primum didici, quid ferramenta valerent
Incudis, quantúmue animi popularibus esset.
Teutonici quoq; me pœnas autore dedere,
Quum natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos domini vindex ad pocula straui.
Nec minus hoc facinus, quando pro virgine chara
Vno septenos necui certamine fratres
Teste loco, qui me stomacho linquente peresus

Mediocritatis haud vnquã satis laudatæ exemplum.

Non parit arenti rediuiuum cespite gramen.
Moxq́, ducis Kerri bellum nauale parantis
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi letho Wazam, Fabrumq́, procacem
Multaui natibus cæsis, ferroq́, peremi
Rupibus à niueis hebetantem tela Wisinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq́, peremi
Biermenses, gentis Hybernæ principe capto,
Duflinæ populabar opes, semperq́, manebit
Nostra Brauuellinis virtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq́, manu gessi ad solidum celebrare recensens
Deficio, sunt cuncta meo maiora relatu,
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Hæc Starcatherus. Tandem quum Hatherum Lenno patre ortum mutuo sermone expertus fuisset, animaduertens iuuenem splendido loco natum, feriendũ ei iugulum præbuit, hortatus ne à parentis sui interfectore pœnas exigere vereretur. Hæc facientem auro, quod à Lennone receperat, potiturum esse promittit. Et vt eiusdem in se vehementius animum efferaret, huiusmodi exhortatione vsus esse traditur:

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno:
Hanc mihi quæso vicem referas, & obire volentem
Sterne senem, iugulumq́, meum pete vindice ferro:
Quippe operam clari mens percussoris adoptat,
Horret ab ignaua fatum deposcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas est.
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, vetus excidenda, minister
Naturæ est quisquis fato confinia fundit,
Et sternit quod stare nequit. Mors optima tunc est
Quum petitur, vitæq́, piget, quum funus amatur,
Nec miseros casus incommoda proroget ætas.

Mors quando optima.

Hęc dicens exertã crumena pecuniam promit. Hatherus autẽ tam fruẽdi æris, quàm paternæ vltionis capessendæ cupidine concitatus, obsecuturũ se precibus, nec præmia repulsurũ spopondit. Cui Starcatherus cupide ense præbito, pronam postmodũ ceruicẽ applicuit, ne timidè pcussoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter vteretur, hortatus, præfatusq́;, quod si peracta cæde ante cadaueris lapsum caput ac truncũ medius intersiliret, armis innocuus redderetur. Quod vtrum instruendi percussoris, an puniẽdi dixerit, incertũ est. Fore enim poterat, vt saltantẽ eximij cadaueris moles obrueret. Igitur Hatherus adacto vegete gladio, senem capite demutilauit. Quod corpori auulsum, impactumq́; terræ glebã morsu carpsisse fertur, ferocitatem animi moribundi oris atrocitate declarans. Percussor tamẽ promissis fraudẽ subesse veritus, saltu non incautus abstinuit. Quẽ si temerè peregisset, fortè lapsi cadaueris ictu obrutus, occisi senis pœnas proprio funere persoluisset. Verum ne tantum athletam busti inopem iacere pateretur, corpus eius in campo, qui vulgò Rolung dicitur, sepulturæ mandandum curauit.

Starcatheri interitus.

OMVNDVS autem, vt accepi, pace integra summa cum tranquillitate decessit, duobus filijs & totidem filiabus relictis. E quibus maximus natu Syuardus, fratre Butho adhuc tenero, regnum hæreditate consequitur. Quo tempore Sueonum rex Gotarus alteram Omundi filiarum ob eximiæ pulchritudinis famam, infinito amore complexus, Ebboni cuidam Sibbonis filio postulandæ virginis gratia negocium legationis imponit. Is officio prudentius administrato, gratum de puellæ cõsensu nuncium retulit. Iamque nihil voto præter nuptias deerat, quas Gotarus apud alienos agere metuens, per Ebbonem quo prius legato vsus fuerat, sponsam sibi transmittendam efflagitat. Is quum parua admodum familia comitatus Hallandi-

landiam præteriret, ad agrestem vicum se pernoctandi gratia contulit, in quo duorum fratrum habitationes aduersas medius amnis secreuerat. Et hi quidem consuetudinem iugulandi quos hospitaliter recepissent habebant, liberalitatis specie latrocinium obscurare callentes. Trabem enim in modum præli oblongam, eandémque ferri acumine præditam, arcanis quibusdam vinculis in excelsa domus parte suspenderant, quam nocturno tempore subductis nexibus demittentes, subiectorum capita desecare solebant. In quem modum complurium vertices pensili mole præciderant. Igitur Ebboni suisque post epulas abunde præbitas, penes focum ministri torum extruunt, vt applicatas igni ceruices insidiosæ trabis impulsu demeterent. Quibus abscedentibus Ebbo impensum capitibus machinamentum suspiciens, socios simulato somno corpora transponere iubet, præfatus perq̃ salutarem eis loci variationẽ existere. Fuere autem inter eos quidam ab Ebbonis clientela extranei, qui spretis quæ cæteri exequebantur monitis, immoti vt cuiq; iacendi locus obuenerat, cubuerunt. Sub opacam verò noctem ab insidiarũ ministris pendulum machinamenti pondus impellitur. Quod nodis quibus inhærebat excussum, magnaq; vi solo adactum, subiectos exitio tradidit. Igitur qui facinoris exequendi curam habebant, quo certius rei euentum discerent, illato lumine Ebbonem, propter quem maximè rem adorsi fuerant, prudenter periculo occurrisse cognoscunt, à quo protinus impetiti, sanguine pœnas dederunt. Ebbo quoq; suis per mutuam stragem amissis, frequentẽ crustulis glacialibus amnem inuento fortè nauigio superat, Gotaroq; cladis suæ potius quàm legationis euentum declarat. Quam rem Gotarus à Syuardi instinctu profectam iudicans, iniuriarũ vindictã armis exequi parat. Quo Syuardus apud Hallandiã expugnatus, sorore ab hostibus capta, concessit in Iutiam. Vbi Sclauorum vulgus pugnã sine principe ausum acie superauit, tantum gloriæ ex victoria nactus, quantum ex fuga dedecoris traxerat. Verùm hisdẽ quos ductu vacuos debellauerat, paulò post ducẽ nactis pugna apud Fioniam cessit, aduersum quos identidem in Iutia præliatus, infelicem pugnę euẽtum habuit. Quo euenit, vt Scania Iutiaq; exutus, media duntaxat regni veluti quasdam exesi corporis partes sine capite retineret. Iarmericus ex eo genitus, cũ sororibus admodũ paruulis præda hostibus fuit, quarum altera Noruagiẽsibus, altera Germanis, quod venalia quondam solebant esse connubia, precio vẽdita est. Itaque Danorum regnum fortissimè propagatum, tantis etiam maiorũ titulis illustratum tot victorijs auctum, ob vnius viri inertiam ex summo nitore fortunæ & florentissimo rerum statu eò ignominiæ peruenit, vt pensionem quam prius exigebat, exolueret. Syuardus autem sæpius victoria cassus, ac deformium fugarum reus, post tot maiorum decora, in tam erubescendo patriæ statu cõfusa regni gubernacula gestare non sustinens, ne diuturnior vita ad extremam gloriæ iacturam pertingeret, speciosum sibi fatum pugna parere properauit. Quippe memorem calamitatis animum, deponendæ ægritudinis cupido salutis fastidio cruciabat, adeò demendi ruboris studium lucem ei inuisam effecerat. Igitur comparatis pugnę copijs, Simoni cuidam sub Gotaro Scaniam procuranti, bellum aperte denunciat. Quod obstinatis temeritatis viribus executus, occiso Simone, per summã hostiũ stragem vitam finiuit, patriam tamen præstandæ pensionis onere liberare nequiuit. Interea Iarmericus apud regem Sclauorum Ismarum cum coæuo sibi collactéoq; Gunnone coniectus in carcerem captiuus degebat. Quo demum erutus atq; exercendi ruris culturæ applicatus, rusticum opus exequitur. Ob cuius promptissimam administrationem ad regaliũ mancipiorum magisteriũ transfertur. Eo quoq; syncerissimè gesto, in necessariorũ regis gregẽ assumitur. Vbi quũ se iuxta aulicorum ritum egregia morum amœnitate gessisset, breui in amicorum numerum translatus, primũ familiaritatis locum obtinuit, ac veluti quibusdam meritorũ gradibus fretus, ab infima sorte ad spectatum honoris fastigiũ concessit, & ne segnem eneruemq; iuuentam ageret, militaribus se studijs assuefecit, naturæ dotes industria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, soli reginæ suspectum adolescẽtis ingeniũ fuit. Fratrẽ quoq; regis fato functum repentinus rumor edocuit. Cuius corpus Ismarus amplissimo funere elaturus, quo maior exequiarum pom-

Horribilis duorum fratrũ hospites suos clam trucidãtiũ historia.

Connubia, nõ aliter atq; res aliæ venalia.

pa fieret, regia comitate conuiuium instruit. At Iarmericus aliàs cum regina familiaris curam sortitus, ad fugam, cuius facultatem regalis absentia promittere videbatur, circunspiciendum accessit. Animaduertebat enim se etiam inter opes positum miserabile regis mancipium fore, & quasi alieno beneficio precarium spiritum possidere. Præterea quanquam primis apud regẽ honoribus vteretur, libertatem delicijs præferendã existimans, visendæ patriæ, noscendiq; generis eximia cupiditate flagrabat. Sciens aũt quod regina ne quis captiuorum elabi posset cõpetentibus prouidisset excubijs, quò viribus peruenire nequibat, arte assurgendũ procurat. Fiscellam itaq; biblo ac vimine textam, qua agrestes instar hominis formata aues aristis deturbare cõsueuerant, viuo cane cõpleuit. Quam etiam detracto sibi cultu quo verisimilius humani repræsentaret imaginẽ, texit. Deinde priuatũ regis ęrarium demolitus, egestã inde pecuniam notis sibi tantũ recondidit locis. Interea Gunno absentiam socij simulare iussus, illata in regiã fiscella, impulsoq; ad latrandum cane, percontanti quidnam hoc esset reginæ, mente captũ clamitare retulit Iarmericum. Illa ad aspectum statuę similitudinis errore delusa, insanum æde eijci iubet. Tunc Gunno perlatam foras statuam, perinde ac furentem socium lectulo tradit. Sub noctem verò vigiles epularum hilaritate, ac vino prouehit largiore, abscissaq; dormientium capita, quo turpiore eos morte cõsumeret, inguini sociauit. Excitata strepitu regina, causamq; eius discere cupiens, concita fores petiuit. Sed dum caput incautius exerit, improuiso Gunnonis ense confoditur. Quę quũ mortificum vulnus experta corrueret, reflexis in occisorem luminibus, nullius, inquit, obtentu fraudis si incolumi mihi viuere licuisset, his finibus impunitus excederes. Ad hunc modum crebras in percussorem minas moribunda profudit. Post hæc Iarmericus vnà cum Gunnone præclari facinoris socio, tabernaculum in quo rex fraternas conuiuio celebrabat exequias, cunctis temulentia victis, admoto furtim incendio complet. Quo latius fuso quidam ebrietatis stupore discusso, immissis equis deprehensos periculi insequuntur autores. At iuuenes primum iumentis quæ receperant vecti, ad vltimum hisdem prolixiori cursu debilitatis pedites dedere fugam. Iamq; penè occupatis amnis remedio fuit. Pontem enim quem antè morandi persecutoris gratia præcisis ad medium trabibus non modo onerum impatientem, sed etiam ruinæ propinquum effecerant, prætergressi, in opacam de industria voraginem concesserunt. Quibus imminentes Sclaui, dum parum prospecto periculo equis improuidi, pontem onerant, desidentibus tabulatis excussi, pręcipitantur in flumen. Sed dum enando ripam appetunt, à Gunnone & Iarmerico obstantibus intercepti, mersi aut interfecti sunt. Ita iuuenes egregia calliditate vsi, non vt fugitiua mancipia, sed quasi præditi consilio senes, maius ætate sua facinus ediderunt, quod acutè conceperant efficaciter adimplendo. At vbi in littus ventum, rapto quod fors obtulerat nauigio, in altum procedunt. Quos qui insequebantur barbari nauigare conspectos, vociferando reuocare conati, regnaturos si redeant spondent, quod publico veterum instituto regum percussoribus regnorum successio decreta fuerit. Diu recedentium aures pertinax Sclauorũ clamor promissis pellacibus exurdabat. Ea tẽpestate Buthlus Syuardi frater Danis perfunctoriè pręerat, à quibus venienti Iarmerico regnum tradere coactus, ex rege priuatus euasit. Eodem tempore Gotarus Sybbonem stupratæ sororis insimulatum occidit. Cuius nece affines permoti, ad Iarmericum eiulabundi decurrunt, seque in vltionem propinqui, Gotarum cum eo oppugnaturos promittunt. Nec parum promissa soluerunt, nam eorum auxilijs oppresso Gotaro, Iarmericum Suetia potiri contigit. Qui quum duarum gentium imperio fungeretur, antè dominationis fiducia Sclauos prælio tẽtat, quorum quadraginta captos applicatis totidem lupis laqueo adegit. Quem supplicij modum olim parricidis debitum, ob hoc circa hostes peragere voluit, vt quantæ in Danos rapacitatis extiterint, ex ipsa atrocium belluarum communione videntibus conspicuum foret. Subacta quoque regionę præsidia locis opportuna disponit. Inde profectus Sembonum, Curetum, compluriumque Orientis gentium cladem exercuit. Qua regis occupatione Sclaui datam sibi defectionis materiam iudicantes, interfectis qui ab ipso præsides constituti

Humanorum iniuriæ recompensandæ affectuum, viua imago.

Parricidæ quonam supplicio sint olim affecti.

tuti fuerãt, Daniam depopulati sunt. Quorum classem Iarmericus forte è piratica rediens interceptam deleuit, eoq; facinore priores victoriarum titulos decorauit. Cęterum optimates eorum primo tibias loris traiectos, moxq; immanium taurorũ vngulis alligatis, molossisq; incessentibus raptim in cœnum, voraginesq; pertractos lachrymabili spectaculo consumpsit. Ea re hebetati Sclauorum animi summa cum trepidatione regis imperium coluerunt. Iarmericus itaq; tot gentium manubijs locupletatus, vt tutum prædæ domicilium compararet, in editissima rupe mirifico opere ædem molitur. Aggerem collatis glebis extruit, fundamẽtum crebris conijcit saxis, ima vallo, triclinijs media, summa propugnaculis cinxit. Secus vndique iuges excubias fixit. Quatuor portæ magnitudine præstantes, à totidem plagis irrestrictos aditus dabant. In huius domus magnificentiam omnem opum suarum apparatum congessit. Ita domesticis rebus compositis, rursum in externas cupidinem vertit. Igitur nauigatione cœpta, quatuor fratres genere Hellespónticos obuios pelago factos, piraticæq; admodum studijs assuetos, maritima pugna attentare non distulit. Qua triduo gesta, sororem eorum cum medietate tributi quo victos onerauerant pactus, præliũ reuocauit. Post hæc Liuorum regis filius Bicco captiuitate quam sub memoratis fratribus ducebat elapsus, Iarmericum, à quo olim fratribus spoliatus fuerat, iniuriæ haud oblitus accessit. Apud quem benignius habitus, breui arcanorum omnium arbiter singularis euasit. Hunc vt suis per omnia tractabilem monitis sensit, in res quàmmaximè factu detestabiles consultantem adduxit, atq; ad scelera flagitiaq; committenda compellit, adeò nocẽdi artem obsequij simulatiõe captabat: ꝓcipue eum aduersum eos quos sanguine proximè contigisset, armabat. Ita fraternã vltionem, quia viribus nequibat, fraude exequi pertentabat. Quo euenit vt rex virtutum loco vitiorum sordes amplexus, ob ea quæ perfidi monitoris impulsu atrociter gesserat, communibus in se locum odijs daret. Aduersum quem etiam Sclauorum tumultus exoritur. Cuius sopiendi gratia duces eorum captos, traiectis fune tibijs, equis in diuersa raptantibus præbuit lacerandos. In hunc modum consumpti principes, corporum suorum distractu pertinacis animi pœnas dederunt. Quę res Sclauorum obsequia in suo statu æquali ac solida subiectione continuit. Interea qui ex sorore Iarmerici apud Germaniam orti, educatiq; fuerant, auito nomine freti, in auunculum arma suscipiunt, æque sibi regnum atque ei debere certantes. Quorum munitiones rex apud Germaniam machinis demolitus, oppidis compluribus aut obsessis, aut captis, nonnullis etiam solo æquatis, incruentam ad ciues victoriam reportauit. Occurrunt Hellespontici pactis sororem nuptijs offerentes, quibus celebratis rursum Bicconis instinctu Germaniam petens, captis bello sororijs laqueo spiritum eripere non dabitauit. Optimates quoque conuiuij simulatione contractos, eodem exemplo consumendos curauit. Interea Broderus, quem olim rex ex alio sustulerat matrimonio, nouercæ curam ab ęo susceptam, plenis sanctitatis excubijs celebrabat. Quem Bicco apud patrem incesti crimine accusatum, ne falso insimulasse videretur, subornatorum testimonio insecutus est. Cumq; Broderus accusationis partibus plene exhibitis defensionis præsidia afferre non posset, pater ab amicis in conuictum ferri sententiam iubet, minus impium ratus sumendam de filio vindictam alieno quàm ꝓprio delegare iudicio. Quem cæteris proscriptione dignum decernentibus, Bicco tristiorem de capite eius sententiam ferre nõ veritus, a nefarij stupri autore pœnam suspendio capiendam esse pronunciat. Quam ne quis à paterna crudelitate profectam putaret, eũdem laqueo affixum à ministris subiecto assere excipiendũ percensuit, vt quum hi fessas oneri manus subducerent, perinde ac rei perempti iuuenis forent, regemq; parricidij crimine sua culpa liberum facerent. Præterea nisi pœna accusationem sequeretur, paternæ eum saluti insidiaturũ astruxit. Adulteram verò Swauildam quò turpius è vita excederet, pecudum vngulis proculcari debere. Paruit Bicconi rex, adactumq; suspendio filium ne strangulari posset à circumstantibus tabulati ope alleuandum curauit. Igitur innoxium vinculum parum compressis faucibus solam pœnæ speciem prę se ferebat. Reginã verò firmissimo nexu humo astrictã, equinis obterendã calcibus præbuit. Hanc tãtę fuisse pul-

Sclauicorũ ducum supplicium horrore plenissimum.

chritudinis fama est, vt ipsis quoq; iumẽtis horrori foret artus eximio decore præditos sordidis lacerare vestigijs: quo argumento rex innocentiam coniugis declarari coniectans, accedente erroris pænitentia, falsò notatã festinat absoluere. Aduolat intereà Bicco, qui supinam iumẽta diris deturbare carminibus, nec nisi pronam obteri posse firmaret. Quippe eam formæ suæ beneficio seruatam sciebat. In hunc modum collatum reginæ corpus, adactus iumentorum grex crebris altè vestigijs fodit. Hic Swauildæ exitus fuit. Interea canis cui Broderus assueuerat, ceu quibusdam questubus aggressus regem, deflere domini suppliciũ videbatur. Eiusdemq; illatus accipiter intimas corpori plumas rostro detrahere cœpit. Ex cuius nuditate rex sumptis orbitatis auspicijs, omen intercepturus præpropere qui filium laqueo detraherent, mittit. Per implumem enim auiculam futurum se, ni cauisset, absque liberis augurabatur. Liberato clade Brodero, Bicco delationis pœnas exoluere metuens, nunciare Hellesponticis pergit, Swauildam à viro nefaria strage consumptam. Quibus vlciscendæ sororis gratia nauigantibus, ad Iarmericũ reuersus, parari bellum ab Hellespõticis indicat. Rex mœnibus q̃ acie tutius dimicandum existimãs, in eam quam exædificauerat, munitionem confugit, vbi ad ferendam obsidionem cõmeatibus penitiora propugnacula armatis implebat, fulgentes auro cetræ, circunpensiq; clypei supremũ ædis ambitũ adornabant. Contigit autem vt Hellespontici prædæ partitionem acturi, magnã suorum manum peculatus insimulatam occiderent. Igitur quod tantam copiarum partem intestina clade consumpserant, aulæ expugnationem suis altiorem viribus rati, veneficam, cui Guthrunæ erat vocabulũ, cõsulunt. Qua efficiente, regię partis ꝓpugnatores subitò oculis capti, in seipsos arma conuertunt. Quo viso Hellespontici applicata testudine primos portarum aditus occupant. Deinde cõuulsis postibus, irruptaq; æde, cæcas hostium phalanges obtruncant. Eo tumultu superueniẽs Othinus, mediosq; præliantium globos appetẽs, Danis quos paterna semper pietate coluerat, ademptum præstigijs visum supera virtute restituit. Hellesponticos verò corpora aduersum tela carminibus durare solitos, crebro silice conuerberandos esse perdocuit. Ita vtrunque agmen mutua cęde consumptum interijt. Iarmericus vtroq; pede ac manibus spoliatus, trunco inter exanimes corpore rotabatur. Cui Broderus parum idoneus successit in regnum.

Swauildæ species eximia, exitus autem miserandus.

Post hunc regnat Syualdus, cuius filius Snio, senescente patre strenuum piraticæ opus complexus, patriæ res non solum seruauit, sed etiam diminutas in pristinum habitum reuocauit. Idem tyrannide suscepta, Eskilli atq; Alkilli pugilum insolentiam comprimendo, Scaniam à Danicæ iurisdictionis integritate submotam ad societatem patriæ victoria reduxit. Tandem filiæ Gothorum regis mutuo amore perstrictus, conueniendæ eius copiam clandestinis nuncijs tẽtat. Qui à patre puellæ intercepti suspendioq; consumpti, improuidæ legationis pœnas dederunt. Quorum Snio vltionem exigere cupiens, quum Gothiam hostiliter aggressus fuisset, rege eius cum copijs occurrente, prædictorum pugilum prouocatione rem per athletas gerere iussus, hanc duelli legem edidit, vt alteruter regum pro varia athletarum fortuna aut proprium perderet, aut alienum lucraretur imperium, victiq; regnum in victoriæ pręmio reponeretur. Quo euenit vt Gothorũ rex propugnatorum suorum infortunio superatus, regno Danis cedere cogeretur. Cuius filiam Snio, quum in Sueonum regis connubium paterno impulsu comperisset abductam, quẽdam obsoleto habitu per itinera publica stipem petere solitum, ad eam vsq; tentandam transmisit. Qui quum egentium more propinquum liminibus discubitum habuisset, visa fortè regina exili vocula succinens, amat, inquit, te Snio. Illa allapsum auribus sonum dissimulanter excipiens, nec visu nec gradu relato procedit in regiam, atque e uestigio regressa obscuro & vix aures offendente sibilo, amantem, inquit, me redamo. Eo dicto vestigium extulit. Quam egenus mutui amoris vocem edidisse gauisus, die postera foribus assidens, præsente domina consueta sermonis breuitate, locum, ait, voto suppetere cõuenit. Illa rursum argutæ vocis industriam colligẽs, summa cum dissimulatione discessit. Paruo post percontatorem præteriens, Bocheror breui se peruenturam asseruit. Hunc quippe

pe locũ fuga petere destinauit. Qua de re egenus certior redditus, solito percontationis acumine competens promisso tempus cognoscere perseuerat. Illa vero nec astu inferior, nec sermone lucidior, quam breuissime potuit hyemis initiũ nũcupauit. Cæterũ stipatores eius qui leuem amatorię vocis iactum exceperant, plenum calliditatis ingenium extremæ stoliditatis deliramentũ esse credebant. Quę quum Snio certius ex egeno cognosceret, reginam sublatis mariti opibus lauandi simulatione digressam, nauigio deportandam curauit. Postea vero sæpenumero inter ipsum ac Suetiæ regem, altero iustas repetente faces, altero illicitas tueri perseuerante, ancipiti euentu variaq; victoria dimicatum est. Ea tempestate per summam cœli intemperantiam agrorum vbertate corrupta, ingens annonę caritas incidit. Cumq; oborta victualium raritate grauis plebem inedia laceraret, rex quonam modo temporis difficultati succurreret anxius, quum aliquanto maiorẽ bibulorum, quàm edacium impensam animaduerteret, frugalitatem populo intulit, conuiuiorum vsum abrogans, ne qua ex fruge potio pararetur edixit, acerbitatem famis superflui haustus interdicto pellendam, atq; à siti abundantiã esus mutuandam existimans.

Ceruisiæ usum interdictum.

Tunc quidam petulantioris gulæ proscriptam bibendi consuetudinem deflens, altum calliditatis genus complexus, nouam voluptati licentiam reperit, ac publicam continentiæ legem priuata intemperantia soluit, deliciarum vsum à ridiculi operis acumine mutuatus. Vetiti enim liquoris gustu minutim liguriendo vsus, desiderium ebrietatis expleuit.

Bibacis astus.

Quam ob rem conuentus à rege, integerrimum se frugalitatis obseruatorem asseruit, vtpote auiditatem haustus moderatæ sumptionis ingenio castigantem, affixamq; sibi culpam sorbitionis titulo tueri perseuerauit. Deniq; adiecto minarum terrore, non modo bibere, verumetiam pitissare prohibitus, consuetudini tamen imperare non potuit. Vt enim tanquam licite illicitis frueretur, nec gulam alieno subiectam haberet imperio, madefactis potione crustulis, capace liquoris offula vescebatur, cupitamq; crapulam lento gustu prouexit, interdictum satietatis modum haud secus ac licitum consecutus. Adeò pertinacissima gulæ rabies salutem pro luxu deuouens, nec regia quidẽ comminatione deterrita, ad omne periculum spernendum temerarium solidauerat appetitum. Secundo quoq; perinde ac violatę constitutionis reus conuenitur à rege. Sed ne tunc quidem facti defensionem abiecit, nequaquam à se regalibus institutis obuiam itum esse contendens, aut decretam edicto continentiã suis profanatam illecebris, præsertim quũ lata frugalitatis lex ita parsimoniæ formam tradiderit, vt potandi magis quàm edendi liquoris facultas inhibita videretur. Tum rex obtestans deos, per communẽ iurare salutem, tale quid deinceps audentem capitaliter esse plexurum. Ille mortem temperantia leuiorem, vitamq; quàm luxum deponere tolerabilius ratus, rursum aquis excoquit frugem, detostoq; liquore cum se nullam vlterius excusandæ cupiditatis defensionem obiecturũ speraret, palàm potioni indulgendo ad calicum vsum libera fronte conuertit, astuq; in audaciã verso, regiam animaduersionẽ operiri quàm frugi fieri maluit. Interrogante ergo rege, cur toties rei interdictæ licentiam vsurpasset, desiderium hoc, inquit rex, nõ tam auiditas mea, quàm habita in te beneuolentia peperit, funeribus enim regijs, inferias conuiuio persoluendas meminerã. Itaq; ne epulum quo tuæ peragantur exequiæ ob frumenti inopiam solenni potionis vsu careat, industria potius quàm ingluuie ductus prohibiti liquoris temperamento prouidi. Te autem ante alios inedia periturũ, prioremq; busto opus habiturum non ambigo, cum ob hoc inusitatã parcitatis legem tuleris, quod defuturam tibi primum alimoniã verearis. Tibi quippe nõ alijs consulendo nouum auaritiæ autorem agere sustines. Tam vrbana hominis cauillatio iram regis in ruborem conuertit, qui cum publicæ salutis decretum in ludibrium sui recidisse conspiceret, omisso communis vtilitatis consilio, reuocauit edictũ, sententiãq; soluere quàm ciuiũ offensam contrahere maluit. Cumq;, vt dixi, siue parum compluta humo, seu nimiũ torrida torpentibus satis, ac parcè fructificantibus campis, inediæ languor defectam escis regionem attereret, nullumq; parum suppetentibus alimentis trahendæ famis superesset auxilium, Aggone atque Ebbone autoribus

Edictum crudele.

plebiſcito prouiſum eſt, vt ſenibus ac paruulis cæſis, omniq; demum imbelli ætate regno egeſta, robuſtis duntaxat patria donaretur, nec niſi aut armis, aut agris colẽdis habiles domeſtici laris paternorumq; penatium habitacula retinerent. Quorum mater Gambaruc, id ad ſe deferentibus filijs, cum à ſceleſti decreti autoribus ſalutem in crimine repoſitam animaduerteret, damnata concionis ſententia, neceſſitatem parricidio redimi oportere negabat: propius honeſtati conſilium fore aſſerens, animorumq; ac corporum virtuti expetibilius, vt ſeruata erga parentes ac liberos pietate, patria exceſſuri ſorte deligerentur. Quæ ſi ſenes inualidos obtuliſſet, robuſtiores ſe eorum loco exilio offerrent, eiuſq; pondus pro debilibus perferendum ſua ſponte ſuſciperent. Cæterum indignos eſſe vita, qui illam ſcelere & ſacrilegio comparare, parenteſq; ac prolem tam iniquo ſententiæ genere perſequi ſuſtinuiſſent, charitatis loco crudelitatis officia peracturi. Poſtremo cunctos malè patriam demereri, apud quos parentum aut liberorum amori proprij ſpiritus charitas præponderaret. Huic voci ad concionem relatæ, plerique ſuffragijs aſſentiebantur. Igitur omnium fortunis in ſortem coniectis, qui deſignabantur, extorres adiudicati ſunt. Quo euenit, vt qui ſponte neceſſitati parêre noluerant, fortunæ iudicio obſequi cogerentur. Primum itaque Blekingiam aduecti, ac deinde Moringiam prꝑternauigantes, ad Gutlandiam ſe appulerunt, vbi & Paulo teſte, autore Frig dea, Longobardorum vocabulum, quorum poſtea gentem condiderunt, traduntur adepti. Tandem ad Rugiam ſe applicantes, deſertiſq; nauigijs ſolidum iter ingreſſi, cum multam terrarum partem emenſi, armiſque depopulati eſſent, poſt editas late ſtrages, poſtremo petitis in Italia ſedibus, priſcum gentis vocabulũ ſuo nomine permutarunt. Interea Danorum tellus rareſcente cultorum opera, ſulcorumq; veſtigijs ſitu obductis, ſyluestrem induit vultum, & quaſi natiui ceſpitis amœnitate depoſita, informi ſuccreſcentium nemorum denſitate perhorruit. Quod præſens quoque camporum eius facies prodit. Quæ enim olim feracia frugum iugera fuerant, eadem nunc arboreo ſtipite conſerta viſuntur. Atq; vbi olim cultores terram altius verſantes vaſtas diſſipauere glebas, illic nunc enatum nemus ſeruantia adhuc veteris culturæ veſtigium rura complectitur. Quæ niſi cultore vacua ac diuturno ſitu vaſta manſiſſent, nequaquam vnius ruris glebam inter factos aratro ſulcos, tenaceſq; arborum radices partiri potuiſſent. Colles quoque quos in plano humandorum cadauerum cura veterum labor extruxerat, præſens ſyluæ congeries occupat. Cernere etiam eſt crebros petrarum aceruos ſyluarum ſaltibus interſitos, quas toto quondam rure diſperſas, ne proſcindendis vbiq; ſulcis officerent, coniectis in ſtruem molibus ruſtica cura ſublegit, malẽs exiguum agri perdere quàm totum difficile reperire. Vnde ex eo quod tunc exercendorum liberius aruorum gratia agreſtium labor egerat, prioris æui populus poſtero numeroſior extitiſſe perpenditur, qui breuibus agellis contentus agreſtem operam citra veteris culturæ veſtigia cohibet. Itaque præſens ſeculi vultus capax quondã dam ariſtæ ſolum, nunc gignendis glandibus idoneus agreſtem ſtiuam ac cereales culmos conſita arboribus facie ſe permutaſſe miratur. Et hæc quidem de Snione quàm veriſſimè potui digeſta ſufficiant.

Hvic ſuccedit Biorn, itemq; poſt ipſum Haraldus rerum aſſequitur ſummam. Cuius filio Gormoni inter priſcos Danorum duces non infimæ laudis locum rerum ſtrenuè geſtarum titulus tribuit. Hic enim nouum audaciæ genus complexus, hereditarium fortitudinis ſpiritum ſcrutandæ rerum naturæ veſtigijs quàm armis excolere maluit, vtq; alios regum ardor bellicus, ita ipſum cognoſcendorũ mirabilium quæcunq; vel experimento deprehenſa, vel rumore vulgata fuerant, præcordialis ſtimulabat auiditas, Cumq; eſſet, externa atq; inuſitata viſendi cupidus, experiendam prꝑ cæteris duxit Geruthi cuiuſdam ſedium acceptam a Tilenſibus famam. Incredibilia enim ab eis ſuper opum inibi cõgeſtarum magnitudine iactabantur, ſed iter omnium refertum periculo ac penè mortalibus inuium ferebatur. Ambitorem nanq; terrarum oceanum nauigandum, ſolem poſtponẽdum ac ſydera, ſub chao peregrinandum, ac demum in loca lucis expertia, iugibuſque tenebris obnoxia tranſeundum, expertorum aſſertione conſtabat. Sed in iuuenili ani-

lian imo circunstantis periculi metum, non tam prædę quàm gloriæ cupido calcabat, multum sibi claritatis accessurũ sperante, si rem admodum intentatã auderet. Trecentis idem cum rege votum nuncupantibus, autorem famæ Thorkillum itineris ducem assumi placuit, vtpote locorũ gnarum, peritumq; adeundæ regionis eius. Is officio non recusato, aduersum inusitatam nauigandi maris sæuitiã firmiore structuræ genere nodisq; crebrioribus, ac consertioribus clauis preparanda iubet nauigia solidari, eademq; magnis repleri commeatibus ac bouinis supernè tergoribus claudi, quę intrinseca nauiũ spacia ab incursantium vndarum aspergine tuerentur. Inde tribus duntaxat liburnis nauigatio tenditur, vnaquaque centenos capiente delectos. At vbi in Halogiam ventum, secundis flatibus destituti, varia pelagi iactatione dubijs nauigationis casibus agebantur. Tandem per summam alimẽtorum inopiam etiam pane defecti, exiguæ pultis vsu traxere famem. Interiectis diebus eminus perstrepentem procellæ fragorem, perinde ac scopulos inundantis exaudiunt. Igitur intellecta telluris vicinia, agilitatis eximiæ iuuenis speculandę rei gratia cacumen mali conscendere iussus, prærupti situs insulam in conspectu esse denunciat: læti omnes regionem quæ ab eo significabatur, auidis insequuntur luminibus, attente promissi littoris præsidium expectantes. Cuius tandem aditum nacti, in editiorem soli partem per obstantes cliuos præaltis callibus enituntur. Tunc Thorkillus ex armentis quæ in maritimis frequentia discurrebant, suprà quod semel leniendæ fami sufficeret, negat esse tollendum, futurum enim si secus agerent, vt à dijs loci præsidibus discedendi potentia priuarentur. At nautæ magis prorogandæ satietatis quàm seruandi imperij cupidiores, incitamento gulæ salutis consilium subiecerunt, exhausta nauium gremia cæsorum gregum corporibus onerantes. Qui ideo captu perfaciles extitere, quòd ad inusitatos virorum aspectus firmato pauore mirabundi conuenerant. Nocte insequenti mõstra littori inuolantia, ac tote concrepantia nemore, cõclusas obsedere puppes. Quorum vnum cæteris grandius ingenti suste armatum profundum passibus emetiebatur. Idem propius admotum vociferari cœpit, non antè enauigaturos, quàm fusi gregis iniuriam expiando, viris pro nauium numero traditis, diuini pecoris damna pensassent. Cuius minis obsecutus Thorkillus, vt vniuersorum incolumitatem paucorũ discrimine tueretur, tres sorte denotatos exhibuit. Quo facto, optato vento excepti in vlteriorem Byarmiam nauigant. Regio est perpetui frigoris capax, pręaltisq; offusa niuibus, ne vim quidem feruoris persentiscit æstiui, inuiorum abundans nemorum, frugum haud ferax, inusitatisq; alibi bestijs frequẽs. Crebri in ea fluuij ob insitas alueis cautes stridulo, spumantiq; volumine perferũtur. Illic Thorkillus subductis nauibus tendi in littore iubet, eo loci peruentum astruens, vnde breuis ad Geruthum transitus foret. Prohibuit etiam vllum cum superuenientibus miscere sermonem, affirmans monstra nullo magis nocendi vim, quàm aduenarum verbis parum comiter editis sumere. Ideoq; socios silentio tutiores existere, se verò solum tuto profari posse, qui prius gentis eius mores habitumque peruiderit. Crepusculo appetente, inusitatæ magnitudinis vir nominatim salutatis nauticis interuenit. Stupentibus cunctis, Thorkillus aduentum eius alacriter excipiendum admonuit, Guthmundum hunc esse docens Geruthi fratrem, cunctorum illic applicantiũ pijssimum inter pericula protectorẽ. Percontantiq; quid ita cæteri silentium colerent, refert rudes admodum linguæ eius ignoti pudere sermonis. Tum Guthmundus hospitio inuitatos curriculis excipit. Procedentibus amnis aureo ponte permeabilis cernitur. Cuius transeundi cupidos à proposito reuocauit, docens eo alueo humana à monstrosis rerum secreuisse naturam, nec mortalibus vltrà fas esse vestigijs. Subinde ad ipsa ductoris penetralia peruenitur. Illic Thorkillus seductis socijs hortari cepit, vt inter tentamentorum genera quæ varius obtulisset euentus, industrios viros agerent, atque à peregrinis sibi dapibus temperantes, proprijs corpora sustentanda curarent, discretasq; ab indigenis sedes peterent, eorum neminem discubitu contingendo. Fore enim illius escæ participibus inter horridos monstrorum greges amissa cunctorum memoria sordida semper cõmunione degendum. Nec minus ministris eorum ac poculis abstinendum

Rebus creatis temperanter vtendum.

Biarmiæ regionis descriptio.

edocuit. Duodecim filij Guthmundi egregia indole, totidẽq; filiæ præclui forma circunstiterant mensas. Qui cum regẽ a suis duntaxat illata delibare conspiceret, beneficij repulsam objciẽs iniuriosum hospiti querebatur, nec Thorkillo competens facti excusatio defuit. Quippe insolito cibo vtentes, plerunq; grauiter affici solere commemorat, regemq; non tam alieni obsequij ingratũ, quàm propriȩ sospitatis studiosum, consueto more corpus curantẽ domesticis cœnã obsonijs instruxisse, Igitur haudquaquã contemptui imputari debere, quod fugiendȩ pestis salutari gereretur affectu. Videns autẽ Guthmundus apparatus sui fraudem hospitum frugalitate delusam, cũ abstinentiam hebetare non posset, pudicitiam labefactare cõstituit, omnibus ingenii neruis ad debilitandam eorum temperantiam inhians. Regi enim filiæ matrimoniũ offerens, cæteris quascunq; è famulitio peterent potiendas esse promittit. Plerisq; rem approbantibus, Thorkillus hũc quoq; illecebrarum lapsum sicut & cæteros salubri monitu præcurrit, industriam suam inter cautum hospitem ac lætũ conuiuam egregia moderatione partitus. Quatuor è Danis oblatum amplexi, saluti libidinem prætulerunt. Quod contagium lymphatos inopesq; mentis effectos pristina rerũ memoria spoliauit. Quippe post id factũ parum animo constitisse traduntur. Qui si mores suos intra debitos temperantiæ fines cõtinuissent, herculeos æquassent titulos, giganteã animo fortitudinem superassent, perenniterq; patriæ mirificarũ rerũ insignes extitissent autores. Adhuc Guthmũdus propositi pertinacia dolũ intendere perseuerans, collaudatis horti sui delicijs, cò regem percipiendorum fructuum gratia perducere laborabat, blandimentis nisus, illecebrisq; gulȩ cautelȩ constantiam elidere cupiens. Aduersum quas insidias rex Thorkillo, vt prius, autore firmatus, simulatæ humanitatis obsequium spreuit, vtendi excusationem à maturandi itineris negocio mutuatus. Cuius prudentiæ Guthmundus suam in omnibus cessisse considerans, spe peragendæ fraudis abiecta cunctos in vlteriorem fluminis ripam transuectos iter exequi passus est. Progressi atrũ incultumq; oppidum vaporãti maxime nubi simile, haud procul abesse prospectant. Pali propugnaculis intersiti desecta virorum capita præferebant. Eximiæ ferocitatis canes tuentes aditũ præ foribus excubare cõspecti. Quibus Thorkillus cornu abdomine illitum collambendum objciens, incitatissimam rabiem paruula mitigauit impensa. Superne portarũ introitus patuit. Quem scalis æquantes, arduo potiuntur ingressu. Atrȩ deintus informesq; laruȩ conferserant vrbem. Quarum perstrepentes imagines aspicere horridius an audire fuerit, nescias: fœda omnia, putidumq; cœnum adeuntium nares intolerabili halitu fatigabat. Deinde conclaue saxeum cui Geruthum fama erat pro regia assueuisse, reperiunt. Cuius arctam horrendamq; crepidinem inuisere statuẽtes, repressis gradibus in ipso pauentes aditu constiterunt. Tunc Thorkillus hærentes animo circũspiciens, cũctationem introitus virili adhortatione discussit, monens temperaturos sibi, ne vllam ineundȩ ædis suppellectilem tametsi possessu iocunda aut oculis grata videretur, attingerent, animosq; tam ab omni auaritia auersos, quàm à metu remotos haberent, neque vel captu suauia concupiscerent, vel spectatu horrida formidarent, quanquam in summa vtriusq; rei forent copia versaturi. Fore enim vt auidæ capiendi manus subita nexus pertinacia à re tacta diuelli nequirent, & quasi inextricabili cum illa vinculo nodarentur. Cæterum composite quaternos ingredi iubet. Quorum Broderus & Buchi primi aditum tentant. Hos cum rege Thorkillus, insequitur. Cæteri deinde compositis gradiuntur ordinibus. Ædes deintus obsoleta per totum, ac vi teterrimi vaporis offusa, cũctorum quibus oculus aut mens offendi poterat, vberrima cernebatur. Postes lõgȩua fuligine illiti, obductus illuuie paries, compactum è spiculis tectum, instratum colubris pauimentum, atq; omni sordium genere respersum inusitato aduenas spectaculo terruerunt. Super omnia perpetui fœtoris asperitas tristes lacessebat olfactus. Exanguia quoq; monstrorum simulacra ferreas onerauerant sedes, deniq; consessuum loca plumbeæ crates secreuerant, liminibus horrendȩ ianitorum excubiæ præerant. Quorum alij consertis fustibus obstrepentes, alij mutua caprigeni tergoris agitatione deformem edidere lusum. Hic secundo Thorkillus auaras temere manus ad illicita tendi prohibens,

bens,

bens,iterare monitũ cœpit. Procedẽtes per fractã ſcopuli partẽ,nec procul in editiore quodam ſuggeſtu ſenem pertuſo corpore diſciſſæ rupis plagæ aduerſum reſidere conſpiciunt. Præterea fœminas tres corporeis oneratas ſtrumis ac veluti dorſi firmitate defectas iunctos occupaſſe diſcubitus. Cupiẽtes cognoſcere ſocios,Thorkillus qui probe rerum cauſas nouerat,docet Tordiuum gigantea quondam inſolentia laceſſitum per obluctantis Geruthi præcordia torridam egiſſe chalybem, eademq; vlterius lapſa, conuulſi montis latera pertudiſſe, fœminas vero vi fulminum tactas infracti corporis damno eiuſdem numinis attẽtati pœnas pependiſſe firmabat. Inde digreſſis dolia ſeptem zonis aureis circunligata panduntur,quibus penſiles ex argento circuli crebros inſeruerant nexus. Iuxta quæ inuſitatæ belluæ dens extremitates auro præditus reperitur. Huic adiacebat ingens bubali cornu,exquiſito gemmarum fulgore operoſius cultum,nec cælaturæ artificio vacuum. Iuxta quod eximij ponderis armilla patebat. Cuius immodica quidam cupiditate ſuccenſus, auaras auro manus applicuit, ignarus excellentis metalli ſplendore extremam occultari perniciem, intentique prædæ fatalem ſubeſſe peſtem. Alter quoque parum cohibendæ auaritiæ potens, inſtabiles ad cornu manus porrexit. Tertius priorum fiduciam æmulatus, nec ſatis digitis temperans,oſſe humeros onerare ſuſtinuit. Quæ quidem præda vti viſu iocunda,ita vſu probabilis extitit. Illices enim formas ſubiecta oculis ſpecies exhibebat. Armilla ſiquidem anguem induens venenato dentium acumine eum à quo gerebatur appetijt. Cornu in draconem extractum,ſui ſpiritum latoris eripuit. Os enſem fabricans,aciem præcordijs geſtãtis immerſit. Cæteri ſociæ cladis fortunam veriti,inſontes nocentium exemplo perituros putabant, ne innocentiæ quidem incolumitatem tribuendam ſperantes. Alterius deinde tabernaculi poſtica anguſtiorem indicante ſeceſſum quoddam vberioris theſauri ſecretarium aperitur,in quo arma humanorum corporum habitu grandiora panduntur. Inter quæ regium paludamentum cultiori coniunctum pileo, ac mirifici operis cingulum viſebantur. Quorum Thorkillus admiratione captus, cupiditati frenos excuſſit,propoſitam animo temperantiam exuens, totiesq; alios informare ſolitus, ne proprios quidem appetitus cohibere ſuſtinuit. Amiculo enim manum inſerens,cæteris cõſentaneum rapinæ auſum temerario porrexit exemplo. Quo facto,penetralia ab imis concuſſa ſedibus,inopinatæ fluctuationis modo trepidare cœperunt. Subinde à fœminis conclamatum, æquo diutius infandos tolerari prædones. Igitur qui prius feminecες, expertiaq; vitæ ſimulacra putabantur, perinde ac fœminarum vocibus obſecuti, e ſuis repente ſedibus diſſultantes, vehementi incurſu aduenas appetebant. Cætera raucos extulere mugitus. Tum Broderus & Buchi ad olim nota ſibi ſtudia recurrentes, incurſantes ſe lamias adactis vndique ſpiculis inceſſebant, arcuumq; ac fundarum tormentis agmen obtriuere monſtrorum. Nec alia vis repellendis efficacior fuit. Viginti ſolos ex omni comitatu regio ſagittariæ artis interuentus ſeruauit. Cæteri laniatui fuere monſtris. Regreſſos ad amnẽ ſuperſtites Guthmundus nauigio traijcit, exceptoſq; domi cum diu ac multum exoratos retentare non poſſet,ad vltimum donatos abire permiſit. Hic Buchi parum diligens ſui cuſtos,laxatis cõtinentiæ neruis,virtute qua hactenus fruebatur abiecta,vnam è filiabus eius irreuocabili amore complexus, exitij ſui connubium impetrauit,moxq; repentino verticis circuitu actus,priſtinum memoriç habitum perdidit. Ita egregius ille tot monſtrorum domitor,tot periculorũ ſubactor,vnius virginis facibus ſuperatus, peregrinatum à continentia animũ miſerabili iugo voluptatis inſeruit. Qui cum abiturum regem honeſtatis cauſa proſequeretur,vadũ curriculo tranſiturus,altius deſidentibus rotis,vi vorticum implicatus abſumitur. Rex amici caſum gemitu proſecutus,maturata nauigatiõe diſceſſit. Qua primum proſpera vſus, deinde aduerſa quaſſatus, periclitatis inedia ſocijs, paucisq; adhuc ſuperſtitibus religionem animo intulit, atq; ad vota ſuperis nuncupanda confugit,extremæ neceſſitatis præſidium in deorum ope cõſiſtere iudicans. Deniq; alijs varias deorum potentias exorantibus, ac diuerſæ numinum maieſtati rem diuinam fieri oportere cenſentibus, ipſe Vgarthilocum votis pariter ac propitiamen-

Inſatiabilis auaritia pœna perquã miraculoſa.

tis aggressus, prosperam exoptati syderis temperiem assecutus est. Domum veniens cum tot maria se, totq; labores emensum animaduerteret, fessum ærumnis spiritum à negocijs procul habendum ratus, petito ex Suetia matrimonio superioris studij habitum ocij meditatiõe mutauit. Vita quoq; per summum securitatis vsum exacta ad vltimum penè ætatis suæ finem prouectus, quum probabilibus quorundam argumentis animos immortales esse compertũ haberet, quasnam sedes esset exuto membris spiritu petiturus, aut quid præmij propensa numinum veneratio mereretur, cogitatione secum varia disquirebat. Hæc voluentem subeunt quidam parum benigni in Thorkillum animi, docentes diuino opus esse consultu, tantæq; rei certitudinem humano altiorem ingenio, nec mortaliũ cognitu facilẽ, cœlestibus expetendam oraculis: quamobrẽ propitiandum esse Vgarthilocũ, neminẽq; id Thorkillo aptius executurum. Fuere quoq; qui eũdem insidiarũ reum, ac regij capitis hostem deferrent. Qui cum vltimo se periculo destinari videret, criminationis autores profectionis comites expetiuit. Tum qui insontem notauerant, periculum alieno capiti præparatum in seipsos recidisse cernentes, consultum reuocare tentabant. Sed frustra regias aures implentes, etiam pauoris increpiti Thorkillo duce nauigare coguntur. Ita excogitatis in alterum malis, in autorem plerunq; adigi necesse est. Qui cum se ineuitabili discriminis necessitate districtos animaduerterent, nauigium taurinis obstructum corijs prouisis abunde commeatibus impleuerũt. Quo euecti eò peruenere loci, vbi regio Solis inops, ignara syderum, nec diurni luminis capax, perpetuæ noctis specie caligabat. Cumq; diu sub inusitata cœli facie nauigassent, tandem incidente lignorum inopia, foculi nutrimentis defecti, nec suppetente decoctionis officina, crudis famem obsonijs propulerunt. Verum complures vescentium vltimam pestem ab indigestæ dapis facietate traxerũt. Primum enim paulatim stomachis inusitato partus edulio languor irrepsit, deinde latius manante contagio, vitalia morbus appetijt. Sicq; anceps vtriusq; intemperantiæ malum vt inedia grauem, ita gulam quoq; suspectam effecerat, cum nec abstinere commodum nosceretur. Igitur omnem salutis spem abijcientibus, vt neruũ tunc facilius rumpi solitum est cum arctius tenditur, patrocinium inopinatæ commoditatis affulsit. Subito enim ignis haud procul emicare conspectus, exhaustis trahendę vitæ fiduciam ingenerauit. Quem Thorkillus tanquam diuinitus datum remedium colligere statuens, quo sibi certiorem ad socios reditum strueret, cacumen mali infixæ gẽmæ fulgore signauit, littore deinde potitus subijcit oculis angusti aditus, arctarumq; faucium specum. Quem comitibus foris præstolari iussis ingressus, duos eximiæ granditatis aquilos conspicatur corneis naribus contracta, quæ fors obtulerat igni nutrimenta præstantes. Cęterum deformis introitus, obsoleti postes, ater situ paries, sordidum tectum, frequẽs anguibus pauimentum, nõ oculum magis quàm animum offendebant. Tum gigantum alter salutatum eum rem conatu pręarduã orsum esse dicebat, inusitati numinis adeundi cupiditatẽ flagrantem, atq; extra mundani climatis cognitionem inuestigabili scrutatione complexum. A se autem propositi itineris semitas cogniturum, si tres veridicas sentẽtias, totidem prouerbijs comprehensas exprimeret. Tum Thorkillus: Non mehercule incomptiorẽ naribus familiã peruidisse commemini. Sed neq; locum quo minus libenter degerem attigi. Item: Illum mihi pedem potiorem statuo, qui prior exitum capessere quiuerit. Gigas Thorkilli prudentia delectatus, prouerbiorũ veritate laudata, docet ad inops graminis solum, altisq; obfusum tenebris inprimis esse migrandũ. Antè autẽ quàm destinatus possit locus accipi, nauigationẽ quatriduo pertinaci remigio pertrahendã. Illic visendum fore Vgarthilocum tetros horrendosq; specus sordida mansione cõplexũ. Thorkillus magnopere stupẽs, quod & longa & periculosa nauigatio imperabatur, spe tamen dubia præsentẽ metũ vincente foculũ expetiuit Et gigas, si ignem, inquit, desideras, necesse est alias tres sententias similibus prouerbijs edas. Tum Thorkillus: Consilio, tametsi exilis id autor ediderit obsequẽdum est. Item, eò temeritatis processi, vt si regredi quiuero, salutem meã nulli magis quàm pedibus debeã. Rursum, si imprẽsentiarũ recessu libere fruerer, vlterius à reditu temperandũ curarem. Inde perlato ad socios igne, auræ indul-

Malum consilium consultori pessimum.

indulgentiam nactus quarto die ad propoſitum portum appulit, aggreſſusq́; cum ſocijs terram apud quam continuæ noctis facies alterni luminis viciſſitudinem fruſtrabatur, ægrè proſpectum capientibus oculis inuſitatæ molis ſcopulum conſpicit. Cuius perluſtrandi cupidus, à comitibus foris ſtationem peragẽtibus extuſum ſilicibus ignem, opportunum contra dæmones tutamentum, in aditu iuſſit accendi. Poſt hæc prælato per alios lumine, arctis cauernæ faucibus corpus ſubijciens, inter crebros ſerpentum allapſus ferreorum vndiq; ſedilium frequentiam contẽplatur. Inde placidior aquæ moles ſubiectoq́; ſabulo molliter influens conſpectui obuerſata eſt. Qua tranſita paulò defectiorem ſitu ſpeluncam aggreditur. Ex qua item atrum obſcœnumq́; conclaue viſentibus aperitur. Intra quod Vgarthilocus manus pedesq́; immenſis catenarum molibus oneratus aſpicitur: cuius olentes pili tam magnitudine quàm rigore corneas æquauerant haſtas. Quorum vnum Thorkillus adnitentibus ſocijs mento patientis excuſſum, quo promptior fides ſuis haberetur operibus aſſeruauit, ſtatimq́; tanta fœtoris vis ad circunſtantes manauit, vt niſi repreſſis amiculo naribus, reſpirare nequirent: vixq́; egreſſu potiti, ab inuolantibus vndiq; colubris conſpuuntur. Quinq; duntaxat Thorkilli comitum cęteris veneno conſumptis nauigium cum ductore conſcendunt. Imminent efferi dæmones, & in ſubiectos venenata paſſim ſputa conijciunt. At nautæ prætentis coriorum vmbraculis illapſum reſpuere virus. Hic cuiuſdam fortè proſpicere cupientis tactum veneno caput, perinde ac ferro reciſum ceruici exemptum eſt. Alius ocellos vmbraculis exercens, ſub eadem vacuos luminum orbes retulit. Alius exerta manu tegimen explicans, eiuſdem tabis vi truncum ad ſe brachium reuocauit. Igitur cæteris propenſiora ſibi numina nequicquam deprecantibus, Thorkillus vniuerſitatis deum votis aggreſſus, eiq́; cum precibus libamenta defundẽs, mox prioris cœli vſum ac perſpicua rerũ elementa proſpera nauigatione collegit. Iamq́; alium ſibi orbem atq; ipſum rerum humanarum aditum perſpicere videbãtur. Tandem ad Germaniam Chriſtianis tunc ſacris initiatam appulſus, apud eius populum diuini cultus rudimenta percepit, vbi ſociorum manu ob inuſitatum aëris hauſtum propemodum conſumpta, duobus tantum quos ſors vltima præterierat comitatus, reditum ad patriam habuit, verum illitus ori marcor ita habitũ corporis, ac priſtina formę lineamẽta confudit, vt ne ab amicis quidẽ potuiſſet agnoſci. At vbi deterſa illuuie, notitiam ſui viſentibus reddidit, eximiã regi cognoſcẽdę legationis auiditatem ingeſſit. Sed necdum æmulorũ obtrectatione ſopita, fuere qui regem cognitis quæ Thorkillus afferret, ſubitò deceſſurum aſtruerent. Auxit affirmationis fidem, eiuſdem rei falſa ſomnij prædictiõe ſuggeſta crudelitas. Igitur qui noctu Thorkillum opprimerent, regis imperio ſubornantur. Cuius ille rei vtcunq; indicium nactus, clam cunctis relicto cubili magni ponderis lignũ ſubiecit, eoq́; facto ſubornatis truncum cædentibus regiæ fraudis commentum eluſit. Die poſtero regem corpus curantem aggreſſus, ignoſco, inquit, ſæuitiæ tuæ, errorîq; veniam tribuo, qui proſperũ legationis nuncium afferenti pœnã pro gratia decreuiſti. Itaq; te ſolũ, pro quo caput tot ærumnis deuoui, tot periculis cõtudi, quemq; operũ meorum gratiſſimũ penſatorẽ ſperaui, acerrimũ virtutis punitorẽ inueni. Verum vltionis partibus ꝑtermiſſis, interno animi tui rubore (ſi tamen ullus ingratos pudor afficit) læſionis meæ vindice ſum contentus. Nec immerito te omnem *Ingratitudo quotidianum virtutis eſt premium.* dæmonũ rabiem, aut belluarum ſæuitiam ſuperare coniecto, quod tot monſtrorũ inſidijs erutus à tuis immunis eſſe non potui. Rex cuncta ex ipſo cognoſcere cupiens, fatisq́; arduũ obſtare iudicãs, euentuũ ordinẽ exponere iubet. Cumq́; per cætera auidis referentẽ auribus excepiſſet, poſtremo recenſitã numinis ſui mentionẽ ſiniſtra opinione colligi paſſus non eſt. Exprobratã enim Vgarthiloci fœditatẽ exaudire non ſuſtinens, adeo indignitatis eius vicẽ doluit, vt impatientẽ dictorũ ſpiritum inter ipſa narrantis recitamẽta deponeret. Itaque dum vani numinis cultum cupide fouit, vbinam verſus eſſet miſeriarum carcer agnouit. Crinis quoq; oliditas, quem Thorkillus perinde atq; operum ſuorum magnitudinem teſtaturũ, capillitio gigantis excerpſerat, in circunſtantes effuſa, compluribus exitio fuit.

Defuncto Gormone, Gotricus ex eo genitus regnat. Hic non armis modò, ſed

etiã liberalitate conſpicuus, incertũ fortior an clementior fuerit, adeoq; ſeueritatẽ manſuetudine caſtigabat, vt alterã altera rependere videretur. Eodẽ tempore rex Noruagiæ Goto à Berone & Refone Tylenſibus petitus, Refonẽ cultius ac familiarius habitũ, magni ponderis armilla donauit. Quo quidã aulicorũ conſpecto, magnitudinẽ doni impenſiori laude complexus, neminem Gotoni parem humanitate firmabat. At Refo quanquam gratiam beneficio deberet, tamen immodici laudatoris tumidã vocem approbare non paſſus, Gotricũ ei prętulit. Vt enim vanam aſſentatoris affirmationẽ obtereret, abſenti liberalitatis teſtimonium reddere, quàm præſentem beneficij datorem falſo palpare maluit. Partim quoq; ingratitudinis argui, quàm inanis iactantiæ laudẽ aſſentiendo proſequi, regemq; veritatis ſerio mouere, quã adulationis mendacio fallere, aliquanto precioſius duxit. At Vluo dictas in regẽ laudes, non ſolũ pertinaciter affirmare, ſed etiã experimento proſequi perſeuerans, pignus cum negante proponit. Cuius conſenſu Refo in Daniã pergens, Gotricũ ſella poſita, ſtipendia inter milites partientem inuenit. A quo quiſnam eſſet rogatus, vulpeculæ ſibi nomẽ eſſe reſpondit. Cumq; riſu quoſdã, alios admiratione compleſſet, & vulpem, inquit Gotricus, ore prædã excipere conuenit. Ac mox detractũ lacerto torquem accerſiti labris inſeruit. Quem Refo confeſtim brachio applicans, id cunctis auro præditũ oſtentabat: reliquum vero perinde atq; ornamenti inops occultius habuit, eoq; acumine ab inuictæ munificentiæ dextera conſentaneũ priori munus accepit. Quod ei non tam precij magnitudo iocundũ, quam litis initæ victoria faciebat. A quo cũ rex de pignoris poſitione cognoſceret, fortuitò magis quam de induſtria munificus erga ipſum extitiſſe gaudebat, plus ſe voluptatis ex datione, quam accipentem ex munere ſentire teſtatus. Igitur reuerſus Noruagiam Refo concertatorem pignus exoluere recuſantem occidit, filiamq; Gotonis captiuam Gotrico potiendam adducit. Cumq; Gotricus, qui & Godefridus eſt appellatus, transfuſis in exteros prælijs, famam ac vires felicibus propagaſſet auſpicijs, inter cætera factorũ monimenta, hanc quoq;

Tributi lex Saxonibus à Danis impoſita.

Saxonibus tributi legem indixit, vt eorum duces quoties apud Danos regni mutatio obueniſſet, centum equos niueos ſuffecti regis initijs dedicarent. Quod ſi nouum Saxonibus ducem variata rerum ſucceſſio peperiſſet, is quoq; prædictæ penſionis obſequio poteſtatis principium Danicæ maieſtatis titulis inclinaret, quo & gentis noſtræ fateretur imperium, & ſubiectionis ſuæ ſolenne præberet indicium. Nec Germaniæ quidem oppreſſione contentus, per Refonem legationi addictum Sueoniam tentat. Quem Suecones aperta vi necare veriti, latrocinium auſi iucuſſo lapide dormientem conſumpſerunt. Quippe molarem ſuperne penſum, reſciſſis vinculis, ſubiecti ceruicibus illabi fecere. In cuius noxæ expiationem actum eſt, vt ſinguli facinoris autores biſſena auri talenta, è plebe vero quilibet vnam eiuſdem generis vnciam Gotrico perſolueret. Vulpeculæ penſionem vocabant. Accidit interea vt rex Francorum Carolus contuſam bello Germaniam, non ſolum chriſtianiſmi ſacra ſuſcipere, ſed etiã ditioni ſuæ parêre conpelleret. Quo comperto Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam ſuſceptum Caroli iugum cupidius amplexantem, ac Romana arma Danicis præferentem, ad priſtinum regni ſui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Carolus victricia trans Rhenum caſtra receperat, ideoq; ab aduenæ hoſtis congreſſu, perinde ac fluuij interſtitio vetitus, temperabat. Quem quum ob res Gotrici comprimendas iterato tranſmeare proponeret, à Leone Romanorum pontifice in vrbis tuendæ præſidium accerſitus mandato paruit, filio vero Pipino gerendi aduerſum Gotricũ belli partes commiſit, vt dum ipſe in longinquum hoſtem ageret, hic contra vicinum ſuſceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim vt gemina curarum anxietate diſtractus, ſparſa manu aptum vtrique remedium prouideret. Interea Gotricus ſpecioſam ex Saxonibus victoriam referens, contractis denuò viribus, ac frequentiori copiarum robore comparato, non in Saxones modò, verum in omnem Germaniæ populum amiſſæ dominationis iniuriam vlciſci conſtituit. Ac primo quidem claſſe Freſiam domat. Quæ prouincia admodũ ſitu humilis, quoties ſæuiente oceano obiecta fluctibus æſtuaria per-

rumpun-

rumpuntur, totam inundationis molem patentibus campis excipere conſueuit. Huic Gotricus non tam arctam quàm inuſitatam penſionem impoſuit. De cuius conditione & modo ſummatim referam. Primum itaque ducentorum quadraginta pedum longitudinem habentis ædificij ſtructura diſponitur, biſſenis diſtincta ſpatijs, quorum quodlibet vicenorum pedum intercapedine tenderetur, prædictæ quantitatis ſummam totalis ſpatij diſpendio reddente. In huius itaque ædis capite regio conſidente quæſtore, ſub extremam eius partem rotundus è regione clypeus exhibetur. Freſonibus igitur tributum daturis mos erat ſingulos nummos in huius ſcuti cauum conijcere, è quibus eos duntaxat in cenſum regium ratio cō putantis eligeret, qui eminus exactoris aures clarioris ſoni crepitaculo perſtrinxiſſent. Quo euenit vt id ſolum æs quæſtor in fiſcum ſupputando colligeret, cuius caſum remotiore auris iudicio perſenſiſſet. Cuius vero obſcurior ſonus citra computantis defeciſſet auditum, recipiebatur quidem in fiſcum, ſed nullum ſummæ præſtabat augmentum. Compluribus igitur nummorum iactibus quæſtorias aures nulla ſenſibili ſonoritate pulſantibus, accidit, vt ſtatam pro ſe ſtipem erogaturi, multam interdum æris partem inani penſione conſumerent. Cuius tributi onere per Karolum poſteà liberati produntur. Cumq; Gotricus tranſcurſa Freſia, ac reuerſo iam Roma Karolo in vlteriores ſe Germaniæ prouincias effundere ſtatuiſſet, proprij ſatellitis inſidijs circumuētus, ferro domeſticæ fraudis interijt. Quo audito Karolus effuſo gaudio exultauit, nihil eo caſu vnquam fortunæ ſuæ iucundius obueniſſe confeſſus.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI OCTAVI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER NONVS.

LAVVS Gotrici filius patre mortuo regnat. Hic paternæ vindictæ ſtudio ciuilibus patriam bellis implicare ſuſtinuit, publicam pietatem priuato affectui ſubijciendo. Cuius extincti corpus collis Olaui titulo celeber prope Lethram congeſtus excepit. Huic ſuccedit Hemmingus, cuius dignum memoratu opus non reperi, niſi quod pacem cum Cæſare Ludouico iuriſiurandi firmitate compoſuit. Et fortè complura temporum eius inſignia, quan q̃ præclara extiterint, vetuſtatis liuore teguntur. Poſt hos Syuardus cognomento Ring, quem eiuſdem nominis pater Noruagiæ dux olim ex Gotrici filia ſuſceperat, Scanis, Sialandiſq; fautoribus regnat. Nam conſobrinus eius Ringo, idemq; Gotrici nepos Iutiam occupabat. Igitur vnius regni diuidua poteſtas, tanq̃ vtraq; parte ob paruitatem ignobili, non ſperni modo ſed etiam laceſſi ab exteris cœpit. Quos Syuardus maiore odio quàm regni æmulum inſecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio periculis patriæ defenſionem ſuam opponere perſeuerauit. Elegit enim vulnus tolerare domeſticum, quo promptius ſanaret externum. Quamobrē Ringo dominationis eius occaſione ſuſcepta, vniuerſum imperij ius in ſeipſum transferre conatus, foris excubias peragentē, intus lacerare ſuſtinuit. Prouincias ſiquidem quæ ab ipſo poſſidebantur inuadens, communis patriæ defenſionem ingrata mente penſabat. Igitur ex Sialandicis quidā Syuardi ſtudioſiores, quo ſynceriorem abſenti fidem gererent, filium eius Regnerum vixdum cunis erutum, regis nomine cenſuerunt, non quod ipſum regimini intempeſtiuum neſcirent, ſed vt tanti pignoris ductu aduerſum Ringonem torpentium ſociorum animos excitarent. Audiens autem Ringo Syuardum interim ab expeditione regreſſum, Sialandenſes magna manu petitos ni ſe dederent, fer-

ro perituros edixit. At Sialãdici quibus aut rubor, aut periculũ imperabatur, viribus ob paucitatem diffiſi, deliberandæ rei inducias popoſcerunt. Quibus impetratis, quum nec Syuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti videretur honeſtum, diu inter metum pudoremq́; ſoliciti iactabantur. Qua in re ne ſenibus quidem conſilio ſuppetente, Regnerus tunc fortè cõcioni præſens, breuis, inquit, arcus ſubitò ſpiculum iacit: ego verò tametſi puerili auſu maiorum ora præcurrere videar, ignoſcendum erratis veniamq́; immature editis precor. Verum prudentiæ monitor tametſi deſpicabilis videatur, reſpuendus non eſt. Docili quippe animo ſorbenda eſt vtilium diſciplina. At quoniam vt deſertores ac tranſfugas notari turpe, ita ſupra vires audere temerarium eſt, & vtrobiq; par culpa ſubeſſe conuincitur: ſimulata tranſitione petendus eſt hoſtis, idemq́; quum primum facultas obuenerit, opportuna deſertione linquendus. Satius ergo erit aduerſarij iram obſequij figmento præcurrere, quàm negatione eundem in noſmetipſos acrius inceſſendos armare. Quid enim fortioris imperium detrectantes agimus, niſi quod ipſi in iugulum noſtrum arma ſponte præſtamus? Sæpe inuolutioribus ſtudijs efficaciſſima fraus alitur. Aſtu illaqueanda eſt vulpes. Cuius conſilij ſalubritate, & fluctuantium ciuium cunctationem diſcuſſit, & hoſtilibus caſtris noxium robur adiecit. Concio quoque infantiæ eius non facundiam minus quàm ingeniũ mirans, egregiæ indolis decretum habitu annorum excellẽtius cupide amplexata eſt. Nec rubori fuit defectis conſilio ſenibus puerilibus obſequi monitis, quæ quanquam à tenero manaſſent, integerrimo diſciplinæ pondere redundabant. Autorem vero conſilij inſtanti periculo obijcere veriti, educationis gratia Noruagiam tranſtulerunt. Breui poſt conſerta pugna Ringonẽ Syuardus aggreditur, quo occiſo ipſe immedicabili plaga perſtrictus, paucis interiectis diebus ex vulnere deceſſit.

Cvi Regnerus in regnum ſuccedit, quo tempore rex Suetiæ Fro, interfecto Noruagienſium rege Syuardo, coniuges neceſſariorum eius proſtibulo religatas, publicè conſtuprãdas exhibuit. Quo Regnerus audito, auitæ vltionis ſtudio Noruagiam petiuit. Eò veniente matronæ complures, quæ corporum ſuorum ludibria, aut nuper paſſa fuerant, aut in proximo pudicitiæ periculum verebantur, viriliter cultæ cupide caſtris eius adproperare cœperunt, profitentes ſe fatum contumeliæ prælaturas. Nec erubuit futurus muliebris improperij vindex, aduerſum autorem turpitudinis, quarum ignominiam vlciſci venerat, auxilia mutuari. Inter quas affuit & Lathgertha perita bellandi fœmina, quę virilem in virgine animum gerens, immiſſo humeris capillitio, prima inter promptiſſimos dimicabat. Cuius incomparabilem operam admirantibus cunctis, quippe cæſaries tergo inuolare conſpecta fœminam eſſe prodebat. Regnerus aui interfectore proſtrato, de puella quam in acie præuiam prænotauerat, commilitones plurimum percontatus eſt, vnius fœminæ viribus victoriam ſibi conſtitiſſe profeſſus. Quam quum illuſtri inter barbaros loco natam cognouiſſet, per internuncios procari perſtitit. Illa legatione tacite ſpreta, conſenſum ſimulat. Cumq́; datis fallaciter reſponſis anhelanti proco potiendi voti fiduciam attuliſſet, adiectum vrſo canem in ædis ſuæ veſtibulo religari pręcepit, contra omne amatoris ſtudium per obiectas belluas proprium tutatura conclaue. Regnerus verò fauorabili nuncio recreatus, nauigium ſcandit, emenſusq́; fretum, comitibus apud Golerdal (id valli nomen eſt) ſubſiſtere iuſſis, ſolitarius puellæ penates accedit. Vbi exceptus à belluis, alteram telo traijcit, alteram faucibus apprehenſam obtorto gutture ſtrangulauit, virginemq́; victi periculi præmium habuit. Ex cuius matrimonio geminis filiabus, quarum nomina memorię prodita non ſunt, filioq́; Fridleuo ſuſceptis, triennium feriatus eſt. Cuius ob recentes nuptias reditu deſperato, Iutigens inſolens Scanis in ſocietatem contractis, Sialandos, qui Regneri fidem propenſiori charitate colebant, bello laceſſere tentant. Quo comperto Regnerus tricenas inſtruit puppes, ventiſque nauigationi parentibus, Scanos apud Whiteby vicum bellum auſos obtriuit, exactaq́; hyeme, cum Iutis prope Lym Fyorthinum eius regionis fretum habitantibus ſecundis euentibus dimicauit. Tertio itẽ ac quarto Scanis, Hallandisq́; fœlici auſpicio domitis, in Thoram Herothi regis filiam nuptiárum amore cõuerſo, ſibi

Lathgertha perita belli fœmina.

ac

ac Lathgerthæ repudium interiecit. Damnabat enim coniugis fidem, quam olim in perniciem suæ summæ ferocitatis belluas admouisse meminerat. Interea rex Sueonum Herothus syluas fortè venatione complexus, repertas à comitibus angues filiæ detulit nutriendas. Illa paterno ocyus obsecuta præcepto, vipereum genus virgineis manibus educare sustinuit. Quinetiam curæ habuit, vt integrum bouis cadauer earum quotidie satietati suppeteret, ignorans se priuato pabulo publicam sustentare perniciem. Quæ quum adultæ pestilentissimo halitu viciniam vrerent, rex inertis operæ pœnitens, potiturum filia qui pestem amouisset, edixit. Quo non minori fortitudinis quàm libidinis incitamento frequens iuuentus adducta, periculosam gnauiter operam erogabat. Cuius rei summam Regnerus ab intermeantibus expertus, laneum à nutrice sagulum, villosaq; admodum fœmoralia quibus inflictos anguium morsus elideret, expetiuit. Nam vt munimenti gratia referto pilis cultu vtendum credidit, ita agilitatis causa tractabilem sumpsit. Cúmque nauigio Suetiam appulisset, incidente gelu aquis de industria corpus iniecit, humefactamque vestem quo minus penetrabilis redderetur, brumæ durandam præbuit. Qua amictus salutatos comites ad fidem Fridleuo seruandam hortatus, solus procedit ad regiam. Qua visa ensem lateri nectens, dextræ telum inserit amētatum. Procedenti inusitatæ magnitudinis obuius allabitur serpens. Huic alter granditate par priorisque prolapsum insecutus arrepsit. Qui iuuenem modo caudæ voluminibus quatere, modo pertinaci vomitu ac veneno conspuere decertabant. Interea aulici tutiora complexi latibula, perinde ac pauentes puellulæ rem eminus inspectabant. Ipse rex pari metu perterritus, in angustum cum paucis con claue refugerat. At Regnerus gelati cultus duritie fretus, non armis modo, sed etiā amictu virulentos frustrabatur assultus, solúsque duarum rictum pertinaci spiritu virus in se profundentium infatigabili congressione sustinuit: quippe morsus clypeo, venenum veste respuit. Ad vltimum excussum manu telum strenuè incessentium se belluarum corporibus adigit, eoq; vtriusque præcordia lacerans, fœlicem pugnæ euentum habuit. Cuius cultum rex curiosius contemplatus, quum hirtum atque hispidum animaduertisset, præcipuè tamen occiduæ vestis horrorem, maximeq; incomptam braccatum speciem eludens, Lothbrog eum per ludibriū agnominauit. Quem etiam vt ex laboribus recrearet, cum amicis epulaturum accersit. Ille prius reuisendos sibi quos reliquerat arbitros aiebat, profectusq; eosdem futuræ epulationis gratia nitidius cultos adducit. Ac demum peracto conuiuio præfixum victoriæ pignus accepit. Ex qua Rathbarthū Dun, Warthnumq; egregiæ indolis pignora procreauit. Hisdem Syuardus, Biornus, Agnerus, Iuarusq; natura fratres adiecti sunt. Interea Iuti ac Scani insopibili seditionis face succensi, abrogato Regneri titulo, Haraldo cuidam rerum cōtribuunt summam. Aduersum quos Regnerus legatis Noruagiam missis, quum amica precaretur auxilia, Lathgertha pristini amoris pertinaciore haustu exuberans, cum viro ac filio nauigationem arripuit. Centum ac viginti nauium classem ei à quo olim repudio acta fuerat, exhibere sustinuit. Qui etiam vniuersę opis egenum se iudicans, ab omni ætate præsidium mutuari curauit, robustisq; imbecilles agglomerans, fortium cuneis senū, puerorumq; partes inserere non erubuit. Igitur apud campum qui latialiter Laneus dicitur, in primis Scanorum res obterere orsus, graue cum factiosis bellum habuit. Vbi Iuarus septimum agens annum insigni pugna edita puerili corpore grandęuum robur exercuit. Syuardus verò dum hosti vim aduerso corpore ingerit, humi collapsus prono vulnus excepit. Quę res inspectantibus socijs grauissimam circūspiciendæ fugæ solicitudinem attulit, nec Syuardum modò, sed & omnia ferè Regnericæ partis arma deiecit. Verum hūc attonitarum mentium lapsum Regnerus virili opera hortatuq; firmauit, paratosq; vinci victoriam conari perpulit. Lathgertha quoq; teneris membris incomparabilē sortita spiritum, trepidantis militiæ studium specioso fortitudinis exemplo contexit. Militari nanq; discursu inopinatorum terga circunuolans, socialem metum in hostilia castra cōuertit. Ad vltimum laxata Haraldi acie, atq; ipso per summam suorum stragem fugato quum domum ex acie reuertisset, spiculo quod toga occultauerat noctu mariti iugulū attentauit,

Angues quotidie bouis integri cadauere in propriam pascentis perniciē nutrita.

totiusq; potentiæ eius ac nominis ſummam inuaſit. Inſolentiſſimus nanq; fœminæ ſpiritus abſq; viro regnū gerere, quàm fortunæ eius communicare iocundius duxit. Interea Syuardus oppido quod in vicinia erat allatus, curandū medicis cor pus præbebat. Quibus ad ſummā vſq; deſperationē prouectis, dum vulneris immanitas adhibita fomentorū genera fruſtraretur, quidam ſtupenda magnitudine ægri lectulum adire conſpectus, ſi ſibi illorum quos armis oppreſſurus foret animas dedicaſſet, protinus incolumitate gauiſurū promittit. Nec nomine quidem ſuppreſſo, Roſtarum ſe dici ſubiunxit. Animaduertens autem Syuardus paruulæ promiſſionis impendio ingens comparari beneficiū poſſe, penitus cupide paruit. Tunc ſenex attrectatæ tabis liuorem repentino manus auxilio diſpulit, ſubitamq; vulneri cicatricem intendit. Poſtremo pupillas eius puluere perfundens abijt. Qui maculis repente coortis, eximiā vermiculorū ſimilitudinē obſtupeſcentibus oculis ingenerauit. Crediderim huius miraculi autorē futuram iuuenis ſæuitiam euidentiori luminū teſtimonio prodere voluiſſe, ne perſpicacior corporis pars ſequentis vitæ præſagio vacua maneret. Quem anus quæ potionibus eius præerat, vermiculatas ore notas præferre conſpiciens, inuſitato iuuenis horrore permota ſubito lapſu decidens, linqui animo cepit. Quo euenit vt Syuardo ſerpentini oculi vulgatum late cognomen accederet. Interea nuptam Regneri Thorā violentus morbi caſus abſumpſit, eaq; res amantiſſimo coniugis viro infinitam ægritudinis moleſtiā peperit. Quam optime negocio diſcutiendā ratus, ſolatium ab exercitio mutuari, doloremq; labore temperare conſtituit. Militiā itaq; detrahendæ ægritudinis, pariendiq; ſolaminis gratia meditatus, ſtatuit vt vnuſquiſque paterfamilias, quem inter liberos contemptiſſimū duceret, aut ſi quem pigrioris operæ, ac minus ſpectatæ fidei ſeruum haberet, ſtipendia ſibi meriturū offerret. Quod edictum tametſi parū propoſito competens videretur, inualidiſſimos Danicæ gentis aliarum nationum fortiſſimis præſtare docuit, magnumq; iuuentuti profectum attulit, delectis certatim ſocordiæ notā abſtergere cupientibus. Præterea vt omnis controuerſiarum lis ſemotis actionū inſtrumentis, nec accuſantis impetitione, nec rei defenſione admiſſa, duodecim patrum approbatorum iudicio mandaretur, inſtituit. Cuius legis beneficio temeraria litiū contractione ſummota, improborum calumniæ ſufficienter obuiatum exiſtimans, arma in Britanniam erexit, regemq; eius Hamam, Hellæ nobiliſſimi iuuenis patrē, pugna perſtrictū occidit. Inde Scotiæ ac Petiæ inſularūq; quas auſtrales vel meridianas vocant, ducibus interfectis, Syuardo ac Rathbartho filijs vacuas gubernatore prouincias in poteſtatē addixit. Noruagiam quoq; principe ſuo violenter exutā Fridleuo parēre præcepit, eundēq; Orchadibus proprio duce defectis præferre curauit. Interea Danorum quidam pertinacioris erga Regnerū odij obſtinatis ad rebellandū animis Haraldi quondam profugi partibus aduoluti, proſtratā tyranni fortunam attollere conati ſunt. Qua temeritate inſolentiſſimos belli ciuilis aduerſum regē ſpiritus excitauerunt, externiſq; liberum domeſticis implicuere periculis. Ad quos conſtringendos Regnerus cum inſularium Danorum claſſe profectus, rebellium agmē eliſit, Haraldumq; ſuperati exercitus ducem fuga in Germaniam actum, honorē improbe partum impudenter abijcere compulit. Captiuos quoq; ſimplici morte afficere non contentus, tortos necare maluit, vt qui ad deſerendam impietatem adduci non poterant, ne ſpiritum quidem niſi per ſummam pœnarum violentiam deponere ſinerentur. Cæterum latifundia eorum qui cum Haraldo profugerant, ſecum ſtipendia peragentibus partitus eſt, eo patres punitiores iudicans, quod ad liberos quos ſuo iudicio repuliſſent, charioribus patrimonio ſpoliatis, honorem hæreditatis ſuæ tranſlatum viderent. Sed ne ſic quidem vltionis ſatietate perfuſus, inſuper Saxoniam, quod eam aſylum hoſtium, Haraldiq; profugium crederet, oppugnare conſtituens, implorato filiorum auxilio, Carolum tunc fortè illis imperij ſui finibus immorantem offendit. Cuius quum interceptis vigilibus præiectas fefelliſſet excubias, atque ob hoc cætera factu leuia duceret, conatuq; promptiora ſperaret, ſubitò diuina futuri muliercula tanquam cœleſte quoddam oraculū, aut diuinæ voluntatis interpres, ſalutari regem

gem prædictione permonuit, aduentantisq; periculi malum fœlici vaticinio præcucurrit, Syuardi classem ad Sighnini fluminis fauces appulisse denuncians. Imperator attente accepto monitu hostilem interpretatus aduentum, significatos sibi barbaros pugnæ opposita constringendos curauit. Qua in Regnerum habita, non similiter vt discriminis cautelam hausit belli actum impleuit. Itaque infatigabilis ille totius penè Europæ domitor serenissimis, amplissimisq; victorijs tantam terrarum partem emensus, tot ciuitatum, tot gentium victorem exercitum auersis bello pectoribus vnius prouinciæ paruula manu profligatum aspexit. Cúmque Regnerus oneratis tributo Saxonibus de morte Herothi certum è Suetia nuncium accepisset, liberósque suos Sorli suffecti regis calumnia auitis bonis exutos cognosceret, Biorni, Fridleui, atque Rathbarthi collegium apprecatus (nam Regnaldus, Witsercus, & Ericus, quos ex Suanlogha progenuerat, nondum habilem armis ætatem impleuerant) Suetiam petijt. Cui occurrens cum exercitu Sorlus, publice an priuatim dimicandi optione facta, singularem deligēti conflictum Scarchdhum spectatæ audaciæ pugilem, cum septena filiorum manu ex prouocatione pugnaturum admouit. Cum quibus Regnerus tribus filijs in certaminis societatem assumptis, vtroque exercitu inspectante congressus, agone victor excessit. Biornus verò quod integer hosti cladem ingesserat, tanquam à ferrei lateris firmitate sempiternum vsurpauit agnomen. Qua victoria Regnerus omnis periculi superandi fiduciam nactus, Sorlum cum vniuersis quas ductauerat copijs impetitum occidit. Cumq; Biorno ob conspicuæ fortitudinis meritum Suetica prælatione donato, aliquāto bellorum interstitio quieuisset, cuiusdam fortè muliérculæ amantior factus, quo promptiorem sibi potiendæ eius aditum strueret, patrem ipsius amplissimo beneficentiæ cultu officiosissime captandū curauit. Sæpe enim numero accersitum ad epulas plurimæ comitatis officijs prosequebatur. Nam & venientem assurgendi reuerentia, discumbentemq; proximo sibi consessu veneratus est. Sæpe etiam donis, interdum benignissimo recreauit alloquio. Qui quum tantæ honorationis causam à nullo suo merito profectam animaduerteret, cogitatione variè deflexa, ex amore filiæ suæ tacitam principis liberalitatem descendisse cognouit, libidinosum propositū humanitatis nomine colorantis. Quā vt exactissimum amantis ingenium frustraretur, tanto impensius obseruandā curauit, quāto eam latentioribus studijs ac peruicacioribus modis ambiri cōperit. Verum Regnerus certissimo consensus eius nuncio recreatus, villā in qua asseruabatur accessit, nihilq; amori inuium putans, in vicino quendam rusticę vitæ solitarius hospitio petijt. Mane commutata cum fœminis veste, amicæ laneum opus explicanti muliebriter cultus astitit, virgineoq; operi rudes artificij manus callide ne ꝓderetur admouit: nocte vero votis virginem amplexatus indulsit. Cumq; maturescente partu temeratæ pudicitiæ facinus tumidiore puellæ gremio proderetur, incertus pater cui se filia polluendam dedisset, ignoratum stupri autorem ex ipsa maxime cognoscere perseuerauit. Qua se neminem præter pedissequam lecti participem habuisse pertinacius affirmante, rem regi cognoscendam mandauit. Ille insontem famulam inusitata criminatione notari non sustinens, proprij sceleris professione alienæ innocentiæ fidem facere non erubuit. Qua humanitate, & muliebris calumniæ partes repulit, & ne ridiculus rumor apud improbas aures sereretur effecit. Præterea gignendum ex ea filium sui sanguinis esse, quodque eum Vbbonem nuncupari vellet, adiecit. Qui quum aliquatenus excreuisset, teneræ ætatis ingenio maturæ discretionis habitum apprehendit. Matris enim dilectionem quod excellenti se toro miscuisset, amplexus, venerationem patris quod ad obscuriorē iusto copulam descendisset, abiecit. Post hæc Regnerus expeditionem in Hellesponticos parans, vocataq; Danorum concione saluberrimas se populo leges laturum promittens, vt vnusquisque paterfamilias sicut ante quem minimi inter liberos duxerat militaturum exhiberet, ita tunc valentioris operæ filium, aut probatioris fidei seruū armaret, edixit. Quo facto, omnibus quos ex Thora procreauerat filijs præter Vbbonem assumptis, Hellespontū eiusq; regem Dian varijs cōtusum bellis lacessendo perdomuit. Ad vltimum eundem creberrimis discrimini-

bus implicatum extinxit, cuius filij Dian & Daxon olim Rutheni regis filias maritali ſorte complexi, impetratis à ſocero copijs, ardentiſſimo ſpiritu paternæ vindictæ negocium rapuerunt. Quorum Regnerus immenſum animaduertens exercitum, diffidentia copiarum habita, equos æneos ductilibus rotulis ſuperpoſitos, ac verſatilibus curriculis circunductos, in confertiſſimos hoſtes maxima vi exagitari præcepit. Quæ res tantum ad laxandam aduerſariorum aciem valuit, vt vincendi ſpes magis in machinamento, quàm milite repoſita videretur. Cuius intolerabilis moles quicquid impulit, obruit. Altero ergo ducum interfecto, altero fuga ſublapſo, vniuerſus Helleſponticorum ceſſit exercitus. Scithæ quoq; Daxon arctiſſimo materni ſanguinis vinculo contingentes, eodem obtriti diſcrimine referuntur. Quorum prouincia Witſerco attributa, Ruthenorum rex parum viribus fidens, formidoloſa Regneri arma fuga præcurrere maturauit. At Regnerus cæteris prompta ſibi deditione ſubſtratis, quum quinquennem propemodum piraticam expleuiſſet, Biarmos nuper deuictos inualida ſubiectionis fide palàm imperium detrectantes inuenit. Qui quum aduentum eius compertum haberent, carminibus aggreſſi cœlum, ſolicitatas nubes ad ſummam vſque nymborum violentiam impulerunt. Quæ res Danos aliquandiu nauigatione prohibitos alimentorum facultate defecit. Eoſdem quoque ſubito remiſſa tempeſtate æſtuoſiſſimi feruoris flagrantia torruit. Nec ea quidem peſtis concitati frigoris magnitudine tolerabilior extitit. Itaq; anceps geminę intemperantię malum, viciſſim affecta corpora immoderata vtriuſque ſtatus acceſſione corrupit. Cæterum laxi ventris profluuium complurimos exanimauit. Ita Danorum plerique dubia cœli qualitate cõcluſi, paſſim oborta corporum peſtilentia deceſſerunt. Cumq; ſe Regnerus adulterina magis quàm vera aëris vi præpeditum animaduerteret, vtcunq; nauigatione producta, in Curorum Semborumq; regionem acceſſit, qui maieſtatem eius perinde atq; honoratiſſimi victoris amplitudinem impenſius venerati ſunt. Quo beneficio rex magis aduerſus Biarmorum inſolentiam efferatus, ſpretæ maieſtatis ſuæ vindictam inopinato petiuit aſſultu. Quorum ignoti nominis rex ſubitanea hoſtium irruptione perculſus, ſimulq; conſerendæ cum ipſis manus fiducia vacuus, Matullum Fin marchię ducem perfugio petijt. Cuius peritiſſima ſagittariorum opera fretus, Regneri apud Biarmiã hyberna peragentem impune lacerauit exercitum. Quippe Finni lubricorum ſtipitum celeri allapſu curſum intendere ſoliti, arbitraria velocitatis potentia rapiuntur, promptiſſimamq; propinquitatis vel abſentiæ facultatem obtinere creduntur. Mox enim vt hoſtem læſerint, eadem celeritate qua ſubeunt auolant, nec procurſu languidius reditum tentant. Itaq; & vehiculorum & corporum agilitate inſtandi, fugiendiq; expertiſſimam obtinent poteſtatem. Credendum eſt tunc Regnerum fortunæ ſuæ imbecillitatem admiranter tuliſſe, quum ſe olim Romani culminis triumphatorē, ab inermi incõditoq; agmine ad vltimũ vſq; diſcrimen abripi peruideret. Itaq; qui ſplendidiſſimum Romanę militię decus, maximiq; ac ſereniſſimi ducis inſignes copias excellēter obtriuerat, agreſtis & ignobilis vulgi ſordidiſſimo atq; tenuiſſimo apparatui ceſſit: iſq; cuius bellicam antea claritatē fortiſſimę gentis vis hebetare nequiuerat, deſpicabilis populi paruulã manum ſuſtinere non valuit. Quo euenit, vt ea manu qua clariſſimam orbis põpã ac grauiſſimũ militaris roboris inſtrumentũ fortiſſimè cõtudit, qua tot peditũ, tot caſtrorũ, tanti equitatus fragorem apertiſſime ſubruit, vilē obſcuramq; plebeculam furtim & quaſi per latrocinium inceſſere ſuſtineret, illuſtremq; gloriam ſuam palàm atq; interdiu partam nocturna fallacia maculare nõ erubeſceret, manifeſtæ fortitudinis loco clãdeſtinas amplexatus inſidias. Quæ res vt opere deformis, ita exitu vtilis fuit. Nec Finnorũ quàm Caroli fuga parcius gratulatus eſt, plus ſe virium in nudiſſima plebe, quàm in inſtructiſſimo milite reperiſſe confeſſus. Siquidem grauiſſimam Romanorum armaturam, quàm leuia pannoſæ gentis ſpicula tolerabilius ferre potuit: vbi Biarmorum rege interfecto, Finnorum vero fugato, Regnerus ſaxis rerum geſtarum apices præ ſe ferentibus, hiſdemq; ſuperne locatis, æternum victoriæ ſuæ monimentum affixit. Interea Vbbo per auũ ſuum Heſbernum ad ſacrilegam regni cupiditatem adductus, abiecta paterni re-

ſpe-

ſpectus verecundia, capiti ſuo regium arrogauit inſigne. Cuius quum Regnerus inſolentiam ex Suetiæ ducibus Kelthero, Thorkilloq; cognoſceret, Gothiam verſus perpropere nauigationem exercuit. Quos Hesbernus Regneri partibus ſingulari fide deuinctos expertus, præmio ſolicitatos regis deſertores efficere laborabat. Illi non flexo è ſententia propoſito, ex Biorni arbitrio ſuum conſiſtere retulerunt, cōfeſſi Sueonum neminem quod ab eius placito deſtitiſſet auſurum. Nec ſegniter ipſum Hesbernus benigniſſimis legatorum alloquijs captauit. Qui ſe perfidiæ quàm bonæ fidei propiorem fore denegans, pijſſimi patris amori improbiſſimi fratris gratiam anteferri perquàm nefariū iudicabat. In ipſos verò legatos perinde ac grauiſſimi criminis hortatores laqueo animaduertit. Sueti quoq; de reliqua legatorum turba pari clade noxiæ exhortationis pœnas ſumpſerūt. Igitur Hesbernus occulto clandeſtinoq; paratui parum proſperum ratus conſtare progreſſum, adcitis palàm copijs manifeſtè procurrit ad bellum. At præfectus Iutię Iuarus neutram ſacrilegæ pugnæ partem pietati propinquam autumans, impium bellum voluntario præcucurrit exilio. Regnerus verò Hesbernum apud ſinum qui latialiter viridis appellatur aggreſſus, occidit, exanimisq; abſciſum caput prora excipi mandans, terribile factioſis ſpectaculum edidit. Vbbo verò profugio vſus, itemq; patrē reuocato apud Sialandiam bello adortus, dum laxata ſuorum acie vndique ſolus impetitur, tantum aduerſi agminis fudit, vt hoſtilium cadauerum excremēto perinde ac munitiōe firmiſſima circumactus facile prouocantiū inhiberet acceſſum. Ad vltimum frequentioribus hoſtium globis obfuſus, comprehenſusq;, publicis vinculis onerandus abſtrahitur. At ille immenſa vi extricatis reciſisq; catenis, inditos ſibi nexus diſijcere ac lacerare adorſus, nullis obitum modis effugere potuit. At vbi Iuarus tumultum patriæ factioſi ſupplicio diſcuſſum comperit, Daniam petijt, quem Regnerus quòd inter ſæuiſſimas patricidiorum procellas, integerrimum ſe pietatis cultorem geſſerat, ampliſſima veneratione ſuſcepit. Intereà Daxon Withſercum Suetiæ principantem, diu nequicquam ſuperare conatus, tandem factæ pacis commento circumuentū aggreditur: conuiuialiter ab eo exceptus, armatum ſubornauit exercitum, qui ſimulata mercatione in vrbē rhedis aduectus, hoſpitis domum nocturno laceraret aſſultu. Cuius latrocinij manum tāta Withſercus ſtrage perculit, vt hoſtilium corporum cumulo circunfuſus, niſi ſcalis ſupernè admotis comprehendi nequiret: duodecim quoq; comites eius pariter ab hoſte capti, facta ſibi repetēdæ patriæ poteſtate, deuotis pro rege capitibus alienum participare periculum, quam ſuū, abijcere maluerunt. At Daxon egregię Withſerci formæ miſeratione permotus orientem ſpecioſiſſimæ indolis florem conuellere paſſus nō eſt. Cui non tantū ſalutem, ſed & filiam dimidio regni ſui dotatam in matrimoniū obtulit, ac decori incolumitatem, quàm fortitudini pœnā afferre maluit. Ille vero precariæ vitæ vſum animi magnitudine floccipendēs, impunitatem perinde atq; paruulum aliquod beneficiū reſpuit, mortis ſententiam ſua ſponte complexus, præfatus Regnerum vindictam filij remiſſius exacturum, ſi eum in eligendo mortis genere proprio vſum arbitrio cōperiſſet. Cuius temeritatem admiratus hoſtis, ea fati ſpecie qua ipſe in ſe animaduertiſſet, conſumendū eſſe promittit. Quam libertatē iuuenis ingentis beneficij loco ſuſcipiens, vinctum ſe cum ſocijs cremari petiuit. Nec ſegniter Daxon auidis fati precibus obſecutus, pro beneficio optatæ mortis ſupplicium erogauit. Quo audito, Regnerus obſtinato ad moriendum luctu, non modo mœrorem induit, verū & per ſummam animi ægritudinem lectulo corpus affixit, doloremq; conceptum gemitu patefecit. Quem coniunx virilem ſupergreſſa fiduciam, imbecillitatis increpitū virili adhortatione firmauit, reuocatumq; à mœrore animū, arma impenſius celebrare perdocuit, affirmans fortiſſimum patrē cruentos filij cineres, iuſtius armis quàm lachrymis expiaturū. Monuit quoq; ne muliebriter lugens, tantum ſibi ignominiæ fletu pareret, quantum antea claritatis virtute contraxerat. At hanc vocem veritus Regnerus, ne priſtinos fortitudinis titulos effœminato mœrore contereret, diſcuſſo mœſtitiæ habitu, depoſitiſq; doloris inſignibus, promptiſſima vindictæ ſpe iacentem reuocauit audaciam. Adeò interdum ab inualidis fortia roborantur ingenia.

Pacis factæ violatio.

Iuaro ergo regni tutelam deferens, Vbbonemq; pristinæ gratiæ redditũ paterna charitate complectens, traiecta in Rusciam classe, cõprehensum Daxon, catenarumq; pœna coercitum, apud Vtgarthiam custodiæ relegauit. Siquidem tunc Regnerũ aduersus charissimi filij interfectorem, clementissima animi moderatione vsum esse constabat, cum ad cõcupitæ vltionis satietatẽ exilium sontis, quàm necẽ sufficere maluit. Qua quidem humanitate magnus Ruthenis iniectus est rubor, vlterius aduersus eum sæuiendi regem, quem ne iniuriarum quidem acerbitate ad infligendam captiuis mortem impellere potuerũt. Eundem quoq; Regnerus breui in gratiam reductum patriæ reddidit, pollicentem se ei annuo nudatum pedes, cum duodecim patribus discalceatis suppliciter tributa pensurũ. Enimuero in captiuum ac supplicem leniter animaduertere, quàm cruẽtam securim distringere, superbamq; ceruicem sedulo mulctare seruitio, quàm semel elidere satius duxit. Inde prouectus filium suum Ericum ventosi pilei cognomen habentem Suetiæ præfert. Vbi Fridleuo atq; Siuardo apud se stipendia merentibus, Normanos, Scotosq; duobus alijs falso regis nomen arrogasse comperiẽs, inprimis Noruagicæ rei vsurpatorem sustulit, eamq; Biorno fruendam tradidit.

DEINDE eo atque Erico adcitis Orcades populatus, ad vltimum Scotorum finibus appulit, eorumq; regem Murial triduano exhaustum prælio interfecit: verum filij eius Dunuat, atq; Rathbarthus pugna spectabiliter edita ab hoste necati, sanguine suo cruentam patri victoriam pepererunt. Cumq; in Daniam reuersus coniugem Suanlogam interim morbo cognouisset absumptam, protinus solicitudini remedium solitudine quæsiuit, ægræq; mentis luctum intra penatium suorũ claustra cohibere passus non est. Verum hanc mœroris acerbitatem Iuari regno pulsi repentinus detraxit aduentus. Quippe Galli fugato eo in Hellam quendam Hamonis filium falsam regis contulerant potestatem. Quo duce Regnerus perinde atque locorum perito vsus, edita classe, portum qui Noruicus appellatur accessit, vbi expositis copijs, Hellam Gallicana virtute subnixum, post extractam in triduum pugnam fugę amantem effecit, eaq; res creberrimo Anglorum, rarissimo Danorum sanguine constitit. Cúmque ibidem Regnerus annum victor explesset, consequenter excitis in opem filijs Hyberniam petit, occisoque eius rege Melbrico, Dislinam barbaris opibus refertissimam obsedit, oppugnauit, accepit, ibique annuo statiuis habitis, mediterraneum fretum pernauigans ad Hellespontícum penetrauit, interiecta regnorum spatia clarissimis emensus victorijs, continuæ fœlicitatis progressum nusquam interpellante fortuna. Inter hæc Haraldus quorundam astipulatione Danorum Regneri militiam languidiore studio comitantium, recidiuos patriæ tumultus incutiens, regij nominis vsurpator emersit. Qui Regneri ab Hellesponto redeuntis armis exceptus, cum rebus infeliciter gestis exhausta domesticæ opis præsidia animaduerteret, Lodouicum Maguntiæ constitutum auxilia petiturus accessit. At Ludouicus summo amplificandæ religionis ardore confertus, conditionem Barbaro intulit, opem spondendo, si Christi cultum exequi consensisset. Nullam enim posse aiebat animorum interuenire concordiam, dissona sacra complexis. Quamobrem petitorem opis primum religionis contubernio opus habere, neque magnorum operum consortes existere posse, quos supernæ venerationis formula disparasset. Qua sententia & salutem hospiti, & sibi pietatis præconium peperit. Haraldum enim solenni lauacro vsum consequenter Saxonicis roborauit auxilijs. Quibus is fretus, in territorio Slesuicensi dicandam deo ædem solicitã moliebatur impensa. Hic itaque sanctissimi tenoris specimen à Romanis ritibus mutuatus, profanato perfidorum errore delubra diruit, victimarios proscripsit, flaminium abrogauit, atque inconditæ patriæ christianissimi sacra primus intulit, reiectoque dæmonum cultu, diuinum æmulatus est, supremo quicquid ad custodiam religionis attinuit, scrupulosissima cura seruauit. Sed non tam efficaciter, quàm pie rem auspicatus est. Superueniens enim Regnerus, inductaq; per eum sacra temerans, vera religione proscripta, pristino adulterinam loco restituit, ac suo cerimonias honore donauit. Haraldus vero profugus fortunam ad sacrilegium transtulit. Nam vt præcipuum inchoatæ religionis specimen,

Vera animorum nõ potest esse concordia, vbi dispar religio.

ita

ita primum neglectæ spectaculum fuit, atq; ex splēdido sanctitatis autore, infamis eiusdem desertor euasit. Interea Hella ad Hybernos collatus, omnes qui se Regnero propiore fide deuinxerant, ferro supplicijsq; mulctauit. Quem Regnerus classe adortus, iusta omnipotentis animaduersione manifestas detractæ religionis pœnas pependit. Comprehensus enim atque in carcerem coniectus, noxios artus colubris consumendos aduertit, atque ex viscerum suorum fibris tristem viperis alimoniam præbuit. *Calamitosus vitæ finis.* Cuius adeso iocinore, cum cor ipsum funesti carnificis loco coluber obsideret, omnem operum suorum cursum animosa voce recensuit, superiori rerum contextui, hanc adijciēs clausulam, si suculæ verris supplicium scissent, haud dubio irruptis haris afflictum absoluere properent. Quo dicto Hella adhuc nonnullos filiorum eius viuere interpretatus, quiescere carnifices, amoueriq; viperas iubet. Cúmque satellites peragendæ iussionis gratia accurrissent, Regnerus imperium regis funere suo præcesserat. Quem quid aliud quàm duas inter se fortunas partitas esse dicemus, alteram quæ ei incolumem classem, propensum imperium, præcipuas piraticæ vires adijceret, alteram quæ claritatis ruinam, commilitonum necem, acerbissimum vitæ exitum irrogaret, cum ipsum carnifex venenatis belluis circunfusum, eo corde, quod aduersus omne discrimen immobile gesserat, aspides exatiantem videret. Itaque ex speciosissimo victore ad miserabilem captiui sortem deductus, ne quis nimium fortunæ credat, edocuit. Quem casum Iuarus dum fortè ludos inspectaret, accepit. Sed nihilominus vultum in eodem habitu continens, solitóque nulla ex parte infractior, non solum nunciatam parentis cladem doloris dissimulatione suppressit, sed ne strepitum quidem exoriri passus, attonitum rumore populum theatro discedere vetuit. Itaque neque oris hilaritatem deposuit, ne cessato ludo scænam interrumperet, neq; oculos à publico plausu ad priuatam mœstitiam flexit, ne ex summo tripudio repente in vltimum prolapsus mœrorem potius calamitosi filij, quàm iocabundi ducis partes egisse videretur. Syuardus vero eodem nuncio accepto, propior paternæ charitati, quàm priuatæ passioni, hastile quòd fortè in manu habebat altius pedi stupefactus immersit, tristitiæ salebra corpoream negligente molestiam: vt enim animi vulnus patientius ferre potuisset, corporis partem grauius afficere studuit. Quo facto simul fortitudinem mœrorémque detexit, fortunam suam inter calamitosum filium, constantemque partitus. At Biornus inter tesserarum iactus delato ad se paternæ mortis nuncio, tanta vi correptum manu calculum pressit, vt tabulæ quoque cruorem digitis extortum infunderet, vbi nimirum fortunæ iactum ipsa quam versabat alea leuiorem esse didicit. Quod audiens Hella, hunc trium parentis obitum fortiori animi robore sustinuisse iudicauit, qui nihil pietatis eius funeri præstitisset, ideoq; sibi Iuari suspectissimam haberi virtutem. Iuarus verò petitis Angliæ partibus, quum classem suam conserendi cum hoste belli impotentem animaduerteret, astum audaciæ præferens, Hellam acumine tentat, spatium arui quantum equino tergore *Iuari astus in petendo aruo.* complecti potuisset, in sequestræ pacis pignus expostulans. Et quidem quod petijt impetrauit. Rex enim paruo preces stare autumans, à tanto hoste exiguum magnæ rei loco expeti gratulatus est, ratus perquam breue tergus, paululum ruris occupaturum. At Iuarus corio in exiles admodum corrigias scissum extracto, habilem exædificandæ vrbi agrum implicuit. Igitur Hella prodigalitatis pœnitentia succedente, magnitudinem corij sera ęstimatione collegit, diuisam cuticulam rectius quàm incolumem mensus. Quam enim exiguum soli cincturam credidit, amplissima iugera latius occupantem aspexit. Iuarus vero conditæ vrbi abunde suffecturos obsidioni commeatus inuexit, ab inedia perinde atq; hoste defensam haberi cupiens. Interea Syuardus ac Biornus cum quadringentarum nauiū classe superuenientes, bellum regi manifesta prouocatione significant. Idque statuto tempore executi, comprehensi ipsius dorsum plaga aquilā figurante affici iubent, sæuissimum hostem atrocissimi alitis signo profligare gaudentes. Nec vulnus impressisse contenti, laceratam saliuere carnem. Taliter perempto Hella, Biornus ac Siuardus regna sua reduces expetiuere. Iuarus Angliam biennio tenuit. Interea Dani perseuerantissima bellum factione complexi, Syuardo cuidam atque Erico

regia gente creatis publicam detulere tyrannidem. Quos Regneri filij communiter mille ſeptingẽtarum nauium claſſe apud Sleſuicũ adorti, ſemeſtri deleuere pugna. Colles indicio manẽt, nec minus is apud quẽ belligeratũ eſt ſinus Syuardi funere inclaruit. Iamq; præter Regneri filios regius propemodũ interierat ſanguis. Exinde Biorno atq; Erico domum reuerſis, Iuarus atq; Syuardus quo tenaciores rebellibus frenos imponerent, in Dania reſederunt, Agnerum Angliæ præferentes, qui repulſa prouocatus Anglorum, opitulãte Siuardo contemptricem ſui prouinciam incolis vacuefaciendo tenacia ſitu iugera cultore carere, quàm inſolentẽ alere maluit, pinguiſſimaq; inſulę rura, teterrima vaſtitate perfundens, deſertæ quàm ſuperbæ regioni imperitare ſatius autumauit. Poſt hæc Ericum apud Suetiã Oſteni cuiuſdam malignitate ſublatum vlciſci cupiens, dum alienę vindictę arctius incumbit, ſuum hoſti ſanguinem erogauit: dumq; cæſi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

Itaque Syuardus ſummis totius Danicæ concionis ſuffragijs paternũ apprehendit imperiũ. Hic autem poſt editas late ſtrages domeſtica claritate contentus, toga quàm armis illuſtris haberi maluit, omiſſoq; caſtrorum cultu, ex acerrimo tyranno exactiſſimũ pacis cuſtodem agere cepit, tantũ decoris in ocio atq; vacatiõe conſtituens, quantũ antè in victoriarũ frequentia repoſitũ autumabat. Adeò autẽ ſtudiorum eius mutationẽ fortuna fauorabiliter proſecuta eſt, vt ſicut ipſe neminem, ita nec ipſum quiſquã hoſtiliter laceraret. Idem fato functus, Ericum admodum infantulũ naturæ magis quàm regni aut pacis hæredem habuit. Quippe Ericus Haraldi frater tenerrimã eius ætatulam ſpernẽs, irrupta cum ſeditioſis patria, regium occupauit inſigne, nec erubuit laceſſita legitimi ducis infantia, adulterinã arripere poteſtatẽ, hoc ſe regno indigniorẽ comprobans, quod imbellem eo ſpoliare ſuſtinuit. Igitur illum ſceptro, ſeipſum virtutibus exuit, & dum armis incunabula appetit, omni pectus virilitate nudauit. Neque enim vbi cupiditas ambitioq; flagrauit, conſanguinea charitas ſedem habuit. Sed hanc inhumanitatẽ supernę vltionis ira penſauit. Inter ipſum nanq; ac Guthormum Haraldi filium ſubitò tanta clade confectum eſt bellum, vt eorum vtroque cum innumeris alijs interempto, regia Danorum ſtirps atrociſſimis exhauſta cædibus, ad vnicum ſuperioris Syuardi filium redigeretur.

Vbi cupiditas ambitioq; flagrat, conſanguinea charitas locum non habet.

Hic conſanguineorũ iactura regnandi fortunã adeptus, vtpote propinquorum nece quàm incolumitate felicior, relictis aliorum exemplis per auiti negocij veſtigia decurrit. Repente nanq; ſtudioſiſſimus piratici muneris executor apparuit. Et vtinam in abolendo chriſtianiſmi cultum, temerarium Regneriani ſpiritus non egiſſet hæredem. Siquidem religioſiſſimum quenque aut ſupplicijs inſequi, aut rebus exuere, exilióque mulctare perſeuerauit. Sed fruſtra principium cauſer, cuius exitum probem. Laudabilior enim eſt vita, cuius initium turpe, ſpecioſus finis abripit, quàm cuius probabile exordium in culpas flagitiaque decurrit. Siquidem Ericus ad ſalutares Anſgarij monitus ſacrilegæ mentis errore depoſito, quicquid per eiuſdem inſolentiam commiſerat, expiauit, tantumq; in excolenda religione ſe geſſit, quantum egerat in aſpernanda. Itaque non ſolum ſanioris diſciplinæ hauſtum docili animo traxit, verumetiam primæuas maculas finali puritate perterſit. Hic filium Kanutum ex Guthormi filia eademq; Haraldi nepte progenitum ſuperſtitem moriens dereliquit.

Hvivs infantia manente regni pupilliq; tutor expoſcitur, verum quoniam huiuſce muneris aduocationem præſtare pleriſq; vel inuidioſum, vel arduum videbatur, ſortitione virũ legi placuit. Prudentiſſimi nanq; Danorum in tam excellẽti negocio arbitrario delectu vti pertimeſcentes, plus alienæ fortunæ quàm ſuis ſententijs permiſcerunt, electionis euentum fortuitò magis quàm ſolido conſilio delegantes. Quo euenit vt Ennignupus quidam ampliſſimæ atque integerrimæ virtutis, tam oneroſæ functioni humeros ſuos ſubmittere cogeretur, decretamq; forte adminiſtrationem ingreſſus, non minus vniuerſorum res, quàm ſingularia regis incunabula tueretur. Vnde & ei quidam parum annalium periti medium in faſtis locum tribuunt. Cúmque Kanutus decurſis adoleſcentiæ ſpatijs ab annis virilita-

litatem traxiſſet, amotis qui ſibi beneficium educationis impenderant, ex penè deſperato adoleſcente autor inſperatę probitatis euaſit. hoc vno deflēdus, quod abſq; Chriſtianæ religionis inſignibus è vita ad mortem tranſitum habuit.

SED mox ad filium eius Frothonem rerum ſumma conceſſit, cuius fortuna armis belloq; alita, eò felicitatis exceſſit, vt prouincias quæ à Danis quondam defecerant, priſtino adactas iugo, vetuſtis alligaret obſequijs. Qui etiā ſeipſum apud Angliam iampridē chriſtianiſmi peritam ſolennibus aquis humectandū exhibuit. Cæterum priuatam ſalutē ſuam in publicā exuberare cupiens, ab Agapito qui tunc ciuitatis Romanæ ſacris præerat, Daniā diuinitus erudiri petiuit. Quod antequā votis exequeretur abſumptus eſt. Nam fatis ſuis Romanæ legationis præcucurrit aduentum, animo certe quàm effectu ſuperior, tātumq; ſupernæ compenſationis ob pietatis propoſitum aſſecutus, quantum cæteris præſtatur ex opere.

HVIVS filius Gormo, cui quod ex Anglia oriundus extitit, Anglici cognomen inceſſit, patre extincto, promptiore fortuna quàm diuturniore apud inſulam regiam adeptus eſt arcem. Dum enim Daniam diſponendæ eius gratia petiſſet, ex Anglia, lōgam paruuli ſeceſſus iacturam expertus eſt. Quippe Angli libertatis ſuæ fortunam in eius abſentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipitem rebellandi fiduciam induerunt. Sed quo eum Anglia inuidentius ſpreuit, hoc Dania fidentius coluit. Itaque dum ad duarum prouinciarum vtramque auidas imperij manus porrexit, altera potitus, alterius irreuocabiliter dominationem amiſit, nihil vnquam fortiter pro ipſius recuperatione conatus. Adeò difficile prægrandia continentur imperia.

POST quem filius eius Haraldus Daniæ regnator inceſſit, ob hoc quidē obſcurioris apud poſteros memoriæ, egregiorumq; operum monimentis vacuus, quod regiarum opum ſeruator magis quàm propagator extiterit.

POST hūc Gormo arcem obtinuit, ſemper infenſi erga religionem animi, chriſticolarum perinde ac teterrimorum hominum reſpectum extinguere cupiens. Omnes huiuſce normæ participes vario iniuriarū genere fatigatos, quibus potuit calumnijs inſequi nō quieuit. Quinetiam vt priſcum delubris cultum reſtitueret, templum in fundo Slesuicenſi à religioſis conditum tanquam ſacrilegum aliquod impietatis domicilium, ab imis fundamentorum partibus demolitus eſt, quos ſupplicijs non attigerat ſacræ cellę ſtrage puniens. Hic tametſi proceritatis habitu eximius putaretur, parum reſpondentem corpori animum geſſit.

ITA enim mores ſuos intra regnandi ſatietatem continuit, vt ſeruata potius quàm aucta maieſtate gauderet, ſatiusq; tueri proprium, quàm alienum inceſſere duceret, magis de acquiſitorum cuſtodia, quàm acquirendorum incremento ſollicitus. Hic à maioribus coniugalia ſacra celebrare permonitus, Anglorum regis Hedelradi filiam Thiram nuptiali ſtudio inſecutus eſt. Illa vt erat grauitate atque induſtria ante alias præſtans, conditionem pro eo attulit, non ante ſe ei nupturam præfata, quàm Daniam ſub dotis nomine recepiſſet: eoque pacto intercedente, Gormoni deſponſa nocte qua prima genialem torum conſcendit, ſponſum perſeuerantiſſimis precibus aggreſſa in triduum ſe virilis concubitus expertem dimitti petiuit, non ante rebus venereis indulgere conſtituens, quàm matrimonium creandis liberis efficax futurum aliquo per quietem præſagio didiciſſet. Itaque ſimulatione continentiæ, matrimonij experientiam interpellabat cognoſcēdæ poſteritatis propoſitum pudicitię ſpecie tolerando, commerciúmque libidinis diſtulit, verecundiæ figmento fortunam propagandæ ſucceſſionis explorans. Alij eam vt temperantia ſua tori ſocium chriſtianiſmi ſacris adſciſceret, maritalis lecti blanditias detrectaſſe coniectant. Verum quanquam iuuenis amori eius flagrantiſſimo animo inhæreret, alienę tamen continentię, quàm proprię voluptati obſequi prætulit, ſpecioſiusque nocturnis motibus imperare, quàm lachrymoſa amicæ vota repellere arbitratus eſt, profectas ab induſtria preces pudicitiæ propinquas autumans: eueniτque vt qui mariti partes agere debuerat, pudicitiæ cuſtodem præſtaret, ne in capite nuptiarum ſtuproſæ mentis nota afficeretur, quaſi plus libidinis viribus, quàm propriæ indulſiſſet verecundiæ. Cæterum ne inconceſſum virgi-

nis amorem libidinoso complexu præripere videretur, vicina latera non solum alterius complexibus exuit, sed etiam destricto mucrone secreuit, atque ex cubiculari lecto suum ac sponsæ diuiduum contubernium reddidit: sed voluptatem quā gratuita humanitate distulit, mox læta somnij specie delibauit. Quippe profuso in somnum animo, existimauit duos alites coniugis suæ genitali parte prolapsos, sed alterum altero grandiorem corpora superne librantes præpeti cœlum volatu petere, exiguóque tempore interiecto reuersos, suis altrinsecus manibus insedisse. Secundo quoque ac tertio paruula quiete recreatos, propassis alis aëri se credidisse: tandémque minorem ex his ad se pennis cruore oblitis comite vacuum remeasse. Ea opinione attonitus, vt erat somno pressus indicem stuporis questum ædidit, ac totos penates tumultuoso clamore compleuit. Quàm speculationem eo percontantibus famulis explicante, Thira fœlicem se prole futuram autumans, omisso differendarum nuptiarum proposito, castimoniam quam cupide precata fuerat, auidius remisit, cœlibatumq; ad Venerem transferens, sponso gratam suimet potiendæ copiam tribuit, continentis animi virtutem admissi concubitus satietate pensando, præfata minime se ei nupturam fuisse, nisi ex his adumbratæ quietis imaginibus certiorem fœcunditatis suæ fortunam hausisset. Itaque vt vafro ita inusitato consilio pudicitiæ simulatio in futuræ prolis agnitionē transiuit: nec sors opinionem eius frustrata est, breui enim Haraldi atque Kanuti fœlix prole mater apparuit, qui cum virilem attigissent ætatem, exerta classe effrenatam Sclauorum insolentiam domuerūt, nec Angliam quidem immunem ab hoc vexationis genere reliquerunt: quorum 1 Edebrandus ingenijs delectatus, illatam à nepotibus vim voluptatis loco habuit, amplissimi beneficij nomine teterrimam amplexatus iniuriam. Multo enim amplius virtutis in eorum fortitudine, quam pietate reposuit. Ideoq; ab infestis lacessi, quàm ab ignauis coli speciosius duxit, tāquam ex ipso fortissimo indolis habitu futurum virilitatis eorum specimen peruideret. Non enim ambigere potuit, quin extera quandoq; impetituri essent, qui materna tam audacter exigerent. Adeo autem iniurias officij s antepo suit, vt præterita filia Angliam ijsdem testamento legaret, auitū nomen paterno præferre non dubitans. Nec imprudenter, quoniam aliquanto speciosius mares, quàm fœminas regni vsum decere nouerat, imbellis filiæ ac fortissimorum nepotum conditionē separādam existimans. Quo euenit vt Thira filios suos paternorum bonorū hæredes non inuidenter exhæres ipsa conspiceret: prælationem enim eorum honorabilem sibi magis quàm contumeliosam fore arbitrata est. Iidem crebris piraticę quęstibus locupletati, summa cum fiducia spes suas ad inijciendum manus Hybernię promouerunt. Cuius rex, Duflina quæ prouinciæ caput habebatur obsessa, cum paucis admodū sagittariæ artis peritis coniunctum vrbi nemus ingressus, Kanutū magna cum militum frequētia nocturnis ludorum spectaculis interpositum insidioso fraudis circuitu vulnifica procul sagitta petiuit, quæ in aduersum regis corpus incidens, mortificum ei vulnus intorsit. Veritus autem Kanutus ne periculum suum hostes effuso gaudio insequerentur, atq; ob hoc cladis suæ fortunam dissimulanter haberi cupiens, voce supremos anhelitus reddente, ludos absq; tumultuatiōe peragi iubet. Qua arte prius Danos Hyberniæ potitores, quàm suum Hybernis exitum notum reddidit. Quis autem extinctum non plangeret, cuius disciplina militum suorum victoriæ consilio quàm spiritu diuturniore suffecit? Salus nanq; Danorum in vltimas angustias deducta, ac pene desperationis periculis implicata, quia morientis ducis iussui paruit, breui quos timuit triumphauit. Quo tempore Gormo ad vltimum ætatis suę finem prouectus, ingentem annorum seriem luminibus captus exegerat, senectam ad vltimos humanæ conditionis terminos prorogando, magis de filiorum vita & incrementis, quàm reliquo spiritu suo solicitus. Tanta autem maioris filij charitate tenebatur, vt à se occidendum iuraret, qui prior ipsius exitum nunciasset. Cumq; fortè Thira haud dubium de eiusdem exitio nuncium accepisset, nemine id Gormoni palàm insinuare audente, præsidium calliditatis amplexa, casum quē ore prodere timuit, opere explicauit. Maritum nanq; regio cultu exutū, tetriore circūdedit, aliaq; doloris insignia p quę causam luctus aperiret, admouit,

1 *fortè Hedelradus, vt vspiam suprà.*

mouit, quod àntiqui talibus inter exequiarum actiones vti conſueuerant, acerbitatem mœroris habitus aſperitate teſtantes. Tunc Gormo: En mihi, inquit, Kanuti fatum publicas? Et Thira, idipſum (ait) tuo potius quàm noſtro declaratur augurio. Quo dicto marito mortem, ſibi viduitatis cauſam præbuit, nec antè filiũ quàm coniugem planxit. Itaq; dum viro nati fortunam exprimit, alterum alterius funeri ſociauit, amborumq; exequias paribus proſecuta lachrymis, huic coniugales, maternos illi planctus impendit, quanquam tunc temporis magis ſolatijs erigenda, q̃ cladibus obtergenda fuiſſet.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI NONI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVS.

DEFVNCTO Gormone Haraldus hæreditariæ dominationis fortunam conſpicuæ fortitudinis operibus proſequi cupiens, traiecta in orientem piratica, circumpoſitum laceſſiuit oceanum. Sed abſumpto interim Hedelrado, quanquam ſedulos quæſtuoſi negocij fructus decerperet, aliquanto plus tamen in auito fato amaritudinis, quàm ex tyrannide voluptatis accepit. Dum enim eum fortuna cumulatius barbaris ditauit opibus, Anglicis exuit, externaq; donatum præda, domeſtica atque hæreditaria ſpoliauit. Siquidem Hedelradi filius Adelſtenus patris teſtamento perterritus, indignationem ſuam literis quibus Haraldus hæres ſcribebatur oppoſuit, reſciſſoque parentis arbitrio, proprium æmulatus eſt. Igitur Noruagiæ rex obtuſi cordis homini ampliſſimæ rei ſummam ceſſiſſe ingemens, potiendæ eius ſpe armata inſulam claſſe petijt. Cuius cum ſe Adelſtenus viribus minorem animaduerteret, conficiendæ pugnæ fiducia vacuus, bellum ad obſequium tranſtulit, beneuolentiam hoſtis quem armis propulſare nequiuerat, officijs capeſſere cupiens. Non ſolũ enim regem amiciſſimo vultu, benigniſſimoq; excepit alloquio, ſed etiam quo ſalubrius patriam armis hoſtilibus liberaret, filio eius Haquino admodũ tenero educationis impenſam pollicitus, regnum ſe pariter teſtamento legaturum promittit. Quam rem maxime vt Noruagicis armis aduerſum Haraldum vteretur, oblatu dignam putauit. Eius nanq; ferociam pertimeſcens, orbitatem ſuam gratuito hærede ſolari, quàm violentum expectare ſatius exiſtimauit. Rapuit hoſtis conditionem præceps, propoſitamq; pactionem amplexus, tantum de offerentis humanitate præſumpſit, vt filium proprio ſpiritu chariorem inexploratæ eius fidei credere non dubitaret. Poſt hæc Haraldus reductis ab oriente copijs, quanquam ad impetendum auunculi factum præcipuis iuris viribus inuitari poterat, nihilominus impunitam eius ambitionem diſſimulatæ indignationis patientia præterire ſuſtinuit, iuſtiſq; operibus pie carere, quàm crudeliter potiri maluit. Poſt paululum verò temporis Haquinus audito paterni fati nuncio, cum proficiſcendi gratia velis nauigationem inſtrueret, magno ſuperuenientis Adelſteni impetu reuocatus, pauliſper omiſſo ventorum vſu propius littori nauigium egit. A quo poſt cætera morum documenta, quibus quotidie informabatur, noui quid accepturum ſe ratus, ne inter epulas obſcuro ſe vultu gereret, ſed magis in circũſpiciendis amicis hilari oculorum habitu vteretur audiuit. Quem enim Adelſtenus compluribus alijs honeſtatis præceptis imbuerat, etiam aptos conuictui mores ignorare paſſus non eſt. At cui parentis mors Noruagiam ceſſit, paulo poſt præceptoris occaſus Angliam patefecit. Veritus ergo Haraldus, ne iniuriarum tolerantia, quæ hactenus conſanguineæ charitatis reſpectui dabatur, deinceps in ignauiæ verteretur opprobrium, & quod mo-

derationis eſſet, vitio applicaretur, Noruagicæ rei turbatione primam Haquino iacturam inferendam conſtituit, domeſticis eius viribus debellatis, externas facilius obterendas exiſtimans. Cum itaque res barbaras regia executione tractaſſet, in Daniam reuerſus occurſu Haraldi Gunnildę filij aduerſus eundem Haquinum auxilia petentis excipitur, pollicentiſque ſe tributa daturum, ſi Danicę opis beneficio efficacia partium ſuarum adiumenta ſumpſiſſet. Enimuero inter acerbiſſimos rerum caſus clemētiſſimam regis humanitatem expertus eſt. Heuindo enim atque Karlholftho pugnæ adiutoribus receptis, ſexaginta nauium claſſe donatus petiti præſidij compos abſceſſit, euenitq; vt plus ſpei in auxilio Danorū quàm metus in ſua aduerſitate reponeret. Igitur nauigationem remenſus, aduerſus hoſtem naualis pugnæ copia non ſuppetēte, terreſtrem exercuit, in qua Heuindus Haquinum, vt in primos præliantiū globos progrederetur hortatus, ipſum clarius ſui indicium exhibentem, inuſitatæ magnitudinis ſecuri petijt, attigiſſetq; ni ſatellitū quidam adactum regi ferrum proprij corporis periculo fefelliſſet. In quem Heuindus tanta vi deſtrictę bipennis aciem egit, vt ferrum medio corpori elapſum nullum inter artus obſtaculum reperiret. Quod cum terræ altius illapſum, genibus nixus abſtrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus cōſcendente perfoditur. Incertum ergo vter alteri plus pietatis impenderit, ille enim ſalutis ſuæ impendio regis fatum repulit, iſte ſeruatoris ſui cladem ſpecioſiſſima vltione penſauit, cuius beneficio fatum effugerat, exitium vltus. Et quid huius militis opera clarius, qui alienæ incolumitati quàm ſuæ propior, voluntarium pro duce ſpiritum erogauit, priuatęq; mortis obiectu, ne publica ſociorū ſalus periclitaretur effecit? Interea Thoraluus quem Haquinus ad exturbanda hoſtiū terga in inſidijs collocauerat, ſuperueniens, edito in aciem impetu Karlhoftho, mortem, Danis fugam inflixit. Enimuero cæterorum fortunam vnius inclinauit occaſus. Haquinus autem palātes pertinacius vrgere veritus, effuſas ſociorū habenas ſalutari conſilio reuocauit, ne qua improuidi militis incuria effici poſſet, vt in victricem victæ partis fortuna recideret. Igitur æquales ambarum partium ſtrages parem vtrobiq; belli ſucceſſum effecerat. Nam etſi altera victoriæ propior videbatur, cladibus victam æquabat. Repetente verò claſſem Haquino incredibile memoratu mōſtrum incidit, iaculum nanq; vago ancipitiq; diſcurſu ſupernè inter auras oberrare conſpectum, non minore intuentes metu, quàm admiratione compleuit. Siquidem in diuerſas partes dubijs reflexibus agitatum, figendi vulneris locum exploratius proſpicere videbatur. Quod miraculum cunctis immani ſtupore proſequentibus, incertiſq; quidnam res tam inuſitata portenderet, ſubito caſus in ſolius Haquini caput ſuſpectū omnibus periculum tranſtulit. Arbitrantur quidam matrem Haraldi Gunnildam procurato maleficijs ſpiculo victi filij pœnas à victore ſumpſiſſe. Haraldus itaq; inſperato hoſtis exitio regnandi fortunam adeptus, triēnio promiſſum Danis bonæ fidei vectigal exhibuit. Ea tempeſtate Sturbiornus Suetici regis Biornonis filius à patrui Olaui filio Erico regno ſpoliatus, petendi auxilij gratia ad Haraldum, cui Thyra mater extitit, cum ſorore Gyritha ſupplex migrauit, tantoq; apud eum pariorem amicitiæ locum reperit, quanto illi eiuſdem ſororis ſuæ matrimonium liberalius permiſit. Poſt hæc Haraldus armis Sclauia potitus, apud Iulinū nobiliſſimū illius prouinciæ oppidum Sturbiorno duce competentia militum præſidia collocauit. Quorū piratica egregio animorum robore celebrata, ac finitimis paulatim trophæis alita, eò demum ferocitatis exceſſit, vt continuis nautarum cladibus ſeptentrionalem repleret oceanum. Ea res plus Danico imperio quàm vllum terrenæ militiæ negocium attulit, inter quos fuere Bo, Vlff, Karlſhefni, Siualdus, alijq; complures, quorū prolixam enunciationem tædio quàm voluptati propinquiorē ſtylo proſequi ſuperſedeo. Inter hæc Sturbiornus vltionis aculeo laceſſente, acceptam iniuriā penſare cupiens, Haraldo in opem accito, memorē damnorum iram aduerſus inuiſam Erici dominationē deſtrinxit. Cuius rei gratia Haraldus Hallandiam proficiſcens, Theutonicæ irruptionis nuncium, quę à Cæſare Othone gerebatur, accepit. Igitur alienæ rei impetitionem quàm propriæ defenſionem languidiore ſtudio proſecutus, externæ pugnæ propoſito domeſticæ curam antepoſuit, refle-

Mirum iaculi in aere oberrātū ſpectaculū.

reflexoq; in Iutiam curſu, ad opem oppreſſis ferendam præcipiti celeritate contendit. Sed eo ſuperueniente, Cæſar Iutiam vtpote regio ductu vacuam nullo reſiſtēte permenſus cum Lymici ſinus obiectu tunc temporis Wendalam aquis claudētis, vlterius excurrere vetaretur, coniecta in vndas lancea, non ſolum iter ad Eydoram reflexit, verum & ſimilimum fugæ reditum habuit. Siquidem haſtam cuius vſum habebat, maritimos in fluctus relinquendi monumenti gratia iaculatus, ſuū freto vocabulum indidit. Verum vt impetu grauis, ita exitu vanus apparuit. Haraldus quippe ardentiſſimo curſu abſcedentes hoſtium reliquias inſequutus, Epponem extremi agminis ducem cum ijs quos reperit, trucidauit. Interea Sturbiornus contumelioſa militum adhortatione cōpulſus, fortunam ſuam temere ſociorum fortitudini credidit, inq; proprium exitium ruens, regiarum partium reditum ſtolida præceſſit audacia. Bellum enim præponere auſus, rebus Sueonum per incuriam laceſſitis occiditur. Et ſanè hoſtilibus gladijs vltro iugulum ſubijcit, quiſquis in vrgenti aliquo diſcrimine magis alienæ temeritati, quàm propriæ obſequitur prouidentiæ. Poſt hæc Thyra quo patriam à clandeſtinis exterorum irruptionibus tutiorem præſtaret, quantum a Sleſuico ad occidentalem oceanum patet, vallo foſſaq; proſcindere aggreſſa eſt, ſuperq; iacto aggere tenaciſſimi operis terrenū molita eſt munimentum. Cui poſtmodum Waldemari regis Abſalonisq; Danicæ gentis antiſtitis, conſimilis erga patriam pietas murum cocti lateris ſuperiecit, vti potius veteris valli occiduos lapſus ſolidior nouæ molis ſtructura reficeret, quàm debilem eius ſitum crebrior in poſterum ruina ſubmitteret. Siquidem priori munitione fundamenti loco vſi, imperfectū fœmineæ virtutis propoſitum virili prudētia compleuerunt, tanto excellentius opus edentes, quanto ſe muliebri nouerant induſtria clariores. Eadem quoq; cum ſub ſpecie fœminæ virilem animum gereret, Scaniā Suetica dominatione cōpreſſam præſtandi tributi onere liberauit. Itaq; hinc muro, inde armis hoſtem repellens, diuerſis patriæ finibus par tutelæ beneficium peperit. Interea defuncto apud Noruagiā Haraldo, filius eius Haquinus patriam hæreditariæ penſionis ignominia exuere cupiens, cum Haraldū auditis quæ Cæſar apud Iutiam geſſerat, Germanicis diutile bellis implicādum ſperaret, palàm detrectādæ ſtipis audaciam præbuit, plus ſpei ac fiduciæ ex Saxonicis armis, q̄ ſuis viribus capiens. Verum Haraldus rebus cum imperatore compoſitis, conſortium catholicæ religionis amplexus, diuinam humanamq; pacem regno ſuo cōciliauit. Sicq; Haquinum conceptæ inaniter ſpei irritum reddens, ſeipſum errore, patriam prælijs liberauit. Comperta vero Haquini defectione, tanto in Noruagicæ iuuentutis contumaciā aſperius animaduertendū putauit, quanto eam aduerſum ſe ceruicem inſolentius extuliſſe cognouit. Miſſa igitur aduerſus hanc Iulinæ piraticæ manu, Bo, atq; Siualdo ducibus contemptus ſui vltionē mandauit. Quorū Haquinus perſpectis copijs, cum intolerabile rebus ſuis onus imminere cognoſceret, excipiendi eius materia non ſuppetente, tanquam humanæ opis diffidentia, diuinam amplexus, ſuperos inuſitato piaculo propitiandos curauit. Duos ſiquidem præſtantiſſimæ indolis filios hoſtiarum more aris admotos, potiendæ victoriæ cauſa nefaria litatione mactauit, nec ſanguinis ſui interitu regnum emere dubitauit, patriſq; nomine quàm patria carere maluit. Sed quid hoc rege ſtultius, qui geminam chariſſimorum pignorum ſtragem, incertis vnius pugnæ euentibus impendendo, fortunam belli parricidio petere, & orbitatem ſuam muneris loco dijs bellorum fautoribus erogare ſuſtinuit? Quo euenit vt Dani manū cum eo nauali certamine cōferentes, quocunq; militaris diſcurſus impetū contuliſſent, infeſtā nymbi vim quatanquam ab hoſte læderentur exciperent. Cæterū coorti imbris maleficium, ita noſtrorum vertices inuſitatis grandinis ictibus conuerberauit, vt eorum oculi veluti quibuſdam nymborū ſpiculis laceſſiti, proſpiciēdiq; penitus facultate defecti, grauiorem ab elementis pugnam quàm ab hoſte ſentirent. Accidit ergo vt Noruagiēſes cœli, quàm ſuis viribus fœliciores, Danos diſtrictam aduerſum ſe numinū iram haud dubie ſentientes, antè fuga quàm cædibus implicarent. Inter quos Karlsheſni ac Siualdus à victoribus capti, q̄ quā dimicando ſpecioſiſſimā rei militaris operā edidiſſent, aliquanto tamen plus laudis in vinculis quàm prælio meruerūt. Haqui

Duo filii, victoriæ per deos conſequendæ cauſa, tanquā beſtiæ mactati

Danorum in rebus aduerſis inuictus animus.

nus enim celeberrimam Danicę iuuētutis fortitudinem exploratius noſſe cupiēs, duos qui captiuorum patientiā plenius experientur admouit. Tantum enim viriū animis eorum à natura inſitum eſſe fama fuerat, vt etiam receptis in vultū ictibus, ne leues quidem ſuperciliorum nutus ederent, atq; aduerſus omne percuſſoris irritamentū in eodem animū habitu continerent. Cuius experientię gratia prior Siualdus ingenti ſatellitis fuſte percuſſus, oculos motu vacuos præbuit. Quinetiam eo minus fortunæ ceſſit, quo miſerius virtutis ſuæ experimentum habuit. Nec minus in reliquo mentis robur apparuit. Karlshefni enim alium diſtricta ſecuri capiti ſuo imminentem pulſu pedis humi proſtrauit, applicatūq; ceruici ſuæ ferrū manibus ferire conantis excutiēs, vt erat vinculatus arripuit, quemq; lapſu affecerat, capite ſpoliauit. Enimuero vt ſtrenuo ita impigro niſu periculū audacia pręcucurrit. Neq; enim captiui virtus inter vinculorū ſtridorē vigore ſuo exui potuit, quin & inter grauiſſimas contumelias, eo clariorē fortitudinis ſuæ experientiā præbuit, quo incitatiorem fortunæ aduerſum ſe fremitū ſenſit. Sed nec illi aut mortis propinquitas, aut catenarum cōtumelia, quo minus liberum fortitudinis opus ederet, obſtare valuit. Quorum conſtantiam admirans tyrannus, vt vtroque potius bono milite vteretur, quàm in vtrunque animaduerteret, remiſſionem pœnæ, dummodo partes ſuas fide atque amicitia colerent, pollicetur. Illi vero violentum obſequiū vitę reſpectui erogare indecorum putantes, vtpote alienæ fidei quàm proprię ſaluti propiores, conditione inſolentius ſpreta, turpi pacto prorogandi ſpiritus beneficium expetere noluerunt. Quo viſo Haquinus, ne patientiæ punitor magis quàm probator exiſteret, virtuti eorum incolumitatem tribuendam putauit. Haraldum verò duos ex Gerytha filios ſuſtuliſſe memoriæ proditū eſt. Quorum maior Haquinus excellentiſſimæ indolis habitu, ac fœliciſſimis naturæ incrementis, fratris Suenonis fulgorem ſuppreſſerat. Idem Sembos aggreſſus cum militum animos periculoſi belli reſpectu aliquanto infractiores animaduerteret, quo melius fluctuantibus fugę ſpem demeret, ignē ſubductę claſſi ſubiecit, eoq; neceſſitatis duramento imbecillitatis ignauiam repulit: effecit enim vt nauigiorū facultate defecti, reditū victoria ſtruendū animaduerterent. Itaq; quo æquiore animo ſeipſum claſſe ſpoliauit, eo tutiore hoſti ſpolia detraxit. Miſerta eſt tunc profecto fortuna Danici ducis, a nauigiorū iactura nautarū præſidia mutuantis, cum ſummā claſſis inopiam opē victoriæ cerneret. Igitur vt prudenti, ita periculoſo conſilio ſalutarē miniſtrauit euentum. Potiti enim Sembia Dani, necatis maribus fœminas ſibi nubere coegerunt, reſciſſaq; domeſticorū matrimoniorū fide, externis auidius inhærentes, ſuā cum hoſte fortunā communi nuptiarū vinculo partiti ſunt. Nec immeritò Sembi ſanguinis ſui contextū à Danicæ gētis familia numerant. Adeò enim captiuarum amor victorum animos cepit, vt omiſſa redeundi cupiditate, barbariem pro patria colerent, alienis quàm ſuis coniugijs propiores. Poſt hęc Thyra Danicę maieſtatis caput abſumpta eſt: cuius corpus Haraldus ampliſſimo funere elatum magno cum omnium plangore, non longe à patris tumulo ſepulturæ mandauit. Neq; enim tam acri iactura cuiuſquam penates mœroris expertes eſſe poterant, priuato funere publicam patriæ fortunam expiraſſe credentes. Vbi nunc quoq; ſacrarium perſpicere eſt, duorum coniugum ſocialibus buſtis interſitum. Nec ſilentio implicandum quod ſequitur. Toko quidam aliquandiu regis ſtipendia meritus, officijs quibus commilitonum ſtudia ſuperabat, complures virtutum ſuarum hoſtes effecerat. Hic fortè ſermone inter conuiuas temulentius habito, tam copioſo ſe ſagittandi vſu callere iactabat, vt pomum quantumcunq; exiguum baculo è diſtantia ſuperpoſitum, prima ſpiculi directione feriret. Quæ vox primum obtrectantium auribus excepta, regis etiam auditum attigit. Sed mox principis improbitas, patris fiduciam ad filij periculū tranſtulit, dulciſſimum vitæ eius pignus baculi loco ſtatui imperans. Cui niſi promiſſionis autor primo ſagittæ conatu pomum impoſitum excuſſiſſet, proprio capite inanis iactantiæ pœnas lueret. Vrgebat imperium regis militem maiora promiſſis edere, alienæ obtrectationis inſidijs parum ſobriæ vocis iactum carpentibus. Itaque ex dictis etiam non dictorum effectui obligatur, euenitq; vt conatus ſuos ad id quod minus præſumebat erigeret.

& quod parum profeſſione coluerat, plenius experientia celebraret. Neq; enim ſolida virtus tametſi detractionum laqueis implicata, iuſtam animi fiduciam abijcere potuit. Quinetiam eo certius quo difficilius experimentum accepit. Exhibitum itaque Toko adoleſcentem attentius monuit, vt æquis auribus, capiteq; indeflexo quàm patientiſſimè ſtrepitum iaculi venientis exciperet, ne leui corporis motu efficaciſſimæ artis experientiam fruſtraretur. Præterea demendæ formidinis conſilium circunſpiciens, vultum eius ne viſo telo terreretur auertit. Tribus deinde ſagittis pharetra expoſitis, prima quam neruo inſeruit propoſito obſtaculo incidit. Cui ſi fortuna caput adoleſcentis obieciſſet, haud dubie in patris periculum nati pœna recideret, ſpiculiq; error percuſſorem percuſſi exitio ſociaſſet. Virtutē ergo patris an ingenium filij impenſiori admiratione proſequar ambigo, quorum alter artis ſuæ prudentia parricidium cauit, alter corporis animiq; patientia ſibi ſoſpitatem peperit, patri pietatē ſeruauit. Enimuero iuuenile corpus ſenilem animū roborauit, tantum fortitudinis in expectando iaculo exhibens, quantum peritię pater in emittendo præbuerat. Itaq; conſtantiæ ſuæ beneficio, ne ſibi ſpiritus, patri ſalus eriperetur effecit. Interrogatus autem à rege Toko, cur plura pharetræ ſpicula detraxiſſet, cum fortunam arcus ſemel duntaxat experimento proſequi debuiſſet: Vt in te, inquit, primi errorem, reliquorum acumine vindicarem, ne mea fortè innocentia pœnam, tua impunitatem experiretur violentia. Quo tam libero dicto & ſibi fortitudinis titulum deberi docuit, & regis imperium pœna dignum oſtendit. Sed ijs neceſſitatum procellis erutum, paulò poſt par mali tempeſtas implicuit. Haraldo enim eius ſe artis qua Finij niuales ſaltus peragrant, peritiorem iactanti, Toko in conſimili genere laudis ſuam auſus conferre virtutem, apud Collam rupem editæ profeſſionis experimentum præbere compellitur. Sed quod minus exercitio celebrauerat, plenius à virtute mutuatus eſt. Eminentis enim ſcopuli cacumine conſcenſo, exiguo ſe fuſti credidit, lubricasq; plantis tabulas adaptādo, rapidum in præceps vehiculum egit. Cuius pręcipiti raptu in præruptos ſilices actus, nihilominus debitum eius regimen intrepida manu continere ſuffecit. Neque illi aut periculi magnitudo, aut vllus animi ſtupor quo minus firmo ſe corpore contineret, officere potuit. Exterruiſſet alium conſpecta pręcipitij jmmenſitas, atq; ante ipſum periculi ingreſſum plena metus hebetudine confeciſſet. Tandem illiſo cautibus vehiculo cui inſiſtebat excuſſus, fortuito fuſtium fragmento ſolidum incolumitatis præſidium reperit, fatoque alioqui propinquius felici naufragio inſperatam ſalutis anchoram apprehendit. Enimuero acrius cliuo impactus, perfracti vehiculi damno tutum curſitandi euentum habuit. Niſi enim impetum eius inuia petrarum robora, vaſtæque voragines interpellaſſent, haud dubie procurſum ſubiectum rupi pelagus excepiſſet. Vbi a nautis exceptus, inuiſo regi triſtiorem fortuna ſua famam reliquit. Vehiculo quoq; fragmenta à nauigantibus inter vndas reperta, falſo periculi eius fidem auxerant. Ipſe vero ſuſpectam Haraldi præſentiam reputans, quod virtuti ſuæ præmiorum loco pericula proponi cognoſceret, ſtudiorum ſuorum exercitia ad filij eius Suenois militiam contulit. Poſt hæc Haraldus totam regni claſſem exerens, ne paruo apparatu magnę molis pondus aggrederetur, iunctis hominum boúmque copijs inuſitatæ magnitudinis ſaxum Iutico littore repertum quo matris tumulum inſigniret, abſtrahi iuſſit. Interea qui cum Suenone claſſi præerant, Haraldi imperium, tum quia diuino cultui fauorem tribuerat, tum quia inuſitatis plebem oneribus adigebat peroſi, quendam compoſitum & ſubornatum, qui Suenonem an arma aduerſus patrem ſumere, regnoq; potiri vellet, callide percunctaretur, inducunt. Quo mandato Sueno ad regnum parricidio petendum adductus, percunctanti grates habuit, libenterq; ſe patriæ dignatione vſurum reſpondit. Quo accepto, maiores exploratam eius cupiditatem ſecurius amplectentes, occultis animorum commentis audacter euidentiam præbuerunt. Enimuero quod clandeſtinis motibus texerant apertius executi, continuo regem cum publica acclamatione decernunt. Inter hæc Haraldus circa tractum lapidis occupatus, quendam ſuorum è claſſe ſuperuenientem arctius percunctari cœpit, an tantam aliàs molem mortali manu tentatam conſpexerit. Ille ſe

maioris ponderis ductum humanis viribus effectum recenter oculis subiecisse commemorat. Quod rege crebris percūctationibus prosequente, nuper, inquit, cum Dania tibi subduceretur intereram, ipse vter onerosior tractus extiterit penses. Ita Haraldus cum alieno iudicio cœpti gloriam quærit, erepti regni nuncium accepit. Pœnituit tunc regem pecudalibus iugis, humanas alligasse ceruices. Nam cum omisso vehendæ molis proposito, tractū saxi in belli apparatū conuertere voluisset, grauissimū militis supercilium expertus est. Exercitus nanq; tam probrosi officij cōtumelia lacessitus, ꝓ quo iugū tulerat, arma capere recusauit. Neq; enim maiestatis imperio aut prece adduci potuit, vt eius capiti incolumitatē quæreret, q̃ omniū ceruices erubescenda iussione damnasset. Nōnulli tamen popularis sententiæ expertes, inter publicæ consternationis ꝓcellas consueta se erga regē charitate gesserūt. Quibus adiutoribus vsus, dū filij conatus armis elidere nititur, acrius sanguinis sui viribus oppugnatur. Siquidē bello à Suenone victus, fugā suā Sialandiæ credidit, contractisq; ex ea viribus, rursum consimilē fortunę habitū nauali ex certamine retulit. Iamq; domesticis exuto copijs, externa manus implorāda restabat. Igitur relicta patria Iulinū Danicis armis refertū, vtpote fidissimū militię suę gremium exilio petiuit. Interea Sueno nondū paterno odio pietatē violasse contentus, conciliandę sibi plebis gratia, effusis impietatis habenis delendorū sacrorū curam animo pertinacius sumpsit, omniq; diuinitatis cultu patria eiecto victimarios templis, aris libamēta restituit. Quē rursum pater mixtis Danorū Sclauorūq; copijs apud Helgenes littus aggressus, diē prælio tā fugę q̃ victoriæ alienus extraxit, in quo defatigati exercitus, nectēdæ pacis gratia, posteram lucē colloquio tribuunt: cum fortè Haraldus creandæ cōpositionis fiducia licentius euagatus, in angustiores nemoris partes concessit. Vbi cū exinaniēdi ventris gratia arbustis insideret, à Tokone iniuriarū suarum vltionē sitiente, sagitta vulnus excepit, idemq; saucius à suis Iulinum relatus, celerē vitæ exitum habuit. Corpus eius Roskildiā missum apud sacrarium nuper ab ipso conditum, solennē sepulturæ locum recepit. Ingrata enim olim bonorum suorum patria, pijssimi ducis opera sera animaduersione complectens, quod minus vitę eius præstiterat, funeri plenius deferendum putauit: omnibusq; humanitatis neruis exequiarum cultui insistens, cuius spiritum superbe oderat, clementer cineres amplexata est.

Princeps in vita odio habitus, post mortē honoratur.

DEFVNCTO Haraldo, Sueno ꝓsperam sibi in diuina sæuiēdi occasionē venisse gauisus, totā religionis stirpē ab radice conuulsit, eoq; autore Dani susceptū diuinitatis cultū repetita superstitiōe mutarūt, hoc liberius erroris sui recursum cōplexi, quo certius amarissimū eius reprehensorē accidisse cognouerant. Quā temeritatē vindex contemptus sui diuinitas, non parua rerū acerbitate pensauit, autorem eius tristissimis fortunæ viribus insecuta. Ipsum nanq; deserendæ religionis ducē perq̃ grauiter affectū, violentissimis casibus implicare non destitit, lætisq; successibus spoliatū, amarū vitæ vsum experiri coēgit. Quippe à Iulini oppidi accolis piratica Daniā incessentibus, captus facta sibi redimēdi potestate, corpus suū auro semel, argento bis rependēdum promisit. Ea summa à Danis ob deserta sacra nimio eum fauore prosequentibus attributa patriæ restitutus, nihilominus oculos densissimis ignorātiæ tenebris obfusos, cōspicuę lucis radijs admouere cōtempsit. Enimuero plenū nequitiæ portentū, paternoq; animo parū respōdens, ab eximio eius splendore in profundū caliginis secedere non erubuit. Sed cui propria damno labes extitit, aliena vsui benignitas fuit. Idem secundo cōsimili fortuna affectus, nobiliū liberis vadibus pro se datis, priorisq; summæ pactione interposita, redēptionis præsidium impetrauit. Sed cum promissum æs ex proprio fisco soluere nequiret, omnibus qui pro salute eius filios proprio spiritu chariores prædes dederant, nunc publice, nunc priuatim saltus ac nemora venditabat, eorumq; precium protinus captiuitatis suæ autoribus numerauit. Enimuero Scani ac Sialandenses communes syluas publico ære comparauerunt. Apud Iutiā vero nō nisi familijs propinquitatis serie cohærentibus, emptionis communio fuit. Eo tempore piraticæ vsus nostris creber, Sclauis perrarus extitit, qui ob hoc latius ad eos manare cœpit, quod Iulini oppidi piraticæ studijs aduersum patriā vsi, eo maxime Danis, quod ab ipsorū ingenijs

genijs traxerāt, nocuerunt. Quem incursationis morem nostris annis Waldemari regis, maximiq; pontificis Absalonis, propensæ pro ciuibus excubiæ domuerunt: quorum strenuo interuentu tranquillus terris cultus geritur, tuta aquis nauigatio celebratur. At Sueno oppressionum suarum vindictam sitiens, maximeq; Iulinum, perinde ac scelestissimi contubernij domicilium armis euertere cupiens, sinum quo Moën insula à Falstria secernitur, regia classe compleuit. Qui cum se mox in Sclauorum effusurus prouinciam videretur, qui Iulini constiterant, audacter callidi impetum hostis arte præcurrendum duxerunt. Nam cum muniendæ classis gratia nocturnas à Danis circuiri vigilias nossent, delectos remiges subornauerunt, qui mane anticipato vigilum more simulatoq; ab excubijs reditu, frequentem liburnis portum breui lintre permensi, cum ad regis vsq; nauigium processissent, esse gubernator dixit, quod secretius eum nosse admodum oporteret. A quo rex noctu exploratæ rei nuncium afferri ratus, detracto nauigij tegmine, capiteq; exerto, veluti familiaris colloquij gratia accliue vocanti corpus præbuit. Quem vt ille insidijs opportunum animaduertit, subitò ceruicem eius perquam violento amplexu corripuit, liburnæq; detractum apparitorum ope myoparoni suo inijciendum curauit. Nec segniter fugam nautæ concitatis remorum ictibus expetebant. Ita præsidium strenuæ calliditatis amplexi, quod armis nequibant, insidijs promouerunt. *Quod nullis armis, id sæpe solis efficitur insidijs.* Igitur qui paulò ante in maiestatis fastigio fulserat, tunc barbarorum miserabile mancipium contumelioso ludibrio fortunæ effectus. Nescio patris maior, an religionis iniuria, prouinciam quam parentis exilio violauerat, ministram carceris vltricemq; parricidij sensit, patriam quam sacris spoliauerat, etiam opibus exuere necesse habuit. Neq; enim ocyus à suis iuuari poterat, vtpote quibus primum detrahenda nauigijs tegmina, aptandi foris remi, extollendæq; vndis anchoræ fuerant. Cessit igitur expeditio fraudi, nec barbariem absq; regio ductu petere ausa, soluta classe domesticis militem littoribus reddidit. In qua fortunæ violentia Sueno virili defectus auxilio, fœmineum expertus est. Nam cum exhaustis regni opibus ne aurum quidem redemptioni eius suppetere videretur, tanta ei matronarum humanitas affuit, vt detractis aurium insignibus, cæteroq; cultu, certatim digestam pondere summam explerent, plus commodi in salute principis, quam amœnitatis in ornamentorum suorum specie reponentes. Adeò in liberando eo vterq; sexus vnius humani voti curam habuit. Ita matronalis stolę publicum culmen priuatis facultatibus emere voluptati magis quam oneri fuit. Neq; enim eius capiti incolumitatem publicæ stipis impendio petere dubitatum est, qui primus deserendæ religionis constantem se gessisset autorem. Enimuero ignara perditionis suæ patria, summum scelus, amplissimis beneficijs rependere pietatis loco duxit, parentis ac numinis violatorem indebito gratulationis officio prosecuta, quodq; pœnis expiandum fuerat, obsequijs pensans. Quanto enim Haraldi odio tenebatur, tanta Suenonis charitate flagrabat, autorem religionis fastidio aspernatorem beneuolentia insequendo. Ita populus sacrilegi animi probator, religiosi punitor, quantum in patris sanctitatem contemptus, tantum in filij labem honoris congesserat: cultumq; eius quia sacrorum morem abrogauerat, copiosa fauoris indulgentia prosequutus, ter regem à piratis captiuum interposita munerum pactione receperat. Nec illi quidem ad præmia matronarum obsequio exoluenda ingrata mens fuit: Nam fœminis deinceps participandarum hæreditatum ius, à quibus antè lege repellebantur, indulsit. Vt autem argentum priori summæ debitum contraheret, agros ac latifundia vænire iussit, vtq; ab exteris ipse vænijt, ita vænalem suis patriam fecit. Ita nescio in acie miserior an felicior fuerit, quæ quantum eius corpori detraxit, tantum sensui pepercit, opesq; artuum consumptione seruauit. Cæterum barbari nondum rebus eum exuisse contenti, truculentius affectum iurare etiam iram remissurum compellunt, gemina miserum pactione torquentes. Sed alteram exhibere difficile, alterā admittere turpe. Opes enim hosti fundere necessitati conuenit, iniuriæ vero respectum abijcere, pœnasq; impunitate pensare, vicinum rubori beneficium est. Siquidem vt violentiæ cedere infirmum, ita vindictam eius abdicare probrosum. Quippe supra vires co-

Supra vires cogi, quàm eis remisse vti, speciosius.

gi, quàm viribus remisse vti speciosius. Nec segniter exuendæ captiuitatis cupidus, sacramento omittendæ vltionis exhibito, propositæ conditionis partes admisit, hostemq; non minus fruendæ securitatis beneficio, quàm auri impendio locupletauit, hoc magis seruilem se exhibens, quo turpius libertatem impetrare sustinuit. Tantum autē transfugarū erga patriam charitas valuit, vt cum regiā Danorum stirpem ad vnicum Haraldi filium redactam esse cognoscerent, quo minus alienis summa cederet, saluti ipsius parcendum existimarent. Quamobrem opes eius non exitum sitientes, egestatem suam censu solari quàm sanguine maluerunt. Nec tamen erga desertorem sacrorum principem diuinæ correptionis aculei quieuerunt. Nam Suetiam quoq; Danorum rebus infestam fecere. Cuius rex Ericus agnomen à victorijs mutuatus, per Haraldum iampridem latam Stybiorno aduersus Sueones opem memoriæ subijciens, perquam grauiter in Suenonis caput exarsit, vtq; sui vindictam perageret, exercitum in Daniam traiecit, expugnatione filij parentis noxam pensare cupiens. Quanquam enim eum arctiore materni sanguinis nexu contingeret, iram tamen affinitati prætulit, eo quidem fidentius, quod Suenonis fortunam sæpius ægram atq; fractam, ac crebris detrimentorum incursibus lacessitam, suam iugiter in summo felicitatis cardine versatam nouerat. A quo Sueno bello Scanico victus, relicta excellentis pulchritudinis filia Thira auiæ nomen referente (quæ qua matre orta fuerit ignoro) Olauum Thirgonis filium Noruagiæ regimen gerentem exilio petiuit, eo quidem ampliori spe, quod patrem eius iampridem regno exactum, Haraldi succursu restitutionem impetrasse meminerat. Is quanquam regio nondum titulo censeretur, regijs tamen partibus pleno procurationis officio fungebatur. Quo beneficio quanquam obligatus esset Olauus, nihilominus debitam patris eius meritis gratiam referre negligens, profugum ac supplicem spreuit, omniaq; momenta petitæ opis abnegans, nullum penè misero suffragium præbuit. Neq; enim exuli succurrit, nec aspernatur illum à se repelli, à cuius parente suus patriæ redditus fuerat. Cuius repulsæ Sueno contumelia suggillatus, ad Anglorū præsidia conuolauit. Quorū rex Eduardus ætate admodū tenera auxilij petitorem ambitionis nota perculit, existimans nō tam opem à profugo peti, quam exilij simulatione regnum à callido repeti, fortunæq; inopiam argumentum astutiæ reputans, obseratis exulem auribus auersatus est. Adeò paterna felicitas suspectam nati miseriam fecerat. Ita maligni animi ducibus spes suas precesq; frustrantibus in Scotiam profectus, clementiam quam in aliquanto mitiore gente non reperit, apud efferata barbarorum ingenia sensit. Adeò enim volubilis fortunæ varij atq; ancipites motus existere consueuerunt, vt interdum

Mēs vbi sperata nō cōsequitur, insperatis sæpe fruitur.

humana mens vbi speratis fallitur, insperata facilius assequatur. Hac fortunæ sæuitia Sueno ad amplectendam religionis charitatem adactus, abstractos caligine oculos salutari lucis contemplatione suffudit. Nam cum duos maxime reatus suos parricidium atq; sacrilegium, totidem grauissimis supplicijs captiuitate atq; exilio abunde mulctatos animaduerteret, piam neglectæ salutaris disciplinæ verecundiam egit, conuersoq; in curam sacrorum animo, vtriusq; delicti contagium plenis pœnitentiæ lachrymis expiauit. Quinetiam cunctis circa se rite peractis, lauacri vsum promptissimo religionis tenore percepit. Cuius quanta prius labes extiterat, tantum postea robur ac columen euasit. Nec segniter pœnitentiæ beneficio permulsa deitas, propitij numinis fauore pristinum ei fortunæ splendorem conciliauit, amorq; ipsius septimo decedente Erico, promptum regni introitum struxit, pro exilio patriam, pro paupertate amplissimum decus, ac summam largita potentiam. Nam Erici filius Olauus cum matre Syritha Suetiam repetiuit, ibiq; degens regnum materno arbitrio subiectum habuit. Ita Sueno eodem penè tempore & religioni paruit, & patria potitus est. Ne autem quorum fauorem impietate contraxerat, sanctitatis irritamento odia in se repente traijceret, publice dissimulata religione priuatim exhibita, pium mentis habitum texit. Itaq; diuersi motus hisdem præcordijs inclusi, summa formido ac sanctissima deuotio animum eius perplexa cunctatione distractum ad vltimam penè hæsitationem redegerant. Hinc enim perdendi regni, inde lædendi numinis metus pectoris eius munimentum

tum ancipiti periculo vulnerabat. Faſtiditæ ſiquidem religionis vltorem deum, plebem cultæ vindicem metuebat. Quæ tam diſſona ſtudia attentiore animi comparatione expendens, plus diuini quàm humani timoris viribus indulgendum prouidit. Priuatim itaq; maiores aggreſſus, clandeſtina admonitione ſacris ritibus ſubijcere perſeuerabat, diſſerendi officium quod à literis doctrinaq; non traxerat, rudi atque impolito ingenio proſecutus: adeò præceptoris partes, quas ſolertia ac conſuetudine parum complexus fuerat, à fundandæ religionis cupidine mutuabatur. Verum medelæ ſalubritatem ab incolumi capite quæſitam, ab aridis atque indignantibus membris euomi crederes. Neque enim amator veterum populus, docilem inuſitatis animum præbere ſuſtinuit. Quinetiam externi cultus tædio patrium æmulatus eſt. Igitur cupido ſed inefficaci ſerendæ religionis autori, numinis ſui illuſtrator deus Popponem ingenio ac ſanctitate conſpicuum, præcipuaq; literarum ſcientia excellentem præclari operis conſortem adiecit. Hic Danorum concione publice apud portum, cui glaciei frequentia agnomen peperit, habita, cum eos ne fana excolere vellent ſermone flectere nequiret, euidenti indicio certiſſimum aſſertioni ſuæ argumentum præbuit, doctrinæq; fidem conſpicuo ſanctitatis miraculo publicauit. Percontatus enim an monitis ſuis obſecuturi eſſent, ſi ad flagrantis ferri tactum manum eius læſione vacuam conſpexiſſent, vniuerſis haud dubie parendum reſpondentibus, candentem ferri laminam chirothecæ formam habentem expediri iuſſit, eiq; brachium cubito tenus inſeruit, ac protinus per omnes interrite circumlatam ante principis pedes excuſſit, dextramq; nulla ex parte corruptam in eodem incolumitatis colorisq; habitu religioſæ omnium admirationi conſpiciendam monſtrauit. Quo tam mirifico ſpectaculo alioqui inexorabiles ſtudio ſuo conſentaneos reddidit, effecitq; vt periculum non impedimentum monitorum eius eſſet, ſed experimentum. Enimuero ipſam rerum naturam audacis voti conſtantia ſuperauit. Quinetiam ea miraculi celebritate externum genti noſtræ religionis ſpiritum ingenerauit. Quo euenit, vt Dani abrogata duellorum conſuetudine, pleraque cauſarum iudicia eo experimenti genere conſtatura decernerent, controuerſiarum examen rectius ad arbitrium diuinum, quàm ad humanam rixam relegandum putantes. Quamobrem Poppo à maximo pontifice Bremenſi Adaldago apud Aruſium honorem gerendi pontificij vitæ atque operibus ſuis perquam debitum impetrauit. Eodem officij nomine Harico Seuiſcus, cum Leſdago Ripæ ceſſerunt. Gerbrandus Roſkildiæ claruit. Adeò religioſiſſimi principis exactiſſima ſanctitas chriſtianiſſmi cultum nouis ſacerdotijs auxit, cellis atq; ſacrarijs decorauit. Prius enim quatuor hic religionis domicilia externis ſacrorum contenta præſulibus, domeſticæq; prælationis expertia, fortuito magis quàm ſolido pontificum ordine nitebantur. Nec minus Noruagia Bernardi ex Anglia profecti ſaluberrima admonitione profecit. Cuius regi Olauo tanta ſumendorum auſpiciorum adnotandorumq; omnium cura acta eſt, vt etiam aquarum ſacrarum liquore perfuſus, cum partem religioſæ diſciplinæ rudimenta ſorpſiſſet, nullo tamen ſanctitatis exemplo, nullius autoritate doctrinæ, quo minus augurum monitus conſectaretur, futuraq; per pullarios diſceret, vetari poſſet. Itaq; ſanctitate vacuus, necnon inanem eius vmbram complexus, ſuſceptam religionis ſpeciem fucoſa ſuperſtitione damnabat. Conſimilis eiuſdem pontificis induſtria, Suetiæ regem Olauum ad chriſtiana ſacra perductum, Iacobi nomine venuſtauit, morum profectui, decus vocabuli tribuens. Vtrum autem idem rex ab eo, an à Bremenſium pontifice Vnnone, ſacrorum vſum diſciplinamq; perceperit, parum comperi. Eo tempore Lundenſes ſacrarium moliti, ſub Gerbrando Roſkildiæ præſule rem diuinam domeſtici templi religione geſſerunt. Cæterum Vnnonis corpus Byrce oppidum veteri fama inclytum, Bernardi Lundenſe hypogæum tenet. Interea rex Noruagiæ Olauus adhuc cœlebs, fruendæ claritatis potiendæq; Daniæ cupidine inſtinctus, quo facilius voti ſe compotem redderet, petitis Syrithæ nuptijs, Sueticas partibus ſuis vires applicare curauit. Ne ergo Sueno duorum regum iunctis copijs geminum patriæ latus incurſaudum præberet, perquam callido conſilij genere vſus, duos per-

Portus à glaciei frequentia nomen adeptus.

uicacioris animi satellites subornauit, qui simulata damnatione Olauum supplices petiuerunt. A quo exulum more indulgentius habiti, cum post aliquantæ familiaritatis vsum proposito licentius vtendum animaduerterent, Suenonis vituperio, Thyræ commendationem impensioribus verbis sociare cœperunt, quantum patris mores conuicio, tantum filiæ speciem laudibus insecuti, adeò falsum proscriptorum nomen complexi, mendacij noxam beneuolentiæ simulatione texerunt. A quibus Olauus probabilis formæ irritamento virginem petere persuasus, legationem preces suas Suenoni porrecturā instruxit. Qua aditus Sueno, petitas proco nuptias pollicetur. Quo nuncio Olauus ad summā vsq; gratulationem euectus, matronali stolæ illibatas pudicitiæ faces præferendas existimabat, virgineumq; adulatus amplexum, adolescentiam suam intra viduitatis gremium obterere passus non est. Igitur quantum alteri contemptus, alteriq; venerationis deferret, aperuit. Syritham nanq; colloquij simulatione celebriter accersitam, nauigium conferendi secum sermonis gratia subintrare petiuit. Cuius precibus regina quo verecundiæ munimento tutior fieret, aliquandiu reluctata, ad extremum imperio cessit. Igitur vix atq; ægre obtemperanti lignum pensilibus vncis subnixum, pontis loco scandendæ puppis gratia sternitur. Quod cum regem aditura conscenderet, eodem per insidiosos subducto, præceps fluctibus obuoluta est. Nec contenti nautæ amplissimam maiestatem vltimo dedecore confudisse, quo clarius libidinosum ei animum exprobrarent, inflicti casus turpitudiuem clamore sub hinnitus specie edito persecuti sunt.

Noruagicæ gentis sugillatio.

Hæc est Noruagica humanitas, dolis ac derisione instructa, quæ splendidissimæ fœminæ fidem probrosis insidijs circumuenire, matronale decus contumelijs proculcare, amoremq; ignominia rependere non erubuit. Et sanè quisquis ei populo humanitatem atq; obsequium erogat, ingratis beneficiū præstat. At regina penè periculo præfocata, magno cum Sueonum rubore ægre littori restituta est. Tandem recepto spiritu impudicitiam sibi à rege exprobratam iudicans, ruborem periculi tacita ferre nequiuit, opprobrij deformitatem minis quibus potuit insecuta. Neq; enim duabus grauissimis calumnijs periculo ac rubore affecta, lacessiti pudoris irritamentum æquo animo tolerare sustinuit, vtpote quæ ex integerrimæ maiestatis regina ad insolentis proci plenum ignominiæ ludibrium redacta fuerat. Ita versuti ducis acumen admirabilis vaframenti inuolucro tectum, vires quibus Olauum exuit sibi sagacissime conciliauit. Continuò nanque petitæ in matrimonium Syrithæ, eo benigniorem animum, quo Olauo infestiorem expertus est. Nec inerter ruborem coniugis negata mox proco filia vindicauit. Interiecto tempore Kanutū ex Syritha suscepit. Ita Olauus duob. splendidissimis coniugijs destitutus, dum alterū temere respuit, ab altero turpiter repelli meruit, vtq; hoc repulsa, ita illud insolentia perdidit. Verum quia Suenonem parum prospere bella gerere solitum nouerat, facta non virium eius, sed fortunæ æstimatione, instructoq; nobilis famæ nauigio, armis vltionem exequi parat. Contrà Sueno adcita priuigni manu, maritimo hostem certamine excipit, In quo

Enari sagittarii monstrosa virtus.

Olaui sagittarius Enarus, magno corporis artisq; robore præditus, tanto rigore mirifici arcus tormentum intenderat, vt excussum ab eo iaculum, nulla rerum duritia sisteret, quo minus citato motu, vniuersum penetraret obstaculum. In malum nauigij incidens, lignum violentia sua peruium habuit. Eodem interiecto regis clypeo tabulæ ratis illapsum, vix inter vndas impetus sui finem reperit. Itaque grauius hostem solus quam tota sociorum manus afficere valuit. Cæterum adeò certo ictu destinata feriebat, vt quicquid impetebat offenderet. Quo euenit, vt Sueno tormenti monstro territus, plus metus in vnico stipite, quam tota hostium classe reponeret. Cumq; solum in eius corruptione remedium animaduerteret, non tam sagittarium quàm artis sagittariæ instrumentum ab eius rei peritis impeti iubet, violata arcus fortuna tutius bellum gerere cupiens. In quo delectis certatim tela congerentibus, vnum fortè arcui impactum, artificem ingenio, hostem victoria spoliauit. Cumq; late ruptionis eius fragor obstreperet, stupens Olauus quidnam esset comminutum interrogat. Cui Enarus, conuulsam, inquit, abs te Noruagiam puta. Plus nanq; opis in arcu quam exercitu repositum iudicabat,

dicabat, futurum pugnæ exitum abscissa responsi sagacitate complexus: nec secus quàm prædixerat accidit. Fractio nanq; arcus insecutam Noruagiensium cladem ominata est. Vt autem Olauus hostium manus arbitrario fato præcurreret, mortemq; sibi ipse cōscisceret, armis onustus præcipiti saltu profundū petiit, tanquam vita feliciter excessurus si non auiditate lucis victorem intueri cogeretur. Cumq; Sueno hostium vires in suam redactas potestatem vidisset, quos armis ad fugam inclinauerat oratione ad obsequium flectere cupiens, insignem rei bellicæ successum ad blanditias transtulit, victorq; cum victis pacisci deforme non duxit. Nec Noruagiam sibi subiecisse contentus, petita Anglia pactū cum Adalstano habuit, vt eo decedente regis bonis ac nomine frueretur. Iisdē temporibus Popponi Rimbrandus, Henrico Marcus, pontificij religione successit. Pro Lefdago Fulbertus sacerdotio fulsit: post quem Othuncarus Albus splendidissimo loco natus infulas sumpsit. Cuius liberalis in deum animus, ne paruula quidem sibi summa retenta, amplissimum patrimonium necessarijs templorum vsibus erogauit, cellasq; ante id rei familiaris inopes vberrimis agris ac latifundijs locupletes effecit, adeò vt excellentissimæ totius Iutiæ ciuitates quicquid penè prædiorum possident, à religiosa eius donatione perceperint. Itaq; propior publicæ deuotioni quam priuatæ facultati, solidæq; magis quam fluxæ laudis appetens, momentaneo rerum impendio mansuras animi delicias comparauit, seq; patrimonij quam religionem rei familiaris inopem esse maluit, ad eum hæreditatis suæ honorem transferens, à quo pia dona perpetuis bonis rependenda cognouerat. Nec possessionem sacris impendisse contentus, vt omnes virtutis partes ac numeros exequeretur, etiā rerum beneficijs virtutum adiumenta subtexuit. Siquidem Sialandiam & Scaniam officio piæ eruditionis aggressus, mirificum sacri dogmatis autorem agere cæpit. Ac ne parcius animi quam corporis officium administraret, tantum se in amplificanda religione gessit, quantum egerat in locupletanda pro quo patrimonium erogauerat, etiam morte paratus occumbere. Cæterum Sueno senilis animæ laboribus fessus, diuinis rebus infatigabilem vltimi temporis curam tribuit, nec spiritu quam religione diuturnior fuit. Siquidem omni humana concussione vacuus, in ipso perfectissimæ vitæ fulgore decessit. Hunc igitur duæ inter se diuisere fortunæ, quem varia sors in ludibria ac decora alterna vice traiecit, regno illius captiuitatem, captiuitati exilium substituendo. Quis enim crederet illum à maximo solio ad Sclauorum peruenturum catenas? Quis rursus existimaret à Sclauicis vinculis ad regni rediturum insignia? Attamen ex rege captiuus, atq; ex captiuo rex est factus. Ita nunc miserrimis nunc felicissimis par, diuerso conditionis habitu geminam vtriusq; fortunæ mensuram æquauit.

Rex gloriosissimus, exul ex insperato factus, regiæ dignitati tandē restituitur.

Mortuo Suenone Angli ac Noruagienses, ne rerum summam alieno imperio subiectam haberent, reges ex suis legere, quàm à finitimis mutuari satius rati, abrogato Danici nominis respectu, Eduardum atq; Olauum in maiestatis fastigio locauerunt. Quorum præualidum robur Kanutus Danorum solio functus inter rerum initia aggredi veritus, ne tamen regnandi vsum intra patriæ metas clausum haberet, dissimulata magis quàm omissa paterni imperij recuperatione, primum Sclauiæ ac Sembiæ, perinde ac debilioribus regnis ferrū inijcere statuit. Quarum alteram Sueno tametsi graues iniurias passus, obstante religionis vinculo concutere formidabat, altera ab Haquino oppressa, absumpto eo rebelles Danis manus exercuit. Solerter igitur à Danici regiminis successore prouisum est, vt in hac paterni grauaminis, in illa defectionis noxam puniret. Neq; enim ignorabat bonæ indolis habitum ad maiorem virtutem capessendam leuiori rerum conamine roborari, ideoq; in ipso militiæ tyrocinio, adolescentiam suam aliquo præclaro opere auspicari cupiuit. Nec eo quidem segniores desertoribus manus intulit, sed nescio an ideo promptiores, quia strenua ingenia quo plus experimenti sumunt, hoc ad insignem operam edendam maiore ausu proficiunt. Cuius propositi compos spes suas duabus splendidissimis victoriis alitas, tertiā ab Anglis expetere docuit. Quod vt promptius expediretur, Olauum Noruagiæ potitorem cum fratre Haraldo, tectis dissimulatione odijs, aduersum defectionis suæ consortem armauit. Enimuero

vt prudenter, ita periculoſe hoſte in hoſtē vſus, ambitione coniunctos armis diuiduos fecit. Igitur Danorū Anglorūq; exercitibus acerrima pugna conſertis, Tymmo genere Sialandicus, cū hoſtili impetu ſociæ partis aquilas admodū inclinatas videret, leuemq; & quem ſors obtulerat ramulum haſta ſuſtulit, eoq; vexilli loco vſus, atq; in eum vociferatus modū quo Kanuti milites mutuæ adhortationis gratia acclamare conſueuerant, aduerſas in fugam turmas felix anteſignanus auertit. Itaq; non tam ſigni quàm animi virtute ſalutarē ſuis aquiliferum geſſit, nutantēq; Danorum fortunā ad victoriam vſq; ne laberetur erexit. Nec ſolum fortitudinem ipſe pleniſſimā præbuit, ſed etiam ex ſociorum animis penè profugam reuocauit. Cuius facti decus poſtmodū cognomine vſurpauit, inſuperq; virtutis titulo honore primipili à rege donari meruit. Nec puduit Danorū partes ſplendidiſſimo aquilifero defectas, plebei hominis ductum vt obſcurum ſpecie, ita præclarum euentu recreatis animis ſalutis præmium conſectari. Igitur Eduardus contuſis ſuorū animis, intolerabilem Danici exercitus ſpiritum animaduertens, quia manum non poterat, pactum cum hoſte conſeruit, vt quoad ipſe viueret, Kanutum dimidij regni conſortē haberet, extinctus omnium bonorum hæredem relinqueret. Ita victor à victo extudit, vt is ſibi conſortionem imperij viuens cederet, totū moriens teſtamento legaret. Eodem tempore Alwinam ab Olauo adamatā, Kanutus eximia matronæ ſpecie delectatus, ſtupro petijt. Igitur Olauus ſiue quia concubinæ facibus ſpoliatus, ſiue quia promiſſa Angliæ parte per Kanutum fraudatus fuerat, priuatam offenſam publicæ militiæ prætulit, peractiſq; ſtipendijs, ira pariter ac dolore inſtinctus Noruagiam redijt, non incongruum eius deſertorem agere ratus, à quo plena turpitudinis iniuria vexatus fuerat. Septenis poſtmodum interiectis annis quidam triclinium in quo Kanutus epulabatur ingreſſi, totius Angliæ regem ſalutare cæperunt. A quibus rex ſibi ictum cum Eduardo fœdus per inuolucrum exprobrari ratus, nihil eius ſe pudere reſpondit. Sed neq; ab ira animum neq; vultum à rubore continuit, profectas à ſcelere voces ludibrio propinquas exiſtimans. Tunc illi funeſtum miniſteriū incauto confeſſionis officio proſecuti, Eduardū ſua interemptū opera iactitabant, eo ſe regi placituros rati, quo ſummam ipſius offenſam accenderant. In quos rex perinde ac maieſtatis inſidiatores, præparati præmij loco, ſuſpendio protinus animaduertendū curauit, deterrimū opus deformi vindictæ ſpecie puniens. Quanquā enim ſe acri æmulo liberatum cognoſceret, ſceleri tamen pœnam, quàm vtilitati gratiam referre maluit. Memorant alij Eduardum clandeſtino Kanuti imperio occiſum, eiuſdemq; iuſſu pœnam à maleficis, gratia deinde ſuſpicionis exactam. Vt enim innocentiæ ſuæ fidem aſtrueret, ſeq; ei culpæ affinem fuiſſe negaret, grauius in ſceleratos conſulendum putauit. Ea tamen res primum regis apud domeſticos fauorem quaſſauit. Qui cum Anglorū rebus obtentis nectendam eum finitimis amicitiam decreuiſſet, Normaniæ præfecti Roberti filiam Immam matrimonio duxit, eiuſq; fratri Rikardo ſororem Eſtritham coniugio potiendā permiſit. Igitur ex Imma Kanuto, Gunnildaq; ſuſcepta, duorū populorū concordiam communi ſanguinis vinculo ſtabiliuit. Cæterū quo promptius habilem expeditamq; clientelam contraheret, ſplendidis militiam tyrocinijs auxit, ampliſſima fortibus ſtipendia proponendo, non tam numero quàm robore militum venerabilius imperij ſui decus futurū exiſtimans. Itaq; militaris alacritas, cuius maxime præmijs honos alitur, certatim in eius contubernium defluebat. Cuius munificentiæ gratia Vluonem quendam è Suetia accerſitum, dolis magis quàm viribus inſignem, in militarem ordinem allici contigit. Cuius quoniam incidenter mentionem egi, ortum ſummatim diſſeram. Cuiuſdam patrisfamilias in agro Suetico filiā liberalis formæ cum ancillulis luſum egreſſam, eximiæ granditatis vrſus deturbatis comitibus complexus rapuit, exceptamq; vnguibus præſe leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggreſſus, amplectendi magis quàm abſumendi ſtudiū egit, petitamq; laniatui prædam in vſum nefariæ libidinis vertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu ſoluit, ardoremq; gulæ Veneris ſatietate penſauit. Quoq; eam indulgentius aleret, crebris incurſationibus vicinum

Mirum dictū vrſus fera bellua puellam deperit.

acrius

acrius incessabat armentum, nec nisi lautioribus antè vesci solitam, sparsis sanguine dapibus assuefecit. Adeò enim captiuæ species efferatam raptoris sæuitiam fregit, vt quem sanguinis sui cupidum extimescebat, amoris auidum experiretur, pastumq; ab eo perciperet, [a] cui fore protinus alimonia metuebat. Quô non penetrat, aut quid non excauat amor? cuius ductu etiam apud efferatam belluarum rabiem gulæ irritamentum libidinis imperio cedit. Tandem gregis possessor exhausti pecoris inopia prouocatus, obseruatione adhibita circumuentam canibus belluam cursu ac clamore vehementius vrgere perstitit, fugacemq; sectatus, eo fortè loci quo puella seruabatur accessit. Siquidem domicilium eius inuijs paludibus clausum, perplexa ramorum series continenti frondium vmbraculo texerat. Vbi mox fera à retiarijs circumuenta ac venabulis occupata confoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura nuptiarum deformitatē seminis aptitudine coloraret, generationis monstrum vsitato partu edidit, syluestremq; sanguinem humani corporis lineamentis excepit. Nato itaq; filio, paternum à necessarijs nomen imponitur. Qui tandem agnita suæ veritate propaginis, à patris interfectoribus funesta supplicia exegit. Cuius filius Thrugillus cognomine Sprageleg, nullo probitatis vestigio à paternæ virtutis imitatione defecit. A quo Vluo genitus, originem ingenio declarauit, auitum animo sanguinem repræsentans. Cæterum vt ad diuerticulum quo excessi redeam, Olauum cum Haraldo fratre Danis atrociter imminentem Kanutus classe ex Anglia petitum, ad socerum Gerithaslauum Orientalium ducem exilio migrare compulit, recuperataq; Noruagia rediens, Rikardum acerrimum vxoris osorem effectum patria exegit, sed & sororem Sialandiæ redditam regiarū partium functione donauit. Interea absumpto Sueonum rege Olauo, succedit Omundus, à vitæ diuturnitate cognomen sortitus. Cuius fato Olauus Noruagiensis repetendæ patriæ fiduciam nactus, contracta Sueonum ope Noruagiæ summam audaci vsurpatione corripuit, quod Kanutum fraternæ opis cassum, ac celeberrima virium parte defunctum aduerteret. Idem ignarum iuris populum, passimq; & agresti more viuentem, legibus salubriter editis, ad melioris vitæ habitum perduxit, quarum vetusta monimenta plebs Norica præsenti veneratione complectitur, nec minus in deum venerabilis, memorabili exemplo seruatæ religionis inclaruit. Nam cum prima feria cultello fustem per incuriam secuisset, atq; ab his qui proxime constiterant, solutæ à se religionis fuisset admonitus, continuò dexteram suam, quod eius ministerio lapsæ mentis errorem complesset exosus, sparsas repente scindulas legit, factoq; ex eis foculo, subiectam palmam cremandam præbuit, fortuitum culpæ modum, solido cruciatus genere pungens. Adeò scrupuloso cultu leuia quoq; religionis momenta seruauit, cuius detractæ tristem à seipso pœnam exigere cunctatus non est. Nam cum reos pœnas apud inferos manere persuasum haberet, leui admodum cruciatu grauiorē præcurrere statuit, manumq; ad præsentes pœnas perferendas patientiæ duramento firmare, quàm animā futurarū metu suspendere tutius duxit. Ita ne cæteri à diuinitatis cultu auocarentur, ne sibi quidem ignoscendū putauit, & quod pie dissimulare licuit, suppliciter expiauit. Cumq; præsidio negligentię errorem tueri posset, ne qua religioni fraus fieret, pœnitentiam magis reprę sentare curauit, pœnamq; correctionis suæ fidem, quàm impunitatē delicti testem esse maluit. Ita prudentia ac deuotione instructissimus, propior publicę religioni quàm priuato reatui fuit. Cuius facti circunspectissima sanctitate, ęternam cognomine memoriam vsurpauit. Ab eodem quoq; pauperibus protectio, pupillis tutela, sacerdotali ordini veneratio, detrimentorum violentia lacessitis subsidia prębebantur. Pręterea ex gremio eius veluti quodam munificentię fonte, complura alia virtutum spectacula manauerunt. Hęc hactenus, quia publico cultu consecrata pietas, priuatę laudis egena non est. At Vluo ob virtutis ęmulationē grauibus in Kanutum odijs efferatus, quia tutò inimicitias gerere nequibat, quo efficaciores insidias necteret, instrumentum doli simulatione officij texit. Suetis enim assidue Scaniā irrumpentibus, primus ad constringendam rem proficisci poposcit, impetratisq; petiti ministerij partibus, Estritham quęcunque imperasset exequi, literis signatorio anulo impressis iuberi peti-

Amoris vis.

a Rectius, Cui se fore protinus alimoniã, &c.

Vrsi syluestri progenies.

uit. Quibus acceptis, continuò matrimonium eius postulare aggressus, rei bellicæ mandatum ad nuptiarum preces transtulit, libidinosumq; quam strenuum legationis ministrum agere satius duxit. Quam rem Estritha arcano fratris imperio consentaneam rata, perseueranti repugnare passa non est. Ita versuti ducis animus impulsu capti odij instinctus, corrupto legationis officio, linguæ volubilitate qua plurimum valuit, fratris ac sororis credulitatem nefarijs perfidiæ laqueis circumuentam oppressit, bellumq; aduersus Daniam professus, structis callide dolis audacter euidentiam præbuit. Et ne Kanutum in Dania vltorem operiretur, declinandæ vindictæ gratia, in Suetiam sibi cum coniuge transeundum prouidit. Vbi inuadendæ Daniæ propositum pertinacius animo voluens, Omundo, Olauoq; consilij participibus factis, alteri maritimis Sialandiam copijs, alteri Scaniam terrestribus impetendam proponit, ipse se classem è Suetia ducturum promittit. Cuius rei molitione detecta, Haquinus quidam è villa Stangby, amantissimus regis, arrepta quamcelerrime nauigatione, Kanuto cuncta ex se cognoscendi copiam tulit, eaq; humanitate quanta principis ac patriæ charitate teneretur, aperuit. Rex tantæ conspirationis nuncium exercitu subsecutus, ne rumoris autorem præmio vacuum præteriret, fidem nuncij quod & longam & periculosam nauigationem egerat, præmij loco duûm iugerum agri Scanici donatione pensauit. Interea Olauus classe sua apud insularum vnam acquiescere iussa, habili expeditoq; nauigio Sialandiam petiit. Vbi accersitum concionis nomine populum ad deditionem quam potuit disertissimo prouocabat eloquio, modo vniuersorum, modo singulorum compositis blanditiarum figmentis animos demulcendo, eam demum tutiorem potentiam credens, quæ pace magis quàm prælio constitisset. Igitur à maiorum quodam astu benignissimæ responsionis exceptus, simulatum plebis fauorem spe eximia complectebatur. Tandem inter varium plebis tyranniq; sermonẽ speculatorum vnus ex maritimis superueniens, grandia terris vela propinquare narrabat. Igitur fluctuantem Olauum, senior regis aduentum operiens, interrito se animo gerere cohortatus, consuetam littoribus mercem aduehi prædicabat, non aliam premendi inimici occasionem aptiorem fortunam ratus, quam si odium beneuolentiæ specie suppressisset, spemq; eius vano sermone protrahere potuisset. Secundo quoq; pari nuncio accepto, concionantis metum consimili affirmatione discussit. Tum demum Olauus assertionem eius suspicione insecutus, emissum in littus speculatorem explorare iubet, Kanutus ne esset, an negociatorum aliqui venientis exercitus speciem præbuissent. Quo reuerso seq; frequens classe pelagus prospexisse perhibente, continuò senem mendacij damnans colloquium soluit. Ille nihilominus vera se omnia retulisse contendens, eos aduentare dicebat, à quibus Daniam ferro comparare quis posset. Olauus vix fuga vsus, pertinaci remigio sociam repetit classem. Subinde Kanutus portum classe complexus, victum labore remigem nocturna quiete firmauit: vbi ab incolis Omundum terrestri agmine Scaniam, Vluonem nauali fluuium Helgam occupasse cognoscit. Ipse igitur Omundũ excipit, classem ad opprimendos qui ad amnẽ appulerant mittit. A quo cum nauium duces Omundũ apud Stangam montem insigni pugna obrutũ comperissent, ipsi quoq; consentaneam fortitudinis operam edere cupientes, ne rege audacter agente ignauum gessisse militẽ viderentur, quo promptius in eã quam hostes occupauerant insulã traijcerent, aliam eidem vicinã ingressi, mediũ amnis spatium contabulatis molibus sternunt. Illic siquidẽ fluuius latius manantibus aquis, amnis modũ excedens, ingentis stagni speciẽ præbet. Tum Vluo suos ne hostẽ cœpto deturbarent admonitos, traijcientẽ telis eminus ac sagittis incessere iubet, futurũ taliter inquiens, vt ipse sua sibi manu vltimã fati semitã strueret. Progresso vero longius opere veluti nostros trãsitu prohibiturus, in aduersa ripa phalangẽ explicat. Quo viso Dani traijciendi cupidiores effecti, frequentes onerauere pontem. Vbi dum conferti, sed in quam periculosum iter progrederentur ignari, bellum instanter appetunt, subitò desidente congerie inter vndas auidũ pugnæ spiritũ deposuerunt. Si quem vero (vt in eo discrimine accidere solet) semel ad summũ fluctus retulit, protinus alterius amplexibus implicatus, in profundum periturus abstra-

hebatur.

hebatur. Ita dum mixti atq; alius alij cohærentes inuicem opem exigunt, mutuò sibi exitium pepererunt, & quem salutis quis autorem petijt, infelicē fati comitem habuit. Neq; enim armorum pondere pressi, tutum natandi euentum assequi potuerunt. Ita Vluo Danorum deceptor magis quam victor, aliena temeritate quod proprijs viribus nequibat obtinuit, certissimam hostium virtutem salubrius cunctatione pugnæ quam impetu proculcando. Cuius facinoris insecuturā metuens vltionem, quod sibi hinc classem obstare, inde regem imminere consspiceret, salutis obtinendæ consilium vt viribus difficile, ita arte promptissimum reperit: fugam nanq; diligentius animo circunspiciens, cum vnicum eius diuerticulum in classis desertione restare animaduerteret, noctu maioribus nauigijs relictis, in proximam ripam vniuersum scaphis traiecit exercitum, sicq; clandestino secessu vsus potitū latebris agmen abducit. Diluculo Dani sociæ cladis vltionem auidius sitientes, dū in hostium nauigia ruunt, eadem propugnatore vacua reperiunt. Rex lacu lustrari iusso, mersorū corpora vncis aut euerriculis capta, apud Asum contiguū amni oppidū supremis procurauit officijs: Olauum vero per Noruagiensium quosdā pecunia à se corruptos domestico bello opprimendū curauit. Ita egregij animi dux suorum auaritia lacessitus, quos foris propugnatores habuit, domi percussores inuenit. Cuius frater Haraldus consimilem gentis perfidiam veritus, adito Byzantio suspectam patriæ fidem longinquo declinauit exilio. Igitur Kanutus sex præpollentiū regnorū possessor effectus, eximio sui fulgore etiam Romanū illustrauit imperiū. Enimuero eius principi Henrico, filiam Gunnildam nuptū tradidit, eundēq; paulò post Italica consternatione perculsum auxilio prosecutus, pristinæ fortunæ pressa rebellium conspiratione restituit. Inde reuersus Haraldū natu maiorem Angliæ, Daniæ Kanutum, Noruagiæ Suenonem, quem ex Aluina sustulerat, absq; vlla maiestatis suæ diminutione præfecit. Nam etsi tres prouincias totidem filiorum regimini tradidit, nihilominus commune sibi trium imperium reseruauit, neq; summam penes alium consistere voluit. Pręterea teneris adhuc ducibus, in officiorum tutelam fortissimorum præsidia sociauit. Post hæc Hestritha filiū Suenonem enixa, sobolis intercessu viro fratris gratiam conciliauit. Beneuolentiam enim quam Kanutus perfidis Vluonis meritis denegauit, consanguineæ sibi prolis respectui tribuendam putauit. Quinetiam sororem Anglorum satrapæ Godewino nuptijs iunxit, gentem genti animis atq; affinitate conserere cupiens. Ex qua Haraldum, Biornonem, Tostonemq; ortos memoria proditū habemus. At Cæsar ex Gunnilda filium æque fortuna ac vocabulo Magnum suscepit, à quo illustrium Teutonicorum imagines, splendidaq; Germaniæ lumina successionis serie pullulasse produntur. Eo temporis Guthscalcus Sclauicus eximiæ indolis adolescens, commilitium regis stipendia meriturus accessit. Is A pribigneuo patre christiani cultus amantissimo, deficientemq; à religione Sclauiam nequicquam reuocare conante, præter nationis suæ morē percipiendæ literarū disciplinæ gratia, doctoribus traditus, vt eum à Saxonibus potiendæ Sclauiæ cupidis interemptum cognouit, efferatum ingenium leni studio mitescere passus non est. Repente enim armis scholam mutauit, & ne alienigeni ingenij exercitatione patrios ritus pigrius prosequeretur, literarū cultū in tyrocinium vertit, omissoq; doctrinæ studio, strenui vindicis quā ignaui discipuli partes agere maluit, audacter quā industrie animo vti satius autumans. Itaq; naturę magis quā pręceptoris monitis obsecutus, parta tandē vltiōe, Kanuti cōmilitiū expetiuit. Ita adolescētis mens in ipso doctrinæ limine sæuitię stimulis intercepta, studiosæ ratiōis clemētis ingenitū sanguini suo rigorē expugnare non potuit. Eodē tempore apud Daniā sacrorū antistites alijs alij successisse traduntur. Nam Gerbrando substituitur Auaco, Otkynkarus iunior Ripen. pontifex creatur. Cæterū Kanutus tria pręmemorata regna circuiēs, clientelā suā sex milliū numerū explentē, sexaginta nauigijs cultius apparatis, eorūq; quolibet centenos armatos capiente distinxit. Eandē æstate pro tuendo imperio excubantē, hyeme cōtubernijs discretā alere consueuit: mensibus stipendia nouabantur. A quo Vluo tēpore quo rerū autor nobiscū immortalitatē suā partiri voluit, annuo feriarū circuitu repetito, apud Roskildiā cōuiuialiter accersitus, postquā industriā temulētia

In aquis ii qui salutis conseruatores expetuntur, interitus solent esse comites.

vicerat, merſæ nuper militiæ cladem nocturnis laudum ſuarum cantibus celebrabat. A quo rex ſuorum ſibi pericula palàm exprobrari iudicans, vehementis iræ procurſum aduerſum contumelioſum eius carmen deſtrinxit, indignum ratus eo conuiuanti, cuius ductu ſe fortiſſimis propugnatoribus ſpoliatum cognouerat. Igitur Vluo inter ipſa menſæ ſacra ab aſtantibus interfici iuſſus, præcipitis linguæ iuſta ſupplicia pependit. Ita dum aliena fata parum ſobrie meminit, ſua cecinit, ſiccatoſq; cupide calices proprij ſanguinis liquore compleuit. Meritò enim ex tam petulanti ingenio amaritudinem potius quàm voluptatem percipere debuit, quod gloriæ ſibi loco arrogaſſet, ductu ſuo præcipuis regis viribus vltimam inceſſiſſe iacturam. Quo peracto Kanutus violatæ neceſſitudinis iniuriam, ac ſororis viduitatem, duarum prouinciarum attributione penſauit, quas eadem poſtmodum ſacroſanctæ Trinitatis ædi, præcipua apud Roſkildiam veneratione cultæ, decimarum nomine partiendas curauit. Iamq; frequens ad Kanutum miles defluxerat, animis quàm impenſis oneroſior. Pleriſq; enim amplior virium quàm morum grauitas inerat, quiq; ſe ſplendidius bello geſſerant, obſcurius pacis decora intuebantur, adeò vt qui foris inſignes extarent, domi ignobiles viderentur, vixq; eadem & honeſta & acria ingenia reperiebantur. Igitur complures ad vim & rixam vſq; in aula pernicioſi eſſe conſueuerant. Quos cum rex natione, linguis, ingenijs quam maxime diſſidentes animaduerteret, quippe varijs ac perplexis inuicem affectibus vrgebantur, nam petulantia alios, alios inuidia, quoſdã etiam ira vexabat, quo minus ſeditioſe ſe gererent, ſaluberrimum caſtrenſis diſciplinæ tenorem, qua tantæ varietatis diſcordiam rumperet, debitamq; militi maturitatem monſtraret, exactiſſimis edidit inſtitutis. Itaq; circunſpectiſſima eiuſdem deliberatio Oponis Sialandici, cæteros prudentia atq; autoritate præſtantis, monitis perſuaſa, ne externa fortè domeſtico crimine turbarentur, ſocialis odij tempeſtatem repreſſit, legeſq; ſeueriſſime cauendo ſeditioſum militię ſpiritum veluti fraterna quadam charitate coërcuit. Atq; vt audacię comitatẽ adijceret, fortiſſimo militi ſpecioſiſſimũ moris habitum ingenerauit, clientelã ſuam effreniũ ac litigioſorũ conuictu tanquã erubeſcenda aliqua ſentina vacuefacere cupiens. Vt ergo improborũ frequentiam à curiæ valuis repelleret, ſtatuit vt in capeſſendo diſcubitu ordine quo quiſq; militaris muneris aduocationẽ ſortitus fuerat, vteretur, locoq; antecelleret, qui prior obſequio foret. Adeò militiæ vetuſtatem honore menſæ rependi par duxerat, ne promiſcuis ſedendi locis cõfuſa meritorũ ſeries videretur. Eũ vero qui cœna inita, aliqua mora interpellante tardior ſuperueniſſet, inter conſidentes excipi oportebat. Qui ſi tam arcto ſe conſeſſu iunxiſſent, vt ob nimiam eorum frequentiã qui ſu perueneratſeſſum recipi nequiret, qui eius loco inſederat exurgens proximũ occupabat, eouſq; inuicem ſe aſſurgendi officio venerantibus, donec laxato totius conſeſſionis ordine, legitimũ recipiendo ſpaciũ patuiſſet, menſaq; qui poſtremus reſidebat abſcederet. Si quis vero alieno diſcubitu vti per inſolentiã perſeueraſſet, qui eo ſpoliatus fuerat proxime circunſedentibus iniuriæ querelam detulit, hiſdemq; teſtibus in concionem productis aduerſus reũ actione contendit, effecitq; vt qui cedere iuſſus contumaciter ſuperſediſſet, contumelioſe ſtipendijs amoueretur. Ter tamẽ regi tali culpa affectis neceſſitatem pœnæ remittendi fas erat. nec aliter quàm vt tot gradibus quis diſcubitu indignior fieret, quot vicibus ſodalem dignæ ſedis negatione ſpreuiſſet. Ita enim legis temperamentũ inter ſeueritatem ac manſuetudinem medium, rigori clementiam ſociauit, vt nec pœnitentiã repelleret, nec impunitatẽ exceſſui daret. Quod ſi quarto ſe quis eodem reatus genere maculaſſet, diſcreto à milite loco, menſæ alienus fiebat, cõmilitonũ nemini catino aut calice communicabat. Neq; enim ter veniam experto vlterius ignoſcendũ putabat, quia ſua iam noxa pœnam meruit, qui ſe ea toties affecit, adeò contumaciam contemptu mulctari placuit. Valuit enim apud regem ſpretæ militaris dignitatis indignatio, eumq; qui parem venerari neſciret, parum ſuperiori delaturũ eſſe exiſtimatũ eſt. Eodem pœnæ genere in minutos quoſq; animaduertebatur exceſſus: vt, ſi quis alium conuicio inſecutus fuiſſet, aut potione per contumeliã reſperſiſſet. Cæterum rex maritimã ſæpius quàm terreſtrem militiam agere conſueuerat. Igitur

Linguæ præcipitu supplicium.

Regis Kanuti in milites proteruos animaduerſio.

tur quoties equitatu opus erat, milites equis omnibus vacui pro aſſeruandis equis alternis vicibus excubabant. Qui vero adaquandi tempore ita ſodalis equo vſus fuiſſet, vt ipſum continue, nec modo ſuum, modo illius viciſſim inſidendo premeret, prædictum pœnæ modum expleuit. Tanto enim ſtudio rex verecundiã à ſuis ſeruari voluit, vt etiam paruulo impudentiæ exceſſu deuios, caſtigationis remedio coërcendos putaret. Qui vero tribus faſciculis in ſtabulũ coniectis, equo ſuo communis pabuli ſpicam, alieno ſtipulam admouiſſet, iuxta priorem formulã militia, aut turpiter vti, aut deformiter excedere cogebatur. Ac ne quis ſocio flumen tranſequitanti, ita equo concurreret, vt ad ipſum turbulentior vnda deflueret, pari induſtria cautum. Adeò ſcrupuloſa cura paruula quoq; ſocietatis officia penſabantur. Ei vero qui ſtationi addictus, ita ſe ſomno oneraſſet, vt veſtes aut arma dormienti detrahi poſſent, conſimile vindictæ genus mulctæ nomine irrogabatur. Neq; enim regio profuturus imperio putabatur, quem priuatus torpor publico excubiarum officio ſubmouiſſet. Verum aduerſus grauiora præfractior actio conſtituta fuerat. Si quis enim commilitonum ſuorũ quempiam manu, ferro, vel fuſte læſiſſet, aut ſi quicquam violenter eius manibus extorſiſſet, comámue alieni capitis violaſſet, poſtremo ſi maieſtati inſidias ſtruxiſſet, abundeq; de facto teſtiũ adſtructione conſtaret, tanquam capitalis criminis reus, clientela amotus, militari munere defungebatur. Is nanq; qui grauiter ab eo affectus fuerat, in primis regem ſella poſita ius militi dicere poſtulabat, deinde reum vt in concionem veniret, tertio citatorum ordine prouocabat. Vnumquenq; bini duntaxat commilitones explebant. A quibus ſi reus in quæſtionem publicã deducendus rem familiarem poſſediſſet, domi ſemel, bis in curia apud diſcubitus ſui locum pręſens abſénſue poſtulari ſolebat. At ſi fundo careret, eò loci vbi in aula accubare conſueuerat, ter ſponſione prouocandus fuerat. Concione inita qui prouocauerant ſyncere ſe reum poſtulaſſe, nihilq; in ea cauſæ dictione fauoris, aut offenſæ reſpectu i indulſiſſe iurabant, ſimulq; & citatorum, & teſtium partibus inſeruiebant. Conſequenter in reum principalis facti teſtimonium, à duobus denunciandum reſtabat, iuramento pręfari iuſſis, nec actoris amore, nec rei odio quicquam ſe præter oculis aut auribus explorata dicturos. Nam in quæſtione læſæ maieſtatis propenſior auditui fides haberi conſueuerat. Cæterum teſtimonium in oculis reponebatur. Præterea obiecta defenſionis præſidio repellere non licebat. Siquidem teſtium criminatio, neq; alieno patrocinio, neq; propria cuiuſquam repulſione ſubrui poterat. Tantum quippe autoritati ipſorum pondus inerat, vt aſſertionis eorum fidem eleuare proxima ſacrilego dementia putaretur. Ita reus aduerſum teſtimonij fulmen, nec culpam nec innocentiam vllo argumento tueri potuit. Sed neq; ei ſi ſponſione prouocatus fuiſſet reſtipulatione vti licuit. Rationem teſtium diſtricta iudicum inſequebatur autoritas, reum veluti euidenter noxium, nihilq; iam pro ſe recuſantem, honore, opibus, patria, atq; omni demum militari functione damnantium. Hoſtibus eius honos atq; impunitas adiudicabantur. Iuxtà in pręſentẽ abſentemq; ſententię ferebantur. Sua nulli longinquitas præſidio eſſe poterat, quo minus & accuſatio teſtibus, & damnatio ſententijs inſtrueretur. Quarum vtraq; plenè partes ſuas exhibente, reo defenſionis amplecti præſidium non licebat. Tum demũ rex cognitione ſuſcepta, an ea cæteris pronunciatio placuiſſet, interrogat. Ipſe enim auditoris tantum partem exequens, militiæ iudicationis mandauit arbitrium, deforme ratus damnare viros, quos ipſe fouiſſet. Quapropter in eos quorum egregia opera vſus fuerat, aſpere pronunciare veritus, quæſtionem ad ſe delatã, ad curiæ cognitionem relegauit, ſilentiũq; moderationis ſuæ fidem, quàm ſententiã ſeueritatis teſtem eſſe maluit. Cumq; demum exaudita militũ reſponſione, totius concionis ſuffragia iudicationi conſentanea noſcerentur, qui damnatus fuerat interrogari ſolebat, terreno an maritimo ſeceſſu fugam petere decreuiſſet. Ita rex proſcriptione ſuos quàm nece puniri maluit, delectumq; fugæ, ne violentiam repręſentaret, indulſit. Quod ſi reus mari ſe credere delegiſſet, eò commilitonum frequentia proſequendus, dataq; naue, remigijs, commeatu, vaſculo egerendis aquis idoneo tandiu in littore operiendus fuerat, donec rem, ſi eis nauigatio gereretur, vel ſi velis, antennæ extra

Sententia tã in abſentes quã præſentes lata.

conſpectum abijſſent. Tum deniq; qui profugerat ſuperiori ab omnibus ſententia repetita, amariſſimorum maledictorum verberibus laceratus, triſtiſſimis totius militiæ ſuffragijs damnabatur. Qui ſi tempeſtate in littus relatus fuiſſet, continuò vt hoſtis habitus violatæ ſocietatis pœnas pendebat, diſcrimenq; capitis eius funeſto damnationis incurſu cupide à commilitonibus expetebatur. Ita non periculoſa minus, quàm ignominioſa ſontium euitatio fuit. At ſi militiæ munere defunctus terra perfugere maluiſſet, ad nemus vſq; pari militum cura comitandus erat, cunctis tandiu in eius abitu expectantibus, quouſq; procul ipſum abeſſe cognoſcerent. Ac tunc demum magno cum totius militiæ fragore ter valide edendus clamor, cunctaq; ſtrepitu miſcenda fuerant, ne fugiturus vllo ad eos errore referri poſſet. Tunc demum diſtricta etiam inexorabilis omnium ſeueritas cunctis ſolenni iure completis, ne de indemnato ſupplicium ſumere videretur, ſupremam reo damnationem intendit, effecitq;, vt qui ſe à ſpecioſo militiæ conuictu abruperat, turpiter vagam vitam proſcriptus exigeret. Ita militaris diſciplinæ rei, iudicialis ignominiæ grauitate in abiectiſſimorum conditionem relegabantur. Adeò enim rex contumeliam ſontium non ſanguinem ſitiebat, vt eos probroſo caſtigationis genere, quàm cruento punitiores putaret. Si quis autem ei poſtmodū commilitonum vno telo aut comite ſuperior obuio peperciſſet, ipſius ſe contumeliæ participem præbuit, cuius culpam vindicta proſequi formidauit. Tale noxijs quoties à curiæ moribus degeneratum fuerat, militiæ munere defungendi ius erat. Adeò quondam caſtrenſis notæ dedecora iudiciali repellebantur vmbone. Quod ſi reus ab actore teſtimonio ſuperari nequiret, ſex ſecum commilitonibus in iuſiurandum accitis, culpæ quæ obijciebatur alienum ſe fuiſſe monſtrabat. At ſi commilitonum quis eum quem militiæ conſortem neſciſſet iniuria per ignorantiam affeciſſet, ad conciliandam errori ſuo fidem, prædictum ſodalium numerum in ſacramenti ſocietatem contrahere debuit. Cæterum ſolenni iure conuictos, ac ſuperiori modo damnatos felicitas deficiebat, occupabat aduerſitas: eo quidem certius, quod trium regnorū pontifices aduerſum talium tranſgreſſionū reos ſolenni execratione vſos eſſe conſtabat. Ita diſciplinæ ius geminū amplexa columen, partim regio, partim religionis præſidio nitebatur, vt humanam ſententiā diuino crederes iudicio comprobari. Cuius rigor diſcordias rupit, ſimultates finiuit, ſeditiones extinxit, pacatioremq; regi militem reddidit. Poſtmodū vero ſeueritati eius ſiue ob inertiam, ſiue ob clementiam principum, pecuniariæ mulctæ temperamentum acceſſit. Quo tamen ſola ligni percuſſio caruit, quod eo canes quis abigere ſoleat. Adeò maiorum verecundia ſummam in ictu probroſo contumeliam reponebat. Contigit autem vt ipſe rex ſua primus lege caderet, iuriſq; firmamentum quod eatenus ſyncerum, atq; incolume ſteterat, parum ſobrius proprij militis occiſione laxaret. Cumq; ſe legibus quas ipſe tulerat euidenter noxium animaduerteret, pœnitentiæ acerbitate correptus, vocata militum concione, regia ſella deſcendit, inq; omni conſpectu ſupplex humi demiſſus, milites commiſſi ſceleris pœnas ſuo arbitrio exigere iuſſit, libenter ſe decretam ab eis pœnam ſuſcepturum promittens. Cumq; factum maieſtatis nomine tueri poſſet, militari ſe animaduerſioni ſubſtrauit, humilitatemq; manſuetudinis ſuæ documentum, quàm vires elationis indicium eſſe maluit. Illi concione lachrymantes egreſſi, deliberatione inita triſtem de rege ſententiam ferre vt minus honeſtum, ita parum vtile peruiderunt, non ignari ſine eo eſſe ſe vacuum ſpiritu corpus, prædam quibus ante imperaſſent futuros. poſtremo, vniuerſum rei militaris ſtatum eo pœnam ſubeunte conuelli, inq; vnius omnes proſcriptione damnari, lapſum eius ruinam ſuam, damnationem, commune omnium periculum fatebantur. Igitur in tam ardua re ſententiæ dubij, creditoq; ſibi iudicio æquo leuius auſteriúſue vti veriti, proprio regem arbitrio decreuere mulctandum, exiſtimantes plus nutui maieſtatis, quàm priuatorum ſententijs deferendum. Emendabile enim credidere delictum, quod impetu magis quàm induſtria noſceretur admiſſum. Igitur ex eo iudicem ſtatuunt, pœnamq; præſtolanti impunitatis potentiam largiuntur. Et pulchre quidem factam ſibi iudicandi poteſtatem ipſius arbitrio reddiderunt, ne difficillimum negocium temere iacta

re iacta

re iacta pronunciatione finirent, vel commilitonis vltionũ placide, vel regis ſupplicium crudeliter expetentes. Ita ſalus regis penè ſuo ſcelere euerſa, temporis difficultati donata eſt. Ad hæc ſatis graues eum delicti pœnas dediſſe arbitrabantur, qui ſe in tanto fortunæ faſtigio, tam ſuppliciter abijcere ſuſtinuiſſet. Tum demum venerabiliter exceptum, atq; ex ancipiti reo ſecuri iudicis partibus inſeruire iuſſum, ſellæ reſtituerunt. Rex culpam ære redimi debere conſtituit. Cumq; aliàs homicidiorum crimen quadragenis nummi talentis expiati ſoleret, ipſe ſibi trecenta ac ſexaginta mulctæ nomine numeranda deſcripſit. Huic ſummæ nouem talenta auri doni nomine adijcit, eandemq; mulctæ ſpeciem conſimilis culpæ reis, lege perenniter irrogauit. Totius vero pecuniæ partem regi primam, alteram militibus, tertiam interfecto ſanguine coniunctis adiudicauit. Cumq; ipſe in præſentiarum tam regis quàm rei partes exequi debuiſſet, aſcriptam ſibi portionem ſacrorum præſidibus egenisq; diuiſit, deum perinde ac communem omnium principem pio munere propitiandum exiſtimans. Egit humanum iudicem, reum liberalem, veniæ genus abſolutionis ſpem, debito emendationis ordine complectendo. Cæterum eo viuente militaris mos æquè violatore atq; expiatore caruit. Igitur dum ſic ſeditioſis occurritur, mens militum à litigijs aberat. In exequenda enim vltione non ſanguinis, non neceſſitudinis vinculo parcebatur, quo minus damnationis partes legitimo rigore procederent. Nunc vero ſolutis hebetatisq; priſtinis militiæ neruis, grauiora inter commilitones quam exteros dedecora pariuntur, cum & omnis aduerſum improbos actio ſileat, & qui culpæ punitor eſſe debuerat, patronus exiſtat, nec ſit qui diſſolutos militiæ mores præfractius rigidiusq; conſtringat. Hanc itaq; militaris diſciplinæ conſuetudinẽ diuturna vſurpatione firmatã, noſtri temporis principes abrogare minime erubeſcendum duxerunt. Vbi enim domeſtica quies ſeditionum fluctibus agitatur, priſcæ conſuetudinis forma conuellitur. Quippe aduerſum effrenes, concitatiq; ingenij tyrones, ſeueritate potius quam nimio fauore, ac profuſa indulgentia vtendum eſt. In quem modum Kanuti induſtria pro adminiſtrandis militaris diſciplinæ negocijs, ſyncere ac valenter excubuiſſe cognoſcitur. Præterea militi regem, vel regi militem, non niſi pridie Calend. Ianuarias abdicandi fas erat. Eiuſdem quoq; poſtmodum obſeruantiæ grauitas ab aula regum, in aliquanto obſcurioris familiæ conuictum prorepſit, diuq; ſuperioris diſciplinæ etiam apud ſupparis conditionis viros imitatio valuit. Interea Suenonẽ tutelæ tunc Noruagiæ vacantem caſus abſumpſit, moxq; ad patrem prouincialis miniſterij ſumma conceſſit. Vt autem Kanutus à Richardo, quod ſororis ſuæ repudium egiſſet, atq; aduerſus vxorem ſeuerius æquo maritali ſupercilio vſus fuiſſet, tanquam à coniugalia ſacra contumelioſe tractante pœnas ſumpturus, ac tori genialis iniuriam repulſurus, in Normaniam magna ſe claſſe traiecit. Vbi cum paulò poſt triſte quoq; de Haraldi fato nuncium accepiſſet, propior publicæ expeditioni quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit, neq; animo aut officio quo minus cœpto inſiſteret, remiſſior fuit: ſed neque oculos ad ſingularem luctum à generalis militiæ contemplatione deflexit, adeò rerum ac temporis ſtatum inter fortem patrem ac ſtrenuum ducem egregia animi moderatione diuiſit, nec minus in toleranda filij morte, quàm in hoſtium appetenda perſpicui roboris ſpectaculum præbuit. Cuius impetum Richardus Siciliam petens, fuga præcurrere maturauit. Interea Kanutus ob grauis militiæ labores aduerſa valetudine preſſus, cum ſe corporis firmitate defectum, ac mox ſpiritu cariturum animaduerteret, conuocatos proceres, non niſi bello confecto, domos reuerti iuſſit, haud dubie victoria potituros, ſi funebri eius lecto humeros in acie ſubieciſſent, atque inter primos præliantium globos ducis nomine corpus ſuum exanime pertuliſſent, idq; fugato hoſte quo clarius cinerum ſuorum monimentum extaret, apud Rothomagum promiſſa indigenis libertate, ſepulturæ mandarent, facile vſuros conditione Gallos, ſi ilico hoſtem finibus ſuis exceſſurum cognoſcerent, paruoq; impendio grandi patriam metu liberare quiuiſſent. O immenſam perituri regis induſtriam, quæ ſuis in vltimas rerum anguſtias deuolutis, diſciplina quàm

ſpiritu viuidior affuit. Enimuero ſuperſtitum ſalus decedentis ingenio ſtetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatum, ad Danorum vſq; victoriam veluti viua adhortatione profecit, vt non minus extincti, quam ſuperſtitis fortunæ pondus ineſſe crederes. Cui mox ſepulturam diſceſſuros ſe pacti à Rothomagenſibus expetiuerunt. Rapuere conditionem hoſtes, cineribusq; eius in vrbe ſua acquieſcendi locum dederunt. Ita milites ſuſcepti monitus ratione, pugnam, pactionem, ſepulturam atque exequias proſecuti, fato functum humeris ſuis regem in acie pertulerunt, victoresq; funerato eo ſumptis tantum commeatibus, ad propria reditum habuerunt. Hunc Kanutus exitum habuit, quo nemo noſtrorum regum, tametſi plura alij victorijs illuſtrauerint, ſplendidior fuit. Adeò enim operum eius magnitudinem propitiæ famæ fides auxerat, vt quos rerum geſtarum gloria pares habuerat, amplitudine claritatis excellat. Cumq; aliorum ſplendorem ignorantiæ obſcuritas, ac vetuſtatis rubigo perederit, huius decus longa famæ vſurpatione ſubnixum, perpetuis memoriæ fructibus reuireſcit. Siquidem ſanctitate ac fortitudine inſtructiſſimus, non minus religionem, quam regnum proferre curæ habuit. Quippe cum bellicis late titulis inclaruiſſet, placidiore ſtudio vſus, ex fiſco ſuo compluribus in locis priuatorum clericorum conuictu inſtituto, cellularum frequentiam nouis conuenticulis auxit, ſacrorumq; venerationem, quam maximam ſemper exhibuerat, regiarum opum impendio ſtipendijs multiplicauit: monachalem quoque ordinem vberiorem reliquit, ne ferociæ propior quàm pietatis officijs videretur, æquam ſibi vtriuſque laudem adijcere cupiens. Cuius ſtudij induſtria ad tantum claritatis lumen acceſſit, vt cum fortiſſimorum regum bellica virtus antiquitate exoleuerit, eius famam gloriæ quæſtu opulentiſſimam tenaciſſima poſteritatis agnitio comprehenderit. Interea Sueno Eſtrithæ filius expectato apud Angliam Kanuto, quo plenius incolis auſum defectionis excuteret, militiam præſidijs ſparſit, ne libera monimentorum occupatione ſuſpectas Anglorum vires armaret. Vt autem Noruagienſibus mortis Kanuti nuncius adfuit, continuò pudore externi obſequij Danicum detrectantes imperium, ad Olaui filium Magnum, cui bonitas ſua cognomini erat, deficiunt, eiq; regnum imponunt. Quippe ſpectata patris ſanctitas popularium ei fauorem conciliauerat. Neque enim parenti gratiam impendiſſe contenti, in filium quoq; fauorem extenderant. Interea Kanutus haud leuius Noruagicæ perfidiæ quam paterni fati rumore perculſus, vereri cœpit, ne ſi finitimorum bello intenderet, ex dilatione rerum Anglia per abſentiam careret, ideoq; minoris regni defectionem tolerare, quam maiori conſimilis auſus locum tribuere, conſultius duxit, leuiori malo ſolam grauioris formidinem præponderare iudicans. Itaque diſſimulata iniuriatum offenſa conditione defectorem aggreditur, iureiurando pactus, eius qui prior decederet, ſuperſtiti regnum eſſe ceſſurum, ne priſcam regnandi conſuetudinem noua regnorum partitio laceraret, rerumq; quondam iunctarum diuiduam efficeret ſummam. Adeò enim Daniam Noruagiámq; vnius eſſe regiminis affectabat, vt alteram alteri ſubijci quam vtramq; ſeparatim regnum gerere præoptaret, patriæq; exteros imperitare, quam patriam ſine exteris imperium gerere mallet. Quæ nimirum conditio eo ſtoliditati propior, quo fortunæ ſubiectior, alterutri aut ſplendidum imperium, aut ſordidam paritura fuerat ſeruitutem. In hanc pacti fidem vtraque pars ſacramento conuenit. Deinde Angliam profectus cum cuncta Suenonis induſtria pace pleniſſima comperiſſet, Eduardum fratrem quem eiuſdem nominis pater ex Immæ matrimonio ſuſtulit, in regni ſocietatem adſciſcit, non quod fraterno illum affectu coleret, ſed vt eius ambitionem munificentia ac liberalitate præcurreret, regniq; parte potitum, totum cupere prohiberet. Itaq; non tam veneratione charum quam popularium ambitione, paterniq; generis autoritate ſuſpectum, conſortem imperij facit. Verum Eduardo humilior origine animus fuit, ſiquidem obtuſi admodum cordis obſcuriorem indolis experientiam præbuit. Kanutus cum biennio regnaſſet defungitur. Cuius Sueno propinquitate fiſus, relictis apud Angliam præſidijs, Daniam nauigatione contendit, retinendæ inſulæ ſpem non ſolum in Godouini

Patris probitas filio popularium fauorē conciliat.

filijs,

filijs, quibus ſanguine admodum coniunctus fuerat, reponens, ſed etiam ex ipſa conſortis ſui ſtoliditate deſidiaq; præſumens. Quod audiens Magnus, Daniam perinde ac ſibi mutuæ pactionis lege debitam, ipſiusq; Kanuti teſtamento legatam, æquis popularium animis occupat, Suenoniq; cognationis rationem edenti, priſtinam fœderis conditionem opponit. Nec dubitauit alieniſſimum ſibi, ſanguini ſuo regnum legati titulo poſtulare. Sed & Dani pacti cui ſe ſacramento obligauerant ratione permoti, conſtantius religionis quàm familiaritatis fidem præſtandam putabant, ideoq; facta competitorum ęſtimatione, alienum domeſtico prætulerunt, curioſius fœderis pignus quàm debitam regno proſapiam intuentes, fideiq; ſuæ quam patriæ reſpectui propiores. Igitur alienigenæ partes religioſo fauore complexi, præteritam Kanuti familiam regum ſuorum ſanguinem repulſæ deformitate confundere, quàm iuriſiurandi vinculum perrumpere maluerunt, ſuffragiorum iura non adulationis, ſed fidei intuitu ponderantes, ſeq; plus religioni quam regno debere confeſſi. Adeò promiſſionem ſuam ſequeſtram periurij fieri noluerunt. Quanti igitur roboris fuiſſe tunc inter ciues iuſtitiam credimus, cum inter diuerſæ nationis viros tantum virium poſſediſſe cernamus? Et vtinam adultæ iam religioni ea apud noſtros vis, autoritasq; conſtaret, quam inter antiquos tenera atq; eneruis habuerat. Contrà Sueno ſubiectam ſtoliditati conditionem reputans, temerarium conſobrini pactum nequicquam reſcindere cupiebat, perquam ſtultum argumentando, quibus antè imperitaſſent obſequi, inq; vnius iuramenti imprudentia communem deponere libertatem, atq; ex fulgenti imperio repente in humilimam concedere ſeruitutem. Sed religioſa popularium ſententia ſuperabat, quorum arbitrio pacti non ſanguinis habitus æſtimabatur. Verum vt Magni votis Danica fides reſpondit, ita Suenonis crudelitatem Anglica perfidia circumuentam oppreſſit. Nam poſt eius ab Anglia profectionem, Godouini filius Haraldus ſpe improba totius Angliæ regnum complexus, participato cum incolis conſilio, Danicum vt erat per præſidia diſtributus exercitum compluribus ſeparatim vicis vno eodemq; tempore magnifico conuiuiorum apparatu per obſequij ſimulationem excipi iuſſit, meroq; ac ſomno ſopitum noctu per inſidias trucidandum curauit. Ea nox paruulo temporis momento vetuſtam Danorum dominationem, diuq; maiorum virtute elaboratum finiuit imperium. Sed neque id poſtera noſtris fortuna reſtituit. Ita Anglia dominandi ius ignauia perditum ſcelere recuperauit. Igitur Haraldus Danicæ oppreſſionis, ſimulq; domeſticæ libertatis autor, Eduardo ſummam, facta non animi eius, ſed ſanguinis æſtimatione, permittit, quatenus ille nominis, ipſe rerum vſurpatione regnaret, & quô nobilitate peruenire non poſſet, potentia vallatus aſſurgeret. Eduardus vero ſola generis autoritate, non prudentiæ ratione munitus, vano maieſtatis obtentu prauorum ingenia, maiorumq; petulantiam nutriebat, titulo rex patriæ, conditione miſerabilis, procerum verna, contentus quod alij fructum, ipſe vmbram tantum ac ſpeciem occupaſſet. Ita Anglorum inter ſe ſummam, nomen atq; potentiam diuiſerunt, tituliq; ius ac rerum dominium veluti diuerſis ab inuicem gradibus differebant. Sed nec Haraldus alienum ſpecie regnum geſſiſſe contentus, propriam claritatis imaginem affectabat. Igitur Eduardo ipſum quoq; nuncupationis decus inuidit, omniaq; regni inſignia in ſe ipſum transferre conatus, cupiditati aditum ſcelere petiuit, occiſoq; rege, tituli qui ſolus ſibi deeſſe videbatur, gloriam occupauit. Interea Sueno tametſi rara fautorum ope ſubnixus, belli cum Magno fortunam experiri decreuit, cumq; paucis & incompoſitis aduerſus multitudinem manum conſerere cunctatus non eſt. Igitur in Iutia prius maritima, deinde equeſtri pugna ſiniſtris congreſſus auſpicijs, vtraq; victus conceſſit in Fioniam, nec armis maior quàm agmine fuit. Cumq; ſe omni auxilio deſertum, nec hoſtium tantum, ſed etiam ſuorum contemptu perfuſum videret, Sialandiam, Scaniamq; prætergreſſus, Suetiam maternæ neceſſitudinis fiducia petere cogitabat. Quem Magno terra mariq; pertinacius inſequente, in Iutiam ſe repente Sclauicus effudit exercitus. Quorum irruptio dubium victori effecit, fugacem ne hoſtem pellere, an imminentem excipere debuiſſet. Quidam enim gentis illius no-

Anglia quomodo ius dominandi perdiderit & poſtea recuperauerit.

biliſſimus, duodecim filijs maritimis prædonibus apud Daniam ſpoliatus, Iutorũ fines ferro orbitatem vlturus inuaſit. Quamobrem Magnus perſeuerantiſſimis popularium precibus committendi prælij autorem agere poſtulatus, omiſſo æmulo à domeſtico hoſte in externum arma conuertit, & quaſi priuatæ affectionis oblitus publicam induit, ne ſuas quã regni partes curioſius egiſſe videretur. Nec dubitauit alienigeni ſanguinis dux ſumma adhuc fluctuante in ſeipſum dubiæ poteſtatis transferre periculum. Nocte vero quam belli dies inſecutus eſt, quietem eius certæ prædictionis ſpecies adumbrauit. Quippe ſomnum capienti imago cuiuſdam obuerſata prædixit, hoſte eum ſuperiorem futurum, inq; aquilæ nece victoriæ fidem auſpiciaq; ſumpturum. Expergefactus rex viſionis ordinem die poſtera magna cum omnium admiratione vulgauit. Sed & ſomno omen conſentaneum fuit. Progreſſo nanq; exercitu aquilam quæ in quiete demonſtrata fuerat, comminus conſidere conſpectam, pernici equo aduolans haſta petiuit, fugamq; alitis veloci iaculo præcucurrit. Itaq; nouitate rei ad ſpem victoriæ ſpectatores erexit. Arripuit igitur omen exercitus, atq; fortuito aquilæ occaſu certiſſimam hoſtium ruinam interpretatus eſt. Cuncti quippe euentum ſomnio congruiſſe cernentes, perinde atque ſecuri rerum in fortunam ſuam acceptæ rei præſagium referunt, & quaſi indubitatam vincendi ſortem, pari mentiũ alacritate præſumunt, quos eò audaciæ ipſa auſpicij religio prouehebat, vt iam ſibi victoriam ante oculos præponentes, abſque reſpectu periculorum certatim in prælium proſilirent. Quibus primã pugnandi occaſionem corripientibus, eodemq; euentu quo omine dimicantibus, cæduntur funditus Sclaui, victor Magnus felici pugna popularibus percharus euaſit, eorumq; propenſiore ſubſidio roboratus, ad proſequendum regni æmulum redit, eo quidem inſtantius, quod rerum ſucceſſus quo plus ſibi gratiæ peperit, hoc magis Suenonis fauorem abſumpſit, auerſoq; vulgi animo magnopere reſiduum eius debilitauit auxilium, nec ſolum contrahendarum virium ſpem ſuſtulit, ſed etiam contractas excuſſit. Quinetiam Guthſcalcus Sclauicus inter cæteros qui infelicis eius militiæ ſtipendia deſeruerant, diu ſe ſub alienis auſpicijs rem infeliciter geſſiſſe conſiderans, cum domino nihil ſpei relictum animaduerteret, militem exuens defectorem agere non erubuit, ſuamq; experiri fortunam quam alienam ſequi tutius duxit, vt cum regem meliora ſperaturum diffideret, paternæ ſaltem neci vltionem non negaret. Conſilio reſpondit euentus, ſiquidem geſtis varie bellis Slauiam ſuæ ditionis effecit, vtq; externis rebus infractus, ita domeſticis inuictus apparuit. Nec quæſitæ dominationis felicitate cõtentus, Saxoniam poſtmodum parentis necem vltus obtriuit, paruæ glorię regnũ, aut diuitias reputans, ſi non vltionem opibus adieciſſet. Adeò autem Magnus ob vindictam finium ſuis charus haberi cæptus eſt, vt omnium conſenſu boni cognomine cenſeretur, quodque aliorum moribus tribui aſſolet, fortunæ laudibus impetraret. Sueno vero deſperatis iam rebus in Scaniam, vt diximus, profectus, Suetiam (nam paternum inde genus traxerat) reuiſere proponebat. Quem Magnus concitato animi impetu ſubſecutus, cum oppidum Alexthathiam præteriret, deturbato per occurſum leporis equo, trunco cuius præacuti fortè ſtipites eminebant adactus extinguitur: corpus eius Noruagiam relatum Throndemi in regiorum monumentorum area ſepulturam poſſedit. Ita Suenoni anguſtiſſimis fortunæ caſibus implicato, omniq; mortalium ope defecto, præſidium ſupernæ pietatis affulſit, regnumq; quo illum fortunæ iniquitas ſpoliauit, eiuſdem beneficium reddidit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER VNDECIMVS.

OST hæc Daniæ status varijs rerũ casibus fluctuatus est. Quippe Sueno summam successu magis quàm viribus capit. Sed neq; ad restituendam Danici nominis fortunam quicquam eius susceptione profecit. Nam adeò nec fauore felix, nec imperio efficax fuit, vt subiectorum animos veteris offensæ acerbitatem redolentes, ad syncerum sui cultum adduceret, aut ira abstractos ad placidiorem mentis habitum inclinaret. Tanta siquidem mole in Danorum præcordijs prioris odij reliquiæ consederunt, vt priuatos motus reipublicæ vsibus anteferrent, honoremq; patriæ sua deperire socordia, quam suscepti ducis auspicijs restitui præoptarent. Neq; enim facile propagata odiorum sementis stirpitus interit, quippe vt gratiæ in odium deflexus facilis, ita odij ad gratiam difficilis esse transitus consueuit, raroq; animus quem semel grauiter fastidiuit, syncerææ fidei stipendijs excolit, aut cum quo vehementes primum inimicitias gessit, affectuose postmodum in gratiam redit. Cuius impotentiæ vis à simultatis ardore profecta, arcanisq; æmulationis flammis alita, non solum gerendarum præclare rerum spem sustulit, sed etiam magnifice gestarum gloriam corrupit. Verum ea res, vt nouæ maiestatis conceptum, ita prioris fideliter cultæ indicium edidit, simulq; recentis iniuriæ crimen & pristinæ fidei perfectionem exhibuit. Principio regni Suenonis Roskildensium sacrorum antistes Anachus moritur. Sufficitur Wilhelmus, quo Kanutus maior & scriba & sacerdote vsus fuerat, genere quidem Anglus, sed omnium virtutum partibus ac numeris abunde instructus, idemq; pontificalium sacrorum apprime peritus. Ad cuius vsq; tempora Scaniæ genti religionis priuilegio Roskildensis præsidebat autoritas. Ab eo viro diuiduum esse sacerdotium cœpit. Cuius Scania veluti alteram partem adepta, protinus inter coniuncta admodum oppida nouam muneris potentiam partita est. Nam Lundia Dalbiaq; protinus susceptum inter se sacrorum diuisere primatum, geminaq; eiusdem dignitatis vsurpatione certarunt. Nam alteri Henricus, Eginus alteri sacerdos accessit. Verum Henrico ob immoderatum potionis vsum absumpto, pontificatus eius vniuersum ius, omniaq; honoris insignia ad Eginum Lundensium præsulem concesserunt, ac veluti in vnum corpus vtraq; sacerdotij summa confluxit, quanquam meritò in ebriosi antistitis fato sobrius ciuium honos expirare non debuit. Sed in gregis perniciem sordida pastoris intemperantia redundauit, innoxiaq; ciuitas poti pontificis temulentiam deponendi sacerdotij causam habuit. Ita alterum inimica bibendi cupiditas abstulit, alterum salutaris continentiæ disciplina prouexit. Indignum populari nedum pontifice excessum, cuius plenam ignominiæ sortem omnis æui derisus pleno cauillationis ludibrio prosequitur. Ita bibulus præsul candorem sacerdotij turpissimis gulæ maculis obsoletum, quem viuendo corruperat, moriendo consumpsit, humaniq; calicis cupido haustu diuini vsum amittere meruit. Cumq; ordini gloriam deberet, notam intulit, pro virtutis conciliatore probri autor effectus. Nec immeritò, qui alijs continentiæ & frugalitatis specimen exhibere debuerat, tam indecenti fato violatæ sobrietatis pœnas pendebat. Huius memoria Danicis annalibus non paruæ est verecundię, quoniam perridicula morte consumptus, priuatum opprobriũ publico rubore perfudit. Hoc loci splendida Haraldi memoria tempestiuam sui exhibet mentionem. Qui quum fratre cassus, salutem suã intra patriam tueri non posset, fugam Byzantio credidit. A cuius rege homicidij crimine damnatus, domestico draconi lacerandus obiectari præcipitur. Nihil enim eius morsu ad necandos reos valentius ducebatur. Cui in carcerem eunti ingenuæ fidei seruus vltro sese damnationis comitem obtulit. Exuit vernam vt socium ageret, mortemq; excipere quàm domino deesse maluit. Vtrunq; is qui custodiæ præerat curiosius

Præsul bibulus.

Haraldus frater sancti Olaui ad bestias damnatus.

obseruatum,per os antri inermem excussumq; demisit. Itaq; nudato ministro, Haraldum verecundiæ gratia lintheo tantum discinctum excepit. A quo clàm armilla donatus, pisciculis pauimentum instrauit, vt haberet draco in quo primæ famis procursum effunderet, reorumq; carceralibus tenebris obfusi oculi vel paruulā perspiciendi copiam ipso squamarum nitore capesserent. Tunc Haraldus lecta cadauerum ossa angustijs telæ consertioris implicuit, hisdemq; in vnum globū coactis veluti clauam effecit. Cumq; allapsus draco in obiectam perquam auide prædam irrueret, dorsum eius veloci saltu conscendens, cultellum tonsorium, quem secum fortè tectum attulerat, vmbilico qui solus ferro patebat, immersit. Sectionem enim rigidissimis squamis obsitus serpens cætera corporis parte spernebat. Hunc cultellum Waldemarus rex res gestas cognoscendi ac referendi cupidissimus, rubigine exesum, vixq; secandi sufficientem ministerio, familiaribus sæpe monstrabat. Sed neq; Haraldus ob sessionis eminentiam ingenti belluæ ore corripi, dentiúmue acumine noceri, aut caudæ voluminibus elidi poterat. Minister vero compacto gestamine vsus, conuerberatum belluæ caput ad sanguinem & necem vsq; crebris ictum ponderibus contundebat. Quo cognito rex vltione in animi rationem versa, fortitudini supplicium remisit, salutemq; animositati tribuendam putauit. Nec pœnam remisisse contentus, addidit charitatem. Nauigio enim stipendioq; donatos abire permisit. Cumq; crimini supplicium deberet, fortitudini pepercit, virtutemq; colere quam culpam punire maluit. Reuersus Haraldus Noruagiam occupat, eaq; potitus, arma in Daniam transfert. Igitur Sueno contractis Iutis cupidius quam consideratius apud Dyursam fluuium totam Noruagiensium manum aggressus, vt classe, ita bello quoq; inferior fuit, copiarum numero respondente fortuna. Siquidē tam infeliciter quam temere dimicauit. Maxima Iutorū pars ferri metu flumen insiluit, prærepto q; hostis officio, suaui quàm aliena consumi tutius duxit. Itaq; quod ab hoste timebat, sibi ipsa conciuit, inq; gemino fati delectu vnda, quàm armis perire maluit. Igitur dum alterum mortis genus timide declinauit, alterum cupide comprehendit, dumq; aduersarium refugit, hostilem in se ipsa crudelitatē exercuit, tanquam spiritū placidius aquis quàm aëri redditura, ac violentiorē exitum ferro, quàm fluctibus expertura: ita nescias viriliter mortē, an effœminate petiuerint, incertūq; vtrum fati cupidis ignauia, an virtus incesserit, quoniā tam vehemens animi ęstus fortes ne an timidi spiritus sui raptores extiterint, ambiguæ existimationis esse fecit. Breui post dux victi agminis Sueno Scaniæ, Sialandiæq;, ac præterea quarundā insularū viribus recreatus, Viszan fluuium classe corripit, eademq; superuenienti Haraldo obuiam in altum procedit. Cumq; Dani paucitatē suā hostilis frequentiæ cōparatione pensassent, raritati cōsertione succurrēdū rati, digesta in ordinē nauigia tenaculis sociare cœperunt, quatenus cōtinenti nexu cohærens classis expeditius opi inuicē ferendæ iter sterneret, cunctisq; hac necessitate duratis, tam fugæ quàm victoriæ indissolubilis cōmunio foret, nec cuiquā à tāta collegij firmitate dilabēdi fas esset: adeò imbecillitatē necessitate roborandā duxerūt. Hic nobis Aslace Skyalmonis Candidi remex ob immensam bellicæ virtutis gloriā literarum præconijs inculcandus occurris. Danis siquidē aduersum Noruagienses maritimo certamine decernentibus, non contentus clarissimam pugnā intra propriū edidisse nauigiū, omnibus corporis tui munimentis præter scutū abiectis, confertissimā hostiū ratem insiluisti, quercuq; quam in gubernaculi prius colligamentum excideras, viribus fretus hostium corpora conuerberasti, eiusq; crebris & vegetis ictibus quicquid obuiū fuerat obtriuisti, ingentiq; verberum fragore stupentes præliantiū animos à proprijs periculis ad tuæ virtutis spectaculū deflexisti. Quinetiā fortissimos vtriusq; agminis bellatores, operis tui admiratione suscepti certaminis immemores reddidisti, pugnæq; ac periculorū oblitis auidius te intuendi, quā seipsos tuendi studiū incussisti, ita vt promptissimi quiq; neglecto discriminis sui negocio, plus te viso stuporis, quā ex dubia salute formidinis caperent. Itaq; fortius fuste, quàm cæteri ferro, rem gessisti, cunctaq; intolerabili modo comminuens, hinc Danicis, inde Noruagicis oculis incredibilem nisi spectareris operam edidisti. Adeò autem sociorum

ciorum paucitatem hostium multitudini coęquasti, vt disparem viribus pugnam in noctē vsq; par belli successus extraheret, numeroq; dissimiles copias fortuna persimiles reddidisti. Postremo quum omnem nauis remigem partim fuste, partim fluctibus obruisses, cōpluribus sed leuibus plagis perstrictus, ex tot hostibus admirabilem solus victoriam retulisti. Quæ res veri fidem excederet, si non Absolon autor suis eam relatibus tradidisset. Verum Danis nullam virium accessionem circumspicientibus, Noruagiensibus insperatus domestici ducis aduentus affulsit. Quo viso Scanienses confusis debilitatisq; animis noctu, ne res strepitu proderetur, classis societatem soluere, recisisq; vinculis, ac perrupta nexuū consortione, à cætero agmine intempesta se nocte subducunt. Deinde tacitis remorum ictibus fugā adepti, furtiuo discessu fluminis diuerticula quibus excesserant, repetebant, ibiq; relictis nauibus passim per auia profugere, meritò omnis Danicę ętatis cōuicio lacerandi. Cuius fugæ deformitas autoribus quāmaxime erubescēda, ad posteros quoq; probrosa descendit. Luce reddita Sueno fugitiuæ admodū classis pudore perculsus, pertinacissima resistendi virtute fortunā suam armis, quam fugæ credere maluit. Igitur quanquam & classis, & militum numero inferiorē se cerneret, exiguas bello reliquias applicat, virtute sua sociale probrum abluere cupiens, bellaq; animorū quā numeri robore fortius geri iudicans. Sed pestiferum temere initi certaminis exitum expertus est, quippe numero victoria paruit. Skyalmo Candidus, cuius nutu suo tempore totius Sialandiæ vires regebantur, grauiter astrictus, immensaq; hostium multitudine conclusus, capitur, non quod timide præliatus, sed quia labente sanguine viribus prorsus vacuus extitit, tantumq; eius apud victores amplitudini donatum est, vt aliàs captiuis parcere insoliti, saluti ipsius custodiæ præsidium adhiberent. Quippe tam conspicuæ dignitatis virum ferro aggredi passi non sunt. Neq; enim præsens illi fortuna præteritæ venerationem adimere valuit. Sed hanc custodiæ vim apud Caprinum lacū profunda nocte decepit. Cæterum Haraldus non contentus Danorū vires duabus exhausisse victorijs, ijsdem hostili studio frequentius imminebat. Cuius quū Sueno instanter motibus vrgeretur, lacessitæ patriæ defensionem maiore fiducia, quàm fortuna parabat. Tertio tamen bina prius clade afflictus, fortunam suam publicis armis committere verebatur, qui iam rem Danicam duarum pugnarum temerarijs ingressibus à se confractam videbat. Interea minores Godouini filij regni æmulatione maiorem perosi, voluntario secessu inuisam eius dominationem vitarunt, vltroq; exilij tenebras ferre, quàm fraternæ intra patriam fortunæ splendorem conspicere maluerunt. Ad vltimum Haraldū Noruagiæ regem obsequij promissione conueniunt, suā patriæq; subiectionē polliciti, si summa per eum potiri quiuissent. Rapuit oblationē exulum auida dominationis ambitio, Angliæq; littoribus Noruagica classis aduehitur. Eodē fortè tempore Normanorū dux pari impetu diuersum insulæ latus aggreditur. Cuius rex Haraldus inter geminas hostium partes anceps quam priorem exciperet, aliquandiu liberū vtriq; procursum reliquit. Quam ipsius cunctationē Noruagienses timori consentaneā rati, neglectis corporum munimentis, perinde ac securi periculorum validius prædæ incubuerunt. Sed dum incautius ruunt sparsi palantesq;, ab Anglis nullo negocio trucidati sunt. Ea res victoribus maxima quæq; audendi fiduciam ministrauit. Sed mox temere credente audacia Normanos adorti, infelici pugna recentis victorię titulum perdiderunt. Neq; vllum victi regis vestigium extitisset, nisi postmodum ab agrestibus obscuro solitudinis loco repertus proderetur. Cuius filij duo confestim in Daniam cum sorore migrarunt. Quos Sueno paterni eorum meriti oblitus, consanguineæ pietatis more excepit, puellamq; Rutenorum regi Waldemaro, qui & ipse Iarizlauus à suis est appellatus, nuptum dedit. Eidem postmodum nostri temporis dux vt sanguinis, ita & nominis hæres ex filia nepos obuenit. Itaq; hinc Britannicus, inde Eous sanguis in salutarē nostri principis ortum confluens, communem stirpem duarū gentium ornamentum effecit. Extincto Haraldo, cui scelera mali cognomen adiecerant, Suenonis regnum quod antè admodum claudicauerat, perinde atq; acerrimo hoste vacuum, prosperioris fortunæ gradibus in

Maiorum malefacta posteris solent esse probrosa.

Haraldus ob admissa facinora malus cognominatus.

cedebat, oppreſſumq́; Daniæ gubernaculum plena proſperitatis vela ſoluebant. Hic quum liberalitate illuſtris, beneficentia celeber, cunctisq́; humanitatis partibus perfectiſſimus haberetur, etiam ſacrarum ædium condendarum, ornandarumq́; curam intentiſſime edidit, rudemq́; adhuc ſacrorum patriam ad cultiorem religionis vſum perduxit. Verum hunc morum candorem ſola libidinis intemperantia maculabat. Complurium nanq; illuſtrium puellarum caſtitate delibata, vt nullum ex matrimonio, ita complures ex pellicibus filios ſuſtulit: è quibus fuere cum Gormone Haraldus, cum Suenone Omundus. His acceſſere Vbbo & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quam maxime, materno minimum ſanguini reſpondentes. Conſimilis copulæ obſcuritas Kanutum & Ericum maxima patriæ ornamenta progenuit. Sed & filia Siritha quæ poſtmodum Guthſtalco Sclauico coniunx acceſſit, in ſequentibus referenda, pellice pariter orta proditur. Tandem rex animum ſuum ab illecebris luxuriæ & immoderato Veneris vſu retractum, genialis tori caſtitate cohibere conſtituit. Vt ergo multorum pellicatuum experientiam licenti nuptiarum vſu, vniusq́; matrimonij lege redimeret, nec talibus vlterius cubiculis maieſtatis ſuæ vigorem abſumeret, Gutham Suetico rege genitam ſanguine coniunctam ſibi legitimæ prolis cupiditate complexus, ſimulata coniugij religione collegit, eiusq́; coitum pro matrimonio habuit: ita vt dum ad coniugalia ſacra celebranda animum induxit, eorum nomine flagitium colorauit: dumq́; ab vno ſe crimine retrahit, in aliud repente prouoluit. Sed tolerabilius quod alieni ſanguinis, quàm quod ſuæ propinquitatis copulam vſurpauit, quanquam vterq; huiuſce Veneris vſus impudicitiæ crimini obnoxius ſit. Quam rem Eginus & Wilhelmus intactam præterire paſſi non ſunt: quippe regem à tam illicito thalamo fruſtra conantes abſtrahere, monitisq́; dirimendi contractus perſeueranter aggreſſi, aduerſum inceſtuoſam eius libidinem debitæ reprehenſionis amaritudinem deſtrinxerunt. Cumq́; correptioni inſiſtentes nihil ſe ea profeciſſe cognoſcerent, apud Bremenſium antiſtitem iniuſtas eius nuptias accuſantes, maiori pontificio caſtigationis arbitriũ reliquerunt. A quo cum rex per ſacram ac ſalutarem admonitionem inceſti reus ageretur, diſciplinæ minas oppoſuit, ſeq; ferro correptionis inſolentiam repreſſurum edixit. Itaq; vexationis impatiens, plus crudelitati ſuæ quàm ſacroſancti iuris viribus indulgendũ putauit, religionisq́; quam nuptæ deſertor eſſe maluit. Quæ res ab Hamburgenſibus maritimi periculi metu ad Bremenſes pontificium tranſtulit. Hæc voluentem Wilhelmus propoſitum exequi monitis ſuis paſſus non eſt. Sanctitate enim conſilij conſentaneum furori impetum ab eius pectore ſubmouit, maximaq́; doctrinæ ſuæ perſeuerantia ſtudium eius à ſententia reuocauit. Itaq; repente ſanior affectus regis animum occupauit. Saluberrimo nanq; pręceptoris imperio reſipiſcere coactus, continuò iniuſti concubitus nexum reſcidit, depoſitoq́; ſtuproſæ mentis ardore, nuptam repudio ſubmouit. Nec ſolum ira abſtinuit, ſed etiam ab illicita connubij vſurpatione mentem retraxit. Gutha quoq; paternos penates repetens, ſuſceptis viduitatis inſignibus cum ſumma morum ſynceritate conſenuit, caſtitatemq́; votis profeſſa, virilis concubitus experientiam abdicauit. Et quia iniuſto ſe toro maculauerat, nullum vlterius ſibi iuri eſſe permiſit. Sanctitatis ſiquidem amplexa propoſitum, reliquum vitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq́; pudicitiæ ſeueritate illiciti concubitus noxã licentis euitatione penſauit. Sed nec inerti ocio effluere paſſa, quotidiana conſuetudine exquiſita ſacrariorũ ornamenta fingebat, inq́; eandem operam continuam ancillularũ curam cogebat. Inter quæ chlamydem ſacerdotalem ſubtilibus ſigillis excultam, precioſæq́; materiæ impenſa ac mirifici operis arte elaboratã, Roſkildenſi ſacrario doni nomine largita eſt. Alia quoque complura diuini cultus inſignia ſacrorum vſibus operata eſt. Sueno vero ſacrorũ adminiſtratores quammaxime conuerſatione probabiles contrahebat, in quibus quanquam ſcientiam veneraretur, morum tamen curioſius habitũ intuebatur, indignum ratus literarũ ſuauitati ſummũ familiaritatis conſortiũ tribui. Adeò igitur honeſtatis ſcholam literarum rudimentis præponderare credebat, vt in agendo clericorũ delectu virtutis potius, quàm ſcientiæ elementa penſaret,

ſaret, lateraq; ſua fidis quàm doctis obſequijs vallare mallet. Suenonē quoq; Noruagicæ regionis virum cunctis virtutis partibus ac numeris inſtructiſſimū, ſed parum iuſta notitia literarum monimenta complexū, in ius familiaritatis adciuerat. Hic ex præfectura ad ſacerdotium tranſlatus, tametſi Latinæ vocis penuria premeretur, domeſtici ſermonis opibus abundabat. Quem cęteri ingenijs ſuis ob virtutem qua ipſis præſtabat à rege præferri videntes, perridicula imperitię exprobratione ſcurriliter cauillandū duxerunt. Rem enim diuinam acturo, deriſus gratia affectum litura codicem ſubiecerunt. Qui quum ſalutē regi votis libello expreſſis ſolenni verborum precatione debuiſſet expoſcere, ipſum famuli nomine deſignaturus, vitiata ab æmulis pagina, muli appellatione fœdauit. Neq; enim lituræ errorem correctionis beneficio redimere nouerat. Igitur circunſtantes lectoris imperitiam iocabundo cachinnorū anhelitu proſecuti, immodico ora riſu ſoluerunt: ipſo quoq; ioci irritamento religio in ludibriū abijt. Finita actione rex amotum aræ libellum complexus, cum & ipſum inuida manu corruptū & recentis lituræ veſtigia cauſam inerter fuſæ precationis aſpiceret, inuidæ ſocietatis animos deteſtatus, inſultantiū fraudem coarguit, ipſoſq; obtrectatione vitioſiores, quam Suenonē inſcitia comprobabat. Eundem quoq; breui irriſoribus ſuis imperitiam exprobraturū adiecit. Deinde ſcholam eum petere hortatus, ſumptum ſe adminiſtraturū promittit. Neq; hac re quicquā de conſueta eius familiaritate decerpſit, ne inuidiæ reſpondiſſe potius quàm obſtitiſſe videretur. Profectus Sueno efficaciſſime liberaliū artium ſtudijs operatus eſt. Quippe literarū quibus parum inſeruierat documenta ſumere cupiens, percipiendæ earū diſciplinæ gratia, omiſſa domeſtica, peregrinæ ſcholæ erudiendum ſe dedit, animumq; doctrinę capaciſſimū excolens, Latino ſe ſermone aſſuefecit. Cuius ſtudijs abunde inſtructus, vocabulorū vim ad ſumma queq; Grāmaticę rationis elemēta animi docilitate percepit, abſciſoq; ruſtici rigoris crimine, facundiā ſuam ingenij exercitatione politiorem effecit. Itaq; flagrātiſſima diſcendi cupiditate clarū ſciētiæ magiſteriū retulit, breuiq; morarū proceſſu quos imperitiæ deriſores habuit, ingenij admiratores inuenit. Primū inter omnes Wilhelmus apud regem familiaritatis locū occupauerat, eiuſq; gratiæ mutua animi viciſſitudine reſpōdebat. Etenim ab ipſo cęteris impenſius cultus, charitatis dignationē ſingulari fide penſabat. Horū fidei rex tanquā tutiſſimis obſequijs latera ſua cingenda cōmiſerat. Sed & ſequens caſus in antiſtitē ſeueritatis pulcherrimū, in rege certiſſimū moderatiōis documētū exhibuit. Ipſe nanq; ſacro circunciſiōis peruigilio ſolenni magnatū cōuiuio feriatus, cū quorundā principū clandeſtina obtrectatione parū honorate de ſe habitū cōperiſſet ſermonem, occultam eorum perfidiam temulentiæ laſciuijs detectā exiſtimans, iræ aculeis actus, miſit qui ipſos matutino tempore intra Trinitatis ædē oraturos confoderent, tanquā in ſacris penetralibus aptiſſimus humanarū cladium locus exiſteret. Itaq; actum erga cōuiuas facinus ſarilegio duplicauit, ipſumq; pietatis domicilium crudelitatis officinam effecit, neque loci, aut temporis, quo minus cupiditati indulgeret, reſpectum habuit. Qua in re antiſtes, templi (vt par erat) violatione permotus, in primis diſſimulanter excepit, neque indignationem ſuam vlla ex parte ſtipatoribus patefecit, opportuno vindictam tempore præbiturus. Nam quum rem diuinam pontificali more peragere debuiſſet, non ſolum aduentantem regem occurrendi veneratione excipere ſuperſedit, ſed etiam ſacrarium ſubire conniſum à primis eius liminibus abſque reſpectu familiaritatis ſacerdotij inſignibus ornatus, baculo quo vtebatur excluſit, ſacrorum penatium aditu indignum iudicans, quorum religionem non ſine graui pacis rubore ciuili ſanguine maculaſſet, ſuppreſſoq; dignitatis nomine non regem eum, ſed humani cruoris carnificem appellabat. Nec reum obiurgaſſe contentus, aculeum virgæ eius pectori infixit, armatumq; duritia animum imperati parricidij pœnitere perdocuit. Enimuero priuatæ ſocietati publicæ religionis verecundiam prætulit, non ignarus alia eſſe familiaritatis officia, alia ſacerdotij iura, quibus ſeruorum æque ac dominorum, neque ingenuorum parcius, quàm ignobilium flagitia vindicari par eſt. Cumq; abunde foret repulſam egiſſe, etiam execra-

Epiſcopi ſeueritas in regem.

tionem adiecit, nec dubitauit in præsentē damnationis quoq; proferre sententiã. Itaq; mirifica audacia dubium reliquit, fortius illum manu ne, an voce pulsauerit, quē grauibus admodū cōtumelijs proculcatū prius linguæ, deinde dextræ repulsa mulctauit, inq; pectore quo virtutē antè coluerat, vitium cōtudit. Neq; enim in tam euidenti scelere longum vltionis tempus expectandū putauit, facilius origini atq; incunabulis culpę, quàm vlterioribus eius incremētis occurrendū existimās, ne mora alitū crimen diuturnitatis tractu cōualesceret. Igitur vt regem impotentiæ & temeritatis incursus transuersum in facinus egit, ita antistitē ad exercendam vindictã profecta à religionis æmulatione seueritas concitauit. Enimuero fortiter vindicata religione, & debitã ordini suo fidem, & alienæ temeritati salutarē reddidit disciplinã. Ne enim solenniū officiorum tutelam omittere videretur, veluti indulgētiæ oblitus, seueritatē exercuit, neq; sanctitatis inimico amicus existere aut assentatoris potius quàm pontificis partes præsentare sustinuit. Cæterum specie hostem reuera amicum exhibuit, quia fida concordiæ pignora ac syncera familiaritatis stipendia potius iusti rigoris, quã iniqui fauoris examine ponderabat. Quapropter mansuetissimum ingenium suum deposita ad tempus clementia austeritati subiecit, meritoq; ad firmandam religionis disciplinã aliquid à crudelitate sibi paulisper mutuandum putauit. Quamobrem infesto militum concursu petitus, applicatos ceruici suo gladios animi firmitate contempsit, tantumq; se in despiciendis periculis gessit, quantū egerat in prouocandis. Tanto animi robore præditus, tamq; generosi spiritus abundantia instructus, diuinæ charitatis munimento superior humani timoris viribus apparuit. Cuius rex inhibita nece, quum eum non temeraria offensa, sed publicæ seueritatis fiducia concitatum animaduerteret, conscientiæ rubore perfusus, scelerisq; quàm repulsæ pudore ægrior, continuò regiam repetit, quietamq; frontem contumeliose correptus exhibuit, nec ipsa quidem generosæ indignationis verba inuitus audiuit. Deinde regia veste deposita obsoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm splendore contumaciam testari maluit. Neq; enim tam tristi pontificis sententia perculsus, regalis magnificentiæ cultum gestare sustinuit. Sed abiectis regiæ maiestatis insignibus, insigne pœnitentiæ sagulum sumpsit. Quinetiam simul cum veste potentiam exuit, atq; ex sacrilego tyranno fidus sacrorū venerator euasit. Siquidem nudatis pedibus ad atrium regressus, in eius se aditu prostrauit, terramq; suppliciter osculatus, dolorem qui ex contumelia acerrimus infligi solet, verecundia ac moderatione compressit. Neq; enim continuò repulsæ vindicem egit, sed pudore ac pœnitentia culpam cruenti imperij redemit. Exulasse huius animum in nequitia, non habitasse credimus: quē vt primo temeritas transuersum in facinus egit, ita postmodū æquissima moderationis temperies rexit. Quanta enim mansuetudine pectus eius instructum fuisse putemus, qui pontificem palàm seuerissimis sacerdotij viribus aduersum se vsum, non solū impunitate donaret, sed etiam humilima veniæ petitione venerari sustinuit, gratiamq; tam pudoris patrocinio, quàm pœnitentię beneficio meruit? Diuina siquidem obsequio, non viribus propitianda nouerat, ideoq; atrocitatem sceleris verecunda mœroris acerbitate pensabat. Quinetiam paruulo pudoris irritamento magnopere confusus, excitatã ignominia virtutem rubori imperare coēgit, quantumq; violentiæ religioni crudeliter imperando incusserat, tantum venerationis vehementer animo contusus exoluit. Sed dum taliter se gerit, inusitatã sacerdotalis auxilij clementiam expertus est. Interea antistes inchoamento psallendi facto, primaq; concentus parte edita, quum grææcæ precationi solennem rite gloriam subnectere debuisset, ex stipatoribus supplicem foribus regem adesse cognoscit. Igitur cessato cantu, cleroq; conticere iusso, fores repetens, quum regem quid ita se gereret percontatus fuisset, atq; ille criminis confessione facta, religioni sese satisfacturū promittens, sacerdotalis subsidij veniã postulasset, continuò execratione remissa iacentem amplexus, abstersis lachrymis, depositisq; doloris insignibus, & cultum & animum regium resumere iussit, non licere inquiens priuatum mœrorem publicis interesse tripudijs. Neq; enim eum humiliorem dignitate sua vultum gerentem, aut supplicem liminibus aduolu-

Sacrilegus tyrannus, fidus sacrorū fit venerator.

aduolutum intueri ſuſtinuit, ſed benignioribus verbis recreatum, priſtinam veſtem, qua maieſtatem ſuam concinniorem efficeret, corpori reponere cultioreq; progredi iubet: ſatis graues eum pœnas religioni dediſſe ratus, qui ſe tam demiſſe agere, tamq; ſuppliciter poſternere ſuſtinuiſſet. Deinde imperatis pœnitentiæ rebus, cantores quorum frequentia ſolennitas agebatur, in occurſum eius quo ornatius reciperetur procedere iuſſit, ſtatimq; venerabiliter exceptum, cunctis lætitia ouantibus, ad aram vſq; perduxit. Ita prioris violentiæ ſpeciem honeſto comitatis genere temperauit, repulſæq; deformitatem ſpecioſo penſauit obſequio. Nec minus in pœnitentia venerationis, quã auſteritatis in admiſſo repoſuit. Quin etiam adhuc mœrenti ſolicitudinem detraxit, fiduciam adiecit, priuatæq; triſtitiæ ſalebram publica gratulatione diſcuſſit. Itaq; quod in potentis viri ſcelere pollutum fuerat, religioſa ſeueritate expiatum eſt. Sed & populus maximo plauſu tam ſpectatam in rege verecundiam comprobabat, plus pœnitentia pium, quàm imperio ſceleſtum euaſiſſe confeſſus. Peregerat iam pontifex ſeueri ac pij vindicis partes, inq; eodem rigoris & clementiæ experimento ſe geſſit, nec parcius veniam quàm vindictam exhibuit. Quippe cuius contumaciam ſeuere repulit, indulgenter modeſtiam coluit, ſicq; pietati iuſtitiam contemperauit, vt nec ſperneret ſupplicem, nec reciperet inſolentem. Qua in re paterni affectus habitum pleniſſime repræſentauit, quod parentis more correptionem blanditijs ſubſecutus, neq; aut elatum amplecti, aut demiſſum aſpernari ſuſtinuit. Poſt hæc omiſſa altaris ſacra repetens, ſummo patri regię expiationis gloriam ſuccinit, eoq; ſerenius gaudium ſubijt, quo tetrior luctus cauſa præceſſit. Rex ipſe biduum quiete peragens, tertio demum die regio cultu ornatus inter ipſa miſſæ ſacra excelſam ædis partem conſcendit, ſilentioq; per præconem venerabiliter acto, coram omnibus ſemet grauiſſima accuſatione perſtrinxit, acerbũ religioni vulnus inflixiſſe confeſſus. Deinde collaudata antiſtitis indulgentia, quod tanto crimini tam repente ignouerit, ſeq; iuſſu etſi non manu reum celerrime ſacrorum vſibus reſtituerit, pro tam cruenti imperij expiatione muneris loco Steffnicæ prouinciæ dimidiũ aris à ſe conferri publicat. Nec erubuit multorũ auribus ſingularem flagitij ſui committere notionem. Ea res inextricabilem regni, ſacerdotijq; concordiã operata eſt. Quippe rex non ſolum antiſtitem in eodem amicitiæ gradu habuit, ſed etiam maioribus dignitatis incrementis donauit, plus officijs eius ad gratiam, quàm contumelijs ad iracundiam concitatus, quem non priuata ira, ſed publicæ religionis iniuria aduerſum ſe prouocatum videbat. Hic enim mirificam illius ſeueritatem, ille ſanctiſſimam huius moderationem beneuolentiæ conſtantia proſequebatur. Sed & vterq; quotidianis votis ne tantæ animorũ concordiæ diuiduum fati tempus intercederet, exoptabat. Itaq; ſummæ venerationis officia certatim mutuis ſibi ſtudijs impendebant, adeoq; eximiam ſocietatis fidem honoris viciſſitudine nutriebant, vt potius inter eos amicitiæ paritas, quàm ſuperioris ad inferiorem familiaritas cerneretur. Veniam nunc ad Kanutum Suenonis filium, qui propitiæ fortunæ beneficio ſummis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute myoparonum piratica monſtra perdomuit, Sembicis atque Eſtonicis illuſtrem trophæis adoleſcentiam egit, nouisq; virium gradibus paterni roboris fundamenta tranſcendit. Quæ victoria futurum eius dominium ominata eſt. Pro amplificanda tuendaq; patria iuges excubias geſſit, rerumq; quarum ob infirmã adhuc ætatem vix ſpectator eſſe potuit, autor haberi præſumpſit. Quinetiam iuuenile corpus continuo vſu ad bella impigre conficienda, armaq; viriliter ſuſtinenda firmabat, famaque eius bellica vi in tantum claritatis exceſſit, vt rediuiuum magni Kanuti ſpiritum fortunamq; ſimul cum nominis videretur communione ſortitus, adeò vt nullus eum paterni regni ſucceſſione potiturum ambigeret. Neq; enim virtute iam maturus, honori intempeſtiuus videbatur. Sed nec liberalitatis ſpecies eius adoleſcentiæ defuit, cuius fratrem Haraldũ natu maiorem obtuſi admodũ cordis inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ ſopor oppreſſum tenebat. Tandem Suenonem vltima penè ſenectute confectum, apud Suddathorp Iuticarum partium oppi-

dum febri implicatum aduersa corporis valetudo corripuit. Qui cum pestifero humore grassante fatalem cordi dolorem imminere cognosceret, paruulas adhuc extremi spiritus reliquias trahens, à præsentibus se Roskildiæ sepeliri petiuit. Nec ministerij eorum promisso contentus, sacramento fidem exegit. Siquidem loci illius religio regibus vetusto more exculta, vt viuis sedem, ita fato functis sepulturam præstare consuerat. Iamq; regis corpus ab ijsdem amplo funere elatum Sialandiam vsq; peruenerat, cum primum Wilhelmus in occursum eius veniendi mandata suscepit. Nec moratus ad vrbem cursu festinato contendit, inq; ipsa trinitatis æde accersitis qui terram ad solidum foderent, prius regi, deinde sibi tumulum extrui iubet. Quam vocem fossoribus potius à mœrore, quàm industria profectam putantibus, extinctisq; non viuis tumulo opus esse dicentibus, suum antequam regis funus ab eis excipiendum asseruit, non se voto fraudandum inquiens, quo cum eo commori semper optasset. Eosdem admiratione stupentes, imperium deliramento consentaneum existimantes, ad obsequendum pœnam, ni paruissent, comminatus adduxit. Ita adhuc experte morbi corpore, mortis certitudinem præsumebat. Deinde citato equo in occursum exequiarum contendens, cum ad nemus fortè Topshogicum peruenisset, duabus miræ proceritatis arboribus secus iter conspectis vtranq; præcidi, inq; vsum lecti funebris aptari præcepit. Illi sibi regalis feretri constructionem præcipi rati, imperium exequuntur. Compactum deinde vehiculum præstantibus robore equis imponunt. Cúq; pontifex syluam prætergressus regium in vicino funus adesse cognosceret, aurigam consistere iussit, ac protinus veluti laxamenti gratia amiculum quod habebat exuit, eiq; humi expanso seipsum præcipitem superiecit: deinde erectis superne palmis, si quo rerum autori seruitio placuisset, vitam à se finiri petiuit. Sanè absque vlla fati cunctatione amicum morte insequi, quàm vita deserere præoptauit. Hæc fatus, veluti in domestico lectulo acquiescens extinguitur. O immensam concordiam, quæ superstite spiritu iucundior fuit. Quem famuli longam admodum cubandi moram egisse mirati, cum nequicquam erigere iacentem vellent, exanimem repererunt. Igitur recens omnibus inopinati funeris luctus exoritur. Ipse vero à suis feretro exceptus atq; ante regem elatus, vt fato posterior, ita funebri pompa prior extitit. Viris nanq; funebri Suenonis lecto humeros subijcientibus, ipse equis subuectus veluti quidam exequiarum eius auriga præcessit. Prior vero sacrario allatus, veram præsagij fidem retulit. Qua tam admirabili fati sorte potitus, se regis cultum charitati, quàm fortunæ erogasse perdocuit. Exequijs impensius actis, amborum corpora coniunctis admodum tumulis occluduntur. Hæc sunt veneranda amicitiæ stipendia, quæ cum è duobus eius consortibus alter excidit, reliquo vitæ dulcedine fastidita, mortis appetitum ingenerant. Post hæc Sueno Noricus quem suprà significaui, communibus cleri suffragijs sacerdotium sumit.

Tropsore.

Wilhelmi episcopi obitus mirabilis.

REGIÆ vero successionis delectum, anceps popularium sententia pertractabat. Maior nanq; Danorum pars memor quantis per Kanutum adhuc priuatæ fortunæ periculis obiecta fuerit, grauiora si regnum indueret verita, maligna virtutis interpres, quod gloriæ eius accrescere debuerat, iniquissima meritorum æstimatione damnabat, eleuatis virtutum præmijs clarissima eius opera repulsæ turpitudine rependendo. Igitur vt hunc negociorum metu perosa, ita Haraldum ocij cupiditate complexa, audaciæ hebetudinem prætulit, ignauumq; sibi regem maluit imperare quàm fortem. Quamobrem egregiæ indolis claritate contempta, negatum virtuti culmen vitio tribuere non erubuit, repulsa fortitudine, inertiam honoribus insecuta. Verum hunc ingratæ mentis habitum fucosa rationis specie colorabat, Haraldum perinde ac natu maiorem ipso naturæ iure regno debitum certans. Genus affectionis inusitatum: hunc virtus inuisum, illum vitium probabilem fecerat. Soli Scanienses iusta animi inclinatione prouecti, Kanuti probitate culta, Haraldi desidiã respuebant. Igitur Ysoram habendi delectus gratia conuenitur. Ibi quidem ingens oceani uastitas ostijs admodum angustis excipitur, furensq; fretum coactu littorum in arctas fauces terra compellit. Medium sinus harenæ

renæ tenent obſcura nautarum celantes pericula, nam vt abiens eas æſtus aperit, ita rediens claudit. Orienti Scania, cætera vero occidenti claſſis appulerat. Hic fratres apud ſuos quiſq; fautores diuerſis in locis concionati ſunt. Tunc Haraldus vocato aſſenſorum concilio, nequaquam contumelioſam ſibi fratris prælationē videri refert, ſi non eum dignitate poſteriorem ſors ipſa naſcendi feciſſet, maioremq; à minore ſuperari ridiculum eſſet. Qui etſi virtuti maturior videretur, ſe tamen naturæ ordine, ætatiſq; priuilegio vincere. Præterea indignum fore ciuium illi vexationem, obiectamq; periculis patriam ſuffragari debere, ſuæ vero prouectioni ſeruatam in omnes clementiam obeſſe: nec ita merita ab eis æſtimanda fore, vt miſerias ſuas gratia felicitatis repulſa penſare cupiant. Nam ingratorū hanc maxime viciſſitudinem eſſe. Ad hæc ſi ſummam aſſequatur, impias ſe leges abrogaturum, blandas placidaſq; pro eorum arbitrio laturum promittit. Tanti igitur tamq; optati commodi promiſſorem concio peſtiferis eius blanditijs inuitata, regem appellat, paternum illi regnum deferens, cuius inertiæ contemptus magis quàm vllus honos aut gratia referri debuerat. Itaq; populi fauor orationis ſuauitate præreptus, plus fallacibus eius promiſſis, quàm inuictæ Kanuti fortitudini præſtitit. Igitur fraternæ contentionis certamen varia aſſentatione ſubnixum, ſine arbitris aut iudicibus, ſolis partium ſuffragijs gerebatur. Verum Haraldus imperitæ multitudinis errore ſuffultus, mox per legatos fratri mandat, ne decretam maiori ſummam ambiat, eumq; honore ſibi poſtponat, quem naſcendi ſerie priorem ſciat, néue regnum maiorum virtutibus illuſtratum domeſticæ atq; inteſtinæ diſcordiæ bello corrumpat, nec pernicioſa ſeditione diuiduos patriæ motus incutiat, ſed potius clauſum ambitioni animum gerat, abiectaq; temeritate competitoris ſui, ſuffragatorem agere non erubeſcat. Adiectæ monitis minæ, mandataq; non tam blanditijs pacis, quàm belli irritamentis inſtructa. Præterea pleroſq; fraternæ partis fautores legum emendatione, liberioriſq; vitæ iocunditate promiſſa, per ſubornatos in gratiam ſuam ſolicitandos curauit. Ita à Kanuto vulgi animos partim ſpes, partim metus auertit. Ipſe deficientibus à ſe copijs, tribus duntaxat roſtratis nauibus in anguſtiſſimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iuſſus, cuius ipſe incolumitatem protexerat, terminos auxerat. Vbi fraterna legatione regni communionem ſpondente reuerti monitus, ſpretis mandatorum blanditijs, Suetiam fugibundus intrauit, perquam ſtultum ratus eius ſe promiſſis infracta fortuna credere, cuius eadem adhuc vigente minas acceperit. Mox perinde atq; iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus bellum aduerſum Orientales viuente patre cœptum, enixe proſequitur. Haraldus habito in octo dies concilio, quod promiſſis complexus fuerat, rebus proſequi monitus, vt regia maieſtate popularem excoleret, in primis aduerſum prouocationem reſtipulandi ius edidit, prioreſq; defenſionis partes quàm accuſationis inſtrumenta conſtituit. Reo ſiquidem actoris ius in refellenda accuſatione conceſſit, quam antea teſtium fide ſubnixam defenſionis præſidio repellere non licebat. Quod ius vſurpatione firmatum vt familiare libertati, ita religioni peſtiferum euaſit. Ipſa nanq; defendendi poteſtas non armorum, non teſtium vſu, ſed ſola ſacramenti fide ſubnixa, multorum conatus votorum cupiditate periurio polluit, ſed & funditus ſingularium congreſſionum vſum euertit. Poſteris nanq; ſuſceptas cauſarum controuerſias ſatius iureiurando viſum eſt expedire, quàm ferro. Verum alterum religionis intuitu, alterum ſalutis reſpectu periculoſius. Quem morem Dani pertinaciter retentum ad hoc vſq; tempus obſtinate vſurpant, adeò vt vita magis, quàm eo carere cupiant, ſalutemq; ſuam pro ipſius obſeruatione deuoueant. Haraldus vero ſolis ſacrorum officijs deditus, latarum à ſe legum ſeueritate neglecta, impunitas omnium noxas enerui legum indulgentia præteribat, omniaq; ſtatuti iuris munimenta conuulſit, ignarus plus deo ſynceram regni adminiſtrationem, quàm inania ſuperſtitionis momenta placere, ſeuerumq; iuſtitiæ cultum ſuperuacua precum adulatione gratiorem exiſtere. Præterea diuinum plenius propitiari numen, vbi iura quàm thura promuntur: plus ſcelerum quàm pectorum contuſionem probare, libentius criminum quàm genuum flexus aſpicere, nullamq;

Deo magis ſcelerū quàm pectorum placet contuſio.

victimam vindicatæ pauperum libertati præferre. Quanquam enim regum maieſtas rite religioni intendere debeat, aliquanto tamen ſpecioſius interdum tribunalia, quàm aras excolere poteſt. His omiſſis rex ſola ſacrorum charitate conſpicuus, iniquiſſimos actus profuſa animi tolerantia ſuſtinebat, pauciora experimentis proſecutus, quam promiſſis complexus fuerat. Noxas non venia modo, ſed etiam licentia proſequebatur, tamq; inopem iuris patriam reddidit, quam antea promiſſis diuitem fecit. Sed neq; à regijs moribus habituq; degenerare deforme ducebat. Regnando biennium emenſus, defungitur.

Qvo mortuo Kanutus fraternis ſuffragijs in regni faſtigiū reuocatus, orientale bellum quod in adoleſcentia orſus, in exilio auſpicatus fuerat, accepto ſolio potius amplificandæ religionis, quàm explendę cupiditatis gratia totis viribus innouandum curabat, cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentum apprehendere cupiens. Nec ante manum ab incœpto retraxit, quàm Curorū, Sembonumq;, ac Eſtonum funditus regna deleſſet. Deinde ſublato hoſte nuptias circunſpiciens, finitimaq; coniugia obſcura ac dignitate ſua minora reputans, præfecti Flandriæ Roberti filiam Ethlam in matrimonium aduocauit, ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumq; magnatum inſolentia ſolutos hebetatosq; priſci iuris neruos aſpiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris diſciplinā connisus, probatioris iuſtitiæ cultum ſeueriſſimis edidit inſtitutis, contuſumq; & labentem æquitatis tenorem in priſtinum habitum reuocauit. Non ſanguini, non neceſſitudini, quo minus iuſte ſe gereret, indulgentiam habuit, nullius amicitiæ aut familiaritati impunitatem iniuriæ tribuit: ſed omnia antiquæ conſuetudinis momenta præcurrens, labefactatum iuris vinculum tenaciſſimo nexu aſtrinxit, ac paternæ ſeueritatis veſtigia ſolicitus vſurpauit, eoq; ſtudio grauiſſimas maiorum offenſas contraxit. Sacris decus ſuum reddebat. Sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis proſequebatur. Cumq; ab inerti & rudi populo parum iuſtam pontificibus venerationem haberi conſpiceret, ne tanti nominis potitores inter priuatos relinqueret, decreti circunſpectioris induſtria principum eis conſortionem indulſit, ipſisq; primum inter proceres locum perinde ac ducibus aſſignauit, autoritatem honore concilians. Prouidit enim ne tanti officij pondus æquo minor veneratio caperet, inq; ſumma religionis arce poſiti, infima cultus conditione vileſcerent. Nec ſolum pontificibus dignitatis incrementa donauit, ſed etiam priuatorum clericorum ordinem benigniſſimis decretis adornare ſtudebat. Nam quo cumulatiorem eis honorem redderet, literatorum controuerſias vulgaris fori conditione exemptas, ad eiuſdem profeſſionis iudicium relegabat. Iiſdem religionis reos obiecta repellere nequeuntes, pecuniaria mulcta puniendos permiſit. Quibus etiam in omnia quæ aduerſum diuina committerentur animaduerſionis arbitrium tradidit, cunctasq; huiuſce generis actiones ſacerdotali iudicio deſtinatas à publico foro ſecreuit, ne honore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decusq; priuato faſtigio excelſius eorum reſpectui ineſſe voluit. Quo effectum eſt, vt Danorum nemini niſi regi aut pontificibus, eiq; qui potiſſimus regni ſucceſſor aduertitur, domeſticis quenquam liceat actionibus poſtulare. Idem populares adhuc ſacrorum rudes decimarum religioni aſſuefacere conabatur. Sed propoſiti irrita ſuaſio fuit: quippe maturitatem rerum capere nouelli cultus rudimenta nequibant. Interea Sueno Roſkildenſis templi ædificationem à Wilhelmo cœptam ſaxeo opere proſecutus, cum perfecto ſacello ſolas locandi pulpiti anguſtias, quo minus dedicatio perageretur obſtare conſpiceret, condendi eius gratia Wilhelmi monumentum ſummouit, cineresq; mauſoleo erutos, eo loci vbi nunc acquieſcunt transferendos curauit. Nocte igitur quam dedicationis dies inſecuturus putabatur, ſacriſtæ ſomnium capienti quidam ſacerdotij inſignibus decoratus per quietem præcepit, Suenoni ſufficere diceret, quod in exædificando ſacrario Wilhelmi ſibi merita vendicaſſet, ac gloriæ ſuæ alieno labore partam arrogaſſet impenſam, ne cuius famam aucupatus fuiſſet, etiam cineres ſubmoueret, eoſq; à Kanuti regis corpore ſepararet. Cuius facti pœnas haud dubie ab ipſo violationis autore, niſi vitę eius ſanctitas obſtitiſſet, ex-

petendas fuisse: nunc vero in ipsas sacrarij partes ab eo conditas vlciscendum, seq; omnem operis eius molem funditus euersurum. Monuit quoq; ne quis suum de cætero tumulum attentare præsumeret, præfatus neminem qui cineres eius loco suo submouerit, impune laturum. Deinde baculo tectum impellere, totamq; operis molem diruere visus, somnij fidem ædis excidio comprobauit. Quippe sacrarium repente ab imis fundamentorum sedibus conuulsum excidit: adeoq; res visioni consentanea fuit, vt eodem temporis momento ruina somnij comes incederet, nocturnaq; vnius opinio omniũ oculis interdiu subiecta claresceret. Tantum autem rei miraculum extitit, vt ne collapsum quidem sacrarium custodem oppresserit. Nam neq; petrarum pondere quæ vndiq; congerebantur elisus, neq; vlla collapsæ molis importunitate quassatus, tutum quietis vsum habuit, quanquã cubile eius cadenti materiæ contiguum fuerit. Attoniti fragore ciues, ruinæ præsentis admiratione concurrunt, custodemq; excidio perisse creditum, medijs lapidum coagmentis incolumem egredi cernunt. Quæ res omnium in eum oculos religiosa vulgi admiratione conuertit, incertum vtrum templi lapsus an sacristæ salus plus visentibus stuporis attulerit. Nec paruulum visioni autor ejus ab imminenti lapidum mole defensus præbuit argumentum. Qui cum antistiti nocturna Wilhelmi mandata prompsisset, subridens præsul, nil se mirari inquit, vitæ eius seueritati fati habitum respondere: suæ nihilominus solicitudinis fore, collapsas ædificij partes reficere. Quamobrem diu postmodum intactus Wilhelmi tumulus mansit, donec nostris eum temporibus Hermannus maioris sacrarij præses, Arnfastusq; scholæ ministerio functus, conniuente Isaac ruralis sacerdotij præposito, parabilem magis & inter cæteros cultissimum aduertentes Ascerianæ sepulturæ gratia aperiri iusserunt. Porrò fossa ad solidum humo, incorruptam antistitis togam inter adesa solo ossa reperiunt. Quibus sublatis, tanta fragrantiæ vis sine vllo autore ad circumstantium nares veluti è beato quodam vnguentorũ fonte manauit, vt nemo cœlo potitum ambigeret, cuius cineres tam mira terrestrium odorum suauitas perfudisset. Ipsas vero contrectantium manus tanta odoramenti pertinacia astrinxit, vt ipsum triduo balneis ac lauacris attentatum abolere nequiuerint.

Wilhelmi reliquiarum odor.

Nec tamen sanctitatem cinerum, vt decuit, venerati, in extremam eos monumenti partem applicandos curabant. Sed neq; præsumptioni impunitas affuit. Siquidem sacrilegi consilij autores pestiferum audaciæ suæ exitum experti sunt, tantumq; quisq; supplicij retulit, quantum violandi busti sententiæ impendit.

Vindicta violati sepulchri.

Hermannus nanq; sub Absolone sacerdotali concilio assidens, sacrũ naribus ignem excepit, cuius vi non solum corporis firmitate, sed etiam vocis officio spoliatus, elinguis ac mutus ante triduum grassante latius ardore decessit, dignus ea corporis parte puniri, qua diuinam ingratus fragrantiam hauserat. Nec leuiorem Arnfastus excessum habuit: qui cum impotentium neruorum hebetudini mederi vellet, potione per incuriam sumpta, quo salutem conciliare debuerat, languorem instruxit. Sed & rupti tandem iocinoris partes frustatim egestas vomitu protulit, quas à medico pelui exceptas, maximus pontifex Absolon dum ad visendũ eum humanitatis officio venisset, aspexit. Quo præsente æger hic se ob violatos Wilhelmi cineres perpeti protestatus, manifestas neglecti imperij eius pœnas pependisse dicebat, seq; sua cum tota re familiari religioni pollicitus, trimestri languore habito per summam animi pœnitentiam expirauit. Miserandos duorum exitus tertius temeritatis autor aspiciens, seq; similibus supplicijs propinquum veritus, fati inclementiam pietatis officio præcucurrit. Nam in æde Mariæ magno rei familiaris impendio sacrarum virginum conuictum instituit, eisq; quoad vixit pudicitiæ disciplinam ingenerauit. Nec tamen omnem prorsus vindictam effugit, diutino nanq; vitiati pulmonis languore consumptus interijt. ita primo fati celeritate correpto, reliquos à diuersis corporis partibus profecta pestis tarditate ad vltimam tabem redactos absumpsit. Igitur tantum vnusquisq; pœnæ sumebat, quantum in violanda antistitis sepultura auctorem egerat. Quia enim salubritatem suam prudentiæ munimento tueri noluerunt, cladem culpæ præcipitio contraxerunt. Ne autem Sueno promissam templi refectionẽ negligentius exe-

qui videretur, cœptam Roskildensis sacrarij fabricam ad finem vsq; perduxit. Cuius excolendi gratia coronam arte, impensaq; operosissime elaboratam, in eius ornamentum appendit, existimans regias opes potius sacrorum splendori, quàm humanæ auaritiæ seruire oportere. Eginus quoq; hisdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à se opus explicuit. Quibus rex dedicari iussis, mirificam dotis nomine munificentiam erogauit. Nam in æde Laurentiana annua cantorum stipendia pontificis subsidio fultus, instituit. Ipse enim partim ex fisco suo, regisq; latifundijs, partim antistes ex ante collatis templo beneficijs quotidianos eorum sumptus exhibuit, tantaq; inter ipsos religiosi certaminis alacritas fuit, vt vter in deum venerabilior fuerit, incertum extiterit. Prima itaq; dedicationis die rex solenniter altaria veneratus, quartam regij numismatis, quartam suæ in ciues exactionis, quartam æstiui census portionem ei, qui pro tempore loci antistes extiterit, muneris loco perpetuo iure possidendam concessit. Nec parcius priuata clericorum iura tutatus, ab eis qui sacrarij rus excolunt vniuersum penè regiæ pensionis ius ascriptis chori ministris deferendum curauit. Cæterum detractæ expeditionis pœnas, ac violatæ pacis vindictam, eorumq; qui propinquis vacui decessissent hæreditates, regij duntaxat iuris esse voluit. Itaq; non minorem in ædendis templorum priuilegijs, quàm prestandis beneficijs autorem egit. Et vt legibus suis æternitatem conciliaret, eas conuellere conaturos antistitum execrationi subiecit. Cuius edicti postmodum à multis temere pertentati, vetus adhuc ratio perseuerat. Rex vero quum in omnibus sancte se industrieq; gessisset, præcipue religionis charitate conspicuum præbuit, nec vnquam remotos ab exactissimo eius cultu oculos habuit. Qui cum fratrum suorum turbam iuueniliter intemperantem patriæ admodum onustam videret, largis vberibusq; stipendijs alitam, vno duntaxat Olauo Slesuici partibus præsidente in clientelam assumpsit, ac publicum pondus priuato leuauit impendio. Tandem Danorum nomen armis in desidiam cadentibus à paterni auunculi temporibus obrutum, animaduertendi nouandarum rerum cupido subrepsit. Vtq; eius animum certius repræsentaret, non contentus studia sua orientalibus decorasse victorijs, Angliam infelicitate amissam hæreditatis duxit nomine repetendam. Recolebat enim bellicam maiorum gloriam, cumq; opibus imperij fines, nullo magis quàm Anglicis creuisse titulis, maioremq; eis ex vnius insulæ, quàm totius orientis spolijs incessisse splendorem. A quorum imitatione deficere stolidi ac degeneris animi esse, satiusq; regno carere quam inter paruulæ telluris angustias inclusum maiestatis vsum habere. Vt ergo negociorum conformitate maiorum fortitudini responderet, operamq; eorum studijs consentaneam ederet, atq; auiti nominis gloriam æquaret, omnium quæ paterna corrupisset inertia, refectionem suæ commendabat industriæ, parentemq; perosus, auum æmulatus est. Primum igitur occultum Olauo consilium prodit, eoq; idipsum hortante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium assensio fuit. Sed quem rex sibi fraternæ charitatis vicissitudine respondere crediderat, latenter æmulum habebat, insidiosæq; eius adumbrationis ignarus, affectum referri sibi, quem ipse impenderet, æstimabat. Quem etsi prudentia secus monuit, sanctitas tamen malignam de fratre suspicionem referre prohibuit, ne consanguineam fidem temere damnare, inq; fraudis metu hostes ac necessarios iuxtà ponere videretur. Verũ Olauus affectatione regni pietatis erga germanum oblitus, perfidissimi pectoris habitum summa fidei simulatione tegebat, vulgatumq; regis propositũ non solum adulationibus fouit, sed etiam hortamentis instruxit, non quod potentissimum regnum ab eo recuperari posse speraret, sed vt imperatæ rei difficultatem in odium imperantis conuerteret. Enimuero fratris animum fastidiose æstimans, pijssimum eius amorem parricidali fraude pensabat. Nam quum eum quod neglectam antè seueritatem nouis legibus restituisset, ciuibus inuisum animaduerteret, quò odium eius cumulatius redderet, quod publice displiceret, priuatim exequi stimulabat. Et ne solus insidias volueret, lecta societate clandestinæ coniurationis cœtum instruxit. Nec frustra ingenium fuit. Quippe primores, quorum violentia regijs sanctionibus retusa fuerat,

A quibus fraterna charitate se quis coli credit, eos non raro solet æmulos habere pessimos.

parri-

patricidalis cum Olauo propositi consortium habuerunt. Kanutus vero omniū animos gloriæ magis, quàm sceleri intentos existimans, imperata classe Lymici maris oris aduehitur, à quo breuissimus in oceanum transitus patet, quondam nauigijs peruius, nunc vero interiecta arenarum mole præclusus. Hic rex fraternū diu præstolatus aduentum, nauigandi cunctatione exercitus alacritate est excussus. Nam Olauus reddita tarditatis ratione, veniendi moram in dies extraxit, commentumq; cassandæ expeditionis exagitans, alimenta perfidiæ mendaci impedimentorum simulatione quærebat, eò moram trahere cupiens, donec aut regem sine eo proficiscentem interim ipse regno priuaret, vel tarditate suspensum exercitum destitueret, rexq; vel desertorū impunitate despicabilis, vel pœna cunctis inuisus euaderet. Ita & fratrem & dominum aduentus sui cunctatione ludificans, tam vafræ, tamq; insidiosæ rationis commento generosi ac fortis propositi molitionem subruere conabatur. Nec eum callida consilij ratio fefellit. Nam tota à rege classis fastidita eius expectatione defecit. Rerum enim quæ à fratre gerebantur ignarus, morantis aduentum sæpenumero mandatis exegerat, quum tandem de eius perfidia certior factus, classe præstolari iussa, Slesuicum lectissima manu festinatò contendit, ibiq; fratrem inopinatum & attonitum intercepit. Deinde productum, accusatumq;, nec obiecta valide propulsantem, perinde ac conuictū, impotentemq; defensionis compediri à militibus iubet. Qui indebitā regio sanguini contumeliam suis manibus administrandam negabant. Cuius tanta apud ipsos veneratio fuit, vt ex eo ortos morte, quàm vinculis mulctare mallent, tolerabilius rati quod cōmunis conditio admittit, quā quod seruile suppliciū exigit. Sed & gentis nostræ verecundia summā in vinculorum pœna turpitudinem reponere consueuit, hisq; affici omni fato tristius ducit, ingenuas mentes probroso, quam cruento supplicio punitiores existimans, tantoq; alterū altero speciosius censens, quantum naturæ habitus à fortunæ vitio distare creditur. Mandatam militibus operam communis frater Ericus exequitur, plus iusti imperij quàm iniqui germani respectui tribuendum, nec sanguini parcendū dum vitia puniuntur, existimans. quippe quem virtus defecerit, nullam stirpis reuerentiam obtinere, animiq; labe fœdum omnem generis infuscasse splendorē. Igitur nō tam fratris nomen quàm parricidę propositum intuebatur. Adeò sanguinis precium euilescit, quum se moribus ignobilem fecerit. Post hæc rex Olauum catenis coërcitū, nauigioq; in Flandriam relegatum, carcerali custodiæ mandandum curauit. Cuius captionē coniurati parum fama aut nuncio experti, quo callidius exercitū soluerent, inertem regis moram absentiamq; causati, classem clandestino monitu circunuentam domos abire iusserunt. Quam rem si quis palàm exhortatus fuisset, publicatis bonis aut in exilium agi, aut capitali supplicio affici lege merebatur. Quam ob rem defectionis incentoribus tutissimum visum, vt sine vllo autore ipse sibi populus desertionis licentiam vendicaret, ne tam priuatum discessionis crimen quàm publicū haberetur. Tantum autem apud improuidam multitudinis temeritatem insidiosa magnatum ratio valuit, quod plebs non minus eorum autoritate, quàm moræ tædio adducta, fidentissimam reuertendi libertatem acciperet. Cuius facti rex cognitione suscepta, dolorem prius, deinde lætitiam egit. Siquidem iniuriam in religionis habitum formauit, mulctæq; nomine primam exigendarum decimarū occasionem corripuit, lætatus quod ei vtilissimam propositi rationem opportunitas conciliasset, suoq; dedecore sacrorū decus instruere cupiens. Cumq; magnates Olauum quem sibi factionis ducem futurum sperauerant, à fratre interceptū audissent, proposita fraude defecti, summam eius dissimulationem egerunt. Itaq; rex accersita postmodum concione, docet quantum Danicis armis militaris semper disciplina profuerit, maiorum imperijs à minoribus semper obtemperatum fuisse, regum autoritatem popularibus inniti suffragijs, principum famam nullo magis quàm militum fide creuisse, eorumq; nullius momenti imperium esse, si non plebeijs subsistat auxilijs. Sibi vero nuper ignotam regibus contumeliam obuenisse, inusitatæ defectionis autores hebetudinem audaciæ prętulisse, auiditate ocij speciosissimæ rei negocium subruisse. Adiecit quoq; quanta pecuniæ summa ob

Dum vitia puniuntur, nec ipsis sanguine coniunctis est parcendum.

impium deſertionis crimen damnari meruerint, gubernatorum ſingulis quadragena numûm talenta, terna remigum vnicuiq; mulctæ loco numeranda proponens. Nemine collationem abnuente, promiſſa æris ſolutio eſt. Quo cognito remittere ſe Kanutus illam exactionem, ſi ſacerdotibus decimas erogare voluiſſent, edixit. Tunc concio petita conſulendi licentia, pauliſper à rege deliberatura ſecedit, an propoſitis ſatisfieri conditionibus oporteret: vtraq; exhibitu difficilis æſtimata. In ſoluendo nanq; ęre complures inopia afficiendos credebant. Decimarum vero penſionem omni æuo celebrandam, ęternam debitoribus infligere ſeruitutem. Igitur quaſi in triſtium rerum contextu minus aſpere delectum facturis, acerbior viſa cui comes diuturnitas affuiſſet. Nam cum altera ſe tantum, altera poſteros quoq; puniendos aduerterent, præſentem inopiam perpetuo muneri prætulerunt. Itaq; temporum æſtimatione facta, quò ſibi tantum quàm pro poſteris pœnam crearent, culpam redimere præoptantes, ſemel ære, quàm ſemper libertate defici maluerunt, iure elicitum, dedecore vacuum, perſuaſione extortum, probro obnoxium rati. Quinetiam annuam alienis frugem dependere ignominiæ, non religioni attinere cenſebant. A quibus quum rex deteriorem conditionis partem approbari videret, ſimulata pecuniæ exactione, ſeptentrionales Iutiæ partes ingreſſus, Toſtonem cognomine Peculatorem, eiuſq; collegam Hortam colligendæ penſionis quæſtores inſtituit, mulctæ metu decimarum religionem differere cupiens. Iiſdem defectorum res æſtimatis poſſeſſionum precijs, intactas dimittere iuſſum. Qui mandatum immitius ac iuſſi fuerant executi, iniqua plebem exactione pulſabant. Quam rem æmuli regis in popularium concilio deplorantes, calumniam mendacijs exaggerabant. Veris quoq; maiora fingentes, inuiſos cunctis reddidere quæſtores. Quippe militum opus non regis imperium iudicabant, nec iubentis, ſed iuſſi ſtudium intuebantur. Quorum inſtinctu multitudo quæſtores adorta, communem iniuriam publica conſternatione cohibuit: magis quid fieret, quam quid fieri iuſſum eſſet inſpiciens. Nec eorum cædibus ſatiata, in regem quoq; veſana prorupit. Qui impetum eius opportune ſua ratus abſentia declinandum, Sleſuicum conceſſit, ibiq; coniugem cum filio conſtitutam ſi res ſiniſtre ceſſiſſent, perfugere in patriam iuſſit, nullum inter perfidos præſidium habituram. Siquidem intempeſtiuum regno hæredem domeſticorum arbitrio relinquere verebatur. Igitur Wandali ſolam ſibi in armis libertatē reſtare credentes, fugæ eius perinde ac victores inſultare cœperunt. Qui quum imminentibus Iutis & vetera auxilia deficere cerneret, nec noua temporis anguſtiæ contrahi ſinerent, quo tutior ſeceſſu foret, Fioniam petit, ſalutem inſulæ præſidio quæſiturus, vbi nihilominus indignam religioſiſſimo ſpiritu ſuo violentiam expertus eſt. Hinc enim Iutis aucta ſæuiendi fiducia, concitatam multitudinis temeritatem exacuit, hinc graſſandi præſumpta libertas triſtem regi procellam inflixit. Sanè populares pœnę metu cœptum omittere veriti, perſeuerantiam ſceleri exhibendam duxerunt. Neq; enim bis læſum pœnam noxijs remiſſurum credebant. Ideoq; eius exitium ſitientes, ardentiſſimo odio ſanctiſſimi viri necem petebant: ac veluti veniæ deſperatione compulſi, hoſtem tollere quam vltorē experiri maluerunt. Nec ſuis eum finibus exegiſſe contenti, Fionia quoq; propellendum decernūt. Iamq; rex accepto traiectionis nuncio, Sialandiam emigrare ſtatuerat, cum Blacco quidam primam ipſius familiaritatem adeptus, ſed nihilominus eum occulte peroſus, ſimulatæ fidei conſilio hortatur fugæ parcat, Othonienſis pagi præſidia expectat, nec fœmineo more latebram circunſpiciat: ſe interim plebis acta ſpeculaturū, blanditiasq; irę eius oppoſiturum promittit. Quod ſi plebis animum mitigare nequiſſet, tanto antè id regi pronunciaturū, quantum fugæ occupandæ ſat eſſet. Cōſilio obtemperatum eſt. Tunc Blacco omiſſa legatione, ſiniſtris plebem monitis palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium regi impenſius ſtruit. hortatur quamcelerrime calumniæ autorē occupent, nec fugacem elabi permittant, oppreſſionum vindices tyrannum non regem faſtidire commemorat: carere culpa, quod

Honeſtatis æmulatione cōmiſſum culpa caret.

honeſtatis æmulatione committitur: patriæ tutores perinde ac pietatis miniſtros parricidio exui: priuatum abeſſe crimen vbi publicę libertatis vindicta peragitur.

Præte-

Præterea miserrimos cœpti irritos, compotes felicissimos fore. His atq; consentaneis modis solicitato in regis necem populo, aduersum immerentis caput funestos omnium conatus erexit, eaq; actione consternatā amentia plebem veluti furiali quadam face succendit, statimq; impetus creuit vbi hortatorē habere cœpit. Neq; enim temeritati eius constantiā suam obiecit, sed publicæ sese dementiæ autorem ascripsit. Igitur incitatior seditionis procella pestifera eius concione deferbuit, grauiorq; tempestatis incentorem nacti tumultus erupit. Inde reuersus pacatiorē populi animū nunciat: facile consternationis procellā acquiescere, si rex irā mutuò deponere, reisq; pœnam remittere voluisset. Quem rex fidum legationis ministrū ratus, regalis magnificentiæ conuiuio excipit, malignūq; suæ pietatis interpretē donis prosequitur. Vtrobiq; gratia perfidiæ habita est. Nam Blacco alterna partes vice subiens corrupto legationis officio, pro mediatore proditorē agere cœpit, atq; ex speculatore sceleris hortator euasit, sinistre regis, falso plebis animū interpretatus. Ita pellacis viri mendaciū legationis titulo inuolutū, regem pariter ac populū fefellit, hunc ne imminentē vitaret, illū ne parceret expectanti. Eundē die postera rex prioribus paria pollicentē ad speculanda seditionis acta dimittit, communemq; hostem inter se & vulgum creandæ pacis autorē assumpsit. Nec solita legato perfidia defuit: cuius pestiferis monitis instincta plebs vehemētius aduersum regis caput consternationē destrinxit. Kanutus interim quotidianis sacrorū solennibus assuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem sacram pro se deprecaturus accedit. Quippe precibus deum, quàm hostē armis ne quid charitati detraheret, aggredi præoptauit. vbi dum religioni vacando, officia sanctitatis exequitur, consternatæ multitudinis corona armis sacrariū clausit. Quotquot ergo ex militibus hostem præcurrere poterant, periculi consortiū affectantes, regē petebant, eius in seipsos discrimen transfundere cupientes. Cumq; salutem secessu consequi possent, periculū præsentia quæsierunt, morteq; clari quàm fuga tuti fieri maluerunt. Quanta porrò humanitate clientelā hanc abundasse credemus, quę ne infelicē domini fortunā desereret, periculo sese quod vitare licebat opposuit, inq; magna fugiendi copia salutem regis quàm suam tueri satius duxit? Benedictus quoq; fraternitatis nexū fide imitatus, in templo cum fratre commori destinauerat. Ericus vero seorsum ab hoste conclusus cum solus multitudinem sustinere nequiret, per medios hostiū globos ferro secessum molitus erupit. Tunc nemine religiosæ pacis domiciliū violenter irrumpere præsumente, primus Blacco cunctantibus cæteris ferro valuas petiuit, ductuq; suo eandem cunctis licentiam tribuit. Ita se non sacrilegij modo, sed etiam publici parricidij ducem autoremq; exhibuit. Quod videns plebs concitato seditionis motu templū aggreditur, eoq; irruptione facta diuinos lares, ac sanctissima penetralia sacrilega tempestate fœdauit. Verū Blacco in ipso quem irruperat aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, violati sacrarij pœnas pepēdit: mors eius interfectoris exitu vindicata est. Itaq; alterius fato scelus, alterius pietas causam præbuit. Crediderim tunc pium cruorē parricidali permixtū separatis fluxisse meatibus, atq; sine vlla riuulorum communione hinc sacrū in scelestū sanguinē diuiduis alueis incessisse. Benedictus liminibus irruptorē excipiens, dum foribus acrius propugnat occiditur. Rex ipse inter cruentos imminentis violentiæ strepitus fiducia conscientiæ eundē mentis habitū tenuit: neq; religioni parcius quā si periculū abesset, vacauit, ne plus ab eo timoris quam constantiæ viribus indulgeretur. Sed ne extrema quidē eius hora sanctitatis studio vacua fuit. Nam cum parietē vndiq; à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoq; propinquā sibi necem instare animaduerteret, accersito sacerdoti factorū arcana confessus, per summā mœroris acerbitatem præteritæ vitæ culpas absoluit, præmiūq; sibi pœnitentiæ salubritate conciuit. Tantum enim in innocentia sua fiduciæ reposuerat, vt mortē non periculo oppressus refugere, sed metu vacuus appetere videretur. Quinetiā propassis vtrinq; brachijs ante aram fati securus occubuit: vbi dum victimæ more prostratus percussorē expectat, immissæ per fenestrā lanceæ mortifico iactu cōfossus, pium mortis sacrificiū edidit, profusoq; militum sanguine, suum ad vltimū erogauit. Enimuero crebris vndiq; *S. Kanuti interitus.*

telis petitus, corpus immobile tenuit, nec ante loco quo cubabat excessit, quam feretro mandaretur extinctus. Ex cuius sanctissimis vulneribus plus gloriæ quàm cruoris effluxit: quippe præsentis vitæ exitu initium melioris accepit, hostili iudicio punitus, diuino seruatus. Felix eorum parricidium, qui quem terrestrium virtutum orbe exemerant, cœlestium vsibus applicabant, caducaq; & fragili potentia spoliatum, solidæ atq; æternæ felicitatis compotem statuerunt. Sed & clandestina eius virtus perlucidis postmodum experimentis enituit. Hæc audiens regina patriã cum filio impubere repetit, geminis post se relictis filiabus, ex quibus Ingertha Folconi Sueticæ gentis nobilissimo nupta, Benedictũ, Kanutumq; filios habuit, hisdemq; mediantibus, Birgerũ qui & nunc extat Suetiæ ducem cum fratribus suis nepotem accepit: verum ex Ceciliæ matrimonio Ericus Gothorũ præfectus Kanutum cum Carolo procreauit. Ex quibus generosissimarum imaginũ numerosa posteritas clara propinquitatis serie cohærens emersit. At populus perempto rege exultans, quod scelus deflere debuerat, insultatione prosequi voluptatis loco reputabat. Qui cum parricidio pietatis causam prætexeret, idq; tyrannicidij nomine coloraret, militem suum Deus mercede fraudari non passus, arcanam sanctissimi viri innocentiam manifestis publicauit indicijs, eximioq; vitæ eius splendore etiam clara mortis ornamenta concessit. Sanè ad coarguendam parricidarum malitiam puniti merita miraculosis prodidit argumentis, ignotãq; vulgo virtutem mirifico rerum fulgore detexit. Quorum plebs admiratione perculsa virtutis inuidiam egit, conspicuamq; signorum experientiam diu nequicquam infuscare tentauit. Veteris nanq; inuidiæ fremitu, ac pristinis odij viribus pertinacius excandescens, adduci non poterat, vt diuinis honoribus coleret, quem ob scelus à se interfectum putaret, rem cœlitus declaratam humanis argumentis abnegare conando. Quanquam enim damnatos à se mores cœlesti iudicio comprobatos videret, ad dissimulandam tamen, occultandamq; miraculorum fidem iustam cędis causam fingebat, firmamq; facti tuitionem retinens, sententiæ suę perseuerantissima propugnatrix existere non erubuit. Nec vita regem spoliasse contenta, etiam fati laudibus exuere conabatur, cuius lucem extinxerat, famã quoq; sepelire connisa. Sed humanis tenebris diuinus splendor inuolui nõ poterat. Quippe miraculorum nitor dubietatis caliginem clara rerum luce pellebat. Nam sanctitatis eius medela varias imbecillitatum affectiones remediorũ salubritate prosecuta est. Cumq; obtrectantium liuor crebrescentibus signis virtuti cedere cogeretur, nec fidem vlterius frustrari quiuisset, in facti tamẽ defensione persistens, sanctitati quidem assensit, sed eam non tam ex præteritæ vitæ meritis quàm vltimi temporis pœnitentia profectam astruxit. Ita & iustam facto causam prætexuit, & vita cassum honore donauit. Siquidem digne regem perisse, sed pium lachrymis euasisse dicebat, intentionem eius auaritiæ quàm religioni propiorẽ existimans. Cuius erroris non paruas postmodum pœnas pependit. Sed & posteri paternam redolentes inuidiam, sanctitatis eius formam non moribus, sed lachrymis imputant, præsentiq; incredulitati præterito sese errori implicant. Neq; adduci possunt, vt ipsius beatitudinem deposito odio syncere æstiment. Verum sacra eius oppidulo orta toto penè terrarum orbe fulserunt, cultusq; ipsius primum à ciuibus exceptus, paulatim in commune prorepsit. Cuius tam vitæ quàm miraculorum virtutem priuatim Othoniensibus venerandam, publica eam religio consecrauit. Sed & cœlestem eius spiritum ad hoc vsq; tempus felix signorum fortuna prosequitur. Hinc est quod Kanutus diuini iam animi immortalitate potitus, vt terrestribus patriam patrocinijs attollere studuit, ita cœlestibus protegere non desistit: ideoq; sanctitas eius gloriæ & celebritatis fructu opulentissima, splendidũ in fastis locum obtinet. Quin etiam salutares effectus suos quotidianis administrat indicijs, malitiamq; patriæ, beneficijs pensat. Nam virtutum eius insignibus, omnis ætas Danica gloriabitur. Talibus illustrationis radijs sanctorum fatis claritas erogatur, cum cœlesti beneficio mortalis liuor opponitur.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI VNDECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIÆ DANORVM LIBER DVODECIMVS.

NTERFECTO Kanuto, Iuti iniquæ ſocietatis pertinacia ſingularem Olaui gratiam amplectentes, creari eum regem alacerrimis petiuere ſuffragijs: hunc ſibi plurimum gratiæ relaturũ ſperantes, cui tanto regnum diſcrimine quęſiuiſſent. Neq; eius fratribus hunc honorem eximio Kanuti amore ſuſpectis, erogandũ duxerunt. Igitur pecunia pacta, Nicolaum communem tam præteriti quàm futuri regis germanum, vadem pro eius redemptione dederunt, receptoq; regnum imponunt. Nec paruum Nicolaus fraternæ charitatis ſpecimen edidit: ſiquidem fraternas induere catenas, ſuisq; vinculis germano regnum emere non dubitauit. Quod audiens Ericus, contumeliæ memor quam ei communis fratris iuſſu inflixerat, vltionis metu cum coniuge Botilda quæ Vluoni Gallitiano ex filio Thrugoto neptis obuenerat, Suetiam petiuit. Dani vero collato certatim ære pro ſponſoris reditu, pactam creditori pecuniam numerarunt. Quem Flandrenſi cuſtodia liberatum, infeſta parricidis fortuna veluti cladem aliquam noſtrorum abundantiæ ac fertilitati iniecit. Nam cum Dani noui regis initijs applaudentes priſtinæ ruinæ procacius inſultarent, criminoſis ſemper infenſa diuinitas ne diu ſcelus impunitate floreret, petulantiam penuria rependere voluit, communiq; inopia publici parricidij victa exegit piacula. Vt enim non in ſingulos modo ſed in vniuerſos animaduerteret, ſumma aëris intemperantia annorum quibus Kanutus regnum geſſerat numerum adæquauit, cœleſtiq; robore humana vi maiorem edidit vltionem. Quippe verni æſtiuiq; temporis feruore ſatum omne coaruit, autumnale vero adeò pluuium fuit, vt ſiquid locorum humilitate paluſtriúe madore alitum ſuccreuiſſet, perſeueranti imbrium inundatione decideret. quanquam contrarium cœli habitum humanæ commoditatis ratio flagitaſſet. Igitur opportuno ſolſtitium humore caruit, eundemq; ſine modo profuſum ſiccum amans ſextilis excepit. Tunc planè camporũ facies cœleſtibus imbribus inundata, late patentis ſtagni ſpeciem prębere conſpecta eſt, ita quod æſtas ægre genuit, autumnus oppreſſit: tantaq; temporum intemperies extitit, vt nec imber æſtum leniret, nec æſtus imbris illuuiem temperaret. Quinetiam agreſtes aquis campos tegentibus, ſupernantia ſpicarum capita demetentes nauiculis excipiebant, ac deinde putres ariſtarum reliquias fornacibus igni percalefactis exiccandas mandabant, ſicq; eas molæ ſubijcientes, quia panem præſtare non poterant, in vſum pultis vertebant. Quamobrem tanta ciborum penuria inceſſit, vt maxima populi pars alimentorum inops inedia conſumeretur. Ea res locupletes inopia, pauperes morte mulctauit: maioresq; ære, minores ſpiritu ſpoliauit. Nam diuitum populus non ſuppetentibus alimentis, auro argentoq; ſalutarẽ comparauit impenſam: pauperũ vero gregẽ tam cenſus quàm dapis inopẽ horrida paſſim fames abſumpſit. Rex ipſe ad vltimã tabem redactus, plurima frugelatifundia permutabat, agriſq; vænire iuſſis, alimenta poſſeſſionũ precijs comparabat. Nobilibus in eundẽ vſum ingenuitatis inſignia erogare, rubori non fuit. Enimuero abunde ſeges finitimis erat, vt priuata gentis, non publica terrarum vltio videretur. Quæ tam dira clades conuictũ populi animũ ſanctitatẽ, quam antea detrectauerat, fateri coëgit: deq; celſitudinis eius contemptoribus veneratores effecit. Sanè tam euidens pœna, alijs fruge abundantibus, Danis priuatim ingruens, & parricidarũ noxã, & perempti innocentiã, liquidò argumentata eſt. Hanc peſtẽ Sueno pontifex, cuius ſumma apud Danos autoritas erat, populo parricidij pœnitere permonito inceſſurã prædixit. Quippe in plebẽ pius, in deũ venerabilis habebatur, religioneq; attentiore cura, cõciones præſtantiore facundia celebrabat: ita fauore omniũ occupato, arcem inter noſtros autoritatis, atq; eloquentiæ faſti-

Multi fortunæ tenuioris homines in Dania fame moriuntur.

gium possidebat. Subiectorũ mores, non solum dictis, sed etiam serenissimis operũ informabat exemplis, nec voce quam mente concinnior fuit. Idẽ perfecta trinitatis æde, in exædificando eius ambitu Kanutum religiosi operis sociũ habuit, nec minorẽ in extruendis Mariæ sacrarijs operam gessit. Quippe vnum in vrbe, alterũ Ryngstiadis enixe molitus, tertiũ Michaël Slaglosæ condidit. Adeò se sanctorũ penetralium singulari cultu flagrare monstrauit. Nec domestica sanctitate contentus, augmentum eius foris petere arrepto peregrinandi labore constituit. Cumq; Hierosolymam proficiscens Byzantiũ peruenisset, contracta varij generis ornamenta cum sacrorũ cinerum reliquijs in necessarios vsus domestici templi remittenda curauit. Sed cuius Græcia pietatẽ vidit, mortem Rhodos aspexit. Iisdem ferè temporibus absumpto Richaldo, Ascerus morũ generisq; splendore eximius Lundensi potitur sacerdotio. Olauus cum bis penè lustrũ regnando condidisset, inter continuas rei familiaris angustias, nihil regali magnificentia dignũ exequi poterat. Sed & finitimi facto paupertatis eius contemptu, famelicũ ferro incessere ruboris loco duxerunt, rati inediã armis obrui non oportere, neq; diuinitus afflictũ humanitus premi, aut cœlestiũ vindictam mortalium viribus exagitari. Cui enim inuidiosum existeret regnũ, contemptissima tot annis inopia profligatũ? Cum rex diuinum natalem celebrans, pane in domo non suppetente ieiunos circunquaq; penates aspiceret, erubescenda mensarũ inopia magnopere confusus, obducto manibus capite suffusoq; lachrymis vultu, per summã animi ægritudinẽ temporis difficultatem gemitu prosecutus est. Sanè tantulã dapem tot cõuiuis apponi defleuit, contemptissimã famem honoratissimæ lucis ignominiã iudicans. Qui mihi alienã specie, suam re vera deplorasse videtur inopiam. Deinde supplicatione habita, superna contuitus autorẽ omnium deum vt si quid iræ aduersus populũ concepisset, suo nõ eius periculo satiaret orauit, infelicissimũ patriȩ statum, difficilimũ temporis habitum æstimans. Quippe tam inops epularũ conuiuiũ quo famem instruere potius quam pellere videretur, principũ oculis subijcere erubescebat. Nec difficiles numinis aures habuit: siquidẽ celerem fati viam obtinuit, sibiq; mortẽ, salutẽ patriæ, si qua modo parricidis virtus inest, pia prece cõciuit, ingenuoq; viuendi pudore maximæ cladis pœnã auertit. Itaq; memoriæ eius speciosius deposita vita quã gesta ascribi potest, qui fatũ patriȩ finiẽdi spiritus causam habuit. Porrò quantũ charitatis erga suos cordi insitũ haberet aperuit, cũ & eorũ mala proprio capite luere vellet, & cõmune periculũ ad se solũ redundare deposceret. Nempe quia suã pro ciuiũ salute deuouit, pij animi titulo fraudandus non est. Fortuna siquidẽ famem cum autore suo pari funere extulit, inediamq; satietate mutauit. Huic Ericus natu proximus è Suetia reuocatus, magno omnium fauore sufficitur. Huius ætas periclitanti populo labentis annonæ subsidia reparauit, segesq; tempestiui imbris beneficio visitata conualuit. Nã regnante eo agrorũ habitus ad tantam vbertatẽ excessit, vt singuli cuiuslibet annonæ modij totidem denarijs permutarentur. Sed & continuis regni ipsius annis eadẽ agris vbertas incessit. Quo euenit, vt non solũ ex morũ, sed etiam temporũ placidissimo vsu, boni cognomen acciperet. Tunc planè penuriæ copia, inopiæ successit abundantia. Huius viri virtutes summatim cognoscere, tædio nõ sit. Nam præter ingentia animi decora, singularibus naturæ incrementis euectus, admirabili corporis magnitudine eò proceritatis excesserat, vt cæterorum vertices humeris superaret: nec longitudini inconcinna soliditas fuit, vt totam eius compagem exactissimo naturæ ingenio excultam elaboratãq; putares, quæ copori granditate conspicuo consentaneum virium habitum conciliauit. Igitur vt corpore nullum, ita nec robore parem habuit, cum staturȩ laude egregia quoq; vigoris ornamenta sortitus. Hastȩ aut lapidis iactu sedens stantes vincebat: neq; illi situs quo minus fortitudinis suæ experientiã ederet officere potuit. Eodem corporis situ ex robustissimis duos lucta aggrediebatur, dumq; alterum attrectaret, alterũ genibus compressum vrgebat. nec ante destitit, quàm prius hunc, deinde illũ pedibus subijciendo, amborũ manus post terga vinciret. Nec minori robore funiculorum certamen exhibuit. quippe vnum dextra, alterũ sinistra, continens eorũ extrema quatuor præstantibus

bus robore ex aduerso distrahenda commisit. Quibus eum nequicquam sede sua detrahere laborantibus, ipse funem vtrinq; modo dextra, modo læua corripiens, ingenti fortitudine effecit, vt aut tenentibus restim excuteret, aut eosdē ad se magnopere renitentes appelleret, funemq; ducere nequeuntes sequi cogeret. Eidē quoq; speciosissimus vocis habitus fuit. Siquidem conciones non solum præstanti facundia, sed etiam tanta pronunciationis amplitudine celebrabat, vt in actionibus non solum à præsentibus, sed etiā à procul positis liquidò exaudiretur. Præterea ad conciliandam sibi popularium beneuolentiā in extrema actionum suarum parte mandati loco subnectere consueuerat, vt viri coniuges suas ac liberos, necnon & seruos cum primum domos redissent, sub eius titulo consalutationis officio prosequerentur, fore se cuiq; illius seruatorem promittens, communemq; cunctis in exhibendo æquitatis cultu, debitorem affirmans. Verum hunc corporis eius animiq; fulgorem, sola libidinis vis tetris intemperantiæ maculis obscurabat. Siquidem coniugalis copulæ tædio Veneris vsum pellicum cubiculis intentum habuit. quanquam ei fortuna vxorem forma ac moribus conspicuam sociasset. Nec defuit Botildæ tolerabunda mens ad insolentiam mariti sustinendā. Puellas siquidē quas ab eo adamari persenserat, maternæ dilectionis officijs prosequebatur, easq; quo promptius mariti studijs indulgeret, quo ad vixit inter pedissequas habuit. Quarum vt formam quoq; concinniorem efficeret, sæpenumero capitis earum cultum proprijs manibus exhibebat. Cumq; abunde foret iram abiecisse, addidit charitatem, & quia sua specie non potuit, aliena marito placere voluit, viriq; in eis affectum colere, quam læsionis suæ vindictam agere præoptauit, ne clarissimum ducem turpitudinis reum ageret. Etenim amoris sui raptrices officijs quam odijs insequi speciosius duxit. Itaq; non solum mariti flagitium dissimulatione texit, sed etiā absq; respectu pellicatus odium merentibus, gratiā erogare sustinuit, veneratione contemptū, obsequijs iniuriam pensans, eoq; facto clarissimū muliebris patientiæ exemplum præbuit. Quin etiā singulari moderationis beneficio posteritati insignem nominis sui memoriā commendauit. Fuere Erico filij, Haraldus, Kanutus, & Ericus: sed primus concubina, secundus matrimonio, tertius adulterio ortus proditur, nec māsuetudinis spiritus regis fortitudini defuit, qui vt crudelitatis alienus, ita socordia vacuus mediū inter desidiam ferociamq; temperamentū teneret. Eiusdem quoq; seueritas benignissime popularibus affuit: ne enim potentum auaritia æquitatis vinculum labefactaret, petulantiaq; iuris hebetudinem pareret, insolentiæ rigorem opposuit, & quo plus à peruersis loco destitit, hoc magis per imperium nocuit. Quippe cum à popularium oppressoribus parum per absentiam timeretur, eosdem subita satellitū manu interceptos suspendio consumendos curauit. Quo facto quid aliud quàm iniuriæ pondus arborea lance pensauit? Quamobrem maioribus formidolosus, minoribus percharus euasit, cum hos paterna indulgentia, illos regia seueritate insequeretur. Filias quoq; complures ex concubinatu habuit, quarum vnam Haquino cuidam Beronianæ necis vltionem pollicito, præmij nomine nuptum dedit: frater siquidem Erici Bero Holsatijs Dytmersisq; subactis, eo loci vbi Wermundi filium Vffonem, cum duobus Saxonicæ gentis lectissimis manum duelli nomine conseruisse proditum est, munitionem inhibendæ defectionis causa molitus, vallo fossaq; insulam cinxit. Cuius dominationem popularium quidam priuatim perosus, concionantis latus hasta transfixit. Ea tempestate Sclauorum insolentia diu Danicæ rei miserijs alita, quippe magis ocijs Olaui prouecta, quàm vllis eius negocijs retusa fuerat, piratica nostros acerrime lacessebat. Sed & Autonem quendam splendidissimo loco natum, Falstriam è Sialandia petentem, moriq; quàm intercipi præoptantem occidit. Enimuero ingenita Danico sanguini virtus, captiuitatis sortem omni facto tristiorem existimat. Quam rem Skialmo candidus, frater hic Autonis erat, in celeberrimis Danorum concilijs querelarum frequentia prosecutus extudit, vt autoritate eius motum vulgus, vnius necem omnium manu vlciscendam decerneret. Adeò quippe regia maiestas popularem euexerat, vt ei decernendarum expeditionū ius esset, armisq; publicis, non imperium principis, sed plebis arbitrium

Clarū muliebris patientiæ exemplum.

præsideret. Præterea Alli & Herri Scaniæ oriundi, sed eius vsum facinoribus demeriti, Iulinum certissimum Danorum profugium proscriptorum titulo petiuerunt. Cuius enixe negocia consectantes, maritimisq; patriam latrocinijs incessentes, rem Danicam atrocius profligare cœperunt. Tunc Danica iuuentus Iulinum adorta, fractos obsidione ciues, quotquot intra mœnia piratas habebant, cum pecunia pactionis nomine præbere coëgit. Quibus nostri in potestatem acceptis, læsæ patriæ pœnas crudelissima mortis ratione expetendas duxerunt. Nam quo violentiore eos morte consumerent, reuinctis post terga manibus palis primum affigendos curabant, deinde ventrium caua cultro rimati, nudatis extis primaq; viscerum parte protracta, cætera stipitibus explicabant, nec ante supplicium remiserunt, quàm tortos extis funditus aluo egestis, horridæ rapacitatis spiritum profundere coëgissent. Quod spectaculum vt specie triste, ita re nostris perquam vtile extitit. Non solum enim reis pœnam inflixit, sed etiam cæteros consimilem cruciatus causam vitare permonuit. Itaque non minori visentibus documento quàm afflictis supplicio fuit. Nec semel quidem Ericus Sclauici roboris amplitudinem pressit, & neruos debilitauit, sed iterum ac tertio effrenata gentis illius ingenia tanto tempore retudit, vt nulla eum vlterius piratici æstus procella pulsaret. Interea defuncto Egino Ascerus clarissimo inter Iutos loco natus, Lundense sacerdotium sumpsit. Fortè autem Hamburgensis antistes ob inanes & falsas suspiciones Ericum execratione mulctandum censuerat. Quod veritus rex, appellatione sententiam præcucurrit, Romamq; e uestigio petiuit: vbi causæ suæ examine diligentius habito, pontificis accusationem potenter repulit, cunctisq; defensionis partibus actore superior redijt. Nec contentus efficacissimum causæ dictionis suæ propugnatorem egisse, aduersariæ partis odio penetralium sacrorum decus externo sacerdotio subiectum habere passus nō est. Quamobrem Romam regressus, tum se, tum etiam patriam ac domestica sacra Saxonica prælatione liberari petiuit, ne religionis ratione exteris admodum obsequi cogeretur, aut eius disciplinam ab alienigenis petere necesse haberet. Nec difficilem curiæ consensum habuit. Quæ ne clarissimum virum repulsa afficeret, tum dignitatis, tum etiā fatigationis eius intuitu mota, petitioni annuit, seq; regnum ipsius summi sacerdotij insignibus adornaturam spopondit, atq; ea promissorum spe regem à se exhilaratum dimisit. Sed tristioris fortunæ quod sequitur. Reuersus nanque Ericus cum more regio domi in propatulo cœnitaret, inter alios quendam musicæ rationis professorem adesse contigit. Qui cum multa super artis suæ laudibus disputasset, inter cætera quoq; sonorum modis homines in amentiam, furoremq; pertrahi posse firmabat. Quinetiam tantas fidibus vires inesse dicebat, vt perceptis earum modulationibus astantes mente constaturos negaret. Cumq; an eiusmodi vsu calleret interrogatus, peritiam fateretur, tum precibus regis, tum etiam minis effectum præsentare compellitur. Qui cum nec vecordiæ metu, nec periculi prædictione imperantem auertere potuisset, ne furori nocendi materia suppeteret, primum æde armis vacuefacta, complures extra auditum citharæ in ambitu collocandos curauit, oriente vesaniæ strepitu fores irrumpere, ereptamq; manibus suis citharam capiti illidere iussos, ne vlterior eius modulatio superuenientes quoque mente captos efficeret. Monuit quoque præstò esse qui furentium vesaniæ valenter occurrerent, ne lymphantes dementia in rixam versa, mutuis sese ipsos viribus interimerent. Obtemperatum consilio est. Igitur armis domo egestis, claustrorumq; custodia obseratis, fidibus operam dare exorsus, inusitatæ seueritatis musam edidit: cuius prima specie præsentes veluti mœstitia ac stupore compleuit. Qui postmodum ad petulantiorem mentis statum vegetioribus lyræ sonis adducti, iocabundis corporum motibus gestiendo, dolorem plausu permutare cœperunt: postremo ad rabiem & temeritatem vsque modis acrioribus incitati, captum amentiæ spiritum clamoribus prodiderunt. Ita animorum habitus, modorum varietas inflectebat. Igitur qui in atrio melodiæ expertes constiterant, regem cum admissis dementire cognoscunt, irruptaq; æde furentem complexi, comprehensum continere nequibant: quippe nimio captu furoris instinctus, eorum se

Citharœdus insignis, affectus hominū pro voto inflectens.

rum se

rum se valide complexibus eruebat. Naturæ siquidē eius vires etiam rabies cumulabat. Victo itaq; colluctantium robore, ꝓcursum nactus, cōuulsis regię foribus, arreptoq; ense, quatuor militū continendi eius gratia propius accedentiū necē peregit. Ad vltimum puluinariū mole quæ vndiq; à satellitibus congerebantur, obrutus, magno cum omniū periculo comprehenditur: vbi verò mente cōstitit: læsæ primū militiæ iusta ꝓsoluit: vt autē acrioribus expiationis modis pœnitentiā ædere, redimendæ noxę gratia, religiosæ peregrinationis propositū amplexatus est, Iudæamq; diuinæ visitationis memoria venerabilē adire constituit. Cuius studij sanctitatem cum diu tacitus animo reuoluisset, tandem ijs maxime quos ob excellentem corporis habitum ꝓfectionis suæ consortes destinabat, insinuat. Quibus rem dolenter ferentibus, idipsum apud celeberrima patrię cōcilia publicauit. Quod cū in Wibergica quoq; concione vulgasset, attonita multitudo perinde ac patrem amissura foret ingemuit, absentiam eius perniciosam patriæ futurā vociferans, inq; eo remorando tota plebs vnius plorabundi amici vultū habuit. Ad vltimū lachrymis suffusa supplicem se eius genibus aduoluit, magnopere deprecās, ne magis priuati voti quàm publici commodi debitum intueretur, eumq; plus Deo syncera regni administratione, quàm exilio placiturū affirmans. Ille precibus concionis voti religiōem opposuit, eiusq; titulo ꝓpositi pertinaciā tuebatur. Nec populo ad refellendam excusationis rationē consilij sagacitas defuit. Redimendi nanq; voti gratia tertiam se rei familiaris partem egētibus erogaturum promisit. Sed ne sic quidem tenacissimam sanctitatis eius perseuerantiā labefecit. Negabat enim rex honestatē culpa redimi posse, seq; alieni æris interuētu voto liberū fore, futurū asserens si conditione vteretur, vt & se periurij, & patriā paupertatis periculis implicaret. Malle vero ꝓprio sumptu profectionē instruere, quàm aliūde impensarū necessaria mutuari, ne alieno grauamine ad peragendum deuotionis propositū vteretur. Itaque seductos maiores de substituendo interim procuratore cōsulere cœpit, non quia prudentia fallebatur, sed ne ꝓteritis aliorum consilijs, suo indulsisse videretur, priuatam sententiā publicę præferendo. Quo audito principes id se consultoris optioni permittere responderunt, ne hac quidē in re de eius industria dubitaturos, cuius summā in alijs solertiam didicissent. Tunc rex Haraldū filium quē præstantior ætas honori tempestiuū effecerat, regis partibus perfunctoriè donat. Scialmoni vero candido splendidissimæ atq; integerrimæ dignitatis viro, cui non solum totius Sialandiæ, sed etiā Rugiæ vectigalis a se factæ procurationē detulerat, peragendæ circa Kanutum educationis officium mādat. Ericum autē obscuriore loco natum hebetiore quoq; cura cōplexus, minoris potētiæ tutoribus applicauit. Quibus dispositis vt granditatis suæ speciē consentaneo corporum habitu minueret, procerissimos quosq; peregrinatiōis participes legit, sicq; alienæ staturæ spectaculo, suæ miraculum tēperauit, ne singularis eius magnitudo visentibus exteris ludibrio foret. Nec piger Botildæ ad consectāda mariti studia animus fuit. Quem quidē eodē voto, sed diuiduo toro secuta, profectionis meritū pudicitia cumulauit. Sed neq; Ericus patriæ quam deseruit curā abiecit. Ne enim Dani sub externo pontifice sacrorum munera celebrarent, missis ad curiam legatis, in ornamentū domesticæ religionis maximi sacerdotij insigne expetendum curauit. Nec eum Romanæ promissionis fides fefellit: profectus enim à curia legatus, qui sacri insignis prærogatiua nostræ gētis sacerdotiū adornaret, cum celeberrimis Danorum vrbibus inspectis cuncta curiosissime collustrando, non minorē personarū quàm ciuitatū respectum egisset, Lundiæ ob egregios Asceri mores, tum quod ad eam è finitimis regionibus terra mariq; transitus abunde pateat, hunc potissimum honorē deferendū existimauit. Nec solum eam Saxonica ditione eruit, sed etiam Suetiæ, Noruagięq; religionis titulo magistram effecit. Nec parum Dania Romanę benignitati debet, qua non solum libertatis ius, sed etiam exterarum rerum dominium assecuta est. Interea Ericus petitam nauigio Rusciam terrestri permensus itinere magna Oriētis parte transcursa, Byzantium veniebat. Quem imperator nequaq̄ vrbe excipere ausus, extra mœnia tendere iussum hospitalitatis officijs prosequebatur, ratus religionis simulatione dolum intendi. Siquidem famam eius ac magnitudinem suspi-

cione inſecutus, impēſis eum quàm mœnibus fouere maluit. Ad hæc, Danos ſumma à ſe familiaritate cultos eadē ſuſpicionis occaſiōe notabat, perinde ac maiorē patrij regis q̃ ſtipendiorū ſuorū reſpectū acturos. Inter cæteros enim qui Conſtātinopolitanę vrbis ſtipēdia mererentur, Danicę vocis homines primū militię gradū obtinent, eorumq́; cuſtodia rex ſalutē ſuam vallare cōſueuit. Nec imperatoris Ericum opinatio fefellit. Verum re diſſimulanter habita, venerandorū ſacrorū gratia ciuitatis introitū expetiuit, præfatus maxime ſe eo loci celebrādæ religionis amore perductum. Imperator collaudato petentis ſtudio, poſtero ſe die poſtulationi reſponſurum promittit. Interea qui ex Danis Gręcorū militiam ſecuti fuerant, imperatore adito, regem ſuū conſalutandi poteſtatē efflagitāt, permiſſisq́; ſegregatim egredi iuſſum, ne ſimul omniū animos vna regis hortatio caperet. Subornauerat enim imperator vtriuſq; vocis peritos, per quos eorum Ericiq́; colloquia diſceret. Primū itaq; conſalutato rege conſidere iubentur. Tum ille fari exorſus, docet Danos Græcorum ſtipendia merētes iamdudū honoris arcem virtutibus impetraſſe, indigēis exules imperitare, multoq́; foris quàm domi fœliciores exiſtere. Ad hęc, imperatorē eorum fidei capitis ſui cuſtodiā credere, eumq́; prælationis vſum non tam ex eorū meritis, quàm ex illorum qui ante eos Græcorū militiā coluiſſent, virtute progenitum. Quapropter magnopere eis curandum eſſe, ne plus temulentiæ quàm ſobrietatis ſtudijs indulgerent, ſuſceptæ militiæ melius affuturi, ſi neq; ſe vino, neq; regem ſolicitudinibus oneraſſent. Fore autem ſi frugalitatis normā deſeruiſſent, vt militiam ſegnes, iurgia alacres exequerētur. Monuit quoq; ne manum cum hoſtibus conſerturi, maiorem vitæ q̃ virtutis curam agerent, néue mortē fuga præcurrerent, aut ſalutem ſuam ignauiæ præſidio tuerentur, promittens ſe cum primum in patriam rediſſent, fidelem eorum operam beneficijs penſaturū. Quod ſi viriliter dimicantes ſpiritum in acie profudiſſent, propinquos eorum ac neceſſarios honore proſecuturū. His itaq́; conſentaneis modis vniuerſos affatus, propenſam Danorum fidē Græciæ conciliauit. Cuius rei imperator per ſubornatos certior factus, falſo Græcis ſapiētiæ p̄rogatiuam aſcribi inquit, quod ducis fidem notaſſent, cuius gentem toties alienā perfidię cognouiſſent. Siquidem probatiſſimo popularis conſtantiæ experimento regiæ fidei habitus æſtimari poterat. Cumq́; eum religioni potius quàm fraudi intentū aſpiceret, vrbe exornari iuſſa, ac plateis cultius ſtratis, dextera manu venerabiliter exceptū ad curiā & palatium vſq; magno cum omni tripudio triūphantis more p̄duxit, & cui ſuſpicionem immerenti inflixerat, honorem quo maior ab homine pręſtari non poterat, erogauit. Quinetiam ei perinde atq; honoratiſſimo hoſpiti regiā ceſſit, eaq́; nemo deinceps imperatorū vti voluit, ne quis ſe maximo viro tecti communione æquaſſe videretur, hoſpitijq́; reuerentia perpetuū hoſpitis monumentū exiſteret. Quinetiā accerſito qui ſtaturam eius menſurę parilitate cōprehenderet, ſtantisq́; & ſedentis habitū quàmdiligentiſſime coloribus cōplecteretur, tantę magnitudinis admirationē perenni ſpectaculo repræſentandam curauit. Et ne tantum hoſpitem indonatum dimitteret, complacita poſtulare præcepit. Quem cum facto opū cōtemptu ſacros potiſſimū cineres exoptare cognoſceret, honorandis oſſium reliquijs donat: ille religioſum munus cupide amplexatus, idipſum imperatoria bulla aſſignatū Lundiam, Roskildiamq́; deportandum curauit. Et ne ortus ſui locum veneratione vacuum ſineret, Slangathorpiam cum Nicolai ſacratiſſimis oſſibus diuini patibuli particulā tranſtulit. Quippe & oppidi illius templū molitus, & eo loci vbi nunc aram videmus, matre editus proditur. Præterea oblatum ab imperatore magni ponderis aurum ſpreuit, ac repudiauit, ne poſtpoſito continentiæ ſtudio, Græcas opes appetere videretur. Quem mox imperator iniuriæ reum agere cœpit, affirmans ſe, non donum cōtemptu ab eo fuiſſe perfuſum, abiectisq́; precibus vnico notæ irritamento oblatis verecunde eum vti coēgit. Et ne rex accipientis potius, quàm erogantis partes agere videretur, humanitatis eius officijs mutua liberalitate reſpondit. Sed donis eius precium nouitas fecit, barbarumq́; munus hoc imperatori charius, quo Græciæ rarius fuit. Deinde piraticis ab ipſo nauigijs, commeatúque donatus, Cyprum contendit. Cuius inſulæ natura adeo quondam tumulorum impatiens fuit, vt man-

data

data sibi interdiu corpora, proxima nocte reijceret. Hic rex febri implicatus cum vicinum sibi fatum adesse cognosceret, apud celeberrimam Cypri vrbem corpus suum funerari petiuit, præfatus tellurem aliorũ cineres respuentẽ, suos quietius habituram. Igitur pro voto tumulum nactus, corporis sui beneficio vetustam humi indignationem repressit, eamq; humanis ante cadaueribus reluctantem, non solũ suæ, sed etiam alienæ sepulturæ patientem effecit. Coniugem quoq; eius idem peregrinationis labor finiuit. Iamq; tota regis stirps Suenonis ad tres tantũ filios, Suenonem, Nicolaum, & Vbbonem redacta fuerat. Nam vt ex suprapositis liquet, Kanutum, Benedictum, atq; Beronem ferrum abstulit, cæteros morbus absumpsit. A discessu vero Erici, biennium intercessit, antequam Dania certum mortis eius nuncium accepisset. Igitur Sueno natu maior ab Erico secundus tantopere regnum ætatis fiducia affectabat, vt nequaquam communẽ patrię sententiam duceret expectandam, vocataq; Wibergum concione, publici delectus arbitrium vnius prouinciæ iudicio præcurrere non extimesceret. Et fortassis morum suorum obscuritatem perspicaciori censurę committere verebatur, ideoq; fastigium paucitatis cõsensu rapere, quàm fortunam suam incerto multitudinis decreto subijcere maluit, partiumq; suffragijs occupare, quod vniuersorum erat sententia tribuendum. Sed dum citato equitatu cursum ad Wibergicę concionis locum dirigit, corporis firmitate defectus, quo lenius commodiusq; ferretur, carpẽto se excipi iussit, affirmans hilariter obiturum, si saltem sub regis titulo triduum exegisset. Neque enim neruorum hebetudo, aut membrorum tarditas festinabundæ mentis cursum reflectere potuit: sed ob morbi magnitudinem huius quoq; vsum perosus, ministris properare iussis, lecticam poposcit, præfatus nil se curaturũ, si rex à populo salutatus, spiritum in cõcione deponeret. Enimuero insopibilis ambitionis calor imbecillitate superari nõ potuit. Sed dum aduersæ valetudinis immemor supra vire scõcionem appetit, non regno fatum, sed fato regni titulum præcucurrit. Restabat igitur vt circa Nicolaum, Vbbonémque delectus perageretur. Nam Haraldus summa sibi populariũ odia iniquissima regni administratione pepererat. Quippe procuratione in calumniam versa, tam fœde se, tamq; deformiter gesserat, vt abiecto iustitiæ cultu rapinis ac latrocinijs teterrimam in subiectos potentiam exerceret, plebémque omni iniuriæ genere fatigaret. Quo euenit, vt cuncti sordidissimam eius dominationem perosi, nequaquam regnum oppressori deferendum putarẽt, indignum rati iniurias suas obsequijs, angustias honore rependi. Cunctis ergo Ysoram coeũntibus, cum ob ætatem Vbboni summa decerneretur, Nicolaus solus qui id ægrè laturus putabatur, maximo fauore concionis suffragia comprobabat, quod Suenonis filij pro ætatis habitu regni inter se successionem versare consueuerint, sempérque minorem maior honoris huius hæredem habuerit. Vbbo vero parum solertiæ visus, veluti secordiæ conscientia tanto oneri humeros suos subijcere recusauit, vegetioris ingenij fratrem eo munere dignissimum asseuerãs. Enimuero animi sui imbecillitatem, proprio quàm alieno iudicio metiri prudentius duxit. Sed mihi quidem vitandę præsumptionis gratia, humilius quàm verius de virtute suâ sensisse videtur, cui melius respuendo regnum, quàm amplectendo consuluit. Eo quidem honore dignior, quod oblatum sibi fraternæ prudentiæ cedere non erubuit. Et quidem Dani parum iusta æstimatione tam modestam eius verecundiam prosecuti, ignariq; prudentem virum fugiendi oneris rationem inertiæ simulatione quæsisse: quem perseuerantia superare debuerant, negligentia prætexire sustinuerunt. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret? qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac solicitudine quærere præoptauit.

Cypria tellus humanorum cadauerum quondam impatiens.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DVODECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSTERTIVS.

GITVR Nicolaus suscepto regno adeò animum ab omni fastu auersum habuit, vt nihil ex pristina mansuetudine sua decerperet, totámque præteritæ vitæ consuetudinem retinens, cum fortuna animum mutare passus non est, ne potius fortunæ mores, quàm moribus fortunam subijcere videretur. Præterea ne patriam sumptuosa clientela ac voracibus oneraret impensis, quotidianam militiam suam sex tantum aut septem clypeis ob exturbanda latrocinia contentam habuit, nec petulantiorem regem quàm militem egit. Duxit autem Margaretam patre Ingone Sueonum rege, matre vero Helena natam, cuius castitatem rex Noruagiensium Magnus coniugio delibauerat. Qui cum sedulo Sueones adortus, in Hallandenses etiam arma proferret, inopinata eorum irruptione perculsus, vt erat calciamentis vacuus probrosum ad naues recursum habuit, eiúsque fugæ deformitatem etiam cognomine vsurpauit. Cuius manum Ingo saluti suæ perniciter imminentem ferre nequiens, merendæ pacis gratia filia ei in matrimonium tradita, periculum beneficio repulit. Ex hac itaque Margareta Magnus prolē non sustulit. Nicolaus infœlicibus sobolē auspicijs propagauit. Cuius filius Ingo initio adolescentiæ effrenis equi lasciuia excussus, eiusdémque vngulis artuatim obtritus, splendidissimum sanguinem luteis viarum sordibus erogauit, tristissimóque fati genere consumptus, sparsis viatim membris, lacerum humi cadauer iacuit. Pædagogus quippe eum equo assuefacere cupiens, habenas manu continere permisit, quarum regimini intempestiuus adolescens pede subsellijs inhærente, contiguum solo corpus habuit. Magnus vero fœlicioribus naturæ quàm fortunæ incrementis euectus, teterrimum consanguineæ cædis piaculum edidit, atq; ad notissimum fidei exemplum euasit. Cui mater ampliorem propinquorum fauorem affinitatum beneficio creare cupiens, Henrico Regnaldi fratris, Kanuto Ingiburgam sororis filiam coniugio copulauit. Paterna vero bona in æquales admodum portiones partitione redegit, vnam sibi, cæteras nuptis (quas præfatus sum) diuisionis parilitate contribuens. Hinc Danorum, Sueonúmque dissensio orta, ac deinde compluribus inimicitiarum incrementis coalita, ad hoc vsque tempus veteris odij tenacissima perseuerat. Præter hæc Ingritha Vbboni cuidam postmodum denupta, Nicolao ex pellice nata proditur. At Margareta non solum diuinarum ædium opes latifundijs auxit, sed & totis viribus ad augendum eorum splendorem incubuit, sacerdotalísque cultus inopiam exquisito ornamentorum genere permutauit. Enimuero quo rem diuinam ornatiorem efficeret, pallas, laticlauias, cæteráque sacerdotij insignia condere, atque sacrorum vsibus erogare curæ habuit. Henricus vero Guthskalci ex Siritha filius maternis à Nicolao bonis indigne spoliatus, tam acrem eorum repetitorem agere cœpit, vt Danis infatigabiliter imminens, ipsum intra Slesuici fines ad tuendam salutem suam statione & excubijs vti cogeret. Interiectam Albiæ Slesuicóque prouinciam cultore vacuefecit. Cuius rei vlciscendæ gratia Nicolaus excita classe, Liutcham appellit, Eliuo Slesuicensis præfecturæ viro equestres obuiam sibi copias ductare iusso. Necdum enim Dani externas obequitando pugnas conficere nouerant. Verum præfecti leuitas pecuniæ ab Henrico pactione corrupta, cupidius quæstum, quam imperium intuebatur. Itaq; Nicolaus Sclauicis in campis vacuam equis phalangem explicat. Tunc Sclaui pedites obequitando lassare, quàm cum tota acie manum conserere tutius rati, nunc alas, nunc cornua circumuolando, eadémque varie iaculis incessendo, obliquis hostem insultibus lacerabant. Procursu nanque in eum directo fuga referebantur, nec recursum segnius quàm impetum edebant, nostrorumq; maiore mole quàm pernicitate sibi immi-

imminentium ex aduerſo congreſſum vitantes, reiectis habenis, aduerſos premebant. Terribilem bello virtutem furtim & quaſi inſidiarum latrocinijs attẽtantes, Ita laxata debilitataq́; Danorum acies, quia rem in plano parum feliciter geſſerat, vicini montis editum occupauit, ſalutem ſuam quam armis tueri nequibat, loci præſidio munire cupiens: eoq́; potita, verticis beneficio ſubiectum hoſtem ſecura conſpexit. Die poſtera ne loci, quàm ſuis viribus munitior videretur, ancipitẽ campi fortunam repetere, quàm certo montium tutamento gaudere maluit. Sed equeſtris militiæ ſpiritũ pedeſtris ferre non potuit. Quo euenit, vt amiſſum pugnæ decus recuperare nitentes, priſtinæ cladis ignominiam poſtera cumularent. Crediderim hanc pugnę fortunam ab inſtrumentorum magis, quàm animorum inopia profectam, quia dum fortitudinis ſpiritus parum curioſe prima militiæ cõmoda circunſpexit, non metus ſed inertiæ pœnas pependit, ſuaq́; potius negligentia quàm alienis viribus proculcatus occubuit. Haraldus re fortiter geſta adeò grauiter affectus proditur, vt gradiendi inops clypeoq́; à ſuis exceptus, alienis manibus caſtra ſequeretur. Kanutus quoq; per ſummam vulnerum acerbitatem pedum firmitate defectus, promptiſſimam militis fidẽ expertus eſt. Qui ne dominus ab hoſte interciperetur, periculum eius ſuo diſcutere non dubitauit. Socijs nanq; de induſtria fugere iuſſis, ipſe corporis ſimulatione curſum lentius agens, imminenti ſibi Sclauo manus obtulit vinciendas, eiuſdemq́; propius obequitãtis habenas corripiens, lata à ſocijs ope, equo barbarum ſpoliauit. Quo potitus, protinus eo ſummam Kanuti imbecillitatem adiuuit. Igitur vt callidæ, ita periculoſæ fortitudinis fœlix exitus fuit. Subeunte crepuſculo noſtri infœlicem pugnę euentum ſortiti, reliquias ſuas vnico repetiti verticis præſidio tuebantur. Cibo quoque & potione defectos præter vulnera ac laſſitudinem etiam alimentorum inopia lacerabat. Igitur ad vltimam penè tabem redacti, quum & pericula vndique, & nuſquam auxilia circunſpicerent, quippe & Scaniẽſium tempeſtate detinebatur aduentus, & Elinus pecunia ab Henrico corruptus, reddita tarditatis ratione, copias ducere ſuperſedebat, humanę opis deſperatione ad cœleſte pręſidium confugerunt, abſumptęq́; ſpei ſuæ reliquias in dei, quàm hominum fortitudine reponere maluerunt. Poſtera vero die qua Laurentianæ vigiliæ ſacra recolebantur, diuinam potentiam nullo melius, quàm frugalitatis voto propitiandam rati, concione lugubriter habita, lucem qua vel priuatum Laurentij, vel publicum ſanctorum ſolenne præcurrimus, ſiue quam diuinæ paſſionis memoriæ dedicare conſueuimus, annuo temporum volumine repetitam, ab omni Danica ætate continentiſſima ieiunij religione excolendam promittunt. Quod votum publicæ neceſſitatis exigentia nuncupatum, exactiſſima poſteritatis cura firmauit, indignum rata ſtatam à maioribus continentiam ſtomachi impatientia atque eſcarum auiditate conuellere. Diluculo vero noſtrorum acies centuriatis globis naues repetere adorſa, Scanienſes nuper claſſe aduectos obuios habuit. Quorum aduentus beneficio recreata, ipſos perinde ac corpore & viribus integros ne terga ab equitatu inceſſerentur, curare iubet. Deinde compoſito gradum agmine promouens, cum fortè limoſam obiecti lacunaris voraginem traijcere debuiſſet, neque eam vllo compendij deflexu vitare quiuiſſet, peragrare adorſa, ſed mox paluſtri cœno tenacius implicata, ac deſidentis luti illuuie præpedita, confuſo tranſitionis impetu ſimilem fugæ tumultum edebat. Maior pars labili paludis mole peſſundata, pecorum more ab hoſtibus trucidabatur. Ita tranſmeandi auidis improuidaq́; & cæca feſtinatione ruentibus impedimentũ periculo fuit. Tandẽ ægrè in littus reditum, diſceſſumq́; eſt. Cumq́; Sclaui perinde ac victoria freti verbis virium ſuarum laudem præ ſe ferẽtibus, Danicas vituperio inſequerentur, & quaſi illarum imbecillitati fortitudinis ſuę iactantia procacius inſultarent, Henricus qui probe noſtrorum animos nouerat, diuerſa ſe, inquit, hoſtium robur æſtimatione complecti, quippe regis eorum in equo præualido exemplum liquere. Qui ſi vires ſuas ſciſſet, omne equitis imperium ſperneret. Quas quoniam ignorat, facile inſidentis arbitrium patitur. Ita Nicolaum ſi viribus ſuis fidem haberet, cuncta proſpere, diffidentem vero nihil fœliciter executurũ. Poſt hæc Elinus quod patrię fortunam venditauerit à rege perfidiæ da-

mnatus, non solum præfecturæ beneficio, sed etiam patrimonij rebus ignominiose exutus, vltima inopia sordidissimi lucri pœnas persoluit. At Henricus ob superioris pugnæ successum audaciæ incrementis euectus, littorales Danos piratica lacessendo, non solum Eidoræ finitima, sed etiam cuncta Slesuico Vallóque quod Danorum opus vocamus interiecta vastabat: ipsam interdum vrbem illatis clàm per nauigia copijs improuidam aggrediebatur. Itaque post exactum Elinum adhuc finibus illis prouisore vacuis, creberrimæ exterorum violentiæ etiam domestica furta accessere, tantoq; ciuitas intus quàm foris acerbius vrgebatur, quanto ad nocendum occulta manifestis proniora noscuntur. Æque ciuis vt hostis formidabatur. Quippe Fresones cū Holsatijs ac Dytmerchis impunitatis spe ob præfecturæ vacationem concepta, dies latrocinijs, noctes furtis emetiebantur, & vbi fastigia nequibant, imas ædium partes ligonibus adorti, cuniculis custodem fallebāt, Nec minor æditurorum in asseruandis rebus cura flagrauit. Equi intra repagulum ne furtim abstrahi quirent, ferro compediebantur. Ædium excubitores vberioris cautelæ gratia, valuis affixi iacebant. Nec serarum claustris contenti, etiam fossa aditus obfirmabant. Ita grassante latrocinio quidam ingenuę stirpis plurimorum paupertatem partarum nequiter opum incrementis abolitam cernens, absque respectu verecundiæ eadem amplecti animum induxit, clarissimamq; indolem suā spe lucri incitatam, ex summo nobilitatis fastigio in obscœnissimam atque profundissimam turpitudinis sentinam abijcere non erubuit. Ita sanguinis decore indecenter vsus, vires generis ad scelerum licentiam trāstulit, & quod virtutibus nutrimentum esse debuerat, vitijs obtentui fecit. Siquidem nulli facta eius aperta criminatione insequendi audacia fuit, tantoq; propēsior delictis impunitas habebatur, quanto conspectior delinquentis noscebatur autoritas. Ea tempestate missi à Kanuto qui pecuniam quam educator eius depositi nomine conseruauerat, in Fioniam è Sialandia transferrent, cum ab vtroq; littore æque distante nauigio procul piratas imminere conspicerent, expensam fune crumenam vndis occultauere. Postremo cum se parum potentes remigij animaduerterent, fugæ diffidentia implicati, reciso tenaculo, vetustas regum opes harenis, quàm hostibus relinquere maluerunt. Quam rem Nicolaus in Sialandiam ex Fionia traijciens tametsi eminus specularetur, periclitātibus præsidio fore nequiuit, quod exiguis & inhabilibus ad remigium nauigijs vteretur. Postea cum Kanutum iocundum præ se vultum ferētem conspiceret, oris hilaritatem increpans ob recētem auiti paterniq; æris iacturam, dolere ei admodum expedire dicebat. Ille nihil hac se moueri fortuna dicebat, sed eius beneficio summam liberalitatis occasionem accepisse respondit: vt enim ante nihil ex paternarum opum cumulo decerpere ausum, ita deinceps accessuras abūde erogaturum. Maximum quippe auaritiæ nutrimentū diuitias esse, quas quisquis asseruare intenderit, humanitati vacare nō possit. Qua voce se pecuniæ, sed eam regi imperare monstrabat. Cuius rei pręcipuum extitit documentum quod sequitur. Cum ob creberrimas acerrimasq; finitimorum excursationes nemine Slesuicensis præfecturę beneficium etiam oblatum recipere audente, Kanutus tam periculosum à patruo honorē non opum cupiditate, sed fiducia virtutis expeteret, neque gratis eum impetrare quiuisset, vendita patrimonij parte, formidolosum alijs munus precio assecutus est, eam demum quæstuosam esse militiam ratus, qua gloriæ & claritatis stipendium potuisset acquiri. Ita rex extimescendum ignauiæ decus virtuti venale fecit, emptor verò plus lucri in militiæ, q̄ opum agitatione reposuit. Principio siquidem perceptæ potestatis Henrico per legatos mandat libēter se cū eo de pace acturū, si primum & damna Iutię emendatiōe pensata, & spolia ab ipso restituta fuissent. Quibus profectis ipse interim perinde ac respōsi præscius, non solum suorū, sed etiam eorum quos ex finitimis amicos habebat, manu contracta legatorū reditum armis subsequi statuit. Henricus se neq; cum Danis amicitias gesturū, neq; à maternæ hæreditatis petitione cessaturū respondit. Quo accepto Kanutus rursum ad eum legatos mittit, omnē sequestræ pacis cōmunionem publice recisuros. Quorū Henricus irrisa legatiōe, Kanutū impatiēti sessoris equo psimilem ait, se vero petulantię eius frenos inijcere curaturū. His auditis Kanutus,

Diuitiæ, nutrimētū auaritiæ

nutus,vt magno impetu,ita minimo tumultu noctu iter ingressus,ferriq; & prædæ abstinēs,quo minus aduētus eius ꝓuideretur,diluculo ad Henrici munitionē peruenit. Ille tam subitæ irruptionis incautus,nec arma capere,nec se ꝑsidio tueri parat,sed protinus vicinū mœnibus flumen equo attētans,vnico aquæ interstitio hostem fefellit, lætatusq; est quod salutē suam amni quàm oppido credere maluisset. Quē cum Kanutus vlteriore iam ripa potitū aspiceret,an maderet per ludibriū percontatus est. A quo e contrario quid ita incederet interrogatus, venisse se,inquit, vt promissa ab eo lora recipiat. Ille minas sibi quas nup intenderat responsi vrbanitate exprobratas intelligens, ignominiā ioco ꝓsequutus, adeo mihi, inquit, calciū viribus obniti videris, vt ne tangi quidē cōtineri ue queas. Tunc Kanutus prius castrum,deinde cæteræ regiōis culta vastauit. Secūdo quoq; nouatis copijs omnem Sclauiā strage atq; incendio implicauit: nec solum patriā hoste,sed etiā hostem robore vacuefecit, adeò vt prius prouocare solitum ne ꝓpriæ quidē tutelę sufficientem relinqueret. Postremo cum totas Henrici vires prudentia sua ac fortitudine debilitasset,sanguinis quo illum proxime contingebat natura actus, vt publicè hostem ita priuatim amicū egit. Semel nanq; dimisso exercitu viginti duntaxat equitibus comitatus, ad locū in quo Henricū diuersari didicerat, cursum direxit, præmissis qui suæ ei salutationis mandata perferrent. Henricus falso hostē sibi blandiri inquiens,protinus vbinam esset perquirere instituit. Quibus eum in porta adesse referentibus,ipse nuncio attonitus, mensam ad quā fortè prandendi gratia discumbebat,vi manus discutere parat. Tunc legati præsentiā ducis à pace profectā iurantes, conceptum falso metū affirmationū suarum perseuerantia discusserunt. Quibus vt Henricus fidem habuit,fugæ meditationē amoris indicio castigauit. Enimuero tabulę innixus suffuso lachrymis ore infœlicem Daniā futuram dum tali viro caruerit,aiebat: se vero amicitiam eius syncera amodo fide culturū. Hunc nimirū consanguineus amor & suæ infelicitatis obliuisci,& hostis virtutem fateri coēgit, vtq; propriæ fortunæ immemorē, ita alieni laudatorē effecit. Deinde pręsentē amplexatus,haud parcius lachrymas quàm epulum prębuit. Quippe pręsentem eius mansuetudinem q̃ præteritas noxas attentius intuens, frequentiæ damnorū vnius beneficij indulgentiā anteposuit. Sed neq; Kanutus profectū à pietate mœrorem ingratus excepit. Quinetiam plus in creanda pace q̃ fruenda dape voluptatis reponens, & quasi mediatoris partes agere exorsus,Henricū auunculi gratiam expetere iussit,ac demum consensum eius perseuerantia admonitionis obtinuit. Siquidē Henricus rem maternā, cuius repetendæ causa aduersa Danis arma tulerat, precij pactione interposita,Kanuto in possessionem ascripsit,eādemq; Kanutus ad regem conditionem quā acceperat transtulit, ac deinde receptam ab eo pecuniam Henrico numerauit. A quo etiam postmodū ad conuiuandum accersitus excipitur,affirmante priori eius aduētui minus q̃ decuit impense seruitum. A quo etiam Henricus nuper se vita atq; incolumitate donatum iudicans, Sclauiam ei iurisiurandi firmitate legauit. Huic accessit quod ad gerēda cum Theutonicis bella,quibus pręcipuè Sclauia vexabatur,filiorum virtutibus diffidebat,maluitq; maturum fortitudine hęredē circunspecta arbitrij sui libertate cōsciscere, quàm sub naturali sed inualido patrimoniū exteris ꝑuadedum relinquere. Hæc offerentē Kanutus impietatis sibi notā immerentiū liberorū contēptu pariturū affirmat,seq; tam iniustis eius promissis vsurum negat. Postremo perseuerantissimis Henrici precibus superatur,propositi rationē à natorum socordia mutuātis. A quo etiam imperatoris gratia quod Sclauia in eius beneficio reponi videretur,admodū egēre permonitus,equum ei calces auro confixū muneris loco transmisit, donumq; per se habile inusitatis vngularum ornamentis accipiēti venerabilius reddidit. Crediderim tūc imperatorem plus laudis in dantis industria,quàm dono reposuisse,cum primi precij metallum quo contēptibilius habitum,hoc gloriosius videret oblatum. Absumpto Henrico legatā sibi prouinciam nullo refragante possedit. Interea Haraldus cum nec domi clarus,nec foris celeber haberetur, virtutis inopiam quæstuum copia leuare cupiēs, refertum nequitia animum in imam turpitudinis voraginē egit. Ad rapinas & furta mancipijs vtebatur. Seruorum labores latrocinijs applicabat.

Satellitum cultui viciniæ spolia, sumptui impendebantur armenta. Æstate piratica pariter ciuibus atque exteris insidiosus exegit. Cæterum quò Roskildiæ damnosius immineret, aduersam ei munitionem erexit, quam & sordidissimę clientelæ frequentia compleuit. Itaque ruris opima populatus, pari vernarum maleficio ciuilia lacerabat. Qui clam noctu meritorijs sese tabernis subijcientes, complacitas animo merces impune tollebant. Aliis interim districtos hospitum iugulis gladios applicantibus, interitumq; minantibus, ni iniuriæ patientiã præbeant. Ea furti violentia summam ciuitatis opulentiam ad vltimas rei familiaris angustias redegit. Talibus calumniæ stimulis lacessita prouincia, accensis indignatione animis, vltrices damnorum manus Haraldi bonis inijcere aggressa, spolia spolijs, rapta raptis vlciscitur. Neque enim sibi aliena corripere, sed propria resumere videbatur. Ipse tutò terras tenere nequiens, consternatæ multitudinis impetum nauigio vitauit. Quem Kanutus alieni rapacissimum, ac vitiosissimis vbique lucris incumbentem aspiciẽs, aui persimilem aiebat omnigenis alitũ pennis nidum compaginanti, subitò ventorum turbine disijciendum. Ita Haraldum prædonẽ omnium effectũ omnibus prædam ex se daturum, aliorumq; spolia suorum indubitanter periculo luiturum. At Erico modestum erga populares ingenium erat. Qui cum debitam sibi paternæ rei portionem expeteret, ab Haraldo fratre repellitur, negante adulterio ortum ad hæreditatis communionem pertingere. Ea re, vt par erat, motus, acerrimum bonorum eius persuasorem agere cœpit, fraternisq; spolijs iniurias suas vlcisci probitatis loco duxit. Cæterum Aruacum rapta congessit, sordido neglectoq; loco splendidas opes complexus. Quem Haraldus noctu ibidem inopinatũ adortus, postquam fuga delapsum cognouit, morę copia non suppetẽte, circa prędam hærere metuens, tecto faces subiecit, refertamq; suis opibus ædẽ flammis absumere, quàm raptori intactam dimittere maluit. Quo comperto Kanutus profectas à contemptu lites compescere cupiẽs, metuensq; ne degenerati patris fulgor in filijs exolesceret, vtriq; Slesuicum venire districtius mandat, si supersedeant parte corporum spoliandos minatur. Præsentes deinde fraterne coarguens, curiosa animi inspectione æquissimã inter eos patrimonii participationẽ peregit, Ericoq; ac Haraldo in paterna bona eũdum iudicauit. Eodem tempore Henrici Suenonis filij coniunx mariti conuictum ingenti perosa fastidio, aliena veste sumpta, suis se penatibus intempesta nocte subduxit. Apud quam iuuenum quidam (vt fama est) plurimam obsequio familiaritatem adeptus, callide effecit, vt ad suum eam amorẽ perduceret. Deinde ne res amborum periculo proderetur, muliebriter allectam viriliter cultam, furtiue deuexit. Quam vir eius fortuitis subsecutus indicijs, apud Alaburgiam in cultu familiari deprehensam, amatore delapso, domũ reduxit. Verum hanc ignominiam à clandestino Kanuti consilio profectam ratus, integerrimi viri innocentiam tacitis suspicionis motibus insecutus, insontem notabat. Interea Sueticarum partium rege absumpto Gothi summam, cuius omne penes Sueones arbitrium erat, Magno deferre ausi, alieni priuilegij detrimento dignitatis sibi incrementa quærebant. Quorũ Sueones autoritate cõtempta, veterem gentis suæ prærogatiuam in aliquãto obscurioris populi inuidia deponere passi non sunt. Igitur antiquę dignitatis speciem intuentes, titulum iniusta collatione præreptũ, nouo regis electu cassarũt. Qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperiũ cessit. At Magnus incidentem sibi nuptiarum cupidinem, Polanorum præsidis Bokisclaui filiam postulando compleuit. Qua sibi per internuncios desponsa, mox Sclauiæ excitam paterno imperio classem admouit, rex cuius Vartisclauus diutinas cũ Danis, Polanisq; inimicitias gesserat. Hic Nicolaus vrbem Ornam oppugnare adorsus, obsidionem pactione redimere coëgit. Inde Iulinum nauigans, Bokisclauũ magna manu instructum obuium habuit. Cuius copijs auctus, celerem oppidi expugnationem peregit: deinde relicto victoriæ socio allatam filio sponsam abducit. Vartisclauus rem Sclauicam intolerabili vastationis onere fessam conspiciẽs, pacem colloquio petit. Quo parum prospere habito, pari supplicatione apud Strelam discedentes aggreditur, vbi cum pacis pignoribus fretus, nauigium regis ab ipso inuitatus intrasset, maligno satellitum instinctu, captiui more habitus regredi

Ex adulterio natus, hæreditatis particeps esse non potest.

di prohibitus eſt. Quam rem Kanutus in concione querela proſecutus, magnopere regem monere cœpit, ne plus alienæ perfidiæ viribus quam propriæ indulgeret temperantiæ, néue hoſtem fidem ſuam ſecutum captione implicans, vt eum libertate, ita ſeipſum perpetuo famæ ſplendore priuaret. Fore enim ni captiuum omitteret, vt priuatum crimen publicus patriæ rubor exiſteret. Itaq; efficaci perſuaſione vſus, & amicum oppreſſione & dominum infamia liberauit. Quæ tam iuſta Kanuti ſententia totius concionis ſuffragijs comprobata, magnum alienæ inuidiæ irritamentum præbebat. Dimiſſa claſſe nuptialia ſacra apud vrbem Ripam agi placuit. Illuc ſiquidem frequens nauigijs portus oppido ſplendidam mercium varietatem importat. Vbi cum Kanutus in veſte Saxonica cæteris cultior progrederetur, Henricus obfuſis inuidia oculis alieni cultus ſplendorem ferre nequiens, orta inter ipſos altercatione, latus eius aduerſum gladios oſtro tutum fore negauit. Quem Kanutus nullo magis ouillis ſecurum tergoribus reſpondit: laceſſitum veſtis ſuæ fulgorem vrbano ruſticitatis opprobrio ſpecioſius quàm minis aut conuicijs vltus. Itaq; exprobratam ſibi externi cultus æmulationem, domeſtici cauillatione proſequi contentus extitit. Idem poſtmodum orientis partes piratica peruagatus, cum ſpecioſa domum ſpolia retuliſſet, ideoq; ſe dignitatis incrementa accepturum ſperaret, pro gratia accuſationem expertus eſt, culpatus à rege, quod in re Suetica prædam egiſſet. Cuius operam valenter editam conſimili probitatis genere æmulatus, Magnus inter cætera trophæorum ſuorum inſignia inuſitati ponderis malleos quos Iouiales vocabant, apud inſularum quandam priſca virorum religione cultos in patriam deportandos curauit. Cupiens enim antiquitas tonitruorum cauſas viſitata rerum ſimilitudine comprehendere, malleos quibus cœli fragores cieri credebat, ingenti ære complexa fuerat, aptiſſime tantæ ſonoritatis vim fabrilium ſpecie imitandam exiſtimans. Magnus vero Chriſtianæ diſciplinæ ſtudio paganam peroſus, & phanum cultu, & Iouem inſignibus ſpoliare ſanctitatis loco habuit. Et adhuc quidem eum Suecones perinde ac cœleſtium ſpoliorum raptorem ſacrilegum autumant. Sed vtinam initijs eius exitus reſpondiſſet. Verum pleriſque Magnum ſanguine vel neceſſitudine contingentibus Kanuti inuiſa fœlicitas erat. Nihil enim adeò inuidiæ faces quàm parium impar virtus excitat. Sed præcipue æmulum ei Henricum genialis tori contumelia faciebat. Margareta autem benigniſſima conſanguineæ charitatis alitrix, conſilij ſui tranquillitatem concitatis iuuenum ingeniis opponebat, ſaluberrimáque diſciplinæ moderatione inſidioſam petulantium rabiem temperabat. Quæ cum intercutis humoris vitio immodico tibiarum turgore premeretur, neque letiferam morbi rabiem medicamentis leuare quiuiſſet, ad vltimam penè tabem redacta, Kanutum egregiæ indolis fiducia aduocat, impenſéque hortatur, patriæ pacem, propinquorumq; concordiam fidei ſuæ beneficio foueat, tutamento ſtabiliat, tantúmque ſe in rebus domeſticis gerat, quantum egerat in externis. Adiecit quoque exiſtere qui regiæ familiæ charitatem odio diſijcere niterentur, ſe vero plenis ſalubritatis monitis peſtiferos talium inſtinctus preſſiſſe. Ille deum ſimplicitatis ſuæ teſtem affirmat, ſeq; omne vitæ tempus innocentia ac fide exacturum, periculorum procellas excipere quàm infligere malle promittit, odiáque beneficijs repenſurum teſtatur. Illa promiſſionis beneficio delectata, tantæ fidei ſecuram æquo ſe animo obituram aſſeruit. Quæ vt iuuenilis inuidiæ fluctus viua cohibuit, ita conſumpta laxauit. Nam ab eius fato iuuentutis impatientia primam propoſiti ſceleris licentiam mutuata eſt. Sed & Henricus præter communem ſimultatem etiam priuata Kanutum indignatione peroſus, iniectos malignitati ſuæ frenos audaci impietate diſcuſſit. Vbbonem quoq; præfectum & Haquinum filium quo firmius dolum ſtrueret, promptiorémque ſceleri aditum conciliaret, inſidiarum participes facit. Hi tres eximium Kanuti fulgorem virtutis æmulatione pertæſi, graue mendacij incitamentum aduerſum excellentem eius claritudinem deſtrinxerunt. Itaque ſplendidiſſimum patriæ lumen denſiſſimis tenebris inuoluere cupientes, nihil eum regis vitæ temporibúſque deferre, ſed ipſius exitum præpropera ambitione præcurrere, iamque regiam ſibi potentiam arrogare dicebant. Mouit regem tanti contem-

ptus opinio, denunciataq; concione, Kanutum iubet accerſi. Qui cum prior præſtitutum frequentiæ locum adiſſet, ſuperuenienti patrio Theutonicæ comitatus more, pallio vacuus obuiam accurrit, equoq; deſcendentem continendę ſellæ miniſterio veneratus eſt. Tunc Nicolaus fari in concione exorſus, docet Suenonis filios in regni geſtione ætatis præcipue reſpectum egiſſe, ſucceſſionis habitum ætatis ordine diſpenſaſſe, dominandi ius in annorum prærogatiua conſtituiſſe, neque minori maiorem honore præcurrere licuiſſe. Quamobrem ſeſe vt natu minimum, ita etiam regno poſtremum fraternæ moderationis exemplo nullam fortunæ violentiam intuliſſe, expectatorem beneficij eius non raptorem fuiſſe, neque ad intempeſtiuum ætati culmen manus præpropera porrexiſſe cupidine. Kanutũ vero parum priorum exempla ſecutum, violato ſpecioſiſſimæ conſuetudinis habitu, regni ius cum re necdum queat appellatione pręcerpere, ſingulare nominis inſigne celerius quàm iuſtius occupare, iámque à ſuis falſo regis titulo cenſeri non erubeſcere, conſultius acturum ſi regnandi fortunam non in ſuorum adulatione, ſed in extantis adhuc regis occaſu reponere, maturumq; præſtolari decus, quàm intempeſtiuum præripere mallet. His atque conſentaneis modis regiæ ſibi nuncupationis inſigne eripi querebatur. Tunc exurgens Kanutus diu vultũ humi intentum habuit, dicendiq; exordiũ aliquantiſper ſudore & ſuſpirijs præcucurrit. Tandem & oculos & animũ leuans, gladijq; vt mos eſt capulo innixus, peccant, inquit, pater qui moderationẽ tuam ſuprà quod aut maieſtati, aut ętati debes, exaſperant, quiq; pacatiſſimæ mentis tuæ ſerenum, mendaciorũ procellis incitãt, obtrectationum ſibilis vexant. Sed onuſtum mihi valde eſt, quod integerrimã animi tui temperantiam aliquid ab alieniſſima tibi iracundia mutuatã, & quaſi ſiniſtro rationis ductu tranſuerſam ferri conſpicio. Reijce quæſo nugarum auctores mendaciter obſtrepentes, falſęq; huius criminationis figmentum reſpue. Neq; enim iniurioſo tibi nomine cenſeri ſuſtineo. Herum me mei, non regem appellant. Itaque cum à Sclauis dominus ſalutari conſueuerim, ſiniſtri tantæ comitatis interpretes alienæ vrbanitatis occaſione inſimulationis materiam aucupãtur, ipſiq; venerationis officia negligentes, etiam aliorum iuſta criminantur obſequia. Ego vero non regnũ (vt aiſti) vocabulo vſurpo, ſed temperata nominis dignitate faſtuoſum ſalutationis decus fugio, inuidendum honoris faſtigium ſperno. Ita abſque omni maieſtatis tuæ præiudicio barbara circa me reſultat humanitas. Meam vero inter alienos venerationem indigne ferunt, qui & mihi lucem, & fidum lateri tuo militem eripere geſtiunt. Hos æque tui vſus ac mei capitis hoſtes iudico. Eſto vocari me regem: en filium tuum Magnum nuper apud Gothiam regij cultus & nominis inſignibus potitum comperimus. Mihi quoq; ſi par apud Sclauiam fortuna fauiſſet, certe binis regum obſequijs vti iocũdum ducere debueras, idemq; tuæ quod meæ fortunæ incrementum exiſtimare. Proprio nanque parta negocio, tuo quamalacerrime ſubiectarem faſtigio, foretq; vt inde ſeruitiorum fructum decerperes, vnde alioqui damnorum aduerſa perferres. Itaq; plus amoris quàm odij in mea fueras fœlicitate repoſiturus. Adde quod pro tua ac patriæ incolumitate excubare omni ſorte lętius, omni ſtudio ſpecioſius duxi. Ipſe an efficaciter militauerim, noſti. Littora Dani ſi placet excolite, ęquoribus ædes quãtalibet propinquitate iungantur. Ipſi vndas cauete à maritimis, ego vos à prædonibus præſtabo ſecuros. Et ſi veri confeſſorem agere non erubeſcis, ipſe iampridem Sleſuici conſiſtens, ſalutem tuam aduerſum Saxonum excurſatiões iugibus excubijs vallare neceſſe habuiſti. Eò ſi nunc diuertere libitum eſt, liberas metu noctes exigere poteris. Præterea anguſtias regni tui ſola Daniæ poſſeſſione contentas, inuſitatis terminorum augmẽtis explicui. Quos prius infenſos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me famulantur imperio. Itaque quarum ego rerum ſementem ieci, tu fructum abſque negocio meſſuiſti. Et quidem impenſam ad militem, emolumentum ad regem redũdare par eſt. Et ne vlterius priuatæ militiæ facta proſequar, etiam in publica aduerſo pro te vulnera corpore excepi. Et tamen ſic de te meritum ſuſpicione, & querimonia cauſabundus aggrederis, veteriſq; militis tui promptiſſimã fidem & certiſſimam innocentiam notare deforme non ducis. Hiſne ergo operibus merui, vt aduerſum

uersum me æmulationem tuam in concione destringeres? Hæc ne ex labore præmia, ex militia stipendia decerpam, vt cuius beneficentiam sperabam, indignationem experiar? Aliena à te sit ingrati hæc animi labes, vt operum meorum beneficijs, inuidia atque obtrectatione respondeas. Verum totam hanc insimulationis vim ab inuidia profectam, non tuæ, sed tuorum malignitati imputãdam existimo. At in regni fastigio collocatos, difficiles accusatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc imperium gere, fœliciterq; & nominis & regni insignibus vtere. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego vero in quocunque me fortunæ habitu continuero, nunquam celsitudinem tuam fide vel obsequio colere supersedebo. Permulsus oratione rex, placidiorem oris habitum induens, offensam falso instinctu conceptam in ipsa repente concione deposuit, execratus eos qui simplicitatem eius scurriliter attentassent, seq; deinceps aduersum huiusmodi criminationum susurros aures obseraturum promittit. Cúmque Henricus omnem obtrectationis suæ molem prudentissima Kanuti responsione subuersam videret, familiaribus regem minis aggreditur, summa illum regni affectatione teneri inquiens, incertámque Magno regni potitionem futuram, si populo iudice de summa secum foret controuersiam habiturus. Quippe Kanutum cæteræ nobilium turbæ popularium suffragijs prębferendum. Quamobrem debere patrem successionis ius proprio potius quàm alieno mandare iudicio, destinatúmque hæredi locum æmulo vacuefacere, dum filij rebus consultum esse velit. Itaque sapere eum si suspectam Kanuti fortunam ferro præcurrere studeat. Hæ voces sæpius lacessiti regis animum solicitudinibus implicatum, grauiori quàm ante suspicione torserunt. Tunc Magnus perinde ac fortunæ suæ consulendi, tollendiq; æmuli, à patre licentiam nactus, accitos qui se superius Henrico scelestissimi consilij collegio sociauerant, iurare coëgit, fidum se commissi silentium acturos. Adiectus est his Haquinus cognomine & genere Iutus, neque voci eius vlla ex parte diffisum est, quanquam Kanuti sororem in matrimonio habere nosceretur. Igitur coniurati diu secum taciteq; lustrantes quibus periculorum procellis, quóue exitij pondere diuinum Kanuti caput obruerent, pestiferi consilij laqueos, humi decubãdo nectebant, vt si rem casu detegi contigisset, nunquã stando, sedendóue saluti ipsius insidiatos se esse tutò iurare quirent, pręsidioq; situs innocentiæ sibi munimentum consciscerent, ignorantes verborum artificio iuramentum edentẽ, periurio obnoxium fore. Quorũ fucosa atq; errabunda simplicitas, plus criminis in vocis quàm actus impietate reposuit, non in manuũ sed labiorũ temeritate religionis violationem constituens. Cum autem Haquinus Iutus cœpti modeste sermonis exitum, Kanuti ne saluti insidiosum aduerteret, protinus collegio se pestiferæ conspirationis abrupit, conclaueq; excessit, ne latronis potius quàm necessarij partes egisse videretur. Igitur à coniurationis autore ne iurisiurandi vinculum perrumperet, monitus, neque fautorem consilij, neque proditorem se futurum respondit, quanquã satius esset immerentis periculum indicio præcurrere, quàm silentio tolerare. Vt autem Magnus insidiarum contextũ familiaritatis præsidio obscuraret, cũctamq; suspicionis notã calliditatis acumine vitaret, ante omnia consultum duxit, vt cum eo cuius ardẽtissime cruorem sitiebat, fictã amicitię æqualitatem iurisiurandi pactione consereret, perinde ac religionis pondere propinquitatis vinculum astricturus. Et vt cunctam malignitatis notam sanctitatis simulatione præcurreret, nihilq; perfidum aut obscurũ voluere putaretur, iniquissimã molitionem suã insidiosa religionis adumbratione contexit. Quippe contracta apud Sialãdiam nobiliũ frequentia, Kanutoq; circa diuinum natalis solenne conuiuandi gratia Roskildiã vocato, sacrę sibi peregrinationis amorem incessisse perhibuit. Præterea coniugis ipsum ac liberorum tutorem ordinat, eiq; plenissimam rei familiaris suæ custodiã mandat. Et fortè tunc Ingiburga consilij cognitionẽ consciorum indicijs apprehenderat, statimq; virum vt præparatas capiti suo vitaret insidias, missis literis monendum curauit. Ille nunciũ non tam à deprehensionis certitudine, quàm à muliebri pauore profectũ existimans, monitionẽ respuit, seq; non minus fidei in Magni quàm vxoris præcordijs reponere dixit. Quem si fortuna æque ac coniunx con-

ſilio inſtruere voluiſſet, obiectos perfidiæ laqueos conſultius vitaſſet, neque credulitatem ſuam alienæ malignitatis hamis implicandam præbuiſſet. Interea magnatibus apud Roskildiã, quatuor ſolenniũ dies cõtinuò feriatis, Kanutus ac Magnus, publico iam conuẽtu ſoluto, ſacri tẽporis reſiduum diuiduo peregêre cõtubernio. Eodem fortè tempore quidam Kanuto admodũ ſanguine coniunctus, in eius conſpectu diſſidentem ſecũ militem fuſte percuſſum interemit, atq; ob id curia abire iuſſus, Magnum petiuit. Prouidens autẽ Magnus, ne per eum vllum conſilij ſui indicium ad Kanutum manaret, nocte qua ad deteſtabile carnificis miniſteriũ peragendum contẽdit, cæteris ſe ſequi iuſſis, ſolum hunc priſtina Kanuti familiaritate ſuſpectum comitem recuſauit. Conſilij deinde participes iureiurãdo obſtrictos fidem facere compulit, ſilentio ſe cuncta tecturos. Poſt hęc militem latebra claudit, inſidiasq; circũſpecta locorum obſcuritate diſponit. Mox Kanutũ apud oppidum Haralſtadium, ab Erico Falſtriæ præfecturæ viro domi exceptum, per coniuratorũ quendam genere Saxonem, arte cantorem, ſine arbitris ſibi obuium venire iubet. Occurſus locum apud citimum villæ nemus denunciat. Ille nihil in re doli ſuſpicatus, duobus tantũ militaris ordinis viris totidemq; equiſonibus in comitatũ aſſumptis, armis vacuus equũ petiuit, neq; lateri ſuo ferri munimentum adſciſcere curæ habuit. Quẽ cum e famulis quidam gladio vacuum incedere vetuiſſet, nequaq̃ ſe in ſalutis tutelam ferro opus habere reſpondit. Tantũ enim fiduciæ & pacis in Magni ſocietate repoſuerat, vt in occurſum eius ne enſe quidẽ vtendũ putaret. Monitore vero ne ferrum omitteret inſiſtẽte, ægre gladium ſumpſit. Tunc cantor quod Kanutum Saxonici & ritus & nominis amãtiſſimũ ſciſſet, cautela ſenſim inſtruere cupiens, cum iuriſiurandi religio quo minus id ageret obſtare videretur, quia liquidò nephas ducebat, ſub inuolucro rem prodere conabatur, integritatem ſuam inter fidum arcani, & pium innocẽtiæ ſeruatorem partitus. Igitur ſpecioſiſſimi carminis contextu notiſſimam Grimildæ erga fratres perfidiam de induſtria memorare adorſus, famoſę fraudis exemplo ſimilium ei metum ingenerare tentabat. Sed nullis monitorum ambagibus ſecuritatis eius columen quaſſare potuit. Tantum quippe fidei in Magni propinquitate repoſitum habebat, vt ſalutem ſuam periclitari, quàm ipſius amicitiã notare mallet. Quem cantor certioribus adhuc indicijs aggredi perſeuerans, loricæ quam ſub veſte geſtabat ſumma detexit. Sed ne eo quidem ſuſpicionis irritamento refertum fortitudine pectus, ignauia aſtringere valuit. Ita ſolidæ induſtriæ ſatelles fidem ſuam & periurio vacuam, & innocentia plenam præſtare voluit. Iamq; Kanutus primos ſyluæ aditus ſubibat, cum à Magno occiduum arboris truncum inſidente, falſa oris hilaritate, & fictis oſculorum blandimentis excipitur. Cuius vt aſtrictum amplexibus pectus ferro tectum agnouit, quid ita eo cultu eſſet perquirere inſtitit. At ille diſſimulandæ fraudis cupidine munimenti rationem referre cupiens, eſſe virum, inquit, vitæ ruſticæ, cuius populari penates vellet. Kanutus & rei atrocitatẽ, & temporis religionem ſancte æſtimans, quippe Epiphaniæ ſacra gerebantur, ne priuata ira publicum ſolenne macularet, orabat. Quo, neque ſe vltionem remiſſurum, neq; propoſito ceſſurum iurante, ipſe ſatiſfactionis iuſta promittere, ſuamq; pro eius correctione ſponſionem offerre cœpit. Obſtrepentibus deinde qui inſidijs addicti fuerant, oculos in partem circunferens, quid ſibi militum hæc manus velit interrogat. Cui Magnus, iam de regni ſucceſſione & rerum ſumma agendum reſpondit. Tunc Kanutus, vt patris eius maieſtas diu lætis fortunæ velis proſperum curſum teneat, exoptat. Tempeſtiuam vero talium mentionem incidere negat. Hęc dicentis verticem exiliens Magnus obiurgantis more corripuit. Igitur Kanutus patente iam dolo manum capulo inſerens, vagina ferrum abſtrahere conabatur: iamq; gladium mediotenus deſtrinxerat, cum eum Magnus capitis media diffiſſum exanimat. Cæteri coniuratorum proſtratũ crebris confodêre cuſpidibus. Sanguis eius terræ redditus ſalutarem fontis ſcatebram perpetuis vſibus mortalium adminiſtrat. Cuius cæde cõperta Skyalmonis filij, quibus multa ad eum ex educationis communione familiaritas erat, petitum ilico regem vt ipſum in Roskyldenſium monumentorum area tumulari patiatur exorãt. Ille loci copiam negare, ciuitatem tanti mali aſpectu ex-

aſpe-

aſperandā dicere, eosq; à quibus funebris Kanuti pompa duceretur, indignationem ſuam aduerſum inuiſam Magni præſentiam acrius deſtricturos. Quapropter exequias potius ſeditioſum pugnæ ſtrepitum, quàm pium humanitatis obſequiū habituras. Hic mihi pauorem ſpecie, reuera odium exhibuiſſe videtur, curaſſeq; ne ſpecioſo occiſi funere tetrior interfectori labes accreſceret. Reuerſi qui regi ſupplicauerant, miſerandum amici corpus tenui funere Ryngſtadium extulerūt. Nec diuina laborantibus beneficētia defuit. Siquidem locum in quo pauſantibus gerulis funebris eius lectus conſtiterat, repentino fontis ortu ſignauit. Alijs quoq; compluribus rerum indicijs ingens ſanctitatis eius ſplendor eluxit. Facinoris fama, promiſcuum patriæ lamentum exciuit, omniq; penates plangore compleuit. Populus enim cum calamitoſum de nece eius nuncium accepiſſet, protinus conuiuiorum quæ ea tempeſtate gerebantur, hilaritate depoſita, morem tempori impenſum mœrore mutauit, inq; eo lamentando, vterque ſexus vnius gemebundi amici vocem habuit. Cuius funus publico luctu elatum, quantus eius amor omnium animis inſitus eſſet, indicio fuit. Itaq; cuius vitam patria charitatis officijs excoluerat, morti quoque teſtes grati animi lachrymas erogabat, vt Kanutum eiulatibus, ita raptorem ſpiritus eius validiſſimis execrationibus inſecuta. Magnus verò ob impiæ cædis euentum profuſo in gaudium animo, Roskildiam repetit, regnūq; quaſi ſublato iam æmulo ſpei firmitate complexus, erubeſcendam facinoris fortunam tripudio proſequi deforme non duxit. Quinetiam ſanctiſſimis Kanuti vulneribus quibus plenas pœnitentiæ lachrymas debuerat, voluptate ex facinore concepta, per ludibrium inſultare ſuſtinuit. Ne autem ſanguis cœlo terraq; egregie meriti propagine vacuus interiret, hæredem deus extincto ſubiecit. Nam octaua poſt hæc luce, Ingiburga Kanuti conceptum ex eo marem enixa proditur, cui & materni aui nomen inditur. Tunc Haquinus quem ſuperius Sunniua ortum ſignificaui, cumq; eo Petrus matre Botilda natus, & filij Skialmonis, facinoris atrocitatē graui querelarum contextu proſequuti, indignam amici necem in populariū vbiq; concilijs deplorabant, aduerſum iniquiſſimum percuſſoris actum vulgi iram erigere cupiendo. Quinetiam tunicam eius crebris foraminibus abſumptam omniū oculis in concione ſubijciebant. Nec parum luctuoſam eorum actionē laceræ veſtis irritamentū adiuuit. Quippe compluribus ingentem vltionis cupiditatē tam fœdę lacerationis ſpectaculum ingenerauit. Sed & ſanctitas Kanuti crebris ſignorum indicijs prodita, ac diuinis vulgata miraculis, incredibili cladis eius cōqueſtoribus adminiculo fuit. Haraldus quoq; interdum declaratam apud Ryngſtadium concionem, maiore regni quàm vltionis affectatione petiuit, ibiq; triſtiſſimam fraternæ necis querelam peregit. Ericus vero inſularū à Kanuto præfectura donatus, ſola vindictę meditatione ſolicitus æſtuabat. At Nicolaus popularis inimicitiæ metu periculoſum concionis aditum ſuſpicatus, ſuamq; vel filij copiam multitudinis viribus offerre non auſus, Lundenſium antiſtitis Aſceri conſilium aduocat. Quo edoctus, Magno Roskildis relicto, Ryngſtadium petit, ſperans ſe per abſentiam filij pacatiorem plebis frequētiam reperturum. Verum quia habendam in collibus concionem tuto petiturus non videbatur, in oppido acquieſcere, quàm incertam populi fidem diſcrimine ſuo tentare maluit. Cumque Kanuti fratres fatum eius apud concionem pari fuiſſent querimonia proſequuti, populus lachrymoſa eorū actione permotus, tam innocui ſanguinis carnificem publica damnatiōe mulctauit, ſentētiamq; ſuam aduerſum tam pij ſpiritus oppreſſorem deſtrinxit. In regem vero priſtina adhuc fortuna venerabilem, tanquam de eius incerta conſenſu ſeuerius conſulere paſſus non eſt, ne noxam & innocētiam in ęquo ponere videretur. Itaq; patrię parentem honoris pariter eius atq; ætatis æſtimatione verecundius habita, ab hoc animaduerſionis genere immunem reliquit. Orta tandem de regis abſentia mentione, ſubitis conſternationis furijs incitatus, laxato concionis ordine, intra ſuos eum penates opprimere geſtiebat, præfatus iuſte regē ab his adiri, quos prior ipſe petere noluiſſet, pręſertim cum præſentiam ſuam concioni quę per eum vigere debuerat, in vicinia conſtitutus negaſſet. Quod cum rex ex his quos ad cognoſcendas cōcionis voces direxerat accepiſſet, Aſcerū emittit, qui reuerentiā &

nobilitati ſuæ,& ſacerdotio debitam iræ vulgi irrumpentis opponeret. Ille plebis in occurſum contendens,conſpecto Erico, dexteram habenis eius equo delapſus inſeruit. Quem diu ac multum vt iram cōceptam temere,remitteret precatus,pro Magni facinore decretam lege correctionem, pro patris eius innocentia ſtatutam defenſionis iuſtitiam promittebat. Quinetiam detracto pileo,conſternatæ multitudini capitis ſui maieſtatem obiecit. Tantum autem eius apud Ericum precatio valuit,vt regi non modo ſalus,ſed etiam in proximo petendæ concionis licētia deferretur. Quanquam enim populus ardētiſſimo ſtudio in Kanuti vltionem ferretur,autoritatem tamē antiſtitis quæ inter Danos ampliſſima erat,ante oculos præponens,plus eius precibus quàm ſuis ſententijs indulgendum putauit. Itaq; rex cō cione ſine filio petita, non aliter defenſionem ſibi cōciliare permiſſus eſt, quàm vt ſe Magni præſentiam vitaturum,eumq́; domo ac patria exceſſurum,nec ante receptam à populo veniam reuerſurum iuraret. Cęterum ne vulgi iram exaſperaret,diuiduum cum eo concilium habuit,internuncijs partium mandata geſtātibus. Arbitrij ſiquidem regis facultatem,exilij quod Magnus apud Gothiam cuius rex eſſet agere poterat, intuentes conditione vtendum monebant, futurum rati, vt interim in omnium animis odij eius habitus exoleſceret,ipſeq́; prolixioris abſentiæ beneficio mitiorem patrię ſententiam reperiret. Populum quippe exilij eius miſeratione mouendum,iram quam ſceleri inflixerat,pœnitētiæ remiſſurum ſperabant. Ita pacato popularium motu,rex Iutiam,Magnus Gothiam exilij ſpeciem prębiturus petiuit. Huius pactionis obtrectatores amici regis fuere: quippe qui Magno occidendi Kanutum conſilium dederant, conditionis habitum execrantes, teterrima ſibi ratione regem conſuluiſſe dicebant,ſatius affirmantes vt ipſe rerum ſummam deponeret, quàm vnicum filium & in ſpem regni procreatum, ob leues agreſtiū minas exilij deformitate damnaſſet. Quamobrem oportere Magnum reuerſiōis ius paterno potius quàm populari arbitrio ſubiectum habere, citiſſimoq́; reuocationis beneficio patriæ & propinquis inconſulta plebis malignitate reſtitui. His vocibus irritatus Nicolaus,miſſis qui Magnum accerſerent,abdicatam eius communionem inimica religioni charitate repetijt. Nec penſi duxit cum contemptu periurij damnatam ſanguinis ſui præſentiā amplexari. Cuius indulgentiæ temeritas procellam Magni diſceſſu pacatam, reditu concitauit. Enimuero Ericus ac Haraldus Nicolaum,cui eatenus indemnitatem detulerant,vtpote voce ſacrilegum, cōſilio parricidam,deteſtabili filio damnationis conſortione iunxerunt,ſcelere pares pœna æquandos exiſtimantes. Neq; enim vlterior iurationi eius fides habita eſt, qui iam præpropera filij reuocatione conſpicuum cūctis periurium edidiſſet. Verum ne populus regio ductu vacuus regem inceſſeret, ſub certis ſignis militare conſtituit, fragiles conatus & propoſiti irritos iudicans, quos nulla auſpicia procuraſſent. Itaque regem ex conſueta potiſſimum familia petiturus, præterito Haraldo, Erico quod huic ſtirpi affinis eſſet, & nomen, & regias vires ſuffragijs detulit. Siquidem facilem ex his electionem morum inæqualitas faciebat. Non ſolum enim auaritia Haraldi, ſed etiam libido flagitijs obſita, à regno repelli meruit. Huic coniugalia ſacra ſpernenti, frequens cōcubinis cubiculum extitit. Quippe matrimonio non contentus,genialem torum pellicum vſu pollutum habuit. Quarum partus ſingulis in cunabulis excepti,& in aula liberis matrum officijs educati, triſte nuptæ ſpectaculum fuere. Igitur ob inuiſos parentis mores, ſuſpecta quoq; poſteritas erat, nec ſolum præſens patris, ſed etiam futura liberorum metuebatur impietas, quod filiorum affectus paternis ſoleant ingenijs reſpondere. Eapropter cuncti ab Haraldo oculos auertentes,benignis Ericum animis reſpicere maluerunt. Ipſe vero plus propriæ moderationi quàm alieno fauori indulgendum exiſtimans,oblatum à popularibus honorem ſumere recuſauit,ornamentum eius viribus quærere,regnūq́; armis præcurrere cupiens. Igitur & vltioni ſtudendum, & imperio ante partam victoriam abſtinendum putauit,ac primum Iutiam imparatę expeditionis viribus petit. Quem contexta acie procedētem Toro Riparum antiſtes compoſitis perfidiæ commentis excepit,ſummā regis innocentiam prædicās,eumq́; iurationis ſuæ tenorem deinceps executurum promittens. Verbis deinde magnam præ ſe excuſatio-

Periuro iurāti non facile fides adhibetur.

ſationem præferentibus, preces de pace multiplicat. Ericus obſecrantis animū ſimpliciter æſtimans, ſecuritate ex eius mendacio concepta, continuo reuocatis aquiliferis, ſubſiſtere copias iubet. Cuius mora Nicolaus ex ſpeculatoribus cognita, profuſos in ocium hoſtes nullo negocio fugauit. Ita dux antiſtitis commento ludificatus, ſtolidæ credulitatis ſuæ pœnas pependit. Cumq; ob hoc datum ſibi iuſtum belli titulum animaduerteret, ſed ob rerum anguſtias regio apud Yſoram nomine inſigniri nequiret, Sialandiam reuerſus, eius Scaniæque ſuffragijs recuſatum prius honorem accepit, omniq; diſſimulatione reiecta, acrius in fratris vltionē erigitur. Inde literas ad Lotharium facit, amici necem vlciſcatur orat, parricidij à Magno pœnas expetat, eumque in ſocietatem belli tum precibus, tum etiam præmij pactione ſollicitat. Imperator maiore potiendi regni quàm exigendę vltionis cupiditate perductus, ſecus Iutiæ mœnia gradum Romano militi ſtruxit: etenim propoſiti ſpem non tam in viribus ſuis, quàm interno diuiduæ regionis motu repoſuit: cui ſe Ericus apud Sleſuicum claſſe obuium dedit. At Magnus vtriuſq; hoſtis aduentum accurata valli munitione præcurrens, validum portis præſidium applicuerat. Interiectis diebus Nicolaus citeriora valli immenſo Iutorum agmine circunfudit: cuius tantæ copiæ erant, vt imperator acie manum cum eo conſerere formidaret, ſed neque claſſe Erici ad copias ſuas in vrbem traijciendas vti præſumeret. Cumque nec aggerem oppugnare, nec militem nauigijs mandare tutum duceret, inaniter tempus à ſe teri conſpiciens, pacis conditiones excogitauit, quibus ſpecioſam ſibi ſoluendę obſidionis rationem conſciſceret. Ericum itaque cui integerrimam opis ſtabilitatem ſpoponderat auerſatus, pactum cum aduerſæ partis principibus habuit, vt obſidioni ipſe parceret, Magnusque Romani imperij militem ageret. Qui cupide conditione vſus, ſupplex Lotharium veneratus eſt, ſed inſidias parabat obſequio. Ille ex pacto copias trans Eydoram recepit. Quo accepto Ericus Cæſarem nauigio petitum per ſummam Theutonicæ perfidiæ execrationem exprobratione leuitatis inſequitur, futurum affirmans, vt Magnus tali ſe circa ipſum fide gereret, qualē nuper in excolenda Kanuti ſocietate præbuerat. Nec vana aſſertio extitit. Imperatore ſiquidem Eydoram remenſo, Adolfum extremos ab eo curare iuſſum, Magnus per inſidias adortus, non ſolum copijs ſpoliauit, ſed etiam arma deformiter abiectantem nando fugam capeſſere coēgit. Ericus imperatoris ope defectum ſe videns, per ſummam animi ægritudinem orientalia repetiuit. Superueniunt legati à Magno rege Noruagienſium miſſi, maiorem Kanuti filiam ſed nondum nuptijs tempeſtiuam, eius coniugio petituri. Quorum legationem Ericus contrahendarum virium ſpe fauorabiliter habuit, excepit alacriter, cupiens finitimorum auxilia affinitatis beneficio comparare. Ipſe quoq; bellis ocium interpellantibus, adhuc coniugio vacuus, nouercam Magni Noruagienſium quondam reginam, vtpote dignus hac nuptiarum viciſſitudine fauente eiuſdē priuigno ſuſcepit vxorem. Hybernis itaq; per quietem exactis, recidiua belli tempeſtas efferbuit. Nam Nicolaus occaſiuum Daniæ militem cōtrahebat. Ericus Chriſtierni ſplendidiſſimo inter Iutos loco nati promiſſis euectus, orientis auxilia pugnæ comparat. Is Magni odio à Nicolao deficiens, enixe ſe Erico affuturum ſpoponderat. Petrus vero Roskildenſium pontifex Ericum corpore, Nicolaum animo comitabatur: metu alterum, alterum charitate complexus. Sed Haraldi fauor inter ruborem & odium varie fluctuatus eſt. Vt enim Nicolai caſtra verecunda pudoris meditatione vitabat, ita fratris prælationem peroſus, militiā eius inuidia detrectabat. Itaque partes eius cum duobus ſpectatæ indolis filijs, ſpecie magis quàm beneuolentia proſequebatur. Neq; enim ei parcius aduerſum germanum, à quo ſe in regni petitione ſuperatum videbat, quàm in fratris interfectorem odium erat. Interea Chriſtiernus neceſſariorū manu contracta, acie regem aggredi ſtatuebat. Cuius Nicolaus non ſolum defectione, ſed etiam hoſtili molitione comperta, copias quas aduerſum hoſtes contraxerat, inter naualem terreſtremq; partitur exercitum. Quinetiam Chriſtiernum acie excipere parat, Magnum claſſe præfectum Erico obuium deſtinat. Iam vero Ericus ad inſulam, cui Syra nomen, appulerat. Quo ignorato Magnus aura quam euentu proſperiore ab Aruſia ſoluit, nauigijsq;

alijs alia præcurrentibus, ſparſa incompoſitaq́; claſſe proceſſit. Cuius Ericus aduentu præcognito, ſcafa exceptus, nunc ſingulos, nunc vniuerſos claſſis ſuæ magiſtros, maximeq́; Petrum & Haraldum, quorum dubiam ſuſpectamq́; fidem habebat, impenſioribus pugnæ hortamentis ſollicitat. Neq́; enim repẽte cum tota Magni claſſe manum conſerere cupiebat, ſed nauigia vt cuiq; celeritas curſum dederat accedentia ſigillatim nautarum internicione vaſtauit. Quorum Magnus eminus pericula ſpeculatus, confeſtim demiſſo velo, nauigium ſuum anchoræ quàm auræ credere præoptauit, diſiectamq́; pelago claſſem lituo recinente cõtraxit. Igitur ignauis fugam, fortioribus pugnã apprehendentibus, Ericus cum nauiũ numero pręſtaret, arctiſſimo earum cõtextu hoſtẽ concluſit, ac veluti claſſe claſſem obſedit, atrocitatemq́; pugnæ augebat neceſſitas. Cumq́; Iutẽſes neq; victorię facultatem neq; fugæ copiam fortunæ ſuæ ſuppetere viderent, duci quàm ſibi cõſulere pręoptãtes, ſalutẽ eius proprijs ſeruauere periculis. Quippe cõſertiſſimæ claſſis cuneum irrumpentes, quia victoriã Magno præſtare non poterant, victo fugã quęrebant. Nam eidem Mioparonẽ ingreſſo, veluti quandã elabẽdi ſemitã ſecuris periculorum animis extruebãt. Quo dilapſo nihilominus pugnãdi pertinaciã retinentes, aut morte, aut captione finiuere bellũ. Cumq́; victores ſpolijs deuictæ claſſis incumberẽt, inter egeſtã nauigijs prædã, quendã velo implicatum conſpiciũt. Cuius ex deformitate latebræ formidinẽ æſtimantes protinus ob ignauiã eũ laqueo conſumpſerunt, vti fœdo mortis genere ſpiritũ redderet, quem pugnę fortiter impendere dubitaſſet. Interea Chriſtiernus manu cum Nicolao infœliciter cõſerta, per ingentem ſuorum ſtragem capitur, & in oſtij Sleſuicenſis ergaſtulum relegatur. Ericus vero recentis pugnæ ſucceſſu elatus, ſed eorum quę circa Chriſtiernum gerebantur ignarus, potiendæ Iutiæ ſpe mare Lymicũ claſſe compleuit. Vbi cum expoſitis incautè copijs, & Chriſtierni fugã & regis aduentationem nũcio didiciſſet, plus amici fortuna concuſſus q̃ propria recreatus, recepto milite reuerti maturauit. Ex cuius agmine cõplures tardius nauigia repetentes, ab imminenti regis exercitu trucidantur. Hunc euentũ ſecutus Haraldus, ad Nicolaũ occultis ſe promiſſionibus inuitantẽ defecit. Plus ſiquidem indignationis ex Erici dominatiõe, quàm iræ ex Kanuti internicione conceperat, eiq́; frater fratris oppreſſore onuſtior erat. Quinetiam Magnus vt lætum hoſtilis militiæ incrementum, ita triſtem ſuæ defectum aſpiciens, fraterni commilitij ſocietatem labefactare tẽtabat. Haraldũ itaq́; quem Erici partes dubia fide ſecutum nouerat, promiſſis dignitatis incremẽtis vrgebat. Nam & Haraldus quanq̃ iram obſequio tegeret, incitatiore odio aduerſus Ericum, quàm Erici impugnatorẽ ardebat. Itaq; non ſolum eius arma deſeruit, ſed etiam quò validiorẽ Nicolao opẽ impenderet, caſtellum quod in Roskyldenſi ſuburbio molitus fuerat, impenſiore munimẽto vallauit, inuidiã fraterna prælatione conceptã, perfidia defectionis exſatians. Idem cum Ericus magna Sialandenſium manu per obſidionem clauſiſſet, valliq́; firmioribus obſtaculis conatus ſuos admodum interpellari videret, à Saxonibus qui Roskildiæ degebant tormentorũ artificia mutuatus, domeſticas vires externis cumulauit ingenijs. Quippe noſtri rerum adhuc militarium rudes, raro taliũ vſu callebant. Primum itaq; ſaxũ parum vegeto iactu machinamẽto egeſtũ, citraq́; valli propinquitatẽ collapſum, ludibrio caſtrẽſibus fuit. Siquidẽ irriſa tormenti vi, vlteriores eius impulſus irritos augurabantur. Secundum incitatius actum ac mirifico cuidam tecto ſuperne impactum põdere & incuſſu ſuo funditus penetralia tranſuerberauit, ædemq́; magno cum fragore colliſit. Quæ domus fundamenti loco lignea tantum baſe ſubnixa, eidemque velut cardini imminens, leui attactu quamlibet in partem circumagi poterat. Quo viſo Haraldus fiduciam quam ex primi iactus defectu conceperat, in ſecundi proceſſu deponere coactus, cum neque ſe domi obſidionem laturum, neque foris auxilia accepturum ſperaret, noctu maritima aggeris parte perfracta, quod ab hoſte negligentius obſideretur, equos per prærupta demiſſos, pedes cum ſuis inſequi cœpit. Cumq́; totis in caſtris tumultus exoriretur citato acrius equo, comitibuſq́; vt Haraldo occurreretur de induſtria vociferari iuſſis, non Haraldus ſed Haraldi inſequutor creditus, inter medios perſtrepentium globos facilem fugæ meatum habu-

habuit. Itaq; non minus fictæ fugientium voces, quàm temporis habitus hostium existimationē fefellisse creduntur. Fuere tamen ex Theutonibus qui hunc in ipso fugæ procursu, sagittis à se confixum assererent. Ita vafri ingenij dux obsidionem arte, periculum calliditate frustratus, reperta rate Iutiam petit. Quem Nicolaus perinde ac partibus suis in Sialandia propugnantem non solum regali beneficentia prosecutus, sed etiam primis inter amicos honoribus veneratus est. Nec tamen suspicione vacua familiaritas fuit. Quippe & repentina fratris desertio, & subitaneus transfugæ notabatur aduentus. Interea Suecones quod Magnum domesticis bellis occupatum audierant, Suerconem quendam mediocri inter Suecones loco natum regem constituunt, non quod illum tantopere diligerent, sed quia externi hominis imperium recusarent, ceruices indigenam ferre solitas peregrino duci submittere formidantes. Hic Suerco Vluildam Noricam quam Nicolaus in matrimonium emortua Margareta receperat, amatorijs primo legationibus sollicitatam, mox viro furtim abstractam ad suum vsque connubium perduxit. Cuius coitu pro coniugio vsus, Karolum ex ea, qui & post ipsum in Suetia regnabat, suscepit. Per eadem tempora diui Kanuti filia iampridem regi Noricorū desponsa, per legatos ab eo in Daniam missos nuptura deducitur. Peractis Hybernis Nicolaus diutinam deficientis à se regni vlcisci cupiens iniuriam, crebra Iuticarum partium classe Sialandiam appulit. A quo Ericus apud Weram pontem grauissimo prælio superatus, cum vxore quondam Noruagiæ regina, filioq; paruulo Suenone quem ex pellice procreauerat, necessitudinis fiducia Magnum petiuit, eiusq; humanissimam primo hospitalitatem, mox dolum atque fallaciam expertus est. Interea Nicolaus Haraldi Theutonicorum supplicia exigentis precibus inclinatus, Roskyldiam irrupit, comprehensosq; in vrbe Germanos incentoris arbitrio mulctandos dimisit. Quos Haraldus tum quia tormentorum opifices, tum quia de falsa nece sua gloriantes audierat, extrema narium parte præcisa deformes reddidit, percontatus an Haraldus eorum fuerit iaculis interfectus. Tunc quidam ex his applicatum ori suo cultrum aspiciens, parcendum sibi quod doctus esset asseruit. Haraldus hominem literarum peritum existimans, reuocato lictore ad epistolas perductum, ipsas (vt fieri assolet) solennium nuncupatione verborum dedicare præcepit. Cui captiuus suendi se, non sacrandi professorem respondit. Haraldus hominis acumine delectatus, impunitatem astutiæ tribuit, iramq; quam deceptus abiecerat, correctus repetere erubescebat, ne errorem supplicio emendare videretur. Per eadem tempora Haraldus Hybernicarum partium oriundus, florentissimum Noruagiæ statum veluti fulmen aliquod ac tempestas incussit. Qui cum se Magno Hyberniæ populatore procreatum astrueret, affirmationi suæ fidem diuini examinis argumento præstare iussus, super candentes laminas nudatis plantis (nam id ab eo experimentum poscebatur) incessit. Hisdémque nulla ex parte corruptioribus, complures Noruagiensium liquido incolumitatis miraculo, ad assertionis suæ credulitatem perduxit: ex cuius gremio omnis Noruagicorum bellorum lues manauit. Interea Nicolaus per insidias æmulum opprimere statuens, Magnum Noricum in eius necem mercedis pactione sollicitat. Ille lucri irritamento latrone corruptior, hostisq; ex hospite effectus, impensioris obsequij simulatione curam Erici exactissima satellitum custodia vallauit, officijsq; fallaciam texit. Ericus vero per reginam cuius patruus erat insidias obsequio subesse doctus, amicis quos in Lalandia habebat propositū regis cum remedij precatione denunciat. Nec segnis Lalandensibus ad opitulandum animus fuit. Solo quippe nauigio Noruagiam petentes, occulto nuncio aduentum suum Erico significant. Qui quod Noruagienses summam in potionis magnitudine voluptatem habere nouerat, applicatam sibi custodiam temulentia ludificādam putabat. Igitur stipatorum sobrietatem crapulæ delectamento adorsus, instaurata comessatione crebris custodes poculis attentabat. Quibus vt bibendi cupiditatem augeret, irritamentum ebrietatis aleam cyphis interserit. In qua posito cum quibusdam pignore decertans, etiam prosperum tesserarū iactum inerti lusu de industria prosequebatur, vti collusores fortuna lucri illectos ad lasciuiendi cupiditatem, ludendiq; perseuerantiā incitaret. Po-

Haraldus nudatis pedibus super candentes laminas incedit.

ſtremo perinde ac prolixioris vigiliæ tædio fatigatus cubitum exceſſit, ſacerdotemq; exilij ſocium aleę pro ſe curatorem reliquit. Ille rem ſobrie proſecutus, temperantiam eorum multiplicatis poculis quantulacunq; reſtabat ſubuertit, interq; mero ac ſomno ſopitos medium cubandi locum habuit. Interea Ericus perrupta cubili parte cum clientela ac coniuge furtiuo ad mare diſceſſu peruenit, repertaq; in littore nauigia, quò tutius fugam caperet, in ſentinis perforanda curauit. Hęc tractanti ſuccurrit filiolum hoſpitio dormientem fuiſſe relictum: adeò obliuijs animum feſtinatio implicat. Quippe quò occupatius, hoc negligentius humanũ eſſe ingenium conſueuit. Quanquam vero præſtolationi periculum ineſſe non dubitaret, ſanguinis tamen ſui curam deformiter abijcere paſſus non eſt. Miſſis igitur qui adoleſcentem exciperent, tarditatis moleſtiam eximia filij charitate contempſit. Quo allato in altũ proceſſit. Diluculo quibus Erici cura mandata fuerat, pulſatis hoſpitij foribus, an heſternã adhuc temulentiã nõ diſcuſſiſſet, interrogãt. Nemine vero reſponſum edente, taciturnitatis admiratione crebris idipſum clamoribus proſequuntur. Tandem ſilẽtio attoniti, cõuulſis ianuis, vacuam hoſpitibus ædem inueniunt. A quibus vafre ſibi illuſum vociferantes, euentum domino trepidi nũciant. Qui protinus petito littore, detractisq; in altum nauigijs, fugacem intercipi iubet. Quæ cum vitiatis lateribus vndarum plena conſpiceret, ſubducta refici curauit. Iiſdemq; rurſum in mare detruſis, ad accelerandam nauigationem velo pariter ac remis incubuit. Adeo promiſſum in mortem Erici præmium affectabat. Interea Ericus grandem pelagi partem emenſus, magno hoſtem interuallo præceſſerat, ideoq; facile ab inſequentibus occupari nequibat. Cumq; Magnus nauigationem diutile geſtam propoſiti irritam animaduerteret, reuocato remigio domũ reuertit. Ericus vero fidiſſimam ſibi Lalandiam repetens, intercepti Vbbonis ſuſpendio, quem Nicolaus minorum inſularum præfectum creauerat, clarum reditus ſui indicium dabat. Audito deinde regem diuini natalis die Lundiæ feriari debere, aduentum eius petita Scania præcucurrit, totamque regij apparatus impenſam præripuit. Quod audiens in Sialandia rex, alimentis publica adminiſtratione contractis procedere ſuperſedit. Æſtate vero præter Scaniam omni Danica claſſe contracta, ad Fotam ſinum appulit, pedeſtremq; propter littus aciem ſtatuit. Quæ cum centuriatis parumper ordinibus conſtitiſſet, aduẽtante Erico excitum equorum vngulis puluerem in ſpeciem nebulæ eminus exhalare conſpiciens, paulatim ad naues gradum retulit, Sed inter eundum aduentantis equitatus fragore perculſa, inceſſum ad fugam conuertit. Quam ſuperueniens Ericus fortuna, non prælio ſuperatam impune cæcidit, incruentamq; deo parricidium vindicante victoriam habuit. Magnus cum aliquanta fortium manu cedere veritus, cæteris terga obuertentibus, aduerſo hoſtem corpore repellebat. Quippe cum fugam parum liberam cerneret, animoſum ſibi conſciſcere exitum, mortemq; ſuam pugnãdo clariorẽ efficere egregium duxit. Quinetiam ne priſtinum fortitudinis ſuæ ſplendorẽ obtereret, fatum quàm fugam amplecti maluit. Poſtremo vt inſigni pugna, ita multa aduerſariorum ſtrage edita, ſuper proſtratorum à ſe cadauerum ſtruem vnà cum Petro pontifice Roskildenſi conſumptus occubuit: quem vt fati comitem, ita tumuli quoq; conſortem habuit. Nicolaus admoto ſibi per villicum equo, nauem petiuit. Maior fugientium pars cõprehenſa per foros nauigia conſcendere cupiens, ingenti quadam mole merſabat. Igitur qui primi introrſum euaſerant, tardiorum manus nauigijs inſertas abſque ſocietatis reſpectu ferro truncantes, ferociores in ſuos quàm in hoſtes fuere. Calamitoſa nimirum illa facies erat, cum pendulis nauigia brachijs amplectentes, hinc hoſtis vrgeret, inde ciuis repelleret. Quo experimento quantum quiſque ſalutem ſuam alienę præferret, fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium voces, quæ ſpiritum amicorum proprio chariorem aſtruere non erubeſcunt. Crediderim hanc victoriam humanis parum viribus partam, ſed deo pijſſimi viri interitum vlciſcente conceſſam. Neq; bellum aliud crebriorẽ põtificum cruorem abſumpſit. Quippe Petrus Roskyldenſis, & Henricus Sueticarũ partium pontifex, omnesq; Iutiæ, præter vnum, antiſtites hoc prælio oppreſſi traduntur. In cuius apparatu Magnus Saxonis filius Erici miles ſingulare fidei ſpecimen

cimen

Magni Saxõis filii memorabile facti specimen.

timen edidit. Nam cum Nicolaus maritima Sialandiæ loca ne quis ad Ericũ trãsiret à militibus obseruari iussisset, per Stethinnensis promontorij prærupta à satellitibus fune demissus, noctu scafam conscendit, eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Post hæc Magnus Noricus nudati consilij sui coniugem arguens, reiectam à se Erico remisit, dignam repudio ratus, quæ coniugali charitati consanguineum prætulisset affectum. In cuius contemptum temerata matrimonij religione seipsum nuptijs spoliare tristè non duxit. At Nicolaus fuga Iutia elapsus, & tanquam ad fortunæ ludibrium reseruatus, æstimato pariter & orbitatis suæ, & ætatis habitu, non vt sibi successorem sed vt æmulo hostem relinqueret, Haraldum regni post se declarat hæredem. Deinde Slesuicenses ob Magni iampridem facinus infensos ad habitum pacatæ mentis reducere cupiens, de componenda secum pace sollicitat, eosdemq; & ætatis suę & fortunæ miseratione acturos existimans, sumendorum obsidum gratia oppidum intrare constituit. Rursum cum caput suum inexploratæ fidei ciuibus objicere dubitaret, Beyonis cuiusdam summam inter oppidanos autoritatem gerentis hortatum secutus, salutem simul cum suspicione deposuit. Portas siquidem deindustria patefactas ingressus, vt pium cleri, ita ferocẽ plebis occursum repperit. In excipiendo nanq; eo diuiduum ciuitas animum habuit. Clericis quippe eum sacrę processionis officio venerantibus, cætera vici pars vt hostem excepit. Qui cum inter plateas aduersis sibi signis obuiam iri cõspiceret, amicis vt in ædem Petri confugeret exhortantibus, aulam petiuit. Et ne cruenta corrixatione diuini fœdarentur penates, regia sese quàm templo tueri maluit, paterno in late quietius obiturum præfatus. Nec defuit militibus prompta mens ad eius salutem suis cladibus defendendam. Diu siquidem intactum eum animosis corporum suorum obiectibus seruauerũt. Neq; triste duxerunt pro tuenda illius incolumitate, suam vltimis implicare periculis. Quorum Slesuicenses primum sanguine profuso, ad vltimum & regium absumpserunt.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMITERTII FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSQVARTVS.

NTEREA Ericus destinata in Iutiã classe, cum ad Syram insulã appulisset, nũcium de regis oppressione suscepit. Et fortè in ea rerũ colluuione Ericus ac Bero natu inter Haraldi filios primi, deserto patre fidelius se quàm felicius Erico iunxere. Iidem noctu clandestina patris legatione petiti, silenter accepta gessęrunt. At Ericus nihilominus legationis indiciũ nactus, experiendæ eorũ fidei gratia aliquandiu ignorantię simulatione silentium egit. Quibus secretũ paternum tegere perseuerantibus, cum se nullam ex eis arcani cognitionẽ suscepturũ putaret, desperato voluntariæ confessionis indicio, vocatos in medium vehementi perfidię exprobratione pulsabat, quod rem à patre mandatam parum lucide pertractassent. Interrogati quoq; quam ad eos pater legationem habuerit, consultos se quid agere eum potissimum expediret, vt ad Noruagiam exularet respondisse dicebant, ideoq; non ante consilium fateri voluisse, quàm ei à consultore obtemperatum agnoscerẽt. Quorum affirmatio quanquam vera esset, fidẽ non habuit, quod inuita potius quàm vltronea videretur. Igitur eorũ experiri Ericus asserta cupiens, ambos arctissima apud castrum Slesuicense custodia asseruari pręcepit, vti veritatis cognitione suscepta, aut innocentię præmiũ, aut reatui pœnã referret. Cui postmodũ idem fortè castellũ intrãti, memorati iuuenes compeditis semet incessibus obtulerũt, supplicesq; eius genibus aduoluti, præten-

tis innocentiæ meritis, captionis remedia flagitabant. Quorū Ericus vt fortunæ mi ſertus, ita fidei gratulatus: quippe fuga patris filiorū affirmationē adiuuerat, ſicut erat mero percalefactus, & calamitati lachrymas dedit, & veracitati ſalutē promiſit. Quod cū fortè Chriſtiernus ex aulicis cognouiſſet, antelucano tēpore petēti ſacrarium Erico obuius factus, heſternæ eū temulētiæ laſciuia concitatū intēperate munificū extitiſſe ridebat, quòd Daniā hoſti dono dare ſuſtinuiſſet. Rationē quoq; dicti lucidiore ſentētia perſecutus, Fore, inquit, vt Haraldi filijs maior vinculorū ſuorum q̃ abſolutionis reſpectus inceſſeret, odium liberatori ꝓ gratia relaturis. Quid enim aliud Ericus eorū ſaluti parcentē agere, q̃ Haraldo robuſtorū iuuenū auxilia reſeruare? His vocibus inclinatus Ericus, à ꝓmiſſo ſuo quàm ab amici cōſilio recedere maluit, profectaq; à crapula indulgentiā ſobria animaduerſiōe caſſauit. Huic clementiæ ſtudiū in crudelitatis exhortatione deponere rubori nō fuit. Itaq; quorum ſpes ad vitā intenderat, ſalus aquis conſumpta eſt. Eodem tempore Noruagiæ primoribus Magnum Haraldo, qui æque rege genitus eſſet, dimidium regni cedere poſtulantibus, eoq; hominem ignotis ortum parētibus admittere recuſante, in agro Fridleuino ferro certatū eſt. Interea Haraldus repetita Iutia, Vrnicæ cōcionis ſuffragijs rex eſt declaratus. Quo cōperto Ericus nauigijs glacietenus (nam gelu vndā durauerat) in altū vſq; pertractis, Iutiā tacite petiuit, Haraldumq; apud Scypetorp vicum noctu cum ſupſtitibus filijs interceptū, diluculo cōclaui extractum, abſq; reſpectu fraternitatis capitali ſupplicio affecit. Ex quibus Olauus clauſum armis cubiculū videns, mutata cū fœminis veſte, ſalutarem inter hoſtes egreſſum habuit. Ea tempeſtate Haraldus Noruagia pulſus, vt ab Erico aliquid viriū contraheret, in Daniā peruehitur. Quem Ericus ob relictū ab eius æmulo matrimoniū ſupplicem recepit, oblatumq; ſibi ſpecioſum pugnæ titulū gauiſus, auxilijs eum proſequi ſtatuit. Haraldus autem excepta liberalitate, nullā animi ferè dotē adeptus, crebra corporis virtute pollebat. Cuius viribus fretus apud Helſyngam oppidum pignore cum Erico poſito, an cum lectiſſimis eius equis curſu contendere potuiſſet, duobus in certamen admiſſis vtroq; metā prior tenuit. Geminis ſiquidē inter currendū bacillis innixus, crebris corpus ſaltibus cōcitabat. Aliud quoq; inuſitatæ agilitatis ſpectaculū edere conſueuerat. Sæpe etenim inter nauigandū puppi exiliēs, in proram per exerta remorū capita decucurrit, indeq; curſu in aliud nauigij latus reflexo, per reliquos remorū ordines locū quo exceſſerat, repetiuit. Qui ſi parē animi virtutē a natura traxiſſet, nequaq̃ ſe inter amplexus pellicis æmulo obruēdum dediſſet. Huic Ericus tametſi opitulari vellet, Sclauis domeſticā pacem interpellātibus, animū opere comitari nequiuit. Igitur omiſſis amici rebus, proprijs curā iniecit, contractaq; aduerſum Rugiam claſſe, quò gnauius bella conficeret, maritimæ Danorū expeditioni primus equos adiecit, quaternos ſingulis nauigijs mandans, cumq; morē diligens poſteritatis cura ſeruauit. Claſſis eo numero digeſta, mille & centum nauigijs frequens reperta eſt. Quibus Dani ad Rugiā appulſi, vrbē Archō aduerſum ſe valido pręſidio firmatā inueniunt. Quam ne finitimorū auxilijs iuuari ſinerent, tractū qui Archonenſium fines propemodum Rugia abſciſſos cum cōtinenti committit, ligonibus conciſum in vallum opacæ admodū altitudinis redegerunt. Tuitio eius Hallendēſibus credita, ijſdemq; Petro parere iuſſum. Quos Rugiani quæſito per vada tranſitu, noctu inopinatos adorti, cōpluribus cæſis, à cætero repelluntur exercitu. Igitur Archonenſes cum nec vires conſerendi belli haberent, neq; locū ad contrahenda auxilia ſuppetere cernerent, neceſſitate victi, ſalutem & in Chriſtiana ſacra tranſitionē pacti, ſtatua quā venerabantur retēta, Danis ſe tradunt. Erat enim ſimulacrū vrbi pręcipua ciuiū religione cultum, crebriſq; finitimorum officijs celebratū, ſed falſo ſacri Viti vocabulo inſignitū. Quo aſſeruato oppidani veterem ſacrorū morem penitus abrogari paſſi nō ſunt. Primum itaq; ſolenni ritu prolui iuſſi, ſtagnū maiore pellendæ ſitis, quàm initiandę religionis ardore petentes, ſub ſpecie ſacrorum feſſa obſidione corpora refecerunt. Datur Archonenſibus pariter rerum diuinarū antiſtes, qui & eis cultioris vitæ formā perſcriberet, & nouæ religionis rudimenta cōtraderet. Sed poſt abſceſſum Erici, cum antiſtite pulſa religio. Siquidē Archonenſes abiecta obſidū charitate, priſtinū ſtatuæ

cultum

cultũ repetentes, qua fide diuinũ susceperunt, prodiderunt. Post hæc Ericus ordinatis in Dania rebus, amici curã importunitate omissam, accepta rerũ tranquillitate resumpsit, iuuandiq; gratia eius vrbẽ asylo Magno deuotam primo diripuit, mox igni subuertit. Interiecto anno Haraldo eidẽ opẽ iterato poscenti, vniuersam Daniæ classem ꝓ supplemento trãsmisit. Collato bello viribus, Magnus inferior capitur. Quẽ Haraldus vita frui permissum, oculis ac genitalibus carere præcepit, ne aut luminũ voluptate regnũ appeteret, aut Veneris vsu vltricem sui sobolẽ procrearet. Cęcatus igitur castratusq; cum interrogaretur quem ex suis pœnã secum oculorum subire vellet, paucos ea re delectari respondit. Tunc quidã & forma ei simillimus, & militiam eius singulari fide cõplexus, ne ex tanta cliẽtela deesset, qui cum domino compati vellet, vltrò se supplicio obtulit, præfatus vt videnti similimũ, ita luminibus orbato futurum. Qui quum virtute veneratione meruerit, apud improbos pœnam persensit. Magnus vero non tam animi virtute, quàm corporis debilitate continentiæ religionem amplexus, de sceptrato cucullatus euasit. Interea Ericus quæsitam armis pacem iustitiæ ornamentis excolere cupiens, conditas à maioribus leges, ac tunc penè ingenti bellorum tempestate subuersas, ad pristini vigoris habitum reuocauit, vtq; fortitudine fuerat, ita iustitia insignis apparuit. Irrogatas minoribus iniurias superiorum supplicijs pensabat, nihilq; familiaritati aut necessitudini parcẽs, aut ferro, aut laqueo inconsultã maiorum auaritiam castigabat. Quo studio & principum odia, & plebis obsequia contraxit, euenitq; vt & potentibus formidolosus, & popularibus percharus existeret. Idem rerum à se gestarum virtutem tantis laudibus prosequi consueuerat, vt veri interdum fidem excederet. Semel quoq; Erici salus satellitis eius somnio seruata proditur. Nam cum ex freto Slesuicensi Sialandiam petere statuisset, quidam nautarum per quietem existimauit per inculta montium iuga lasciuo admodum equo se prouehi, eoq; cursum citante inter vallium opaca præcipitatum crebris noctuarũ vnguibus laniari. Quod cum mane per iocum sodalibus retulisset, Ericus ea visione veluti periculi pręmonitus, ne eum nauigationis comitem haberet, in aliud se nauigium contulit, eoq; tutus socijs naufragio pereũtibus permansit, lætatusq; est quod salutem suam alienæ rati, quàm proprię credere maluisset. Forte autẽ inter ipsum, Roskyldẽsemq; pontificem Eskillũ inimicitiæ primum, mox seditiones adoleuere. Qua in re antistes Petri Botyldæ filij collegiũ nactus, autoritate quam primam inter Sialandenses habebat, in regis eos odium concitat, viribusq; publicæ consternationis adiutus Sialandiæ eum terminis pellit. Quo exacto prouincialẽ populum in societatẽ factiõis sub titulo libertatis adsciscit, à suspectis obsides petit. Solos vero Skialmõis filios seditionis consortiũ detrectantes ad populare conciliũ euocat, & ni statuta die obsides tradant, bonis carituros minatur. Illi vero ad concionẽ ꝓuecti, nec minis victi, nec bonorũ pœna mulctati, solidũ tenuere propositũ. Sed vt ad eos impunitas redundauit, ita ad Eskillum pœna concessit. Rege enim cum Iutica classe reuerso, patris ac patrui interuentu vsus, vicena auri talẽta mulctæ nomine ꝑsoluit. Petrus vero fatis suis vltionẽ præcurrentibus, pœnã quæ à rege parabatur, effugit. Per eadem tempora decedente Ascero Lundensi, de noui antistitis suffectione diuiduũ regis ac populi suffragiũ fuit. Siquidẽ Scanienses ob egregia Asceri merita Eskyllum arctissima ei consanguinitate iunctũ, ne pontificiũ à familia discederet, suffragijs amplectuntur. Rex vero rubore fugationis ammonitus, neq; suorũ in Eskyllo dedecorũ oblitus, Rikonem Slesuicensem, qui nuper Alberto successerat, quod in potiendo regno familiari eius opera vsus fuerat, eorũ arbitrio præferebat. Nec tamẽ hæc vota palàm ad litem & controuersiam progressa fuerant, Scanis metu sententiam occultantibus. Eodem tempore Plogus quidam claro inter Iutos loco natus tametsi regis militiam profiteretur, latentes capiti eius insidias comparabat. Ad quem Rypam veniens, militię titulo stipendium postulabat. Quo recepto, datum sibi cladis eius præmium reputabat. Et fortè Ericus inter quosdam populares acrius dissidentes regali iudicatione componere rogatus, publica id concione exequi statuebat. In qua quum Plogus cuidam ex plebe de se querenti satisfacere iuberetur, dicendi simulatione facta nõ sine lancea progressus, auditũ sibi pręberi petiuit.

Magnus Sueoniæ rex non tã continentia quàm corporis debilitate, fit monachus.

Stabat autem & rex hastæ innixus, turbātiq; silentiū populo manu ne obstreperet innuebat. Quē Plogus loricam veste tectā gerere existimatū diu curiosis speculatus oculis, vt inermē deprehendit, lancea transuerberauit. Et ne timidius dicere q̄ facere videretur, regē à se prostratum vociferās, cæteros ad militum internitionē hortatur. Aulicis itaq; passim metu dilabentibus, Ericus Haquini filius, cui ex patientia cognomen obuenit, egregiū fortitudinis exemplū præbuit. Diu siquidē exanime regis corpus gladio protexit, socijsq; in fugam lapsis, solus ex tot commilitonibus intrepidū mētis habitum tenuit, dignus vt ei in regnum successor fieret, pro quo etiam extincto pugnam gerere perstitisset. Iamq; vacantē Daniæ possessionē nemo sanguinis virtutisue fiducia aut petere, aut rapere præsumebat. Quippe Sueno Erici, Kanutus Magni, & Waldemarus Kanuti filius nondum regno tempestiui fuere. Christiernus vero Waldemarum paterno cuius vltionem adiuuerat regno dignissimum prædicabat. Quem honorem mater multis & grauibus periculis obsitum, ac vix quidem adultis gestabilem perniciosum paruulo futurum aduertens, poscenti puerum Christierno tradere recusauit, maioribus id munus deberi præfata. Postremo pertinacius insistētem iureiurando obstringit, in regem eum eligi nō passurū. Quo Christiernus ad populum & concionē vsq; perlato, patris eius beneficia memorat, vt domi leges & iura stabilierit, vt foris hostē represserit, vt furtis rapinisq; patriam vacuefecerit, vt Daniam pene exhaustam & exanguem Sclauiæ magistram reddiderit, vt etiam vnicuiq; per vim amissa ad integrū restituerit, vtq; cunctis his operibus sanguini suo regnum deferri meruerit. Verum cum filius eius nondum maturos imperio annos acceperit, neque Danis sub auspicijs puerilibus rem gerere militarem expediat, virum debere circunspici, qui vsq; ad prouectam pupilli ætatem tutorio regnum nomine procuraret. In quod munus aptius neminem quàm Ericum superioris Erici ex filia nepotem, quod audacia ac pietate præstaret, maternumq; genus ex regibus duceret, adsciscí posse, adulto rerum summā pupillo cessuram. Ita Erico & populi fauor, & pueri maiestas vires regias dedit. Hic præter solam animi fortitudinem nihil à natura dotis acceperat, sicut prudentia vacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò salutis suæ prodigus esse consueuerat, vt bellum commissurus ne singulariter in hostem procurreret, arctius à suis obseruari soleret. Tunc Eskyllus cognito regem apud Iutiam decessisse, repente in Scaniam maioris sacerdotij affectatione peruehitur. Ericus vero infectum antecessoris propositum circa Ryconem explere cupiens, pontificalis ei dignitatis incrementa tribuere gestiebat. Scanienses autem vltima quæque perpeti, quàm pontificium in nouam transferre familiam præoptantes, bellum aduersum regem decernunt. Quo ille cognito, ne multorum inimicitias vnius viri familiaritate contraheret, proposito suo cupide cessit, Eskylloq; sedem mutare permisso, Rykonem Sialandiæ præsulem mediantibus cleri suffragijs, creat. Interea Olauus Haraldi filius Noruagia reuersus, patrimonium suum inter bella ciuilia à patruo occupatum hæreditatis titulo reposcit. Cuius petitioni Ericus illam antiquitatis legem opposuit, qua reis patriæ bonorum pœna decernitur. Patrem siquidem eius peregrino milite aduersum patriam vsum, decretam hac lege sententiā incurrisse. Igitur Olauus perinde ac iustum belli titulum accepisset, cupidius oblatam seditionis occasionem amplectitur. Siquidem acceptam repulsæ contumeliam ad nouarū rerum licentiam transtulit, deq; priuati patrimonij repetitore totius regni inhiator euasit. Verum dissimulato odio, per insidias regem opprimere statuit. Quem in Arna Lundensi hospitio diuersantem noctu adortus, primum à vigilibus clandestinum eius aduentum speculatis excipitur. Qui mox reflexis equis sepultos somno milites clamore eminus in arma concitant, primiq; portas tueri parant. Auxilijs deinde superueniētium sociorum adiuti, hostilem repulere conatum. Olauus perinde ac suo proposito victus in Suetiam contendit, sed mox Erico Scania excedente reuertit, concionemq; in valle Arnensi sub edicto contractam liberioris vitæ promissis aggressus, regium sibi nomen illecto popularium fauore conciuit. Quod indigne ferens Eskillus, bellum ei Lundensi manu cupidius quàm prosperius infert. A quo superatus primum mox in vrbe ad quam ex prælio confugerat ob-

Olauus suffragiis populi promissu corrupti regium nomen adipiscitur.

obſeſſus, poſtremo neceſſitate victus, obſidibus datis, fideq; ſub ſacramẽto ꝓmiſſa ſalutem paciſcitur. Sed poſtmodum ex Olaui diſceſſu competẽtem fugæ copiam nactus, Erici charitatem & obſidum, ſaluti & iuriſiurandi religioni ſpecioſa temeritate præpoſuit: neq; nefas duxit extortum ſacramenti vinculum voluntariæ amicitiæ cultu conuellere. Cuius affectum atq; conſtantiam rex ad ſe in Sialandiam venientis ampliſſimi ruris vicorumq; complurium datione penſauit. Verum Scania impenſius Olauum fouente, ipſe veluti in antiſtitis fuga per abſentiam victus, reparandę fortunę gratia ad littus more gentis Landora appellatum, expeditionis nomine crebra claſſe peruehitur. Cuius loci ſuſpectam admodum fortunam habebat, fabuloſæ cuiuſdam opinionis credulus, qua reges id littus aggreſſi in annũ duraturi negantur. Sed dum per præſentiam fata metuit, abſens victoria caruit. Siquidem tellure perinde ac fatali malo abſtinens, neque ferri, ſed ruris violentiam in metu reponens, copias in aciem dirigit, eaſq; Eskyllo proferendas committit. Qui pontificalium ſacrorum quàm rei militaris peritior, perſimilem priori fortunam expertus, triſte regi ſpectaculum fuit. Cuius mali intuitu diſcere Ericus moneriq; poterat, plus viribus ſuis duces, quàm fœmineis debere figmentis. Quibus ſuperſtitionum laqueis, quóue credulitatis errore animum tunc eius obſeſſum putemus, cum ipſe qui aliàs adeò manu ſtrenuus exiſtere conſueuerat, vt ne temere in hoſtem ſe mitteret, à militibus contineri neceſſe haberet, tunc veluti metu pugnam detrectans, in vicino ſe per abſentiam ſuperari conſpiceret? Qua victoria Olauus veluti ipſum iam Ericum deleſſet ſupra modum erectus, pontificales opes æque ac regias abſque reſpectu religionis inuadit, & in cõtumeliam Eskylli, à quo bis ſe prouocatum meminerat, cuidam eiuſdem nominis ſacerdoti pontificij geſtionem aſſignat. Deinde tanquam vniuerſas æmuli vires ſuperiore prælio contudiſſet, omnibus corporum munimentis apud Lundiam relictis, aliàs locorum & metu & armis vacuus proficiſcitur. Quo accepto, rex contractis vndique leuibus & quæ fors obtulerat nauigijs, noctu è Sialandia traiecit exercitum, amicis è Scania nauigationi ſuæ ductum eminus ſcintillarum ſilicibus excuſſarum ſplendore præbentibus, fortiſſimos quatuor Olauianæ militiæ viros domi interceptos, aquis obruendos curauit. Adulterinum pontificem à veri ſacerdotij ſacramentis exutum, ſuſpendio finiuit. Arma deinde hoſtium gratam militibus prædam occupauit. His denique vſus, Olauum apud Glumſtorp vicum conſerto prælio ſuperauit. Qui in Gothiam confugiens, interiectis diebus per Blekingiam reuertit, itemque ab Erico fugatus cum ad montium anguſtias perueniſſet, eorum præſidio fretus proxime inſequentes deleuit. Partem quoque exercitus in oſtium terga trãiecit, eaque manu propemodum Lundenſes abſumpſit. Super hæc omnia fugam capeſſit. Deinde veluti rebus in Scania parum fœlicitet prouenientibus bellum in Sialandiam transfert, fortunam loco mutare cupiens. Vbi ab incolis Rykonis ductum ſecutis, apud Bythingam amnem bello victus in Hallandiam excurrit. Ex qua rurſum Sialandiam petens, cum ex agreſtibus antiſtitem in vico Ramloſa moram habere cognoſceret, noctu tacitus in vicinia manſit. De cuius cubiculo certior per matutinum eius officium factus, oſtio militem inuehi iubet. Ad cuius tuitionem procurrentes cubicularij in limine trucidantur. Antiſtes ipſe extremę neceſſitatis periculis obſeſſum ſe videns, religione ſaluti poſtpoſita, ceruicem ſcuto ſubiecit, aditúque hoſtem inſigni pugna prohibuit: clericis interim qui & epiſtolarum eius & anuli curam habebant, conuulſas penè ianuas admoto puluinorum cumulo reprimentibus. Igitur ædem Olauus quia armis non poterat, flammis attentabat.

At pontifex enſe quàm igni conſumi ſpecioſius ratus conſerendi cũ Olauo ſermonis pacem efflagitat, benignaq; eius ꝓmiſſione firmatus, exſerto foribus capite trucidatur. Igitur Olauus vltionẽ parricidio cõſecutus cupide in littus decurrit, vtq; nauigia tacit⁹ deſeruit, ita cõcitus eadẽ repetiuit, ante fuga & nauigatiõe vſus, q̃ rex nunciũ facti qui tũc in vicinia morabatur acciperet. Quo cognito Romanus antiſtes acerbiſſima aduerſus eũ execratione vſus, cęteris ꝑ Europã põtificib. ſimiliter in ipſum ꝓnunciãdi detulit poteſtatẽ. Mãdatũ quoq; ad vniuerſos Iutiæ põtifi

ces dedit, vt sententias aduersum sacrilegam eius impietatem debita animaduersione destringendas curarent, indignum vsu sacrorum existimans, qui celebrem eorum ministtum oppresserit. Ericus vero comperto Olauum Hallandiam petere festinatò post eum peruehitur. Cuius aduentu Olauus apud Arystadium nunciato, vicini pontis beneficio fugæ consuluit, eoq; post tergum abrupto, in proxima ripa tutus consedit. Pauci ex militibus eius quibus ob virtutem aut torporem fuga tardior erat, à superuenientibus occupati funduntur. Tunc Ingimarus quidam vetus Erici miles, æmulum eius non bellorum impendio, sed leui insidiarũ momẽto tollendum ratus, illectusq; siue præmij spe, siue gloriæ cupidine, transfugæ titulo Olauum petiuit, eumq; transitionis simulatione secutus, tandem in publico pergentem equi pernicitate fretus, telo traijcere destinauit: complessetq; votum, ni Olauus repente equo delapsus, imminens iaculum industria corporis declinatione vitasset. Deinde citatum acrius equum, dum incautius fugę compendium quęrit, in palustre cœnum pręcipitem agit, eiusq; voraginibus implicatus, opprimitur, proposito parum respondente fortuna. Post hæc Ericus nuptiarum solicitatus affectu Bremorum antistitis Harwici germanam vxorem duxit, natu quidem nobilem, sed non tam pudicitia quàm parentela conspicuam. Cuius instinctu vetera regum latifundia in eos maxime quorum forti opera aduersus Olauum vsus fuerat, dono contulit, neque regijs opibus quo minus susceptа pro se pericula repensaret, pepercit: quasi ad hoc tantum eas recepisset vt in alios largitione transfunderet, totasq; stipendij loco militibus erogaret. Postremo ęmulum apud Thiutã amnem cum maiore copiarum parte bello deleuit. Verum non eadem virtute peregrina ac domestica bella confecit. Expeditiones enim quas aduersum Sclauos ductabat, non tam timori eis quàm ludibrio fuere. Adeo enim apud eum inertia omnia solutaq; fuere, vt ne à viro quidem edita putarentur. Infimi cuiusque in soluenda militia arbitrium sequebatur. Sæpe lixarum redeundum vociferantium clamorẽ secutus, classem dimisit. Ob cuius mollitiem animata Barbarorum atrocitas, non solum eum foris peruagantem contempsit, sed etiam domi consistentem inuasit. Qui cum in Fyoniam forte è Sialandia nauigatione contenderet, piratas post tergum imminere conspiciens, auide petito littore, armamentisq; omnibus in prædam relictis, non sine rubore & metu nauigio cessit. Interiectis annis cum apud Sialandiam febri se implicatum sentiret, Fyoniam vsque, cuius erat oriundus, concessit, spiritum vbi acceperat redditurus. Illic desperato languoris remedio quia corpori non poterat, spiritui consulere cupiens, regiam vestem cuculla permutat, vocataq; militum cohorte palàm regno renunciat. Creditum enim est, & à sacrorum peritis traditum, nihil abolendis piaculis pœnitentię religione valentius reperiri. Tunc Elyuus à vico Wisingo, qui & ipse ægro cum alijs assidebat, cunctos de creando rege circunspectos esse suffragijs iubet, vtpote præsenti iam militia liberos. Quæ vox vitam regis quantulacunq; restabat absumpsit, ægre ferentis adhuc viuo sibi successorem inquiri.

Salutis consequendæ gratia rex morti proximus, pro regia veste monachalem induit.

DEFVNCTO Erico ambiguum plebis de regno suffragium fuit. Quippe Kanutus in Iutia, Sueno apud Sialandiam, Magni alter, alter superioris Erici filius, ingenti ambitu regnum petebant. Siquidem hunc paterna, illum auita merita venerabilem faciebant. Suenone itaque Sialandensium suffragia ambiente, ac plerisque petitionem eius fauorabiliter accipientibus, Olauus cognomine Balbus prisci moris æmulatione permotus, cunctos qui regium ei nomen tribuerent, ipsumque si reciperet execratus, adduci se posse negabat, vt in hanc vocem inconsulta patriæ maiestate procurreret, aut regium honorem priuato præter publicum regni consensum deferret. Siquidem electionis locum Sialandiam esse, ius vero penes popularis arbitrij communitatem consistere memorabat. Hæsitantibus cunctis, atq; a sententia aliquantulum cedentibus, Steno quidam spreto veterum ritu, Suenonem occultis à se promissis aggressum, regio primus nomine censuit, maioremq; concionis partem ad similem vocis ausum induxit. Itaque sententiam eius prosecutum vulgus, quod arbitrio suo paulo ante permittere verebatur: pari mox suffragio comprobabat. Eodem quoque autore populus Sialandensis creatum

à se

à ſe regem finitimorum conſenſu fulciri cupiens, Iacobo Colonis filio ſingularis facundię viro legationem compoſitam & ſubornatam committit, qui Scanienſes adulatione dignitatis ad ſocietatem electionis impelleret. Idem Suenoni comes in Scaniam datus, accepta dicendi copia, docet noluiſſe Sialandos quicquam ſuper regio delectu ſententijs ſuis præter Scanicum arrogare conſenſum, ſed hunc ſequi in cunctis quàm pręcurrere malle, ſine eo nihil magnæ rei executuros: verum Suenonis inſitam animis charitatem habere, eumq; ſibi in regem dummodo Scanica allubeſcant ſuffragia exoptare, quem præter propriæ indolis claritatem, etiam patris auiq; merita commendarent. Meminiſſe deinde monet, vt ſoli cæteras Danorum vires obtriuerint, vt patri eius ad extremam penè deſperationem redacto, nihilq; præter interitum præſtolanti imperium dederint, obſecratq; humanitate qua illum exceperant, filium proſequantur. Ita Sialandenſium affectū indicans, ſed factum reticens, omniū Suenoni ſuffragia conciliauit, quos adhunc fauorem non ſolum Sialandenſium legatio, ſed etiam propriæ eorum virtutis memoria concitabat. Kanutus quoq; eodem à Iutis honore prouehitur, indignantibus Suenonem temeraria geminæ concionis audacia regium occupaſſe vocabulum. Inde Sialandiam potiendæ eius libidine ijſdem fretus accedit. Poſt hæc maximum pontificem Eskillum, eundemq; Suenonianæ partis fautorem occultis ad defectionem promiſſis impellit: quibus incenſus antiſtes Kanuto per internuntios mandat, claſſe Scaniam petat, ſeq; belli ſocium pollicetur: vt autem occaſionē ſibi trāſitionis cōſciſceret, ac lubricū fidei ſuæ rationabilis cauſę titulo coloraret, acceptas à Suenone iniurias fingit, & quaſi cum eo controuerſiam initurus, cōtractis colloquij ſimulatione militibus, Lūdiam quæ & Suenonem habebat petiuit. Vbi dum compoſitionis negocia falsò geruntur, Kanutum ex ijs quos ad ſpeculandum eius aduentum præmiſerat, adeſſe cognoſcit. Nec colloquium ſoluere moratus, ignotum cæteris conſilium ſuum eadem hora repente detexit. Siquidē elatis ſignis, præcipiti in littus equitatu contendit. Cuius aduentum Kanutus nauigatione præcurrens, littori copias mandare noluit, ſed in altum nauigia reijciēs damnata promiſſoris fide Sialandiam reuertit. Ita præſens conſilium non cedentibus ex ſententia rebus fortuna deluſit. Sueno vero properantem ab vrbe pontificem ſubſecutus, reuertentem bello ſuperat, captumq; quia publica cuſtodia nō ſuppetebat in excelſam Laurentianæ ædis partem attollit, eiq; templum ergaſtulo fecit. Eapropter execrationis (quæ ſuprema pontificum vltio eſt) cenſuram metuens, non ſolum eum captione eruit, ſed etiam agreſti vico, magnaq; Burgundæ inſulæ parte, quò ſynceriorē eius fauorem impetraret, donauit. Poſt hæc ſine ipſo apud Slangetorp ruralem Sialandiæ villam bellum cum æmulo facit, eumq; cruentiſſimo prælio ſuperatum inſula pellit, victor in Scaniam redit, Kanutus in Iutiā refugus ceſſit. Per eadē tempora Romanus antiſtes Barbaricæ tempeſtatis procella rem diuinam penè obrutam euerſamq; conſpiciens, datis per Europam epiſtolis, vniuerſos Chriſtianæ credulitatis hoſtes ab eius cultoribus oppugnari præcepit. Singulæ autem catholicorum prouinciæ confinem ſibi Barbariem inceſſere iubebantur. Ne ergo Dani priuatæ militiæ rebus, publicæ religionis officia detrectarent, ſumptis ſacræ peregrinationis inſignibus imperium amplectuntur. Igitur Kanutus ac Sueno inuicem obſidibus datis, depoſitisq; inimicitiarum exercitijs, rei melius gerendæ gratia pacem pro tempore ſtatuunt, reuocatumq; à ſuis viſceribus ferrum, ad ſacrorum vindictam conuertunt. Diſcordiam itaq; à regni æmulatione profectam ſociæ expeditionis fœdere caſtigantes, iunctis viribus Sclauiam petunt, Germanis ex condicto diuerſam eius inuadentibus plagam. Iuti Kanuto duce, Hetbienſes Suenone, hoſtilem occupant portum. Superueniunt extremi Sialandenſes ac Scani, prioremq; claſſem prout cuiq; locus patebat ſua circūincludunt. Occurrunt in littore Saxones & ipſi vindicandæ religionis cupientiſſimi, militiæ ſocij Danis futuri. Mox Dobinum inſigne piratica oppidum, ab vtroq; circunſidetur exercitu, omni Danica multitudine præter paucos claſſis cuſtodes nauigia relinquente. Quorum raritate cognita Rugiam primam obſeſſis opē inimicæ claſſis oppreſſione porrigere ſtatuunt. Mox Scanos quos ordo proximos

offerebat adorti, fermè omnes fuderunt. Iutis iocundam eorum cladem ducentibus, neq; socios computantibus quos duce à se diuersos nouerant. Sed & forensis nondum pugnæ memoria exoleuerat, & recens partium odium æstuabat. Adeò quos priuatæ iræ agitant, publica nunquam communio fœderat. Ascerus vero Roskildensis qui classis à rege curam acceperat, suo repēte nauigio per ignauiam cedens mercatorum cymba aduectus conscēdit, eoq; latebram nactus, quos specioso pugnæ exemplo ad fortitudinē incitare debuerat, deformis fugæ spectaculo territabat. Primum autem Scani ne timidioribus fuga suppeteret, cōmunibus vinculis arctius naues in classem sociāt, mox victi nexus industriè procuratos fortuitis ruptionibus lacerant, parsq; ferro perijt, pars necem sibi inter vndas præcipitio maturauit. Cumq; Rugiani complures ob magnitudinem naues captu difficiles animaduerterent, multitudinis specie metum eis ingerere cupientes, classem suam abductis cæsorum nauigiis duplicant, eademq; perinde ac remigum plena tentorijs instruunt, vacuitatem vmbraculis obscurantes. Vsi sunt & alio non minore mentiendæ classis ingenio. Noctibus enim tacita nauigatione in altum pergentes, diluculo referuntur imaginem recentis classis, & superueniētium auxiliorum effigiem præbituri. Sed crebro id agentium frustra calliditas fuit. Interea Danis obsidionem arcētibus, eorum classis piratico bello nunciatur oppressa. Hac fama reuocati correptis nauium reliquijs Rugianos resistere formidantes, portu propellunt, sociorumq; stragem fuga hostium vlciscuntur, ob interfectorum cadauera parum adhuc nauigabili ponto. Suenoni vero naui qua venerat spoliato, suam cedere Kanutus Liburnicam voluit, sed suspecta æmuli humanitas erat, oblatūq; notabatur obsequium. Nam cum eius partes incolumes, suasq; propemodum exhaustas videret, alieno nauigio reditum experiri sisus nō est. Slesuicum deuectus interiecto tempore prior Kanuto Sialandiam occupat, Roskildiamq; mœnium inopem receptaculi gratia vallo fossaq; cōplectitur. Cuius custodia Ebboni mandata, in Scaniam pergit. Kanutus vero Scaniensium damnis benigne secum à fortuna actum existimans, eamq; tantum sibi virium addidisse, quantum æmulo depressisset reputans, ne res eius proxima clade corruptas, ocio recreari permitteret, Sialandiam tam sibi quàm hosti diuidua ope familiarem, Iutis pręcipuè fretus ingreditur, ei potissimum cessuram ratus à quo primum occupata fuisset. Vbi comperto Roskildiā desciuisse, portasq; sibi Ebbone filio Skialmonis autore clausisse, Sunonem quendam sola loquacitate insignem, nec tam consilio gnarum quàm amœnum eloquio, qui eam ad deditionem hortaretur præmittit. Is cum ad oppidum peruenisset, primum ante vallum lasciue & discursim obequitans, mox compositi volubilitate sermonis propugnaculis insistentes aggressus, legationis mandata facundius quàm fœlicius explicabat. Quem Ebbo de industria blādis ac mitibus verbis excipiens, emissis deditionis simulatione iuuenibus prendendum curauit. Quorum vnus paulatim ei propior factus, ius fræni violentius occupat, cæterisq; equum à tergo pulsantibus, captum ciuibus ligatum adducit. Is primo compedum pœna coërcitus, postmodum superueniente Suenone luminibus spoliatus improuidæ exhortationis pœnas pependit. Hęc audiens Kanutus potiendę vrbis diffidentia, in Iutiam reuertit, vtq; rerum cōmoditas affuit, Sialandiam spe reparandæ fortunæ, parte qua maris anfractibus interluitur inopinatam intrauit, improuidam quoq; Roskildiam capit, & penates Ebbonis ad Suenonē elapsi incendio diruit. Vnde ne impensarum inopia arctatus discederet, publico stipendio alimentorum ei subsidia decernuntur. Par Scaniensibus circa Suenonem affectus incesserat. Ne enim labente sumptu veluti ciborū penuria afflictus arma deserere cogeretur, publicæ eum collationis commeatibus prosequuntur. Tanta inter partes virtutis & gloriæ æmulatio fuit. Interea nobilissimi Iutorum, & in rebus bellicis singulari militiæ laude conspicui, duabus Suenonem Liburnicis petiuerunt. Quorum viribus succinctus assumpto Eskillo, manum in Sialandiam traiecit, ac prope Thorstam vicū bello cum Kanuto concurrit. Vbi inclinata suorū acie timidiorum fugā secutus, fortiorum victoria reuocatur, & dum vinci credidit, victor repētinus euasit. Kanutū vero sui, siue qđ tenera adhuc ætate esset, siue quia belli

eum

eum implicare periculis nollent, in aciem descendere passi non sunt, pro duce pugnæ spectatorem effectum. Interiectis diebus Waldemarus diui Kanuti filius, armis tũc primum per ætatem maturus, sed paterna in Kanuto merita perosus Suenoni se iungit, in eius castris militiæ tirocinium habiturus: cuius fauor plurimum Suenoni virium conciliauit. A quo paternæ præfecturæ dignitate donatus, Kanutum quendam Henrici filium sub Kanuto Magni filio eiusdem beneficij titulis inhiantem, crebra belli congressione perdomuit. Nec minor ipsis mediocris rei, q̃ regibus summę æmulatio erat. Semper autem ad Waldemarum victoria redundauit. Erat autẽ Kanutus insignis facundia, sed moribus effusissimus. Sueno & fortunæ fauore, & virium incrementis accinctus in Fioniam excedit, mox æmulum apud Iutiã persecuturus: vbi ab exule quodã Ethlero solicitatus bellum in Holsatios parat, abunde minora ad traijciendum nauigia promittente. Incolæ siquidem quo transitus impeditior foret, pontẽ conuulserant. Veniẽtibus Eydorã, promissoris incuria binas tantum nauiculas exhibuerat: quarũ altera Sueno suos præcedere cupiens, saniore militum sententia reuocatur, rogatus propositum hostiũ aliena traiectione pręnoscere, neq; proprijs rem periculis explorare. Siquidẽ haud procul eis latebrã esse, partem copiarũ quãtum à se superãdam crediderint irrupturis. Nec falsa prædictio fuit. Holsatij quippe vicinis se saltibus occultantes, patienter primorum aditũ pręstolantur: transuectisq; quos à se capi posse confiderent, procursu facto, omnes aut neci aut captioni subijciunt: quanq̃ Danis in propulsando periculo animus non deesset, vtpote qui nec fugere possent, & in regis oculis pugnam edere necesse haberent. Ita nostros ad virtutẽ capessendam & salutis desperatio, & pæsens ducis incitabat aspectus. Quorum periculis exturbati scafarũ magistri, circa palos medio amne defixos hærebant, neq; residuos transuehere, neque trãslatos referrę ausi. Itaque nec regi ad procedendum, nec victis ad resiliendum opi fuere. Interea Kanutus sumptuosis militiæ impensis oneratus, nec minorẽ occidentis humanitatem inuenit, quàm orientis nuper expertus fuerat. Siquidẽ agrestium placide tractatorũ stipendia contraxit, tali Iutorũ beneficio vsus, quale pridem apud Sialandios acceperat. Huius Sueno congressu vitato, Scaniã reuisit, exiguis militiæ reliquijs integram æmuli manum attẽtare formidans. Interiecto tempore receptis precio captiuis securus Iutiam adiri constituit. Peragranti Fioniam Ebbonis è vita nunciatur excessus. Cuius fato deiectus, relatis in Sialandiam copiis præsens belli propositum deserit, militemque plangere quàm æmulum incessere maluit. Adeo enim familiariter eo vsus, vt nihil in foro, nihil in castris, absque ipsius administratione curaret, inque priuatis ac publicis negocijs prorsus ex eius arbitrio sententiáque penderet. At vbi recens funeris mœror exoleuit, bellum nouaturus per Fioniam in Iutiam decurrens, Wibergenses regiorum vectigalium immunitatem pactos, ad bella pro se suscipienda perduxit. Huc Kanutus magnis orientis viribus succinctus aduehitur, victor haud dubie futurus ni suadentibus amicis equestrem militiam pedestri mutasset. Siquidem optimates eius superiorum bellorum admoniti, quibus rem infœliciter equitando gessere, ne fugæ facultas ignauos abriperet, necessitatem sibi inferre tentantes, equorum adminicula submouẽda duxerunt. Kanutum cum paucis equitibus peditũ medium faciunt belli merita æstimaturum, nec aliàs Sueno rebus suis impensius diffidebat. Vt autẽ hostes vltro militiæ expedimentis exui vidit, summa spe extremam desperationem mutauit. Neq; enim ignorabat equitatu uacuos lentam & ignobilem militiam editeros, plusq; sibi præsidij demere quàm duramenti cõsciscere. Et ne ei similis manus deesse videretur, Wibergẽses vtpote rei equestris ignaros, pedestri prælio militare præcepit, nonnullos inter sagittarios & funditores dispertit. His leuia tormenta saxaq; iactilia pro armis fuere. Proxime eis ab vtroque latere equites iungit, mox hostium terga pressuros. Committendi taliter prælij præcipuus autor ei Waldemarus extabat, corpus annis tenerum, animum industria prævalidum habens. Is siquidem pedites peditibus opponendos, latera autẽ & terga ab equitibus incessenda docuerat. Kanutus dupliciter instructi hostis cõsilium ex apparatu cognoscens, opportunitatem insidijs negare disposuit. Quibus vt copiam demeret,

neque ſuos à tergo circumueniri pateretur, opus impetu ratus, totam manum inconſertiſſimos pedites inducit, eóſque paſſim & varie reſiſtentes penè omnes oppreſſit: nec ea tamen virtute periculum propulit. Quippe Sueno vtrinque ex latere aduerſarios, partito equitatu circumuolat, deturbatiſque equis quos retro aciem fugæ metu locauerat, ancipiti incurſu concluſos exagitabat. Quod vbi videt Kanutus tranſuerſis aciem principijs inſtruit, reuocatamq; à peditibus pugnam, ad equites tranſtulit. Quippe à tergo inſtantibus ora aduertere neceſſe habuit. Sueno vero cum & armis diffideret, & equorum pericula formidaret, tranſuerſis eos prælijs fatigare, non manum cum eis acie conſerere, non pugnandi copiam facere, ſed incerto Marte ludificatos, æſtu ac laſſitudine ſuperandos curabat: eos grauiſſime adortus qui communi acie longius excedentes, audacius ſemet propulſandis obiecere periculis. Varijs igitur irruptionibus laceſſiti, crebroq́; impetu & obliquis concurſibus lacerati, tandem virium inopia ad tãtam corporis laſſitudinem peruenerunt, vt præter communem belligerandi morem in ipſo certaminis ardore ſeſſione pauſarẽt. Cumq́; nec ad fugam, nec ad pugnam vis vlla ſuppeteret, dum ſolicite ſalutis præſidia circumſpiciunt, oppidum cuius paulò antè incolas fuderant, compoſita acie paulatim accedere tutiſſimum dicunt, ſubſidij loco hoſtium tectis vſuri. Eo igitur ſeruatis ordinibus inceſſum emouent, procuratis qui à tergo curarent, hoſtemq́; retrogradi pellerent. Tanta plerunq; neceſſitatis fiducia eſt. Tunc Barcho quidam promptiſſimus Suenonis miles ab aduerſarijs vndique circumuentus, innumeram manum admirabili ſolus virtute ſuſtinuit. Tandem obfuſis ſudore oculis, pulſo clypeo ambas bipenni manus inſerere, promiſcue cædem facere, hoſtes ac ſocios iuxta ferire, nulli propius inſtanti parcere. Quo viſo Waldemarus cui multa ſecum ex veteri conuictu familiaritas erat, memoria priſcæ charitatis euectus equo ocius aduolat, extremis amici rebus adeſſe cupiens. Quem Barcho aduerſarium ratus, relata bipenni inſtantem appetit. Sed Waldemarus pręrepto eo ictum ocyor anteuenit. Manubrio ſolo ſcapulæ eius vehementer impacto ferrũ excidit. Vix hominem inter tot arma, tot hoſtes obnixius contranitentem ſeruate potuit. Diu tandem obluctatum abducit, inuitumq́; ſaluti reſtituit. Qui poſtquam ſe ab amiciſſimo ſalutari captione pertrahi videt, libenter quidem eius opem excipere dixit, ſed non ita vti hac velle vt captiuorum more clunes equi ſequendo, fœdum de ſe ſpectaculum faciat. Verum ex parte Kanuti alij confeſtim fugam facere, pars oppido latebram quęrere, nonnulli per medias eius plateas erũpere: Kanutus ipſe per anguſtiſſimas vici partes, equo vectus eripitur. Occupati qui in vicum profugerant, & in vnam ædium captiui tradũtur. Ad quos introgreſſo rege Helias Ripenſis antiſtes circunſpectis omnibus, hortulanum regi æmulandum aiebat, qui vtilibus herbis incrementa conciliat, noxijs locum vacuefacit. Quod dictum ſpecie horridũ, ſi quis altius mente perſpiciat ſumma induſtria procuratum fateatur neceſſe eſt. Abciſe enim rem, ſed copioſe diſſeruit. Cui ſi Sueno obſecutus fuiſſet, profecto omnem æmuli fiduciam ſepeliſſet. Qui licet iniuriarum nomine vindictam à captis exigere potuiſſet, ad mitiorẽ tamen ſententiam ingenita ſibi pietate deflexus, pleriſq; redimendi copiam fecit, aliosq́; ſacramento, alios ſponſione in fidem acceptos, morte mulctare paſſus nõ eſt. Ex quibus binos duntaxat peculiaribus flagitijs obſitos, alterum quia tetram latrocinijs vitam egerat, alterum quod optime de ſe merentem virum per inſidias dormientem oppreſſerat, capite pœnas ſoluere iuſſit: in neutro belli, in vtroq; ſceleris negocium puniens. Complures ex ſuperioribus tributæ ſibi ſalutis immemores, acceptum ab hoſte beneficium repetita Kanuti militia neglexerunt, eisq́; priſtina fides recenti charior erat. At Kanutus ab Alaburgo Liuthuſium petẽs, apud vitricum Suerconem exul aliquandiu demoratus eſt. Huc ſiquidem occiſo, Magno Kanuti mater coniugio obuenit.

Danorum propter ſui regis ignauiam ſtatus afflictiſſimus.

Tunc vero laceræ Danorum res diſiectæq́; fuere, cum interius ſociali bello flagrante, exterius piratica peſtis ingrueret. Cuius propulſandæ cauſa, Sueno toti Sclauiæ bellum crebrius quàm proſperius inferebat. Neque enim tanta illi in prælijs perſeuerantia, quantus furor atque impetus fuit. Nam cum receptui conſulere debebat, tam auide littus repetere conſueuit,

vt par

vt par fugæ reductio videretur. Neque ſuorum ei res curæ fuere, dummodo prior ipſe nauigium rapuiſſet. Quæ regis ignauia tantam Sclauis audaciam dedit, vt crebro copias eius reuertentes opprimerent. Ipſe quoque Wibergam adhuc munimenti expertem, quo tutiori ſibi receptaculo foret, terreis mœnibus clauſit, magnisq; eam ſtipendijs inſtruxit. At Kanutus apud Suetiam primùm vitrico optatus, mox onuſtus haberi cœpit, ita vt pro comparandis alimentis quicquid illic prædiorum poſſederat venditaret. Neq; enim vlla gens exules aut promptius recipit, aut facilius reſpuit. Sed & filius Suerconis Ioannes, vt plurimum ſtrenuus ita parum facetus, irriſorio carmine fugam eius præliaq; retexuit, & quaſi cantilenæ ſpecie pudibundi hominis verecundiam laceſſiuit: vt enim hoſpitem rubore & contemptu perfunderet, fortunam ipſius ludibrio laceſſere cœpit, aſperſisq; iocis, & ignominioſo verborum genere, ignauiam ei bellique triſtes exprobrabat euentus. His Kanutus opprobrijs irritatus, nauigio commeatuq; empto, plurimũ in auunculi & materna fiſus neceſſitudine, Poloniam profugit. Quem illi maternæ rei nomine regni conſortionẽ appetere rati, cæteris in locis admiſſum, munimentis excipere non paſſi ſunt. Ad vltimum eum ne placida ſatis fronte conſpiciunt, inſontem notantes, cum propinquo charitatem deberent. Augebat hunc metum recens maioris eorum fratris depulſio. Itaq; receptus quidem, ſed nullam, vt dixi, vrbium intrare permiſſus, ad præfectum Saxoniæ Henricum peruehitur. Apud quem minorem ſpe ſua fortunam expertus, Hamburgenſem antiſtitem Hartuicum accedit, iampridem Danis iuridictioni ſuæ exemptis infenſum. A quo humaniſſime habitus, belliq; tandem ſubſidia mutuatus, domeſticorum militum fidem, tacita legatione pertentat. Reſponſum eſt omnes ad eum ocyſſime tranſituros, datamq; Suenoni fidem, priſtina mutaturos. Qua promiſſione ſecurior factus, peregrina manu Iutiam intrat. Sed & ſuis nec humanitas Suenonis, nec obſidum charitas, nec periurij reſpectus, quo minus ad eum ſigna referrent obſtaculo fuit. At Sueno vbi de eius aduentu cognouit, virium diffidẽtia apud Wibergam recentibus à ſe munimentis excultam, obſidionem ferre conſtituit. Vbi ad ſuſtentandã ſumptuum neceſſitatem, bona eorum qui ad Kanutum conceſſerant rapinis exhaurit, prædatuq; ſtipendia contrahit.

At Kanutus ex proximæ pugnæ euentu, vrbem oppugnare diffiſus, formidata locorum fortuna, procul mœnibus caſtra conſtituit, operiri volens quoad æmulus protelatis diebus alimentorum egeſtate vexatus, aut turpiter fugam, aut temere bellum arriperet. Ea Kanuti ſpes Suenoni victorię fuit. Eodem tempore Bruno quidam qui & Kanutum ipſe è Saxonia ſecutus fuerat, ſiue Suenonis inſtinctu corruptus, cum quo vetuſta ſibi ſocietas erat, ſiue delati belli tædio ſatiatus impetrata vtcunque licentia cum aliquot Ripam ſeceſſit. Sueno vero cum rem familiarem magnis in vrbe ſumptibus exhauſiſſet, neque trahendi diutius belli materiam circunſpiceret, audendum aliquid cum periculo ratus, noctu magnis itineribus tacitus ad hoſtium caſtra contendit, eosq; mane diuina curantes, improuidos irrumpit. Quibus repentino metu perculſis, vt cuiq; animus erat, alijs fugam, alijs arma capere negotium fuit. Medius horum interfluebat riuus occultis voraginibus frequens, ſed vno duntaxat vado meabilis, quod Suenonianis incognitum, Kanuticis notum prior loci inſpectio fecerat. Exiguus idem & obſcurus olim, nunc belli inclytus fama. Igitur qui irruperant ignorantia loci inuias riui partes aggreſſi, præcipitatis equis improuidi impetus pœnas dedere. Experti periculum eminus inſtant, fundisque aciaculis prouocant congreſſum, prohibente lacuna. Tunc Saxones oſtentandæ virtutis auidi, ne rebus locus officeret, equis vadum inſiliunt. Waldemarus poſtquam id loci equitabile videt tanquam hoſtes tranſitu prohibiturus, eò freno conuertit, aduerſoq; cum eis equo cõcurrens, impactam vni lanceam ingenuo militandi more perfregit. Sed contra in ipſo gurgite ita quaternis ſimul haſtis excipitur, vt equus in clunes conſideret, ipſe tamẽ ob egregiam equitandi peritiam ſella pelli nequiret. Quintam inter frõtem galeamque defixam, adacto capulo colliſam auulſit. His malis liber, arrepto equo cum paucis vadum ſuperat, & ne ſecuturis anguſtias faceret, procul riuo ſecedit, ibiq; facta acie pugnã

capeſſit. Quinetiam totam hoſtium turbam quoad omnis ſociorum permeaſſet exercitus, parua manu ſuſtinuit, Suenoniq́; certiſſimus autor victoriæ fuit. Quo opem ferente, Kanuti partes fugam fecere. Grādem quippe ex ſuperioribus prælijs metum hauſerant, eorumq́; memoriam abijcere nequeuntes, ægris ſemper, infractisq́; animis erant. Adeo enim Kanuticorum animos res aduerſæ corruperāt, vt maiore fortitudinis parte defecti, perſeueranter hoſtē ferre nequirent, nimioq́; timoris captu hebetatis animis, faciles ſemper in fugam exiſterent. Saxones vero quibus agitatio militaris familiarior erat, equeſtri exercitatione vſi, crebro equorum reiectu victoribus inſultabant, ita fugam moderantes, vt eam non ſine ordine & regimine dirigere viderentur. Promptiſſimus horum Folradus eo prælio cadit, neq; captorem reperire quiuit, quanquam obrutus prendi ſe plurimum precaretur. Cæteri interdiu male fugientes oppido noctu manſerunt, vbi à fugæ perſecutoribus intercepti, hoſpitio necantur. Condixerant enim victores nemini parcere deuictorum, tum Saxonum odio, tum quia proximo bello captos & à ſe redimendi poteſtate donatos, denuo hoſtes experti fuiſſent. Kanuto Saxonia refugio fuit. De cuius fuga Ripenſes vti acta erat ab intermeantibus edocti, quo plus victori placerent, confeſtim Brunonem capiunt, Suenonis in breui iudicio præſentandum. Quem Sueno oblatum aliquandiu familiarius habuit, mox donatū abire permittit. Quæ res ei apud conterraneos ſuſpicioni primum, mox cladi atq; exitio fuit. Fuere enim interfectorum propinqui qui crederent eum pecunia a Suenone corruptum, ſociorum ſalutē iniquiſſimo ſubuertiſſe conſilio: declinati belli argumento doli coniecturam trahentes, neq; aliud beneficentiam regis, quàm fraudis præmium extitiſſe putantes. Cui cum de perfidia diem dixiſſent, omnemq́; accuſationis ſuæ vim validiſſima eius defenſione eluſam viderent, inuictū foro inſidijs occupant. Sueno perinde ac priuatis periculis liber, ad publica propulſanda animum induxit. Locis marinis natura munitis, complura agreſtium præſidia condidit. Bina caſtra, alterum in Fionia, in Sialandia alterum propter fretum molitur, quæ piratis timori, incolis vero receptui forent. Sed à Sclauis vtrunq; conuulſum proditur. Bellum cum ipſis magna apud Fioniam virtute geſſit. Quorum copias ita cæcidit, vt pleriſq; militum palmas ferro præroſas habentibus, media digitorum caro crudeſceret. Eo tempore propter incurſus qui à maritimis crebri prædonibus edebantur, apud Roskildiam Wethemanno autore piratica cœpit: cuius hæc diſciplina, hi mores fuere. Nauigia piratæ magis idonea ſibi viſa, abſq; poſſeſſoris permiſſu aſſumendi poteſtatem habebant, octaua acquiſitorum parte naulum daturi. Nauigationem orſuri, apud ſacerdotes præteritæ vitæ piacula deplorabant, eorumq́; religioſa animaduerſione puniti, perinde ac ſtatim deceſſuri, diuina altaris libamenta ſumebant, cuncta proſperius ceſſura rati, ſi rite Deum ante bella placaſſent. Paruo viatico ſumpto, onera & impedimenta vitabant, armatura ac cibo ſimpliciter contenti, nihilq́; quod nauigationem moraretur amplexi. Multæ illis vigiliæ, multaq́; parſimonia erat. Remorum manubrijs confidendo innixi, ſomnum carpebant. Quoties propter littora illis nauigatio erat, eadem antè ſpeculatoribus perluſtranda mandabant, ne quid incompertum fortè vel improuiſum occurreret. Inſulas ad quas vento afflarentur petebant, miſſis qui loca procellis auerſa percurrerent, quod peregrina claſſis tranquillis ſoleat portubus delectari. Crebrum eis cum hoſte certamen, ſed vbiq; facilis, ac pene incruenta victoria fuit. Prædam ex æquo partiebantur, nec maior gubernatoris portio quàm priuati remigis erat. Chriſtianos quos expugnata claſſe captiuos repererāt, amictu donatos ad propria dimittebant: tanta eis in cōterraneos humanitas erat. Octogenas & binas piraticas puppes varie & viciſſim cepere, nunquam ipſi claſſem viginti duabus frequentiorem habentes. Stipendijs defecti, impenſas à ciuibus contrahebant, præmij loco prædæ dimidium recepturis. Hic piraticæ cultus, vt dixi, Roskildiæ cœptus, ab vrbis gremio etiam ad agreſtes manauit, ab omni ferme Sialandiæ parte ſubſidia mutuatus. Enimuero anguſtus primum ac tenuis, magna breui incremēta contraxit. Sed neq; ante redditam terris pacem vlla ex parte remiſſior fuit. Interea Kanutus Friſiam minorem, quæ & ipſa Danicarum eſt partiū, cum paucis exilij comitibus

petit.

petit. Diues agri prouincia est, pecoribus opulens. Cæterum confinis oceano patet humilis, ita vt eius interdũ æstibus eluatur. Qui ne irrumpãt, vallo littus omne præcingitur: quod si fortè perfregerint, inundant campos, vicos & sata demergunt. Neque enim illic locus natura alius alio editior extat. Plerunq; agros ab imo conuulsos aliò loci traiiciunt, locum eorum occupante lacuna, in quorum consederint præsidijs possidendos. Inundationem comitatur feracitas. Gramine tellus exuberat, torrefacta in salem gleba decoquitur. Hyeme cõtinuò celatur æstu, stagni speciem præbentibus campis: vnde & in qua rerum parte locanda fuerit, penè ambiguum natura fecit, cum alia anni parte nauigationis patiens, alia aratri capax existat. Incolæ eius natura feroces, corporibus agiles, anxiam & grauem armaturam contemnunt, ancilibus vtuntur, missilibus dimicant, Agros scrobibus cingunt, saltus contulis edunt. Penates in editum subiecto glebarum aceruo prouehunt. Hos à Frisonum gente conditos, nomine & linguæ societas testimonio est. Quibus nouas quærentibus sedes, ea fortè tellus obuenit, quam palustrem primum ac humidam longo durauere cultu. Administratio deinde prouinciæ sub nostris regibus esse cœpit. A qua Kanutus cum fortè præsidium implorasset, prompto omnium fauore suscipitur, pollicitus se eis aliquid de consuetæ pensionis onere laxaturum. Auidi promissionis Frisi, intuitu exilis præmij, immani se negocio onerant. Ac primum mœnia propter Mildam fluuium, quis eum recipiant, condunt, Tantulo stipendio ingens militia stetit. Sueno reditus eius opinione accepta, Iutis in equitatum digestis à Sialandis & Scanis classem adsciscit. Ex qua nonnullas naues Slesuici subductas ad Eidoram vsque solotenus pertrahendas curauit, ne ea pars hostibus elapsui foret. Quæ res ei impendio magis quàm vsui fuit. Inde cum copijs ad recens oppidum pergit. Id inter paludes amnemq; situm natura quàm opere munitius erat. A latere ei Milda fluuius fuit angustis alueis, sed placide manantibus aquis. Quod quia rex ob angustias exercitu circunuenire non poterat, locis ex copia idoneis castra defigit. Deinde cæsis virgultis, quæ nemus proximum offerebat, ad peragrandas paludes constramenta fieri iubet, quibus cum opportunum foret, velut pontibus vterentur. Interea quidam ex Frisica iuuentute, siue moræ impatientes, siue vegetioribus animis virtutis iactandæ cupidi, prouocandi gratia, riuum qui inter castra medius erat consueta arte transiliunt, vagumq; eminus hostem incessunt. Nec lacessentibus obuij defuerunt. Complures ex vtoque agmine huic se certamini ingerunt, suorum quique pericula propulsuri, neutris communis fortunæ negocium patienter inspectare valentibus. Itaque paulatim crescente pugna, adeò omnium huc animi confluxerunt, vt ex eo belli præsultu, totius victoriæ summa pendere videretur. Quo viso, filius Thorstani Petrus, omnium regis arcanorum particeps, non ignarus Frisicæ temeritatis, confestim armari exercitum, præstolariq; castris paratum iubet. Huius rei inscij Frisones, tota amnem manu repente transuolant, rati sine paratu regem in castris esse. Ita audacius quàm prudentius omnis eorum irrupit exercitus, inopinatum hostem opprimere auidus. Sed Suenonianis non segnius occursantibus, ad notas sibi refugere paludes. Quas mox equites factorum à se pontium stramentis vsi facile superant, translatique fugam acerrime persequuntur. Aliud quoq; ferro sibi compendium struũt. Nam tanta in fugientes strages exercita est, vt constratis cadaueribus, amnis mox à victoribus permeari potuerit. Fusis Frisonibus, Kanutus cum paucis exilij socijs eques elabitur. Reliquis fugæ expertibus oppidum receptui fuit. Cui Sueno Kanutum inesse ratus, obsessos quàm poterat infensus aggreditur, sperans obtentione eius totius belli finem futurũ. Saucios integris mutat, fessis requietos succedere iubet, diurno prælio nocturnum sociat, omniq; instãtia curat ne lassis quies remedio fiat. Addebat obsessis animũ recens captiuorum occisio, nec cuiquam à victore toties læso venia sperabatur. Contrà rex si pugnam remitteret, neque mox oppido potiretur, Fresos auxilio obsessis futuros timebat, ideoque perseuerantiore prælio opus ducebat. Sic metus vtrinque pugnandi pertinaciam fecerat. Nec interdiu dimicasse contenti, noctem quoque bello contribuunt. Tunc vero anceps prælium erat. Cum fortè Waldemarus cla-

Frisia minor alia anni parte nauigationis, alia rursus arationis est patiens.

Non solũ de die, verum etiã de nocte pugnatum.

more cominus orto, Fresos instare ratus, in partē qua strepitus exaudiebatur cum signis accurrit, sociosq; perquàm strenue repugnantes, errore noctis elusus oppressit. Ita fortissimi animi dux temporis habitu circumuentus, quibus opē ferre decreuerat, cladem atq; exitium irrogauit. Oppidani assiduis plagis & continua lassitudine exhausti, nullumq; pugnæ supplementum habentes, cum nec vires, nec vulnera vllo momenti spacio recreare quiuissent, desperatis rebus dedidere se regi. Cuius fidem atq; clementiam, vltrà ac rati fuerant, experti sunt. Tum vero rex & in Plogo, qui Ericum occiderat, singulare pietatis specimen dedit. Neq; enim à patris interfectore pœnas exigere voluit, plus deditionis moribus, quàm vltionis aculeis debiturus. Cæteros quoq; nec morte nec captione mulctatos absq; redemptione dimittit, præfatus se eorum obsequia ac odia iuxtà æstimaturum. Nihil enim ijs prospere cessurum, qui toties mobili fide & sacramento fuissent. Dimissi cum duce exilium amplectuntur. Id enim gratiæ apud suos Kanutus habebat, vt nulli vnquam fortuna eius fastidio esset. At Fresones mulctæ nomine duo milia librarū regi cum obsidibus pendunt. Post hæc siue rubore fugæ, siue naturæ stoliditate compuncti, Waldemarū obsecrant, precetur regem, bellum cum eis hac lege iteret, vt victor æquam priori summam recipiat: victus, ex veteri pensione quantū Kanutus spoponderat, remittat. Ille precantium temeritatē incertosq; pugnæ euentus solertius æstimans, extremæ dementiæ voces consilij sui salubritate cohibuit, perquam stultum affirmando victos, à victore noxias belli conditiones expetere. Interea Kanutus apud Germaniam Fridericū Romano recenter imperio functum auxilij imploratione sollicitat, promittens se patriæ procurationem in eius beneficio repositurum. Imperator cui & summa naturæ calliditas, & maxima proferendi imperij cupiditas esset, tantū alieni in ditionem suam redigere auidus, Suenonem veteris amicitiæ & commilitij monitū, promisso honoris incremento ad colloquendū sibi simulatione charitatis inuitat, eximiā sibi visendi eius cupidinem incessisse significans, sed Romanæ maiestatis amplitudinē quo minus eum accedat obsistere. Quippe Sueno adolescentiæ tempore militaris rei perdiscendæ gratia, Conradi Cæsaris clientelā ingressus, cū Friderico adhuc priuatæ fortunæ, quem & ætate & ingenio æquabat, diu sodalitatis officia gesserat. Itaq; nō quod fallacissimi hominis commentis crederet, aut æmulo asylū demere vellet, sed vt sola se Germanis fama cognitum etiam spectandum subijceret, præsentemq; famæ suæ miratoribus exhiberet, cultiore pompa instructus mandatum exequitur. Nec parum gloriæ apud curiam magnificentia clientelæ & apparatus ostentatione contraxit, totiusq; in se Germaniæ oculos ob virtutis admirationem conuertit. Mersburgum oppidū theutonicæ nobilitatis frequentia completū ingressus, ab imperatore primum veneranter habitus, mox vario accusationis genere vexatus, disparē promissis fidem expertus est. Cui demū conditiones huiuscemodi proferūtur, vt imperatoris ipse, eius vero Kanutus renuntiata regni affectatione militem ageret, beneficij iure Sialandiā recepturus. Alioqui imperatoris vires Kanuto obtentui fore, expeditāq; cum eo manum in Daniā esse mittendam, quæ vel Suenonis præcurreret reditum, vel confestim impugnaret aduentū. Sueno in re tam anxia, aut periclitandum sibi, aut parendum fore cognoscens, simulata assensione paterna bona quibus in Sialandia abundabat, tanquam peculiaria à conditionis tenore sublegit, ne violandæ pactionis omnis domi deesset occasio. Quod quia Germanico iuri familiare erat, admissu facile fuit. In hoc Kanutus pacti parum credulus, Waldemarū qui cum Suenone aderat sponsorem efflagitat, fidem eius integritatemq; tutissimum rerum suarū pignus existimans. Neq; enim alium ex regio comitatu, pari constantia pro capite suo excubiturum putauit. Ille Suenonianæ perfidiæ conscius, cum vanam ac lubricam compositionis fidem aduerteret, ne alienā in se labem recidere pateretur, sponsionē pertinacius abnuit. Tandem rege compellente, vix atq; ægre vadimonium dixit, præfatus se si Sueno pactum perrumperet, Kanuti partibus accessurum: probata vtrinq; conditione discessum est. Reuersus in regnum Sueno, deq; æmulo comitem nactus, remissis è vestigio literis, fidem Cęsaris aperta fraudis exprobratione damnauit: initasq;

Sueno pactū quod cum Cæsare pepigerat, rescindit.

tasq; cum eo pactiones, obsequij negatione subuertit, in eas se conditiones fallaciter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc regum nemo cõcesserit. Preterea Kanuto iusta petenti, prouinciali duntaxat administratione cõcessa, regios penates à cætera se conditione secreuisse dicebat. Fraudatus pacto Kanutus, vadem sollicitat. Qui quum regem deserere, vel sponsionem corrumpere, æque fœdum putaret, vtrobique famæ periculum contemplatus, mutare pactum quàm euertere maluit, statuens vt quum rex Sialandiã commeatui suo necessariam duceret, aliud pro ea Kanuto stipendium assignaret, nec fructu parcius, nec spatio contractius, nec honore defectius. Assensus conditioni rex, tripertitam Kanuto præfecturam constituit, eiq; in Iutia, Sialandia, ac Scania, peculiare beneficium tradit, intercisam loco dominationem minus solidæ potestatis gesturam existimans. Huius rei Kanutus Waldemarum denuo prædem exposcit. Quem velut antea repugnantem Sueno condendi fœderis auidus, sponsionem iterare coëgit, negans si pacto obuiam isset, eius Kanutiue defectionem ægre laturum. Hoc fretus pignore Kanutus, cupide conditionibus fruitur. Igitur Sueno perinde ac bellorum metu solutus, in superbiam lapsus patrios mores, quod parum sibi viderentur exculti, tanquam agrestes & inconditos, petita à finitimis vrbanitate mutauit: spretoq; Danico ritu Germanicum æmulatus est. Nam & cultum Saxonicũ sumpsit, & ne eo inuidiosius vteretur, militum studia ad similem vestis vsum adduxit, rustici moris tædio, comptioris famulitij grege palatium instruens. Quinetiã epulandi rusticitate depulsa, externas mensis comitates adsciuit, comessationumq; ritus cultiore ministerio gerendos instituit. Nec solum cultum nouauit, sed etiam edendi bibendiq; facetias tradidit. Idem studij in nouãda clientela, asciscendisq; satellitibus gessit. Honores quippe nobilibus dẽptos, histrionibus deferebat: magnisq; & illustribus viris à latere suo sepositis, in eorum locum turpium & effœminatorum familiam subrogabat, vt abiectu maiorum, minorumq; prouectu, prorsus eximias potẽtiæ suæ vires ostenderet, ditatiq; fortunam suam beneficio regis, non generis imputarent. Nec insolentiæ eius auaritia defuit. Siquidem lucrosa sibi illorum fata, quorum bona auxisset constituit, pupillorumq; parentibus emortuis expilator euasit. Neq; nephas duxit eorum liberos egestati subigere, quorum opera regni opes ipse susceperit. Ipsos quoq; milites prius à se locupletatos, ad vilem paupertatis statum beneficij sui pœnitentia adductus reiecit. Quinetiam ingentis clientelæ voracitate compulsus, prouincialia ministeria, impẽsasq; ab agrestibus arctius exigere cœpit. Itaq; dum militum luxui consulit, plebis fauorem amittit. Præterea controuersiarum iura eatenus sacramenti religione subnixa, ad palæstras & palmas athlethicas relegauit, iudiciumq; rationis speculationi debitum, in sola corporum exercitatione constituit. Et ne quid fastui deesset, in communibus suggestis concionari fastigio suo indignum ducebat. Quam ob rem æqua vulgarium alloquia contemnendo, editioribus locis occupatis, suppositę plebi superne ius dicere consueuit. Crebræ quoque ei cum Lundensi pontifice simultates, maiore fructu quàm iactura fuere. Ea tempestate Karolo Hallãdię præside prouinciam egresso, coniugem eius, sororemq; viduam Suerconis filius Ioannes excellentis earum puchritudinis opinione corruptus, ad libidinis commercium raptas in Suetiam vsque deuexit. Quibus tam contumeliose vsus proditur, vt eas in stupri vices noctibus euocaret alternis, ingenuæ pudicitiæ fœminas, obscœnissima fœditate proculcans: neque aut huius matronalem torum, aut illius cœlibem castimoniam, quo minus voluptatum suarum ignibus indulgeret reueritus. Ad vltimum patriæ & populo tantæ temeritatis facinus execrante, vtranque remisit. Quod flagitium Sueno perinde ac commune probrũ in omne Sueonum regnum vlcisci statuit, publicum ruborem communibus armis submouendum existimans. Sed nuptiarum apparatu præuentus, quippe Saxonum satrapæ Conradi filiam nuper desponsam vxorem ducturus erat, propior priuatæ copulæ, quàm publicæ vindictæ militiam retentabat. Per hanc Suenonem in peregrinos ritus adductum falsa plebis opinio referebat, eiusq; super consuetudinum nouitate consilium accusabat. Per eadem tempora Nicolaus vrbis Romæ cardi-

Impudicitiæ pluriumq; simul concurrẽtium flagitiorum mira narratio.

nalis Britannicum permensus oceanum, Noruagiam Lundensium adhuc ditioni parentem, immunitate concessa, maximi pontificatus titulis insigniuit. Quod in Suetia quoque legationis potestate peragere cupiens, Sueonibus & Gothis de vrbe, & persona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, certamini decus negauit, rudémque adhuc religionis barbariem summo sacrorum honore dignatus non est. Verum inspecto temporis habitu, cum per oceanum reuerti hibernę nauigationis metu in periculis duceret, Daniam reditui suo percommodam arbitratus, offensam eius ex Noruagiæ promotione contractam beneficij deliniamento sedare constituit. Eskyllum igitur mandatis aggressus, plus nouæ dignitatis quã veteris amiserit, recepturum promittit, definiens se ereptæ Noruagię damna, Suetici primatus munere pensaturum. Rapuit promissum Eskyllus cupidéque legati copiam flagitat. Qui veniens apud ipsum futurum Suetici sacerdotij insigne deposuit, dandum ei in quem concors Sueonum Gothorúmque suffragium conuenisset. Statuit quoque vt quicunque maximi Sueonum pontifices creandi essent, pallio à curia dato, per Lundensem insignirentur antistitem, eámq; sedem perpetuo vererentur obsequio. In hoc priuilegio dato confirmationem à curia adsciscendã promittit: quod effectu perfacile fuit. Siquidem Romam reuersus, decedẽte Eugenio maximus pontifex subrogatus est, peregítque publicæ religionis præsul quod priuatæ legationis minister annuerat. Qui mox vsurpatione posterorum firmatus, sub hoc vsque tempus, antiqui tenoris obseruatione perfruitur. His peractis Nicolaus nondum Dania egressus, Suenonem Suetica meditabundum bella, Romana industria à proposito reuocare conatus, locorum difficilium, inopis regni infructuosæ victoriæ habitum prætendebat. Siquidem eius militiæ negocium ingẽs, fructus exiguos fore, priusq; ei cum vastis & immanibus scopulis, quàm cum hoste certandum. Quo victo nihil præter ignobilem prædam, & sordida spolia victoribus occupandum.

POSTREMO cum stolidam regis perseuerantiam consilij sui sapientia superare nequiret, inertiam eius facetissimè cauillatus est. Nam araneam eum æmulari dicebat, quæ telarum figmentis cum discrimine vitę, & viscerum suorum egestione confertis, quid nisi scarrabeos putres & vilia prenderet animalia? Cuius exẽpli euidentia, araneæ regem, militiam telæ, victoriam venatui conferebat. Ita auidũ ducem exiguę rei cupiditate seipsum viribus exinanientẽ inutili bello delectari monstrabat. Cuius Sueno dignitatem potius quàm monitum veneratus, abeũtemq́ue eum ad regni fines vsq; commeatibus prosecutus, destinati olim belli studium animo reuocauit: quippe quem magis potiendæ Suetiæ cupido, quàm aut iniuriæ dolor, aut pudoris irritamentum accenderat. Maximam siquidem inuadendæ eius opportunitatem, tum ob seniũ imbelliamq; Suerconis, tum ob factiones inter eundem & plebem recenter ortas (nam Ioannem agrestes concionantem occiderãt) arbitrabatur. Spe quoq; tam rata victoriam complectebatur, vt ante militiæ exordium inter milites suos Sueticarum iura prouinciarum, tanquam belli præmia partiretur. Duo quoque ex proceribus eius ad opinionem vnius Sueticæ virginis libidinis æmulatione correpti, magnis inter se iurgijs dissidere cœperunt. Cuius nuptias rex in beneficio suo reponere par æstimans, capta Suetia fortiori connubium pollicetur. Quo promisso libidinis æmulis magnum virtutis certamẽ ingessit. Tanta apud Danos fruendæ Suetię fiducia fuit. Interea Suerco belli metu crebras ad eum de pace legationes direxit, sed nullis conditionibus ad eam impetrandam assurgere valuit. Igitur frustra fatigari se videns, non se prælio offerre, non arma, non expeditionem parare, sed ignotos locorum recessus quærere, summamq; belli Sueonibus credere. Vt autem Sueno difficillimorum itinerum euitaret anfractus, instrumentum belli hyemis expectatione suspẽdit, ab astrictis glacie paludibus profectionis compendium petiturus. Hyberni itaque temporis beneficium nactus, expeditiora legit itinera, rapinisq; & incendio Finniam prædabundus aggreditur. Occurrunt indigenæ supplices, patriam seq; dedentes: nec sic se subtraxisse contenti, etiam commeatibus præbitis, hospitalitatis eum obsequijs prosequuntur. Post hæc Werendiam intrat. Vbi ab incolis neq; Marte neq; deditione

exce-

mis omnia, ferroq; peruadit, viris ac fœminis paſſim ſolitudinum inacceſſa petentibus. Sed & prealtæ niuium moles totis ferme campis inceſſerant, frigorisq; tanta vis erat, vt vberibus admoti infantes, algore hebetatis membris inter ipſa lactis alimenta decederent, matresq; ſimili fato propinquæ, extincta pignora moribundis complexibus attrectarent. Dani quoq; eadem aëris inclementia afflicti, non in caſtris noctes exigere, non militares excubias obſeruare, pars foco ſibi, pars tecto conſulere, aëris non armorum ſæuitiam in metu reponere, cuncti plus cœlum quàm hoſtem cauere. Werendenſes autem quoad regis gratiam paciſcerentur, iter intercipere cupiẽtes, cęſis minoribus trũcarum arborum coaugmentis, faucium quas permeaturus eſſet anguſta præcludunt. Tantis ſiquidem circumiacentium rupium anfractibus claudebantur, vt abſque ingenti diſpendio à latere præteriri nequirent. Quorum auſu rex inter cœnitandum accepto, moræ omnis impatiens, diſcuſſis menſis equum inuolat, militibusq; adeſſe iuſſis, ad rupem concitus fertur, indigne ferẽs cœptorum ſuorum curſum vilibus agreſtium obſtaculis retardari. Rogatus à Nicolao quodam iræ parcere, incertamq; admodum rem curioſius explorare, interpellanti ſe, vxoratum quemq; timidiſſimum eſſe reſpõdit, ad eius nuptias alludens qui ducta coniuge poſtridie militiam ingreſſus fuerat. Ille ob contumelioſam monitorum ſuorum repulſam ira percitus, facturum ſe breui quod Sueno non audeat, ſubintexuit: exprobratamq; ſibi ignominiam, inuicem in eum reiecto meticuloſitatis opprobrio vindicauit. Quæ vox ab iracundia profecta, celerem ipſius obitum ominata eſt. Vbi ventum ad fauces, delapſi equis milites, quanquam tenui armatura eſſent, quod eis feſtinationis ardor periculorum contemptum ingeſſerat, arboream ſtruem oppugnare cœperũt, indigenis qui ad eam defendendam conuenerant, ingenti pacem clamore poſcentibus. Tunc Nicolaus acceptam à rege contumeliam conſpicuæ probitatis operibus demere cupidus, ne magis vxorius quàm ſtrenuus videretur, dum conſerta truncorum robora obſtinato ad pericula gradu ſuperare conatur, ab agreſtibus è ſtrue tãquam ex muro propugnantibus caput haſta traiectus opprimitur. Similis aliorum conatus ſaxis ſudibusq; repellitur. Sueno propinquitate noctis, impetusq; præproperi pœnitentia reuocatus, ſigno receptui dato prope aggerem caſtra conſtituit, luce poſtera maiore vi ac paratu prælium exequuturus. Verum hoſtibus noctu ſibi diffugio conſulentibus, mane vacuum propugnatoribus iter nullo negocio ſuperauit. Werendos deinde reſiſtendi fiducia defectos, in fidẽ accepit. Igitur cum pleraq; ſibi ex voluntate reſpõdere cognoſceret, fœlicibus fortunæ experimẽtis euectus, in omnem ſe Suetiã effundere ſtatuit. Sed nimietas frigoris equorumq; ex aſperitate itinerum inopiaque pabuli coorta debilitas, proceſſum negabant. Tunc qui ex equitibus ad pedites redacti fuerant, commilitonum equos ſuis oneribus inſtrauere, eosq; prę ſe onuſtos agentes ignaro rege domũ dilabebantur. Qui tandẽ furtiuũ militiæ diſceſſum expertus, clandeſtinam eius elapſionem data reuertẽdi licentia præcurrit, ſtatimq; compendiaria ad Scanicã via curſum reflexit. Igitur Karolus cum Kanuto fratre receptorum obſidum fiducia ſpem liberæ tutæq; reuerſionis præſumens, cum Hallandiæ propemodum confinijs acceſſiſſet, à Finnẽſibus inſidias hoſpitalitate tegentibus conuiuio exceptus, maiorẽ noctis partem commeſſationibus extraxit. Temulentia grauis in horreum annona vacuum, pariter ſe & comites ſobrietate exutos cubitum recepit. Quibus altiore ſomno ſpirantibus, Finnenſes foris valuas obicibus obſerantes, igni ſparſere tectum. Iamq; maior eius conflagrauerat pars, priúſque ædes in cinerem prope collapſa fuerat, quàm preſſos mero ſenſus vis ardoris expungeret. Poſtremo propiore flammarum feruore correpti, dum nudi valuis erumpere geſtiunt, forinſecus eas obcluſas cognoſcunt. Vrgebat intus incendium, foris hoſtis vetabat egreſſum. Sed præſens pœna ſequentis metum leuabat, inſtantisque mali periculum futuro triſtius ducebatur. Quo euenit vt Dani ferro quàm flammis opprimi præoptantes, validius conniſi præiecta foribus clauſtra conuellerent, vtq; vnum periculorum effugerent, in aliud ruere non dubitarent. Egregiæ indolis pueri quos ſibi in clientelam Karolus reſpectu propinquitatis adſciuerat, abſq; ætatis miſeratione ſub Ni-

Vxorati reliquis timidiores æſtimati.

cæ amnis glaciem nudatis corporibus barbarorum ludibrio merſi, in eodẽ alueo fatum ac tumulum recepere. Ita paucorum agreſtium fraude maximæ expeditionis labor exinanitus eſt. Interiecto tẽpore, plebs Scanica à principibus diſſidens, concione lecta in Arnam vallem armata ſucceſſit. Quoties enim in ea prouincia intolerabilia vulgi onera ducebantur, publica vi iniurijs occurrebatur. Adeò cum intolerabilis plebis ſeruitus ducitur, publicis armis libertas expetitur. Veritus ergo rex ne is tumultus ad grauiores regni motus progrederetur, coërcẽdi eius gratia ad Scaniam è Sialandia traijciens, militaris manus fiducia agreſtium concionẽ acceſſit. Inermis ipſe equitibus vtebatur armatis, vt vim metuere potius quã ſtruere videretur. Cedente de induſtria vulgo, coronam ingreſſus multis & grauibus querimonijs exceptus eſt: ſed obſtrepente multitudinis clamore, defenſionis po teſtatem dicendiue copiam impetrare nequiuit: flagitandi ſilẽtij gratia dextram vulgo obtendens crebros lapidum iactus excepit. Adeo cõſternationis furor in contemptum maieſtatis exarſerat. Tunc Toko matre Sygne ortus, vir natu & facũdia, iuxta nobilis, primaq; regis amicitia præditus, in medium vulgi ſe proripit, obtentaq; omnium taciturnitate, imperitum concionis fragorem doctæ vocis au toritate compreſſit: ita ſuam temperans actionem, vt & præfectorum partes diſſi mulãter protegeret, & manifeſtum patrocinium impertiret. Reuerſis ad propria agreſtibus, rex tantę contumelię deformitatẽ ſumma indignationis moleſtia proſecutus, complures Scaniæ vicos exuſſit, eamq; fermè totam perinde ac maieſtatis ream, rapinæ ſubiecit. Ipſos conſternationis autores ſpiritu, vel bonis priuauit, factioſos paupertate aut morte mulctandos iudicans. Nec Tokonem cuius ſaluta ri eloquio vſus fuerat, tametſi linguæ eius beneficio vulgi iram vitaſſet mulctæ ex pertem reliquit, plebem aduerſum ſe occulto eius conſilio concitatam affirmans. Ita ſæuiſſimis iracundiæ furijs prouocatus, odia ac familiaritates iuxta penſabat. Ea Suenonis irruptio Kanuto nouandarum rerum ſpem fiduciamq; reſtituit. Sed hunc auſum præcipue Suenonis ac Waldemari concordia caſtigabat. Nam quan tum regis odium, tãtam ducis apud omnes gratiam intuebatur, alteriusq; flagitia, alterius virtute redimi denotabat. Arbitri quoq; Kanuti prius ſodalem regi quàm ocium eripiendum rati, eius cum Waldemaro concordiã connubij affinitate cõponendam duxerunt. Cuius efficiendi gratia vterinam Kanuti ſororem Sophiã, apud Waldemarum eximia pulchritudinis laude de induſtria proſequebantur. Sed Waldemarus quo minus ad hanc copulam intenderet, inopiam virginis obſtare dicebat, quod patre Ruteno procreata, nullorum in Dania bonorum hæres exiſteret. Quanquam enim ſuaſoribus tacite pareret, plus ſe tamen paupertatem puellæ fugere, quàm ſpeciem ammirari fingebat. Igitur à Kanuto totius patrimonij ſui parte tertia ſponſalium loco promiſſa, puellam deſpondit, eamq; matronæ cuidam Hotildæ aduſq; maturam toro ætatem educandam committit. Quam ob rem neglectum ſanguinis vinculum, ac diu funeſtis odijs laceratum, tanta animorum integritate refectum eſt, vt nulla veterum inimicitiarum macula quas vel ipſi vel eorum parentes geſſiſſent, nouæ ſocietatis habitum infuſcaret. Quorum amicitia quo inuicẽ purior, hoc regi ſuſpectior extitit. Sed eos & tacite cauit, & palàm offendere metuit, quod maximam à ſe virium partem cum Waldemaro migraſſe cognoſceret, cuius fortunæ ſuam incumbere non dubitaſſet. Itaq; licet amborum fidem notaret, ſuſpicionem tamen ne odium proderet obſcurauit. Illi regiæ diſſimulationis haud inſcij, accepta commeãdi licentia, quaſi bona ſua apud Suetiam inuiſitaturi, regem eius Suerconem accedunt. Re autem vera Kanuto Suerconis filiæ poſtulandę negocium fuit. Quorum præſentiam Suerco tanta affectione am plexatus eſt, vt pręteritis liberis futuræ affinitatis ſpe hæredes eos nuncupare proponeret. Quod votum ei ſiue filiorum inertia, ſiue excellẽtis proci nobilitas inſeminabat. Reuerſi itaq; hoc inuiſiores regi, quo hoſti concordia iunctiores fuere. Kanuto deinde in Iutiam digreſſo, Waldemaro vero Ringſtadiũ inuiſente, Sueno poſt eum contentius pergit, conuentumq; diu perfidiæ & proditionis probris euerberat. Neganti, confictas à ſe literas tradit tanquam ab amicis porrectas, ſed titulo de induſtria vacantes, quæ eius ac Kanuti initam cum Suercone concordiã nunci-

nunciarent. Quo commento Waldemarus, quanquam iræ parcissimus esset, supra modum accensus, linguam nimio indignationis haustu repletam in contumeliam arguentis effundere non dubitauit: perfidiæ quoq; in eum exprobratione reiecta, non iam redargutione, sed conuitio agebat, egregios operum suorum labores nugaci mendaciorum obiectu pensari vociferans. Adeoq; regem responsi sui libertate permouerat, vt tentus ab eo esset, nisi milites operam suam in eius captionem negassent, quorum fauor impensius ipsum quàm regem excoleret. Quam iniuriam postea apud Iutiam querimonia prosecutus, graues regi inimicitias peperit. Inde cum Kanuto magna totius Iutiæ classe in Sialandiam recessit, non quod bellum regi inferre proponeret, sed vt nouis conditionibus tutiorem eius circa se fidem efficeret. Quo apud Sundby maritimum vicum cum armatis obuio, diali colloquio de concordia actum. Composita pace, rex concubia nocte Roskildiam reuertit. Interea Sclauorum expeditio ad orientales Sialandiæ partes inusitatæ multitudinis classe nunciatur ingressa. Qui quoniam rus ante vastarent, cuncta prædæ vacua prætergressi, inopinatam aggredi Roskildiam statuunt. Igitur ne fumi indicio proderentur, incendio penitus abstinebant. Accedebat eorum audaciæ, quod ex speculatoribus ociosam vrbem regemq; procul ex ea profectum acceperant. Quo nuncio instructi, intacto rure, eam contentius petebant. Ex quibus nonnulli pernicioribus equis suburbium prope liminaq; ciuitatis accesserant. Rex ipse dum nocturnam vigiliam sopore auidius redimit, sero paratu tanti discriminis nuncium excipiebat. Primus ex Danis Radulphus equestris militiæ apprime peritus, promptioris equi beneficio in hostem occurrit. Sed cum solitarius esset, nunc euitando hostes, nunc persequendo, opem ab exercitio mutuatus est. Quoties inculta camporum offenderat, ob armaturæ molem ægrius fugam conficiebat. Nam Sclauos simili pondere vacuos liberior equorum pernicitas adiuuabat. Quo viso, plus viribus equi quàm velocitati confisus, cursum ad cultiores agros de industria dirigere cœpit. Igitur caballi quibus vires parum suppeterent, officiente stipula præstantem robore equum imitari non poterant. Ita dum agilitatis equinæ certamen ad virium conamen transtulit, ab instantibus occupari nequiuit. Quippe densior seges plus vilium iumentorum, quàm robusti animalis cursum debilitauit. Interrogatus quis esset: mercatorem, respondit. Percontantibus quasnam merces haberet: respondit, arma quibus equos commutare soleret. Sed & eum quem insideret, hoc sibi mercimonio obuenisse subiunxit. Regem quoq; Roskildiæ esse, rogatus asseruit. Illis eum necessarios suos allocuturum vrbe nuper excessisse dicentibus, egressum quidem eum sed reuersum astruxit. Quod quia cum speculatorum affirmatione non conueniebat, in medacijs duxerunt. Idcirco autem Radulphus circa regis statum veris vtendum putauit, quod si qua à se veraciter ederentur, contrario modo hostibus credidit existimanda. Interea regij equites, vt quisque apparatu velox ac manu strenuus erat, Radulpho admixti in vnam cohortem se receperant, incursaturi ilico hostem, ni Radulphus intuitu paucitatis auxilia sociorum expectanda duxisset. Tantam eis victoriæ certitudinem assidua bellorum felicitas suggerebat. Contrà Sclaui reuocatos à præda socios in aciem corrogant. Radulphus vbi primum excitati pulueris indicio regem affore deprehendit, superuenientis auxilij fiducia prælium facit. Cedentibus Sclauis cum pedites necarentur, equites seorsum in globum contracti, prius velut ex consulto terga vertebant, mox imminentem à tergo regem, equitum eius paucitate conspecta, conuersi fugarunt. Quos Radulphus intermissa peditum strage cum suis adortus, in veram & præcipitem fugam coëgit. Sed ab ijsdem longius insectandis, quod equis præstarent reuocatus, admixta regia cohorte, ferrum ad pedites retulit. Fugientibus tanta adhuc prædandi cupiditas inerat, vt occisorum arietum corporibus pellem cursitando detraherent. Quantum in illorum pectoribus auaritiæ clausum putemus, qui inter extrema pericula, abiectis armis, ignobilem prædam & vilia fugæ impedimenta quo melius sibi consulerent, deserere passi non sunt? Paucissimi ex eis in littus elapsi, per lubricum pelagi nando nauigia petiuerunt. Nonnulli fuga cupidius

inita, cæco metu vndas aggressi passim exanimati sunt, præcipitato in mare spiritu, quem ab hoste seruare studuerant. Interea Sclauorum equites velut ex abdito prouolantes, victoriam regi è manibus per insidias eripere conabantur. Igitur Dani, dum ad finem pugnæ peruentum autumant, prælium iterant. Quorum virtute victi Sclaui, fuga auidius sumpta adeò salutem suam ferro subtrahere gestiebant, vt per maritimæ rupis ardua, semet cum equis effœminato pauore præcipitantes, vitam finirent, & inter scopulos spiritum deformi corporum ruina deponerent, quem audacter in acie profundere dubitassent. Abducendis igitur nauigijs ob ingentem nautarum stragem, ægre remigia suppetebant. Iisdem temporibus effusis piraticæ habenis à Wandalicis finibus Eidoram vsque, omnes per orientem vici incolis vidui, ruraq; culturæ expertia iacuere. Sialandia ab ortu & meridie, marcida situ vastitate torpebat. Siquidem agrestium inops patriæ loco prædonibus fuit. Fioniæ nihil residuum præter paucos incolas piratica fecerat. Falstria spacio quàm virtute contractior, incolarum fortitudine paruitatis damna pensabat. Quippe tributarij ignara iugi, aut pacto hostem, aut viribus submouebat. At Lalandia tametsi Falstriæ granditate præstaret, pacem tamen pensione petebat. Cætera vastitas occuparat. Itaq; non armis, non vrbibus confisum, anfractus equorum, quò minus piratas admitterent, prælongis palis ac sudibus exstruebantur. Aduertens igitur rex nutantes patriæ res, & iam penè collapsas, se proprijs viribus à piratica vindicare nequire, Henrici ducis cuius insignes ea tempestate vires fuere, aduersum Sclauos opem pecunijs promerendam putauit. Cui mille quingentas argenti libras mercedis nomine pollicitus, publica collatione summam expleuit. At Henricus cuius vænalis magis quàm vtilis amicitia esset, pecuniam assecutus, vel quia noluit, vel quia nequiuit, parum stabiliter in promisso se gessit. Ita rex non accepta pace, dum patriæ rebus consulere quærit, miseriam eius dedecore cumulauit. Quæ res aduersum eum popularium iram acrius destrinxit, deforme ducentium pacem censu non armis exquiri, communemq; patriam regis vitio esse deceptam. Igitur Sueno desperatis malorum remedijs, à piraticis periculis propulsandis ad ciues vsque cauendos curam retorsit. Renouatisq; suspicionibus, Waldemarum occupare animum intendit, tanquam altero sibi onustorum sublato, facilius reliquum aggressurus. Quod insidijs quàm bello commodius gerendum ratus, perinde ac coniugis dotem exquisiturus ad socerum iter instaurat, interq; delectos comites Waldemarum profectionis sequacem adsciscit: quia domi eum tutò relicturus non videbatur, in carcerem Conrado seruandum tradere cupiens. Quem dolum Waldemarus amicorum sibi complurium literis indicatum, venienti Slesuicum regi, memoratis quæ pro eo fideliter ac strenue gesserat, cum exprobratione perfidiæ palàm obiecit. Neganti in eum à se crudeliter esse consultum, susceptos apices abscisis indicum vocabulis ostendit. Meminisse deinde monet, vt præcipuam ei bellicorum manum conciliauerit, vt corpore aduerso diras pro eo plagas acceperit, vt secum maiorē semper victoriæ partem traxerit, egregijsq; meritis suis gratiæ loco dolum ac fallaciam erogari conqueritur. Comitatum nihilominus pollicetur, præfatus sciturum eum peracta fraude, nequitiam sibi non astum effectui fuisse. Contrà Sueno suspicionem leuare summa dissimulatione tentabat. Neque enim ad deponendam perfidiam, tantæ fidei meritis adduci poterat. Irreuocabilis itaque propositi pertinacia, Stadium aduectus, à præsule Bremorum Hartuico domo suscipitur. A quo cum vlterioris viæ ducem exposceret, non impetrato, Waldemarum quem ei perfamiliarem sciebat, preces iterare compellit. Quo pontifex clàm vocato regij consilij commentum aperit, confessus se de industria negare, quod ei perniciosum aduerteret. Vt autem regi satisfacere videretur, dissimulata potestate, ductum ab Henrico, quod potentia ac dignitate præstaret, commonet expetendum, verum has preces suo Suenonisq; & Waldemari nuncio committendas. Quibus Henricus auditis cum & regis dolum calleret, & Waldemaro consulere vellet, quod à socero commodius accipere posset, frustra Suenonem à se flagitare respondit. Abductum deinde Waldemari legatum, quam noxia mittenti

Pauoris, ut homines timidiores minus malum fugientes in maius incidant, efficiens exemplum.

tenti precetur, edocet, ipsumq; ni redeat, apud Conradum extrema passurum denunciat. Igitur Suenonis nuncius collegatum vtroque dimisso, Conradum accedens, nunciat suspectos regem habere propinquos, quos pridem inimicitias exercentes, connubij recentis affinitas concordes effecerit. E quibus vnum ei fraudulenter accitum in comitatum cessisse, quem apud ipsum nouarum rerum metu, vinctum haberi cupiat. Præterea procedendi gratia, profectionis ei debere præstari ductorem. Quærente Conrado quo pacto regem æmulus comitaretur, fidem eius secutum asseruit. Tunc Conradus Suenonis consilium execratus, dedecere senem se, inquit, quod iuuenis fugisset, admittere. Nempe deforme vetulo esse, de integritatis duce perfidiæ fautorem euadere, notamq; quam eatenus cauerit, sub vltimum tempus sibi consciscere. Malle igitur se generum, filiamq; cum nepote ex ea suscepto cruci subfixos videre, quàm fidei & synceritatis opinionem tot annis seruatam, extremæ ætatis infamia corrumpere, alienæq; fraudis propositum impijssimi fauoris prosequi nutrimento. Tum demum affuturum se, subsidiaq; laturum, si gener omissa fraude, palàm quos metuat, impetat. Ad huius vocis nuncium, Sueno rubore perfusus, vlterioris viæ tutatore negato, in regnum reuertit. Breui morarum processu, Kanuto & Waldemaro Wibergi moram habentibus, occulto traiectu in Fioniam è Sialandia accessit, confisus inopinatos prendi posse. Detecto dolo mandat vtrique, allocutum se eos non occupatum venisse: suspiciones deponant quas falsò conceperint. Illi indicijs dolum præcurrentibus, eius de se propositum speculati, nihilq; iam bonæ spei ex regis promissu capientes, Iutorum suffragijs, regium sibi nomen consciscunt. Tunc rex apud Othenas (nam eò fortè loci diuerterat) contractis in regiam militibus, nunc singulos, nunc vniuersos arctius percontari cœpit, qua fide præsens bellum ingredi vellent. Respondentibus alacriter, non contentus simplicitate promissi, sacramento fidem efflagitat. Illatis sacris, Suno siue vetusta Waldemari charitate, siue priuato iniuriarum dolore permotus, regia solus excedit. Emissi qui eum reuocarent, causam tam subitæ egressionis efflagitant. Rogatus, regredi ob paternæ villæ ereptionem conqueritur. Rex restitutionem promittit. Suno, seram hanc iusticiam inquiens, in aduersis vsurum se negat, quo in prosperis fraudatus fuerit. Quam ob rem potioris partis amplexu solitariam transitionem non veritus, ab iniurioso sibi rege salutari consilio desciuit. Itaque iustum defectionis titulum secutus, Waldemarum auitæ paternæq; familiaritatis respectu transfugio petiuit. Cumq; Sueno roborata suorum fide in Sialandiam redijsset, consequenter ab æmulis Iutorum classem mutuatis, impetitur. Qui tunc fortè Roskyldiæ situs, Eskillum sæpe dictum antistitem, præsidiaq; Scanorum accersit. Quibus præsentatis, Petrum cui pater Thorstanus erat, omnium consiliorum suorum arbitrum, qualiter rebus consulendum esset, interrogat. Is, consultantem olim regem qualiter tutò regnare posset, iussisse fertur, vt aut equestrem plebeiumq; ordinem, quo se tutius aduersum æmulos gereret, beneficijs impensioribus coleret, aut ab ijs saltem ad propinquos placendi studium transferret, eosq;, sola contentus specie, re uera reges existere pateretur. Si neutrum egisset, haud dubiũ quin breuem regni vsum habiturus esset, edocuit. Rex vero neque salubritatem consilij, neque sapientiam responsi debita animi sententia prosecutus, vtilissimos monitus deliramentorum loco habuit. Enimuero obfusum iracundia animum, salutaris æstimatio subire nequiuit. Concepti itaq; furoris impatiens, quoad vnum sibi scutum suppeteret, id se Petro oppositurum iurauit. Tum Petrus, meum semper, inquit, pro te clypeum gessi, sed vereor ne citò cunctis scutorum tuorum copijs opus habiturus sis. Quod rex auarè dictum existimans, percontatur num adhuc satur esset. Respondit, saturum se, sed vereri ne satietatem parum salubris digeries sequeretur. Tunc quoque quid facto opus esset rogatus, in Scaniam migrandum edocet: tutiores illic vires, in Sialandia pauciores amicos quàm hostes esse. Præterea Iutos haud facile insecuturos, forensis adhuc pugnæ memoria trepidos. Sin autem in Scaniam præuenerint, gentis aduersum eum auxilia contracturos: quam si petere supersedisset, ad æmulos defecturam non dubitaret.

Integritatis cultorem, perfidum fieri, res turpissima.

Quem Sueno ſecus æſtimaturum inquit, niſi Waldemarum, cuius concubinarij filij pædagogum ageret, penatibus ſuis parſurum ſperaret. Aliorum vero bonis ſi patriam hoſti ceſſiſſent, nullum peculiaris amicitiæ beneficium præſidio futurũ. Ita alieno conſilio ſpreto, proprium amplexatus, Roſkyldiæ hoſtem opperiri cõſtituit. Rareſcentibus alimentis, regios vicos complures comparandi ſumptus gratia venditabat. Tandem multi turis abſumpto precio, cum exercitum nimijs impenſis oneroſum dimiſſurus videretur, Eſkillus defectionem prouidens, artem excogitauit, qua periculum ad fructum conuerteret. Primum enim ampla defectionis præmia ab aduerſarijs occultè paciſcitur. Mox cum conterraneis regem accedens, alimentorum inopiam queritur: dimittat precatur, quos paſcere nequeat. Præſertim pietatis ac neceſſitudinis iura violaturos, ſi in ciues ac propinquos ex aduerſo contractos pugnatum iſſent. His dictis tanquam defenſionis ratione reddita, cum cohorte Scanica regia excedit, ſubiungente Suenone, dignũ eum qui defectionis pœnas capite lueret. Sed hunc regis furorem ſanior arbitrorum ſententia propulit, imminentis belli auſpicia ſcelere, & ſacrilegio prohibentium eſſe ſumenda. Iamq; rex maiore exercitus parte delapſa, fugam meditabundus cum reliquijs copiarum, Falſtriam verſus contentius pergit, ignorantibus etiam arbitris quo propoſito tam remotas ab vrbe partes accederet. Quem vbi de fuga cogitare compertum milites habuere, ne ſine prælio vinceretur orantes, victoriam ſi redeat ſpondent. Præterea ſcire iubent, eos ſibi milites eſſe qui crebrò parua manu ingentes hoſtium copias ſuperauerint, neq; paucitatem vereri debere, quam toties in ſuis victricem aſpexerit. Quinetiam vltimi dedecoris eſſe fortunam ſuam antè fugæ quàm bello permittere, eoſq; qui vinci poſſent vltro victores efficere, alieno metu quàm ſuis viribus fortiores. Monent deinde ne ex ſtrenuo rege timidus militum deſertor euadat, ne vnius fugæ dedecore tot victorias ſuas maculare ſuſtineat. Cuius perſeuerantiam à propoſito reflectere nequeuntes, amaris eum conuicijs inſequuntur. Nec deformitatem ei peregrinationis exprobraſſe contenti, etiam contumeliæ damnationem iunxerunt. Deinde mutua ſemet adhortatione firmantes, bello hoſtibus occurrere ſtatuunt. Fore enim vt eorum multitudo paſſim ac diſſolute inſtandi cupiditate procurrens, ſparſum militiæ genus ſequendo, facile à paucis intercipi poſſet. Præterea arma ſibi & equos ſuppetere, nihilq; tot viris in vnius meticuloſi ducis abſentia nocuiſſe fortunam. Ita ſibi fortitudinis robur ingenerantes, regij dedecoris notam militari ſpiritu redimere geſtiebant. Diu itaq; expectato hoſte, nec viſo, Petrus ſoluendum agmen, ſalutiq; conſulendum admonuit, perquàm ſtultum affirmans prælium abſq; duce capeſſi. Quippe Iuti Suenonem de induſtria ceſſiſſe rati, inſidiarum metu tardius incedendum duxerunt. Tunc Sialandenſes quod indigenæ eſſent, cæteros commilitonum ductu ac commeatibus proſequebantur, nec cuiquam ex tanto grege pernicioſus ad patriam reditus extitit. Sed eorum poſtmodum pleriſq; paci tranſitio fuit. Nam & fides regibus data, & amicitia pariter obſequio quæſita, Vulf & Thorbiornus ſpectatæ in regem fidei, cum hoc veniæ genus in probris ducerent, domi ſuæ comprænenſi Suerconiq; regi in cuſtodiam traditi, exilio capita quàm hoſti dedere maluerunt. Horum ſiquidem excellentis conſtantiæ animus, plus gloriæ in vinculis quàm libertatis in defectione conſtituit. At Sueno continuato apud ſocerum exilio triennium emenſus, ipſo defuncto, Saxonum ſatrapæ Henrico datis vadibus pecuniam pollicetur ingentem, ſi regno per eum reſtitui poſſet. Pactus præmium dux, cum ad aggerem quam Danorum ſtructuram appellant, ſummis viribus perueniſſet, tranſitu per eum qui portæ præerat, pecunia corruptum, obtento, obſidione cenſum à Sleſuicenſibus extudit. Tunc Hartuicus Bremorum pontifex qui & ipſe poſt Henricum expeditionis autor extiterat, meruiſſe eum, inquit, qui portam patefecerit, cum pecunia ſimul quam pactus eſſet ſuſpendi, quatenus ad horrorem conſimilis facti in eodẽ laqueo proditor, & proditionis præmium conſpicerentur. Illic Sueno peregrinam claſſem prædatus, direptas Rutenorum merces ſtipendij loco militibus erogauit. Quo facto non ſolum aduenarum in poſterum frequentiam deturbauit, ſed etiam ſplen-

didam

didam mercimonijs vrbem ad tenuem anguſtumq́; vicum redegit. Saxones deſertum ab incolis rus nullo reſiſtente permenſi, hoc longius quo licentius ruebant. Nam auſtrales Iuti paucitatis ſuæ metu, in ſeptentrionalem partem quæ multitudine præſtabat elapſi, ſub ſpecie fugæ bellum parabant. Et qui prius auxilia Suenoni ſpoponderant, alienorum viribus ſuccincto ſuccurſum negabant, ne peregrinam manum aduerſum patriam iuuiſſe viderentur. Eadem ferè tempeſtate Suerconem regem, ſeruus qui cubiculo eius præerat, noctu dormientem occiderat. Quod ſcelus diuinitas haud ſegnius quàm iuſtius vlta eſt. Nam paruo poſt tempore, Magnus qui occulta regnandi cupiditate ſeruo peragendi facinoris autor extiterat, in eo conflictu quo filium Suerconis Carolum quem patre ſpoliauerat, regno etiam exuere geſtiebat, ſceleratæ machinationis pœnas morte perſoluit. Ea res Kanutum ſolandæ matris gratia Suetiæ ſuperiora petere coëgit. Interea Waldemarus apud Sialandiam Theutonici motus opinione ſuſcepta, ad Iutiam concitus tendit, remiſſo coæuo atq; collacteo ſuo Abſalone, qui reuertentis à Suetia, Kanuti poſt ſe maturaret aduentum. Tantum autem eius apud Iutos præſentia valuit, vt & fortibus fiduciam afferret, & ignauia torpentes ad bellum pro patria ſuſcipiendum erigeret. Idem Henricum nobilem inter Saxones virum cum quo iampridem affinitatem, data ei in matrimonium cognata, iunxerat, per internuncios occultius obſecrat, vti veteris amicitiæ cauſa ad procedendum ſocios incitet, ducisq́; reditum modis omnibus interpellet, breui ſe cum exercitu ſuperuenturum denuncians. Tantam illi fiduciam & numerus militum, & alacritas dabat. Huius tumultus nuncio Kanutus è Suetia reuocatus, cum delectis Sialandiam intrat, extemplo Iutiam petiturus. Sed cum coortæ tempeſtatis magnitudine tranſitu prohiberetur, afflicti mora milites, Waldemarum pacem cum hoſtibus pepigiſſe, idq́; ſe per agreſtium quendam recenti nuncio cognouiſſe fingebant. Hoc famæ commento Kanutus audito ingrati animi labem exprobrat, parum honeſtum de eo ſermonem habentibus, qui ſuum communi periculo caput obiecerit: hortaturq́; ſi dignis eum laudibus proſequi nolint, ſaltem linguas ab indigna ipſius obtrectatione cohibeant. Heſbernus ſolus Skyalmonis Candidi ex filio nepos idemq́; Waldemaro ob pueritiæ & educationis ſocietatem perchatus, transfretare ſe velle dixit, quæ apud Iutiam gererentur Kanuto renuntiaturum. Igitur vt ſtrenuam, ita periculoſam nauigationem feliciter emenſus, & quaſi cum ipſa rerum natura luctatus, ſæuientium elementorum rabiem incredibili remorum certamine ſuperauit. Nuntiatur interea Saxonibus totius Iutiæ vires ad Waldemarum coiſſe, tantaq́; hoſtes manu eſſe, vt ſine periculo & clade excipi nequeant. Hac dux fama attonitus, Henricum quem apud Waldemarum affinitatis iure magnæ familiaritatis locum habere nouerat, vbinam regulus eius degeret, ſimulato ioco perquirere inſtitit. Quo latebras eum ac ſolitudines circumſpicere reſpondente, dux eludi ſe ſentiens, à ficta & ludicra ad ſeriam & ſollicitam interrogationem conuertitur. Repugnantem illum commiſſaq́; tegere perſeuerantem, per debitam Romano imperio fidem orat, obteſtaturq́; vt quæ ab hoſte parari ſciat, indicio præcurrat: neq; quod ciuibus pernicioſum aduertat, ſilentio contegat. Hac Henricus adiuratione permotus, verum eſſe quod rumor docuiſſet, aſſeruit. Bellum ſiquidem præ manibus eſſe, quale prius experti non fuerint, ſuperſtitesq́; recordationem eius perpetuo narratu proſecuturos. Formidoloſa cunctis Henrici affirmatio fuit. Idem an hoſtes expectandi eſſent conſultus, omnium animos ad prælium virili exhortatione prouexit. Ita fidem ſuam inter amici preces & ducis imperium partitus, vt nec huius mandatum negligeret, nec illius ſalutem ſilentio falleret. Quam ſententiam publico metu refutante, cupidus reuerſionis exercitus, occaſionem à tempore mutuatus eſt. Ne enim ob piſcium raritatem Veris quod imminebat ſtatum, ſolenneq́; ieiunium ſolueret, remeandi ſibi neceſſitatem impoſuit: omniq́; ſimulatione competentium alimentorum cauſabatur inopiam, ignauiæ ſtudium religionis nomine colorando. Quod quidem in eorum abſceſſu luce clarius fuit. Iter enim quod ſemeſtri ſpacio venientes confecerant, triduo remenſi ſunt, multa poſt ſe onera mul-

Bellum ſub fugæ ſpecie paratum.

taq; impedimenta nimia feſtinationis cupidine relinquentes. Tunc reuerſus Hesbernus Kanuti expectatiōem ſummis ambiguitatis curis implicitam, certo rerum nuntio abſoluit. Paruo poſt tempore vi Sclauica tanta apud Fioniam clades incidit, vt ſi ſecundam huic ſimilem accepiſſet, cultu vacua mãſiſſet, resq; eius non afflictæ modo, verum etiam perditæ fuiſſent. At Sueno non contentus ſemel Saxonibus ſupplicaſſe, iteratò ad Henricum decurrit, perq; Sclauos eius ditioni parentes in patriam ſe peruehi laborabat. Quorum claſſe tranſlatus, in Fioniam lætis ciuibus ad vrbem Othenas ſe contulit, ſalutem ſuam aduerſum innumeros paucorum pręſidio defenſurus. Sed & pax immunitasq; per Sclauos eius fautoribus promiſſa. Igitur ſiue impetrandæ pacis, ſiue amplectendæ maieſtatis intuitu tanta tuendi colendiq; eius apud inſulanos cura flagrauit, vt paſſim ad ipſius præſidium virorum fœminarumque turba concurreret, egregium reputantium aduerſum eos qui rerum ſumma potirentur, infractam regis reparare fortunam. Ad hanc cum Kanuto Waldemarus aduerſum Fioniam terra mariq; cæteras regni copias contraxere. Quarum multitudine facile Fionienſium paucitatem oppreſſiſſent, niſi Waldemarus miſeratione reliquiarum afflictis inſulæ rebus parcendum putaſſet, ne poſt nouæ cladis calamitatem populi reſiduum exhauriendo, plus patriæ quàm hoſti nocuiſſe videretur. Itaq; æmulum cum pernicie tolerare quàm debile patriæ membrum quaſſare ſatius ratus, expeditionem ad conſilium tranſtulit. Nam autore eo res in colloquium verſæ, condictumq; vt Sueno cum adſcripta ſibi clientela Lalandiam concederet, ibiq; propemodum ſolitarius degeret, quoad inter ipſum & duces de pace plenius conueniret. Die poſtero Othenas lauandi gratia repetens, Kanuto ob inſidiarum metum balnea communicare non auſo, à Suenone eius amicitiam ambiente, elatis obuiam ſacris religione proceſſionis excipitur. In Albani deinde ædem ab ipſo perducitur, arbitrorum nemine præter Abſalonem admiſſo. Tum Sueno intra ſacellum reſidens, ſiniſtra mihi, inquit, iampridem Waldemare fortuna, cōſortium tuæ familiaritatis inuidit, quanquam & animum bene de te ſemper geſſerim, & à patris tui interfectore mens non ſolum vltionem exegerit, ſed etiam ſuſcepto aduerſum patruum bello, ſalutē tuam inter parricidales manus ſine cuiuſquam præſidio conſtitutam plenis pietatis armis ab exitio vendicauerit. Poſt quem Ericus iunior ne parentis mei cui diutius militauerat cœptum excidere pateretur, vt regni, ita tui quoq; curam arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator acceſſi. Nec mea parcius quàm priorum opera ſeruatum te ſcito. Pro capite tuo nondum in ætatem producto, aduerſum hunc cuius fidem nunc ſocietatemq; exoſcularis, arma ſuſcepi. Quę niſi fœlicius auſpicatus fuiſſem, filio Magni immerens pœnas luiſſes. Qui niſi me tertium extimeſceret, haudquaquam te ſecundum pateretur. Dum viuo, vitam tibi aduerſus eius inſidias prorogo. Extinctus vt meum ita tuum quoq; diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuam decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nunc charitatis tuę fiducia, arbitrum te pacis in me faciendę conſtituo. Contentus ero qua me cumq; ſorte donaueris, tantum apud exteros calamitatis perpeſſus, vt priuatus aut egens intra patriæ fines degere, quàm exul denuò cenſeri malim. Arbitror quoq;, vt cum ſingula iuſtius æſtimaueris, inter probra ducturus ſis potius parentis tui interfectore quàm vltore procreatum, excolere. Hæc & ſimilia replicantem Waldemarus interpellare non dubitans, fruſtra meam, inquit, Kanutiq; concordiam caſſare pergis, cum & ipſe paternæ culpæ affinis non fuerit, & mihi in eius expiationem olim iuſta perſoluerit. Quod autem vlterius tibi militare non tuli, non meæ leuitatis, ſed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem in carcerem ſocero necandum tradere ſtatuiſti? Atqui niſi prauitatem tuam eius honeſtas viciſſet, inter vincula moriturus abieram. Quoties meam, quoties Kanuti ſalutem per inſidias attentatam, fraudulentis conſilij niſibus obruere voluiſti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere paſſus non es? Verum ne cum reprehenſione propinquum auertere videar, res tuas aduerſum caput meum reſtaurare tentabo, plus miſeratione fortunæ tuæ, quàm credulitate

promiſ-

promissionis inductus. Quam humanitatem cum scelere & fallacia repensaueris, simplicitatem nostram artibus tuis circunuentam ne existimes, sed potius fidem, pietatemque periculis locum dedisse. Tunc Sueno verbis in simulationem compositis perfide se acturum negare, syncera fide eorum amicitiam expetiturum promittere, præsertim cum nec sibi nec liberis consulturus videatur. Eo enim se morbo esse, vt annum vix conficere queat. Præterea sine filijs esse quibus regnum parare debeat. Quid igitur nisi culpam & ignominiam perfidia quæsiturum? Malle itaque quantumuis tristes fortunas excipere, quam maximo famæ dehonestamento sceleratam sui memoriam per totum terrarum orbem disijcere, breuesque regni fructus æterna famæ turpitudine comparare. Dimisso Waldemaro Lalandiam ipse concessit: vbi paucitate satellitum non contentus, nouos quotidie stipatores adsciuit, clientelæque grandibus incrementis auctus colloquij diem hoc tutior quo fortior operiebatur, tanquam pacem cum æmulis ex pari facturus. Tempore prænominato, Kanutus & Waldemarus cum omni Danica nobilitate Lalandiam aduehuntur. Tunc Waldemarus quod Suenonem familiarius frequentare soleret, cum paucis ad eum visitandum contendit, Kanuto fidem perpetua suspicione damnante. Cum quo Sueno Kanutum pariter adesse ratus, subornat ex suis qui iurgantium more rem in strepitum seditionemque conuerterent, æmulosque pariter ferro violarent. Quem vbi sine socio venire conspexit consilium reuocauit, parum proficuam alterius sine altero oppressionem existimans. Waldemarus cognitis insidijs sed dissimulatis, multa Suenonis adulatione vexatus, cum ab eo die postero ad familiare colloquium expeteretur, non aliter annuit, quàm vt vterque solitarius adesset. Eo nanque corporis habitu erat, vt cum nemine viritim congredi dubitaret. Militibus itaque procul abesse iussis inuicem collocuti, proximo die concilium aduocant. Tunc Sueno siue cognationis fiducia, siue tegendæ fraudis studio Kanuto consentiente, Waldemaro compositionis arbitrium tradit, probaturum se quæcunque per ipsum taxarentur, affirmans. Igitur Waldemarus ipsis sibique regij nominis vsurpatione decreta, trifariam totius regni orbem partitus, Iutiæ magnitudinem non minus incolarum multitudine, quàm spacijs abundantem in vnam portionem secreuit: in altera Sialandiam ac Fioniam, in tertia Scaniam cum attinentibus prouincijs locauit. Cumque penes ipsum vt partitionis, ita optionis quoque potestas existeret, primam sibi, secundam Suenoni indulsit: priorque Iutiam ipse delegit. Tunc Sueno cui post ipsum optio debebatur, ne medium inter æmulos locum acciperet, Scaniam poposcit. Ita minores insulæ duorum electione præteritæ, Kanuto cessere. Fides pacti sacramento componitur, vt religionis metu perfidia pelleretur. Deinde manus ad cœlum tenduntur, autor rerum in cautionem vocatur. Nec contenti concordiæ pignus humanis stabilire consilijs, Deum simul & pactionis præsidem, & temerationis vltorem efflagitant. Pontifices quoque censuræ suæ partibus interfertis, ijs qui pactum rupissent execrationis sententiam intentabant. Præterea condictum delatores mutuò prodi debere, ne mendaciorum obscuritate synceritatis habitus corrumperetur, concordiæque quassaretur integritas. His ita compositis, Kanutus in Sialandiam cuius iam possessionem adeptus fuerat, Waldemaro comitante præcedit, Suenonem breui subsecuturum hospitio suscipere cupiens. Quem postridie Ryngstadio susceptum expertus, dum in eius occursum bonæ fidei studio pergeret, Ryngstadiæ religionis prælatum cum Radulfo equite Theutonico obuium habuit, affirmantem nunciatum fuisse Suenoni, cum armatorum multitudine eum venire. Hausit ergo cum suspitione cautelam, argumentoq; perfidiæ sumpto concionem quæ eo fortè die magna popularium frequentia gerebatur, declinato Suenone petiuit. Waldemarus vero apud quem fides suspitioni præponderabat, pacti fiducia, Suenonem constantius quàm cautius petebat. Stabant milites regis gregatim armati, Kanutum & Waldemarum dummodo pariter affuissent necare iussi.

Speciosa Suenonis, se de criminibus sibi obiectis excusantis, oratio.

Comperta alterius absentia Sueno, reuocatis satellitibus multa venientem gratulatione prosequitur. Percunctantem illum cur nullo discrimine impendente comitibus vteretur armatis, quid rumoris acceperit, edocet. A quo compluribus perfidiæ probris laceratus, consilium propositumq; suum summa animi dissimulatione suppressit. Roskildiam deinde, Kanuto cui illic hospitalitatis ius erat inuitante, procedens, nocte per ludos & comessationem exacta, diluculo Thorberni vicum haud procul vrbe situm, cum paucis petiuit, perinde ac paruulæ filiæ quæ illic educabatur cernendæ charitate perductus. Ferunt tunc vxorem Thorberni dixisse, mirari se eum in hanc conditionis vilitatem adductum, vt quod totum gesserat, eius tertia parte contentus habere sustineat. Quod dictum ab indignatione profectum, Suenoni ingens irritamentum facinoris fuit. Vespera appetente mittuntur à Kanuto qui cœnatum eum accerserent. Quos Thorbernus perquam iucunde excipiens, cum super regis mora rogaretur, debilitatem capitis ex balnearum fumo & vapore contractam, tarditatis eius causam astruxit. Sueno vero cum expectationis suæ excusationem afferre vellet, cum filia admodum paruula infantilibus blandimentis iocatum se dixit. Discors causæ redditio percontatoribus notabilis fuit. Quorum hortatu vrbem repetens, inter consortes quasi per ætatem honoratior medio sedendi loco receptus est. Mensis post epulas amotis, cum munitioribus poculis passim & varie discurrentibus conuiuij hilaritas augeretur, calculorum ludum poposcit, gloriatus se eius apprime peritum, quod exul hoc maxime iocunditatis genere delectari consueuerit. Quod dictum iactantiæ simile, re vera acerba calamitatis recordatio fuit. Sed tabulato non suppetente, ne lusui quidem vacatum est. Inter cætera cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumq; cantilena complexus, varias ei contumelias formatis in carmen conuicijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpitum, Sueno dissimulata molestia fortunas suas liberius recinere iubet, perquam libenter se post ærumnas, malorum meminisse confessus. Crepusculo appetente, illatisq; ex more luminibus, miles Suenonis Thetleuus, qui paulo antè conuiuio egressus fuerat, reuersus in regiam, occasionem edendi facinoris oculis, animoq; tacitus perlustrabat. Cumq; paulisper attonito stupentiq; similis constitisset, Kanutus eum propasso in terram amiculo sedere sibi proximum iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens, æde excedit, euestigioq; regressus exiguo capitis motu Suenonem accersit. Quem signi tam latentis ignarum, Kanutus à Thetleuo vocatum edocet. Cui cum Thetleuus exurgenti paulululum insusurrasset, quotquot Suenoniarum partium affuere eis in colloquium admixti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tractabant. Tunc Kanutus perinde ac insidiarum præscius, Waldemarum brachijs attrectatum osculo petiuit. Causam blandimenti, cum minime sic se aliàs gerere consueuerit, ab eo cui osculum tulerat interrogatus, suppressit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per posticum in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Kanutum & Waldemarum à subornatis ferrum distringitur. Sed Waldemarus ocyus sede exiliens, manum amiculo obuolutam nõ solum applicatis capiti suo gladijs obiecit, sed etiam Thetleuum acrius in se ruentem pectoris impulsu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipse collapsus, femur quamgrauissime sauciatus est. At vbi primum pedibus se excepit, recepti vulneris immemor, dum perruptis obstantium globis foribus exiliret, quidã obscuro loco obuius, arrepta cinguli ipsius pensilia, retentare eũ conatus, abrupit. Interea alijs (ne noctis errore facinus impediretur) fenestras reserantibus, Thetleuus humo resiliens, Kanutum dexteram gladio obtendentem à fronte confodit. Excipit semianimem Absalon, Waldemarum esse ratus, fluidumq; cruore caput manibus ac sinu complexus, inter ipsos armorum strepitus salutem suam quàm regis curam negligere præoptabat, reliquijs spiritus adhuc in eius pectore palpitantibus. Tandem Kanutum à se teneri cultus indicio expertus, permixtum mœrori gaudium habuit. Dobicus vir prima audacia, dum regis necem in autores vindicare conatur, occiditur. Itaq; noctis obscuro neminem discerni patiente, in eos qui valuas propius accessissent, stricto ferro proruebatur:

Conuiuium, quod lætitiæ debuerat esse causa, miserãdæ cædis præbet occasionẽ.

batur: quia tenebrarum acceſſio, hoſtes, an commilitones adeſſent, incertos fecerat. Igitur Conſtantinus qui primo inter Kanuti neceſſarios loco fuerat, ne exitu prohiberetur, Abſalonem in cuius iam gremio complexuq; Kanutus ſpiritum depoſuerat, ad vnum oſtiorum accedere quo tutior ſibi in reliquum procurſus pateret, tacite poſtulabat: parenteq; eo ſeorſum elapſus, ab ijs qui foris verſabantur exceptus, opprimitur. Abſalon vero propior eius petitioni quàm ſuæ ſaluti, Kanuti corpore reuerenter amoto, ſecurus periculorum in armatos progreditur, crebraſq; eorum interrogationes confeſſione ſui nominis abſoluere dignatus non eſt. Itaq; conſtantia taciturnitatis adiutus, ſalutarem inter hoſtes egreſſum habuit. Cui Radulphus medio ponte obuius, tam tetri facinoris non autores modo ſed etiam conſcios execrabatur, ab eius ſe culpa alieniſſimum proteſtatus. Hunc Petrus cognomine Thema magno ſecutus impetu, per ludibrium Abſaloni comminando diſceſſit. At ille ad auſtralem atrij portam, quo Trinitatis ædes ambitur, progreſſus, infeſto ſatellitum occurſu præripitur. Cuius caput gladiorum multitudine circunfuſum, quidam fortè cum alijs ſuperueniens, non ſolum ferri, corporiſq; ſui pio vindicauit obiectu, ſed etiam quendam à pectore eum confodere geſtientem pœnas ſibi ſi non deſiſteret daturum minatus, ſalutare ei diffugium conciliauit. Abſalon quoq; tempeſtiua corporis declinatione percuſſorem euitans, tunica qua latus eius proxime tegebatur, telum excepit. Ita ne Danicæ reparationis ſpes penitus elaberetur, futurum patriæ columen fortuna ſeruauit. Inde digreſſus cum in Ramſo vicum nocturno itinere perueniſſet, attonitum ſolitario eius aduentu villicum, nunciatis quæ Roſkyldiæ inciderant, penè exanimem reddidit. A quo vegetiore equo donatus primum ſororem, quam Petrus quidam in matrimonio habebat, deinde matrem petiuit. Quæ cum ex eo Kanutum occiſum, Waldemarum vero grauiter affectum cognoſſet, plus mœroris ex eorum clade, quàm ex filij incolumitate voluptatis contraxit. Interea Waldemarus duos duntaxat è ſuis caſu comites aſſecutus, greſſum femoris debilitate negatum, vitæ cupiditate prouexit. Igitur incedendi vſum vulnere debilitatum à neceſſitatis violentia mutuatus eſt. Adeò corporis dolores, animi metus extenuat. Deinde ſequacium ope equo impoſitus, in eum fortè vicum caſu ductante peruenit, ad quem fortunæ eius nuncius Abſalon paulò antè præceſſerat. Quem poſtquam ex villico recenter ad matrem diſceſſiſſe cognouit, præuijs locorum peritis, poſt eum contendit. Adeò corpoream ipſius debilitatem, duratrix infirmitatis humanæ neceſſitas confortabat. Illic procurato vulnere, femoreq; faſcia circumligato, noctis reliquias exegit. Diluculo Sueno collectis ciuibus, nocturnis æmulorum inſidijs appetitum ſe queri, amiculum quod de induſtria confoderat, oſtendere, Kanutum & Waldemarum hoſpitalitatis violatores, periuros, latrones, parricidas appellare, gratias Deo replicare, quod amborum facinus alterius nece propulerit, auxilia aduerſum ſuperſtitem implorare. Aſſertis eius, quia fraus in propatulo fuerat, fides delata non eſt. Deinde ne Waldemaro maritimæ fugę locus ſuppeteret, totius inſulæ nauigijs confodi iuſſis, ſolitudines quoq; quibus eum irrepſiſſe crediderat, exquiſitius indagandas curabat. Igitur Waldemarus tribus duntaxat comitibus fretus, non per abdita nemorum, aut inaceſſa paludum, ſed per tenues admodum ſaltus errabat, tutiora ratus loca, quæ minus hoſti ſuſpecta fuiſſent. Heſbernus quoq; cum aliquot procul in planiciem mittitur, qui ſe patentioribus interdum campis, Waldemarum ſimulaturus, oſtenderet. Complures quoq; duce eo varijs in locis multitudinem ſuam, regiæ tranſitionis ſimulatione conſpiciendā præbebant. Cumq; demū Iutiam accedi placuiſſet, familiaris ei faber nauigium, quo in eam traijceretur reficere iuſſus, metuens ne Suenoni pœnas daret, operam ſuam ſub ſpecie coactionis extorquendam perdocuit. Igitur Heſbernus officinā eius agreſtium frequentia completam ingreſſus, imprimis eum fictæ precis commento ſolicitat. Refectionem abnuenti, inijcit manus, nexumq; deducit: abſtractus artificiū præbuit. Itaq; ſub iniuriæ ſimulatione & amico vtiliter paruit, & apud Suenonem ſibi impunitatē ſalubriter conciliauit. Tunc armamentis, commeatibusq; per Heſbernum exhibitis, Waldemarus no-

Suenoni ſe de cæde commiſſa purganti, fides non adhibetur.

ctu cum suis nauigationem orsus, coorta subitò tempestate, inusitatam maris sæuitiam expertus est. Ipsis quoq; militibus immanium vndarum aspergine prolutis, tantum algoris incessit, vt singulis corporis partibus hebetatis, ne velum quidem ad nauigationem commodum circumferre potuerint. Præterea tanta nimbi vis antennam impulit, vt inter vndas effracta decideret, nec minus imbrium quàm fluctuum moles nauigium onerabat. Gubernator omnia freto permittens, abiecto regimine quo proram deflecteret ignarus, solum venti imperium expectabat. Aër quoque crebris internitentium fulminum ignibus micans, ingenti nubium fragore concrepuit. Tandem per summam nimborum rabiem insulæ cuidam errore nauigationis appulsi, detractum vndis nauigium, quod ancora retentare nequiret, circunstantium arborum ramis in foros detortis, quò minus lapsum collideretur, tenacius astrinxerunt. Eadem nox Sclauos ad Hallandiam mille quingentarum nauium classe appulsos, naufragio obruit. E quibus quotquot viui in littus euaserant, ferro periclitati sunt. Diluculo Waldemarus administrato per Hesbernum viatico, militibus abunde firmatis, secundo mari in Iutiam peruenit. Vibergum progressus, Suenonisq; dolum pro concione causatus, omnium animos ad mœstitiam lachrymosa fortunæ suæ narratione deflexit. Cuius assertioni non minus miserationis quàm fidei, vulneris præsentia conciliauit. Itaque nescias miserior plaga an felicior fuerit. At Sueno fugæ eius opinione accepta, refectis nauibus quas antè quassauerat, expeditionem in Iutiam parat. Tunc mater Absalonis, & soror egregium virilis industriæ facinus edidere. Siquidem vt regis transitum morarentur, nauigia quibus traijcere destinabat, nocturno tempore dissecanda curarunt. Quarum Sueno refectioni diutius immoratus, cum redintegratis omnibus in Fioniam peruenisset, Waldemarus ocyus æmulo occurrendum existimans, primis eum Iutiæ liminibus prohibere constituit. Quo cognito in Sialandiam se contulit, eiusq; & Scaniæ populo per edictum contracto, priuatis armis publica miscet auxilia. Interea Waldemarus incertum belli suspicatus euentum, repetito Vibergo, nuptias agit, tum vt eos facilius sibi qui Kanuto militauerant adscisceret, tum ne pulcherrimæ sponsæ castitatem hostibus fortè delibandam seruaret. Deinde expeditione coire iussa Randrusium petit, Sialandiam, quod Suenoni receptaculo esset, armis attentare constituens. Ex Suenonis quoq; militia complures ob immane eum scelus perosi, Waldemaro se iungunt, tanti facinoris reatum, auxiliorum fomentis prosequi nefas ducentibus. At Sueno qui bellum inferre quam excipere speciosius duceret, magnitudinem animi sui intra vnius insulæ fines concludere nequiens, nauigijs è Fionia, Sialandiaq; petitis, ad Iutiam appulit, ijsdemq; intra Dyurso fluminis alueum recipi iussis, cum promptissimis equitum sub dubia oppidanorum fide Vibergum concessit. Quod cum Waldemarus per transfugarum quendam expertus fuisset, auxiliaribus qua poterat celeritate contractis, ad exturbandam hostium classem, Saxonem & Iurisium cum naualibus copijs mittit. Quorum autoritatibus moti Sialandenses, nauigatione reflexa, plus propinquorum monitis quàm regis imperio tribuendum putarunt, eiusq; desertores, quàm horum hostes existere maluerunt. Verum Fionenses apud quos plus regis quàm priuatorum respectus valuit, spreti monitus pœnas vapulando luere, pulsatique dedere fugam, quam sospites abnuerunt. Nec quicquam Sueno malorum ægrius tulit. Post hæc, Hesbernus hostium consilia cognoscere iussus, cum prope Wibergum susceptæ speculationis gratia peruenisset, Suenonis Randrusium petentis obuium contemplatur exercitum. Igitur ne res diligentius quam fortius explorare videretur, præcedentium quosdam effusius obequitantes, hasta validius appetitos militari virtute prostrauit. Quorum equos potitus comitum ope, per deuium abstrahendos curauit. Tunc Suenoniani propinquas hostium copias arbitrantes, armatura propere sumpta, lectissimisq; equorum conscensis bello se præparant. At postquam inæqualia loca Parmensis prospectum planicies dedit, solum contuentes Hesbernum, post eum promptissimos dirigunt. Quibus ille volucri fisus equo, tanto semet interuallo surripuit, vt interdū quieti descendendo consuleret.

Mulierum virile facinus.

Cumq;

Cumq; insecutores frustra se eius occupatione inhiasse conspicerent, alloquium ipsius sub fidei promissione eminus vociferando deposcunt. Negat eorum se colloquia suscepturum Hesbernus, quod lubrica fide serotinis esse temporibus consueuerint, facetissime eis perfidiam quam recenter Roskyldiæ patrarant obiectans. Ex quibus Petrum duntaxat, cognomine Thema, antiquæ societatis fiducia accepta fide, propius accedere passus, cum super Waldemaro pluribus rogaretur, reliqui inter se equis de industria concurrentes, insidias ei sub exercitationis simulatione tendebant. Tunc Petrum Hesbernus quid animi socijs esset aduertere postulat. Ille fidem suam commilitonum perfidia quassandam veritus, obuersa hasta confixurum se, qui in Hesbernum irruisset, exclamat. Quorum fraudem Hesbernus per angustos diuerticuli recessus, præpropere pontis cuiusdam transitu præcucurrit, intentasq; lateri hastas cuspidis suæ frustrabatur obiectu. Quumq; eos identidem dignis perfidiæ conuicijs affecisset, procul inde discedens obuios fortè commilitones de hostium insecutione edoctos, propinquis viæ fruticibus occultauit, ac protinus ipse equo dissiluit. Qui vero in eius captionem intenderant, nondum hac spe deposita, cursum dirigere perseuerabant. Quibus ille procul conspectis equum insilit, eiusq; latera crebris de industria verberibus attundendo, ficto cursum labore confecit. Igitur insequentes conceptam intercipiendi eius spem maiori conamine prosequentes, acrius equos vrgere cœperunt, haud dubie ab hostibus capiendi, nisi insidiantium quidam expectationis impatiens, per nimiam occursandi cupidinem ocyus latebris erupisset. Itaq; ex vnius procursu datum sibi insidiarum indicium existimantes, ad socios impigre relabebantur, aliena impatientia quàm sua prouidentia feliciores. Ita Hesbernus nisi sociorum imprudentia vetuisset, calliditate perfidiam vltus fuisset. Per quem Waldemarus hostes imminere comperiens, nondum se committendi belli viribus abundare confisus, iunctum vico pontem, ne eis peruius foret, partim discindi iubet. Itaque & tutum militi munimentum, & opportunum contrahendis viribus spatium ab amne mutuatus est. Cumq; nec Sueoni transeundi facultas, nec Waldemaro obuiandi voluntas suppeteret, promptissimi tamen iuuenum reliquijs pontis præter imperium occupatis, iaculis missilibusq; certantes magna fortitudinis experimenta dedere. Quippe quia congressionem locus negabat, ad aliquanto mitius pugnæ genus iuuenilium animorum lasciuia decurrebat. Waldemarus tandem gerendi fiduciam belli quotidianis copiarum incrementis adeptus, amne aliàs superato hostem appetere statuit. Nocte vero quam belli insecutus est dies, frænatos stare equos, pastuq; penitus arceri præcepit, ne satietate graues, cursu hebetes forent. At Sueno castris sata complexus ex ipsa agrorum vbertate abunde equos refici iubet, ignarus stomachi sarcinam cursui impedimento futuram. Cumq; Waldemarus exercitu in aciem digesto procederet, cohortem armis signisq; fulgentẽ è latere conspicatur. Quam primo hostilem ratus, ex speculatoribus cognoscit socios esse quos metuat. Quibus in aciem receptis fidentius in hostem tendebat. Adeò quippe copijs creuerat, vt ne à decima quidem exercitus parte, signorum ordines prospici potuissent. Tunc quibus à Suenone commissa speculatio fuerat reuersi immodicas hostium vires edocent, fatigandam ante multitudinem, quàm sustinendam esse. Fore enim vt multum ex eius numero copijsq; dies detraheret. Cuius consilij salubritatem Suenoni admodum gratam Achonis cuiusdam Christiarno procreati temeritas reppulit. Siquidem aut pugnaturum regem, aut à militibus deserendum esse dicebat: quippe qui ita sibi consulere nolint, vt rem familiarem proprio spiritu chariorem hosti impune potiendam relinquere cupiant. Ad hæc memorem esse iubet, quoties exigua manus ingens victoriæ decus acceperit. Itaq; si animos suorũ non numerum metiri velit, plus fiduciæ ex eorum paucitate, quàm metus ex hostiũ multitudine concipiendum fuisse. Præterea aciem contemni potius quàm metui debere, quam nõ militum robur, sed vulgus inerme construxerit. Hac exhortatione regem salutari consilio depulsum, perniciose parere coëgit. Ex parte Waldemari iuuentus ferrugineis succincta tunicis, dextrũ aciei latus confecerat. Quam Sue-

Sueno salutari cõsilio repudiato, sequitur id quod euentus ostendit esse pessimum.

nonici ob eximiam ferri ſimilitudinem vario loricarum genere excultam rati, in eam cohortem exercitus ſui cuneum deſtrinxerunt. At vbi ſpecie deceptos ſe vident, ab his ad regiam phalangem inſultum transferunt. Illud quoq; memoratu dignum, quod Waldemari exercitum tam crebri coruorum greges interuolaſſe produntur, vt complures ſe erectis militum haſtis feriendos obijcerent. Medius acies interequitabat cantor, qui parricidalem Suenonis perfidiam famoſo carmine proſequendo, Waldemari milites per ſummam vindictæ exhortationem in bellum accenderet. Congreſſuris ſepes frugum ambitrix obſtabat, quam neutro equitatu propter palorũ eminentia acumina tranſcendere præſumente, Waldemari pedites diſijcere aggreſſi, pugnæ principium ediderunt. Qua Suenonici leui negocio victi, ægre fugam moliebantur. Quippe equi nocturno adhuc pabulo onuſti perſeueranter curſum intendere non valebant, quod ſaturitatis moles citam eis laſſitudinem ingerebat. Primipilus ipſe & equo in hoſtem conuerſus, ſparſosq; fuga ſocios ad pugnam capeſſendam hortatus, tandem circunſpectis nuſquam auxilijs, ſignum humi defixum ſiniſtra complexus, dextra propius accedentes obtruncat. Ad vltimum memorabili pugna edita, circumfuſæ multitudinis viribus laceſſitus obruitur. Sueno cum paucis ad paluſtria fortè fuga perueniens, cum luto deſidente equi veſtigia mergerentur, pedes iter arripere conabatur. Sed ne ſic quidem cœno onus ferente, etiam arma depoſuit. Poſtremo quanquam ſuorum humeris anniteretur, ſuprema victus laſſitudine comitibus aufugere iuſſis, in arboris vnius radice conſedit. Adeò quippe eum vires defecerant, vt ne gradum quidem alieno ſubnixum adminiculo proferre potuerit. A quo quidam ſuorum per ignauiam diſcedere omni fato triſtius ratus, ab agreſtibus indagandæ prædæ gratia ſuperuenientibus, ante pedes regis appetitus, occubuit. A quibus & Sueno captus, cum quis eſſet interrogaretur, regis ſcribam profitebatur. Agnitus tandem, equoq; ob reuerentiam maieſtatis impoſitus, ſiue metus, ſiue ſpei inſtinctu Waldemaro ſe præſentari poſcebat. Hæc orantis caput agreſtium quidam ſubitò aduolans ſecuri præcidit. Corpus eius nullis funeris impenſis honoratum, ignobili ſepulturæ popularium cura mandauit. Vluonem bello captum, Wibergiq; cuſtodiæ traditum, Heſberno duntaxat quò minus puniretur obſtante, capitali ſupplicio Kanuti milites affecere, ſanguine eius ducis ſui manibus parentandum putantes. Prænſus quoq; Thetleuus cum ad eculeum abſtraheretur, primo culpam apud captores excuſare pergebat. Poſtremo cum ſine effectu preces eſſe cognoſceret, adeò effœminate ſe geſſit, vt virum exuere viſus ne lachrymis quidem abſtineret aut planctu, muliebremq; animum virili corpore clauſum confiteretur. Itaq; prius dedecore, deinde morte multatus, geminam interfecti à ſe principis manibus pœnam perſoluit. Magnus vero poſterioris Erici ex pellice filius, qui & ipſe Suenoniani nominis acrior quàm iuſtior defenſor extiterat, cum captus vltima ſe paſſurum arbitraretur, ſupra vota propitiam victoris clementiam expertus eſt. Quem Waldemarus ſibi à captoribus præſentatum, ſub reſpectu cognationis non ſpiritu modo, ſed etiam honoris ac poteſtatis incrementis donauit. Cumq; abundè eſſet impunitatem tribuiſſe, etiam liberalitatem adiecit: ne diſtrictum vltorem agendo, plus iræ quàm neceſſitudini indulſiſſe videretur. Itaq; tametſi iniuriæ ſupplicium deberetur, propinquitati ſalus tributa eſt. Igitur non minus in aduerſario affinitatem, quàm in fautoribus fidem atq; obſequium veneratus, hoſtem amicis præmio æquauit, Buryſium etiam vt ſanguine ſibi, ita animo obſequioq; coniunctum, quod optima ipſius opera aduerſum Suenonem vſus fuerat, tum opibus, tum etiam honoribus proſecutus eſt. Cuius fratrem Kanutum pari munificentia ad præfecturæ faſtigium recenter euexerat. Tum vero qui Kanuticæ militiæ comites fuerant nondum hoſtium cladibus contenti, communiter regem adeunt, vt eos qui Suenoni interficiendi Kanuti conſilium dederant proſcriptione proſequeretur, orantes. Inter cæteros autem, Thorberni pœnam cupidius expetebant, quanquam is cum apud Randruſij pontem dimicaretur, præſentibus quorum conſilio Kanuti cædes commiſſa fuerat, huic ſe perfidiæ affinem negabat, autores eius acerrime deuouens.

Muliebris animus, eſt in virili corpore quãdoq; clauſus.

Atrex

At rex metuens, ne ſi tot gentis ſuæ nobiles exilio multaret, Kanutum, Buryſiūq; dubia fide ſuſpectos, proſcriptorum aduerſum ſe armis inſtrueret: veniam ſontibus, quàm æmulis opem afferre maluit. Ad vltimum inſtantium perſeuerantia victus, ne à Kanuti interfectoribus remiſſius vltionem exigere videretur, proſcriptorum ſe quos iuſſiſſent promiſit, nec alio pacto patriæ redditurum, quàm ſi eorum precibus reuocarentur, quorum ſententijs exilio adacti fuiſſent. Sciebat enim facilem humani animi ab odio ad gratiam deflexum exiſtere, ac plerunque mortales affectus, cum ipſa rerum varietate conſentire. Nihil enim in his tam aſperum reperiri, quod tempus aut caſus lenire non poſſit. Cæteris eiuſdem gregis, vt iiſdem potius bonis militibus vteretur quàm in eos animaduerteret exoratus, ignouit, tantoq; ſe eius amicitia propiorem exhibuit, quanto ipſos ab illius parricidalis commenti conſcientia remotiores agnouit. His ita compoſitis, vt regni initia ſtrenuis militiæ operibus auſpicaretur, patriamq; tot annis piratica laceratam, ac fermè tertia ex parte ad ſitum & vaſtitatem vſq; redactam iniuriarum vltione reficeret, publica claſſe Maſnet inſulam, bellū Sclauis facturus, accedit. Vbi dum populum in concione exhortaretur, ſeniores quibus pro roſtris dicendi mos erat, claſſem tutò proceſſuram negabant. Nam & ſuos commeatibus defici, & hoſtes compertum regis habere propoſitum. Aucupandæ ergo opportunitatis gratia dilatu opus exiſtere, quoad melior gerendæ rei facultas incideret. Cęterum non paruæ temeritatis eſſe, aduerſum prouidos & præmunitos armorum experiri fortunam. Præterea in eam claſſem Danicum penitus coiſſe robur, quod ſi periclitari contingeret, profectò Sclauos vnius victoriæ beneficio, Dania potituros. Nam ſi res parum ex ſententia cederent, nonne patriam penitus in eorum funere perituram? Minime igitur vni prælio tantæ nobilitatis vires impendere debere, dummodo victrices parum gloriæ, victę dedecoris plurimum ſint laturæ. In hanc ſententiam totius concionis ſuffragia conſonabant. Cuius arbitrio rex expeditionem remittere coactus, propoſito ſuo celerius quàm cupidius ceſſit. Apud quē Abſalon in nauem regreſſum, deſidiam eius eludens facetiſſime cauillatus eſt. Nam cum ſolutæ expeditionis cauſam perquireret, dixiſſetq; rex, ne tot fortes periculo obiectarentur, Ergo, inquit, cum ignauis & ignobilibus cœptum exequere, aut proficue victor futurus, aut parum damnoſe vincendus, quum nullo in momento vilium internicio ponenda ſit. Ita lepidi ingenij adoleſcens, indignationem ſuam ad inertię exprobrationem ſub ioci ſpecie conuertit. Quæ tam faceta eius vrbanitas, tacitum regis conuicium fuit. *Faceta vrbanitas, eſt ſæpè tacitum conuicium.* Per eadem tempora Aſcero Roſkyldenſium antiſtite decedente, ſuper ſubrogando pontifice plebis à clero ſuffragia diſſidebant. Eadem etiam tempeſtate diuidua Roſkyldenſis populi coniuratione, cum mutuis cædibus ciuitas exundaret, aduenis partim cæſis, partim vrbe eiectis, non contenta indigenarum ſodalitas alienigenæ coniurationis partes protriuiſſe, etiam in eum qui regium numiſma adminiſtrabat, non tantum ædes eius ſolo æquando, ſed etiam bona omnia diripiendo veſaniam ſuæ conſternationis exercuit. Tunc rex ob maieſtatis ſuæ contemptum acrius ciuitati infenſus, cum ad excidium eius magna prouincialium manu niteretur, miſſis ad ſe deprecandum legatis, ne armis quæ pro patria ferre debuerat aduerſum patriam vteretur, incolumitatem vrbi, ſuſcepta pecuniæ pactione donauit. Quam continuò placida mente ingreſſus, Trinitatis ædi inſeruientium penates intrauit, eorū de creando pontifice ſuffragia, ſuo proſecutus aſſenſu. Quanquam autem ei in eccleſia à maioribus condita ac dotata, iuris aliquid competere videretur, nihil ſe tamen aduerſum eam aut illicita affectatione, aut inſolita conſuetudine præſumpturum dicebat: ſacris ſiquidem legibus cautum noſſe, ne clerus peculiare eligendi ius regali imperio obnoxium habeat. Itaq; præſentiam ſuam haudquaquam impedimento futuram, quò minus electoribus libera ſuffragiorum arbitria maneant. Tunc clerus religioſam eius iuſtitiam ſummis gratiarum actionibus proſecutus, concilio exceſſit, delectum curioſius habiturus. Cumq; tres ſpectatæ opinionis viros, quibus quartus ob virtutem Abſalon adijciebatur, circumſpexiſſent, vt ex eorum numero potiſſimus aſſumeretur, Waldemarus tacita ſingulorum ſuffra-

gia in vnius tabulæ ſegregata volumina referri iuſſit, ſynceriorem electionis habitũ ratus, ſi vniuſcuiuſq; voluntas antè manu quàm lingua proderetur: euenitq́; vt omniũ ſcripto in vnam coëunte ſententiam, honoris culmen Abſaloni decerneretur. Qui mox antiſtes creatus, non minus piratam ſe quàm pontificem geſſit, parui ęſtimans intus religionem tueri, ſi foris eam periclitari pateretur. Neq; enim minus ſacrorum attinet cultui publicæ religionis hoſtes repellere, quàm cerimoniarum tutelæ vacare. Itaq; pontificalibus tectis maiore ex parte ſolo æquatis, quò patriam firmioribus vallaret excubijs, maritimam aſſidue ſtationem peragens, habitationis vſum interdum à ſyluis, frondibusq́; mutuari ſolebat. Cuius tam humilis manſio, conuulſos patriæ penates erexit. Eloquentiæ quoq; eius præſidia, Sialandenſes ſalutaria ſenſerunt. Nam domeſticas conciones ad vim & rixam vſque litigioſas, moderatione ſua ad pacatiorem habitum perduxit. Tantaq; facundiæ eius ornamenta fuere, vt eos ſemet ſtoliditatis damnare cogeret, qui eum inertem elinguemq; crediderant. Nec penſi duxit duratos gelu fluctus hybernis ſulcare nauigijs, ne vllum anni tempus ſalutaribus vacaret excubijs, aut inſignis eius erga patriam pietas neceſſitati cedere videretur. Itaq; non minus patriæ parentẽ quàm pontificem egit, militiæ & religionis ſociato fulgore conſpicuus. Prima illi pridie quàm Palmarum ſolenne inſtaret, apud Borlundam vicum aduerſum Sclauos congreſſio extitit. Nunciata nanq; eorum irruptione, clientela duntaxat ſua quæ decem & octo militum numerum explebat, inſtructus, aduerſum quatuor & viginti nauium copias, vt periculoſo, ita felici certamine dimicauit. Compluribus ſiquidem aduerſæ partis equitum fuſis, pedites fermè omnes oppreſſit. Nec in tanto diſcrimine quempiam ex ſuis præter vnum amiſit, pontificatum & militiã pulcherrima victoria auſpicatus. Paucos ex hoſtibus arma ſpoliaq; fugæ liberius ineundæ gratia per ignauiam abiectantes, iuncta campis ſylua ſeruauit. Eodẽ anno ciuitas Aruſyenſis acerrimis piratarum incurſibus afflicta proditur. Tunc quoq; Falſtrenſibus paucitatem ſuam aduerſus infinitam Sclauorũ claſſem publica munitione tuentibus, cum fortè pincerna regis ad alia negocia obeunda in eam prouinciam miſſus communi obſidione premeretur, prouincialium quidam arbitris regis ſegnitiem exprobrando dixiſſe fertur: priores reges in talis, præſentem vero in prima pedum parte calcaribus aſſueuiſſe. Quod dictum pincerna deſidiæ conſcientia prouocatus, maligna animi interpretatione regijs auribus modo quo nõ debuit inculcauit, & quod ſuæ contumeliæ erat, in maieſtatis opprobriũ tranſtulit. Alia quoq; haud leuiori criminatione aduerſum Falſtrenſes aſperatũ regis animum inflammabat, vnius præcipitis linguæ vehementiam vniuerſorum excidio multare cupiens. Siquidem impijſſimam eis proditionis noxam affixit, quaſi conſiliorum omnium aduerſum Sclauiam conceptorum indicia ad eam tranſmittere ſolitis, familiaritatemq́; quam interdũ conciliandæ ſibi ſalutis gratia ad hoſtes habebant in crimẽ deducens, obſequia timori potius quàm charitati erogabat, perfidiæq; deputabat. Nam & captiuos à Sclauis ſibi cõmiſſos in cuſtodia aſſeruare, & plerunq; patriæ arma metu potius quàm beneuolentia adducti, lato hoſtibus nuncio præcurrere conſueuerant, ſcilicet vt ſalutem ſuã quam viribus protegere nequibant, ſaltem beneficio munirent. Huius itaq; peſtifera rex exhortatione corruptus, reliquias Falſtrię ferro penitus exhaurire conſtituit, atq; ad id peragendũ, Sialandiæ duntaxat miniſterium ſufficere credidit. Abſalone ergo Orientalibus inſulæ copijs præeſſe iuſſo, Occidentales ipſe ductare ſtatuit, ingentibus paſſim, exiguisq́; nauigijs exercitũ traiecturus. At Sialandenſes quod cum Falſtrenſibus diutinas ac vehemẽtes inimicitias geſſerãt, acceptas iniurias communibus armis penſare cupientes, vltrò imperiũ obſequio præcurrebant, lætati regem ſibi aduerſum æmulos belli ducem, autoremq́; futurũ. Sed hunc eius errorem ſiniſtris monitis concitatũ, fortunæ violentia felici remedio præcucurrit. Nam cum rex magnis viribus ſuccinctus, iter ingredi vellet, apud Ryngſtadiũ ſubita febri implicitus Abſalonem remiſſis copijs ocyus ad ſe venire iubet. Ita peſtiferæ regis molitioni opportuna valitudinis conquaſſatio remedio fuit. Nec minus Waldemari innocentiæ, quàm inſontis populi ſaluti, miſſo cœlitus languore, conſultũ. Quàm

Vnius præcipitis lingua gratia, ſæpius vniuerſi periclitantur.

porrò

porrò tunc non solum deformem, sed etiam miserabilem rei Danicæ statum fuisse credendum est, cum foris hostilibus, intus regijs armis appeteretur? Quis vero diuino numine effectum ambigat, ne patriæ Imperator futurus in ipso penè fulgoris sui primordio regnum, quod ex hostium manibus erepturus erat, obrueret? Quia patriæ habenas tenenti, difficillimo morbo quàm maximo facinori implicari satius fuit. Itaq; languore indies acrius grassante, Absalon pro salute regia votis excubare nō destitit. Ad vltimum veluti remedij desperatione perfusus, cum vnicum in virtute diuina auxilium restare animaduerteret, ad eam propitiandā summa cum examinatione vota pro ægroto nuncupaturus accessit: diuinamq; rem sacerdotali veste amictus rite peregit, sacrificia deinde legitimis verbis confecta ad ægrū detulit, ac penè exanimi delibanda porrexit. Quibus ille refectus, continuò oborto sudore, bonę valetudinis habitū recuperauit. Antistes tamē adhuc de eius conualescentia dubius, languore ex molestia cōtracto, repente corporis firmitate defici cœpit. Ac nisi cœleste remediū affulsisset, spes tantæ indolis in ipso ortu suo occubuisset. Sed nec illi sanitatis alienatio impedimento fore potuit, quo minus curā regis quam sospes gesserat, æger exsequeretur. Ratus siquidem emendatam ipsius valetudinē tristi nuncio corrumpi posse, affectionem suā ei nunciari prohibuit, ne subita animi tristitia implicatus in pristinā pestem relaberetur. Sospitate reddita, ambo tam exitialis propositi interpellatori Deo saluberrimæ admonitionis grates soluebant: erroris q; eos non sine rubore pœnitentia subijt, cogitatæ impietatis effectū, diuinæ animaduersionis beneficio sublatam esse gaudentes. Salubriori itaq; sententia animū amplectente, à ciuium periculis ad hostes vsq; lacessendos studiū traduxerunt. Tunc rex, Absalonis, Petri, Sunonis, & Hesberni, qui potissimū consilijs eius præerant prudentioribus monitis informatus, citiore quā maiore exercitu, occultoq; magis incursu quàm aperta classe expeditionis in hostem agendæ consiliū cœpit: cum multo facilioris sit negocij inopinatos quā prouidos oppugnare: & plerunq; præualidæ multitudinis sententia salutaribus maiorū iussis obniti soleat, apud quam plus virium Sclauici nominis terror quàm regiū possideret edictū. Idcirco autē perpaucos huius rei arbitros adsciuit, quod sciret quæcunq; ferro geruntur, publicis viribus, sed priuatis consilijs administrari oportere. Et quoniam de Sialandensiū nihil obsequio dubitabat, Scanicæ classis ducē agere præoptauit. Cumq; nondū integra valitudine, Scanienses Lundiæ contractos expeditionis solicitaret edicto, maximus pontifex Eskyllus (nā ei cæteri proloquiū deferebant) negabat in expedito naues esse, quibus tam subitò iussum perageretur. Cumq; rex obtemperantibus gratiam, supersedentibus iram se repensurum dixisset, tantaq; propositi cupiditate perfusum, vt vnico proficisci nauigio quàm expeditionem remittere mallet. Eskyllus indubitatæ voluntatis eius firmitate comperta, nō solum consilium probauit, sed etiam qui regi comites deessent admodū execratus, sua eum naui, impensaq; excepit. Iampridē enim regem expeditionū dissuetudo nauigio spoliauerat. Postremi Lalandenses ac Falstrici in classem coire iussi, ne longa præsciētia edocti, furtim ad Sclauos imperatæ rei indicia deferrent. At vbi Landoram classe peruentum, rex spectandi exercitus sui auidus in campo copias explicare constituit, vt totas vires oculis subijciendo, an ea manu tutò bellū commissurus videretur, aspiceret. Ab huius littoris continenti longior arenæ tractus breuibus abscissus, curuatis anfractibus portū nauigijs facit, humilis ita vt veniente æstu lateat, abscedente visatur. Nam vadosus eius introitus diffusiore spacio opacæ altitudinis vndas includit. Sed quoniam hunc locum cuncti Danorum reges vanissimi erroris deliramento suspectum, perinde ac fatalem cauere consueuerant, proximo portu vniuersi agminis apparatum curiosissime contemplatus est, adhibitis qui militiæ rudes rei bellicæ documentis imbuerent, quatenus vires suas potius solida oculorū fide, quàm cæco æstimationis augurio metiretur. Huic militiæ speculationi quatuordecim diebus intentos, maior commeatuum pars ocio consumpta defecerat. Egressis portu, tranquilla toto mari nauigatio incidit. Sed vt taciti improuisiq; appellerent, remigijs eā quàm velis instruere maluerunt, Absalone cum septem nauibus præmisso, qui Rugyani littoris excus-

Quæ ferro geruntur, publicis quidem viribus, at priuatis expediēda sunt consiliis.

sius indagaret accessum. Siquidem Arcon oppidum vetusto simulacri cuiusdam cultu inclytum, ignaris incolis incendio tentare, cunctosq; eius præsidium petituros ex improuiso opprimere statuerunt: munimentum quidem habitatore vacuum serarumq; duntaxat claustris firmatum existimantibus, indigenis parum humanæ tutelæ egenum, quod præsentis numinis excubijs esset vallatum. Summa vero contractæ classis ordine digesta, ducẽtarum & sexaginta nauium numerum reddebat. Absalon exequendæ speculationis gratia, cum propemodum ad Rugiam peruenisset, indicantibus nautis, cognoscit regiam nauem subito remigium velo mutasse: miratusq; quid ita cętera classis incederet, quæ paulo antè velis quò occultior nauigatio gereretur, abstinendum condixerat, postquam eam à statuto declinare cognouit, & ipse non suppetentibus propositi socijs, per summam animi confusionem puppim vltimus vertit, regemq; Monensium in portu receptum mœstior quàm libentior comes petiuit. Quippe quia cœpti comitibus deficiebatur, indignatus optimam gerendæ rei facultatem omitti, cum & aëris fauor & militum arridebat alacritas, ab inchoata nauigatione ægre proram auertit. Hunc Petrus, Suno, & Hesbernus, cũ quibus rex consilia sua participare solebat, rate egressum excipientes, tam deformem regis ab vtili illustriq; consilio defectionem anxie querebantur. Quos tandem rex obuiam sibi venire iussos, vbi tristes animaduertit, admirans cur eo vultu essent: visum sibi, inquit, ne tarda & intempestiua nauigatio proferretur, cursum eius ad insulam fuisse flectendum, mane cuncta commodius executuro. Quippe dies labori, noctes quieti familiares existere. Cumq;

Dies labori, nox autem quieti destinata.

nullum ab amicis responsum daretur, taciturnitatis admiratione permotus proferre eos quæ sentiant imperat. Illi quæ inuicem contulissent Absalonem proponere iubent. Tum ille, quid miri est, inquit, segnes hæsitare voces, quas ingẽti mœroris pondere obrutas quasi fauce obclusa latens animi strangulat ægritudo? Enim uero vicem tuam ad ignominiam vergere conspicientes, interno mẽtis luctu perfundimur. Quippe imperij ius obsequio mutas, paresq; quibus præesse debueras, vtilissimis consilijs spretis, eorum monita consectando qui in æquo ponunt, pulchérne rerum tuarum cursus an deformis existat. At postquam sine collega aut æmulo regnare cœpisti, altera nũc expeditio geritur, nec illius remissio quàm huius fœdior apparet. Siquidem summa rerum opportunitate contempta, paruulas commeatuum reliquias habentes ociosis nauigationis excessibus excusabilem reuersionis titulum quærimus: & cum nullis vrgeamur obstaculis, ignauiam nostram necessitatis nomine censeri cupimus. Hiscéne patriam operibus vindicandam, talibúsue regnum ingenijs auspicandum duxisti? Si vero maris sæuitia nauigationem interpellari contigerit, quid superest nisi vt necessitatis imperio cogente domos inglorij petamus, teterrimis effœminatæ mentis opprobrijs insectandi? Hæc & similia tum molestiæ stimulis, tum fiducia familiaritatis euectus, per summam verborum acerbitatem apud regias aures eloqui non dubitabat. Quanquam autem rex aduersum dictorum eius libertatẽ acrius exarsisset, tamẽ ne monitorẽ impudentius auertere videretur, magnitudinẽ iræ quam vultu teste conceperat, moderatione sua ad leue & tolerabile responsum deflexit, dicendo complures operum suorum testes extare, nihilq; tam fortiter ab Absalõe gestum, quod si nondum virtute æquauerit, adhuc satis æmulari non possit. Nec plura eloqui passus cymba nauigium repetiuit, subiungente Absalone haudquaquam cum vtilia suadenti succensere debere, cum aliquanto satius sit apertis amicorum monitis instrui, quàm occultis amaræ sugillationis morsibus obtrectari. Postera nocte concitatum acrius mare eò tempestatis excessit, vt regia classis non portu, nõ anchoris quo minus sparsa pelago disijceretur retentari potuerit. Nulla ex parte remissior eodem aëris habitu quatriduo perseuerauit. Quæ res iram regis aduersum Absalonem accensam magnopere deliniuit. Sed quod iam corde salubre deprehenderat voce fateri erubescebat, pudore serum animi eius intellectum celante. Nam interim nulla ad amicos communione habita, postridie pṛdictos viros fortè littori insistẽtes accessit, comitibusq; propius accedere vetitis, cõcitationẽ animi sui, inquit, tametsi dissimulatiõe vti vellet, iracundis oris notis ꝑditã esse: dicebat

bat

bat, parum quidem admiratione dignum, cum consultātis vocem monitis potius quàm contumelijs excipi deceat. Quædam tamen ab eis sapientius, quàm tempestiuius dicta, quæ si ante triduum prolata fuissent, ingentis mali materiā præcurrere poterant. Seras quidem monitoris partes esse, quæ rem dum in arbitrio est negligentius obeunt, exactam solicitudine prosequuntur. Inemendabilia autē corrigere velle, proximum amentiæ errorem esse. Frustra igitur se conuitijs attentatum fuisse, cum & irreuocabiles præteritorum euentus existant, & plerunq; animi commotio parum cum ratione consentiat. Orturæ vero tempestatis sæuitiam absq; cœlestium monitis humano præsagio cōprehendere nequiuisse, neq; quin ea delictorum pœnas lueret dubitare. Quam ob rem aut naturæ ignorantiam, aut improuisæ necessitatis violentiā vitio sibi verti non oportere. Omissis igitur præteritorum querelis ad tempestiua rebus cōsilia, animum operamq; deuocare par esse. Malle enim se spiritum specioso exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Tunc Petrus Absalonis sententiam aliquanto leniori monitorum genere prosecutus, docet neminem regum fidas amicorum voces infensis auribus excipere conuenire, cum sæpe clari illustrésq; viri spreti salutaris consilij pœnas perniciosa morte pependerint. Cæterum aura dum faueat vtendum esse, quod eius anceps incertaq; varietas existere soleat. Sustinendum itaq; donec tempestatis immensitas ad tolerabilem remigijs habitum concidat. Adhuc enim tridui commeatus superesse, exiguoq; traiectu hostes accedi posse. Quod si præsenti alimentorum ope deficerentur, alia armis esse poscenda. Oportere ergo mox vt vndas remigio habiles viderint, sparsam ocius vniri classem, incessuramq; sociali remigio progredi. Quippe nauigationem omnem hoc alacriorem, quo æquabiliorem existere. Rex monitore laudato Absaloni speculandæ tempestatis officium mādat, sibi cumprimum eam remigij patientem aduerteret, indicaturo. Absalon cupide præcepto quod suis monitis extuderat obsecutus, nocte postera aura sensibiliter impetum remittente, euentu gauisus antelucano tempore peractis diuinis ad regem peruenit, nunciando tempestatem ex parte collapsam possibilem quidē profectioni, sed difficilem fore, nec nisi summa cum remigij difficultate nauigationis capacem existere. Respondente rege moras esse rumpendas, per ludibrium subtexuit, pulchre se operam impensuros, si nauigationis medietate confecta vnde soluerant sint reuersuri. Cuius dicti procliuitas tametsi ioco mordacior videretur, ingens regi capessendę virtutis præbuit incitamentū. Lepida tamen irrisione non caruit, subiungente rege, reuerentē se, ex eo quæ in Sclauia gerantur posse cognoscere. Principio classis lætam alacremq; nauigationē pleno fiduciæ remigio proferebat. Nam intra propinquæ telluris anfractus auræ vis quæ aperto mari licentius incumbebat, latētium vndarum habitum asperare non poterat, terreni tractus obstaculis vndique secus incitatiorem fluctuum allapsum arcentibus. At vbi in altum dirigi nauigia cœpere, intolerabili pene tempestatis occursu excipiebantur. Antistes ne fortissimos monitus suos parum iusto conatu prosequi videretur, ingenuo pudore firmatus perseuerantissima remigij obluctatione quasi cum necessitate certabat, regemq; virtutis æmulatione prouectum, cœpti sui comitē existere coēgit. Itaq; lenta & inhabilis ac pene inconcessa nauigatio hinc sæuiente mari, inde claudicante remigio fuit. Ea freti repugnantis violentia regiam nauē aduersis vndarum molibus implicatam, per summam procellarum asperitatem laxatis propemodum compagibus disiungi coēgit. Quo viso rex tum vitandi periculi, tū etiam complendæ nauigationis gratia, tutiore excipi cupiens, Ingimari Scaniensis ratem propius adesse iussam, ensem dextra, signumq; læua corripiens, vt temerario, ita prospero saltu inuolat, eamq; remis acrius citari iubet. Eskyllum virtutis pertinacia aliquandiu subsequi conatum, affectumq; regis quàm debilitatem nauigij sui propensius intuentem, partim regiæ vocis prohibitio, partim referta periculo necessitas reuerti compulit. Eo viso, complures reuersionis occasionē ab erroris simulatione mutuari ignauia docuit. Quibus tamē erroris commentum patrocinio fore non debuit, cum regem nauigium non iter mutasse translati signi indicio liquere potuerit. Nonnulli quoque conquassatioribus nauigijs inuiti relabe

Ea, quæ corrigi non possunt corrigere velle dementu est.

bantur,quod hiſdem compagum firmitate defectis,concitati maris incurſum ſuſtinere nequibant.Qui vero procedere perſeuerabant,vt viribus corporis laboris continuati ſufficere poſſent, edendi nauigandiq́; pariter officio fungebantur. Ne enim nauigationis curſum vel paruula remigij intermiſſio moraretur, dextra remos,læua cibos tractabant. Exigua claſſis pars Abſalone duce virtutis & gloriæ æmulantior,inuſitatæ tempeſtatis ſæuitiam incredibili remorum certamine ſuperauit,obluctatumq́; pelagus infatigabili permenſa nauigio,hora antelucana ad inſulam Hythim ipſa quoque neceſſitate ſuperior appulit. Tunc Abſalon ne quid inexcuſſum omitteret,per Wethemannum piraticæ operibus clarum officio ſpeculationis addictum,& portus hoſtilibus nauigijs vacuos,ad Rugiam nihil hoſtile metuentem cognoſcit. Nam armenta ſecuris cuſtodibus propter littus errantia, inopinatos incolas eſſe fidem fecere.Rex languido remigio ſeram nauigationem emenſus,obtento portu protinus in Abſalonis nauem ſe contulit, fatigatumq́; tędio ac vigilia corpus ſomno excepit. Reliquiæ quæ cum eo fretum ſuperauerant annumeratæ,ſexaginta duntaxat nauigiorum claſſem explebant. Duo tunc Hallandēſes natu quàm animis nobiliores,paucitatem ſuam indubitato periculo oblatam rati,nauigio quo communiter vtebantur, Abſalonem petebant,ſeq́; prępropero regis alloquio opus habere dicentes. Poſtquam ſomno eum acquieſcentem audierant,ocyus excitari poſcebant. Abſalon ſalutarem eius quietem importune rumpendam negans, quæ afferrent regem ex ſe cogniturum affirmat. Tum illi conquaſſationem nauigij, inopiam commeatuum, longinquitatem reditus prætendentes,optimam ſibi nauigationis facultatem proſperantibus ventis incidiſſe dicebant, quod quibus aduerſis ægrè proceſſerant, ſecūdis facile reuerti poſſent. Quam ob rem eorum ſe beneficio vti malle, quàm caſſam & inutilem expeditionem agendo,aut nauigij vitio, aut inediæ malo perire. Quos Abſalon non ſolum deformitatem propoſiti ſpecioſo cōſilio mutare, ſed etiam quo minus ſe probris obijcerent, honeſto ſilentio ſupprimere iubet,ne tam pudendæ voces alienis auribus exceptæ,inexpiabilem eis timiditatis notam inurerent. Itaq; eneruis & effœminati animi trepidationem,falſo cauſarum commento colorare eos aſſeuerabat, docendo facilia refectu nauigia fore, & opima commeatuum ſupplementa per prædam late patentem leui negocio conſciſci poſſe.Cæterum ipſos famam & opinionem ſuam grauiſſimo crimine corrupturos, ſi regem apud hoſtes in tanta ſuorum paucitate,ſine reſpectu pudoris deſerere ſuſtinuiſſent.E quibus alter domi ſe negocia regia quæ ſumma cum celeritate exequi neceſſe haberet, manere ſubtexuit. Contra Abſalon ſimulationem eius quia blādimentis nequibat,minis diſcutere cupiens, eos qui in expeditione ſoluenda plus arbitrio ſuo quàm regiæ indulſerint reuerentiæ, non tantum bonorum, ſed & lucis ac ſpiritus ereptionem patria lege meritos aſtruebat. Sed ne ea quidem periculi denuntiatione quo minus fauentem nauigationi ventum velo colligerent,imbecillitatem eorum durare trepidationémue corrigere potuit. Diſcedentes itaque execratione & conuitio per ſummam verborum acerbitatem inſequi perſeuerauit. Quod cum experrectus rex ex Abſalone cognoſceret,tam impudentes & improbos deſertores pœnas ſibi luituros iurabat. Conſcenſa deinde inſula, accerſitos nauigiorum rectores, agendorum percontatione ſollicitat. Compluribus vt redeatur expedire viſum, quod tutò hoſtem laceſſere nequeant. Placituram rex ſibi ſententiam affirmabat,niſi ea res & grauis patriæ rubor, & ingens hoſtium incitamentum exiſteret.Nam & eos Danicæ expeditionis præſentiam ex caſtrorum veſtigijs comperturos,& clandeſtinam eius reuerſionem timiditati duntaxat imputaturos. Huius rei cauſa periculo ſe quàm rubori patere malle,haudquaquam proram niſi laceſſito hoſte verſurum. Præterea ſe eorum qui ſimulata nauium fragilitate defecerāt ignauiam ęquaturos,ſi quos labore vicerant virtute non ſuperarent, domosq́; impenſa male nauigatione repeterent. Tunc Wethemannus incautas Rugiæ res recenti ſpeculatione expertus,admouēdas littori copias ſuadet: ſi ignari incolæ fuerint, impune prædam cædemq́; facturas: ſin prouidi, confeſtim abſque diſcrimine redituras. Vtro autem modo ſe gerant, per arantium morem deprendi poſſe

Remigii continuandi cauſa, remiges dextra remos, læua cibos tractabant.

aſſeue-

assueuerabat: qui cum primam diurnæ operæ partem exegerint, quò ad laborandum fiant vegetiores, sopori se prosternere soleant. Hunc vero non nisi metu vacuis, altaq; securitate firmatis obrepere solitum. Cæterum nemine talium dormiente reperto, præcautæ gentis indicium accipi. Quem rex piratico potius muneri consentanea, quàm magnitudini suæ conuenientia docuisse dicebat. Nunquã enim Danorum reges à Sclauis fugatos memoriæ proditum fuisse, sed ne se quidem primum regiam dignitatem hoc deformitatis genere maculaturum. Tunc Gnemerus Falstricus quanquam aliàs vegetioris quàm sapientioris animi ęstimaretur, siue ingenio suo, siue regis fortuna monente summam omnium hęsitationẽ ancipiti studio fluctuantem, salutari exhortatione discussit, incertamq; consilij cõcionem ad suam sentẽtiam perduxit, affirmando temeritatis esse exiguam manũ cum immenso hoste conserere. Cæterum Barcam prouinciam à Rugia breui freto discretam ob paruitatem sui quocunque paratu esset, populatu perfacilem fore. Denique regem quiescendi gratia cubile petere, exhaustasq; vigilijs vires, & attritum curis animum somno reficere iubet, vespere quo minus prouisus irrumperet classem applicaturum. Præterea vadosi fluminis angustias intraturos, sparsam nauigationem tacito conficere remigio iussit, ne aut obstrepentium remorum fragor securitatem incolis demeret, aut ipsimet impactis arenę nauigiis circa incertæ altitudinis vada diutius hærere cogerentur. Cætera se exploraturum promittit. Rex cupide consilio obsecutus, vespere signo nauigationi dato destinatũ amnem occupat. Cuius expeditius permeandi gratia ternis nauigijs iunctis, classem incedere iubet, ne confusa fluuialibus tardaretur angustijs. Cui Gnemerus rate obuius opportunitatem inuadendæ gẽtis aucupatus, interceptos incolarum speculatores adducit. Lætus eo rex, diluculo peragratis syluis, rura ac vicos hoc acrius quo latentius irrupit, incolasq; adhuc somni securitate torpentes, repentina incursione protriuit. E quibus complures perstrepentis equitatus fragore perculsi, patrios duces aduentare credebant. Sed hunc eorum errorem adacta repente corporibus iacula discusserunt. Complures eorum exertis per ostia capitibus, Kazimarus ne an Bugisclauus aduentaret, rogabant. Quorum percontatio proprijs eorum funeribus excepta est. Antistes cum parte copiarum longinquã regiõis plagam diuerso complexus itinere, eo locorum peruenerat, vt à regia cohorte eximiæ paludis interiectu distaret. De cuius admodum incessu dubius ne direptos à se vicos exuri pateretur, illustri consilio prouidit. Tandem procul ignes à rege editos conspicatus, sibi quoque consimilis facti potestatem suppetere, confestim illato tectis incendio declarauit, socijsq; sui prosperitatem excursus, resperso flammis rure nuntiandam curauit. Cumq; prædã abunde actam existimassent, iter ad naues remensi, quanquam grandi inuicem à se interstitio discessissent, vestigia tamen sua quo minus clandestinos reditus captasse viderentur, néue alter alterum impetuosa festinatione præcurreret, mutuis ignium fumigijs prodiderunt. Interea Skyalmo quidam cognomento Barbatus in asseruandæ classis officium relictus, ne hostili remigio præueniente amnis exitu prohiberetur, ad mare nauigia reducit. Vbi dum Rugianorum nauali incursatione peteretur, in paucas rates totius classis præsidium transfert, instructioribus quàm frequentioribus nauigijs hostibus occurrere præoptans. Quibus obuia nauigatione fugatis, ne sociorum reuersio tardius nauigijs exciperetur, omissa fugitantium insecutione portum reuisit. Iterato lacessitus, eodem ausu inuasoribus restitit. Sed & compluries attentatus, crebra hostium irritamenta occursationis perseuerantia superauit. Ita pertinaci magis quàm acri incursatione vexatus, opportuna hostem agitatione premebat. Inter hæc regi in littus superuenienti non paruæ admirationi fuit, nauigijs custodia vacantibus abesse Skyalmonem, quem tandem ab agitatione redeuntem cætero prosecutus exercitu, Rugianos fugam à remigio mutuantes, velorum intensione prosequitur. Sed interuallo præcessionis, & volucritate nauigationis adiutos instando magis quàm occupando vexabat. Tunc quendam vicinæ ratis rectorem in anteriorem nauigij sui partem fortitudinis simulatione progressum aspiciens, verbísque magnam præ se laudem ferentibus

Hosti potius instructiori quàm frequentiori occurrendum præsidio.

proſecutus, ad vltimum quæcunque viro forti erogarentur, egregie & laudabiliter impenſa aſſeuerabat. Ad vltimum vento obliquante prohibitus, quantum velis emenſus fuerat, conuerſa nauigatione remorum obſequio penſat. Sed quo proſperiorem velificandi, hoc difficiliorem remigij vſum habuit. Itaque Danis aduerſa cum mari nauigatione certantibus, Sclaui quos locorum habitus non fallebat, ignotum noſtris profundum compendiaria nauigatione ſulcantes, ſubitò fugam in inſidias vertunt. Quos Abſalon per occultos pelagi receſſus proſilire conſpiciens, ſocijs metu nauigationem citantibus ſubſequi quàm antecedere maluit, præuiæ claſſis terga plenis pietatis excubijs tutaturus. Pudet referre quod ſequitur. Maxima Danorum pars rubore poſthabito, quanquam hoſtes imminere conſpiceret, deſerto rege velis malos onerare ſuſtinuit. Rex cum paucis admodum nauigijs relictus, aliquanto deſertores ægrius quàm hoſtes ferebat. Tunc etiam militem quem paulò ante in prora aſtantem probauerat, breuitatem veli ſui quo maior nauigationis curſus exiſteret, pannorum additamentis producere conſpicatus laudem conuitio mutauit, amorem timidis erogatum imprudenter impenſum affirmans. Ita abſque ſupremæ neceſſitatis diſcrimine, veræ ac ſolidę fortitudinis habitum explorare promptum non eſt. Enauigantium diſceſſio, non clamore, non ſignis, denique nullo exhortationis genere reuocabilis fuit. Adeo omnium aures pauor concluſerat. Cúmque rex intermiſſo pauliſper remigio à præſentibus quid factu opus potiſſimum eſſet inquireret, cunctantibus cæteris Abſalon inſulam Hythim petendam, ibiq́; ſecunditatem aëris expectandam hortatur. Quod Petrus fieri oportere non ſine rationum aſſertione negabat, quod perſeuerante tempeſtate, nec reditum, nec ſupplementum claſſis habituri viderentur, Sclauis aduerſum ſe quotidiana copiarum incrementa ſumpturis. Pandenda igitur vela, eamq́; nauigationis æqualitatem habendam eſſe, vt naues volucritate præſtantes complicata velorum parte tardiores operirentur, & quas celeritate præcurrerent, ſocietatis iure conſequi debeant. Ita ſtrenua Abſalonis adhortatio eximiæ Petri prudentiæ ceſſit. Vterque ſiquidem annis ſuis ſimilia cogitabat. Ille etenim iuuenili animo condigna, hic canis ſuis conſentanea proponebat. Ita ſeptem ſolis nauigijs ex omni Danorum claſſe reſiduis, Sclaui multitudine freti incitatiſſimo remigio acerrimoq́; clamore, cum contemptu paucitatis irrumpunt. Sed maiore impetu quàm audacia rem exequebãtur. Quippe cum primum excepere ſagittas, propius ferre remos auſi non ſunt. Paulo poſt deſtrictorum enſium laminis nunc ceruices ſuas, nunc ſcuta pulſare cœperunt, rati ſe Danos hoc minarum genere territuros. Remigium deinde magno clamoris ſtrepitu proſecuti, horribiles latè ſonos edebant. Hic quoq; procurſus priori perſimilis fuit. Obuijs nanque Danorum miſſilibus repulſi, continuo remigium retulerunt. Tertio vt hoſtem apparatu terrerent, contactos ſole clypeos aqua perfundere, genibusq́; ſuperpoſitis in pugnæ vſum extricare cœperunt, veluti indubtatum noſtris prælium illaturi. At tum demum ſeu cupiditate prædæ, ſeu vi pudoris accenſi, vehementius nauigia concitant. Quæ ſpecies vt initio acris, ita exitu inanis apparuit. Telorum enim obiectu velut antè deterriti, inuictam paucitatis conſtantiam vlterius laceſſere deſtiterunt, quãquam Danorum prouocatione admodum ſibi inſultari conſpicerent. Rex cum ad aſpectum patriæ perueniſſet, concidente paulatim vento tam remiſſam & languidam nauigationem agebat, vt quãquam propaſſo velo vteretur, eo ferè loci diem opperiretur, vbi noctem ingreſſus fuerat. Sed cum Zephyris deficeretur, proceſſum à remigio mutuatus eſt. Tandem obuiam Eskylli ratem ingreſſus, Scaniam repetiuit. Qui nouiſſime eum proſecuti fuerant, Sialandiæ partibus aduehũtur. Tunc Petrus Ranonis eloquentiſſimi viri imperitam calliditatem eludere cupiens, non ſolum nexos, ſed etjam remiges ſuos vt prædæ ſpeciẽ augeret in eminenti nauigij parte conſtituit, captiuorum imaginem præbituros. Quem cum Rano Liburna prætereuntem videret, diſſolutionem nauigij ſimulare deſiderans, ſentina aquam egeri increpitis acrius remigibus iubet. Tunc quodam reſpondente eo triduo ſentinam aqua vacaſſe, non ritè inquit Petrus remiges tui quibus te reſponſis excipere debeant, callent. Tunc Ra

Quomodo Sclaui Danos eminus perterrefacere ſint conati.

no

no paucis intra Petri nauigium remigio occupatis, ocioſæ iuuentutis multitudinem exerto capite conſpicatus, prædam exiſtimabat, quietisq; ſuę pœnitētia permotus, non ſimiliter ſibi vt Petro fortunam affuiſſe dicebat, quod naufragij periculo interpellante expeditionis comes exiſtere nequiuiſſet. Autumno rex crebra Sialandenſium ac Scanorum, rara vero Iutenſium manu prouinciam Arcon vrbi confinem adortus, cum ingenti præda acta ad littus reuerteretur, Rugiani repetentem naues exercitum, hiſdémque ſcandendis intentum à tergo per inſidias circumfundere geſtientes, magnis viribus in inſulam è continenti traijciunt. Per idē tempus coorta nebulæ vis, ſpiſſam cœlo caliginem intendit. Quæ res incertos viæ Danos atque errore nebulæ implicatos, aliquandiu ſubſiſtere coëgit. Crediderim hunc aëris habitum propitiæ fortunæ interuentu, futuræ eorum victoriæ paruiſſe. Iámque Sclaui, quia nubium obſcuritas proſpicere non ſinebat, caliginis errore protracti in medios ferme hoſtes inciderant, cum ſubito diſcuſſa ſole nebula, exercitus propemodum conſertos aſpiceres. Tunc Priſclauus olim è Sclauia profugus equo prouolans, adeſſe Barbaros, factamq; Danis optatæ pugnæ copiam nuntiat, exhortans omnes inuictam Danici nominis æmulari virtutem. Reſponſum à rege eſt, reperturos hoſtes qui fatum fugæ præferre cupiant. Igitur Dani quorum animos præceps belli cupido axagitabat, præter vſitatum pugnæ morem confuſis copiarum ordinibus, conſpectos hoſtes incurſare cœperūt. Nec tardior victoria quàm impetus fuit, pugnam fuga præcurrentibus Sclauis. In quo procurſu duo regij milites ita inter ſe fortuitis equorum impulſibus cōcurrerunt, vt vterq; excuſſus proſterneretur. Super quos rex corruente equo ita præcipitatus eſt, vt læuus eius cubitus pertuſo clypeo terræ altius infigeretur. Abſalon itaq; erigendi eius gratia deſcendere cupienti, manu ne ſubſiſteret innuit, fœliciter ſe lapſum reputans, ſi modo hoſtium cladibus attolleretur. Sed his euentus triſtior ſpecie quàm omine fuit. Regis nanq; lapſus, hoſtilis ruinæ præſagiū edidit. Quippe ſuperati ſine prælio Barbari impune obterebantur. Quorum magna pars ſinū per quem traiecerat auidius repetēs, ſalutem in vndis quam quærebat amiſit: nec minor fluctibus quàm ferro periclitantium numerus extitit. Pars quo tutius hoſtem vitaret, ore tenus de induſtria aquis corpus immerſerat. Nec hoc quidē auxilij genus quo minus à Danis in eadem vada deſcendentibus interimerentur, latebram eis præſtare potuit. Cumque cæteris intra aquam proſtratis, vnus adhuc occultum pedibus ſaxum complexus ſociæ ſtragi ſupereſſe videretur, Abſalon militibus ad opprimendum eum deſcēdere profunditatis metu cunctantibus, non hic, inquit, ea proceritate eſt quam veſtra milites æquare non poſſit. Neque enim vadabiliorem ſibi quàm nobis gurgitem occupat. Quam vocem frater eius Eſbernus exhortationis loco ſuſcipiens, quanquam Barbarum latentis ſaxi beneficio vti non dubitaret, ſaluti fraternæ ſuæ voluntatis imperium prætulit. Alijsq; renuentibus, aquas hoſtili cruore infectas armis onuſtus intrauit. Cúmque emiſſa in Barbarum lancea ſolum repetere vellet, vndis verticem inuolutus, profundo ſe excipiente demergitur, periſſetq; niſi ſociorum præſentia auxilio fuiſſet. Enimuero Olauus vndis eum abſtrahere cupiens, ſtimulatum calcaribus equum in illud profundum egit: exceptúmque brachio leuare conatus, penè ſella pronus excutitur. Igitur vrgente fato ſuæ quàm alienæ ſaluti propior extitit, ſibiq; cœptam amici curam poſtponendo conſuluit. Cuius propoſitum Nicolaus quidam fortius q̃ fœlicius æmulatus, non temperauit quo minus concitato equo gurgitem peteret. Sed ab incœpto ſe pari periculo reuocatus abſtinuit. Igitur equitum ope defecto, peditum opera ſeruari contigit. Cumq; littori reſtitutus fuiſſet, extinctus ab intuentibus putabatur, adeo illapſus corpori humor anhelitum occultabat. Tandem ſocijs corpus ſuum diutius agitantibus, vomitu vndam egerere cœpit. Cuius onere liberatus, ſuſcipere magis quàm eloqui valuit. Itaq; qui aderant, corpus eius frigore obſtupefactum applicatæ veſtis fomento proſequebantur. Quibus percalefactus, non oculorum modo ſed etiam vocis vſum recuperauit. Cæterum ipſo die adeò exanguis permanſit, vt vix eum funebris oris notæ deſererent. Nec ſilentio oblitterandam alterius Danici equitis virtutem exiſtimo, qui cum nomine ſo-

Danici cuiuſdam equitis potius mori, quã ſe hoſti dedere volentis, magnanimitas.

ciorum comitante fugam hoſtium auidius quàm cautius inſecutus fuiſſet, Barbaris qui effugerant, vt ſe eis capiendum præberet rogantibus, ſpreta prece equo deſiliuit, mortemq; dimicans quàm deditus lucem amplecti maluit. Igitur ingenti hoſtium caterua ad ſe opprimendum nitente, quotquot propius acceſſerant interfecit: ac ſine vlla ſpecie metus pugnans, ſuper factam à ſe ſtragem plenis gloriæ vulneribus corruit. Itaq; non ſolum innumeros fati comites habuit, ſed etiam ſuperſtites fortitudinis ſuæ ſpectaculo attonitos reliquit. Cuius excellenti virtute tantum promotum eſt, vt deinceps Sclaui manum cum Danis acie conſerere non auderent. Anno poſtero Danis expeditionem parantibus, Rugyenſes ob recentem cladem ſuſcipiendi belli fiducia defecti, Domborum quendam præſtanti facundia ad pacem ab ipſis petendam decernunt. Quo Abſalon excepto, nauigium eius expeditionis ſibimet vſui vertit, nautis vero quoad reuerteretur, hoſpicia cum impenſis expedienda curauit, ipſoq; Domboro ſecum aſſumpto regiæ claſſis conuentum petiuit. Siquidem legatos hoſtiũ expeditionis tempore ſuſceptos, ad reditum vſq; eius mutua Rugienſium, Danorumq; conſuetudine retentari fas erat, ne ad ſuos exterarum rerũ nuncij reuerterentur, ſpeculationis potius quàm legationis officia peracturi. Sed contrariæ tempeſtatis perſeuerantia nauigationem morante, cum Iuti labentibus alimentis expeditionẽ ſoluturi viderentur, eorum egeſtati Sialandenſes ac Scani impenſis liberaliter commeatibus affuerunt, ne tanta virium parte maligno neceſſitatis obſtaculo fraudarentur. Fionienſes vero tametſi commeatibus abundarent, ne minimam quidem eorum partem ad ſuſtentandam ſociorũ inopiam contulerunt. Quod videns Domborus pacẽ quam antè ſupplex petiuerat, ſub æquis tantum conditionibus offerebat. Cæterum Abſalonis apud regem interuentum poſcebat, à quo oblationem ſuam liquida fide proſequi rogatus, pignoris loco lapillum ſe aquæ iniecturum aſſeruit. Siquidem icturis fœdus Barbaris religioni erat calculũ in vndas conijcere, ſeq; ſi pacto obuiam iſſent, merſi lapidis exemplo perituros orare. Sed contrà poſcente obſides Abſalone, fucoſaq; ſuperſtitionum mendacia in rebus ſerijs recipienda negante, haudquaquam Domboro mutua petendorũ obſidum fiducia defuit. Quod Abſalon indigne ferens, Rugianos non ſolum obſides Danis, ſed etiam pecuniã cum ſupplementis claſſis tranſmittere ſolitos aſſeuerabat, cum Dani nihil tale Rugianis vnquam à ſe conceſſum, ſolutúmue meminerint. Tunc Domborus, ſi ſapientia, inquit, qua te præditum exiſtimas, viges, quæ à me proponenda ſunt docili animo excipies, tenaci memoria appræhendes. Quiſquis rite ſe gerit, circa tria tempora maxime cogitationem expendit: ex ijſdem duo leuiori cura complectens, tertij præ cæteris habitum intuetur. Siquidẽ præterita meminit, futura proſpicit, præſentia colligit. Stolidus vero inter ſpem futuri, memoriamq; præteriti præſentium facultatẽ omittere, & quod in manibus retinet, excutere conſueuit. Quo pacto tu quoq; vaniſſimis ſollicitudinis ambagibus implicatus, adeò ſcrupuloſa cura præteritorum imagines recolis, futuroſq; meditaris euentus, vt ad ea quæ præ manibus ſita ſunt, & oculis obuerſantur, aſpicere nequeas. Quippe dum prioris æui recordationi animum inſeris, felicitatis eius exemplo futura metiris, teq; ſpem ex memoria adeptũ quid inſtans ætas afferat, præterit. Fateor olim Danos gente noſtra potitos, ſed præſens fortunæ benignitas ijſdem nunc fauoris blandimentis partes noſtras proſequitur, quibus quondã veſtras excolere conſueuerat, ſortemq; noſtram ad hanc felicitatis ſummã perduxit, quam veſtræ quandoq; rei ſtatus attigerat. Quippe quanto vobis inferiores extitimus, tanto nunc viribus ſucceſſuq; præſtamus, eò rerum fortuna ductante progreſſi, quò Danicæ quondam proſperitatis incrementum exceſſerat. At dum temere votis extenderis, noua ac recentia ſtolida vetuſtatis ſimulatione prætergrederis, eiſq; me conditionibus adigere conaris, quas pro præſentium habitu præſtare potius quàm poſtulare debueras. Fines veſtri armis & exercitibus veſtris miſerabiliter obtriti, ſitu marcidi, culturæq; inopes iacent, noſtrarum diffuſio partium vix alendæ quam genuit multitudini ſufficit, & tamen quos omnifariam potentiores aduertis, non ſuperiores modo, ſed etiã pares habere faſtidis. Tunc demũ tributi nos exactione ſollicita, cum

Barbari fœdus icturi, lapillũ in aquã conijciebant.

Prudentiæ præcepta.

& ſortem

& ſortem noſtram ſucceſſibus æquaueris, & eam malis quibus tua nunc premitur adactam conſpexeris. Hæc Domborus. Sed Abſalon diſſimulato indignationis conceptu, paucis eum reſponſis excipiens, ad regem quæ acceperat, perfert. Verum pertinax freti ſæuitia nauigationem interpellendo finem expeditioni fecit. Rex quanquã ſuperius Sclauos ſecundis ſucceſſibus attentaſſet, plus tamen negotij in eorum expugnatione quàm vt proprijs viribus exequeretur aduertens, Saxoniæ ſatrapam in armorum militiæq; collegium ingentis præmij pollicitatione ſollicitat. Ille tum ampliſſimæ mercedis captura, tum etiã potiendorum finitimorum ſpe inuitatus, expeditionis ſocietatem ſpopondit. Sed ſuperius Waldemarũ rex Noricus per ſummum amicitiæ cultum, nauigio draconem ſimulante donauerat. Quod Abſalon mira arte effigiatũ Roſkyldenſi remige exornare, & ad conuentum vſq; Danorum dirigere iuſſus, cum in portu Iſrenſi parum ſecundantibus ventis voto diutius moraretur, nihil ægrius tulit, quàm quod alijs in expeditionẽ proficiſcentibus tardior ipſe ſuperuenturus videretur, qui cæteros & velocitate apparatus, & procinctu nauigationis aliàs præcurrere conſueuerat. Itaq; cũ mente, tædio, & pudore ſopita in puppi iaceret, futuram maris tranquillitatem nocturnis imaginibus ſpeculatus eſt. Exiſtimauit enim ab homine ſe accerſi: acceſſoq; littore cum Burgalanenſi pontifice Tokone aliquandiu ſpaciatum, iuſſumq; ab eo quæ audiret ſagaci mente comprahendere, & tenaci mandare memoriæ. Tokonem deinde melos quod in diuini natalis peruigilio ritè recini aſſolet, ſemel iterumq; & tertio replicuiſſe, ipſumq; ad ea quæ canerentur ſollicitis auribus eſſe iuſſiſſe. Expergefactus adeò præſentes viſorum imagines animo repræſentabat, vt rem veram non ſomnium fuiſſe arbitraretur. Et quia craſtinæ egreſſionis opem per quietem ſibi promiſſam meminerat, tam certam commodæ nauigationis ſpẽ animo præſumpſit, vt conſcenſa cymba, quanquam nihil adhuc tempeſtati detractum erat, malum regiæ nauis, cui Aſtradus præerat, ocyus attolli iuberet, cibũq; capere properaret. Epulanti, ſuperuenit Aſtradus indicans tempeſtatis occaſum. Et quid nam fieri expediret interrogans, iuſſus eſt illico erecto nauigij malo fauces Iſricas penetrare, eiſq; prætcritis inſulã quà ventus iuberet ambire. Quod eo exequi pergente, expeditionaria claſſis quæ in eundem fortè portum appulerat, ſubito tranquillitatis inceſſu gauiſa, velorum vſum nauigationis auida præparabat. Verum effectus minor impetu fuit. Siquidem modo orientem, modo occaſum incerto ventorum flatu ludificata viciſſim petebat, nauigationemq; mutabilis auræ varietas optato curſu fraudabat. Diuinitus conſultum crederes, ne aut ſolitaria Abſalonis nauigatio, aut alijs inceſſu tardior haberetur. Quod etiam ipſius liquidò comprobauit aduentus. Siquidem adnauigante eo omnium nubium errore diſcuſſo, certus pelago flatus incubuit, tantaq; propitij venti ſtabilitas incidit, vt nauigatio quæ antè dubijs velis incertum curſum tenuerat, continuo proſperitatis ordine frueretur. Ita naturæ rerum temperies, quæ ſe cæterorum vſui inuiderat, Abſalonis reſpectui tributa eſt. Qui etiam cum nauem regis ſibi creditam validis tempeſtatis incrementis contuſam, extremoq; naufragij periculo propinquã aduerteret, continuò in littus ſubductam neceſſariæ trabis vinculo refecit, lacerãq; ac penè confractã priſtinæ firmitati reſtituit. Sed & prorarum eius cacumina quò cultior incederet, aureis apicibus texit. Quo rex apud Manſuetam exceptus, Polam prouinciam comite claſſe petebat. Itaq; communibus ſed diſcretis viribus, alterum Sclauiæ latus Dani inuaſerant, alterum Theutones lacerabant, interdumq; exercitus alter ab altero inuicem ſpectari poterat. Cumq; Theutonũ fortè ſatellites petendi pabuli gratia latius euagatos Sclaui per inſidias adorti interemiſſent, equites recentis iniuriæ vltionem audaci calliditate quęſierunt. Siquidem militię inſignibus occultatis, loricisq; quibus corpus munierant, familiari ac ſordida veſte tectis pabulantium more fruges metere aggreſſi, Sclauos Nucleto duce ad ſe opprimendũ ex abdito prouolantes ocyus aſcenſis equis, falceſq; gladijs mutantes trucidauerunt. Caput Nucleti abſciſſum ac pilo affixũ, ſicq; in caſtra perlatum gratum vtriuſq; exercitus oculis ſpectaculũ præbuit. Quod cum filio eius Priſzlauo, qui ad Danos, & Chriſtiani ritus amore, & paganæ ſuperſtitionis odio patria

pulſus tranſierat, cœnitanti nunciatum fuiſſet, aliquantiſper manum ab eſcis retractam demiſſo capiti ſubijciens, dei contemptorem tali exemplo interire par eſſe dicebat: reuocatoq; à cogitatione animo, conſuetam oris ac mentis hilaritatem cœnæ conſortibus exhibebat. Magnus potentia, ſed maior diuini cultus memoria. Neq; enim ſibi parentem iudicabat, quem publicæ religionis æmulum nouerat. Itaq; ambiguæ æſtimationis eſſe potuit, vtrum magis fortem animum geſſerit, an piam vocem emiſerit. Sed neq; patriæ plus ſolito miſertus, eam ductu & incitamentis ſuis duarum gentium prædam exiſtere coëgit. Interiectis diebus Henricus Waldemaro ſermonis inuicem conferendi gratia ſe accedenti, cum Abſalone ſolo in tabernaculum ſuum perducto epulum præbuit, ingenti magnatum frequentia adminiſtratorum officio fungente. Quæ cœna licet multigena ciborum varietate ſplenderet, aliquanto tamen plus luxus in obſequijs quàm epulis habuit, præſertim cum gloriæ non vſui ſeruiretur. Clientela vero ſeorſum diſcubitu excepta. Poſt reditum ſuum Waldemarus nouarum rerum caſibus ſollicitatus, intento ad ſciendum animo, vbinam Henricum neceſſariæ collocutionis gratia obuium habere poſſet, atq; ad id negocium explicandum prudenti viro opus aſſeueraret, alij ſibi claudicare equos, alij parũ cultis vngulis eſſe fingebant. Cunctis itaq; metum excuſationis aſtutia protegentibus, nemineq; tam periculoſam legationem ſuſcipere audente, Abſalon fortè lignis ex more per ocium cæſis, è nemore ſuperueniens interrogatusq;, an regiarum partium legatum agere vellet, iturum ſe pollicetur. Igitur legendorum comitum optionem habere iuſſus, potiſſimum neceſſarios ac ſanguine ſemet contingentes adſciuit, conſanguineam fidem alienæ præferendam exiſtimans. Priſzlauus quoq; potentiſſimi Sclauorum principis Nucleti filius, quem quod Waldemari ſororem in matrimonio haberet, Chriſtianæq; diſciplinæ ſacris initiatus eſſet, pater iampridem perinde ac inſidias ſibi nectentem conſpectu ſuo ſubmouerat, localis peritiæ fiducia propoſitæ viæ conductorem agere pollicetur. Huic ſiquidem tum rex ob bonæ fidei experientiam, tum ob connubij affinitatem magnam nobilium inſularum partem fruendam conceſſerat. Profectus Abſalon, affatusq; ducem cum apud eum pernoctare rogaretur, regem anxia ſuorum expectatione ſollicitum, longioris moræ interpoſitione moleſtari oportere negabat. Præterea claſſem ſine portu eſſe aſſeuerabat, vndiq; ventorum impulſui patentem. Cumq; feſtinationis ratione reddita propinqua nocte equos abiturus ſcandiſſet, quidam claro Saxonum loco natus vltrò adito duce, perituros Danorum legatos niſi comitatiores abſcederent, querebatur. Obiurgare quoq; eum vehementius auſus, quod illuſtrium virorum paucitatem, tot ingruentibus periculis incomitatam à ſe dimittere ſuſtinuiſſet. Reuocatis itaq; comitum offeruntur auxilia. Sed non minorem ſe Abſalon in reuocando comitatu geſſit, quàm in pernoctationis egerat obſequijs reſpuendis: glorioſius ratus ſuam ac ſociorum ſalutem dubijs caſibus credere, quàm alienis armis protegere. Cumq; haud procul tentorijs abeſſet, Priſzlauus omnibus frænos ſuccutere iuſſis, ſi meo, inquit, ductu res expedienda foret, comitum ſupplementum noſtra paucitas non refugiſſet. Siquidem aduerſum pericula abundare induſtriæ potius argumentum eſt, quàm timoris indicium. Hoc enim probabilior eſt fortitudo, quo minus cum ſtoliditate conſentit. Illa vero repræhenſionem meretur, cui vires temeritas adminiſtrat. Sed nunc exigere perquã deforme eſt, quod paulò antè oblatum acceptare contempſimus. Reſtat igitur vt vnicam ſalutis viam in pectorum ac virium noſtrarum fiducia reponamus, ſpemq; ex deſperatione certiſſimam capiamus. Æmulanda itaq; Danici ſanguinis & nominis virtus, omniq; ſtudio enitendum, vt aut nobis victoria reditum, aut ſpecioſa mors æternum famæ pariat monimentum. At minime dubiũ quin de tranſitu noſtro hoſtes equina fecerint veſtigia certiores, nec magis ambiguum eorum reditum inſidijs excepturos eſſe, quorum aduentum adeſi callis indicio peruiderunt. At mori vobis commilitones quàm capi præſtat. Capti enim occiſi parentis mei pœnas perinde ac eius interfectores crudeli morte pendetis, fratresq; mei paternis manibus per ſummam cruciatuum acerbitatem noſtro ſanguine parentabunt. Aliquanto ergo ſatius

Aduerſus pericula abundare, induſtriæ potius quàm timoris argumentũ videri.

go ſatius

go satius est propriæ virtuti spiritum impendi, quàm alienæ violentiæ miserabiliter puniendum relinqui. Hæc non proprij periculi metu, sed vestræ potius charitati consulendo monuerim. Eo enim sanguine oriundus sum, quem nulli Sclauorum attentandi vnquam ausus incessit. Per patrem vos optimum maximumq; perq; illud Danorum celebre cunctis gentibus nomen, obsecro obtestorq;, ne fiduciæ & fortitudini imbecillitatem atque ignauiam præferatis. Hæc Priszlauus. Denique læta omnium acclamatione exceptus, nihil se de victoria ambigere asseuerauit, cui militum alacritas præsagio fuisset, præsertim cum omnis Sclauorum irruptio specie, quàm re formidabilior existere soleat. Circa incessum vero id ordinis obseruari debere, ut iuuenes parum armati medium inter milites equitandi locum tenerent, eorum vtrinq; præsidiis muniendi. Cæterum militarium turmarum per binas acies distinctarum alteram ab altera auxilijs inuicem tutandã esse. Quippe geminæ cohortis specie hostiũ animos labefactari posse. Præterea clamabundos incedere, varijsq; cantibus obstrepere iubet, fiduciãq; quæ plerunq; multitudini inest, simulaturos. Nec fortunæ expers consilium fuit. Siquidem in portũ eis vbi classis acquiescebat nullo incessente perductis, rex expectantis more sollicitus, prolixamq; legatorum absentiam cura ac mœstitia prosecutus: dolorẽ ex temeraria suorum emissione contractũ, religiosæ lectionis officio leniebat. Quibus redisse compertis, soporis blandimentis ob tristitiam dilatis ocyus aditum dedit. Inde ad Gudacrã amnem nauigatione discessum. Cuius vadosus aditus haudquaquam magnarũ nauium capax extabat, exiles duntaxat transmittere solitus. Itaq; rex propter fauces fixa anchora sedem nauigio consciuit, magnitudinẽ eius paruitate amnis admittere nequeunte. Habilior classis, & quam fluuiale profundum ferre poterat, Absalone duce angustos amnis attentabat anfractus. Quo autore eo loci peruentũ, vbi gurges ingentis stagni diffusior speciem præferebat. Has faucium angustias Barbari crebra classe præstruxerant, hostem transitu prohibituri. Quos nostri deturbare gestientes profunditatis ignari, imperitæ nauigationis errore, vadosis locis affixere puppes. Quas dum profundo defectas, ad loca nauigatu facilia reijcere cupiunt, cum minus remigio liceret, passim in vada desiliunt: manibusq; foros complexi, remorum vices corporum viribus exequuntur. In quos Sclaui nauigijs suis tanquam propugnaculis vtendo, supernè tela librabant. Nec sic eos attentasse contenti, & ipsi saltim in vada delapsi cominus dimicandi locũ petebãt. Sed nostris strenue occursantibus, pari celeritate deserta ac repetita sunt nauigia. Ante alias binæ Priszlaui rates subiere stagnum. Quarum alteram qui vado institerant, tam frequentes insiluere, vt media fractis penitus lateribus finderetur. Quippe dum auidius se ingerunt, multitudinis onere mediam rupere puppim. Subsequente classe deserta, fugiẽtium Barbarorum nauigia capiuntur. Vicorũ quoq; ripæ iunctorum incendia peraguntur. Noctu redeunte Absalone, rex adhuc insomnis diutinam eius moram angore & vigilia prosequebatur. Quo excepto gauisus, Liburna sua quod ob granditatẽ nauigationis inhabilis videretur, domum remissa in aliquãto minorem se contulit: eaq; ad lacum deuectus, Sunonem binis instructum nauigijs in longinquos paludis recessus prædatũ mittit. Vrbem quoq; Rostock oppidanorũ ignauia destitutam, nullo negotio perussit. Statuam etiã quam gentis profana credulitas perinde ac cœleste numen diuinis honoribus prosequebatur, incendio mandauit. Post hæc Henricũ cum exercitu suo conserendi secũ sermonis gratia venientẽ, præparato ponte traiecit. Eodem tempore Nucleti filius Priszlauus ripa altera superueniens, cum fratrem Priszlauum Bernardo, cuius manu Nucletum occidisse fama fuerat, nauigio communicantẽ aspiceret, conuitio lacessiuit, impietatem obijciens, quod cum parentis sui interfectore amicè conuersari sustinuisset. Contrà Priszlauus bene de se meruisse eum, per quem patre sacrilego careat, affirmabat. Sed neq; se eius filium censeri velle, quem maximi sceleris parentem extitisse constaret. Interea dum hæc geruntur, subitò fama pertulit Rugianam, Pomeranamq; classem ex disposito conuenisse, Danos amni includere auidam. Igitur rex per Henricũ necessariæ discessionis admonitus, ne se locorum angustijs implicari pateretur, protinus amne excessit. Cumq;

Iuuenes haud satis armatos medium inter milites equitãdi locum habere conuenit.

Sclauicæ collectionis famam nulla adhuc indicia confirmarent, insidiarum suspicione permotus, hostium calliditati inuicem occurrere statuit. Qui in occultos littorum sinus collati, si rex rura diriperet, classis eius incursandæ copiam explorabant. Quos vt opportunitatis simulatione protraheret, Magno cuidam exurendorum littoralium vicorum curam demãdat, militibus intra nauigia latere iussis: sciens profecto Sclauos ab vniuerso Danorum exercitu incendium peragi putaturos, sicq; promptiorem exercendarum insidiarum ausum capturos. Nec secus ac ratus est, hostile propositum fuit. Quippe Magno oppidis facem subijciẽte, Rugiani vniuersas Danorũ vires eo negotio occupatas existimantes, auidius edendi propositi fiduciam rapuerunt, perinde ac eorum classem defensoribus vacuam reperturi. Sed quorundam regis imperium ignorãtium occursu maturius excepti, incursandi studium repente fuga mutarunt. Quos cætera Danorum classis certatim magnis remigij nisibus insecuta, velocitate nauigationis æquare non potuit. Cumq; releuandę lassitudinis gratia æstum vmbraculis leniret, Lundensiũ pontifex cæteris portum tenentibus superueniens, postquam medio fermè diei tempore nauigia velaminibus obducta conspexit, cunctis segnitiem exprobrãs: his, inquit, tumulis cõmilitones cum animi exercendi sint, corpora sepelire gaudemus? Quo dicto militibus diurnæ quietis ruborem ingessit, & regem desidia obsessum, torpentes militiæ suæ vires excitare perdocuit. Qui etiam ad pontificis vocẽ modesto indignatiõis genere permotus, simulq; iusta desidiæ suæ reprehẽsione commonitus, citò hos tumulos relinqui posse aiebat: statimq; discussis tegminibus hostile solum petere properauit. Post hæc circa australem insulæ plagam prædæ in biduum actæ: inde Walungiam nauigatum. Vbi nuntiato Rugianorum occursu, cum quidam è Danis hastam suam quo commodius ea in acie vteretur, in conspectu sociorum aliquanta parte curtasset, cæteri ipsius factum secuti cõgestis in vnũ locum putaminibus, ingentẽ breui cumulum extruxerunt. Sed interim apud hostes pacis non belli studia agitabantur. De qua acturus Domborus, ad Danos dirigitur. Quibus ad naues digressis, ignem in littore accendit, cuius indicio se legationem afferre monstraret. Sed Absalon ne quis eũ naue exciperet vetuit, ne pax quam petere venerat, inuicẽ à Danis affectari videretur. Ita Domborus aliena rate non habita, propria classem petiuit: Absalonemq; per interpretem aggressus, vt se inter regem & Rugianos faciẽdæ pacis autorem exhiberet orabat, obsequium cum obsidibus spondens. Contra Absalon perinde ac eorum quæ ab ipso poscebantur ignarus, respõsionis loco, desertas Danorum insulas numerabat, earumsolitudinem nuper sibi ab ipso exprobratam acri memoria prosecutus. Domborus orationem suam parũ cõpetentibus responsis excipi per interpretẽ cognoscẽs: ratione, inquit, non vacat pontificum optime, quod tuam cæteris opem in aduocationis petitione præferimus. Siquidem eo nunc iustius ad tui nominis opinionem votis decurrimus, quod quondam ad promerẽdam Danorum concordiã aui tui præsidijs nitebamur, eius nutu perinde ac regalibus edictis cõtenti fuimus. Quia vero filiorum eius nemo superest, supplices ad nepotis genua manus tẽdimus, ne extra consuetæ familiæ seriem auxilia circumspexisse videamur. Nec pari industria in fratre tuo prætereundo, quanquam natu præstet, vsos nos esse constat. Tibi enim autoritatis prærogatiuam honores non animi nec ætatis priuilegia, sed dignitatis ornamenta conciliant. Ante verò quàm pacem domesticam bellis ciuilibus fœdaretis, constantem Danorum imperio fidem præstitimus. At postquã in vestra Republica seditiosa suffragia adoleuere, regniq; affectatores armis instruere cœpistis, ꝓpriæ libertatis quàm alienæ factionis studiosiores euasimus, nostriq; nominis quàm pietatis desertores esse maluimus. Sed & bellum vobis inferendo quid aliud quàm ingeniis vestris finiendarũ simultatum causam præbere tentauimus, idq; efficere, vt nostra arma excepturi, mutua cõcordia indigeretis? Itaq; secures vestras ciuili sanguine madentes in nosmetipsos cõuertimus, bellaq; vestra alienis q̃ patriæ perniciosa fore maluimus. Siquidẽ aduersarios vestros specie, re vera amicos egimus, charitatisq; partes hostilitatis simulatione præbuimus. Etenim concordiã vestrã magis quàm spolia piraticam à beneuolentia profectã exercendo

cendo quæſiuimus. Et nunc quidē opera noſtra cœptorum deuijs ac parricidalibus bellis abſtracti, meritò tāti beneficij autoribus gratulari debetis. Cur ergo cūctis inter nos amicè compoſitis, ſoli communionis veſtrę ianuas intrare non poſſumus, quarum ipſi clauſtra reſeruauimus, aditum patefecimus? Cur ea factorū noſtrorum prudentia delicti veſtri ſaluberrima correctrix, à viris ſapientia claris parum grata æſtimatione colligitur? Cumq; finiſſet, adhuc Abſalone vaſtatas Danię prouincias ſupputāte: nil factū eſt, inquit, quod homines patrocinij tui indignos ab illius clementiæ ſinu repelles, quam nemo ſupplicū vnquam difficilē habuit. Etenim repulſi identidem tuis genibus aduoluemur, puerorum perſeuerantiam imitaturi, qui quo atrocius iratæ matris verberibus lacerātur, hoc auidius eius gremijs allabi nituntur. Quod ſi parum ſupplicij de nobis ſumptum creditis, iram veſtram quoad libet cladibus noſtris impune exſatiare poteritis. Vaſtētur licet agri, exurantur uici, euertantur vrbes, trucidentur populi, precibus vobiſcum non armis agemus, pro bello veniam quæſituri. Si ſanguinē ſititis, vltro iugulum gladijs veſtris feriēdum præbebimus. Si ſeruitium affectatis, quid deditione maius præſtare poterimus? Quis autem tam efferæ mētis, qui eius oblatoribus parcere præſto non ſit? Extremæ autem dementiæ eſt velle laboribus adipiſci, quod ocio poſſit acquiri. Scio autē illud tibi ſuccurrere, quod priore colloquio patrię tuę vaſtitatem inter probra poſuerim: ideoq; te tā pertinaciter eius ſolitudines æſtimare, ne prius de pace agatur, quàm totidem apud nos veſtris armis effectæ fuerint. Ego vero iampridem ſapiētibus monitis inſipienter vſus, aduerſarij partes ſecus ac expediret edocui, ignarus quod auditori tam attēto præceptor extiterim. Nam rem puerilibus deliramentis conſentaneam dixiſſe ſatius fuerat. Quod vero locutum me nunc pœnitet, te etiam audiſſe piguit. At ſi tunc intellectu digna tuis auribus deprompſi, quæ nunc quoque dicturus ero, pari mentis ratione ſuſcipito, eodem ingenio præſentia hauriens, quo prioris alloquij documenta ſumpſiſti. Quo maiorē de nobis ſtragem egeritis, hoc minorem ſubiectorum numerum militię veſtræ reſiduū facitis. Quid ergo aliud cladem noſtrā exercendo agitis, quàm quod viſcera veſtra viribus exinaniendo conſumitis? Quod ſi parum adhuc nos punitos ducitis, hoſtibus veſtris bello proterēdos obijcite, aut morte noſtra vindictæ ſatietatem ſumpturi, aut victoria rebelles ſub iugū miſſuri. Victi nanque parum mœroris, victores multum alacritatis veſtris animis ingereremus. Vtralibet ergo fortuna veſtris ſucceſſibus obſequeretur. Præterea ſi nos armis laceſſere perſeuerabitis, caſus efficere poterit, vt ſtragem noſtrā alicuius veſtrum fato luatis, cuius capite totius Rugiæ ſubiectionem emiſſe difficile fuerit. Talibus Abſalon monitis inuitatus, Rugianorum vota apud regem ſua prece compleuit. Rex acceptis obſidibus redit. Eodem ferè tempore de Vrbis pontificatu controuerſia inter cardinales orta, variè prouinciarum ſuffragia ferebantur. Nam Gallia Alexādro obtentui fuit: Germania, autore Cęſare, Octauiani partibus obſecuta eſt. Sed iuſtior religioniq; propior Gallorum ſequacitas fuit. Quod poſtquam in Dania percrebruit, Lundenſis pontifex, qui & ipſe prædictæ expeditionis comes fuerat, ne feruente religionis tumultu depoſito fraudaretur, pecuniam quam in Gallia collocauerat, per miniſtros reportandam curabat. E quibus vnus monachicæ profeſſionis apud Stadium oppidum inter cœnitandum ligneo fortè calice non ſuppetente, aureo quem in cuſtodia habebat arrepto, nitidius quàm tutius cœnam exegit. Cuius facti irritamento ijs quorum hoſpitio receptus fuerat, tacitam latrocinij cupidinem miniſtrauit. Maioris nanq; pecuniæ conſcium animaduertebant, quem præſtantiori poculo priuatas menſas exornantem videbant. Cæterum hoſpitij reuerentia palàm facinus exequi veriti: quoniam intra penatium limina hoſpitalitatis ſacra violare nefas ducebant, in Holſatiā eum ſubſequendo ſarcinis exuerunt. Quo Eskyllus dum ab expeditione reuerteretur audito, regem ſuper earum recuperatione ſollicitat, ratus autoritate eius reſtitutionem à prædonibus fore. Nec iā precibus ſed pactione agendum exiſtimans, portionem pecuniæ dummodo per eum reddita foret, in præmium pollicetur: tantoq; eius auxilium inſtantius expectebat, quanto eum in annuendo tardiorem aduertit. Rex petitionum eius perſe-

Pulcherrimū perſeuerantiæ in petendo, per egregiam liberorum caſtigatorum ſimilitudinem illuſtratæ, exemplum.

Hoſpitalitatis ſacra violare, nefas.

uerantia fatigatus, ægrè operam pollicetur, quod & raptor incertus, & pecunia repertu difficilis videretur. Cęterum eam requisitu promptiorem, si à potentibus quàm si à plebeis occupata fuisset, arbitrabatur. Igitur antistitem Slesuicum secũ petere iubet. Vbi dum fortè per iocum inter familiares amissoris auro bibentis iactantiam elusisset, interfuere qui regis dicta sinistrè excipientes, clãdestini sermonis mordacitate pontifici illusum putarent. Quorum obtrectatione Eskyllus ad deserendam regis amicitiam adductus, eo dementiæ prorupit, vt opes quas amisisset, ab eo obtentas suspicaretur, eumq; rapinæ sibi inflictæ cõscium asseueraret. Ita se conceptæ vesaniæ moles falso regis conuitio patefecit. Igitur nescias vtrum antistes insaniæ maioris, an rex patientiæ fuerit. Quorum alter integerrimum virum teterrima suspicione notare sustinuit, alter conscientię puritate syncerus aduersum innocẽtiæ suæ criminatorem æquo lentius iram distrinxit. Inter hæc Occo, cui superioris schismatis contagio deponendi pontificatus causam præbuerat, tanquam recepta ab Octauiano dignitate, conciliato regis fauore Slesuicẽsem sedem sacrilego occuparat regimine. Quem Eskyllus catholicæ partis æmulatione inter rei diuinæ actionem cum suis fautoribus execratus, magnopere regem permouit. Ita contentione paulatim ad inuidiam simultatemq; progressa, accito apud Sialãdiam Absalone, querimoniam suam à rege tum spretam, tum etiam irrisam conqueritur. Quippe cum erga pecuniam amissam parum honesta cõscientia esse, restitutionem in facultate habere si velle suppeteret. Quinetiam cum Occone schismaticarum partium comite criminosum iunxisse collegium, inq; eius excolenda societate catholicę pacis aduersarijs execrabilem obtentum prębere: quam ob rem se belli aduersum eum suscipiendi infinita cupiditate flagrare. Sæpe enim numero consimilia ausum, potiusq; præesse regibus quàm obsequi solitum. Præterea ad hoc audendum se non infimis amicorum præsidijs abundare. Veritus Absalon palam tanti viri sententiam obiurgare, temperato reprehensoris officio, impatientiæ eius errorem modesto genere castigationis excepit, regis integritatem deformi notatu perquàm indignam iudicando, eiusq; conscientiam collatis innocentiæ rationibus ab omni suspicionis turpitudine alienissimam cõprobando. Cæterum non tam catholicarum partium odio, quàm eius regisq; litigio Occonis susceptionẽ imputandam docebat. Ad hæc si litem ingrederetur, quos auxiliares sperauerit, hostes censurum, Quippe homines inter aduersa plerunque parum iusta constantia amicitias colere. Sibi potius ad ipsum legati partes mandari precatur, discordiarum pericula compositionis officijs auertere tentaturo. Eskyllus tanti consilij documento parum salubriter æstimato, percontationibus eum fatigat, num sibi in eam rem auxilium sit laturus, quem non tam gerendorum arbitrum, quàm belli socium deposcat, dicendo iam non se cõsultorie cum eo, sed precarie agere. Absalon antistitis sublimitatem regis charitati componderans: quem, inquit, me tibi iampridem iurisiurandi religio fidei debitorem effecit, malo simplicitatem tuam verioribus monitis obiurgare, quàm blandioribus fallere. ne rebus in perniciem vergentibus vacuum promissorem egisse videar. Sed neque ceruicem meam eousque sponsionis titulus obnoxiam facit, vt amantissimum mihi herum, cui tum fidei, tum etiam amicitiæ stipendijs obligor, neglectis charitatis officijs, attentare sustineam. Præterea reges de rerum summa certantes lacessere, iampridem haud difficile fuit. Huic vero cum regnum sine æmulo gerat, vim inferre temeritas est. Quem si communibus viribus adorti fuerimus, communis iacturæ pericula sentiemus. Sed tuos quidem conatus sæpius consimilia ausos, res ipsa minore cum vituperio admittit, meum vero facinus nullis excusationis præsidijs nixum hoc magis reprehensionem meretur, quod summam beneuolentiam perruptis amicitiæ vinculis, iniquissima præsumptione rependerem. Eskyllus speciosissimis sapientiæ responsis ad summum iræ stridorem euectus, per sacram obeditionis religionem eum adiurat, mandata ad regem ferenda suscipiat. Absalon mandatorum latione promissa, responsorum nuncium abnuit, quod inter illustres viros inimicitiarum autor haberi nolit. Huic Eskyllus ægre legatione credita, Gerardum Esromensis domus prælatum associat, scitu-

Amicitiæ violatæ facinus, ab ipso violatore, venia dignum non esse iudicatum.

rum

rum an Abſalon fidus mandatorum miniſter exiſteret. Quorum tanta aſperitas erat, vt non ſolum ſimultates augere, ſed etiam amicitias odijs conuellere potuiſſent. Hanc auſteritatem Abſalon quoad licuit temperare conatus, ſpecioſo verborum delinimento truces mandatornm ſententias caſtigabat. Rex audita legatione præter morem accẽſus, Eskyllum ſuperiorum regum cruorem cõbibere ſolitum, nunc & ſuum ſitire reſpondit: multaq; in hunc modum per ſummam verborum aſperitatem remandanda curauit. Quibus Eskyllus ex Gerardo cognitis impatientiam metu mutauit, tantumq; pauoris ſurrepſit, quantum prius furoris inceſſerat. Igitur euitandi periculi gratia longinquas Werundiæ partes acceſſit, ſalutem ſeceſſu non bello quæſiturus. Tunc rex vrbem in ſolido Letricæ paludis ab eo conſtructã obſidione tentat, captu quidem difficilem, quod & naturæ præſidio munita & cõmeatibus affatim inſtructa fuerat. Cuius cuſtodes animis quàm mœnibus debiliores, expugnationem deditione præcurrere cupientes: ni pax ab Eskillo quamcitiſſime cum rege componeretur, nepote eius qui apud Eſron educabatur obſide dato, vrbem ſe tradituros promittunt. Pactus conditionẽ rex, adoleſcente ſuſcepto obſidionem amouit. Hæc cum Eskillo nunciata forent, reſpondit maiorem ſe vrbis quàm nepotum ſolicitudinem gerere, haudquaquam huius incolumitati, illorum capita prælaturum. Igitur rex iterata obſidione, aliam ſibi munitionem per quam obſeſſis arctius immineret ædificat. Quoniã in abſentem aduerſarium ſęuire non licuit, aduerſum nominis eius defenſores acerrimos iræ ſuæ conatus exacuens. Maxima ſiquidem potiendi caſtelli ſpes in hyemis auxilio reponebatur, aditum quem vnda negaret glacie paratura. Inter hæc iuuenis parum cognitus à neſcio quibus ſubornatus, literas adulterinis notis obſignatas tanquam ab Eskyllo tranſmiſſas Gerardo obtulit, iubens vt per eum obſeſſis porrigerentur. Quas ille continuo nulla doli ſuſpicione cõcepta, per familiarium quendam vrbi inferendas curauit. Harum ſeries habebat maiore Eskyllum nepotis quàm vrbis charitate teneri, parumq; ſibi milites placituros ſi rei ignobilis curam pertinacius gerendo, nobiliſſimi adoleſcentis ſalutem periclitari paterentur: quam ob rem iubere ſe exitium eius matura deditione præcurri. Quod vero ſuperiore mandato tutelam vrbis incolumitati nepotis pręferendam decreuerit, irę non deliberationis fuiſſe præceptum. Perlectis literis oppidani, liberandi obſidis conſilium circumſpiciebãt. Incertum quis commẽti huius autor extiterit, regem tamen complurium ſuſpicio notauit. Interea rex erecto magnæ arboris trũco, ad motum obſidem, defenſæ vrbis pœnas ſuſpendio ſibi luiturum ſimulabat. Quo audito Gerardus cum domeſtico religioſorum cœtu ad regem proceſſit, ei eiulabundis vocibus deprecans municipij ſibi ingreſſum permitti, ſuppliciumq; quoad inde reuerteretur differri. Rex alieniſſimam ſibi crudelitatem ſimulanter amplexus, tandẽ rogatui ceſſit, præfatus ni vrbe potiretur obſidem periturum. Conuentis oppidanis, Gerardus quid mandati literis receperint perquirit. Vt cognouit adoleſcentis capiti deditione conſulẽdum iuberi, parendum hortatus effecit, vt oppidani ſua ac rerum incolumitate pacta, vacuum regi municipiũ traderent. Ita religioſiſſimi ſpiritus circumuenta ſimplicitas, finem prælio fecit. Hæc audientem Eskyllum, nihil ægrius vnquam tuliſſe proditum eſt. Qui tamen poſtmodum præmiſſa pacis legatione in Scaniam reuerſus, eodem præcipitio mentis ad recuperandam regis amicitiam procurrit, quo ad deſerendam prolapſus fuerat. Siquidem beneficia quæ ſuperiores reges ſacris ædibus religioſa liberalitate detulerãt, regiæ poteſtati præter fas potienda reſtituit. Quod parum licite geſtum poſtera regũ vſurpauit autoritas. Inde ne ſchiſmatis contagio implicaretur, Hieroſolymitanæ peregrinatiõis iter ingreditur, ſatius ratus à ſuis penatibus quàm à Romanæ amicitiæ liminibus exulare. Eodem tempore Chriſtiarnus quidã adhuc priuatæ ſortis, antequam Maguntiæ pontifex creatus eſſet Daniam legationis titulo petiuit, qui eam exhortationibus ſuis ad ſocietatem Octauianæ factionis impelleret. Cæterum multæ adulationis conatibus aliqua ex parte regis conniuentiam aſſecutus, obſeratas Eskylli aures habuit. Interea Nicolaus quidam Razi filius recenter Sleſuicenſium ſatrapa cõſtitutus, cum eorum antiſtite Esberno inimicitijs ve-

hemētius gestis, per summum temeritatis excursum celeberrimum eius fundum speciosissimo spoliauerat ædificio. Quod cum plaustris deuehendum mandasset, à militibus Esberni deportationem inhibituris occiditur. Cuius facti pœnas Esbernus dare metuens, perinde ac curiam petiturus vltionem exilio vitauit. Sed dum apud Saxoniam moraretur, morbo periclitatus est. Quod audiens Otho sedem quam olim falso antistitis titulo occupauerat, Octauiani nixus autoritate recuperat. Post hæc Rugianis ex pacto comitatum præbentibus, castellum Walogustum obsidetur à rege. Quod quanquam in Sclauia situm foret, à communi tamen eius ditione secretum, proprijs ducibus regebatur. Ab huius incolis Pomeraniæ satrapa Bugislacus in auxilium euocatus, pacis magis quàm belli consilia circunspexit. Quam etiam pro eis apud regem hoc modo composuit, vt non solum ipsi regi parerent, sed etiam ex piratis sui fluminis ostijs excedere sustinerēt, eamq; pactionem obsidibus firmarent. Illic fortè Rugianis ad concionem vocatis, cum Bernardo quodam Henrici filio, qui quod neptem regis in matrimonio habebat, duobus eum nauigijs secutus fuerat, iurgium incidit. Interrogati enim ab eo cur illustrissimi Saxoniæ ducis gratiam amplecti superuacuum ducerent, cū se nullo in momento Saxonici nominis respectum ponere respondissent, quid virium duci esset breui agnituros subiunxit. Tunc quidam principis quē tanti æstimaret potentiam floccipendentes, Bernardi percunctationem ac minas ludibrio insectabantur. Ea altercatione per regem sedata, Masco quidam inter Rugianos natu atq; autoritate p̄stātissimus, luminibus orbatus, sed ingenij sagacitate perspicuus, nec annis quàm animo viuacior: Concitatioris, inquit, petulantiæ equis mos est, quo arctius retinentur, hoc vehementius habenas tendere. Laxentur itaq; Saxonibus freni, ne retentationis nimietate rumpantur. Siquidem & nobis ipsorum, & ipsis nostra perquàm nota est virtus. Quæ vox apud ducem vulgata, inter eum ac regem simultatum seminarium fuit. Per idem tempus schismaticorum legatio, confictis iustitiæ argumentis, Danorum suffragia pertentabat. Quorum rex, assertionis dubius, cognoscēdæ veritatis gratia scribam suum Radulfum origine Britannum, lingua quàm animo promptiorem, ad Cæsarem destinat. A quo per summam venerationis simulationem exceptus, nō minus ab Octauiano honorificentiæ expertus est, ita vt inter eos, quasi quoddam culturæ eius litigium atq; officiorum contentio foret. Octauianus tamen cui iniquissimorum suffragiorum consensus, autoritatis vmbram tribuerat, Cæsarem quem maiestate anteire videbatur, etiam adulandi comitate vincebat: nam sacerdotem qui cum Radulfo quotidie sacras preces decurreret, prouidit, ne diuina ab eo sine socio parum celebriter agerentur. Nec officijs eum coluisse contentus, obsequijs beneficia sociauit. Siquidem in re diuina agenda, anuli vsum ei indulsit, pontificalis ordinis insigne aliquanto obscuriori gradui tribuens. Ita nescias dantis an accipientis beneficium ridiculosior dementia fuerit. Huius audita legatione Cæsar, dolenter se diuiduæ religionis statum ferre asseuerabat: neutri tamē parti acclamaturum, quoad publicum ecclesiæ decretum acceperit: tunc demum ei, quam vniuersorū sententia probauerit, assensurum. In cuius rei speculationem, nuper à se totius Italiæ maiores concilij nomine contractos fuisse: Octauianū æquitatis fiducia, causam suam humiliter generalis ecclesiæ iudicio substrauisse: Rodlandum vero prauitatis conscientia retusum, non solum contumaciter supersedisse, sed etiā dixisse maiorem se esse, quàm vt cuiuspiam censuræ parere debeat. Cuius controuersiæ finiendæ gratia, terrarum reges secum adesse oportere, publicæ religionis negociū cōmunibus studijs inspecturos. E quibus penè omnes in aduersæ partis præsidiū cōcessisse, sibi vero neminem ex his suffragiorum societatem præbere. Quam ob rem se magnopere prudentissimi Danorum regis alloquium affectare, partium suarum moderationem eius potissimum sentētiæ crediturum: quippe quem animi virtus, & generis sanctitas tantæ rei iudicem deposcant. Præterea attendendum esse quantum pietatis opus ederet, si tot animarū salutem ancipiti iudicio fluctuantem, sententiæ suæ sagacitate seruaret. Super hæc omnia si tam religiosi itineris laborem suscipiat, se ei in præmium fatigationis vnam ex Italiæ prouincijs cum to

tius

tius Sclauiæ præfectura daturum. Talibus Radulfum Cæſar hortamentis aggreſſus, non pauciora literis quas per eum in Daniam deſtinarat complexus eſt. Regreſſus inde Radulphus, Cęſaris Octauianiq; charitatem in regē vberrimam prædicabat. Rex promptius quàm prudentius familiaris aſſertione ſuſcepta, nec tam religioni conſulere quàm exterarum gentium mores cognoſcere auidus, petendi Cæſaris cupidinem concipit. Ea tempeſtate Bernardus quidam ab Octauiano legatus in Daniam profectus, pontificum ſuffragijs inhiabat. Verum paucorum fauore exceptus, vt vniuerſos adſciſceret, datis per prouinciam epiſtolis concilium ſimulat. Quod tenui frequētia habitum, maiore ludibrio quàm gloria celebrauit. Eo rex apud Sleſuicum dimiſſo, eximijs Cæſaris illectionibus captus, Abſaloni in inſulis excubanti propoſitum aperit, eumq; viæ comitem depoſcit. Tunc Abſalō fidem Cæſaris aſtutiamq; damnando, fallaces eius promiſſiones fideli ſpe excipiendas negabat. Quinetiam ſine religionis violatu familiaritatis eius vſum haberi non poſſe, quod ſchiſmaticæ factionis acrior quàm iuſtior defenſor exiſteret. Se vero tum commeatuum inopem, tum etiam lōginquæ peregrinationis laboribus imparem memorabat. Rex quoad ſibi commeatus ſuppeterent, ei non defuturos reſpondit. Abſalon quantiſcunq; commeatibus abundaret, haudquaquam ſe ſalutem ſpiritus ſui neglecturum affirmat. Rex non ſe minus animæ ſuæ ſtudioſum teſtatus: ob hoc maxime eius comitatum affectare reſpondit, vt ſi iuſtitia poſceret, per eum ab Octauianæ partis ſocietate faceſſeret. Adhuc Abſalone profectionem abnuente, publicæq; religionis hoſtes adeundos negante, hactenus eum à ſe præ cæteris cultum aſſeuerabat. Cuius ſi nunc ope deficeretur, ſe nihil vlterius ex eo commodi ſperaturum. Tunc Abſalon exprobratam ſibi ab eo ingratæ mentis labem iudicans: ad deſerendam, inquit, tui nominis amicitiam nullis corporis periculis adduci potero. At cum de animę negocio agitur, humano timori diuinum præferre fas eſt. Ego vero tametſi circunſtantia damna peruideam, tamen vt animæ tuę veſtigium ab errore prohibeam, meam periculis implicare non metuam. Tunc rex aſſumpto eo, viros genere & honeſtate iuxta nobiles, ſcilicet è Sialādia Sunonem & Esbernum, è Fionia Takam & Eſgerum comites adſciuit. Buriſius duntaxat, ne quid interim in patria nouaret, ex neceſſarijs aſſumptus. Nec defuere quos ex Iutia profectionis participes legeret. Attingentibus Eidoram, principis Holtſatiorum Adulfi ignotus eques obuius extitit: interrogatusq; an ipſos proſecuturus veniſſet, dominum ſuum huius rei præſtandæ gratia tranſitum eorum in vicino præſtolari denunciat. Cuius ductui fidendū vetantibus arbitris, rex perinde ac ingenuo duce fretus, primus pontem equo tranſgreditur, profectionis auiditate metū pariter monitusq; contemnens. Hunc cæteri ſubſequentes, ſententiam ſuam q̄ regem deſerere maluerunt. Procedentes paululum Adulfus excepit, ſalutatumq; regem benigniſſimis verbis, amiciſſimoq; vultu proſequitur. Cui cū occurſum ſuum ob vetera odia onuſtum magis quàm gratum ſentiret, vt iram obſequijs flecteret apud Ekeho oppidum ſuis eum impenſis excipere ſtatuit. Sed rege beneficium ſpernente, ne quis ei neceſſaria venditaret edixit. Tunc Danis domeſticos cibos ſumentibus, confectas epulas per miniſtros inferendos curauit: ſicq; demum verecundia ſuperatos munificentia ſua vti coēgit. Interrogatus tandem an regis proceſſum tutari poſſet, poſſe ſe quidem quoad Bremam veniatur aſſeruit. Albia pertranſito cum Bremam verſum contenderetur, Eſbernus profectionis ſtoliditatem animaduertens, quamq; vanum iter caperent non ſegniter contemplatus, fratrem Abſalonem, alioſq; Danicæ nobilitatis proceres conſilio illuſtres, clam cæteris accerſitos obſecrat, regem arrepti itineris emenſione prohibeant, quod præſertim ſine duce conficiat, neq; eum tam periculoſi propoſiti executorem exiſtere patiantur. Quod Abſalon inane tentatu iudicans, propoſito regem ceſſurum negabat, dicendo monitorem non ſolum operam perditurum, ſed etiam ſenſurum quantum odij pertinax error piæ monitioni referre ſoleat. Tunc Eſbernus tametſi me, inquit, grauiſſimas monitorum pœnas eueſtigio daturum prænoſcerem, quæ ad regis ſalutem pertinere deprehenderim, ſilētio diſſimulare non paterer. Adeſtote ergo mecum, & in regis admonitionē ſi linguam abnuitis,

Offensa principis profutura suadendo potius contrahenda, quàm fauor aucupandus suadendo nocitura.

Superstitiosæ credulitatis, historia sanè perquàm lepida.

aures præbete. Enimuero cum honestatis periculũ obuersatur, offensam principis vtilia suadendo quàm amicitiam inaniter blandiendo contrahere malo. In his etenim melius ex reprehensione ira percipitur, quàm ex adulatione gratia conciliatur. Absalon haud fratrem rege faciliorem intelligens, cum neutrum à proposito reuocabilem cerneret, fratris tamen adeũdo rege socium gessit, si quid iræ ex dictis eius conciperetur mitigaturus: cæteris ne interesse quidem tutum ducentibus. Tunc Esbernus mirari se inquit, quo impetu rex tantum iter duce vacuus ingrederetur, suam autem patriæque salutem in vnius Cæsaris perfidis præcordijs depositurus: videri enim quod liberam gentis suæ ceruicem, nullisque Barbarorum obsequijs assuetam per fœdam & ignobilem seruitutem miserabili Theutonicorum iugo subigere cupiat. Quid autem stultius esse, quàm nullo impendente periculo vltro ad deditionem procurrere, summamq; libertatem extrema seruitute, mutare, insuper regno precario quàm potẽter præesse malle? Itaq; Cæsarem cum Daniam suę ditionis effecerit miraturum, quod tam validam gentem antè promissis superauerit q̃ armis tentauerit. Rex paucis iram exprimere solitus: quippe raras voces turbatus edere consueuerat. Et si te, inquit, adeò metus perurgeat vt viæ comes esse non audeas, me quidem trepidationis tuæ sociũ non habebis. Virtute enim quàm familia comitatior, sine te propositum exequar, nec adduci potero, vt teterrimis ignauiæ tuæ monitis cõsentire sustineã. Ita salutares Esberni monitus, regiæ festinatonis impetus aspernatus est. Quos si imitari voluisset, supplices Cæsari manus deformiter non dedisset. Adeò quem temeritatis incursus transuersum abripit, rectæ rationis æstimatio deserit. Ingressos Bremam ciuitatis antistes omnibus humanitatis numeris instructissimus, clementiaq; & liberalitate cõspicuus, impensioribus hospitalitatis officijs prosequendos suscepit. Idem de ductu dando solicitatus, comitandi sibi regẽ non ductandi fas esse respõdit. Complures quoq; Saxoniæ principes quo tutius curiam peterent, regijs se sodalitatibus deuinxerunt, adeò vt de Danorum familia ac grege existere putarentur. Itaq; crescente eius comitatu, cum multitudo speciem hostilis exercitus reddere videretur, perterrefacti incolæ, cum vxoribus ac liberis diuinis semet penatibus intulerunt, à sacrarum ædium hospitijs auxilium quæsituri. Eo cõperto rex præmisit qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent, sibiq; cõmeatuum emptionem fieri iuberent. Cum ad vrbem Methis venisset, oppidanis ob aduenarum frequentiam emendorum precia aggrauantibus, iniuriam senatui conquestus, effecit vt necessaria tum sibi, tum etiam comitatui tolerabili precio vẽderentur. Igitur synceritatis & iustitiæ eius rumore increbrescente, Germanicæ matres paruulos suos in eius aduentum offerendos curabant, ratæ eos regio contactu perinde ac cœlesti aliquo beneficio fœliciora naturæ incrementa sumpturos, ac prosperioribus educationis auspicijs nutriendos. Nec minus superstitiosi agrestes, qui iaciendorum seminum grana quo melius adolescerent, dexteræ eius disijcienda præbebant. Quo curiam ingresso, præses Saxoniæ Henricus veteris amicitiæ recordatione castra sua maiore ex parte eius aduentui cessit, hospitalitatéq; ei suis sumptibus erogauit. Die postera Absalon cum Radulfo missus, apud Cæsarem latinæ vocis admodum rudem, per interpretem Coloniensis antistitis mandata prosequitur. At Cæsar inprimis moram regis tarditatemq; causatus, iniuriosum quod antè non venerit aiebat, asserendo eum ob regnum quod Romani imperij beneficio gerat sibi seruitiorum debitorem existere. Tunc Absalon decuisse, inquit, Cæsaris fidem vt hæc potius ante itineris ingressum regi proponeret, ad quod tantis eum promissionibus impulisset. Cæsar simulata admiratione, per quem regi promissa fecisset, interrogat. Absalon demonstrato Radulfo, hic est, inquit, qui credulam regis simplicitatem promissorum tuorum commentis illexit: eoq; negationem Cæsaris repellere non audente, seriem totius promissionis edisserit. Inficiante id Cæsare reducem regi dari deposcit. Ille plus se negocij eius reditui tributurum quàm aduentui impenderit negat. Simili modo die postero regis legatio excepta. Quo agnito, rex salutaris monitus spreti pœnitentia

tia afflictus, tametsi mucronem ceruici suæ applicatum aspiceret, ante se eam ferro quàm patriam seruituti subiecturum asseuerabat. Æstuante eo opisq; modum impensius disquirente, Absalon liberationis viam à se repertam professus, non amplius illic regi quàm in patria trepidandum asseruit. Siquidem trans pontem quo Gallorum regnum à Germanico secerneretur venatiōis simulatione sæpius eum obequitare debere, ac demum cum consuetudine suspicionem vicisset, cum potiore familiæ parte aliquod è finitimis Galliæ oppidis petere, haud dubitaturum quin à rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius consilij executionem Cæsar arte præuenit. Siquidem vim regi inferre veritus, cum eius famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio mercari tētauit. Vniuersos quippe Germaniæ principes sacramēto adactos, iurare compulit se eius ditioni Sclauiam substraturos. Quod si parum perficerent, seipsum id cum primum ex Italia reuerteretur executurum spopondit, eaq; fraude ad obsequia sibi paciscēda ambas regis manus pertraxit. Cæterū ei non curiam communi principum more petere, non in Romani imperij præsidium copias ductare, solaq; specie, non re Cęsari parere concessum. Filio vero post eum proxime regnaturo liberum fore paternas conditiones abijcere, ne ad omnem Danorum gentem hæreditarium manaret obsequium. Cuius seruitij pudorem minuere videbatur, Gallorum ditioni in cōsimili famulatus genere Britanniæ regis inclinata maiestas. Post hæc Octauianus vocato concilio, quàm iustis suffragijs in adipiscendo sacerdotio vsus fuerit, loquacius quàm verius astruere conabatur, Rodlandum vero honorem quem oblatum repudiasset, vetitum occupasse: seq; causam suam generali pontificum cognitioni inspiciendam præbente, illum impietatis conscientia canonicæ discretionis iudicium formidare. Præterea ad conciliandos sibi pontificum animos eorum dignitatem benignis decretorum sanctionibus adornauit, haud prius Romanam ad sedem prouocandum constituens, quàm si lis ipsorum pronunciatione finiri non posset. Finiente eo, Cæsar prouinciarum reges huius controuersiæ finiendæ gratia ad colloquium à se inuitatos dicebat, eorum sententię repugnare nefas ducturo. Quos ideo non adesse, quod in Romani imperatoris iniuriam Romæ pontificem creare cupiant, alienæ ciuitatis ius suis suffragijs administrare conantes. Post hæc Regnaldus Coloniæ vrbis antistes religionis causam dicere adorsus, quanto iniuriæ pondere Romani imperatoris æquitatem prouincialium regum temeritas attentaret, argumentando demonstrare pergebat. Nam si controuersiam in eorum ciuitatibus de pōtificatu ortam, Cæsar suis suffragijs finire vellet, haud dubie id grauium iniuriarum loco ducerent, cum ipsi simile in vrbe Roma perpetrare conentur. Quam assertionem tam valido rationis præsidio subnixam putauit, vt nunc Latialiter, nūc Gallice Germaniceq; fando, ternis actionem vocibus iteraret. Sed quantum hac oratione gentis suæ fauorem illexit, tantum nostræ suffragia deturbauit. Assensis itaq; pontificibus, cum Octauianus qui sibi falsum victoris nomen inscripserat, accensis luminibus aduersum Alexandrum, eiusq; suffragatores solenni execratione vsurus videretur, Waldemarus hortāte Absalone, ne sacrilego eius facinori interesset concione excessit, aduersæq; partis iustitiā æmulatus, præsentis curiæ errorem quàm absentis rectitudinem postponere præoptauit. Cuius egressum secutus Absalon, cum ab Octauiano supersedere rogaretur, ab eius vestigijs se cuius comitandi gratia aduenerit nullo iure prohiberi perdocuit. Eoq; responso execrabili pontificum collegio liberatus, ne schismatis errore laberetur, effecit. Die postero Octauianus Liuonem Othoniensium electum, vehementer ab Absalone prohibitum, falsa pōtificis vnctione prosequitur. Inde ad oppidum Bisuntium concessum est. Vbi equorū pabulo non suppetente, regeq; emendæ eius facultatem sibi non fieri conquerente, Cæsar eum qui stabulo præerat, necessaria Danis expedire præcepit. Qui mox eorum satellitibus secum eductis in vico eminus sito, quibus egerent capienda demonstrat. Qui cum earum cōsuetudinum ignari equorum alimenta ab oppidanis inermes deposcerēt, vocesq; suas sagittis ac iaculis repelli conspicerent, depositis precibus pręlium ordiuntur.

In Romani imperatoris iniuriam Romanę Papam creare cupierunt.

Capto itaq; vico, cum latius crebrescẽte fumigio facem oppidis subiectam agnoscerent, similia sibi licere rati confestim expugnationi incendiũ addiderunt. Quę res incredibili regem angore permouit. Interiectis diebus, cum Cæsar quem vindictæ modum à Maguntinis proprij pontificis interfectoribus exigere deberet in concione perquireret, Waldemarus iterata superiore querela equis annona defectis, venalium alimentorum subsidia postulabat. At Cæsar circumiacentem prouinciam coniugis suę patrimonium esse testatus, frustra eum emptu affectare dicebat, quod raptu petere licuisset. Contra Waldemarus regem se non prædonem esse proclamans, commeatus latrocinio quæsiturum negabat, aut quod domi iniquum duxerit apud exteros approbaturum. Quanquam enim eiusmodi violentia necessitate excusabilis videretur, permissis vti passus nõ est, ne domesticæ æquitatis mansuetudinem peregrina austeritate corrumperet. Cuius sanctitatem vniuersi Germaniæ principes maximo plausu cõprobantes, seq; mutua admiratione inuicem contuentes, beatos aiebant quos tanti viri integritas regendos curaret. Qua laude tacitum morum suorum vituperium ediderunt. Dimisso itaq; rege, Cæsarem Henricus hortari cœpit redituro regi impensas expediat, neque eum hospitalitatis suæ expertem dimittat, cuius patria quasi commune aduenarum hospitium existere soleat. Quod Cæsar facile pollicitus parum executus est. Pontifex vero Maguntinus humanitatis specimẽ maioribus experimentis quàm promissis exhibuit, geminæ pernoctationis impensis regium iter excipiens. In Hẽrico quoque crebris regem commeatibus prosequente, clarum amicitiarum indicium patuit. Lodouicus autem Thuringiæ princeps, non solum liberalitate vacuus sed etiam habendi cupiditate refertus, impudenti precatione effecit, vt equus regis sibi daretur. Post hæc Adolfus Holsatiorum præfectus, Absalonis officio primum amicus regis, mox miles solenni fidei datione effectus, obsequiorum principium officijs hospitalitatis expleuit. Ita patriæ parens prosperum reditum emensus, exoptatam aduentus sui copiam ouantibus ciuium animis obtulit. Insignem hunc annum filij eius Kanuti ex Sophia suscepti natalis effecit: qui etiam pontificali Absalonis ministerio, stato lauacri tempore regenerationis sacramenta suscepit. Quod religiosæ executionis officium, Sueonum ducis Guthormi, qui neptem Waldemari eorundem regi Karolo despõsam abducendi causa legationem attulerat, præsentia venustabat. Per idem fortè tempus Noruagiensium legati regem petiuerant, obsecrantes vt Noruagiæ regimen tot ciuilibus bellis corruptum, ac teterrima tyrannorum dominatione distractum, iámque exsangue & ruinæ propinquum eius occupatores incessendo tentaret. Et quoniam externa nostris hoc loco connexa sunt, quædam de re Noruagica summatim cognosse fastidio non sit. Siuardus quidam summæ audaciæ post multa & præclara facinora bellis edita, ab Haraldo Hyberniensi cuius hostis extiterat interceptus, cum naui in alto mergendus veheretur, quasi funus suum inferijs præcessurus, empta de industria potione remiges onerauit. Quibus exhilaratis, gubernandi potestatem supremi beneficij loco poposcit. Ea re impetrata nautas impensius edere remigium hortatus, cum vehementissimum nauigij cursum animaduerteret, proiecto gubernaculo præceps vndas insiluit, priúsque se littori quàm concitata ratis impetum correxisset restituit. Ita & suo acumine & hostium socordia seruatus, periculóque cui destinabatur ereptus, Haraldum amandi gratia noctu castra latenter egressum, in amplexu pellicis per insidias interfecit: dantem pœnas, & sibi quem ceperat, & Magno quem regno luminibúsque priuauerat. Igitur vt belli titulum apprehenderet, ipsum protinus Magnum monachalibus septis abstractum, tametsi virilibus careret virum induere perpulit, deiectámque regis fortunam ad pristinum regni fastigium erigere statuit, ne deesset cuius autoritate & titulo bellum aduersum Haraldi sobolem susciperetur. Huius itaq; nomine & auspicijs fretus, cum tribus Haraldi filijs, Ingone & Siuardo, & Osteno paternum regnum affectantibus, nauali certamine dimicauit. In quo partim cæsis, partim fugientibus socijs, incredibili & præstantiori humanis viribus fortitudine solus aliquandiu nauigium ab hostibus vindicauit. Ad vltimum compluribus eorum

Lodouicus Thuringiæ rex non duntaxat illiberalis, verumetiam simul auarus extitit.

rum

rum proſtratis, omniq́; ſuperſtitum multitudine ad ſe vnum opprimendũ vndiq; concurrente ſingulari nandi peritia fretus, quãquam hybernum tempus inſtabat armis militaribus tectus profundo ſe credidit. Atq; ſub vndis quas hoſtiũ cruore conſperſerat, enatans, dubium effecit maioris audaciæ ſpecimen in puppi præbuerit, an inter vndas agilitatis ediderit. Siquidẽ loricam qua corpus munierat quò liberius enaret cum reliqua armatura ſub vndis ſibi detraxit, ac demum cum capeſſendi ſpiraculi gratia fluctibus emerſiſſet, à quodam familiari ſuo per habitum hoſtibus indicatus, tunicã qua ſe prodi ſuſpicabatur rurſum corpus aquis occultando depoſuit. Sed cum ne ſic quidem proditoris notitiam fefelliſſet, ad extremum ſuprema ſe veſte nudauit. Nec adhuc tamen indice ludificato, cum ſolus ex ſocijs ſupereſſet, ſeq́; hæc omnia quæ & callide & animoſe tẽtauerat fruſtra expertum animaduerteret, tandẽ fati ſimulatione profundo diutius immorãs, inſidiatoribus an viueret dubiũ reliquit. Ad vltimum cum humanæ reſpirationis conſuetudine ſupernè aërem capeſſere debuiſſet, cuiuſdam fortè nauigij gubernaculum pertinaciſſimis brachiorũ amplexibus apprehendit, eiq; aliquãdiu tacitus inhæſit. Plura tamen elapſionis genera animi firmitate tentaſſet, ſi non eum hyberni frigoris ſæuitia obſtupefactum corporis robur deſeruiſſet. Tandem cuiuſdã altũ curioſius contemplantis indicio deprehenſus, intercipitur, interceptus vincitur, & in concionem hoſtili ſententia damnandus abſtrahitur. Vbi nemine ſacerdotũ adhibito, qui delictorum eius confeſſionem exciperet, eam aſtantibus modo quo licuit explicauit, præfatus ſe emendationem ab eis decretam pœnitẽtiæ nomine præbiturum: memor ſanè ſacerdotali copia non ſuppetente, & ad priuatorũ cognitionem commiſſa referre licere. Magno quoq; quem Haraldus Hybernienſis patrẽ adſciuerat ſe genitum memorabat. A cuius generoſiſſimo ſpiritu etiam inter adhibita ſibi ſupplicia non deſciuit. Primo ſiquidẽ verberibus affectus, ac deinde malleorum ictibus artuatim contuſus, ſcilicet vt à cũctis corporis partibus pœnæ exactæ viderentur, non gemitũm, non ſuſpirium edidit, non ſupplicẽ aut triſtem vocem emiſit. Denique nullum doloris indicium præbuit, ſed quaſi in ocio Pſalterium relegens, inter ſacras preces & ſolennium verborum nuncupationem ſpiritum poſuit. Fœlices profecto religionis alumni forent, ſi cuncti eo animo mortẽ amplecterentur, quo eam vir bellicus amplexatus eſt. Fuerit ille inſidioſus, pacem patriæ corruperit, bellumq́; ciuibus intulerit, fortitudini tamen eius impunitas ab hoſtibus donanda fuerat. Sed homines vindictæ cupidi plus ſuas vlciſci moleſtias, quàm alienæ virtutis inſignia venerari meminerant: nec in viuum ſæuijſſe cõtenti, tanquam parum eius exitio ſatiati mox extinctum patibulo ſuffixerunt: eadem crudelitate fatum prementes qua ſpiritum torſerant. Nihilq́; à ſe actum exiſtimantes, ſi ſæuitiam ſuam ſaltem ab vmbris & cineribus continuiſſent. At Magnus eodẽ prælio quod à Siuardo ſub eius auſpicijs geſtum fuerat periclitatus eſt. Quem prius oculis deinde vita priuatum, bis luce defunctum crediderim. Poſt hæc ſumma penes Haraldi filios fuit. E quibus Ingo duntaxat iuſto matrimonio ortus, fratribus quorum alter Noruagica, alter Hybernienſi pellice editus fuerat, vt ingenuitatis ita & morum ornamẽtis præſtabat. Erat enim omnibus honeſtatis numeris inſtructiſſimus, cum eorum alter auaritiæ maculis reſperſus, alter luxuriæ ſordibus obſitus haberetur. Sed infantiæ ſuæ tempore per incuriã nutricis fortè ſinu delapſus, ita humo inflictus eſt, vt confracto dorſo reliquum vitæ tempus gibbo oneratus exigeret. In quo quidem homine excellentis animi venuſtatem, corporis deformitate affecti ludibrio fœdatam putares, neq; diſcernere queas, maius fortunæ beneficium receperit, an opprobrium ſenſerit. Contigit autem vt eius ſatellites apud Berginum oppidum iurgio cum Siuardi militibus habito, dum ſocij ab eis occiſi pœnas inſtantius expetunt, non interfectores modò, ſed ipſum Siuardum ſæuiſſimę conſternationis furijs concitati, per vim & ſeditionem appeterent, eumq́; in ædem fugere coactum conuulſis tabernaculi clauſtris raptũ trucidarent, homicidium ſpecie, re vera coniugum ſuarum prius ab ipſo conſtupratarum contumeliam vlciſcentes. Cuius rei nuncio, Oſtenus cum claſſe Berginum peteret per obuios accepto, petendi fratris quàm cauẽdi cupidior, nihilomi-

Is, in quem viuentem ſæuitũ fuerat, mortuus de patibulo ſuſpenditur.

nus ad eum proceſſit. A quo cum debitam ſui regni partem negari animaduerteret, paucis eum affatus diſceſſit: uultuque fidem promittens, ſed perempti fratris exemplo perire metuens, fugæ ſe quam noui ſceleris autoribus offerre maluit. Quem Siuardi interfectores priori facinore parum cōtenti, Ingonis æmulum iudicantes, naualem fugam terreſtri mutare cōpulſum, ſed eam ob nimiam corporis ſaginam lentius exequentem propter littus peditem occiderunt, duobus regni participibus ſublatis, à ſuperſtite dignitatis & ſtipendiorum incremēta ſperantes. Quorum ſceleſta fames in tantorum ducum cladem eſuriens, vixq; gemino exatiata parricidio, ab Haquino quodam paternæ cædis vltionem petente, poſtmodum vindicata eſt. Siquidem trium fortuna, ad vnum Ingonem per vim & facinus redacta, non ſuſtinuerunt Amundus Simonis filius, & Philippus, alijq; complures inſignis induſtriæ viri, regnum ei quod partim proprio, partim alieno ſcelere, quæſiuiſſet, tutum intentatumq; perſiſtere. Indignum quoq; compluribus viſum vt homini ridiculas corporis notas habēti, liberum regnandi locum militum ſuorum conciliaret impietas. Quapropter Haquinū, quem dixi, factionis ſuæ ducem creantes, eiusq; tyrocinium regio nomine venuſtantes, bellū aduerſum Ingonē decernunt, & quaſi Siuardi vel Oſteni manes vlturi, crebro pugnam cum hoſtibus ineunt. Verum pluribus continuis prælijs ſubacti, in Sueciam tandem cum pupillo diffugiunt. Quos Ingo prope Sialandiam fugandi ſtudio ſubſecutus, magna hoſtium parte propinquas pelago ſyluas petente, Abſalonem per legatos ſollicitat, eos qui in littoralia nemora profugerant, prendendos curaret. Quod Abſalon honeſtate ſua ac dignitate indignum iudicans, parum precibus obtemperauit. Appetente hyeme qui cum Haquino profugerant patriam repetere adorſi, tanquam fortunam loco mutaturi, prælio in hyberna glacie conſerto, Gregorium ſummæ poſt regem dignitatis virum, manu & conſilio promptum, in quo ſpes & fiducia Ingonis quaſi quodam cardine nitebatur, non minus acumine quàm viribus vſi, cum omnibus copijs deleuerunt. Siquidem in eam glaciei partem cuius firmitatem nocturnis exciſionibus debilitauerant, prælij tempore protractos, hoſtes profundum petere coëgerūt. In quorum morte Ingo maximam ſpei partem depoſuit, nec ſecus animo quàm viribus fractus, exitioſum ſibi fidiſſimi fautoris Gregorij interitū ominatus eſt. Tādem inſtaurato bello ſed adhuc eodem aquarum habitu perſiſtente, nihilo fœlicius Gregorio glacialis elementi fortunam tentauit. Siquidem gelato mari in pugnæ locum electo, dum eius duritia quaſi camporum firmitate gauderet, quanquam militum numero præſtaret, cum omnibus pene copijs interemptus eſt: luensq; pœnas ſeu admiſſi, ſeu tolerati parricidij fraterni, vmbris piacula exoluit. Hoc bello quo nullum maius aut cruentius Noruagia habuit, vniuerſum regni illius columen propemodum à ſtirpe interijt. Huius cladis ſuperſtes Erlingus, cum filio ſuo Magno admodum paruulo, ſed ad Waldemarum ortam materni generis propinquitatem habente ad Iutiam appulit, ibiq; in ſumma regis dignatione verſatus, vberes exilij impenſas, & ampliſſima commeatuum inſtrumenta percepit. Interea Siuardus quidam per ſummam commilitonum inuidiam fortitudinis præmiū recepturus, dux ab Haquino conſtituitur, idq; ægre ferentibus cæteris ſummæ ſeditioni locum dediſſet, ni Erlingus repēte è Dania ſuperueniens internæ factionis certamen rumpendo, nouum hoſtibus negocium peperiſſet. Quippe prædictum filium quod maternum genus cum priſcis Noruagiæ regibus communicaret, regem continuò nominauit, ne aut Haquino æmulus, aut Ingoni vltor deeſſet. Ita nouis rebus increbreſcentibus, Haquinus à Siuardo quod ei impenſas belli negaſſet, deſeritur, aciéque cum Magno congreſſus occiditur. Siuardus ad Sueciam dilapſus, dum interiectis diebus in patriam reuertitur, ab Erlingi militibus interficitur. Quo euenīt, vt obſcura & ignobili cæde ſpiritum deponeret, quem honeſte in acie profundere noluiſſet. At qui ex Haquini militia ſuperfuerant, partim nouarum rerum cupiditate, partim hoſtium fortunæ inuidia accenſi, Marci cuiuſdam alumnum optimæ ſpei puerum in regem adſciſcunt, nec fœlicius quàm proxime fortunam tentarunt. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, victoria pariter ac rege priuati, ad Karolum Suetiæ

Siuardus, qui in prælio honeſte mori potuerat, paulo poſt è quibuſdam militibus ignominioſe trucidatur.

Suetiæ regem profugiunt, ipsumq; belli ducem exposcunt, cui cum Noruagiæ rebus etiam aliqua necessitudinis communio videbatur. A quo diu promissorum alacritate protracti, postquam eum magis de proprio regno seruando, quàm alieno obtinendo solicitum compererunt, legatos ad Waldemarum auxilium implorantes misere. Tandem ipsi benignioribus responsis inuitati venere. Quos cum rex supplices recepisset, seq; per eos Noruagiæ petitione promissa sedulo solicitari animaduerteret, tantum belli pondus sola legatorum adhortatione suscipere stolidum ratus, prius popularium animos tacitis legationibus tentauit. Postquam eorum mentes legatorum vocibus consentaneas repperit, absque cunctatione expeditionem instituit. Quo audito Erlingus, quàm longissimo secessu potuit abstrusas Noruagiæ partes petiuit, extremósque patriæ fines fuga amplecti, quàm primos armis tueri tutius existimauit. Pauca siquidem nauigia sed habilia, fugæq; quàm prælio commodiora parauerat. Quo euenit, vt regis aduentus formidolosus Erlingi fautoribus, hostibus acceptabilis haberetur. Itaque Waldemaro consultationem cum amicis habente, quidam postpositis omnibus hostes ocyssimè persequendos, alij prius plebis fauorem conciliandũ, auxiliáq; populariũ contrahenda docebãt. Sed accelerationis consilium, tarditatis sentẽtiã superauit. Igitur Waldemarus ingentem regionis partem prospere permensus, magnaq; plebis alacritate receptus, cum ad vrbem Sarpam venisset, nomen regium à Wicẽsibus sibi decretum suscepit, ibiq; cum popularibus concionem per summam verborũ concordiam habuit. Quod si omissis alijs insequendis hostibus operam præbuisset, haud dubie regno Danico Noricum coniunxisset. Inde ad oppidum Tunsbergum nauigatione progressus, paucis Erlingi studiosioribus in editam rupem salutis causa confugientibus, religionem ſęuitię præferens, vicum incendere passus non est, ne sacras ædes priuatis penatibus intersitas, communibus flammis absumeret. Nemo tamen pontificum quorum ea tempestate ingens apud Noruagiam autoritas erat, eum adire sustinuit: quod quidem eos potius patriæ, quàm Erlingo tribuisse crediderim. Ormo vt quem regis germanum cognominabant, petito Waldemaro salua fide quam Magno dedisset, obsequia pollicetur. Tandem ob inediam tractu temporis obortam, cum rex defectam impensis expeditionem remitteret, Noruagiensium qui ad eum transierant multitudo pœnæ metu cum ipso discessit, diuq; partim regijs, partim principum impensis exilium sustentauit. Postea rex orientalium Sclauorum sibi virium fiducia rebellantium defectionem expertus, cum Henrico Saxoniæ satrapa belli societate condicta, quo firmius amicitię necterentur, filiam eius ex coniuge postmodum repudiata susceptam adhuc incunabulis vtentem, filio Kanuto primum ætatis annum agenti sponsam adsciuit. Itaque Henrico terrestri apparatu exercitum instruente, ipse in classem collatus cum apud Rugiam peruenisset, auxilia ab incolis amicitiam suam dubia fide secutis, per Absalonem contrahenda curauit. Deinde ne Henrico tardius occurreret, eumq; promisso fraudaret, ad Penum fluuium ocyssime nauigationis cursum direxit. Absalon quanquam adhuc Rugianorum pactio paucorum obsidum pignore niteretur, eorum concionem ingressus atque inter ipsos honoratissimo sedendi loco susceptus, cum legationis mandata proferret, eámque Danicę vocis ignaris per interpretem explicaret, accidit vt quidam è Rugianis adolescens Sclauico ingenio, Dani militis equum pro quo se precium numeraturum fingebat, veluti incessus eius experiendi causa conscendens, fugam tentaret. Quod cum Absalon ad se perlatum in concione proponeret, vniuersa populi multitudo magnũ fidei suæ crimen vnius hominis perfidia allatum iudicans, similem furori impetum confessa dissiluit, autorémque fraudis raptim insequi properauit. Igitur Absalonis comitibus ad metum & stuporem vsque subitum vulgi concursum mirantibus, pauci qui adolescentem affinitate tangebant, plus priuata charitate quàm publico rubore permoti, supplices Absalonis genibus aduoluuntur, equi restitutionem polliciti, si modo per eum ab incœpto concio reuocetur. Quorum Absalon permixtas precibus lachrymas miseratus, missis qui plebem pacarẽt tumultum compescuit, consternationem sedauit, equóque protinus reddito, militem

ſuum ſtultitiæ damnauit, quod per inertiam & ſtoliditatem raptori ſe circumueniendum dediſſet. Deinde gentis rege Tetiſzlauo claſſis ſupplementum pollicito, regem ſubſequi maturauit. Interea Henricus Holſatiorum principem Adolfum cum Henrico Razaburgenſi, præfectúmque Swerini oppidi Guncellinum, quod nuper à Saxonibus in poteſtatem redactum ius & formam ciuitatis acceperat, necnon Regnaldum quendam parum origine liberum, opibúſque quàm genere clariorem, cum inſigni copiarum parte præmittit, expeditum ſibi tranſitum paraturos. Quorum ingreſſum Sclaui cum partim fama, partim experimento cognouiſſent, cum parte hoſtium confligere quàm vniuerſos aggredi maluerunt, multum ex eorum robore, ſi præuios oppreſſiſſent, defluxurum credentes. Cumq; ſumma cura ac flagrantiſſimo ſtudio ad eos opprimendos contenderent, dæmonem horrendæ formæ ſuperne verticibus imminentem videre. Quo monſtro tanquam diuinitus dati ducis aduentu firmati, ſumptis victoriæ auſpicijs, ex improuiſo hoſtium ſe caſtris immergunt, eóſque imparatos confodiunt. Adolfus & Regnaldus in ipſo caſtrorum aditu interfecti, neglectæ militaris prudentiæ pœnas ſanguine perſoluerunt. Quibus prima cæde proſtratis, Guncellinus & Henricus medijs irruentium globis elapſi, correptis aquilis ad ſe fugientium ſociorum reliquias contraxere, ac demum hoſtes prædæ incubantes audacter adorti, fugam victoria mutauere. Ita Saxones quanquam improuidi bellum tentaſſent, maiorem cladem geſſerint an acceperint virtute dubium reliquere. Quo accepto Henricus ſuorum cædibus, vt par erat, permotus, exigendæ vindictæ ſtudio ad obſidionem Deminæ vrbis quantacunque potuit celeritate contendit. Quam poſtquã vltro ab incolis obuſtam comperit, vt vniuerſa ipſius monimenta ſubrueret, reliquias mœnium ſolo exæquari præcepit. Et quoniam in homines graſſari non licuit, tanquam à rebus mutis ſupplicium exacturus vrbem Cozcouam ſimili incolarum trepidatione deſertam, cremandam curauit. Walogoſtini quoque finitimarum vrbium quarum excidio terrebantur exemplum ſecuti, clandeſtino traiectu fluminis cum vxoribus ac liberis municipium deſerunt, penates duntaxat rebus vacuos hoſtili ſæuitiæ relicturi. Quorum vrbem rex nullo negocio interceptam, militibus ac ſtipendijs inſtruit, eámque Wethemanno piratæ curandam committit. Ornenſes quoque plus ex aliarum vrbium fortuna timoris quàm ex ſuis mœnibus fiduciæ capientes, vt ſibi vicinarum ciuitatum quarum formidinem ſequebantur exemplo conſulerent, vrbem ne ab hoſtibus coli poſſet, deſertam incendunt, penates ſuos igni quàm hoſti relinquere præoptantes. Tunc rex ponte qui medium amnem ſecare videbatur abrupto, ſublatiſq; cæteris nauigationis obſtaculis, ad Stolpam vicum proceſſit, vbi & ducem poſtmodum obuium habuit. Igitur ne Walogoſtum eodem exemplo deſertum quo captum poſt diſceſſum ſuum hoſtibus redderetur, præſertim Danos ſi eo fruerentur, ſempiternum Sclauiæ imperium habituros exiſtimans, Abſalonem, Buriſium, Suenonémque tunc Aruſij pontificatu inſignem, eius municipes efficere ſtatuit, quibus & filium Chriſtophorum ſociauit, quo plus à cæteris in auxilio ſuo fiduciæ reponeretur. Qui cum amicos & neceſſarios in muneris conſortionem adſciſcere iuberetur, Sialandenſibus duntaxat Abſaloni præſidij ſocietatem ſpondentibus, reliquis ob imminentis periculi magnitudinẽ, nec animus ad reſiſtendũ, nec comites ſuppetebant, quãquã tota claſſis & alimenta ſua cum eis cõmunicare, & vicinas ſegetes publico officio in eorũ horrea cõportare decreuerat. Quippe fruges meſſore exercitu reſiduorum vſibus adigi iubebatur. Ita rex cõſilij caſſus, cum neq; pugnãdi copia, neq; pactio vlla ab hoſtibus fieret, vafro ingenio excogitauit, qualiter eos ad alterutrum horum præſtandũ impelleret. Siquidẽ Abſalõ tacitis mandatis pręcepit, vt palos in amne defixos, cæteraq; nauigationis impedimenta magna remigum cura ſublegeret, veluti toti claſſi tranſitum paraturus. Ita demum fluuio obſtaculis vacuefacto, cum progreſſam claſſem anguſtior alueus excepiſſet, complures à Sclauis vtriq; ripæ inequitantibus comminus ſauciabantur. Quã hoſtilis audacię petulantiam Petrus Eliui filius animi virtute nõ ſuſtinens, protinus cum remigibus naue

Dæmon horrẽdæ formæ conſpectus.

deſili-

deſiliuit,hoſtesq́; ſtrenue propulſatos ripa cedere coëgit. Tandem comitum ignauia deſertus,ſociorum nauigationem fato ſuo incolumem præſtitit. Itaq; rex non ſolum expertem metus progreſſum habuit, ſed etiam Henricum cum toto exercitu conſertis arctius nauigijs tanquam ponte traiecit. Quo agnito Sclaui reliquarum vrbium excidium formidantes, præcurrendi periculi ſtudio pacis quàm ante contempſerant, Waldemaro obſides offerebãt,quos ſe Henrico nullo pacto daturos dicebant. At rex ſine militiæ ſocio cum hoſtibus paciſci fraudulentum exiſtimans,per Thorbernum Henrico quæ ab hoſtibus offerrentur, enunciat. Quo ſe conditionibus ab eo factis libenter vſurum aſſeuerante, pactum cum hoſtibus habuit, vt Walogoſti dominio trifariam diuiſo,pars vna Tetiſzlauo,reliqua Kazimaro,tertia Nucleti filio Priſzlauo vendicaretur, piratisq́; prædam Danicã appetere ſolitis, Peni fluminis oſtia clauderentur: Henrico quoq; munitionum quas apud Sclauiã obtinuiſſet, incolumis poſſeſſio permaneret. Poſt cuius diſceſſum comites Kazimari exterorum ſocietatem acrius peroſi, ſed viribus agere nõ auſi, Rugianos aſſiduis furtis vexatos,ac per latrocinia ad paupertatem & inediam vſq; redactos,cõmuni vrbe excedere compulerunt. Piraticæ quoq; licentiã tribuere, modisq́; compluribus ictum fœdus rupere. Poſtmodũ Rugianis recepta per Henricum fiducia, palàm aduerſum Danos inimicitias profitentibus, rex nõ minorem in amico perfidiam, quàm in hoſtibus leuitatem expertus, Arkon prouinciã verna expeditione petitam,incendio populatus eſt. Inde ad portũ,Por ab incolis vocitatum,curſum direxit. Siquidem ne cum vniuerſis Rugianis manum acie conſereret,ſeparatim eos attentandos exiſtimans, Abſalonem nocturna nauigatione Ziudram præcedere iubet. Quem vt continuo ſubſequeretur,curioſe diſceſſionis eius tempus à vigilibus obſeruari præcepit. Quibus ſomni delitias imperio præferentibus, Abſalon abſq; regio comitatu progreſſus,non ſolum Zyudram, ſed etiã agros vicosq́; ei confines,partim igni,partim ferro vaſtauit. Cuius equites duo cõtentione prius habita vter audacia præſtaret, cum ad militarem operam edẽdam fortitudinis æmulatione pari impetu raperentur, hoſtesq́; cuidã forte ſtagno adactos cimbis fugam petere animaduerterent,plus eis perſequendis quàm ſuis periculis diſpiciendis intenti, ne alter alterum virtute forte præcurreret, ambo cum contemptu ſpiritus ſtimulatos calcaribus equos in profundum egerunt, armorũ haud memores,quorum obruti pondere perierunt. Ita temeritatis vindex elemẽtum viris gloriæ quàm ſalutis ſtudioſioribus in exitium ſuum ruentibus,fatum pariter ac tumulum miniſtrauit. Interea Abſalon prouinciam rapinis pariter,incendijsq́; permenſus,cum ingentem prædam & opima ſpolia referendo naues repetere ſtatuiſſet, magnam hoſtium manum ſubſequi conſpicatus, vltra bina vada admodum tranſitu difficilia de induſtria cedere voluit,vt eos formidinis ſimulatione protractos, locorumq́; tandem difficultatibus implicatos opprimeret. Quorum primum Sclaui libero itinere tranſgreſſi, circa reliquum redeundi diffidentia conſtiterunt. Eodem fere momenti ſpacio duo pedites Sialandenſes ingentẽ prædæ faſcem geſtantes, errore locorum in ipſum penè Sclauorum exercitum inciderunt. Qui cum à duobus eorum equitibus appeterentur,quanquam tutò vadum tranſgredi poterant, ne receſſum per ignauiam quærere viderentur, hoſtibus reſiſtere quàm ſocios accedere maluerunt, deforme exiſtimantes ab ijs quos numero æquarent, audacia ſuperari. Itaque quo magis expeditos ſe redderent, preſſo veſtigio,proiectoq́; faſce,enſes deſtringunt. Quorum conſtantiæ & virtuti fortuna debitam incolumitatem conceſſit. Siquidem equitum neutro procedere audente,reſumpto faſce cœptum iter carpſerunt. Cúmque rurſum Sclaui binos equites ad eos opprimendos miſiſſent,eorum incurſum eadem animi pręſentia repulere. Quo facto tam hoſtium quàm ciuium in ſe admirationem vertere, magnumq́; illis ruborem, his inter metum & lætitiam hæſitantibus peperere. A ſex tandem equitibus attentati,inuariabili mentis habitu perſtitere, tanquam hoſtium ignauiæ plenis fortitudinis animis inſultantes. Nec defuit Abſaloni prompta mens ad opem eorum virtuti fiduciæq́; præſtandam. Siquidem tot ſuorum equitum quot hoſtilium animaduerteret, eis pro ſupplemento tranſmiſit. Sclaui

quoque suorum paucitatem certatim numerosis militum præsidijs prosequebantur. Itaque supplementis vtrinque tanquam ex pari crescentibus, equitibusq; veluti ad militiæ spectaculum ediuerso conuenientibus, Sialandenses vlteriorē hostium petulantiam inspectare non passi, vniuersa acie eis occurrunt. Quorum fugam vadis impedientibus longum insequi nequeũtes, maiorem equorum quàm hominum stragem egerunt. Cumq; iter ad naues reflecterent, remigum suorum aciem armis pariter ac signis instructam obuiam habuerunt, quàm ad auxilia socijs ferenda fortuito nuntio monita virtus adduxerat. Hi profecto cum Absalone victorię gloriam communicauerunt, cui se sponte virtutis socios obtulerunt. Interea rex seris vigilum monitis excitatus, omissę nauigationis moram pręproperа festinatione discussit. Qui cum visis Sialandensibus populandi gratia ad littus appellere voluisset, ab Absalone nihil hostilis prædæ quod eius rapinis pateat superesse perdoctus, magnopere gratulatus est quod tam parua manus nihilo languidius quàm si ipse adesset rem proprijs gessisset auspicijs. Hinc cum alios insulæ fines armis ignique tentasset, domum concessit. Rursum circa autumni principia classe regressus, primam vastandis agris operam dedit, vt segete consumpta, incolas muniendarum vrbium instrumento priuaret. Cum ad vrbem Arkon sparso militiæ genere peruenisset, oppidani fiducia virium portam (quam vrbs vnicam habebat) egressi, ne virtutem suam intra mœnia cohiberent, obuiam processerunt. Quos rex Danis ex consulto cedentibus, longius mœnibus amouere conatus, postquam sperato cautiores animaduertit, incursatos vrbem repetere coēgit. Porta tamen ne equi iaculis confoderentur abstinuit. Tunc Sialandensis eques Nicolaus forma & virtute præcipuus, telo per portam iniecto quendam ex hostibus in aditu resistentibus exanimem prostrauit, innocuusq; reflexo protinus equo discessit. Cuius facinus Thorbernus inter præcipuos Sialandiæ equites numerandus, pari audacia sed dispari fortuna æmulatus, cum vnum ex hostibus directa in globum lancea vulnerasset, reditúmque reflexis habenis tentasset, ita lapide ictus est, vt multus è capite cruor profunderetur. Quam ob rem longa corporis debilitate contracta, seram incolumitatem ægre recuperauit. Burisius quoque dum nobilitatis suæ splendorem conspicuis virtutis operibus æquare nititur, simili audaciæ genere portæ propugnatores adortus, tam asperum saxi ictum capite excepit, vt penè equo exanimis delaberetur. Cui corporis viribus carenti, sociorum interuentus ne ab hostibus opprimeretur auxilio fuit. Quo euenit vt Rugiani haudquaquam sibi tutò extra mœnia dimicaturi viderentur, intra quæ tam obstinatam hostium præsentiam experiebantur. Inde ad prouinciam Asmodam tota classe concessum. Absalon cum & fortitudine & prima rei bellicæ peritia vigeret, accedente exercitu primi agminis ducem, reuertente extremi comitem agere consueuerat, sempérque Danicæ iuuentutis promptissimos seu prædæ, seu gloriæ studio sodales habebat, rege duntaxat cum robustiore exercitus parte graui & composito militiæ genere paulatim procedere solito. Itaque pugnandi copia nusquam accepta, magnam regionis partem permensus, tandem equestrem manum prædandi gratia spargi permisit, paucosq; secum in comitatu residuos habuit. Illic forte nuncio de sociorum conclusione suscepto, quam sine succursu posse effugere negabantur, eorũ saluti quoad milites reuocarentur adesse non distulit, neq; sibi comitum paucitatem quo minus conclusos peteret obstare permisit. Sed protinus primipilo signa attollere iusso, pleno fiduciæ spiritu locum, in quo continebantur, accessit: eoq; festinationis signo perosus prædã, equites ad se contraxit. Quem tanta fiducia ceperat, vt plus remedij in celeritate quàm in socijs duceret. Cuius aduentum Sialandenses qui intra difficilium locorum angustias arctabantur, experti imminentis auxilij fiducia, eos à quibus obsidebantur incursare cœperunt, ne periculum aliena virtute propulsare viderentur. Itaque Sclauis partim solido, partim aquoso itinere delabentibus, Eskyllus animi & generis nobilissimus eques militaribus armis prægrauis, vnum ex eis inermem per palustria loca citato cursu fugientem pedibus insecutus, illius vestigijs limi mollitie subsidentibus, nec voraginum illuuie, nec armorum onere depres-

Audaciæ pari dispar sæpissime fortuna respondere solet.

preſſus,facilem currendi euentum habuit. Quinetiam occupatum Barbarum capite ſpoliauit. Ac tunc demum ne plantis quidem cœno infectis,ſolidam humum repetijt. Quod factum religioſa admiratione prædignum, non pedum agilitate ſed diuino beneficio editum, potius cœleſti miraculo, quàm humanæ virtuti imputare debemus. Poſt hæc vicis per militum manum vndique deflagratis, etiam ad Gorum promontorium longinquæ excurſationis incendia proferuntur. Tunc ſe Rugiani contrahendi à Saxonibus auxilij ſpe fraudatos experti, quatuor obſidibus præbitis,apud Strelam inſulam pacem à rege pecunia quæſiuerunt. Itaque principibus graues periculorum motus, & difficilia rei Danicæ tempora attendentibus, filio Waldemari Kanuto regios honores decernere placuit, qui non ſolum paternæ maieſtatis futurus poſſeſſor, ſed etiam præſens dignitatis ſocius noſceretur, vt haberent proceres ad cuius nomen titulumque decurrerent, ſi quid de regis capite fortuna variaret. Quorum prudentia rex ac beneuolentia delectatus, probata ſententia regni maieſtatem cum ſanguine ſuo participare, non damnum honoris, ſed claritatis incrementum putauit, primatumq; voces ad regium nomen filio deferendum concionando perduxit. Qua de re vniuerſi exercitus cō ſenſu habito, Buriſius dūtaxat,ſiue tacita regni affectatione,ſiue rei nouitate permotus,nullam penè vocem ſuffragijs attulit. Qui cum ob hoc ſe regi ſuſpectū eſſe ſentiret,taciturnitatem ſuam non odij ſed amoris indicem affirmabat, quod Daniæ regnum à pluribus amice participatū eſſe memoriæ & crebra antiquitatis experimenta ſint,inter patrem & filium de rerum dominio bellum creuiſſe. Veruntamen ſe ſi regię voluntatis pręſcius fuiſſet,ſilentium non acturum. Tacuiſſe vero quod rem neq; ab ipſo,neq; ab amicis præcognitam habuiſſet. Ea ſilentij excuſatione iram regis in diſſimulationem conuertit. Idem peracta expeditione cū cæteris Daniæ optimatibus apud Roskyldiam Kanuti miles ſolēni more fieri iuſſus, alijs imperio obtēperantibus id facere recuſauit, eaq; re magnam ſibi concupitæ dominationis ſuſpicionem conciuit. Verum hunc imperij conceptum quæſitis callide rationibus protegere perſtitit, præfatus ſe extante eo,cui primam militiæ fidem dederit,alius militem non futurum,nec adduci poſſe vt priſtinum obſequium recenti permutet, remq; tam patriæ conſuetudini quàm honeſtati inimicam committat: quippe cum nemo Danorum diuiduo famulatus officio teneri ſoleat, ſoliſque Saxonibus hunc ſeruitiorum morem ſtipendiorum cupiditas faciat. Nam ſi inter duos vnius obſequium communicātes bellum incideret,amborum miles alterutrum iuuando,fidem vtrique ſeruare non poſſet. Nec regi ad iram mitibus reſponſis placidóque vultu tegendam, æqua ſimulatio defuit. Quem cum Hallandiam petendo comitem haberet,tanquam inſidias ſibi nectentem tacitus notauit. Quas vt effugeret imperata ſe facturum ſpondebat,ſi potentiam eius rex beneficiorum incrementis extēdere voluiſſet,& ſicut ipſe regnum quod eatenus electio variabat hæreditarium efficere geſtiret, ita quoq; neceſſariorum ſuorum liberis ſuppares dignitates,& minores potentias perpetua hæreditatis lege fruendas tribueret. Itaque præcipuam Iutiæ partem Abſalonis auxilio pactus, Kanuto ſupplex fore ſuſtinuit, haudquaquam tamen ſolidam regis amicitiam recuperauit. Ea enim regiæ iræ pertinacia erat,vt ſemel accenſa funditus extingui nō poſſet. Vere appetēte, Abſaloni,Chriſtophoro,& Magno particularis aduerſum Sclauos expeditionis ductus committitur. Nam orientales Dani duntaxat cum Fionienſibus claſſem confecerant:Scanienſium vero penes Chriſtophorum ſumma,penes Abſalonem arbitrium conſiſtebat. Quibus Tribuſanam adortis prouinciam, Chriſtophoro tanquam iuniori inter Abſalonis, Magnique copias medius militandi locus decernitur,vt regij ſanguinis latera fidis ſtipatoribus cingerētur. Tanta autem vicorum exuſtio fuit, vt idem adhucuſque cultu vacui, præteriti incēdij magnitudinem præſentibus teſtentur indicijs. Abſalon cum repetendæ claſſis tēpore extremos curaret,nunciato hoſtium ſuperuentu,quanquam tanta vis frigoris erat vt primi reuocari nō poſſent,quadraginta ſolis equitibus ſtipatus, prius hoſtem quàm vadum,per quod erat rediturus,tentauit. Quibus fugatis, lento itinere ad amnem conceſſit. Quem ſtructo ponte tranſgreſſus,poſt tergum opus ab-

Frigus intensissimum.

rumpere noluit, ne vlla timoris vestigia relinquere videretur. Quum ad littus venisset, classem in alium portum appulsam comperit. Tanta autem hyberni frigoris sæuitia extitit, vt nautæ equos pene frigore extinctos defossis humi specubus conderent, nemoque ex toto exercitu reperiretur, qui pariter vtramque manum necessarijs vsibus aptare posset. Illic crebri angues ligonibus reperti, magis admirationi quàm metui visentibus fuere. Nam algoris immensitas, vires eorum ac spiritum hebetauerat. Scanienses tunc prosperantibus ventis discessionis licentiam adepti, mox ijsdem contrarijs nauigatione prohibiti, tandem toti classi fauente cœlo Sialandenses ac Fionios repetendæ patriæ comites habuerunt. Post hæc rex Petrum & Selgretium Christophoro pædagogos adsciscit, qui adolescentiæ eius rudimenta ad honestatis mores exequendos plenis sapientiæ documentis instruerent. Æstate deinde expeditionem instaurat. Quippe Wallagostenses dupliciter ictum fœdus corruperant. Nam & Rugianos mœnium socios per furta vrbe eiecerant, & piratis Peni fluminis ostia patere permiserant. Igitur dum Lentitios peteret, ab Henrico missæ literæ superueniunt admonentes, vt rex insidias propinqui perinde ac regnum affectantis caueret, indicantésque Burisyum cum Noruagiensibus opprimendi eius consilium habuisse. Iisdémque dum expeditio reuerteretur occursum pollicitis, aut ipsum regem, aut regium nomen occupãdum duxisse. Cuius rei certissimum experimentum fore, si reuertentem à Sclauis expeditionem Noruagica classis exciperet. Eodem pene momento suscepta Noruagiensium epistola, par proditionis indicium edidit. Quod cum rex paucis arbitris, suppressis indicium nominibus prodidisset, auxit rei suspicionem fidémque literis addidit Tokonis, Wendilensium pontificis consentanea affirmatio, dicentis, Burisij milites ab eo iurare coactos, quicquid ipse auspicaretur esse prosecuturos. Re tamen dissimulanter habita, ad locum cui nomẽ Ostrozno citata nauigatione profectus, profligatis prouinciæ rebus, vrbem Orthungam vniuersa classe comitante repetijt. Illic Burisio cum cæteris regni primatibus accersito, quidnam de eius insidijs acceperit aperit, eique proditionis crimen affigit. Quem se quicquam tale aduersum eum excogitasse negantem, quoad nũtiorum experimenta sumerentur, secum commorari præcepit: tunc demum si secus ac nuntiatum erat accideret, incolumem discessurum. Ille contrà nihil absurdius aiebat quàm vt capitis sui indicium, incertis euentuum argumentis committeret. Qua voce se non solum regi, sed etiam arbitris suspectum effecit. Igitur ne remiges quidem suos reuisere permissus, ad vrbem Latrensem cum rege meare compellitur, vbi leni sed firmæ custodiæ traditur. Interea Erlingus & Ormo Burisij frater cum nauali exercitu superuenientes, Iutorum classem in amne Dyursa repertam gubernatoribus vacuam facile debellant, ipsiúsque Burisij intercepto nauigio, protinus ad vicum, qui Mercatorum portus nominatur, deproperant. Quos Absalon cum Sialandensibus occurrens, etiam littorum ascensu prohibuit. Qui cum compertum haberet Noruagienses plurimum præsidij in arcubus ducere, prouocandi gratia cum quindecim peditibus in littus progressus, vltro se eorum sagittis appetendum præbebat: profectò ostendere cupiens, in quam paruo præcipuam eorum fiduciam poneret. Igitur Noruagienses quo propius littus accederent cimbas conscendunt, ob quarum trepidationem destinata certis ictibus ferire non poterant. Itaque tela partim in vndas innocua cadebant. Ita artis suæ effectu fraudati, nostrisq; ludibrio habiti, ingenti cum rubore maiora nauigia repetunt. Postea cum Absalone data acceptáque fide, sociale colloquium habuere. A quo diutius illic acquiescere iussi, non prius obtemperauerunt, quàm Absalon fidem suam interposuisset, se nihil insidiarum eis terra aut mari interim paraturũ. His finitis collocutores à se inuicem discessere, die postero cum paribus armis, æquali comitum numero conuenturi. Cúmque Erlingus vno comitatior affuisset, Absalon circunspectis omnibus: miror te, inquit, Erlinge hominem ætate confectum ac toties grauia expertum, non adeo sapientem quàm senem existere. Nam cum tu scapha adueneris, nos equis insideamus, téque nullo negocio (si libeat) opprimere possimus, cur condicto comitatior aduersum caput tuum rumpendæ pacis

cis occasionem fortioribus præbuisti? Nisi autem fides nostra præstaret, solutæ conditionis pœnas exitio persoluisses. Tunc Erlingus inter metum & ruborem circumspectis comitibus, cum veram Absalonis assertionem animaduerteret, vnum ex his obiurgare cœpit, quod non rogatus comitandi rapuisset officiũ. Postquam diu excusationis verba quæsierat, vt siticulosum recrearet exercitum, palustris aquæ petendæ licentiam obsecrat. Cuius rei permissionem haud modici beneficij loco ducebat, ac protinus patriam repetere properabat, lętus quod sibi incolumi Daniæ partibus excedere contigisset. Postquam regi insidiarum fidẽ rerum experientia fecerat, Burisium perinde ac maiestatis reum inter vincula asseruari præcepit. Interea Erlingus extremum Sialandiæ composita classis applicatione complexus, dum à sacris missæ quæ consueto religionis cultu petiuerat remearet, Absalonis equitibus clandestino itinere prorumpentibus, improuisam palãtium sociorum stragem accepit. Nec minori Hallandensium virtute exceptus apud Nyzem amnem vna rate, eiúsque remigibus vniuersis spoliatus, abscessit. Eodem anno deturbandæ piraticę gratia, Absalon insulam maritimam nouo castelli fundamento complexus, exigui munimenti beneficio ingens patriæ præsidium attulit. Nam & suspectum prædonibus situm reddidit, & tutam vicini maris nauigationem incolis tribuit. Verum ne confestim Noruagiensis iniuriæ vindictam Danica virtus arriperet, Theutonicæ fidei lubricitas effecit. Quippe Henricus Bugislzlaui Danorum metu ad se decurrentis obsequium pactus, initam cum rege societatem, tanquam ineptum & ignobile vinculum disijcere parui habuit. Quin etiam apud Krempinum fluuium in colloquium cum eo descendens, questus est quod militem suum Bugislzlauum coram se non accusatum bello lacessat: quem si iniuriosum existimet, prius accusationibus quàm armis aggredi debeat: Contra rex, negare se vllius potentiæ respectu cessaturum, quo minus acceptas iniurias mutuis damnis rependere liberum habeat. Ita perstante controuersia, fœdus cum colloquio soluitur. Hoc loci memorabile Saxonici equitis dictum strictim percurram. Qui cum forte ducis ac regis colloquijs interesset, eósque expeditionis negocia languidioribus verbis prosequi animaduerteret: quædam, inquit, de hero meo Henrico præsentibus referre habeo: quæ si adesse eum scirem, tacere quàm eloqui mallem. Qui cum pupillus propinquorum iniuria patrimonio priuaretur, nemine sibi patrocinium accomodare volente, quatuor soli ex amicis paternorum ipsius meritorum respectu permoti, quorum ego numero intereram, auersantibus cæteris infantiam eius tutorio munere fouendam sumpserunt. Pro cuius salute & incrementis, tum votis, tum etiam officijs impensius excubabant. Hunc tandem humani auxilij diffidentia altaribus offerentes, religiosa voti nuncupatione sanxerunt, si paternos honores diuina clementia adipisceretur, susceptum beneficium quoad viueret pagani nominis odio pensaturum. Mox voti probator deus, ingenui principis Conradi patrocinium ei conciliauit. Cuius opera paternorũ bonorum hæres effectus, quanquam voti autores exhortationis officia non omitterẽt, à bello aduersum Sclauos continuando, tum auaritia, tum etiã desidia adductus abstinuit, perceptã munificentiam ingrato æstimãs animo. Tanta autẽ cura monitoris partes exequi voti nuncupationibus fuit, vt cũ vnus ex eis vltimæ ætatis ad inspicienda ducis arcana inter arbitros admissus, sedulum stertendi vsum haberet, excitatusq́; quid de re pſenti sentiret, à consedentib. interrogari soleret, maiorẽ præteriti voti quàm instantis negocij memoriã retinẽs, ductandũ in Sclauos exercitũ responderet. O immẽsam constantiam, quæ ne in ipso quidem ætatis occasu promissi immemor esse potuit. Quis autem mentis cõpos hanc religiosi consilij vocem, senilis animi deliramentũ fuisse crediderit? Vereor autem charissimum mihi virũ amicorum religione cõtempta, ex summo fortunæ fastigio in humilem priuatorum sortem extrema ruinæ deformitate casurũ. Ego vero promissi dudũ belli militẽ agendo, ternas aduerso corpore plagas accepi. Quibus si binas sub eodem militiæ titulo sociassem, supremi iudicij tempore diuina vulnera meis æquata audacibus oculis inspectanda præsumerem. Quo dicto, & tẽporaneã Henrici ruinã, & sempiternũ virtutis suæ præmiũ auguratus est.

Deo necessitatis tempore nũcupatum, rebus ad voluntatem fluentibus raro præstatur.

Rex Scaniam ingreſſus, paruò poſt Saxonum irruptione falſo nuntiata, Scanienſes equeſtri militiæ adſcriptos proprio ductu proſequitur, imperatáque Sialandenſibus nauigatione Slagloſam aduectus, Abſalonem è portu Hulyuimmenſi accitum multa gerendorum conſultatione ſollicitat. Præterea ſe parum veri rumoris credulitate fatigatum ſignificat, expeditionemq; falſo nuntio contractam remittit. Habebat autem in clientela Abſalon, Arnoldum Tylenſem, qui ſiue ingenij acumine, ſiue coniecturarum ſagacitate ſępenumero futura ad ſua vel amicorum negocia pertinentia, raro præſagio deprehendebat. Nec minus antiquitatis quàm diuinationis peritus, ſolerti hiſtoriarum narratione callebat. Qui cum Abſaloni delectandi gratia ſupradictę expeditionis comes exiſteret, breui eum manũ cum piratis conſerturum prædixerat: vehementer ſe mirari teſtatus, quo pacto certamini interfuturus non ſit, præſertim cum inſeparabiliter eum comitari decreuerit. Cumq; rege res geſtas ex eo cognoſcere cupiente, diſceſſuro Abſalone quieſcere rogaretur, pertinaciſſime precibus obluctatus nõ prius rogatui ceſſit, quàm rex operam ſe daturum polliceretur vt eum poſt Abſalonem prima luce dimitteret. Erant autem ſex nauigia Abſalonem comitantia, è quibus tria quo cõmodius ignis alimenta cõtraherent, in ſuperiores maris anfractus conceſſerant, quæ poſtmodum æſtus ſubito regreſſu deſtituta, cœno paludis affixerat, Abſalõe totidem reſiduis exteriora ſinus oſtia complectẽte. Qui cum maritimo tempore vnà cum ſcriba ſuo religioſum pſallendi ritũ perageret, tumultuatione eminus audita, quidnam hoc eſſet concentorem diſpicere iubet. Quo nouem lõgas naues à ſe proſpici referente, piratas eſſe non dubitans, ſtertentes adhuc remiges alta voce cõpellat. Quibus ſummo cum ſtupore exilientibus, nec veſte ſed armis corpora protegentibus, ocyſſime hoſtes petendum hortatur: quorum iam tanta vicinitas ſentiebatur, vt ab eis crebris ſilicibus contunderentur. Quinetiã anchorę vinculis rumpendæ moræ gratia diſciſſis, remigium exerit. At Sclaui facile noſtris metum inijcere rati, ac veluti ipſorum animos horridis vocibus hebetaturi, ingenti clamore edito obſtrepere cœperunt. Quod poſtquam fruſtra ſe conatos animaduertere diffugiunt, eorumq; ratis vna cum vniuerſis remigibus intercepta. Sed nec Vrcinæ ſyluæ latebra ad ſe decurrentibus ſubſidio fuit, agreſtibus eam curioſius perluſtrandam curantibus. Ea tempeſtate Esbernus vrbem Kalundã molitus, nouimunimenti pręſidio portum hoſtili piratica liberum præſtitit. Ipſe quoq;, & Inguarus & Olauus, vltro Abſaloni ſe infatigabili piratici muneris executione iunxerunt.

Status Danici regni miſerrimus.

Eo tempore res Danica circũquaq; difficillimis obfuſa periculis, crebris finitimorum inſidijs tentabatur, hinc Noruagiẽſibus, inde Sclauis, Saxonibusq; ſibi perniciem machinantibus. Quo euenit vt nulli hoſtium audacter obuiandi fiduciam haberet, metuens ne dum vnum repelleret, ab altero premeretur. Ea patriæ neceſſitudine permotus, Guthſcalcus qui & ipſe Sclauis, tum ob linguæ eorum peritiam, tum ob paternæ amicitiæ fauorem, ac proprij conuictus aſſuetudinẽ, perfamiliaris habebatur. Abſaloni tacitè artem à ſe repertam inſinuat, qua eos repente ex amicis Saxonum hoſtes efficeret. Quippe ſe Sclauiam non legatiõis, ſed beneuolentię ſimulatione petere velle ſignificat, tanquam proprię charitatis ductu vtilia amicis conſilia largiturum. Fore enim vt hoſtium credulitas callidis commentorum laqueis circumuenta, Danorum amicitiam abiecta Saxonũ donatione repeteret. Quod ſtudium maximè ſibi gentis illius moribus perſuaderi dicebat, quę plerunq; temeritate niti, cunctaq; pronius quàm prudentius exequi ſoleat. Abſalon interdum priuatũ acumen publicis viribus præſtare ratus, laudata Guthſcalci induſtria, cauẽdum monet ne quis eis ex parte Danorum falſo polliceatur: incorruptam patrię fidem haberi cupiens, memorq; eam fortibus viris refertam, armis non mẽdacijs bella meditari debere. Ille primum Pomeranos aggreſſus, ſe priſcę familiaritatis memoria ac totius populi Sclauici charitate permotum, retũdendæ eorum inertiæ cauſa adueniſſe dicebat, quod pernicioſa ab eis vtilium loco duci perſpectum habeat. Siquidem animaduertere eos oportere quam noxię dominationis iugum receperint, quodq; ijs obſequio pareant qui ipſos patria tandẽ exuere cupiant. Quippe Saxones quantum ex ipſorum finibus occupauerint, protinus cul-

cultu atq; habitatione complecti, nec præda aut gloria contentos, proferendi imperij cupiditate victoriæ lucra continua possessione firmare: quã ob rem eos Nucletum vita, Prisclauum patria spoliasse: Razaburgam, Illogam, ac Suerynam in totius Sclauiæ ruinam vallo fossaq; cinxisse. Danos vero diuerso studio bella gerere, nec hostiũ fines, sed mutuæ pacis commercium affectare, propriũ tueri quàm alienum appetere cupidiores. Itaq; summopere eos elaborare debere vti Saxonicis præsidijs patriam vacuefaciant, omniq; Theutonum plebe regno egesta, amicitias cum Danis componant, quos Saxonũ hostes esse non ambigãt: ita demum eos sempiternæ libertatis beneficio patriam ornaturos. His monitis concitati Pomerani, loca à Saxonibus intra Sclauiam obtenta peruadunt. Illogam capiunt, reliquis eorum munitionibus defensorum virtute seruatis. Et ne ducis inopes viderẽtur, Danorum regis titulum profitentur. Ita Guthscalcus duarum gentium vires Daniæ imminentes odijs sequestrauit, patriamq; nostram vndiq; finitimorum armis obiectam, ab impendente periculo pio mendacij commento seruauit. Cuius facinoris fama Guthscalci reditum præcurrente, rex admiratione perfusus, postquam ex Absalone per quem res esset acta cognouit, impẽsius autorem laudauit. Igitur Henricus vt repudiatam regis amicitiam recuperaret, sine qua Sclauos arcere non posset, Henricum Razaburgensem, & antistitem Lubeccensem legatione onerat, filiam suam minorem, filio eius in matrimonium offerẽs. Nam maior natu quæ prius ei despõsa fuerat, morbo occiderat. Per eosdem confirmãdę oblationis gratia, apud Bremensem prouinciam tempestiuus ducis occursus promittitur. Quò rex legatorum adhortatione profectus, Guncellinum obuium habuit, qui sub impedimẽto aduersæ valetudinis ducis absentiam excusaret, eumq; apud Eydoram celeriter aduenturum promitteret. Eò cum ventum esset, & ducis promissa cõplentur, & militia aduersum Sclauos paribus votis condicitur. Sed eo Diminum petente, rex Walogostum profectus omissa vrbis oppugnatione, finitima rura armis percurrit. Osni quoq; oppidi post recentem vastitatem parum reædificati incendium iterat. Eodem vastationis genere diuersa regionis loca petuntur. At Sclaui quia viribus niti nequibant, vtrunq; hostem ære atq; obsidibus placant. Post hæc rex belli Noruagici meditationem ad id vsq; tempus rebus Sclauicis interpellatam, magna curarum parte liber ingreditur. Quam Veris principio copiosis patriæ viribus executus, per summam Wicarorum dignationem non modò liberos aditus, certe etiam lętos occursus habuit. Nec hostis sed ducis more sermone cum incolis habito, concionibus arma mutauit. Quorũ beneuolentia adeò delectatus vt hostium obliuisceretur, ociosaq; procedendi tarditate eximium Erlingo contrahendarũ virium tempus reliquit.

Beneuolentiæ mirandus effectus.

Magnitudo exercitus eius, lætos Wicensium oculos in se cõuertit. Nauigatio quoq; eius gratis eorum luminibus aspecta, liberos impetrauit excursus. Enimuero complures in angustias per quas classi seriatim meãdum erat, multitudinis eius admiratione protracti, quo certius nauigiorum numerum deprehenderet, non nocendi sed spectandi auiditate edita loca complebant. Tunsbergenses quò cæteris regẽ impensius colerent, finibus suis exceptum honoratissimę processionis officio venerati sunt, religione seruitiũ cumulantes. Erlingi milites qui superiorem regis aduentum munimenti illic siti fiducia spreuerant, præsentem fugæ declinatione cauebant. Rex superato cliuo, collustratæ rupis cacumen miratus, inexpugnabile loci præsidium comprobabat, artis opus transcendẽte natura. Fertur interim Erlingum cuiusdam sinus angustias Danorum nauigationi opportunas, prohibendi transitus gratia crebris machinarum tormentis vallasse, plus locorum difficultati quàm proprijs viribus in excipiendo hoste confidentem. Quapropter rex tarditatis suæ dispendium execratus, vocatos amicos celeritatis exhortatione sollicitat, erubescendum moræ crimen operoso festinationis impẽdio redimẽdum affirmat, quod iam commeatibus quasi per ocium & inertiam absumptis, inaniter tempus triuisse videãtur. Ea res diuerso maiorum iudicio excepta est, variaq; sententia duces cõsiliũ agitabant: alijs tormentorum magistros expositis in terram equitibus deturbandos, obiectasq; rates trãsitu submouendas hortantibus: alijs in tantas angustias ingenti classe temerè pro-

currendum vetantibus. Quidam hoſtibus laxiore freto præteritis, regionem armis occupandam cenſebant. Protinus enim Erlingum aut pugnandi, aut fugiendi neceſſitate perſtrictum, quęſita locorum prẹſidia relicturum. Alij vero abſentis periculi præſentem metum ridentes, non antè deliberatione agendum docebãt, quàm res ſe propius inſpectandam dediſſet. Hi celeri proceſſu vtendum hortantes otioſæ nauigationis moras amputari iubebant. Ita cunctorum ſententia variãte, Nicolaus quidã cognomẽto Bos natu quàm virtute nobilior, mirari ſe inquit, cur iuris ratione vtentibus, inclytoq; ſolo natis, amœniſſimę patrię gremio relicto tot inculta locorum ſpacia pererrare liberet: præſertim quibus nihil præter aſpera ſaxa, atq; inuias rupes occurreret. Eò ſiquidem demẽtiæ ventum eſſe, vt vltimę ærumnæ ſummarum voluptatum loco ducantur. Nam ſi regem Noruagia potiri contingat fore vt plus laboris ex vtroq; regno, quam voluptatis ex altero ſit percepturus. Præterea cum iam labentium alimentorum neceſſitas vrgeat, ſi longius nauigatio proferatur haudquaquam commeatus reditui ſuffecturos. Hæc ab eo timidius quàm prudentius dicta, ſilentio probari videbantur. Quod dictum Abſalon diuerſa à cæteris æſtimatione commenſus, dimiſſis amicis ſolitarium regem acrius obiurgare cœpit, quod Nicolai ſententiam ſumma reprehenſione dignam taciturnitate probauerit, eamq; plenis contumelię reſponſis prædamnare paſſus non ſit. Quæ enim ab eo per ludibrium dicta videbantur, acerrima factionis incitamẽta fuiſſe. Cuius ſi comitatum nullo in momento poſuiſſet, cunctaq; eo deſertore quàm comite melius exequenda dixiſſet, cæteros vnius rubore permotos, ſimilis opprobrij metu ſilentium acturos. Nunc vero cum aut conſenſerit, aut conſentire viſus fuerit, neq; palàm eum timiditatis exprobratione confuderit, breui complures licentiori impunitatis exẽplo protractos, ſimilibus monitis ſucclamaturos. Nec ſecus ac prædixerat accidit. Nam cum principes omni ſtudio redeũdi cupiditatẽ proceſſui præferrent, eamq; manifeſtis votis proſequi non auderent, plebẽ clandeſtinis incitamentis inſtinctam ſeditioſis armauere cõſilijs. Ex qua quidam petulantioris audaciæ, explorata Abſalonis audacia cuius in protrahenda expeditione pertinaciam cauſabãtur, nauẽ eius ſilicibus petiuere. Sed à remigibus mox excepti, quanquam numero præſtarent, terga vertere. Quorum dementiam rex debita animaduerſione perſecutus non eſt, abunde eos hoc fugæ dedecore punitos exiſtimans. Inde ad ſinum Porturiam egregia Siuardi victoria inclytum, vbi ſcilicet innumeram claſſem tribus ab eo nauigijs ſubactam ferunt, velificatũ eſt. Illic è Iutenſibus aliqui iniquiſſima gubernatorum exhortatione prouecti, concione facta, remiſſionem expeditionis violenta ſucclamatione poſcebant. Ad quos comprehendendos milites ſub ignoto cultu miſſi, aliquandiu in eorum concilio obſcurata ſui notitia conſederunt. Tandem à circunſtantibus agniti, veſte quã latendi gratia ſumpſere diſcuſſa, correptos ſeditionis autores obtorta gula ſecũ traxere. Qui cum ad naues abducti fuiſſent, graues regi pœnas vapulando dedere. Qui quo punitiores forent viciſſim in vndas demittebantur, iiſdemq; extracti, renouatis verberibus mulctabantur. Poſt hæc eo loci proceſſum vbi ſolſtitij æſtiualis tempore inuſitatę claritatis noctes ſenſere, dieiq; tam ſimiles, vt minimum temporum diſcrimen videretur. Ad quarum lumen, ſolis beneficio procuratum, leui contemplatione exiles literæ legi poterant. Illic Iutenſiũ magnates, quos aut metus, aut impatientia ſtimulabat regem apertis repetendæ patriæ monitis aggreſſi, inopem alimentorum expeditionem dimitti iubebãt. Anno poſtero ſi animus in ſentẽtia manſiſſet, non per prolixos Wicenſiũ partium anfractus, ſed e Wendilæ ſinibus directę nauigationis compendio reuerſuram. Quorum voces etiam querulum inediæ vulgus adiuuit, adeò vt nemo ex plebe eſſet, qui non rerum inopię citato reditu ſubueniendum clamaret. Ita rex obſtrepẽte multitudinis imperio propoſito cedere compulſus, ſoluendæ expeditionis ſententiam protulit. Et ne hoſtẽ omnis incommodi expertem relinqueret, præſtantiſſimis totius Noruagiæ nauigijs ſecum abductis, peregrina patriam claſſe ditauit. Ita quorundam Iutorum impatientia maxima victoriæ ſpes ſubruta eſt: quia ſi debita cœpto perſeuerantia nõ deeſſet, res Noruagica ſub Danis manſiſſet. Noruagienſis nobilitas quæ venienti regi

Noctes claræ in ſolſtitio æſtiuali.

regi comes extiterat,linquendæ patriȩ pudore reuertentem proſequi ſuperſedit. Interea dum hæc geruntur, Rugianorum ex regis longius agentis occupatione fidentium defectio incidit.Qui cum finita hyeme expeditionem aduerſum ſe deſtinari cognoſcerent, quendam conſpectioris ingenij ac facundiæ politioris ſubornant, qui regis propoſitum exquiſita adulationis arte ſubuerteret. Quod cum minime efficere quiuiſſet,reditu ſuo hoſtium aduētum præcurrere noluit,ne aut ciuibus bellum diſſuadendo ſuſpectus, aut concitando perniciosus exiſteret. Igitur Abſalonem vti ſe comitem pateretur orauit, quoad eius conſilium à ciuibus poſceretur, quod ſtolidæ mentis hominibus plus requiſita quàm oblata conſilia placere ſoleāt. Rex varias Rugiæ partes adortus,cum vbiq; prædæ,nuſquam vero pugnæ materiam reperiſſet, fundendi ſanguinis auiditate perductus, vrbem Arkon obſidione tentauit. Hæc in excelſo promontorij cuiuſdam vertice collocata, ab ortu,meridie, & aquilone non manu factis ſed naturalibus præſidijs munitur, præcipitijs mœnium ſpeciem prȩferentibus,quorum cacumen excuſſæ tormēto ſagittæ iactus æquare non poſſit. Ab ijſdem quoq; plagis circunfluo mari ſepitur, ab occaſu vero vallo quinquaginta cubitis alto concluditur. Cuius inferior medietas terrea erat,ſuperior ligna glebis interſita continebat. Septentrionale eius latus fonte irriguo ſcatet,ad quē muniti callis beneficio oppidanis iter patebat. Huius quondā Ericus vſu violentius intercluſo, non leuius ſiti quàm armis obſeſſos premebat. Medium vrbis planicies habebat, in qua delubrum materia ligneum opere elegantiſſimum viſebatur,non ſolum munificentia cultus,ſed etiam ſimulacri in eo collocati numine reuerendum. Exterior ædis ambitus accurato cælamine renitebat, rudi atq; impolito picturæ artificio varias rerum formas complectens. Vnicum in eo oſtium intraturis patebat. Ipſum vero fanū duplex ſeptorum ordo claudebat. E quibus exterior parietibus cōtextus,puniceo culmine tegebatur. Interior vero quatuor ſubnixus poſtibus,parietum loco penſilibus aulæis nitebat,nec quicquam cum exteriore præter tectum & pauca laquearia cōmunicabat. Ingens in æde ſimulacrum omnē humani corporis habitum granditate tranſcendens, quatuor capitibus,totidemq; ceruicibus mirandum perſtabat, è quib. duo pectus, totidemq; tergum reſpicere videbantur. Cæterum tam ante q̄ retrò collocatorum vnum dextrorſum,alterum læuorſum contemplationem dirigere videbatur. Corraſȩ barbæ,crines attonſi figurabantur,vt artificis induſtriam Rugianorum ritum in cultu capitum æmulatam putares. In dextra cornu vario metalli genere excultum geſtabat,quod ſacerdos ſacrorū eius peritus,annuatim mero perfundere conſueuerat,ex ipſo liquoris habitu ſequentis anni copias proſpecturus. Læua arcum reflexo in latus brachio figurabat. Tunica ad tibias prominens fingebatur,quæ ex diuerſa ligni materia creatæ, tā arcano nexu genibus iungebantur, vt cōpaginis locus non niſi curioſiori contemplatione deprehendi potuerit. Pedes humo contigui cernebantur,eorum baſi intra ſolum latente. Haud procul frenum ac ſella ſimulacri,compluraq; diuinitatis inſignia viſebātur. Quorum admirationem conſpicuæ granditatis enſis augebat, cuius vaginam ac capulum præter excellentem cælaturæ decorem,exterior argēti ſpecies cōmendabat. Solennis eidem cultus hoc ordine pendebatur. Semel quotannis poſt lectas fruges promiſcua totius inſulæ frequentia ante ædem ſimulacri litatis pecudum hoſtijs,ſolenne epulum religionis nomine celebrabat. Huius ſacerdos præter communem patriæ ritum barbæ comæq; prolixitate ſpectandus, pridie quàm rem diuinam facere debuiſſet ſacellum(quod ei ſoli intrandi fas erat)adhibito ſcoparum vſu diligētiſſime purgare ſolebat,obſeruato ne intra ædem halitū funderet. Quo quoties capeſſendo vel emittendo opus habebat, toties ad ianuam procurrebat, ne videlicet dei præſentia mortalis ſpiritus contagio pollueretur. Poſtero die populo præ foribus excubante detractum ſimulacro poculum curioſius ſpeculatus, ſi quid ex inditi liquoris menſura ſubtractum fuiſſet, ad ſequentis anni inopiam pertinere putabat. Quo annotato,præſentes fruges in poſterum tempus aſſeruari iubebat. Si nihil ex conſuetæ fœcunditatis habitu diminutum vidiſſet, ventura agrorum vbertatis tempora prædicabat. Iuxta quod auſpicium, inſtantis anni co

Simulacrum Rugianorum Iani ſimile.

pijs nunc parcius, nunc profusius vtendum monebat. Veteri deinde mero ad pedes simulacri libamenti nomine defuso, vacuefactum poculũ recenti imbuit: simulatoq; propinandi officio statuam veneratus, tum sibi, tum patriæ bona, ciuibusq; opum ac victoriarum incrementa solennium verborum nuncupatione poscebat. Qua finita, admotum ori poculum nimia bibendi celeritate continuo haustu siccauit, repletumq; mero simulacri dexteræ restituit. Placenta quoq; mulso confecta rotundę formę, granditatis vero tantæ vt penè hominis staturam æquaret, sacrificio admouebatur. Quam sacerdos sibi ac populo mediam interponens, an à Rugianis cerneretur percontari solebat. Quibus illam à se videri respondentibus, ne post annum ab hisdem cerni posset, optabat. Quo precationis more non suum aut populi fatum, sed futura messis incrementa poscebat. Consequẽter sub simulacri nomine præsentem turbam consalutabat, eamq; diutius ad huius numinis venerationem sedulo sacrificij ritu peragendam hortatus, certissimum cultus præmium, terra mariq; victoriam promittebat. His ita peractis reliquum diei plenis luxuriæ epulis exigentes, ipsas conuiuij dapes in vsum conuiuij, & gulæ nutrimenta vertere, consecratas numini victimas intemperantiæ suæ seruire cogẽtes. In quo epulo sobrietatem violare pium æstimatũ est, seruare nefas habitum. Nummus ab vnoquoq; mare vel fœmina annuatim in huius simulacri cultum doni nomine pẽdebatur. Eidem quoq; spoliorum ac prædarum pars tertia deputabatur, perinde atque eius præsidio parta obtentaq; fuissent. Hoc quoq; numen trecentos equos descriptos, totidemq; satellites in eis militantes habebat: quorũ omne lucrum seu armis, seu freto quæsitum, sacerdotis custodiæ subdebatur. Qui ex earum rerum manubijs diuersi generis insignia ac varia templorum ornamenta cõflabat, eaq; obseratis arcarum claustris mandabat: in quibus præter abundantem pecuniam, multa purpura vetustate exesa cõgesta fuerat. Illic quoq; publicorum munerum ac priuatorum ingens copia visebatur, studiosis beneficia poscentium votis collata. Hanc itaq; statuam totius Sclauiæ pensionibus cultã, finitimi quoq; reges non absque sacrilegij respectu donis prosequebantur. Quam inter cæteros etiam rex Danorum Sueno propitiandi gratia, exquisiti cultus poculo veneratus est, alienigenæ religionis studium domesticæ præferendo: cuius postmodum sacrilegij infœlici nece pœnas persoluit. Alia quoq; fana compluribus in locis hoc numen habebat, quæ per supparis dignitatis, ac minoris potentiæ flamines regebantur. Præterea peculiarem albi coloris equum titulo possidebat, cuius iubę aut caudæ pilos conuellere nefarium ducebatur. Hunc soli sacerdoti pascendi, insidendiq; ius erat, ne diuini animalis vsus quo frequentior hoc vilior haberetur. In hoc equo opinione Rugiæ Suantouitus (id simulacro vocabulum erat) aduersum sacrorum suorum hostes bella gerere credebatur. Cuius rei præcipuum argumẽtum extabat, quod is nocturno tempore stabulo insistens, adeo plerunque mane sudore ac luto respersus videbatur, tanquam ab exercitatione veniendo magnorum itinerum spacia percurrisset. Auspicia quoq; per eundem equum huiusmodi sumebãtur. Cum bellum aduersum aliquã prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorũ opera disponi solebat: in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ, conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore solenni precatione præmissa, à sacerdote è vestibulo cum loramẽtis productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerendi belli omen accipiebatur. Sin læuũ vel semel dextro prætulisset, petẽdæ prouinciæ propositũ mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continue potioris incessus vestigia cernerentur. Ad varia quoq; negotia profecturi, ex primo animalis occursu, votorum auspicia capiebãt. Quæ si læta fuissent, cœptum alacres iter carpebant: sin tristia, reflexo cursu propria repetebant. Nec sortium eis vsus ignotus extitit. Siquidem tribus ligni particulis parte altera albis, altera nigris, in gremium sortium loco coniectis, candidis prospera, furuis aduersa signabant. Sed ne fœminæ quidem ab hoc scientiæ genere immunes fuere. Quippe foco assidẽtes, absq; supputatione fortuitas in cinere lineas de-

Sordida Satanicaq; religio, cur pura diuinaq; præsumatur esse.

scri

idescribebant. Quas si pares numerassent, prosperæ rei præscias arbitrabantur: si impares, sinistri prænuntias autumabant. Huius igitur vrbis non magis rex munimēta quàm ritus euertere cupiens, vniuersæ Rugiæ profanos cultus eius excidio deleri posse arbitrabatur. Neq; enim dubium habebat, quin extante simulacro facilius gentis mœnia quàm sacrilegia domarentur. Itaq; quò ocyus expugnationē perageret, ingentem lignorum materiam faciēdis machinis opportunā, magna cum totius exercitus fatigatione propinquis è syluis petendam curauit. Quibus dum artifices coaptandis intenderent, frustra his rebus operā dare asseuerabat, sperato citius vrbem capturos. Interrogatus quonam id augurio deprehensum haberet, ex hoc potissimū augurari se dixit, quod Rugiani quondam à Karolo Cæsare expugnati, sanctumq; Vitum Coruegiensem religiosa nece insignem, tributis colere iussi: defuncto victore, libertatem reposcere cupientes, seruitutē superstitione mutarunt, instituto domi simulacro quod sancti Viti vocabulo censuerunt. Ad cuius cultum contemptis Coruegiensibus, pensionis summā transferre cœperunt, affirmantes domestico Vito contentos, externo obsequi non oportere. Quam ob rem Vitum veniēte sui sollennis tempore eorum mœnia turpaturum, a quibus tam similem monstro figurā acceperit. Merito nanq; eum ab his iniuriarum pœnas exigere debere, qui venerabilem eius memoriā sacrilego cultu complexi fuerunt. Hoc se non ex somniorum aut rerum accidentiū coniecturis, sed sola præsagientis animi sagacitate colligere testabatur. Admirabilior cunctis quā credibilior prædictio extitit. Et quoniā insula Archonensis quæ Withora dicitur, à Rugiæ cōplexu paruula freti interriuatione, quæ vix fluminis magnitudinem æquare videatur abrumpitur, ne eò loci vlla Archonensibus auxilia porrigerentur, missis qui transitum obseruarent, hostemq; traiectu prohiberent: cætera manu vrbis obsidionem arripuit, ac primū operam tormentis vallo applicandis exhibuit. Absalon inter manipulos castrorū loca distribuere iussus, designādi officium mensurato inter maria spatio exequebatur. Interea oppidani portā vrbis quo minor eam attentandi facultas pateret, ingenti glebarum aceruo perstruxerant, aditumq; coacta cespitum compage claudētes, tantum ex eo opere fiduciæ contrahebant, vt turrim quę supra portā sita fuerat, signis tantū aquilisq; protegerent. Inter quas erat Stanitia magnitudine ac colore insignis, cui tantum venerationis à populo Rugiano tributū est, quantum omniū penè deorū maiestas obtinuit. Eam enim præ se ferentes, in humana diuinaq; grassandi potestatem habebant, nec quicquā eis quod libitū foret illicitum habebatur. Populari vrbes, aras demoliri, fas ac nefas in æquo ponere, cūctosq; Rugiæ penates aut ruinis aut incēdijs euertere potuisset: tantumq; superstitioni indultū est, vt exigui panni autoritas regiæ potestatis vires transcenderet. Plectentes signo perinde ac diuino gestamini honorē habebant, officijs damna, iniurias obsequijs rependentes. Interea varijs inchoandæ obsidionis operibus insistente exercitu, alijsq; stabula, alijs tentoria ad necessarios vsus militari procuratione versantib. rege vero diurni caloris intēperantiā ocio atq; vmbraculis leniente, Danorū fortè pueri plenis petulantię excursibus ad vallum perducti, contortos funda lapillos in propugnacula iacere cœperunt. Quorū ingenio delectati magis Archonenses quàm territi, similes lusui nisus armis excipere erubescebāt, ob idq; eos spectare quàm repellere maluerunt. Adolescentibus subinde puerorū cœptū in consimili prouocationis genere æmulantibus, spectādi voluptate deposita ægre pugnā capessunt. Iuuenes quoq; nostri relictis variæ occupationis officijs, ad auxilia socijs ferenda concurrunt, equitibus ista pueriliū exercitiorū loco ducētibus. Ita res paruulis ac penè despicabilibus initijs cœpta, grandē haud leui in momento ponēdi certaminis progressum accepit, paulatimq; puerilis ludi incitamentū ad serium virilis pugnę modū prorepsit. Fortè autem egesta portæ humus, in antri siue crepidinis formā subsidēte, glebarū mole cōcesserat, vastusq; inter turrim & cespites hiatus patebat. Quē cum egregij animi ignotus iuuenis, gerendarū rerum proposito opportunū animaduerteret, attingendi eius opem à socijs implorauit, quo si ipsorum auxilio præcessisset, expugnationē illico subsecuturā, seq; victorię gradū facturū spondebat.

Mirabilis rerum futurarū præsagiendi ratio.

Stuarita.

Quibus quonam modo iuuari poſſet percōtantibus, telorum cuſpides quis tanq̄ ſcalis euaderet, medijs ceſpitū locis immergi præcepit: eoq́; negocio ſubuectus, poſtquam animaduertit ita ſe vndiq; eius antri præſidio vallatū vt ab hoſtibus lædi non poſſet, extruendi ignis gratia ſtramentū popoſcit. Interrogatus an accendendi eius materiam haberet, ferrum ſibi ac ſilices ſuppetere reſpondit, p̄monito vt æſtuāte incendio ab hiſdē deſcēſurus exciperetur. Igitur foci nutrimēta circūſpicientibus, fors materiā obtulit. Fortè enim quidam ad neceſſarios vſus onuſtū ſtipula currum agebat: qua direpta alius alij faſciculos iacientes, eoſq́; cuſpidibus affixos iuueni porrigentes, breui patulū repleuere cauum, turris deſertione tutos aditus dante. Nam oppidanos partim rei ignorantia, partim turris inanitas fefellit, cuius etiā prominēs latitudo oppugnatoribus ab vtroq; latere p̄ſidio fuit. Quæ cum repentino igne correpta conflagrare cœpiſſet, incendij autor facto victoriæ gradu, excipientib. ſocijs ſolo illabitur. Cōſpecto fumo oppidani improuiſo periculo attoniti, igni prius an hoſti reſiſterent, ambigebant. Tandē collectis animis ſumma vi incendio occurrūt, omiſſoq́; hoſte bellū cum flammis gerere cœperūt, noſtris extinctionē ꝓhibere conātibus, vt ex pari his reprimēdi incendij, illis pro tegēdi cupido inceſſiſſe videretur. Tandē aqua defecti flāmas lacte ſparſere, quæ tanto vehementius incendiū concepere, quanto hoc liquoris genere ſæpius perfundebātur. Ea res plurimū incrementi incēdio adiecit. Orto deinde clamore rex ſpectandi gratia extra caſtra progreſſus, ſimulq́; euentus admiratione concuſſus, cum dubiū haberet an ignis vllū expugnatiōi momentū adijceret, quid factu op⁹ potiſſimū foret, ex Abſalone ꝑquirere inſtitit. Ille regē ne ſe puerilib. cœptis inſereret, aut quicq̄ inexplorato negotio repente aggrederetur hortatus, magnopere rogare cœpit, vt ſibi primū an ignis potiendæ vrbis efficax eſſet, ſpeculari permitteret. Nec rem perſcrutari cūctatus, clypeo dūtaxat ac galea tectus portā acceſſit, iuueneſq́; eam oppugnare conātes, hortari ad cōfouendū incendiū cœpit. Quod accenſis vndiq; nutrimentis euectū, poſtiumq́; ac columnarū roboribus alitum, ligneum turris pauimentū abſumpſit: ac deinde ſumma corripiens, ſingulare ſimulacri ſignū, aliaq́; domeſticę religionis inſignia cineri ęquauit. Quod poſtquā rex nuntiāte Abſalōe accepit, eiuſdē monitu vrbē corona cingi præcepit, ac protinus ſella extra caſtra poſita pugnæ ſpectator cōſedit. Tunc quidā Danicę militię fortiſſimus adoleſcēs, dum ad propugnacula ante alios eximia capeſſendæ laudis auiditate euadere niteretur, letaleq́; ictū corpore excepiſſet, ita collabēdo ſe geſſit, vt non fato oppreſſus ruere, ſed de induſtria ſaltū edere videretur. Qua virtute pulchrius dimicauerit an occiderit, incertum reliquit. Pomerani quoque ſub Kazimaro & Bugiſzlauo ducibus, ſpectante rege dimicare egregiū rati, audaciſſima vrbis oppugnatione ſingulare virtutis ſpecimen ediderunt. Quorū excellens opera grata admiratione regis oculos permulſit. Ex oppidanis complures ancipiti periculo circunuenti, partim incendio, partim hoſtilium telorum impulſu proſtrati cadebāt, incertumq́; erat plus ignem an hoſtem metui oporteret. Quidam vero ſalute poſtpoſita adeò obſtinatā ac perſeuerantē vrbis defenſionem egerūt, vt ſimul deflagrati aggeris excidio obruerentur, ſeq́; ſuper mœniū ſuorum rogum proiectos, communibus flammis cremandos præberent. Tanta ſiquidē patrij munimenti charitate tenebantur, vt eius ruinarū ſocij quàm ſuperſtites exiſtere pręoptarent. Ita deſperatis oppidanorum rebus, excidioq́; & morti propinquātibus, quidam è propugnaculis excelſa voce clamitans, Abſalonis alloquiū poſtulabat. Quem Abſalon in tranquilliſſimam vrbis partem, quæ ſcilicet à cæde plurimum ſtrepituq́; diſtaret ſecedere iuſſum, quidnā afferret interrogat. Ille vocis affectū manu ac geſtibus proſecutus, bellica noſtrorum opera relaxari poſcebat, quoad oppidanis deditionem arripere liceat. Negat Abſalon vllā oppugnatiōis remiſſionem fore, ni & ipſi pariter à prohibendo incendio operam retraxiſſent. Quā cōditionem Barbaro comprobante, acceptas preces illico regi porrexit, eoq́ue protinus hac de re euocatos pugna principes conſulente, Barbari votis annuendum ſubiūxit, dicēdo oppidanis graſſantis incēdij impetū hoc difficilius, quo tardius ſopituros. Quod ſi reprimere deſtitiſſent, etiā remoto hoſte victoriā igni daturos.

Incendiū quò magis extinguendi ſui gratia lacte fuit aſperſum, eo vehemētiores flammas concepit.

Noſtros

Nostros vero tametsi ocio indulgerent, id propugnantiũ flammarum viribus obtenturos, quod ne proprijs quidẽ assequi valuissent. Quod quanquã ad horam armis abstineant ociosos existimandos non esse, ꝑsertim alieno ministerio sine vllo sui discrimine præliantes. Probato cõsilio rex oppidanos in fidẽ hac lege recepit, vt simulacro cum omni sacra pecunia tradito, captiuos Christianos ergastulo liberatos absq; redemptione dimitterent, omniaq; verę religionis momenta Danico ritu celebranda susciperent. Quinetiã vt agros ac latifundia deorũ in sacerdotiorum vsus conuerterent, seq; quoties res posceret, Danicæ expeditiõis comites exhiberent, nec vnquã accersiti, regis militiam prosequi supersederent. Præterea annuatim ex singulis boum iugis quadragenos argenteos tributi nomine penderent, totidẽq; obsides in earũ conditionũ firmamentũ præstarẽt. Quo audito, populus repentinis seditionis facibus inflãmatus, hostilisq; prædæ ac sanguinis cupidus, magnopere queri cœpit, quod propinquæ victoriæ præmijs spoliatus, nihil ex tanta fatigatione præter ictus & vulnera retulisset, quodq; sibi de penè victo hoste tot iniuriarũ vltionem ꝓprio arbitrio exigere non licuerit, præfatus illorum saluti iam cõsuli, de quibus tot spoliorũ, tot domesticarũ cladium minimo negocio speciosissima vindicta accipi potuisset. Præterea deserturũ se regem, quod vrbem capi passus non sit, exiguamq; pecuniã ingẽti victoriæ prætulerit, minitatus est. Talibus rex obtrectationis sibilis vexatus, quo longius strepitu abesset, principes extra castra perductos, deditionẽ vrbis an direptionem probent perquirit. A quibus Absalon quidnã ea de re sentiret differere iussus: munitionẽ quidem capi, sed non sine diuturno obsidionis impendio posse, asseuerabat. Quanquam enim studia sua sinistra vulgi interpretatione exciperentur, malle se tamẽ apud malignos eorum æstimatores ob salutares monitus displicere, q̃ sociorum salutẽ tãta rerum vtilitate subuertere. Nam etsi ignis potius cœlesti miraculo quàm vlla mortalium opera accensus, superiores aggeris partes quæ lignis humoq; constabant, propemodum in cineres redegisset, inferiorum tamẽ solidiorem compagem incendio non cessurã, quæ altitudine sua haud facile hostium incursui pateat. Ad hæc oppidanos cuncta penè incendij loca luteis refecisse figmentis, eosq; partim flammarum viribus arceri, partim præsidio muniri, quarũ asperitas nostris nõ minus oppugnationis, quàm illis defensionis impedimentũ ingerere videatur. Præterea si incolumitas Arkonensibus negaretur, fore vt cæteræ Rugianorũ vrbes necessitate in virtutẽ conuersa, hoc acrius quo desperatius rebellarent. Quos si in fidem recipi cõperissent, facile eodem exemplo salutis consilia circunspicerẽt. Cum ergo multarum vrbiũ expugnationẽ sola expeditione concludere, quàm vnius obsidioni pertinacius inhærere præstantius ducatur, deditionis oblata respui non oportere. Sin cæteris secus videatur inuiolatos obsides mitti debere, ne parũ syncera fide cum eis actũ existimari posset, aut gentis nostræ promissioni præter solitum vlla lubricitatis labes accederet. Hanc sententiã maximus põtifex Eskillus cõsentaneis suffragijs fraudare passus non est, dicẽdo plebem patribus, non plebi patres obtẽperare debere, neq; par esse maiores minorũ arbitrio cedere. Quî autem optabiliorẽ victoriã acquiri posse, quàm alienæ religionis populũ non solum tributis, verumetiã Christianis sacris subiectũ efficere? Sed etiã potius Arkonensium opera aduersum reliquos hostes vtendũ, quàm cædibus inhiandum monebat: quippe subiugare hostem quàm necare tanto præstantius esse, quantũ pietas à seueritate distare cognoscitur: insuper aliquanto satius fore, compluriũ munitionũ præsidia pariter occupare, quàm vnius obsidionẽ omniũ expugnationi præponere. Ea monitorũ ratione permotos principes, tam suæ quàm Absalonis sentẽtiæ assensores effecit. Rex quoq; eodem consilij vigore firmatus, infestas populi voces clausis patiẽtia auribus respuit. Quibus ad curãda corpora dimissis, Absalon suscipiendorũ obsidum mandatũ amplexus, partim liberorum pignora recipiebat, partim parẽtes in crastinũ vsq; pro liberis admittebat. Eodẽ proximæ noctis hora cõcubia quietem capiẽte, ingens Barbari clamor insonuit, Guthskalki quo Absalon apud Sclauos interprete vtebatur copiã flagitãtis. Qui hac voce excitus, quidnã Barbarus afferret mutuo clamore perquirit. Ille postulato Absalo-

nis aditu,propius accedere permissus,eumq; extra tentoriũ ad se progressum per interpretẽ alloquutus,impẽsius orare cœpit,permitteret sibi Karẽtinis Arkonẽsium fortunæ nuntiũ afferre,hortariq; vt similibus pactis exitiũ præcurrẽtes,suam atq; vrbis incolumitatẽ pacisci non differant, præfatus se voluntatis eorũ indiciũ postridie relaturum. Præterea se patre Littogo Karentiæ natũ, Granzamq; dici asseuerabat,præsentis vrbis non ciuem,sed aduenam esse,nec in eam sponte profectũ,sed cum alijs inter supplementa transmissum. Quod ne fraudulenter asserere putaretur,debilitatũ vulnere lacertum ostendit,sine cuius vsu ciuibus opem ferre nõ posset. Absalon in homine tam grauiter affecto parũ momenti hostiũ viribus accedere iudicans,paruiq; ducens pugnæ an deditionis hortator existeret,petitionẽ eius ad regis arbitriũ relegauit: ac protinus Waldemarũ è somno excitatũ consuluit. A quo rem arbitrio suo tractare iussus,expectanti Barbaro, omnia à rege præter tridui inducias cõcessa respondit,sollicite prouidẽs ne hostibus longũ muniendæ vrbis tempus daretur. Ceterũ insequentis diei spacium ne omniũ induciarũ expertẽ dimitteret pollicetur, præfatus ni in littore quod vrbi suæ proximũ foret,se cum omni Rugiæ primatu tẽpore prædicto obuiũ præbuisset,vlteriore pactionis aditu cariturũ. Postero die Esbernus ac Suno,iubẽte rege simulacrũ euersuri,quod sine ferri ministerio conuelli nequibat, aulæis quibus sacellũ tegebatur abstractis,famulos succidendi officiũ arripere iussos,attẽtius monere cœperũt vt aduersum tantæ molis ruinã cautius se gererent,ne eius pondere oppressi,infesto numini pœnas luere putarentur. Interea fanũ ingens oppidanorum frequentia circunstabat,Suantouithũ talium iniuriarum autores,infestis numinis sui viribus insecuturũ sperantium. Iamq; statua extrema tibiarũ parte præcisa,propinquo parieti supina incidit. Cuius extrahẽdæ gratia Suno ministros ad eiusdem parietis deiectionem hortatus,cauere iussit,ne succidendi auiditate pericula sua parũ dispicerent, neu se labenti statuę per incuriã proterendos obijcerent. Ruinã simulacri non sine fragore humus excepit. Præterea frequens ædem purpura circunpẽdebat,nitore quidẽ prædita sed situ tam putris vt tactũ ferre nõ posset. Nec syluestriũ bestiarũ inusitata cornua defuere,nõ minus suapte natura, quàm cultu miranda. Dæmon in furui animalis figura penetralibus excedere visus,subito se circũstantiũ luminibus abstulit. Igitur oppidani simulacro vrbe egerendo funes inijcere iussi,cum id pristinæ religionis metu per seipsos exequi non auderẽt,captiuis exterisq; quæstũ in vrbe petentibus,vt illud eijcerẽt imperabãt: ignobiliũ hominũ capita diuinæ iræ potissimũ obiectanda ducentes. Quippe domestici numinis maiestatẽ,quam tanto cultu prosequi cõsueuerãt,graues è vestigio pœnas à suis violatoribus exactură putabant. Tum vero variæ incolarum voces exaudiebantur,alijs dei sui iniurias lamento,alijs risu prosequẽtibus. Nec dubium quin ingens prudentiori oppidanorũ parti rubor incesserit,simplicitatẽ suam tot annis tam stolido cultu delusam cernenti. Pertractũ in castra simulacrũ admirãtis exercitus cõcursus excepit. Nec prius sibi principes spectandi licentiã indulserũt,quàm plebẽ visendi sacietas amouisset. Reliquum diei in obsidibus qui pridie remanserãt accipiendis deductũ est. Sed & scribæ principũ in vrbem mittũtur,qui sacerdotali ministerio rudẽ religionis populũ Christianis sacris assuefacerẽt,eiusq; sacrilegis sensibus sanctitatis disciplinã ingenerarẽt. Vespera appetente omnes qui culinis præerant,simulacrũ attentatũ securibus, in exigua frusta aptosq; foculo stipites redegerũt. Crediderim tũc Rugianos pristinæ piguisse culturæ,cum patrium auitumq; numen quod maxima religione celebrare solebant,igni deformiter applicatum concoquendis hostiũ alimentis famulari conspicerent. Post hæc nostri pariter & fanũ cremandũ, & basilicam lignis machinamentorũ exædificandã curabant,belli instrumenta pacis domicilio permutãtes. Itaq; quod obterendis hostiũ corporibus excogitauerãt, saluandis eorũ spiritibus impẽdebant. Dies quoq; quo thesaurus Suantuitho votorũ nomine consecratus à Rugianis traderetur, præfigitur. His expletis Absalon Granzę Karentinensis ꝓmissione ducibus exposita,cunctisq; eius experimentũ sumi debere iudicantibus,cum triginta nauigijs noctu discessit, rege sub primã lucem insequi monito

Simulacrum summa veneratione coli solitum, cibus coquendis adhibetur.

Tantus

Tantus autem Karentinis Arkonenſis expugnationis nuntio terror inceſſerat, vt locum qui ab Abſalone prænotatus erat ante præfixum tempus accederent. Illic Granza equo inſidens voce eminus miſſa, quiſnam claſſi præeſſet, rogabat. Quam poſtquam ab Abſalone ductari cognouit, Granzam ſe eſſe confeſſus, regem Tetiſzlauum cum Iatimaro fratre & vniuerſis Rugianæ nobilitatis proceribus aduenisse perdocuit. Quos Abſalō interpoſita fide naue exceptos, ac per omnia Arkonenſium exemplo deditionem pactos, ad regis aduentum vſq; detinuit. Quo per omnia pactionibus aſſentiente, ſolo Iarimaro ex Rugianorum optimatibus aſſumpto, vnà cum Suenone Aruſienſi Karentiam pergit: reliquos quo tutius vrbem peteret, per Esbernum fratrem epulis allectos, non ante reditum ſuum dimittendos curauit. Triginta ſolos domeſticos milites ſecum habebat, quorum maiorē partem orantibus Karentinis ne quid rixæ per eius comites in vrbe cōcitaretur remiſit, fiduciaq́; quàm familia abundantior ad vrbem contendit. Hæc vndiq; ſecus voraginibus ac lacunis vallata, vnicum paluſtri ac difficili vado aditum habet. Quo ſi quis incautis viç exceſſibus aberrauerit, in profundū paludis incidat neceſſe eſt. Hoc vadum emenſis, prætētus vrbi callis occurrit, hic ad portam ducit, mediusq́; vallum ac paludem interiacet. Itaq; Karentini quò deditionem ſuam concinniorem efficerent, ſex milium numerum explētes armati ſeſe portis effundunt, viáq́; noſtrorum progreſſui opportunā ſuffixis humo cuſpidibus, diuerſa acie circūſtare cœperunt. Quo aſpectu ſtupentem Suenonem rogantemq́; quidnam ſibi hoſtium vellet excurſus, Abſalō metu carere præcepit, eorum egreſſionem ab obſequendi ſtudio profectam docendo. Qui ſi nocendi animum gererent, facilius intra vrbem facinus exſequi potuiſſent. Quanta porrò illum fiducia præditum æſtimemus, qui capitis ſui poteſtatē armati hoſtis ancipiti arbitrio tam facile credere non dubitauit? Sed & milites eius exemplo firmati, nec vultu nec ordine mutato parem procedendi conſtantiā ſeruauerunt, plus ſpei in vnius Abſalonis præſidio quàm metus in hoſtium multitudine reponētes. Tranſgreſſos vadū, viamq́; vallo citeriorem aggreſſos, Karentini qui ſe hinc inde centuriauerant, humi proſtratis corporibus, perinde ac ſuperos adorandi officio venerati ſunt, exſurgētesq́; eorū veſtigia beniuolo ſtudio conſectari cœperunt. Iocundus Abſalonis ingreſſus, auido egreſſionis populo extitit. Neq; enim vt priuatæ rei legatus, ſed tanquā publicę pacis miniſter excipitur. Inſignis hic vicus triū præpollentium fanorum ædificijs erat, ingenuæ artis nitore viſendis. Iis tantum penè venerationis priuatorū deorū dignitas conciliauerat, quantum apud Arkonēſes publici numinis autoritas poſſidebat. Sed & hic locus vt pacis tempore deſertus, ita tunc frequentibus habitaculis conſertus patebat. Quorum altitudinis tres ordines fuere, infimo, medij, ſupremiq́; ponderibus ſuſtentamentum præbente. Quinetiam tantæ conſertionis anguſtiæ fuere, vt ſi tormentis in vrbem lapides iacerentur, nudā humum in quā cōciderent non offenderent. Super hæc natus immunditijs fœtor cunctos vrbis penates aſperſerat, nec minus corpora q̃ metus animos cruciabat. Vnde noſtris Karentinos obſidioni reſiſtere nequiuiſſe conſpicuum fuit. Neq; enim eorum tam promptam deditionem vlterius mirari voluerunt, quorum tam arctam neceſſitatem liquidò peruiderunt. Maius fanum veſtibuli ſui medio continebatur, ſed ambo parietū loco purpura claudebantur, tecti faſtigio ſolis duntaxat colūnis impoſito. Itaq; miniſtri direpto veſtibuli cultu, tandem manus ad interiora fani velamina porrexerunt. Quibus amotis, factum quercu ſimulacrū, quod Rugiæuithū vocabant, ab omni parte magno cum deformitatis ludibrio ſpectādum patebat. Nam hirundines quæ ſub oris eius lineamentis nidos molitæ fuerant, in eiuſdem pectus crebras ſtercorum ſordes congeſſerant. Dignū numen cuius effigies tam deformiter à volucribus fœdaretur. Præterea in eius capite ſeptem humanæ ſimilitudinis facies cōſedere, quæ oēs vnius verticis ſuperficie claudebātur. Totidem quoq; veros gladios cum vaginis vni cingulo appēſos, eius lateri artifex cōciliauerat. Octauū in dextra deſtrictum tenebat. Hunc pugno inſertū firmiſſimo nexu ferreus clauus aſtrinxerat, nec manui niſi præciſæ euelli poterat, quæ res truncandæ eius occaſio exſtitit. Spiſſitudo illi ſupra humani corporis habitū erat: longitu

do vero tanta vt Absalon supra primam pedum partẽ consistens ægre mentũ securicula quã manu gestare consueuerat, æquaret. Hoc numen perinde ac Martis viribus præditũ, bellis præesse crediderant. Nihil in hoc simulacro iocundũ visentibus fuit, lineamentis impoliti cælaminis deformitate sordentibus. Iamq; famuli maxima cum totius vrbis exanimatione, tibijs eius secures applicare cœperunt. Quibus abscissis, comitãte sono lapsus terræ trũcus impingitur. Hoc viso oppidani, Dei sui viribus insultãtes religionẽ mutauere contẽptu. Nec eius excidio contẽtæ, satellitũ manus ad Porcuithũ simulacrum quod in proxima æde colebatur auidius porriguntur. Id quinq; capitibus consitũ, sed armis vacuum fingebatur. Quo succiso Porenutij templũ appetitur. Hæc statua quatuor facies repræsentãs, quintam pectori insertã habebat, cuius frontẽ læua, mentũ dextera tãgebat. Hęc famulorũ ministerio securibus icta concidit. Has statuas oppidani Absalonis edicto intra mœnia cremare iussi, preces imperio opponere cœperũt, orantes misereatur confertæ vrbis: nec incendio obijciat, quorũ iugulo parcat. Nam si ignis ad vicina prolapsus, vnum è tabernaculis corripuisset, ob eximiã consertionẽ, vniuersa indubitanter conuelleret. Quapropter eas vrbe egerere rogati diu repugnauerunt, quod se membrorũ quorũ ministeriũ imperio exhibuissent, numine pœnas exigẽte vsum amissuros metuerent, contemptũq; religione excusare pergebant. Ad vltimũ Absalonis monitu, Dei qui sibimet opitulari non posset potentiã flocci pendere docti, spe impunitatis accepta, imperio ocyus paruerunt. Nec mirũ si illorũ numinũ potentiã formidabant, à quibus stupra sua sæpenumero punita meminerant. Siquidẽ mares in ea vrbe cum fœminis in concubitũ adcitis, canũ exemplo cohærere solebant. Nec ab ipsis morando diuelli poterant. Interdũ vtriq; perticis ediuerso appẽsi, inusitato nexu ridiculũ populo spectaculũ præbuere. Ea miraculi fœditate solennis ignobilibus statuis cultus accessit, creditũq; est earum viribus effectũ, quod dæmonũ erat præstigijs adumbratũ. Sueno vero quo magis simulacra aspernenda doceret, super ea cum à Karẽtinis eijcerentur sublimis consistere voluit. Quo facto pondus contumelia auxit. Nec minus trahẽtes rubore q̃ onere vexauit, domestica numina alienigenæ pontificis pedibus subiecta cernentes. Dũ hæc à Suenone gerũtur, Absalon tribus cœmiterijs in agro Karẽtino dedicatis, vespere Karentinã redijt: deletisq; simulacris vnà cũ Iarimaro profunda nocte ad naues peruenit, eumq; secũ cœnitare coëgit. Iamq; Absalon ternas cõtinue noctes absq; somno exegerat, adeoq; oculorũ eius aciẽ vigilię debilitauerãt, vt pene viuendi vsum extinguerent. Sequenti luce scribę & qui priuata principũ sacra tractabant, sacerdotiorũ ornamentis donati, regenerandæ per aquam prouinciæ ministeriũ præbuerunt. Itẽ basilicas cõpluribus in locis moliti, priuatę superstitionis tuguria, publicæ religionis domicilijs mutauerunt. Eodẽ die pariter accipiẽdis obsidũ reliquijs vacatũ est. Quo tempore Pomeranorum duces qui Tetislauum regno exuendũ, seq; Rugianæ rei dominiũ in præmiũ militiæ recepturos putabant, postulata abeundi licẽtia, amicitias hostilitate mutarũt. Quæ res ipsis postmodum ac Danis longã belli discordiam interiecit. Vespere portu soluentes se ad proximã continenti insulam appulerunt, illic regi septẽ æqualis magnitudinis arcæ, consecrata deorum numini pecunia refertæ, à Rugianis allatæ sunt. His peractis remittẽdæ expeditionis decretũ vulgatur. Qua reuersa Absolon nouos sacerdotes non solũ ordinis sui insignibus, uerum etiam commeatibus instructos, reuocatis prioribus in Rugiam delegauit, ne alienis impensis utẽdo populũ quem sacris documentis erudituri erãt, in exigẽdis vitæ necessarijs onerarent. Nec prędicationis eorũ ministerio miracula defuere. Siquidẽ cõpluribus debilitate corporis resolutis, per eorũ salutares p̃ces bonę valetudinis habitus recuperatus est. Quod potius lucrandę gẽtis respectu, quàm sacerdotũ, sanctitati diuinitus cõcessum videri potest. A quibus etiã detractæ religionis supplicia varia membrorum strage grauiter exigebãtur, vt manifeste Deum & cultus sui præmiũ, & contẽptus vindictã afferre, putares. Ibidem quoque nuper clarum inauditi generis miraculum incidit. Matrona quædã à viro immerẽs adulterij insimulata, cum purgandæ infamiæ gratia candenti laminæ dexterã obtulisset, subitò ferrũ quod exceptura

Præstigiosa miracula dæmonum.

erat

Lamina candente pudicitia probatur.

erat perinde atq; innoxiæ manus contactū fugiens, neglecto pondere, sublime se extulit, penduloq; motu gradiētis fœminæ incessum comitans, cum ante arā iactandū erat, inter religiosam astātiū admirationē proprio impulsu humi decidit. Ea res & mulieris infamiā leuauit, & visentiū animos religioni proniores effecit. Nec temere quidē pudicitiā suā tam ancipitis argumenti iudicio credidit, cui corporis animiq; fiduciā certæ synceritatis conscientia ministrauit. Capta Rugia cū adhuc piraticæ labes cunctos maris nostri secessus fœdaret, solerti Danorū instituto prouisum est vt eorum classe recensita, quarta quæq; nauis aduersum maritimos prædones quoad temporū habitus sineret excubādi officio fungeretur, sicq; quorundam assiduitas vniuersorū laborem absolueret. Tantum enim commodi gens nostra in paucitatis cōtinua, quantū in multitudinis intercisa militia reponebat. In quod munus potissimū iuuenes coniugiorū expertes legi placuit, ne militię studium tori charitate torpesceret. Iisdem Absalon & Christophorus duces adduntur. Qui domestici freti liminibus non contenti, etiā Rugiana littora ac Leuiticos scrutabantur anfractus. Per idē tempus legati regis quos vt sibi paternæ animæ sanctitatem sacris honoribus venerari liceret Romā transmiserat, consentaneas voto literas retulerūt. Quibus cognitis rex omni Danica nobilitate sub edicto Ryngstadium euocata, circa solēne Ioannis quod in æstiuo solstitio colitur, & parenti cœlestes honores, & filio regios celebrare constituit, maxima claritatis incrementa accepturū se ratus, si vna eademq; luce ex ijs alterū ara, alterum corona donasset, vt & huius infantiā regnum reciperet, & illius spiritum publica religio consecraret. Sed neq; se vlla alia ex re tātum voluptatis hausturū credebat, quàm si in filio maiestatis suæ insignia viuus conspicere potuisset. Quinetiā naues à propinqua statione reuocatas, longinquā agere iussit quo citius profundæ barbariæ piratas offenderent, ante feriam quę Ioannis censetur participandę solennitatis gratia reuersuras. Discedētes quoq; præmonuit ne huius generis piratas callidius quàm fortius confligere solitos repente lacesserent, & quibus id consuetudinis sit vt hostili classe superueniēte nauigijs suis in littus subductis, de industria citato cursu latebram petant, hostibusq; liberum instandi locū tribuant. Sed mox vt eorum nauigia ardenti remigū studio passim littoribus applicata conspexerint, improuiso recursu latebris erumpentes eadem brachijs per foros iniectis apprehensa subducant, subductaq; nautis partim lapidū, partim telorū nimbo obrutis ferro perfodiant, ac crebris foraminibus absumant. Hos itaq; tametsi fugere videantur auidius insequendos non esse, quorū non minus fuga q̃ impetus metui debeat: neq; terga prębentibus pręproperè innitendū, sed potius & littus composito nauigationis genere petendū, & in aciem iunctis patienter ordinibus descendendū. Hæc agentibus in expedito victoriam fore, quod inermes illi nudisq; penè corporibus dimicantes, plus astu quàm apparatu niti soleant. His monitis incalescentes se in Olandiam appulerunt. Verum quanq̃ Suenes ac Dani inimicitias gererent, ne destinatam paganis cladem Christianis infligerent insulę parcendū duxerunt, religionis concordiam regnorum odijs præferentes. Hic ab indigenis permixtos Estonibus Curos propinquo in portu piraticam exercere perdocti, indicatum sibi locū vt cuiq; nauigationis celeritas suppetebat, cum cōtemptu hostium, regij monitus immemores, certatim subintrant. Quo viso, speculatrix Estonū ratis remigio in altum excessit, obuiaq; nauigatione diffugere quàm sociæ classi visorum nuncium afferre maluit. Quod reliqui piratarum experti, subductis in continentem nauigijs, de industria se propinquæ syluæ fruticibus occultare cœperunt. Quorum commentum Sueno Scolingus & Nicolaus Wendilensis haud callide ęstimantes vehementi remorum impulsu concitatis nauigijs, cum vniuersis remigibus littus insiliunt, vbi protinus fallaci Barbarorum recursu excepti, diuq; cum ijsdem strenue præliati, neglecti regalis consilij pœnas exitio pependerunt. Quibus dum Touo Longus, & Esgerus insignes Absalonis equites auxilio fore gestiunt, quorum spiritum protegere student sociantur funeribus. Talibus sociorum periculis Magnus Scaniensis irritatus magis quàm territus, diuerso littoris aditu similem pugnæ euentum habuit. Horum omnium nauigia Barbari prius remi-

Animus Esberni cuiuſdam ſuis hoſtibus reſiſtendi fortiſſimus.

gibus viduata, mox ſecuribus perfoſſa profundo merſerunt. Has militum ſtrages Chriſtophorus contēplatus, temperato remigij curſu terris nauē abſtinuit. Quæ cum fluctuante prora littori latus aduerteret, tanta ſaxorū vi ab hoſte petita eſt, vt remiges ſua tantū corpora munire contenti, aliena attentare nequirent, nec iam inferendis ictibus ſed vitandis vacarent. Hæc poſtquā Esbernus animaduertit, ne ſanguis regius fruſtra ſibi creditus videretur, ſtrenua nauigatione continentē petendo medijs ſe iaculantiū ſaxis immerſit, oneratumq́; periculis iuuenē ab imminenti exitio nauigij ſui interiectu ſeruauit: Quod protinus Barbari magnis virib. apprehenſum, vulneratis qui proræ præerant, in littus haud ſegniter pertrahendū curarunt. Esbernus cum ſe tribus ſpiculis baliſta emiſſis, toties ictu fraudatum videret, confracto tormēto cuius vſum fruſtra tentauerat, à puppi in proram armatus conceſſit, ſolusq́; tot hoſtes aliquanto diei ſpacio mira animi corporisq́; virtute ſuſtinuit. Tandem ſilicibus adeò contuſus telisq́; perſtrictus, vt pedibus quoq; deficeretur, ægrè puppi repetita conſedit. Iamq́; à comitibus deſertus (nam cuncti, præter vnum, pellente metu profundo ſe dederant) poſtq̄ barbaros nauigium cuius iam latera dolabris perfregerant inſilire conſpexit, virtutis priſtinæ nō oblitus, viribus recollectis ſemel iterumq́; ac tertio exceptos fugauit, telaq́; in ſe cōgeſta acerrime in hoſtem retorſit: auxilio ſibi vertens quod in eius perniciem vis aliena contulerat. Ad vltimum hebetatis neruis, laſſitudinis nimietate confectus, cū potius debilitati quàm hoſti cedēs reſumendarū virium gratia paululum gradum referre cœpiſſet, tam grauem lapidis ictum capite excepit, vt ante puppim pene exanimis collaberetur. Quem cum Barbari conſcenſo nauigio iacentem obtruncaturi concurrerent, vnicus eius comes cum voce ſemianimem ſuſcitare non poſſet, dextera comprehenſum erexit, ſolaq́; conſiſtentis imagine propinquas hoſtiū cateruas repulit. Tanta quippe fortitudinis eius experimenta fuerant, vt aſpectu non minus quàm viribus hoſtem terrerent. Poſtremo ſenſibus redditis, comitem percunctatus curnam ab eo fatigaretur: poſtquā nauigium Barbaris completum audiuit, priſtino animi vigore, pulſis omnibus, in proram conceſſit, pugnaq́; ſtrenue edita, cum viribus propemodū abſumptis ad malum regredi vellet, rurſum ſemianimis cōcidit: periſſetq́; ni eum Chriſtophori remiges ocyus naue exceptū ſeruaſſent. Quæ res cæteros in littoris acceſſione cautiores effecit. Eo nanq; proſpectius abſtinentes, eminus rem fundis iaculisq́; geſſere. Et quoniā rebus vlterius attentandis noctis propinquitas officere videbatur, ſumpto differendæ pugnæ cōſilio, ne qua Barbarorum ratis nocturno portus egreſſu clandeſtina fuga dilaberetur, excubijs obſeruandū duxerunt. Igitur Barbari cum ſe tantę claſſis obiectu conclusos viderent fortitudinem ex deſperatione capientes, iam non de fuga ſed victoria cogitare cœperunt. Itaq; partim proprijs, hoſtiumq́; nauigijs quibus potiti fuerant, partim ſylueſtribus truncis arboreisq́; molibus munitionem ad vrbis inſtar ædificant, binos habentem introitus arctos admodum, anguſtijsq́; difficiles, quibus quis veluti poſticis ſubmiſſus irreperet: latera quoq; quæ ex nauigijs compegerant velis in multiplices ordines conuolutis exterius imminebant, propugnaculorum vſum à telarum conſertionibus mutuantes. Præterea alijs ſectos ſtipites figēdis ictibus exacuere, alijs littoralia ſaxa iactibus idonea legere curæ fuerat: & ne vlla ex parte remiſſis animis viderentur, bacchantium more cantu choreisq́; lętitiam ſimulabant, Danis triſtē ſilentio noctem ducentibus. Tunc Lucas Chriſtophori ſcriba nationis Britannicæ, literis quidem tenuiter inſtructus, ſed hiſtoriarū ſcientia apprime eruditus, cum infractos exercitus noſtri animos videret, mœſtū ac lugubre ſilentium clara voce prorumpens, ſolicitudinem alacritate mutauit. Siquidem memoratis veterum virtutibus, noſtros ad exigendam à ſociorum interfectoribus vltionem tanta diſſerendi peritia concitauit, vt non ſolum mœſtitiā diſcuteret, verumetiam cunctorum pectoribus fortitudinem ingeneraret. Dictuque incredibile fuerit, quantum virium in noſtrorum animos ab alienigenæ hominis ſermone manauerit. Diluculo redito paucis ad prohibendam hoſtium elapſionem relictis, remoto ab eorum caſtris ſpacio littus conſcendunt, ne in ipſo apparatu repētinos ſuperueniētiū paterētur incurſus. Itaq; cultius armatis in acie

præi-

præire iussis, ignobilibus quibusq; subsequendi locum attribuunt. At Barbari nõ per acies sed passim munitione delapsi, ingẽti clamore edito in pugnam prosilire cœperunt, existimantes Danos strepitus viribus perterrefactos primo congressionis impetu superandos. Tantus autem clamoris eorum horror increbruit, vt in postrema acie collocatis non solum metũ, sed fugam incuteret. Verum à præcedentibus secus ac rebantur excepti, non minore impetu castra quàm reliquerãt repetebant. Cõplures ex eis cæsi, solus è nostris Olauus guttur telo traiectus multoq; sanguinis profluuio debilitatus, semianimis in littus refertur. Primus Nicolaus Sticonis filius vir genere & viribus iuxtà splendidus, defensam à Barbaris munitionẽ irrupit, sed in ipso mox aditu vehementi fustis ictu exceptus procubuit. Quẽ Ako frater proprij corporis obiectu protegere cupiens, dirum in gutture vulnus excepit. Quorum fortitudinis vestigia cæteri insecuti, facto irruptionis gradu, cum cõtemptu periculorum atrocius in hostẽ grassantur. Quibus etiam qui excubijs prę-erant superuenientes opem tulere, alij malis appositis munimenti fastigiũ transcẽdentes, ferendi socijs auxilij studio hostilibus sese globis immergunt. Tãta autem in Barbaros strages exercita est, vt ex ipsa eorũ multitudine ne cladis quidẽ nuncius superstes reperiretur. At nostri prædę participatiõe acta, refectisq; nauigijs, nobilium sociorũ cadauera salientes, ignobilibus ibidem tumulatis, in patriã referenda curabant. Qua inita Waldemarũ apud Ryngstadium magna cum optimatum frequentia regio apparatu feriantem reperiunt. Vbi Lundensis pontificis ministerio cuius id exequendi officium erat, & patris eius ossa aræ traduntur, & filius septem annos natus Kanutus rex cõsecratur, regia in sella purpura venustatur. *Kanutus quo modo rex fuerit electus.* Quibus debita religione celebratis, Helgo pontifex Asloensis, & Stephanus Vpsalensis ab Erlingo missi, editiore loco occupato pacem Noruagiensibus benigno precabantur alloquio. Quam à rege eo potissimũ die concedendam esse monstrabant, quo & filium diademate, & parentem altareo honoratum vidisset, tantum quod excellenti eorum facundiæ tributum est, vt Erlingo familiaris colloquij aditus promitteretur. Ad quem Esbernus poscente Helgone, nondum resanatis vulneribus legatus dirigitur, Erlingo & Iuaro Noruagiensibus interim obsidum loco apud regem retentis. Multa illi in concione Erlingus insolenter, hic multa Erlingo audacter respondit. Quo Erlingus domi suæ detento Waldemarum allocuturus, Sialandiam, quatuor nauigijs Stephano Vpsalensi comitatus, accedit. Quem cum Absalon nuper à regis in Iutiam proficiscẽtis comitatu magna classe regressus, Isorensi in portu aduentantem videret, socijs quicquam hostiliter conari vetitis, ne superuenientibus metus inijceretur tranquille eius nauigationẽ excepit, quem etiam maiore classis suæ parte dimissa, ad regẽ perduxit. Is cum prima colloquij die obiurganter exceptus de concordia desperaret, Absalonem per Stephanũ orat, tutò sibi discedere liceat. A quo timidius quàm si in patria foret sentire prohibitus colloquium repetiuit, pacemq; probatis conditionibus impetrauit. Enimuero cunctis Noruagiensium magnatibus in eandem sacramenti formã obstrictis, iureiurando pollicitus est se filium regis Waldemarum admodum paruulũ educationis officijs prosecuturũ, eundemq; prius Noruagiæ ducem, deinde regni hæredem futurũ, si filius suus Magnus absq; liberis iusto matrimonio susceptis decederet. Quinetiam miles regis effectus, quotiescunq; res posceret sexaginta Noruagiensium naues in eius comitatũ expediendas promisit. Cuius pactionis tenorẽ Danorũ fide laudata, domi postmodũ in concione vulgauit. Quem Touo descendentẽ reducendi Esberni gratia ꝓprio sequebatur nauigio. In quo profecturus Esbernus, munificentia gentis arcuum telorumq; donis onustus abscedit. Cum ad Oddam prouinciã peruenisset, ex eius speculatoribus, regem expeditione Pomeraneã petiuisse, cognoscit. Iidem ab eo interrogati an vllos recẽter piratas vidissent, quadraginta ferme nauigia ad insulã Syram appulisse denũtiant, pręfati parũ se nosse, negociatrix an piratica classis extiterit. His auditis Esbernus vt noctu inscios præteriret, neglecto syderis habitu quàm remotissime terras nauigando vitare constituit, piratico se conspectui subducere cupiens. Sed dum obscuritatis auxiliũ expetit, subitò collucentis lunę fulgore proditur. Nam Sclaui

serena nocte conspecto velo, obiecta classe nauigantē excipiunt. Quibus conspectis Esbernus nautas arma capere, loricatosq; suis in locis consistere hortatus, reliquos secum in proram perductos ex vtroq; nauigij latere spiculis hostem incessere iubet, vt salutem suam protegere necesse habētes, segnius alienam impeterēt, Præcepit quoq; cum primum classis obiectum, veli beneficio penetrassent, eodē defensionis genere quo proram instruxerant se duce puppim communiant, obseruato ne quis pręter eum inter pręliandum fandi licentiam vsurparet, quo melius imperantis iussio exaudiretur. Quem si occidere contigisset, Touonis vererētur imperium. Hic si perisset, Esgero proloquium deferretur. Quibus prostratis, minimum pugnæ restaturum dicebat. Quo demum loricam sumere volente, is qui gubernaculo præerat quo se sit protecturus inquirit, cū vtraq; manu circa gubernandi officium occupata, neutra necessariæ defensionis vsibus aptare possit. Cui continuo Esbernus munimentum quod erat sumpturus tradidit, seq; quàm gubernatorem hostibus inermem offerre maluit. Quo facto vnius hominis corpus ferro, omnium vero mentes audacia instruxit, tantopere hostes à se cōtemni demonstrans. Quibus iuxta Esberni cōsilium obedienter ac strenue gestis, postquam classis globum aciemq; perruperant, primus sequentium Sclauorum incursus vi telorum abigitur. Secundus aliquanto maiore conatu editus, pari modo repellitur. Tertio Barbari tantam vnius nauigij virtutem mirati, cum quibus præli- entur interrogant. Respondet Esbernus frustra nomina rimari, qui prædam occupare non possint. Hunc vocis iactum expertus Ericus Iurisij filius, vir generis clari sed cordis obtusi, quem forte Sclaui illic captiuum habebant, quàm poterat clara voce prędicauit Esbernum ab eis capi non posse. Quo audito seipsos nisi eo potirentur inuicem execrati, hostilis nauigij latera citra malum cōmunibus rostris impellunt. In quo conflictu complures ex eis exanimati sunt. Sialandensium nemine periclitato. Cumq; ventus cuius non modicum auxilium erat, aliquantulū ex pristino habitu remittere videretur, interrogatus à suis Esbernus, an velo remigium adijcere oporteret, id fieri prohibuit, ne nauigationem metu conficere putarentur. Cumq; Barbaros idētidem firmatis animis pertinacius instare cognoscerent, perseuerantię eorum metu, an silex intra nauigium suppeteret percontatus, postquam haberi eum animaduertit, malum cōscendi, inq; eius cacumine ignem extundi præcepit. Cuius facti acumine Barbaros sequentem classem imitari putātes, ab vlteriore sui insectatione cohibuit. Cum velum extra prospectum hostium esse crederet, demisso eo domesticum in portum remigio peruenit. Ita nō minus ingenio suo quàm sociorū viribus adiutus partim à fortitudine, partim ab astutia præsidium mutuatus est. Interea rex Rugianorum classe auctus, perq; ostia amnis Zwinæ Pomeraniam ingressus, Iulini oppidi ipso intacto confinia populatur. Deinde ad fluuiū Iulino Caminoq; iunctū vniformem principijs ostijs bipertitum, regia classe ꝓgreditur. Cuius nauigationem crebra sæpiū obstacula à piscatorib. defixa difficilem faciebant. Pons quoq; pręlongus Iulini mœnibus cōtiguus, media amnis intercisione transitiue coarctabat, citra quem impedimentis vrgentibus ꝑnoctatū est. Mane rex continentem aggressus, ex aduerso vrbis in ripa australi pontem disijci iussit. Nec minori Sialandensib. piscatorias sæpes cōuellere studio fuit. Quos cū Iulinenses per occultū pontis transitum cimbis prolapsi ꝓpellere niterentur, Absalō qui simul cum rege ripā ascenderat, alienis nauigijs correptis opportunum eis præsidiū attulit. In cuius clypeū coniecta tela inania cadebant, sociorum scutis immissas cuspides retentantibus. Cumq; eius nauigiū huic spectaculo procul intentum, hortante rege ꝓpius accessisset, repulsis hostibus ingentiq; pōtis parte conuulsa cæteræ classi nauigandi iter tribuitur. Quā cum oppidani prætereuntem scaphis incessērent, Absalon & Suno, cimbas suas sagittarijs cōpletas eis obijciunt. Ancepsq; exercitatio erat nauiculis, vario tormentorū genere decertantibus. Verum vt Iulinensibus oppidū, ita nostris classis refugio fuit. Ad vltimū cedentes oppidanorum scaphæ, liberū classi ꝓgressum dedere. Quam cum Suno posterius sequeretur, quendā e Iulinensibus insolentius ripæ incursantem, eiecto ballista spiculo interemit: eiq; mox aliū subuenire conantem simili ictu ꝓstrauit.

Quo-

Quorum corpora totidem ocyus accurrẽtes, humeris suis excepta celerrime deportarunt. Cumq; nostros ob id factum vnus ex oppidanis perinde ac sociorum necem maledictis vlturus acerbiore cõuitio insequeretur, proterue eum Guthskalcus agere prędicabat, quod dona quæ in alios vltro collata conspexerit, contumeliosa verborum violentia assequi cupiat. Nam cum duos eorum pedites à nostris equites factos conspexerit, reliquos si propius accessissent, similibus equis esse donandos. Quo dicto non solum insectatoris petulantiam cõtudit, verũ etiã oppidanorum omnium insolentiam proculcauit. Inde ad insulam Crisztoam peruentum. Cuius incendio abstineri rex vt annonæ equorum alimentis necessarię parceret, edixit. Proxime ad vrbem Caminum permeato amne proceditur. Cuius septentrionali prouincia armis incendioq; vastata, prælium eius in ponte conseritur. Sub quẽ Sclaui per occulta vada repẽtes, lanceis inter rimas porrectis furtim nostros vulneribus appetebãt. Cuius incõmodi fraudem Danicarũ illico scapharum frequentia dispulit. Pontis quoq; fragilitas excidiũ minitans, amplius q̃ hostis sęuitia in metu reponebatur. Igitur omissa vrbis oppugnatiõe, Crisztoam reditur, vbi reducendæ expeditionis summa cum totius exercitus hæsitatione cõsiliũ agitantes, qua parte põtum repeterent ambigebant. Nam cum Pomeranorũ lacus tribus ostijs in fretũ decurrat, duobus Penensi videlicet & Swyznensi lõginquitatis tędio fastiditis, propinquã Caminẽsis exitus breuitatẽ adire placuit. Quẽ Gero quidam regiõis eius locorũ peritus adeo vadosum incertæq; profunditatis asseruit, vt eum æstus dũtaxat regressu suo meabilẽ faciat. Cuius cognoscendi gratia Absalon cum tribus nauigijs missus contigui maris sæuitia interpellante, profunditatis habitũ excusse rimari non potuit. Hic fluuius vbi lacu emanat, contractiore alueo stagnat. Progressu verò suo supra amnis modũ latitudinis incremẽta suscipiens, eximiã paludẽ aut facit aut inuenit. Rursum vbi pelago influit pristinæ contractionis mensuram resumit. Quanq̃ vero classis regia Absalonis reditũ opperiri deberet, nauigationis ardore præcepti oblita, imperio festinationi posthabito ad idem amnis diuerticulũ procurrit, ac seipsam proprio ductu difficillimis alueí locis inseruit. Cuius cum Christophorus terga custodis more postremus tutaretur, insultantibus Sclauorũ nauigijs haud facilẽ fluuij ingressum habuit. Quod attentationis genus partim viribus suis, partim sociorũ auxilijs propulsauit. Cũq; rex eodem die Iulinensis prouinciæ denuo inuadendæ cõsilium agitasset, Absalon cõcubia nocte opportuna ascensui loca scrutatus, vbi solidiorem fundi situm aduertit, illic aut palos fixit aut harundines ripæ iunctas nodis signauit, posteraq; luce easdẽ indiciorũ notas secutus, exponendis equitib. facilem cõtinentis aditũ præmonstrauit. Qui cum Magnũ Erici filiũ diurnę excursationis agendæq; prædæ socium haberet, eumq; incautius euagantẽ ab hostibus propè interceptũ, quanq̃ à rege vicorũ incendijs insistente reuertendi imperium accepisset, charitatẽ obedientię prætulit, Magnumq; partim nauali, partim equestri hostium militia arctissimo in loco cõclusum, e uestigio cõcitato agmine superueniens imminentis exitij periculo liberauit. Nec ingratus auxilij Magnus, salutem suã se ei debere cõfessus est. Ad hæc ingentes seruatori grates exsoluit, seq; etiam spiritum suum si necesse foret eius saluti impẽsurum promisit. Verum Absalon memor hanc opem à se latam aduersum regis imperiũ esse, ne tristiorem eius vultum experiretur, gratiam quam contemptu læserat prædæ obiectu recuperare constituit. Igitur pecorũ ordines præ se agi, captiuosq; in castra præcedere iussit, eoq; aspectu permulsos regis oculos in aduentum suum sereniores effecit. Is nanq; cognitis, Absolonis operibus spolijsq; conspectis iram quam contemptui inflixit virtuti remisit, eumq; leui repræhensionis genere veniente excipere contentus fuit. Repetita classe anceps educẽdę eius consilium fuit. Alij siquidem medias fauciũ angustias ad commodum nauigationis ligonibus patefacere, strictasq; fluuij partes fossorũ opera ampliandas censebant. Sed quia manifestum erat futurum, vt arenis maritimo æstu appulsis fossa obstrueretur, opus attentatũ non est. Alij naues subiectis trabibus cõmuni vi in portũ pertrahendas duxere, equitatu vtrinq; ripas tuente, Rugianis solis sex paruulas rates hac arte educere cõtigit, cæteras vero oneribus

Oratio Vuagonis suos commilitones Absalonē calūniantes reprehendentis.

admodū impeditas disiungi quàm abstrahi facilius fuit. Igitur cum nostri infinito procedēdi ardore aliquandiu fauces frustra tētassent, reuocāte rege ægre cœpto cesserūt. Tanta omnes (Absalonē excipio) hoc exitu vtēdi auiditas stimulabat. Is nanque explorato amne, faucium profunditatē nauigijs inaccessam fore cōperat. Interea Kazymarus imperita nostrorum secessione gauisus, claudēdi amnis gratia quinquaginta nauiū classem eius principio obijciebat, ratus nihil hostium fortunæ præter mortē aut captionem residui fore. Insignes ei sagittarij Konon & Cirinus fuere, ab Henrico in Sclauorū auxilium, Danorū odio missi. Bugiszlauus quoq; cum equestribus copijs superueniens, nauigijs in supplementū fratri transmissis, Iulinēses quod cum nostris acie nō conflixerint ignauiā eis obiectando cōtempsit. Quæ res adeò Iutensiū animos metu confecit, vt Absolonem veluti concione circundatū palàm conuitijs aggredi deforme non ducerent, eius ductui imputātes quod propriæ festinationis impulsu commiserant. Quinetiā muliebriter & quasi per lamentū queri cœperunt, olim regum consilia ad illustriū virorū arbitriū pependisse, nunc in stolidissimi cuiusq; monitis sententiaq; cōsistere. Enimuero Danis eo loci peruentū esse, vnde reditus spes præsumenda nō sit. Quāobrem pauca nauigia quibus rex ac principes dilabi possent, publico conamine extrahi oportere, ne Danorū vires ac nomen vno temporis momento funditus collaberentur. Quā insectationē Absalon adeò patienter ac moderate tulit, vt nihil ex consueto mentis aut vultus habitu deponere videretur. Idq; solum monere cōtentus fuit, vt eas tantū ad præsens voces profunderēt, quarū in futuro meminisse non pudeat. Huic fortè obtrectationi Scorro Waggnonis filius interueniens, primū ob confusas populi voces, cuiusnam rei mentio haberetur liquidò exaudire non potuit. At vbi cessante iurgio, remissoq; strepitu, Absalonē maledico astantiū sermone lacerari cognouit, Desipitis, inquit, commilitones, pijssimi ac valētissimi viri industriam tanquam scelus aliquod aut flagitium obscœna verborum petulantia proculcando, ignauasq; & indignas fortibus voces in eius conuitium muliebriter iaciendo. Neq; enim strenuam ac fortem operam iniqua æstimatione pensare fas est. Ipso siquidem ductore eas terrarū partes armis lustrauimus, quas ne aspicere quidē maioribus nostris contigit. Et sanè principibus ductandi, militibus sequēdi ius competit. Ergo nos proprijs niti, alienis vero imperijs regi conuenit. Neque enim ab eodem & defendi & ductari debemus. Quapropter nos illi grates habere par est, qui fortunas suas toties pro nostra præda victoriaq; deuouit, cuiusq; nūc fortissimo ductu eo necessitatis peruenimus, vt salutē armis protegere debeamus. Iam enim patriā ac penates, affectātibus, ante hostiū oculos conspicuū virtutis opus ædere necesse est, reditumq; probitatis actibus impetrare. Has autē populi nostri querelas, à summa animorū trepidatione profectas quis dubitet? Sed prô dolor quid causæ est quod tot illustriū virorū præcordia tam repente fiducia defecit, ignauia occupauit? Quid nobismetipsis nullo concutiente metum parimus, abiectaq; spe sine periculo trepidamus: Corporibus integri sumus, neq; nexus neq; plagas experti. Dextris enses gestamus, nihilq; robori nostro inopia aut clades detraxit. Agè tantā fortunæ incolumitatē virili mentiū robore prosequamur. Meminerimus nos exercitatos, nō imbelles fœminas esse, & inter penè inermes hostes, summa cū armatura versari. Certe si classis nostra aut naufragio aut incendio perisset, nihil impedimenti esset quo minus per medios hostes patriā equis repeteremus. Mittite ergo trepidas ignauasq; voces muliebriter auribus tantæ concionis inserere, exsurgentesq; animis hebetatos fortitudinis neruos pristina virtutis fiducia recreate. Talibus aliquādiu monitis insistens, potius obtrectantiū ora cohibuit quā animos correxit, depressitq; iurgiū exhortantis autoritas, quod ei summa pietas ac præcipua fortitudo maximā sociorū gratiā conciliauerat. Interea Kazymarus classis nostræ potiendæ spe admodū incitatus, simulandæ fiduciæ gratia tentorio in ripa defixo aureis argenteisq; poculis sibi ac militibus merū propinari constituit. Cuius insolentię fastū, fugatus postmodū rubore mutauit. Interea Waldemarus principes à classis pertractatione reuocatos curatis corporibus ad se coire iubet. Quos cū intra naui-

gium

gium suum frequentes adesse cognosceret, quid factu potissimū ducant inquirit. Quibus responsum non dantibus taciturnitatē miratus, causam eius exponi præcepit. Tunc quidā, hæsitantibus cæteris, pueros ei in consilium adhibendos dicebat, quorum præcipue monitus sectari soleat, vt quos duces elegerat etiam reduces habeat. Qua voce Waldemarus Absalonis sibi familiaritatem exprobrari cognoscens, non moris esse, inquit, fortes viros inuicem se muliebriter reprehendere, quin potius vbi publicæ necessitati cōsulitur, priuatas lites facessere oportere. Sed neq; hominem qui ab ipsis imperitiæ damnetur, si cōsultus fuerit responsiōis ignorantia silentiū acturū. Intuensq; Absalonem quid suadeat rogat. Ille consiliū in expedito esse, cum eo regi libitum foret vti pronunciat. Quę enim alijs impedimēta atq; obstacula videātur, dispulsu facilia fore, neq; aut nauium obiectum, aut equitum incursum morari posse, quo minus ea parte egressus pateat, qua aditus fuerat. Regem quippe expositis in cōtinentem equitibus, protegendæ classis gratia ad ipsas fauces secedere debere, eoq; nauigia nonnulla loricatis remigibus instructa cæteris singulatim præire, & classem hostilem cum primū frequentiū comitatus affuisset irrumpere. Ridentibus cunctis & an ipse præuius fore vellet percontantibus, volo, inquit, ne fortius dixisse videar quàm fecisse. Etenim audaciū consiliorum autores, quod ore suadent manu prosequi conuenit. Delectatus consilio rex, Absaloni naues, remigesq; quos posceret expediri præcepit, ac protinus ripā stipatis equitibus petens ad amnis principium properauit. Quo Kazymarus eminus aduentare conspecto, relicto ocyus tabernaculo ad classem trepido cursu se retulit. Septena delectu habito nauigia procurantur, eadēq; loricato remige exornantur. E quibus bina Absalonis fuere, totidemq; Esbernus ac Suno ductabant. Reliquis tribus Thorbernus, & Olauus, & Petrus Thorstani filius præerāt. Cūq; Absalon cætera classe seriatim subsequi iussa nauigio primus incederet, ignotum amnis diuerticulum infenso nauigationis cōpendio penetrauit: cuius reliqua nauis gubernātis errore subitò vadis insedit. Sed hunc deuiæ nauigatiōis excessum, detrusa arenis puppe remigū velocitas porrexit, statimq; barbara classis ceu ventis correpta passim dilabitur. Cuius fugā Dani magnis ac lætis vocibus insecuti, discissum saxi vinculū effuso clamoris gaudio prædicabant, deq; accusatoribus Absalōis veneratores effecti, ingenti gratia ipsi relata, contumeliā laudibus redemerunt. Sed & eius animus moderatiōis & constantiæ viribus præditus, mobilis vulgi adulatione extolli parui habuit: tantūq; se in despiciendis laudibus gessit, quantum in contēnendis vituperijs egerat. Tantulo negocio tā ingens periculū dispulsum est. Bina Sclauica nauigia remigū metu deserta, apud Criztoam à nostris excepta sunt. Tertiū substantibus aquæ palis affixū, sociorum succursu seruatum est. Cumq; rex citatis equis Iulinum petisset, Bugiszlauus circa pontis refectionē ineundæ vrbis studio occupatus, conspectis Danis operā fuga mutauit. Adeò illum subita animi trepidatio pristinæ dictorū suorum insolentiæ obliuisci coēgerat. At rex confestim refecto ponte tanquam hostium opera consummaturus, in australem ripam equites traiecit, quò facilior exoneratæ classi inter amnis cōsepta progressus pateret. Quo postquam Absalon subsequente nauigia ductādo peruenit, ne eadem Iulinenses vt soliti erant incesserent, instructam sagittarijs scapham cōscendit, eamq; medio inter vrbem & classem amne direxit. Verum oppidani nimio timoris haustu perculsi, anxia cū desperatione totius militaris fiducię vacui, mœnibus suis inclusi latebant. Pertrāsitis impedimentis nauigijs equi reddūtur, defessaq; remigio classis in portū colligitur. Cumq; Absalon ac Suno consueto excubandi officio postremum fixis anchoris locū cepissent, veriti ne eorum nauigia vento circunferente solo propius adacta, nocturnæ equitum irruptioni paterent, conscensis nauiculis quantum ripa à profundo distaret curiosa amnis collustratione explorare cœperunt. Interea quidam è Iulinensibus mero solutus, sed venusta admodum clientela stipatus ripam insolentius obequitādo petiuit, benigneq; eis Guthscalco interprete locutus, atque obsides pacis postero die dandos pollicitus, reliquijs rerum parci, prædàque abstineri poposcit. Quo discedere volente, equo insolentius ab eo per iactantiam cōcitatus subito lapsu corruit, eumq;

Fortes viros inter se muliebriter contēdere, priuatisq; litibus, vbi publicæ saluti consulendū, nō decet intentos esse

vehementi ictu humo inflictū, penè exanimē prostrauit. Hūc satellites veloci accursu iacētem attollere frustra conati sunt: quippe cuius sensus halitu intercluso magnitudine casus sopiti viderentur, nostrorū vero sagittis petiti capiendū hosti herū liquerunt. Qui protinus à vernulis Absalonis in scaphā coniectus, ad Liburnam defertur, vbi visu demū motuq; corporis recuperato inter suos se constitutū existimans, assidentes osculo amplexuq; petebat. Quo errore risum spectātibus suscitauit. Interea rumor falso dispersus exercitū subit, hostes impediendi exitus studio Swynensia ostia crebris occupasse nauigijs. Cuius opinionis fidē idem Barbarus rumorem falsitatis arguendo leuauit, prefatus excussum sibi exploratumq; fore Sclauicū robur Danico adæquari non posse. Quod si Pomeranorū vires Polonensibus sociatæ ferro cum Danis decernere debuissent, malle se tutiusq; posse Danicas partes quàm aduersas fouere. Cęterū si Polanis ac Sclauis contra Danos dimicaturis etiā Saxonica accessissent auxilia, nescire se quā partem victorię propiorē esset auguraturus. Qua asseueratiōe, nostros ad capessendā cum hostiū contemptu nauigationem, alacriores effecit. Tanta autem timoris vis Sclauorum animos hebetauerat, vt ne extremos quidem sicut olim consueuerant, incessere tutū ducerent. Petrus quoq; cognomento Toddo cū nauigiū suū palis illisum rupisset, eiusq; reficiendi causa abeuntem sociorū classem relinqueret, tempus reparationi impensum vt solitarius ita omnis periculi immunis exegit, refectaq; puppe subsecutus socios, nemine lacessente per tutā & liberā nauigationem ad classem peruenit. Adeo Sclauorū petulantiā, pristini metus reliquiæ castigabant. Ergo inconcussus peractæ expeditionis reditus fuit. Residuū anni ocio tributum est. Interea Kazymarus & Burgiszlauus Danicarū viriū metu Henrico se subdunt, regnumq; suum hucusq; liberum Saxonici muneris faciunt. Ergo dum ex hostibus alterum metuunt, alterius iugū sumpserunt, auxiliūq; petendo antiquæ libertatis beneficium amiserunt. Sed Waldemarus Saxonicam opem frustra a Sclauis petitam iudicans, vtroq; hoste contempto, cum instructa classe Stitinū veterrimū Pomeranię oppidum petit. Huius nauigationis præcessor Absalon, benigni erga Stitinenses animi ductorem habebat. Cuius fraude per Oddoræ amnis dispendia abductus, cæteris rectam & cōpendiariam nauigationē sequentibus, mutato ordine postremus ad vrbem peruenit. Est autē Stitinū eminentis valli sublimitate cōspicuum, insuper natura arceq; ęqualiter munitū, vt inexpugnabile pene existimari possit. Hinc mos prouerbij sumptus, eos qui se tutos inaniter iactant, Stitini præsidio nō defendi. Huius tamen vrbis expugnationē Dani spe viribus maiore cōplexi, cum materiam eius partim incendij capacē animaduerterent, cōstructas virgis crates admodū breues, ob iacula vitanda velut scuta prę se gestabant, ij sdemq; freti ligonibus aggerē petere cœperunt, tutius intra cuniculorū latebras ignē sparsuri. Rex interim oppugnationem orsus muralibus machinis omissis coronā admouit. Solis sagittarijs ac funditoribus excelsa mœniū propugnacula appetere possibile fuit, aditū fastigio negante. Fuere tamen ex iuuenibus qui glorię studio summa mœnium clypeis tantū protecti conscenderent. Alij contiguas solo portas cōtemptis propugnatoribus cominus securibus tentant, minusq; eis quàm procul agētibus periculi fuit, quod tanta telorū vis in hostes vndiq; congerebatur, vt ab ijs nō nisi remotiores cerni impetiq; possent. Quo euenit vt audacia salutem, ignauia discrimen afferret, tutioresq; propinquitas quàm remotio præstaret. Econtrario Danorum armis non magis propugnatores ipsi quàm cæteri intra vrbē populares opprimebantur, ancipiti iactu valli consepta transcendentibus telis. Nulla res oppido magis aduersum oppugnantiū multitudinem quàm defensorū paucitas nocuit, vtpote quorū bellicus labor successionis auxiliū non habebat. Præfectus vrbis Wathyszlauus erat, qui & ipse Bugiszlauo & Kazimaro sanguine cōtiguus habebatur. Huius animus nihil pene cum ciuiū ingenijs cōmune sortitus, tanto amplificandæ exornandæq; religiōis studio flagrabat, vt Sclauico sanguine editum, barbarisq; moribus imbutū negares. Siquidē vt patriā superstitiōi deditam ab errore cultus reuocaret, exemplumq; ei corrigendæ credulitatis proponeret, monachalis vitę viris è Dania adcitis, in latifundio suo sellam exstruxit, eamq; multis & magnis

Gloriæ studiū periculi contēptum parit.

magnis ſtipendijs locupletauit. Qui cum laſſatis pugna ſocijs vrbem captiōi propinquam animaduerteret, hoſtiū ſæuitiam veritus, offerendę deditionis gratia pacem petiuit, acceptaq; fide protinus à pauoris conſortibus funiculo ſubmiſſus, regia caſtra petere non dubitauit. Quo viſo, Danorum populus languidius pugnam exercuit, periculis ſuis regi pecuniam emi, ſeq; eius cupiditate victoria pariter ac præda fraudari conqueſtus. Quo rex animaduerſo, demendæ notæ cupidine vrbem equo circuiens, milites ad inſiſtendū hortari cœpit. Poſtquam multo labore edito caſſam ac difficilem oppugnatiōem aſpexit, reuerſus in caſtra Wartyſzlauū admittit. Cuius precibus motus dedēdi poteſtatem oppidanis indulſit, pecuniāq; quantam ægre vniuerſa Sclauia exſoluere poſſet cum obſidibus pactus, ſtatuit vt vrbem Wertiſzlauus à ſe in beneficium receptam tanquā regium munus, conſortio Sclauicæ dominationis eriperet. Igitur reuocatis ab oppugnatione militibus neq; capi vrbem neq; diripi paſſus, ſignū ſuum propugnaculis affigi pręcepit, receptæ deditionis indicia præbiturum. Illic cernere erat vallum ab imo in ſummum ita ſagittis vndiq; conſitum, vt arundine concretū putaretur. Quas noſtri ingenti ſtudio lectas pharetris reddiderunt. Poſt hæc nauigationem remenſi, capto Lyubino Rugiam reuehuntur: & quoniā Rugianę piſcationis tempus ſuperuenerat, in cōmune conſultū eſt eò loci tertia totius claſſis parte excubias ordinari, ne publicis alimētis petēdis hoſtilis vicinię metus officeret. Huic manui Kanutus Priſzlaui filius à rege præeſſe iuſſus, deformiter imperio repugnauit, pręfatus ſe nihil præter anguſtos Lalandiæ fines in Dania poſſidere, eoſq; tanti non eſſe, vt pro ijs tuendis ſeipſum indubitato periculo obijcere cupiat. Cęterum id negotij iuſtius ad pōtifices quos ſolos rex arbitros habeat pertinere, quod tāto indignius ad ſe referri, quanto remotiorem à regis familiaritate gradum obtineat. Tam impudenti iuuenis reſpōſo percitus Waldemarus, exigua illū beneficia (quod exiguis dignus ſit) accepiſſe reſpondit, de cætero ſe efficiente ſpoliandū magis honoribus quàm beandum. Sed nec eum pontificū familiaritatē inter probra ducere oportere, è quorum numero reperire facile ſit, qui præſens negotiū ſuo ductu finire non abnuat. Ita Kanuto imperium detrectante Abſalonem acceſit, eiq; Kanuti reſpōſionem exponit. Deinde an naues quibus ipſum præeſſe oporteat inſtruxiſſet, perquirit. Contrà Abſalon interrogato, an ea res pontificum opera abſolui poſſet, ſuā cupidius offert, prædicando conſentaneū deſertiōi opus fore, regem periculis relictū reditum affectando dimittere. Quem Waldemarus ob reſponſi virtutem impenſioribus verbis laudatum, Kanuti moribus diſſimilem prędicabat, quod ille imperio parere nō audeat, hic iuſſum vltronea ſuimet oblatione pręcurrat. Regreſſus à rege Abſalon, amicis è Sialandia denuntiat ne eo torpidius remanſuras naues inſtruant, quod ab ipſo ductari regiq; debeant. Primus Thorbernus incūctanter ſe comitem eius futurū reſpondit, cuius ſuccurſu quondā patriā exuli ſibi redditam eſſe meminerit. Petrus quoq; Thorſtani filius nō ſine magno rubore eum à ſe deſeri poſſe, quem & neceſſitudinis & matrimonij affinitate cōtingeret prędicabat. Cuius comitandi Suno non minus ſibi quàm ipſis debitum incumbere profeſſus eſt, quod ei intima iunctus propinquitate noſcatur. Esbernus quem ſolū fratrem habebat, comitatu ſuo orbandū negabat. In hunc modū tota penè Sialādenſium claſſis condixit. Quo cognito rex non ſolum ipſis, ſed & Abſaloni grates habuit, qui ſibi tam propenſum ciuiū fauorem, virtutis meritis peperiſſet. Igitur Abſalon poſt regis diſceſſum ad tuendos Rugiæ fines relictus, non tam tutā incolis euagationem quàm ſecurā ipſi Daniæ quietē præſtitit, Pomeranorū claſſe patriæ terminis excedere non audente. Huic Sueno Aruſienſis cum aliquanta Iutenſiū manu voluntarius operū comes ac ſocius fuit. Eo tempore princeps Rugię Tetyſzlauus cum Iarimaro fratre ſuperueniens, gratijs Abſaloni actis, tum ei, tum cæterę claſſi ſuffecturos excubijs cōmeatus benigniſſime præſtitit, eiſq; inter nauigia diuidendis, induſtrios ex noſtris viros pͨfici poſtulauit. Sed Iutis allata paſſim & ſine diſtributione rapientibus, Abſalon hac munificentia vlterius vti noluit, excepto quod halec è captura ſibi deferri cōſtituit, ne obſequium iniuria rependeretur. Inde domum repetiturus, apud inſulam Thynnam ſequacem Iutorum claſſem dimittit.

Quorum incautior pars dum Australia Fioniæ latera præteruehitur, apud vrbem à Kanuto Priszlaui filio cõditam, piratis obuijs terrestri sibi fuga cõsuluit, nauesq; suas metu deserere, pudori non duxit. Qua fama accensus Absalon cõtracta ocyus classe, magno scrutandi studio loca quæ maxime piratis familiaria nouerat, indagabat. Igitur opacos insularum anfractus, & abstrusos maris angulos assidua nauigatione rimatus, miseras captarum nauium reliquias tristiaq; prædæ vestigia repperit. Quarum inuentu vltionis auidior redditus, diuisa classe separatim lustrationis officium peragi iussit: ipse ad insulam Mansuetam cum potiore Sialandensium classe concessit. Iamq; præuiæ nauigationis excursu sociæ classis conspectu excesserat, cum fortè quidam in destinato consistens littore, crebra pilei ventilatione colloquium eius expetere videbatur. Quem magnæ rei nuntium arbitratus, incognita ex eo cognoscendi cupidine, velo posito terram cimba petiuit. Agnitiq; eminus hominis fidem prima voce damnauit, quod egressę nuper à Sclauis piraticæ parũ eo præscius fuerat. Is nanq; bissenas nummûm libras annuatim mercedis loco pactus, quoties quatuor pluresue piratici myoparones Daniam petere statuissent, indicia ad Absalonem se delaturum promiserat. Cuius non alia saluandi promissi ratio extitit, quàm quòd ante pactionem secum initam piratas profectos asseruit. Idem Absalonẽ quorsum tenderet percontatus, vt comperit domos repetere velle, tunc deniq; expeditionem ab eo solui cũ inchoari debuerat, astruebat. Iam quippe à Sclauis aduersum Daniam ingentem classem esse cõtractam. Quod vt cognitum sibi compertumq; fore, ita ambiguũ extare quisnã Danię partes hoc paratu petere destinauerit. Æstuante Absalõe & quo se hostes effusuri essent prædiscere cupiente explorationem promittit, præquisito quo nuntiũ referre debeat. Absalon promontoriũ Monẽse designat, rogatq; tempus quo obuium mittere debeat: ille diem sextum definit. Nec diutile moratus abscedit, priusq; conspectum fefellerat quàm comes Absalonis classis appelleret. Nostrorũ siquidem præsentiam perosus repẽte dilabi curæ habuit, ne re cõperta proditi ciuium consilij, morte aut exilio supplicia lueret. Nec rem Absalõ tacite habuit. Siquidẽ acceptum nũtium venienti sociorũ classi, suppresso autoris vocabulo, publicauit, præfatus tunc à se domos repeti cũ classem exeri satius foret. Ignaris cunctis quonam id autore cõpertum haberet, tantamq; eius præscientiam admirantibus: bifariam optione diuisa deliberare eos iubet, aucta classe an cõtracto equitatu venturum hostem repellere mallent. Quod si neutrum probent, vel littorum incolas quo minus piratarum sæuitiæ pateant, proprijs relictis tutioribus recipi locis iubeant. Igitur magnates concordi sententiarum voto neq; incertam hostiũ appulsionem equitatu excipere promptum, neq; littorale vulgus ad interiora reijcere speciosum ducentes, naualiter confligendum decernunt. Igitur portubus augendæ classis gratia repetitis, remiges velata nauigia dimittere iussi, passim ad petẽdos alterius expeditionis cõmeatus discurrere cœperunt. Absalon ob nõnulla negotia Roskyldiã proficiscitur. Quem inde reuertẽtem hybernũ subito frigus excepit. Cuius tanta vis fuit, vt etiam aquas repente crustaret. Cumq; Sialandensiũ populares cõtractis alimentis, onustos cõmeatibus currus nauigia repetendo ductarẽt, tãta glacialis luti moles rotarũ orbes implicuit, vt ꝓrsus gyrare non possent. Quippe pertinax gelu veluti glutino quodã lignis limũ astrinxerat. Quo euenit vt curruum rectores ijsdem relictis iumenta oneribus subderẽt, ipsiq; pedestriũ ductorum officia subirent. Quorũ ocreas gelatæ sordiũ tabes supra quàm tibiæ ferre poterant, onerabant. Hos cum Absalon equo præteriens miseratorijs verbis prosequeretur duraq; pro patria perpeti prædicaret, respõderunt maioris ærumnę esse captiuum piraticis in transtris considere, plusq; se ex præsenti labore voluptatis q̃ amaritudinis capere. Igitur expeditionem orsus cum prope Monam venisset, obuium accipit, quem nuper ad eiusdem insulę promontorium nouarum rerum ex Sclauo cognoscendarũ causa trãsmiserat. Illic accepit classem Sclauicã Swaldẽsi in portu morantẽ, petendæ Monę propositũ gerere, in australi ipsius littore equites, pedites in septentrionali dituram, nauigia vero Kyalbyensis sinus anfractibus immissuram. Quam idcirco copias spargendas duxisse, ne incolis vllus fugæ locus

locus admitteretur. Quo comperto, optimum arbitratus eſt trãquillo nauigationis genere Coztam petere: nec prius ab ea diuertere quàm claſſis hoſtica ſeipſam ex conſulto prædicti ſinus anguſtijs infudiſſet. Cui ſi inopinatè ſuperuenire nequeat, reliquas hoſtium copias occupatu facilimas autumabat, quibus nullus abſq; nauigijs reditus pateat. Sclauis ſegnius agentibus, dilationẽ miratus Falſtriam petit, ibiq; è tota claſſe bina nauigia legit, quibus hoſtium actus ſpeculari præcepit. Horum alterũ Sialandẽſibus, alterũ Falſtrenſibus inſtruere iuſſum, ſtatuto, vt ſi eadem ab hoſte capi cõtigiſſet, reliquæ claſſis impenſis redemptio taxaretur. Quod audiens qui à Sialandenſibus in alterius nauigij regimen adcitus fuerat, operã ſe daturum aſſeuerabat, ne redemptionis beneficium captiuitatis iniuria paciſci neceſſe habeat. Quod non ignauiæ cauſa officium detrectando, ſed vigilantis induſtriæ fiducia ſecuritatem præſumendo aſtruxit. Verũ Abſalone Coztã regreſſo, Guemmerus quidam conuiuio Falſtrenſibus præbito, nauem quæ ſpeculandi gratia ab eis expediri debuerat, epularũ dulcedine retẽtabat. Siquidem humanitatis ſpecie fraudẽ occultans, omniũ ſobrietatem eximio potionis onere fatigatam, ad ſalutare Abſalonis imperium exequendũ, lentã nimis inhabilemq; reddiderat. Is Guemmerus nimia Sclauorũ familiaritate corruptus, noſtræ gentis conſilia latenter eis prodere conſueuerat. Eodem quoque tempore Sialandenſium claſſem corpore magis quã animo ſecutus fuerat. Ad cuius penates Sclaui iam portu Suualdenſi petendæ Falſtriæ propoſito egreſſi, præmittunt qui ipſum ſuper Danorũ negocijs ſecretius percontentur. Tunc vero Guemmerus ab Abſalone in claſſem vocatus, patriæ excubias ſpecie, re vera inſidias exhibebat. Qua de re nuntij per eius domeſticos certiores effecti, maturè ſuis quæ acceperant indicant. Ea res Sclauicæ claſſis cœptum propoſitumq; fruſtrata eſt. Itaque cæteris rebus omiſſis ad ſinum, quem viridem vocant, appellere contenti fuere. In cuius littore crucem religioſa ab incolis cura conſtructam excidere adorſi ſunt, inſigni ſtipitis ruina maiorem piraticæ gloriã habituri. Cuius ſacrilegæ temeritatis ſupplicia poſtmodum turpiſſima fuga, triſtiſſimoq; naufragio pependerunt. Falſtrenſibus quoq; heſterno mero ſaucijs ſuperueniſſent, ni Sialandicus ſpeculator inter remos ægre delapſus, ebrijs ſomnum clamore depreſſiſſet. Per quem Abſalon cognito hoſtiũ occurſu, noctu Inguarum & Olauum probatæ ſolertiæ viros leuibus nauigijs ex inſula Boka ad ſpeculandum eorũ conſiliũ dirigit. Quibus profectis eorundẽ reditum præſtolare non paſſus abſceſſum proſequi ſtatuit, præcurrẽdos potius quàm imitandos exiſtimans, ne longa nuntij expectatione cuncta tardius exequeretur. Meminerat, ſiquidem moris eſſe Sclauis exercitum ducturis, ante lucanos amare procurſus, rebuſq; celeriter confectis feſtinis ſtudere regreſſibus. Quos ne tradius aggrederetur remigiũ maturius inſtruit, vnà ſpeculatoris ac ducis partes acturus. Quem Sclaui diluculo conſpicati, aduẽtanti cunctas nauium ſuarum puppes opponunt, proris in altũ auerſis perinde ac fugæ non prælio conſulturi. At vbi Sialandenſium ſignum enituit, vehementi remorum conatu parẽ fugam intendunt, corpore viros, animo fœminas exhibentes: nec ægre Abſalon fugientibus inſtitit. A quorum inſecutione coorta ſubitò tempeſtate prohibitus, Falſtriã repetiuit. Tanta autem vndarũ colluuio fuit vt nauium quæuis in aliam iactaretur, nec colliſioni leui opera ſuccurri poterat periculo omnes æque pulſante: periſſentq; noſtri niſi tẽpeſtati cedere maturauiſſent. Igitur Sclaui cum remigio aduerſum vndarũ ſæuitiã eluctari nequirent, veloq; ſibi cõſulere vellent, tẽpeſtatis magnitudine euerſis nauigijs mergebantur. Quorũ periclitationis certiſſimum indicium crebra piratarũ nauium fragmenta regionis noſtræ littoribus appulſa dedere. Bina ex ijs nauigia remigũ virtute à fluctibus defenſa, in Iarimarũ Rugiæ principẽ inciderunt, qui poſtmodũ alterum ex ijs Abſaloni præmij nomine tranſmiſit, vtriuſq; captionẽ ipſius negocio imputans. Solennis hic dies Nicolai nomine erat: cuius auſpicijs effectũ eſt, vt Sclauorũ excercitus ad hoc vſq; tempus Daniã hoſtiliter petere auſus non fuerit. Iamq; noſtros reditũ intendentes (vt hyeme fieri aſſolet) repentinũ gelu concluſit. Quod tantæ violentiæ erat, vt ipſam ſinus in quo pernoctabant, ſuperficiem enata ſubito glacies occuparet. Huic tata

Guemmerus quidam patriam ſe ſaluam eſſe velle ſimulans, eam prodere conatur.

soliditas inerat, vt spissitudinem eius vnico ictu transuerberare nō posses. Cumq́; eximia glaciei moles portu egressuris obsisteret, industria prouisum est, vt vnius nauis præcessu cæterarum insecutio expediretur. Sed nec vna quæuis præeundi officio diutile fungi poterat, quod partes carinarum extrinsecæ glacialiū crustularum acumine perinde ac ferri impressione çxederentur. Quam ob rem præcessionis vices inter nauigia æquo ordine diuidi curatū est. Ita demum per maritimos anfractus nauigatione protracta, in apertum pelagus peruētum est, indeq́; ad propria cuiq; remeatum. Iamq́; Absalon temporum supputatione habita, vniuersas præsentis anni partes, ternis mensibus exceptis, piratico labore emensus fuerat. Postera æstate apud Eydoram inter Hēricum & regem communium negociorū agitatio, contractis vtriusq; prouinciæ principibus, habebatur. Vere reddito, Christophoro solis præfect uræ suæ viribus succincto, prospera aduersum Brammeseos expeditio fuit: qua peracta alia protinus regalibus iussis instruitur. Hanc Absalon & Christophorus ducum nomine prosecuti, primi Mansuetā venere. Qui cū rege tardius agente rursum Brammeseos aggredi statuissent, aduehitur Eskyllus insigni Scaniensium classe stipatus. Hic nuper Hyerosolyma regressus, barbā admodum immissam longinquæ peregrinationis testem gerebat. Igitur Absalon si quid clam tanto viro experiretur, vitio sibi vertendum existimans, per Esbernum ei quid cupiat, indicat. Ille studio Absalonis impensius laudato, orat sociū se propositi habeat, canitiemq́; suam iuuenilia quandoq; experiri permittat. Nec segniter promptissimis Scaniensiū delectis, Absalonem secutus, cōmuni nauigatione appulit Lalandiā. Illic nostris obuiæ septem Rugianorū rates fuere. Vnde cum noctu soluissent, erroris metu peritum nauigationis ex Absalone deposcit, quo recepto prospero cursu destinati portus compendium assecutus est. Absalonem vero noctis opacitas aliquantis nauigationis excessibus errabundū effecit. Sed nec Sialandenses erroris prorsus expertes reliquit. Par ignorātia Rugiana quoq; nauigia fefellit, & fortè in eum locum inciderant, prope quem Brammesiorū classis piraticam actura coiërat. Cuius rei inscij Rugiani, cum primum lux affuit nostrorū se copijs inserunt, paremq́; cum ipsis militiam auspicantur, paucis ad nauiū præsidia relictis, quas Brammesij conspectui subiectas, dilapsis metu custodibus, populantur. Nec prȩda spolijsq́; cōtenti, bina ex ijs nauigia p̄stantioris fabricæ visa, secum abducūt. Quæ cum ꝓhibentibus Sialandicæ classis custodibus vlterius amouere non possent, ferro ꝑtusa merserunt. Vnicā hæc prouincia vrbē habebat, quę à Danis rebus vacua reperta est, incolis eidem defensionē suā credere nō audentibus: cuius desertioni partim defensorū, partim valli inopia causam p̄buit, antequā incolæ vocitabant qui mœniū suorū diffidētia cum cōiugibus ac liberis ad ecclesiā extra vallū sitam certatim se cōtulerant, religionis q̄ belli prȩsidio tutiores futuri, pacisq́; domicilio periculū vitaturi. Sed nec quisquā è nostris ad eorum bona manus porrigere ausus est, ne prædandi libido sacrilegio implicaretur: quanq̄ in sacra æde iniquas opes attentare nefas non esset. Neq; enim religiōis autoritas, eius detractorib. auxilio obtentuiq; fore debuerat. Iamq́; militante Absalone, Eskillus ne quid cōsuetæ religiōis omitteret, primā sacris operā exhibebat. Cuius animo tantus hostiū contemptus incesserat, vt in exercitu toga non armis vteretur. Interea Hurna quidā & Marquardus, quem Adolfus Holsatiæ præfectus filio moriens tutorem reliquerat, Danorum copijs superbo sermone contemptis, ingentem Sclauorum, Saxonumq́; manū contraxerant. Forte autem nostris intermisso obequitandi labore, respirandi gratia aliquantisper humi cubātibus, Eskillus adeò se ætatis magnitudine contusum confractūq́; asseuerabat, vt ne equū quidem sine adiutore conscendere posset. At vbi hostes in conspectū venere, quouis iuuene ocyor equum insiluit, ita vt corporis eius robur nulla ex parte quassatū putares: adeo virtus ætati imperat. Itaq; qui dictis senectutem causatus fuerat, hanc postmodū factis iuuentam redolentibus decorabat, quem in hanc virtutis dissimulationem nihil præter virtutem adduxit. Eodē forte tempore ex nostris manus paruula prædæ dulcedine à cæteris digressa, cum hostes militum numero superiores, & fuga vitare deforme duceret, & pugna aggredi non auderet, inter metum pudoremq́; defixa,

defixa, sociorum præstolabatur aduentum, inter quam & reliquas nostri exercitus copias palustribus aquis medius fluebat, vno, tãtum vado meabilis, riuus. Quẽ Absalon cunctante primipilo primus equo transgressus, sequentibus superandæ difficultatis compendium præmonstrauit. Cuius rei ignari, hostes securius quàm cautius operiebantur, Danicorum equitum aduentum editi mõtis interiectu celante. Igitur qui prius à nostris diuulsi fuerant, nõ expectato sociorũ auxilio quod sibi tam propinquum cernebant, auide in hostem procurrũt, ne bellum proprio metu dilatum, aliena virtute expetere viderentur. Quorum Sclaui paucitate contempta, postquã maiorem hac aciem humilioribus locis relictis montis iuga superare cõspiciunt, terga vertentes, ab ijs quorum vires summa animi dictiq; petulantia lacessiuerant, nullo negocio fundũtur. Tantum semper ludibrij, insolentiæ exitus afferre consueuit. *Sclaui ab iis, quorum vires petulantissime cõtempserant, nullo negotio superantur.* Tunc quidã ex nostris quos ex fugientibus occupabant, nuda hastarum parte equis detrudere cõtenti, ob communem religionem ferro prosternere passi non sunt, ne peremptorum cædes plus percussoris animæ noceret, quàm gloriç prodesset. Quam iniuriam beneficij loco à passis acceptam crediderim. Ingenti deinde præda acta tam diu in littore perstãtum est, quoad Rugianorum nauigia, quæ Brammesij violauerant, reficerentur. Interea Henrico duce apud Bauaros agente, vniuersi Saxonum satrapæ gerendi cum Danis belli cupiditate, quod minimo conficiendum negotio arbitrabantur, insignem viribus exercitum amplificabant. Qui in itinere profugis occurrentibus, accipiunt Danos non rustica aut ignobili armatura, sed operoso ac militari instrumento bella gerere solere, tantæq; in Christianos clementiç esse, vt fugientes colaphis quàm armis insectari maluerint. Nam aciem suam cum ab eis capi intercipiq; posset, equis non spiritu spoliatam, autorem vero victoriæ solum Sialandensiũ antistitem extitisse: Id mirum satrapis visum, quorum vnus Guncellinus, cuius bellicæ virtutis experientia apud Henricum ducem familiaritatis palmam creauerat, de re præsenti à cæteris consultus, Absaloni in maritimis occurrendum monebat, quod cum vnius insulæ manu dimicare magni non sit. Interrogatus ab ijsdem rursum an cum ipso rege manũ tuto conserere possent: ne id quidem Henrico duci sine periculo audendum respondit. Quo dicto cunctantibus cunctis, Danicæq; virtutis impetum formidantibus, viam se tutioris consilij repperisse subiunxit. Nam cum vniuersæ Danorum vires maritima expeditione cõfluxerint, si interim Slesuicensium partes hostiliter peterentur, plus dispendij Danos quàm foris inferant, domi esse passuros. Quo audito Bernardus Razaburgensis in eam prouinciã arma se trãslaturum negabat, quam per regem beneficij iure possideat. Sed neq; Slesuicensium portas tametsi rex extrinsecus agat, adeousq; defensoribus carere, vt plane hosti patere videantur. Nam earũ custodiã sexaginta Danorum millibus esse mandatã. Quod audiens Henricus, qui Saxoniç primatum vicario nomine administrabat, bellum à se Danis temere parari protestatus est, qui pacis patriæq; charitate flagrãtes, propulsandæ magis quàm irrogandæ iniuriæ gratia aduersum insolentissimos seruos, teterrimosq; latrones Martem inducãt. Quos cum innocentes incessere nefas habeatur, tartareas sedes mereri, qui tam iustæ gentis cruore manus suas cõtaminare præsumerent. His monitis decretũ remittendæ expeditionis obtinuit, cunctis tam indignũ militiæ genus detrectandũ censentibus. Igitur Guncellinus, qui bellicæ virtutis operibus apud Henricum excellentem familiaritatis locũ meruerat, cum sententiã suam sociorum arbitrio damnatam animaduerteret, pacificandum cum nostris ratus, Sunonem poposcit, eoq; cõpositiõis partes plenius exhibente, vsq; ad Henrici ducis è Bauaria reditum, belli dilatiõem obtinuit. Rex deinde Rugiam aduectus, Sircipinensem statuit attentare prouinciam. Quã dum peteret, eximiã vastæ cœnulentæq; paludis difficultatẽ offendit. Cuius superficies tenero vestita cespite, graminis quidẽ ferax, sed vestigij ita impatiens erat, vt plerunq; calcãtes obrueret. Nam limo funditus subsidente in luteas voragines, sordidãq; colluuiem prolabebantur, haud aliud progressuris iter patebat. Tunc equites extenuandç difficultatis vitandæq; lassitudinis gratia, arma sibi detracta equis imponunt, eosq; prçuij ductare cœperunt. Quos vt altius cœno obrutos sustentabãt, ita cum

& ipsi ductando subsiderent, equorũ comã amplexi fulciebãtur. Riuulos quoq;, qui in ea palude crebri admodum discurrebant, nexis virgarũ compagibus superant. Tunc vero insignis quorundam probitas fuit. Nam quidam ex equitibus armis onusti, ductis post se equis, passibus incedebant, agilitatis fiducia onera abijcere recusantes. Quorum factũ hoc illustrius, quo inusitatius extitit. Sed & equi dũ corpus lacunis immersum auidius erigunt, interdum ductores vngulis obruunt. Rex ipse duorum militum humeris innixus, omnibus præter proximam corpori vestem reiectis, ægre limi mollitiem superat. Raro vnquam plus sudoris Danica virtus expendit. Ingentẽ hostibus peragratæ paludis admiratio stuporẽ inuexit. Neq; illis resistere tutum ducebant, à quibus & ipsam rerum naturam superatam cernebant. Victor tantæ difficultatis exercitus haud secus quàm si hostem fudisset, alacer incedebat. Ingentes deinde syluas emensus, animaduertit vicum apta nauigijs palude circundatum. Is aquarum natura quàm arte munitior erat, eaq́; duntaxat parte vallum habebat, quam pons inter ipsum & continentẽ porrectus tangebat. Hunc princeps vrbis Otimarus prohibendi aditus gratia aduẽtante exercitu, vndis illico exæquare curauit, solis stipitum reliquijs inter aquã manentibus. Quas nostri ceu quædam alterius pontis iaciendi fundamenta sortiti, propinquæ villæ sepibus applicatis, paulatim intermeandæ paludis compendium moliuntur. Huius itaq; loci oppugnationem rex hortante mœnium inopia aggressus, Absalone cũ maiore equitatus parte prędatũ misso, quæcunq; exædificandi pontis instrumento opportuna animaduertit, summo negocio cõtrahit. Huius operis contextum verentes oppidani, cõtractis vndiq; sudibus, ligneã turrim instituunt, cuius præsidio hostem tanq̃ arce vetarẽt, eiusq́; propugnaculis freti, nostros promouendo operi q̃ protegendo corpori intentiores, immissis subitò funditoribus incessere cœperunt. Contra Dani sagittis decernere adorsi quia propius accedere nequibant, rem eminus tentant. Nec minus Otimarus noui põtis progressu territus, stagnum rate transgressus, regem petebat, ac prout nostrorum operã aut segnem, aut vegetem animaduertit, ita nunc parcius, nunc impensius pacis supplicationes agebat, semperq́; pro oppugnationis habitu deditiõis verba cõcipiebat. Tunc vero remissior operis executio fuit. Sciebant enim milites si bellũ reuocari deberet, pontem à se conseri non oportere. In quem tanta iam armatorũ moles concesserat, vt ne locus quidem suppeditandis, quæ structuræ necessaria forent, suppeteret. Adeò vincendi auida multitudo, operãdi angustias sibi ipsa cõsciuit. Sed nec aliter allatæ sepiũ moles, q̃ super militum vertices eorũdem manibus ductatę proferri poterãt. Nec inutilis ea necessitas fuit, cum sepes in altũ libratæ non minus corporibus muniendis proficerent, quàm aquis sternẽdis prodessent. Eodem exemplo vulneribus saucij referebantur. Tum vero rarior tenuiorq́; pontis contextus fiebat, militibus plus eius incrementis, quàm firmitati studentibus. Et iam pene eundem insulæ cõmiserant, cum hostes partim arte, partim viribus freti, nouo pugnandi genere bellum exaggerant. Siquidem hastatas falces è turri directas, ad militum nostrorum scuta tendebant, eaq́; pertinacius apprehensa, præliantibus detrahebant. Obnitentes interdum violentiore tractu ponte excussos profundum petere cogebant. Cui malo ni maturius occursum fuisset, Danorũ iuuentus propemodũ scutis vacua occubuisset. Nam ex nostris quidam lignei vnci adminiculo, iniecta sibi falce potitus, eadem cæteras occupãdo, hostem subsidio spoliabat. Iamq́; dies occiduus erat, cum rex contiguæ noctis metu quid potissimum ageret incertus, seram oppidi captionem, futurumq́; pontis incendium verebatur. Quîs rebus cum se vrgeri animaduerteret, ne victo similis magno cum ignauiæ rubore ab oppugnatione discederet, ad intuendas Otimari preces paulãtim animum deflexit. Quem desperationis errorem Absalon cum ingenti præda superueniens, consilij sagacitate mire discussit. Siquidem regem si se ignaro Otimari votis annueret execratus, interpretemq́; secretius abductum, quæcunque à Barbaro pacifice tractarentur, cõtrario modo exponere hortatus, armatus in põtem descendit: militesq́; eum prohibendę pugnę gratia adesse ratos, acrius instare compellit, prædam (si vincerent) eorum iuris futuram pollicitus. Grata militi-

bus promiſſio fuit: iamq; explicito opere, alacres nō ſolum telluris aditum, ſed & turris faſtigium occupant: quam ſcalis gradibusq; adorti, fundunt, obuios reſiſtē tes obtruncant. Tunc Herborthus eques Danicus, ne pontis anguſtijs officientibus, ac turba ſociorum obſtante, tardior ſuperueniret, facilem ad hoſtes trāſitum nouo irruptionis genere quæſiuit. Etenim armorum onere retento, profundo ſe credidit: quosq; gradu non poterat, incredibili nandi virtute præceſſit. Quod factum æmulantibus cæteris, teneram pontis compaginem militum concurſus repente ſubſidere coēgit. Cuius ruina Abſalonē quoq; inter alios excuſſum, peſſundedit: qui cum nandi aſtu calleret, tametſi armis obſitus eſſet, non ſolum inter vndas ſecurus emerſit, verumetiam alios eius artis ignaros, ab imminenti periculo tutos pręſtitit. Interea Sclaui non ſuppetentibus ad fugam nauigijs, dolijs ſe committere auſi, ijſdem pro rotunditatis habitu circumuoluentibus, ab inſequētibus occupantur. Qui nimirum ob inuſitatum nauigandi genus, vt ſuis miſerabiles, ita noſtris ridiculi fuere. Itaq; ludibrio permixta eorum infœlicitas erat. Capto vico trucidantur mares, fœminæ captiuantur. Fuere etiam qui regi capiendi Otimari conſilium inſtillarent: quem ne recentis victorię gloriam vnius hominis perfida captione corrumperet, inuiolatum dimiſit, hoſtiq; parcere, quàm famæ nocere maluit. Cum omni deinde exercitu priſtinum iter remenſus, prius claſſem, mox patriam repetiuit. Poſtera æſtate Henricus Bauaria reuerſus, apud Eydorā ſolenne cum Danis colloquium habuit: in quo ob proſperos rerum ſucceſſus adeò ſe inſolenter ac tumide egit, vt medium pontis, ſicut ante conſueuerat, viſendi regis cauſa, tranſgredi recuſaret, ne ſibi dignitate præſtare, quem peteret, fateretur: immemor prorſus illum paternū, auitumq; regimen gerere, ſibi alieni imperij præfecturam ceſſiſſe. Quam inſolentiam rex adeò patienter ac moderate tulit, vt in eius occurſum exæquatis pontis ſpacijs, tāquam par, non maior deſcenderet, honoratiorem ſe ratus, ſi cum indignantis viri faſtu humilitate certaſſet. Siquidem præditus manſuetudine animus, celſitudinem ſuā citra debitam maieſtati venerationem ſubmittere, quàm alienæ ſuperbię exemplo inſoleſcere maluit. Itaq; pace cum Henrico compoſita, Abſalon cum ſecus Stethinnenſe promontoriū nauigationē haberet, leuibus ſaxis & ad iaciendū habilibus in eius littore lectitatis nauigiū onerat, vſurus eis ad caſtelli tuitionem, quod in publico negociatorū portu condiderat. Quibus nauigio impoſitis, ad idem caſtellū poſtera die peruenit: vbi cum munditiarum gratia balneis vteretur, animaduertit cuiuſdam nauis è ſeptentrione venientis mentiōem foris ſtantiū collocutione crebreſcere. Quam vt piraticā intellexit, ſemiloto corpore veſtem popoſcit, nauemq; quā in portu velatā dimiſerat, remigibus lituo cōtractis, cōſcenſam in altū dirigere curauit. Nicolaus quoq; qui clientelæ eius & ſtabuli curā habebat, aliud nauigium iampridem rimarum vitio peſſundatū, exhauſta ſentina, ad patientem nauigatiōis habitum celeriter perduxit. Sed Abſalon velo, Nicolaus remigio piratas petebat. Qui cum Abſalonis nauigationem ſuam ſuperare conſpicerent, callidum fugæ commentum amplexi, ſubmiſſo velo contrariam vento nauigationem remigio moliuntur. Id attentantibus, Nicolaus rate obuius fuit. Quam aduerſa nauigatione petentes, mira gubernatoris ſolertia fefellere. Nam cum ad eius penè contactū perueniſſent, obliquato remigio in illud nauigij ſui latus quod ab hoſtibus auerſum erat, pariter concurrere iuſſi, reliqui ſe erigentis oppoſitu perinde ac muro hoſtilia quibus inceſſebantur iacula vitauere. Sic hoſte eluſo diuerticulum nacti, callidis nauigationis ambagibus receſſus petebant. Quas tanta fugæ auiditas ceperat, vt cum ingens telorum vis in eorum nauigium effunderetur, etiam manus ſagittis traiecti, manentibus ſpiculis, remigandi officia nō omitterent. Adeo illos timoris magnitudo vulnerū moleſtiā negligere coēgit. Fuere etiam qui vndis impēſius obluctā tes, vitam remigio finirent. Alij telis terga confixi, maiorem nauigandi, quàm ſpicula proprijs corporibus auellendi curā præſtabant. Adeo illis minorum vulnerū dolorem maiorum metus ademerat. Cumq; anceps diu nauigationis certamen fuiſſet, quod ex remigiorum volucritate pendebat, noſtris tandem ſuperantibus occupantur. Tunc quidam ex eis indubitati periculi metu ferrum expectare

Abſalon nādi peritiſſimus.

Nauigantes nauem promouendi, quàm ſpicula proprijs tergoribus infixa auellendi, ſtudioſiores.

nõ ausi, in vndas desiliũt, mortemq; sibi ipsi inferre, q̃ ab hoste recipere maluerũt. Itaq; plerunq; timidos vnius periculi metus, in aliud præcipites iactare consueuit. Maxima horum pars qui fluctibus abstinuerant, ferro perempta est, quanquam ignobile sociorum fatum comitari nolentibus iure parcendum videretur. Quorum capita corporibus auulsa, propter Absalõicæ vrbis mœnia ijsdem stipitibus affixa sunt, qui nuper aliorum piratarum à Sialãdensibus captorũ ceruicibus onusti fuerant. Ea res ingenti prædones pauore cõfecit. Plurimum siquidem ad extirpanda piratarum latrocinia spectaculi huius atrocitas valuit. Gubernator ipse cũ paucis admodum remigibus captus, cum falsam redemptionis spem animo præsumpsisset, ac forte putria sociorũ capita conspicatus, idem se Danis facturũ dixisset, captiuitatis supplicijs consumptus est, pœnasq; non solum veteris piraticæ, sed etiam recentiũ minarum exitio pependit. Per idem tempus Esbernus & Wethemannus opportunas patrię excubias multo nauigationis impendio prosecuti, sedulumq; piraticę opus ingressi, in septem piraticos mioparones quatuor incidere nauigijs. Tunc Mirocus pugil spectatæ audaciæ, fortitudinis suæ motũ intra propriæ nauis spacia continere non passus, Wethemanni se appetentis nauigium virtutis fiducia solitarius insilit, cedentibusq; per ignauiam remigibus, neminẽ in eo præter Wethemannũ rebellem habuit. Quos Esbernus rate præteriens, risu prosequi cõtentus fuit: neq; aut hostem lædere, aut ciuem iuuare sustinuit, ne pluribus aduersum vnum opem tulisse videretur. Progressus itaq; Strumicum athlethã insignis fortitudinis capit. Sed nec prius Mirocus vt pedem referret, vrgeri poterat, quàm alius nauigij superuenientis viribus arceretur. Cuius respectui tantum venerationis à victoribus tributum est, vt cum captus supplicium mereretur, redemptionem acceperit, potiusq; in eo probitas honorata sit, quàm facinora punita. Ita cum impietati pernicies deberetur, fortitudini salus donata est. Eodẽ tempore Eskillus domesticis supra vires negocijs fatigatus, dum quieti intentius consulit, proficiscendi licentia à rege difficulter extorta, nobile Galliarũ cœnobium, quod Claraeuallis nũcupatur, petiuit, ibiq; priuati more trãquillam vitam degens, asperum patriæ conuictum voluntariæ peregrinationis lenitate mutauit, iocũdiorem rerum vsum apud exteros, quàm inter ciues habiturus. Per idem quoq; tempus Walagostenses mœnium suorum angustias perosi, contractiora vrbis spacia propagare cœperunt. Nec incrementa adiecisse contenti, noua defensionis præsidia excogitabant. Siquidẽ frequentibus palis circa mœnia defixis, quò minus hostis aditu potiretur, propinqua muris vada claudebant, profundiora fluenti loca aduolutis ingentibus saxis nauigijs inaccessa reddentes. Cæteros quoq; meatus nauigatiõibus opportunos, aut lapidum coagmentis, aut alio impedimentorum genere præstruebant. His obstaculis rex optato locorum accessu prohibitus, classem postera aduersum Sclauos expeditione promotam, Zuinensibus ostijs insferit, Iuliniq; vacuas defensoribus ædes incendio adortus, rehabitatæ vrbis nouitatem iterata penatium strage consumpsit. Nec solum Iulini viciniã, sed & confinia Camini ipso præterito populatus est, vt factu celerius, ita quoq; hostibus perniciosius ratus, patentem ruris vbertatem diripere, quàm dubia munimentorum claustra pulsare. Nam Iulinẽses cum vrbis suæ recentes ruinas ferendæ obsidioni inhabiles cernerent, perinde ac viribus orbati, deserta patria, præsidium Caminense petiuerant, aliena amplexi mœnia, qui propria tueri diffiderent. Ab his demũ finibus exercitus noster ad vrbis Oznæ solum dirigitur. Cuius mœnibus abstinens viciniam irrumpit, certam agrorum vastationem, incertę vrbium obsidioni præpõderare existimans. Sed etiã idem aliquanto satius faciliusq; reputabat persequi dispersos, quàm vrgere munitos. Cui postmodum compendiariæ nauigationis reditum circunspicienti, in commune prouisum est, propinqui fluminis abstrusos reserare secessus. Cuius ostia cum quondam nauigantibus peruia fuerint, nunc arenis obfusa, ad pristinum habitum fossa redigi possint. Quam sententiã cõsiderata difficultatis magnitudo quassauit, rege eximiam obstaculi molem ligonibus penetrari morosum ducente, vetãteq; negocium suscipi, quod plus impensæ quàm vtilitatis afferre videretur. Igitur repetito Ozno, tormentisque propter vallum erectis,

Negotiũ plus impẽsæ quàm vtilitatis afferens haud suscipiendum.

erectis, obſidio fingitur, cuius ſpecie deditio obtineretur. Quam ſimulationem ſpernentibus oppidanis, expeditioni finis imponitur. Aliam rege poſt ver poſterum exorſo, eiuſq; opinione finitimos terrẽte, cum ſe Sclaui nec proprijs viribus, nec peregrinis auxilijs aduerſum Danica arma abundare cõſpicerent, delegatur Priſzlauus, qui bellũ apud Danos deprecaretur. In quorũ pręparatam claſſem incidens, oblatæ pecunię captione non ſolum profectionẽ prohibuit, ſed etiam pacem in bienniũ taxauit. Cæterum publicæ religionis conditiones Barbaris ingeſtæ non ſunt, cuius profeſſores pleriq; eorum principes exiſterent, vulgo ſacrorũ ſocietatem damnante. Qui tametſi Chriſtiano nomine cenſerentur, titulum moribus abdicabant, profeſſionem operibus polluentes. Per idem tempus Henricus compoſitis in Bauaria rebus, quia Sclauis aduerſum Danos adeſſe non poterat, amicitiam Waldemari prius per internuntios petitam, mox apud Eydoram colloquio obtentã callidius quàm verius amplexatus eſt. Nam peruicaci eius ingenio, nulla boni ſtabilitas ſeruiebat. Cum gente noſtra nunquam diutinas ac conſtantes amicitias gerere ſuſtinuit. Mentiri virtutem ducebat, bonarũ artium loco fallaciam amplectebatur, fidem ſimulatione colebat, honeſto vtile anteferẽdo. Aſſidue noſtros rupta turpiter ſocietate lædebat. Econtrario regem conſpicua animi integritas, perpetuaque in cunctis conſtantia decorabat. Quid ergo miremur, quod inter eius virtutes, & Saxonicam leuitatem firma ſocietatis copula, aut ſolidum concordiæ vinculum contexi non poterat? Ijſdem fere temporibus Suerus quidam fabro patre genitus, ſacerdotij quod in Ferogia aliquandiu geſſerat partibus abdicatis, Noruagiam petens, religionis munus militia mutauit, Oſteni cuiuſdam ab Erlingo proſtrati occaſiõe adductus, cuius agmini per deſerta fugienti fortuito obuius ducem ſe præbuit, reſq; aduerſum victores nauare cœpit. Et ne generis titulo carere videretur, originem mentitus, Haraldum Hybernienſem auũ ſibi vendicando, Siuardo ſe procreatum confingit. Cuius etiã nomen filio, quem antea patris vocabulo vna appellauerat, aptauit. Et vt omnia prioris fortunæ momenta ſubrueret, proauiq; vocabulo in eo repræſentari crederetur, ſimulatę proſapiæ decus, noui nominis ornamentis vſurpare ſuſtinuit, Magnumq; ſe in argumentum generis vocitari cõſtituit. Quod tam impudens mendacium turbulento militum errore, credulaq; vulgi ſuffragatiõe protectũ, ad totius Noruagię cruentiſſimam ſtragẽ, extremamq; perniciẽ penetrauit. Idem cum adhuc priuatus Suetię ducẽ Birgerũ petiſſet, ſacerdoti cuius fortè hoſpitio vſus fuerat, ſtolã præcipuum Diaconi inſigne, cum libro ſacerdotalia ſacra cõtinente dono dediſſe fertur. Sed ne peregrinis vlterius immorer, ſtilum ad propria referã. Neq; me domeſtica ſcelera per idem tempus exorta, diutius externis inſiſtere patiuntur. Siquidẽ Magnus Erici filius præſentis fortunæ ſtipendijs non contentus, cum Kanuto & Carolo quibus paterna cum Waldemaro neceſſitudo, maternus autẽ auus Eskillus erat, alijſq; compluribus in ſocietatẽ facinoris accitis, opprimendi per inſidias regis conſiliũ capere ſuſtinuit. A quo cum Suenonis partibus militãdo bello Grathico captus fuiſſet, non ſolum ſpiritu ſed etiam amicitiæ & familiaritatis iure donatus, atq; ex priuata fortuna ad eminentem dignitatis locum prouectus fuerat. Tantam victoris charitatem, ſupplicij quod meruerat loco expertus eſt. Cuius inſidiarum apparatus, hoc ſecurior, quo incredibilior extitit. Neq; enim facile regis animum ſubire poterat, ab illo ſibi inſidias necti, cui quondam ſalutem à ſe tributam meminerat. Cum res diu latuiſſet, indicium huiuſmodi fuit. Quidã Theutones inſidiarum conſcij, Magno clientelæ obſequijs deuincti, cum fortè negociorum eius curam adminiſtrando Holſatiam peragrantes, cuiuſdam ſolitariam vitã degentis hoſpitio excepti fuiſſent, eiuſq; cubiculum à ſe medio tantum pariete diſcretum neſcirent, nocturno inuicem ſermone effuſius habito, vehemẽter ſe mirari dixere, quo pacto rex inter tot præparata ſibi inſidiarum commenta mortalium adhuc luce fungeretur, quas Magnus cum Karoli filijs eius capiti clandeſtino conſilio molitus fuerit. Has vero omnes aduerſum inſcium excogitatas, non fortuitis humanæ conditionis caſibus, ſed conſtantibus diuinæ protectionis ſubſidijs eſſe diſpulſas. Siquidem Magnum gladio duntaxat venabulóque quo tigres

occupandi conſuetudinem habebat vtentem, petituro Sialandiam regi comitandi obſequium ad cuiuſdam vſq; vadi tranſitum exhibuiſſe, ibiq; Kanuti qui pari armatura inſtructus (nam id genus in venationis ſectatoribus ſuſpectum eſſe non poterat) cum coniuratis eodem tempore ſuperuenire debebat, occurſu fraudatum, facinusq; ſine complice experiri non auſum, per ſummam propoſiti diſſimulationem conſalutato rege propria repetiuiſſe. Poſt cuius diſceſſum Kanutum regi vadum tranſgreſſo obuium extitiſſe, turbatumq; conſortis abſentia, proſecutionis officium ſimulaſſe. Aliquanto tamen eum acrius auidiusq; quàm Magnum propoſitum exequi perſeueraſſe: qui regem equites ad mare præmittere, ſtipantibusq; fœminis morabundum in littore conſidere, & inter extremos nauigium conſcendere ſolitum aggredi conſtituerit, peregiſſetq; facinus, ni rex abſq; omnis humani indicij monitis, benigniore cœleſtium cura compulſus, relictis ocyus pediſſequis, ratem preter ſolitum ſcandere maturauiſſet. Karolum autem antea à cõiuratis in Scaniam tranſmiſſum fuiſſe, ſi fratri propoſitum ex ſententia ceſſiſſet, ad extirpandam regis ſobolem amicorum auxilia contracturum. Sed ne ſic quidem Kanutum propoſito cedere voluiſſe, quod apud Fioniam fruſtra tentatũ, in Scania maiori cum opportunitate conſummare ſperauerit, Waldemarum ad Helſingorum vrbem præcurrere maturando, eumq; cum primum Scaniæ aduectus rate excederet, incautum opprimere moliendo, quem poſt diurna venatiõis exercitia, præmiſſis arbitris eo loci paruula rate corpuſculo tranſire ſolitum, non ignoraret: quã machinationem fortuitis neceſſitatis præſidijs eluſam fuiſſe. Nam ratem quæ regem vehebat cum fortè glaciali impulſu procul à concupito littore detorqueretur, militum eius aduentũ preſtolantium ingenti cohorte exceptam fuiſſe, eamq; manum neceſſitati ſubuenire conatã, cõiuratorũ inſidijs obſtitiſſe. Ita Kanutum & Karolũ bis propoſiti caſſos, loricas quas inuadendi regis gratia ſub tunicis geſtabant hoſpitijs reddidiſſe. Horum autem omniũ admirationem vincere, quod Waldemarus vnius ex coniuratis ſibi perfamiliaris ſuſpectũ minime, ferrũ vitare potuerit. Qui cum regi per rhedam aucupiũ exercenti, ſolitarius comes aurigaq; exiſtere ſoleret, deficientibus coniurationis autoribus, parricidale miniſterium circa ipſum cõprehenſa aue curru delapſus iuuãdi accipitris curam intenta corporis inclinatione tractaret, ſua manu peragendum promiſerat, fortunã tamẽ in tanta tamq; facili inſidiandi materia promiſſis parricidij partibus aditum non dediſſe. Horũ itaq; euentuũ miraculis liquere mortali manu regẽ perire nõ poſſe, cuius ſalutem inter tot exitioſa, arcanaq; pericula, non induſtria humana, ſed cœleſtis protexerit diligentia. Hanc hoſpitũ relationem à rerum admiratione profectam, eremita perinde ac ſi diuinitus dati indicij myſteriũ veneratus, cuidã monachorum rectori ad ſe venienti memori narratiõe replicuit, iuſſo horũ indicandorum gratia ad regẽ tranſitũ non differre. Quibus acceptis rex, cum ex diffinitione locorum, argumentiſq; temporũ, necnon itinerum ſuorũ circunſtantijs fidẽ aſſertis habere cœpiſſet, non minus ſibi ſubſidij Deum in prodendis inſidijs præſtitiſſe, quàm in fruſtrandis tribuiſſet, gratulatus eſt. Cuius rei ignorantia Karolus priſtina adhuc ſecuritate ſuccinctus, ſiue tegendi parricidalis propoſiti calliditate, ſeu peragendi deſperatione, Abſalonem ob cognationis fiduciam petitũ, impetrãdis ſibi à rege prouincialis beneficij adiutorem depoſcit. Quo propinqui preces attẽtius exequente, Waldemarus diſſimulata inſidiatum cognitione, ex fiſco ſuo ſe ſtipendia Karolo ſoluturum promittit, quoad honoris ei impertiendi facultas incideret. Cumq; Roskyldiam veniens in æde Trinitatis optimæ maximæ, morem ſacris geſſiſſet, amotis arbitris Abſalonem adeſſe præcepit: quo ſecum conſidente indicem aduocans, quæ ſibi detulerit iterato exponere iubet. Ille propinquitatis metu qua Abſalon à Kanuti filijs contingebatur eloqui veritus, atq; os rubore perfuſus, aliquandiu plenum hæſitationis ſilentium egit. Cuius taciturnitatis rex ilico cauſam coniectans, hoc, inquit, te metu Abſalonis fides liberat, apud quẽ meæ reſpectum charitatis propriæ neceſſitudinis affectioni præponderare non dubitem. Quo dicto ſenioris vocem verecunda animi hæſitatione torpentem, ad eloquenda quæ iubebantur intrepidam reddidit. Is itaque relationem ab inſi-

dia-

inſidiarum principio orſus, cunctaſq; earum partes veris narrationis indicijs proſecutus, hoc non ſuæ ſed alienę cõpertionis fuiſſe teſtatur, rogatum ſe tantum eadem regi referenda curare. Tunc rex eo ſecedere iuſſo, ductis alte ſuſpirijs, priuatim apud Abſalonem queri cœpit, nunquam ſibi vel cognationis ius, vel beneficentiæ meritum obtentui fore potuiſſe, quo minus malis propinquorum artibus appeteretur. Quorum fraudem ſi diſſimulanter tolerare cæpiſſet, effectum inſidijs præbere poſſe, quæ tam potentum támque ſibi familiarium ſtudijs necterentur. Si vero parum adhuc publicato facinore, ſupplicia de indemnatis ſumere maturaſſet, doliq; notitia à paucioribus ſumpta crudelius in æmulos conſuluiſſet, innoxia capita confictis criminatiõis partibus obruere videretur, inuidiaq; virtutis accenſus, ad communem generis ſui interitum varijs in ſimulationis modis exurgere neceſſitudinis euerſor, affiniumq; conſumptor cenſendus. Igitur & patientiam periculoſam, & vltionem ſi præpropera foret, probroſam exiſtere. Ita ſe quẽ vindictę modum apprehendere debeat ignorare, cuius & ignominioſa acceleratio ſit & pernicioſa dilatio. Cæterum inſidiarum periculis patere malle, quàm in autores facinus retorquere, ni mors ſua ad aliorum confeſtim exitium redundaret, quam liberorum ſuorum amicorumq; miſerabilis ſtrages, mox diſcordia ciuilis, ſæuáque exterorum irruptio, ac totius patriæ teterrima vaſtitas inſequeretur. Hæc & conſentanea rex crebris anxijsq; gemitibus proſecutus, quæ maxime ſibi conducant Abſalonem diſpicere iubet. Ille ſe nihil à regis æſtimatione diuerſum perpendere refert, præfatus ipſum ex repentino vindictæ procurſu, non leuius famæ diſpendium quàm ſalutis ex dilatione capturum. Quam ob rem animaduerſionis ius diuino permittendum arbitrio, qui potis ſit inſidias quas eluſerit publicare. Sed neq; rem cuius multitudo conſcia ſit, diutile vulgus latere poſſe. Hortatur deinde corporis ſui cuſtodiam conſuetis comitibus attentius mãdet, iubeatq; nunquam ſibi inermes aſſiſtere, nec magis ſalutem ſuam diurnis eorum officijs, q̃ nocturnis excubijs vallari curet. Sic enim coniuratorum aliquos, ſe proditos ſuſpicantes, repentinum propoſiti indicium edituros. Gratum Waldemaro conſilium fuit. Cuius Roskildiam linquentis Abſalon comitem agens, ſolicitatur à Carolo petitionis ſuæ partes quas nuper apud regem egerit, iterare. Quod exſequente eo, reſpondetur à rege, raram beneficij gratiam eſſe, quod accipiens parricidio penſare ſtudeat. Præterea miram quorundam ingenijs & fallendi pertinaciam, & diſſimulandi ineſſe verſutiam. Se nihilominus cum primum Iutiam introierit, inſidioſo militi munificum futurũ, à quo potentiæ ius in id maxime vulgus affectari non dubitet. Iocunda Carolo promiſſio extitit, quam ſibi per Abſalonem expoſitam impenſiore gratiarum relatione proſequebatur: finxit enim oris hilaritatem, lætitiamq; effuſius prætulit, quam non tam recipiendi beneficij quàm implendi parricidij affectus progenuit, quod ei regię diſſimulationis induſtria ſecuritatis incrementa tribueret. Huic poſtmodum forte materni aui Eskilli per idem tempus à Gallia nauigantis appulſus, vrbem Ripam cum Kanuto fratre petendi cauſam præbuit. Quorum Benedictus quidam ſolo patre germanus, ſed pellice editus, regiæ clientelę fortior quàm fidelior comes, Waldemaro paucis poſt diebus quam Fioniam ingreſſus fuerat in propatulo prandente, ſiue celandæ fraudis impatientia adductus, ſeu parricidij quod cogitauerat furijs cõcitatus, neglectis epulis cultrum, quem forte prandendi gratia ſumpſerat, compreſſa manu, huc atque illuc actum, varia ancipitiq; verſatione ſtringebat, perinde ac vſum eius ad inferendas plagas agitationis exercitijs prædiſcere cupiens. Interdum ferrum ſinu condebat, detectúmque rurſum digitis inſerebat. Inter hæc aſſidue regem oculis deſtinabat, quibus non minus quàm manui minarum ineſſe videretur. Cuius motibus amentiæ conſentaneis, Waldemarus per ſponſam filij Gerthrudem ob id muliebriter lachrymantem oculos inſerere monitus, Nicolaum qui regiæ menſæ præerat, quàm poterat arcanis nutibus accerſitum, viſum ad inuſitatos Benedicti geſtus obliquare tacite iubet, amotiſq; poſt epulas menſis cæteris ſibi propiorem conſiſtere, prædicti equitis ſi quas moliretur inſidias excepturum. Sed Benedictum tum ipſius regis, tum commilitonum plena ſtuporis contemplatio,

Rara beneficii gratia, quod is qui accipit, parricidio recompenſare cu pit.

ferrum vaginæ reddere coëgit. Crediderim vero hunc animi æstum eius præcordijs diuinitus ingestum, eodemq; autore proditum facinus quo prohibitum esse. Tum demum Waldemarus neglectum Absalonis consilium pœnitentia prosecutus, deuocatis in cubiculum militibus, inter quos & Benedictus astabat, rem mœstam eisq; perquàm maxime displicituram afferre se dixit, quam & prodere triste sit, & celare pestiferum: nec se dubitare quin eadem in cõmune delata, amicorũ mẽtes tristitiæ salebris sit implicatura, tãtoq; eis plus amaritudinis incussura, quanto regem suum propensiore charitatis cultu cõtingerent. Siquidem quorundam conspirationem de nece sua habitam, non dubijs coniecturæ rationibus, sed veris consciorum indicijs, certisq; rerum vestigijs sibi proditam esse, cuius autorib. primam salutis suæ custodiam credere consueuerit. Nolle vero se eorum declarare vocabula, quod noxios resipiscendi inducijs donare, quàm insimulandi studio obruere mallet. Hortatur deinde maiore cum sedulitate vallandũ se curent, nec vsq̃ gladijs vacui incedentẽ comitari sustineant, stipandiq; officia hactenus per in curiã gesta, deinceps elaborato famulandi studio prosequantur, tantaq; id solicitudine peragant, perinde ac quiuis propriæ synceritatis certitudine de aliena ambigere necesse habeat. Sed neq; se vniuersos notabiles ducere, de quorũ grege cõplures ad mortem pro se excipiendam, si res posceret, paratissimos sciret. Tũc milites mutua fidei æmulatione consciorũ indicium flagitantes, à perfidis erga regẽ capitibus vindictam se exacturos promittunt: neq; aut necessitudinis aut familiaritatis gratia temperaturos, quo minus sanguinis eius cupidos, pœnas quas mererentur persoluere sint coacturi. Ad hæc rex referre, fidei synceritate contentos, vlteriores indicij partes expetere nõ oportere. Ita militũ preces ab innocẽtiæ conscientia profectas, plenum moderationis responsum cessare compulit. At Benedictus coniurationem à conscijs regi proditam ratus, eumq; his quos incautos opprimere cuperet, callidis simulationis ambagibus veniam polliceri, plerisq; militiæ insignibus relictis, Iutiam qua potuit celeritate petiuit, detectæ factionis nuncio ad Magnum dimisso. Ita perfidum eius animum mordax conscientiæ crimen regiæ mansuetudinis promissis fidem habere vetuit. Quę res Magno proxima nocte nauigio Lubecam proficiscendi, indeq; Henrici contuberniũ expetendi causam præstitit. Eodem nuncio Kanutus & Carolus per Benedictum accepto, tacite Ripensium vrbe egressi, conscensa apud Randrusium naue, præfectum Gothię Birgerum propinquitatis fiducia petiuere. Adeo illos malignæ conscientiæ vis securitate defectos, subito pauore quati coëgit. Quorum profectionem Eskillus, tum propriam, tum nepotum fortunam miserabilius questus, infinitę ęgritudinis molestia prosequebatur, ob cuius magnitudinem linguæ debilitate contracta, parum vocalis euasit. Quem rex ad se Wibergi venientem iocunda admodum fronte suscepit, ne quid suspicionis in eius aduentu reponere videretur. Quam regis moderationem pontificis prudentia æquauit. Supplicem enim pro nepotibus vocem mittere non sustinuit, quo magis se ab insidiarum suspicione alienum efficeret, néue eorum culpæ affinis, quos precibus seruare cuperet, existimari posset, cõsultius arbitrando taciturnitatis argumento malignitatis suspicionẽ vitare, quàm offensam pro noxijs supplicando contrahere. Cui postmodum Scaniã profecto, opportuna medicorum industria debilitatæ vocis opem redintegrauit. At mentem eius ingenti curarum æstu obsitam ægritudine vacare nepotum proprio spiritu chariorum fortuna passa non est. Adeo facilius corporis quàm animi discrimina vitantur. At Magnus facinoris pudore quam exilij causam haberet, Hẽrico pandere veritus, reconciliationis ab ipso dũtaxat remedia postulabat. Ille exulis vota auersari impium ratus, epistola ad Waldemarum transmissa, conceptæ erga Magnum offensæ remissionem efflagitat. Ad hæc Waldemarus legatione quàm literis respondere satius ratus, Henricum quem stabulo suo præposuerat, Germanicæ vocis admodum gnarum, in Saxoniam dirigi curat, apud eius ducem Henricum, Magni perfidiam accusaturum. Quo audito, Magnus rubore in audaciam verso, quàm poterat pertinaciter obiectis se affinem negare, & veluti in augmentum innocentiæ duello manũ offerre, eodem acumine dissimulationẽ amplexus,

Corporis discrimina multo facilius euitantur, quàm animi.

quo facinus molitus fuerat. Refert legatus non ob hoc se eò missum, vt accusatiōis partes apud exteros ferro prosequi debeat, sed vt reum causam suam ad regis cognitiōem transferre, defensionemq; patria lege decretā subire moneat. Tum duce, quem defensionis modū aduersum hoc criminationis genus lex Danica statueret, rogāte, penes ferrum purgationis morē consistere respondit. Tunc Magnus à duce rogatus, an tātum fiduciæ in innocētia sua reponeret, vt huius experimēti indicio spem defensionis petere auderet: anceps id genus, nec semper miraculo præditum aiebat, quod plerunq; & insontes damnare, & noxios absoluere soleat, fortuitosq; maximè experimentorū euentus habeat: neq; enim diuinam potentiam tanta mortalium cura flagrare, vt quibuslibet eorū votis rerū naturā cedere compellat. Suspecta plerisq; responsio fuit. Tum duce quam à se opem sperare debeat, qui tāti criminis obiectionē patrijs institutis refellere nollet, arctius perquirente, quid ageret incertus, aliquandiu responsi cunctationē exhibuit. Tandem vlterioris profugi diffidentia adductus, vltrò regem aditurū se dixit, si sibi quemcunq; causa exitū sortiretur, impunitatis fides daretur. In cuius fiduciæ certitudinem stabularius sponsionis suæ pignus offerre cœpit, præfatus capitali crimine damnatis, patriæ legis instituto dilabendi inducias tribui, ijsdemq; è vestigio supplicium irrogari nefas haberi. Qua Magnus oblatione contempta, solam Absalonis fidem se pignoris loco recepturū asseruit. Quæ cum rex ex legato cognosset, epistola duci redditur, qua Magno sub Absalonis obtentu, veniendi, discedēdiq; potestas promittitur. Quo euenit vt Absalō prius Magnū hospitio exciperet, quàm vllum aduentus eius nuncium à rege sumpsisset, literas quæ pro eiusdem receptione destinabantur nimio festinationis studio præcurrentē. Quibus tandē per regem susceptis solicitudinem improuisi hospitis plenis fiduciæ promissis discutere curæ habuit. Quibus erectus Magnus, plus spei in Absalonis auxilio, quam metus in sua noxa reposuit. Quo euenit, vt maiore formidinis parte deposita, propria repetere non dubitaret, nauigationē qua Iutiam petiturus erat, necessarijs vsibus instructurus. Quippe causam apud Aurusiam dicere iubebatur: verum hoc securitatis robur, deprehensa secretorum eius legatio quassauit. Siquidē binas eius epistolas proditionis mandata gestantes, à publicorum itinerū obseruatoribus intercipi cōtigit. Quas cum regi allatas ab intermeantibus expertus fuisset, formulam qua signatoria vtebatur, proprij scribæ negligentia amissam confingit. Idq; nō solum inter suos, sed etiam apud Absalonē simulatione prosequi curauit, opiniōem serere cupiens, adulterinas epistolas à formulæ repertoribus odio sui fuisse compositas. Appetente causæ dictionis tempore, binis nauigijs instructus, Absalōi Sialandiæ & Scaniæ magnatibus comitato obuius affuit. Quo adito conscientiæ stimulis actus, trepidationem fide maiorem, præteritęq; vitæ fortitudini indebitā exhibendo, nullis se exhortatiōibus vt Iutiā peteret adducendū iurabat: plus à se metus in regis offensa, q̄ opis in cuiuspiā patrocinio reponi p̄fatus. Præterea fortuitam sigilli sui amissionem causatus, æmulorū commento occasionē ex eiusdem inuentione nactorū, inimicas regi literas suo nomine confictas asseuerabat. Sed Absalone tametsi criminis acta ab eo confessio foret, nihil commissum quo minus inuiolatus discederet, constantius afferente, sociali illum nauigatione prosequitur, plus amici monitis quàm proprio pauori indulgens. Cui rex omni Danica nobilitate stipatus, apud villam Wiby sibi per Absalonem oblato, mensæ sacra communicare passus non est, ne conuiuā agendo offensam deponere videretur. Quem die postero ad conciōem vocatum, suorum in eum benignitate exposita, maiestatis reum agere cœpit, pietatem parricidio rependere auidum, quod eius fuga nō violenter ingesta, sed à solo conscientiæ reatu profecta recenter prodiderit. Ad hæc Magnus, se non cuiuspiam delicti, sed minacis nuncij per Benedictū accepti impulsu, dilabendi consiliū cepisse testatur, regiæ suspicionis causam è lōginquo tutius spectaturus. Pręterea mirari se, quo pacto rex propinquū, quem omni familiaritatis iure prosequi consueuerat, inanium suspicionum ductu persequi sustineat. Contra rex, hoc eum ingratiorem, quo meritorum suorum negligentiorem, astruere: & in perfidiæ argumentū supradictas ipsius epistolas, quarū

altera clausa, altera aperta obsignabatur, in commune proferre: quas etiam per præsentes pontifices circunferri,& an vero Magni signaculo obsitæ essent,curiosius annotari pręcepit.Quod inspectantibus cunctis,adulterinũq; esse negãtibus, recitari eas in publico iubet. Aperta Scaniensibus scribebatur,regem super complurium oppressione calumnians,cunctosq; ad bellum cum eo gerendum exhortans, Magnum repetendæ libertatis autorem habituros. Clausa ad Kanutũ & Karolum eodẽ quo prior titulo mittebatur, quæ eos res in Scania nouare moneret, Magnumq; idem apud Iutiam facturum promitteret: sic regem viribus cariturũ, maiorum regni prouinciarum auxilijs ad eum commeare prohibitis. Perlectasq; epistolas Magnus cum responso excepturus putaretur,indice metus silentio vtebatur.Quinetiam tantum stuporis animo contraxerat,vt voce quoq; deficeretur, internæ perturbationis notas confuso oris habitu præ se ferẽs.Notabilis viri taciturnitas fuit,quæ ne confessionis loco duceretur, prudens Absalonis interuentus effecit,miratu indignum dicentis,ad nouos criminatiõis obiectus hominem defensionis dubium,pleno meditationis consilio respõdendi officia tardius exhibere,protinusq; eum dandi responsi gratia colloquio excedere, & quos velit ex amicis in consilium trahere iubet.Quo dicto recreatus Magnus, atq; ad spem labefactandæ accusationis erectus,acceptis cõsultationis inducijs, Absalonem cum Tukone Wendilensiũ antistite seuocat. Is Tuko patri eius Erico diacõatus obsequijs percharus habitus,deq; eius cliẽtela ad pontificatũ accitus fuerat. Cuius rei grata recordatione Magni charitatem propensius animo insitam habebat. Quẽ multum diuq; ob cogitati sceleris immanitatẽ,profectis à dolore conuicijs insecutus, respõdente eo epistolas aliena fraude contextas,superuacuũ id purgatiõis genus astruxit,non solum scripturæ,sed & stili modũ quo scriba ipsius Lambertus in dictandis epistolis vti soleat,certissime recognoscere præfatus.Cuius affirmationẽ Absalone consentaneis verbis prosequente,tantũ Magno desperationis incessit, vt an eos sibi confessionis remedia amplecti liceret, trepide percontaretur.Tum Absalon tametsi cõfessio periculo non careret, ad hanc tamen ante procurrendũ quàm de venia actum excussumq; foret, negabat, suadetq; vti stupore deposito, per se vel per amicũ in posterũ diem induciarũ facultatem audacter efflagitet,firmato animo rem fœlicius expleturus.Quibus admissis,rex præsentem nobiliũ cateruam vespere iter ingressus, ad Vnnonis locupletissimi viri penates secum perduxit. In qua profectione Absalon à Magno admodum æstuante,quisnam defensionis modus obiectis congrueret curiosiore percontatione consultus,nullã partem probro aut periculo vacuã agebat. Nam nec accusationẽ tot rerũ indicijs subnixam refellere promptũ,nec purgationis partes detrectare syncerum:confessionis vero exitũ ancipitem fore,quam nulla veniæ certitudo pręcurreret.Ita verax responsi dator consultori ignorantiã prætendere, quàm in dubijs certitudinẽ promittere,fidelius duxit. Tunc Magno omnia se veraciter relaturũ,si veniã confessioni tribuendã speraret dicente, intrepide eum sibi secreta quæ vellet cõmittere iubet,nullum eorũ indicium ad regem ex se manaturum præfatus.Tum illo oẽm insidiarum ordinem patefacere cupiente, Absalon narrationem admittere noluit,ne eam sacerdotali ministerio cõfessionis loco recipere videretur. Suadet itaq; Sunonem & Esbernum secum adhibeat,quos in rebus arcanis tegendis industrios sciat.Quibus admissis Absaloniq; data fide pollicitis, absq; eius cõniuentia nullam se præsentis arcani mentionem acturos. Magnus insidiarum seriem à principio retexere orsus,non solum se cum his quorũ crimen testis fuga prodiderat, iure notatum asseruit,sed etiam cõplura ad regis caput pertinentia adhuc eius notitiæ parum indita,apertissima confessione detexit: Eskillũ (Asceri hic filius erat)& Christiernum patre Suenone natum,eiusdem culpæ conscios asseuerando,Christierni fratrem Ascerũ cui in templo Lundensi prima post antistitẽ dignitas cesserat,cõiurationis consiliũ scisse potius q̃ probasse testatus. Cõfecto itinere postquã opportunũ colloquio tempus occurrit, Absalõ cum Sunone & Esberno regẽ paulisper sine arbitris esse iussum,contemplari causæ exitum monet,in qua nec accusationẽ actori instruere expeditũ,nec reo confessionem amplecti tutũ ducatur,

Qui

Qui si indemnatus abſcederet, complures ad innocentiam ſibi decernendam adduceret. Sin confeſſus venia careret, ſimplicitatis exemplo culpæ ſocijs tegendæ eius documentum præberet. Igitur elaborandum vt ſpontanea ab eo confeſſio elici poſſet, quem teſtimonio inſequi promptum non eſſet. In hanc ſententiam perducto rege, & ſe pœnam confeſſioni remittere promittente, cum Magnus poſtera die in concione ab eo quid ſuper reſponſo deliberaſſet interrogatus fuiſſet, à coniuratiōis initio orſus pudore poſthabito, omnem inſidiarum contextū, non ſolum conſcios, ſed etiam loca rerum ac tempora perſtringendo, vera narratiōis ſerie proſequebatur: regem inter tot peruicaciſſimæ artis ambages, non ſorte humana, ſed diuina opera ſeruatū affirmans: ſeq; nō aliud magis mirari quàm quod fraudem tanta familiariū arte compoſitam propitiæ fortunę interuentus cluſerit, hominemq; tot ciuiū dolis petitum caſus incolumē ſeruare potuerit. His dictis, genibus regis ſupplice vultu gemebundus aduoluitur. Quem rex præteritæ amicitiæ verecundia conſurgere iuſſum, ingratæ mentis exprobratiōe coarguit, illius per inſidias opprimendi cupiditate perfuſum, cuius à primæua ætate perpetuā charitatem expertus fuerit: à quo belli Grathici temporibus, non tantum ſpiritum ſibi datum, ſed etiam adiecta poteſtatis incrementa meminerit. Se enim non ſolum propinquitati ſuppliciū remiſiſſe, ſed etiam munificentiam impendiſſe, eum vero cum fidem beneficio debuiſſet, perfidiam rependiſſe. Itaq; meritorū ſuorum obliuionem ab eo tam nequiter actā admirans, nec priſtinæ confeſſionis aſſertione contentus, an ſe per inſidias opprimere cogitaſſet inquirere perſeuerauit. Ille nec animū ſibi nec arma, nihilq; quod tāto facinori attinuit, excepto Dei nutu defuiſſe ſubiunxit. Delectatus rex tam audaci hominis reſponſo, veniā ſe confeſſiōi tribuere, non familiaritatem reſtituere dixit, ne rurſum amicitiæ copia inſidiarū irritamentum exiſteret. Eundem quoq; tacita ad Kanutum Karolúmue mādata habere prohibuit, monitū ne culpam repetere velit, cui diuinam potentiam tam conſtanter obniti perſenſerit. Ille ſe ſi quid tale cōmitteret, vlterioris veniæ remedijs indignum vocare, ne precibus quidem ſalutem deinceps tueri auſurū. Quo rex ſedendi locum repetere iuſſo, protinus Suenonis filium Chriſtiernū quē peracta Magni cauſa, per ignorantiam caſus obtulerat, iracunda admodū accuſatiōe perſequitur. Qui cum ſe conſortis indicio proditū accepiſſet, defenſionis inops confeſſione veniā impetrauit: nec ſolum ſpiritū, verumetiam bonorum omnium incolumitatem aſſecutus eſt, exilio dūtaxat pœnas dare coactus, ne prōptus ad crimen regreſſus ſuppeteret. Ita moderatio manifeſtā militis culpam, extremumq; ſupplicium meritam, proſcriptione inſequi contenta extitit. Taliter exacto conſilio, Magnoq; Fioniā reuerſo, Waldemarus inſulam ferarū gregibus abundantē, more regio prædæ venaticæ vacaturus ingreditur. Quo loci Abſalon & Aſcerus à maximo pontifice Eskillo ob veniam eius nepotibus conciliandam, quę Magni exemplo ſponderi videbatur, tranſmiſſi, inexorabilem regis animū experti ſunt: à quo demum Aſcerus an coniurationis fautorem egiſſet rogatus, cognitioni ſe quidem affinem, ſed à conſenſu immunem aſſeruit, nec tam odio regis quàm delationis pudore, prodendiq; commiſſi verecundia hæc feciſſe. Quem confeſſionis modum diuturni poſtmodum exilij cauſam habuit. Huius legationis contemptum tam ægre Eskillus tulit, vt varijs corporis peſtibus contractis, grauibus hyemem morbis exigeret. Qua finita Waldemarus, Daniæ, Suetiæq; primoribus accerſitis, regales filiæ nuptias exornat. Quibus peractis Waldemarum Eskillus ſecreta allocutione petitū enixe depoſcit, arcani quod ei cōmittere velit intempeſtiuam confeſſionem non arguat. A quo poſtulata ſperare iuſſus, iampridē deponendi pōtificatus allatam ſibi cupidinē dicit, quē tanto oneri imparē ætas viribus defuncta conſtituat: neq; enim in faſtigio ſe, ſed priuatum ac procuratione liberum decedere velle, præteritæ conuerſationis habitum monaſtica mutaturum. Quē cum rex verbis charitatem ſimulantibus propoſito prohiberet, idq; ei ſine Romana autoritate exequendi fas eſſe negaret, habere ſe ſummi pontificis epiſtolas, per quas non ſolum abdicandi honoris licentiam, ſed etiam transferendi in quem vellet poteſtatem acceperit, teſtatus eſt: huc accedere quod ſe Romanæ legationis

Eskillus propter ætatem ingraueſcentem pontificatu depoſito, monachatum profitetur.

officio fungentē, ne ſedes ſucceſſore vacua habeatur, ſubrogationis curā exhibere par ſit. Quod dictū rex, Aſcerum ab eo pontificem adoptari ratus, ſuſpiciōe inſequi cœpit, nec dubius Kanutū & Karolū ſi quid vlterius aduerſum ſe conati forent, multū ab auo viriū contracturos. Cum diu verbis amicitiā præferentibus egiſſet, ad poſtremum votis eius annuere ſe dixit, quod Romanæ ſententiæ decreto obuiā ire nequeat, penes quā publicæ religionis norma conſiſtat. Tum Eskillus honoris abdicationē contractorū pontificū frequentia celebrari magni æſtimās, profecturū ab vrbe regem precari inſtitit, vti ipſos exacto menſe ſecum reducat, quos non ſolum ſuæ renunciatiōi, verumetiam noui antiſtitis creationi intereſſe expediat. Quā rem prorſus ſilentio dignā exiſtere, ne cognita quenq̄ electiōis metu dilabi cogeret. Quo conceſſo ſtatā interim ſolennemq; populariū concionem ingreſſus, docet quantā ſubditorū charitatem faſtigio functus exhibuerit, quāq; beneuolo ſtudio merita ſua publicus eorū fauor penſauerit. Iam vero ſibi re pontificali cedere in animo eſſe, cuius adminiſtratiōi ſupremę ætatis ſuę habitū diſſidere conſpiciat, ideoq; ſe eorū curam quam hactenus plenis pietatis officijs geſſerit, diuino mandare præſidio, cunctisq; ſibi militiæ fide deuinctis huiuſce generis nexū remittere: ſuper hæc omnia alienis delictis veniā dare, proprijs petere, vniuerſos etiam diſceſſum ſuū pijs precibus proſequi, votisq; pro ſe excubare precatur, parem ſe eis dignationem repenſurum pollicitus. Adeo autem miſerabiliter in concione egit, vt eam lachrymis ſuffuſam dimitteret. Qua ſoluta, Abſalonem Sialandia redeūtem, miſſis quibus exciperetur equis, penatum ſuorum hoſpitio vti compulit. A quo quid ita plebem mœſtitia affeciſſet rogatus, tum ſeniū ſuum, tum exilium nepotum, dignitatis ſibi patriæq; faſtidium afferre reſpondit. Huc accedere voti religionem qua ſe dudum Bernardo Claraualleſi pontificatu vltrò ceſſurum, priuatamq; vitam & honoribus defunctam acturū ſpopōderit. Die poſtero cum prædicti prouinciarum antiſtites in ædem Laurētij matutine coiſſent, ornamenta ſacrarij armamentario egeri, conſpectuiq; ſubijci iubet, quantum veteri altarium cultui, priſtinoq; ſacrorū ſplendori noua ac religioſa liberalitate adiecerit, in propatulo oſtendere cupiens. Quibus prolatis, voce ſuſpirijs permixta, quantis charitatis impendijs pro ſubditorum pace ac ſtabilitate excubuerit, quot ærumnis, quot periculis obſitum omne pontificatus ſui tempus exegerit, edocet. Quem ob hoc ſe deponere ſtatuiſſe, quod ætatis ſuæ magnitudinē vlteriori eius functioni inhabilem ſentiat. Cuius orationem rex reſpōdendi officio ſubſecutus, eum tametſi crebras cum regibus ſimultates geſſiſſet, pontificis partes laudabiliter executum affirmat. Suæ vero ſententiæ reſignatiōis eius propoſitū non placere, cui iam eò ætatis peruentū ſit, vt malignitatis vltra notari non debeat. Deinde eum proprio motu, an ſuo cōpulſu paſtoris officiū detrectaret, fateri iubet. Tunc Eskillus directis in aram manibus, iurare & præſentia ſacra teſtari ſe non odio regis, aut vllius iniuriæ ex eo receptæ violentia, ſed perituri honoris faſtidio, perpetuiq; ſtudio huc propoſiti eſſe perductum. Grata regi reſponſio fuit, cupienti vera pontificis aſſertione, calumniæ ſuſpicionem vitare. Rogat deinde, an vnquam regia ſeueritate pœnas ab his exigere ſuperſediſſet, aduerſum quos ille pōtificalem cenſuram prior diſtringendam curaſſet. Quo nihil tale eum egiſſe fatente, graui metu liberatum ſe dixit, veritum ne ſubita antiſtitis abdicatio, occultam apud cōplures ſibi notam crearet. Romani deinde pontificis epiſtola, ſine cuius nutu rex dignitatem ab ipſo deponendam negabat, in commune relegenda profertur. Ea ſcribebatur, Romanum antiſtitem Lundenſi pontificalis miniſterij laxationē petenti, quod eum huic muneri perutilē ſciſſet hactenus repugnaſſe, nunc vero precum eius perſeuerantia ſuperatum, ætati ipſius aſſiduoq; languori petitæ rei licentiam detuliſſe. Cuius autoritati rege refragādum negante, ſua ſede exurgens, virgam annulumq; præcipua pōtificalis ſacerdotij inſignia altario imponēs, perfectam ſui muneris abdicationem agere proteſtatus eſt. Cuius facti miſeratione lachrymę aſtantibus obortæ, ſuſpirijsq;, murmuris inſtar reddentibus, ædes repleta. Igitur Eskillus, qui regni clerum excuſſius noſſet, ſedis à ſe relictæ ſucceſſorem à rege circunſpicere rogatus: comprobata monitoris induſtria, aliam Romanæ di-

gnitatis

gnitatis epiſtolam explicat,qua ſibi legationis habenas tenenti, ſubrogandi antiſtitis arbitrium mandabatur.Ea perlecta,poteſtatem quã ſibi indulgentia Romana detulerat, ad eos quibus eligendi ius eſſe conſuerit transferre ſe dixit, quod vltro iure ſuo cedere quàm alienũ offendere malit, ne eccleſiam pro cuius maieſtate tuẽda ſemper excubuerit,cõſueto libertatis beneficio fraudare videretur. Tũc ijſdem regi vti conſiliũ ſuum exponeret, obſecrãtibus, regeq́; cleri poſtulationẽ ſub plebis nomine, cuius ſe partibus proloqui referebat, conſentaneis precibus proſequente, ſententiam ſuam inter diuinam humanamq́; charitatem fluctuari aſſeruit,quarum alteram tacendo,alteram loquendo offendere poſſet.Dei nanq; mentem exaſperaturum ſe eſſe,ſi illius quem huic maxime regimini idoneũ ſciſſet, indicem agere ſuperſediſſet. Si vero hominem huius officij gnarum,pontificiſq́; partes alibi laudabiliter executum, ſed & pro patria difficilia audere ſolitũ nuncuparet,familiaris & propinqui gratiam violaret, quem huius honoris oblationem auerſari non dubitet.Tunc cuncti quiſnam ab eo deſtinaretur animo perpendentes, ſolam vocabuli certitudinem flagitant. Et ille Roskildenſem,inquit, antiſtitem mihi propinquitate, vobis opiniõe notũ deſigno. Igitur compluribus bene eccleſiæ conſultum acclamantibus,exurgens Abſalon maiorem hunc faſcẽ quàm vt humeris ſuis imponi debeat,refert: nullo ſe pacto ad deſerendam eccleſiam adduci præfatus, quam anguſtiſſimis rei Danicæ temporibus ſuſceptam, ad eminentem fortunæ habitum ſumma animi corporiſq́; fatigatiõe perduxerit,cuiuſq́; non ſolum externũ hoſtem armis ſubmouerit,ſed etiam veterem atq; hæreditariam paupertatem fœlicibus opum incremẽtis mutauerit.Tum ij quibus ſuffragandi ius erat ab Eskillo taciturnæ hæſitationis increpiti, & cuinam officij ſui partes cedere vellent rogati,paribus in Abſalonẽ votis pronunciant, adeoq́; concordes ſuffragiorũ voces miſere, vt nihil in his diuerſum aut dubiũ reperires. Nec oris officio contenti,manu cõprehenſum ad ſedem quàm ei voce detulerant, vi pertrahere conantur. Nam primus Eskillus iniectæ in eum dexteræ,exẽplo cæteris idem audendi fiduciã tribuere videbatur.Qui etiam vt mos eſt concinere exorſi,celebrẽ electionis concordiã decoro pſallendi officio proſequuntur.Quorũ plenum venerationis concentũ populus ingenti plauſu tripudians,ſacro cãtilenæ genere æmulabatur,glorioſis clericorũ vocibus aliquid honorificæ modulatiõis adijcere geſtiendo,perſonantibus alijs,deformem ſibi taciturnitatẽ exiſtimãs. Adeo in eligendo eo tota multitudo vnam beneuolæ ſuffragationis vocem habuit. Ille vero trahenti ſe turbæ ſummis corporis viribus obluctatus, cõplures robuſtiore impulſu pręcipites humũ petere coëgit. Ab ijſdẽ quoq; exuuię renitenti detractæ, iamq́; res ad vim & rixam vſq; progreſſa, permixtos ſtrepitu cantus exaudiri non patiebatur. Igitur Abſalon ad ſedem pontificali faſtigio conſecratam, pia plebis violentia perductus, in ea collocari paſſus non eſt, ne vlla ex parte cogentibus aſſentiri putaretur. Quam ob rem prius ab Eskillo, mox à Waldemaro oblati ſibi diuinitus honoris ornamenta amplecti rogatus, ne præſentis eccleſię maieſtatem nouo & inaudito contemptu perfunderet, impetrata loquendi copia, ad appellãdi officium procurrit. Cumq́; precibus obſecuturus putaretur, validiſſimum repugnationi ſuæ tutamentũ adiecit. Rapuiſſet alius oblatæ dignitatis beneficium, auideq́; ſe tanti ſacerdotij tribunalibus ingeſſiſſet. Nicolaus Roskildẽſis chori ſenior, ſuper irrogata antiſtitis violentia parem appellationis vocem edere cũctatus non eſt. Tum Eskillus aliquanto concuſſior, certiſſime ſe ſuffragatorum partibus affuturum dicebat, ſenſurum Abſalonem ſua an illius vota plus momenti Romæ ſint habitura. Hinc miſſę ſtudiũ datur. Qua ꝓcelebrata, benedictionẽ Eskillus Abſalonis miniſterio præſtari præcepit. Hac vſurpatiõe eum electionis aſſenſorem efficere geſtiendo, ſe iam cunctis põtificatus partibus defunctum, huic miniſterio cõgruentia amplius exequi non oportere pręfatus. Quem Abſalon tametſi põtificalia depoſuerit, legationis tamen iure benedicendi prærogatiuam retinere dicebat, neq; ad inferioris potentiæ viros, debitum faſtigio ſuo munus relegare debere. Ea Abſalonis verecundia, ſenem voti cupidũ, neglectæ dignitatis ſuæ meminiſſe coëgit. Alio quoq; moderationis genere, repugnationis eius perſeuerantiam

Abſalon epiſcopatum communibus populi votis oblatum renuit.

idem labefactare tentauit. Siquidẽ in cubiculũ deuocatum cum precibus perflectere non posset, genibus nixus plenis supplicationis lachrymis aggredi conatus est. Profectu vacuus, tertium irritamenti modũ quo electi mentem ad suam sententiam adduceret excogitauit, incertũ relinquens, maior in cogente an resistente perseuerantiæ conatus extiterit. Siquidem equites suos numero & amplitudine insignes ad eum direxit, militari fide se eius partibus obligaturos. Quorum Absalon famulatum repudians, se prorsus in honorem eorũ obsequijs dignum consensurum negabat. Qua demũ constantia euictus Eskillus, ne suppellectilis quam ecclesię relinquere statuisset obscurior depositio foret, eũdem in arcanã vestibuli partem abductum instantius hortari cœpit, vti saltem oculis eã subijcere dignaretur. Sed & hanc quoq; sollicitationis partem superiorũ victor mire contẽpsit, ne qui glorię tentamenta calcasset, auaritiæ irritamentis succumberet. Quam ob rem Eskillus ira accendi creditus, minus se bonorum quàm cogitauerit, inquit, sacris atq; domesticis vsibus relicturum, ipsumq; tam stolidæ pertinaciæ quandoq; damna sensurum. Aureo deinde poculo regẽ Absalonemq; simili muneratus est. Præterea neminem ex amicis indonatũ reliquit, apud patriam sibi præclara liberalitatis monumenta creare cupiens. Varia quoq; membrorũ debilitate perstrictus, ad postremum etiam igne (quem sacrũ vocant) quadam corporis parte respersus abscedere maturauit, perinde ac diuinitus iniecti sibi supplicij cruciamenta sortitus. Quẽ cum Absalon Scania excedentem castelli sui hospitio excepisset, seq; tanto pedum frigore teneri vt noctu quietem capere non posset conquerentem audiret, calidum laterculum cistula crebris foraminibus distincta inclusum plantis applicuit, eoq; fomenti genere præfrigido seni patientem quietis calorem restituit. Cuius medicamenti beneficium hoc Eskillo gratius fuit, quod ab artificis charitate, non scientia aut professione manauit. Qui cum Absalõis nauigio, comitatuq; Slesuicum perlatus fuisset, cyphũ argenteum ab eodem sibi pro munere oblatum suscipere recusauit, prẹfatus se deinceps nullum insignium vasorũ vsum habiturum. Idem cum regem Slesuicensi in ponte obuium conuenisset, ita corporis debilitate solutus est, vt à plerisq; exanimis putaretur. Recreatus tandem, fretumq; rate transgressus, ac præsentes benignius exosculatus, inter flebiles amicorum voces plorabundus, & ipse curriculo per Absalõem procurato, cum prorsus equitandi impatiens foret, quo mollius veheretur, imponitur. Cuius flentis discessum amicorũ turba ipsum vlterius non visura perinde ac funus lachrymis prosecuta est. Post hæc regis legati cum Lundensibus, cogendi Absalonis gratia Romam mittũtur. Qui primũ Clareuallũ profecti, reperti illic Eskilli epistolã, cuius ea tempestate non mediocris apud curiam fauor vigebat, in adiumentũ suę petitionis accipiunt. Nec minus Absalon ac Roskildenses legationibus curiã fatigant, electioni quam Lundenses confirmatũ peragebant, plenis reclamationis sententijs obnitentes. Interea proceribus apud Roskildiã paschali tempore feriatis, conuiuioq; per summã omniũ hilaritatem exacto, per Thordonem Lundensium prę fectum regi significatũ est, Thormerũ quendam Magni nunciũ nuper Gothia reuersum, tanto itinere Scaniã esse transgressum, vt captionem celeritate vitauerit. Cuius occupãdi gratia Beltensem transitũ insidijs esse vallandũ, quem ab eo ocyus adiri ambiguũ non sit. Rogatum super his Magnũ, præsidiũq; negationis amplecti conatum, rex tuto fateri posse promittit. Ille summa cum dissimulatiõe obiectorum fidem leuare, si quid huiusmodi compertum foret vlteriorẽ sibi veniã negari precatus. Rex negatorum incredulus, Adulfo cuidã insignis fidei sed clericalis conditionis, quod propter Belticũ littus habitaret, obseruatiõis negocium mandat per satellites ad eum directos, cultus & corporis notis, quibus prædictus Magni nuncius dinosceretur, expressis. Taliter captus Thormerus, ac coram rege super mandatis, quorum esset gerulus, perquisitus, post diutinæ negationis ambages quæstionis metu credita sibi secreta detexit, lignum compactile, quale more Danico inter amicos sigilli vim obtinet, à se epistolæ loco gestari confessus, cuius dimidium à Kanuto & Karolo perinde ac syngraphus haberetur. Cuius nequitiam rex vinculis multare contentus, Absalonis eum custodiæ tradit. Igitur per

Nico-

Nicolaum ſtabuli ſui prępoſitum Fionienſium militū eum ſequi iuſſorum auxilijs ſuccinctum, Magnum perinde ac denuo ſibi inſidioſum, pœnamq; perfidia meritum capiendum curat. Qui in cubiculo nocte concubia circumuentus, dum priſtinæ virtutis immemor ſalutem latebris non armis circunſpicit, poſt aulea repertus abſtrahitur. Ita neſcias miſeriorē eum deformitas captionis, an captio ipſa reddiderit. Oblatus regi cum ſuper inſidiarum conſilio rogaretur, aliquādiu obiectis, ſe affinem negabat. Tandē conuincentibus eum captiui indicijs, diſſimulatiōiſq; materia non ſuppetente, confeſſione crimen aperuit. Cuius mentem rubor neſcio magis an ſupplicij metus afflixerit. Hunc rex ad vrbem Laterenſem miſſum, Thorberniq; cuſtodię traditum, carcere quàm morte mulctare maluit. Per idem tempus Sclauorum piratę ſpoliatis Waldemari legatis, nauigiū muneribus eidem à ſocero tranſmiſſis onuſtum cepere. Cuius repoſcendi gratia nuncijs ab eodem miſſis, ſuperbe reſponſum dedere. Qua iniuria Waldemarus, vt par erat, accēſus, Henricum in ſocietatē vltionis ſollicitat, Rugianiſq; quod hoſtilium locorū gnari eſſent, in commilitiū euocatis, per Suinam inuectus, Iulinū oppidum incolarū fuga deſertum incendio tentat, Henrico Diminū obſidione cōplexo. Qui cū expugnationem dubiam difficilemq; animaduerteret, amnē qui caſtra ſua à mœnibus diuidebat, tranſuerſo deductum alueo, remotiore curſu vrbē præterlabi coëgit. Quo facto hoſtiū muris ſummam defenſionis opem conciliauit, præſidiū eius pro oppugnatione molitus. Ea re effectum eſt, vt actam æſtate obſidionem autumno inglorius ſolueret. Cuius diſceſſionem fortuitum vrbis incendium ſubſecutum eſt, ſuis viribus tribuente fortuna, quod Saxōicis deferre dignata nō fuerat. Eadem benigniore Danos lumine contemplata, eorundē miniſterio Cozcoā vrbem conflagrare permiſit: indigenas vero metu palantes, ad loca paludibus obſita virium inopia confugere coēgit. Quod Abſalon captiui cuiuſdā cum fratre minore, coniugeq; & liberis cōprehenſi indicio expertus, rogare eum cœpit, an ſuā ſuorumq; libertatem latentiū ciuium proditiōe mercari cuperet. Ille conditionē cupide pactus, ſeipſum terreſtribus copijs petendā, paludem cincturum, fratrem vero nauigaturis ducem promittit. Sic enim Sclauos ancipiti fuga implicitos, nuſquam dilabendi materiam habituros. Ea palus à ſuperiore per anguſtum amnis diſcrimen abrupta, minoribus duntaxat acceſſa nauigijs erat. Quibus dum Abſalon eam peteret, à captiuo errorem ſimulāte ductū minis extorſit, ſaltumq; meditantis ceruici nexum inferri præcepit. Multi in eum ex Sclauis dum cimbis fugā capeſſunt, incidunt. Armenta ab iiſdem inter mare paludemq; coacta, à Sialandēſibus capta, ac per totum exercitum diſtribui curata ſunt. Quæ res ei plus inuidię apud ſocios quàm gloriæ quæſiuit, quod ab vniuerſis capiendum erat, à ſolis Sialandenſibus occupari dicentes. Quo paludem egreſſo, quidam ex nautis petulantioris linguæ ducem ſupplicio dignum per iocum dixere: quod cum nauigationē præmonſtrare deberet, ignorantiam finxerit, promiſſumq; ſuum ſecutos ſimulato errore fallendos curauerit. Ille ludibrijs pro ſerio ductis, laqueo deſtinari ſe ratus, dum aquam è ſtagno tanquam munditiarum gratia peteret, vltro præcipitato corpore profundum inſiluit, anticipare fatum, quàm expectare præoptās. Qua temeritate dubium reliquit, perierit ne, an ſub vndis ſaluus enauerit. Quibus rurſum, vt fieri ſolet, euomitis, reſtim quam collo innexam habebat, manibus ne per eam attraheretur, complicandam curabat. Merſus denuo, viſentes eadē qua prius ambiguitate cōpleuit. Sed corpore eius tandē exanimi reperto, dubietatis quieuit contentio. In tantum autē illic exercitus noſter captiui pecoris gregibus abūdabat, vt in iiſdem agendis quotidiana paſtorum opera vteretur. Quorum diſcurſum periculo vacuum, generalis earundem partium vaſtitas efficiebat: quam tanta incendiorum vis pepererat, vt hirundines quoq; tectis quibus habitare cōſueuerant orbatæ, gubernaculis nauiū ac proris fœtum procreaturæ nidos affigerēt, domiciliorum vſum ab hoſtibus mutuantes. Poſt hæc rex Henricum diutina Diminēſium obſidione ſuſpenſum alloquio petiturus, terreſtri itinere arrepto, vrbē Cozcoam à nemine defenſam igni implicitā reliquit: cuius ꝓceſſum tū amnis cuiuſdam profunditate inſignis, tum vlteriorū locorū difficultas indicata cohibuit.

Hinc regi in Caminensium prouinciam transitus fuit, quam rurali magis populati one, quàm vlla munimentorum oppugnatione permensus, Camino duntaxat inaniter attentato, nauigia quîs captiuum pecus veheret prędenda curauit. Hæc tam vber pecoris, opportunaq; commeatibus erat, vt exercitum nostrũ bimestri edulio aleret. Legatione deinde ad Henricum missa, præsenti militiæ finem imponere iubet, illo obsidionem quam frustra gesserit, ocyus soluturo. Quibus responsis acceptis, interiacentia quæq; partim ferro, partim igni adortus, per summam hostilis rei populationem Walagostum accedit. Quo viso Walagostenses Zulistro duce extremam pontis sui partem conuellere cœperunt, ne quis hostium per eũ irrumperet, inhibituri. Cuius fragmentis pauci ex nostris perinde ac scalis vtentes, adminiculantibus socijs ascensu obtento, hostium vrbe exilientium irruptiõe petuntur. Quibus ob paucitatem resistere nequeuntibus, Hemmingo excepto, omnes cessere. Absalonis hic armiger erat, leuibus armis instructus, ad discrimina subeunda promptissimus, semperq; se periculis immergere solitus. Qui dum se paruulo pedis regressu vrgentibus subtrahit, talis gladij quo cinctus erat longitudine offensis, supinus concidit. Quo lapsu plus glorię quàm incommodi expertus est. Nam inter crebras hostium hastas, quibus acerrime petebatur, non tam suo quàm fortunæ clypeo protectus, vt primum genibus se excipere potuit, districto ferro propiorum tibias appetiuit. Quibus paulisper cedere compulsis, sublimis desilijt, sociorumq; tandem ex pudore fortitudinem capientium accursu petitus, oppugnatores vrbem repetere coëgit. Ita ad suos regressus, ac toto corpore integer repertus, admirationi visentibus fuit. Igitur nõ solum fortitudini ipsius, sed etiam fortunæ veneratio tributa est. Ea tempestate Romani schismatis cõtrouersia astipulante Cæsare Federico pertinacissimo Germanorum errore compluribus annorum curriculis alita, veri pontificis Alexandri pedibus proculcata, succubuit, diuiduumq; ecclesiæ statum catholicæ concordiæ vinculũ colligauit. Quo in tempore regis, Lundensiumq;, nec non Absalonis legati Roma regressi, læto patriam nuncio compleuerunt. Qui tamesi diuersas atq; contrarias res petitione cõplexi viderentur, ea tamen Romani põtificis industria sunt excepti, vt pars vtraq; sibi pro votis consultum gauderet. Nam & Absaloni Lundensem pontificatũ assumere iussum, & Roskildensem administrare permissum. Ita geminum ecclesiæ regimen in eius ius ditionemq; concessit, alterum pręcepto, alterum indulgentia sortientis. O nouam & inauditam curiæ munificentiam. Recusanti pallium ingestum est, insigneq; quod petentibus ægre præstari solet, repugnanti violenter imprimitur. Dignos humeros, quibus tam præclarum onus imponeretur. Veniens siquidem Romanorum legatus Galandus, Lundensi clero Roskildiam euocato, præsentem Absalonem non solum literarum recitatione quæ eum electioni parêre iubebant, sed etiam anathematis comminatione, quo se aduersum eum (si repugnare perseuerasset) vsurum dicebat, electoribus assentiri, fidemq; obeditiõis solenniter ab ijsdem recipere coëgit. Quem postmodum Lũdensi in templo, pallio quod attulerat muneratus, die postero Ripensium electum Homerum religioso eius ministerio pontificem consecrari conspexit. Ita legatione syncerissime atq; integerrime gesta, hybernis exactis Romam reuertit.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMIQVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER
DECIMVSQVINTVS.

POST hæc rex nondum vltionis in rerum ſuarum raptores ſatietatem adeptus, expeditione eam petere ſtatuit. Quam dum ſeptentrionalibus Iutis ſuperſedere iuſſis, auſtrales immenſo ventorum flatu peterent, Sleſuicenſium antiſtes Fredericus perfectiſſimum honeſtatis ſpecimen, dum veli magnitudine eximiam aurarum molem, intolerabilesq; nauigationi Notos complectitur, defecta gubernaculo puppe cum omnibus penè ſocijs periclitatus, contractæ claſſis animos ingenti luctus acerbitate confecit. Cuius fato minus triſte non fuit, quod ſociorum cadaueribus vltro repertis, ſolũ eius corpus impenſius perquiſitũ, ante ſpiritus ſancti ſolenne deprehendi non potuit. Cuius tempore Sialandico littori appulſum nõ odore triſte, nec aſpectu deforme compertum eſt prorſus, vt corruptela vacuum exiſtimares. Quo integritatis habitu, ſanctitatem viri diuinitus declaratã crediderim. Nec minus veneratu dignũ, quod idem fruſtra ab amicis quæſitus, eius potiſſimum feſtum corporis ſui repertione clareſcere voluit, cui peculiaris cultus officio honorem habere cõſueuerat. Tum vero inſignis Abſalonis gemitus erat, pręcordialis amici caſum lugẽtis. Rex copijs apud Falſtriã obuius, vocata maiorũ conciõe, prouiſum ſibi, iuquit, paruula manu magnas hoſtiũ copias non laceſſere, eam militiæ conditionem habenti, cui plurimum gloriæ vel opprobrij debeatur. Quam ob rem ſe potius Abſaloni, Kanutoq; filio expeditionis ſummam cõmittere: ſi bene rem gererent, aliquantulum laudis: ſi male, parum vituperij relaturis. Illi iuſſib. celeriter obſequuti, Rugianorũ etiam claſſe quanta ſubito contrahi poterat adiuti, inceſſata nauigatione Oſtroznam accedunt, in occupando hoſte non minus celeritate quàm audacia vſuri. Quorũ tam latens improuiſaq; irruptio extitit, vt pleroſq; Sclauorum domi inopinatos opprimerent, prouinciamq; penitus incautam vaſtaſſent, ni incendio demum ab inertioribus edito proderentur: illic binis forte Sclauis nauigio fugã quęrentibus, cum alterũ à Gerimaro teli iactu proſtratũ reliquus vlciſci cuperet, cognito quod Rugianorũ ducem appeteret, telo verecundius abiecto dilabitur. Tanta apud hanc gentem vitis in faſtigio poſitis veneratio pẽditur. Interea claſſis per Penum amnem allapſa, equis quos inter paſcua reperit captis, Walagoſtũ progreditur. Cuius ponte diſiecto, tranſituq; obſtaculis vacuefacto, propter mœnia anchoras iacit, oppidanis imperata adhuc tormenta tractantibus. Eadem obſidionis faſtidijs nauigationis diſpendia anteponẽs, tam vagum ſparſumq; militiæ genus ſecuta eſt, vt hoſtibus errore ludificatis, vbinam maxime ſua tueri deberent, incertũ relinquerent. Siquidẽ euitatis locis in quibus eos obuios habebat, defenſoribus vacua petebat, quibus eadem accedẽtibus ex conſulto cedebat, & ad partes præſidio carẽtes militiam transferebat. Et ne vlla negotiorũ intermiſſio foret, peditibus remigio noctes, ſomno dies exigere: equitibus vero nocturnã requiem diurnis militiæ laboribus rependere, conſtitutũ. Aduerſum quem excurſationis modũ Bogiſzlauus & Kazimarus nihil in armis remedij ducẽtes, animaduerſo patriæ vaſtitatem noſtrorum non minus agilitate quàm viribus inchoatã ſuo ductu propulſare non poſſe, emendæ pacis conſilium capiunt, quorum arma ferre non poſſent amicitiam mercaturi. Quibus acceſſis, eorum ſe viribus impares confeſſi, præſentium finium iacturam inter damna ducere non ſimulant, ampliſſima Pomeraniæ deſerta nouis ſedibus complexuri. Ad hæc Nicolaus Falſtricus in riſum ſolutus, ſiniſtre eos patriæ conſulere dixit, cuius inferiora Danis, ſuperiora Polanis, finitimorum manu huc atque illuc iactati cedere cogerentur.

Quo dicto patriæ salutem circunspicere moniti, centum libris nummûm Absaloni, quod penes eum expeditionis arbitrium esset, totidemq; Kanuto promissis, legatorum à se captorum dimissionem cum duobus millibus talẽtûm, qua summa rapinam regi inflictam rependere pollicentur. Ad hæc Absalon responsum moratus, seductis maioribus, offerri conditiones ab hoste dixit: quarum vsus perniciosus patriæ, si gratus: contemptus vero commodior quàm charior esset futurus. Siquidem pecuniam regi, pacem ciuibus, captiuis missionem, pacti nomine lucri, fauori quàm vtilitati propius emolumentum esse. Ijsdem vero pro nihilo ductis, à bello non recedere saluberrimum. Iam enim Sclauorum vires eò tenuitatis esse redactas, vt si pax desit, deditionem sequi necesse habeant. Ita se suis bellũ an pacem probent, deligendum relinquere, ne alieno consilio præterito, proprium audacter secutus videatur. Respondetur, ei potissimum parti studendum, qua publicus fauor possit acquiri. Hac sociorum sententia Absalon vti compulsus, ne anxiam regis expectationem inopinata reditus sui celeritate concuteret, ab Esberno se præcurri iubet, speciosum gestorum nuncium perlaturo. Qui propter Hythim insulam tempestatum aduersitate coercitus, non ante tempestiuum profectioni cœlum sortitus est, quàm Absalon receptis obsidibus, eiusdem venti beneficio allaberetur, cuius præcelerandi gratia nauigationem impensius conficiebat. Qua forte rex inter venandum conspecta, præproperum posteræ classis reditũ admiratus, fugam suis iniectam credebat. Quam sollicitudinem falso contractam, cognitis ex Esberno rebus, effusiore gaudio permutauit, vtilius pace bellum confessus. Quem etiam hospitio benignissime exceptũ plenis hilaritatis officijs prosecutus est. Die postero classem non solum impensioribus verbis laudatã, verumetiam osculis honoratam dimittit. Quo postmodũ apud Iutiam diuersante, Kanutus & Karolus petulantiore manu q̃ validiore delecta, Hallãdiam adorti, exilij proprio scelere contracti suppliciũ à patria sumere conabantur. Qui dum Hallandensiũ multitudine, quam sibi fauturam sperauerant, repellerentur, fatum fugæ anteponẽtes, propter nemus, quod Hallãdiam à Gothia secernit, aciem ordinant. Vbi infœlicibus auspicijs præliati, graues tentatæ patrię pœnas dedere. Nam Kanutus crebris vulneribus exceptus, ab agrestibus captus, eundem quem Magnus carcerem expertus est, supplicij socium sortitus, quem facinoris consortem habuerat. Karolus mortifico vulnere obrutus, paruulo viæ excessu petito, fortem spiritum inter molles arborum frondes deposuit, fœlicior obitu quàm frater vita. Quorũ patrimonium Waldemarus, lege quæ patriæ reos omnibus bonis damnat, adeptus, insperata opum incrementa contraxit. Igitur Karoli corpus putre postmodum ab indigenis repertum documento fore potuit, aliena fastigia cum propriæ contemptu fortunæ concupiscenda non esse. Post hæc Henricus ob exercitum Cæsari aduersum Italos negatum, grauem bello offensam expertus, cum tantæ rei molem viribus suis maiorem cerneret, Waldemarum sibi obuium crebris nũcijs euocatum, pertransito ponte cuius nunquam antea dimidium excedere consueuerat, per summam mutuę fidei exhortationem obnixa auxilij petitione sollicitat. Adeo superbiæ necessitas imperat, fastusq; infortunio domatur. Ad quod rex se nullo fidei debito compelli præfatus, amicitiæ tamen quam olim cum eo iunxerit, si monitis suis obtemperatum foret: affuturum promittit. Igitur Henrico quænam hæc essent cognoscere cupiente: cum terrenum, inquit, imperatorem attentare inter ardua ducatur, multo cœlestem lacessere periculosius, qui proprio nutu p̃ter humanũ adminiculũ, prospera vel aduersa afferre mortalibus possit. Quem si Henricus iampridem à se pontificalium bonorum rapinis offensum, congruis restaurationis officijs complacasset, victoriam mente præsumere posset, alioqui bellum temere conaturus. Quod si infesto Deo cõmuniter ab ipsis committeretur, ambos hosti victoriam cessuros. Neq; enim dubium fore quin caduca ac fragili potentia vsurus sit, quisquis diuinæ pertinaciter obuiare præsumpserit. Igitur se non nisi expiato periculo commilitium præbere ausurum, publicæ religioni quàm priuatæ amicitiæ propiorem. Tum Henricus multa à se pontificũ bonis beneficij nomine extorta cõfessus, quibus si spõte cederet, vltimæ paupertа-

Kanutus & Karolus exilii proprio malefi cio contracti causa patriam grauare constituunt.

pertati subijceretur: corrasæ attonsæq; ceruicis homines tanti à se æstimari negabar, vt vltro opibus carere, plusq; eorũ iræ q̃ gloriæ suæ tribuere velit. Repulsæ tamen suæ silentiũ ab ipso geri precatur, ne in vulgus negatę opis fama dissereretur. Sic rege dimisso, promissi ab eo præsidij simulationem apud milites ne ad Cæsarẽ deficerent, exhibebat: hac spe eorum animos firmare cupiens. Regressis inde Danis, mirum dictu & nouitate prodigiũ incidit. Siquidem vna noctiũ infinitus murium grex è longinquo rure concurrens, tristi occentu edito, Seleensibus aquis *Prodigium de muribus.* sua sponte submersus interijt: quorũ cadaueribus vento iactatis littus mane constratum apparuit. Quæ res vtilior incolis an mirabilior fuerit, incertum est. Eadẽ quoq; nocte Absalonis quietem capientis exuuiæ à soricibus corrosæ, certissimũ futuræ vexationis eius omen dedere. Cui Sialandiam regresso nunciatur, turbatis Scaniæ rebus plebem à primoribus dissidentẽ, aduersum regios quæstores publicæ cõsternationis impetũ distrinxisse, è quibus Agonem splendidæ præfecturę virum in conciõe Lundensi plena temeritatis violentia probrosius contrectatũ, ac prope vulgi manibus discerptũ, ni in ædem diui confugisset Laurentij. Quam facem turbulentissimo multitudinis furore accensam, non nisi per Absalonẽ extingui posse, cui facilius sit orientis quàm adulti tumultus arma cõprimere. Quam ob rem oportere eum citato Scaniam petere, si rebus regis laborantibus digne cõsultũ cupiat. Qua de re Suno & Esbernus consulti, quàm poterant dissuasorijs verbis profectionem damnabant, dicendo compertũ sibi tacita principum conspiratione plebem instinctam, non aliud hoc motu quàm Absaloni periculum petere. Sed Scaniensium legatis rem sine eo sedandã negantibus, iturum se vtcunq; fors tulisset respondit, etiam salutem suam si ita res posceret, tot egregijs regis meritis impensurum. Igitur præmissis qui Scaniæ primores habendæ concionis causa ad vrbem Lundiam contraherent, extemplo se venturum promittit. Nec Scaniã petere cũctatus, patritio spiritu publico furori constantiã suam obijcere properauit. Plebs siquidẽ acerrimis consternationis fluctibus concitata, ciuilis iniuriæ querelas seditioso accusationis genere prosequebatur. Sed & Thordonẽ concionari exorsum, crebris sibilis infestoq; clamore vexatũ cœpto desistere coegit. Cæteris quoq; regiarum partiũ assensoribus dicendi potestate negata, solam Absalonis vocem tranquillis auscultationis modis exaudire sustinuit. Qui cum multitudinem imperitis clamoris iurgijs obstrepentem, salubriumq; monitorum impatientem aduerteret, diuidendam ratus, prouinciarum concilijs trifariam distribui iussis, cunctas se principũ culpas emendaturum edixit. A quo Thordo, quod eum ad tumultus vix sedabiles parum veracibus mandatis euocasset, increpitus, concitatæ plebis dementiam a temulentia coortã affirmat, eiusq; rei quosdam in concione stertentes fidem fecisse. Quam ob rem non in vrbe, sed campo concionandum fore, ne hominibus potionis auidis, violandæ sobrietatis accessus suppeteret. Proxima Absaloni cum australibus concio fuit. Illic regium satrapam Petrum (Euari hic filius erat) profectis ab inuidia accusationibuş asperius quàm verius laceratum, quo tutiorem ab hoc calumniæ genere præstaret, proximo sibi sedendi loco recipi iussit, venerabiliq; vicinitatis suæ præsidio, ne quid in amicum atrocius consuleretur, prouidit. Postera luce per summã litiũ cognitiõem exacta, pleno æquitatis iudicio cunctas querelarum partes absoluit, causisq; legitima definitione explicitis, delectatam beneficio plebem ad grates sibi rependendas adduxit. Inde progressus, indigenę militis indicio cognoscit seditioso edicti genere cõcitatum populũ, apud Albũ fontem concioni quatriduo vacaturũ. Igitur tametsi Scanorum potissimis stiparetur, ad supplendum tamen arbitrorũ numerum etiã Thordonem nuntio vocatum, quid sibi super popularium motu recens fama prodiderit, edocet. Ille verbis suspicionem dementibus rumoris fidem leuare, nihilq; tale metuendum astruere, cæteris aduersum vim publicam res cautius gerendas monentibus. Ita sententia variante rerum dubijs, indubitato Sygafrham insulam explorandi gratia adire collibuit. Illic Absalon ante accepta certiore expertus nũtio, cõsternatam amentia plebem, quod ei se tuto obiecturus non videretur, procuratis qui concionem accederent, per summam æquitatis promissionẽ delinire

constituit. Qui cùm omnia atrocissimo multitudinis furore misceri, ipsamq; ausu
petulantiore instinctam, effusa verborũ licentia nobilitati insultare cognoscerẽt,
acto mandatorum silentio maximũ seditioni incitamentum dedere, plus alienæ
dementię quàm proprię legationis officio tribuẽtes. Quod perfidia an metu ege-
rint, dubium reliquere. E quibus Petrus longus insignis staturæ, ægre dicendi po-
testatem adeptus, affirmare se tametsi miles Absalonis esset, respectum eius ciui-
um cultui non anteferre, populi maiestatem pontificis partibus priorem ducere,
plus publicæ charitati quàm priuatæ debere. Cæterum ad omnes vulgi actus i-
mitandos propensiore animo fore, libertatem eius iam quasi naufragam ac peri-
clitantem, ne armis quidem protegere dubitaturum. Responsum à concione
est, ludificari plebem quã Absalon magnatesq; rapinis vulgus affligere soliti, de
industria petere supersedissent. Quam vocem vniuersis acerrimo clamore com-
probantibus, multitudo maximo fragore dissiliens, armata passim equos inuo-
lat, Absalonis penates hostiliter petitura. Neque enim eò properanti succurrit
illos à se lares incursari, quos toties sibi munificos experta fuerat. Cuius nuntian-
di gratia, legatorum iuniores telis quibus vndique petebantur callidius euitatis, ci
tatò Sygostham peruenere. Ea re concussi milites Absalonis, diuerso consilio de-
fensionis auxilia circunspiciebant. Alij pratis spaciantes equos colligere, pars va-
dum prætentũ insulæ, quod postmodum Absalon lateritio opere vallandũ cura-
uit, cõtractis quas fors obtulerat quadrigis occludere, pars saxa iactilia lectitare.
Tum Absalon, hortante seniorum turba, aut obsidioni animum præparare, aut pri
mis incursantium, ante nimiũ & intolerabilem multitudinis aduentum oppressis
abscedere, neutram consilij partem probare se dixit, quod nec opportunos obsi-
dioni cõmeatus haberet, & se patrem potius quàm prædonem existere meminis-
set. Sed neq; se pacis studium cuius condendę causa aduenerit, humano sanguine
polluturum, aut pias pastoris partes truculento percussoris officio mutaturũ. Mal
le vero qui primi irrumperent innocue & sine cæde deturbandos curare, facile fu
gam daturos, quod nullo fulciãtur imperio. Militibus deinde quempiam plebe-
iorum violare prohibitis, primorũ agmen propinquum collem acie occupantiũ,
prælata cruce adortus, in proximũ nemus refugere coẽgit: comprehenso seditio-
nis autore, quem memores iussorum equites, armis amictuq; nudatũ, pulsare dun
taxat contenti fuere. E quibus vnus cõsertissimis hostiũ globis lasciuioris equi pe-
tulantia adactus, loco palustri ignorantibus socijs, concursu popularium interfici-
tur. Ita Absalon agrestium impetũ elusisse contentus, nullo hostiliter imminente,
liberum repetendæ vrbis iter habuit, eisdem auidissima insulæ direptione, irarum
suarũ procursum explentibus. Igitur patricij spiritus pontifex, vt tranquillũ ita sa-
lutare consiliũ secutus, pietatẽ sæuitiæ præferendo, dum gregi parcendo consulit,
plus gloriæ & virtutis in innocentia ac moderatione quàm læsionũ suarũ vltione
constituit. Quo enim se longius à ferri licentia retraxit, hoc religionis laudi propi-
us admouit. Superuenientib. deinde quos ad deliniendã concionẽ direxerat, eo-
rum vocatiõe queritur simplicitatẽ suã huc discriminis esse perductã: percõtatus
cur improuidũ se & imparatũ, ad res tanta difficultate implicitas, secura manda-
torum specie pertrahere voluissent. Quibus se nihil tale suspicatos dicentibus, cul
pamq; negligentiæ cõfessione excusantibus, æstimare eos quid nunc expediat iu
bet, præteritũ errorẽ præsenti consilio correcturos. Respondent, nec armis se, nec
Culpa negligentiæ confessione excusata. auxilijs instructos, cõtrahendi vtriusq; cõmodi causa domũ digredi necesse habe
re, paratiores postridie reuersuros. Ipsum interim exquisito latebræ genere vti de
bere, pbro cariturũ qui tẽpori consulat. Quod vtrũ malignitate ingenij, an inopia
cõsilij ptulerint, æstiment quibus sequentia eorũ acta cognosse fastidio nõ fuerit.
Refert Absalon honestiorẽ sibi castelli quod in Sialãdia haberet aditũ fore, parũ
latebras exquirere solito. Quarũ deformitatẽ perosus, Thordone nauigiũ præben
te discedit. Neq; enim claritatẽ suã obscuriore loco coarctandam putabat, cuius
fulgorẽ per tot terrarũ spacia cõspicuis virtutis operibus diffusum non ignorabat.
Sialandiã ingressus, Waldemarũ apud insulam Samsam venandi studio inseruiẽ-
tem, recepta ab ipso epistola, petere iubetur, necessarijs patriæ vsibus vacaturus.
Vbi

Vbi cum Sunone Esbernoq; propositas negotiorum curas debita agitatione complexus, postremo apud regias aures Scanici tumultus famã edidit, primusq; ipse perturbationum suarum nuntium agere non exhorruit. Æstuantem animo regem seditiosisq; supplicia minitantem, consilij sui delinimento à proposito retraxit, exigendęq; vltionis affectum, primorum Scaniæ virorum beneuola vocatione differre docuit, quos etiam illum apud Fioniam petituros, plenis humanitatis officijs prosequi non supersedit. A quibus eundem precari rogatus, ne Sexonem, Achonem, Sunõem, & Esbernum homines extra Scaniam ortos, eius rebus præesse pateretur, affirmantibus finem seditioni fore, quæ ob solam eorum petulantiam cœperit, si procurationem exteris attributã ad indigenas transferri curasset. Inuidere eos regis potentiæ respondit, cuius in dandis beneficijs arbitrium abrogare nitantur. Se vulgi sæuitiam experiri quàm regiarum rerum dominium tot sæculorum vsurpatione firmatum, insidiosa prece subruere malle. Tum illi omnẽ consternatiõis rabiem in eius caput effundendam minati, superbius æquo respon sum dedere. Ijsdem à rege quidnam mitigandis Scaniæ rebus efficacissimum esset interrogatis, solam eius epistolam quæ blanda asperis certæ moderationis tem peramento misceret, huic tumultui sedando suffecturam dicebant. Quorum instinctu rex plebem Scanicam plenis minarum literis aggressus, non parum nutrimenti publici furoris incendio addidit. Siquidem indignatus populus, eum aduersum se concitatioribus notis vsum, aduersum hunc scribendi ausum iram suã seuerius destringendo, omnia vectigaliũ iura solenniter abroganda curauit. Pontificales quoq; decimas execratus, sacerdotibus cõiugia decernebat: quorũ etiã sacra sibi exploso pontificis ministerio sufficere prædicabat. Igitur in diuina pariter humanaq; grassatus, maiestatis contemptum religionis iniuriæ sociabat. Rex frustra minis institisse se videns armis agere constituit, exactoq; messis tempore, in traijciẽdo milite magnis nauigiorum copijs succinctus, Helsingum oppidũ petit, Absalone inter postremos appellere iusso. Plurimum illic vulgus piscandi opportunitate contractum, crebris habitaculis occupauerat littus. Quod Absalõe viso, odium eius alimentorum suorum studio anteponẽs, littorales & quos casus obtulerat lapillos aduentanti ipsius nauigio obijciebat, parum recolendo illum à se Scaniæ finibus pelli, qui cunctis Daniæ locis tutum habitationis vsum præstiterat. Pars rege in concione relicto, per summum maiestatis contemptum ad mare decurrens, antistitis aduentum pari iniuria excipiebat. O ingrata Scaniensium gens, quæ pleno temeritatis furore, tot commodorũ tuorum autori iniuriam pro gratia rependere rubori non ducis. Pastoris parentisq; tui nauigium improbissimis euecta furijs, finibus tuis prohibere conaris, cuius beneficio tibi piraticam toties sæuitiam expertæ, tua late nauigatio patet. Illi præsentem littoris aditũ negas, cuius bellica virtus ne tu quidẽ hac littoris sede pellerere, pfecit. Desine ergo optimis amplissimi integerrimiq; viri meritis quasi grauissimis insultare delictis, erroremq; iniquo animorum iudicio contractum, veloci pœnitentiæ studio redime. Nec patienter rex tam contumeliosam eorum audaciam ferre potuit. Æstuãtem eum equosq; & arma poscentem Arusyorum pontifex Sueno medium complexus, ne quid duri in plebem cõmitteret, obsecrabat. Pietas illi an metus hunc ausum pręstiterit, incertum est. Sed apud regis animũ continua Absalonis charitate flagrare solitum, venientis amici pericula, cõplectentis precibus præponderabãt. Quo descendente, qui nauigium infestauerant summa cum innocentiæ simulatione, repetitis tabernaculis Absaloni littus cessere, in quo postmodum diuiduũ ei regiq; cum Scanico milite colloquium fuit. Scanienses apud quos rex sopiendæ seditionis consilium agitabat, Absalonem aduenasq; Scaniæ portioni præpositos remittendos monebant, dicendo nihil ad publicã dementiam cõprimendam eorum absentia efficacius fore, quę non aduersum regẽ, sed in illorũ plenos malignitatis actus exarserit. Huius sententiæ suffragatores Iutenses milites fuere. Credi tum est eos partim decimarum odio, quarum nuper Scanię Sialandiæq; solutio inoleuerat, partim metu ex forensis pugnæ recordatione cõtracto, Absalonis affectasse discessum. Quam eiusdem equites honestiore animi iudicio execrati,

tantum sibi necessitudinum,tantū generis armorumq; robur esse dicebant,vt inuitis infestisq; popularibus herū suum absq; regiorū militum adminiculo,per cūctas Scaniæ partes à se tuto libereq; circunducendū sperarent. Quorum animosis adhortationibus rex,ob pacem plebi conciliandam,ignauos Iutensium monitus anteponens,vocato Absalone secreto,memorat quantam inuicem sententiarum concordiā semper gesserint. Nūquam sibi tam diuersa ac rigida animorū iudicia fuisse,quin ad postremū alter alterius arbitrio flecteretur. Orare deinde eum progressionis in Scaniā propositum deserat, Sialandiamq; repetere deforme non ducat,speciosis aliquando consilijs vtilia prælaturus. Ad hæc Absalon ne tunc quidē se veterem obsequendi morem relicturū præfatus,consilio vsurū affirmat,quamuis absentiam suā multis & grauibus mendaciorū notis lacerandam sciat. Rex gratijs tantæ moderationi impensius actis, equites eius in augmentū comitatus deposcit. Illi in plenos fidei charitatisq; fletus effusi, hunc sibi supremi perpetuiq; dedecoris diem affirmant,huic ignominiæ nō propria sed alienorū ignauia protractis, vt cui famulatus officia debeant, desertionis probra persoluant. Ita Absalone per summam animorū mœstitiā relicto,regem prosequebātur. Graues illi difficilesq;

Externus habitus, interiorū cogitationum certus index.

cum plebe conciōes fuere. Vbiq; enim causas armata dicebat,animū habitu ostētatura. Quotidie Absalonē falso & inaudito obtrectationis genere lacerabat. Hęc audientes Iutenses occulto laudationis studio prosequebantur,blanditijs fouentes quod armis punire debuerant. Qua adulationis deformitate,maximū seditioni irritamentum dedere. Rex finitis cōmeatibus Scaniam relicturus,lectos è plebe viros componendi cum Absalone gratia,ad illud Sialandię littus quod ab Elsingo oppido vocabulū tenet,traijcere iubet. Vbi demū Absalon regi obuius factus, compluribus innocentiæ testimonijs obiecta purgando, cunctas mendaciorum partes quibus absens notatus fuerat, adeo validis copiosisq; rationibus subruebat,vt criminatores reatum cōfiteri coactos ad veniam à se flagitandā adduceret, deq; accusatoribus sui veneratores efficeret. Nec parua apud omnes eloquentiæ eius admiratio extitit, compluribus qui aderant diuino ore eum egisse dicentibus. Sed hæc omnia Scaniensium legati ad ciuium arbitrium relegantes discedūt absque patriæ consensu nullum sibi componendi ius esse testati. Sed neq; eorum fida adhortatione, populus Scaniensis ad deponendam consternationis suæ rabiem adduci potuit. Nam nec decimas pontificalibus vsibus solui curatum, nec quicquam quod ad præstanda sacrorum iura attinebat exhibitum. Quorum infandam sacrilegamq; pertinaciam Absalon proximo sacerdotali consilio per epistolā vsitato,cunctarū Scanię ecclesiarū obseratione puniri pręcepit. Cuius edicti præmonita plebs, per idem tempus ante ædem Laurentij in concionem armata descendit. Ad quam sacerdotes binis ordinis sui viris, qui pontificalis edicti rigorem exponerent missis, sacrorum cessationē,diuiniq; taciturnitatem officij,si decimarum solutionem abnuere perseuerasset, minati sunt. Delegantur totidem è plebe mutuas sacerdotio minas intentaturi. Ab his responsum est, sacerdotes alimenta sua plebi,non pōtifici debere,quorum munere & beneficio necessarijs vitæ vsibus instructi noscantur. Quocirca aut diuinis inseruiant, aut ingrati patria cedant: si neutrum egissent,non solum honorum omniū pœnam,sed etiam sæua membrorum supplicia recepturi. Ad hæc clerus responso constantissime dato,se neq; mortis metu,neque paupertatis respectu, quo minus antistitis sui imperium peragerет,cessaturum affirmat. Tam pia tamq; religiosa cleri constantia, euictum vulgus precibus minas mutando,quoad Absalon conueniri posset sententiæ dilationem poscebat. Ciuile siquidem bellum se excitaturum timebat, si in sacerdotes sibi nobilitate pares animaduertere studuisset. Nam cum in Scania alienigenæ indigenis permixti,sacerdotia gererent,amplior tamen digniorq; domesticis reuerentia præstabatur. Quo effectum est, vt vtriusq; ordinis cōsensu mitterentur, qui iustas animaduersionis inducias flagitarent. Haud ægre ab Absalone obtentæ sunt,plus clementiæ q̃ seueritati indulgendū putāte. Multū ab eodem gratiarum sacerdotalis cœtus constantiæ persolutum. Nihilominus populus cum cōtemptu beneficij,regiorū,pōtificaliumq; militum penates publice diripere perseuerauit.

Appetẽte publici ieiunij tempore rex Scaniã, eius Sialandięq; militia ſuccinctus, Helſingi tranſitu petit, Fionienſiũ Iutorumq; comitatũ ob præbita ab eis iamdudum ſeditioni irritamenta pertæſus. Abſalon ob chriſmatis confectionem põtificali officio adminiſtrandam Lundiã deproperat, vbi paucos cum rege dies feriatus, vicino rure ſe excepit. Hac fama ſeptentrionalis Scaniæ populus cum Hallandenſibus excitus, more gentis miſſo per omnes ſtipite, ſub ſpecie petendæ libertatis belli titulum fingit, eoq; edicti genere exercitum conſtruit. Quẽ tanta dementia ceperat, vt manum cum rege conſerere properaret, ſummi imperij vires laceſſere nullius negocij exiſtimando. Quo rex è plaga auſtrali regreſſus, apud Dyſiam pontem excepto, oranti ſe Abſaloni fuſtibus quàm armis agere mallet: cum viris ſibi non canibus confligendũ reſpondit. Igitur non iræ aut furoris impulſu concitatus, ſed conſpicua animi induſtria ad corrigendã ciuiũ inſolentiam, metũq; cõſimilis audaciæ cæteris inijciendũ, aliquid ab inuiſiſſima ſibi feritate mutuandum ratus, manſuetudinẽ ingenij ſui depoſita ad tempus clementia crudelitatis actus imitari coëgit. *Tumultus popularis.* In põte res geſta eſt, vtriſq; tranſitũ anticipare ſtudentibus. Anceps diu præliũ fuit: inſignis illic agreſtiũ pugna extitit. Quorũ aciem Abſalonis equites per ignoti vadi compendiũ irrumpentes, repentinã victoriã edidere. Multi illic populariũ cæſi, compluribus amnis exitio extitit. Ferrũ vitantes, aqua periclitati ſunt, reliquię fuga ſeruatæ. Ita nefarius ille cœtus diuino iudicio ꝓfligatus, ſacrilegi furoris pœnas exoluit. Rex Lundiã regreſſus, orientaliũ partiũ armatam plebem aduẽtare cognoſcit, vnius iam exercitus victor, alterũ excepturus. Cuius generalem conuentũ pugnæ celeritate præcurrere monitus, à Lundenſibus, ſtipendiorũ loco vectigaliũ laxationem poſcentibus, aliquandiu retentatur. Quibus obtentis in proximũ campũ exceſſiſſe contenti, longius eum ſub excuſatiõe tuendæ vrbis proſequi ſuperſederunt. Id regi tardius hoſtes excipiendi cauſam præbuit. Getungã appellant pontem apud quem armata populariũ corona cõſedit. Grandes illuc lapidũ aceruos prohibendi pontis gratia vecors turba congeſſerat. Rex alio amnẽ vado tranſgreſſus, ferro decernere ſtatuit. Sed plebem nõ tam præſentia regis arma, q̃ dira recentis ſociorũ cladis exempla terrebant. Miſſis igitur qui pontem à rege repeti precarentur, ab armis ſe diſceſſurã promittit. Pręcipue regẽ Abſalonis nimiã agreſtiũ ſtragem vitandã dicentis temperamenta flectebant. Repetito ponte ſupplices à ſeditionis autoribus ad regis genua manus tendũtur, cunctaq; famulandi officia auidius promittuntur. Cum de fide ambigeretur, iuſiurandum promiſſionibus additur. Sic vulgi collegio dimiſſo, Lundiã reditur. Scaniæ deinde gyro pertranſito, obſides à plebe recipiuntur. Ad reliqua facilis populus, decimarũ ſolutionem duntaxat pertinacius abnuebat. Nihil magis regi q̃ ad earũ remiſſionem Abſalonẽ abducere curatũ eſt: ſummopere cauendũ dicenti, ne ſibi forte quod olim Kanuto Othonienſi decimarum iura propagare nitenti acciderat, eueniret. Abſalon quicquã ex conſueto ſacrorũ iure decerpere, non minus inglorium quàm ſacrilegum ratus, conſtantius id ſe facturum negabat, dicendo, tametſi rex plebis ſententiã fauore proſequeretur, ſibi impedimento non fore quo minus ab ea decimarum debitum exigere perſeueraret, neminem ad participanda ſecum pericula prouocaturus. Tutiſſimum igitur regi ſilentium fore, ne eccleſiæ opem ferendo, populari ſe ipſum odio implicet. Tam iuſtã, tamq; fortem Abſalonis conſtantiam rex animo veneratus, cum remiſſionem admittere nolit, exactionem deferre poſtulat, conſilio poſtmodum effici poſſe quod armis nequeat. Paruit precanti Abſalon, præfatus ſe decimarum loco prioribus pontificum conditionibus non vſurũ, ne prorſus earũ iura negligere videretur. Tam modeſta Abſalonis promiſſio conſternationi remedio fuit. Summa poſtmodum Cæſaris in attentando Saxoniæ principe calliditas patuit: non enim minorem expugnãdi eius ſpem in acumine quàm viribus reponebat. Inprimis Waldemarum, quem eidem certius affuturum credebat, aſtutia tentat. Siquidem binas eius filias, totidem filiis ſuis, quorum alterum ſucceſſioni imperij deſtinarat, alterum Sueuiæ ſatrapam conſtituerat, per legatos in matrimonium poſtulabat: non quod ſanguini ſuo bonæ fidei nuptias quæreret, ſed vt hoſtem amicis abundantem auxilijs ſpoliaret.

Quod callidius an impudentius egerit, ignorauerim. Ad illū enim falsas iungendæ affinitatis preces dirigere non erubuit, quem olim perfidiæ laqueis cōplicatū ad obsequia sibi paciscenda pertraxit. Amici regis intellecta fraude, hæc non matrimonij voto, sed Henrici odio flagitari dicebant. Tam veros Cæsarianæ calliditatis interpretes, sola reginę sententia superauit, sanguinis sui connubijs affinitatē cum Cæsare iungere gloriosum ducentis. Quærente rege quantū ab eo dotis nomine exigeretur, legati se ignorare dixere, remq; ad Cæsaris arbitrium retulere. A quo rescriptū est, curādum regi Lubecā petere, cuncta secum illic commodius definituro. Obtemperatū rogatui est. Interea Cæsar omnib. imperij neruis ad obruendas Henrici partes connisus, vrbes eius passim ad se deficientes in deditionē recepit. Defectionis causa non tam Cæsaris amor q̃ Henrici odiū extitit. Is siquidem nimijs ac diuturnis fœlicitatis successib. elatus, inq; summo fortunę fastigio nullum ruinæ incommodū suspicatus, subiectas tyrannidi suæ ceruices inusitata dominationis sæuitia atq; intolerabili morū acerbitate vexabat, nec hosti q̃ ciui importunior existere consueuerat. Igitur nō bello aut clade, sed fraude militū & desertione viribus amissis, cum solas spei reliquias in Transalbianorū auxilijs haberet, Lubeco oppido relicto quod se eius mœnibus parū tutū arbitraretur, summa cum festinatione correptis nauibus, in Stormariā intimū fugæ suę receptaculum penetrat. Huius prouincię præses Adolfus apud ipsum profusis charitatis officijs à puero alitus, fœliciaq; naturæ pariter ac fortunæ incrementa sortitus, atq; ad ordinem militarem summis beneficentiæ studijs prouectus, tam fœdā educatiōis suæ mercedem exoluit, vt inter omnes Henricianę militię comites, primus se defectoris nomine macularet. Post hæc à Cæsare nauigia quibus Albiam superaret, sagittarijs & funditoribus cōpleta, per pronū amnis alueum immittuntur. Pari studio classis exquisito bellatorū agmine referta, ad impediendū Cæsaris traiectum ab Henrico contracta. Quæ postquā hostilium nauiū multitudinem in cōspectu habuit, earundem numero perterrefacta, proposito per fugā deserto, Cæsari transitum cessit. Qui dum oppidū Lubecū obsidere cœpisset, Bogiszlauiq; & Kazymari fratrū vires admodū suspectas haberet, vtriq; se potentiæ & claritatis incrementa daturum, subornata legatione promittit, prouincias quas hactenus obscure & sine honorū insignibus gesserint, satraparū nomine recepturis. Iocunda Cęsaris toties ab Henrico lęsis promissio extitit, non intelligentibus sibi sub specie beneficij deforme seruitutis iugū intendi. Interea Waldemarus classe luxu quàm armis ornatiore Lubecū profectus, occurrentibus sibi Germanorū equitibus, eximiasq; eius aduentui grates habentibus, nauigatiōem medio amne quoad possit proferre deposcitur, quo breuius inter ipsum ac Cæsarem iter restaret. Quo facto, postero die an Cæsarem medio itinere obuium affectaret à legatis rogatus, castra eius petere præoptauit, Romani imperij rectorem in re modica fatigare superuacuū existimādo. Nec minor Cęsaris in excipiendo Waldemaro calliditas, quàm Waldemari in petendo Cæsare moderatio extitit. Siquidem in primis eum amplexu atq; osculo decentissime veneratus, mox dextra honorabiliter apprehensa, deposito amiculo per media castra perduxit, præcōis more cunctos ei via cedere iubēdo. Tentorium quoq; nimio multitudinis conspiciendi regis auidæ concursu collapsum, planū campi petendo deseruit: vbi sedandæ pressuræ gratia distenta virga, quàm poterat celsa voce cunctos locis in quibus consisterent cōsedere præcepit. Sed Waldemarus cum eius dignatione perinde ac quadā moderationis æmulatione contendens, sellam suam se expectaturum respondit, ne probato sedendi vsu, imperialis cathedræ honorem vsurpare videretur. Magnates honoribus eminentes, non ordine aut ratiōe discretis sedēdi spacijs, sed vt quenq; violentę pressionis casus iactauerat sedilia habebant, fortuna nō dignitate locorum vsum distribuente. Illic exaudire erat Theutonum voces formā regis staturamq; mirantiū: quos tanta visendi eius cupiditas ceperat, vt sedendi humilitas obstaret, alter altius cōscensis humeris productis illum ceruicibus inspectarent, hunc regem, hūc dominum, hunc imperio dignum referre, Cæsarem regulū homuncionemq; vocare. Adeo Barbaris eum excellens corporis habitus venerabilem faciebat. Crediderim

Sub specie beneficii sæpenumero deforme seruitutis iugum solet intendi.

diderim Cæsarem has militum voces dissimulāter tulisse, ne regis laudibus offendi videretur. Quem post diutinā omnium admiratiōem, paucis secum exurgere iussis, in proximum tabernaculū eodem comitatis genere deducēdum curauit, quo venientem fuerat prosecutus. Illic enim serijs omissis aliquādiu beneuolo iocundoq; sermone detentum, ad vesperam prosequente totius Germaniæ iuuentute discedere permisit, luce postera apud syluam portui vicinā opportunioris colloquij gratia præsentiam redditurum. Interea filios regiam nauem petere inq; ea sub specie lusitandi morari præcepit, charissimorum pignorum familiari conuersatione in quanto regis aduentum poneret, ostendere cupiens. De quorū nuptijs condicto in loco mentionē orsus, maiori triginta millia talentûm, minori octo in matrimonij conditionem deposcit. Quæ res suspecta Danorum maioribus fuit, virgines nōdum ad nubendi ætatem prouectas, fraudulenter ab eo postulari credentibus. Sed Waldemarus maiorem summam suis opibus imparem arbitratus, minorē Vngariæ regis arcta sibi propinquitate coniuncti fiducia pollicetur. Huic pactioni iureiurando firmitas adiecta est, desponsionisq; vinculum sacramenti religione constrictū. His actis rex nauigia, Cæsar castra repetijt. Quo tempore Sclauorum ad ipsum, regiæ classis metu, nauigijs progredi non audentiū, legatis receptis, diluculo nauigium regis paruo militum numero comitante, eiusdem cymba aduectus, cunctis inopinatus ascendit. Igitur rege exercitus sui primores participandi colloquij gratia contrahente, solum Rugiæ principem Iarimarū, quem pridie compluribus veneratiōis officijs, insuper regio nomine adulatus fuerat, quod eum Danis perquàm fidum non ignoraret, vocari passus non est. Habere deinde se dixit quod ad regem secreto referre cupiat, quem ob futurū mutui sanguinis cōtractum non amicum modo, verumetiam vnanimem habeat. Sclauos siquidem eneruandi gratia Henrici à se promissionibus allectos esse, quas eodem expugnato minime exequi velit, memor quid olim sibi de subigenda Sclauia pollicitus fuerit. Orare deinde patiatur se eam ad præsens sui muneris facere, binis fratribus geminæ præfecturæ titulo speciosius quam diuturnius tribuendā. Eandem quippe se ei, profligato Henrico, subijcere curaturum. Annuente rege, posteroq; die concionem petente, Bogiszlauū & Kazimarū datis solenniter aquilis, Sclauiæ duces appellat, veterem atq; hæreditariam patriæ libertatem vanis atq; fucosis dignitatū nominibus venditantes. Qui si scissent quanto oneri se exigui panni receptione substernerent, mortem beneficio prætulissent, aut priuati in omne vitæ tēpus degere maluissent. Sic sub honoris specie, grauissimis dedecoris probris implicati discedūt, seruitutem falsis dignitatum insignibus coloratam in patriam referētes. Illic quoq; Syfridus splendido Thyringiæ loco ortus, vnam Waldemari filiarum Cæsare astipulante despondit, regiaq; naue deuectus, solennes Slesuici nuptias habuit. Interea Sclaui castello quod propter Zuynensia ostia moliti fuerāt, hyberna maris exundatiōe pessundato, bina alia ijsdem in locis materia per hyemem contracta, Veris principio condiderunt, inexpugnabiles se fore rati, si Penus amnis Walogosto oppido Zuyna maritimorum præsidiorum obstaculis clauderetur. Quod rex sero nūcio expertus, cum ad Viridem portum impediendi operis gratia contractis copijs appulisset, ex Rugianis cognoscit consummatas arces præsidijsq; completas: Præcipue eum in his expugnandis circunspecta portuū inopia desperare coēgit. Tunc Kanuto filio, tunc Absalone, Sunone, & Esberno vocatis, refert difficilem arciū oppugnationem sibi visam, alienis eas auspicijs quàm proprijs incessere præoptanti, ne studijs parum ex sententia cedentibus, rerum toties à se fœliciter gestarum fulgor corrumperetur. Igitur Kanuto atq; Absaloni oppugnationis curam imponit, præfatus minus ruboris ex inefficaci illorum pugna, quàm sua ad patriam redundaturum. Si vincerent, non minori sibi gloriæ fore, quàm si ipsemet victoriam edidisset. Sed Absalon Scanorum atq; Sialandensium ductum pollicitus, Iutos sua opera ductandos negabat, quos non solum imperij sui, verumetiam adolescentiæ Kanuti contemptum acturos sciat. Nec eum prædictionis augurium fefellit. Permotus dicto rex, iturum licet inualidum, respondit. His curis astrictus, morbo ex sollicitudine contracto in lectum decidit. Enim-

uero præcordia eius diuiduæ passiones, hinc vincendi cupido, hinc desperatio torserunt. Mane ducibus eum vt sibi parceret orantibus, imperiumq; eius etiam absentis se executuros spondentibus, vix atq; ægre consensit, vt ad oppidum Worthyngum filio pontificiq; cõtradita belli summa discederet. Quibus eodem in loco diutina ac vehementi tempestate detentis, seditiosæ Iutorum voces toto littore exaudiebantur, tum commeatuum alimentorumq; defectum causantiũ, tum expeditionis militiæq; remissionẽ poscentium. Quas cum Homerus Ripensium antistes, quem præter religionis dignitatem singularis eloquentiæ claritas commẽdabat, copiosis facundię documẽtis delinire non posset, postremo vim verbis anteponendã ratus, quendã ex seditionis consortibus ante tentorij sui fores pertinacius obstrepentem, prendi vinciriq; curauit. Quæ res populi clamorem auxit, seditionẽ accendit. Igitur patres plebis à rege cum contemptu imperij discessum veriti, cõmunicato colloquio expeditionem ab eo sponte soluendã decernũt, temerariam eius delapsionẽ simulatæ licentiæ beneficio præcurrendam putantes, ne magis proprio ductu finiri quàm regio nutu remitti videretur. Quæ si in præripiendo reditu proprię voluntatis motum ducis arbitrio prætulisset, euenire posse quod diuo Kanuto solutæ classis pœnas à patria exigẽti contigisse proditur. Quã rem Kanuto si patrem eius iam febri implicatum præsens morbus absumeret, regni successionem adimere posse. His cõsilijs adductus Kanutus, conuocatã classem facta reuertendi potestate dimittit, beneficij loco erogans, quod plebis petulantiæ negare non poterat. Ita seditionis periculo bellum omittere coactus, cum Absalone, Esberno, & Sunone Worthingum adnauigat, paternæ febris exitũ expectaturus. Igitur Waldemarus per apertã cubiculi sui fenestram velorũ reditum contẽplatus, admiratione rei morbi pariter atq; ęgritudinis incrementa cõtraxit. Summa tamen vtriusq; dissimulatione vsus, filiũ ad se cum arbitris venientẽ tam hilari vultu admisit, vt pene morbo vacuus putaretur. Quinetiam se minimo doloris sensu teneri dicebat, corporis molestiam animi robore dissimulare conãdo. Apud Absalonem tamen religiosam culparũ confessionem agere non oblitus, incertum mortis tempus sacro correctionis genere pręcurrendum credebat, seram atq; inutilem pœnitentiam iudicans quæ emendationis odio, nimiaq; peccandi perseuerantia ad vltimum vsq; ætatis terminũ prorogatur. Præterea locis monastica religione sacratis dimidium patrimonij sui, quæ ad fiscũ regiũ pertinebant exceptis, testamento legauit. Sed cæteris bene de eius salute sperãtibus solus Suno, siue somnij monitu, siue alio mentis oraculo doctus, fatalem hãc regi febrem augurabatur, quonam modo filij rebus, decedente patre, succurri oporteret prouidendum hortatus. Tantã siquidem in regis funere luctus acerbitatẽ futuram, vt consiliũ vllum aduerti nequeat. Eodẽ tempore Ioannes quidã religione Abbas, medicinæ præsumptuosior q̃ peritior professor, cuius opi plurimũ credebatur, è Scania accersitus aduenit. Qui morbo parũ prudenter inspecto, sospitatẽ regi constantius quàm verius promittebat. Quẽ cum cibo medicinali arte confecto reficiendum curasset, cunctis cubiculo eiectis quietẽ capere iubet. Eundem paulò pòst sine voce esse compertũ, vt artuatim sudore suffusum inuenit, accuratius operiri præcepit, lætum id profluuij genus ac salutare testatus. Vtinã Sunonẽ potius mentis auguriũ, quàm medicũ artis suæ præsagium fefellisset. Cuius promissum regis obitus insecutus, quàm parũ fidei in medicorũ opere reponi oporteat, documento extitit. Ingressi mane cubiculũ amici, defuncti regis corpus perquã simile spirãti reperiunt, adeò pristinũ habitũ retinente vultu, vt nec rigore contractũ, nec horrore mutatum cerneres, rubicũdis oris notis viui hominis speciem aspectũq; reddentibus: incertũ an decessisset: pristini caloris habitus totis adhuc membris retentus, relinquere videbatur. Sero tandem pallore mortis fidem faciente mandatur feretro corpus, Ryngstadiũq; funerandi gratia deuehendũ curatur. Hic vicus nõ vetustate modo, sed etiam paternæ eius sepulturæ titulo conspicuus habebatur. Accessit luctui matrũ miserabilis planctus, (passis comis funeri occurrentiũ, iterumq; se pristinum seruitutis onus experturas dicentium, extinctum illum qui ciuium capitibus captiuitatem detraxerit, qui patriam piratarum metu vacuefecerit,

Abbas quidã religiosus, præsumptuosior quàm peritior medicinæ professor.

rit, maritimasq; sedes perinde ac domesticas à prædonum incursu tutas præstiterit. Agrestes quoq; funebri ipsius pompa conspecta, rustico opere quo occupati erant relicto, consentaneis arua querelis replebant. Cui etiam vt supremi officij decus præstarent, funebri eius lecto humeros subijcere iocundũ ducebant, euersam regis morte patriam, miserisq; sibi cõmune funus, aut si quid funere tristius est imminere plangentes. Pro cuius spiritu salutaria Absalon vota gesturus, inter solenniũ verborum nuncupationem doloris impotens, non temperauit sibi quo minus arã lachrymis spargeret, vixq; ad rem diuinam peragendã vocis aut manus ministerio sufficere valuit. Quinetiam tãtum ægritudinis animo contraxit, tamq; graui & periculosa valetudine subito affici cœpit, vt pene vitam cum sacrificio finiret. Incredibile videretur tantum virũ tam insigni luctus horrore confectum, si non eius erga Waldemarum affectus fuisset notissimus. Sed fortuna altero patriȩ lumine extincto, reliquũ perire passa non est, ne deesset cuius ductu Daniȩ pedib. Sclauia subijceretur, aut gens quæ sub tãtis ducibus ad excellentẽ honoris habitũ prouecta fuerat, tutore vacua remaneret. Cuius lachrymis precũ loco defusis respersa altaria, non paruulũ promptissimæ eius erga regem beneuolentiæ indiciũ præbuere. Ijsdem quoq; madefacta thura, gratũ deo odorem dedisse crediderim.

HISTORIÆ DANICÆ LIBRI DECIMIQVINTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIÆ DANORVM LIBER DECIMVSSEXTVS.

ERACTIS inferijs, corporeq; regio honoratissime funerato, Kanutus monentibus arbitris festinatione qua regnum peti fir mariq; oportuit, in Iutiã secessit, paternos sibi milites obligaturus. Neq; enim illi nomen regiũ ambiendũ restabat, quod vnctionis suæ tempore solenniter adeptus fuerat. In conciõe Wibergensi beneuolos ciuiũ animos expertus, apud Vernensem tacita quorundã simultate cõpressa, pari cȩterorum fauore excipitur. Atq; ita patriȩ consensu, regni hæres efficitur. Interea Scanorũ populus laxata sibi pristinæ petulantiæ frena regis morte gauisus, cladis apud Disiam pontẽ peractæ piacula à principibus exigere constituit, per quos charissimis necessitudinum solatijs orbatus fuerit. Sed & Ako quidã Tubbonis filius plenis temeritatis eloquijs flagrantissimã ciuilibus malis facẽ subijciebat, extinctæ & iam pene sepultæ Scanicȩ seditionis reliquias suscitando. Cuius mali impediendi gratia Absalon in Scaniã transgressus, apud plenã malignitatis cõcionem oratione liberius quàm efficacius habita, à plebe deseritur, factionis principes alium concionandi locum complexos petente. Quorum tam petulans ac prȩceps audacia erat, vt equis insidentes cunctã Scaniȩ plebem ad eundem locum semestri spacio exacto, quasi tuendæ libertatis gratia armatam redire sub edicto iuberent: quæ res Absaloni Sialandiam repetendi causam præbuit. Ob cuius secessum popularis sęuitiæ procursus temeritatis incrementis euectus, inq; Thordonis & Esberni penates effusus, eosdem prius rapinæ, deinde incendio subiecit. Complures quoq; Scanicæ nobilitatis sequentibus diebus ædes crematæ. Siquidem factionis duces quo promptiore plebis audacia vterentur, petulãtiam eius principum bonis pascendam curabant, dulcedine prædæ & assiduis fatigationis præmijs, iocundiorem atq; alacriorem eius operã reddituri. Igitur nobilium cõplures æqualium exemplo vim penatibus suis inferendam timentes, bona omnia amicorũ custodiæ mandabant. Pars fretũ nauibus complexa, se & opes vndis quàm ædibus credere præoptabãt. Pars apud Absalonem exulare solatij & lenimẽti loco duxit. Cuius atq; Kanuti equites

Kanutus, post patrui sui mortẽ, patriæ consensu, regni fit hæres.

ſuam æque ac dominorum fortunam afflictari cernentes, cum iniuriã armis propulſandam duxiſſent, ſeditionis principes fruſtra à ſe ſine duce res nouari ſuperiore tumultu experti, Haraldum quendam regij ſanguinis & obtuſi cordis, impeditiq; ſermonis è Suetia acciſcunt, hominem prorſus regno imparem, cum in eo nihil præter generis nobilitatem natura aut fortuna commendabile reddidiſſet. Igitur maiore cum opprobrio talem virum Suetia miſerit, an Scania receperit, incertum eſt. Quo rumore attoniti perculſiq; magnates, prout ſe hoſtiũ aduentus fama variabat, dubijs Abſalonem legationibus fatigant: nunc opem eius trãſitumq; poſcentes, nunc eundem cum tota manu ſuperſedere iubentes. Nondum enim Scaniæ partes Haraldus irruperat. Quas cum Kanuti Suetiæ regis eiuſdemq; ſatrapæ Byrgeri pręſidijs vi rupiſſet, ad noui principis opinionem cupide congeſtũ vulgus incredibiles ei copias ſociabat. Quibus fretus, Lũdenſi vrbi portas ſibi claudenti excidium minatus eſt. Igitur ex magnatibus complures alternis internuncijs contracti, fortiq; inuicem cohortatione firmati, propter Luminam amnem caſtra cõſtituunt: alijs regiorum militũ per ignorantiæ ſimulationem venire ſuperſedentibus. Quos tantus pugnandi ardor ceperat, vt per ſummum non ſolum periculorum, ſed etiam popularium contemptũ, abſq; paucitatis ſuæ reſpectu vt quemq; equi pernicitas adiuuabat, ſine imperio aut ordine effuſis habenis in hoſtem contenderent. In quo quidem impetu, maiorẽ venti (quem fortè aduerſum habebãt) quàm hoſtium quos impetebãt ſæuitiam experti ſunt. Ille enim magnitudine ſua clypeos curſitãtibus decuſſit, hi ne pectora quidem irrumpentibus obuertere auſi fuere. Ita popularium acies numero hominũ quàm animis præſtantior, incruentam de ſe victoriam dando, plus periculi an ignominię ſenſerit dubietati ſubiecit. Enimuero quo expeditius fugã, qua pugnã præcurrebat, intenderet, ſeipſam ſcutis exuere non erubuit, armorũ onus abijciendo quorum vſus experiri confiſa nõ fuerat. Hac igitur partim cæſa, partim capta, Haraldus cũ Akone quẽ affectati regni autorem habuerat Suetiam refugus petebat. At Lundenſes ſuſpenſis ad belli euentum animis in neutram partem auxilia commodabant, fauorem victoribus erogaturi. Qui rei ſucceſſu cõſpecto, perinde ac victores victis inſultare cœperũt, cupiditate laudis & prædæ alienis ſe virtutibus inſerentes. Nec contenti populari um ſpecie bis bellum potentibus intuliſſe, collecta cõcione tertiũ aduerſum eoſdem indicere grauati non ſunt, ſuſcepti vulneris dolorem conſternationis furori permixtum communi nobilitatis exitio penſaturi, tantamq; prouocandi perſeuerantiam ſiue pudore cladis, ſiue cupidine vltionis animis inſitam geſtantes. Neq; enim illos aut illuſtriũ virorum reſpectus, aut vulnerũ ſuorum memoria, quo minus ſeditionis ſtudia ſectarentur domare potuit. Quod periculum cunctorũ Scaniæ magnatum capitibus contiguum, præproperus Abſalonis cum Sialandenſib. aduentus diſpulit. Siquidem ſublatis vexillis deputatum concioni locum ingreſſus, non ſolum turbulentiſſimo plebis propoſito obſtitit, ſed etiam leges quæ iniquiſſimis eiuſdem ſuffragijs conuulſæ fuerant, pijſſimo iudicij decreto ad priſtinę autoritatis habitum reduxit. Sed neque Haraldum quò minus à magnatibus damnaretur, abſentiæ patrocinium protegere potuit. Hunc certè bis à Scanienſibus multatum dixerim, ſemel armis, iterum ſententijs. De quo quidem diſcernere arduum eſt, ferro an ſuffragijs punitior fuerit. Plebs quoque nihil hoſtile auſa, armis ſumma cum propoſiti diſſimulatione depoſitis, Abſalonis ſe turmis tranquillo cõcionandi more iungebant, ſingulis iudiciorum ſuffragijs alacrius quàm libentius ſucclamando. Ita terribilis illa ac diutina ſeditio ſimul cum concione finem habuit, funeſto plebis conatu vlterius aduerſum principum collegium inſoleſcere non audente. Interea Kanutus excitati in Scania belli nuncio, Fioniam è Iutia petere coactus, Esbernum Abſalone fratre nunciandæ regiarum partium victoriæ gratia tranſmiſſum, obuium accipit. Cuius inopinato occurſu triſtia afferri ratus, hærente animo, deiectoq; vultu quicquam ex eo cognoſcere verebatur. Poſtmodum non ſolum eiuſdem plena hilaritatis fronte meliora ſperare iuſſus, verumetiam iocunda ac libenti narratione de ſuorum victoria doctus, in Scaniam ouans proceſſit, ac primum eius prouinciam Froſtam rapinæ & incendio opportunam

Cuncti Scaniæ magnates Abſalonis cum Sialandenſib. aduentu maximis periculis liberantur.

tunam exhibuit, vastasletque in Absalonis erga illam studium gerentis interuentu prohiberetur. Quo mediante effectum est, vt ab his qui in regem Haraldica factione deliquerant, æra tantum pœnæ nomine exigerentur. O immensam clementiam, cuius beneficio hominibus euidenter noxijs, maximi facinoris culpam paruulo censu redimere licuit. Quo exemplo cæteri ad spem veniæ erecti, mitissima Absalonis opera parem regis mansuetudinem experti sunt. Egregiũ tunc Kanutus moderati animi specimen dedit, cum vltionem quam vniuersorũ crimen meruit, vnius amici precibus donauit. Indignum adolescentem, cuius virtus externi principis acumine tentaretur. Compluribus enim Cæsaris legationibus curiam adire, paternæq; amicitiæ successionem expetere iussus, intercedente amicorũ consilio quàm modestissime rescripsit, excusationis verbis à regnãdi nouitate quæsitis. Siquidẽ arbitris eius excussa atq; explorata Cæsaris calliditas erat: hisdem perfidiæ laqueis filij simplicitatem circumuenire studẽtibus, quibus olim patris credulitatem implicatam habuerat. Cui cum Cæsar erepturum se regnum alijq; daturum plena minarum epistola respondisset, solum hoc rescribere cõtentus fuit, quærendum videlicet Cæsari esse priusquam sibi regnum adimat, qui Daniam in eius beneficio reponere cupiat. Qua respõsi libertate, non solum minantem elusit, verumetiam plurimum à se fiduciæ in ciuium animis reponi docuit. Apud quem Cæsar frustra monitis egisse se videns, Syfridum qui sororem ipsius in matrimonio habebat subornat, quod literarum suarum instinctu nequibat, alienæ vocis supplemento persuasum haberi conando. Qui vbi Daniam intrauit quanta regis charitate ob sororis eius matrimonium teneretur, quantisq; Cæsar viribus esset exposito, Absalonem, Sunõem & Esbernum, qui soli ex amicis cum rege admittebantur, tum fidei quam Kanuto, cuius tutores existerent, deberent, tum fiduciæ quam eiusdem pater in eorum pectoribus reposuerat admonitos orare cœpit, ne amicorum nomine hostes agẽdo, creditum sibi pupillum annis & consilio tenerum, graue & intolerabile belli onus suscipere iubeant, eumq; sub titulo tuendæ libertatis regno exuant: qui potius salutaribus illum consilijs formare curæ habeant, Romaniq; imperatoris curiæ ascribi deforme non ducant. Respondet Absalon, de se dubium non esse, quin vtiles si nosset monitus, Kanuto libenter fuerit porrecturus: à quo ita Cæsaris amicitiam expeti velit, vt propriæ eius maiestatis decus incolume seruaretur. Nam & Waldemarum Frederici partes amicitiámque secutum, nihil fide eius aut promissione fallacius repperisse. Proinde Syfridum nosse debere, Kanuto Cęsariq; æquum regnandi ius esse, neq; minore cum libertate hunc Danici regni, quàm illum Romani imperij gubernacula continere. Igitur indignante Syfrido, plenaq; minarum ac fastus respõsa fundente, an tu, inquit, ex temetipso Daniam pensas, eamq; vt Thyringam a Cæsare cum volet quam facillime capi posse existimas? Proinde abi, imperatoriq; tuo perfer Danorum regem ne minimam quidem obsequij partem dignitati eius ac nomini delaturum. Dignum hoc cõtemptu dixerim, qui propior alieno imperio quàm propriæ affinitati tam inuisam Danicæ libertati legationem suo monitu administrare sustinuit. His auditis Cæsar, spernenti se regi, quia bellum nequiuit, odium inflixit, animo non ferro contemptum vlturus. Spe tamen potiendæ Danię non omissa, ciuilium in ea malorum motum expectandum putabat, seditione diuiduam gentem, minore cum virium suarum periculo oppugnandam sperando. Quam opportunitatem aliquandiu quæsitam à fortuna sibi negari conspiciens, Sclauiæ satrapam Bogiszlauum quem nuper Kazimari fratris decedentis orbitas hæredem effecerat, crebris muneribus amplissimisq; promissionibus in Danica bella sollicitat. Cuius hortatui Bogiszlauus pronius quàm prudentius obsecutus, sed bellum aduersum Daniam palam atque aperte profiteri non ausus, primum auunculi sui Iarimari Rugiæ præfecti quæsitis simultatum causis hostẽ agere cœpit, Cæsarianæ mlitiæ respectum arctissimis affinitatis vinculis præferendo. Qua de re Kanutus per Iarimarum certior factus, mitti curauit qui causam à Bogiszlauo tam subitæ læsionis inquirerent. Ille non regem, nõ Daniã à se lædi, sed iniuriã à Iarimaro illatam repelli testatus, communem controuersiã per vtriusq; legatos,

Cæsar Daniæ regem, cum ferro persequi non possit, odiis prosequitur.

armis interim depoſitis ad regis cognitionẽ, referri depoſcit, eundemq́; pacis inter ſe faciendæ autorem flagitat, verbis beneuolentiam ſimulantibus, ſimplicitatis fidem prætendere cupiens. Igitur rege nihil inſidiarum aut perfidię metuente, cauſæ dictionis dies locusq́; decernitur. Apud inſulam deinde Samſam, non ſolum huius negocij explicandi, ſed etiam iuris ciuilis emendandi gratia ingenti nobilitate contracta, amborum legatos excepit. Quorum altercatione ſolenniter audita, cum in Iarimarum complura loquacius quàm verius obiectarentur, ac propter principaliũ perſonarum abſentiam ſententia impediretur, à Bogiſzlaui legatis vltro iureiurãdo promiſſum eſt, eum cum primum regi placitum foret, in rem præſentem venturum: ita in eludendo rege non minore legatorum quàm eius à quo miſſi erant calliditas verſabatur. Quorum promiſſis Kanutus ſecurius quàm cautius æſtimatis, concilio ocyus dimiſſo in Iutiam ſeceſſit, fortiſſimis quibuſque Scanorum ac Sialandenſium tantam ocij tranquillitatem cauſantibus, ſeq́; nimia iam quiete in deſidiam prouolui querentibus, longo delitiarum vſu enerues animos gerere, qui ſub rege Waldemaro totius ferme anni tempus multiplici rerum agitatione, varioq́; militię genere deducere conſueuerint. Nam militaris roboris neruos ſicut ocio hebetari ac remitti, ita negocio intendi excitariq́;. Igitur acuendę virtutis gratia piraticam aduerſum Eſtones in commune decerni placuit. Inter hæc Bogiſzlauus hortante Cæſare non ſolum patrijs ac domeſticis viribus inſtructus, ſed etiam à finitimis late præſidia mutuatus, aduerſum Rugiam quingentarum nauiũ claſſem ingenti belli apparatu refertam contraxerat. Quibus copijs nihil hoſtilium virium obſtaturum ratus, Bugiſzlauum quendam legati nomine Cæſarem petere iubet, qui tantum à ſe exercitũ aduerſum Daniam contractũ nunciaret, vt dubitare non poſſit quin Kanutus reſiſtendi fiduca defectus, quamcitiſſime Romano ſe foret imperio traditurus. Delectatus promiſſo Cæſar, laudato Bogiſzlauo legatũ imperatorijs donis proſequitur. Iarimarus tã ſubiti inopinatiq́; belli fama perculſus, Abſaloni in Sialandia ſe continenti magnitudinem periculi Rugianæ genti imminentis, propinquitatemq́; denunciat. Qui protinus feſtinatione quanta ſociorum expugnationem pręcurri oportebat accinctus, miſſis per Sialãdiam epiſtolis, omnem ætatem armis habilem in claſſem cõfluere iuſſit, minores rates maioribus, onerarias piraticis ſociauit, plebiq́; demum ac nobilitati promiſcuum corripiendarum nauium vſum conceſſit. Eodem edicti genere cõiunctis Sialandiæ inſulis imperatum. At Fionienſibus Scanisq́; ſextum intra diem præfixum portũ petere, alioqui ſuperſedere iuſſum. Neq; enim vlteriores apparatui inducias conuenire. Adeo autem in his quibus expeditionis ſocietas mandata fuerat obſequendi ſolicitudo flagrabat, vt egregio alacritatis certamine conſtitutum ſibi tempus aut implerent, aut præcurrerent. Kanutum vero tametſi nuncium in Iutia recepiſſet, ingens locorũ diſtantia denunciati temporis anguſtijs permixta, Abſalonici operis cõſortem exiſtere non patiebatur: ſex ſolas naues Fionia, quatuordecim Scania, cæteris tarditate impeditis, trãſmiſit. Quarũ inſignis paucitas culpę obnoxia videri potuiſſet, ſi non lõginquitatis patrocinio defenderetur. Pentecoſtalis feſti peruigiliũ erat, quando pręnominatum ſinũ Abſalonica claſſis inierat. Eadẽ die ne quid ſegnius aut cunctantius gereretur. Hythim inſulã adnauigari curatur. Illic obuij Rugianorũ nuncij præſtolandum docent, quoad ſciri poſſit in quam Rugiani ſoli partem hoſtilis irruptio tenderet. Iam enim Bogiſzlauo ad inſulam Coztã Rugiæ prætentam eſſe peruentũ. Qui quanquã hoſtilia iam pene rura pulſaret, non temperauit ſibi quo minus ſobrietatem effuſa crapulę licentia violaret. Tanta ſiquidem epularũ indulgentia exercitũ aluit ac corrupit, vt conuiuium magis quàm bellum amplexus videretur. Verum Abſalon nunciorũ monitis obſecutus, hiſdem poſtera luce regreſſis, Bogiſzlauumq́; ex aduerſo Strelæ inſulę copias expoſiturum docentibus, quanquam crepuſculum appetebat, correpto ſigno ocyſſime littus ſcapha petiuit. Gubernatorum deinde collegio per præconẽ vocato, nuncioq́; quambreuiſſimo militibus edito, ingenti cohortationis cura alacritate exercitum repleuit, quietem ſuam certis victoriæ imaginibus adumbratã præfatus. Nec alia militum reſponſio fuit, quàm pugnam ſe optare: quam ſi accipi-

ant

ant non dubitare quin vincant. Quem animorum calorem tum à longa vincendi consuetudine, tum etiam ab ingenita Danico sanguini virtute traxerunt: digni qui vocis suæ augurio non fallerentur. Igitur Absalon incertæ nauigationis metu quod fretum dubiæ profunditatis esset, diluculum præstolatus, cum inde soluturus esset, aliquaudiu retentus est, arenis anchora altius insidente. Quo euenit, vt ab vniuersis infinitum procedendi ardorem gerentibus relinqueretur. Sed neque se ab exercitu præcedi indecens existimabat, à quo plus hortationi suæ quàm cunctationi tributum cernebat. Quem merito his gratulatum crediderim, qui iustæ celeritatis compotes, quàm violentæ moræ consortes existere maluerunt. Quam tarditatis iacturam impedimento solutus tanta remigij velocitate pensauit, vt penè prima nauigia occupauerit, dispendium casu inuectum præliandi cupidine redimendo. Hunc publicæ festinationis procursum missa à Rugianis ratis excepit, quæ aliquanto remissiore nauigatione vtendum doceret, quod Bogiszlauo adhuc insulam Coztam tenente incertus irruptionis locus existeret. Sed & Iarimarus secessum hostium domestico milite succinctus operiebatur. Igitur cessata impetus cura ad littus Dreccense diuertitur. Illic affertur hostes domum petisse, nuncijs incidentis fortè nebulæ errore deceptis. Idem nostris portum Darsinum petere iussis, Iarimari cum eis consiliaturi Rugiano exercitu vallatum pollicentur occursum. Quo loci adnauigato cum nec Iarimarus nec quisquam ex eius satellitibus repertus fuisset, placuit Nicolaum Falstricum quod Sclauicæ gentis linguam calleret, explorandi hostium secessus gratia ad Iarimarum dimitti.

Quo abeunte, cum Absalon diuinæ venerationi vacaturus littus scapha petisset, repentino nuncio per Iarimari familiarem suscepto, cognoscit Pomeranicam aduentare classem, quæ si nebulæ densitas non obstaret, cerni cominus posset. Igitur reuocatis qui sacra gestabant, cupide concitatam classem obuiam hosti in altum direxit, armis non precibus Deo libamenta daturus. Quod enim sacrificij genus scelestorum nece diuinæ potentię iocundius existimemus? At Pomeranis non tam hostile solum repente inuadendi, quàm Rugianorum equitatum defendendi littoris studiosum varijs nauigationis ambagibus ludificandi propositum erat. Qui Danicam conspicati classem, Borwegium occidentalibus comitatum Sclauis auxilij sibi ferendi gratia aduentare credebant, aëris nubilo nostrarum nauium numerum habitúmque dignosci non patiente. Neque enim eorum animos subire poterat, Danos per tot locorum spacia à Sclauia remotos, intra tanti temporis angustias eo loco fuisse prouectos, speculatoribus ob nimiam securitatem excubandi officia parum curiose gerentibus. Igitur Bogiszlauus Rugianam classem appelli ratus, a centum & quinquaginta myoparonibus circuiri desiderat, reliquam classem veluti in aciem iactis anchoris componit, naues quibus alimenta vehebantur aliquanto piraticis præstantiores, inter ipsas & continentem admouit, armatæ multitudinis speciem vacua lignorum effigie adumbraturus. Quo vultu deceptus Suno Bogiszlauum auxilia à Theutonibus mutuatum credebat. Rarescente tandem nebula, Absalon ab exiguis hostium scaphis præteriri se videns, ne omnes quidem tuto redituras per iocum aiebat. Igitur socijs ingenti cohortatione firmatis, in hostilem classem vt imperio ita ductu & nauigatione primus inuehitur. Monitus à Sunone ne eam perinde ac Germanicis roboratam auxilijs præpropera festinatione incesseret, sed temperato remigio militem armari iuberet, minime cunctandū aiebat, præfatus eo iam loci conclusum hostem, vt nec bellum tutò conserere, nec fugam salubriter edere posset. Itaque nihil impedimento fore quo minus promptissimam sibi victoriam esset cessurus. Eo deinde monitus iterante milites, Absalonis munimenta corporibus aptare cœperunt, parte remigium continuante. Quorum apparatus nimiæ ac perseuerantis nebulæ beneficio hostem fallebat. At vbi propius ventum, Danorum iuuentus vt cunctationis ita silentij impatiens, sublatis vexillis non temperauit sibi quo minus concitatissimum præliandi ardorem celso cantilenæ genere prosequeretur. Absalonis quoq; signū nunquā sine hostium fuga spectari solitū,

Sclauis pariter & Danorum præsentiam prodidit & confligendi diffidentiam incussit. Igitur summa cum trepidatione sublatis anchoris cupide classem concitare cœperunt, quantum nauigationis longo temporis tractu protulerant, exiguo horarum spacio remensi. Innumeri quorum fugam aut nauium magnitudo, aut anchorarum sublatio retentabat, profundum petendo fluctibus quam ferro vitam finire maluerunt. Horum rates eodem pene temporis momento refertas ac vacuas conspicareris. Sed neque prolapsos natandi vsus seruare poterat, subiectarum voraginum eluuie mersorum corpora tenacius apprehendente. Quantas igitur timoris vires existimemus, qui quos nimio sui haustu repleuerit, ne proprio quidem spiritui parcere compellit? Decem & octo nauigia nimiæ multitudinis in se confugientis concursu rupta, receptis exitio fuere. Paucis hostem operiendi animus fuit. Illius vero etiam ridicula formido extitit, qui sociale exemplum perosus, nexo ex rudentibus laqueo suspendio se consumere, quàm hosti necandum præbere maluit. Quod factum complures prius admiratione, deinde ludibrio prosecuti, dulcedine spoliorum lentius hostibus inhærere cœperunt. Quibus Absalon præteritis, monitisq; ne prædam quàm hostem insequi mallent, septem solis nauibus totam pene fugacium classem insectari non destitit, illa nimirum fiducia vsus, qua toties sibi hostium terga aspicere contigit. Neque enim à palantibus in illa insequentium paucitate numerus, sed virtus æstimabatur. Centum ferme nauium turba maritimæ fugæ diffidentia terrestrem cœpit, perq; horridos ac desertos saltus inermis attonitaq; discursum habuit. Iarimarum quoq; hostilis sanguinis q̃ prædæ auidiorē cōcitatior tuendę patrię cupido reddiderat. Quinque ac triginta nauigijs vehementi remigio concitatis, hostilis Absalonem nobilitas deuitabat. Quæ cum septem sola sibi instare animaduerteret, fugam suam non solum tristem, sed etiam erubescendam rata, bis nauigationi perinde ac pugnam confectura laxamentum dare conata est. Igitur Absalon quanquam ab amicis cęterę classis aduentum opperiri rogaretur, nulla ex parte cessato remigio progredi perseuerauit, plus hostium trepidatione quàm sociorum auxilijs vtendum præfatus. Quo cognito Sclaui summa cum exanimatione metum rubori prætulerunt, nauesq; suas quo fugæ habiliores essent, arma & equos in profundum abijciendo, oneribus vacuefacere cœperunt. Acrius deinde conuerberato pelago, Penum amnem perseueratæ fugæ receptaculum habuerūt. Quos Absalon eousque vacuo cunctationis remigio insecutus, vespera ad socios qui prædæ incubuerant, reuertit. Cuius ne particeps quidem fore sustinuit, gloriam ad se, spolia ad milites redundare speciosum ducendo. Igitur ex quingentarum nauium numero quinque ac triginta delapsis, decem & octo confractis, cæteræ in Danorum potestatem ditionemq; cessere. Illa igitur dies quæ Absalonis claritate obcæcatam hostium classem aut fugam aut exitium pati coëgit, tot errores, tot maritima discrimina finiuit, Sialandicos portus ac Balticum fretum pestifero piratarum incursu vacuefecit, efferatam barbarorum sæuitiam iugi patientē reddidit, patriámque nostram vix libertate sua potientem Sclauiæ dominam effecit. Efficax & inusitatum genus victoriæ, quo cunctas hostium vires funditus euerti contigit. Eadem vt Sclauici cruoris plena extitit, ita nullum Danici impendium habuit. Quatuor duntaxat ex Rugianis sociorum an hostium telis perierint, incertum est. Die postero decem & octo Scaniensium nauigia superueniunt, quos Absalon non moræ eorum, sed voluntatis æstimatione facta, prædam cum victoribus communicare præcepit. Quid deinde Sclauis consilii foret cognosse cupiens, callidum speculationis genus amplexus, Bogiszlauum sub simulatione benignæ & veteris amicitiæ, perfidiæ per legatos arguendum curat, nimiámque regis offensam obnixo placationis studio præcurri postulat. Ad hæc Bogiszlauus tantam receptæ cladis dissimulationem agere sustinuit, vt laudata monitoris beneuolentia, facturum se quod ab ipso suadebatur promitteret. Tantum autem timoris Sclauorum vulgus ob pristinam fugam animis insitum habebat, vt etiam nouam visa rate quæ legatos vehebat ædere non erubesceret. Post hæc Absalon rerum à se gestarum famam illustri nuncio præcurri magnificum ratus,

Tacho-

Tachonem claro Fioniæ loco natũ cum tentorio Bugiſzlaui quod ei portiõis nomine ceſſerat, remitti curat, nec ſolum victoriã ſuã regi indicaturũ, ſed etiã fidem aſſertis celebrioris prædæ geſtamine facturũ. Per eundem quoq; ne Sclauicæ vires nouis copijs inſtruerentur, meſſis tempus expeditiõe præcurrendũ hortatur. Quem Kanutus Iutis Wibergica concione contractis, Abſalonici operis euentũ digno relationis officio repræſentare pręcepit, expeditiõis hortatore vſurus, quẽ nuncij autorem habuerat. Quo facto omniũ animis maximã educendæ claſſis curam ingenerauit. At Cæſar tantæ cladis nuncio recepto, poſtquã ſolo Abſalonis ductu rem geſtã cognouit, omnem non ſolũ obtinendæ Daniæ ſpem, verũetiam attentandæ fiduciã mente depoſuit, proprias vires damnando, quod alienis parũ efficaciter vſus fuiſſet. Eandem victoriã Abſalon ſuã apud Byzantium incredibili famæ velocitate vulgatã, poſtmodum ab equitibus ſuis tunc temporis in ea vrbe ſtipendia merentibus accepit. Sed nouæ frugis acceſſio labentibus hoſtiũ alimentis opitulata eſt. Hiſdem ex regiæ profeſſionis cunctatione inſtruendorũ frumento vicorum perquàm vtile ſibi laxamentũ ſumentibus, huius expeditionis opinione perciti Walogaſtenſes, profundiora Peni amnis loca crebro lapide complẽt, mœnium ſuorum aditum nauigijs negaturi. Quas Abſalõ hiſdem aluei locis egerere cupiens, trahendæ ſecũ iuuentutis gratia corpus aquis immergere non dubitauit, easq; lapidibus vacuefaciendo, quantũ tranſmittendæ claſſi ſatis erat, ad patientem nauigationis habitum perduxit, quanquam oppidani machinas ſuas tali temperamento libraſſent, vt eadem amnis ſpacia certis ictibus deſtinarent. Quib. obſtaculis tranſitu vacuefacto, facilem ſocijs petendæ circunſidendæq; vrbis aditum ſtruxit. Obſidiõe cœpta refixi ſub aquis ſtipites, quorum frequentia oppidũ erat vallatum, nauigia propius appellere paſſi non ſunt. Hanc oppugnationis difficultatem, Danorũ iuuenes virtute ſuperare cupientes, non temperauere ſibi quo minus nauigijs à profundo remotis pedibus in aquam deſcenderent, vadaq; gradu luſtrarẽt. Contra oppidani in ſubiectos cominus tela iacere, nauigiaq; tormentis procul inceſſere cœperunt. Quorum eximios iactus eludere quàm excipere ſatius exiſtimares. Anceps incertumq; vitatu periculum erat, prægrandibus ſaxis in conſertas puppes cadentibus, in fuga ac declinatione cautoq; corporis motu, magis quàm in vlla armorum ope fruſtrandorum ictuum remedium ducebatur. Abſalon mediotenus nauigij progreſſus, egeſta tormentis robora crebra corporis declinatione fallebat. Quem Barbarus forte præſidio egreſſus, poſtquã ex clypei notis agnitum habuit, tormentorum præſidibus manu ſignificauit vt eum impeterẽt. Igitur interrogatus à quodam, an perſpectum haberet qualiter ipſum barbarus denotaret, curam ſui illius animo inſitam reſpondit: eodem ludibrio hoſtẽ & monitorẽ excipiendo. Intrepidi animi dixerim, in medio ſalutis diſcrimine pericula ſua iocoſo dicto proſequi voluiſſe. Adeo certiſſimũ fortitudinis & conſtantiæ experimentũ neceſſitas tribuit. Expugnatione non procedente, noua adoriendæ vrbis ratio autore Esberno excogitata eſt. Siquidẽ inuſitatæ magnitudinis nauigium varijs ignis nutrimẽtis cõpletum, ſolo ventorũ remigio, opportunis incendio mœnibus adigendũ curabant. Quod latẽti in vndis ſtipiti illiſum, ſine vlla oppidanorũ iactura proprię cum materiæ diſcrimine conflagrauit. Ita exigui ligni impedimento, ſpes ingentis victoriæ ſubruta eſt: hoſtiumq; ſalus paruulo fortunæ momento ab imminente exitio protecta. Poſt hęc Bogiſzlauus in dedecorum ſuorũ vltionẽ dolos mente ſcrutatus, Abſalonis colloquiũ ſimulata pacis affectatione per legatos poſcendo, cũ ingenti equitatu deſtinatũ conuentui locũ petiuit. Quẽ binis obuiã ſibi nauigijs venientẽ vt continentem aſcenderet obſecrauit, cõmodius in tẽtorio quàm naui colloquendũ præfatus. Obſequentẽ illũ nauigioq; excedere volentẽ, Erlingus quidã illuſtri inter Noricos loco natus, horridioris ſomni narratiõe retinuit, haud dubie fraudẽ ſenſurũ, ſi ſalutẽ ſuã hoſtibus crederet, auguratus. Cuius vocẽ Abſalon perinde ac diuinitus ſibi dati indicij miraculũ veneratus, vocanti ſe Bogiſzlauo, minorem a maiore peti non oportere perhibuit, pontificem duci dignitate pręſtare aſſeuerando. Ita hoſti impotentiã obijciendo, fraudis materiã ademit. Ille ſtricta naui ſpacia cauſatus, repentino diſceſſu falla-

Põtifex dignitate duci prælatus.

ciam detexit. Nam qui aliàs vltro nauigiũ Absalonis ingredi consueuit, nunc eius aditũ perinde ac fatale sibi domiciliũ, conscientiæ malignitate confusus, exhorruit. Gauisus Absalon quod salutem suã somnio quàm hosti credere pręoptasset, ad classem se recepit. Igitur cum exercitus noster cõmunem agrorũ vastationem vnius vrbis excidio anteponẽs, exhauriẽdæ prouinciæ consiliũ cepisset, inq; pontis pertranseundi angustijs hærerent, crebris oppidanorũ myoparonibus incessuntur. Qui mox sagittariorũ ab Absalone, regeq; missorum opera deturbati, infestãdę commodius classis gratia continenti se tradunt, nostrosq; clamore non minus q̃ iaculis insecuti, per summã ignauiæ exprobrationem perinde ac victis insultare cœperunt. Quo viso reliqui ex oppidanis passim correptis scaphis, mœnibus etiam quæ tuebantur desertis, in ripã se conferũt, relicta à Danis tabernacula prædaturi. Neq; enim regios equites, nauiũ transitum in terra operiẽtes, fumus tabernaculorum quæ Dani discedentes cremabant incendio ortus, ab ipsis discerni patiebatur. A quibus cum inopinati attonitiq; incursarẽtur, pars in scaphas refugit, pars armis in ripa, aut aquis in amne exitium habuit. Natantes à sagittarijs interfecti, nauigantes euersi, iustas irrisis à se Danis pœnas luerũt. Ita Walagostenses paulò ante falsis nostrorum opprobrijs exultantes, nunc ciuium in conspectu suo necatorũ miseranda fata luctu prosequebantur. Quod Oznenses fama experti, suburbanos penates ocyus cremandos curant, ne ijsdem hostes ad mœnium suorum incendium vterentur. Igitur dum vltro se tectis spoliant, ingens vrbi suę tutamentum conciliant, quo domibus tenuiores, hoc mœnibus tutiores effecti. Rus regi rapinæ extitit. Cuius sententia Absalon Iulinensium finium, arciumq; Zuinensiũ expugnationem peragere iussus, Esbernum fratrem Zuinam cum commissæ sibi classis parte præmittit, aut arces ipsas (si fors sineret) capturum, aut earum custodibus quoad se Iulino reuerti contigisset, fugam interclusurum. Quorum ianuæ venienti Esberno vacuæ patuere, propugnatoribus nimirum aduentum hostium furtiuo discessu præcurrentibus. Ambæ itaque incendio datæ. Qua de re Absalon Iulinensium rebus absumptis, non solum longinqui fumi contemplatione, verum etiam sociorum inde reuertentium affirmatione certior factus, ad regem reuertit, lætatus se magna curarum parte fraterna opera liberatũ. Rex vicos necessarijs vsibus abundantes captu difficiles fore, vacuósque tantum à se penates exuri conspiciens, remeare constituit: qui nunc desertos inopesq; lares adortus fuerat, exacto messis tempore referta copijs horrea consumpturus. Cúmque non minus capiendarum vrbium difficultate, quàm vacuarum ædium incendio fatigatus, Zuynam amnem abducendæ expeditionis gratia petiuisset, exustarum arcium reliquias solo æquari iussit. Et vt omnia earundem monimenta demolirentur, etiam lapides fundamentis egestos in profundum iactandos curauit, quanquam ijdem recenti adhuc incendio torridi, vix se manu contingi paterentur: cuius laboris idem atque expeditionis finis extitit. Autumno domi peracto, duodenis millibus è Rugia contractis, Tribusanam prouinciam ditioni suæ parentem peragrat. Post hæc Cyrcipinensiũ deuexã paludem paternæ militiæ æmulatione permensus, ad vrbem Lubekincam peruenit. Qua præterita, dum Diminum petere statuisset, in abundantem potione vicum incidit, Barbaris illic tanta animorũ securitate conuiuantibus, vt nullum prorsus hostilis aduentus formidarent impetum. Quantam porro gentis illius intemperantiam pacis tempore extitisse putemus, quæ ne hoste quidem liminibus imminente, quo minus vires suas ebrietatis illecebris labefactaret, abstinuit? Itinere deinde nostrorũ ad naues conuerso, conuellendæ prædæ, spargendiq; passim incendij gratia, Danica manus disijcitur, mẽtem regis lõginquæ viæ dispendijs à petendi Dimini proposito retrahẽtibus. Qui triginta solos sibi comites asseruasse contentus, quum ingentem Barbarorum cohortem opimam villam tueri satellite nũciante cognosset, Absalonẽ suo forte vexillo coniunctum dimidio cum præsentium equitũ numero opem socijs laturum dimittit. Qui imperium amplexatus, obscurandę paucitatis gratia laxius militem incedere iubet, multitudinis instar confusam agminũ speciem præbiturus. Quinetiã vehementius irruptionẽ edere curæ habuit, quo plures insequi crederentur.

Iamq;

Iamq; Barbarorū relicta villa, nemus tenentiū manipulos cōtemplatus, quum se longe viribus inferiorem animaduerteret, ideoq; sociorū augmentū simulare vellet, cōplures ex suis furtim discedere monitos, aperte subinde redire iussit, idq; sæpenumero faciendum curauit. Igitur auxiliorū incrementa sensim recipere existimatus, non suppetentibus qui prædā asportarent, contractas vici opes ingenti pyra constructa cremauit, flāmis insequendo quod vsui cōmodare non poterat, etiam ministris incendij tantę pecuniæ consumptionē animi dolore ꝓsequentib. Ea re gesta ad regē se retulit. Qui propter Lubynā pernoctatiōe habita, deletis vicorū reliquijs, lacunā per quam arduo labore iter fecerat, ponte à Rugianis cōsterni curat, eamq; nullo pene negocio remensus, cōscensis nauib. in proximū Peno amni portū peruenit. Vbi diutina ac vehementi tempestate vexatus, Bogislauū pacem à se per legatos petentem repulit, quanquā iam labentibus alimentis expeditionem remittere cogeretur. Exactis domi hybernis per Zuynā ingēti cum expeditione regressus, Grotzuinā lacerat. Vbi cum Iarimarus hostium occursum ex eorum lituo deprehensum regi nunciandū proponeret, idq; ab Absalone nisi ijdē in conspectū venissent exequi vetaretur, ancipiti malo circunuentū se dixit, qui si quid inopinati periculi se tacente socijs incidisset, incuriæ damnari, sin maturius indiciū afferret, timiditatis notari posset, quū & præpropero nuncio vti ꝓbrosum & nimis lento desidiosum videatur. Huius prouincię præda parū satiatos Pomeranicarū opum fama sollicitat, quæ vt eximiæ, ita intactę prædicabantur. Nulli tam longinquā militiam ingredi difficile visum, quanq̄ perferendæ inediæ, peragendæq; solitudinis prædicebatur asperitas, ardore prædæ periculorum metū leuāte. Imbellis populus vrbiumq; & armorū inops regio ferebatur. Et quoniam nostris propositū ex sententia cedere consueuerat, pergendi cupiditas animos inflāmabat. Nec fraudandos præsentibus votis fœlicia tot successuū experimenta spondebant. In qua profectione pabulo parū suppetente non solum equos, verumetiā pedites commeatibus onustos attritę labore vires deficiebant. Hæ res conuertendi itineris, repetendiq; classe Iulyni causam dedere. Illic rex adoriēdi per insidias Camyni consiliū nactus, apertæq; eius irruptioni latentem præferens, ductātibus locorū peritis per ignotos ac deuios saltus, plenū difficultatis iter corripuit. Errantibus cęteris Sialādenses ac Scanienses Alexādro (Absalonis hic sorore editus erat) primipilo vsi, Rugianisq; ducibus rectā & compendiariā viam secuti, Camynū venere, occupassentq; nisi incolas incendio cautiores fecissent. Quorū paucitatem Bogislauus, qui in eodē tunc forte oppido morā agebat, effusis manipulis irrumpendam ratus, Esberno qui talium rerū experientia vsuq; callebat, quo lōgius hostes vrbe euocarentur, de industria cedendū monente, diu terga præbentibus institit. Ad postremū intellectis insidijs, effusius ruentes in aciē reuocat, tam improbum ab vrbe excessum amarę reprehensionis salebris insecutus. Quod videns Esbernus, abiecta fugæ simulatione, signa ad hostē reflexit, effecitq;, vt Bogislauus caballo delapsus, pauido recursu intra vallū confugeret, celeritate pedū salutem quęsiturus, quam aut armis aut equi velocitate tueri fiduciā non habebat. Alexander illato portis signo, neminē à quo repelleretur inuenit, tāta trepidatione captis hostibus, vt ne vrbis suæ quidē limina ab iniuria vindicare præsumerent. Qua gloria satiati Danorū iuuenes, paulatim in aciem se recipere, quàm vlterius vrbi insultare maluerunt, paucitatis æstimatione temeritatē domante. Hunc iuuentutis procursum rex reliquo milite subsecutus, ꝓpter muros equo descēdit, expugnandæ vrbis habitū curiosiore contēplationis officio lustraturus. Quo residente vallumq; vexillis stipante, canonicæ vitę clerici contusi deiectiq; animi mœrorē pedum nuditate testantes, digesta rite processione cum insignibus suis adueniunt, eoq; paternæ sanctitatis admonito, genib. nisi sacris ædibus abstinendū precātur, orando ne diuinos penates humanis incendio iungat, neq; ita in hostes sæuiat, vt publicæ religiōis domicilia consumat: tot suas, tot maiorū virtutes teterrimo facinore corrupturus. Adiectū ab ijs est, Bogislauū regis tuto petendi gratia familiaris fidei patrocinium postulare. Responsum à Kanuto, homines sibi, non Deum incessendi propositū esse, vt iustum, ita alienum sacrilegij bellū gesturo. Quibus,

si ciuitatis partem extra municipij mœnia collocatã cremaret: ecclesias mortaliũ ædificijs permixtas cõmunibus flammis implicandas, dicentibus, iram precibus remisit, hostilesq; lares inuiolatos relinquere, q̃ diuinos humanis iniuria æquare maluit. Illi vrbem precibus suis donatam gauisi, gratijs pro beneficio actis, lætitia ouantes discedũt, eamq; sacro concentus genere prosequũtur. Bogislauus quod petebat obtento, quæsitũ Absalonem die postero obuiã sibi cum Iarimaro ventu rum precatur, eosdem faciendæ cum rege pacis arbitros habiturus, quos tot colloquijs amicos expertus fuerat. Quem Absalon fraude potius quàm syncera verborum fide agere ratus, negauit se intercedere, quo minus igni ꝓuincia vastaretur, ne tantũ iter explesse fraudi fuisse videatur. Ille nihil à se extra municipij mœnia possideri confessus, sacris tantum domicilijs eorumq; gratia vicinis tectis abstinẽdum orauit. Quod beneficiũ eodem voto petitũ promissumq; est: reliquũ lucis auidissima vicorum vastatiõe consumptũ. Bogislauus præsentium periculorum impulsu promissum reuertendi tempore sectatus, Absalone & Iarimaro dextras præbentibus ad regem perducitur, ingentisq; summæ pecunia multæ nomine pacta, non alias pacis cõditiones assequi potuit, quàm vt procurationẽ hactenus patrimonij titulo administratã, è manu regis beneficij iure susciperet, libertatemq; seruitute mutaret, Rugianę gentis tributũ obsequijs æquaturus. Hanc pactionem obsidibus firmandam pollicitus discedit, redeundi comitibus vtendo, quos aduenienndi duces habuerat. Et ne veneratiõis expers dimitteretur, ab Absalone conuiuio cum amicis exceptus, potu nimis auide sumpto adeo vires sensumq; exuit, vt vix mente constare putaretur. Qua intẽperantia amissæ maiestatis oblitus, deflendæ seruitutis loco, libertatis gaudia rep̃sentauit. Igitur nimio ebrietatis haustu obstupefactis neruis, naue egestus in tentorio collocatur, Absalone 40. armatos ante tabernaculi fores excubare, nocturnæq; eius custodiæ vacare iubente. Tanta siquidem apud Danos seruandorum hospitum sedulitas existere consueuit, vt eorum saluti perinde ac propriæ studere curaretur. Quo beneficio obligatus Bogislauus, Sclauorum animos Danis applicando, debitam Absalonis meritis gratiam retulit. Quibus cum pulso mane somno oculos inseruisset, Danorum fidẽ exosculatus, aptissimoq; laudationis genere prosequutus, plus voluptatis se ex percepta Absalonis humanitate, quàm amaritudinis ex patrię iactura sentire dixit. Igitur ad locum in quo milites eum præstolabantur relatus, postero die Sclauicæ nobilitatis proceribus adductis, genibus annixus cum coniuge se & liberis ad pedes regis suppliciter abiecit, veniamq; diutinæ rebellationis precatus, obsidibusq; ex parte datis, ex parte promissis, auitæ paternæq; procurationis summam beneficij loco suscipere non erubuit, quod patrimonij erat, alienæ largitionis indulgentia possessurus. Rex principis huic necessitati miseratiõe permotus, satis iam graues eum sibi pœnas dedisse existimauit, regnumq; eius in munere quàm in vsu suo cõstituere maluit, ac demum humi iacentem erexit. Nec minus regem maternę erga Bogislaui filios necessitudinis respectus tangebat. Ita Sclauicarum rerũ dominium assiduis Waldemari laboribus negatum, paruulo Kanuti negotio contributum est, fœlici eius militia paternam supergrediente fortunam. Eodem temporis momento ingenti nubium volumine colliso, per summã vtriusq; gentis exanimationem fracta crepuere tonitrua. Quo euentu Sclauici regni interitum portendi à coniecturarum sagacibus existimatum est. Bogislaui quoq; animus constantiæ pignoribus refectus, accepti beneficij memoriam ad vltimũ vsq; vitæ tẽpus inuiolabili fide exhibuit: adeò vt cum supremo morbo correptus in lectulo laberetur, adhibitos amicos iureiurando obstringeret, eos cõiugem suam ac liberos ad regem perducturos, eumq; diuidendi inter pupillos regni autorem habituros, & quod is statuisset perinde ac testamento cautum custodituros: nihil se de Danorum fide hæsitare testatus, quorum egregia toties experimẽta susceperit. Succurrebat enim illustri viro quantos fructus Rugianis constantis erga Danos amicitiæ custodia peperisset.

Hactenus Saxo Grammaticus.

RE-

RERVM ET VERBORVM
HISTORIÆ DANICÆ PRÆCIPVE MEMORABILIVM INDEX, IN QVO NVMERVS
prior paginam, posterior versum demonstrat.

Topsho-

FINIS.

Obseruata quædam post impressionem operis.

Pag. 1. versu 28. lege quantum pro quanquam. 305,55. tanta. 289, in margine Stuatira. 132. itidem in margine multi pro inulti.

FRANCOFVRTI AD MOENVM
EXCVDEBAT ANDREAS WECHELVS.
ANNO SALVTIS M. D. LXXVI.

